Bell'esemplare di opera molto stimata
e assai rara.

L. 120

BIBLIOTHECA
LATINA
MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS.

JO. ALBERTI FABRICII

LIPSIENSIS

S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS

CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII

EDITIO PRIMA ITALICA

A P. JOANNE DOMINICO MANSI

CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editisque Codicibus correcta, illustrata, aucta.

Accedunt in fine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS I.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

EXCELLENTISS. JUVENI OPTIMO, ATQUE EXIMIO

CAROLO SPINELLIO
EX PRINCIPIBUS CARIATI

JOANNES DOMINICUS MANSI
S. P. D.

QUæ me ratio perſuaſerit cur ad te potiſſimum Carole, Juvenum Optime, atque Doctiſſime, Opus iſtud alterius quidem Scriptoris induſtria elaboratum, meis tamen vigiliis, atque ſtudio expolitum direxerim, etſi tu fortaſſe ignoras, quem unum eximiæ animi tui dotes, ac decora fugiunt; viros tamen ſcientia, & probitate ſummos pleroſque agnituros, meumque hoc Conſilium magno conſenſu approbaturos arbitror. Quantæ doctrinæ, atque eruditionis vir fuerit Joannnes Albertus Fabricius, cui Opus iſtud acceptum referimus, nemo in literaria Hiſtoria hoſpes eſt adeo, ut nec ipſe experimento id ſuo, aliorumve relatione non intellexerit. Sive enim de recudendo Authore aliquo latino ſubeat cogitatio, ſive caſu latini alicujus Scriptoris liber venerit in manus, continuo Fabricius, nec fruſtra, conſulitur; eoque doctore quæ prima fuerit ejus editio, quæ poſtrema, cujas author ille extiterit, qua vixerit ætate, quos produxerit ingenii ſui fœtus adjicitur. Eam rem cum Sæculorum præcedentium Scriptores ignoraverint quam miſerabili errore decepti ſint,

vel

vel hoc uno exemplo, quod mihi hæc ſcribenti primum ſuccurrit, demonſtro. Benzonis Albenſis Epiſcopi panegyricam Henrici III. Imperatoris Hiſtoriam ſe primum evulgaſſe Ludevvigiu in ſuarum Reliquiarum Volumine IX. opinatus eſt. Tamen ante annos ultra decem lucem aſpexiſſe in Collectione Germanicorum Hiſtoricorum Cl. Menchenii opera evulgata, & reipſa conſtat, & Fabricio indicante cernimus. Qui vero de re latina literaria bene meruit Fabricius, in re literaria Græca ſe præbuit egregium. Si enim Græcam ejus Bibliothecam totius Helladis Muſæum, in quo pictas, & per Sæculorum ordinem Orientalis Imperii ſcriptorum imagines ſpectare licet, appellarim, Te inprimis approbatorem, atque opinionis hujus meæ vindicem nanciſcar. En tibi, Carole Spinelle, juvenis doctiſſime, paucis hiſce omnia conſilii mei abdita recluſa. Græcis dives, & latinis mercibus onuſtus Fabricius in Italiam mea invitatione inducendus ad te potiſſimum dirigendus fuerat; qui & græca amas, & ad latina tibi comparanda ſub Fabro tuo Præceptore, atque incentore optimo tanto anhelas deſiderio. Quanquam enim multa poſſides, erit fortaſſe tamen aliquid novi, quod ab illo accipias in literatura præſertim latina Medii Ævi, quam ætate nondum provecta juvenes, qui ad optima formare ſe ſtudent, qualem te novimus, vel parum adhuc, vel nihil penitus attigerunt. In cœno hujus latinitatis multæ occultantur gemmæ, ſedulo, ac diligenter, nec ſine tuo fructu colligendæ, illigatiſque illis aureo ſermoni tuo ad Ciceronis, Livii, Salluſtii, ac Cæſaris lectionem comparato, ſplendidiorem, ac multiplici ornamento variatam orationem efficies. Sed nec deerunt in tanta Scriptorum multitudine a Fabricio digeſta aliqui, quos vel purioris eloquii cultor nequaquam faſtidiat. Lactantius, Cicero ille Chriſtianus palatum utcunque delicatum mellea illa ſua, ac lactea eloquentia jucunde afficit, ac delectat; Hieronymi Epiſtolæ, & Opuſcula latinis auribus dulce ſonant; nec Sedulii carmina iis diſplicent, quibus nihil niſi probata placent. Severi Sulpicii Hi-

ſto-

ſtoriam Eccleſiaſticam digniſſimam judicavit Sigonius, latinitatis cultor ſuperſtitioſus, ut commentario ſuo illuſtraret. Quin nec in ipſa Sæculorum barbarie barbare omnes ſcripſerunt. Exemplo tibi ſit Lambertus Schapnaburgenſis, hiſtoricus optimi ſaporis, & pro ætate ad miraculum cultiſſimus. Prætereo renaſcentium literarum latinarum Patres Pium II. Pontificem Maximum, alias Æneam Sylvium, Joannem Antonium Campanum, Franciſcum Philelphum, Guarinum Veronenſem, Joannem Albertum Pium, Joannem Antonium Flaminium, quorum in ſcriptis non quidem raras, non multo in luto diſperſas gemmas ſcruteris, ſed inter conſertas gemmas luti reſiduum detergeas. Hæc tibi plenis ſcyphis Fabricius propinat, nec alteri offerenda erant cum a me proferrentur: etſi enim comperi aliquot eſſe in Italia Juvenes tui non diſſimiles optime ad ſtudia literarum diſpoſitos, tu ſemper tamen mihi menti obſervatus es ex tunc, cum Venetiis agens ab Excellentiſſimo Avunculo Apoſtolico ad Rempublicam illam ampliſſimam Nuncio (quanto viro!) ut de profectu ſtudiorum tuorum tibi ſpecimen exhibituro judex cum viris aliquot ſelectis, & doctiſſimis aſſiſterem, juſſus ſum. Admirati tunc ſumus omnes latini ſermonis in prolatis a te ſcriptis puritatem, & elegantiam, carminum pangendorum felicitatem, & harmoniam, ac ſuper omnia in explicandis græcis Homeri Carminibus, quæ ego caſu deſignavi, eorumque ſyntaxi facilitatem. Concepta tunc de te opinio alte inhæſit menti, ut toto hoc intercurrente biennio cum de Juvene docto cogito, tu ante omnes, & ex omnibus ſuccurras. Quæ cum ita ſe habeant, optime conſultum de Mecænate Fabriciano huic operi cenſeo; ſimul vero & mea res acta eſt egregie. Cum etenim Bibliothecæ eidem illuſtrandæ, perficiendæ, elimandæ vigilias, & meditamenta contuliſſem, providendum mihi erat de Patrono, qui authoritate ſua me regeret, & favore gratiam compararet. Hæc vero omnia in te uno nactum me eſſe confido. Avita enim nobilitas tua, quam vetuſtas, & gloria Majorum commendat, & auget, cum

mo-

morum suavitate & doctrina tua præsenti magna, atqu futurorum expectatione majori conjuncta, summam tibi Autho ritatem, & benevolentiam apud omnes jam nunc conciliat. Ac cedit Avunculi tui maximi sane momenti patrocinium, qui cun te ea qua par est Nepotem ex Sorore adeo optime moratum dilectione depereat, in clientelam tuam adscito homini faver non dedignabitur. Avunculum hunc tuum cum appello, probita tem ipsam, prudentiam, benignitatem, & totum quidquid est o ptimum, tum in moribus, tum in virtute, tum in arduis o mnibus prudenter, feliciterque tractandis appellare me arbitror Id ego partim ex fama, quæ de illo mira prædicat, partim ex meo ipso experimento didici. Moram enim agentem me Ve netiis per dies aliquot, quali non officio prosecutus est? Hospi tium obtulit, recusantemque coegit, ut saltem conviva pro mec arbitrio semper venirem; me familiari alloquio ad horas detinuit. me apud suos, me apud externos celebravit. Ea occasione te novi, juvenis optime, ac vix agnitum amavi. Amori huic tribuas, si quid est in hoc meo consilio audaciæ, te nempe, atque Avuncu lum tuum tantæ dignitatis virum, rebus meis implicando, cogen doque, ut vos ambo vestra omnia mihi impenderetis. Est vir tutis, est dignitatis inferiorum commodis inservire; quod dum præstiteris, juvenis eximie, id tunc ages, ut conceptam de te expectationem præcoci, ac felici acceleratione adimpleas. Vale.

Hæc olim scripseram dum Excell. Innicus Caracciolus Nuncium Apostolicum ad Venetos agebat; nunc vero triste nuncium ad nos devenit virum istum clarissimum cum Hispanicam legationem pro Sede Apostolica fungeretur, acerbo nimis & luctuoso casu interiisse, quod me & omnes quotquot ejus virtutem meritumque norant mœrore summo affecit.

N O

NOBILISS. AMPLISS. ATQUE CONSULTISS. VIRO

NICOLAO STAMPEEL

J. U. D.

ET REIPUBL. HAMBURGENSIS SENATORI.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

NE, rogo, invitus feras, VIR AMPLISSIME, Nomen Tuum cultum ac nobile exstare in proaulio hominum Latinobarbarorum, & qui gustatu delicato sapis per scriptorum meliorum familiaritatem, indigneris latus Tibi claudere viros, quos tempora quibus vixerunt, non potuere ab agresti verborum, atque interdum a sentiendi fortasse ruditate vindicare.

Etiam in his, Te ipso judice, cum propius illos inspicere dignatus es, Dii sunt, & non ignota eruditioni Tuæ magna ingenia, facile latura omne punctum, si melioribus ætatibus contigissent. Præclare quoque meriti de majorum nostrorum memoria, animum Tuum advertent Anscharii, Adami, Alberti Crantzii, aliique. Neque ita rupices atque hirti sermone plerique eorum, neque tam inficeta sunt quæ miserunt in litteras, ut animum legentis non afficiant amœnitate sententiarum, dignitate, acumine & pondere.

Præcipue autem necessarios constat esse illos, nomenclatores temporum suorum quibus vixerunt: & historia ab iis scripta utcunque, tamen oppido delectat nos ac docet de rebus maximis, non minus ac quum superstionibus suæ ætatis litantes garriunt de re-

bus medioxumis minimisque, quæ non curæ valde solent esse Hippoclidi, nec mentis bene sanæ lectoribus.

Quos porro & quantos ex illis detur fructus colligere ad omnem mille & trecentorum amplius annorum memoriam, de rebus usque quaque per grande illud spatium in Republica, in Ecclesia, in litterario Orbe gestis, cui magis perspectum esse potest quam Tibi, qui Archivo s. Tabulario patrio primus præfectus A. 1710. *eoque munere per multos annos perfunctus summo cum plausu Amplissimi Ordinis, caliginem temporum superiorum ex ejus ævi scriptoribus disjecisti libenter, atque ad hocce institutum quovis illos non Crantore solum ac Chrysippo, sed Liviis omnibus ac Tacitis aptiores esse cognovisti coram atque expertus es?*

Adscriptum vero Te exinde ab A. 1721. *Nobilissimo Patrum Ordini, non minus oblectant adhuc illa studia quibus jucundum Tibi est, ubi fert occasio, perinde ut sollerti juris peritia, ut fide constanti & integritate, prudentique dexteritate ac vigilantia bene semper de Patria promereri. Quod ut quam diutissime ac quam felicissime facias sospes ac lætus, lætis Tuis omnibus, ac Republica florente & incolumi, ex animo DEUM precor, & precantur mecum omnes, qui suæ, qui hujus Civitatis Saluti bene cupiunt.*

Quam igitur jam pridem circumspexi occasionem testandæ publice meæ in Te observantiæ, eam in his ratus me reperisse mediæ ætatis scriptoribus, amplexusque libenter, notitiam illorum horis subsecivis in studiorum usus a me digestam Amplissimo Tuo consecro Nomini, & benevolentiæ Tuæ me commendatum esse cupio.

Hamburg. X. *Cal. Maji. A.* C. 1734.

A D

AD LECTOREM.

POſſit videri improbum fortaſſe, mihi ſexageſimum jam ſextum agenti annum ætatis, venire potuiſſe in mentem, ut ſcriptorum mediæ & infimæ Latinitatis notitiam tradere, & quod CANGIUS in præclaro ſuo Nomenclatore ſcriptorum mediæ atque infimæ ætatis fieri ab aliquo optabat, quodammodo perficere aggrederer. Sed cum vellem eam navare operam ſtudioſis, atque hanc veluti mantiſſam Bibliothecæ Latinæ, ante duodequadraginta annos in hac Urbe a me editæ adjungere, *mantiſſam*, quæ, ut ait Lucilius, *obſonium*, ferculi mole facile *vincat:* vidi multa me habere in mundo, per tantum temporis obſervata mihi, quæ perire nollem, & quibus poſſit forſan aperiri via ad noſcendos ſcriptores annorum mille amplius quamplurimos, de quibus in pleriſque Bibliothecarum ſcriptoribus vel nulla vel hiulca aut minus accurata notio habetur. De utilitate hujus cognitionis & de uſu ſcriptorum, quibus pernoſcendis hic labor deſtinatus eſt, nihil dicere eſt animus, quoniam ἴσασιν οἱ μεμνημένοι: cæteros quibus cura nulla harum rerum eſt, incaſſum monuero. Præcipuam hiſtoricis impendi operam, atque id dedi mihi negotii, ut VOSSIUM ſuppleturus, quam breviſſime notarem, quæ certa potui comperire de ætate cujuſque, de conditione, de argumentis operum, ubi quodque incipiat, ubi deſinat, & de editis ubi & quando lucem viderint, in qua collectione veterum ſcriptorum, quæ exſtant quamplurimæ, alibi recenſendæ, ſingula reperiantur. De quibuſdam volui tractare paullo diligentius, ut de Alano Inſulenſi, Anſelmo, de Aventino, Beda, Bernardo, Berengario, Bertramo, Campano, Carolo Magno, Clemange, Cuſano &c. ſæpe etiam ut in Alcuino ſimul remittere ad alios ſcriptores, quia actum agere, & deſcribere bene ab aliis tradita nolui. Ordinem ſecutus ſum alphabeticum potius quam chronologicum, quem Indici ſervavi: Alius ſupplementis etiam recipiendis opportunus erit. Non paucos omiſſos, multa præterita eſſe a me, quanquam conato addere aliquid priorum induſtriæ, minime dubito, ob innumerabilem ſcriptorum multitudinem, & fugientem oculos multorum obſcuritatem: verum ut ait in Topicis Cicero, *non eſt vitioſum in re infinita prætermittere aliquid;* addam ego, *& peccare atque offendere*, *præſertim in tam obſcuris*. Itaque ab humanitate æquorum lectorum non timeo, candidiorem etiam in ſuperioribus Bibliothecis meis calculum eorum expertus: & ſpero illud me attuliſſe ſtudium, eos conſuluiſſe fontes ac ſcriptores, ut minus difficile jam futurum ſit prætermiſſa admiſſaque vel ſupplere vel emendare. In Ordine alphabetico ſervando hæſitavi ſubinde, quem locum ſcriptori tribuerem, duplici appellatione vel triplici ſolito laudari. Interdum nomina unius ſcriptoris tam varia ſunt & tam diverſis modis efferuntur, ut neceſſe

esset non modo tribus, vel quatuor, sed nonnullos scriptores locis sex vel septem collocari: itaque donec huic defectui index, ut confido medebitur, loco quem putavi promtiorem ad inveniendum posui: interdum, altero sub nomine ad alterum, ubi de scriptore tractatur, lectorem remittere duxi satius. Alia hinc inde etiam inserta Lector reperiet parvæ digressionis loco, ut elenchum itinerariorum mediæ ætatis & scriptorum recentium qui itinera sua vel aliorum versibus descripsere. Tabularum Astronomicarum notitiam. Breviariorum. De computo Ecclesiastico. De Musica Ecclesiastica mediæ ætatis scriptores. De Benedictinis eruditis. De Cistercienfibus. De Epistolis Pontificum & Bullariis. De Concordantiis Biblicis. De Poetis extemporali facultate carmina fundendi pollentibus &c. Denique brevia quædam passim inserta fragmenta vel apospasmatia, ut Alberti de Eyb. Amalarii Chorepiscopi Lugdunensis. Berengarii tres palinodiæ. Versus Bernardi Carnotensis. Thomæ Bradvvardini sententiæ. Ex Pœnitentiario asini. Lini Coluti Salutati Epistola ad Innocentium VII. Joannis Burgundionis Epitaphium & Ægidii Carlerii. Argumenta Capitum Philobibli Richardi de Bury. Apocryphus libellus Pseudo-Cæcilii. Caroli Bovilli Epistola. CAROLI Magni Carmina. Epitaphium S. Germani scriptum a CHILPERICO. Cadoaldi Regis Saxonum a Crispo Archi-Episcopo Mediolanensi. Joannis Cuspiniani. Petri Comestoris Decastichon in laudem Beatæ Mariæ. Joannis Mariæ Catanæi descriptio bombardæ majoris. Epistola Cornelii Papæ ad Cyprianum & Cypriani ad Plebem Carthaginens. quæ Epistolæ in editionibus prioribus S. Martyris, excepta Baluziana desiderantur. Postremo adjunxi Wipponis Presbyteri Proverbia, qui Conradi II. Salici, & hinc filii ejus atque A. 1039. in Imperio successoris Henrici III. sacellanus proverbia hæc ad Henricum misit. Idem hic Wippo, qui vitam Conradi a Pistorio editam & panegyricum carmen ad Henricum a Canisio vulgatum composuit.

Plura præfari ad primum præsens Bibliothecæ hujus Volumen, minus esse necessarium existimo: Numine Optimo autem vitam & vires, quod hactenus benignissime fecit, firmante mihi ac producente, animus est ad reliquos Tomos absolvendos non minus studii afferre, ut quam propositam habeo telam, sine dilatione exequar & absolvam.

JO-

JOANNES DOMINICUS MANSI

IN HANC EDITIONEM

PRÆFATIO.

JOannis Alberti Fabricii Lipſienſis in hiſtoriam literariam magna ſunt merita; melius tamen de Græca quam de Latina literatura promeruiſſe illum & docti omnes norunt, & res ipſa demonſtrat. Græca enim quatuordecim non exiguæ molis & formæ voluminibus vix tandem complexus eſt; Latina vero omnia tum felicioris cum ſequioris ævi intra octo tantummodo volumina minoris formæ contraxit. Cum tamen in Græcis diligenter laboraſſe illum ſcripſi; haud ita tamen emaculatum opus illud velim credant Lectores, quin interdum & ſæpe erraſſe arbitrentur. Unum alterumve exemplum obiter indicabo. Cum ſcribit Libanii epiſtolas e Græco iterum verſas a Joanne Sommerfelt Cracoviæ editas, in libros diſtingui tres, in eo equidem bono dormitanti Homero obreptum conſtat; ibi enim librorum partitio nulla eſt, ſed epiſtolæ omnes in unam ſeriem ad finem uſque continuantur. Sunt inſuper epiſtolæ omnes numero 446. non 447. ut Fabricius ſupputavit. Inter Lexica Græco-Latina recentiorum locum priorem aſſerit Vocabuliſtæ Joannis Craſtoni Carmelitæ Placentini, quem ait, editum Regii Lepidi A. 1497. in 8. tum recuſum a Bono Accurſio Piſano dicatumque Joanni Franciſco Turriano ducali quæſtori Mutinæ an. 1499. Vera ſunt hæc omnia; ſed & addendum erat præter hoc Græco-latinum Craſtoni Lexicon extare & aliud Latino-Græcum ejuſdem Authoris ab eodem Bono Accurſio Piſano productum. Dicatumque Antonio Bravello *Juriſconſulto primario & ducali* (Mediolanenſi) Senatori. Hujus Operis tres habeo codices diverſis typis ſed antiquis, abſque loco & anno excuſos in 8. majori; quamquam tertium paulo recentioris eſt ætatis & formæ minoris. Longius fortaſſe quam inſtitutum meum poſtulat, hæc diducta videri cuiquam poſſent; niſi quo ſimul tempore menda nonnulla Bibliothecæ Græcanicæ detegunt, emendando pariter huic ipſi Fabricii operi V. *Joannes Gaſtonus* valerent. His tamen nequicquam obſtantibus, Græca Fabricii Bibliotheca opus eſt inſigne, digniſſimum plane quod Italicis typis recuſum manibus Italorum familiarius redderetur.

Poſt Græcam ſecundo gradu conſiſtit Bibliotheca Latina ſemel, iterum & tertio ab Authore limata atque expolita. Quanquam & illud opus eſt dignum authore ſuo, eique nominis famam illam inſignem tuetur, quam ſibi inter doctos rei literariæ viros promeruit; adhuc tamen multis paraſangis a perfectione diſtat. Id demum illi ſentiunt & agnoſcunt, qui authoris cujuſ-

piam

piam Latini novam editionem suscipiunt. Cum enim in præfatione historiam præcedentium editionum contexunt, deseri se in via a Fabricio non semel experiuntur. Multa sunt tamen in eo opere præclara, scitu jucunda, & frustra alibi quærenda.

Declinantem authoris sui ætatem sentit Bibliotheca *mediæ, & infimæ Latinitatis*, cujus recudendæ consilium modo inivi. Ab authore suo per partes concinnata est; tantum enim per singulas vices dabat, quantum typi properantes quotidie exposcerent. Operi nondum perfecto immortuus est; nec nisi annis aliquot ab ejus obitu Christiani Schoettegenii opera integro adjecto volumine, totius Bibliothecæ sexto: absolutum est. Multa in eo erudite scripta, multaque vicissim imperite; obreptum est interdum viro bono; sæpe immeditata scribenti excidit quod secundis curis, si vitam longiorem dedisset sors, delevisset. In eo scribendi tumultu unus idemque Scriptor bis; ac vicissim multi ne semel quidem venerunt ad calamum. Quis anachronismos ferat intolerabiles? Quis libros geminos in unum male confusos, vel ex uno dissectos in geminos? Hæc tamen quæcumque fuerit Bibliotheca, placuit eruditis tantoque studio conquisita est, ut jam tandem venalis raro prostet apud Bibliopolas. Nec immerito id quidem; vel sic enim multa docet alioquin ignota; non pauca e media antiquitatis caligine, qua obsita delituerant, in apertam lucem proferuntur. Prodest Bibliotheca hæc novas Scriptorum veterum editiones molientibus, priores operis illius evulgationes indicando: quæ addi, quæ detrahi, unde nova accipi commode possent suggerendo. Cautos etiam eruditos efficit ab ea deceptione, quam nominum similitudo persæpe inducit. Ætatem, professionem, causamque scribendi singulorum authorum definit, quod commodum & perjucundum, immo & necessarium quandoque legentibus accidere solet.

Id ego peræque cum aliis rei literariæ studiosis intelligens amore quodam & voluptate trahi me in hunc librum sensi, dolensque tot tantique pretii gemmas luto quodam infici, colligendas seu potius detergendas illas primo quidem ad privatum commodum meum suscepi. Tunc, rem mihi succedere pro voto expertus, cogitare serius de communicando labore meo cum eruditis cœpi. Continuo manus ad opus admovi; iisque usus adjumentis, de quibus inferius differam, id demum perfeci ut Bibliotheca hæc novo ornata paludamento in Italiam nostram majori gratia atque doctorum virorum favore procederet.

In his igitur adornandis quam mihi præstituerim rationem nunc paucis exponendum est. Quanquam Scriptorum turbam plane ingentem in opere hoc suo Fabricius instruxit; longe tamen multo plures prætermissi sunt, quos sive ex vetustis editionibus, sive ex MSS. Codicibus adsciscere mihi pronum fuisset. Ab iis tamen fere omnibus abstinere satius duxi, utpote cui nulla satis idonea ratio succurrebat, quare aliis admissis alios repudiarem; indiscriminatim vero omnes invehens pro eo quod moderato additamento Bibliothecam Fabricianam ornassem, nimietate gravi illam potius oppressissem; neque tunc ad

Fa-

Fabricii Bibliothecam accessiones meas, sed ad meam potius Fabricianas dedissem. Eo igitur consilio augendæ scriptorum familiæ in præsens omisso (nisi quod uni vel alteri id gratiæ datum est idonea aliqua ratione suadente) rejectoque eo additamento ad supplementum, quod ad tempus aptius reservo; me totum intra hos fines contraxi, ut catalogum librorum a singulis Scriptoribus editorum, si quem forte mancum apud Fabricium nactus sum, (nactus autem sum non infrequenter) quam accuratissime perficerem atque supplerem. Certum tempus quo scriptores illi floruerunt definirem; distinguerem nomina & libros ibi confusos; menda corrigerem, quæ utique menda si brevibus indigebant vel in ipso textu vel addita ad marginem brevi nota correxi; quæ vero se latius proferebant adnotatione ut reliqua omnia emendavi.

In primis vero rationem habendam judicavi de loco quo recudenda erat, & de authore qui sibi eam provinciam Bibliothecæ hujus expoliendæ assumpserat; de meipso scilicet ac de Italia. Heterodoxorum sacris addicto Fabricio nonnulla exciderunt in Ecclesiam Catholicam, in sacros homines, atque in Summos Romanæ Ecclesiæ hierarchas iniqua & injuriosa; hæc si unico verbo expediebantur, Authori heterodoxo indulgenda censui. Potuissem hæc in ipso opere expungere, utpote quæ ad rei summam minime pertinerent; religioni tamen duxi ne quid hujusmodi molirer, invidiæ apud heterodoxos declinandæ gratia; ne mihi apud illos doli mali suspicionem crearem. Cæterum velim credant eruditi me illa omnia petulantius in res nostras dicta ex corde detestari. Quin & in Opere jam tandem Italico, & ab homine Catholico curato aliter hæc accipi volo; ac olim in opere Scriptoris heterodoxi Hamburgensibus typis exprompto sonabant. *Papalis tyrannis*, in ore Protestantis, nunc perinde valere jubeo ac juxta & moderata Ecclesiæ gubernatio; *Catholicorum superstitio* sit sacrorum rituum Apostolorum & veteris ecclesiæ auctoritate probatorum religiosum & constans obsequium. Si forte tamen interdum non verbis tantummodo sed rationibus nobiscum agendum Fabricius censuit; tunc in adnotationibus meis rationes rationibus opposui; exultantemque adversarium Scriptorem coercui. Fatendum est tamen moderata consilia Fabricium plerumque sequi; qui vero Bibliothecam ejus absolvit Schoettegenius in nos licentius excurrit: eadem de illo ac de Fabricio habita ratio est. Hæc de me additamentisque meis ad Fabricii Bibliothecam Lectores docendos curavi.

Nunc de fontibus unde mea hausi, quædam præmonenda sunt. Præter veteres editiones, quas in Bibliothecis insignioribus rimatus sum; præter Catalogos MSS. Codicum typis evulgatos non incuriose a me inspectos, Bibliothecarum etiam pluteos invisi, unde plura extraxi quæ gratissima eruditis fore, non vane, ut spero, mihi assentatus blandior. Horum ope rimas quasdam editorum voluminum, insertione eorum quæ deerant, sanavi. Ita in ordine Romano Joannis Gaitani, a Mabillonio jam edito, ex meo MS. Codice lacunas opplevi. Variantes maximi pretii inde deprompsi; testibus variantibus illis in Carmine Henrici Septimellensis ex codice olim D. Marii Florentini nunc Francisci Mariæ ejus filii, Lucensis patritii, extractis. Hinc librorum quorum-

rumdam tituli aucti sunt. In eam rem maxime profuit usus mihi liberalissime concessus Bibliothecæ dudum Felini Sandæi Lucensis episcopi, inter scriptores juris canonici ætate sua facile principis; nunc vero ejusdem Felini largitione Canonicorum Majoris ecclesiæ Lucensis. Thesaurus hæc est librarius e MSS. plerumque codicibus, admixtis pauculis excusis vetustæ editionis voluminibus, refertus. Grandia hic nactus sum clarissimorum infimæ ætatis Jurisconsultorum volumina, Baldi, Bartoli, Accursii, Jasonis, Panormitani, Felini, Bellameræ, Barbaciæ, Pauli de Castro velut numismata majoris moduli; minora hic pariter opera seposita sunt, Durandi, Joannis de Lignano, Calderinorum, Bertachini ceu mediæ magnitudinis numismata; minima etiam non absunt; Cataldini, Corsetti, Lancelloti, Cumani, Tancredi, Hostiensis, quæ thesauri hujus æra minora merito dixeris. Augent codicum illorum pretium Jurisconsultorum quorumdam opera ipsa eorum manu vel scripta vel subscriptione probata, cujusmodi Ancharani & Francisci Zabarellæ sunt quædam; Felini vero pleraque. Alia Felinus crebris doctisque adnotationibus suis ornavit. Sunt & alii aliarum disciplinarum MSS. Codices, quos sibi describendos Felinus curavit, velut Aretini, Campani, Cyriaci Anconitani aliorumque epistolas, Æneæ Sylvii opuscula nonnulla, Ottonis Frisingensis, Anastasii Bibliothecarii, Antonii Panormitæ scripta historica. Speciminis gratia hæc pauca ex multis adnotavi. His ergo omnibus usus Fabricii Bibliothecam Latinam Mediæ & Infimæ ætatis ornavi, supplevi, emendavi, ac pro viribus illustravi. Fave Lector huic meo molimini, & plaude.

BI-

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ LATINITATIS.

PEtrus *Abailardus*. Vide *Petrus*.

Petrus de Abano, vide *Aponensis*.

Petri de Abario Genealogia Regum & Comitum Angleriæ, MS. memoratur a Labbeo, pag. 217. Bibl. MSS.

Joannes Abbævillanus, sive *Jo. Algrinus* de *Abbatisvilla*, ex Decano Ambianensi, Archiep. Bisuntinus & R. E. Cardinalis, scriptor sermonum, & Commentarii in Cantica, defunctus A. C. 1257. Vide Henricum Gandavensem cap. 38. Trithemium de S. E. cap. 441. * Præter opera hic enunciata scripsit etiam *sermones in Evangelia*, & *Epistolas*, quæ duo extant in MS. Codice Regio Parisiensi, ut est apud Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 747. & 1180. In Bibliotheca Sangermanensi extat *Summa* ejusdem. Ibid. pag. 1135.

Abbas Panormitanus. infra, *Nicolaus de Tudescis*.

Abbas Urspergensis. infra, *Conradus a Lichtenau*.

Abbaudus Abbas circa A. C. 1130. *de fractione Corporis Christi*, contra Petrum Abailardum brevis tractatus editus a Mabillonio Tom. 3. Analect. pag. 442. & edit. novæ in fol. pag. 52.

Abbertus Gemblacensis. Vide *Albertus*.

Abbo Canonicus *Antissiodorensis* in Burgundia, Alani Episcopi Clericus: apud Labbeum Tom. 1. Bibl. MSS. pag. 465. Ejus Testamentum A. C. 1191. Nihil ibi de Abbone. Vide Cangium in *Madrinus* & Continuation des memoires de litterature & d' Histoire Tom. 8. pag. 423. 429.

Abbo Jac. Philippo Bergomati, Trithemio, Busæo aliisque perperam *Albo*, *Abbas Floriacensis*, cui Historiam Francorum *Aimoinus* dedicavit, qui & vitam ejus scripsit. Interfectum constat a Wasconibus A. C. 1004. 13. Novembr. unde *Martyris* nomine venire solet. Vide Epistolam encyclicam monachorum Floriacensium de cæde Abbonis apud Baluzium I. Miscellan. pag. 441. Vitam scriptam ab Aimoino, in qua etiam cap. 13. *versus hexametri ad*

Othonem Imp. pleni artificii quale in carminibus Porphyrii Optatiani, & quibusdam Bedæ carminibus observare licet. Eosdem exhibet Polycarpus Leyserus ὁ μακαρίτης in historia poetarum Latinorum medii ævi pag. 302. unde repetii etiam in Bibliotheca Latina IV. 1. §. 12. Epitomen *de Vitis Pontificum Romanorum* XCI. a Petro usque ad Gregorium II. ex Anastasio Bibl. excerptam edidit cum Luitprando Jo. Busæus Moguntiæ 1602. 4. *Apologeticus* integer ad Hugonem Francorum Regem pro immunitatibus Monasterii Floriacensis prodiit ad calcem Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, e Bibl. Pithœi, Parif. 1687. fol. pag. 395. & *Epistolæ XIV.* ad Gregorium V. & alios pag. 402. seq. *Præfatio* ad commentarium in *Victoris Canonem Paschalem* edita ab Edm. Martene Tom. 1. anecdot. pag. 118. seq. *Liber Canonum*, capitibus LII. ad Francorum Regem Hugonem, filiumque Robertum, in Analectis Mabillonii Tom. 2. pag. 248. & edit. in fol. pag. 133. qui etiam de hoc Abbone videndus seculo sexto annalium Benedictinor. & Cæsar Egassius Boulæus Tom. 1. Academiæ Parif. pag. 543. Jo. a Bosco in Bibliotheca Floriacensi &c. De cæteris Abbonis scriptis nihil habeo, quod præstantissimorum Virorum, Cavei industriæ Oudinique adjungam.

Abbo, Cernuus sive humilis * patria Neustrius, *Monachus* Parisiensis, *S. Germani de Pratis*, Ord. Benedictini clarus circa A. C. 892. & cum Floriacensi Abbate male confusus a quibusdam. Scripsit carmine, *obsidionem*, cui ipse interfuit, *Parisiorum a Normanis Danisque* A. C. 886. 887. factam, *libris duobus*, in P. Pithœi XII. scriptoribus Francorum pag. 435. in Duchesnii Tom. 2. pag. 499. in Normannicis ejusdem pag. 35. & ad calcem Aimoini recensente Jacobo Breulio, Parif. 1603. fol. pag. 400. & in Johannis de Bouchet Originibus primæ & secundæ stirpis Regum Francorum Parif. 1642. fol. *Liber tertius*, *ad Clericos*, quia nihil historici continet, a Pithœo omissus fuit. *Sermones V.* editi a Luca Dacherio Tom. IX. Spicilegii pag. 79. & Tom. I. editionis novæ pag. 336.

Abdias suppositius scriptor librorum X. *Historiæ Apostolicæ*, de quo abunde dixi in Codice Apocrypho Novi Testamenti, ubi eosdem notis illustratos exhibui. Hamburgi 1703. 1719. 8. Eruditam ejus censuram vide, si placet, in Blondelli libro de Papissa Johanna pag. 118. seq. Ad initia sæculi decimi refertur ab Oudino Tom. 2. commentariorum de S. E. pag. 418. seq. Laudat Vincentius Bellovac. speculi Histor. VIII. 4. 5. IX. 12. Antoninus Archiepiscopus Florentinus Parte I. summæ historialis &c. Posse Abdiam ex Philalethe (de quo infra) aliquoties, si tanti, emaculari, notavit Christianus Daumius Epistola ad Nicolaum Heinsium Tom. 5. sylloges Burmannianæ pag. 254.

Abedoc Clerici vetus Canonum collectio scripta, *Haelhucaro* Abbate Hiberno dispensante. MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis Cod. 572. teste Cangio. Ex Hiberna hac veteri Canonum collectione, quæ sæculo octavo libris LXV. digesta fuit, capitula selecta vulgavit Lucas Dacherius Tom. 9. spicilegii Patrum p. 232. (edit. novæ Tom. 1. pag. 492.) Nonnulla a Dacherio, uso duobus Codicibus MSS. Sangermanensi & Corbejensi omissa supplevit ex MSto Bigotiano Edmundus Martene Tom. 4. thesauri anecdotorum sub initium.

Joannes Abgilli inter scriptores Frisiæ, qui Caroli M. ætate vixere celebratur a Suffrido Petri Dec. V. cap. 9. traditurque scripsisse de expeditione Caroli Francorum Regis in Terram Sanctam, atque alia, sed tanquam commentum explodit Vossius lib. 2. de Hist. Latinis pag. 299. seq.

Ablavius sive *Ablabius* descriptor Gotho-

* Adde Barthium Adversar. XXXIII. 14. XXXVI. 19.

thorum gentis egregius, laudatus a Jornande de rebus Geticis cap. 4. 14. 23. Vide Vossium de Hist. Lat. Nullum ex scriptis hujus Ablabii ad nos pervenit.

Absalon ex Canonico S. Victoris Parisiensi Abbas Ord. Canonicor. regularium S. Augustini Spinchirbacensis, sive potius Springkirchbacensis (Cæsario Sprekirisbach) in diœcesi Trevirensi circa A. C. 1120. vel 1210. ut rectius, ni fallor, Caveus & Oudinus ex Cæsario Heisterbacensi. Absalonis *homilias* LI. festivales vulgavit Daniel Schillingius, Colon. 1534. fol. e quibus recudi nonnullos fecit Petrus de Alva & Astorga in suo Mariali. Extat & editio Mediolanensis anni 1605. in 4. a Basilio Sorenio curata. Vide Oudinum.

Absolon, qui *vitam Guthlaci* scripsit. vide infra, *Felix* Monachus, & Epistolam Cambdeni CCLXXXV.

Laurentius Abstemius, Maceratensis, clarus circa A. C. 1500. de cujus *hecatomythio* sive CXCIX. fabulis, post edit. Argentinensem 1522. 8. sæpius recusis dixi in Bibliotheca Latina. Ejusdem *Annotationes* quorundam locorum obscurorum in priscis auctoribus, ad Principem suum Guidum Ubaldum, repetitæ in Gruteri Lampade artium Tom. I. pag. 878. 893. *Præfatio in Aurelium Victorem* de Cæsaribus. Argent. 1505. Basil. 1530. 8. * Scriptor iste fabularum longe antequam hic indicatur a Fabritio opellas suas vulgaverat. Nam in editione Hecatomythi secundi, quæ prodiit an. 1505. ut ex præfatione ejusdem ad Angelum Grifonem disco, intelligimus ante illos annos produxisse priorem Hecatomythum. Prior hæc editio nondum a me detecta est, sicut nec secundi Hecatomythi priorem editionem vidi. Habeo secundi Hecatomythi editionem Venetam anni 1520. in 8. Habeo & priorem eodem pariter anno excusam ibidem, in cujus fine est libellus ejusdem Abstemii *de verbis communibus, quæ nunc male appellantur deponentia*; quem libellum dicavit Sigismundo Secretario Apostolico; illi scilicet Sigismundo Fulginatensi, de quo suo loco agemus. In præfatione pariter adnotat se jam scripsisse vitam Epaminondæ, quæ an prodierit, nullibi adnotatum scio. Est pariter ejus libellus in 4. sine adscriptione loci, & temporis impressionis *De locis obscuris*.

Abulensis. Vide *Alphonsus Tostatus*.

Abundius Comensis Episcopus, S. Leonis ad Theodosium Imp. legatus, ad quem Theodoriti Epistola scripta A. C. 450. vide auctarium Theodoreti Garnerianum pag. 106. De Abundio isto Acta Sanctorum 2. Aprilis.

S. Abundius Diaconus & Martyr sub Diocletiano. De illo historia edita Romæ 1620. 4. ab Africano Ghirardello Fidardense.

Acardus. vide infra *Achardus*.

S. Acca Hagustaldensis in Anglia Episcopus, cui Beda libros IV. in principium Geneseos inscripsit, editos ab Edmundo Martene Tom. V. anecdotor. pag. 115. Obiit Beda A. C. 735, Acca 740. Episcopatus 24. teste Lelando cap. 76. Accæ *Epistola ad Bedam*, qua eum ad illustrandas sacras litteras hortatus est, occurrit inter Bedæ opera ante commentarios in Lucam Tom. V. pag. 213. Alia Accæ legit Cangius in Codice 141. Bibliothecæ S. Germani de Pratis. Ex iis & quæ Baleus I. 90. Pitseusque memorant, nihil lucem vidit, memorant autem *de vitis & passionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Ecclesia sua recondebantur. De Ecclesiasticis sui Chori officiis. Carmina varia. Epistolas ad diversos.*

Angelus Acciajolus, Episcopus & Cardinalis, qui A. 1407. Pisis diem obiit. Scripsit *Apologeticum de Urbani VI. electione*. Vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 253.

Donatus Acciajolus sive *Accievolus* Florentinus eloquentiæ laude clarus, obiit Mediolani in legatione A. C. 1473. Vide Vossium de Historicis Latinis, ubi de scriptis ejus aliis & de *vita Ca-*

roli M. ab A. 1470. cum Plutarchi vitis sæpius edita, & recusa in Hagiologio Georgii Wicelii & in Freheri Corpore Historiæ Francicæ. *In Cod. MS. bibliothecæ Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis extat *Donati Acciajoli Florentini oratio habita coram Sixto IV.* obedientiam præstiturus nomine Reipublicæ suæ habita die 3. octobris an. 1471. Incipit: *cum omnes Reipublicæ, principes, nationesque*. Additur & epistola ejusdem ad Pandolphum de Pandolphinis consolatoria de funere patris. Incipit: *neminem esse arbitror*. Data est die 23. novembris 1456. Vertit etiam e Græco vitas Annibalis & Scipionis, quas versiones in MS. Codice Riccardiano extare scribit Lamius in Catalogo Biblioth. Riccard. ex quo epistolam ejusdem Acciajoli ad Petrum Medicem profert.

Additur ibi oratio ad Xystum IV. Papam habita Romæ 1471. cum nomine Populi Florentini religiosum obsequium Pontifici præstaret.

Nicolai Acciajoli vitam scripsit Matthæus Palmerius editam Tom. XIII. Muratorii. Italice versa a Donato Acciajolo prodierat Florentiæ 1588. 4.

De *Zenobio Acciajolo* Ord. Præd. qui A. 1520. ex vita discessit, clarus egregiis ingenii monumentis & bonorum scriptorum Græcorum versionibus Latinis, nihil habeo, quod addam Jacobi Echardi industriæ Tom. 2. de scriptoribus Dominicanis pag. 45. seq. Multa etiam de eo Jacobus Gaddius de scriptoribus non Ecclesiasticis. * Præter indicata ab Eccardo Scriptoris hujus opera Codex MS. Bibliothecæ Riccardianæ conservat epigramma ejus ad Amicum. Vide Catalogum MSS. Codd. ejusdem Bibliothecæ pag. 5.

Accoldus Florentinus Ord. Præd. vide infra *Ricoldus*, qui defunctus traditur A. C. 1309.

Benedictus Accoltus Aretinus diem obiit Florentiæ 1466. ætat. 51. cujus Vita præmittitur ejus Dialogo *de præstantia Virorum sui ævi*, qui ex Bibliotheca illustris Magliabechii editus est Parmæ 1689. & deinde Augustæ Vindel. 1691. 8. Idem est Accoltus, cujus exstant libri quatuor de *bello contra barbaros gesto* pro Palæstina recuperanda, qui novissime recusi sunt ex recensione Henrici Hofsnideri, Groningæ 1731. 8. De aliis editionibus dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 534. De hoc Accolto & de aliis hujus nominis juvabit consulere diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 329. seq. Arisii Cremonam literatam Tom. 2. pag. 63. seq.

Franciscus de *Accoltis*, Benedicti Frater, JCtus, qui subtilitatum princeps quibusdam est visus apud Guid. Pancirollum libri 2. de vitis JCtorum cap. 103. Obiit A. 1470.*Hujus viri extant typis edita commentaria sup. *tit. de accusat. Inquisit. & denunt. in* 5. *lib. Decretal.* Impressa sunt Pisciæ, quæ Urbs est Florentinorum in finibus Lucensis ditionis, absque annotatione anni. Extant etiam *Consilia cum repertorio eorumdem* ibidem pariter impressa an. 1482. necnon scriptum *in lib.* 2. *Decretal.* impressum Bononiæ an. 1481. in fol.

Jacobus Acconensis. vide infra, *Jacobus*.

Franciscus Accursius Florentinus, discipulus Azonis, JCtus, glossator Juris Civilis universi celeberrimus, diem obiit Bononiæ A. C. 1259. * ætatis 78.

Franciscus Accursius, Francisci, de quo jam dixi, filius, JCtus & ipse & glossularum in Leges civiles auctor, quem ad A. C. 1300. pervenisse scribit Trithemius de Scriptoribus Eccles. cap. 529. Vide de eo Seldenum dissert. ad Fletam cap. 8. Tom. 2. Operum pag. 1097. seq.

Cervetus Accursius, Francisci junioris frater, præcoci ingenio JCtus & ipse, & auctor glossularum, quæ ab ipso *Cervettinæ* appellantur.

Acer-

* Male excusum 1229. in Taissandi Vitis JCtorum Gallice editis & in Ephemeridibus eruditorum Parisiensibus A. 1722. Jan. pag. 91. edit. Amstel.

Acerbus Morena. Vide infra, *Morena*.

Achardus Monachus Cisterciensis in Cœnobio Claræyallensi director Novitiorum sub S. Bernardo circa A. C. 1140. Scripsit *Vitam S. Gotselini* eremitæ ab Arnoldo Raisio editam Duaci 1626. 12. *Sermones* ejus *breves*, ad Novitios, nondum editi quod sciam. De hoc *Achardo* sive *Acardo* vide Herbertum lib. 1. de miraculis Cisterciensium Monachorum cap. 5. in Bernardo Mabillonii Tom. 2. pag. 1140. Paris. 1719. fol. & Carolum de Visch in limine Bibliothecæ Cisterciensis. Sermones hujus duo indicantur a P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1299. Horum unus est *De septem Desertis*, in illud *Ductus est Jesus in desertum*. Alius est *de omnibus Sanctis*. Incipit: *magnorum*, *&* *spiritualium virorum*.

Achardus Pitseo *Acardus*, Arnoldo Wioni *Archardus*, Bridlingtonensis, Anglus, Canonicus Regularis S. Augustini ex Abbate ab A. 1155. S. Victoris Paris. factus A. 1162. Episcopus Abrincensis. De *opusculis* ejus *Theologicis* & *sermonibus* MSS. consulendus Oudinus, ex quo constat falli Cangium qui Abbatem S. Victoris a Bridlingtonensi distinguit: nec minus Vossium qui Pitseum secutus Episcopo Abrincensi tribuit Vitam Gotselini, sive ut alii scribunt, Geseleni, Gezelini aut Getselini.

Achedunus, vide infra, *Actonus*.

Achelnotus qui est Baleo II. 46. Pitseo Cangioque, sive *Egelnotus*, Cantuariensis Archiepiscopus sanctis adscriptus: Joanni Lelando c. 94. aliisque Anglis scriptoribus, verius est *Æthelnotus*, sive *Ethelnothus*. * Diem obiit A. C. 1038. Vide H. Warthoni Angliam sacram Tom. I. pag. 5. & 106. Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 642. Baleus ejus librum de D. Mariæ laudibus, & alium ad Leofricum de Augustino, & Epistolas ad diversos commemorat.

Acholius, sive *Acolius* Magister admissionum *Valeriani Imp.* fuit, cujus scripsit *Acta*, ex quorum libro nono quædam affert Vopiscus in Aureliano cap. 13. nec non *Alexandri Severi vitam* teste Lampridio, tribus locis quæ jam attulit Vossius II. 4. de Historicis Latinis. Sed nihil ejus scriptoris ad nos pervenit, nec aliam hic ob causam a me memoratur, quam quod Cangius eum inter scriptores mediæ Latinitatis nominavit.

Joannes Actonus Anglus, Canonicus Lincolniensis clarus circa A. C. 1290. glossator in Constitutiones Legatinas, sive Legatorum Pontificis Romani in Anglia, de cujus variis scriptis adhuc ineditis vide Oudinum Tom. 3. p. 647. seq. sed & p. 1170. ubi quædam ejus perperam refert ad juniorem Actonum.

Actonus, sive *Archedunus* Anglus, Ord. Præd. circa A. C. 1400. contra schisma scripsit *de pace Ecclesiæ restituenda*, ut conciones, lectionesque Pitseo memoratas omittam. Vide Lelandum cap. 492.

Libri Medicinarum *Placidi Actoris* ex animalibus, pecoribus bestiisque & avibus MS. apud Londinum inter libros Henrici Worseley in hospitio Lincolniensi, num. 49.

Acutheis de gestis Spalatinorum, *sive Spalatensium in Dalmatia* usque ad A. C. 1452. quo tempore auctor vixit. Prodiit in Joannis Lucii Dalmatæ opere de regno Dalmatiæ & Croatiæ, quod in sex libros distributum, vidit lucem Amstelodami 1666. fol.

Adalardus sive *Adelhardus* Abbas Corbejensis, defunctus est A. C. 825. Scripsit *statuta Corbejensis Ecclesiæ* edita a Dacherio Tom. IV. spicileg. p. 1. & Tom. I. edit. novæ p. 586. Ex ejus *libello de ordine palatii* profert quædam Hincmarus Remensis Tom. 2. pag. 206. seq. Plura vide sis apud Pagium A. C. 826. num. 22. & Carolum le Cointe Tom. 7. annal.

Adalbero qui & *Ascelinus*, Episcopus Lau-

* Similia nomina Æthelredus, Æthelstanus, Æthelvvoldus, Æthelvvardus, Æthelvvulfus &c.

Laudunensis (*Laon* in Picardia Galliæ) ab A. C. 977. Ejus carmen ad Robertum II. Regem Francorum editum ab Hadriano Valesio Paris. 1663. 8. cum notis, & Anonymi veteris Panegyrico in Berengarium. Regnavit Robertus ab A. 988. ad 1017.

Adalbero sive *Adelberus*, a Dilingen, duodecimus Abbas *Elvvangensis* sive *Elephantiaci* Ord. Bened. in Svevia, & postea ab A. 887. Episcopus Augustanus A. 909. 28. April. obiit ut notatur in antiquis Catalogis Episcoporum Augustanorum: scriptor *vitæ S. Heriolphi*, primi A. 754. Abbatis Elvvangensis, & Lingonensis (in Gallia, *Langres*) Episcopi. Vide Pantaleonem Tomo 2. Vossium de Histor. Lat. Et de Hariolfo Martinum Crusium in Annalibus Svevicis, Sammarthanos &c. Ejus vitam & miracula ante Adalberonem scripsit etiam Ermenricus. de quo infra. Vide Molanum addit. ad Usuardum 13. Augusti.

Adalbero Frisius, vide infra, *Adelbodus*.

Adalberoni Treverensi Episcopo Chronicon suum dedicavit Regino Prumiensis.

Adalbertus Levita sive monachus & sacerdos scripsit *flores ex moralibus B. Gregorii Papæ in Jobum*, eosque dedicavit Herimanno presbytero. *Prologum ad Herimannum* edidit Edmundus Martene T. I. Anecdotorum pag. 84. testatur depromtum ex Codice annorum circiter 600. Pitseus notat monachum Benedictinum fuisse congregationis Cluniacensis in cœnobio Angliæ *Spaldingensi* circa A. C. 1160. *Speculumque status hominis*, & *homilias* ejus memorat: Patet hinc Adalbertum Spaldingensem non esse distinguendum ab Adalberto Diacono auctore Speculi ex moralibus S. Gregorii.

De *Adalberto Augustano*, de *Floriacensi*, de *Pragensi* aliisque hoc nomine, infra in *Adelbertus*.

Adaldagus, infra, *Adelagus*.

Adalgisus, Monachus Benedictinus Cœnobii S. Theodorici montis Or apud Remos in Gallia: scripsit circa A. C. 1150. ad Patres ejusdem Cœnobii *de miraculis S. Theodorici Abbatis Remensis* defuncti A. 523. quorum partem edidit Mabillonius in Actis Tom. I. sæculi Benedictini p. 622. Vitam hujus Theodorici, Anonymo scriptore habent Surius & Acta Sanctorum 1. Jul. Acta Ord. Benedict. Tom. I. p. 614. & Tom. I. Annal. Benedictin. pag. 681.

Adamanus, sive *Adamnanus* Benedictinus Abbas in insula (Hu, sive Hey) Hyensi vicina Scotiæ, octogenario propior defunctus A. C. 704. IX. Cal. Octobr. Ejus *libri III. de vita S. Columbæ* cum notis Francisci Baertii exstant in Actis Sanctorum 9. Junii Tom. II. pag. 197. seq. ut Canisii, Surii, Mabillonii Sec. I. Benedict. Stephani Vici in triade Sanctorum Hiberniæ, Thomæ Messingani in florilegio Hiberniæ Sanctorum, Benedicti Gononi in Vitis Patrum Occidentis, Lugduni 1625. fol. pag. 420. aliasque editiones omittam. Prologum & epilogum ad Columbæ vitam vulgavit Usserius in Epistolarum Hibernicarum sylloge pag. 42. una cum adjuratione ad librarios. Prologum ad *libros III. de locis terræ sanctæ* ex ore dictantis Arculfi Episcopi, gente Galli ex Palæstina reducis acceptos edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 667. libros ipsos post Jacobum Gretserum * Ingolstad. 1619. 4. Joannes Mabillonius Sec. III. Benedict. Parte 2. pag. 502. Laudat Beda V. 16. de gestis Anglorum & in Marci XV. 46. & ad calcem libelli de locis sanctis Tom. 3. pag. 371. ubi Arculfi & Adamani vestigia legisse se non diffitetur. *De legitimo Paschatis tempore* num scripserit aliquid, & *Canones* in litteras miserit, ex Bedæ V. 16. de gestis Anglorum non adeo firmiter colligitur, nec ex loco Matthæi Monasteriensis ad A. C. 701. quam adduxit Vossius pag. 272. de Historicis Latinis. Tertiam syllabam in

* Non Serarium, ut Caveus.

in nomine Adamani corripit Alcuinus in his versibus, qui pag. 1756. ejus operum leguntur:

Patricius, *Cheranus*, *Scotorum gloria gentis*,
Atque Columbanus, *Congallus*, Adamnanus, *atque*
Præclari Patres, *morum vitæque magistri*.
Hic pietas precibus horum nos adjuvet omnes.

Adamus Aldersspacensis in Bavaria Monachus circa A. C. 1250. cujus *Theologiam moralem versibus descriptam hexametris* laudat Joannes Caramuel in Epistola dedicatoria primæ partis Theologiæ suæ Regularis, editæ Francof. 1646.

Adamus Anglicus, vide infra, *Wodheamensis*.

Adamus Barchingensis, Shirbornensis sive Clarofontanus in Anglia Monachus Ordin. Benedict. qui circa A. C. 1217. vixit, *rhythmos* & *carmina* a Pitseo traditur scripsisse. Ejus *commentarios in IV. Evangelia* ad Joannem Canonicum Severianum, libellumque *de Natura Divina & humana*, alterumque *de serie sex ætatum*, carmine rhythmico, Lelandus c. 208. commemorat. *Postillæ breves super Vetus & Novum Testamentum* MStæ Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti.

Adamus de Basseja, Canonicus Insulensis, cujus ludum rhythmice compositum super Mag. Alani de Insulis Anti-Claudianum laudat Sanderus in Bibliotheca Belgica MSta pag. 138. Anti-Claudiani auctor diem obiit A. C. 1294.

Adamus Berchingensis, vide supra *Bar-chingensis*.

Adamus de Bockfeld, Lelando *Buccenfeldus*, Anglus, Ordinis Minorum Philosophus, Sec. XIV. cujus Commentarios in Aristotelis Topica, libros de Cœlo & Mundo, de generatione & corruptione, nec non Meteororum MStos se habere testatus est Waddingus. Ejusdem in Philosophi Metaphysicam MSti Oxonii in Collegio Balliotensi, teste Pitseo.

Adamus, qui ex Misnia, (*a*) ut videtur, cum Adalberto Bremam venit, *Bremensis* inde ab A. C. 1067. Canonicus, post defunctum A. 1072. Archiepiscopum Hamburgensem Adalbertum, successori ejus Liemaro dedicavit *Historiam Ecclesiasticam* libris quatuor digestam de Religionis Christianæ propagatæ gestis a Caroli Magni temporibus ab Anno 755. usque ad 1076. subjuncto appendicis in vicem *libro de situ Daniæ & reliquarum trans Daniam regionum natura*, qui obvius in reliquis, in prima Hafniensi editione desideratur. Parachronismis scatere hunc Adamum notavit *Lambecius* Tomo II. Rerum Hamburgensium pag. 577. seq. 345. 502. &c. Idem in eo ipso opere pluribus Adami locis non inficiandam lucem attulit, quemadmodum *Nicolaus Staphorstius* quoque noster ὁ μακαρίτης in Historia Ecclesiastica Hamburgensi, quam Germanice vulgatam ab eo habemus, in cujus Tomo primo pag. 358. seq. quoque exstant quædam non contemnendæ notæ *Friderici Lindenbrogii*. Habeo præterea Clarissimi Viri *Arnæ Magnæi* castigationes quasdam, compertique Hafniæ servari commentarium MS. *Othonis Sperlingii*, (*b*) quem proferri in lucem optabunt mecum harum litterarum studiosi. Edita primum Adami Historia Ecclesiastica est ab *Andrea Severino Velleo* Hafniæ, 1579. 4. ex MS. Cœnobii Sorensis, additis capitum argumentis, scholiisque, & nonnullis etiam ex eodem Codice MS. depromtis annotationibus. Postea emendatiorem integrioremque multis locis & libro de situ Daniæ auctum vulgavit *Erpoldus Lindenbrogius* ex Codice MS. illustrissimi Producis Cimbrici Henrici Ranzovii, Lugduni Batavorum 1695. 4. Hæc editio repetita est in Scriptorum Septentrionalium sylloge, eodem Erpoldo curante data typis Franco-

(*a*) Vide Meibomium Tom. III. scriptorum Germaniæ pag. 37.

(*b*) Memoires de Trevoux A. 1717. pag. 834.

cofurtenſibus An. 1609. & repetita An. 1630. fol. Ab eo tempore non ſine auctario veterum monumentorum, Adami Hiſtoriam librumque de Daniæ ſitu recudenda dedit *Joachimus Johannes Maderus*, Helmſtadii 1670. 4. Hanc editionem tanquam meliorem ſequi malui, cum ſcriptores ſeptentrionales Erpoldi Lindenbrogii curarem recudi Hamb. 1706. fol. quibus Lambecii Origines Hamburgenſes & alia quædam aliorum adjunxi. Si ſcriptores illos, quod brevi ſperare licet futurum, iterum prælis ſubjicere mihi contingat, dare operam eſt animus ſedulo, ut in illa nova editione longe melior Adamus lectori offeratur. Non omittendum denique *Svecicam* (*a*) ejus verſionem adornatam eſſe a viro antiquitatum ſeptentrionalium peritiſſimo *Johanne Friderico Peringskioldio*, editamque Holmiæ 1719. 4. Helmoldus, Albertus Stadenſis & alii juniores libenter Adami auctoritate utuntur, Albertus præcipue Krantzius eum ſecutus eſt in ſua Metropoli: & Lambecius, ubi Adamus deſiit, ibidem & ipſe præclaris libris ſuis de rebus Hamburgenſibus voluit finem imponere, cum non videret, quem deficiente Adamo tam bonum ducem ad telam pertexendam ſibi poſſet proponere.

Adamus Bucſeldus, Anglus, Mathematicus, quo jure apud Cangium ab *Adamo de Bocſeld*, de quo jam memoravi, tanquam diverſus laudetur, non poſſum dicere.

Adamus Bavarus idem cum Monacho *Alderſpacenſi* in Bavaria, Ordinis Ciſterc. circa A. C. 1250. cujus, ut dixi, *Theologiam Moralem verſibus hexametris* adhuc ineditam legit in Bibliotheca Alderſpacenſi, laudatque Joannes Caramuel in dedicatione partis primæ Theologiæ Regularis, ſive commentariorum in regulas SS. Benedicti, Auguſtini & Franciſci.

Adamus Burlæus, Anglus, vide *Burlæus*.

Adamus Caroli loci Abbas, vide mox *Adamus de Chamilli*.

Adamus Carthuſianus, Anglus Theologus circa A. C. 1340. cui a Pitſeo tribuuntur Scala cœli, de patientia tribulationum & de ſumtione S. Euchariſtiæ. De *vita S. Hugonis*, quæ ad eum tanquam auctorem refertur, videndus Voſſius II. 65. de Hiſtor. Lat. de Hugone Baronius ad Martyrolog. Rom. 17. Nov.

Adamus Cathaneſiæ in Scotia Epiſcopus, Ord. Ciſterc. quod decimas acerbius exigeret, a ſuis crematus A. C. 1222. de quo Thormodus Torfæus rerum Orcadenſium lib. I. pag. 155. Buchananus VII. rerum Scoticarum pag. 128. A Dempſtero, quem Joannes Hallervordus ſuſpicatur talia interdum fingere, traditur ſcripſiſſe Chronicon, Hiſtoriæ Scotiæ libros tres, Inſularum deſcriptionem, excerpta Bibliæ, Epiſtolas &c. Vide Caroli de Viſch Bibliothecam Ciſtercienſem.

Adamus de Chamilli, Ord. Ciſterc. ex Abbate Caroli loci Epiſcopus in Gallia Silvanectenſis ab A. C. 1230. ad 1250. Ejus opus inſigne *Sermonum* vidiſſe ſe MStum teſtatur Oudinus Tom. III. pag. 156. quod incipit: *Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas*. Carolus de Viſch in Bibliotheca Ciſtercienſi *Lecturas Evangelicas* appellat, ſcriptas videlicet in Evangelia, quæ per annum in Eccleſia leguntur.

Adamus Clarofontanus Monachus, ſupra in *Barchingenſi*.

Adamus, *Clericus Claromontani Epiſcopi*, ſcripſit *Chronicon* adhuc ineditum, ab An. C. 1218. ad 1270. MS. in Bibliotheca Carmelitarum Claromontana. *Flores Hiſtoriarum* ex ſpeculo Hiſtoriali Vincentii Bellovacenſis, ad Gregorium X. vide Jacobum Echardum de ſcriptoribus Dominicanis Tom. II. pag. 240.* Si recte ad notavit P. Montfaucon in Biblioth. MSS. pag. 1013. in Codice 5416. Chronicon Adami hujus, & Flores Hiſtoriarum uſque

(*a*) Acta Litteraria Speciæ A. 1720. pag. 25.

que ad Gregorium X. unum, idemque sunt opus; nam in eodem Codice Biblioth. Reg. Paris. contineri scribit *Adami Clerici Claromontensis* Chronicon ab initio mundi usque ad Gregorium X.

Adamus de *Corlandon*, sive *Corlandonensis*, B. Mariæ Laudunensis Decanus, Ord. Cisterc. circa A. C. 1190. qui scripsit: *Ordinarium Ecclesiæ*, sive, *Ordinem Divini Officii in Ecclesia Laudunensi*, editum cum prolixis commentariis Antonii Belloti, Parisiis 1662. fol. 2. Volum. Vide Oudinum, ubi etiam de ineditis ejus *quæstionum in Sacram Scripturam solutionibus* ad Michaelem de Corbolio, Senonensem Archiepiscopum.

Adamus de Domersham, cujus *historiam de rebus gestis Glastoniensibus* ab A. C. 1126. ubi Wilhelmus Malmesburiensis desinit, ad 1290. edidit Thomas Hearne ex MS. Codice Cantabrigensi Collegii SS. Trinit. Oxon. e Theatro Sheldoniano 1726. 8. vide sis Acta Eruditorum 1729. pag. 183. Journal des Sav. 1728. Maj. pag. 133. *Historiam Controversiæ inter Episcopos Bathonienses & Monachos Glastonienses* ediderat Henricus Warthonus Tom. I. Angliæ sacræ pag. 578. 583. Scripta est post A. 1290. quo Abbatem Glastoniensem Joannem tradit Domershami diem supremum obiisse.

Adamus Dorensis, in Anglia, Cœnobii Ord. Cisterc. Monachus & Abbas circa A. C. 1200. Scripsit carmen acerbum adversus *Sylvestrum Giraldum* Cambrensem, qui in speculo suo Ecclesiæ Cistercienses perstrinxerat. Vide Baleum III. 40. & Johannem Prince in Devoniensibus illustribus, ubi *Giraldi* in hunc Adamum invectivæ, quarum specimina habes etiam in Actis Eruditorum An. 1702. pag. 283. Hujus Adami rudimenta Musices Carolus de Visch e Pitseo memorat.

Adamus Eliensis Episcopus. infra, *Adamus de Marisco*.

Adamus Eoveshamensis, in Anglia Cœnobii Abbas Ord. Benedict. medio Sec. XII. Ejus exhortationem ad sacras Virgines Godestovensis (alias Glaustonensis, vel Gostovensis) Cœnobii, & Epistolas & de Miraculo Eucharistiæ ad Rainaldum in Eoveshamensi Bibliotheca vidit Lelandus, ut refert c. 193.

Adamus Esthonus, Londinensis & Herefordensis in Anglia Episcopus circa A. C. 1390. quem Hebraice ac Græce peritum plura scripsisse, & Vetus Testam. ex Hebraico vertisse: Aristotelis quoque meteorologica ex Græco, scripsisseque librum de diversitate translationum Sacri Codicis, Postillam Hebraicam, aliaque multa refert Pitseus, quæ apud eum pag. 549. videantur.

Adamus Eveshamensis, Anglus, circa A. C. 1160. vide *Eoveshamensis*.

Adamus Goddamus, circa A. C. 1320. vide infra *Adamus Wodheamensis*.

Adamus Hemelendunus, sive *Hemlingtonus*, Anglus, Norfolciensis Carmelita, Theologus. Ejus *Conciones Sacras* & *Quæstionum ordinariarum* librum Lelandus cap. 494. memorat, Pitseus etiam librum *de*, nescio quo, *Actu Parisiensi*. Diem obiisse Norvici A. C. 1420. præter alios tradit etiam M. Antonius Alegre de Casanate in paradiso Carmelitici decoris pag. 332.

Adamus Hibernicus, Ord. Minorum Theologus, circa A. C. 1320. cujus *Quæstiones Quodlibetales* & *Commentarios in libros sententiarum*, Gregorio Ariminensi sæpe laudatos refert Waddingus.

Adamus Insulensis, vide supra, *Adamus de Basseja*.

Adamus Laudunensis Decanus. Vide supra *Corlandonensis*.

Adamus Loci regii in Anglia non procul Oxonio Abbas, Ord. Cisterc. circa A. C. 1368. scripsit *contra Wicleffistas* ad Simonem Langhamum Archiepiscopum Cantuariensem, & *Soliloquium pro animæ institutione*, nec non *Defensorium exemtorum*, & *pro Ordine Monastico*, atque *Epistolas* &c. Vide Pitseum pag. 501.

Adamus de Marisco, Anglus, Elien-

ſis Epiſcopus, circa A. C. 1257. Alius hoc nomine Rogeri Baconi amicus, Franciſcanus circa A. 1308. qui Oxonii docuit, & cujus *Elucidarium*, ſive, *Commentarii in ſacras litteras* a Lelando cap. 248. memorantur: plura a Waddingo, ut *Epiſtolæ ad Robertum Capitonem*, Epiſcopum Lincolnienſem: *Paraphraſes in Dionyſium Areopag. Commentarii in Magiſtrum ſententiarum*, *Quæſtiones* Theologicæ, *Lectiones* ordinariæ &c. Sed illa ad priorem referri a Pitſeo pag. 335. ſeq. video.

Adamus de Montaldo, ſcripſit Paſſionem Chriſti, heroico carmine, quod MS. ſervatur Lipſiæ in Bibliotheca Paulina, teſte B. Fellero pag. 297. num. 23.

Adamus Muremuthenſis, aliis *Merimuth*, *Myrimuth*, &c. Ord. Ciſterc. Londinenſis Eccleſiæ S. Pauli Canonicus, de quo Caveum ad An. 1342. conſulere juvabit. Scripſit *Chronicon*, ſive *Hiſtoriam ſui temporis*, ſive, ut Carolus de Viſch vocat, *Tomos duos annalium rerum Anglicanarum*, ab A. C. 1302. * ad 1336. continuatum deinde, ut Viri doctiſſimi notarunt, ab alio auctore ad An. 1380. Edidit primum *Antonius Hallius*, Oxonii e Theatro Sheldoniano 1722. 8. una cum Anonymo Nicolao Triveti annalium continuatore, aliiſque. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181.

Adamus Nizardus, ſive *Nutzarde*, Anglus, Magiſter Oxonienſis, Grammaticus, circa A. C. 1340. cui præter librum de Verborum ſignificatis a Baleo V. 63. & Pitſeo pag. 447. in Codicibus quibuſdam tribuitur *Carmen de ſpeciebus lapidum*, quod ad Marbodeum communiter referunt, quodque incipit: *Evax Rex Arabum legitur ſcripſiſſe Neroni*. Deinde aliud *Carmen Neutrale* cujus initium: *Aſpirans precibus veſtris perſæpe* &c.

Adamus Odohamus. infra, *Wodheamenſis*.

Adam Orientalis, ſive Abbas Monachorum Orientis, cujus ſcriptum de Conciliatione fidei Orientalium cum fide Eccleſiæ Romanæ edidit Bzovius ad An. C. 1330. num. XXV. ſeq.

Adamus Parvus, aliis *Pontuajus*, Alexandri Neccami diſcipulus, medio Seculo XIII. cujus librum ſuper dictionibus Bibliorum & tractatum Logices, Pitſeus memorat.

Adamus ex *Prædicatorum* Ordine, cujus Commentarii in Magiſtrum Sententiarum circa A. C. 1355. compoſiti.

Adamus Abbas *Perſeniæ*, ſive *de Perſenia*, non Benedictinus, ut viſum Trithemio cap. 343. de S. E. & II. 79. illuſtr. Benedictin. ſed Ord. Ciſtercienſis in Epiſcopatu Cenomanenſi, circa A. C. 1190. de quo adeundus Oudinus. Ejus *Epiſtolæ V.* ad Oſmundum Monachum mortui maris in Normannia, apud Baluz. Tom. I. Miſcell. pag. 423. Aliæ *Epiſtolæ XXIII.* in anecdotis Edmundi Martene Tom. I. pag. 669. Adæ Abbatis Perſeniæ Mariale, ſive *Sermones de B. Virgine* cum notis editi ab Hippolyto Marraccio. Romæ 1652. 8. Alia ejus memorat Carolus de Viſch in Biblioth. Ciſterc. pag. 4. *In Bibliotheca S. Victoris Claravallenſis extant codices duo ad hunc Adam pertinentes, quorum alter exhibet *Sermones*, *& Epiſtolas Domni Adam* Abbatis de Perſenia; alter vero ejuſdem Abbatis *Epiſtolas alias* numero 35. Vide P. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 1368.

Adamus de Pomeran a V. C. Thoma Hearne edendus promittitur in Diario nobili, Bibliotheque Angloiſe Tom. XIV. pag. 282. Sed legendum *Adamus de Domeran*, de quo ſupra.

Adamus Pontigniacenſis, Monachus Ciſterc. ſcripſit Conciones & Meditationes plures, quas prælo digniſſimas vocat Carolus de Viſch.

Adamus Præmonſtratenſis, vide mox *Adamus Scotus*.

Adamus Saxlighamus, Anglus, Carmelita Theologus, circa A. C, 1350. cu-

* Ita recte Carolus de Viſch in Bibliotheca Ciſterc. pag. 4. nam apud Lelandum cap. 439. perperam excuſum ab Anno 1320. & apud Oudinum Tom. III. pag. 945. ab Anno 1393.

cujus *Disputationes* Theologicas & Philosophicas, *Sermonumque* sive Concionum librum memorant.

Adamus Scotus, Canonicus Regularis ex *Præmonstratensi* Ordine, defunctus in Gallia A. C. 1180. Vide Georgium Mackenzieum in vitis scriptorum Scotorum Anglice editis Tom. I. pag. 141. seqq. Ejus tractatus *de triplici tabernaculo Mosis*, Liber *de triplici genere contemplationis*, & *sermones XIV.* de ordine & habitu Præmonstrantium, viderunt lucem Parisiis 1518. fol. Hisce *sermones alii XXXIII.* & *commentarius in Regulam D. Augustini* accesserunt in editione opusculorum Adami Antvverpiensi, quam curavit Godfridus Ghiselbertus 1659. fol. Denique *Soliloquiorum* de instructione animæ pro Religiosis, sive Monachis *libros duos* vulgavit Bernardus Pez Tom. I. anecdotorum Parte II. pag. 336. De aliis Oudinum, si placet, consule, Tom. II. pag. 1544. seqq.

Adami Senioris itidem Killosensis in Scotia Monachi *Strenæ*, sive *Conciones Capitulares* e MSto vulgatæ, Parisiis 1558. 4.

Adamus Shirbornensis. vide supra, *Adamus Barchingensis*.

Adamus de Chamilli, Episcopus in Gallia *Silvanectensis*. Vide supra, *Adamus de Chamilli*.

Magister *Adamus de S. Sulpitio*, cujus commentarium in librum Jobi MS. memorat Sanderus Parte II. Bibliothecæ Belgicæ MS. pag. 171.

Adamus Victorinus, sive *de S. Victore*, Canonicus Regularis S. Victoris Parif. defunctus A. C. 1177. 8. Julii. Ex ejus *Dialogo de instructione discipuli*, ad Canonicos Ecclesiæ Archiepiscopalis S. Andreæ in Scotia, nonnulla affert Joannes Picardus ad lib. I. Epist. 29. Anselmi Cantuar. ubi & S. Bernardo positum ab eo *Epitaphium* testatur. Dialogum illum & *Consequentias*, seu *Prosas* quasdam hujus Adami MSS. servat Bibliotheca S. Victoris Paris. ut ab Oudino annotatum.

Adamus Goddamus, sive *Wodheamensis*, Anglicus, Gvil. Occami discipulus, Ordinis Minorum, Theologus Oxoniensis, defunctus A. C. 1358. Præter Commentarios in librum Canticorum, aliaque Baleo V. 98. memorata scripsit librum contra Richardum Wethersetum, & Commentarios in Magistrum sententiarum editos Parisiis 1512. Apud Pitseum, Cangiumque tanquam duo distincti recensentur Goddamus & Wodheamensis, quod præter rem fieri existimo, sicut etiam Typographi errorem non dubito esse, quod Wodheamensis traditur obiisse A. 1338. pro 1358. Similiter idem cum Wodheamensi est *Adamus Odohamus* apud Lelandum cap. 248. & 424.

Adelagus, sive *Adeldagus*, *Adaldagus*, Bremensis, ab A. 936. ad 988. Archiepiscopus, cujus *Epistola ad Flodoardum*, hujus quatuor libris Historiæ Remensis Ecclesiæ præmittitur Tom. XVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 503.

Adelardus, sive *Athelardus*, Anglus, Ord. S. Benedicti Monachus Badunensis, sive Bathoniensis, cujus præfationem ad *Dialogum de rerum*, sive *naturalium compositorum causis* inter ipsum & nepotem suum, ad Richardum Bajocensem Episcopum edidit Edmundus Martene Tomo I. anecdotorum pag. 292. Richardus ille Bajocensi Ecclesiæ præfuit ab An. C. 1098. ad 1133. Plura hujus Adelardi memorat Pitseus, Librum *de septem artibus*, alium *de sic & non sic*, alium *de astrolabio*, & librum *problematum*, sive *Naturalium Quæstionum LXXVI.* quod opus dignum Philosopho Joannes Lelandus c. 171. appellat. Etiam scripsit librum *de doctrina abaci:* & libros *Euclidis* de Geometria ex Arabico in Latinum transtulit, aliumque, nescio cujus auctoris, *de septem Planetis*, fortasse *Japharis* Mathematici, cujus isagogen minorem in Astronomiam ad Adelardo versam ex Arabico memorant. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1017. seq. Ægyptum & Ara-

Arabiam peragraſſe narrat Baleus II. 69.*In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon occurrit Adelardi Commentarius in ſex priores libros Euclidis, eoſque ſervari in Bibliotheca Florentina ibidem legimus; id vero ſiquidem veritati cohæreat, longe aliud eſt opus quam pura verſio libri Euclidis de Geometria ex Arabico in latinum.

Adelbertus, ſive *Adilbertus*, Ord. S. Benedicti, Prior *Auguſtanus*, cujus libellum *de vita & miraculis S. Simperti*, Epiſcopi duodecimi Auguſtani a Carolo M. conſtituti, edidit Bernardus Pez Tom. II. theſauri anecdotorum Parte III. pag. 355. Adelbertus ille vixit circa An. C. 1240. Vide Pezii Diſſertationem Iſagogicam p. LXI.

Adelbertus Abbas *Heidenheimenſis*, qui ſub Eugenio III. circa An. C. 1150. vixit, ſcripſitque *vitam S. Willibaldi* editam a Jacobo Gretſero ad calcem Philippi Eyſtetenſis, Ingolſtad. 1617. 4. pag. 318.

Adelbertus, ſive *Adalbertus*, Epiſcopus Pragenſis, cujus homilia de S. Alexio Confeſſore Tom. IV. Act. Sanctor. Julii 17. pag. 257. ſeq.

Adelboldus ex Duce exercitus Canonicus Laubienſis, ſive Lobienſis in Hannonia, & ab Anno 1008. Epiſcopus Ultrajectinus, defunctus A. 1027. Huic in Codicibus quibuſdam & a Sigeberto Gemblacenſi cap. 138. tribuuntur libri duo *de vita S. Imperatoris Henrici II.* quem conſtat obiiſſe 14. Julii A. 1024. Vita illa obvia apud Surium & in Actis Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 744. Caniſium Tom. VI. pag. 383. & Tom. III. Parte II. edit. novæ pag. 25. Gretſerum in Sanctis Bambergenſibus, Ingolſtad. 1611. 4. & illuſtrem Leibnitium Tom. I. Scriptorum Brunſvicenſium, pag. 430. Joannem Petrum Ludevvig Tomo I. Scriptorum Bambergenſium pag. 790. Libellum *de ratione inveniendi craſſitudinem ſphæræ, ad Silveſtrum II. Papam*, vulgavit Bernardus Pez Tom. III. theſauri anecdotorum Parte II. pag. 86. *Vita S. Walburgis* in Actis Sanctorum 25. Febr. Tom. III. pag. 542. Alia ejus memorat Trithemius de S. E. c. 312. & illuſtr. Benedictin. II. 64.

Adelerius. vide infra in *Adrevaldo*.

Adelgerus. infra, *Algerus*.

Adelgorii, ſive *Adalgoti*, Archiepiſcopi Magdeburgenſis, *Epiſtola* A. C. 1110. *pro auxilio* adverſus Paganos (Slavos) Tomo I. monumentorum Edmundi Martene pag. 625.

Adelhardus Abbas Corbejenſis, defunctus An. C. 825. Ejus *Capitula LII. admonitionum in congregatione*, vulgata a Mabillonio, Sæculo IV. Benedictin. ad calcem Partis I. De hoc Adelhardo Carolus le Cointe Tom. VII. annalium Francorum pag. 767. ſeqq.

Adelhelmus & *Adelmus*, vide *Aldhelmus*.

Adelherus. infra, *Algerus*.

Adelinus De Virginitate laudatur ab Alberico Monacho trium fontium pag. 66. 107. &c. vide *Aldhelmus*.

Adelmannus, ſive, ut Sigeberto c. 153. *Almannus*, Berengario per jocum *Aulus Mannus*, Grammaticus, ex Scholaſtico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis ab A. C. 1048. defunctus non ante A. 1061. ut probat Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 540. Ejus *rhythmos de viris illuſtribus ſui temporis* edidit Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 420. & edit. novæ pag. 382. *Epiſtola de Veritate Corporis Chriſti* ad *Petrum* Primicerium Metenſem, Adelmanno ipſi & Sigeberto memorata, nondum lucem vidit, quod ſciam: altera *ad Berengarium* (ſuum quondam ſub Fulberto condiſcipulum) ſed extrema parte mutila prodiit primum Lovanii 1551. atque 1561. 8. cum Lanfranci & aliorum auctorum vetuſtorum de eodem argumento, & in Bibliothecis Patrum: Lipſiæ etiam 1710. 4. in Urbani Gothofredi Siberi ſchediaſmate de illuſtribus Alemannis: noviſſime emendatior & cum notis præclari viri Pauli Galeardi, qui etiam *rhythmos* ſupra memoratos ex Mabillonio adjunxit, ad calcem ſermonum S. Gau-

Gaudentii, Patav. 1720. 4. Berengarii purgatoriam Epistolam contra Alemannum vulgavit Edmundus Martene Tomo IV. anecdotorum pag. 109.

Adelmus, sive *Adelhelmus Sagiensis* (Seez in Normannia Galliæ) Episcopus circa A. C. 880. Vide *Aldelmus*.

Adelmus Anglus, & alius Gallus, vide *Aldelmus*, & mox *Ademarus*.

Adelphius Episcopus in Africa, qui cum S. Cypriano A. C. 254. Epistolam scripsit, in edit. Pamelii & Baluzii 68. Joannis Felli 67.

Vita *S. Adelphii*, Confessoris, Abbatis Montis S. Romarici, edita a Labbeo Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 683.

Adelphus Abbas Ord. Benedictin. circa A. C. 1180. de quo Trithemius cap. 383. de S. E. & illustr. Benedictin. II. 16. ubi *sermones* ejus ad fratres, & librum *contra Saracenos* memorat.

Ademarus, (*Adhemarus* aliis, vel *Autmarus*) Monachus Benedictinus Caroli Magni ætate, (*a*) cui Aimoinus in extremo libri IV. ait in acceptis se referre, *quæ scripserit usque ad tempora Imperii Francorum*. Huic igitur Petrus Pithœus & Marquardus Freherus (Papirius Massonus & alii *Adelmum* vocant, sive *Adelinum*) tribuunt *Annales Carolinos* ab A. C. 741. ad 829. qui aliquibus dicuntur etiam Annales *Laureshamenses*. (*b*) Hos cum Eginhardo de vita Caroli M. primum vulgavit, sed sine auctoris nomine Hermannus Comes Nuenarius, Colon. 1521. 4. Deinde Justus Reuberus inter Veteres Scriptores pag. 15. seqq. addita appendice usque ad A. 842. ex *Nithardo* repetita, tributos *cuidam ejus ætatis Astronomo Ludovici Regis domestico*. Petrus Pithœus autem in scriptoribus coætaneis, Francofurti 1594. 8. & Freherus Tomo II. scriptorum de rebus Francicis pag. 381. adscriptos, ut dixi, Ademaro, sive Adelmo. Denique Andreas du Chesne Tomo II. scriptorum Histor. Francorum pag. 233. sub nomine *Eginhardi*, qui apud Odilonem citatur nomine *Agenardi*, *cognomine Sapientis*. Du Chesnii exemplum secuti sunt Johannes Michael Heineccius, ac Johannes Georgius Leuckfeld in scriptoribus rerum Germanicarum, Francofurti 1707. fol. & Gallicæ versionis auctor Ludovicus Cousinus, Parisiis 1683. 12. Etiam Caroli M. vitæ ab Eginhardo scriptæ junguntur in MS. Codice, qui servatur in Bibliotheca Cæsarea, unde Lambecius Tom. II. pag. 401. auctorem illum esse horum Annalium nihil dubitat. Vicissim tamen in nonnullis hos annales a vita Caroli Eginhardiana dissidere notavit Carolus le Cointe ad Annum 774. num. 128. seqq. Præcipue vero contra du Chesnii sententiam facit, quod in his annalibus ad An. 827. Eginhardus *sui temporis prudentissimus virorum* appellatur. Confer Pagium ad Annum 826. num. XI. & XII.

Ademarus, ex nobili familia *Chabannensi* Monachus in *S. Eparchii* Cœnobio, *Engolismensis*, auctor *Chronici Aquitani*, a principio Monarchiæ Francorum ad Annum, quo scripsit 1029. Ex hoc fragmentum *de S. Adalberto & de S. Brunone* ejus Coapostolo, temporibus Ottonis III. Imperatoris, post An. 1000. quod vulgaverat Canisius Tomo III. antiqu. lect. pag. 45. (edit. novæ Tom. III. pag. 66.) Locum *de Concilio Aquisgranensi* An. 816. Sirmondus Tomo IV. Operum pag. 647. ex ineditis Ademari Collectaneis Historicis. Alia ex hoc Chronico edita a Pithœo, du Chesnio, sed præcipuam partem

(*a*) Vide Vossium lib. II. de Historicis Latinis cap. 31. & Jacobum le Long Bibliotheca Historicorum Galliæ pag. 331.

(*b*) Ad Annum 774. *in monasterio nostro Laureshamensi*. Sed fortasse Karoli hæc verba sunt, non auctoris, quamquam du Chesnio Eginhardus *suum* videtur appellare, in quod magna ejus erant beneficia ac merita. Aliud plane Chronicon Laurishamense, cujus fragmentum ab Anno 764. ad 895. exhibet du Chesnius Tom. III. pag. 470. atque integrum usque ad Annum 1179. ediderat Freherus Tomo primo Scriptorum Germanor. & Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione etiam notis illustravit.

tem ab Anno 829. ad 1029. dedit Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 151. seqq. De cæteris vide Vossium III. de Histor. Latin. pag. 773. & Jacobum le Long pag. 777. & pag. 341. ubi etiam de epitome Petri a S. Romualdo. Fragmentum ex *Historia de gestis Pontificum & Comitum Engolismensium* edidit du Chesne in Normannicis pag. 19. sed illa in MSS. *Hugoni* Engolismensi tribuitur, e qua etiam loca produci a Johanne Beslyo in Historia Comitum Pictaviensium pag. 391. 417. 442. 460. 475. 476. notavit Jacobus le Long pag. 157. Ejusdem Ademari *Commemoratio XIII. Abbatum Lemovicensium Basilicæ S. Martialis Apostoli* ab Anno 848. quorum ultimus ille *Hugo* est, vulgata ab eodem Labbeo Tom. II. pag. 271. Neque audiendus Vir laudatus, Jacobus le Long, qui p. 249. hunc Ademarum a superiore distinguit, & An. 1110. scribit vixisse. *Epistola* post Concilium Lemovicense A. 1029. habitum scripta *de Apostolatu Martialis Lemovicensis*, apud Baluzium una cum sermonibus ejusdem argumenti in illo Concilio habitis, quos eidem Ademaro Baluzius tribuit. Vide Dupinium Bibl. Eccles. Sec. XI. Tomo VIII. edit. Amst. pag. 108. Ejus *acrostichon* ad Rohonem, Episcopum Ecolismensem, sive Engolismensem, (Angoulesme in Aquitania) edidit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 418. (edit. novæ in fol. pag. 432.)

Adenulphus, sive *Athenulphus*, ab A. C. 1008. per quinquaginta annos Archiepiscopus Capuanus. *Sacrum S. Martyris Marci, Episcopi Atinensis officium versibus Leoninis complexus est: inventionem quoque ejusdem hexametris & pentametris, vitamque ejusdem ad Clerum Atinensem conscripsit, quæ MSS. exstant apud me*. Hæc Ughellus Tomo VI. Italiæ Sacræ pag. 322. edit. novæ, qui Vitam illam S. Marci I. Altinensis in Campania, ut ajunt, Episcopi, & sub Domitiano Martyris, edidit pag. 407. obviam quoque in Actis Sanctorum 28. April. pag. 548.

Adeodatus ab A. C. 672. 14. Martii ad 18. Maji 677. Pontifex Romanus, cujus extat *Epistola ad universos Episcopos Galliæ* de privilegio concesso Abbati S. Martini Turonensis, edita a Papyrio Massono in gestis Pontificum Romanorum, Parisiis 1586. 4. Baronio ad An. C. 676. Sirmondo Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 507. & in Conciliorum Tomis Binii Tomo II. pag. 542. Regia Tomo XV. pag. 493. Labbei Tom. VI. pag. 523. Harduini Tom. III. pag. 1007. & in novissima Coleti Veneta Tomo VII. Habetur etiam in Radulphi Monsnyerii juribus Ecclesiæ S. Martini Turonensis propugnatis, Parisiis 1663. 8.

Adilredus, *Ælredus*, *Æthelredus*, *Ailredus*, *Ealredus*, *Eleredus*, *Aluredus*, *Edilredus*, *Ethilredus*, educatus cum Henrico, Davidis Scotorum Regis filio, deinde Abbas ab Anno Christi 1150. Rievallensis, sive Rhienvallensis (*Riedval*) in Angliæ diœcesi Eboracensi, Ordinis Cisterciensis, defunctus A. 1166. de quo Carolus de Visch pag. 9. seq. Bibliothecæ Cisterciens. & Georgius Mackenzie Tomo I. Operis de vitis Scriptorum Scotorum, Anglice editi pag. 123. seqq. Acta Sanctorum 12. Januarii Tom. I. pag. 748. & qui diligentius de hoc Ælredo Oudinus Tomo II. pag. 1487. seqq. Edita historici argumenti sunt, quæ in Rogeri Tvvisdeni decem Scriptoribus Anglis extant Londini 1652. fol. *De bello Standardii* A. C. 1138. tempore Stephani Regis, sive de virtute *Gualteri Espec*, Scotos profligantis, p. 337. *Genealogia Regum Anglorum* pag. 347. & *Historia de vita & miraculis S. Eduardi*, Regis & Confessoris, (integrior quam apud Capgravium & Surium 5. Januarii) pag. 369. *Historia de Sanctimoniali de Watthun.* pag. 415. *Vitam S. Margarethæ*, Reginæ Scotiæ, sed decurtatam habet Surius 10. Jun. integriorem Acta Sanctorum ad illam diem. Fragmentum ex opere *de rebus Angliæ* ad Ducem Nor-

Normannorum Henricum II. postea Regem, continens Eadgari Regis Orationem ad Episcopos & Cœnobiorum Præfectos, in Nic. Harpsfildi cap. 3. Sæculi X. Historiæ Anglicanæ, & Tom. XXIII. Bibl. Patrum A. 1677. pag. 164. seq.

Inedita memorantur apud Johannem Lelandum cap. 199. Pitseum pag. 229. Baleum II. 99. & alios, liber *de miraculis Hagustaldensis Ecclesiæ*: Vita *S. Niniani* Episcopi: Vita *S. Eduardi* scripta versu elegiaco ad Laurentium Abbatem Westmonasteriensem: De Vita *Davidis* Scotorum Regis libri II. ad Henricum II. Regem Angliæ: quorum posterior perstringit *vitas Regum Anglorum* ab Edelvvulfo, Alfredi magni patre ad Henricum II. *Chronicon* ab Adam ad Henricum I.

Quæ a Richardo Gibbono, S. I. edita Duaci 1631. & in Bibl. Cisterciensi Tom. V. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1677. Tom. XXIII. recusa moralis & ascetici argumenti hæc sunt: *Sermones XXXI. in Esaiæ XIII. XIV. XV. XVI.* ad G. Lundoniensem Episcopum de onere Babylonis. Ex his sermo primus *de Adventu Domini* Tom. II. Operum Bernardi pag. 568. Parisiis 1719. fol. *Speculum Charitatis*, compendio primum, deinde libris III. uberius expositum. *De spiritali amicitia* libri III. ad quos componendos testatur Lælii Ciceroniani lectione se fuisse invitatum. *De JESU duodecenni* * ad Luc. II. 42. ubi quinque paginarum lacuna suppleta editionis Parisiensis 1609. inter *Bernardi* opera, & in Davidis Camerarii III. 41. de Scotorum fortitudine. ibid. 1631. Homiliarum volumen ad Gilbertum Episcopum Londinensem, sive *XXV. Sermones* de tempore & de Sanctis, in Bibliotheca Patrum omissi, sed obvii in Duacensi edit. & in Bibliotheca Cisterciensi Bertrandi Tissierii, Bonofonte 1662. fol. Tom. V. pag. 162. *Regula ad inclusas Moniales* ad Sororem, in Holstenii Codice Regularum Parte III. pag. 110. Romæ 1661. & Parisiis 1663. 4. & in Appendice ad Tomum primum Operum S. Augustini Benedictinorum, edit. Amstelod. pag. 640. sub titulo: *De vita eremitica ad Sororem*. Pars etiam inter Anselmi Cantuar. opera meditatione 15. 16. 17.

Memorantur præterea ex ineditis: *Sagitta Jonathæ*, *De tribus hominibus*, *De diversis virtutibus*, *Super Cantica Canticorum*, *De vinculo perfectionis*, *Dialogus de natura & dotibus animæ libris II. De XII. abusibus claustralium*, *De lectione Evangelica ad Ivonem*, *Dialogus inter hominem & rationem*, *Epistolæ CCC. Sententiarum flores*, *De Prælatorum moribus*, *De officiis Ministrorum*, *Centum sermones synodales*, *De militia Christiana*, *De virginitate Mariæ*, *De fundatione Monasteriorum S. Mariæ Eboracensis & de fontibus*. Apud Lelandum p. 200. & Baleum p. 209. *de oneribus Isaac* male excusum pro *de oneribus Isaiæ*.

Admonius apud Ptolemæum Lucensem & alios intelligitur *Aimonius* Floriacensis.

Admontensis Monasterii in Stiria Codex Diplomaticus, vulgatus est a Bernardo Pez Tom. III. Thesauri Anecdotorum Parte III. pag. 659. 807. Diplomata CLVIII.

Ado Treverensis, cui Martyrologium Lipomannus & Bellarminus tribuunt, nullus fuit, neque illud fas est abjudicare Adoni, de quo mox, Viennensi, aut referre ad *Udonem* de Nellenburgo, qui Treverensi Ecclesiæ præfuit ab A. C. 1067. ad 1078. vide Labbeum.

Ado Viennensis, in Gallia Episcopus, ab A. C. 859. ad 874. 16. Decembr. Igitur quæ in *Chronico* ejus *de sex Mundi ætatibus* postrema ab A. 874. ad 880. leguntur, ab alia manu addita fuisse oportet. Confessor vocatur in Martyrologio Rom. 16. Decembr. Sed præter rem notat Baronius Bedam hujus Adonis in Martyrologio suo meminisse, Be-

* Tom. II. Bernardi pag. 590.

Beda enim centum annis amplius Adonem ætate anteceſſit. *Martyrologium* Adonis ex quatuor Codicibus recenſitum a *Jacobo Moſandro*, Carthuſiano Colonienſi, lucem vidit in Tomo ſeptimo Surii, Colon. 1581. fol. deinde ab *Heriberto Roſſvveido* S. J. ex aliis tribus antiquioribus emendatum, illuſtratumque notis ad calcem Martyrologii veteris Romani, Antvverp. 1613. Pariſiis 1645. fol. & ex Roſvveidi editione in Tomo XVI. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. ubi etiam pag. 823. ex Roſvveido: *libellus de feſtivitatibus Apoſtolorum ſucceſſorumque eorum*. Vide Labbeum, Carolum le Cointe Tom. IV. pag. 472. ſeq. Sammarthanos &c.

Chronicon prodiit cum Gregorio Turonenſi, Pariſiis 1512. 1522. 1567. Baſileæ 1568. & in Laurentii Barrii Hiſtoria Chriſtiana Veterum Patrum, Baſileæ 1583. fol. & in Bibliothecis Patrum, Pariſiis 1589. 1644. 1654. Tomo VII. Colon. 1618. Tomo IX. & Lugduni 1677. Tomo XVI.

S. Deſiderii, Viennenſis Epiſcopi, *Martyrium* in Caniſii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 441. & Tomo II. editionis novæ Parte III. pag. 1. & apud Surium atque in Actis Sanctorum XI. Febr.

S. Theuderii Vita, Abbatis Viennenſis, apud Mabillonium in Actis Benedictinis Sec. I. pag. 678.* Martyrologium Adonis poſt duplicem recenſionem Moſandri, & Roſvveidi novarum adhuc curarum indigum non ante multos hoſce annos reſumpſit in manus V. C. Dominicus Georgius Rhodiginus, & ad veteres tres Vaticanos codices antiquos comparavit, additis etiam ex vetuſtiſſimo Adonis Apographo Bibliothecæ Monachorum S. Mauri Sangermanenſis variantibus lectionibus; eaque omnia perpetuis notis ſuis illuſtravit. Adjecit appendicis loco Martyrologium Fuldenſe; Martyrologium Ottobonianum; Kalendarium Vaticanum, Kalendarium Palatino-Vaticanum, Kalendarium Ciſtercienſe, Kalendarium Mediolanenſe I. Kalendaria Mediolanenſia II. Prodiit opus Romæ an. 1745. Tom. 2. in fol. Conſilium viri hujus docti, mihique dum viveret amici, juviſſet Codex Lucenſis Bibliothecæ Canonicorum S. Martini ſæculo XII. ſcriptus, membranaceus, qui præter Martyrologium illud vetus, quod Florentinius ex illo acceptum vulgavit, Adonis Martyrologium continet. Contuli illud cum edito Georgii, & in nonnullis brevius eſſe deprehendi, cum & ea omnia ferat reſecta, quæ a probatiſſimis Adonis Codicibus abeſſe Georgius notavit; & alia etiam in aliis viſenda minime repræſentet. Unum vel alterum exemplum proferam.

Libellus *de feſtivitatibus Apoſtolorum* in Codice hoc titulum nullum præfert, & deſinit cum S. Agatha, cujus elogio abſoluto ſubditur: *Finit libellus I.* tum ſubjungitur: De *Nativitate S. Joannis Baptiſtæ, & de ejus decollatione, ſeu corporis inventione*; quæ ſane narratio abſolvitur in hæc verba: *ejuſdem Urbis epiſcopum completur*; reliqua, quæ his attexuntur in edito, non comparent. In Martyrologio ad III. non. Januarii in S. Antheri Papæ commemoratione legitur: „ Hic res geſtas Martyrum diligenter a Notariis exquiſivit, & in Eccleſia recondidit *propter quendam Maximum presbyterum, qui martyrio coronatus eſt*„. Verba hæc a me diſtincta in aliis codicibus non leguntur, quamvis ſunt in antiquis editionibus. Cætera in hunc modum vel reſecat interdum, vel adjungit.

Adrevaldus, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenſis, quem Ludovici Pii temporibus vixiſſe probat Ruinartus in apologia miſſionis S. Mauri, Gallice edita pag. 52. ſeqq. *Hiſtoria translationis S. Benedicti & S. Scholaſticæ*, in Johannis a Boſco Bibliotheca Floriacenſi, Parif. 1605. 8. pag. 1. & in Actis Sanctorum 21. Martii, & in Mabillonii Sec. II. Actorum Benedictin. pag. 253. *Hiſtoriæ miraculorum S. Bene-*

ne-

nedicti, librum *primum* hic *Adrevaldus*, appendicem ad eum *Adelerius*, Monachus itidem Floriacensis, librum *secundum* & *tertium* *Aimoinus*, A. C. 1005. *quartum Anonymus* composuit, obviæ apud eundem Joannem a Bosco pag. 13. & in Actis Sanctorum, & apud Mabillonium pag. 80. & 369. *Liber de corpore & sanguine Domini*, *contra Joannem Scotum*, vulgatus a Dacherio Tomo XII. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 150. *Vita S. Aigulfi*, Abbatis Lerinensis & martyris occisi A. 675. sine nomine auctoris apud Surium 3. Septembr. & restituta auctori suo integriorque in Sec. II. Actorum Benedictinor. pag. 656.

Adrianus. vide *Hadrianus*.

Adso Dervensis, in Partensi Campaniæ pago, Cœnobii Monachus, diem obiit A. C. 992. Scripsit *Passionem S. Bercharii*, Abbatis Dervensis, extincti ex vulnere A. 685. sed adhuc inedita est ejus lucubratio memorata a Nicolao Camusato in promtuario Antiquitatum Diœceseos Tricassinæ. Quam enim habet Mabillonius Seculo II. SS. Ord. Benedicti pag. 831. ea non est Adsonis, sed Anonymi, qui post annum millesimum scripsit, obvia quoque apud Camusatum pag. 63. & Surium ad 2. Oct. Vide sis Pagium ad Annum 685. num. XIV. seq. Cætera Adsonis hujus sunt, *Gesta S. Bassoli* Confessoris, A. 567. apud eundem Mabillonium Sec. II. pag. 67. & translatio ejus ac miracula: Sec. IV. 2. pag. 137. *Vita S. Frodoberti*, Abbatis primi Cellensis, prope Trecas, sub Clotario III. id. Sec. II. pag. 626. & translatio reliquiarum ejus Sec. IV. 2. pag. 243. His accedit *Vita S. Mansveti* Scoti, Britannorum Episcopi, qui A. 461. Concilio Turonensi interfuit, vulgata a Francisco Bosqueto Narbonensi in Ecclesiæ Gallicanæ Historia, in Parte secunda, inter Acta & vetera monumenta pag. 23. Parisiis 1636. 4. Ejusdem *Mansveti miracula* in Tomo III. Thesauri Anecdotorum Edmundi Martene pag. 1013.* In Bibliotheca Sangermanensi, teste P. Montfauconio Biblioth. MSS. pag. 1209. extat Adsonis, sive Assonis Monachi *liber seu epistola de Antichristo ad Gerbergam Reginam Ludovici Transmarini conjugem*.

Adso Hermiricus, sive *Hemericus*, dubium an diversus a superiore, Abbas Luxoviensis in Burgundia, Sæculo decimo, scripsit *Compendium vitæ & miracula Waldeberti*, Abbatis Luxoviensis, defuncti A. 665. obvia in Actis Sanctorum 2. Maji, & apud Mabillonium Sec. III. Benedictin. Parte II. pag. 455.

Adto, *Atto*, *Haito*, *Hetto*, Agnetis Imperatricis, Henrici III. Conjugis, Capellanus, circa An. C. 1070. dicitur ea, quæ Constantinus Africanus ex variis linguis utcunque transtulit, elegantiore, atque ut cap. 24. ait Petrus Diaconus, *cothurnato sermone in Romanam linguam descripsisse*.

Adto Pacensis Lusitanus, Abbas *Vallumbrosanus*, & deinde Episcopus ab A. 1133. *Pistoriensis* in Hetruria. Vide Ughellum Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 294. *Vita S. Johannis Gvalberti* extat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 365. At *Vita S. Verdianæ* perperam ad hunc Adtonem An. 1151. defunctum refertur, cum Verdiana non sit mortua ante An. 1220. Vide Diarium Eruditorum Mutinense, Giornale de' Letterati d' Italia An. 1692. pag. 315. ubi refertur vita ejusdem Verdianæ scripta Italice circa A. 1440. a Laurentio Jacomini, Dominicano, editaque cum notis & observationibus M. Badii, Florentiæ 1692. 8.

Adto II. Episcopus *Vercellensis*, A. C. 945. *doctissimus Theologus & Canonista præclarus*, *plura sui ingenii doctrinæque monumenta reliquit*, *quæ continentur in antiquo Codice MS. in Vaticana Bibliotheca*, *ac Vercellensi Archivio*. *Plures* sermones *ab ipso habitos pro opportunitate temporum scripsit*, *tum &* Epistolas: *librum item cui* Perpendiculum *titulum fecit*, *cum quo noxia redarguere &*

honesta sancire docet : Canones *rursus*, *statutaque Vercellensis Ecclesiæ eruta Conciliis Epistolisque Decretalibus*, *quod opus in* centum capita *apte distinxit*. Item *de* pressuris Ecclesiasticis, *opus in tres partes divisum*, *quarum prima est de judiciis Episcoporum*, *secunda de ordinationibus eorundem*, *tertia de facultatibus Ecclesiarum*. Hæc Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 769. Ex illo Codice Vaticano descripsit Joannes Bona & communicavit cum Luca Dacherio, qui edidit Tomo octavo Spicilegii. (editionis novæ in folio Tom. I. pag. 402. seq.) *Capitulare*, *capita centum*. *Libellum de pressuris Ecclesiasticis* pag. 414. & *Epistolas* novem pag. 431. unamque *Gunzonis*, Levitæ Novariensis pag. 437. & alteram *Ambrosii* Mediolanensis Presbyteri ad Attonem.

Adventius Metensis Episcopus, cujus *Epistolam ad Theutgandum*, Archiepiscopum, & alias binas *ad Nicolaum Papam* exhibet Baronius ad An. C. 862. num. 60. & 863. num. 51. & 864. num. 6. qui de illo plura Tom. X. Annalium. Obiit Adventius A. 875. Vide Sammarthanos Tomo III. Galliæ Christianæ p. 713.

Ædilvvulphus. vide *Ethelvv*.

Chronica *S. Ægidii* in Brunsvvig. infra inter Anonymos, *Pistorianus*.

Ægidiorum CXLII. recentioris maximam partem ætatis, sed in his etiam plerorumque, ex his quos jam percensere instituo, notitiam promittit lectoribus, & offert Ægidius Hochmuth, Pastor Muhlbacensis, in schediasmate historico-litterario de ritu ὀνοματοθεσίας, sive Nominum impositione & mutatione, Witebergæ 1725. 8. Sed levi nimis brachio & minus accurate illo labore defungitur, ut actum me non putem acturum.

Ægidius Abbas in Gallia Narbonensi, cujus brevis libellus *pro privilegiis Ecclesiæ Arelatensis* Symmacho Papæ A. C. 514. oblatus cum Symmachi responso ad Cæsarium Arelatensem exstat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 187. in Conciliis Labbei Tom. IV. pag. 1310. De hoc Ægidio Baronius ad Martyrolog. Rom. 1. Septembris.

Ægidius Assisias, S. Francisci Socius, defunctus A. C. 1262. de quo Acta Sanctorum 23. Aprilis, Tom. III. pag. 218. seq. Ejus *Collationes* & aliæ asceticæ lucubrationes feruntur MStæ exstare in Bibliothecis Belgii. *Aurea verba* collecta a discipulis, luci data Antvverp. 1534. 8.

Ægidius Atheniensis. infra, *Corboliensis*.

Ægidius, *Aureæ Vallis Monachus* in Ducatu Luxemburgensi, circa An. C. 1251. Scripsit continuandis Harigerii & Anselmi lucubrationibus *gesta Pontificum Leodiensium* a Theoduino Wasonis successore usque ad Henricum ab A. C. 1048. ad 1251. in Tomo secundo sylloges Joannis Chapeavillii pag. 1. 270. Leodii 1613. 4. Ex eisdem petita *Vita & Martyrium S. Alberti* A. 1192. quæ edita a Miræo & aliis.

Ægidius Aurifaber, Carthusianus, qui Anno 1466. diem obiit. Ejus *opus exemplorum*, liber *de laude Carthusiana*, & *sermones de tempore & de sanctis* a Petro Sutore cap. 26. & ab aliis Carthusianæ Bibliothecæ scriptoribus memorantur. Fuit Vicarius domus montis Sion apud Zirizæam Zelandiæ opidum.

Ægidius Aurifaber Vossio, aliis *Fabri*, Carmelitanus, Bruxellæ patriæ suæ multorum beneficiorum auctor ab Imperatore Maximiliano, apud quem gratia floruit, obiitque An. 1506. Præter *Commentarios in IV. libros Sententiarum*, *Commentarios in Ruth*, *Job*, *Evangelia & Pauli Epistolas*, *Sermones*, *Orationes*, *Quæstiones*, *Collationes* & *Determinationes* varias, scripsit *Brabantiæ Historiam* & *Chronicon Ordinis Carmelitici*, nec non librum *de Origine Religionum*, atque alium *contra Proprietarios*, librum item *de Testamento Christi in Cruce*. Vide Alegrium in paradiso Carmelitici decoris pag. 380. Valerii Andreæ & Francisci Svveertii Bibliothecas Belgicas &c.

Ægi-

Ægidius de Bellamera, Doctor Decretorum ex Rotæ Romanæ Auditore præcipuo, Episcopus Avenionensis, defunctus A. 1392. Ejus *Consilia*, sive *Responsa*, ac *Decisiones*, nec non *in Decretum*, & *Decretales Epistolas*, *Commentaria*, sive *Jus Pontificium*, ætate illa pro Delphici Apollinis oraculis æstimata fuisse testis Marcus Mantua in Epitome de illustribus JCtis cap. 90. Vide Heindreichii Pandectas pag. 491. *Præter hos commentarios dedit & alterum *in clementinas*, qui MS. servatur in Bibliotheca Felini cod. 99. & 201. Itidem collegit *Decisiones Rotæ Dominorum sacri Palatii Apostolici causarum Auditorum de anno* 1374. *& citra de* 75. 76. 77. Impressa est collectio ista Romæ an. 1474. Diem vero emortualem Doctoris hujus componens Fabricius cum anno 1392. profecto errat: nam inter cætera ejus consilium extat 118. pro re quapiam, quæ anno 1402. contigit; quin & ex consilio 135. deducimus ad annum usque 1405. vitam suam prorogasse. Opera omnia septem voluminibus in fol. comprehensa prodierunt Lugduni an. 1548. & in Bibliotheca Husiana commemoratur opusculum ejus de permutatione Beneficiorum seorsum editum in 4. typis Gothicis, & incerto anno & loco impressum. Sed in ea collectione non omnia ejus consilia comprehenduntur: Est enim in bibliotheca Felini duplex MS. codex omnium consiliorum Bellameræ; sunt vero illa numero 138. inter quæ maxime spectanda se offerunt consilia 97. & 99. quæstiones resolventia occasione magni schismatis inter duos Pontifices exortas. Totus est pro Benedicto XIII. cujus jura defendit. Totidem numero consilia in Codice Bibliothecæ Palatinæ Romæ reperisse Joannem de Novizanis testatur Jo. Baptista Ziletus Venetus in Indice Librorum Juris Pontificii, & Civilis pag. 56. Consilia vero Ægidii edita numerum 48. non excedunt.

Ægidius de Fuscariis, sive Foscherarius, *Bononiensis*, Doctor Decretorum a Joanne Bumaldo in Bibliotheca Bononiensi traditur claruisse, circa An. C. 1289. Ejus *librum de Judiciis* in quinque Partes divisum Guido Pancirollus commemorat, non diversum credo ab ejus *Ordine Judiciario in Foro Ecclesiastico*, quem in Bibliotheca Sangermannensi MStum evolvisse se testatus est Cangius, in aliis etiam Parisiensibus Bibliothecis Oudinus. Præterea Trithemius cap. 428. etiam ejus *Quæstiones Juris* varias, & librum *de Officio Tabellionis* memorat.* In cod. Mellicensi, ut lego in descriptione ejusdem Bibliothecæ edita Viennæ in Austria extat MS. ejusdem authoris opus sub hoc titulo: *Ordo judiciarius advocatorum, & notariorum secundum usum Romanæ curiæ*, quod sane scriptum haud diversum judico ab eo hic indicato. Præcedit opus illud aliud opusculum ejusdem authoris cum titulo *Liber fugitivus*. Incipit: *Cum plures libelli*.

Ægidius Bredeyck, ex Canonicis Regularibus S. Augustini, Brabantus, fundator monasterii septem fontium, cui *Statuta* XIV. capitibus distincta præscripsit, & tractatum *de quinque punctis*, ex dictis potissimum S. Chrysostomi.

Ægidius Albornotius de Carrino, Archiepiscopus Toletanus & Cardinalis Sabinensis, defunctus Viterbii An. 1377. 24. Augusti. Auctor *Constitutionum*, quæ ab eo *Ægidianæ* appellantur, variorumque *Commentariorum in Jus Canonicum*. Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 112.

Ægidius Carlerius, Collegii Navarrei Parif. Socius, & ab An. C. 1431. Cameracensis Ecclesiæ Patriæ Decanus, defunctus Anno 1473. 23. Novembr. de quo Joannes Launojus in Historia Gymnasii Navarrei, Tomo quarto Operum, nuper Genevæ recusa Part. III. lib. 1. cap. 4. ubi & scripta ejus inedita: *Commentarios in quatuor libros Sententiarum*, *Collationes*, *Sermonesque*, *& Sportam*, *Sportulamque* fragmentorum

varii argumenti, auctiores *Consultationibus Casuum*, editis Bruxellæ 1478. fol. 2. Vol. Hanc editionem puto intelligi in libro: *Voyage literaire de deux Religieux Benedictins*, Tom. II. pag, 107. Ejus *Scutum Veritatis* exstare MS. Lovanii in Valle maritima, testatur Miræus in auctario de scriptoribus Ecclesiasticis pag. 86. *Narrationem de morte Juliani Cæsarini Cardinalis*, edidit Baluzius Tom. III. Miscell. pag. 301. *Oratio* ejus contra Nicolaum Taboritam, habita in Concilio Basileensi Sess. XV. ad Articulum secundum Bohemorum *de corrigendis peccatis publicis*, exstat apud Bzovium ad A. C. 1433. num. 194. pag. 184. seq. edita primum a Canisio Tom. III. Lect. antiqu. pag. 289. & novæ editionis Basnagianæ Tom. IV. pag. 566. Etiam inde recusa in Tomis Conciliorum, ut Binii Tom. IV. p. 301. Labbei Tom. XII. p. 1159. Harduin. VIII. pag. 1759. &c.

Ægidius de Columna, Romanus, Discipulus Thomæ Aquinatis, ex Ordine Fratrum Eremitarum, primus cum Petro de Tarantasia Parisiis Doctor Theologiæ creatus, *Doctoris fundatissimi* titulo notus inter Scholasticos, Episcopus ab Anno 1294. Bituricensis, defunctus An. 1316. 22. Dec. De illo præter Sammarthanos Tom. I. pag. 179. seq. Galliæ Christianæ, & Bulæum Tom. III. Acad. Paris. pag. 671. seq. Labbeus Tom. II. Biblioth. MSS. pag. 121. seq. Prosper Mandosius in Bibliotheca Romana pag. 145. seq. Cornelius Curtius in Elogiis Augustinianorum pag. 61. Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano pag. 15. & Caveus, qui diligenter etiam de scriptis ejus disseruit. Tantum addo *Orationem ad Regem Galliæ Philippum* Pulchrum exstare apud Bulæum Latine Tom. III. pag. 475. & Gallice pag. 477. & libros III. *de Institutione Principum* versos etiam Hebraice, de quo Rev. noster Wolfius Tom. III. Bibliothecæ Hebrææ p. 1206. Gallicam præterea versionem MS. memorat Morlierius, qui hoc opus valde commendat, Essais de Litterature Tom. II. pag. 189. Liber *de Regimine Principum*, & *quomodo Civitates regendæ tempore belli*, MS. fuit Helmstadii apud Polycarpum Leyserum τῷ μακαρίτῃ.* Opus ejus *de regimine Principum* Hahnius in collectione Veter. Monum. Tom. I. in præf. quod editum a se frustra quæsitum fuerit, se daturum proposuit in principio Monumentorum suorum; quod autem non totum opus daret, sed ejus tantummodo partem postremam causam hanc affert, in parte ille operis haud mediocriter illustrari Antiquitates Majorum suorum, nempe Germanorum. Dedit autem illam ex MS. Codice membranaceo.

Capitula Fidei Christianæ composita ab Ægidio *de consensu & mandato SS. P. D. Bonifacii Papæ VIII. transmissa ab ipso D. Papa ad Tartarum Majorem volentem christianam colere fidem*. Catal. Bibl. Ricardianæ pag. 7.

Ægidius Corbejensis, sive *Corboliensis*, Parisiensis Monachus Ord. Benedict., * idem quoniam Athenis per aliquod tempus versatus est dictus *Atheniensis*, & Trithemio *natione Græcus*, idem Archiater sub Philippo Augusto, Rege Francorum. De hoc alter Ægidius Parisiensis, qui circa An. C. 1198. scripsit in Carolino lib. V.

Nominis ille mei celeberrimus arte medendi,
Cum sit & hic (Parisiis) *ortus, cujus facundia grata est*
Et nunquam laudanda satis, nec in agmine vatum
Nominis extremos sortiri debet honores.

Hexametris versibus scriptus ejus liber *de Pulsibus*, & alter *de Urinis*, Gentilisque de Fulgineo in eum commentaria post primam editionem Venetam 1494. 8. sæpius lucem viderunt, ut notatum Polycarpo Leysero τῷ μακαρίτῃ in Historia Poetarum medii ævi pag. 500. seq. Hic etiam primus e Codice Gudiano in Bibliotheca Guelpherbytana

* Trithemius cap. 241. de Scriptoribus Ecclesiasticis & II. 2. illustrium Benedictinorum.

na vulgavit ejus *libros IV. de antidotis*, sive *de compositione medicamentorum*, pag. 505. 538. 573. 626. similiter scriptos carmine. Hujus Ægidii meminit Guilelmus Brito in extremo Philippidos. Vide Barthii notas pag. 755. Bulæum Tomo II. pag. 718. Naudæum de antiquitate scholæ Medicæ pag. 35. & quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 12. §. 12.

Ægidius de Dammis, Ord. Cisterc. Monachus Dunensis, defunctus est A. C. 1463. Scripsisse traditur versibus: *Regulam Confessoris Monialium*, nec non *Vitam Christi*, & *Vitam S. Bernardi*. Præterea composuisse *Collectaneum Martyrologii Sanctorum*, cujus initium: *Pauper ego Monachus*, tum *Lecturas super triplicem quinquagenam Psalterii*, & super *Pauli Epistolas*, tum *Malogranatum* & *Collectaneum Divinorum Eloquiorum*. *Directorium Originalium B. Hieronymi*, *Ambrosii*, *Gregorii*, *Bernardi*: & *Dialogum inter animam & hominem Religiosum*. Vide Carolum de Visch in Bibliotheca Cisterciensi.

Ægidius Delphensis, Clericus Parisiensis, una cum Ægidio Corboliensi laudatus tertio Ægidio Parisiensi libro V. Carolini, apud du Chesne Tom. V. pag. 323. Hic circa A. C. 1198. interpolavit ac supplevit auroram Petri de Riga, a quo totam fere Sacram Scripturam versibus elegiacis redditam suo loco dicemus. Huic operi Ægidius præfatus ita de se ipse:

Petrus & Ægidius me conscripsere: sed ille
Auctor, corrector ultimus iste fuit.
Ille prior Rhemus, hic Parisiensis alumnus,
Hic Levita gradu, presbyter ille manens.
Simplex Clericus hic, sacri Ordinis ille Professor,
Ambo graves annis, hic vir & ille senex &c.

Vide Barthium ad Britonem pag. 755. & Polycarpi Leyseri Historiam Poetarum medii ævi pag. 736. seq. ubi etiam ex Codice MS. Helmstadiensi *Præfatio* præmissa Novi Testamenti libris ab Ægidio ad Odonem Parisiensem Episcopum, & pag. 739. *Epilogus* & *de numero librorum utriusque Testamenti & de modo legendi*, nec non pag. 743. 747. Carmen *de pœnis apud Inferos* sintne æternæ, quod in utramque partem disceptatur, Matthæo Laudunensi æternas esse negante, & contra affirmante Ægidio. Idem carmen ex Leysero exhibuere etiam Auctores Diarii Theologici: *Fortgesehte Sammlung von Alten und Neven*, Anno 1723. pag. 160. *Mysterium* autem *de Agno Paschali* per Magistrum Ægidium, quod MS. servatur in Bibliotheca Bodlejana, Leyserus excerptum quoddam ex Aurora esse existimat, sane enim Petrum de Riga quoque in illa sua sacrorum librorum Metaphrasi sensum non modo historicum, sed allegoricum quoque breviter expressisse jam olim notavit Henricus Gandavensis cap. 22.*D. Lambecker in notis ad Bibliothecam antiquam Civicam Vindobonensem tom. 1. pag. 63. monet in eadem Bibliotheca extare codicem membranaceum sæculi, ut ipse putat, XIII. in quo est Petri de Riga *Aurora*. Repræsentantur vero in hoc opere scripti carmine libri Veteris Testamenti usque ad librum Ruth; Novi vero Evangelia tantummodo: ex quo inferendum sibi censet, nec immerito, libros reliquos Veteris, novique Testamenti, qui in *Aurora* Petri de Riga aliis in codicibus recentioribus comparent, auctorem forte habere, non quidem Petrum de Riga, sed Ægidium Delphensem, quem constat in libris Petri de Riga operam suam impendisse. Vide illum ibidem pag. 63. ubi opportune monet Henricum Gandavensem scriptorem ejusdem ætatis ac Petrum de Riga in libro de Script. eccl. cap. 22. de hoc Petro scribere, laborasse illum in Heptateuchum, duos libros Regum, & Evangelia, quæ sane huic MS. Codici congruunt.

Ægidius Delphus, Italus, Sorbonicus apud

apud Parisios Theologus primarius clarus circa A. 1507. Cujus miram in pangendis carminibus facilitatem laudat Gyraldus de Poetis sui temporis, & Erasmus in Ciceroniano virum vocat eruditionis variæ, versificatorem non malum, si facilitati nervos addidisset. Et lib. 2. Epist. 10. *Quis in jus vocat eximium Theologum, Ægidium Delphum, qui totum ferme Divinæ Scripturæ corpus carmine complexus est*. Ejus *metaphrasis Psalmorum septem pœnitentialium, Litaniarumque* præter editionem sine loci nota & anni, recusa Erfordiæ 1515. 4. Laudat idem Erasmus responsione ad Albertum Pium Tom. IX. Operum pag. 910. edit. Basil. Metaphrasis heroica *Epistolæ ad Romanos* prodiit Paris. 1507. & cum Gilberti Cognati commentario in hujus operibus, Basil. 1562. fol. Tomo II. pag. 168. *Defensio pro Cleri Flandriæ libertate*, quum Brugis peteretur subsidium, Paris. 1507. *Commentarius in Ovidium de remedio amoris*. Paris. 1495. 4.

Ægidius de Fœno, Philosophus Anglus, circa A. C. 1350. Cujus librum *de vegetabilibus & plantis*, alterumque *contra flagellatores* Pitseus pag. 568. commemorat.

Ægidius de Fuscariis, supra *Bononiensis*.

Ægidius a Gandavo, Theologus ac Philosophus, cujus *Quodlibeta* XXXIV. de variis Quæstionibus Logicis, Physicis, Metaphysicis ac Moralibus MSta Lovanii ad S. Martinum.

Ægidius Græcus, vide *Corboliensis*.

Ægidius Gvilelmus Missalius, Aquitanus, Ord. Minor. abbreviator *Joannis Scoti*, cujus Opera in articulos secuit & contraxit. MS. in Bibliotheca Vaticana teste Waddingo.

Ægidius Hispanus, Ord. Minor. cujus *Sermones Sanctorum* Waddingus laudat hoc initio: *Philosophia est Divinarum rerum speculatio*.

Joannes de S. Ægidio, Dominicanus, in arte peritus Medicinali, & in Theologia Lector, qui Roberto Lincolniensi Episcopo An. 1253. morienti adfuit. Vide Bulæum Tom. III. Historiæ Academiæ Parisiensis p. 260. 262. & quæ de hoc Ægidio viri doctissimi Jacobus Quetif & Jacobus Echardus de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 100. seq. qui inter scripta ejus referunt lecturas *de laude Sapientiæ Divinæ*, *de productione rerum*: nec non *experimenta*, & Tractat. *de formatione corporis*, *prognostica* & *practicas medicinales*. Joannes Lelandus pag. 230. etiam *homilias* & *morales Theologiæ interpretationes*. Idem memorat vidisse se Ægidii, *de cognitione* & *de mensura Angelorum*, *de esse & essentia*, *de formatione corporis humani*, *de Prædestinatione & Præscientia DEI*, *de Paradiso & Inferno*, *de Resurrectione Mortuorum*, *de Materia Cœli*. Non dubium tamen est pleraque horum, sicut etiam scriptum *de formatione corporis humani*, & *de peccato Originali*, & *breviloquium super libros Sententiarum*, auctorem habere Ægidium de Columna. Vide B. nostri Nicolai Staphorsti Historiam Ecclesiasticam Hamburgensem Tomo III. pag. 403.

Ægidius de Leodio. supra, *Aureæ Vallis*.

Ægidius de Lovanio, Canonicus Regularis S. Augustini, cujus *Sermones per annum* scriptos in membrana, Lovanii ad S. Martinum servari, Valerius Andreas retulit.

Ægidius de Lugnaco, sive *Luniaco*, Ord. Minor. Doctor Pariensis, cujus Commentaria in primum Sententiarum a Waddingo memorantur.

Ægidius Luscinus, Ordinis Præd. Theologus, aliis *de Lascinis*, sive *de Lessinia*, Hannoniæ opido. Ejus *de Concordia temporum* liber cum *Chronico* a nato Christo usque ad Annum 1304. MS. Parisiis in Bibliotheca Sorbonica, quod luce dignum esse ait Jacobus Echardus Tom. I. pag. 372. Liber *de usuris* inter Thomæ Aquinatis opera prodiit. Librum *de unitate formæ* absolvit Ægidius Anno 1278. Omitto alia, quæ ab laudato Echardo memorantur.

Ægi-

Ægidius Magister, cujus versus leonini *ad claustrales* MSti Lipsiæ in Bibliotheca Paulina teste B. Joach. Fellero p. 166. Catalogi.

Ægidii Mucidi, Gallice *Muisis*, (apud Sanderum pag. 128. Bibliothecæ Belgicæ MSS. *Li Mussis*) Ord. S. Benedict. Abbatis S. Martini Tornacensis *Chronicon* a nato Christo usque ad Annum 1348. necdum editum Vossius & Valerius Andreas memorant. Miræus laudat *Chronicon de gestis Comitum Flandrensium* ab Anno 972. ad 1343. Valerius Andreas etiam Tractatum: 1. *de his, quæ temporibus suis, ante & post promotionem suam in dicto Cœnobio Martiniano acciderunt*. 2. *de consuetudinibus approbatis, antiquitus in eodem Cœnobio observari solitis*. 3. *de rebus gestis ab A.* 1349. *ad* 1352. *ubi prolixa narratio de destructione Judæorum, de secta flagellantium* &c.

Ægidius Nettelet, Decanus Cameracensis circa A. 1494. cujus libros IV. ex Epistolis S. Hieronymi congestos laudat Trithemius cap. 943.

Ægidius, Parisiensis Diaconus a Corboliensi & Delpho, quorum ipse meminit, diversus, versibus hexametris ad Ludovicum, Philippi Augusti, Francorum Regis, filium, ante An. C. 1223. scripsit *Karolinum* libris quinque, in primoribus quatuor celebrans Caroli Magni Prudentiam, Justitiam, Fortitudinem & Temperantiam, in quinto autem Ludovicum hortatus ad fugienda vitia virtutibus illis contraria, & Caroli exemplum strenua industria imitandum. Fragmenta pauca ex libro quarto & quinto vulgavit Franciscus du Chesne Tom. V. pag. 323. 324. Vide & M. Antonium Dominicum in familia Ansberti rediviva pag. 273. Joannem Picardum ad S. Bernardi Epistolas pag. 2252. 2259. Labbeum Tom. II. Miscellan. Integrum Karolinum edere promisit idem Labbeus pag. 56. Bibliothecæ novæ MSS. Hunc proxime spero, luci daturus est V.C. Hermannus Sminke in nova, quam parat, Eginhardi editione, cum illo enim lubens communicavi Codicem MS. quem mihi redemeram ex sectione Gudiana.

Ægidius Presleris, Ord. Cisterc. Abbas Alnensis Cœnobii in ditione Leodiensi, obiit A. C. 1484. Ejus memorantur Tomi tres Concionum super Dominicas & festa Sanctorum totius anni: nec non Oratio Romæ coram Pontifice Sixto IV. habita, qua mitræ usum sibi successoribusque suis obtinuit.

Ægidius Romanus, supra *de Columna*.

Ægidius Rotomagensis, Archiepiscopus, cujus Epistolam ad Ludovicum X. Francorum Regem, edidit Dacherius Tom. IV. Spicilegii pag. 270. (Tom. III. editionis novæ pag. 708.) In illa excusat se Regi, quod vocatus, non possit interesse Concilio Sylvanectensi, quod habitum fuit An. Christi 1315. Alius *Ægidius Rotomagensis* non (*a*) Archiepiscopus, sed Archidiaconus, & postea Episcopus *Ebroicensis* ab A. C. 1170. ad 1180. ad quem Epistola prima Arnulfi Lexoviensis.

Ægidius de Roya, ex Abbate B. Mariæ in Monte Regali Galliæ, Monachus in Flandria Dunensis, Ord. Cisterc. Auctor Chronici Dunensis, sive Annalium Belgicorum, quibus ab Anno 1292. Joannis Brandonis Chronodromum misit in Compendium, & ab Anno 1414. per Bartholomæum de Beka ad 1431. continuatum produxit usque ad Annum 1463. Adrianus vero de Budt, Monachus & ipse Dunensis, (*b*) qui in præfatione operi præmissa testatur, Ægidium hunc Magistrum suum An. 1478. obiisse, continuavit Chronicon hoc ab An. 1463. ad 1480. inde Judocus Badius Gandensis. Eruit ex MS. Andreas Schottus, vulgavitque cum Joanne a Leidis & Reinero Snojo Franciscus Svveertius, Francofurti 1620.

(*a*) Vide Sammarthanos Tom. I. pag. 580. & Tomo II. pag. 573.

(*b*) Adde Sandii Observationes ad Vossium p. 224. & Caroli de Visch Bibliothecam Cisterciensem pag. 8.

1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum.

Ægidius Viterbiensis, ex Priore Generali Augustinianorum, Cardinalis, defunctus An. 1532. Vide Cornelii Curtii Elogia Augustinianorum pag. 93. seqq. Scripsit *Historiam XX. Sæculorum*, MS. Romæ in Bibliotheca Angelica Augustinianorum, ut refert Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 242. ubi testatur in ea tractasse inter alia *de Romanis Pontificibus*. Alia ejus scripta refert Ciacconius, in eadem Bibliotheca ea vidisse se testatus, in vitis Cardinalium pag. 1423. *Librum I. Sententiarum usque ad dist. 17. ad mentem Platonis*. *Epistolarum* familiarium ad Gabrielem Venetum librum, & diversarum ad diversos, libros VI. *Eclogas Sacras* tres, *Dictionarium*, sive librum radicum Hebr. & Latinam versionem libri חזון. Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano pag. 14. memorat præterea *Annotationes in tria primora capita Geneseos*. *Commentaria in Psalmos* ad Leonem X. & *Libellum de Ecclesiæ incremento*. Librum *Dialogorum* & *Orationem*, quam in principio Concilii Lateranensis A. 1512. habuit. Hæc obvia in actis illius Concilii atque in Tomis Conciliorum, ut Tom. IX. edit. Harduini pag. 1576. *Epistolæ* ejus selectæ nuper prodiere in Tomo tertio collectionis novæ Edmundi Martene pag. 1234. seqq. in quibus videnda, quæ de vita ipse sua tradit, Epistola XI. ad Mannium Capenatem pag. 1249. seq. Libri *de sæculorum dispositione* mentio pag. 1268. quem non alium esse existimo, quam Historiam illam XX. sæculorum, supra a me memoratam. Idem est, a quo librum Zohar versum fuisse & Eliam Levitam cum tota familia nutritum scribit Josephus Scaliger Epistola 136.* Præter opuscula hæc Ægidii addendum succurrit illud, quod indicatur in epistola XX. ejusdem ex collectione P. Martene. Scribit enim se jussum a Cardinali Sanctorum Quatuor ea collegisse loca, quæ Sapientes Hebræorum de industria commutaverunt. Addit: *Scripsi ea, quæ non injuria abscondita voluisse intelliges, quippe quæ omnia nostri Salvatoris mysteria complectantur. Mitto ea ad te eo consilio, ut vel legas, vel fido alicui tradas legenda.* In Bibliotheca Ægidii hujus, quæ transivit in Regiam hæc sunt opuscula alia Ægidii: *Informatio contra Lutheranam sectam pro Sedis Apostolicæ auctoritate*. Ad quem librum authoris nomen haud præferentem hæc adnotat P. Montfaucon in Bibliotheca MSS. tom. 2. pag. 779. *puto esse opus Ægidii Cardinalis Viterbiensis*. Est ibi n. 37. *liber de revolutione XXIII. literarum Hebraicarum secundum viam theologicam in linguarum secundum viam theologicam in lingua Hebraica versus per RR. Cardinalem Ægidium*. Item alius *Neconia ben-Achana versus per RR. Cardinalem Ægidium*. Forte opus illud, quod supra commemoravi de locis ab Hebræis commutatis, idem illud est, quod in eadem Bibliotheca n. 53. inscribitur *opus contra Hebræos de adventu Messiæ, & de nominibus Divinis contra eosdem*.

Ægil, sive *Eigil*, Benedictinus, Abbas Fuldensis Monasterii S. Salvatoris ab Anno C. 818. ad 822. quo defunctus Rabanum Maurum successorem habuit. Scripsit, & Virgini Augildruth dicavit, fratribusque, teste Candido, ad mensam recitari præcepit *Vitam* sui per XX. annos Præceptoris *Sturmii*, sive *Sturmionis*, primi Abbatis & Fundatoris Fuldensis Cœnobii, qui Anno 780. teste Sigeberto, est defunctus. Apud *Surium* ad 17. Decembr. hanc vitam reperiri scribit Caveus: sed incassum illam quæsiveris, nisi in postrema Sanctorum Surii editione Moguntina An. 1618. Primus e MS. Bambergensi edidit *Christophorus Browerus* inter sidera illustrium & sanctorum Virorum, Moguntiæ 1616. 4. Deinde *Joannes Mabillonius* Sæculo IV. Benedictin. Parte I. pag. 266. qui pag. 242.

Ægi-

Ægilis quoque vitam a *Candido*, Monacho Fuldensi, scriptam, post Brovverum adjunxit, nec non pag. 260. *Epitaphium*, quod Ægili condidit successor *Rabanus*, obvium etiam inter Rabani poemata a Brovvero vulgata Moguntiæ 1617. 4. & Tom. 6. Operum Rabani pag. 229.

Ælfredus, Joanni Lelando cap. 183. *Alvredus Anglicus*, quo teste, Rogerus Bacon, qui An. 1248. obiit, libro de utilitate linguarum, hunc numeravit inter linguarum politarum interpretes, qui infinita in Latinum converterunt, ut fuere Gerardus Cremonensis, Michael Scottus, Alvredus Anglicus, Hermannus Alemannus. Scripsit libellum *de motu cordis*, quem vidi, inquit Lelandus, aliquando Londini in Bibliotheca Dominicanorum, & Gvantæ Girviorum in Bibliotheca Petrina. Erat & Duroverni (Cantuariæ) in Bibliotheca fani Servatoris, Alvredi libellus *de educatione accipitrum*. Præterea *Aristotelis* Vegetabilia (*de plantis*) doctis illustravit commentariis.

Ælfredus, *Alphredus*, *Alvredus* Beverlacensis, (*Beverley* non longe ab Eboraco) Sacerdos & Thesaurarius, a Baleo, Pitseo & Vossio traditur scripsisse: *Deflorationes Galfridi libris V. De gestis Regum Britanniæ lib. I. Historiam ampliorem lib. I. & Vitam S. Johannis Beverlacensis*, Archiepiscopi (neutiquam Beverlacensis, ut scribit Vossius, nunquam enim sedes Beverlacum Episcopi, aut Archi-Episcopi.) Cæterum omnia illa scripta reperiuntur in Ælfredi hujus *Annalibus*, sive *Historia de gestis Britanniæ*, ab adventu Bruti usque ad A. C. 1129. libris IX. quam e Codice Thomæ Ravvlinsoni, Armigeri edidit Thomas Hearne. Oxon. 1716. 8. Vide Acta Eruditorum 1717. p. 388.

Ælfredus, *Alfredus*, *Alphredus*, *Ealfridus*, *Alvredus* Magnus, Æthelvvolphi Occidentalium Saxonum Regis quatuor filiorum natu minimus, ipse ab A. C. 871. post tres fratres defunctos Rex, & An. 895. Conditor Academiæ Oxoniensis, * virtute atque eruditione admirabilis, diem obiit An. 900. Hoc loco a me non est prætereundus, quia multa ex Latinis vertit Saxonice *Boethium* de Consolatione Philosophiæ, editum a Christophoro Ravvlinson, Oxon. 1698. 4. *Bedæ* Historiam Ecclesiasticam Anglicanam, quam vulgavit Abrahamus Whelocus, Cantabrig. 1644. fol. atque inedita adhuc *Orosium*, *Gregorii M.* Pastorale, de quibus vide Caveum, qui etiam *Historiam Regum West-Saxoniæ*, ab Ælfrico scriptam commemorat Saxonice & Latine. Plura de hoc Ælfredo Lelandus cap. 115. qui res gestas ejus ab *Asserio* Menevensi familiari ejus accurate perscriptas testatur. De Asserio hoc infra suo loco.

Ælfricus, *Elfricus*, sive *Alfricus*, Dorobernicus, sive *Cantuariensis Archiepiscopus*, defunctus An. 1006. male confunditur a multis cum *Ælfrico Grammatico*, Abbate Malmesburiensi, qui *Archiepiscopus* deinde *Eboracensis*, centenario propior obiit An. 1051. De utroque accurate Henricus Warthonus in dissertatione de duobus Elfricis Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 125. seqq. Bene etiam distinguendos viderat Usserius de successione Ecclesiarum pag. 53. Grammaticum auctorem habet *Grammatica Latino-Saxonica*, quam cum glossario ejus edidit Gvil. Somnerus adjunctam Dictionario suo Saxonico Latino-Anglico. Oxon. 1659. fol. Præter *Sermones* quosdam sacros Latine scriptos, plurima idem Ælfricus ex Latino vertit Saxonice, ut *Donati* ac *Prisciani* nonnulla, & *Gregorii Magni* Dialogos, etiam suos & aliorum sacros Sermones, Vitasque Sanctorum, ut alia ejus scripta Saxonico idiomate elucubrata minime contemnenda omittam, de quibus præter Caveum consulendi laudatus Warthonus in auctario ad Usserium de Scripturis & sacris vernaculis pag. 377.

D

* Vide Bulæum Histor. Academ. Paris. Tom. I. pag. 211. seqq. 228. Brianum Tvvynum in Apologia Antiquitatis Oxon. Thomam Cajum in Vindiciis Antiquitatis Academiæ Oxoniens. &c.

377. seqq. & Humfredus Wanlejus in Catalogo Historico-Critico Librorum veterum septentrionalium, qui exstat in Tomo secundo Thesauri Litteraturæ septentrionalis V. C. Georgii Hickesii.

Ab his duobus Ælfricis diversus *Ælfricus*, sive *Alfricus*, Croylandiæ Monachus, qui circa An. C. 740. Vitam S. Guthlaci e Latino Felicis Monachi vertit Saxonice, ut infra in Felice dicetur.

Ælius Junius Cordus, Capitolino sæpe laudatus, *Vitas* scripserat *Imperatorum* quorundam, Clodii Albini aliorumque: de quo vide Vossium II. 3. de Historicis Latinis.

Ælius Donatus, Grammaticus, S. Hieronymi Præceptor, de quo in Bibliotheca Latina.

Ælius Lampridius, Historiæ Augustæ Scriptor, de quo in eadem Bibliotheca.

Ælius Maurus laudatus a Spartiano in Vita Severi cap. 20.

Ælius Sabinus, qui citatur a Capitolino in Maximino juniore cap. 6.

Ælius Spartianus, Historiæ Augustæ Scriptor, de quo dictum in Bibliotheca Latina.

Ælnothus, Monachus, Cantici s. Cantii Anglorum Metropolitana Urbe editus, s. Cantuariensis, deinde in Daciæ, sive Daniæ partibus, quatuor quinquenniis & bis fere binis annis, ut ipse refert, commoratus scripsit *de vita & passione S. Canuti*, Daniæ ab Anno 1080. Regis & An. 1086. Martyris, ad Regem ab Anno 1107. Nicolaum Canuti fratrem. Hanc vitam notis illustratam primus vulgavit Haraldus Huitfeld, Hafniæ 1602. 8. Deinde libris suis tribus Historiæ Danicæ subjecit Johannes Meursius, addito etiam Anonymo veteri de passione S. Caroli, Comitis Flandriæ, S. Canuti Daniæ Regis F. Soræ 1631. & Hafniæ 1657. 4. Exstat præterea in Actis Sanctorum 10. Julii Tom. III. pag. 127. cum notis Joannis Baptistæ Solerii S. J. Capite XVI. & XXII. hic Ælnothus versibus Leoninus in occisores Canuti invehitur, quem capite XI. *Protomartyrem* Danorum gentis appellat. Ex Ælnotho Italice, la Vita e Miracoli di S. Canuto Martire, Re della Dania, Rom. 1667. 4. per Andream Angelettum.

Ælredus, vide *Adilredus*. Hujus sermo *de JESU puero duodecenni* locupletior in Bibliotheca Concionatoria Combefisiana.

Æmilianus Parthenianus, cujus historicum opus de affectatoribus tyrannidis laudat Vulcatius Gallicanus in vita Avidii Cassi cap. 5.

Q. Æmilianus Cimber, Comes Palatinus, cujus *Encomiastica quinque ad Fridericum Imperatorem & Maximilianum I.* Tom. II. Scriptorum Germanicorum Freheri p. 419. Primum incipit: *Asteridos carmen tenui prælusimus orsu*.

Paulus Æmilius Veronensis, Canonicus Ecclesiæ Parisiensis, qui An. 1529. diem obiit, auctor nobilis Historiæ de rebus gestis Francorum usque ad An. C. 1488. libris X. quam deinde alii continuavere. Vide Jacobum le Long n. 7459. & Hendreichii Pandectas pag. 49.

Æneas ex Notario sacri Palatii (*) *Parisiensis* ab Anno 854. Episcopus, scripsit circa An. 868. librum *adversus decem objectiones Græcorum* (Photii) Capitibus CCX. Edidit Lucas Dacherius Tom. VII. Spicilegii, Parisiis 1666. 4. & Tom. I. editionis novæ in folio pag. 113. Præfatio obvia in Tomis Conciliorum Labbei VIII. pag. 476. & Harduini V. pag. 314. Coleti Tom. IX. &c. Inter formatarum veterum Epistolarum Canonicarum Exempla XI. quæ vulgavit Sirmondus Tom. II. Concil. Galliæ p. 665. seq. etiam pag. 670. & apud Labbeum Tomo VIII. pag. 1898. exstat initium *Epistolæ Æneæ ad Hincmarum Remensem*, ut ei Bernonem acolytum in parochia sua retinere & ordinare liceat. De Æneæ hujus Ordinatione Lupus Ferrarien-

(*) Hincmarus Tom. I. Operum pag. 21.

riensis Epist. 98. & 99. cujus etiam exstat ad eum Epistola 119. *Privilegium* ab Ænea, Ecclesiæ *Fossatensi* An. 868. datum, edidere Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ p. 409. editionis primæ.

Æneas Sylvius, ab Anno 1450. (*a*) Episcopus Senensis, & mox Cardinalis, inde inter Pontifices Romanos clarus sub *Pii II.* nomine ab Anno 1458. Aug. 19. ad 1464. 14. Aug. quo diem obiit supremum. De illius ingenio & scriptis operæ pretium est adire Joannem Antonium Campanum libro & epistola prima. Eloquentiæ præcepta & exercitationem hausit a Francisco Philelfo, cujus itidem Epistolæ consulendæ XXVI. 1. XXIII. 1. & XXVII. 24. Opera Æneæ Sylvii junctim edita Basileæ (*b*) 1571. fol. diligenter recensentur ab Henrico Warthono in Appendice ad Gvil. Cavei Historiam Litterariam. Idem & de aliis quibusdam Pii II. lucubrationibus memorat, quæ in Operibus illis non leguntur. Ejus observatis pauca hæc habeo, quæ adjungam. *Historia rerum Friderici III. Imperatoris*, præmissaque ei *Austriæ ac Viennæ descriptio:* cum specimine annotationum Joannis Henrici Bœcleri, lucem vidit curante Joanne Georgio Kulpisio, Argentorati 1685. fol. subjunctis variis Diplomatibus & Documentis, integrisque aliorum Scriptis ad Historiam Germanicam facientibus. Vide Acta Eruditorum Tom. II. Supplementi pag. 73. 81. W. E. Tentzelii Dialogos menstruos editos Germanice An. 1694. pag. 100. seqq. *Historiæ Austriacæ* opus imperfectum MS. duplex αὐτόγραφον, non mediocriter inter se discrepans servari in Bibliotheca Cæsarea testatur Lambecius Tom. II. pag. 972. Ex iisdem Annalibus Austriacis locum profert pag. 473. *Orationem adversus Austriales* An. 1452. habitam Mediolani, vulgavit Clarissimus Muratorius Tom. II. Anecdotorum Latinorum pag. 121. 175. Mediolani 1698. 4. Idem alias decem Orationes memorat pag. 185. earumque argumenta & initia refert. *Pentalogum de rebus Ecclesiæ & Imperii*, in quo colloquuntur quinque, Fridericus III. nondum XXVIII. annos natus, Æneas, Caspar Schlick Friderici Cancellarius, Sylvester, & Nicodemus: dedit Bernardus Pez Tomo IV. Thesauri Anecdotorum Parte III. pag. 639. 744. Inter alia pag. 680. suadet Æneas, *ut semper Concilium instet aliquod, nec unum dissolvatur, quin aliud ad quinquennium, vel decennium indicatur. Namque Concilium timentes Pontifices Romani magis cavebunt, & præsertim cum Concilia magna ex parte intra Germaniam fieri oporteat propter libertatem.* Novissime *Historiam Gothorum* ad Johannem de Carvagial, Cardinalem Diaconum, scriptam ab Ænea Senensi Episcopo, & in temporibus Justiniani desinentem edidit Joannes Carolus Nevvenus, Francofurti 1730. 4. Exstat etiam editio Operum Æneæ Sylvii curata Helmstadii, & duobus Voluminibus in Quarto An. 1699. 1700. in lucem data post Casparis Corberi, præclari Viri & Professoris Helmstadiensis, obitum a D. Joanne Adamo Schmidio, qui etiam Præfationem de Æneæ vita scriptisque (*c*) præmisit. In illa Helmstadiensi editione occurrunt: 1. *Cosmographia*, 2. *Historia Bohemica*, 3. *in Antoninum Panormitam de dictis & factis Alphonsi* Sapientis. 4. *de Statu Europæ sub Friderico III.* usque ad Annum 1458. ad Antoninum Cardinalem Ilerdensem. 5. *Libri III. de Concilio Basileensi*. & 6. *Epitome Decadum Blondi*. Hæc omnia etiam obvia in editione Operum Æneæ Basileensi, præter librum de statu Europæ sub Friderico III. quem ediderat Freherus Tomo II. rerum Germanicarum, in quo etiam occurrit ejusdem *Oratio gratulatoria ad Alphonsum, Regem Siciliæ, super Connubio Friderici & Leonoræ* An. 1458. & al-

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 574.
(*b*) Hanc editionem tanquam emendatiorem sequi se profitetur Launojus f. 356. Epist. & alibi.
(*c*) Journal des Sav. 1708. Octobr. pag. 35. seq.

altera *pro Coronatione Friderici III.* ad Nicolaum V. *cum petitione pro Concilio generali ;* tertiaque ad eundem Nicolaum, *ut Fridericum in Turcos passagium parantem adjuvare velit .** Si in additamentis ad historiam litterariam Æneæ Sylvii longius excurrero quam pro modulo scriptionis hujusce, veniam profecto dabunt æqui lectores, qui norint me jam inde ab aliquot annis collectionem orationum, atque opellarum quarundam Æneæ hujus ex editis pluribus collectionibus, & MSS. codicibus acceptam meditari. Ex hac igitur, quam jam prælo paratam servo, ea excerpam, quæ huc conferre judicavero. Pii II. orationes non illas omnes tantummodo, quarum indicem dedit Muratorius, atque hic a Fabricio indicantur, sed & alias plures in meam collectionem invexi, additis e meo marte adnotationibus. En illarum catalogum.

1. *Coram Patribus Basiliensibus pro eligendo loco futuri Concilii*. Laudat Muratorius, sed hucusque latuit manuscripta; ego primus eam vulgavi in volumine IV. Suppl. mei Conciliorum.

2. *Oratio in D. Ambrosii celebritate*. Latuit Muratorium; ego dedi in Tom. V. meorum supplementorum.

3. *Oratio ad plebem de Haspach* hucusque inedita; sed pluribus nota.

4. *Pro restituenda Germanorum obedientia Pont. Eugenio IV.* ex edito Martenis Veter. Monum. Tom. VIII. p. 980.

5. *Ad Mediolanenses* hucusque inedita, & a Muratorio indicata.

6. *Ad Alphonsum de Connubio Friderici, & Eleonoræ*. Habet Freherus rerum Germanicarum Tom. II.

7. *Ad Nicolaum V. pro Cæsaris coronatione*. Datur ex MS. cod. Lucensi, & ab ea plurimum discrepat, quam Freherus ex Vindobonensi cod. protulit.

8. *Ad Nicolaum V. Pontificem*, quæ plus vice simplici excusa est. Incipit: *Moyses vir Dei*.

9. *Ad Austriales ;* hæc ipsa est oratio, quam Muratorius in Anecdotis dedit; a me tamen variantes ex codice Lucensi adduntur.

10. *Oratio in Ratisponensi conventu* ex MS. datur.

11. *De Constantinopolitana clade perorata in cœtu principum Francfordiæ*. Extat inter opera Pii II.

12. *In Conventu Viennensi*, & altera *in conventu Novæ Civitatis ;* utraque ex MSS.

13. Callisto III. in Pontificem assumpto Æneas nomine Ferdinandi obedientiam pollicetur, qua occasione habita est oratio: *Solent plerique ;* & a me ex edito repræsentatur.

14. *De Bohemorum Compactatis*. Ex Anecdotis Muratorii iterum excudenda cum variantibus ex MS. codice.

15. *Pro pace civibus suis reddita*. Emendatior editur ex codice Lucensi; quamquam antea prodivit in Collectione operum Pii II. Basiliensi anni 1551.

16. *Responsio I. Hungaris data*. Ex MS. Codice.

17. *Responsio II. Hungaris data*. Ex eodem.

18. *De Rosa aurea* ex MS. codice.

19. *Orationes in Mantuano Conventu dictæ IV.* Quarum tres sunt in Collectione Conciliorum Labbeana; sed a me cum MS. Codice collatæ sunt. Postremam ego dedi in Tom. V. Supplem. Conciliorum.

20. *Ad Cardinales de noviter promotis Cardinalibus*. Ex Raynaldo ad annum 1459. n. 28. cum variantibus ex MS. Codice.

21. *Responsum datum Bohemis pro Compactatis*. Edidit Leibnitius in Codice juris gentium; datur a me ex MS. Codice.

22. *De pragmatica sanctione sublata*. Ex MS. Codice; edita est tamen in catalogo MSS. Bibliothecæ Universitatis Taurinensis, ex quo variantes dantur.

23. *De S. Catharina inter SS. adscripta*, cujus fragmentum dederunt Bollan-

landiani socii in actis SS. ad vitam S. Catharinæ. Ego integram dabo ex MS.

24. *Ad caput S. Andreæ allocutio*; ex edito Gobelini cum variantibus ex MS. codice.

25. *Orationes II. ad Quirites*; quarum alteram tantummodo Cardinalis Papiensis in suo commentario dederat.

26. *Responsum datum Oratori Venetorum postulantium parci Sigismundo Malatestæ* ex edito Gabelini, cum variantibus ex MS. codice.

27. *Responsum datum Oratoribus Regis Renati Senis*. Hæc cum sequentibus e MS. codice dantur.

28. *Oratoribus Imperatoriæ Majestatis*.

29. *Oratoribus Castellæ Regis*.

30. *Oratoribus Regis Hungariæ*.

31. *Oratoribus Portugalliæ*.

32. *Oratoribus Aragonum, & Siciliæ Regis*.

33. *Oratoribus Francorum Regis*.

34. *Oratoribus Regis Britanniæ*.

35. *Oratoribus Ducis Burgundiæ*.

36. *Oratoribus D. Archiepiscopi Trevirensis*.

37. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ*.

38. *Oratoribus Marchionis Montisferrati*.

39. *Oratoribus Bavariæ Ducis*.

40. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ in Conventu Mantuano*.

41. *Ad eosdem in eodem Conventu*.

42. *Ad Conventum Mantuanum*.

43. *Ad Oratores Imperiales in eodem Conventu*.

44. *Ad Oratores Venetos in eodem Conventu*.

45. *Ad Oratores Regis Castellæ*.

46. *Ad Albertum Marchionem Brandenburgensem*.

Atque hic demum clauditur ejus Operis pars prima. In altera vero habetur opusculum Æneæ Sylvii historicum nondum editum, *De Dixta Ratisponensi, quæ fuit A. D.* 1454. Opus hoc Æneas dicavit Joanni Varadinensium præsuli, & Hungariæ Regni Cancellario. Additur ingens fragmentum Operis Æneæ in Laurentium Vallam *de Donatione Constantini*, quod pariter e MSS. primo producitur.

In meo Conciliorum Supplemento Tom. VI. pag. 598. Æneæ prolixam epistolam de rebus in Concilio Basileensi turbatis ad Patrum (De Noceto arbitror) scriptam e MS. Cod. Bibliothecæ Cæsareæ Vindo bonensis evulgavi.

Æneæ Sylvii epistolam de actis per certos annos in Concilio Basileensi in Codice quodam Bibliothecæ Mellicensis servari legimus in Historia ejusdem Bibliothecæ pag. 50. vulgata Viennæ in Austria paucis ab hinc annis in 4.

In Bibliotheca Cæsarea Vindo bonensi nactus sum pariter epistolam alteram, quæ licet nomen in titulo nullum præfert, in indice tamen Codici illi præfixo, alterius quidem a toto Codice, sed paulo recentioris manus, Æneæ Sylvio adscribitur. Legi illam avidus, & exscripsi; sed diligentius illam per otium expendens, intellexi tandem alterius esse ab Ænea authoris. Scripta est enim e Concilio Basileensi, quo tempore e vivis subducto Eugenio Pontifice in ejus locum Nicolaus V. successerat, quem addictus Concilii partibus scriptor Idolum vocat; quamvis se cogitare serio ait de deserendis ejusdem Concilii partibus, ut rebus suis, quibus alioqui male consultum esset, provideret. Quis credat proficisci hæc ab Ænea potuisse, qui author fuerat Germanis, ut concilio abjecto Eugenium agnoscerent; & legationis ea de causa missæ caput extiterat, ac demum Eugenio Pontifici luculenta oratione suo & Germanorum nomine obsequium palam restituerat, ac juraverat?

Æneæ Sylvii carmen in Christi Passionem prodiit Viennæ in Austria in 4. an. 1516. una cum aliis aliorum poematibus, aliisque sacris opusculis.

Ejusdem carmen in S. Augustinum legitur in Sanctuario Papiensi Jacobi Gualle lib. 3. pag. 50.

Epistolæ ejus septem ad Petrum de No-

Noceto, quarum duæ tantum ibidem vulgatæ ſunt, indicantur in Catalogo Bibliothecæ Riccardianæ cum Carmine ad B. Virginem, cujus etiam portio ibi legitur.

Æthicus, Coſmographus, de quo in Bibliotheca Latina.

Afflegemenſis, ſive *Affligenienſis*, Monaſterii S. Petri in Brabantia fundatio Anno 1083. & Hiſtoria Tom. X. Spicilegii Dacheriani, & Tomo II. editionis novæ pag. 769. 776.

Afflegemenſis Chronographus continuatus per Odonem Camberium ab Anno 1122. uſque ad Sæculum XVI. ibidem pag. 776. 779.

Agapetus I. Epiſcopus Romanus ab Anno Chriſti 535. 29. April. ad 536. 17. April. & *Agapetus II.* ab Anno 946. 2. Junii ad 956. 11. Januarii, quorum nihil exſtat præter *Epiſtolas*, *octo* quidem Agapeti primi, & ſecundi *Epiſtolas II.* in Tomis Conciliorum ſæpius editas, de quibus videri poteſt Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia. Epiſtola Agapeti primi ad Anthimum Cpol. ſpuria viris doctis judicatur. Agapeti ſecundi *Epiſtolam tertiam* ad Gerardum, Lauriacenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, edidit Chriſtophorus Gevvoldus cum Chronico Reicherſpergenſi, Monachii 1611. 4. & Lambecius II. pag. 651.*Agapeti II. Epiſtolas tres ego in meo ſupplemento ad Concilia Vol. 1. pag. 1123. adjeci. Earum primam accepi ex Menkenio Rer. Germanicar. Tom. 1. pag. 585. qui illam ex MS. Bremenſi Chronico dedit; eaque Pontifex junctionem Eccleſiæ Bremenſis cum Hamburgenſi confirmat. Altera datur ex Gallia Chriſtiana Tom. IV. nov. ed. pag. 278. in qua Eccleſiæ Matiſconenſi privilegia quædam conceduntur. Tertiam denique ſuppeditavit Ughellius Ital. Sac. Tom. VIII. pag. 51. nov. edit. eademque in Eccleſiam Triventinam, & Tremolenſem intruſi epiſcopi quidam excommunicantur.

Agapitus, Epiſcopus Rhodiorum, cujus Epiſtola ad Leonem Imperatorem pro Concilio Chalcedonenſi Latine, ſed ex Græco verſa, exſtat in parte ultima Actorum Concilii Chalced. Tom. IV. Labbei pag. 940. Harduini Tom. II. pag. 736. &c.

S. Agatho, Epiſcopus Romanus ab Anno C. 679. 29. Maji ad 2. Decembr. 681. Cujus *Epiſtolæ III.* in Actis Concilii ſexti Cpol. An. 680. ſeq. ſæpe editæ, & apud Baron. ad An. 680. n. 6. 29. & An. 682. n. 50. *Concilia Romana* ſub eodem habita An. 679. & 680. *Cantus & Curſus Romanus* ab Agathone miſſus in Britanniam, vide Speelmanni Concilia Britannica Tom. I. pag. 175. ſeqq. qui Agathonis *Epiſtolam ad Æthelredum*, & alios pag. 163. affert Latine & Anglo-Saxonice. Et de Concilio Romano ad res ſpectante Britannicas differit pag. 157. ſeq.* Concilia Romana duo ſub Agathone conveniſſe certum eſt; incertum vero, ad quod potiſſimum referatur Canon, quem ego ex MS. Cod. in meo Supplem. Vol. 1. pag. 511. vulgavi. Mandat in eo Pontifex, ut accuſatus a populo preſbyter ſeorſum ab Epiſcopo duobus, vel tribus teſtibus adhibitis corripiatur. Niſi reſipiſcat, ſuſpendatur ab officio.

Aggenus Urbicus inter Agrimenſorios ſcriptores, de quibus in Bibliotheca Latina.

Agnellus, Epiſcopus XXVII. Ravennatenſis, tempore Juſtiniani Imperatoris circa A. C. 553. De cujus vita, præter Hieronymum Rubeum libro tertio Hiſtoriæ Ravennatenſis, conſulendus Agnellus junior, (de quo mox) in Pontificali Ravennatenſi, Parte II. pag. 119. ſeqq. Ejus *Epiſtola ad Armenium* Arianis oppoſita *de ratione Fidei* in Johannis Sichardi antidoto adverſus hæreſes, Baſileæ 1528. fol. & in Joannis Heroldi hæreſiologia, ibidem 1556. fol. atque inde in Bibliothecis Patrum, & noviſſima Lugdunenſi Tom. VIII. pag. 666.

Agnellus, qui & *Andreas*, Abbas S. Mariæ ad Blachernas & S. Bartholomæi

mæi Ravennæ circa An. C. 842. Scripsit *Librum Pontificalem*, sive *Vitas Episcoporum Ravennatium*, a S. Apollinari usque ad Petronacium, & qui ei circa An. 836. successit Georgium. Primus ex Codice Bibliothecæ Estensis edidit, dissertationibusque, Observationibus & appendice monumentorum veterum illustravit Benedictus Bacchinus, Abbas S. Mariæ de Lacroma Ordinis Benedicti Congregationis Casinensis, Mutinæ 1708. 4. & Tomo secundo Scriptorum rerum Italicarum eruditissimi Muratorii. Mediolan. 1723. fol. Confer Journal des Sav. 1710. Novembr. pag. 563. *Neven Bucher-Saal* Tom. I. pag. 216. Acta Eruditorum Anno 1710. pag. 330. & An. 1724. pag. 49. &c. *Vitam S. Apollinaris* exhibent etiam Acta Sanctorum Tom. V. Julii p. 350.

Agnes Assisias, Virgo, soror & discipula S. Claræ, quæ Anno Christi 1254. diem obiit. Ejus *Epistolas* ad eandem Claram & Collegium sacrarum Virginum Lucas Waddingus edidit Tomo I. Annalium Ordinis Minorum. Vide sis etiam Henrici Willoti Athenas sodalitii Franciscani.

Agnes Blanbekia, defuncta Viennæ Anno 1315. Ejus Vitam & revelationes ab Anonymo Ord. Minorum digestas vulgavit Bernhardus Pez, Viennæ 1731. 8. una cum Pothonis libro de Miraculis B. Mariæ Virginis, de quo infra.

Agnetis Virginis *Romanæ*, & sub Licinio Martyris, S. Ambrosio, Hieronymo, aliisque celebratæ passionem versibus elegiacis descriptam Caspar Barthius XXXI. 13. Adversar. Francofurti 1624. fol. & Andreas Rivinus Lipsiæ 1637. 12. edidit sub nomine *Hildeberti* Cenomanensis, unà cum hujus decem homiliis. Sed *Alexandri* Essebiensis esse videtur Christiano Daumio in syllabo Poetarum Christianorum num. 63. De illa Agnete vide Baronium & Acta Sanctorum 21. Januarii.

De Actis *Agnetis* in *Montepolitiano*, idem Baronius & Acta Sanctorum 20. April.

Agobardus, Episcopus ab An. C. 816. Lugdunensis, defunctus A. 840. De quo egregio Viro diligenter in Historia Litteraria S. E. Caveus, cui jungi possunt Sammarthani Tom. I. Galliæ Sacræ pag. 301. seqq. Carolus le Cointe Tomo octavo Annalium Francorum, Theophylus Raynaudus indiculo Sanctorum Lugdunensium Tom. VIII. Operum pag. 25. seq. 599. seq. Dominicus de Colonia Historiæ Litterariæ Lugdunens. quam Gallice nuper edidit, Tom. II. pag. 93. Acta Sanctorum Tom. I. Junii pag. 748. seq. ubi etiam disquiritur, num Sancti nomine sit afficiendus, qui tam diserte scilicet imaginum cultum ac venerationem confutavit. Scripta Agobardi felici fortuna servata sunt a Papyrio Massono. Cum enim Lugduni in vico mercium libros quæreret cum Stephano Verdiero, & apud compactorem librorum versarentur ejus rei causa, illeque Agobardi Codicem in membranis perscriptum veteribus notis, dilaniare paratus esset, cultrumque ad eam carnificinam manu teneret, vitam illi Papyrius redemit, Codicemque postea in Regiam Bibliothecam intulit Papyrii frater Joannes Baptista Massonus. Prodiit Agobardus Papyrio Massono curante Parisiis 1605. 8. & deinde ex meliore editione Stephani Baluzii, 1666. 8. qui non modo Regium illum Codicem novo studio contulit, & non pauca ex eo castigavit, sed etiam addidit ineditum antea librum, quem Agobardus Amalarii libris quatuor de Divinis Officiis opposuit, & Baluzius expressit ex veteri Codice Petri Marnæsii, Senatoris Gratianopolitani, collato etiam apographo, quod Petrus Franciscus Chiffletius cum eo communicavit. Massonii editio repetita in Bibliothecis Patrum Coloniensibus An. 1618. Tomo IX. sed recognita secundum Indicem Hispanicum: tum Parisiensibus 1644. 1654. T. IX. Editionem vero Baluzianam

nam exprimit Lugdunensis A. 1677. Tom. XIV. Singula Agobardi Scripta, post Cavei & Dupinii industriam recensere, esset actum agere. Tantum addo Goldastum in Monarchia Imperii, statim in limine primi Tomi exhibere Agobardi *Epistolam de monarchia Imperii Francici & divisione regnorum Italiæ, Galliæ, Germaniæ inter Ludovici Pii liberos;* quæ est etiam apud Freherum & Andream du Chesne: Tomo secundo autem, ejusdem scriptum: *de comparatione utriusque regni, Ecclesiastici & Politici*, obvium quoque in Tomo secundo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, quam Romæ 1695. ad 1699. Volum. XXI. in fol. edidit Joannes Thomas de Rocaberti. Versibus hexametris scriptum Epitaphium Caroli M. defuncti A. C. 814. & Carmen phalæcium de translatis Lugduni reliquiis SS. Martyrum Cypriani, Sperati & Pantaleonis edidit Andreas Rivinus cum Psalmis & Hymnis Drepanii Flori & aliorum, Lipsiæ 1653. 8.

Agrippinus, Carthaginiensis ante S. Cyprianum Episcopus, sub quo Concilium de rebaptizandis hæreticis habitum, Cypriano eandem sententiam deinde tuenti præivit, ut ipse testatur in Epistola 73. ad Jubajanum. Etiam ipsum Agrippinum eo de argumento librum unum vel plures edidisse, licet pridem deperditos, ex Augustini Epistola 48. ad Vincentium (editionis novæ 93.) colligit Caveus. Meminere Agrippini idem Augustinus II. 7. de baptismo contra Donatum, Vincentius Lirinensis in commonitorio cap. 9. & Facundus lib. X. cap. 3. Tom. II. Operum Sirmondi pag. 725. De controversia illa adeundus Johannes Launojus lib. VIII. Epist. 15.

Agroetius medio sæculo quinto Grammaticus, qui ad Eucherium Lugdunensem scripsit de Orthographia, & Fl. Capri Orthographiam supplevit, de illo dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 7.

Ahytho, aliis *Haito*, *Heito*, *Haido*, *Hatto*, *Oto*, Episcopus Basileensis, & ab Anno 806. Abbas Augiæ Cœnobii, circa A. C. 820. publicavit *Capitulare*, capitibus XXV. editum a Dacherio Tom. VI. Spicilegii pag. 691. & Tom. I. editionis novæ pag. 584. Ab eodem Ahythone *visiones* Monachi Augiensis *Wetini* Anno 824. defuncti scriptas prosa, sicut heroico metro a Walachfrido, testatur Hermannus Contractus. Caroli M. testamento subcripsit An. 811.

Aidanus Avuinas, Northumbriorum, sive Lindisfarnensis Ecclesiæ in Anglia Episcopus primus, a Rege Northumbriorum Osvvaldo constitutus, diem obiit An. 651. Hujus *Commentarios in Sacram Scripturam*, & *Homilias*, sive *Conciones* memorat Joannes Baleus Centur. I. cap. 76. De hoc Aidano Beda III. 14. seqq. Eccles. Histor. Anglor. & in vita Cuthberti & Martyrolog. Rom. 31. August.

Aigradus, Vossio *Angradus*, Monachus in Normannia *Fontanellensis*, Benedictinus, scripsit ad Hilbertum Abbatem suum, qui An. 700. obiit, *Vitam S. Ansberti*, Rothomagensis Episcopi. defuncti A. 695. Exstat illa apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Februarii, & in Mabillonii Sæculo secundo Actorum Ordinis Benedictini, pag. 1048. Sed interpolatam vel junioris auctoris esse hanc vitam eruditi judicant, quoniam in illa mentio cladis, quam Provinciæ intulere Agareni A. 737.

Aileranus, aliis verius *Aireranus*, *Ereranus*, Scoto Hibernus cognomento Sapiens, Presbyter & Scholasticus seu Ludimagister Scholæ Cluainerardensis in Hibernia, Sæculo VIII. ut videtur, (post Columbam, Ultanum & Adamnanum,) scripsit *Gesta S. Patricii*, & quæ sola ætatem tulit *interpretationem mysticam progenitorum Christi*, quæ cum Columbani scriptis edita a Patricio Flemmingo Ord. Minor. Lovanii 1667. & recusa Tom. XII. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. pag. 37.

Ail-

Ailmerus, sive *Elmerus*, Monachus Cantuariensis Ordinis Benedictini, defunctus An. 1130. quem Pitseus pag. 201. præter *Homilias* & *Epistolas*, *librumque scientialem & Sacramentalem* MS. Cantabrigiæ, refert scripsisse *contra Mundi Miserias*, & *Exercitia vitæ spiritalis: Recordationes beneficiorum DEI*, *de inquisitione DEI*, *de absentia vultus DEI*, & *de bono vitæ claustralis*.

Ailredus, vide *Ealredus*.

Aimarus de Rossillon, Archiepiscopus * ab A. 1275. ad 1283. Lugdunensis. Ejus *Ordinatio*, ut more antiquo Archiepiscopus Lugdunensis, & Episcopus Eduensis, alter alterius Sedem vacantem administret, edita a Dacherio Tom. VIII. Spicilegii pag. 253. & edit. novæ Tom. III. pag. 684.

Aimericus de Peiraco, Abbas Moissiacensis, qui *de gestis Caroli Magni* scripsit ad Joannem Ducem Bituricensem. Usus est Cangius ex Codice Regio Parif. 1344.

Aimericus Picaudus, sive *Picardus*, cujus rhythmum, sive versus rhythmicos de S. Jacobo Apostolo legit idem Cangius in Bibliotheca Sancti Germani de Pratis Cod. 608.

Aimo, vide *Haymo*.

Aimoinus, sive *Haimo*, patria Petricorius Aquitanus, a librariis modo in *Aumonium*, modo in *Aimonium*, *Amonium*, vel *Annonium*, transformatus, Monachus ab An. C. 970. Cœnobii *Floriacensis*, sive S. Benedicti (de Fleury) ad Ligerim. Hic An. C. 1005. Vitam & Miracula Abbatis sui *Abbonis* † (quem priore anno Wascones interfecerant) consignavit ad Hervæum, sive Heriveum Clericum Thesaurarium S. Martini. Vita exstat in Joannis de Bosco Bibliotheca Floriacensi, Lugduni 1605. 8. pag. 299. in Pithœi XII. Scriptoribus pag. 428. & Tom. VIII. Actorum Benedictin. pag. 682. Eidem Abboni dicavit *libros IV. Historiæ Francorum*, quam ad Pipini Regis inaugurationem sive in An. C. 752. deducere voluit, sed substitit in fundatione Monasterii Floriacensis circa A. C. 650. vel 660. Cætera igitur a libri quarti capite 42. in quo du Chesnii editio desinit, & liber quintus usque ad Annum 1165. addita a Monacho quodam S. Germani Parif. aliisque. Vide Labbei diatribam de Aimoino Tom. II. de S. E. pag. 829. Cointii Annales Francorum Tom. I. pag. 842. Tom. II. pag. 161. Tom. III. pag. 401. Tom. IV. pag. 117. &c. Launojum inquisitione in chartam immunitatis pag. 77. seq. ejusque inquisitionis assertione pag. 620. seqq. quæ utraque scripta recusa Tomo Launoji tertio Operum. Nicolai Hieronymi Gundlingii *Frag-Stucken*, XIV. Edita Aimoini Historia a Badio Parif. 1514. fol. sub *Annonii* nomine, & restituta Aimoino, recensitaque a Joanne Nicotio, Parif. apud Andream Wechelum 1567. 8. deinde a Jacobo Breulio ibid. 1603. fol. & in Joannis a Bosco Bibliotheca Floriacensi, Lugduni 1605. 8. nec non in Scriptoribus Francicis Marquardi Freheri, Hanov. 1613. fol. denique in Tomo tertio Andreæ du Chesne, Parif. 1641. fol. ubi etiam *Poema de prima fundatione Cœnobii Floriacensis*, versibus hexametris, itemque alterum *de translatione reliquiarum S. Benedicti in Galliam*, quod obvium quoque in Mabillonii Actis Sanctorum Ordinis Benedicti Sec. II. pag. 359. *Sermo in festivitatibus S. Benedicti* cum versibus Mauri, Paulique, Casinensium Monachorum, Smaragdi Abbatis, Aldelmi Episcopi, aliorumque, in laudati Joannis a Bosco Bibliotheca Floriacensi pag. 270. in qua etiam pag. 79. *Historia Miraculorum S. Benedicti*, *libris II. ad Gauzlinum*, * sive *Gauslenum* Abbatem, postea Bituricensem Archiepiscopum, quos habent quoque Bollandus ad 21. Martii pag.

* Sammarthan. Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 325.

† Ex miraculorum libro unicum modo caput superest.

* Trithemius cap. 305. ad *Renaldum Monachum*.

324. & Mabillonius Sæc. Benedictin. IV. Parte II. pag. *366*. Vide ſupra in *Adrovaldo*. Sigebertus Gemblacenſis c. 101. Aimoini Hiſtoriam Francorum memorans, ſcribit *ſitum etiam Galliarum diſtinxiſſe*.* Dedit & *acta translationis S. Savini Martyris* ex templo jam diruto, & deſerto ad Abbatiam, quæ nunc S. Savini dicitur in Pictavienſi ditione. Acta iſta legas apud Martene Vet. Monum. Tom. VI. pag. 806.

Aimoinus, ſive *Aymoinus*, Notarius & Monachus *S. Germani* de Pratis in ſuburbio Pariſienſi, qui ſubſcripſit diplomati dato A. C. 872. regni Caroli (Calvi) 32. Ejus *libri II.* ad Bernonem Abbatem, *de inventione & translatione corporis B. Vincentii* Levitæ & Martyris, ex Valentia Hiſpaniæ An. 864. ad Monaſterium Caſtrum Diœceſis Albingenſis in Gallia, verſibus ſcripti hexametris una cum *Epiſtola ad Theotgerum Monachum* & *Carmine* verſuum LX. heroicorum de eadem translatione exſtant, cum Breulii Aimoino Hiſtoriæ Francicæ ſcriptore, Pariſiis 1603. fol. in Boſcii Bibliotheca Floriacenſi, Lugduni 1605. 8. & in Actis Sanctorum Januarii Tom. II. pag. 405. nec non in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. IV. Part. I. pag. 652. Liber *de S. Germani, Epiſcopi Pariſienſis, Miraculis* ab An. 846. ad 874. ſcriptus An. 892. in Jacobi Moſandri Appendice ad Surium 25. Julii, in Actis Sanctorum 6. Maji pag. 801. & in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. Benedicti Sæc. III. Part. II. pag. 104. *De translatione SS. Martyrum Georgii Monachi, Aurelii & Nataliæ liber*, & *libri II. de eorum miraculis*, apud eundem Mabillonium Sæc. IV. Tom. II. pag. 45. Sunt etiam, qui huic Aimoino tribuunt libros miraculorum B. Mauri, & Hiſtoriam inventionis corporum Placidi Abbatis & Sociorum ejus.

Ainardus, *Agenardus*, infra *Eginhardus*.

Ainvvicus, vide Eynvvicus.

Ajo Croilandenſis, in Anglia, Monachus Ord. Benedictini An. C. 974. obiit, ſcripſitque Ingulpho Abbate ab Anno 1076. ejuſdem Monaſterii, & Pitſeo pag. 821. teſte Chronicon *de rebus memorandis Monaſterii Croilandenſis*, & *de ſtatutis Turketuli Abbatis*. Illud Chronicon ab Anno *664*. ad *974*. Ingulphus, de quo infra, totum ſuo Chronico inſeruit, quod inter Scriptores rerum Anglicarum poſt H. Savilim, Londini 1596. fol. longe integrius edidit Thomas Galeus, Oxoniæ 1684. fol.

Aithonus, Dominus Cuychi, aliis *Aythonus*, *Haithonus*, *Aytonus*, Armenius, Regi Armenio Aythoni, qui poſt XLV. annorum regnum Monachus, Macarii adſcito nomine A. C. 1270. diem obierat, junctus ſanguine, ex Regulo ipſe Monachus non Dominicanus, ſed Præmonſtratenſis * ipſe quidem Latine non ſcripſit, non fuit tamen hoc loco a me prætereundus, quia ſub ejus nomine Latine fertur liber notiſſimus nec indignus lectu *Hiſtoriæ Orientalis* atque *de Tartaris*, quem poſt A. 1305. ille ſcilicet, juſſu Clementis Papæ quinti, Gallice Pictavii dictavit *Nicolao Falconi* ** Pictavienſi, qui ex Gallico Latine ſe eum teſtatur tranſtuliſſe An. 1307. Præter alia liber ille comparatus eſt ad ſuadendum paſſagium in terram ſanctam cap. 49. & 55. ita tamen ut totum Conſilium ſuum correctioni Papæ ſubjiciat cap. 57. 58. Prodiit primum Menardo Molthero curante Haganoæ 1529. 4. tum Baſileæ 1532. 1555. fol. inter Scriptores Novi Orbis: deinde in locis quibuſdam emendatior, a Reinero Reineccio Helmſtad. 1585. cum Paulo Veneto 4. tum Berolini 1671. 4. cum Paulo Veneto & aliis, editore Andrea Mullero, Greiffenhagio, qui Baſileenſem editionem ſecutus, emendationes Reineccii ad calcem Voluminis annotavit. Belgice etiam prodiit Amſtelodami 1664. 4. J. H. Glazemachero inter-

* Haitonus ipſe cap. 46.

** Male *Salconi* in Andreæ Mulleri editione.

terprete, ut Italicam An. 1535. Gallicamque in Petri van der Aa collectione: Recueil des voyages curieux, a Leide 1729. 4. Tomo II. & Anglicam plus semel excusam prætercam.

Bernardus Alamainy, * Doctor in Decretis, Caroli VI. Galliarum Regis Capellanus, & ab Anno 1371. Episcopus Condomensis. Scripsit Tractatum duplicem *de Schismate* tempore Clementis VII. Anti-Papæ, cujus electionem improbavit. De his, quæ MSS. in variis Bibliothecis feruntur, vide Bulæum in Histor. Acad. Paris. ad Annum 1392. & Oudinum Tomo III. pag. 1176.

Alanus Albretus, Anglus, Ord. Benedict. ex Monacho Cantuariensi Abbas Deoberberiensis, sive Theocicuriæ, hodie Teukesburiensis, qui An. C. 1201. diem obiit. Ex libro illius *de Vita & Exilio Thomæ Becket*, Archiepiscopi *Cantuariensis*, An. 1170. interfecti, pleraque inserta a Stephano Laugtono quatuor libris, sive quadrilogo de Thomæ Vita, qui ejus legitur præmissus Epistolis a Christiano Lupo, Bruxell. 1682. 4. quemque scriptor profitetur se collegisse ex quatuor Auctoribus, Johanne Severiano Sarisberiensi, ** Magistro Heriberto de Bosaham, Wilhelmo Cantuariensi, & hoc Alano, cujus *Sermones* quoque & *Epistolas* Pitseus commemorat. Baleus III. 46. etiam *Acta Clarendonensia*, sive, ut Lelandus cap. 191. *de rebus gestis in Clarodunensi Concilio ac postea*, nec non *Problemata Sophistica*.

Alanus Beuclif, sive Belloclivus itidem Anglus, Parisiis Lector publicus circa An. 1230. a Matthæo Parisio inter eruditissimos celebratus suæ ætatis, Johanni Lelando cap. 235. Sacræ Scripturæ lucidus Interpres.

Alanus de Insulis, sive ex Civitate Insulana, Gallo-Flandriæ metropoli, Doctor Parisiensis, inde Monachus Claræ-vallis & ex Abbate *Ripatorensi* (*la Rivour*) Ord. Cisterciens. in Diœcesi Trecensi, ab A. 1151. post Hugonem Episcopus *Autissiodorensis*, denique ab Anno 1167. iterum Monachus Claræ-vallensis, defunctus An. 1202. ætat. 93. Ita enim de hoc scriptore sentire mihi placet, persuaso argumentis Clarissimi Oudini in dissertatione de unico Alano Tom. II. pag. 1388. seqq. ut nec iis accedam, qui duos Alanos de Insulis faciunt, cum Bulæo Histor. Acad. Paris. Tom. II. pag. 432. seq. Tom. III. pag. 19. Lud. Jacobo a S. Carolo de Scriptoribus Cabilonensibus pag. 144. nixi mala fide commentitii epitaphii, quo Alanus ille, junior scilicet, dicitur An. 1294. obiisse: quod confutat etiam Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 194. neque illis, qui cum Sammarthanis T. II. Galliæ Christianæ p. 280. contendunt, obiisse A. 1182. neque cum iis sentiam, qui Siculum faciunt, aut distinguunt vel Hispanum, vel Germanum etiam, sive Teutonicum, nisi Flandriam Germaniæ accensere velis. Vide Leyserum de Poetis medii ævi pag. 1012. seq. Scripta hujus Viri, qui in titulo Operum *Alanus Magnus* dicitur, & propter variam scientiam, cognomen *Doctoris Universalis* meruit, edita hæc exstant: 1. *Commentarius in Cantica Canticorum* ad laudem beatæ Virginis, editus primum Parisiis 1540. 8. 2. *Summa de arte prædicatoria*. 3. *Sermones XII.* de variis argumentis. 4. *Liber sententiarum & dictorum memorabilium*. 5. *Liber de sex alis Cherubim*, qui minus integer legebatur inter *Bonaventuræ* Opera. 6. *Pœnitentiale*, sive *Corrector*. 7. Summa quadripartita *de Fide Catholica* (scripta post Concilium Lateranense III. habitum An. 1179.) libris IV. *contra Albigenses*, *Waldenses*, *Judæos* & *Paganos*, seu *Mahometanos*, ad Wilhelmum, Montis Pessulani Principem: ex quibus Libri duo priores a Joanne Massono Paris.

E 2 1612.

* Ita Sammarthani Tom. II. pag. 531. rectius, quam alii *Alamandi*.

** In editione Quadrilogi Parif. 1495. 4. *Johanne Carnotensi*, *Herib. de Hoscham*.

1612. 8. & cum tertii initio a Carolo de Vifch inter Alani opera editi: duo pofteriores ab eodem ad calcem Bibl. Ciftercienfis, Colon. 1656. 4. pag. 411. feq. 8. *De planctu Naturæ*, profa & carmine, (*a*) contra Sodomiæ crimen. 9. *Anti-Claudianus*, (*b*) five Encyclopædia verfibus Hexametris diftincta in libros IX. certanfque ingenio cum Claudiani poematibus, quod plerumque fine auctoris nomine, fæpius prodiit Bafileæ, poft primam editionem An. 1536. & Antvverpiæ 1611. 1621. Venetiis 1582. 12. 10. *Rhythmus de Chrifti incarnatione*, qui incipit: *Exceptivam actionem Verbum Patris excipit*, aliufque *de fragilitate humanæ Naturæ*, cujus initium: *Omnis Mundi Creatura quafi liber ac pictura*. Ambo primum in Gallo-Flandria Joannis Buzelini facra & profana lib. I. cap. 7. Duaci 1625. fol. 11. *Parabolæ*, aliis *doctrinale altum*, rectius *doctrinale minus*, vel *Compilatio Proverbiorum* Verfibus elegiacis. Incipit:

A Phœbo Phœbe lumen capit: a fapiente
Infipiens fenfum quo quafi luce micat.

Prodiit Daventriæ 1492. 4. Colon. 1497. Lipfiæ 1499. fol. 1516. 4. Lugduni 1501. & Coloniæ 1520. 4. cum Commentario *Matthæi Bonihominis*, inter auctores octo morales: Parif. 1536. & Lugduni 1536. 8. & cum notis Andreæ Senftlebii, Uratislav. 1663. 8. etiam Gallice Parif. 1492. fol. & 1536. forma minore. Diftinctione *prima*, unumquodque monitum difticho, *fecunda* tetrafticho, *tertia* hexafticho, *quarta* octofticho, *quinta* decafticho, & *fexta* five ultima dodecafticho abfolvitur. Emendatius hoc doctrinale ad MS. Helmftad. atque editiones veteres recenfitum occurrit in laudati Leyferi hiftoria Poetarum medii ævi pag. 1064. feq.

Hæc undecim fcripta Alani (exceptis duobus pofterioribus libris fummæ quadripartitæ num. 7.) junctim edita funt a Carolo de Vifch, Antvverp. 1653. fol. Sed præterea habentur etiam 12. *Vita S. Bernardi*, ad Pontium Clarævallis Abbatem fcripta ab Alano Epifcopo Autifiodorenfi, & edita a Joanne Mabillonio poft antiquiff. editiones plus vice fimplici, & noviffime Tom. II. Operum S. Bernardi edit. Parif. 1719. fol. pag. 1252. 13. *Commentaria*, five feptem libri explanationum in *Divinationes Propheticas Merlini Caledonii*, a Galfredo Monemutenfi Latino carmine redditas e Britannico. Francofurti 1608. 8. De Ambrofio Merlino & illo altero vate, qui Arthuro Regi charus exftitit, ante mille claro annos, vide Lelandum cap. 27. & Baleum I. 65. & Pitfeum p. 101. 14. *Rhythmi contra amorem Veneris* editi a Leyfero pag. 1092. 1097. 15. *Dicta de Lapide Philofophico*, Lugduni Batavorum 1599. in 8. & in Vol. III. Theatri Chemici, atque alibi, etiam verfa Germanice. 16. Denique *liber de naturis quorundam animalium*, eft liber fecundus beftiarii Hugonis de S. Victore, Tomo II. Operum pag. 418. feqq. Rothomag. 1648. fol.

Inedita vel deperdita longe plura a Trithemio cap. 527. Vifchio in Bibliotheca Ciftere. pag. 23. feq. & Oudi-

(*a*) Metra IX. ex tribus Helmftadienfibus Codicibus longe emendatiora exhibet B. Polycarpus Leyferus in Hiftoria Poetarum medii ævi pag. 1045. feq. qui & ex apibus Urbanis pag. 179. Allatium notat commentario voluiffe fcriptum illud illuftrare. Vide & Colvenerium ad formicarium Nyderi pag. 26.

(*b*) De hoc Alani poemate diligenter idem Leyferus pag. 1016. feqq. qui & pag. 1021. ineditos in illud Commentarios memorat *Adami de Baffeya* & *Radulphi de Longo Campo*: de quo Baleus XII. 13. notatque editionem Vifchianam multis locis meliorem dari poffe ex Codice Helmftadienfi, quod adfcripto fpeciminis in vicem libro primo integro oftendit. Ad fuas in Alani Anti-Claudianum notas provocat Rittershufius ad Guntheri Ligurinum VII. 543. p. 146. Quoniam vero in MSS. quibufdam, ut Lipfienfi apud Fellerum pag. 436. num. 204. infcribitur: *Anti-Claudianus de Anti-Rufino*, inde non contemnenda fortaffe Barthii fententia Tom. II. in Statii 2. Thebaid. 714. p. 639. effe *Anti-Claudiani* titulum datum ab auctore, quia difputat pro Providentia, quam dubiam in ingreffu librorum in Rufinum facere videbatur Claudianus.

dino Tom. II. pag. 1405. seq. momerantur: *Commentarii in Moysis quinque libros*, *in Prophetas*, *Evangelium*, *Apostolum* & *Apocalypsin*. *Oculus Sacræ Scripturæ*. *Oculus moralis*, carmine. *Pœnitentiale*, qui *Corrector* dicitur, seu *Medicus animarum*, ab edito diversus, vide Oudinum pag. 1407. seq. *De triplici Mundo*, carmine. Incipit: *Expugnant hyemem vernali* &c. *Libri quatuor de Pœnitentia* ad Henricum Bituricensem Archiepiscopum. Summa *quot modis* ad Hermengaldum Abbatem S. Ægidii, sive *de æquivocis mysticis*, de diversis vocabulorum Scripturæ significationibus, secundum ordinem Alphabeti. *Doctrinale altum* de maximis seu axiomatibus Theologiæ, sive *de doctrina liber*. *Summa de conflictu vitiorum & virtutum*. (Videndum sitne scriptum hoc titulo, quod Ambrosio Autperto tribuunt Benedictini Tom. VI. Augustini edit. Amstelod. pag. 699.) *Gnomarum libri IX.* quos habuit Barthius & speciminis loco, inde Othonis, nescio cujus sententias edidit XXXI. 9. Adversariorum. *Quodlibeta*. *Sermones* plures & *Epistolæ*. Libros quatuor super Sententias Trithemius primo loco nominat, sed Oudinus putat, eum falli, & summam quadripartitam, supra n. 7. recensitam pro illis accepisse.

* Hujus scriptoris esse censeo duo hæc opuscula, quæ in codice sæculi circiter XII. membranaceo in Bibliotheca Trivisanea contineri testatur vir in eruditione literaria princeps Apostolus Zeno in epistola de opere Bernardi Trivisani. Sunt vero: *Tractatus Magistri Alani contra hæreticos*. Incipit: *Quoniam temporibus istis Manichæorum hæresis pullulat*. Ex hoc exordio plane constat opus hoc esse diversum ab eo, quod haud dissimili in argumento scripsit Alanus *contra Albigenses*, & *Valdenses*. Opus aliud comprehensum in codice Trevisaneo est epistola ejusdem, *quod non est celebrandum bis in die*. Incipit: *Venerabili Amico P. Magister Alanus salutem*.

Allucinatus est Fabricius, cum inter opera Alani a Vischio collecta omisit *dicta alia M. Alani de Insulis*, *quæ communiter mirabilia nuncupantur*. Putavit fortasse unum idemque esse opus cum libro *Sententiarum*, *ac dictorum memorabilium*. Revera tamen duo sunt opera, & tamquam duo distincta in codice Monasterii Dunensis nactus est, & vulgavit Vischius.

Alanus Linensis Nordovolgius Anglus Carmelita, Theologiam Grantæ Girviorum circa A. 1420. professus, librum composuit, *de quadruplici sensu Sacræ Scripturæ*. *Memini me etiam*, inquit Joannes Lelandus cap. 370. *Grantæ aliquando vidisse* Æquatorium Joannis de Linneriis, *quod nomen a Linensi non multum differt*, *opus eruditis dignum auribus*. Idem cap. 524. ejus *Elucidationes Aristotelis*, *Conciones*, & in omnes fere veteres Theologos, *Indices* commemorat. Theologos illos de nomine appellat Baleus VII. 54. ait enim Alanum indices adornasse in Antiquitates *Josephi*, *Hieronymum* in Josue, Quæstiones & Dialogum *Augustini*, *Basilii* Homilias, *Gregorii M.* Moralia, Homilias, & in Ezechielem: in *Bernardi* tria Opuscula & super Missus est, & super Cantica: in Homilias *Alcuini*, *Petrum de Aurora*, sive Auroram Petri de Riga: in *Gerardum* Laodicensem, in Officiarium *Joannis Beleth*, revelationes & prophetias *Brigittæ*, *Hugonem de S. Victore*, *Petrum Blesensem*, *Richardum* super Threnos, Psalmos, & de somno Nabuchodonosoris & de XII. Patriarchis. In sermones *Gilberti*, in distinctiones *Parisiensis* & sermones ejusdem: in Cantica *Neckam*, in miracula Mariæ, in Mariale majus & minus, in *Thomam* Aquinatem de perfectione, in Sententias ejusdem & *Scoti* & *Bacanthorpii*: in *Ægidium* de regimine Principum: in Compendium Theologiæ, in sermones *Losani*, in Chronicon *Rogeri Hoveden*, in Carmelitarum gesta, *Riboti*: in reductorium Bibliorum, in Stimulum amoris, in

Threnos *Lathbery*, in *Gorham* super Matthæum & Lucam: in Quadragesimale Voraginis, in *Costasy* * super Apocalypsin, in Sermones antiquorum propriosque: in conflictum vitiorum, in historiam Lombardicam, in proprietates *Bartholomæi*. Idem Baleus inter Alani hujus scripta refert *Moralia Bibliorum* & *Prælectiones Theologicas*.

Alanus, *Abbas S. Mariæ*, cujus *Homiliarium* MS. memorat Bernardus Pezius Tomo III. Anecdotorum Parte III. pag. 630.

Alanus de Rupe, sive *Rupensis*, Armoricus Gallus, Ord. Dominicani, defunctus in Conventu suo Zvvollensi An. C. 1474. teste Trithemio cap. 850. de S. E. commendator (post Petrum Eremitam & Dominicum Ordinis Prædicatorum Conditorem) præcipuus *Rosarii*, de quo plura dixi in Indiculo Mariano. Vide sis Bzovium ad An. C. 1473. num. XXII. seq. A. 1476. num. XVII. An. 1478. num. XIII. & An. 1479. num. XXVII. Scripta junctim edita sub titulo Alani redivivi, Friburgi 1619. 4. Coloniæ 1624. 8. & Andrea Rovetta curante, Neapoli 1630. 1665. 8. De illis & de aliis ineditis non habeo, quæ addam Jacobi Quetif industriæ, cujus consulenda Bibliotheca Dominicanorum Tom. I. p. 850. seq. Idem T. II. p. 778. laudat Dominici Riera, Dominicani Volumina, Alani de Rupe Psalterio Christi & B. Mariæ illustrando & commendando destinata, unum Majoricæ editum 1689. fol. & alterum ibid. 1700. fol.

Albericus Aquensis. infra, *Albertus*.

Albericus Bergomensis, infra *Albericus de Rosate*.

Albericus Monachus, qui decem annorum puer *Casinense* Cœnobium ingressus est circa Annum Christi 1120. Hujus librum de visione sua memorat Joannes Baptista Marus notis ad Petrum Diaconum p. 180. edit. a me curatæ.

Albericus, Monachus *Casinensis*, deinque Diaconus *Cardinalis*, qui A. C. 1088. obiit nonagenarius. Scripsit pro Gregorio VII. adversus Henricum VII. nec non vitam S. Scholasticæ, passionem S. Modesti, & S. Cæsarii, librum de corpore Domini, SS. Patrum testimoniis roboratum adversus Berengarium, Epistolas ad Petrum Ostiensem Episcopum, aliaque multa tum prosa, tum versu, sive rhythmo, quæ a Petro Diacono de Viris illustribus Casinensibus cap. XXI. recensentur. *Vitam S. Dominici* edidit Bollandus in Actis Sanctorum 22. Januar.

S. Albericus inter primos Ordinis *Cisterciensis* fundatores, quem primas Cistercii constitutiones ab Apostolica sede approbatas A. C. 1101. publicasse, & A. 1109. defunctum, notat Carolus de Visch in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensium, pag. 17.

Albericus Cisterciensis Monachus, de quo Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Scriptoribus Cabilonensibus pag. 136. Vide infra *Albericus trium fontium Monachus*.

Alberici Londoniensis Metheologia (μὴ Θεολογία) MS. in Bibliotheca Hohendorfiana, quæ accessit *Thesauro Librario* Augustissimi Imperatoris. Vide & infra, *Albricus*.

Albericus de Rosate, seu *Roxiati*, *Bergomensis*, JCtus, qui medio Sæculo XIV. scripsit commentarios in librum sextum Decretalium, Dictionarium Juris Civilis & Canonici, aliaque, quæ apud Trithemium cap. 608. & Joannem Gottfridum Olearium referuntur. Alius *Albricus de Rosate*, de quo infra in *Albricus* Londinensis. *Quæstiones statutorum* impressæ Comi apud Magistrum Baldassarem de Fossato an. 1477. die 15. Februarii. Dictionarium juris civilis, & canonici compilatum ex primo, & secundo Dictionario, quæ separatim scripserat, impressum fuit antiquissimis typis absque loco, & anno. Idem Dictionarium de *verborum*, & *rerum significatio-*

* Henricum de Costesey.

tione impressum Bononiæ an. 1481. in fol.

Albericus, *Monachus* monasterii *trium fontium*, Ord. Cisterciensis, in diœcesi Catalunensi, quod conditum est circa An. C. 1117. Albericus ipse clarus circa An. 1241. in quo *Chronicon* ejus desinit, incipiens ab Orbe condito, editumque ab illustri Leibnitio Tom. II. accessionum historicarum, Lipsiæ 1698. 4. In hoc Chronico, præter Sigebertum & Anselmum Gemblacenses, Hugonem de S. Victore, Turpinum, Ottonem Frisingensem, Guidonem de Basochis, Helinandum, Guilelmum Malmesburiensem, Luitbrandum, & Baldricum, citatur pag. 341. & aliis pluribus locis ab Anno 1163. ad 1223. etiam Albericus. Confer, quæ notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7103. pag. 355. seq. Diligentem in eclipsibus annotandis observavit Chiffletius de Anastasi Childerici pag. 25. Vide etiam Muratorium Tomo V. Scriptorum Italiæ pag. 137. Labbeus in Catalogo MSS. pag. 13. monet hoc Alberici Chronicon utile perquam esse digerendis nobilium Galliæ ac Germaniæ familiarum genealogicis tabulis. Carolus de Visch in Bibliotheca Ordinis Cisterciensis testatur Alberici hujus *poeticam* MStam extare apud Dominicanos Coloniæ, adponitque hoc ejus initium: *Multa viri veteres*.

Albericus Veerus, ex Comitum Oxoniensium familia, circa An. C. 1250. in Bonaclea villa Trenovantum tribus a fano Osithæ milliaribus dissita scripsit libellum *de genere*, *vita & cœnobio D. Ositæ*, quem multis laudibus effert Joannes Lelandus cap. 247. ex eoque ait, se didicisse bonam partem antiquitatis Ostrosaxonici littoris, ac etiam Boccaniæ, qua vallis Æilleburiana subsidet.

Alberius, qui Petri Neapolitani Archi-Episcopi jussu circa An. C. 1230. scripsit *vitam S. Aspreni*, sive *Asprenatis*, primi, ut ajunt Neapolitani, temporibus Apostolicis Episcopi, editam ab Ughello Tomo VI. Italiæ sacræ pag. 19. editionis novæ Venet. 1717. fol.

Albertanus, Caussidicus Brixiensis, Friderico Ænobarbo Brixiam An. C. 1162. obsidente scripsit librum *de doctrina dicendi & tacendi*, *deque virtutibus diligendis & vitiis fugiendis*. Prodiit Daventriæ 1490. 4. & Lipsiæ 1491. 4. Meminit & libri a se compositi *de amore & dilectione DEI aliarumque rerum*, *deque forma vitæ*.* Librum de *amore*, & *dilectione Dei & proximi* scribebat Albertanus anno 1238. cum carcere detineretur Cremonæ a Friderico II. Imperatore Brixiam tunc obsidente. Ita legitur in adnotatione MS. adjecta Codici Taurinensi, in quo opus illud Albertani legitur. In alio Taurinensi Codice 762. servatur ejus liber *consolationis & consilii*, quem scribebat, ut ibi legitur, *an.* 1246. *mensibus Aprilis*, *& Maji*. Nevizanus in Sylva Nuptiali lib. 3. pag. 92. edit. Lugdun. anni 1526. provocat ad Albertanum *de uxore diligenda*; sed hic est titulus capitis XXIII. libri *De Amore Dei & Proximi*.

Muratorius Antiq. Med. Æv. Tom. III. pag. 919. in codicibus Ambrosianis notat legi *Albertani de S. Agatha* (vicus est Brixiensis) librum *de doctrina loquendi*, *& tacendi* an. 1245. mense decembris composuisse. Denique ejus operibus addit librum *De forma vitæ*. De Amicis, rebusque corporalibus. De amore rerum in corporalium.

Tria illa opuscula: *De dilectione Dei*, *& proximi*. *De consolatione*, *& consilio*. *De doctrina dicendi & tacendi*, sub ipsa auctoris ætate Italice versa typis vulgata sunt Florentiæ, & Mantuæ an. 1732. in 4.

Albertinus de Mantua, Theologus Augustinianus circa An. C. 1400. Hujus *librum de corpore Christi* laudat Philippus Bergomas libro sexto Chron. pag. 124. ubi de urbe Mantua.

Albertinus Ord. Minor. cujus sermones quadragesimales & de Sanctis a Waddingo & aliis commemorantur.

Albertinus Mussatus, sive *Muxatus*, Sim-

Simlero *Mixtatus*, Patavinus, exercitum duxit in bello Patavino adversus Canem Scaligerum Veronensem An. C. 1318. Historicus & Poeta insignis, & lauro etiam Apollinari decoratus, quem digno elogio mactat Vossius libro III. de Historicis Latinis. Obiit exul. An. 1329. Ejus Historia Augusta *de gestis Henrici VII.* Imperaroris, *libris XVI.* & *de gestis Italicorum post Henrici VII. mortem*, h. e. ab Anno 1313. ad 1329. *libri XII.* nec non *Ludovicus Bavarus* ad filium. Tum Tragœdiæ duæ, *Eccerinis*, sive de tyrannide Eccerini, sive Acciolini de Romano castro Trevisano, Veronensis, funestoque ejus exitu An. 1259. & *Achilleis*, aliaque poemata, *Epistolæ* nimirum, *elegi*, *soliloquia*, *eclogæ*, *Cento Ovidianus* ad filium, & fragmenta, prodiere Venetiis 1636. fol. recensiti a Felice Osio, & post eum A. 1631. Patavii defunctum vulgati cum ejus & Nicolai Villani notis, specimineque Laurentii Pignorii: quæ editio repetita in Thesauro Italiæ, Lugduni Batavorum 1722. fol. Tomo VI. Parte 2. & (exceptis tragœdia Achilleide, cæterisque poematibus ab historia alienioribus) in Tomo decimo Corporis Scriptorum Italiæ Mediolanensis Tomo X. additis etiam Variis Lectionibus Codicum MSS. Biblioth. Estensis & Ambrosianæ. Mediolani 1727. fol. Cætera ejus, nescio an edita *liber de lite Naturæ & Fortunæ*, sive de ordine causarum fatorumque serie: *Libri III.* carmine heroico scripti *de bello*, quod a *Patavinis* gestum esse dixi adversus Canem Scaligerum.

Albertus, sive *Albericus*, *Aquensis* in Gallia Ecclesiæ Custos, scripsit ex fide eorum, qui præsentes interfuere, Historiam accuratam Hierosolymitanæ expeditionis, sive *de passagio Godofredi de Bullione & aliorum Principum* usque ad Annum secundum Balduini II. sive ab Anno C. 1095. ad 1121. libris XII. qui sine nomine auctoris primum editi, cum chronologia Henrici Meibomii, a Reinero Reineccio, Helmstadii 1584. 4. sub titulo: *Chronici Hierosolymitani de bello sacro*. Deinde auctori suo restituti, in Jacobi Bongarsii gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 184. 381. Hanov. 1611. fol. Nomen auctoris primus prodidit David Hœschelius præfat. ad Annæ Comnenæ Alexiadem scripta A. 1610.

Albertus Argentinensis, Presbyter, scripsit *Chronicon* ab An. C. 1270. ad 1378. sive a Rudolpho primo Habsburgico ad excessum Caroli IV. Imperatoris, editum usque ad Annum 1349. Basileæ & cum Ottone Frisingensi 1553. 1569. fol. & melius integriusque usque ad An. 1378. Tom. II. Urstisii p. 74. Francof. 1585. 1670. in fol. Ejusdem etiam, ut videtur, *de rebus gestis Bertholdi e Comitibus a Buchek*, Episcopi Argentinensis, usque ad Annum 1353. apud eundem Urstisium Tom. II. pag. 97.

Albertus Arnhemius, *Carthusianus*, vide infra *Albertus Kivet*.

Albertus a *Bonstetten*, Teutonicus Augustinianus, scripsit *vitam Nicolai Tollentini*, Augustiniani eremitæ, defuncti An. C. 1306. obviam sine auctoris nomine apud Surium 10. Septembris. Ejusdem, ni fallor, *Historiam utriusque Panncniæ*, sive Austriæ & Styriæ ad Cæsarem Maximilianum I. memorat Philippus Elsius in encomiastico Augustiniano pag. 22. Hæc est *Historia Austriaca* Anno 1491. composita & MSta in Bibliotheca Cæsarea Viennensi. Vide Lambecium Tom. II. pag. 4.

Albertus Brixiensis, discipulus S. Thomæ, cujus summam *de Casibus Conscientiæ*, & alteram *de Sacerdotum instructione*, in quatuor partitam libros, & *sermones* varios memorat Possevinus in apparatu p. 22. usque ad A. 1314. superstitem Albertum hunc fuisse testatus.

De *Alberto*, Duce *Brunsvicensi* & Episcopo Halberstadiensi XIX. circa An. C. 1349. narratio Historica Tomo II. Meibomii pag. 379.

Albertus Carthusianus. Vide *Albertus Kivet*.

Al-

Albertus, nescio quis, Monachus, qui ab Anonymo Mellicensi cap. 77. *Computista* incomparabilis extitisse, & libellum insignem *de computi regulis* scripsisse traditur.

Albertus Crantzius, Magister Theologiæ, Juris Canonici Doctor, Decanus & Syndicus Hamburgensis, doctrina, probitate & meritis inclytus, defunctus 7. Decembris An. C. 1517. de quo non repetam, quæ dicta Tom. II. Memoriar. Hamburgensium pag. 785. seq. Effigies ejus præmittitur vitæ scriptæ a B. D. Nicolao Wilkens, Archivario Hamb. & Germanice editæ 1722. & 1729. 8. cui etiam ex MS. subjunctum Grantzii *Defensorium Ecclesiæ*. In eadem Vita de scriptis Crantzii eorumque editionibus diligenter disseritur, cui addi possunt Joannis Fabricii Helmstadiens. Bibliotheca Tom. III. pag. 37. & Joannis Hubneri Bibliothecæ Historicæ Centuria I. statim in limine. Scriptorum Historicorum Crantzii, post mortem auctoris demum vulgatorum, quæ deinde *David Chytræus* laudato studio continuavit, melior editio est Wecheliana, Francofurt 1575. fol. in qua *Wandaliæ* libri XIV. *Saxoniæ* libri XIII. Regnorum Aquilonarium Historia *Daniæ* libri VIII. cum *noni* initio. *Svediæ* libri V. cum initio *sexti*. *Norvegiæ* libri VI. *Metropoleos*, sive Historiæ Ecclesiarum Saxoniæ vicinarumque regionum ab A. C. 780. ad 1504. libri XII. una cum *Appendice* & *Confutatione Legendæ de Benedicto IV. & de Martyribus in Ebbeckstorp*. Singulare a Crantzio *de Vita S. Anscarii* scriptum, præter ea, quæ de illo in Metropoli habet, compositum fuisse non crediderim. Cæteræ ejus lucubrationes, præter *Libellum Visitatorium* A. 1508. & 1514. qui calamo exaratus est in quorundam manibus, hæc in notitiam meam venere: *Opusculum*, sive libellus *de institutione Sacerdotum ad Officium Missæ*. Hamburgi & Rostochii 1506. 4. *Ordo Missæ secundum ritum Ecclesiæ Hamburgensis*. Argentorati 1509. fol. *Formulæ precum*, obviæ in Cursu de Domina, edito Rostochii 1522. 12. & in Tomo IV. Memoriarum Hamburgensium pag. 127. *Consilium de Ordine & Privilegiis Creditorum in bonis suorum Debitorum*, in Laurentii Kirchovii Tomo IV. Responsorum Juris per JCtos Germaniæ, Francofurti 1578. fol. *Institutiones Logicæ*, Lipsiæ 1517. 4. ut ineditos ejus in varia Aristotelis scripta commentarios, obvios in Paulina Lipsiensi prætermeam.

Albertus Crummendrek, Holsatus, Episcopus ab An. C. 1467. Lubecensis, qui septuagenario major An. 1489. diem obiit. Scripsit *Chronicon Episcoporum Aldenborgensium & Lubecensium*, a temporibus Magni Ottonis usque ad An. 1467. quod cum continuatione Anonymi usque ad Annum 1505. edidit H. Meibomius Tom. II. Scriptorum Germaniæ pag. 389. In illa continuatione de Alberto hoc plura leguntur pag. 483. seq.

Albertus a Drepano, Siculus, Carmelita, obiit Messanæ An. 1307. Scripsit *Instructiones sacras*, *Regulamque Ordinis sui*, & *de ejusdem progressu*: nec non *de timore DEI*, *de patientia*, *de mundi contemtu*, *de fallaciis Diaboli*, & *Homilias sacras*. Vide Marci Antonii Alegre de Casanate paradisum Carmelitici decoris pag. 278.

Albertus de Eiib, J. U. D. & Pi II. cubicularius, Bambergensis & Eystetensis Ecclesiarum Canonicus circa A. 1460. Scripsit *Margaritam Poeticam*, in qua digessit præcepta & sententias ex Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum veterum & recentium libris collectas, quæ ad artem bene dicendi rectamque vivendi formulam conducunt. Prodiit opus non contemnendum & dicatum Joanni Monasteriensi Episcopo & Bavariæ Duci, Norimbergæ 1472. fol. per Joannem Sensenschmid: tum Romæ 1475. fol. per Udalricum Gallum, & Basileæ 1495. per Joannem Amerbachium. Indicem Scriptorum, e quibus opus suum collegit, ab ipso

auctore ad calcem libri descriptum, juvat apponere, cum singularia quædam contineat, & loca quædam veterum Scriptorum emendatius interdum in hac margarita referantur, ut contulisse sit quandoque pretium operæ.

Pars etenim quæ præceptorum est, quinquaginta rhetoricæ artis præ se fert documenta limatissima, quæ ex clarissimorum oratorum Gasparini Barsicii *Pergamensis*, *&* Stephani Flisci *Soncinensis libris recepimus accommodata. In quibus demonstratur qua ratione litteras, qua syllabas, qua etiam dictiones in oratione observare debeamus, & qua denique ratione negligere moneamur, quo item ordine ornatam, concinnam, splendidam ac resonantem contexere, & necessariis amplificationibus exaggeratam orationem efficere valeamus. Quas profecto adornandi stili rationes, ac multiplicandæ orationis inventiones, per omnes octo grammaticæ orationis partes, atque per ipsarum genera & species particulariter pertractavimus & inscripsimus diligenter. Partem autem quæ clausularum est, in bina protendimus membra. Primum quidem membrum ex prædictorum* Gasparini *&* Flisci *clausulis desumpsimus, & juxta Rhetoricæ orationis partes, quæ sunt Exordium, Narratio, Divisio, Confirmatio, Confutatio, Conclusio ordinavimus congruenter. Reliquum vero clausularum membrum ex clarissimorum* Marci Tullii Ciceronis, *ejusdem* Gasparini, Leonardi Aretini, Poggii *Florentini*, Guarini *Veronensis*, Balthasaris Rasini *præceptoris optimi*, Francisci Philelfi, Antonii Panormitæ, Nicolai Perotti, *& aliorum nostra ætate oratorum, epistolarum libris accommodavimus: Et per Rubricas sive titulos quatuordecim nova quadam & laboriosa admodum terminavimus inventione, ubi sub Rubrica de Parenthesi, quam minus dotatam dedimus, nonnulla nonnullorum poetarum carmina* Virgilii, Juvenalis, Persii, Ovidii, Statii, Prudentii, Valerii Marcialis, Maximiani, Aviani, Pamphili, Tibulli, Æsopi, *& aliorum quæ nonnunquam Parenthesis occupant locum, intermediavimus quam rectissime. Et his primam nostri instituti absolvimus partem. Nuncnunc secundam nostri Codicis partem, quæ ex auctoritatibus constat & orationibus, in medium vocare necesse est. Et quidem pars auctoritatum, quæ duodeviginti auctores præ se fert celeberrimos, hoc modo in nostram prorumpit palæstram. Nam imprimis sunt* Marci Tullii Ciceronis *ex libris officiorum auctoritates: Ejusdem de Amicitia, de Senectute, de Paradoxis, de quæstionibus Tusculanis*, de veteri Rhetorica, *&* de nova: *Et de libris orationum ejusdem. Deinde auctoritates* Lactantii Firmiani *ex novem libris divinarum institutionum, in quibus plus solito & profecto præter spem fimbrias dilatavi, ut esset, in quo hic liber & Theologis & Philosophis suppeditare posset. Insuper* Macrobii *super somnium Scipionis, & de libris Saturnalium ejusdem. Item* Lucii Apuleji *de Magia*, de *Asino aureo, de libris floridorum, de Deo Socratis, de natura Deorum, de dogmate Platonis, & de habitudine mundi. Item* Pauli Orosii de Ormesta. Victurini de Architectura. Quinti Curtii Rufi *de gestis Alexandri*. Julii Celsi *de gestis Cæsaris. Item* Valerii Maximi *historiographi*. Laertii *de vitis & moribus Philosophorum. Apophthegmata* Plutarchi. *Liber Augustalis* Petrarchæ. *Nomina Deorum, quos Romani & Gentiles coluerunt. Nomina & officia Romanorum. Liber remediorum ejusdem* Petrarchæ *adversæ & prosperæ fortunæ. Item ex* Terentii *Afri comœdiis: quæ sunt Andria, Eunuchus, Heautontimorumenos, Adelphi, Ecyra, & Phormio, familiares elocutiones. Item ex* Plauti Comœdiis usitatis, *quæ sunt Amphitruo, Asinaria*, duo Captivi, *Curculio, Casina, Cistellaria, Epidicus, & Aulularia, singulares dicendi commoditates. Et ex ejusdem* Plauti Comœdiis inusitatis & noviter repertis, *quæ sunt* Mustellaria, Persa, Rudens, Stichus, Trinummius, Truculentus, Miles gloriosus, Mercator, Pseudulus, Pœnulus, Bacchis, Menechmus, *Sermones lepidissimi.*

Item

Item ex tribus Comœdiis extraordinariis, *quæ sunt* Philodoxios, Falsus Hypocrita, Philogenia *confabulationes risu dignissimæ. Et postremo* Senecæ *Tragici flores, qui hanc auctoritatum partem aptissime terminant atque claudunt.*

Albertus Engelschalc, Theologus Parisiensis sub Gregorio XII. circa A. C. 1407. Cujus *aureum speculum* laudat Theodoricus Engelhusius.

Albertus Floriacensis, vide supra, *Adrevaldus.*

* *Albertus* de Ferrariis Placentinus mihi unice notus ex libello quodam impresso, sed ante annum 1500. absque nota loci & temporis in bibliotheca Felini servato hoc titulo inscripto: *Magistri Alberti de Ferrariis de Placentia de Horis Canonicis Tractatus.*

Albertus Frisingensis, Episcopus, qui An. 1359. obiit, Scriptor *Vitæ* Sanctorum *Kiliani* Episcopi Wirtzburgensis, *Colomanni* Presbyteri, & *Totnani*, Martyrum An. C. 689. In Actis Sanctorum 8. Julii Tom. II. pag. 966. in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Wirtzburgensibus pag. 966. & in Canisii Lectionibus Antiquis Tom. IV. pag. 628. & editionis novæ Tom. III. pag. 171. Canisius eam tribuebat *Egilvvardo* Monacho Scriptori vitæ S. Burchardi, quoniam qui vitam trium illorum composuit, etiam *S. Burchardi* vitam promittit. Sed a pluribus hanc scriptam ipse Canisius non diffitetur.

Albertus Galeotti, sive *Galioti* Parmensis, JCtus, Mutinæ docuit post Sæculi XIII. initia, cujus *Summulam*, sive *Margaritam Quæstionum* & *Declarationem Judiciorum* celebrat Trithemius cap. 443. Harum declarationum ansam petitam ex Guilelmi Droretæ Tractatu de Judiciorum Ordine, notat Guido Pancirollus II. 39. de claris Juris Interpretibus, qui etiam II. 35. memorat *Albertum* JCtum Bononiensem filium Odofredi JCti, defuncti Anno 1265. * Non alium esse credo libellum hic indicatum a Fabricio, quam summam *de quæstionibus Canonicis* servatam in MS. Codice 208. Bibliothecæ Felini.

Albertus, Abbas *Gemblacensis*, vide infra *Lobiensis*.

Albertus, *Guilelmi* ex Duce Aquitanico magni Eremitæ discipulus, cujus Anno 1137. defuncti *vitam* scripsit, editam in Actis Sanctorum 10. Februarii. Conferenda Guilelmi de Waha, Melreusii, S. I. explanatio vitæ S. Guilelmi Magni, edita Leodii 1693. 12. Acta Eruditorum 1694. pag. 164.

Anonymi narratio historica de rebus gestis *Alberti* ex Ducibus Brunsvicensibus Episcopi *Halberstadensis*. Vide supra, *Brunsvicensis*.

Albertus de Bickmersdorf Saxo, ex Doctore Parisiensi *Halberstadensis* ab A. 1365. Episcopus, qui præter commentarios in libros sententiarum & in quosdam libros Aristotelis, varias Divinæ Scripturæ quæstiones traditur enucleasse. Vide Possevinum.

Albertus Hierosolymitanus Patriarcha, infra, *Vercellensis*.

Albertus de Horto Christi, Carthusianus, cujus *Tractatum de Matrimonio* ad instantiam Osvvaldi, qui Ducis Ernesti Consiliarius fuit, compositum, & *Sermones* capitulares de tempore & sanctis, MSS. commemorat Bernardus Pezius Tom. III. Anecdotorum Parte III. p. 630.

Albertus, *Joannis*, Harlemius Carmelita, defunctus An. 1496. Cujus *Lecturas in Ecclesiasticum*, *in Canonicam Joannis primam*, *Sermones*, & *in Magistrum Sententiarum Quæstiones* memorat Valerius Andreas, quem nescio, quare Valerium Taxandrum nuncupet Alegre pag. 373. paradisi Carmelitici.

Albertus Arnhemius, cognomento *Kivet*, Carthusianus in Insula Reginæ Cœli apud Wesaliam, defunctus An. 1444. Auctor *Referendarii Exemplorum* VII. distinctionibus partiti. Vide Svveertium pag. 113. & Valerium Andream pag. 36.

Albertus Leodiensis, Monachus, quem

Cangius An. 880. notat vixisse, idem est cum Lobiensi, de quo mox, sed quem Sæculo integro juniorem Vossius recte annotavit. Alius *Albertus* a Limborgh *Leodiensis*, Protonotarius Apostolicus & ad S. Paulum Decanus, qui teste Valerio Andrea A. 1627. obiit, panxitque heroico carmine fundationem Collegii S. Pauli, cum Decanorum continua successione ab Anno 1468. ad 1622. Leodii 1622. 4.

Albertus, sive *Olbertus*, ex Monacho Benedictino *Lobiensi*, Leodiensis Diœcesis, Abbas Gemblacensis circa A. C. 980. Præceptor Burchardi Episcopi Wormatiensis, cui auctor fuit ad magnum Canonum Volumen componendum. Sigebertus Gemblacensis c. 143. eum ait *Nomen suum æternasse, vitas Sanctorum Patrum describendo & cantus in honorem Sanctorum componendo*. Eodem ex Sigeberto hæc Trithemius cap. 308. de Scriptor. Eccles. & II. 71. illustrium Benedictinorum.

Albertus Grotus, (*a*) sive *Magnus*, Teutonicus, Lavingensis Svevus, Ord. Prædicatorum Doctor Parisiensis (*b*) A. 1236. inde Coloniæ docuit discipulum inter alios nactus Thomam Aquinatem. Episcopus ab Anno 1260. Ratisbonensis, in Monasterium Coloniense rediit An. 1263. ibique inter litteras consenescens obiit An. 1280. 15. Novembris, ætatis 75. *Implevisse orbem octingentis Voluminibus, satis unum omnibus Bibliothecis*, scripsit in ejus Elogio Petrus Labbe. Ex his pleraque tulere ætatem, atque partem inedita adhuc feruntur, multa exstant in editione Operum Alberti, quam adornavit Petrus Jammy, Ord. Prædicator. Lugduni 1651. Tomis XXI. in fol. Quæ in his Tomis exstant, referam adscriptis ad pleraque singula prioribus editionibus.

Tomo I. continentur:

Vita B. Alberti Magni.

De Prædicabilibus, Tractatus IX.

De decem Prædicamentis, Tractatus VII.

De sex Principiis Gilberti Porretani, Tractatus VIII.

In libros duos Aristotelis *de Interpretatione*, sive peri hermenias, Tractatus VII.

De Syllogismo simpliciter, id est, super Priorum Analyticorum, Tractatus XVI.

De Demonstratione, id est, in Posteriorum Analyticorum librum, Tractatus X.

Super *Topicorum* libros VIII.

Super libros duos *de Sophisticis Elenchis*. Hæc Alberti *Logicalia* lucem viderant Venet. 1494. 1500. fol.

Tomo II. continentur:

In libros octo *de Physico auditu*, ex edit. Venet. 1488. fol. 1494. 1496.

De Cœlo & Mundo lib. IV. Venetiis 1480. fol.

De Generatione & Corruptione libri II. ibidem.

De Meteoris libri IV. ibid.

De Mineralibus libri V. ex veteri editione sine loco & anno, Augustana 1519. Argentinensi 1541. fol. ut Italicam Petri Lauri versionem omittam, editam Venetiis 1557. 8.

Tomo III.

De Anima libri tres.

Metaphysicorum libri XIII. ex edit. Venet. 1494. 1498. fol.

Tomo IV.

Ethicorum Nicomachiorum libri X.

Politicorum libri octo, ex edit. Venet. 1520. fol.

Tomo V.

Parva Naturalia, ex edit. Venet. 1517. fol. hoc est:

1 *De sensu & sensato lib. I.*

2 *De*

(*a*) Ita appellat Vives, unde nomen familiæ fuisse suspicatur Clarissimus Heumannus in Conspectu Reipublicæ Litterariæ editionis novæ cap. IV. §. 42. & in Actis Philosophorum XVII. pag. 756. ubi etiam Alberti Epitaphium.

(*b*) Bulæus Tomo III. Historiæ Academiæ Paris. pag. 162. Iconem Alberti ære nitide sculptam exhibet Bullartius T. II. Academiæ Scientiar. editæ Gallice p. 145. Plura de eo post Altamuram Jacobus Quetif. Tomo I. de Scriptoribus Dominicanis pag. 162. seq. Raderus in Bavaria Sancta &c.

2 *De Memoria & Reminiscentia lib. I.* ubi Tractatus III. agit de Divinatione & Prophetia.

3 *De Somno & Vigilia lib. I.*

4 *De Motibus animalium libri duo.*

5 *De Ætate, sive de Juventute & Senectute lib. I.*

6 *De Spiritu & Respiratione libri duo.*

7 *De Morte & Vita lib. I.* ubi Tractatu 2. differit de longitudine & brevitate Vitæ.

8 *De Nutrimento & nutribili lib. I.*

9 *De Natura & origine Animæ lib. I.*

10 *De unitate Intellectus, contra Averroen lib. I.*

11 *De Intellectu & intelligibili libri duo*, ubi tractatu II. agit de naturali Perfectione Intellectus.

12 *De Natura locorum lib. I.* Viennæ 1514. Neap. 1592. 4.

13 *De causis & proprietatibus Elementorum lib. I.*

14 *De Passionibus Aeris lib. I.*

15 *De Vegetabilibus & Plantis lib. VII.* quod opus laudans Joannes Nyder IV. 6. fornicarii, Albertum *Naturæ totius Secretarium* appellat.

16 *De Principiis motus progressivi lib. I.*

17 *De Processu Universitatis a Causa prima lib. I.*

18 *Speculum Astronomicum*, quod Rogero Baconi alii malunt tribuere, in quo de libris licitis & illicitis pertractatur. Prodierat Venet. 1571. & Lugduni 1615. fol.

Tomo VI. continetur:

Opus insigne de Animalibus, libri XXVI. qui lucem viderant Romæ 1478. ad Sixtum IV. Mantuæ 1479. Venetiis 1480. 1495. & ex M. Antonii Zimaræ recognitione Venet. 1519. fol. & ex libro XXIII. Tractatus de Falconibus, Asturibus & Accipitribus. Augustæ Vindel. 1596. 8. Ex libro IX. & X. de formatione Hominis in utero. Antuverpiæ 1538. 8.

Tomo VII.

Commentarii in Psalmos.

Tomo VIII.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. ex edit. Colon. 1536. fol.

Tomo IX.

Commentarii in Matthæum.

Commentarii in Marcum.

Tomo X.

Commentarii in Lucam.

Tomo XI.

Commentarii in Joannem. Prodierant in IV. Evangelia, Haganoæ 1504. 1505. 1506. fol. 3. Voll.

Postillatio, sive *Commentarii in Apocalypsin*, ex edit. Bernardi de Lutzemburg. Basileæ 1506. 4. per Magistrum Jacobum de Pforczen.

Tomo XII. continentur:

Sermones de Tempore.

Orationes super Evangelia Dominicalia totius Anni.

Sermones de Sanctis, ex editione Reutlingensi, nec non Coloniensi 1474. fol. Mogunt. 1616. 8. Cracov. 1649. 4.

Sermones XXXII. de Sacramento Eucharistiæ. ex editione sine loco & anno, & altera Mogunt. 1477. fol. & 1615. 8. Hos partim sub falso *Thomæ Aquinatis* nomine editos esse inter ejus Opuscula LVIII. notat Natalis Alex. Tom. VII. pag. 141.

Liber de Muliere forti, ad cap. 31. Proverb.

Tomo XIII.

Commentarii in B. Dionysium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis, libris septem digestum, & rectius referendum ad Hugonem Argentinensem.

Tomo XIV.

Commentarii in librum primum Magistri Sententiarum.

Tomo XV.

Commentarii in II. & III. libros Sententiarum.

Tomo XVI.

Commentarii in librum IV. Sententiarum. ex edit. Basil. 1506. fol.

Tomo XVII. continetur:

Prima Pars Summæ Theologicæ.

To-

Tomo XVIII.

Secunda Pars Summæ Theologicæ. ex edit. Basil. 1507. fol.

Tomo XIX.

Summa de creaturis, divisa in duas Partes, quarum

Prima est de quatuor coævis, materia prima, tempore, Cœlo & Angelo.

Secunda est de Homine. ex edit. Venet. 1498. 1519. fol.

Tomo XX.

Mariale, sive *Quæstiones CCXXX. super Evang.* Missus est. ex editione Mediolan. 1489. Colon. 1507. 4.

De Laudibus Beatæ Virginis libri XII. Argentin. 1493. sine nomine Auctoris. Colon. 1493. fol. Hos alii ad Richardum a S. Laurentio referunt, sub cujus nomine prodiere Duaci 1625. 4. vide infra in Richardo, & Lambecium Tom. II. pag. 776. seq.

Biblia Mariana, in quibus omnia fere, quæ in sacris libris continentur, Beatissimæ Mariæ Virgini superstitiose adaptantur, primum impressa Coloniæ Anno 1625. 8. studio Vincentii Justiniani Ordinis Prædicatorum Theologi, ex Codice MS. Susatensi. Vide Diarium Theologicum *Unschuldige Nachrichten*, An. 1728. pag. 561. & quæ notavi in Indiculo Mariano.

Tomo XXI. atque ultimo continentur:

Miscellanea, sive,

De Apprehensione, & apprehensionis modis lib. I. ex edit. Lond. 1515. 8.

Philosophia Pauperum, sive Isagoge in libros Aristotelis de Physico auditu, de Cœlo & Mundo, de generatione & corruptione, de Meteoris, & de Anima. ex editione Brixiensi 1493. & Veneta 1496.

De Sacrificio, sive *Officio Missæ lib. I.*

De Sacramento Eucharistiæ lib. I. ex edit. Mogunt. 1477. fol.

Paradisus animæ, sive, *de Virtutibus libellus.* ex edit. Antvverp. 1489. 4. Colon. 1498. 4. Antvverp. 1602. 12. ut alias omittam & versiones memoratas Hendreichio pag. 86. b. Pandect. Brandenb.

De adhærendo Deo libellus. Antvverp. 1621. 8. & cum priore Antvver. 1581. forma minore.

De Alchymia libellus. ex edit. Basil. 1516. & Ursellis 1602. 8.

Scriptum super arborem Aristotelis. Omissa in hac editione Alberti scripta, nondum excusa maximam partem, recenset Jacobus Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 179. 183. Idem indicem Operum Alberti vulgatum a Petro Louvet, Divionensi, alterum juxta materiarum, alterum juxta litterarum ordinem Paris. 1642. 4. notat parum accuratum esse. Ex editis, quæ separatim prodiere, sunt: *Dialogi sex de conditione creaturæ rationalis*, & quæ illi sunt ad DEUM, seipsam & alias creaturas cognoscendas necessaria Ambergæ 1705. 12. editio secunda auctior. *Liber de secretis secretorum*, sive, *de secretis mulierum* sæpe editus, sed suppositus Alberto, qui plus simplici vice in eo citatur. *De origine & immortalitate animæ*, Norimbergæ 1493. 4. *De doctrina dicendi & tacendi*, Parisiis 1491. *Liber aggregationum*, sive, *secretorum de virtutibus herbarum, lapidum & animalium*, Neap. 1493. 4. & cum opusculo *de Mirabilibus Mundi*, Alberto supposito, Francofurti 1614. 12. &c. *De secretis naturæ*, seu *de Physionomia*, libellus qui Michaelem Scotum potius habet auctorem. Commentarios Alberti in Lucam memorans Henricus Gandavensis cap. 43. qui exstant Tomo X. adjungit: *Ut salva pace ejus dictum sit, sicut a quibusdam dicitur, dum subtilitatem sæcularis Philosophiæ nimis sequitur, splendorem aliquantulum Theologicæ puritatis obnubilat.*

A Magiæ tamen & Necromantiæ crimine Albertus merito absolvitur, a Trithemio Tomo II. Annal. Hirsang. pag. 40. Jo. Francisco Pico Mirandulano, Gabr. Naudæo aliisque: quanquam Johannes Gerson in Trilogio Astrologiæ Theologizatæ Tom. I. Operum editionis novæ pag. 201. eum in approbatione quorundam librorum Astronomiæ,

miæ, nimis ad partem superstitionum ratione carentium declinasse arguit.

Quem Altamura in Bibliotheca Dominicana Anno 1677. Romæ edita pag. 55. scripsit repertum esse alium Tomum Scriptorum Alberti, quamprimum dandum typis, is necdum in dias luminis auras prodiit.

Beatificati Alberti festum colitur die 15. Novembris in Ratisbonensi & Coloniensi Ecclesia, ut notavit Ludovicus Bertrandus Loth in Catalogo fratrum Ord. Prædicatorum, qui Sacram Scripturam illustrarunt, præmissa Guil. Pepini expositioni in Genesin, Duaci 1634. 4. * In MS. Cod. Bibliothecæ Riccardianæ extant *Excerpta de Naturali historia ad medicinam pertinente*; in fine cujus opusculi hæc leguntur: *Expliciunt scripta seu experimenta F. Alberti* (Magni, ut conjicio) *in scriptis ejus super libros naturales compilata a Magistro Paulo de Limogiis*. Vide Catalog. ejusdem Biblioth. pag. 10.

Alius *Albertus le Grand*, Morlæensis (de Morlaix) Britanniæ minoris opido, itidem Dominicanus, sed longe recentiori ætate, qui Nannetis An. 1637. 4. Gallice edidit Vitas & miracula Sanctorum Britanniæ Aremoricæ, recusa deinde auctaque ab aliis A. 1659. 1680.

Albertus Marchesius, Cotoniolæ in Æmilia, sive Romandiola natus & An. 1531. defunctus, a Possevino traditur scripsse *Colloquium morale*, aliis *Centiloquium*, rectius *Cœliloquium* libris VIII. distinctum. Prodiit Bononiæ 1529.

Albertus, Monachus (S. Symphoriani) *Metensis* Ord. S. Benedicti circa An. 1030. Scripsit ad Episcopum suum Historiam de gestis sui temporis, etsi brevem, tamen utilem, ut ex Sigeberti Gemblacensis c. 143. Trithemius cap. 329. & II. 78. illustrium Benedictinorum. Hoc esse puto Alberti, sive, ut titulus habet, Alperti de diversitate temporum ab Ottonis III. obitu Anno 1002. ad Annum 1018. ad Burchardum Episcopum Wormatiensem, quod exstat in Joannis Georgii Eccardi Corpore Historico medii ævi pag. 91. 132. Possevinus etiam ejus Chronicon ab initio Mundi usque ad An. 1038. commemorat, adhuc ineditum, ut existimo.

Albertus Monachus, quem Computistam incomparabilem exstitisse & de computi regulis libellum insignem scripsisse testatur Anonymus Mellicensis c. 77.

Albertus Narbonensis circa An. 1489. Carmelita, quem Alegre pag. 367. notat scripsisse *in Magistrum Sententiarum* libros IV. & *Determinationum librum*.

Albertus Nichtmann de Lippia, cujus prosodia metrice scripta cum commentario exstat MS. in Bibliotheca illustris Abbatiæ Quedlinburgensis, hoc initio:

De variis metris si littera prima notetur,
Albertus Nichtmann de Lipque pia retinetur.

Vide V. C. Tobiæ Eckhardi notitiam Codicum MSS. Quedlimburgensium p. 37.

Albertus Patavinus, Ægidii Romani, teste Trithemio cap. 531. Discipulus, & ab Anno Christi 1293. Augustinianus, Parisiis & Patavii docuit, obiitque An. 1323. Ejus *Sermones* in Evangelia Quadragesimalia & de Tempore, prodiere Parisiis 1544. 1550. Venet. 1584. in Evangelia Dominicalia & Sanctos, Parisiis 1550. 8. Sermones in Festum Nativitatis & Purificationis B. Mariæ, in Bibliotheca Virginea Petri de Alva & Astorga, Madrit. 1648. fol. *Commentarii in Pentateuchum, IV. Evangelia, Paulique Epistolas* a Patavinis MSti servantur, qui marmorea statua memoriam ejus honorarunt, in qua etiam *Commentarii* ejus *in librum Sententiarum* celebrantur. Vide Philippi Elsii Encomiasticum Augustinianum pag. 23. Portenarii Patavium pag. 452. Scardeonium pag. 147. & Nicolai Comneni Historiam Gymnasii Patavini Tom. II. pag. 154. qui ex Portenario ei quoque tribuit *Commentarium de Paradiso*

ter-

terrestri, nec non *libros de Prædestinatione & Reprobatione*.

* *Alberti Patavini* Augustiniani Doctoctoris Parisiensis *in Evangelia totius anni Dominicalia*, *inque Evangelia SS. aliquot utilissimæ Conciones* in 4. Taurini in ædibus Antonii Ranoti civis Taurinensis die XIX. Februar. An. 1529. Editionem hanc curavit F. August. M. Perachinus Taurinus Eremita Augustin. in Congreg. Lombardiæ, qui in præfatione adjecisse se ait singulis concionibus *Evangelicum textum*, *ac textui quædam ex Batavi Ciceronis* (Erasmi credo) in novum Testamentum adnotationibus.

Sermones in Evangelia Quadragesimalia prodiere primo Venetiis in 8. an. 1523. typis Jacobi Pentii de Leuco. Editionem curavit F. Valerius Bononiensis Ord. S. August. qui in præfatione testatur Albertum ortum duxisse an. 1282. sacras vestes Augustinianas induisse an. 1293. habuisse conciones ad Papam, & principes, commentarios scripsisse in *Pentateuchum*, & *Pauli epistolas omnes*, tum & commentarium in *libros Sententiarum*; obiisse tandem anno ætatis suæ 46. adeoque an. 1328. Ibi pariter commemorat viros quosdam doctos Augustinianos ejusdem ætatis, inter quos est. Bonseblaum, & Bonaventuram ex Perusina familia Patavinos, quem Bonaventuram post supremas ordinis sui dignitates gestas, tandem Cardinalem S. R. E. tit. S. Cæciliæ renunciatum affirmat; denique cum strenue defendisset libertatem ecclesiasticam, a Carrariensi Domino sagitta confossum interiisse. Commemorat & quemdam Mag. Bartholomæum de Rido eximium sacri eloquii præconem, sicut & Augustinum Novellum primo Hebræum, dein Hebræorum flagellum: ac denique quædam habet de Paulo Zabarella Archiepiscopo Parisiensi Theologo absolutissimo, de Peregrino, & Ambrosio Patavinis itidem Theologia claris ætatisque recentissimæ.

Albertus Patavinus, cognomento *Novellus*, sive ex Judæo Neophytus Christianus circa An. C. 1492. contra Judæos *de Adventu Messiæ* scripsit, eodem Elssio teste. Hunc cum superiore Alberto perperam confundi a nonnullis video.

Albertus Bibius *Patavinus*, opus multiplicis historiæ condidisse & de novissima origine Marchiæ Tarvisinæ, cui olim nomen Venetia fuit, scripsisse traditur.

Albertus Monachus *Patavinus*, & montis Vinearum Patavii Prior, congregationis Cluniacensis circa An. C. 1230. Scripsit *Vitas* sacrarum Virginum *B. Beatricis Atestinæ* & *S. Algundis*, & Vitam *S. Amandi* Episcopi.

Petrus *Alberti*. vide supra, *Albertus Cluniacensis*.

Albertus Pisanus, quem cum *Stadensi* confundunt plerique, Franciscani Ordinis Minister Generalis, defunctus A. C. 1239. Hunc Lucas Waddingus *gesta suorum Fratrum in Anglia & Saxonia* scripsisse testatur.

Albertus Pius, Carporum Comes eruditus & Caroli V. in Romana curia Orator, libris XIII. adversus Erasmum compositis clarus, qui post ipsum An. 1530. defunctum, Jo. Genesio Sepulveda Cordubensi curante prodierunt Parisiis apud Ascensium 1531. fol. Confer Historiam certaminis inter Erasmum & Albertum, quam in historia litteraria Reformationis dedit V. C. Hermannus ab Hardt, qui pag. 113. Erasmi ad Pium Epistolam, & pag. 163. priorem Pii responsionem An. 1526. scriptam exhibet. Sepulvedæ etiam pro Alberto antapologia in Erasmum, legitur in Sepulvedæ operibus pag. 127. 163. Paris. 1541. 8. Illos autem quos dixi XXIII. Pii libros intelligit Nicolaus Comnenus Papadopoli, cum de illo scribit Tomo II. Hist. Gymnasii Patavini pag. 38. *Edidit celeberrimum opus adversus Lutherum, in quo etiam Erasmum Roterodamum perstrinxit acriter. Hoc Theologis præliaribus & dogmaticis notissimum est, doctum, efficax, eru-*

eruditum, *in quo tamen pacatum ingenium & criterium accuratius desideres*.

Albertus de Prusa, sive de *Prussia*, Gymnasii Cracoviensis collegiatus, ab Astrorum peritia laudatur apud Trithemium cap. *949*. de Scriptoribus Eccles. qui commentarios ejus in Georgii Purbachii Theoricam, & in Ephemeridas Joannis Regiomontani memorat.

Albertus, *S. Remigii* Monachus in Diœcesi Remensi, non aliunde notus mihi, quam ex Vossio, qui notat inter nobiles Galliarum Historiographos referri ab auctore inedito Hierarchiæ subcœlestis lib. IV. cap. *9*. suspicaturque Rupertum S. Remigii fortasse reponendum, de quo infra.

Albertus Sarthianensis, e Sarthiana Tusciæ oppido, Ord. Minorum Vicarius generalis, defunctus A. 1450. Hujus eloquentiam Ferrariæ A. 1447. miris laudibus celebravit Guarinus Veronensis, Epistola ad Ugutionem Abbatiensem Tom. III. collectionis novæ monumentorum Edm. Martene Tom. III. pag. 855. seq. Eidem Alberto inscripsit vitam S. Ambrosii Mediolanensis pag. 874. Idem Martene Epistolas XXII. hujus Alberti exhibet pag. 754. seqq. una cum *Oratione habita in capitulo generali Paduæ* celebrato An. 1443. pag. 808. Mentio Epistolæ *contra Martyrum vituperatores* ad Eugenium IV. Papam pag. *796*. Epistolas illas atque Orationem MStas apud se esse testatus fuit auctor diarii eruditorum Parmensis An. 1686. pag. 162. seq. Epistolam contra Martyrum vituperatores & tractatus *de pœnitentia*, *de Eucharistiæ sacramento*, *de conditione amicitiæ & de malitia invidentiæ*: *de insolentibus corripiendis*, *& quod nihil nocet ad virtutem*, *humili loco nasci*, MSS. habuit Waddingus.

* *Albertus* de *Sartiana*. Præter hæc omnia scripsit opusculum *de laudibus Religiosorum in Poggium*, qui genus illud hominum vituperaverat. Extat opusculum illud inter epistolas selectas ejusdem Alberti vulgatas a Martene vet. Mon. Tom. III.

Albertus de *Saxonia*, Augustinianus circa A. C. 1332. Hujus *Commentarios in Aristotelem de Cœlo & Mundo* An. 1497. excusos: ineditosque *in libros de physico auditu*, *& in libros de generatione & corruptione*, nec non *super tabulis Alphonsi Regis ad judicia Astronomiæ*, memorant Philippus Elssius in encomiastico pag. 22. aliique. Apud Possevinum legas hunc Albertum A. 1031. commentarios astrologicos in tabulas Alphonsinas composuisse. Sed tabulæ illæ quæ Regi dicuntur constitisse summa 400000. aureorum, non promulgatæ sunt ante A. 1270. Itaque Possevinus scripserat fortasse 1301. * Non dubito, quin ad authorem hunc referendus sit liber *de proportionibus*, quem F. Isidorus de Insulanis in epitomen redactum vulgavit sine adscriptione loci & anni in 8. Ibi tamen Isidorus authorem hunc Dominicanis, non vero Augustinianis asserit; totamque ejus operis doctrinam acceptam ab Alberto ait ex Thoma de Berduerdino. Hunc vero Thomam, ut ibidem lego, in fine opusculi *Raimundus de Suisethi Calculator in tractatu primo de intensione*, *& remissione vocat Venerabilem Magistrum*.

Albertus Sigebergensis, apud Coloniam Agrippinam Cœnobii Monachus Ordinis S. Benedicti circa An. C. 1450. Cujus inedita feruntur *Commentaria & Glossarium in utrumque Testamentum*, quod MS. exstat Lipsiæ in Paulina: & *Historia Pontificum Romanorum* collecta e variis, & a Gregorio IX. continuata ad Nicolaum V. Vide Lambecium Tomo II. Bibliothecæ Vindeb. pag. 871. atque Oudinum Tomo III. de Scriptoribus Eccles. p. 2586.

Albertus Spaldingensis, vide Adelbertus.

Albertus, quem Pisanum Hetruscum alii, alii cum Luca Waddingo & Arnoldo Wion Germanum rectius faciunt, & a Pisano, Generali Ministro Franciscanorum, distinguunt: *Stadensis* vulgo appellatur, quia Monasterii B. Ma-

 riæ

riæ in suburbio Stadensi Ordinis Benedictini Abbas fuit ab Anno Christi 1232. ad 1240. ex quo non ferens fratres religionis observantiam in postremis habentes, ad Franciscanos Stadenses accessit, illisque adscriptus vitam produxit ad Annum 1260. & fortasse longius. Ejus *Chronicon ab Orbe condito ad Annum Christi* 1256. primus e Codice chartaceo illustris Henrici Ranzovii edidit Reinerus Reineccius, Steinhemius, Helmstadii 1587. 4. recusum Wittebergæ 1608. 4. atque inter Scriptores Joanne Georgio Kulpisio curante cum Ænea Sylvio de rebus Friderici III. editos Argentorati 1685. fol. pag. 123. Editionem recognitam ab Arnoldo Wiono, cujus spem in apparatu suo fecit Possevinus, non puto lucem vidisse. Codicem membranaceum hujus Chronici, cujus Apographum Ranzovianus videtur, servat Bibliotheca Helmstadiensis, ex quo non pauca possent in Reinecciana editione emendari, ut ostendit Andreas Hojerus, qui ex eodem Helmstadiensi Codice vulgavit *Continuationem Annalium Alberti Stadensis ab Anno* 1264. *ad* 1324. Hafniæ 1720. 4. subjuncta disquisitione de origine Sophiæ Langelandicæ. Ut Albertus strenue usus est superioribus Scriptoribus, Orosio, Miscella, Eginhardo, Adamo Bremensi, Helmoldo, Cunrado Urspergensi, Arnoldo Lubecensi, Hermanno Contracto &c. ita Alberto hoc Albertus alter Krantzius in sua metropoli. De Stadensi vide sis Casparis Sagittarii introductionem in Histor. Ecclesiast. Tom. I. pag. 65. seqq. & Tobiam Eckardum in vita Alberti, edita Goslariæ 1726. 4. Acta Eruditor. Tom. II. supplementi pag. 429.

Albertus Sukovius, Decanus Osnabrugensis circa An. C. 1445. cujus nihil memorari video præter Commentarium in Hymnum: *Lauda Sion Salvatorem*, & in alterum: *Ave maris stella*.

Albertus Riccus, Ordinis Minorum ab Anno 1255. Episcopus *Tarvisinus*, teste Waddingo *summam Pontificiam* composuit. De hoc Alberto plura Ughellus Tomo V. pag. 545. seq.

Albertus Teutonicus. supra Albertus *Magnus*.

Albertus Leontius, natione Ambianensis, Gallus, *Vercellensis* Episcopus, Pontificis in Syria Legatus & Patriarcha *Hierosolymitanus*, ab An. C. 1203. ad 1214. de quo Acta Sanctorum octavo Aprilis Tom. I. pag. 772. seq. Ughellus Italiæ Sacræ Tomo IV. pag. 787. seqq. M. Antonius Alegre in Paradiso Carmelitici decoris p. 259. *Fratribus Ordinis Carmelitici* adhuc in terra sancta degentibus *Regulam* dedit, a Pontificibus deinde approbatam, quam exhibent Joannes Baptista de Lezana in Annalibus Ordinis Carmelitici ad Annum Christi 1205. & Daniel a Virgine Maria in Vinea Carmeli edita Antvverpiæ 1662. 4. pag. 25. Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 777. Etiam *statum terræ sanctæ* ad instantiam Innocentii III. ab eo descriptum laudat Trithemius de Scriptoribus Ecclesf. cap. 406.

Bartholomæus Albicius, Pisanus, Ordinis Minorum, qui An. C. 1399. Patribus suis Franciscanis plaudentibus & auctorem tunica detrita S. Francisci in præmium donantibus obtulit *Conformitates S. Francisci cum Domino nostro Jesu Christo*, specimen superstitionis illorum temporum non inficiandum, & nisi oculi fidem facerent, vix credibile. Typis exscriptæ sunt hæ conformitates primum Mediolani 1510. deinde 1513. fol. Excerpta ex illis Germanice edidit *Erasmus Alberus* sub titulo: *Der Barfusser Monche Eulenspiegel und Alcoran*, cum Præfatione *D. Martini Lutheri*, Witebergæ 1542. 4. 1543. 8. Recusa hæc deinde sunt Gallice Genevæ 1578. & Latine Daventriæ 1651. 12. nec non Belgice quoque Dordraci 1589. non sine auctario. Liber ipse Conformitatum a *Jeremia Bruchio* Utinensi correctus & illustratus sub titulo *libri aurei* lucem iterum vidit Bononiæ 1590. fol. & excerpta Joannis Wolfii, La-

Latine, Tom. I. lect. memorabil. pag. 627. & *Lucæ Osiandri* Germanice, Tubingæ 1591. 4. *Ein schoner mohlriechender Rosen-Eranh &c.* Confer Seckendorf. lib. III. pag. 412. D. Joannis Fabricii Helmstad. Bibliothecam Tom. IV. pag. 240. Casimirum Oudinum Commentar. de Scriptoribus Ecclesiasticis Tomo III. pag. 1175. seqq. qui præfationem Lutheri Latine versam exhibet pag. 1175. W. E. Tentzelii *Monathliche Unterredungen* An. 1693. pag. 301. seq. ubi Mediolanensem editionem integriorem, & in recentioribus quædam (ut de aranea, quam frater quidam Andreas inter bibendum deglutiverat, ex crure deinde sine noxa prorumpente) omissa annotat. Et Jo. Georgii Schelhornii amœnitates litterarias, Tomo II. pag. 549. seqq. & Tom. III. pag. 160. seqq. nec non *Unschuldige Nachrichten* Anno 1717. pag. 174. seqq. ubi integer quoque *Erasmi Alberi* liber Germanice recusus exhibetur pag. 181. 205. 360. 916. & An. 1718. pag. 29. 48. 552. 725. seqq. Vide iis & An. 1729. pag. 703. seqq. & de historiola illa Nouvell. rep. lettr. 1688. Aout pag. 858. Apologeticum pro libro Conformitatum contra Alberum tribus libris composuit *Henricus Sedulius*, Franciscanus, Antuerpiæ 1607. 4. cui responsionis loco esse potest *M. Matthæi Betuleji* Franciscus profano-redivivus, Halæ Sax. 1615. 4. de quo libro *Unschuldige Nachrichten* A. 1718. pag. 50. seqq. * Non erat utique cur hic ex me adnotationem aliquam lectores expectarent; nisi religio, qua teneor summa nihil immutandi in textu me coegisset admonere lectores ipsos meos, ne offenderentur, si quid hic legerent, quod catholicis typis exprimi minus deceret. Sciant igitur hæc profecta esse ex homine heterodoxo, ea præsertim, quæ S. Francisci Assisiensis miracula superstitionis nota traducunt. Fateor utique multa in libro conformitatum S. Francisci imposita fuisse authori suo viro simplici, & ad credendum facili, neque omnia ad literæ rigorem expendenda esse, multa tamen sunt religiosa veneratione excipienda, quæ vir doctus catholicus non improbaret.

Addere juvat, excerpta illa, quæ ex edito Erasmi Alberi, dein Gallice versa prodierant, lucem iterum aspexisse non ante multos annos duobus in 8. voluminibus cum Imaginibus a Pichardo viro peritissimo ære incisis. Editio hæc adornata est absque adnotatione loci, & anni.

Qui vero opus istud Conformitatum recensuit non *Bruchius*, ut hic Fabricius, sed *Bucchius* appellandus erat.

Albigensium Historia: vide infra *Petrus Vallis Sarnaji*.

Flaccus Albinus, sive notiore nomine *Alcuinus*, (*Alchvvinus*) Anglus, Bedæ & Egberti Discipulus, ex *Diacono Eboracensi* & Cœnobii *Cantuariensis Abbate*, vocatus An. C. 790. in Galliam, ubi Consiliarius & deliciosus Caroli M. (ut ab Anastasio Bibl. appellatur) Scholæque Palatinæ Præfectus, præclarissime de litteris promeritus, plurium peritus linguarum, Theologus, Philosophus, & Poeta, denique postremos tres vel quatuor annos peregit *Turonis*, *Abbas S. Martini*, ubi diem obiit Anno 804: 14. Cal. Junii. Ejus Opera junctim edidit *Andreas du Chesne*, sive, *Quercetanus* Turonensis, Parisiis 1617. fol. iisque præfixit vitam ex traditione *Sigulfi*, qui Alcuini discipulus fuit, scriptam ab Anonymo, quæ incipit: *Superna Christi rorante dextera*. Addidit etiam quamplurima veterum recentiumque de Alcuino testimonia, quibus addenda, quæ de Flacco Theodulfus Aurelianensis, libro III. & ad eum Sirmondus T. I. Operum p. 1065. seq. & Tom. IV. Bibliothecæ Patrum p. 64. De eodem Alcuino præterea videndus Henschenius in Actis Sanctorum 19. Maji Tom. IV. pag. 333. seqq. Carolus le Cointe Tom. VI. Annalium Francorum ad Annum 793. Tom. VII. pag. 18. seq. ubi & de ejus discipulis, & Tom. VIII. pag. 12. Editionem Pari-

G 2

risiensem Operum Alcuini recensere post Labbei, Ludovici Ellies Dupinii, Caveique diligentiam, esset actum agere. Quæ autem in eadem non obvia lucem viderunt sub Alcuini nomine, plura sunt, e quibus

1. *Poema* versibus hexametris 1658. *de urbis Eboraci primordiis, deque primis ejus Ecclesiæ Pontificibus ac Sanctis*, editum ex duobus Remensibus MSS. a Thoma Galeo Tom. I. Historicorum Angliæ, Oxon. 1691. fol. & partem sub titulo *Anonymi Angli*, qui Ælberti Archiepiscopi Eboracensis discipulus fuerit, Joannes Mabillonius (qui integrum ad Galeum miserat) Sæc. III. Benedictin. Parte II. pag. 558. Non Alcuini, sed *Fridegodi* esse contendit Oudinus Tom. I. commentar. pag. 1923. & Tom. II. pag. 467. seq.

2. *Epistolarum* Alcuini collectionem MS. Colbertinam memorat Baluzius, & ex ea Epistolam *ad Candidum & Nathanaelem* publicavit Tom. I. Capitular. Regum Francorum pag. 1442. seq. Epistola *ad Karolum* ab eodem Baluzio Tom. II. Misc. pag. 365. *Capitulare admonitionis* ad eundem pag. 375. Epistola *ad Abbates & Monachos Gothiæ* de Filio DEI non adoptivo pag. 377. Epistolæ VII. *ad Aquilam*, sive *Arnonem* antistitem Saltzburgensem, in Anecdotis Bernardi Pez Tom. II. pag. 4. seqq. Ad eundem Arnonem præfatio in expositionem VII. Psalmorum pœnitentialium, Psalmi CXVIII. & Psalmorum XV. gradualium (in Operibus Alcuini pag. 59. seqq. obviam) in Dacherii spicilegio Tomo IX. pag. 111. & editionis novæ Tom. III. pag. 323. Aliæ Epistolæ III. *ad Gallicellulam*, & de decem verbis Legis, & *ad Fridugisum* de tribus generibus visionum, ab eodem Dacherio Tom. VI. spicilegii p. 391. & Tom. III. editionis novæ pag. 321. nec non aliæ XXVI. a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 272. atque editionis novæ pag. 399. seq. Epistola parænetica ad *Eanbaldum II. Archiepiscopum Eboracensem* scripta An. 796. edita ab illustri Fontanino in appendice ad vindicias antiquorum Diplomatum pag. 266. & a Jacobo Basnagio Tom. II. editionis novæ lectionum Canisianarum pag. 450.

3. *Sermo in Hypapanti* dictus coram Carolo Magno: apud Baluz. Tom. I. Miscellan. pag. 382.

4. *Confessio Fidei* edita a Petro Francisco Chifletio, Div. 1656. 4. judice quidem Carolo Cointio, Sæculi noni fœtus, sed Alcuini nequaquam, Tom VII. p. 28. atque integra dissertat. postuma Alcuino negata a Joanne Dallæo, * Rothomag. 1673. 4. tamen Alcuino vindicatur a Mabillono Tomo I. Analect. pag. 178. (editionis novæ pag. 490. seq.) & ab auctore de la perpetuité de la Foy Tom. IV. Table Historique & Critique pag. 33. Alia est Alcuini Confessio, sive *doctrina de DEO*, quæ inter Opera ejus legitur pag. 762. atque lucem debuit Matthiæ Flacio, qui eam vulgaverat ad calcem libri, cui titulus: *Unanimis consensus primitivæ Ecclesiæ de non scrutando Divinæ generationis Filii DEI modo*. Basileæ 1560. 8. *Libri tres de Fide SS. Trinitatis*, itidem inter Opera obvii p. 702. leguntur etiam in homiliario Pauli Diaconi ad Festum SS. Trinitatis. Eosdem separatim cum Commentario edidit vir pius & doctus Lucas Lossius Francofurti 1554. 8.

5. Opusculum *de Comparatione Novi & Veteris Testamenti a denario numero usque ad unum*. in Bernardi Pez Anecdotis Tom. II. pag. 1.

6. *Genealogia humanitatis Christi*, MS. in Bibliotheca Menarsiana p. 157.

7. Jussu Regis Caroli *Divinam correxisse Historiam* scribit Sigebertus ad Annum Christi 790. eoque referendum, quod Theganus cap. 7. de gestis Ludovici Pii, Carolum Regem *corrigendis sacris libris vacasse* retulit: nec non VI. Epigrammata de correctione Bibliorum ab Alcuino facta, quæ exstant in ejus ope-

* Argumenta ejus exponit Ludovicus Ellies du Pin Tomo VI. Bibliothecæ Ecclesiasticæ pag. 122. seq.

operibus pag. 685. Vide Baronium ad Annum 778. num. 23. Richardum Simonem lib. II. Historiæ Criticæ Novi Testamenti cap. 9. Joannem Jacobum Wetstenium Prolegomenis ad Novum Testamentum pag. 88. seq. & quæ infra, ubi de *Correctoriis Bibliorum*. Poemata duo, hexametrum alterum, alterum elegiacum, Bibliis ab Alcuino præmissum edidit Lambecius Tomo II. pag. 403. seq. qui etiam de *Vita S. Vedasti* Alcuiniana videndus pag. 409. seqq.

Non omittendum, quod Barthius VI. 20. Adversar. *Calliopium*, qui Terentii Comœdias recensuisse in Codicibus MSS. notatur, non alium putat esse, quam hunc Alcuinum, qui in Codice MS. vitæ Wilibrordi vocatur *Dominus Albinus Magister optimus Calliopicus*, hoc est totus formatus a Calliope Musisque.

De cæteris, Caveum rogo consulas Hendreichiumque & Polycarpum Leyserum in Historia Poetarum medii ævi pag. 215. seq. quorum observatis non habeo plura, quæ addam, nisi quod Antonius Verderius in Bibliotheca Gallica pag. 21. narrat, se sub Alcuini nomine vidisse MS. librum versuum leoninorum moralium, *un livre de vers moraux en latin non mesurez par pieds, mais rimez*. Vide, si placet, quæ infra in *Leone*.

Albinus, Abbas S. Petri Cantuariensis, qui Bedæ auctor fuit & adjutor scribendæ Anglorum Historiæ, ut Beda testatur Epistola nuncupatoria ad Ceolvvulfum Regem. Vide Mabillonii Analecta Tom. I. pag. 9. (editionis novæ in fol. pag. 398.) ubi Bedæ ad hunc Albinum Epistolam exhibet: *Desideratissimo & Reverentissimo Patri Albino Beda CHRISTI famulus Salutem*.

Albinus, sive *Albunius*, Eremita, cujus *Epistola ad Heribertum Coloniensem* ab Anno Christi 999. ad 1021. Episcopum de charitate, humilitate, obedientia, continentia & silentio MS. exstat in Codice XXI. Bibliothecæ templi S. Petri Hamburgensis. Vide B. Staphorsti nostri Historiam Ecclesiæ Hamburgensis Tom. III. pag. 271. 284.

Albo Floriacensis, vide *Abbo*.

Albricus, sive *Alfricus*, Londinensis, circa A. C. 1217. vixit. De illius *Poetario*, sive *de Origine & Imaginibus Deorum* libello cum Scriptoribus edito Mythologicis dixi in Bibliotheca Latina lib. II. cap. 1. ubi de Hygino. In Bibliotheca Rostgaardiana pag. 470. offert se MS. *Albricus de Rosate de integumentis fabularum*. Vide *Albericus*.

Albrigetus Cortusius, Patavinæ Scriptor Historiæ. Vide infra, *Cortusius*.

Albuinus, Presbyter, cujus ineditum *librum de Virtutibus & Vitiis* evolvit Cangius. Prologum vulgavit Edmundus Martene Tom. I. Anecdot. p. 668.

Albunius, Eremita. Vide supra, *Albinus*.

Alcadinus, Garsini Syracusani Filius, Medicus Henrici IV. Imperatoris, artemque suam Salerni professus, si Scipioni Mazellæ in Antiquitatibus Puteolanis fides, & alius quidam Poeta Ebolitanus, metro *balneas Puteolanas* descripsit. Hæc Thomas Reinesius in defensione Variarum Lectionum pag. 144.

Alcimus Ecdicius Avitus, nepos Aviti An. Christi 455. 456. per septem vel octo menses * Imperatoris, Patris vero Isici An. 490. in Archiepiscopatu Viennensi Successor, præfuit Concilio Epaonensi An. 517. diemque obiit Anno 523. De eo præter editores adeunda Acta Sanctorum 5. Februarii, Tom. I. pag. 660. seqq. De Judæis per Avitum Episcopum Arvernum ad Christum conversis Venantius Fortunatus libro V. Carmine 5. qui etiam plura in Aviti laudem lib. III. Carmine 26. seqq. De scriptis & editionibus ejus nolo repetere, quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 2. & quæ apud Leyserum in Historia Poetarum medii ævi pag. 87. & Caveum aliosque exposita sunt, qui in carminibus ejus sacris jure merito venam doctam expeditamque celebrant. Illud observatis alibi juvat ad-

* Vide Valesium ad Evagrii Hist. II. 7. pag. 69. seq.

adjungere, quod in Epiſtola Aviti ſecunda & tertia occurrunt fragmenta ex *libro ejus de Incarnatione*: Deinde fragmenta *libri de Divinitate Spiritus Sancti* dedit Baluzius Tom. I. Miſcell. pag. 361. Ex *Homiliis de rogationibus*, * quas ante feſtum Aſcenſionis tribus diebus celebrandas inſtituerat Mamertus Epiſcopus Viennenſis, illa quæ incipit: *Curru quidem tramite vitali*, non modo in Aviti editionibus ſæpius vidit lucem, ſed etiam in Bibliotheca Concionatoria Combefiſii, & in Actis Sanctorum XI. Maji pag. 631. Aliam vero homiliam Aviti in feria 3. in rogationibus edidit Edmundus Martene Tom. V. Theſauri Anecdotorum pag. 49. quæ incipit: *Legimus in Hiſtoria Regum*. Ex aliis die primo, ſecundo & tertio Rogationum, fragmenta ſervavit Florus Diaconus Lugd. in Pauli Epiſtolas, quæ a Sirmondo jam vulgata ſunt, ubi etiam excerpta ex *libris* Aviti *contra Phantaſma*, ſive contra Eutychianos. Ex *libris* & *ex Epiſtolis contra Arianos*, ex *libro de Chriſti Divinitate*. Ex *Sermone de Natali Calicis*, *de paſſione Domini*, *die primo & die ſexto Paſchæ*, *de aſcenſione Domini*, *in ordinatione Epiſcopi*, *de Symbolo*, *de Pentecoſte*, *de Jona*, *de aſcenſu Eliæ*, *in dedicatione Archangeli Michaelis*, & ex ſermone *de Ezechia Rege*. Ex *Epiſtola contra Fauſtum*, ex *libro de Chriſti Nativitate*. Sirmondi Avitus lucem primum vidit Pariſiis 1643. 8. Tomo ſecundo Var. Opuſc. inde recuſa Tomo IX. edit. Patrum Lugd. 1677. Sirmondi Opera Pariſ. 1696. fol. in quorum Tomo ſecundo melior Aviti Operum editio habetur, noviſſime recuſa ſunt Venetiis 1729. fol. quinque Voluminibus.

Aldebaldus & *Syrus* Monachi Cluniacenſes, proſa, inſperſis carminibus ſcripſere *Vitam* Abbatis ſui *S. Majoli*, qui diem obiit Anno Chriſti 994. Exſtat in Actis Sanctorum 11. Maji Tom. II. pag. 668. De Majolo illo vide Bibliothecam Cluniacenſem, & Andreæ du Cheſne ad illum notas pag. 58. ſeqq. & de Syro & Adeboldo, Leyſeri hiſtoriam poetarum medii ævi pag. 289. ſeq.

Aldermannus, id eſt, Senatorius vir, Londinenſis, a Baleo XI. 18. & Pitſeo pag. 822. celebratur Poeta curialis, diverſorumque carminum auctor traditur, dubito, Latinorumne an vernaculorum. Neque enim ex Lilio Gyraldo de Poetis hoc refertur a Baleo, ut aliud agens ſcripſit auctor Hiſtoriæ Poetarum medii ævi p. 448. ſed ex Sylveſtri Giraldi ſpeculo Eccleſiæ lib. II. cap. 20.

Aldhelmus, *Adelmus*, *Adelinus*, *Althelmus*, Anglus, de Regia Iſæ Viſi Saxonum familia, ex Monacho Baldunenſi, ſive Malmesburienſi Abbas Anno Chriſti *666*. & primus apud Saxones Occidentales Epiſcopus An. 705. Shirburnenſis, defunctus Anno 709. Vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 77. quanquam titulus *ſancti* & *beati*, quo Aldhelmus venit in Bibliotheca Patrum, in indice expurgatorio Braſichellano expungitur. *Egregius auceps antiquarum vocum* dicitur a Salmaſio ad Spartian. pag. 647. ubi Apographum ejus ex vetuſtiſſimo Codice a Jureto ſibi communicatum laudat. Vocabula inuſitata excerpit & illuſtrat Cerda in adverſariis ſacris cap. 165. pag. 430. ſeq. Plura ejus loca præter Meurſium mantiſſa ad lib. de luxu Romanorum cap. 1. emendat Joannes Fridericus Gronovius in Monobiblo Obſervationum Eccleſiaſticarum cap. 4. 8. 15. 20. & Barthius in Adverſar. De ſcriptis Aldhelmi carmine latino compoſitis, pauca habeo, quæ addam induſtriæ Polycarpi Leyſeri in hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 199. ſeq. Librum *de Laude Virginitatis* edidit Jac. Faber, Daventriæ 1512. 4. In nova vero editione Lectionum antiquarum Caniſianar. liber *de laude virginum*, & alter

* De his Joannes Savaro ad Sidonii Apollinaris lib. 7. Epiſt. 1. Baronius ad Martyrolog. Rom. 25. April. & ad A. C. 475.

alter *de octo principalibus* vitiis carmine descripti occurrunt Tom. I. pag. 708. seqq. Liber de Virginitate (ante carmen de hoc argumento) prosa scriptus extat in Orthodoxographis & Patrum Bibliothecis, sed emendatior editus est a C. V. Henrico Warthono ex MSS. Lambethano & Sarisburiensi, Londini 1693. 4. una cum Bedæ quibusdam Opusculis & Egberti Eboracensis dialogo. Opus *de Paschate* contra Britannos Quartadecimanos suæ ætatis, intercidit. Vide sis Pagium ad An. Christi 692. num. 24. seq. & ad An. 699. num. 2. *Epistola ad Eahfridum* in Usserii Epistolis Hibernicis pag. 37. adde pag. 129. De *ænigmatibus* Aldhelmi, quæ post editionem Basil. 1557. cum notis edidit Martinus Antonius Delrio, Moguntiæ 1601. 12. & de *Monostichis*, quæ illis junxit Delrio, & alii malunt referre ad Alcuinum vel Columbanum, jam dixi in Bibliotheca veteri Latina. De aliis ejus vide sis Baleum lib. I. c. 83. Pitseum ad An. 709.

Aldelmus, sive *Adelmus*, *Adalelmus Sagiensis* Episcopus, (*Seez* in Normannia Galliæ) circa An. C. 880. Vide Sammarthanos Tom. III. Galliæ Christ. pag. 962. scripsit *vitam S. Opportunæ* Virginis & Abbatissæ Sagiensis, quæ soror S. Godegrandi Episcopi obiit An. 770. Exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 22. Aprilis, Tom. III. pag. 62. & in Mabillonii Annalibus Ordinis S. Benedicti Tomo IV. pag. 220.

Aldobrandinus Cavalcantes, Florentinus Ord. Præd. *Episcopus* ab A. 1272. ad 1279. *Orvietanus*, & alter junior, Monachus *Augustinianus* circa An. C. 1385. Utriusque memorantur *Sermones* & junioris quidem Quadragesimales, Dominicales, Historiales, & festivi sive in Festa Ecclesiæ solennia. Vide Philippum Elsium in Encomiastico Augustiniano pag. 26. & Julii Nigri historiam scriptorum Florentinor. pag. 12. Etiam Aldobrandini cujusdam *commentarium MS. in Apocalypsin* vidisse se Venetiis testatur Possevinus.

Aldobrandinus Ferrariensis, Ord. Præd. circa An. 1380. Præter sermones de tempore & Sanctis scripsit *Officium translationis S. Thomæ de Aquino*, quod incipit: *O quam felix mater Italia*.

Aldobrandinus Lombardus, & ipse ex Prædicatorum ordine circa An. 1400. sermones, sed & *Scalam de articulis Fidei* traditur composuisse, MStam in Bibliotheca publica Basileensi.

Aldobrandinus Papparonus Senensis, Ord. Præd. scripsit *Vitam Ambrosii Sansedonii*, defuncti An. 1287. quæ exstat in Actis Sanctorum 22. Martii Tom. III. pag. 181. De hoc Aldobrandino brevem mentionem facit Jacobus Quetif Tom. I. pag. 403. & pag. 411. seq. ubi memorat controversiam ab eo agitatam cum Petro Daco, *utrum plus fuit quod Dominus commisit Petro Ecclesiam, an Johanni cui commisit B. Virginem:* Daco pro Johanne & Aldobrandino pro Petro fervide pugnantibus.

Aldobrandinus de Toscanella, circa Annum 1314. præter sermones de Sanctis, festivos, & de tempore, tractatumque *super decem Legis præcepta*, scripsisse fertur *vitam S. Dominici* in octo partes distributam, sed quam Viterbii, ubi tradebatur exstare manu exarata, nusquam inventam esse testatur Jacobus Quetif Tomo I. pag. 527.

Aldococcius, sive *Alcoxius*, Anglus circa Sæculi decimi quinti initia Philosophus, cujus commentarios in Lombardi libros sententiarum laudat Lelandus cap. 498. obscuris lucem, controversis certitudinem, & dubiis fidem inferre conatum testatus.

Aldricus Anglus, JCtus, ab Accursio non semel citatus, laudatusque Guilelmo Fastergico in opere de rerum originibus apud Pitseum pag. 823. & Baleum XIII. 89.

Aldricus Cenomanensis Episcopus, cujus gesta circa An. C. 840. exhibet Baluzius in limine Tomi III. Miscellaneor. Hujus Aldrici nomen comparet in inscriptione Epistolæ Lupi Ferrariensis LXXXIV.

Al-

Aldricus, ex Abbate Ferrarienſi *Senonenſis* Archiepiſcopus ab Anno 829. ad 841. de quo Lupus Ferrarienſis Epiſt. 1. & de jam defuncto Epiſt. 29. & 41. ubi eum Dominum ac nutritorem ſuum appellat. *Epiſtola* hujus Albrici *ad Frotharium* exſtat inter Frotharii Tullenſis Epiſcopi Epiſtolas decima tertia Tom. II. Hiſtoriæ Francorum du Cheſnianæ p. 717.

Aldruidus, quo nomine Saxonico, *Senem Drugonem* Latine exprimi Lelandus cap. 238. annotat, in penitioribus Philoſophiæ & Magiæ exercitatiſſimum fuiſſe teſtatus, idque apparere ex ejus libello *de Quintis Eſſentiis*. Idem ex Lelando repetunt Pitſeus pag. 823. & Baleus X. 62.

Alemannus, *Almannus*, *Altmannus*, Monachus *Altvillarenſis* & Sacerdos circa An. 868. *Franciam* ſuo tempore *a Normannis devaſtatam*, exemplo Hieremiæ *quadruplici planxit Alphabeto*. * Scripſit & *vitas SS. Nivardi* An. 661. defuncti Archiepiſcopi Remenſi, *Syndulfi* presbyteri ſolitarii, *B. Helenæ* Imperatricis, ejuſdemque *corporis translationem* ** ad Monaſterium Altvillarenſe: nec non *vitam S. Memmii*, primi Epiſcopi Catalaunenſis. Vide Jo. Mabillonii obſervationem ad Alemanni *Epiſtolam ad Theudoinum* Præpoſitum Catalaunenſem Tom. II. Analector. pag. 94. (edit. novæ in fol. pag. 425.) & Urbanum Gottofredum Siberum de illuſtribus Alemannis pag. 38. ſeq. Lipſ. 1710. 4. qui pag. 43. etiam illam Alemanni Epiſtolam exhibet. *Vitam Sindulfi* circa An. 600. apud Remenſes defuncti, dedit idem Mabillonius Tom. I. Actorum Benedictin. pag. 638. Vide & Guilelmi Marloti metropolin Remenſem, Remis 1679. fol. Tom. I. pag. 402.

Alemannus Brixienſis, ſupra *Adelmannus*.

Ludovicus Alemannus, Epiſcopus Arelatenſis & R. E. *Cardinalis*, cujus magnæ fuere partes in Concilio Baſileenſi A. 1431. ſeq. Vide Siberum libro laudato pag. 144. ſeq.

S. Alemannus, ſive *Altmannus*, Epiſcopus *Paſſavienſis*, qui An. 1091. obiit. *Acta ejus vitæ*, in quibus de Gregorio VII. non contemnenda leguntur, in lucem data a Seb. Teugnagelio inter vetera monumenta contra ſchiſmaticos pro Gregorio VII. Ingolſtad. 1612. 4. & a Sibero de Alemannis pag. 88. Prætereo juniores hoc nomine, ut Chriſtianum Alemannum, cujus fertur nomine liber de defenſione adverſus tyrannidem Magiſtratuum licita, editum Baſileæ 1546. Vide eundem Siberum p. 189. ſeq.

Alemannorum Legem, a Theodorico I. Francorum Rege circa An. 520. Hildeberto II. circa A. 580. & Lothario II. circa A. 590. promulgatam, confirmatamque a Dagoberto *** Magno: auctiorem ineditis Capitulis XLIV. aliiſque inſuper novis dare promiſit Jo. Georgius Eccardus in conſpectu Codicis Legum Veterum, quem exhibui lib. IV. Bibliothecæ Latinæ cap. 10. Capitula XCIX. ediderant Goldaſtus Tomo II. ſcriptorum Alemannicorum, Fridericus Lindenbrogius Tomo I. Codicis Legum antiquarum p. 357. & cum notis Baluzius in Capitularibus Regum Francorum pag. 53. atque Jo. Schilterus ad Chronicon Alſaticum Kœnigshofenii, ſcriptum Germanice p. 623.

Alemannicarum rerum Scriptores edente Melch. Goldaſto, Francof. **** 1606. 1661. & præmiſſa Goldaſti Vita 1730. fol. unico volumine, licet in tres tomos ſive partes diviſo. In his continentur:

Tom. I.

Hepidanni Cœnobitæ Annales ab An. C. 708. ad 1050. cum additione Anonymi ad An. 1180.

Rat-

* Sigebertus Gemblacenſis cap. 98. Trithemius cap. 282. de S. E. & II. 50. illuſtr. Benedictin.

** Adde Tillemontium Tomo VII. Memoriar. pag. 18.

*** Vide Cointium ad An. 638. Tom. III. annal. Francorum pag. 55. ſeqq.

**** Confer D. Joannis Fabricii, Theologi Helmſtadienſis Bibliothecam Tom. III. pag. 1. ſeq. B. Joannis Hiibneri Centur. VIII. Bibliothecæ hiſtoricæ Hamb. pag. 252. ſeq.

Ratperti Turegienſis, *Ekkehardi* junioris, *Burkhardi* Monachi & *Cunradi* Fabarienſis presbyteri Hiſtoria & caſus Monaſterii S. Galli.

Ejuſdem Cunradi Catalogus Abbatum S. Galli.

Anonymi de officiliabus Dominis Principis S. Galli.

Bertholdi Monachi annotatio de Abbatibus S. Galli.

Joach. Vadiani Chronologia Abbatum Monaſterii S. Galli.

N. de Tiuſburg Ephemerides Monaſterii S. Galli.

Joh. Georgii Tibiani Panegyricon de laudibus Acronii lacus.

In præcedentes Scriptores Goldaſti Gloſſæ & notæ pag. 102. ſeqq.

Walafridi Strabi Augienſis de vita S. Galli libri 2.

Ejuſdem de vita S. Othmari Abbatis, libri 2.

Iſonis Magiſtri de miraculis S. Othmari libri 2.

S. Theodori Eremitæ Campidonenſis de vita S. Magni libri 2.

Ermemrici Elevvangenſis ſupplementum.

S. Findani Confeſſoris Hiſtoria ſive Vita.

Hepidanni junioris de vita S. Wiboradæ Virginis libri 2.

Ekkehardi Minimi Decani de vita B. Notkeri Balbuli liber.

S. Fridolini Confeſſoris Hiſtoria ſive vita. Goldaſti notæ pag. 248. ſeqq.

Tom. II.

Lex Alamannorum temporibus Lotharii Regis.

Chartarum inſtrumentorumque Centuria.

Joach. Vadiani Epiſtola de obſcuris verborum ſignificationibus.

Ruodeperti Magiſtri Epiſtolæ breves IX.

Rabani Mauri Abbatis Fuldenſis libelli duo a Walafrido Strabo ejus diſcipulo collecti, quorum priore pag. 64. gloſſæ latinobarbaricæ de partibus humani corporis, menſibus & ventis, poſteriore p. 66. de inventione linguarum ab Hebræa uſque ad Theotiſcam & notæ antiquæ.

Keronis Monachi S. Galli interpretatio verborum Alamannicorum p. 69. 92.

Anonymi Catalogus Nominum propriorum apud Alamannos.

Remedii Curienſis Epiſcopi canones Alamannici ex Pontificiis Epiſtolis excerpti juſſu Caroli M.

Notingi Conſtantienſis Epiſcopi canones.

Anonymi ſymbolum Apoſtolicum pag. 134.

Litania, confeſſio, *Beichte*, pag. 135.

Dies Anniverſarii Alamannicæ Eccleſiæ.

Anonymi benedictiones, fraternitates, pag. 152. ſeqq.

Goldaſti Catalogus ſcriptorum qui in his duobus tomis deſiderantur & eorundem temporum hiſtoriam illuſtrarunt.

Genealogia Kyburgenſium Comitum in Alamannia.

Tom. III.

Joachimi Vadiani Coſ. Sanctgallenſis farrago antiquitatum Alamannicarum ſ. de collegiis & Monaſteriis Germaniæ veteribus, ut in regno Francorum & inſecutorum Principum aliquot ſeculis habuerunt, libri II.

Barthol. Schobingeri JCti additiones ad Vadiani farraginem. p. 85.

Joh. Comandri Epiſtolæ 3. ad Vadianum de antiquitatibus Curiæ in Rhetia prima. p. 114.

Joach. Vadiani liber de Chriſtianiſmi ætatibus aurea, argentea, liber imperfectus. p. 117.

Ejuſdem Epiſtola de conjugio ſervorum apud Alamannos ad Joh. Zvvickium Conſtantienſem. p. 139.

Joh. Zvvickii JCti Epiſtolæ duæ reſponſoriæ ad Vadianum. p. 152.

Leonis Judæ Epiſtolæ 2. de divortio: an uxor a ſceleroſo marito ſeparari & alium ducere poſſit. p. 153.

Johannis Kesleri Alloquium Biblio-

thecæ Sangellensis ad Joachimum Vadianum. p. 157. 165.

Alexander Alemannicus. infra *Alexander*.

Alexander I. Episcopus Rom. ab Anno Christi 108. ad 117. Hujus nomini *tres Epistolæ* ab Isidoro Mercatore tribuuntur, quas falsi arguit Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 159. seq. Alia illi supposita *decreta* (ut quæ Canoni Missæ ab eo addita scribit librum Pontificalem secutus Anonymus Mellicensis capite VI.) rejicit Petrus Coustant in Epistolis Romanorum Pontificum pag. 52. qui etiam fabulam esse docet, quod auctor Prædestinati lib. I. cap. 16. narrat Alexandrum, Siculorum Episcoporum rogatu *librum* scripsisse *adversus Heracleonem*, qui peccata baptizatis nihil obesse prædicavit: cum Heracleon Colorbasi & Marci discipulus Alexandro fuerit junior, & alium Heracleonem ignorent, qui de hæreticis tractarunt. Ludovicus Jacobus a S. Carolo Carmelita in Bibliotheca Pontificia pag. 6. pro Alexandri hujus Epistolis citat S. Cyprianum Apolog. 2. Epist. 3. & S. Justinum Martyrem Apolog. 2. ad Antoninum. At enim in Justino & Cypriano de Alexandri Epistolis ne γρύ.

Alexander II. Papa ab Anno 1061. 1. Octobris ad 1073. 20. Aprilis. Ejus *Epistolæ XLV.* cum fragmentis aliquot in Conciliis Labbei Tomo IX. & novissima Coleti editione Veneta Tom. XII. Inscriptiones singularum dedi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 585. Epistolam *ad Monachos Rivipullenses* exhibet Aguirrius Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 231. & *ad Aquilinum* Abbatem Monasterii S. Joannis Pinnatensis in Aragonia, pag. 245. Prætereo ejus *Decreta* apud Gratianum, Ivonem, Antonium Augustinum, Augustinum Barbosam, aliosque obvia. Constitutionem, qua An. 2062. approbavit *Congregationem Camaldulensium Campi Amabilis*, Ord. S. Benedicti, exhibet Laert. Cherubinus Tom. I. bullarii p. 51. * Hujus epistolas alias in meo Conciliorum supplemento Tom. 1. pag. 1346. exhibui. Ex his unam de gradibus propinquitatis ego e MS. Codice vulgavi. Quamquam vera hæc Pontificis nomen nullum fert, & ambiguus hæsi, num ad Alexandrum pertineret. Alterius fragmentum *de quodam Sacerdote male ordinato* ex MS. codice protuli. Equidem hæc est etiam in Gratiano dist. 52. c. *Sollicitudo*, sed contracta, & interpolata. Alia est ad Burchardum Halberstadensem, qui & laudatur, & pallio donatur. Eruta est ex Lunigii Spicileg. Eccl. in append. pag. 20. Postrema denique est ad Clerum, & Populum Lucensem, quam per partes sectam, & hinc inde excerptam dedit Gratianus c. *ex multis temporibus* 1. 3. & ex illo Labbeus. Integram ex MS. Cod. Lucensi repræsentat Florentinius *Memorie della Contessa Matilde* in append. Vet. Monum. pag. 129. ex quo ego.

Alexander III. Papa ab Anno 1159. 7. Septembris ad 1181. 25. Augusti. Scripsit *de potestate Ecclesiastica*, & Epistolas Decretales sui temporis, quas in unum Codicem redactas *Consulta Alexandri* voluit appellari. *Secundum quosdam eum scripsisse reperio Epistolarum ad diversos, libros viginti duos*. Hæc Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 8. In Tomis Conciliorum Tom. X. Labbei p. 1135. 1188. 1854. exstant hujus Pontificis *Constitutiones & Epistolæ CCCXLI.* de quibus vide Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 615. seq. Ex his LVI. ediderat Sirmondus ad calcem Petri Cellensis, Parisiis 1631. 4. recusa 1671. 4. & Tomo secundo Sirmondi Operum. Epistolas XXXIX. ad Hispanos repetit Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 373. seqq. Alias ad alios ineditas dant Baluzius T. II. Miscellan. pag. 227. Tom. IV. pag. 466. Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 572. & Tomo III. editionis novæ pag. 538.

H. War-

H. Warthonus Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 171. & Galicsonius, qui tres Alexandri III. Epistolas cum una Leonis VII. & Innocentii III. una vulgavit Turonibus 1694. quarum argumenta exponunt ephemerides eruditorum Paris. An. 1695. pag. 398. Longe plures autem edidere Edmundus Martene & Ursinus Durand Tomo I. Anecdotorum pag. 455. seqq. & 569. *Registrum Epistolarum pro Remensi Provincia* complexum *Epistolas CCCCXCVI.* exstat in Tomo secundo novæ Collectionis, quam iisdem præclaris viris debemus pag. 634. 1011. Confer Tomum XIII. Conciliorum editionis novæ Venetæ, & *Constitutiones IX.* hujus Alexandri III. apud Laert. Cherubinum Tom. I. bullarii pag. 67. seq. * Præter alias ejus epistolas obvias in voluminibus Ughellii, & Galliæ Christianæ geminas alias ex tabulario Majoris Ecclesiæ Lucensis ego vulgavi in Supplem. Conciliorum Tom. II. pag. 517.

Alexander IV. Papa ab Anno 1254. 25. Decembris ad 1261. 25. Maji. Præter *Epistolas tres* in Conciliis Labbei Tomo XI. pag. 716. ex quibus duæ etiam in Agvirri Conciliis Hispaniæ Tom. III. pag. 513. 514. *alias CLXXV.* dedit Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum Tom. II. ad Annum 1256. seq. & in regesto Pontificum pag. 18. seq. Epistola ad Canonicos Remenses, quam sub Alexandri IV. nomini edidit Guil. Marlotus Tom. II. Histor. Remensis, eam Alexandro III. restituit laudatus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 458. *Epistolæ IV.* ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Dacherii Spicilegio Tom. VI. pag. 485. & Tom. III. editionis novæ pag. 633. *Constitutionem Cypriam* datam An. 1260. componendis Græcorum Latinorumque dissidiis, obviamque ex Græca versione in quodam Euchologio, & Latine versam a Vincentio Riccardo, Rom. 1636. laudat Allatius libro de ætate & interstitiis in Collatione Ordinum pag. 3. Epistolarum quamplurimarum Registrum exstare in Vaticano testatur Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 10. Bibliothecæ Pontificiæ. Ex his nonnullæ in Annalibus Steronis & in additamento Matthæi Parif. & Constitutiones XXIII. apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 131. * Hujus Bullas sexdecim, quarum pleræque pro Monachis Vallis Umbrosæ datæ sunt, evulgavit Cl. Lamius in Dedic. Erud. in notis ad Leonis Urbevetani Chronic. Roman. Pontif. pag. 279.

Alexander V. Petrus de Candia, Papa ab Anno 1409. 26. Junii ad 1410. 3. Maji, cui Ludovicus Jacobus a S. Carolo & Lucas Waddingus tribuunt *Commentaria in IV. libros Sententiarum*, de quibus vide, si placet, Oudinum. His addunt *Quodlibeta* quædam, *Conclusiones* in Collegio habitas, *Sermones* varios & *Epistolas* ad diversos, quarum una ad *Magistrum Hugonem Etherianum* obvia in Bibliothecis Patrum quibusdam Bignæanis. Idem Ludovicus notat Andream Billium Mediolanensem scripsisse libros duos de Concordia & meritis Ordinum super generali indulto Alexandri Papæ V. ad Reginaldum (Guidonem de Roy) Remensem Archiepiscopum. Bullas quasdam ex Alexandri V. regesto publicavit Raynaldus ad An. 1409. num. 85. 89. & ad An. 1410. num. 7. seqq. & 16. * In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon pag. 158. extare in Bibliotheca Vaticana Codex iste legitur: *Præfationes Ambrosianæ Petri Archiepiscopi Mediolani, qui postea Alexander Papa V. fuit*. Quid hoc sit operis ignoro; nec scio an Petrus præfationes aliquas Breviario Ambrosiano adjecerit; an potius codicem illum Vaticanum in suum usum descripserit.

Alexander VI. Papa ab Anno 1492. 11. Augusti ad 1503. 18. Augusti, malis cujus meritis dignus nuper vitæ scriptor contigit Alexander Gordonus, Anglus. A Ludovico Jacobo a S. Carolo memorantur ejus *Clypeus defensionis fidei Romanæ Ecclesiæ*, Argentorati 1497. *De Cardinalium excellentia*, & offi-

officio Vice-Cancellarii, *Glossa in regulas Cancellariæ* ad Innocentium VIII. *Epistolæ* ad Cardinalem Ximenium in vita Ximenii. Epistolæ ad Franciscum Philelphum. Epistolæ in caussa Hieronymi Savonarolæ. *Constitutiones XII.* in Laertii Cherubini bullario magno Tom. I. pag. 460. 476. inter quas secunda A. 1493. *de novi Orbis insulis terrisque* versus Occidentem & Meridiem a *linea per Azores ducta*, Ferdinando Hispaniæ Regi concedendis, *ut populos in illis degentes ad Christianam Religionem suscipiendam inducere velit & debeat:* & apud Bzovium ad Annum 1493. num. 20. Raynaldum Tomo XIX. pag. 421. & Leibnitium in Codice Diplomatico Tom. I. pag. 472. Constitutio *de baptismo Ruthenorum non iterando*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 37. atque in Conciliis Labbei Tom. XIII. Epistolæ duæ *ad Episcopos Hispanos*, & *bulla fundationis Academiæ Valentinæ* A. 1500. apud Aguirrium Tom. III. Conciliorum Hispaniæ pag. 689. seq. *Decretum de libris sine censura non imprimendis*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 36. Bulla *super Canonizatione Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis*, in Conciliis Labbei Tom. XIII. pag. 1476. & Harduin. Tom. IX. pag. 1552. Omitto alia obvia apud Bzovium, Raynaldum &c. * Præter Epistolas Alexandri jam vulgatas, alias nondum juris publici factas, ego in MS. codice Felini reperi luce dignissimas. Sunt autem illæ Ad Carolum VIII. Francorum Regem ejusdem argumenti omnes, sed stylo variato; cujus rei ea forte ratio subest, quod Alexander quam efficacissimas literas ad Regem, ne veniret in Italiam, scribere optans, tribus diversis viris typum conficiendum curavit, ut quod optimum judicaret, seligeret. Singuli igitur singulas dederunt; suam Felinus; alteram L. (nempe Leonellus de Cheregatis) Concordiensis Episcopus; tertiam L. (forte Ludovicus) *Podviathanus*. Quam selegerit Pontifex, ignoro. Altera data est *ad Regem, & Reginam Castellæ*, & Legionis &c. gratiasque agit de oblato adversus Turcas auxilio. Est demum altera *ad Mediolani, & Bari Duces;* quos a turbanda bello Italia avertere conatur. *Instructiones Alexandri VI. suis legatis traditæ* indicantur in Bibliotheca Vaticana. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 26.

Alexander Achillinus, Bononiensis Philosophus, acer Averrois Sectator, docuit Patavii, ac deinde Bononiæ, ibique obiit An. 1525. De illo Nicolaus Comnenus Papadopoli in Historia Gymnasii Patavini T. I. p. 298. seq. ubi scripta memorat: *De potestate Syllogismi. Distinctiones in capita XXV. distributas. Quæstiones VIII. Expositionem primi Physicorum. De proportionibus motuum. Tractatum de elementis, libris III. De Orbibus libros IV. Quodlibeta V. de Intelligentiis.*

Alexander Alemannicus, Saxo, Ordin. Minorum, inter Scholasticos Sec. XV. *Doctor illibatus*, Auctor Commentariorum *in Apocalypsin* atque *in quatuor sententiarum libros*.

Alexander Alesse, sive *Alesius*, Edinburgensis Scotus, natus An. 1500. 23. Aprilis, ex Sententiariorum schola & Lutheri adversariis primum, deinde ejus ac Melanchthonis amicus & Doctrinæ Lutheranæ constans assertor, Theologiam docuit Francofurti ad Viadrum ab An. 1540. & deinde Lipsiæ ab Anno 1543. usque ad 1565. quo diem obiit 17. Martii. De eo Jac. Thomasii Oratio XIV. & Observationes selectæ Hallenses VII. 21. Bælius in Lexico, Joannes Christophorus Becmannus in vitis Professorum Francofurtensium p. 97. seqq. & Georgius Mackenzie in vitis Scriptorum nationis Scoticæ, editis Anglice Edinburgi 1711. fol. Tom. II. pag. 144. seqq. qui ab hoc Alesio ansam petit plura dicendi de Luthero & universa Reformationis Ecclesiæ historia. Scripta hujus Alesii: *in Psalmos*, *Johannis Evangelium*, *Epistolam ad Romanos*, *utramque ad Timotheum*

theum & ad Titum. *De Scripturis Sacris lingua vernacula legendis*, contra Cochleum. *Responsio ad Cochlei Calumnias*. *De Verbi auctoritate*, adversus Episcopum Londinensem. Scriptum *contra Decretum Episcoporum Scotiæ*. Contra *Serveti* blasphemias. Contra errorem *Valentini Gentilis* assertio Catholicæ doctrinæ de SS. Trinitate: Disputatio de perpetuo consensu Ecclesiæ: Responsio ad XXXII. articulos Theologorum *Lovaniensium*. De Justificatione contra *Adamum Osiandrum*. *Dissertationes anti-Tapperianæ* (contra Ruardum Tapperum) quarum quinta est de necessitate & merito bonorum operum.

Alexander ab Alexandro, (*a*) JCtus Neapolitanus, in patria & Romæ cum causas gessisset cum laude, lib. VI. cap. 7 genial. dierum ait foro se renunciasse, *quod videret Patronis contra vim potentiorum aut gratiam nihil præsidii esse*, *nihil opis*, *& frustra se in legum controversiis tantum laboris & vigiliarum suscipere*. Diem obiit Romæ Anno 1523. 2. Octobris, annos natus duos ac sexaginta. Mitioribus igitur studiis per multum tempus cum se oblectasset, anno ante obitum edidit Romæ 1522. fol. & Andreæ Aquavivæ, Duci Adriæ dicavit notissimum illud opus *dierum genialiu*, *sex libris* distinctum, vere quoddam, ut vocatur a Vossio, *promtuarium antiquitatis*, præcipue illustratum commentariis *Andreæ Tiraquelli*, Lugduni 1586. fol. & Francofurti 1594. fol. & Lugduni 1651. fol. quibus loca veterum Scriptorum, ex quibus singula Alexander depromsit, indicantur: accedunt scholia *Dionysii Gothofredi*, *Christophori Coleri* & *Nicolai Merceri*, recusa etiam cum Tiraquellicis in editione nitida Lugduni Batavorum 1673. 8. duobus Voluminibus. Etiam Gallice versi dies geniales a Bernardo de la Roche, teste Francisco Crucimanio in Bibliotheca Gallica pag. 476. & Latine sine commentariis iterum editi Parisiis 1532. & frequenter tum in eadem Urbe, tum Coloniæ, Lugduni, Francofurti, Hannoviæ, ut ab Hendreichio pag. 106. est annotatum, sed nulla est, quam ille memorat, editio Norimbergensis Anno 1484. *Dissertationes* vero *quatuor de rebus admirandis* excusæ Romæ sine anni nota in quarto, non fere alia continent, quam quæ in diebus genialibus succincte scripta leguntur *de somniis*, & *de Juniano Majo* lib. I. c. XI. & *de umbrarum figuris* lib. V. cap. XXIII. Vide Leonhardi Nicodemi additamenta ad Bibliothecam Nicolai Toppi Neapolitanam pag. 5. seq. Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XX. pag. 127. seqq. Tom. XXI. pag. 369. Bælii Lexicon, Joannem Baptistam Recanatum in Observationibus Criticis ad Poggiana, Laurentium Crassum Tom. I. Elog. pag. 7. ubi etiam Iconem Alexandri hujus ære descriptam reperies, Jacobum Gaddium de Scriptoribus non Ecclesiasticis Tomo I. pag. 25. Hieronymum Ghilinum Tomo I. Theatri Eruditorum Virorum pag. 6. D. Joannem Fabricium Helmstadiensem Theologum T. VI. Bibliothecæ p. 245. ubi præter rem Alexander noster traditur fuisse Protonotarius regni Neapolitani, id enim verum de *Antonio Alexandro*, quem ante illum Pancirollus II. 122. de claris Legum interpretibus, magna nominis celebritate Neapoli docuisse & postea Regio Consilio Vice-Protonotarium præfuisse testatur.

Alexander de Alexandria, Ordinis Minorum Generalis An. 1313. & 1314. Romæ mortuus. Ejus memorant Postillam *in Esaiam*, *Ecclesiasticum*, *Tobiam*, *Evangelium Johannis* & *Epistolas Pauli*. *Quæstiones varias* & *Quodlibeticas*. *In Magistrum sententiarum* & in eundem *summam quæstionum Bonaventuræ*. In *Aristotelis Metaphysicam*, & *libros de anima* &c. Vide Waddingum pag. 7. & Annales ejus ad An. 1313. seq.

Alexander de Ancilla, vide mox *de Antella*.

Ale-

* Bis Alexander, prænomine & nomine gentilitio, ut Marcus Marci, Adrianus ab Adriano &c.

Alexander Anglus, vide *S. Augustini*, *Cantuariensis*, *Essebiensis*, *Hales* &c.

Alexander de Antella, JCtus, ex illustri Florentinorum familia Antellensi, de qua Ughellus Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 150. ubi de Philippo Antellensi, Episcopo Florentino, qui An. 1361. diem obiit, & Julius Niger in Historia Scriptorum Florentinorum edita Italice pag. 15. Lambecius Tomo II. pag. 835. refert in Bibliotheca Cæsarea exstare MS. *Alexandri de Ancilla* de Florentia, Decretorum Doctoris tractatum *de permutatione Beneficiorum Ecclesiasticorum*, sive Repetitionem C. *Licet* de rerum permutatione in Sext. absolutam An. 1355. die 11. Novembris in studio Paduano. Addit autem sibi eundem hunc videri cum *Alexandro de Antillo*, quem Joannes Jacobus Frisius in Bibliotheca universali refert scripsisse Repetitionem C. *Tibi*, *qui*. De Rescript. in Sexto. * Conjectura Lambecii, de qua hic Fabricius, veritati congruit; nam in Bibliotheca Felini n. 349. est liber impressus absque loco & anno, in quo legas: *Alexandri de Antilla de Florentia Repetitio in Cap. Tibi*, *qui*. Est igitur idem ac Florentinus Doctor ejusdem nominis, qui de permutatione Beneficiorum scripsit.

Alexander Aquicinctensis, infra, *Alex. Atrebas*.

Alexander de Arbitris, Ordinis Minor. cujus fertur *Enchiridion Confessorum*, editum Venet. An. 1522.

Alexander Ariostus, Ordinis Minorum, cujus *Minorica*, sive Enchiridion de animarum curanda salute & de prærogativa Fratrum Minorum prodiit Venetiis 1513. Vide Possevinum. * *De usuris* opus impressum incerto loco per Balthassarem de Hibernia an. Dom. 1486. in 4.

Alexander Atrebas, Cœnobii *Aquicinctini* Ordinis Cluniacensis (*Anchin*) Abbas octavus S. Mariæ circa Annum 1200. (non secundus Monasterii S. Salvatoris, ut Vossius, notatus inde a Sandio.) Dicitur scripsisse vitam decessoris sui *S. Gossvini* defuncti Anno 1196. 9. Octobris, editam Duaci 1620. 7. a Richardo Gibbono, sed verius est illam scriptam a duobus Monachis, qui vixere sub Simone Abbate, qui huic Alexandro successit. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Histor. Galliæ num. 4830.

Alexander Augustinianus, infra, *Alex. de Oliva*.

Alexander, *Abbas S. Augustini Cantuariensis*, circa Annum Christi 1217. cujus exulcerati animi reprehendit acerbitatem & scripta hæc refert Pitseus pag. 287. *Victoriam a Proteo*. Librum *super variis articulis fidei*. Et *de Ecclesiæ potestate*. *De potestate vicaria*, & *De cessatione Papali*.

Alexander Bassanus. infra, *Alex. Magius*.

Alexander Benedictus, Veronensis, Medicus a Venetis adscitus, interfuit bello Anno 1495. quod in Italia gessit Carolus VIII. Galliæ Rex. Scripsit itaque Diarium illius belli Carolini libris duobus ad Augustinum Barbadicum Venetorum Principem, quorum prior est *de Tarrensi pugna*, alter *de obsidione Urbis Novariæ*. Venetiis 1496. 4. & ad calcem Historiæ Venetæ Petri Justiniani, Argentorati 1611. fol. ac denique in Joannis Georgii Eccardi corpore historico medii ævi, Lipsiæ 1723. fol. Tom. II. pag. 1578. ut Italicam Ludovici Dominici versionem Venetiis 1549. editam omittam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVI. pag. 468. seqq. Scripta ejus de re medica & anatomica, qui volet ex Scriptoribus Bibliothecarum Medicarum, Lindenio, Merklino & Mangeto repetet. * Nec in Tomo XVI. Diarii Eruditorum Italiæ, nec alicubi indicatur Alexandri hujus epistola ad Symphorianum Camperium Lugdunensem medicum data an. 1508. quam ego ex collectione epistolarum ad eundem Camperium scriptarum edita Venetiis an. 1519. repetii.

Alexander Campolongus, sive *de Campo Longo*, Patavinus, JCtus, Prior S. Leo-

Leonardi, Patavii defunctus A. 1405. de quo Bernardinus Scardeonius libro II. de claris civibus Patavinis.

Alexander Monachus *Cantuariensis* Ordinis Benedictini Cluniacensis, circa Annum Christi 1120. Scripsisse traditur *de dictis S. Anselmi*, (*a*) Cantuariensis Archiepiscopi. De alio Alexandro Cantuariensi juniore, supra, *Abbas S. Augustini*.

Alexander Monachus *Carpinetanus*. vide mox Casæ novæ.

Alexander Monachus *Casæ novæ*, Ordinis Cisterciensis, in Aprutio regni Neapol. Diœcesis Pennensis circa Annum Christi 1300. Scripsit *Chronicon sui Monasterii*, S. Bartholomæi de *Carpineto*, libris VI. usque ad tempora Papæ Cœlestini III. MS. fuit apud Ughellum, qui illud edidit in Italia Sacra. Exstat Tom. IX. pag. 1231. atque editionis novæ Tomo X. pag. 349.

Alexander Castrensis in Anglia Episcopus sub Henrico III. Angliæ Rege, qui fuit ab Anno Christi 1226. ad 1272. *Commentarios* ejus in Psalmos memorat Lelandus cap. 234.

Alexander Celesini, rectius *Telesini*, Telesiæ in regno Neapoli, Cœnobii *Abbas* Ordinis S. Benedicti, composuit *libros IV.* (non *sex*, ut in Oudini commentariis legas) *de rebus gestis Rogerii filii*, ab Anno 1130. usque ad 1152. utriusque Siciliæ Regis, qui spirante adhuc Rogerio, Anno 1136. quem extremo libro quarto pag. 664. edit. Murator. alloquitur, scripti. Vide Pagium ad Annum 1135. num. 26. exstant in Andreæ Schotti Hispania illustrata Tomo III. Francofurti 1613. fol. post editionem Hieronymi Suritæ cum Gaufredo Malaterra Monacho & indicibus rerum ab Aragoniæ Regibus gestarum, Cæsaraugustæ 1578. fol. Deinde additis capitum argumentis in Tomo V. Scriptorum Italiæ Clariss. Muratorii, Mediolani 1724. fol. & in Scriptoribus Siculis Joannis Baptistæ Carusii, Panorm. 1723. fol. Tom. I. nec non in Tomo quinto Thesauri Antiquitatum Siciliæ. Lugduni Batavorum 1722. fol. Negligentiorem esse in temporum notatione monet Vossius 2. de Histor. Lat. pag. 430.

Alexandro Cestriensi Episcopo, circa Annum Christi 1240. *Sermones* & *Volumina in Psalmos* tribuit Guil. Eysengrenius pag. 112. non diversa, ut suspicor, quam quæ Alexandri de Hales sunt, de quibus infra.

Alexandri Cicestrensis, Canonici *Laus Sapientiæ Divinæ* ex Codice Bibliothecæ Sangermannensis laudata a Cangio, non diversa est a poemate, de quo infra in Alexandro de *Necham*.

Alexander Conventrensis, sive *Covetrensis*, in Anglia Episcopus, cujus *Constitutiones* circa Annum Christi 1237. promulgatæ in regimen suæ diœceseos, exstant in Tomis Conciliorum Labbeano Tomo XI. pag. 515. Harduini Tomo VII. pag. 275. & in Henrici Speelmanni Conciliis Britanniæ Tomo secundo.

Alexander Corbejensis Monachus, infra, *Insulanus*.

T. Alexander Cortesius, Secretarius in aula Pontificia sub Sixto IV. de quo Jacobus Gaddius T. I. de Scriptoribus non Ecclesiasticis. Carmine heroico egregie panxit laudes bellicas Matthiæ Corvinii, Hungariæ Regis, qui A. C. 1490. diem obiit. Encomium illud sæpius editum cum Antonii Bonfinii Historia Hungarica, etiam novissime Col. 1690. fol. & in T. I. deliciarum, quas ex Poetis Italis delegit Janus Gruterus. * Est mihi præ manibus *Oratio* ejusdem habita coram cœtu Cardinalium in solemni celebritate Epiphaniæ an. 1483. eodemque vel sequenti excusa est, non signato editionis loco. Direxit illam Pontifici, narrans se offerre illi oratoria sua, sicut olim obtulit poetica res a Pontifice gestas celebrantia. In MS. Cod. Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis, qui olim Felini erat, extat *scriptum ejus contra Declamationem Lauren-*

(*a*) Meminit hujus Alexandri S. Anselmus Epist. III. 45. & IV. 37. ubi *fratrem & filium* appellat.

rentii Vallæ in Donationem Constantini. Queritur in ea Cortesius de Valla, quod iniquiorem se præberet in Pontifices Romanos, a quibus magnis semper beneficiis fuerat ornatus.

Alexander Dolensis, infra, *Alex. de Villa Dei*.

Alexander de S. Elpidio, (*a*) Umbriæ oppido, Augustiniani Ordinis ab Anno 1312. Generalis, & ab Anno 1325. Ravennas Archiepiscopus, præter Commentaria *in Aristotelis libros Topicorum*, & *Analyticorum priorum*, *Quæstionesque Ordinarias*, scripsit *de Ecclesiastica unitate*, *de paupertate Evangelica*, *de Jurisdictione Imperii*, *de auctoritate Summi Pontificis*, & *de potestate Ecclesiastica* ad Papam Johannem XXII. *libros II.* post editionem Lugdunensem 1498. & Ariminensem 1624. recusos in Tomo secundo Bibliothecæ Pontificiæ Joannis Thomæ Rocaberti, Romæ 1695. fol. Vide Philippi Elssii Encomiasticon Augustinianum pag. 29. qui Ravennatensem Archiepiscopum creatum esse scribit Anno 1325. sed illi Ecclesiæ tunc præerat Aymericus, neque Alexandri inter præsules Ravennatenses mentio apud Ughellum Tom. II. pag. 388. * Opusculum ejus *de ecclesiastica potestate*, quo probat ecclesiasticam Pontificis auctoritatem extendere se tum ad spiritualia, tum ad temporalia, prodiit integro quadriennio ante editionem Lugdunensem an. 1498. Verso enim manibus librum illum excusum in 8. editionis Taurinensis an. 1494. per Nicolaum de Benedictis & Jacobinum Suigum.

Alexander de *Sommerset*, qui etiam *Stafordiensis* Chronographus nonnullis audit, Prior Cœnobii in Anglia *Esseliensis* Canonicorum Regularium S. Augustini, neque cum Alexandro de Necham confundendus, licet & ipse carmine ac prosa clarus inter Scriptores Sæculi decimi tertii. Carmine quidem elegiaco scripsit, ac Baptistæ Mantuani fastis sacris prælusit Opere *de sacris diebus*, sive de gestis, passionibus & miraculis Sanctorum, (*b*) *libris duobus: Festivale* atque *Horarum Canonicarum seriem*. *Vitam* quoque *S. Agnetis*, eam ipsam, ut judicabat Daumius, quam sub Hildeberti nomine Barthius & Rivinus edidere. Tum Vitas Eremitarum *Bertellini*, ac *Lungari*: Prosa præter *Sermones* & *Epistolas* composuit *Epitomen Historiæ* speciatim *Britanniæ*, quæ incipiens a nato Christo desinit in An. 1263. Etiam *Compendium Historiarum Biblicarum* Frisius ei tribuit.

Alexander Halensis, sive *de Hales*, Monasterio Comitatus Claudiocestrensis in Anglia (*Glocester*) Ordinis Minorum, defunctus Parisiis Anno 1245. Magister Bonaventuræ & Johannis Duns, sive Scoti. Inter Scholasticos *Doctor irrefragabilis*, atque ut est in ejus Epitaphio:

Gloria Doctorum, decus & flos Philosophorum,
Auctor Scriptorum vir Alexander variorum
Norma modernorum, fons veri, lux aliorum.

Vide Waddingum in Bibliotheca Ordinis Minorum, & Tomo I. Annalium ad Annum 1245. Busæum Tomo III. Academiæ Paris. pag. 200. seqq. & 673. seq. Elogium a Jacobo Gaddio, Possevinum, Oudinum, aliosque. Ex ejus *Postillis in universa Biblia*, quorum potior pars in variis Bibliothecis MSta asservatur, prodierunt *Commentarii in Psalmos*, sub Bonaventuræ, & maxime sub Hugonis de Caro Cardinalis nomine, sæpius editi Venetiis 1496. Lipsiæ 1554. Venet. 1575. Colon. 1621. fol. Et *in Apocalypsin*, Parisiis 1647. fol. *Summa universæ Theologiæ* quadripartita, in qua visus est omne punctum tulisse, absoluta a Guilelmo de Melitona & aliis sodalibus post Alexandri mortem An. 1252. edita, Basileæ 1502. Norimbergæ 1482. Venetiis 1576. Co-lo-

(*a*) Vitiose apud Gesnerum *de Clipido*.

(*b*) Specimina quædam apud Lelandum cap. 218. pag. 243. seq.

loniæ 1622. fol. Ex qua Compendium Prosperi Urbinatis Summula resolutionum Alexandri, Possevino valde laudatur. Ab illa Summa diversæ *Quæstiones in quatuor libros Sententiarum* dicuntur lucem vidisse Lugduni 1515. *Commentarius in Metaphysicam Aristotelis*, Venet. 1572. fol. quem alii malunt Alexandro de Alexandria adscribere. *In libros tres de anima*, Oxoniæ 1481. fol. *Summa de Virtutibus*, Parisiis 1509. fol. ex qua Vincentium Bellovacensem notant multa in speculum suum morale derivasse. Non esse autem Alexandrum auctorem hujus summæ, nec Thomam ex illa suam secundam secundæ compilasse, contra Waddingum disputat Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 318. seq. neque Alexandrum præceptorem fuisse Thomæ Aquinatis, Natalis Alexander Tomo VII. Histor. Ecclesiast. pag. 707. seq. edit. in folio. *Destructorium Vitiorum*, Norimbergæ 1496. Venet. 1582. fol. quod non Halensis, sed longe junioris Sec. XIV. Scriptoris esse probat laudatus Quetif pag. 319. *Concordiam utriusque Testamenti*, & *Mariale magnum* libris sex, librum *de Verbis exoticis*, *Vitam Richardi*, Regis Angliæ, & *Thomæ Cantuariensis*, aliaque Waddingo memorata, nemo hactenus in lucem protulit, uti nec *Volumen de factis Mahometi*, quod laudat Guil. Eysengreinius in Catalogo testium Veritatis pag. 113. nec *Concordiam Divini Juris & Humani*, cujus mentio apud Lelandum cap. 231.

Alexander Heckam, apud Possevinum confictus ex Alexandro Neckham, quomodo recte etiam apud Eysengreinium pag. 109. scribitur, ad quem Possevinus provocat.

Alexander Hessus, eidem laudatus Eysengreinio pag. 175. ad Annum 1474. sacræ paginæ Doctor, Philosophus, Rhetor, ac Poeta, ubi ejus libros IV. de Sacrosancta CHRISTI Salvatoris Incarnatione celebrat.

Alexander Tartaginus *de Imola*, sive Forocorneliensis, JCtus, Joannis de Imola discipulus, qui Bononiæ, Patavii, & Ferrariæ docuit post medium Sæculi a Christo nato XV. obiitque Anno 1487. Vide Catellianum Cottam de Jurisperitis pag. 528. Præter additiones ad Baldum, scripsit ipse Lecturas in Digesta, & Codicem, Consiliorumque & Responsorum libros VII. & Commentarios in sextum Decretalium & Clementinas, Venetiis & Lugduni sæpius edita. (In Caroli Molinæi notis multa delenda velint Indices expurgatorii, quæ videre licet etiam apud Possevinum.) * *Hæc aliena sunt ab hoc loco*. Disputatio ejusdem, curante JCto Nicolao Tegrimio Lucensi prodiit Lucæ in fol. typis M. Henrici de Colonia, & Henrici de Haerlen an. 1491. Altera ejus *disputatio discussa Ferrariæ a doctissimo juris Scholare* D. Paulo Turrettino Lucensi prodiit apud Nozanum, Lucensis agri Castellum, in Suburbano clarissimi Jurisconsulti Nicolai Tegrimii an. 1491.

Quæ typis excusa prodiit Alexandri *Lectura in Codicem*, hæc ex duabus quas dedit in eumdem Codicem, secunda est, dictata ab eo Paduæ, dum publice legeret. Priorem antea produxerat legens Ferrariæ an. 1460. eamque ex ore dictantis exceptam a Jacobo de Ferrariis de S. Felice servat MS. codex Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis. In fine ejus codicis hæc lego: *Hæc fuit prima Lectura Alexandri. Secundam pluribus additis dedit postea Paduæ, quam habes impressam*.

Codex Felinianus MS. 444. offert *Domini Alexandri* (de Imola) *commentarium super tit. ad L. Falcid. & Trebellianam*. Adnotat vero manu sua Felinus hæc non negligenda: *hæc fuerunt posterioribus annis collecta taliter & qualiter sub D. Alexandro non dante in scriptis sed certis auditoribus velociter glomerantibus, quidquid ab ejus ore formaliter exibat*.

Alexander Insulanus, Monachus Corbejensis, ex stirpe Comitum de Insula, quorum castrum quondam fuit vicinum Civitati Hildesiæ: post Annum 1204. scripsit, sive continuavit *Isibordi ab Amelunxen* breviarium rerum memorabilium, sive physicarum rariorum Observationum Capita LXVI. Primus edidit suasque observationes adjunxit D. Christianus Franciscus Paulini ad calcem Anni quarti secundæ Decuriæ Actorum Naturæ curiosorum, Norimbergæ 1686. 4.

Alexander Laicus, cujus *Commentarius in Apocalypsin* servatus in Bibliotheca Joannis Mori, Norvicensis Episcopi, in Codice membranaceo in folio, cum Iconibus descriptus Annis abhinc quingentis.

Alexander Magius, cognomento *Bassanus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1400. de quo Bernardinus Scardeonius lib. II. de claris civibus Patavinis pag. 242.

Alexander de Marchia, Augustinianus, circa Annum 1336. cujus nihil nisi *Commentarius in primum Sententiarum* memoratum reperi.

Alexander Nechamus, *Neckam*, (apud Gesnerum, & in Epitaphio apud Bostonum Buriensem & Baleum III. 86. *Nequam*) Hartfordiensis, in Cœnobio Sancti Albani in Anglia enutritus, deinde docuit Parisiis & redux in patriam inter Canonicos Augustinianos Abbas Excestriensis (Lelandi stylo Corinensis, sive Cirencestrensis) Anno 1215. diem obiit. Vide Bulæum Tomo II. Histor. Acad. Paris. pag. 725. Scripsit Carmine elegiaco *de laude Sapientiæ Divinæ*, quod incipit: *Gloria, Majestas, Deitas, Sapientia*. Ex illo locum insignem (ubi de vita studiisque Nechami) affert Lelandus cap. 218. atque alibi (*a*) cum in hoc opere *tantum non ad justam eloquentiam assurgere* judicat. *Libellum de Officio Monachorum*, Anselmo perperam tributum, qui incipit: *quid deceat Monachum*. Aliud Carmen *ad viros religiosos: Tædia nulla chori tibi sint* &c. Fabulas, sive *novum Æsopum*, cujus initium: *Ingluvie cogente lupus dum devorat agnum*. Similiter *novum Avianum*, qui & ipse fabulas scripsit, ita enim legendum conjicio apud Buleum, non *Anianum*. Incipit: *Vincere quos lenis nequit* &c. *Commendationes Vini* libris tribus, hoc initio: *dum corpus curas, studeas* &c. *Carmina diversa*, quorum initium: *Cortice nudato Tisarantus* &c. *Promethicon* carmine & prosa, incipit: *Sponte sua genius me provocat* &c. *De conversione Magdalenæ: Ad mensam Domini veniens hæc* &c. In aliis quoque lucubrationibus suis versus interposuit, ut in *septem libris de Naturis rerum* prosa scriptis, quale est *Tetrastichon de septem lapidibus*, quod Leyserus pag. 993. de Poetis medii ævi memorat. Cætera ejus scripta sermone prosario sunt *Mythologia*, sive *Scintillarium Poeseos*, ubi de Diis, Heroibus, & de fabulis Poetarum. *In Metamorphosin Ovidii*, *in Marciani Minei Felicis Capellæ* libros de Nuptiis Mercurii & Philologiæ. *Corrogationes Promethei* libris IV. hoc initio: *ferrum cito rubiginem ducit* &c. *Isagogicum* de Grammatica, sive *Isagoge ad artes*. *De figuris & tropis*. *Elucidarium Bibliothecæ*, incipit: *De singulis Bibliothecæ libris* &c. Exstat in variis Bibliothecis Angliæ, atque continet explicationem locorum difficilium Sacræ Scripturæ, ut Caveus producto specimine annotavit. Nemo autem nescit, sacras litteras Bibliothecæ venisse nomine, de quo infra in voce *Bibliotheca*. *Speculum Speculationum* libris IV. *Quæstiones variæ*. *De rebus creatis in specie*. *Distinctiones verborum*. *De utensilibus*. *Repertorium Vocabulorum*. *Vocabularium Biblicum*. *Expositio de anima*. *De virtutibus*. *De præceptis Decalogi*. *De fide, spe & charitate*. *Cur Filius incarnatur*. *De adventu Domini*. *De puritate Mariæ*. *De nativitate Mariæ*. *De annunciatione ejusdem*.

De

(*a*) Collectanea Lelandi de rebus Britannicis a Thoma Hearne edita Tomo III. pag. 148.

De desponsatione Josephi. De assumtione Virginis. De laude Divæ Virginis. De muliere forti. Regulæ in Theologiam. De præceptis Decalogi. De Virtutibus. Sermones XVIII. Exorcismus, sive *Baptisterium. De humilitatis gradibus. Octodecim Sermones. In Symbolum Athanasii. Super utrumque Testamentum. Super Psalterium. In Proverbia Salomonis. In Ecclesiasten. In Cantica Canticorum. Super Ezechielem. Novi Testamenti Expositiones. Lectiones Scripturarum. Concordantiæ Bibliorum. Moralia Evangeliorum. Correctiones Biblicæ*, quales illæ, de quibus supra in Albino Alcuino.

* *Alexander de Nevo* Vicentinus jus Canonicum Patavii legit, scripsitque plura Consilia contra tolerantes a Judæis publicum fœnus exerceri, quæ MSS. continentur in cod. 244. Biblioth. Felini. Ubi pariter lego tractatum Antonii de Rosellis Aretini de legitimatione impressum absque adscriptione loci, & anni, in cujus calce hæc adnotantur. *Correptus fuit iste tractatus per eximium utriusque juris Doctorem Alexandrum de Nevo in Studio Paduano jura Canonica ordinarie legentem.*

Alexander de Oliva, Saxoferratensis Augustinianus: creatus a Pio II. An. 1450. Cardinalis obiit Anno 1463. Præter *Sermones* 100. & *Orationes*, scripsit *de Cœna Apostolis facta*, & *de peccato in Spiritum Sanctum*. Vide Alphonsum Ciacconium in Vitis Cardinalium pag. 1210. Philippum Elsium pag. 27. seq. Cornelium Curtium in elogiis Eremitarum S. Augustini pag. 83. seq. Bzovium ad Annum 1463. num. 34. &c.

Alexander Ravennæ Episcopus, supra *Alex. de S. Elpidio*.

Alexander II. Rex Scotiæ, qui Anno Christi 1249. diem obiit. Ejus *Statuta* edidit Johannes Skenæus in Regia Majestate, sive veteribus Legibus & Constitutionibus Scotiæ, Londini 1613. in folio.

Alexander Severus, ab Anno Christi 222. ad 235. Imperator, *Vitas Principum bonorum versibus* scripsit, teste Lampridio cap. 27. Latinis an Græcis, incertum: licet Græcis malit Vossius, qui ideo in Græcis Poetis & Historicis Alexandro locum dedit. Principes boni, ut idem ex Vopisci Aureliano cap. 42. observat, fuere Augustus, Titus, Nerva, Trajanus, Adrianus, ambo Antonini & Septimius Severus.

Alexander Somersetensis, vel *Stasfordiensis*. supra, *Essebiensis*.

Sulpicius *Alexander*, cujus *Historiam* multa *de Regibus Francorum* narrare scribit Gregorius Turonensis libro II. ubi quædam de antiquissimis illorum Ducibus ex hoc Alexandro refert.

Alexander de Tartaginis. supra, *Imolensis*.

Alexander Telesinus, supra, *Celesinus*.

Alexander de Verg, Augustinianus, circa Annum Christi 1336. cujus in Magistrum Sententiarum Commentarii memorantur.

Alexander de Villa Dei, sive *Villadeus*, Aremoricus Dolensis, Ordinis Minorum, Grammaticus & Poeta clarus, cum Ysone & Rodolfo Anglico docuit Parisiis & circa Annum 1209. scripsit avide receptum illa ætate (*a*) in scholis *doctrinale* puerorum, sive Grammaticam Latinam excerptam e Prisciano, & versibus Leoninis comprehensam, ut facile esset totam mandare memoriæ. Incipit: *Scribere clericulis paro Doctrinale novellis*. Beughemius editionem Moguntinam Anno 1462. memorat, quam usquam exstare dubito: sed exstat Veneta An. 1473. fol. Ut alias juniores Ἐκδόσεις, etiam cum commentis Ludovici de Guaschis, Hermanni Torrentini, Kemponis Thessaliensis, & aliorum explanationibus ac commentis prætercam. Eas, qui volet, in Hendreichii pandectis, & Leyseri Historia Poetarum medii ævi pag. 767. reperiet. Vide etiam Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIV. pag. 270. seq. ubi memorantur Alexandri hu-

(*a*) Henr. Gandav. cap. 59. de Scriptoribus Ecclesiasticis.

hujus vita, & emendatio ac ſupplementum doctrinalis ejus a Pontico Virunio, notæque Joannis Franciſci Broccardi Pyladis, Brixienſis, excuſa 1502. 4. Sane identidem typis exſcriptum eſt hoc Doctrinale, donec Johannis Deſpauterii, de quo infra, & aliorum meliorum Grammaticorum lucubrationes illud manibus ſtudentium (*a*) excuſſere. Waddingus notat Alexandri Carmina terſiora reddita ab Huberto Suſannæo. Apud Oudinum *Grammatica verſificata* ex Codice MS. appellatur, ita enim, non *verificata* legendum eſt. Apud Hendreichium *Doctrinale gloſſatum*, ſive Codex, in quo Gloſſarium hujus Alexandri Alphabeticum, traditur extare 3000. *Annorum*, quod perperam impreſſum nemo non videt pro 300. Præ ceteris autem memorari meretur hujus Alexandri *Summa*, ſive *Argumenta Capitum omnium Biblicorum utriuſque Teſtamenti*, verſibus hexametris CCXII. (non ut apud Poſſevinum legas *duodecim millibus*) ſuccincte comprehenſa, brevique interpretatione adjuta hunc in modum:

1. 2. 3. 4. 5.
SEX, PROHIBET, PECCANT, ABEL, ENOCH,
6. 7.
ET ARCA FIT, INTRANT.
1. 2. 3. 4. 5.
dies, lignum vitæ, primi parentes, occiditur. transfertur,
6. 7.
a Noe, in arcam.

Prodiit hoc Summarium Biblicum in apparatu ad Biblia maxima Johannis de la Haye, Pariſiis 1660. fol. & in Joſephi Mariæ a Turre Januen Tomo III. Inſtitutionum ad Verbi Divini intelligentiam p. 564. Parmæ 1711. fol. Plures Summariorum hujuſcemodi Mnemonicorum ac Compendiorum Biblicorum Scriptores dabunt Rev. noſter Wolfius Tomo II. Bibliothecæ Hebraicæ pag. 247. Joannes Michael Langius Diſſertatione de Compendiis Biblicis, Altdorfii 1697. Georgius Serpilius Præfatione ad Davidis de Schvveinitz Biblia Parva, Ratisbonæ 1718. 8. Chriſt. Albertus Ermelius Præfatione ad Chriſtiani Reimanni *Suldenes* ABC, Lubbenæ 1728. 8. Quæ autem Alexandro noſtro apud Sixtum Senenſem & alios tribuuntur *Acta Apoſtolorum verſibus expreſſa Leoninis*, illa Petri de Riga eſſe laudatus Oudinus bene annotavit. Idem memorat MStam in Ultrajectina Bibliotheca *Maſſam Computi* metrice ab Alexandro compoſitam ad Jura Matris Eccleſiæ obſervanda: cum *Algorithmo*, *Kalendario*, & *Sphæra*. * Verſus illos exametros authori huic attributos quamquam non nego legi pariter in Apparatu ad Biblia maxima P. de la Haye, diu tamen antea expreſſi typis prodierunt; lego enim illos in Bibliis cum Concordantiis Veteris, & novi Teſtamenti editis Venetiis apud Lucam Antonium de Giunta Florentinum an. 1511.

Alexander Vulturnenſis, in Campania Felice Epiſcopus, ſcripſit *Vitam S. Alberti*, Moncorbienſis in Apulia Epiſcopi, quæ exſtat in Actis Sanctorum 5. Aprilis Tom. I. pag. 434.

Alexander Wendocus, ſive *Wenedotius*, Cambro-Britannus, qui Anno 1238. diem obiit. Ejus *Poſtillas in Pſalterium*, *Sermones* & *Lecturas* Pitſeus pag. 308. commemorat.

Ogerius *Alferius*. infra, Chronica *Aſtenſia*.

Alfonſus, vide, *Alphonſus*.

Alfredus Anglicus, quem cognomento *Philoſophum* Anno 1270. vixiſſe, Pitſeus pag. 351. annotat, teſtaturque etiam *in meteora Ariſtotelis* ſcripſiſſe, & *in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ*, & librum *de Muſica*, is ipſe eſt, de quo dixi ſupra in *Ælfredo*, ubi etiam de *Alfredo Beverlacenſi* Hiſtorico, & de *Alfredo Magno* Rege. Alfredi hujus Magni *Leges* etiam *Eccleſiaſticæ* circa Annum Chriſti 887. ſed Anglo-Saxonica lingua promulgatæ exſtant in Guilelmi Lombardi ἀρχαιονομία, Londini 1568. 4. &

(*a*) Joannes Maldonatus pag. 15. Epiſt. *Cur igitur Alexandrum, Paſtrannam & totam illam veterum Grammaticorum barbariem ablegavimus?*

4. & in Appendice Abr. Wheloci ad Bedæ Histor. Ecclesiast. Cantabrigæ 1644. fol. & apud Speelmannium T. I. Concilior. Britanniæ pag. 354. 364. ubi & antiqua earum versio Latina pag. 371. & aliæ ab Alvredo & Guthurno latæ pag. 375. ex veteri Latina versione in Chronico Joannis Bromptoni, Abbatis Jornallensis, quæ apud Lombardum desiderantur, *Testamentum* Alfredi hujus in ejus vita scripta ab Asserio pag. 22.

Alfredus in Glastoniensi Monasterio educatus, atque inde ex Abbate *Malmesburiensi* Episcopus in Anglia *Cridiensis* in Westsexia Devonia Angliæ, clarus circa Annum 980. scripsit *libros de naturis rerum*, & *de rebus Cœnobii Glastoniensis*, & *de S. Aldhelmo*. Vide Pitseum pag. 179. seq. & Johannem Prince in Viris illustribus Devoniensibus, the vvorthies of Devon, Exonii 1701. fol. Acta Erudit. 1702. p. 282.

Alfredus Nothus, Osvii Regis Nordamhumbrorum ex concubina filius, exul in Scotia, teste eodem Pitseo pag. 115. studiis litterarum se totum dedit, obiitque Anno 705. Ex scriptis ejus, quorum plurium ipsos etiam titulos ait intercidisse, nihil aliud commemorat, quam *Epistolam ad Adamannum* colludium suum, aliamque *ad Hildam Abbatissam*, & *librum Epistolarum ad Colomannum & suos*.

Alfricus, supra, *Ælfricus*.

Alfricus, Abbas *S. Albani*, Benedictinus, cujus *Liturgiam*, *quam ad usum Monachorum suorum composuit*, laudat Matthæus Paris & ex eo Pitseus pag. 823. ac Baleus Centur. X. p. 38.

De aliis *Alfricis* supra in *Ælfrico*.

Alfridus, sive *Altfridus*, Mimigardefordensis, sive Monasteriensis in Westphalia Episcopus ab Anno 839. ad 849. Scripsit ad Monachos Cœnobii S. Salvatoris *Vitam S. Liudgeri* primi ab Anno 802. Mimigardefordensis Episcopi, quæ exstat notis illustrata in Actis Sanctorum 26. Martii Tom. III. pag. 626. & in Mabillonii Sæculo IV. Actorum Benedictinorum pag. 15. denique auctior & emendatior ex MSto Guelferbytano in Leibnitii Scriptoribus Brunsvicensibus Tom. I. pag. 85. una cum excerpto ex litaniis rhythmicis vitam S. Ludgeri continentibus, Werthinæ scriptis. Conferenda vita Ludgeri vulgata a Christophoro Brovvero S. J. in sideribus illustrium & sanctorum virorum Germaniæ, Mogunt. 1616. 4.

Algerus, aliis *Adelherus*, vel *Adelgerus*, Diaconus & Scholasticus Leodiensis, deinde Monachus Cluniacensis Benedictinus, ut constat ex Algeri elogio, quod ipso superstite scripsit æqualis ejus *Nicolaus*, Canonicus Leodiensis, ediditque Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 303. (editionis novæ pag. 129.) Ejus *libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis DOMINI* adversus Berengarium vulgavit Erasmus, Antvverpiæ 1536. cum Præfatione, quam inter Epistolas Erasmi XXVIII. 10. p. 1657. Londinenses exhibent. Recusi sunt deinde ex Joannis Vlimmerii recensione, Lovanii 1561. cum Paschasii, Lanfranci & Hvitmundi scriptis de eodem argumento. (*a*) Et in Bibliothecis Patrum Paris. 1575. Tomo IV. An. 1589. 1644. 1654. Tomo VI. Colon. 1618. Tomo XII. & Lugd. 1677. Tomo XXI.

Librum tripartitum *de misericordia, justitia, & de illis, qui extra Ecclesiam* (excommunicatis, damnatis, schismaticis, hæreticis) primus ex tribus Codicibus vulgavit Edmundus Martene Tomo quinto Anecdotorum pag. 1020. præmisso etiam Nicolai Leodiensis, quod jam memoravi elogio, & Algeri præfatione, quam solam Mabillonius vulgaverat Tomo I. Analectorum pag. 307. (editionis novæ pag. 130.)

Eodem Nicolao teste *antiquam dignitatem* Leodiensis *Ecclesiæ relatione & scriptis majorum adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam ad subsidium memo-*

mo-

(*a*) Lanfranci & Gvitmundi scriptis Algerum præfert Petrus Cluniacensis. Antonio Pagio etiam judice ad Annum 1132. num. 18. nemo melius, clarius, eloquentius materiam de S. Eucharistia tractavit.

moriæ ſcriptam reliquerit. Sed non lucem vidit illa lucubratio, ſicut nec *Carminum* liber, nam & verſu valuiſſe, Trithemius cap. 328. de S. E. & lib. II. cap. 90. de illuſtribus Benedictinis eſt teſtatus.

Libellum *de gratia & libero arbitrio*, cujus mentionem facit Trithemius, debemus Viro Clariſſimo Bernardo Pez, qui ex Codice Uffenbachiano illum protulit Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 113.

Ad Annum Chriſti 1152. perveniſſe Algerum ſcribit Antonius Pagi ad illum annum num. 18.

Algeri, ſive *Adelgeri Epiſcopi*, (Auguſtani forſan, qui diem obiiſſe traditur Anno Chriſti 964.) Ordinis Benedictini. *Admonitio ad Nonſvindam recluſam*, ſeu *liber de ſtudio virtutum*, prodiit in laudati Pezii Anecdotis Tomo II. Parte II. pag. 19.

Aliphas Anglus, ſcripſit *in primum Sententiarum*, diſcipulus Gregorii Ariminenſis, qui diem obiit An. 1358.

Alitgarius, aliis *Halitgarius*, *Halitcharius* Epiſcopus ab Anno 816. Cameracenſis & Atrebatenſis, Ludovici Pii (*a*) ad Michaelem Imperator. CPol. An. 828. legatus, diem obiit Cameraci An. 831. Ejus *libri V. de vitiis, virtutibus & ordine pœnitentium* ad Ebonem Remorum Epiſcopum (in quibus pleraque ſimilia cum *Rabani* libris ejuſdem argumenti Tomo VI. Operum) editi ab Henrico Caniſio Tom. V. lectionum antiquarum Parte II. pag. 227. Ingolſtad. 1604. 4. & editionis novæ Baſnagianæ Tom. II. Parte II. pag. 87. nec non in Patrum Bibliothecis recuſi Colon. Tom. VIII. Pariſ. 1654. Tom. V. & Lugdun. Tom. XIV. *Sextus* liber, quem a ſcrinio Eccleſiæ Romanæ Alitgarius ait ſe deſcripſiſſe, a Stevartio vulgatus in ſupplemento ad Caniſium pag. 793. & in Baſnagiana editione pag. 132. & ſub *Pœnitentialis Romani* titulo e Corbejenſi MS. ab Hugone Menardo ad Gregorii M. ſacramentarium Pariſ. 1642. 4. pag. 237. Confer, ſi placet, quæ notavi Tom. XI. Biblioth. Græcæ pag. 74. 78. & Cointium Tom. VIII. annal. Francorum pag. 146. ſeq.

Petri Alladii liber *de ritibus & moribus veterum Luſitanorum* MS. in Codice An. C. 1234. exarato. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hiſpanam Tomo II. pag. 270. b

Almannus, ſupra, *Alemannus*.

Almaricus, Doctor Pariſienſis, propter varios errores damnatus in Concilio Pariſienſi An. 1209. Vide capita errorum apud Edmundum Martene Tom. IV. anecdotorum pag. 163. atque adde Bulæum in hiſtoria Academiæ Pariſ. Tom. III. pag. 24. 48. ſeq. ut omittam hæreſiologos, ſcriptoreſque Annalium & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, ut Natalem Alexandrum T. VII. pag. 75. ſeq.

Alpertus Metenſis, Monachus S. Symphoriani, ſupra *Albertus*.

Alphanus I. ex Monacho *Caſinenſi*, Archiepiſcopus ab A. 1058. ad 1085. *Salernitanus*, de quo Ughellus Tomo VII. Italiæ ſacræ pag. 380. ſeqq. qui etiam ejus *Carmina* varia *hymnoſque in B. Sabinam, S. Maurum, ſanctos & ſanctas* (*b*) vulgavit Tom. II. pag. 1085. ſeq. (Tom. X. editionis novæ pag. 47. 78. & *Sermonem* in Matthæi IX. 9. ſeq. pag. 79. & *Paſſionem S. Chriſtinæ* Virginis pag. 80. 90.) Nonnulla illorum carminum vulgata quoque a T. Proſpero Martinengo in Tomo tertio Poematum Divinorum Græcorum Latinorumque, Rom. 1582. 8. *Hymnus de S. Benedicto* ad Pandulphum Marſorum Epiſcopum, & alius duplex *in S. Maurum* exſtat in Mabillonii Actis Benedictin. Tom. I. pag. 33. 302. *Paſſio SS. Martyrum XII. Beneventanorum* verſibus hexametris apud Lipomannum Tomo IV. & Surium ad 1. Septembr. Laudans hunc Alphanum Trithemius cap. 323.

(*a*) Ita rectius Caveus. Alii, ut Miræus ad Sigeberti cap. 122. a Carolo M.

(*b*) Vide Leyſeri Hiſtoriam Poetarum medii ævi pag. 359. ſeq.

323. de S. E. & lib. 2. de illustr. Benedictin. c. 87. memorat quoque ejus *libros tres de unione Verbi Dei & hominis*, *de unione corporis & animæ*, *& de quatuor humoribus corporis humani*. Alia etiam Petrus Diaconus de illustribus Casinensibus, Possevinus, & in notis ad Petrum Diaconum Joannes Baptista Marus pag. 177. seq. edit. a me curatæ. * Carmen illud, quo Passionem SS. MM. Beneventanorum descripsit, nonnisi mutilum prodiit tum in Lippomano, cum etiam in Surio ad diem 1. Septembris; integrum vero extare in Cassinensi Bibliotheca affirmat P. Gattula hist. Cassin. Tom. I. Sæc. VI.

Alphanus II. Archiepiscopus Salernitanus ab An. 1085. ad 1121. de quo laudatus Ughellus Tom. VII. pag. 391. seqq. a Falcone Beneventano in Chronico, auctor carminum, de quibus in Alphano I. jam dixi, perhibetur: quod de aliquibus saltem non videtur negandum, ut de *epitaphio Petri Leonis*, qui Imperatoris Rudolphi I. tritavus fuit, & quod ab Ughello deinde repetitum Baronius edidit ad An. MCXI. n. 3. & ex eo Lambecius Tom. II. pag. 481. nec non *epitaphium Bernardi Episcopi Prænestini*, quod apud Ughellum non reperio & Baronius publicavit ad Annum MCVII. n. 20.

Alphanus Hispanus Ord. Minor. Possevino & Cangio, qui *Alfanus* Hendreichio: Trithemio & Gesnero *Alpharus* rectius & Waddingo, Nic. Antonio & aliis Cangioque ipsi deinde *Alvarus Pelagius*, de quo infra suo loco.

Alphonsus ab Alfama, Lusitanus Carmelita, circa Annum Christi 1438. scripsit *Doctrinale Patrum* in *Johannis Cassiani* Collationes, & *de Ordinis sui progressu* libros II. Vide Alegre pag. 343.

Alphonsus Bonihominis, Hispanus, Ordinis Prædicator. A. 1339. ex Arabico (*a*) transtulisse traditur librum conversi ad Christum Magistri *Samuelis* Israelitæ, oriundi de Civitate Regis Marochi, *de adventu Messiæ*, *quem Judæi frustra exspectant*, cum præmissa ejusdem Samuelis Epistola ad Rabbi *Isaac*, Magistrum Synagogæ in Submoleta in regno prædicto, scripta An. 1022. MS. in Bibliotheca Monasterii B. Mariæ Virginis de Laude, Ordinis Cisterc. Diœcesis Tornacensis, teste Sandero Tom. II. pag. 107. Bibliothecæ MStorum Belgii. Prodiit hæc Latina versio sæpe variis in locis, ut Mantuæ 1475. 8. Antvverpiæ 1486. Lugduni 1527. forma minore, Coloniæ 1493. Norimbergæ 1498. Venetiis 1518. 8. & 1592. 4. cum Petri de Cavalleriis, qui A. 1450. scripsit Zelo Christi adversus Judæos, & 1592. 1616. 1655. 8. Coloniæ 1536. 8. Parisiis in 4. & forma minore, Maceratæ, Argentorati &c. tum in Micropresbytico, atque in Orthodoxographis, & in Bibliothecis Patrum etiam recentissima Lugdun. Tom. XVIII. pag. 519. & ad calcem partis secundæ Historiarum Antonini Florentini. Novissime seorsim, Antvverpiæ, ut habet titulus, sive Lipsiæ potius 1711. 8. vide Diarium Theologicum Dresdense, *Unschuldige Nachrichten* Anno 1711. pag. 959. & Memorias Litterarias Trevoltinas An. 1712. p. 2104. Prodiit etiam Italice Venetiis 1535. 1544. 8. *requisitioni de la vera Fede*, & Germanice Valentino Linck interprete Altenburgi 1524. 4. *Datz JESUS Nazarenus der mahre Messias sev, derohalben die Juden auf teinen andern marten durffen*. Hispanicæ versionis Anno 1418. factæ ab Albaro de Villascusa, JCto Salmantivensis, sed adhuc ineditæ meminit Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hispanica veteri, Tomo II. pag. 2.

Alphonsus Burgensis. infra, *Vallisoletanus*.

Alphonsus a Carthagena. infra, *Alphonsus de S. Maria*.

Alphonsi IX. Castellæ Regis, qui de Mau-

(*a*) Ex Hebraica potius, quæ ex Arabico facta erat, versione. Vide Rev. Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 1099.

Mauris An. 1212. victoriam ingentem reportavit, sunt *duæ Epistolæ*, Basileæ 1553. editæ, una *de Saracenis profligatis*, & altera *de Albingensium hæresi extincta*, tertiaque *ad Philippum Augustum*, Franciæ Regem, quam edidit Baluzius Tomo II. Miscellan. pag. 251.

Alphonsus X. Castellæ & *Legionis* ab Anno 1252. Rex, electus etiam Anno 1257. Imperator, Imperio renunciavit A. 1273. sed & regno spoliatus a filio Sanctio, Anno 1282. non diu post, Anno 1284. diem obiit. *Maximus & Prudentissimus Rex, si sibi sapere didicisset*, ut ait Mariana XIV. 7. *Exstant*, inquit idem XIII. 9. *de astrorum conversionibus, de Hispanica Historia ab Alfonso edita Volumina magno ingenio, incredibili studio.* & XIV. 7. *Sacros Bibliorum libros in maternam linguam vertendos etiam curavit.* Tabulæ Astronomicæ, quæ ab ipso Alphonsinæ appellantur, magnam ipsi laudem peperere, quanquam & prævivere illis Græci, Arabes, Persæ, & post illius tempora multum illis a posteræ ætatis ingeniis & studio accessit, ut ex hoc brevi elencho Lector poterit cognoscere.

Tabulæ Astronomicæ *Claudi*; *Ptolemæi* Hipparchum secuti & Timocharem ac Menelaum, in magna Syntaxi, de qua dixi lib. IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 14. §. 3.

De tabulis Astronomicis *Arabum* Jacobus Golius ad Alfraganum pag. 66. seq. sicut de *Persarum* tabulis pag. 46.

Albategnii An. 880. ex interpretatione Platonis Titurtini & Joannis Regiomontani.

Arzaelis A. 970. tabulæ Toletanæ.

Geber Latinitate donatus a Gerardo Cremonensi.

UlugBeg tabulæ Longitudinis & Latitudinis stellarum fixarum Persice & Latine editæ a Thoma Hyde, Oxoniæ 1665. 4.

Alphonsinæ cœlestium motuum tabulæ, Regis Alphonsi auspiciis & sumtu (non quater vel quadragies (*a*) ut nonnulli) sed quadringenties (*b*) mille aureorum, post An. 1252. ad 1270. compositæ a *R. Isaaco* Hazan sive Cantore Toletano adhibita opera tam aliorum Judæorum quam Arabum, Ægyptiorum, Maurorum, Hispanorumque. Prodiere Augustæ 1488. 4. quæ editio in Bibliotheca Barberina: tum Venetiis 1492. 4. 1534. Parif. 1545. 1553. 4. cum Canonibus *Joannis Saxoniensis*. Beughemius etiam editiones sine loci nota 1483. & 1490. 4. memorat.

Nicolai Cusani correctio tabularum Alphonsi, in Cusani Operibus pag. 1168. 1176. qui etiam laudat *Henricum Batem* in libello erroris tabularum Alphonsi. Memoratur & *Albertus* de Saxonia. Et Canones tabularum Alfonsi Regis ordinati per *Joannem de Lineriis*. MSti in Bibliotheca Regia Parif. Cod. 1349. Inde in illis tabulis perficiendis studium & operam posuere Jo. Virdundus, Norimb. 1542. 4.

Joannes Schindelius Mathematicus Pragensis: Georgius Peurbachius, Basil. 1553. fol. Jo. Regiomontanus, Tub. 1539. 4. Witeb. 1584. 4. Bernhardus Waltherus Norimbergæ: Dominicus Maria, Bononiæ, ejusque discipulus Nicolaus Copernicus.

Georgius Joachimus Rheticus Lipf. 1570. 4.

Tabulæ *Prutenicæ* Erasmi Reinholdi, ut Rheticus fecit, Copernicum secuti, Prutenicum sive Prussum, Tubing. 1551. 1571. 4. Witeb. 1585. 4.

Jo. Antonii Magini, Venet. 1585. 4.

Frisicæ Lunæ solares a Nicolao Mulero, Alcmariæ 1611. 4.

Tabulæ *Rudolphinæ*, auspiciis Imperatoris Rudolphi II. a Tychone Brahe & Joanne Keplero, Ulmæ 1627. fol.

Illis insistentes Tabulæ Andreæ Argoli, Johannis Longomontani in Astronomia Danica, Mariæ Cunitiæ in sua Urania, Joannis Baptistæ Morini &c.

Ta-

(*a*) Vide Celeberrimi Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 192. Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 55.

(*b*) Bælii Lexicon in *Castille*.

Tabulæ *Mediceæ* Vincentii Reneri, Florent. 1633. 1647. fol.

Philippi Lansbergii Tabulæ motuum cœlestium perpetuæ, ab eo editæ anno ætatis 71. Middelburg. 1632. fol. Hic Alphonsinam methodum unicam esse agnoscit, quæ in Tabulis æqualium motuum usurpanda sit.

Tabulæ *Richelianæ* a Natali Durreto, Paris. 1637. fol.

Tabulæ Philolaicæ Ismaelis Bullialdi, Parisiis 1645. fol.

Joannis Baptistæ Riccioli, S. J. in almagesto novo, Bononiæ 1651. fol.

Johannis Nevvtoni, 1657. &c.

Britannicæ Vincentii Wing, Lond. 1669.

Johannis Hevelii, in prodromo Astronomiæ & Catalogo fixarum, Gedani 1690. fol.

Tabulæ Carolinæ Thomæ Streete, Angli.

Philippi de la Hire *Tabulæ Ludovicianæ*, Paris. 1702.

Joannis Cassini adhuc ineditæ.

Plenissimæ accuratissimæque *Joannis Flamstedii*, Angli, in historia cœlesti postuma Lond. 1726. fol. 3. Vol.

De aliis Alphonsi Regis scriptis, quæ vel Hispanica lingua composuit sive carmine, sive prosa, speciatim Legum Corpore, expeditionum Cruciatarum Historia, & Historiæ Hispanicæ generalis partibus duabus una a Gentis originibus usque ad Annum Christi 893. & altera usque ad Annum 1252. nec non de scriptis, quæ ex Arabico jussit vel in Latinam, vel in Hispanicam linguam transferri, satis mihi videtur, Lectorem remittere ad Nicolai Antonii lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 5.

Ordinatio Alphonsina ab Alphonso Comite Pictaviensi & Tolosano concessa Anno 1270. Villæ Riomo Diœcesis in Gallia Claromontensis, exstat Gallice & Latine ad calcem Juris Consuetudinarii regni Hierosolymitani An. 1099. quod sub titulo: *Assises & bons usages du Royaume de Jerusalem*, Gallice lucem vidit Burgis 1690. fol. curante Gasp. Thavmasio de Thavmasiere, qui etiam Consuetudines Bellovacenses Philippi de Beaumanoir An. 1283. Gallice adjunxit, notisque & glossario illustravit.

Alphonsus Vargas Toletanus, Ordinis Eremitarum S. Augustini, Episcopus *Hispalensis*, defunctus Anno 1359. Cujus Commentarium in Sententias memorat Trithemius cap. 614. *In librum primum Sententiarum*, quem An. 1345. auditoribus suis dictaverat Parisiis, lucem vidit Venetiis 1490. fol. In Aristotelem de anima quæstiones, Vincentiæ 1508. & Venetiis 1565. fol. ut inedita in reliquos Sententiarum libros omittam. Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 113.

Alphonsus I. Lusitaniæ Rex, cujus *Constitutiones militum S. Michaelis*, sive *de Ala* An. 1166. promulgatæ exstant in Privilegiis Ordinis Cisterciensis, Antvverpiæ 1630.

Alphonsi II. Epistola ad Lucium II. Papam data Anno 1180. qua regnum suum Romanæ Ecclesiæ tributarium constituit, cum Lucii responso apud Baluzium Tom. II. Miscell. pag. 220. seq.

Alphonsus de S. Maria, Episcopus Burgensis, qui Anno 1456. diem obiit. Præter scripta Hispanice, *Defensoriumque Fidei*, & alia inedita, quæ a Nicolao Antonio Tomo II. Bibliothecæ Hispanicæ veteris pag. 173. recensentur, Latine composuit *anacephalæosin* Regum Hispaniæ, Romanorum Imperatorum, Summorum Pontificum & Regum Francorum, ex majori excerptam opere: quæ post editionem Granatensem An. 1545. fol. recusa, exstat in Roberti Beli Scriptoribus rerum Hispanicarum, Francofurti 1581. Tomo secundo, & in Andreæ Schotti Hispania illustrata Tom. I. pag. 247. Francof. 1603.

Alphonsus III. Magnus ab Anno Christi 856. Rex *Ovetensium*, (Oviedo in Hi-

Hispania) Scriptor vetus *Chronici* desinentis in anno eodem 856. & ab illo tempore, ubi desiit Isidorus Hispalensis, res Gothorum Hispanorumque persequentis per sesquisæculi ferme spatium, quod sub *Sebastiani* Salmanticensis nomine vulgavit Prudentius Sandovallius, Pampilonensis Episcopus, junctum Chronicis Idacii, Isidori Pacensis, (Badajos) Sampiri Asturicensis, Pelagii Ovetensis Episcoporum, Pampelonæ 1615. & 1634. fol. Vide Nicolaum Antonium lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 10. Tom. I. pag. 362. seq. & Tom. II. pag. 272.

Petrus Alphonsus, cujus *Dialogi XII.* cum Moyse Judæo, quo nomine auctor ipse ante baptismum vocabatur, prodierunt Coloniæ 1516. 8. recusi etiam in Bibliothecis Patrum, & in novissima editione Lugdunensi Tom. XXI. pag. 173. *Fuit autem*, inquit in Præfatione, *Pater meus spiritalis*, *Alphonsus gloriosus Hispaniæ Imperator*, *qui me de sacro fonte suscepit*, *quare nomen ejus*, *Petri nomini apponens*, *Petrus Alphonsi mihi imposui*. Petri nomen cooptasse sibi testatur, quia baptizari ipsum contigit die natali Apostolorum Petri & Pauli An. Christi 1106. ætatis 44. quo tempore Castellæ & Legioni præerat Alphonsus VI. * An liber Dialogorum idem sit cum libro *Disciplina* inscripto, ignoro. Extat sub hac inscriptione liber in Codice Vaticano 4161. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 115. Credo tamen hanc ipsam esse *Clericalem Disciplinam*, quam in Codice Sangermanensi evolvisse se Cangius hic apud Fabricium admonet.

Alphonsus Philosophus, cujus *Clericalem Disciplinam* evolvit Cangius MStam in Bibliotheca S. Germani de Pratis, Codice 798. idem cum superiore videtur esse Oudini judicio, Tom. II. p. 992. sed fallitur Oudinus, cum Petri Hispani Logicam ad hunc Petrum Alphonsum refert, ut infra in *Petro* Hispano dicendi locus erit.

Alphonsus, utriusque *Siciliæ* & *Aragoniæ* Rex, defunctus Anno 1458. de cujus dictis & factis libros IV. Antonii Panormitæ Æneas Sylvius misit in compendium. *Epistolas* quasdam hujus & *Orationes* Latine scriptas laudat Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 178. quæ leguntur in Lucii Marinæi Siculi Genealogia Regum Aragoniæ, post editiones Cæsaraugustanam 1509. & Complutensem 1533. recusa in Roberti Beli Sylloge Tomo II. lib. XI. cap. XLV. & seq. & in Hispania illustrata Andr. Schotti Tom. I.

Alphonsus de Soto, Civitatensis JCtus, circa Annum 1490. cujus scripta refert Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 228. in quibus Tractatus *Jubilæi*, & *Camerariatus*, & *de futuro Concilio* ad Sixtum IV.

Alphonsus de Spina, Ordinis Minorum, circa Annum Christi 1458. in villa Vallisoletana scripsit celebre illud *Fortalitium Fidei* contra Judæos, Saracenos, aliosque Christianæ Fidei inimicos, distributum in libros quinque ac primum editum sine loci nota An. 1487. ac deinde sæpius, ut dixi in libro de Veritate Religionis Christianæ pag. 574. Confer eruditissimi Wolfii nostri Bibliothecam Hebræam Tomo I. pag. 193. Tom. II. pag. 1116. & Tom. IV. pag. 545. seq.

Alphonsus Tostatus. infra, *Tostatus*.

Alphonsus Burgensis, sive *Vallisoletanus* Ex Judæus, cujus *libri de bellis Domini* in Fortalitio fidei citantur, hinc ab Alphonso de Spina, de quo supra, diversus esse cognoscitur. Opposuit autem illa bella Domini, Hebraice & Hispanice composita, non Latine, Josepho Kimchi Judæo, quæ MSta exstare feruntur in Bibliothecis Romanis, oppugnata etiam a *R. Schem Tov* ben R. Isaac Sprot, Tudelensi, qui lapidem illis Lydium opposuit. Vide Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 192. & laudatum Wolfium nostrum Tomo I. Bibliothecæ Hebrææ pag. 192. 1126. & Tom. IV. pag. 786.

786. ubi Pauli Burgensis testimonium, qui tempore Regis Hispaniæ Alphonsi X. refert hunc Alphonsum anno ætatis sexagesimo baptismum suscepisse. * In Bibliotheca Vaticana, notante P. Montfaucon Biblioth. MSS. cod. 4151. extat Alphonsus Episcopus Burgensis super altercatione præeminentiæ sedium inter Oratores Regis Aragonum, & Regis Angliæ. Ambigo tamen an hæc de Alphonso isto dicta sint.

Alphonsus Vargas. supra, *Hispalensis*.

Alphonsus Zamora, Ex-Judæus sub Sæculi XVI. initia, cujus magnæ partes fuere in adornandis Bibliis Polyglottis Complutensibus, quibus etiam Vocabularium addidit, & Grammaticam & Correctorium locorum perperam in Codicibus quibusdam Scriptorum. Vide Warthoni auctarium ad Caveum ad An. 1506.

Altaichensis Monachi *de Vita S. Salomes Virginis, & Judithæ Viduæ*, reclusarum apud Altaich in Bavaria, Sæculo IX. in Actis Sanctorum 29. Junii Tomo V. pag. 493.

Altmannus. supra, *Alemannus*.

Magistri Altmanni Medulla Matrimonii versibus exposita hexametris. Incipit: *Ardua tentantes*. MS. Sæculi XIII. in Monasterio Cremifanensi, Ordinis Benedicti in Austria, ut ex Cl. Viro Bernardo Pez didici.

Alvardus Cadurcensis, Ordinis Prædicatorum, aliis *Alvarus*, aliis *Bernardus Arnoldi*, sed vero nomine *Arnaldus Bernardi*, qui circa Annum 1334. diem obiit. Scripsit *Postillam super Apocalypsin*. Lecturam & Sermones *super septem Psalmos Pœnitentiales* & *super Officium defunctorum*. *Sermones valde notabiles* pro Clericis &c. Vide Jacobum Quetif T. I. pag. 588. seq.

Aicardus Alvarotus, JCtus Patavinus circa Annum 1350. cujus *Consilia* celebrantur. Vide Hendreichii Pandectas Brandenburg. pag. 135.

Alvarotus de Alvarotis, Aicardi frater, Patavinus & ipse JCtus, qui obiit Anno Christi 1388. hujusque filius *Petrus Alvarotus*, qui Bononiæ & Patavii docuit, de cujus scriptis vide Nicolaum Comnenum Papadopoli Tom. I. Gymnasii Patavini pag. 217. Petrique frater *Jacobus Alvarotus*, qui *de usibus feudorum* scripsit, & *repertorium axiomatum feudalium*, Pataviique Anno 1453. diem obiit supremum, hujusque filii *Comes* & *Franciscus*: filiusque Comitis *Jacobus Alvarotus* defunctus Ferrariæ circa Annum 1500. omnes Juris utriusque peritia clari. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. II. cap. 104. De editis plerorumque scriptis Hendreichium consules.

Paulus Alvarus, aliis *Aurelius Flavius Alvarus*, Vir illustris, Patricius Cordubensis, Hispanus, de quo post Ambrosium Moralem diligenter Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ Hispanæ cap. 8. Tom. I. pag. 349. seq. Hic circa Annum 847. *Eulogii Cordubensis Vitam & Martyrium* scripsit, quod non modo exstat apud Surium XI. Martii, sed & in Actis Sanctorum XI. Martii Tom. I. pag. 90. seq. additis Papebrochii notis repetitum ex editione Ambrosii Moralis præfixa operibus Eulogii ab eo vulgatis Compluti 1574. fol. De cæteris editionibus Tom. IV. Hispaniæ illustratæ pag. 223. & Tom. XV. Bibliothecæ Patrum jam notavit Caveus. De *Scintillis Patrum* vide infra in *Defensore*. *Indiculum luminosum* scriptum Anno Christi 854. hujus Alvari esse, contra Moralis sententiam, probat Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 8. Tom. I. pag. 350. qui prioris finem & posteriorem librum integrum notat in MS. desiderari, argumentumque operis, docet esse defensionem illorum, qui Martyrio sese non perquisiti obtulere, pro quibus & Eulogius decertavit: dein Prophetiarum de Mahometo & ejus nefanda hæresi explicationem. Idem Nicolaus Antonius & proprio opere Alcoranum observat voluisse confutare, ac præterea in MS. reperit hu-

jus Alvari *Confeſſionem*, & librum *Epiſtolarum XX.* Deinde *Carmen Philomelaicum*, in Philomelæ laudem, aliaque carmina præter S. Eulogii epitaphium hymnumque in diem ejus, inedita omnia, atque in his *Epimenidem* ægritudinis propriæ, & *in Bibliothecam Leovigildi*, *in Crucis laudem*, verſuſque heroicos *in laudem B. Hieronymi*.

Alvarus Pelagius, diſcipulus Johannis Scotis Pariſiis docentis, ipſe Hiſpanus Juris Canonici Doctor, Ordinis Minorum, Summus Papæ Johannis XXII. Pœnitentiarius & Coronenſis in Achaja Epiſcopus, deinde Silvenſis (in villa Ramra) in Algarbia, de quo multa Waddingus in Annalibus Tomo tertio ad An. 1308. 1329. 1332. 1340. & in Scriptoribus Ordinis Minorum p. 15. & Nicolaus Antonius Bibliothecæ veteris Hiſpanæ lib. IX. cap. 4. Tom. II. pag, 100. ſeq. Ex ſcriptis ejus præcipuum eſt *Summa* (*a*) *de planctu Eccleſiæ*, ejus morboſo & defectuoſo tam eccleſiaſticorum, quam ſæcularium lugubri ſtatu, ad Petrum Gomezium Cardinalem: opus Antonino Florentino inprimis probatum, quod auctor ipſe ait ſe cœpiſſe componere Avenione, An. 1330. & abſolutum An. 1332. recenſuiſſe in Luſitania An. 1335. atque iterum An. 1340. Prima editio hujus operis Ulmenſis An. 1474. folio majore apud Johannem Zeiner de Reutlingen. Hanc ſecutæ Lugdunenſis 1517. & Veneta 1560. fol. dignumque eſſet, raro utpote obvium, quod ab aliquo viro docto cum neceſſariis ad temporum illorum faciem intelligendam obſervationibus prælo iterum ſubjiceretur. Alia Alvari hujus ſcripta, ſed ut opinor adhuc inedita, de quibus præſertim Nicolaus Antonius, memorantur *Speculum Regum*, cum *collyrium adverſus hæreſes*: *Apologia* pro Johanne XXII. adverſus Marſilium Patavinum & Guilelmum Occamum. *Commentarii in IV. libros Sententiarum*. *Sermo* habitus præſente Johanne XXII. quo adhæret opinioni illius de viſione animarum ante diem judicii deneganda, de qua Waddingus ad Annum 1333. num. 10. * Non illuſtrandum eſſet tantummodo a viro aliquo docto opus iſtud Alvari, atque ita paludatum iterum producendum eſſet in publicum; ſed & ad veteres MSS. Codices ex integro recenſeri oporteret. Nam plane mendoſum eſt in editis, & ſæpe diſcrepat a MSS. Bernardinus Baroni Lucenſis Amicus meus, vir doctus, opus idem Pelagii in MS. codice chartaceo poſſidet, quem mihi mutuavit, eumdemque cum impreſſo Venetiis an. 1560. contuli; atque ſic demum intellexi, quanta ſit hujus correctionis neceſſitas. En unum alterumve ſpecimen ex præfatione deductum

Edita	MS.
In ſublimitate ſtatus ima cum Chriſto humili.	In ſublimitate ſtatus Pontificalis nunc. Cum Chriſto humili.
Edita	MS.
Sic Elech	Sicheleg.
Seraphici almi	Seraphici olim
Ibi *cum enim*	V. cum emin.
Verus Papa Nicolaus antiquus Romanus.	Verus Papa Joannes Romanus &c.
Qui non eſt ſanctus	Qui non eſt factus Epiſcopus.
In Eccleſia catholica	Etiam catholicus
Et quadraginta cap. in prima parte iſtius operis.	Et quadraginta duobus articulis in principio iſtius operis.

Alvernus, de *Alvernia*, vide infra *Petrus Arvernus*, & *Guilelmus Pariſienſis*.

Aluiſius (*Luiſius*, ſive *Ludovicus*) *Mar-*

(*a*) Fallitur Waddingus, quique eum ſequuntur & a *planctu Eccleſiæ* diverſum opus faciunt Alvari *Summam Theologiæ*, quam & ipſam impreſſam ajunt fuiſſe Ulmæ A. 1474. Falluntur & qui cum Orlando Reutlingenſem *planctus Eccleſiæ* editionem fingunt Anno 1474. in lucem editam. Vide Francica Acta erudita & curioſa, vulgata Germanice Norimbergæ 1728. 8. Parte XIV. pag. 112.

Marsillus, Florentinus Augustinianus, qui Anno 1450. diem obiit, monumento publicis a Patria sumptibus facto decoratus. Præter alia scripta Theologica, Quæstiones, Commentarios & Sermones, *Vetus & Novum Testamentum carmine Heroico* panxit, quod opus Florentiæ in Augustinianorum Bibliotheca S. Spiritus MS. asservari testatur Julius Niger de scriptoribus Florentinis pag. 389. & Philippus Elssius in encomiastico Augustiniano pag. 441. Idem hunc Aluisium ait subtiliter contra Græcos disputasse in Concilio Florentino, quod haberi cœptum An. 1438.

Alulfus, Monachus Benedictinus S. Martini Tornacensis circa An. 1096. *Paterii*, de quo infra, exemplo & *Odonis* Abbatis sui, posteaque Episcopi Cameracensis precibus, ex *Gregorii M.* scriptis collegit expositionem Veteris & Novi Testamenti tomi IV. eisque nomen *Gregorialis* imposuit. Tomi duo primores loca Veteris Testamenti, tertius Novi continet, quartus est de variis argumentis, & Oudino T. II. pag. 656. teste, qui MStum opus in variis Bibliothecis Galliæ evolvit, libris XVI. distinguitur. *Prologum* edidit Mabillonius Tom. I. Analector. pag. 312. (editionis novæ in fol. pag. 131.) *Liber tertius in Novum Testamentum*, lucem vidit Paris. 1516. 4. & eodem anno Argentorati per Joannem Knoblauchium: & sub Paterii nomine inter Opera Gregorii M. A. 1553. Romæ in fol.

Alvredus, vide *Ælfredus*.

Amadeus, *sive Amedeus*, Monachus Clarævallis, Ord. *Cisterc.* & ex Abbate Altæcumbæ Episcopus ab An. 1145. ab 1158. *Lausannensis*, de cujus laudibus præter Carolum de Visch in Bibliotheca Ordin. Cisterc. pag. 19. Chrysostomum Henriquez in Menologio Cisterciensi 7. Januar. & Angelum Manriquez Tomo II. annalium Cisterc. ad An. 1158. Sammarthani T. II. Galliæ Christianæ pag. 628. Ejus *sermones VIII. de laudibus B. Mariæ Virginis* post primam editionem Basileensem Anni 1517. sæpius recusæ sunt tum alibi tum in heptade præsulum Theophili Raynaudi, Lugduni 1633. & Parisiis 1671. fol. & in Francisci Combefisii Bibliotheca Patrum Concionatoria, Paris. 1662. fol. & separatim ex recognitione Richardi Gibboni S. I. Audomari & Antvverpiæ 1613. 12. atque inde Duaci 1625. 4. & in Bibliotheca Patrum Coloniensi An. 1622. Tomo XV. pag. 308. & in Lugdunensi Tomo XX. pag. 1262. nec non in Petri ab Alva & Astorga Tomo primo magni Marialis, Madrit. 1648. fol. qui non dubitat Amadeo has homilias Franciscano tribuere, cum tamen, Combefisium si audias, nox diei non sit dissimilior quam Amadei utriusque stylus. Itaque Lucas Waddingus libenter hac in parte dissentit ab Henrico Willoto, qui & ipse easdem ad Amedeum Franciscanum, tanquam auctorem retulerat.

Amadeus Lusitanus, alio nomine *Joannes Menesius de Sylva*, Ord. *Minorum* sive S. *Francisci*, defunctus An. 1482. de cujus *Revelationibus*, sive *Nova Apocalypsi* consulendus Bzovius ad A. 1471. num. 36. seqq. Waddingus in Annalibus Tomo VI. & VII. & in Bibliotheca Ordin. Minor. ubi inter alia pag. 16. notat Possevinum de eodem ter agere, sub nominibus *Amedei*, *Amatoris*, *Ameoli* & *Amodei*. Hic est, quem Volaterranus ait virum fuisse miræ sanctitatis, reformatoremque religionis tempore Xysti IV. & scripsisse quædam more prophetico, *quæ vulgo non sunt permissa legi, propterea quod revelationibus a DEO vel Angelis sibi credita asserit*. Easdem peregrinatione doctrinæ & falsiloquiis infectas queritur Raynaudus, & Bellarmini censuras LVII. quibus illæ castigantur, edidit Bartoloccius Tomo I. Bibliothecæ Rabbinicæ pag. 241. 245. adde Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 208. & Cornelium a Lapide ad Apocalyps. I. ubi angelus Amadei dicitur fuisse Scotista, quia totum se prodit addictum Scoti sententiis.

Amalarius Lugdunensis, contra quem tempore Caroli Calvi, qui ab Anno 840. ad 877. regnavit, habita est Synodus Carisiacensis. Acta ejus a Patribus Concilii jussus scripsit *Florus*, Diaconus Lugdunensis, quæ MSta apud Ranchinum legit Mornæus, atque ex illis IV. 8. de Eucharistia pag. 1627. editionis Latinæ (*a*) Hanoviensis 1605. 8. hæc profert:

Docet (inquit) *Præceptor egregius* (Amalarius Episcopus Lugdunensis) *corpus Christi esse triforme & tripertitum. Tria esse Christi corpora: Primum quod Ipse suscepit: Secundum in nobis qui super terram ambulamus: Tertium in illis qui sepulti jacent. Hac de causa has debere fieri partes; unam in calice pro Christo: alteram in patena pro vivis: tertiam in altari pro mortuis. Dicit panem illum esse carnem Christi, sanguinem animam, ut sit totus Christus. Hæsitandum dicit, utrum Corpus Christi de Altari sumptum in corpore nostro maneat usque in diem sepulturæ: an recipiatur invisibiliter in Cœlum. An, quando venam incidimus, cum sanguine profluat: An cum cæteris quæ in os intrant, in secessum labatur.* Hæc deliria quibusnam argumentis revincunt Gallicani Patres? *Panis* ajunt, *& vinum, efficitur spiritualiter Corpus Christi, id est vitæ & salutis nostræ Mysterium, in quo aliud corporis oculis, aliud fidei videmus obtutu. Nec id tantum quod ore percipimus, sed quod mente videmus, credimus, libamus. Unde pulchre & fideliter petimus: ut quæ ore contingimus, pura mente capiamus. Mentis ergo est cibus iste, non ventris: nec corrumpitur, sed permanet in vitam æternam: quoniam pie sumentibus confert vitam æternam. Pie autem sumit, qui Spiritu fide illuminatur. In illo cibo & potu visibili, virtutem invisibilis gratiæ esurit ac sitit: Et munus Indulgentiæ, id est salutis spirituales percipit. Nullatenus cogitanda aut metuenda est in hoc mysterio, ulla pollutio. Corpus igitur Christi non est in specie visibili, sed in virtute spirituali: nec inquinari potest fece corporea, quod & animarum & corporum vitia mundare consuevit.*

* Multa hic involvit Fabricius, quare totus iste articulus a me refingendus, ac retractandus est. Agebat Amalarius non Episcopum, ut a Fabricio creditum, sed Chorepiscopum Lugdunensem; scripserat tria diversi artificii, sed ejusdem argumenti opera, quorum prioris titulus est *officialis*, in quo de sacris officiis tractatio instituitur; alterius *Antiphonarium*; tertii *Embolus opusculorum suorum* idest additamentum. Scripta hæc approbanda in Concilio Diœcesano Lugdunensi tradidit. Sed nihil tunc definitum ex conjectura judico. Tum Florus Magister, & Ecclesiæ Lugdunensis Diaconus scripta hæc censura dignissima judicans detulit ad Concilium apud Theodonis Villam an. 835. habitum; cumque nec sic damnarentur, Florus scripto alio emisso ea omnia expressit, quæ suspecta in libris Amalarii judicabat. Demum in Synodo Carisiaca anni 838. de hac causa cognitio instituta est, atque opuscula Amalarii damnata. Narrat hæc Florus in altero opusculo inscripto: *de causa Fidei apud Carisiacense Episcoporum Concilium nuper habita*. Ibi quidem aliqua tangit de Actis Concilii non tamquam jussus a Patribus Concilii hæc ipsa scribere, sed suo ingenio, & consilio; tum ex suo marte profert rationes, quæ damnationem librorum Amalarii a Concilio pronunciatam defendunt, & adstruunt. Non ergo Patrum Concilii rationes hic promuntur, ut ex Mornæo asserit Fabricius; sed Flori sunt omnia. Insuper fragmentum illud hic relatum a Fabricio, desumptum est non ex opusculo, ubi pars Actorum Concilii traditur, sed ex præcedenti opusculo, in quo Florus Amalarii sententiam late exponit, & refutat. Quare

(*a*) In Gallica Mornæi editione hæc desiderari notavit Colomesius in paralipomenis de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de Floro.

re si quid forte hic traderetur adversus dogma de Eucharistia, illud utique non Concilii Patribus, sed Floro ipsi Mag. ad scribendum esset.

Sed nec Floro quidquam excidit dogmati catholico de vera Christi perceptione in Eucharistia repugnans. Scripserat Amalarius rem esse ambiguam, *utrum corpus Christi de altari sumptum in corpore nostro maneat usque in diem sepulturæ, an invisibiliter recipiatur in cœlum; an quando venam incidimus cum sanguine profluat; an cum cæteris, quæ in os intrant, in secessum labatur*. Ubi etiam de sputis, & phlegmatibus spurcissime disputat. Reprehensione hæc digna judicat Florus, aggressusque refutanda demonstrat, *hunc cibum mentis esse, non ventris, non corrumpi, sed permanere in vitam æternam; corpus Christi non esse in specie visibili, sed in virtute spiritali, nec inquinari posse fæce corporea, quod animarum & corporum vitia mundare consuevit*. Quibus verbis id unice intendit Florus alio plane modo manducari Corpus Christi, ac cibus materialis, contra id quod Amalarius asserebat, vel ponebat in ambiguo. Cæterum non negat Corpus Christi reipsa a Fidelibus manducari. *Dominus Jesus Christus*, ait, *asserit semetipsum a Fidelibus manducari, & vere carnem suam esse cibum, vere sanguinem suum potum esse*. Et paulo superius *carnem suam dicit* (Christus) *a Fidelibus manducari, & sanguinem suum potari. Vere illum cibum carnem suam esse, vere illum potum sanguinem suum existere confirmat. Seipsum asserit a Fidelibus suis comedi, & sine hoc cibo neminem vere per hunc mundum vivere testatur; hunc esse panem de cœlo descendentem, idest carnem quam ipse tradidit pro mundi vita*. Hæc omnia Flori opuscula vulgavit P. Martene Vet. Mon. tom. IX. col. 649. ex quo ego eadem illa repetii in Supplemento Concil. tom. 1. pag. 865.

Utrum vero Amalarius iste idem sit omnino cum authore operis *de ecclesiasticis officiis*, & *de ordine Antiphonarii* plus vice simplici in Bibliothecis Patrum vulgati, quæstio mihi est permaxime anceps. Patria scriptoris ejus operis a nostro est diversa, vel illum Treverensem dicamus, vel Metensem. Insuper eorum, quæ a Floro Magistro suggillantur nihil legitur in libro vulgato de Ecclesiasticis officiis. Ex quibus omnibus non immerito quis inferret librum officiale &c. Amalarii Lugdunensis nihil habere cum libro de Ecclesiasticis officiis pervulgato commune.

Vicissim autem nomen authoris utriusque operis commune est, *Amalarius*, tempus, quo uterque vixit, idem. Titulus libri utrimque idem. Nam Amalarius vulgatus scripsit *de Ecclesiasticis officiis*, qui titulus haud valde discrepat ab *officiali* Amalatii Lugdunensis. Alterum opusculum Amalarii vulgati est *de ordine Antiphonarii*; alterius Amalarii est *Antiphonarium*. Florus censura notat illud de quatuor jejuniis ab Ecclesia institutis *contra quatuor humores, quibus corpus vegetatur humanum*. Simile quid legitur in Edito Amalarii lib. 2. cap. 2. *divinor. officiorum*. Quamquam vero reliqua, quæ Florus censura notat, non occurrunt in edito *de divinis officiis*, non ideo tamen hæc de conjungendo in unum utroque opere sententiæ repugnant. Forte enim Ecclesiastici Amalarii libri integri ad nos nequaquam pervenerunt. Quam in rem animadvertisse juvat P. Mabillonium in suis Analectis additamenta quædam ad libros Amalarii nondum edita e MSS. Codd. evulgasse. Sicut igitur quædam ejus operis reperta sunt, quæ huc usque latuerunt; ita pariter reperiri & alia poterunt adhuc ignota. Insuper duos tantummodo Amalarii libellos ad nos transmissos constat; tertius quem Embolum appellavit, adhuc forte latet, vel periit; atque in eo facile contineri poterant ea, quæ Florus criminatus est. Haud abs re etiam suspicaremur Concilii Carisiaci Patres, qui Amalarii

rii Lugdunensis libros improbarunt, id etiam effecisse, ut ea quæ in iisdem libris reprehensione digna judicarunt, delerentur, vel expungerentur; atque sic demum correcti libri fidelium manibus permitterentur. Hæc satis de re præsenti.

Amalarius, *Amularius*, *Amelarius*, *Amilarius*, *Hamularius*, *Amalharius*, *Amalhart*, (*a*) *Hamalart*, Chorepiscopus Metensis, qui Anno 816. Concilio Aquisgranensi probavit *librum Vitæ Clericorum* (al. Canonicorum) Capitulis CXIII. quibus alia XXXII. & de Vita Sanctimonialium Capita XXVIII. adjuncta sunt. Vide in Tomis Conciliorum Regia Tom. XXI. Labbei Tom. VII. Harduini Tom. VI. Coleti Tom. IX. Vide & Sirmondi Concilia Galliæ Tom. II. pag. 329. Cointii Annales Tom. VII. pag. 317. 319. 397. seq. Idem Amalarius An. 825. a Synodo Parisiensi missus Aquisgranum ad Ludovicum Pium syllogen testimoniorum ex SS. Patribus adversus imaginum cultum pertulit. Idem, de quo Sigebertus Gemblacensis cap. 87. *Amalarius* (ita pro *Attulario* legendum) *Monachus brevem* libellum de Ecclesiasticis officiis *scripsit*. *Postea scribens de eadem re ad Ludovicum Imperatorem*, Ordinem & causas Ecclesiasticorum Officiorum, quatuor libris *planius digessit: & de* mysteriis Missæ *librum unum*. In MS. Codice Ecclesiæ S. Martialis apud Lemovicas, teste Mabillonio Tom. I. pag. 419. Tom. II. pag. 140. (editionis novæ pag. 100. & 432.) hæc in fine leguntur: *Explicit liber* Symphosii Amalarii *Presbyteri venerabilis* de Divinis Officiis, *quem misit ad Ludovicum & Lotharium Reges filios Caroli Magni Imperatoris, quem librum transscribi curavit ADEMARUS* &c. Ex illo Codice Mabillonius supplementum (*b*) L. IV. c. 48. publicavit *de Regula S. Benedicti*, *præcipui Abbatis*, ad quod illustrandum pertinet etiam Mabillonii Dissertatio de Monastica vita Gregorii M. Tomo II. pag. 145. & editionis novæ pag. 499. Amalarii *Eclogæ de Officio Missæ* in Baluzii Capitularibus Regum Francorum Tom. II. pag. 1352. qui etiam Anonymi *Responsionem de Corpore & Sanguine DOMINI* a Dacherio Tomo XII. pag. 39. & editionis novæ Tom. I. pag. 149. editam, Amalarii hujus esse annotavit. *Quatuor libri de Ecclesiasticis Officiis*, quos Honorius IV. 3. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Episcopo Metensi diserte tribuit, prodierunt una cum ejusdem libro *de ordine Antiphonarii* (in quo *Lectionarium* etiam & *Cantatorium*, & *Commentarium diurnalis Officii* auctor fuit pollicitus) in *Melchioris Hittorpii* collectione Scriptorum de Divinis Officiis, Coloniæ 1568. fol. quam infra cum *Ordine* Romano recenseo, & in *Georgii Ferrarii*, Romæ 1591. fol. nec non in universis Patrum Bibliothecis, ac novissima Lugdunensi Tom. XIV.

Amalarius Fortunatus, Monachus Benedictinus, & ab Anno Christi 810. Archi-Episcopus *Trevirensis*, qui missus a Carolo Magno in Saxoniam Anno 811. Ecclesiam Hamburgensem in honorem B. Virginis consecravit, triennio post extinctus. Vitam ejus scripsit Constantinus Caetanus editam Romæ 1612. 4. qui *librum de Divinis Officiis* non Metensi, sed huic Amalario tribuendum contendit, quod præter Anonymum Mellicensem cap. 71. de Scriptoribus Ecclesiasticis, diserte etiam facit Albericus Monachus trium fontium in Chronico ad Annum 810. pag. 155. *Wasco Abbas Mediolaci fuit Archiepiscopus Treverensis, & post eum Amalarius Fortunatus Cardinalis, qui librum Officiorum Ecclesiasticorum composuit*. Sed libri de Officiis ad Ludovicum Pium gloriosissimum, ut eum compellat *Imperatorem*, scripti sunt post Annum 819.

(*a*) Alius *Amalhart* Abbas Hornbacensis apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 643. & editionis novæ pag. 426.

(*b*) Illud Supplementum, sicut & caput 46. & 47. libri IV. in suo Codice non legit Bostonus Buriensis.

819. (a) quum Amalario Trevirensi jam defuncto successisset Hettius. Confer, quæ Sirmondus ad Caetanum, apud Labbeum de S. E. Tom. I. p. 692. seq. & Tom. IV. Operum Sirmondi p. 643. seq. *Epistolæ* quoque *sex*, quas vulgavit Dacherius Tom. VII. Spicilegii p. 164. & Tom. III. editionis novæ pag. 330. quarumque ultima est *de Observatione Quadragesimæ*, non Trevirensem, sed eundem, qui de Officiis scripsit, Amalarium habent auctorem. Et priores quidem, quæ *de nomine JESU* tractant, sunt ultimum caput libri tertii de Officiis Ecclesiasticis, quod in editionibus desideratur, sed notatur in indice capitum. Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 213. Amalario autem Treverensi *Epistolam de Cæremoniis Baptismi* ad Carolum Magnum sub Alcuini nomine a Canisio Tomo VI. Antiquar. Lect. pag. 366. & Tom. II. editionis novæ pag. 543. atque inter Alcuini Opera pag. 1151. vulgatam vindicat Codex Petavianus, teste Sirmondo notis ad Theodulfii Aurelianensis librum de Ordine Baptismi Tom. II. Operum pag. 943.

Amalricus Augerii de Biterris, Augustinianus Monasterii B. Mariæ de Apriano, sive Aspriano, Elnensis, sive Helenensis Diœcesis Prior, Doctor Universitatis Montepessulanæ & Urbani V. Capellanus circa Annum Christi 1362. ex CCIX. Chronicis scripsit *Actus Pontificum Romanorum* a Petro usque ad Johannem XII. sive Annum Christi 1321. ad Urbanum V. post ea, quæ ex hoc Amalrico produxere *Spondanus*, qui eum ut fidelem & accuratum laudat tum alibi, tum ad Annum 1310. n. 4. *Baluzius*, qui Vitas Clementis V. & Johannis XXII. notis illustratas vulgavit in præclaro Opere de Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 95. & 185. & *Leibnitius* de Gregorio V. & Clemente II. gente Saxonibus Tom. I. Scriptorum Brunsvicensium pag. 576. & 578. integrum denique opus vulgatum est a V. C. *Joanne Georgio Eccardo* Tom. II. Corporis Scriptorum medii ævi pag. 1641. 1824. Lipsiæ 1723. in fol. Testatur Eccardus Amalricum, qui ab Innocentio III. diffusior esse in rebus ætati suæ propioribus incipit, opus hoc digessisse ordine litterarum Alphabeti, per capitula 1048. prælatam autem a se in editione hac sua ordinem temporum & successionem Paparum.

Alius *Amalricus de Bena*, Carnotensis, circa Annum Christi 1204. de quo vide Bulæum Tom. III. Histor. Academiæ Paris. pag. 24. seq. & 48.

Amalricus Rex Hierosol. circa Annum Christi 1258. eique suppar *Amalricus Patriarcha* Ecclesiæ Dominicæ Resurrectionis ab Anno 1157. ad 1180. quorum Epistolas ad Ludovicum Francorum Regem edidit Bongarsius in gestis DEI per Francos, Regis quidem Tom. I. pag. 1173. 1176. 1178. 1179. 1181. 1182. & Patriarchæ pag. 1180.

Amalricus ex Weissenburgensi ad montana Vosagi Monacho Benedictino Episcopus ab Anno 891. ad 893. Spirensis, quem inter alias laudes etiam Poetam gravem vocat Guilelmus Eysengreinius pag. 71. Catalogi, ex scriptis autem ejus memorat *Commentarios in Pentateuchum & in Pauli Epistolas*.

Amandus Argentinensis Episcopus interfuisse traditur Concilio Coloniensi A. 346. quod edidit Sirmondus Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 11. De dubia fide hujus Concilii monui Bibliothecæ Græcæ Tomo XI. pag. 371.

Amandus de Castello, Canonicus Tornacensis, inde Prior Aquicinctinus, ac denique Abbas Marchionensis, scripsit *Epistolam de obitu Odonis, Episcopi Cameracensis*, defuncti circa Annum Christi

L

(a) Neque Metensem, neque Trevirensem Episcopum, sed tertium quendam Amalarium fuisse, qui circa Annum 827. de Officiis Ecclesiasticis scripserit, contendit Blondellus, quem vide sis libro de Episcopis pag. 80. *Eclogæ* Amalarii Abbatis *in Ordinem Romanum* editæ sunt a Mabillonio Tom. II. Musei Italici pag. 549. 550.

sti 1120. exstat in Belgica Christiana Arnoldi Baissii, edita Duaci 1634. 4. Vide Oudinum Tomo II. pag. 1014.

S. Amandi Tungrensis, sive Trajectensis Episcopi, qui Anno 662. traditur obiisse, *Codicillum*, quo mandat corpus suum in Elnonensi Monasterio, quod in Diœcesi Tornacensi fundaverat, sepeliri, nec inde evehi, publicavit Aubertus Miræus in fastis Belgicis, Bruxellæ 1622. 8. De hoc Amando Baronius ad Martyrolog. atque Acta Sanctorum 6. Februarii, & quæ infra in *Milone*.

Amaneus, Archiepiscopus in Gallia Auscitanus, sub quo promulgata in Synodo Nugarolensi An. 1303. Capitula XIX. & alia V. in Synodo Auscitana Capitula VI. in Tomis Conciliorum occurrunt.

Amatus, Monachus Cassinensis, & incertæ sedis Episcopus clarus circa Annum 1080. Scripsit *Historiæ Nortmannorum libros VIII.* ad Desiderium Abbatem (postea An. 1087. Victorem III. Papam) MStos in Bibliotheca Cassinensi, teste Joanne Baptista Maro ad Petrum Diaconum de Scriptoribus Casinensibus cap. 20. ubi præterea hujus Amati memorantur *libri IV. de gestis Apostolorum Petri & Pauli*, scripti carmine, ad Gregorium VII. Papam ab Anno 1073. ad 1085. Et *de laude Gregorii VII. De duodecim lapidibus. De Civitate Cœlesti Hierusalem.* * Est & alius ejusdem nominis scriptor multo recentior, cujus est opusculum *de ira Dei, & Antichristo; opus compositum Florentiæ anno* 1461. cum epistola nuncupatoria ad universos Christi fideles. Extat in Bibliotheca Laurentiana. Monfaucon Bibl. tom. 1. pag. 271.

Ambrosius Autpertus, minus recte aliis *Ansbertus*, Gallus, Monachus Benedictinus atque inde Abbas S. Vincentii ad fontes Vulturni fluvii in Samnio An. 777. & 778. quo diem obiit supremum. Vide Acta Sanctorum 19. Julii Tom. IV. p. 646. seq. & Mabillonium sæculo 3. Sanctor. Benedictin. Parte II. pag. 256. Scripsit ut ipse in extremo operis testatur, (*a*) sub Desiderio Longobardorum Rege & sub Paulo I. Papa, & successori ejus A. C. 767. Stephano dicavit *libros X. commentariorum in Apocalypsin*, editos Coloniæ 1536. & in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tomo IX. & Lugdunensi Tomo XIII. pag. 403. *Vitam SS. Paldonis, Tatonis, & Tasonis* fratrum & Monasterii S. Vincentii de Vulturno Abbatum, & *historicam de Monasterio suo relationem*, quæ exstat apud Ughellum Tomo VI. pag. 458. (edition. novæ pag. 369.) Mabillonium Sæc. 3. Benedict. pag. 423. & in Actis Sanctor. XI. Januarii. Sed Commentaria *in Psalmos* & *in Canticum Canticorum* quæ Coloniæ atque alibi edita scribit Labbeus, alii ignorant. Nisi quod MS. in Cantica Canticorum in Bibliotheca Floriacensi exstare Oudinus testatur, certe edita esse non existimo, neque eorum apud Albericum mentio, ubi de hujus Ambrosii prolixa super Apocalypsin expositione. Meminit autem Trithemius cap. 287. de Scriptoribus Eccles. & lib. 2. cap. 106. illustr. Benedictin. ubi eidem Ambrosio Autperto quem An. 890. ait floruisse, tribuit libros X. in Apocalypsin, & *in Psalterium*, *in Cantica Canticorum*, & *librum de cupiditate* (cujus notitiam videtur petiisse a Sigeberto cap. 91.) & *librum Epistolarum ad diversos*. Magna autem suspicio est a Sigeberto, Trithemio, Sixto Senensi aliisque, qui horum vestigiis insistunt, Ambrosium hunc confundi cum *Autperto Abbate Cassinensi* ab Anno 834. ad 837. de quo Petrus Diaconus cap. 13. & ad eum Jo. Baptista Marus pag. 172. seq. vel cum alio etiam juniore hujus nominis. Ad Autbertum Cassinensem referunt *Sermonem in assumtionem Mariæ* inter Augustinianos de Sanctis, & in Combefisii Bibliotheca Concionatoria: *Sermonem de Purificatione B. Mariæ Virginis*, sive *de lectione Evangelii* Luc. II. 22.

(*a*) Confer Albericum Monachum trium fontium ad An. 767. pag. 102. seq.

22. seq. ad calcem operum S. Ambrosii edit. Parif. 1642. 1665. &c. & in Veteri Homiliario, quem sub Alcuini nomine edidit Baluzius T. I. Misc. p. 382. tum *Sermones in laudem S. Matthiæ Apostoli aliorumque Sanctorum*: & *de Nativitate Mariæ*, & *in festum omnium Sanctorum*, *Sermonem de cupiditate*, habentem Scripturarum testimonia octoginta, qui incipit: *Sanctorum Ecclesiam*. Sermonem *in dedicatione Ecclesiæ*. Orationem *contra septies septem vitia*. Homiliam *in Marci IX. 2. seq.* &c. Denique librum *de conflictu vitiorum & virtutum* inter S. Ambrosii & Augustini (*a*) Opera sæpius editum.

Ambrosius (*b*) Traversarius, natus non procul Florentia in oppido Portici (*Pertico*) Romandiolæ, sive Flaminiæ An. 1376. discipulus Joannis Ferreti, Ravennatis: & Emanuelis Chrysoloræ Byzanthini, postea Prior Eremi *Camaldulensis*, & ab Anno 1431. totius Ordinis Generalis, probitate & doctrina inclytus, cujus morte audita quæ, ut ait Arnoldus Wion Tomo I. Ligni Vitæ pag. 38. non sine veneni suspicione Anno 1439. Florentiæ 21. Octobris accidit, Eugenius IV. lacrimas continere non valens, identidem ingeminavit: *Ambrosi fili, quis te mihi eripuit, quis Ecclesiæ Lumen adeo intempestive extinxit?* Camaldulensem eremum ære describi curavit Joannes Mabillonius in itinere Italico pag. 100. ubi Ambrosium in Oratorio sine lapide & titulo sepultum jacere indignatur. Defunctum Oratione funebri prosecutus est discipulus ejus Poggius Florentinus teste Vossio de Historicis Latinis p. 556. quam tamen inter Orationes Poggii editas non reperio. Vitæ ejus narratione Augustinus Florentinus librum tertium sive ultimum Historiarum suarum Camaldulensium conclusit, editarum Florentiæ 1575. 4. Aliam Edmundus Martene præfixit Tomo tertio Veterum Monumentorum, Parisiis 1724. fol. in quo Clarissimi Abbatis *Petri Canneti* (*c*) prævertens propositum, præter *XX. libros Epistolarum* Ambrosii, & pag. 706. prologum Michaelis Monachi ad Cosmum Medicem, Epistolis illis præmissas, exhibet etiam præfationes Ambrosii in Græca scripta Latine ab ipso translata, ut in *Palladium de Vita S. Chrysostomi*, pag. 693. *Chrysostomi libros III. de Providentia* ad Stagirium pag. 695. & *adversus vitæ Monasticæ vituperatores* pag. 697. *Joannem Climacum* pag. 699. *S. Basilium de vera virginitate* pag. 700. *S. Ephræmi VII. Homilias* pag. 702. & *Diogenem Laertium* pag. 704. His deinde Epistolas quasdam virorum doctorum ad Ambrosium subjunxit pag. 707. 728. & Ambrosii *Epistolam ad Bronium* JCtum de obitu Nicolai Florentini pag. 737. Vertit etiam Latine scripta *Dionysii Areopagitæ* edita sæpius post editionem Parif. 1498. *S. Athanasium contra Gentes*, *Chrysostomi in Matthæum*, *& alia opuscula diversi argumenti*, *Sophronii & Joannis Moschi pratum spirituale: Eusebium de tempore Resurrectionis CHRISTI*. *Vitam Gregorii Nazianzeni*, *Joannem Damascenum & Andream Cretensem de dormitione B. Virginis*, & *Manuelis Calecæ libros IV. de erroribus Græcorum*, de quibus singulis dixi in Bibliotheca Græca suis locis, ut de Caleca Tomo X. pag. 421. Magnopere laudandum Ambrosii studium, licet rem acu in omnibus non tetigit, ut adeo loligo mera fuerit invidiæ, quam Philelphus, illi quantumvis amico, tam acerbe detrahens in Satyris suis & Epistolis prodere non dubitavit: atque si Jovium audimus, fuit Ambrosius hic *vir, quod raro evenit, sine oris tristitia sanctus, semper utique suavis, atque serenus: ita procul a livore contentioneque, ut cum Vallæ Poggium reconciliare conaretur, eos neque plane litteratos, neque Christianos videri diceret,* qui

L 2

(*a*) Tom. VI. edit. Amst. pag. 699.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 197. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 455.

(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 201.

qui inducta simultate, sacrosanctum litterarum decus probrosis libellis importune defœdarent. Lambecius versionem *Sermonum XXI. Ephræmi Syri* ab Ambrosio translatorum in Cæsarea Bibliotheca MStam memorans Tom. I. pag. 119. de Biblioth. Vindob. vulgavit ejus Præfationem ad Cosmum Medicem, eandem, quam ex Martenii pag. 702. jam notavi.

Ex scriptis, quæ Ambrosius ipse composuit, primo loco laudandum ejus *Hodœporicon*, sive descriptio itineris sui A. 1431. suscepti lustrandis emendandisque per Italiam Monachorum & Monialium Ordinis sui moribus. Hanc Nicolaus Bartholinus Bargensis acceptam a Magliabechio edidit Florentiæ 1678. 4. (*a*) Inedita sunt præter *Orationes*, quas habuit Eugenii IV. Orator in Concilio Basileensi Latine An. 1431. & Græce An. 1438. Ferrariæ, *Libri duo earum rerum, quas gessit Abbas generalis Camaldulensium: Vitam Eugeniæ Virginis, & Sanctorum Proti & Hyacinthi*. Nam *Chronicon Montis Cassini* quod ei tribuunt plerique, non composuit sed recognovit (*b*) etiam tractatum *de Corpore Christi*, sive ut Arnoldus Wion vocat, *de Sacramentis*, sunt qui negant exstare, ut Franciscus Dionysius Camusatus (*c*) notis ad Bibliothecam Alphonsi Ciacconii. * Epistolarum Ambrosii collectionem longe ampliorem, quam quæ opera P. Martene prodierit, adornare comperi Virum Clarissimum Laurentium Mehus, cujus amicitia non sine fructu, & voluptate fruor; eosque viri docti labores propediem publicæ utilitati donandos expectamus. Orationem in causa Concilii habitam Albæ coram Sigismundo Rege anno 1435. ex Veteribus Monumentis PP. Martene & Durand ego meo Conciliorum Supplemento tom. IV. pag. 1195. inserui. Vix dubito quin hæc ipsa sit oratio, quam inter ineditas accenset hic Fabricius, & per errorem an. 1431. assignat, nondum enim anno illo Ambrosius ad Concilium venerat. Ad Hodœporicon quod attinet, non Florentiæ quidem, sed Lucæ prodivit, quamvis in Operis fronte uterque locus signatur: *Florentiæ, & Lucæ*. Annus non adscribitur; sed vix dubito, quin annus 1678. destinandus sit. Nicolaus Bartholinus, cujus opera opusculum illud prodiit, Congregationis meæ vir erat doctus, author carminis elegiaci in exordio carminum latinorum P. Bartholomæi Beverini Lucensis Congregationis itidem meæ scriptoris doctissimi. Quoad Versiones Homiliarum S. Ephrem, non septem tantummodo homilias Ambrosius dedit; est enim apud me editio illius Veneta anni 1501. in qua sunt sermones XIX. atque illis epistola Ambrosii ad Cosmum Medicem præfigitur. Prior hujus operis editio est Florentina an. 1481. in 4.

Omissus est hic a Fabricio Æneæ Gazensis Dialogus *de immortalitate animæ* inscriptus *Theophrastus* ab Ambrosio versus, ut est in Cod. MS. Bibliothecæ Fesulanæ Canonicorum Regul. Vide Summam ejusdem Bibliothecæ a Pallavicino editam Florentiæ an. 1752.

Ambrosius, Camaldulensis Abbas, qui a nostro diversus & An. 1340. vixisse, apud Cangium ponitur, nullus fuit, ut ex serie Abbatum Camaldulensium apud Arnoldum Wionum Tom. I. ligni Vitæ pag. 37. seq. apparet.

Ambrosii Contareni, Patricii Veneti Venetorumque ad Persiæ Regem Usuncassanum legati susceptum An. 1473. *Iter Persicum* quod e Persia An. 1477. redux in litteras misit, exstat inter scriptores rerum Persicarum editos Francof. 1601. fol. p. 487. 512. Sed Contarenus scripserat Italica lingua, Latina versio auctorem habet Jacobum Geuderum ab Heroltzberga.

Ambrosius de Massaris de *Cora* sive *Co-*

(*a*) Vigneul Marville Tom. II. pag. 126. Acta Eruditorum An. 1682. pag. 159.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 198.

(*c*) Bibliotheque raisonnee Tome VII. pag. 112.

Coranus, aliis *Coriolanus* Ord. eremitarum S. Auguſtini ab An. 1477. Generalis & Pœnitentiarius Xyſti IV. diem obiit Romæ 1485. Ejus ſcripta *de vita & laudibus S. Auguſtini* & *in duplicem ejus regulam*, *defenſoriumque ordinis Auguſtiniani* junctim prodiere Romæ 1481. fol. Alia a Philippo Elſſio pag. 44. ſeq. encomiaſtici Auguſtiniani, Poſſevino aliiſque memorata ſunt neſcio an edita: *Chronicon de Viris illuſtribus & ſcriptoribus ſui Ordinis*: *Vita B. Chriſtinæ Spoletanæ*. Liber *de laudibus Urbis Romæ*, *de inventione artium*, *In artem veterem*. *In librum poſteriorum Analyticorum Ariſtotelis*. *Super tractatum de Sphæra*. *De idea*. *De regimine Reipublicæ*. *In primum Sententiarum*. *Sermonum* & *Orationum* duo Volumina. *De Veritate Fidei Chriſtianæ*. *De ineffabili Verbo DEI*. *De eſſentia DEI*. *De circumciſione Chriſti*. *De ſcientia & ſapientia Chriſti Domini*. *De Conceptione B. Virginis Mariæ*. *De proprietatibus Angelorum*. *De immortalitate animæ*. *De modo orandi*. *De dignitate Sacerdotii*. * Hujus opera edita ab ineditis diſtinguit P. Gandolfo in Diſſert. de ducentis Auguſtinianis ſcriptoribus. Edita ſunt: *Commentarii*, & *commendatio regulæ cum vita*, & *orationes tres in laudem S. Auguſtini*. Argentinæ 1480. fol. Eædem orationes cum Regula carmine elegiaco expreſſa Romæ 1662. in 4. *Sermo de Aſſumptione B. V.* Romæ primum apud Holort, tum in Biblioth. Virgin. tom. 3. *De Conceptione* B. V. edita eſt, teſte Fabiano Juſtiniani in Indice Univerſ. Ver. *Conceptio*. Reliqua in MSS. codicibus latent.

Funebri etiam oratione laudes Sixxti IV. Pont. proſecutus eſt coram Cardinalibus & Pontificio cadavere, teſte Jacobo Volaterrano in Diario Romano, qui & addit altera die orationem aliam de Pontifice defuncto habitam a Willelmo Pererio ex Judicibus Rotæ Palatinæ: *uterque* ait Hiſtoricus, *ſuo in genere commendatus*.

S. Ambroſius, anno ætatis quadrageſimo a tribunalibus (*a*) raptus An. C. 374. ad *Epiſcopatum Mediolanenſem*, ſumma eum conſtantia ac fide ita geſſit uſque ad Annum 398. (*b*) ut ipſi Theodoſio Magno Imperatori hanc vocem expreſſerit, (*c*) *Epiſcopum dignum nullum vidi quam Ambroſium*. Ita verum eſt, quod ait Plinius III. 9. Epiſt. *Fides in præſentia eos, quibus reſiſtit, offendit, deinde ab illis ipſis ſuſpicitur laudaturque*. Morti vicinus, ad amicos, *non ſic vixi*, inquit, *ut pudeat me inter vos vivere, ſed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*. Quam ejus vocem jure merito vehementer laudavit Auguſtinus teſte Poſſidio in hujus Vita cap. 27. Memoria S. Ambroſii recolitur in Martyrologiis die IV. April. Scripta illius, in quibus pietas, doctrina, eloquentia pariter movent lectoris animum, docent atque oblectant, a Caveo & Oudino diligenter enumerantur, etiam a genuinis diſtinguuntur ſpuria, non pauca tanto ſuppoſita nomini. quibus addes *Acta Sanctorum Cantii*, *Cantiani*, & *Cantianillæ* apud Surium 31. Maji. vide Acta Sanctorum Tom. VII. Maji pag. 327. Vitæ Scriptores atque Operum editiones recenſui in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 3. neque habeo in præſenti, quæ ibi dictis adjungam, niſi quod editio noviſſima & luculentiſſima Benedictinorum Jac. Frichii & Nicolai Nurriti, in lucem data (*d*) Pariſ. 1686. & 1691. fol. cum jam rarior eſſe (*e*) cœpiſſet, novam, *Miſſali* Ambroſiano auctam paravit laudatus Nurritus, quo immortuo operi An. 1724. 24. Martii, abſolvendum illud datum eſt aliis ex cru-

(*a*) Vide Tom. II. editionis Benedictinorum pag. 432.

(*b*) Papebrochius Diſſertatione de Anno & Die mortis S. Ambroſii in Actis Sanctorum ante Tom. I. Aprilis p. XXXVIII. ſeqq.

(*c*) Apud Theodoretum lib. V. Hiſtor. cap. 18. pag. 223. *Ἀμβρόσιον οἶδα μόνος ἐπίσκοπον ἀξίως καλούμενον.*

(*d*) Acta Eruditorum 1688. pag. 64. & Tom. II. Supplemen. pag. 209.

(*e*) Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1128. An. 1724. pag. 1719.

erudito illo Ordine Monachis Benedictinis.

Ammonius Anastasius, Burdegalensis patria, Grammaticus Pictonicæ sive Pictavorum Civitatis, de quo Ausonius p. 169. seq. Jac. Tollii. Male novissima Ausonii editione in usum Delphini parata pag. 149. in duos dividit Ammonium & Anastasium.

Ammonius, apud Ptolemæum Lucensem & alios, vitiose pro *Aimoino*.

Amœnus Poeta, infra *Prudentius*.

Magister de *S. Amore*, cujus librum novum ad censuram oblatum sibi Clemens IV. Papa in Epistola An. 1266. data ita non putabat priore esse meliorem, ut monendum auctorem putaret ne occinendum ei esset illud Festi, Act. XXVI. 24. *te multæ litteræ faciunt insanire*. Hic est *Guilelmus* ab oppido natali apud Sequanos dictus *de S. Amore*, cujus librum priorem *de periculis novissimorum temporum*, Evangelio æterno, & mendicantibus Ordinibus, Minorum Prædicatorumque oppositum flammis tradiderat Alexander IV. de quo vide Raynaldum ad An. 1256. §. 19. seqq. Bulæum Tom. III. hist. Academiæ Paris. p. 310. seq. 334. 348. 640. seq. Jacobum Quetif Tom. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 335. & (qui hæreticum vocari Guilelmum, ut fit a Bellarmino & aliis, neutiquam patitur) Natalem Alex. Tom. VII. hist. Eccl. pag. 93. edit. in fol. & Davidem Ancillon in Ancillonianis Tom. I. pag. 114. seqq. ubi etiam de libro Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis, quos Guilelmo opposuere. Liber Guilelmi una cum pluribus ejusdem argumenti exstat in Eduardi Brovvnii Tomo secundo Fasciculi rerum expetendarum & fugiendarum, Londini 1690. fol. Nova prioris libri repastinatio est, quam An. 1266. ad Clementem IV. misit, titulumque ei imposuit *Collectiones Catholicas & Canonicas* contra pericula imminentia Ecclesiæ Universali per Hypocritas, Pseudo-Prædicatores & penetrantes domos & otiosos & curiosos & gyrovagos. Adde Bulæum Tomo III. pag. 382. Hic liber cum priore lucem vidit Constantiæ ad Rhenum, sive, ut recte Caveus, Parisiis 1632. 4. additis etiam aliis Guilelmi hujus lucubrationibus: *Commentario in Psalmum primum*. *Concione de Publicano & Pharisæo*. *Quæstione unica de valido mendicante*. *Casu & articulis, super quibus accusatus est a Fratribus Prædicatoribus*. *Tabula de signis, per quæ Pseudo-Prædicatores discerni possint a veris*. Et *Sermone in die SS. Apostolorum Jacobi & Philippi*. Præmittitur (*a*) editoris Epistola de libris & doctrina Magistri Guilelmi de S. Amore.

Amphibalus Iscanus natus in Cambria, vir eruditus, tempore Maximiani Herculii Confessor & Propagator Christianæ Religionis, & alter junior *Amphibolus Simenus* patria Ventanus, Venta urbe Australi Britanniæ, clarus medio Sæculo sexto, debitis laudibus a Lelando cap. 14. & 29. celebrantur, sed qui neutrius scripta memorat. Itaque miror unde Amphibalo seniori hæc apud Pitseum scripta pag. 81. tribuuntur: *Ad instituendam vitam Christianam* librum, & alterum *contra errores gentilium*, (Baleo Centur. I. cap. 33. *contra Druidum errores*) & *Homilias super Evangelia*.

Amolo, (apud alios *Amulo*, *Amulus*, sive *Amularius*, Trithemio cap. 273. aliisque *Hamulus*) qui in Episcopatu Lugdunensi successit Agobardo ab Anno 841. ad 852. Vide Cointhium Tom. VIII. pag. 650. & Dominicum de Colonia Historiæ Litterariæ Lugdunensis, Gallica lingua nuper editæ Tom. II. pag. 127. seq. Ejus librum *adversus Judæos* Trithemio laudatum, qui incipit: *Detestanda Judæorum*, ad Carolum Regem, Lotharii Ftatrem, sub *Rabani* nomine edidit Petrus Franciscus Chiffletius S. J. Divione 1654. 4. (*b*) una cum

(*a*) Johannis fortasse Cordesii, vide Grotii ad eum Epist. 318. & 329.

(*b*) D. Thomas Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 683.

cum Confessione Fidei, de qua supra in *Alcuino*, fragmentis ex S. *Fulgentii* X. libris contra Fabianum & libro de Incarnatione, & Anonymo de damnatione multiplici Berengarii, Divione 1656. 4. (*a*) In Chifletii Codice liber ille adversus Judæos tribuebatur *HRATGANO*, Monacho S. Mariæ de Fontaneto Ordinis Cisterciensis. Alia Amulonis scripta apud Caveum diligenter recensita, cum Agobardo edidit Baluzius Parisiis 1666. 8. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tom. XIV. pag. 329. seqq. *Epistolam ad Gotheschalcum* cum duobus *de Prædestinatione* opusculis primus vulgaverat Sirmondus Parisiis 1649. 8. in cujus etiam Operibus hæc obvia sunt Tom. II. pag. 1135. & cum notis in Gilberti Maugvini Sylloge Veterum Auctorum, qui Sæculo nono de Prædestinatione & Gratia scripsere, Paris. 1652. 4. Tomo secundo pag. 195.

Anacletus Papa. vide, *Cletus*.

Anastasius I. Episcopus Romanus ab Anno 398. ad 401. de quo Henschenius ad 27. Aprilis Tom. III. pag. 491. seqq. Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 15. seq. & Tillemontius Tom. XII. Memor. Ex Epistolis tribus, quæ sub ejus nomine in Conciliorum Tomis leguntur, genuina est illa *ad Joannem Hierosol.* quam habes etiam inter Hieronymi Epistolas, & Joannis Garnerii notis illustratam Tom. I. Operum Marii Mercatoris pag. 109. seq. De suppositis ei Epistolis David Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 557. seq. * Epistolam aliam Anastasii Papæ sinceram ego in meo Conciliorum supplemento t. I. adjeci ad Simplicianum, quem Mediolanensem Episcopum credo. Accepi ex nova editione Operum S. Hieronymi a Vallarsio curata tom. I.

Anastasius II. Episcopus Romanus ab Anno 496. ad 498. cujus fragmenta Epistolæ ad Ursicinum dat Baluzius in nova collectione Conciliorum pag. 1457. & Harduinus Tom. II. Conciliorum pag. 951. apud quem pag. 947. etiam legitur Epistola Anastasii Papæ *ad Anastasium* Imperatorem. Nam alteram *ad Clodoveum*, Francorum Regem, qua ei Christianam fidem exordio Pontificatus sui susceptam gratulatus est, omisit. Eam dedere Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 582. (editionis novæ Tom. III. pag. 304.) & Labbeus Tomo IV. Conciliorum pag. 1282. Carolus le Cointe Tom. I. Annal. Ecclesiast. Francorum &c. *Libros de Trinitate*, & alios, quos Platina e Guilelmo Bibliothecario commemorat, nemo hactenus in lucem protulit.

Anastasius III. Episcopus Romanus ab Anno 912. ad 914. cujus Epitaphium habet Baronius ad Annum 912. 1. *Vatis Anastasii requiescunt membra sepulchro* &c.

Anastasius IV. Episcopus Romanus Anno 1153. & 1154. cujus Epistolæ IX. in Conciliis Labbei Tomo X. pag. 1132. & decima ad Episcopos & Abbates Provinciæ Burdegalensis (quam Baluzius ad Petrum Marcam de concordia sacerdotii & imperii vulgaverat) pag. 1851. Eædem Epistolæ decem apud Harduinum Tomo VI. Parte II. pag. 1323. qui alias duas, alteram ad Archiepiscopum Bracarensem, & alteram ad Hyacinthum Cardinalem quærere jussit apud Odoricum Raynaldum ad An. MCCXXXIX. num. 54. seq. ubi male in margine Raynaldi notatur Anastasius II. pro IV.

Ammonius Anastasius. supra, *Ammonius*.

Anastasius, *Bibliothecarius* Romanus, Abbas & Presbyter, imo *Presbyter Cardinis*, sive *Cardinalis* ab An. 848. clarus temporibus Nicolai I. qui ab Anno 858. Hadriani II. qui ab Anno 867. & Joannis VIII. qui ab Anno 858. ad 882. Pontificatum gessit, & fortasse etiam secutorum temporibus. Multa ex Græcis Latine vertit *rudiore plerumque stylo & semibarbaro*, *quanquam*, ut Com-

(*a*) Idem pag. 397. seq.

Combefisius in Bibliotheca Concionatoria recte judicat, *nec ipso inutili, plerisque in mediis illius ævi Auctoribus Græcis nobis futuris perobscuris, nisi lucem ille scientia quam sermone peritior, vel ita nobis reddens assudisset*. Habemus vero ex Anastasii versione: 1. *Chronologiam Nicephori Constantinopolitani*, qui A. 828. diem obiit, eique subjunctam stichometriam librorum sacrorum. 2. *Historiam Ecclesiasticam*, quæ inter Scriptores Historiæ Byzanthinæ prodiit, ex eodem Nicephoro, Georgio Syncello & Theophane Confessore circa Annum 872. contractam. 3. *Acta Synodi sextæ* Constantinopoli in Trullo habitæ Anno 680. 4. *Acta Synodi septimæ*, sive Synodi Nicænæ II. An. 787. 5. *Acta Synodi octavæ* Constantinopoli An. 869. cui ipse interfuit. 6. Collectanea ad Controversiam & Historiam *Monothelitarum* spectantia, a Sirmondo edita, atque Combefisio, & obvia etiam Tom. XII. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. De quibus singulis dixi Tomo IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 337. seq. de Chronologia etiam Tom. VI. pag. 153. *Passio* 10000. *Martyrum* sub Adriano & Antonino Pio extat in Actis Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 182. *Vita Joannis Eleemosynarii* Patriarchæ Alex. apud Rosvveidum lib. I. de Vitis Patrum, & in iisdem Sanctorum Actis 23. Januarii. *Passio S. Demetrii* Martyris apud Joannem Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 65. & editionis novæ pag. 172. Encomium *S. Bartholomæi* Apostoli ex Græco Theodori Studitæ, in Dacherii Spicilegio Tom. III. & editionis novæ Tomo II. pag. 123. atque in Combefisii Bibliotheca Concionatoria Tomo VII. Epistola ad Carolum Calvum præfixa *Scholiis S. Maximi & Johannis Scythopolitani in Dionysium* Areopag. ab Anastasio versis, edita ab Usserio in Epistolis Hibernicis pag. 45. Epistola ad eundem Carolum præmissa *Vitæ Dionysii* scriptæ a *Methodio*, apud Surium ad 8. Octobris, & Petrum Franciscum Chifletium de uno Dionysio, aliosque. De vita illa ab Anastasio versa vide Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 59. seq. & novæ editionis pag. 212. ubi Hincmari de eadem ad Carolum Imperatorem litteras exhibet. Idem Mabillonius Tomo I. Musei Italici pag. 80. seq. vulgavit Anastasii prologos in versas a se *Passionem* 1480. *Martyrum* in Palæstina sub Chosroe (de quibus Acta Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 188.) *Miracula S. Basilii Cæsareensis*. *Passionem SS. Cypri & Johannis*. Et *Vitam S. Donati Episcopi apud Euricon in Syria*. Tribuitur illi etiam versio *Historiæ de Josaphat & Barlaam* inter Joannis Damasceni Opera, *Epistolæ S. Cyrilli Alex. ad Gennadium*, Vitæ *Petri Alexandrini*, Passionis *S. Agathii*, sociorumque ejus: & narrationis *Miraculi Berytensis* de imagine Christi a Judæis transfixa An. 765.

Præterea ipse scripsisse traditur Anastasius *Vitas Pontificum* (*a*) a Petro usque ad Nicolaum I. quas cum *Guilelmo Bibliothecario* de vita Hadriani II. & Stephani VI. sub Anastasii nomine primus ex *Marci Velseri* Bibliotheca vulgavit *Joannes Busæus*, Moguntiæ 1602. 4. Deinde *Carolus Annibal Fabrottus* cum Historia Anastasii Ecclesiastica, Parisiis 1649. fol. inter Scriptores Historiæ Byzanthinæ, quos novissime Venetis typis recusos constat. *Antonii Dadini Alteserræ* notæ & observationes excusæ separatim, Parisiis 1680. 4. Post Busæum & Fabrottum, splendidam hujus libri Pontificalis editionem auspiciis CLEMENTIS XI. Papæ curare cœperunt doctissimi Viri *Franciscus Blanchinus* & *Joannes Vignolius* notis & observationibus illustra-

(*a*) Neutiquam omnium, sed paucorum quorundam fortasse a Gregorio IV. ad Nicolaum I. quibus vicinus vixit auctorem posse esse Anastasium, non sine causa monent eruditi. Vide præ cæteris Friderici Spanhenii Opera Tom. II. pag. 649. seq. & quæ collegit Oudinus Tom. II. pag. 258. seqq.

ſtratam, (*a*) Romæ 1718. 1724. 1728. fol. neque tertio hoc Tomo opus abſolvitur, qui in Gregorio M. jam deſinit. * Poſt abſolutam a Fabricio Bibliothecam hanc latinam prodiit quartum volumen Romanæ editionis. Hujus tria priora a Fabricio indicata ſunt. Præcedunt prolegomena nonnulla, in quibus continentur Joſephi Blanchini Veronenſis Congregationis Oratorii de Urbe Presbyteri diſſertationes Epiſtolares ſeptem; tum opuſculum de vitis Romanorum Pontificum a B. Petro Apoſtolo uſque ad S. Paulum primum ex Veronenſi codice. Item aliud opuſculum continens codicem ſacramentorum vetus Romanæ Eccleſiæ a S. Leone Papa confectum, de quo dicemus, cum de S. Leone agendum erit. Opuſculum III. exhibet Gelaſii I. Decretum e Florentino codice deſumptum cum aliis duobus collatum. IV. Fragmentum Catalogi Pontificalis in Vigilio deſinens, quod integrius recuditur, quam legeretur in Tom. III. ejuſdem editionis Anaſtaſianæ. Opuſculum V. dat Fragmentum Invectivæ in Romam pro Formoſo. Opuſculum VI. fert appendicem, ſeu variantes ad Martyrologium Bedæ editum in principio tomi II. Actorum SS. Bollandi collatum cum codice Veronenſi ſeculo circiter X. VII. Opuſculum exhibet Pſalterium cum Canticis juxta Vulgatam antiquam, & Italam verſionem cum variantibus, & collatione inſtituta cum aliis vetuſtiſſimis Pſalteriis. Excipit hæc omnia Cajetani Cenni Presbyteri Piſtorienſis Chronologia Cæſarea Pontificia Tomi IV. ab an. Chriſti 590. uſque ad 763.

Totum vero luculenter recenſitum exſtat novo ejuſdem *Vignolii*, (*b*) Romæ 1724. forma quarta majore, atque ſub idem fere tempus Clariſſimi *Muratorii* ſtudio in Tomo tertio rerum Italicarum, Mediolani 1723. fol. addita (*c*) etiam aliorum auctorum veterum continuatione de Vitis Pontificum a Leone IX. ad Joannem XXII.

Chronicon breve *Caſſinenſe* in Anno Chriſti 857. deſinens, quod Anaſtaſio tribuitur, edidit laudatus Muratorius Tomo ſecundo magnæ illius atque Italis honori ſemper futuræ collectionis Tom. II. p. 249. ſed Anaſtaſium auctorem eſſe vix ac ne vix quidem ſibi perſuadet.

Epiſtola ad Adonem Archiepiſcopum Viennenſem, atque altera *de obitu Nicolai I. Papæ & electione Papæ Hadriani II.* & tertia *ad Hinchmarum* leguntur in Tomis Concilior. Regia XXXIII. Labbei VIII. Harduini V. & Veneta Coleti X.

Martini I. Papæ *Epiſtolas* XIV. XV. XVI. XVII. & XVIII. verſas ab Anaſtaſio exhibet & præfationem ejus ad Martinum Narnienſem Epiſcopum memorat Binius Tom. II. Concilior. edit. 1618. atque inde alii.

Anaſtaſius, Monachus *Caſſinenſis*, (Petro Diacono ignotus) Bibliothecarius Stephani II. vel III. ſæculo octavo declinante, cui tribuunt hiſtoriam an fabulam de translatione partis reliquiarum *S. Benedicti* & ſororis ejus *Scholaſticæ*, quam MS. habuit Arnoldus Wion.

Anaſtaſius, *Presbyter* & Apocriſiarius Romæ circa A. C. 664. cujus *Epiſtola ad Theodoſium Presbyterum Gangrenſem* exſtat ex Anaſtaſii Bibliothecarii verſione in hujus Collectaneis ad controverſiam Monothelitarum ſpectantibus quæ edidit Sirmondus Pariſ. 1720. 8. recuſa Pariſiis & noviſſime Venetiis in Tomo Tertio Sirmondi Operum pag. 573. & ante Tomum primum Operum S. Maximi Combefiſiani P. LXVII. & Tom. XII. Bibl. Patrum Lugd. pag. 858.

(*a*) Giornale de' Letterati d'Italia Tom. XXXI. pag. 441. ſeq. Acta Eruditorum An. 1719. pag. 425. Anno 1725. pag. 153. Anno 1631. pag. 349.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1727. pag. 52. Journal des Scavans An. 1726. Jun. pag. 278. Memoires de Trevoux A. 1727. pag. 89.

(*c*) Vide conſpectum meum theſauri Litterarii Italiæ pag. 27. ſeq. & Acta Eruditorum Anno 1724. pag. 377. ſeq. ubi etiam de *Petri Boerii* Epiſcopi circa An. C. 1380. Urbevetani notis in Anaſtaſium MSS.

Anatolius Alexandrinus, Laodicensis Episcopus, quem sub Probo & Caro floruisse Hieronymus cap. 37. Catalogi testatur, Græce non Latine scripsit, sed *Canonem* ejus *Paschalem* ex veteri Latina Rufini versione vulgavit notisque illustravit Ægidius Bucherius in doctrina temporum Antvverp. 1634. fol. pag. 439. 449.

Petrus *Ancharanus*, sive de Ancharano JCtus qui Bononiæ docuit diemque obiit An. 1410. De illius scriptis Warthonus ad Caveum & Oudinus Tomo III. pag. 1239. seq. * Præter scripta a Warthonio commemorata extat ejus responsio nomine Concilii Pisani data Episcopo Verdunensi legato Roberti ex Bavariæ Duce regis Romanorum, quam ego huc usque ineditam e cod. MS. ipsa Petri manu signato extractam vulgavi in meo Conciliorum supplemento Tom. III. pag. 1099. Petitiones Episcopi Verdunensis ex Dacherio Labbeus dederat; at cum ad singulas petitiones breves quædam responsiones in suo codice Dacherius nactus fuisset; has pariter dedit Labbeus ratus has ipsas esse responsiones a Concilio editas. Reipsa tamen responsiones illæ Codicis Dacheriani forte extemplo datæ sunt; sed fusior & diligentior responsio dein adornata est, quæ per me ibidem, ut jam innui, evulgatur.

Præter hæc in Cod. MS. Bibliothecæ Felini nactus sum integram ejusdem Ancharani dissertationem, qua Cardinales utriusque communionis hortatur, ut Pontificibus suis desertis tertium alium assumant. Lucubrationem hanc publici juris nondum factam arbitror, & dignissimam reputo, ut evulgetur. En titulum: *tractatus Petri de Ancharano Reverendissimo in Christo Patri Domino Baldassari de Neapoli miseratione divina tit. S. Eustachii Diacono Cardinali, & Apostolicæ Sedis Legato &c. Quæritis a me humili servitori vestro &c.* Baltassar hic non alius est ab eo, qui postea sub Joannis XXIII. nomine in Pontificem assumptus fuit.

Ancillarius Ms. in Bibliotheca Quedlimburgensi, Collectanea ex SS. Patribus de Virtutibus & Vitiis Monialium, distincta capitibus LXXVIII. vide Tobiæ Eckardi notitiam Codicum MSS. Quedlimb. editam 1723. pag. 38.

Andodenus, *Andoenus*, vide *Audoenus*.

Andoinus de Rocca Burgundus, Abbas Cluniacensis, Cardinalis, qui An. 1369. Viterbii diem obiit. Hujus sermones plures in solemnibus festis habitos laudat Eysengreinius pag. 144. b. Catalogi.

Andreas Agnellus. supra, *Agnellus*. Liber ejus *de bello Totilæ*, quem memorat Rubeus, nusquam exstat, quod sciam.

Joannes Andreas, Nicolai Cusani contubernalis, (*a*) & ex Secretario Bibliothecæ Vaticanæ Episcopus *Aleriensis* in Corsica Insula, ab Anno 1468. usque ad 1493. quo diem obiit supremum. Hic est ille, qui post repertam in Germania & Italia feliciter illatam Typographiam, primas Romanas editiones Bibliorum Latinorum, Auctorumque Classicorum Ciceronis, Livii, Cæsaris, Plinii majoris, Quintiliani, Gellii, Apuleji, Poetarumque Virgilii, Ovidii, Lucani, Silii, Christianorum etiam Scriptorum Lactantii, Augustini, Hieronymi egregie promovit, recensuitque, & emendavit, cum Joanne Antonio Campano, Theodoro Gaza, paucisque quibusdam aliis. Gazæ & Andreæ gratias conceptissimas communi Studiosorum nomine pro opera hac in emendandis Latinis Scriptoribus posita agit Franciscus Philelphus lib. XXXI. Epistola 61. data An. 1470. & lib. XXXII. Epist. 16.

Andreas Arelatensis, lege *Atrebatensis* cujus *libri tres de origine & gestis Francorum* lecti a Cangio in Bibliothecæ Puteanæ Codice 1138. fuere etiam in Bibliotheca Alexandri Petavii, ex qua pervenere in Thesaurum librarium Reginæ Sveciæ Christinæ, atque inde in Va-

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 504. seq. editionis novæ.

Vaticanum. Confer Jacobum le Long num. 6446. & 7032. Videntur autem iidem esse libri III. quos sub *Andreæ Marcianensis* nomine. Monachi Flandri & Prioris Ordinis Benedictini An. 1194. defuncti, ad Petrum I. Episcopum ab An. 1180. ad 1203. Atrebatensem, scriptos eodem titulo & MStos exstare Tornaci aliisque in locis testatur Sanderus: Raphael vero de Beauchamp Religiosus ejusdem Marcianensis Cœnobii edidit Duaci 1633. 4. 2. Volum. sub titulo: *Synopseos Historiæ Franco-Merovingicæ*, sive Historiæ succinctæ de gestis & successione Regum Francorum, qui Merovingici dicti ex Sigeberto, Anselmo Gemblacensi &c. una cum editoris prolegomenis, appendicibus, notationibus & paralipomenis.

Andreas Aulæ Regiæ Francorum Capellanus circa A. 1170. cujus *Amatoria* lucem viderunt Dortmundi, sive Tremoniæ, in octavo ordine, exemplis quibusdam Annum 1610. aliis, ut fit, diversum & 1614. præferentibus.

Andreas Bambergensis. Vide infra, *Andreas S. Michaelis*.

Andreas Barbatius Siculus JCtus, Bononiæ docuit & Ferrariæ *Monarcha Legum* ac *Lucerna Juris*, circa Annum Christi 1460. scripsit *in Decretales*, variaque *Consilia*, & juvenis admodum *de Cardinalibus eorumque præstantia*, *&* *de Legatis a latere*, Tractatus in Oceano Juris obvios Tom. XIII. De cæteris Warthonum vide ad Caveum. Sed cave ei credas Conciliorum Volumina IV. ab hoc Barbatico digesta esse, vel lucem vidisse Venet. 1516.

* *Andreas de Bartholomæis*, dictus *Barbatius* Siculus. In MS. Cod. Biblioth. Felini, quam Lucæ extare sæpius dixi, leguntur *additiones ad Bartolum super tribus libris codicis per Barbaceam*; quod opusculum lucem needum vidisse arbitror. In altero Codice ejusdem Felini edita Bononiæ est *repetitio Rubricæ de fide instrumentorum per Dominum Andream Barbaciam siculum Messanensem*; impressa Bononiæ an. 1474. Ibidem pariter in codice 188. est tractatus MS. ejusdem de *constitutionibus*. In cod. 272. MS. est ejusdem Authoris opusculum *de officio Delegati*.

Ad oram primi folii partis primæ Consiliorum Barbaciæ ex veteri editione Mediolanensi an. 1490. hæc manu sua scripsit Felinus: *Iste* (loquitur de Borso duce Ferrariæ) *fecit pingi Barbaceam suspensum pede e furca propter violatam fidem*, *&* *sic stetit in platea Ferrariensi an.* 15. *Postea rogatus ab eo ad instantiam Roberti filii Sigismundi de Malatestis cupientis a Paulo investiri contra capitula Conclavis*, *cum esset Ariminum devolutum*, *fecit hoc consilium sperans pro præmio deponi a furca*; *& ita factum est*, *& deleta fuit pictura*.

Andreas Bilius Mediolanensis, Augustinianus, qui An. 1434. Concilio Florentino interfuit, præter scripta Grammatici, Rhetorici, Logici, Physici, Ethicique argumenti atque in Aristotelem, cujus etiam libros Physicorum & de Anima Latine transtulit, quæ apud Philippum Elssium pag. 51. seq. possunt videri, scripsit *Historiæ Mediolanensis* & *Lombardicæ* libros IX. ab Anno 1402. ad 1431. editos primum a laudatissimo Muratorio Tomo XIX. Scriptorum Italiæ Mediolan. 1731. fol. tum inedita longe plura *querelas Pacis*, *De Pace cum Philippo Duce Mediolan. componenda* ad Alphonsum Regem Arragonum: Laudationem funebrem *Joannis Galeazii*, Vice-Comitis, Ducis Mediolan. *Orationem militarem*, & aliam *de S. Augustini laudibus*. *De suscipienda in Bohemos expeditione*: *Libros II. de concordia & meritis Ordinum* super generali indulto *Alexandri V. De Ordinis Augustiniani forma & propagatione* ad fratrem Ludovicum. *De disciplina Ordinis*: *De institutione discipulorum* ex doctrina *Bernardi de Senis*, Ordinis Minorum. *Admonitionem ad Manfredum Vercellensem*, Ordinis Prædicatorum, libris II. *Panischolaria* (*a*) *ad*

(*a*) Paniscolam Imperii sedem Clemens Anti-Papa sibi delegerat. Vide Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 343.

Alphonsum, *Arragonum Regem*, pro Martino V. adversus Clementem Anti-Papam. *De pace ac victoria Romanæ Ecclesiæ* ad Nicolaum Cardinalem. Commentarios historicos *de detrimento fidei Orientis* sive *de origine Turcarum*. Sermonem *de concessione & translatione B. Monicæ*, Matris S. Augustini recitatum a Martino Pontifice. Confer Acta Sanctor. ad 4. Maji. Ad Barcinonenses *de litera H in nomine IHS*. *De amore & magnitudine Crucis*. *Hexaemeron*, sive de Mundo diebus sex condito. *Expositionem in quatuor Evangelia*. *In Evangelia Quadragesimæ*. *In primum Sententiarum &c.*

Andreas Bordus, Anglus, ex Carthusiano Medicus defunctus Wintoniæ An. 1545. Inter alia adversus Sacerdotes castitatis votum acriter scripsisse, & Prognosticorum & de judiciis urinarum librum, Promtuariumque Physices edidisse traditur a Pitseo pag. 736.

Andreas Boucher, sive *Carnificis*, Ordin. Prædicat. Prior Duacensis circa An. 1483. scripsit *rationes contra transsubstantiationem corporis S. Joannis Evangelistæ in corpus Christi*, *quam Bovetus* (*a*) *& Franciscus Marojus* (ita legendum esse, non *Maironis* ut habet Sanderus, notatum Jacobo Quetif Tom. I. pag. 866.) *factam volebant per verba Christi in Cruce pendentis* Joh. XIX. 26. Mulier, ecce filius tuus. Contra eundem monstrosum errorem scripsit Nicolaus Eymericus & Dominicus de Dominicis. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hispanam lib. IX. cap. 7. §. 390. Tom. II. pag. 125.

Andreas ex *Craynensi*, sive *Carnensi* (in Carinthia) Archiepiscopo R. E. *Cardinalis*, ad Concilium provocans, Pontificum Romanorum auctoritatem variis scriptis ausus est oppugnare. Scripta Warthonus recenset ad Caveum, ut a Petro Numagen Secretario Andreæ collecta sunt, editaque a Joanne Henrico Hottingero T. XV. Histor. Ecclesiast. pag. 355. 605. Tiguri 1654. 8.

* Mire hic allucinatur Fabricius, nec certiora tradit de ejus Episcopatu. En quid de hoc Andrea scribit Sigismundus Fulginas, coævus scriptor in historia adhuc inedita suorum temporum; narrat enim Pontificem Sixtum IV. avide *propositam cum Ferdinando Neapolitano Rege pacem arripuisse concilii & schismatis metu*, *quod Andreas Dalmata Archiepiscopus Cyainensis* (forte titularis Cianæ in Epiro) *apud Basileam convocare cœperat*. *Is Florentino bello oratorem Cæsaris apud Pontificem egerat*, *ab eoque magnifice donatus*, *& in honore habitus erat; ob maledicentiam post modum in arcem Adriani conjectus fuerat*. *Tunc vero magnis Æmulorum Pontificis oneratus promissis*, *& ob carcerem Pontifici ipsi infensus; qui etiam levissimus homo esset*, *& nihil pensi habere solitus*, *pileum sine decreto sacri collegii ac Pontificis gestare cœpit*, *se cardinalem S. R. E. tit. S. Sixti mentitus*. *Nam*, *ut erat Sixtus in promittendo facillimus*, *spe Cardinalatus eum fortasse lactaverat*. *Probris deinde*, *& criminibus in ipsum Sixtum jactatis*, *principes & præsules ad concilium*, *in quo labanti ecclesiæ succurri posset*, *vocabat*, *& invitabat*. *Nec Basileenses*, *apud quos constiterat*, *compendii spe id moleste ferebant*. *Cæsar etiam ipse connivebat*, *hominis*, *credo*, *levitatem contemnens*. *Et a principio quidem animos multorum erexit*. *Cæsaris deinde authoritate & pietate*, *crebrisque Pontificis literis nunciisque repressus*, *pace postremo facta*, *a Ferdinando*, *& cæteris inflammatoribus destitutus*, *diem in carcere obiit*. Hæc Scriptor ineditus in codice Feliniano, quibus idem Felinus hæc addit sua manu descripta in extrema pagellæ ora. *Hic Andreas fuit Fr. ordinis Prædicatorum*, *homo satis literatus*, *linguæ omnipotentis*, *ingenii concitati*, *& iniquissimi*. *Dum esset Romæ imperialis Orator*, *utebatur Sixtus ingenio ejus; adeo ut per ejus organum responsum dederit*, *palam oratoribus Gallis petentibus a Sixto concilium indici*. *Dixitque Andreas*

non

(*a*) al. *Nicolaus Bonetus*.

non ad Regem, sed ad Imperatorem & negligentibus tantummodo Cardinalibus id spectare. Demum ob ejus loquacitatem, quoniam vitam Sixti publice carpebat, exosus est factus Sixto. Qui cum obtinuisset ab Imperatore eum legatione privari: hoc fecit: hominem in curia privatum poni fecit in castro S. Angeli, ubi fere biennio stetit. Relaxatus demum & in Germaniam rediens vociferari cœpit pro Concilio Basileensi continuando, quod post Eugenium suspensum fuisse, non extinctum prædicabat. Opera demum Sixti in Germania carceratus obiit.

De hoc carcere Andreæ ista lego in continuatione ad Chronicon Engelhusi auctore Matthia Decringio Menken. Rer. German. tom. 3. pag. 38. *De mandato Papæ & Imperatoris cum auxilio Svvitensium, qui Papæ fortiter adhærebant, captus fuit, & carceribus perpetuis in urbe Basiliensi mancipatus; in quibus cum per aliquot dies fuisset, articulos contra Papam & sedem Apostolicam factos publice, & solemniter revocavit, nec tamen per hoc a carceribus liberatus fuit. Et illam revocationem fecit in carceribus Basiliensibus an. Dom.* 1483. *in Januario*.

Andreas de Caroloco, Ordinis Prædicatorum. *Sermones quinque* Parisiis An. 1273. habiti recensentur a Jacobo Quetif Tom. I. pag. 266.

Andreas Ciaffi Pisanus, JCtus medio Sæculo XV. cujus Tractatus *de Gerundiorum usu in Jure*, exstat in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tom. XVIII. p. 273. 274. Vide Marcum Mantuam in Epitome Virorum illustrium pag. 439.

Andreas Dandulus ab Anno Christi 1343. Venetorum Dux, cujus *Chronicon Venetum* a Pontificatu S. Marci Evangelistæ ad Annum CHISTI usque 1280. atque inde ex ejus Historiæ Compendio deductum ad Annum 1342. cum continuatione *Raphaini Caresini* ad Annum 1388. ex duobus MStis Bibliothecæ Estensis, atque Ambrosiano, diplomatibus ineditis aucto per Joannem Vincentium Pinellum, & annotationibus e *Johannis Bembi* Chronico ab Anno 1383. ad 1410. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo XII. Scriptorum Italiæ, Mediolan. 1728. fol. Adde Acta Eruditorum A. 1729. p. 290.

Andreas Dei, cujus Historiam Senensem ab Anno 1186. ad 1328. edidit Tomo XV. clarissimus Muratorius, uti ejus continuatores eodem Tomo XV. & Tomo XIX. Italice scripsit, non Latine.

Andreas de Fabriano Italus, Augustinianus, Philippo Elssio pag. 53. *Theologus & Philosophus Platonicus* audit, nulla tamen ejus scripta commemoranti.

Andreas Dominicus Floccus. Vide infra, *Floccus*.

Andreas, Monachus & Prior *Fontebraldensis*, sive in Abbatia Fontis Ebraldi in Diœcesi Pictaviensi, scripsit *de morte Roberti de Arbrissela*, quæ incidit in annum 1117. Edita est hæc lucubratio cum vita ejusdem Roberti (scripta a Balderico Dolensi Episcopo, defuncto Anno 1130.) in Actis Sanctorum 25. Februarii & separato Volumine, Flexiæ 1641. 4. & Rothomagi 1668. 8. ut Gallicas versiones aliaque a Jacobo le Long in Bibliotheca Gallicorum Historicorum num. 6012. seq. pag. 279. seq. erudite notata omittam. De Roberto illo præter Godofredum Viadocinensem Epist. Tom. III. Operum Sirmondi pag. 833. consulenda Marbodei Rhedonensis Epistola VI. p. 1404. seq. Præfatio editoris ad Tomum tertium Sirmondi Operum, Andreas du Chesne notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 129. Bælii Lexicon in *Fontevraud* &c.

Andreas de Escobar, Ordinis Benedictini, *Hispanus*, Episcopus Megarensis, deinde Civitatensis, hinc Ajacensis, idemque, ut quibusdam placet, Cardinalis, de quo Trithemius II. 136. illustrium Benedictinorum. Ex ejus scriptis Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 155. memorat ejus Tractatum *contra quinqua-*

qua-

quaginta errores Græcorum, compositum Bononiæ Anno 1437. & MStum in Bibliotheca Vaticana: *Gubernaculum Conciliorum* scriptum Anno 1431. Tractatum *de decimis* obvium in Tomo XV. Oceani Juris Parte II. p. 142. *Lumen Confessorum*. *Chronicam recollectionem XXIV. Schismatum* ab Anno Christi 354. ad 1407.

Andreas Hoppenrodius, Pastor in Herstedt in Comitatu Saxoniæ Mansfeldensi. Ejus *Annales Gernrodenses* a fundatione Abbatiæ per Geronem Saxoniæ Ducem A. 941. usque ad Anuum 1570. in Tomo secundo rerum Germanicarum Henrici Meibomii Tomo II. pag. 381. 465. cum subjunctis ejusdem Meibomii Observationibus, sive Supplemento ad pag. 476.

Andreas Hornus Anglus, JCtus sub Eduardo II. circa Annum 1320. Hujus *Chronicon Claudiocestriæ*, sive Glocestriæ memorat Pitseus pag. 823. & Baleus Centur. XII. pag. 87. ex Guilelmi Botoneri, sive Buttoneri Antiquitatibus Anglicanis. Omitto Andreæ hujus *Summam*, sive *Speculum Justitiariorum*, quod Gallice Londini 1642. & Anglice 1646. 8. editum Thomas Warthonus notat auctario ad Caveum, ubi ex eodem refert testimonium de Apocryphis libris removendis a Canone, Tobia, Judith, Maccabæis & Ecclesiastico.

Andreas II. Hungariæ Rex ab An. 1205. ad 1235. Ejus *Epistola ad Innocentium III.* Papam, in Bongarsii gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 1194. & *ad Honorium III.* pag. 1192. alia *ad Gregorium Papam IX.* in Dacherii Spicilegio Tom. XII. pag. 554. & Tomo III. editionis novæ pag. 610.

Jacobus de S. Andrea Ordinis Prædicator. circa Annum 1370. *Alphabetum Etymologiarum ex Isidoro Hisp.* ad Gregorium XI. MS. in Bibl. Bodlej.

Joannes Andreas. vide supra, *Andreas Aleriensis*.

Joannes Andreæ, Jus Pontificium A. 1330. docuit Patavii, deinde Pisis, ac denique Bononiæ, ubi diem obiit An. 1348. *Archi-Doctor Decretorum* in Epitaphio filiæ appellatus. De scriptis ejus plagiisque vide Guidonem Pancirollum lib. 3. de claris Legum Interpretibus cap. 19.

Andreas JCtus circa An. 1200. Venetiis, de quo Innocentius Papa tertius lib. I. Epist. 387. Alii hoc nomine JCti, de quibus supra, *Barbacia*, *Ciaffi*, *Hornus*, & *Joannes*.

Andreas Leucander, sive *Whitemanne*, aliis vitiose *Lernander*, redux Hierosolymis factus, Abbas Rameseganus, sive Ramesiensis, apud Girvios in Anglia scripsit circa Annum 1020. *Vitam Ivonis* Persæ Episcopi, ex quo deinde Gotcelinus Bertinianus, teste Lelando cap. 127. Pitseus *Johannem* pro Ivone appellat, & scriptum etiam *de Hierosolymitana sua peregrinatione* ei tribuit pag. 183.

Andreas de Longiumello, Ord. Præd. qui An. 1249. a Ludovico sancto, Francorum Rege missus est ad Chamum Tartarorum, & An. 1247. ab Innocentio IV. ad Catholicos seu primates Orientales Jacobitarum Nestorianorumque. Vide Jacobum Quetif Tom. I. pag. 140. seq. ubi *Epistolam ejus ad Regem Ludovicum* memorat.

Andreas, Archiepiscopus *Lundensis*, Sunonis, sive Svenonis successor, diem obiit An. 1228. Huic historiam suam Danicam dicavit Saxo Grammaticus, inter alia testatus eum *mirificum reverendorum dogmatum opus* esse complexum. Ex ejus *Hexaemero*, quod versibus scripsit hexametris, nonnulla affert Chronicon Danicum editum ab Arna Magnæo p. 90. Stephanus Joh. Stephanius in notis ad Saxonem pag. 11. *Hexaemeron scripsit Andreas Carmine Heroico, opus continens explicationem præcipuorum locorum doctrinæ cœlestis, sed inprimis agens de creatione Mundi, & Operibus sex dierum, ad imitationem sanctissimi Patris* Ambrosii, *qui ejusdem argumenti libros VI. conscripsit. Ejus MS. in membrana exemplar non ita pridem suppeditavit mihi illustris & generosus*

He-

Heros Dominus Christophorus Ulfeldius de Svenstrup, *Eques Auratus &c. Certe luce publica dignissimum est poemation, ut documento sit, illud etiam sæculum doctos homines habuisse, hasque aquilonares regiones &c. Meminit ejusdem Operis Nobilissimus Vir* Arnoldus Huitfeldus, *Regni Danici quondam Cancellarius Magnificus deque patria nostra universa præclare meritus, in præfatione quam Legibus Provincialibus terræ Scaniæ a se editis præfixit*. In hac etiam Hexaemeri illius editionem promisit, qui *Leges Scanicas* ex Danico per hunc Andream Latine versas vulgavit Hafniæ 1590. 4. *Jus Seelandicum* libris XVII. Ejusdem poema *de VII. Ecclesiæ sacramentis* in æde Cathedralis Lundensi MS. memorat Jo. Mollerus ὁ ἀκκλεάτης in hypomnematis ad Albertum Bartholinum de scriptis Danorum pag. 163. ubi plura de hoc Andrea, Lector harum rerum curiosus reperiet.

Andreas, de Luxemburgo, Imperatoria stirpe progenitus (*a*) Episcopus ab A. 1390. Cameracensis; atque inde R. E. Cardinalis, defunctus An. 1396. Ejus *testamentum* obvium in Dacherii spicilegio Tomo IX. pag. 294. & Tomo III. editionis novæ pag. 755.

Andreas Marobianensis, sive *Marcianensis*. vide supra, *Arelatensis*.

Andreas de Marinis, Cremonensis (licet titulus per errorem habeat Veronensem.) Hujus *Epistola* parænetica ad *Rupertum* Regem Romanorum scripta circa A. 1403. cum ille expeditionem pararet in Italiam adversus Galeatium Mediolanensem. Exstat Tomo I. anecdotorum Edmundi Martene T. I. p. 1696. 1700.

Andreas Monasterii *S. Michaelis*, prope Bambergam, Abbatis Ordin. S. Benedicti, circa An. 1489. Scripsit *de Vita S. Ottonis* An. C. 1138. defuncti Pomeranorum Apostoli, Episcopi Bambergensis, *libros IV.* ad Benedictum Episcopum Caminensem. Edidit Jac. Gretserus S. J. in Divis Bambergensibus, Ingolstad 1611. 4. atque inde ex meliori Codice Valerius Jaschius Pomeranus, Colbergæ 1681. 5. Vide Acta Eruditor. An. 1682. pag. 279. Hinc Joannes Petrus Ludevvig in scriptoribus rerum Bambergensium, Tom. I. p. 393. Hinc Andreas quatuor ante se scriptores de vita S. Ottonis memorat, *Sefridum*, *Tiemonem*, *Ebbonem* ex ore *Udalrici* Sacerdotis S. Ægidii edoctum, & *Herbordum*. Ex his *Sefridus* & *Tiemon* videntur superesse in illis libris tribus Anonymi de vita Ottonis, quos ab H. Canisio pridem editos Tom. II. Antiquar. Lect. p. 235. (ed. novæ Tom. III. pag. 40.) dat laudatus Ludevvig. pag. 632. seq. sicut Jaschius eosdem Andreæ adjunxerat. Traditur præterea hic Andreas scripsisse *librum de conceptione Virginis Deiparæ*, & opus ingens *de gestis Pontificum, Archiepiscoporum, Antistitum, Abbatum & Abbatissarum quotquot ex Ordine Divi Benedicti in Sanctorum numerum relati sunt*.

Andreas de Modoetia (Monza, non procul Mediolano) Ord. Præd. circa An. C. 1270. Monachus S. Eustorgii Mediolan. præter sermones sacros & Commentarios Logicos Physicosque traditur scripsisse *Lecturam in Johannis Evangelium*, collationibus centum & sexaginta. Vide Jacobum Quetif Tom. I. p. 259.

Andreas Montis viridis. vide mox infra, *Palatioli*.

Andreas Nicolai, Hungarus Ord. Minor. Conventus Cathuniensis circa An. 1464. cujus *Commentarii in Genesin* a Willoto & aliis memorantur.

Andreas Novocastrensis Anglus Ord. Præd. circa A. C. 1300. cujus *Commentarios in quatuor libros sententiarum* & *in Boethium de Consolatione Philosophiæ* memorat Jo. Baleus Centur. X. pag. 44. ex Philippi Wolfii de vitis peritorum virorum. Videndum sintne diversi *Antonii Andreæ* Commentarii in quatuor libros sententiarum, Constantino a Sarnano curante editi Venetiis 1578. fol. cui

(*a*) Sammarthani. Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 243.

cui Andreæ etiam in indice Bibliothecæ Barberinæ tribuitur, ſcriptum poſt initia repertæ typographiæ editum de Arte veteri Ariſt. diviſionibuſque Boetii & quæſtionibus.

Andreas de Novocaſtro in Lotharingia ad Moſam, circa idem tempus Ordin. Minorum Provincialis, inter Scholaſticos *Doctor ingenioſiſſimus* cujus *Commentarii in primum Sententiarum* prodiere Pariſiis 1514. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. *699.* * In Bibliotheca Vaticana extare *Andreæ de Novo Caſtro* tractatum *de Conceptione B. Virginis* notat Montfaucon Bibl. MSSrum pag. 116.

Andreas Lucenſis Italus *Palatioli* in Monte Viridi Abbas in Tuſcia, Scriptor vitæ *S. Walfridi*, qui An. C. 765. diem obiit, editæ in Actis Sanctor. 15. Febr. Tom. II. pag. 842. & a Mabillonio Tom. IV. Sanct. Ord. Benedicti p. 196. * Idem eſt, ut arbitror, ac Andreas filius Gundualdi Lucenſis S. Walfrido coævus. (obiit Valfridus anno circiter 763. non 765. ut Fabricius hic ſcribit) vitam longius produxit quam hic cenſuit Fabricius: comparet enim in inſtrumento locationis ſignato an. 807. Vide Soldanum in hiſtoria Paſſinianenſi pag. 20.

Andreas de Peruſio inter eos, qui circa Annum 1330. *contra Edictum Ludovici Bavari* ſcripſerunt, unde Dominicanis accenſetur a Jacobo Quetif Tom. I. p. 576.

Andreas de *Petra*, Coloſſarum & Rhodi Archiepiſcopus, Græcus pro Latinis pugnavit in Concilio Baſileenſi, & Latine dixit Orator Eugenii IV. Papæ, quæ ejus Oratio extat in Conciliorum Tomis, & apud Bzovium ad Annum 1332. num. 27. ſeq. Ejuſdem quatuor aſſertiones adverſus Græcos defenſitatæ in Concilio Ferrarienſi id. ad Annum 1338. num. 8. ſeq. Omitto Græca ejus ſcripta itidem oppoſita Græcis & adhuc inedita, quæ a Jacobo Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 803. & ex Allatio ac Lambecio notata a Varthono Ad Caveum.

Andreas de Bocagnis. *Piſtorienſis* ab Anno 1378. ad 1400. Epiſcopus, Ordinis Prædicatorum, Scriptum reliquit *Quadrageſimale* & *Volumen Sermonum de Sanctis*.

Andreas, Presbyter ad S. Magnam *Reginoburgenſis*, ſive *Ratisbonenſis*, Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini. Ejus *Chronicon generale* a nato Chriſto uſque ad Annum 1422. exſtat in Tomo quarto Anecdotorum Bernhardi Pez Parte III. pag. 275. *636.* Idem a *Johanne Chraſt* Prædicatore Cambenſi interpolatum, continuatumque uſque ad Annum 1490. in Joannis Georgii Eccardi corpore hiſtorico mædii ævi Tom. I pag. 1931. 2176. Ab hoc diverſum *Chronicon de Principibus terræ Bavarorum*, cum *Leonhardi Bauholzii* ab Anno 1439. paralipomenis uſque ad Annum 1486. & cum ejuſdem Andreæ *Hiſtoria fundationum nonnullorum Monaſteriorum per partes Bavariæ*, notiſque Marquardi Freheri editum Ambergæ 1602. 4. Hanov. 1707. 4. & nobiliſſimo Kulpiſiio curante ad calcem Æneæ Sylvii de rebus Friderici III. Argentorati 1685. fo. Joannis Aventini de hoc Andrea teſtimonium, qui eum ob diligenter & accurate ſcriptam hiſtoriam a civibus ſuis *Titum Livium* cenſeri ſcripſit lib. VII. Annalium Boicorum, a Voſſio & aliis jam allatum prætereo.

Andreas de Reduſiis, ſive *Reduſius* de Quero, Cancellarius Tarviſinus. Hiſtoriam a primordiis Mundi uſque ad Annum 1428. condere aggreſſus pleraque remotiorum temporum ex notis Scriptoribus, ut multis Chronicorum Scriptoribus ſolenne, repetiit, quæ editione indigna ratus eruditiſſimus Muratorius ſolum *Chronicon Tarviſinum* ab Anno 1368. ad 1428. ex Codice Comitum Collaltinorum vulgavit Tomo XIX. ſplendidi operis rerum Italicarum, Mediolan. 1631. Vide ſis de hoc Reduſio Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 354. ſeq. * In codice Triviſaneo MS.

MS. post Chronicon Tarvisinum ejusdem scriptoris, ipsi pariter tribuitur, ibique occurrit *Legenda gloriosissimi Confessoris S. Prosdocimi, qui baptizavit Vitalianum Regem Paduæ, & comitem Tarvisii, ex quo descendunt Domini de Collalto comites Tarvisii*. Ita lego in opusculo inscripto: *lettera discorsiva di Apostolo Zeno sopra le meditazioni Filosofiche del Sig. Bernardo Trevisano* Venetiis 1704. in 4. pag. 38.

Andreas, Abbas *Strumensis*. infra, Andreas *Vallumbros.*

Andreas a Svessa, Monachus Cassinensis, circa Annum 1578. scripsit *Regesta duo omnium Jurium & bonorum Cassinensis Monasterii*, ut refert Placidus Romanus in supplemento de Viris illustribus Cassinensibus cap. 30.

Andreas Sylvius. supra, *Atrebatensis*.

Andreas Trajectensis, Monachus Ordinis Benedictini *Spanhemensis*, in finibus dioecesis Moguntinæ, obiit Anno 1483. teste Trithemio cap. 184. de Scriptoribus Germanicis, qui de illo etiam videndus c. 801. de Scriptoribus Ecclesiasticis, & lib. II. cap. 141. illustrium Benedictinorum: atque præter *Carmina* & *Rhythmos*, *Epistolasque* & *Collationes* varias, memorat ejus librum *Soliloquiorum hominis ad DEUM*, aliumque *de profectu virtutum*, *de abstinentia carnium*, & *de usu floccorum*, quo Caputii Monachalis genere etiamnum Benedictini utuntur.

Andreas de *Turre*, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Januensis ab Anno Christi 1368. ad 1377. præter Ordinationes in Synodo Januensi Anno 1375. promulgatas scripsit Summam Casuum Conscientiæ, ut Quæstiones Quodlibetales Theologicas, Philosophicasque prætercam.

Andreas de Albalate, *Valentinus* in Hispania Episcopus ab Anno 1248. ad 1276. Ordinis Prædicatorum. Hujus *Constitutiones Synodales* in Synodis Valentinis Anno 1255. 1256. 1262. 1263. 1267. 1269. & 1273. promulgatæ laudantur, partem editæ a Cardinali de Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 506. & in Harduini Conciliis Tom. VII. & Coleti Tom. XV. & ante hos a Gaspare Escolano in Historia regni Valentini. Valentiæ 1610. fol.

Andreas, Abbas Strumensis Congregationis *Vallumbrosanæ*, defunctus An. 1097. Exstat ejus de *Vita* coævi sui *S. Johannis Gualberti*, (*a*) Ordinis Vallumbrosani fundatoris, qui Anno Christi 1073. diem obiit, obvia in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 343. *Vita* Magistri sui *Arialdi* Diaconi An. 1075. extincti, & *Herlembaldi* militis An. 1113. in iisdem Actis 27. Junii Tom. V. pag. 281. Vide Tomum secundum Martii 10. pag. 48. seq.

Andreas, natione Anglus, Monachus Augustinianus *S. Victoris* Paris. circa An. 1150. Hugonis de S. Victore discipulus. Hujus *Commentarios in Esaiam* perstringit Richardus de S. Victore libris de Emanuele. Illos Commentarios MStos in Regia Bibliotheca Parisiensi exstare testatur Oudinus, sicut etiam in aliis Bibliothecis Historicam Magistri Andreæ expositionem *in Pentateuchum*, *libros Regum*, (*b*) *Paralipomenon*, *Parabolas* & *Ecclesiastem*, *Danielem*, *Prophetas minores* & *Maccabæorum libros*. Idem minime nugacem, sed sensu gravem hunc scriptorem esse judicat. Hisce Pitseus pag. 214. addit quoque *in Josue*, *librum Judicum*, *Ecclesiasten*, & *in Jeremiam*.

Ex Labbei Bibliotheca Bibliothecarum comperi *Andream Saussayium* Volumini de S. Andreæ Apostoli laudibus & gloria, excuso Parisiis apud Sebastianum Cramoisium 1656. fol. notitiam Scriptorum aliorumque *Andreæ* nomi-

N ne

(*a*) Hujus Gualberti vita scripta etiam ab aliis Blasio Melanesio, Hieronymo, sive Aucto Florentino, Generalibus Congregationis Vallumbrosanæ, & a Jacobo Fornerio, Fontisfrigidi in Diœcesi Bellovacensi Abbate. Vide Sandium ad Vossium pag. 369. editionis a me curatæ.

(*b*) Andream hunc refellit Lyranus ad 1. Sam. X. v. 8. adde Jacobum Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 479.

ne nuncupatorum subjunxisse. Sed in illud Volumen Saussayii necdum incidi.

Andrensis Monasterii Historia. Infra, *Gvilelmus Abbas*.

Angela Palæstina, Raymundi *Bohemiæ* Regis filia circa Annum 1166. quam Carmelitæ suis adscribunt, tribuuntque illi *Revelationes* & ad Moniales suas *exhortationum* librum, & *Contemplationes de CHRISTO*. & de Sancta Eucharistia. Vide Alegre pag. 253.

Angela de Fulgineo (Fuligno in Umbria) obiit Anno 1309. de qua Waddingus ad illum annum, ubi etiam illius *Testamentum* exhibet. Ejus *libellum spiritualis doctrinæ, ac multiplicium visionum & consolationum Divinarum Venet. Anno* 1521. ex Officina fratrum de Sabio, *editum* refert Possevinus Appar. Sacr. Tom. I. pag. 77. Latina hæc editio postea Parisiis (ubi quoque Gallica prodiit) & Coloniæ recusa, demum a Joanne Bollando ex MStis subinde correcta & illustrata, ac aliter distincta, Tomo I. Actorum Sanctorum ad 4. Januarii pag. 186. 234. inserta est; etiam Belgicam Antvverpia jam An. 1628. dederat. Libellum non ipsa Angela, sed *ARNALDUS* quidam Ord. Francisc. stilo satis rudi scripsit, qui illius materiam se ex Angelæ ore & familiariori conversatione accepisse narrat. Præter Bollandi Latinam editionem duabus versionibus usus sum, Italica altera Hieronymi da Capugnano, Bononiensis Dominicani, quæ Venetiis 1680. 12. vulgata est; altera nova Gallica Petri Poireti, quæ Amstelodami (licet frons Coloniam præferat) An. 1696. 12. tit. *La Theologie de la croix de JESUS-CHRIST*, ordine immutato, lucem adspexit. Ex qua posteriori, resectis, quæ offendiculo esse poterant, sua Godfridus Arnoldus *Leben der Blaubigen* pag. 298. 328. derivavit. Cum duæ versiones istæ, & maxime Gallica, plurium manibus, quam Latinum Bollandi exemplar, terantur, illas huic in ostendenda B. Joannis Arndii atque Angelæ συμφωνίᾳ jungam. Contendat itaque lector ex libro Arndii secundo *de vero Christianismo* Caput XIII. & XIV. cum Angelæ Latin. num. 166. seq. 176. seq. Ital. pag. 161. seq. 174. seq. Gall. pag. 32. seq. 51. seq. Caput item XVIII. XIX. XX. XXI. cum Lat. num. 179. seq. 202. seq. 206. seq. 215. seq. Ital. pag. 180. seq. 201. seq. 205. seq. 214. seq. Gall. pag. 59. seq. 97. seq. 102. seq. 116. seq. Quæ ad historiam Angelæ pertinent, Bollandus præmisit, fini quoque libelli egregia, quibus eam æqualis scriptor, Ubertinus de Casalis procemio operis Arboris vitæ crucifixi, & ex Jesuitis Maxim. Sandæus ornant, elogia annexuit. Dissimulavit tamen, an ignoravit? rigidius ejusdem Sandæi judicium, quod de illa Theol. Myst. pag. 655. tulit. *Hactenus B. D. Joannes Diecmannus* Tom. II. scriptorum ipsius Germanicorum, editorum Stadæ 1709. 4. pag. 177. 178. * Nolo hic longam instituere comparationem, qua demonstretur S. Angela de Fulgineo longe aliam doctrinam tenuisse, quam Pietistæ hodie docent. Instituta illa inter S. Angelam, & Joannem Arnd comparatio nihil evincit aliud, nisi quod heterodoxus verba phrasesque e piis persimilibus libellis acceperit, quibus ad impietatem suam obvelandam uteretur. Nec opella S. Angelæ tantummodo sic abusus est, sed & S. Theresiam persæpe expilavit. Quis vero sanæ mentis reputaverit S. Theresiam, cujus opera insignes Theologi revocarunt ad examen, approbarunt, & commendarunt, Pietismum sapuisse, & docuisse?

Angelica summa, infra *Angelus de Clavasio*.

Angelicus Doctor, infra *Thomas Aquinas*.

Angelicus Grimaldi e Grisaco Mimmatensis Diœcesis Gallus, Episcopus Avenionensis, qui Cardinalis An. 1387. diem obiit ab Eisengreinio pag. 148. b. inter cætera *Antiphonas*, *sacraque responsa* reliquisse traditur.

Joan-

Joannes Angelicus ſuper Quæſtiones univerſales Joannis Duns, ſive Scoti. Venet. 1512. fol.

Andreas de Angelinis JCtus auctor Commentariorum in ſecundum Inforciati & ſecundum Digeſti novi.

Richardus de S. Angelo, Monachus Caſſinenſis circa An. 1300. Ejus *commentarium in Regulam S. Benedicti* ad Landulfum Bruncatium S. Angeli Cardinalem. Evolvit illum MS. Cangius in Bibl. S. Germani de Pratis Codice 802. Confer Oudinum Tom. III. pag. 650.

Angelomus, Monachus Luxovienſis in Burgundia, Ordinis Benedict. Scripſit ad Lotharium, adeoque ante Annum 855. quo Lotharius Imperator & Drogo Metenſis Epiſcopus obiit, (*a*) *enarrationes*, ſive *Stromata in Canticum Canticorum*, & poſt mortem ejuſdem Drogonis, Stromata *in quatuor libros Regum* collecta ex Patribus & laudata Sigeberto cap. 86. & Trithemio cap. 266. de S. E. & de illuſtribus Benedictinis II. 42. qui etiam ejus *librum de Divinis Officiis* commemorat. Stromata in Libros Regum ante editionem Rom. 1565. fol. habeo edita Coloniæ 1530. fol. per Eucharium Cervicornum, qui in Præfat. *Utinam reliqua ejus opera, præſertim quod* in Geneſin *edidiſſe ſe fatetur, exſtarent* &c. Iſta *in Geneſin* Commentaria nuper ex Codice Monaſterii ad Petrum, Salisburgenſi vulgavit Bernardus Pez Tom. I. Anecdotorum pag. 43. Auguſtæ Vindel. 1721. fol. quibus Angelomus procemium verſibus hexametris præmiſit. Utraque in Canticum, quæ & ipſa excuſa Colonienſibus typis, & in libros Regum recuſa exſtant in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tom. IX. pag. 780. & Lugdunenſi Tom. XV. pag. 307. 415. In libros Regum non diffitetur ſe Drogonis hortatu *ad calcem tenus perduxiſſe, non ſolum quidem quia filius erat præſtantiſſimi Caroli Cæſaris, imo frater mitiſſimi Ludovici Principis, verum etiam, quia erat præclarus Pontifex, & Abbas meus egregius.*

Angelrannus, ſive *Ingelramus*, Abbas Centulenſis, qui An. 1045. obiit, ſcripſit *vitam B. Richardi Presbyteri* libris IV. verſibus hexametris, quorum liber primus & quartus editus in Actis Sanctorum 26. April. Tom. III. pag. 459. & in Actis Benedictinis Mabillonii. Vide Leyſerum de Poetis medii ævi pag. 342. & Jacobi le Long Biblioth. hiſtoricorum Galliæ p. 254. infra *Anſcherus*.

Angelus Acciajolus Epiſcopus Oſtienſis & Cardinalis, defunctus An. 1407. vide ſupra *Acciajolus*. Diverſus hic ab *Angelo* Acciajolo Epiſcopo Florentino, qui An. 1357. obiit, de quo Ughellus Tom. III. edit. novæ pag. 158. & Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis pag. 39. qui p. 40. etiam tertium *Angelum Acciajolum* commemorat, a quo ait Latine ex Græco *Plutarchi* verſas eſſe Vitas Alcibiadis, Annibalis, Scipionis Africani, & Demetrii.

Angelus Anachoreta Vallumbroſanus, cujus fertur Oratio pro Concilio Lateran. contra conventiculum Piſanum Romæ Anno 1512. ad Julium ſecundum habita, eodemque anno edita Lipſiæ 4. ut Epiſtolam Paræneticam ad matronas Florentinas editam Italice, de qua Poſſevinus, omittam. Idem, ut videtur, *Angelus Fundius* cujus Oratio Senenſium nomine ad eundem Julium II. habita prodiit Lipſiæ An. 1504. ſed alius *Jacobus Angelus* Florentinus, qui Ptolemæi Geographiam, Quadripartitum & Centiloquium Latine vertit. * Orationem hic a Fabricio indicatam direxit author ad Julium Pontificem, non vero illo coram recitavit. Scripſit etiam ediditque epiſtolas de eodem argumento tres, ad Julium nempe, ad Galliarum Regem, & ad Bernardinum Carvajalem Schiſmaticorum ducem, & principem. Prodierunt hæc omnia volumine duplici in 4. Valliſumbroſæ an. 1511.

N 2 Joan-

(*a*) Vide Labbeum de S. E. Tom. I. p. 77.

Joannes *Angelus Bavarus*, ex Aichem, Astronomiæ Professor Viennæ, obiit teste Ricciolo An. 1512. 29. Septemb. Scripsit Astrolabium planum cum æquationibus domorum Cœli & tractatum de Nativitatibus Venet. 1494. Ephemeridas, Prognostica &c. Abumasaris libros VIII. de magnis conjunctionibus recognovit Augustæ Vindel. 1489.

Angelus Bellabuccus, Mediolanensis, Augustinianus, cujus *Viridarium Sacræ Scripturæ* excusum Venetiis 1519. 4.

Angelus Saxo de *Brunsvico*, Professor Gymnasii Erfordensis, atque Ecclesiæ Moguntiacensis Presbyter, defunctus Argentorati A. 1481. Hujus expositionem Canonis Missæ, & Sermones, Moguntiæ in Metropolitana ad populum habitos memorat Eysengreinius pag. 172. Possevinus tres ex uno facit Angelos, Brunsvicensem, Saxonem & Angelicum.

Angelus de Camerino, (Camers, Camertinus,) Italus, Augustinianus vixit circa An. 1340. scripsitque *in quatuor Evangelia*, *in Epistolas Pauli*, Lecturas *in Magistrum sententiarum* Senis habitas & Bononiæ. *Sermones* ad populum Senis & Bononiæ habitos, & *Commentarios in Aristotelis peri hermenias & prædicamenta*.

Angelus Capreolus, Carmelita Brixiensis Congregationis Mantuanæ Vicarius Generalis circa An. 1479. auctor *Stellæ*, sive operis in VII. rubricas digesti de variis casibus in usus Confessariorum. Brixiæ 1511. fol.

Angelus de Cassia itidem Augustinianus, cujus nihil præter *sermones* Dominicales & Festivos memorari video.

Angelus e Cingulo, Piceni opido *Clarenus* a vicino Clareno flumine, Ordinis Minorum, vixit adhuc An. 1317. ut Waddingus docuit. Præter Latinam versionem Dialogorum *S. Macarii*, & quorumdam *S. Chrysostomi* Opusculorum, & *Joannis Climaci*, scripsit *Commentarios in Regulam S. Francisci*, & *Historiam de septem Tribulationibus Ordinis Minorum*.

Angelus Carletus, *de Clavasio*, Ligur, Ord. minorum, obiit An. 1485. Præter excusam Compluti 1562. 4. *Arcam fidei* & tractatum *de restitutionibus* scripsit *summam Angelicam* de casibus conscientialibus editam Venet. 1490. 8. & sub titulis ordine alphabetico digestam. Vide Gesnerum & Waddingum, qui editiones Venetas quinque vidisse se testatur quæ præter primam fuere 1492. & cum Jacobi Ungarelli additionibus 1569. 1578. 1582. prodiit etiam Lugduni, tum Argentinæ 1513. Norimbergæ 1498. 1588. &c. nec non Italice 1593. 4. * Prima editio Summæ Angeli de Clavasio est anni 1486. per Jacobinum de Suigo loco incerto in 4. Altera est Veneta per Georgium de Rivabanis Mantuanum anni 1487.

Angelus de Cremona Augustinianus circa Annum 1479. quædam opuscula in favorem Religionis scripsisse traditur. Vide Elssium pag. 61.

Angelus Decembrius, infra, *Decembrius*.

Angelus Hierosolymitanus Carmelita Martyr in Sicilia An. 1231. cujus *Prophetias* de regno Turcarum ampliando & Republica Christianorum affligenda memorat Alegre pag. 258.

Angelus Gambilionus Aretinus, *JCtus* docuit Ferrariæ & Bononiæ atque iterum ab An. 1445. Ferrariæ, scripsitque ad Leonellum Estensem Ferrariæ Marchionem Commentarium *in Institutiones*, editum Lugd. 4. & Venetiis in fol. atque tractationes composuit *de testamentis & clausulis testamentorum*, *de Actionibus*, *de juribus appellationum* aliaque quæ Gesnerus commemorat. Vide Pancirolum de claris Legum interpretibus lib. II. cap. 102. & de aliis JCtis *Angelo de Periglis*, & *Angelo* Ubaldo Perusino, Baldi fratre, Gesnerum.

Angelus Cinus (*a*) (perperam Bassus

(*a*) Menagius Anti-Baillet cap. 14. & ad eum not. Bernhardi de Moneta. Giornale de' Letterati d' Italia Tom. VI. pag. 255.

ſus aliis) *Politianus* a patria *Monte Politiano*, Oppido Hetruriæ) vir doctiſſimus, alterum cum Pico ætatis ſuæ miraculum, atque ex ſtrenuis litterarum inſtauratoribus non poſtremus, rebus humanis valedixit Florentiæ An. 1494. (*a*) eodem quo Hermolaus Barbarus & Joannes Picus, annos natus non plures quam quadraginta. De eo multa Thomas Crenius in Præfatione ad Angeli Caninii Grammaticam Græcam recuſam Amſtelodami 1700. 8. pag. 17. 33. in qua de eruditis Angelis diſſerere inſtituit. Plura Wernerus Jacobus Clauſius libro de Vita, ſcriptis & moribus Politiani, (*b*) edito Magdeb. 1718. 8. Opera ejus tum ſingula ſæpe alias, tum pleniore & emendatiore editione junctim excuſa Lugduni apud Gryphium An. 1550. 8. tribus Tomis, quorum primus *Epiſtolarum*, quas merito plurimi fecit Rupefucaldus, (*c*) libros XII. & *Miſcellaneorum* criticorum primam, quæ ſola lucem vidit, centuriam continet: ſecundus verſa a Politiano, *Herodiani* Hiſtoriam, enchiridion *Epicteti*, *Alexandri Aphrodiſei* problemata amatoria, *Plutarchi* narrationes, Magni *Athanaſii* in Pſalmos opuſculum, & *Platonis* Charmidem de temperantia: tertius denique Lamiam, panepiſtemonem, & alias Politiani *Prælectiones*, *Orationes*, & *Carmina* Græca Latinaque elegantiſſima etiam illa complectitur. De ſingulis diligentius Auctor Hiſtoriæ Criticæ Reipublicæ Litterariæ Gallica lingua editæ Amſtelodami 1713. 12. Tomo III. pag. 233. & Tomo IV. pag. 252. In Politiani ſcripta annotationes exſtant Jodoci Badii Aſcenſii, Nicolai Beraldi, Joannis Murmelii, Joannis Alexandri Braſſicani, & Franciſci Sanctii. Vide Burmannum ad Petronium pag. 648. Inter edita Politiani ſcripta non reperitur ſeparatim editus Florentiæ *Commentarius de conjuratione Jacobi Paccii* An. 1478. contra Laurentium & Juliannm Medices, de quo vide ſis Voſſium libro 3. de Hiſtoricis Latinis pag. 628. Calumnia de contemtu ſacrarum litterarum Politiano impacta retunditur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 255. 256. Icones ejus apud Jovium elog. pag. 73. atque ære deſcriptæ apud Iſ. Bullartium Tom. I. Academiæ Scientiarum pag. 277. & Boiſſardum Tom. I. pag. 158. neſcio quam ſimiles formæ Politiani, invicem certe diſſimiles conſpiciuntur. Paſſim commendatur Politianus a ſumma modeſtia & humanitate ab Ambroſio Camaldulenſi in Epiſtolis Tomo III. novæ collectionis Edmund. Martene pag. 161. 347. 368. &c.

Angelus Salvettus Senenſis, Ordinis Minorum adminiſter Generalis qui diem An. 1423. in patria obiit, auctor tractatus *de Judicio & Antichriſto*. Incipit: *tribus modis homines docentur*, *exemplo*, *magiſterio & flagello*.

Angelus Tancredus Reatinus ex milite Monachus atque ex Primis XII. S. Franciſci ſociis, qui An. 1246. in Cœnobio Græcii in valle Reatina cum aliis duobus ſociis Leone & Rufino ſcripſit *Vitam S. Franciſci*, quæ *Legenda trium ſociorum* appellatur. Vide Waddingum p. 26.

Richardus de Angerville, infra *Richardus de Bury*.

Angilbertus Abbas *Centulenſis*, ſive *S. Richarii* in Gallia, apud Carolum magnum gratioſus, qui eum conſuevit Homerum ſuum appellare. Ejus carmina quædam ſervata ab Hariulfo in ejus vita. Exſtat illa in Actis Sanctorum 18. Februarii Tomo III. pag. 100. & in Actis Ordinis S. Benedicti Mabillonianis. Vide Leyſerum de poetis medii ævi pag. 270.

Angilbertus, ſive *Engilbertus Corbejenſis* Abbas circa An. C. 880. verſus quoſdam elegiacos præmiſit alioſque hexametros ſubjunxit libro S. Auguſtini de

(*a*) Non An. 1509. ut in Viri Magni itinere Italico pag. 178. & a multis aliis traditum.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1720. p. 42. *Bermiſchte* Bibliothec Tom. II. p. 263.

(*c*) Eſſais de Litterature Tom. I. p. 292.

de doctrina Christiana, quem obtulit Ludovico Regi Francorum Carolomanni fratri. Utrosque edidit Mabillonius T. II. Analector. p. 657. seq. atque edit. novæ in fol. pag. 425.

Anglicorum Historicorum veterum collectiones hactenus lucem viderunt hæ octo:

1. *Matthæi Parkeri*, Archiepiscopi Cantuariensis, qui Antiquitatum Britannicarum peritissimus, pluresque de illis veteres scriptores vulgaturus, Londini 1570. fol. edidit *Matthæi* Westmonasteriensis flores Historiarum & 1574. fol. *Thomæ Walsinghami* Historiam Angliæ, illique junxit *Asserium* Menevensem de vita Ælfrici Magni.

Parkeri invitatus exemplo *Wilhelmus Wats* in lucem protulit *Matthæi Paris* præclaram majorem Historiam Londini 1571. & sæpius deinde recusam Tiguri 1606. Parisiis 1644. & Lond. 1640. 1684. folio. *Guilelmus* vero *Ho-Wardus Florentii Wigorniensis* Chronicon publici juris fecit Londini 1592. 4. ut alios separatim ab aliis editos prætercam, (de quibus singulis suo loco) *Bedam*, *Richard. Vitum*, *Eadmerum*, *Guilelm. Neubrigensem*, *Jo. Majorem* Hadingtonensem, & quod *Florentius* libenter secutus est, *Chronicon Saxonicum* a Christo nato ad 1154. quod scriptum Anglo-Saxonice, sed cum Latina versione & indice Geographico, mappaque Geographica edidit Edmundus Gibson, Episcopus hodie laudatissimus Londinensis. Oxonii 1692. 4.

2. *Britannicarum rerum Scriptores vetustiores*, Heidelbergæ apud Hieronymum Commelinum 1587. fol. *Galfridi* Monemuthensis, cognomento *Arthuri* de origine & gestis Regum Britanniæ, libri XII. *Pontici Virunii* historia Britannica ex Galfridi libris VI. prioribus in Compendium, omissis fabulosis, contracta. *Gildæ* Sapientis Epistola de excidio Britanniæ. *Bedæ* libri V. Historiæ Ecclesiasticæ Gentis Anglorum, cum Anonymi continuatione libris III. ab Anno 731. ad 1100. *Guilielmi* Neubrigensis de rebus Anglicis libri V. & *Joannis Froissardi* epitome de bellis Anglorum & Gallorum.

3. *Anglicarum* (a) *rerum scriptores post Bedam præcipui*, ab *Henrico Savilio* editi Lond. 1596. & recusi Francof. 1601. fol. *Willielmi* Somerset, Monachi & Bibliothecarii *Malmesburiensis* de gestis Regum Anglorum libri V. Historiæ novellæ libri II. & de gestis Pontificum Anglorum libri IV. *Henrici* Huntingdoniensis Archidiaconi Historiarum libri VIII. *Rogeri de Hoveden* annalium pars prior & posterior. Chronicorum *Elvvardi* sive *Ethelvverdi* libri IV. & *Ingulphi* Abbatis Croylandensis historiarum liber I. subjunctis ab editore fastis Regum & Episcoporum Angliæ usque ad Wilhelmum Conquæstorem.

4. *Guilielmi Cambdeni Anglicarum*, *Hibernicarum*, *Normannicarum & Cambricarum rerum scriptores*, Francof. 1602. fol. *Asserius* Menevensis de vita Ælfridi Magni. *Anonymi* de vita Wilhelmi Conquæstoris. *Thomæ Walsinghami* historia *Angliæ* ab Eduardo I. ubi Matthæus Paris desinit, ad Henricum V. Ejusdem hypodigma Neustriæ. *Thomæ de la Moor* de vita & morte Eduardi II. *Guilelmus* Gemeticensis de Ducum Normannorum gestis usque ad An. 1135. *Sylvestri Giraldi* Cambrensis Topographia Hiberniæ, sive de mirabilibus ejus, & Historia vaticinalis de expugnatione Hiberniæ, nec non itinerarium Cambriæ, seu *Baldevvini* Archiepiscopi Cantuariensis per Walliam legationis descriptio, cum Davidis Poveli notis.

5. Spectant etiam ad res Britannicas quam plurima in *Andreæ* du *Chesne* col-

(a) Joannis Friderici Felleri monumenta, trimestri V. pag. 318. Burchardi Gotthelf Struvii Bibliotheca Historica cap. 6. Hermannus Dietericus Meibomius programmate de Anglicanæ Historiæ periodis & præcipuis Scriptoribus, Helmstad. 1702. 4. Joannes Burchard Menckenius ad Langleti du Fresnoy isagogen in Historiam Tom. II. p. 431. &c.

collectione, quæ *Normannicarum* (*a*) rerum scriptores ab Anno 838. ad 1220. complectitur, prodiitque Paris. 1619. fol. In ea reperies: 1. Anonymi Gesta Normannorum ante Rollonem ab An. 837. ad 896. 2. Excerpta ex Variis Chronicis ab Anno 912. ad 932. 3. Abbonis Monachi carmen de obsidione Parisiorum Anno 886. seq. (*b*) 4. Dudonis Vermandensis libri III. histor. a Rollone ad An. 960. 5. Emmæ Reginæ Encomium. 6. Guilelmi Pictaviensis, Lexoviorum Archidiaconi de rebus Guilelmi Conquæstoris ad Annum 1070. 7. Wilhelmi Gemeticensis lib. VIII. emendatiores. 8. Orderici Vitalis Historiæ Ecclesiasticæ ab An. 1087. ad 1141. libri XIII. 9. Gesta Stephani Regis Anglor. & Ducis Normannor. An. 1135. 1154. 10. Anonymi Chronica Normanniæ ab A. 1139. ad 1259. 11. S. Stephani Cadomensis, Annalis historia brevis ab An. 1133. ad 1293. 12. Appendix variorum minorum Opusculorum.

6. *Rogerii Tvvysdeni* & *Joannis Seldeni Historiæ Anglicanæ Scriptores decem*, cum Seldeni (*c*) de iisdem Judicio, & glossario Guilelmi Somneri Lond. 1652. fol. Scriptores illi sunt: 1. *Simeon*, Monachus Dunelmensis, cujus offertur historia Dunelmensis Ecclesiæ, Historia S. Cuthberti: & de Archiepiscopis Eboraci, de gestis Regum Anglorum & de obsidione Dunelmi. 3. *Joannis*, Prioris Hagulstadensis, historia ab A. 1130. ubi Simeon desinit, ad 1155. 3. Historia *Richardi*, Prioris Hagulstadensis. 4. *Ailredi*, Abbatis Rievallensis descriptio belli Standardii, Genealogia Regum Anglorum. Vita Eduardi Regis & Confessoris. Historia de sanctimoniali de Wattun. 5. *Radulphi de Diceto* Londoniensis, abbreviationes Chronicorum. 6. *Joannis Bromptoni*, Abbatis Jornalensis Chronicon ab An. 588. ad 1198. 7. *Gervasii* Monachi Dorobornensis de combustione ac reparatione Cantuariensis Ecclesiæ. Imagines de discordiis inter Monachos Cantuarienses & Baldevvinum Archiepiscopum. Chronica & vitæ Pontificum Cantuariensis Ecclesiæ. 8. *Thomæ Stubbs* Ordinis Præd. vitæ Archiepiscopor. Eboracensium. 9. *Guilelmi Thorn* Cantuariensis, Chronica de rebus gestis Abbatum Cantuariensium. & 10. *Henrici Knightoni*, Leicestrensis Chronica de eventibus Angliæ.

7. *Rerum Anglicarum Scriptorum veterum* Tomus I. (*d*) cura *Johannis Felli*, Oxoniensium Episcopi, Oxoniæ e Theatro Sheldoniano 1684. fol. 1. *Ingulphi* Historiarum liber integrior quam in Savilii editione prodierat. 2. *Petri Blæsensis* continuatio ad Historiam Ingulphi. 3. Anonymi *Chronica de Mailros*, sive Monasterii Mailrosensis ab An. 735. ad 1270. 4. *Annales Burtonenses*, & 5. Anonymi, sive trium Anonymorum Continuationes Historiæ Ingulphianæ.

Tomus II. Oxoniæ 1687. folio, curante *Toma Galeo*. 1. *Annales Marganenses* ab Anno 1066. ad 1232. 2. *Thomæ Wikes* Chronicon Salisburiense ab Anno 1066. ad 1304. 3. *Annales Wavverlejenses* ab Anno 1066. ad 1291. 4. *Gaufridi Vinisalvi* Itinerarium Richardi I. in terram sanctam, cum duplici carmine Hexametro altero, altero elegiaco in ejusdem Richardi laudem: & 5. *Walteri Hemmingfort* libri III. de gestis Regum Angliæ ab Anno 1066. ad 1073.

8. *Historiæ Britannicæ*, *Saxonicæ*, *Anglo-Danicæ Scriptores quindecim*, (*e*) eodem *Thoma Galeo* curante, Oxoniæ 1691. fol. in quo Volumine 1. *Gildæ* Sapientis

(*a*) Confer Joannis Friderici Felleri τȣ̃ μακαρίτȣ trimestre V. pag. 321. & B. Johannis Hubneri nostri Bibliothecam Historicam Hamburgensem Tom. X. p. 115.

(*b*) Vide quæ supra in Abbone.

(*c*) Idem Seldenus *Eadmeri* Historiam ab Anno 1066. ad 1122. cum notis & spicilegio ediderat Lond. 1623. fol.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1685. pag. 153. & Tomo I. Supplementi pag. 8. Nouvelles de la Republique des Lettres An. 1688. Juin p. 581. & Aout pag. 813. Bibliotheque Universelle Tom. XI. pag. 397.

(*e*) Journal des Savans An. 1692. pag. 711. Acta Erud. A. 1692. statim in limine.

tis liber querulus de excidio Britanniæ, emendatior quam in prioribus editionibus: & Epistola Britannorum deplorandæ miseriæ & vitiis castigandis. 2. *Eddius*, sive *Heddius Stephanus* de vita S. Wilfridi Episcopi Eboracensis, defuncti An. 709. 3. *Nennii*, sive *Ninnii* Abbatis Banchorensis Historia Britonum sive Eulogium Britanniæ. 4. *Asserii* Menevensis Annales, sive Chronicon sani S. Neoti, cum paralipomenis alterius auctoris. 5. *Ranulphi Higdeni* Polychronicon. 6. *Guilelmi Malmesburiensis* liber de antiquitate Ecclesiæ Glastoniensis. 7. Ejusdem de vita S. Aldelmi, sive liber antiquitatum Malmesburiensium, Galeo liber quintus de gestis Pontificum Anglorum. 8. Anonymi *Historia Ramesiensis* Cœnobii, tribus partibus, nam quarta adhuc desideratur. 9. *Elyensis Monachi* Historia Elyensis Ecclesiæ, liber primus. 10. Liber secundus additus a *Thoma* Monacho itidem Elyensi. 11. *Joannis Wallingfordi* Chronica ab An. 449. ad 1026. 12. *Radulphi de Diceto* de Regibus Britonum. 13. Anonymi de partitione Provinciæ Angliæ in Shiras, sive Comitatus, Episcopatus & Regna. 14. *Joannis Fordun*, sive *Fordon* Scoti chronicon, sive Scotorum historia. 15. *Flacci Alcuini* poema de Pontificibus & Sanctis Ecclesiæ Eboracensis, Paulino, Osvvaldo, Wilfrido, Cuthberto, Bosa, Egberto, Wilbrordo, Johanne, Wilfrido juniore, Egberto, Balthero, Echa, Ælberto, Eanbaldo. Denique subjuncta est a Galeo appendix, in qua veterum loca de Britannia (*a*) cum notis, aliaque etiam ad genealogias Regum, Britannorumque consuetudines & antiquitates facientia continentur.

9. Omitto *Laurentii Echardi*, licet minime contemnendam collectionem Historicorum Angliæ, Anglice editam, Londini 1706. fol. tribus Volum. (*b*) quoniam ad institutum meum minus spectat, & corpus Historiæ Anglicanæ exhibet ex recentibus scriptoribus Anglis totum compositum: Volumen *primum* quidem, Joanne Miltono, Samuele Daniele, Jo. Habingtono, Thoma Moro, Eduardo Hallo, Radulpho Hollingshead scriptore annalium: Georgio Buck additis Johannis Strypii observationibus, & Bacone Verulamio. Volumen *secundum* quidem ab Henrici VIII. temporibus ex Herberto de Cherbury, Johanne Hayvvardo cum censuris Johannis Strypii: Francisco Godvvino, Guilelmo Cambdeno, & Thoma Wilsono cum Jacobi Welvvoodi observationibus. Volumen *tertium* denique a Carolo primo usque ad Guilelmi tertii obitum Clarendonio debetur, atque ipsi Echardo, qui etiam Londini 1707. fol. (*c*) separato Volumine edidit conscriptam a se Historiam annorum 1678. a Julii Cæsaris temporibus ad obitum Jacobi I.

10. *Henrici Warthoni* Anglia sacra sive Collectio Historiarum partim antiquitus, partim recenter scriptarum de Archiepiscopis Angliæ, a prima Fidei Christianæ susceptione ad An. C. 1540. nunc primum in lucem editarum. Lond. 1691. fol. duo Volumina. Quæ in hoc opere contineantur, diligenter exposita sunt in Actis Eruditorum Tom. II. supplementi sect. III. & IV. pag. 105. & 153. seqq.

11. *Wilhelmi Dugdale* & *Rogeri Dodesvvorthi* Monasticon Anglicanum, quod varia & ipsum diplomata medii ævi, monumentaque vetera offert Lectoribus, prodiit Londin. 1655. 1661. duobus Voluminibus in fol. quibus jungendum supplementum egregii Viri *Joannis Stevens* Lond. 1722. fol. 2. Volum. vide iterum Acta Erud. A. 1724. pag. 381. 541. & de *Thomæ Tanneri* notitia Monastica Lond. 1695. 8. vulga-

(*a*) Conferendæ ad Britanniæ descriptionem ex Antonini itinerario observationes Wilhelmi Burtoni: Lond. 1658. fol. & postumæ. Thomæ Galei Londini 1710. 4. Diem ille obiit Anno 1702.

(*b*) Journal des Sav. 1708. Juin p. 443. B. Menckenii Catalogus Bibl. p. 451.

(*c*) id. 1708. Novembr. pag. 331. History of the vvorks of the learned 1707. pag. 231. Acta Erud. A. 1709. p. 289.

gata, Tomum tertium supplementi p. 71. seq. & Guil. Nichols Bibl. Historicam Angliæ scriptorum pag. 144.

12. Novam pulchramque syllogen scriptorum Historiæ Britannicæ darent vulgata variis minoribus Voluminibus a Viro clarissimo *Th. Hearne*, quæ junctim excudi curante aliquo viro docto, esset tanto magis operæ pretium, quoniam & digna pleraque quæ studiosorum Historiæ terantur manibus, & rarissima sunt omnia, editore hoc agente scilicet, ut paucissima tantum singulorum exempla typis exscriberentur. Eorum quæ ad meam notitiam pervenere, hic est elenchus:

Ælfredi Annales, de quibus supra.

Johannis Lelandi de rebus Britannicis *collectanea*, cum appendice, notis & indicibus. Oxon. 1715. 8. sex parvis tomis. Vide Acta Erud. 1717. pag. 103.

Johannis Confratris & Monachi *Glastoniensis* Chronica sive Historia de rebus Glastoniensibus. Oxon. 1726. 8. duobus Volum. cum excerptis e *Richardi de Beere* terrario Cœnobii Glastoniensis, diplomatibusque & indice librorum Anno 1248. & reliquiarum in eadem Ecclesia: nec non appendice Epistolarum &c. vide Acta Erud. 1729. pag. 181. Bibl. Angloise Tom. XV. p. 352.

Adami de Domerham (*a*) historia de rebus Glastoniensibus, usque ad Annum 1290. Oxon. 1727. 8. 2. Volum. additæ emendationes ad Wilhelmum Malmesburiensem a Galeo editum, atque Edmundi Archeri excerpta ex Registris Wellensibus, & diplomata quædam ad Glastoniam spectantia.

Titi Livii Forojuliensis Vita Henrici V. Angliæ Regis, adjuncta Thomæ Smithi sylloge Epistolarum a variis Angliæ Regibus scriptarum. Oxon. 1716. 8. Acta Erud. 1717. p. 167.

Thomæ Caji Vindiciæ antiquitatis Academiæ Oxoniensis contra Joannem Cajum Cantabrigiensem. Oxon. 1730. 8. Journal des Savans 1732. Fevrier p. 198.

Walteri Hemingford, Canonici de Gisseburne, Historia de rebus gestis Eduardi I. II. & III. Accedunt inter alia Eduardi III. historia per Anonymum: Narratio de processu contra Reginaldum Peacockium, auctore Johanne *Whetamstedio*: Excerpta historica e *Thomæ Gasvvignii* dictionario Theologico: Libellus de Caroli I. ab urbe Oxoniensi fuga sive discessu: Notitiasque domorum Religiosarum in diœcesi Bathovvellensi. Oxon. 1731. 8. duobus Vol.

Chronicon *Thomæ Sprotti*, Anonymi, qui circa An. 743. scripsit, Chronica de tempore Mundi: Alterius Anonymi de Abbatia *Ramsey*: *Nicolai Cantalupi* Historiæ de antiquitate & origine Universitatis *Cantabrigiensis*. Fragmentum veteris Chronici de rebus *Eduardi IV*. Oxon. 1719. 8.

Guilelmi Neubrigensis, Historia sive Chronica rerum Anglicarum emendatior locupletiorque additis Jo. Piccardi propriisque notis & spicilegio: nec non *tres homiliæ* eidem Guilelmo adscriptæ & antea ineditæ. Oxon. 1719. 8. Bibliotheque Angloise Tomo VII. p. 174. 501.

Textus Roffensis, de quo mox infra, ubi de priscis Legibus Angliæ.

Duo rerum Anglicarum scriptores, *Thomas Otterbourne* & *Johannes Wethamstede* ab origine Gentis Britannicæ usque ad Eduardum IV. adjuncta præter historiam fundationis Hospitalis Evvelmensis in Comitatu Oxoniensi, sylloge Epistolarum de rebus Britannicis scriptarum An. 1524. & 1525. & Francisci Codvvini Catalogo Episcoporum Bathoniensium & Wellensium. Oxon. 1732. 8. duobus Voluminibus.

Roberti de Avesbury historia de mirabilibus Gestis Eduardi III. & *Johannis Joscelini* (auctoris libri de Antiquitate Britannicæ Ecclesiæ, sive de vitis Episcoporum Cantuariensium, qui ambulat sub nomine *Matthæi Parkeri* Archiepiscopi Cantuar.) Catalogus libro-

(*a*) supra pag. 21.

brorum Saxonicorum & eorum qui Historiam Gentis Anglorum scripsere, & ubi exstent. Oxoniæ 1720. 8. cum appendice editoris. Journal des Savans 1725. p. 513. Bibl. Angloise Tom. IX. p. 38.

Latinis hisce accedunt Anglice ab eodem Hearnio edita *Joannis Lelandi* itinerarium, cum variis dissertationibus editoris. Oxon. 1715. 8. novem tomis.

Collectio variarum dissertationum Anglice scriptarum, de Anglicis Antiquitatibus in quibus familiam ducunt Georgii Hackevvilli & Anonymi dissertationes de antiquitate Legum Anglicarum. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. supplem. pag. 325. Hearnii ipsius dissertatio itidem Anglice edita separatim de Antiquitatibus quibusdam recens inventis in comitatu Eboracensi. Oxon. 1710. 8. Vide memorias litterarias Trevoltinas A. 1713. pag. 287. & Dan. Larroquani ad Hearnium Epistolam quæ in iisdem memoriis legitur pag. 1534.

Anglice etiam ab Hearnio editum *Roberti Glocæstriensis* Chronicon Angliæ, carmine scriptum Anglico, unde Robertus hic, Ennius Angliæ ab editore salutatur. Additur ab eodem glossarium, & Anonymus de mirabilibus Britanniæ, & *Wilhelmi Malvarne* Abbatis fundatio Abbatiæ Glocestriensis. Oxoniæ 1724. 8. duobus Voluminibus. Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 373.

Petri Langtofti Chronicon rhythmicum ex Gallico Anglice versum auctumque a *Roberto Manningio Brunnensi*, cum glossario, variisque editoris appendicibus. Oxoniæ 1725. 8. duobus Voluminibus

13. Thomæ Hearnio jungendus *Antonius Hallus*, cui & ipsi præclaras editiones in acceptis referimus *Johannis Lelandi* quidem de Scriptoribus Britannicis, Oxoniæ 1709. 8. & *Nicolai Triveti* Annalium. sex Regum Angliæ ab Anno 1136. ad 1307. Oxoniæ 1719. 8. deinde Continuationem eorundem Annalium ab Anonymo deductam ad Annum 1336. cum *Adami Murimuthensis* Chronico ab Anno 1303. ad 1336. & Continuatione Anonymi ad Annum 1380. nec non *Joannis Bostoni* Speculo Cœnobitarum, vel certe ejus Epitome: atque *Edmundi Boltoni* Hypercriticis, seu dissertatione scripta Anglice, cujus fragmentum Hearnius in Vindiciis Galfridi Monumethensis publicaverat. Prodiit hoc Antonii Halli Volumen Oxonii 1722. 8. De utroque vide Acta Eruditorum 1722. pag. 105. & Tom. IX. Supplementi pag. 181. & de Lelando Historiam operum Eruditorum Anglice editam A. 1709. pag. 113.

14. *Thomæ Rymeri* Historiographi Regii collectio magna Actorum publicorum, fœderum, diplomatum &c. ad regna Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ spectantium ab Henrico I. sive ab Anno Christi 1101. ad annum duodecimum Jacobi primi Regis, ex autographis Archivorum Regiorum expressa (*a*) auspiciis Reginæ *Annæ* publicata Londini ab Anno 1704. ad 1715. sexdecim Voluminibus in fol. (*b*) & ex repetita editione emendata & suppleta a nobilissimo *Holmesio* (*c*) An. 1729. septendecim Voluminibus. Cum prioris editionis pretium esset immane, in sectione publica quoque centum & viginti librarum sterlingarum, hoc est thalerorum 600. etiam posterior hæc, cujus tantum ducenta exempla typis exscripta sunt, venditur quinquagiuta nu-

(*a*) Kenneti Episcopi Petroburgensis censura, Bibliotheque Angloise Tom. XII. pag. 266. seq.

(*b*) Bibliotheque Choisie Tom. XVI. pag. 1. Tom. XX. pag. 47. Tom. XXI. pag. 118. 233. Tom. XXII. pag. 325. Tom. XXIII. pag. 237. Tom. XXIV. pag. 237. Tom. XXVI. pag. 1. &c. Quæ Tomo *primo* continentur, vide in Actis Eruditorum Anno 1709. pag. 529. *secundo* Anno 1710. pag. 87. *tertio* & *quarto* Anno 1710. pag. 225. *quinto* & *sexto* Tomo IV. Supplem. pag. 329. *septimo* & *octavo* Anno 1711. pag. 239. *nono* An. 1712. p. 97. *decimo* An. 1713. pag. 8. *undecimo* Tom. VI. Supplementi pag. 289. *duodecimo* An. 1716. pag. 315. *decimotertio* Tom. VII. Supplem. pag. 242.

(*c*) Journal litteraire Tom. XIII. p. 474.

numis aureis Guineensibus, hoc est thaleris ducentis & quinquaginta. Regina *anna* diem obiit An. 1714. eodem quo & Rymerus: nec diu post Carolus Comes 30. Maji A. 1715. Post Rymeri fata *Robertus Samderson* Tomum XVI. ab Anno 1586. ad 1616. ex schedis Rymerianis, (*a*) & Tomum XVII. qui in Anno 1624. desinit, proprio studio adjunxit, recentiora etiam tempora similiter persecuturus, sicut jam An. 1726. lucem vidit (*b*) Tomus XVIII. qui Acta publica annorum 1625. & 1626. exhibet, itemque alius An. 1732. * Postquam hæc Fabricius scripserat, collectionem hanc Rymerianam ad volumina XX. jam accretam iterum typis subjecerunt Hagenses Typographi, qui minutioribus typis expressam ad tomos X. redegerunt. Cœpit editio illa anno 1737.

15. *Leges veteres Anglorum, Scotorum* &c.

Guilelmi Lambardi Archæonomia, sive antiquæ leges Anglo-Saxonum collectæ a *Ludolpho Novvello* (*c*) & Latina versione (*d*) & notis a Lambardo illustratæ Londini 1568. 4. & cum commentario *Abrahami Wheloci*, additis Legibus Normannicis Guilelmi Conquæstoris & Latinis Legibus Henrici I. Cantabrig. 1644. fol. Denique post interceptos *Francisci Junii*, *Guilelmi Somneri*, & *Guilelmi Estobii*, morte impeditorum conatus ex longe meliore ac locupletiore editione V. C. *Davidis Wilkinsi*, Lond. 1721. fol. a quo Leges universæ Ecclesiasticæ & Civiles Anglo-Saxonicæ, Normannicæ & Latinæ ab Ethelberto Rege usque ad Magnam Chartam Henrici III. exhibentur cum Speelmanni Codice veterum statutorum Angliæ & subjuncto glossario. Vide Mich. de la Roche Memorias Litterarias Magnæ Britanniæ T. VIII. pag. 380. seq. & quæ infra in in *Ethelberto*.

Joannis Seldeni Janus Angliæ & Epinomis Tom. III. Operum, & Dissertatio ad Fletam, de qua infra, *Fleta*. Idem Seldenus ad *Eadmerum* & Tom. II. Operum pag. 1640. seqq. ubi leges & consuetudines Eduardi Regis & Guilelmi Conquæstoris lingua Gallica Normannica cum Latina Seldeni versione.

Guilelmi Dugdali Origines Juridiciales de veteribus Angliæ Legibus, Lond. 1666. fol. Anglice.

Textus Roffensis ab *Earnulpho* Episcopo Sec. XII. ut ajunt collectus, in quo inter Roffensis Ecclesiæ acta a Saxonum Regum temporibus usque ad Annum 1143. etiam variæ occurrunt Leges Ecclesiasticæ a Regibus promulgatæ, editore *Thoma Hearne*, qui antiquorum Angliæ Episcoporum formulas professionum de canonica obedientia Archiepiscopis Cantuariensibus præstanda, & Leonhardi Hutteni, recentioris Scriptoris dissertationem de Antiquitatibus Oxoniensibus adjunxit. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 189. & Bibliotheque Angloise Tom. VIII. pag. 322.

Magna Charta sive Assisæ Henrici III. cum aliis statutis antiquioribus recentioribusque sæpius prodiit Londini 1508. 1543. 1602. &c.

Joannis Skenæi Regia Majestas, sive leges veteres *Scoticæ*, Edinburgi 1609. Londini 1613. fol. Confer Gundlingiana XXVI. pag. 86. Idem Skenæus etiam legibus Scoticis Anglice editis glossarium addidit, Edinburgi 1597. fol.

Leges Wallicæ, Ecclesiasticæ & Civiles, Hoeli Boni & aliorum Walliæ Principum ante Eduardi I. tempora, cum versione Latina, notis & glossario Guilelmi Wottoni & Mosis Guilelmi. Lond. 1730. fol. Acta Eruditorum Anno 1731. pag. 249.

Jo. Dissney vievv of ancient lavvs against immorality, Cantabrig. 1729. in

O 2

(*a*) Acta Eruditorum A. 1721. p. 506. ubi de Tomo XIV. & seq.

(*b*) Acta Erud. A. 1728. p. 193.

(*c*) Nicholson English historical library pag. 45. edit. in fol.

(*d*) Versio Legum quarundam in Chronico Joannis Bromtoni, præfertur Lambardinæ a Speelmanno & a Francisco Junio Præfat. ad glossarium Gothicum.

in folio. Leges non Britannorum modo, sed & Judæorum, Græcorum, Romanorum, Gothorum, & Lombardorum ante Sæculum XI. perditis moribus oppositas persequitur.

16. *De Conciliis in Britannia habitis.*

Henricus Speelmannus eques auratus, glossario archæologico, aspilogia aliisque scriptis inclytus (*Johannis Speelmanni*, qui Psalterium Latino Saxonicum vetus & Ælfridi vitam edidit, Pater) qui An. 1641. biennio ante filium diem obiit, constituerat Concilia Britannica *tribus tomis* vulgare, e quibus *primum* modo in lucem protulit Londini 1639. fol. complectentem Synodos ab initio Christianorum in Britannia sacrorum ad periodum usque dynastiæ Anglo Saxonicæ, sive Eduardi Regis obitum A. 1066. Concilia, Leges, Constitutiones in re Ecclesiarum Orbis Britannici, & Decreta, videlicet Pambritannica, Pananglica, Scotica, Hibernica, Cambrica, Manhica, provincialia, Diœcesana. In Bibliotheca Joan. Burchardi Menckenii τοῦ μακαρίτου fuit tomus hic a Speelmanno pluribus locis e MSS. Regiis aliisque passim emendatus, versione quoque Latina nova subinde monumentis Anglicis vel Anglo-Saxonicis adjuncta. *Secundus* tomus postumus ab An. 1066. procedit usque ad excussum An. 1531. ab Henrico VIII. Papæ jugum publicique juris factus est a *Carolo Speelmanno* Henrici nepote Lond. 1664. fol. manum ei admovente quoque & multa egregia addente *Guilelmo* cujus jam mentionem feci *Dugdalo*, minus emendatus alioqui minusque plenus, sed obvius rarissime, pluribus illius exemplis incendio Londinensi An. 1666. absumtis. Tomus *tertius* qui insecuta tempora debebat persequi, nunquam in dias luminis auras prolatus fuit. Interim lubens accepi clarissimum Virum *Dan. Wilkinsium*, cui Leges Angl. Seldeni Opera-Copticam Novi Test. & Pentateuchi versionem, paraphrasin Chaldaicam libri utriusque Chronicorum & tot alia debemus, serio parare, proximeque vulgaturum esse novam Conciliorum Britannicorum editionem, tertio tanto locupletiorem Speelmanniana.

* *Concilia Britannica*. Oppignoratam eruditis fidem Cl. Daniel Wilkinsius Archidiaconus Suffolciensis, & Canonicus Cantuariensis liberavit, editis in lucem quatuor in fol. voluminibus, quibus non Spelmannica tantummodo Concilia complexus est; sed & alia permulta e MSS. petita codicibus adjecit; novas insuper versiones monumentorum Anglo-Saxonicorum adornavit, cum data in Spelmanno minus fidelis judicaretur. Denique & reliqua Concilia post annum 1531. usque ad 1717. supplevit. Titulus operis iste: *Concilia magnæ Britanniæ & Hiberniæ a Synodo Verolamiensi A. D. 446. ad Londinensem A. D.* 1717. Voll. IV. Londini anno 1737.

Scoticorum Conciliorum Acta multa combusta in incendio Edimburgensi Anno 1791.

De *Joannis Colgani* Hiberni, Ordinis Minorum, collectione jactata Conciliorum Hiberniæ, vide, si placet, Franciscum Salmonem libro Gallice edito de studio Conciliorum pag. 260. seq. Idem notat pag. 257. seq. omissa quædam ex Speelmannianis in Regia, & Labbei, Harduinique magnis Conciliorum syllogis.

Provinciale vetus Provinciæ Cantuariensis, sive Constitutiones Angliæ ab Anno 1222. ad 1415. cum summariis & annotationibus *Guilelmi Lindewood*, Parisiis 1509. fol. Antverpiæ 1525. fol. Londini 1555. 8. & ex Roberti Scharrok recensione 1664. 8. & novo viri docti studio Oxoniæ 1679. fol. additis etiam *Constitutionibus Legatinis* (Legatorum Pontificis) Othonis A. 1236. & Othoboni 1268. cum notis *Joannis de Aythma*, ex edit. Paris. 1505.

Thomæ Madox formulare Anglicanum Londini 1702. fol.

Johannis Johnsoni collectio Legum Ecclesiasticarum, Canonumque Anglicano-

norum, Anglice edita Lond. 1720. 8. duobus Voluminibus. Vide Acta Eruditor. 1722. pag. 420. & Memorias litterarias magnæ Britanniæ editas Gallice T. VI. pag. 507. & Tom. VIII. p. 385.

Humfredi Hody historia Angliæ Conciliorum & Convocationum, sessionisque Clericorum in Parlamento, adjuncta Parlamentorum, veterumque Angliæ Legum historia. Londini 1701. 8. Anglice.

Laurentii Hovvel Synopsis Canonum SS. Apostolorum & Conciliorum Oecumenicorum & Provincialium ab Ecclesia Græca receptorum, nec non Conciliorum, Decretorum & Legum Ecclesiæ Britannicæ & Anglo Saxonicæ. Londini 1708. fol.

Angradus Fontanellensis in Normannia Monachus scripsit *Vitam S. Ansberti* Rothomagensis Episcopi, defuncti Anno 695. Exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Febr.

Anianus, (*a*) sive *Annianus* Celedensis, sive Celennensis in Campania Diaconus, amanuensis, & in Synodo Diospolitana A. 415. promachus Pelagii, de quo multa historiæ Pelagianæ scriptores Henricus Noris lib. I. cap. 19. Jo. Garnerius Tom. I. ad Marium Mercatorem pag. 151. seqq. &c. Vide & Pagium ad A. 417. num. XI. Latine vertit e Græco *S. Chrysostomi homilias in Matthæum* non primas octo solum, sed etiam cæteras usque ad XXVI. quæ a Gregorio Trapezuntio translatæ dicuntur, cum is tantum harum fuerit interpolator, editorque, ac cæteras deinde addiderit; ut ex MS. Codice Regis Galliæ observat Rich. Simon Tomo I. Epistolarum selectarum pag. 81. 84. cui adde Mabillonii Museum Italicum p. 164. Versioni suæ præmisit Anianus *Epistolam ad Oruntium sive Horuntium* Episcopum ob hæresim Pelagianam ejectum Italia, & deinde in Synodo Ephesina damnatum. Vertit idem Anianus etiam *septem Chrysostomi homilias de laudibus Pauli*, easque *Evangelo*, Presbytero Pelagiano dicavit. *Epistola ad Evangelum* integrior exstat Tomo VI. Operum Bedæ, & inter Epistolas selectas quas Colomesius ad calcem Epistolæ Clementis Romani recudi curavit pag. 364. & in editione Chrysostomi Montfauconiana T. II. pag. 475. ubi ab accuratione & industria Anianus laudatur. Denique vertit etiam Anianus *Chrysostomi homiliam ad Neophytos*, quæ incipit: *Benedictus DEUS: ecce stellæ etiam* &c. Lapsum gravem in limine statim Versionis homiliarum in Matthæum deprehendere sibi visus est Erasmus XXVI. 59. Epist. Sed Rich. Simonius putat ipsum Græco Codice usum in quo locus ille aliter legebatur. Huic Aniano Garnerius tribuit *Epistolam ad Demetriadem*, quæ inter Augustini & Hieronymi opera legitur. Nam *liber adversus Epistolam Hieronymi ad Ctesiphontem* intercidit, cujus meminit Hieronymus Epistola 98. ad Alupium & Augustinum, & inter Augustinianas 24. (edit. novæ 202.) Cum hoc Aniano S. Ghrysostomi interprete eundem facit Sigebertus cap. 70. Anianum quem ait *Codicem Alarici*, de quo mox, edidisse. Sed libenter accedo virorum doctorum sententiæ, qui licet suppares ætate, tamen vitæ instituto & conditione diversos duos Anianos hos fuisse non dubitant.

Anianus Vir spectabilis & Consiliarius Alarici Gothorum Regis, *breviarium Codicis Theodosiani* nec composuit, ut multi sibi persuasere, neque interpretatus est, ut visum Jo. Tilio & Jacobo Cujacio, sed recognitum subscriptione sua ornavit commendavitque ut ex Alarici Commonitorio sive Auctoritate docuit Sirmondus in quæstione triplici ad calcem Tomi III. Variorum Opusculor. & Tom. IV. Operum pag. 393. & Jac. Gothofredus in prolegomenis ad Codicem Theodos. c. V. pag.

(*a*) Alius ad quem Theodulfus Aurelianensis lib. II. vers. 518.

Anianique mei tecta verenter adi.

V. pag. CXCII. seq. Sed ecce tibi Anniani subscriptiouem : *Annianus V. S.* (*a*) * *ex præceptione Domini nostri gloriosissimi Regis* Alarici , *ordinante viro magnifico & illustri* Gojarico *Comite*, *hunc Codicem Legum Juris* , *secundum authenticum subscriptum vel in thesauris editum subscripsi & edidi sub die III. Nonas Febr. anno XXII. regnante Domino nostro* Alarico *Rege* . A. C. 403. & æræ Hispanicæ 442. Vide Canones Isagogicos Scaligeri p. 172. Eidem Anniano Viri docti non magna nedum certa caussa tribuunt *Epitomen librorum IV. Institutionum Caji* veteris JCti , sæpius editam atque erudite illustratam ab Hieronymo Aleandro juniore . Venetiis 1600. 4.

Anicetus , Gesnero *Anitius* , Episcopus Romanus ab An. 157. ad 168. in Isidori Mercatoris Collectione traditur scripsisse *Epistolam ad Ecclesias per provincias Galliæ* , quæ falsi convincitur a Blondello in pseudo Isidoro pag. 201. seq. Alia ejus decreta , ut synodale *de die Paschatis in die Dominico* , & *de clericorum tonsura* supposita esse arguuntur a Petro Coustant Tomo I. de Epistolis Pontificum pag. 71. seq. De aliis decretis vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo pag. 18. Bibliothecæ Pontificiæ .

Anicius , vide infra , *Boetius* .

Ansbertus vide supra *Ambrosius Autpertus* ; atque infra *Autpertus* .

Ansbertus Archiepiscopus Rothomagensis , defunctus An. 695. de quo Acta Sanctorum 9. Februar. Tom. II. pag. 349. seq. supra , p. 109. *Angradus* .

S. *Anscharius* sive *Ansgarius* , in septentrionalibus populis ad Christum adducendis strenuus & felix , primus ab An. C. 858. ad 865. Archiepiscopus Hamburgensis , Bremensis etiam Episcopus ab An. 847. quæ Ecclesia Hamburgensi juncta An. 865. Scripsit post An. 860. *vitam & miracula S. Willehadi* primi Bremensium Episcopi An. 791. defuncti : quam cum vita S. Anscharii scripta a Remberto , & Remberti (auctore ut videtur Adalgario) vulgavit Philippus Cæsar in triapostulatu Septentrionis , edito Coloniæ 1642. 8. quem prelo iterum subjiciendum dedi Tomo secundo Memoriarum Hamburgensium , Hamburgi 1710. 8. Vita S. Willehadi , quam scripsit Ansgarius , obvia etiam apud Mabillonium Actorum Benedictinorum Sæculo III. Parte 2. pag. 401. ut S. Ansgarii Vita in Actis Sanctorum 3. Februarii Tomo I. pag. 391. & Remberti 4. Februarii Tom. I. pag. 566. De Anschario vide infra in *Remberto* & *Gualdone* , quos ambos habes etiam in Originibus Lambecii Hamburgensibus , Hamburgi 1651. 4. quæ me curante recusæ ibidem 1706. fol. Cætera Anscharii scripta fuere *Epistolæ* , quarum una servata in laudato Actorum Sanctorum loco , & in B. Nicolai Staphorstii Tomo primo Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis , editæ Germanice pag. 59. qui & ipse post Adamum Bremensem , Albertum Crantzium , Lambecium , Arrhenium , aliosque , quos laudat , de Anschario diligenter disserit . & pag. 60. mentionem facit *Missalis* adhuc superstitis Anschariani , & *Codicum magnorum* , in quibus Remberto teste *propria manu per notas conscripserat* , *quæ ad laudem Omnipotentis DEI pertinerent* , *& ad peccatorum redargutionem : ad laudem quoque beatæ & æternæ vitæ & terrorem gehennæ* , *& quicquid ad compunctionem pertinet & lamentum* . Refert idem Rembertus Anscharium *unicuique Psalmo propriam aptasse oratiunculam* , *quod ipse pigmentum vocitare solebat* , *ut ei Psalmi hac de causa dulcescerent* . Videtur id ipsum esse , de quo Crantzius in Metropoli libro primo extremo : *tenemus devotionis ejus breve sed clarissimum monumentum* , *libellum* , *Psalmorum Summam paucis includentem* , *qui qualis fuerit in majoribus* , *satis attestatur* .

Anscherus Abbas Centulensis , sive S. Richarii circa Annum 1100. scripsit libris

(*a*) Vir Spectabilis .

bris III. *vitam & miracula S. Angilberti* Abbatis editam in Tomo IV. Actorum Benedictin. pag. 130. 814. Confer Acta Sanctorum ad 18. Februar. & Hariulfum libro secundo Historiæ Centulensis & laudati Mabillonii Prolegomena.

Ansegisus Lobiensis Abbas, atque inde Fontanellensis, defunctus An. 834. cujus gesta describuntur in Chronico Fontanellensi apud Dacherium Tomo II. Spicilegii, editionis novæ pag. 278. seqq. ubi & pag. 282. seq. *Constitutio* ejus fratribus in Monasterio præscripta. Hic An. 827. collegit digessitque *Capitularia Caroli Magni & Ludovici Pii*, atque ut Albericus (*a*) quidem auctor est, statuta *Ecclesiastica libris duobus* & *leges mundanas* eorundem *libris totidem*. De editionibus ejus Operis utilissimi non repetam, quæ notavi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 85. seq. De differentia Baluzianæ a prioribus, operæ pretium est consulere Carolum le Cointe Tomo VII. Histor. Francorum pag. 805. seq. atque Jacobum le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ pag. 585. & de Ansegiso Acta Sanctorum 20. Julii Tomo V. pag. 90. seqq. Vide etiam Carolum Molineum de Monarchia Francorum pag. 72. seqq. editionis primæ.

Anselli Archidiaconi *Glossulas MSS. in Psalterium* laudant Cangius & Labbeus, qui in Vaticana inter Codices Reginæ Christinæ eas exstare testatur. Jacobus vero le Long suspicatus est sub illo nomine latere *Anselmum*, de quo mox, Laudunensem.

* *Ansellus*. Alter ab Archidiacono forte est Ansellus ille, quem credo Monachum, cujus est opusculum in cod. 57. S. Illidii Claromontensis apud P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1263. Est vero operis titulus: *Visio cujusdam Monachi in Monasterio S. Remigii descripta ab Ansello discipulo S. Abbonis Abb. Floriacensis jussu Oddonis Abbatis*.

Anselmus, Abbas *Beccensis*. Vide mox, Archiepiscopus *Cantuariensis*.

Flavius Anselmus, Monachus *Beccensis* a superiore diversus, Scriptor *Vitæ Berengarii* Monachi in Urbe S. Papuli in Gallia, quæ exstat in Actis Sanctorum 26. Maji Tomo VI. pag. 447.

Anselmus ex Abbate Ordin. Benedictini *Beccensi* Archiepiscopus ab An. 1093. ad 1109. *Cantuariensis*, doctrina zeloque & ingenii subtilitate nulli suis temporibus secundus. Ejus vitam scripsit *Eadmerus*, de quo infra suo loco, ut alios juniores prætercam. Vide Surium & Acta Sanctorum 21. April. Tom. II. pag. 865. seqq. & Theophilum Raynaudum in syntaxi Operum Anselmi Lugdun. 1630. fol. & Tomo XI. Operum. Opera Anselmi recensere juvat ex editione optima Gabrielis Gerberonii Paris. 1675. fol. repetita cum novo supplemento ibid. 1721. fol.

1. *Monologium*, sive Soliloquium & p. 29. *Proslogium* h. e. allocutio ad DEUM, quibus per ideam ipsam summi Entis, ut deinde facere Nicolaus Cusanus in dialogo de *possest*, & post eum Cartesius instituit, (*c*) homo ad Conditorem suum agnoscendum adducitur. Citat hoc Monologium suum Anselmus dialogo de Veritate cap. 10.

2. *Liber apologeticus* contra *Gaunilonem*, cujus brevis responsio ad Monologium, Insipientis nomine præmittitur pag. 35. Profundas meditationes hoc in scripto Anselmi reperiri notavit illustris Leibnitius in Leibnitianis pag. 412. Vide etiam Dominicum de Co-

(*a*) Albericus Monachus trium fontium, in Chronico ad Annum 827. cujus verba ita perperam intellexit Trithemius, ut Ansegiso quatuor libros Capitularium Caroli M. & quatuor libros Capitularium Ludovici Pii tribuat, atque in utraque Sylloge binos libros Ecclesiasticis, binos mundialibus, ut non quatuor libri, sed octo prodeant. Verum quatuor tantum fuere, nec plures exstant, quibus alios tres Anno 845. adjunxit *Benedictus Levita*. Ansegisum hunc ab Ansegiso Senonum Archiepiscopo probe distinguendum esse notat Sirmondus in Epistola ad Constantium Caetanum Tom. IV. Operum pag. 642.

(*b*) Journal des Savans A. 1721. Octobre p. 447. Mem. de Trevoux A. 1722. pag. 389. Oudinus Tom. II. pag. 931. seq.

(*c*) De Cartesii sententia dixi lib. de Veritate Religionis Christianæ cap. X. pag. 325. seqq.

Colonia in historia litteraria Lugdunensi, quam Gallice nuper edidit Tomo II. pag. 214. seqq.

3. Liber *de fide SS. Trinitatis* & *de incarnatione Verbi* pag. 41. contra blasphemias *Ruzelini*, qui Abailardi Magister fuit, sive *Roseclini*, velut tritheitæ, ad Urbanum II. qui Papa fuit ab A. C. 1088. ad 1099.

4. *Contra Græcos* liber *de Processione Spiritus S.* pag. 49. Meminit hujus opusculi Hildebertus II. 9. & 13. Epist. & Anselmus ipse in libello de tribus Waleranni quæstionibus.

5. *De casu Diaboli*, dialogus pag. 62. cujus etiam meminit in dialogo de Veritate. In hoc dialogo de origine mali Anselmus disputat.

6. *Cur DEUS homo*, dialogus cum *Bosone*, libris duobus pag. 74. adversus Infideles, simplicitatem Christianam tanquam fatuam deridentes: scripti Anno 1098. Vide Pagium ad An. 1097. n. 6.

7. *De conceptu virginali & Originali peccato* liber p. 97. ad eundem *Bosonem*, quem carissimum appellat.

8. Dialogus *de Veritate* pag. 109.

9. *De Voluntate* pag. 116. & *de Voluntate DEI* pag. 151.

10. *De libero arbitrio* pag. 117. cujus scripti etiam in dialogo de veritate fit mentio.

11. *De concordia Præscientiæ & Prædestinationis*, nec non *Gratia DEI cum libero arbitrio* pag. 123.

12. *De tribus WALERANNI* Nevvemburgensis Episcopi *quæstionibus*, ac præsertim *de azymo ac fermentato* contra Græcos pag. 135. subjuncta Waleranni ad Anselmum Epistola pag. 137. & Anselmi responsione ad illius querelas pag. 139. *Græce* vertit hoc Anselmi scriptum sicut librum de Processione Spiritus S. quoque *Demetrius Cydonius*.

13. *De presbyteris concubinariis*, seu *offendiculum Sacerdotum*, brevis parænesis pag. 140. Confer Anselmi lib. I. Epistol. 56.

14. *De nuptiis consanguineorum* pag. 141.

15. *Dialogus de Grammatico* pag. 143. Etiam hujus mentionem facit Anselmus dialogo de Veritate.

16. *Homiliæ XVI.* pag. 155. quarum ultima in Hebr. II. 10. iterum recurrit inter excerpta pag. 546.

17. *Exhortatio* ad contemtum temporalium & desiderium æternorum. pag. 190.

18. *Admonitio morienti*, pag. 194. in qua inter alia: *Credis quod Dominus JESUS Christus pro te mortuus est? Credo. Agis etiam de passione & morte sua ei gratias? Ago. Credis te non posse nisi per mortem ipsius salvari? Credo. Age ergo, dum superest in te anima, in hac sola morte totam fiduciam tuam constitue, in nulla alia re fiduciam habens.*

19. Carmen elegiacum *de contemtu Mundi* pag. 195. quod incipit: *Quid deceat Monachum* &c. cum aliis duobus brevioribus carminibus de rerum vanitate pag. 200. & de solo DEO amando pag. 201.

20. *Meditationum XXI. liber* pag. 202. quarum decima quarta etiam inscribitur *Enchiridion* sive *Manuale*, vel etiam *liber de salute animæ*. Separatim prodiere Lugd. 1609. forma minore.

21. *Orationes* sive Precationes LXXIV. in quibus etiam quædam diriguntur ad B. Virginem Mariam, ad Crucem, ad Sanctos &c. Recusæ itidem separatim Romæ curante Aguirrio, & Veronæ 1726. 12. Hoc Orationarium non Anselmi esse, sed Cœlestini cujusdam Monachi, qui post Dominicum & Franciscum scripsit, probat Raynaudus in heteroclitis spiritalibus p. 247.

22. *Hymni & Psalterium de S. Virgine* pag. 203.

23. *Epistolarum libri IV.* primus earum 77. quas Monachus, secundus 53. quas Abbas Beccensis, tertius 188. quas Archiepiscopus Cantuariensis scripsit, quartus 108. antea ineditas complectitur. His Epistola pag. 704. & aliæ Epistolæ tres addi possunt ex Edmundo Martene Tom. III. Anecdotorum pag. 273. seqq. nam quam ad Paschalem War-

Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 178. vulgavit, jam in Seldeni historia decimarum XII. 2. pag. 376. & apud Gerberonum legitur IV. 4. Epistolas octo offert Dacherius Tomo nono spicilegii, qui Anno 1669. lucem vidit. (Tom. III. editionis novæ pag. 433.) Alias Epistolas novem Baluzius Tomo quarto Miscellaneorum pag. 471. seq. Parisiis 1683. 8. & in Tomo quinto pag. 306. 342. quibus omnibus aliæ etiam adduntur in supplemento novo editionis Anselmi A. 1721. cum *Sermone de Passione DOMINI*, e MS. Regio, & *Tractatu ascetico*, quem ediderat Dacherius Tomo III. pag. 24. (editionis novæ Tom. I. pag. 447.) & Anonymi Carmine elegiaco in Anselmi laudem, ex Baluzii T. IV. Misc. pag. 557. seq.

24. Tractatus *de Pace & Concordia* pag. 705. 707.

In Appendicem rejecta primo Dubia scripta:

Elucidarium, sive dialogus summam Christianæ Theologiæ complexus, libris III. pag. 457. quod opus Guiberto Novigentino Abbati Codices quidam vindicant, Trithemius refert ad Honorium August. alii ad Guilelmum Coventriensem Carmelitam.

Planctus B. Mariæ ad Anselmum pag. 488. sive dialogus B. Mariæ Virginis & Anselmi de passione Domini.

De mensuratione Crucis ad Luc. IX. 23. pag. 494. scriptoris S. Bernardo junioris, qui in eo citatur.

De conceptione B. Mariæ Virginis pag. 499. & de VI. Idus Decembris festo in ejus memoriam celebrando pag. 505. seq. pag. 507.

Passio Sanctorum Guineri, Fingaris, Pialæ & sociorum An. Christi 450. Martyrum in Britannia p. 508. Confer Acta Sanctorum 23. Martii.

Aliena:

Gisleberti, sive *Gilberti* Westmonasteriensis ab Anno 1084. Abbatis *Disputatio Judæi cum Christiano* cum præmissa Epistola, qua auctor hoc scriptum censuræ Anselmi subjicit pag. 512. Gisleberto vindicatur hoc scriptum etiam a Trithemio, cap. 353. licet sub *Guilelmi de Campellis* nomine edita est in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tom. XX. p. 1884. & sine nomine auctoris, prodierat Colon. 1537. fol. Altercatio Christiani cum Judæo de fide Christiana interlocutoribus Gamiele & Paulo.

Ruperti Tuitiensis Abbatis annulus, seu dialogus Christiani & Judæi de fidei sacramentis pag. 524.

Dicta quædam ex dictis S. Anselmi collecta p. 545. & miracula p. 548.

Præter castigationes & emendationes a præclaro editore, subjiciuntur:

Joannis Picardi Augustiniani, Canonici S. Victoris Paris. notæ eruditæ ad tres libros priores Epistolarum ex editione Operum Anselmi Coloniæ 1612. folio, quam perinde ut Lugdunensem Theophili Raynaudi Lugd. 1630. fol. recenset Labbeus Tom. I. de S. E. pag. 80. seqq. Exstat ex editio Coloniensis 1573. de qua Possevinus, & Norimbergensis 1491. fol. de qua Theophilus Sincerus *Nachricht von alten und neuen raren Buchern*, *Frf.* 1731. 8. pag. 21. seq.

In *Eadmeri* operibus, quæ in editionibus Par. 1657. 1721. fol. Anselmo subjiciuntur, exstant præter Anselmi vitam liber quoque *de beatitudine cœlestis Patriæ* (*a*) Anselmo a quibusdam tributus, & liber *de S. Anselmi similitudinibus*, in cujus cap. 47. seqq. tractatio illa de beatitudine iisdem verbis recurrit.

Carmen Anselmi *in laudem Laufranci* Cantuar. decessoris sui exstat ad calcem vitæ Lanfranci editæ a Dacherio. & in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XVIII. pag. 620. & Tom. XII. Opp. Raynaudi pag. 86. & in Actis Ord. Bened. Sec. VI. 2. p. 659.

P Ex-

(*a*) *De felicitate Sanctorum* sub Anselmi nomine Antverpiæ 1602. 12. per Henricum Sommalium, & sub Eadmeri, Parisiis 1638. 8. edente Joanne Baptista Machaltò Soc. Jes. Eadmeri Præfationem dederat Raynaudus Tomo XII. Opp. pag. 85.

Explanationes in S. Matthæum, Anselmo tributas, *Petri Babionis* Angli, qui circa An. 1360. vixit, esse notat Raynaudus, qui præfationem ex MS. Lugdunensi exhibet Tom. XII. pag. 90. seq. Oudino videntur referendæ ad *Guilelmum* Parisiensem, quod & Raynaudus pridem fuerat suspicatus. *In Cantica Canticorum* & *in Apocalypsin* sunt *Anselmi* Laudunensis: *In Pauli Epistolas*, *Hervæum*, Monachum Dolensem Benedictinum habere auctorem noscuntur.

Anselmus Abbas *Gemblacensis* in Brabantia, qui Anno 1137. obiit, auctor *Chronici* ab Anno 1112. in quo Sigebertus desiit, usque ad 1136. quod cum auctariis Gemblacensi, Affligemensi, Valcellensi & Aquicinctino usque ad Annum 1225. edidit, Chronicisque Eusebii, Hieronymi & Sigeberti subjecit, & continuationem ab Anno 1200. ad 1608. ipse adjunxit Aubertus Miræus, Antvverp. 1608. 4. Vide B. Doctoris mei Thomæ Ittigii librum de Bibliothecis Patrum pag. 732. seq. *Libellus de gestis Abbatum Gemblacensium*, quem Oudinus Tomo II. p. 1131. ait Dacherium Tom. VI. spicilegii in publicum produxisse, obvius in nova editione Tom. II. pag. 759. nec Sigeberti, nec Anselmi nec alterius auctoris nomen præfixum habet, Monacho tamen Gemblacensi deberi scribitur.

Anselmus, ab An. 1126. ad 1154. *Havelbergensis*, sive Avelburgensis Episcopus, in Marchia ad Avelum, sive Havelam fluvium, sub Archiepiscopo Magdeburgensi: Scripsit *librum de Ordine Canonicorum regularium S. Augustini*, cui scilicet ipse addictus quoque fuit. Exstat in thesauro anecdotorum Bernardi Pez, Tom. IV. Parte II. pag. 75. Ejusdem *dialogos tres*, unum de variis Christianæ Relig. formis, & duos disputationum *adversus Græcos* vulgavit Dacherius Tomo XIII. spicilegii pag. 88. (edit. novæ Tom. I. pag. 161.) Confer Oudinum Tom. II. p. 1429. seq. *Vitas* ejus aliquot *sanctorum*, prolixis Voluminibus, & *Epistolas* plures ad diversos Eisengreinius pag. 97. commemorat.

Imerius de Anselmis, Cremonensis, Ord. Minor. cujus *discursus super Epistolas Pauli Apostoli*, Voluminibus duobus in folio, memorat Arisius in Cremona litterata.

Anselmus Scholasticus & Canonicus *Laudunensis*, in Gallia, qui An. 1117. diem obiit, auctor *glossæ interlineatis & marginalis* in totum Vetus & Novum Testamentum, laudatæ Henrico Gandavensi cap. 30. de S. E. editæque cum glossa Ordinaria Hugonis a S. Caro Cardinalis, Basil. 1502. fol. ac sæpius deinde alibi, ut infra in *Hugone* & *Nicolao* Lirano dixi. Enarrationes *in Matthæum* editæ in limine Operum Anselmi Cantuariensis, Coloniæ 1573. 1612. fol. neque hujus, neque Laudunensis, sed Petri *Babionis*, Angli esse jam supra in Cantuariensi notare me memini. Verus autem Anselmi Laudunensis in Matthæum commentarius Oudino Tom. II. pag. 938. teste MS. obvius in Bibliotheca Regia Parisiens. Codice 3819. incipit: *Evangelium Græce, Latine bonum nuncium interpretatur*. Per errorem autem in MSS. Reg. 246. Inscribitur: *Magistri Anselmi de Monte Leonis, Remensis Archiepiscopi*. Nam *de Monte Laois*, est *de Monte Lauduno*, qui Archiepiscopus Remensis nunquam fuit. Commentarii *in Cantica Canticorum* itidem inter Opera Anselmi Cantuariensis An. 1573. & 1612. obvii, etiam MStorum Codicum suffragio vindicantur Anselmo Laudunensi. *Duas* ejus *Epistolas* memorat Sanderus inter MSS. Codices Belgii Tom. II. pag. 171. *In Psalterium* commentarios Trithemius c. 362.

Anselmus Legiensis, sive *Leodicensis* Canonicus & Scholasticus S. Lamberti, posteaque Decanus Namurcensis, scripsit circa Annum 1050. ad Annonem Archiepiscopum Coloniensem *gesta Episcoporum Leodicensium* a Theodardo hoc est ab Anno 653. ad obitum Guazonis,

sive

ſive Wazonis An. 1048. editam cum aliis, quos infra in *Harigero* recenſeo, a Johanne Chapeavillo, Leodii 1612. 4. Vide Miræum ad Sigeberti cap. 163.

Anſelmus Badagius, Mantuanus patria, ex Monacho Ordinis Benedictini, Epiſcopus ab Anno 1071. ad 1086. *Lucenſis*, cujus vitam ex Sebaſtiani Tegnagelii antiquis monumentis pag. 83. ſeq. repetiit B. Georgius Serpilius de Scriptoribus Biblicis Parte VIII. pag. 86. Vide etiam Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 647. & Octavi Caetani, Siculi animadverſiones in vitam hujus Anſelmi inter monumenta contra Schiſmaticos edita à Gretſero, Ingolſtad. 1613. 4. Eum *in Pſalmos* & *in Threnos Jeremiæ* ſcripſiſſe teſtatur Auctor vitæ, & Trithemius cap. 344. In Pſalmos memorat quoque Sigebertus cap. 161. ſed auctor vitæ notat eum deſiiſſe in Pſalmi CXXIX. verbis ultimis: *Benediximus vobis in nomine Domini*. De *Collectione Canonum*, quæ ab auctore Vitæ diſerte memoratur, & ſub hujus Anſelmi nomine libris XIII. MSta exſtat in Variis Bibliothecis, & ex qua Gratianum profeciſſe notavit Latinus Latinius in Bibliotheca ſacro-profana pag. 81. b. Vide Baluzium Præfatione de emendatione Gratiani §. 19. & in notis pag. 641. qui decreta poſt Anſelmi hujus mortem promulgata notat in illa reperiri, ſed quæ in antiquioribus Codicibus deſunt, ut notavi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 87. ſpeciatim in Vaticano, de quo videſis etiam Pagium ad An. 1086. num. 4. Philippum Picinellum in Athenæo Eruditorum Mediolanenſium pag. 39. 40. & de aliis Oudinum Tom. II. pag. 721. *Hildeberto* autem illam collectionem, ut tribueret, permotus videtur fuiſſe Antonius Auguſtinus, quoniam inter Epiſtolas Hildeberti per errorem legitur præfatio Ivonis. Præterea *Libri II. contra Guibertum Anti-Papam pro Gregorio IV.* & *Collectanea ex variis Auctoribus, Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate Regis aut Cæſaris*, exſtant in Caniſii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 202. 235. & novæ editionis Tom. III. pag. 369. 389. & in Bibliotheca Patrum Colonienſi in fine Tomi X. & in Supplementi Tomo I. pag. 725. Lugdunenſis vero Tom. XVIII. pag. 602. Denique Lucas Waddingus, (qui etiam vitam S. Anſelmi cum notis & commentariis editurum ſe promiſit in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 240.) ſub Anſelmi Lucenſis nomine edidit quatuor hæc Opuſcula, recuſa itidem in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. XXVII. *Meditationem in Orationem Dominicam* pag. 437. *in Ave Maria* pag. 439. *ſuper ſalve Regina* pag. 441. & *Meditationes de geſtis Domini noſtri JESU CHRISTI*, verſibus leoninis, quorum initium:

Deſere jam anima lectulum ſoporis,
Languor, torpor, vanitas excludantur foris.

pag. 444. 458. Quatuor hæc ſcripta indigna Anſelmo eſſe diſputat Oudinus, quem vide Tom. II. pag. 722. ſeqq. * Wadingus, qui viri hujus ſancti vitam cum notis editurum ſe ſpondet in Bibliotheca, fidem implevit, ediditque Romæ an. 1657. in 4. junctis una ſimul epiſtola ad Wibertum, quam & Caniſius dederat ſub titulo libri primi contra Wibertum. Subjecit librum Apologeticum ejuſdem *Contra eos, qui dicunt regali poteſtati Chriſti eccleſiam ſubjacere*, quæ ſcriptio in Caniſio ſuperiori libro continuatur; Wadingus vero plane a ſuperiori opere diverſam ſtatuit. Subjunxit huic opuſculum, ſeu potius ſuperioris librum ſecundum (ambigit enim num opuſculum ſit ſingulare, ſeu potius alterius pars) *contra eos, qui dicunt facultates eccleſiæ ſub regia poteſtate manere*. Poſt hæc omnia exhibet quatuor illa opuſcula hic a Fabricio indicata. Porro illud *ſuper ſalve Regina* jamdiu prodierat, ſed iſto Wadingi multo contractius, inter opera S. Bernardi, cui adſcribitur. Sed nec S. Bernardi, nec Anſelmi eſſe cenſet Oudinus hic apud Fabricium.

Anſelmus Mantuanus. vide ſupra, *Lucenſis*.

Anſelmus Marſicanus Epiſcopus poſt Annum 1210. vide Ughellum Tom. VII. pag. 506. editionis novæ. Scripſit *Vaticinia Pontificum Rom.* ſive de Pontificibus, quæ illuſtranda ſibi ſumſit Paulus Scaliger. Prodiere Coloniæ 1570.

Anſelmus Mediolanenſis Archiepiſcopus circa Annum 1110. Vide Baluzium Tomo VI. Miſcellaneorum pag. 483. ubi diploma, quo Eccleſiam S. Mariæ de Cavalzana concedit Eccleſiæ Cluniacenſi.

Anſelmus Ordinis *Minorum* Monachus, qui in terram ſanctam veniſſe ſe ſcribit An. 1508. Ejus *deſcriptio* Palæſtinæ edita a Caniſio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & editionis novæ Tom. IV. pag. 779.

Anſelmus de Monte Leonis Archiepiſcopus Remenſis, nullus unquam fuit, ſed *de Monte Laonis* eſt *de Monte Lauduno*. Vide ſupra, *Laudunenſis*.

S. Anſelmus ab. Novantulanus, vide Acta Sanctorum Tom. I. Martii pag. 265.

Anſelmi Peripatetici Rhetorimachiam MS. evolvit Cangius in Codice Thuano 589.

Petri Anſelmi eſſe *carmen de Euchariſtia*, quod Anſelmo Cantuarienſi ab aliis, ab aliis Petro Blæſenſi tribuitur, contendit Caſpar Barthius, quem vide Tom. II. ad Statii IV. Thebaid. 552. pag. 1153.

Anſelmum Ordinis *Minorum*, auctorem deſcriptionis Palæſtinæ, de quo jam dixi, *Polonum* Cracovienſem fuiſſe, Voſſius ſuſpicatur, quoniam diſtantiam domus Caiphæ, a qua Servator ductus eſt ad domum Pilati, deſcripturus, tantam eſſe ait, *quantum diſtat a S. Bernardino Cracoviæ uſque ad Eccleſiam S. Spiritus*.

Anſelmus Monachus Ordinis S. Benedicti *Remenſis*, cujus *itinerarium Leonis IX. Papæ* Roma in Galliam memorat Sigebertus cap. 152. & Trithemius cap. 333. de S. E. & II. 88. illuſtrium Benedictinorum. Leo IX. Papa fuit ab Anno 1049. ad 1054. De Conciliis An. 1049. Remis atque per alia loca Galliæ a Leone IX. habitis vide Pagium ad A. 1054. n. XI.

Anſelmus de Ribodimonte, qui An. 1099. ſcripſit ex Palæſtina Epiſtolam ad Manaſſem Archiepiſcopum, editam a Dacherio Tom. VII. Spicilegii pag. 191. (editionis novæ Tom. III. pag. 431.) Ejus *deſcriptio Palæſtinæ* vulgata a Caniſio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & edit. novæ Tom. IV. pag. 779.

Anſo, ſivæ *Anſus* Lobienſis, in Belgio Abbas ab Anno 776. ad 800. Scripſit Monachus adhuc, ad Theodulfum, deceſſorem deinde ſuum, *Vitam S. Urſmari*, quæ exſtat (*a*) in Actis Sanctorum 18. April. T. II. pag. 560. & Tomo III. Sec. Benedictin. pag. 246. & Vitam *S. Ermini*, qui Urſmaro in Abbatia Laubienſi ſucceſſit, obviam in iiſdem Actis Sanctorum 25. April. Tom. III. pag. 375. & in Mabillonii Sec. 3. pag. 564.

Antenor Epiſcopus incertæ ſedis poſt octavi Sæculi initia, ſcripſit *Vitam S. Silvini*, Morinorum in Gallia Epiſcopi, quæ non niſi ab auctore medii ſæculi noni interpolata ad nos pervenit, obvia in Guil. Catelli Hiſtoria Epiſcoporum Toloſatium, Toloſæ 1623. fol. tum in Actis Sanctorum 17. Febr. & in Actis Benedictinis Sec. III. pag. 295.

Anterius Clalidianus Sacra Biblia metro complexus memoratur a Guidone Vicentino, qui A. 1331. diem obiit.

Anteros Epiſcopus Romanus ab An. 235. Novembris 22. ad Annum 236. 3. Jan. & Martyr, cui ſuppoſita apud Iſidorum Mercatorem *Epiſtola* ad Epiſcopos per Bæticam & Toletanam Provinciam conſtitutos, a Blondello in Pſeudo-Iſidoro pag. 278. ſeq. refellitur. Videndum an majoris fidei eſt, quod Auctor

(*a*) Apud Surium 18. Aprilis interpolata a Ratherio.

Auctor libri Pontificalis & alii recentiores scriptores tradunt eum *per Notarios res Martyrum accurate descripsisse, & in ærarium Ecclesiæ reposuisse*. Vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 19.

Anthelmus. supra, *Aldhelmus*.

Antissiodorense, sive *Autissiodorense* Chronicon Monachi S. Meriani Antissioderensis (*Auxerre* in Gallia Lugdunensi) ab O. C. ad Annum 1212. cum appendice ad Annum 1223. editum a Nicolao Camussæo, Trecis 1608. 4. Antissiodorense Chronicon breve ab An. 1005. ad 1174. in Philippi Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. I. pag. 292. 293. Appendix ad An. 1190. pag. 405. Aliud Chronicon Antissiodorense ab A. 1022. ad 1188. in Edmundi Martene Thesauro Anecdotor. Tom. III. p. 1384. 1385.

M. Aurelius Antoninus Imperator ab Anno Christi 161. ad 180. cui tribuitur vulgo *Itinerarium*, de quo dixi in Bibliotheca Latina. De alio itinerario in loca sancta, infra in *Antoninus Placentinus*.

Antoninus Florentinus patria, Ordinis Prædicatorum, & ab mense Januario (*a*) Anno 1446. usque ad 1459. Archiepiscopus Florentinus, vero nomine *Antonius*, propter parvam staturam (*b*) *Antoninus*, atque illo nomine notior præsertim post obitum, & ex quo Sanctis est adscriptus An. 1523. (*c*) Vide Acta Sanctorum ad 2. Maji Tom. I. pag. 322. 331. & Tom. VII. pag. 553. ubi ejus effigies & pag. 681. seq. Jacobum Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 817. seq. Papebrochius Tom. I. Maji pag. 313. exhibet notis illustratam vitam Antonini scriptam ab ejus per octennium domestico *Francisco Castilionensi*, subjunctis etiam pag. 326. *Leonardi de Ser-Urbertis* additionibus. Scripsere etiam vitam ejus *Vincentius Mainardus* apud Surium 2. Maji, & Italice *Euphrosynus Lapini*, & *Dominicus Maccarani*, Florent. 1708. 4. Venetiis & Lucæ 1709. 8. Scripta hujus Antonini distincte referre placet. Sunt itaque:

1. *Summa Historialis*, sive Chronicorum Partes III. ab Orbe condito ad Annum Christi 310. *secunda* ad Annum Christi 1198. & *tertia* ad Annum 1459. Opus titulis XXIV. distinctum ac minime contemnendum, licet non est sine exceptione (*d*) ejus auctoritas: prodiit tribus in fol. Voluminibus, Venetiis 1480. Norimbergæ apud Antonium Kobergerum 1484. 1491. 1494. & Basileæ 1591. apud Frobenium, cum emendationibus Joannis Grandis: Parisiis 1512. per Nicolaum Wolfium: Lugduni apud Joannem Clein, Alemannum A. 1517. 1527. Rothomagi 1525. atque novissima Lugdunensis ex Officina Juntarum & Pauli Guitii, An. 1586. cum Petri Maturi S. J. emendationibus & notis.

2. *Summa* (*e*) *Theologica*, sive *Juris Pontificii & Cæsarei Summa*, *Summa Casuum Conscientiæ*, Partibus IV. Venetiis 1477. apud Nicolaum Jenson, Spiræ 1477. Norimbergæ 1478. Venetiis 1480. apud Leonardum Guild de Ratisbona, Memmingæ 1483. Norimbergæ 1486. Venetiis 1487. Parisiis 1496. Argentin. 1496. Quarta Pars *de Virtutibus* separatim prodiit Norimbergæ 1472. fol. tabula directiva in totam summam a Joanne Molitore 1490. fol. Summa etiam Lugduni 1511. 1516. 1520. 1529. 1542. Venetiis 1571. 1591.

3. *Summa Confessionalis*, sive Confessorum refugium *de eruditione Confessorum*, *Interrogatorium* & *de restitutione* Partes III. capita XLIX. Memmingæ 1483. atque deinde sæpius pluribus in locis, etiam Italice. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 819.

4. *An-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XIII. pag. 409.

(*b*) Sanderus de Antoniis lib. I. pag. 22.

(*c*) Bulla Canonizationis præmissa summæ historiali in edit. A. 1586. & apud Cherubinum T. I. bullarii pag. 636. Vide & Baluzii Misc. Tom. III. p. 424.

(*d*) Vide Ancilloniana Tom. I. p. 163.

(*e*) Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 50. Hendreichius p. 214.

4. *Annotationes de donatione Constantini*, excusæ Coloniæ 1535. nihil aliud sunt, quam excerpta ex Summa Theologica Parte II. tit. 22. cap. 5. §. 16. & Historiali Parte I. tit. 8. cap. 2. §. 8. ubi *non bene certam* Donationem illam esse profitetur.

5. In Tractatu Tractatuum, sive Oceano Juris, Venetiis 1584. fol. Tomo XIV. occurrunt libelli *de interdicto Ecclesiastico* pag. 338. *de suspensione* pag. 342. *de excommunicatione* pag. 366. *de irregularitate* pag. 403. & Tom. VII. pag. 78. *de Usuris*.

6. *Trialogus Christi* & duorum discipulorum Emaunticorum, considerans dicta Prophetarum de vita, morte & resurrectione Domini. Florentiæ 1680. 4.

7. *Flos florum*, sive sermones &c. Trialogum Christi, & duorum discipulorum una simul cum vita S. Antonini, & tractatu de contemptu mundi fratris Baptistæ de Finaria, ac tandem epistola Humberti generalis magistri Ordinis Prædicatorum habeo impressum ex vetustissima editione Veneta per Joannem Emericum de Spira an. 1495. in 8. De Summa Theologica hæc mihi occurrunt adnotanda. Prima pars summæ ex officina Nicolai Janson Venetiis edita est an. 1479. 18. Kal. Januarii. Altera pars summæ in meo codice impressa est Venetiis per Franciscum de Hailbrun, & Nicolaum de Francfordia an. 1474. Tertia impressa est Venetiis per Leonardum Wild de Ratisbona an. 1480. Quarta denique pars excusa est Venetiis apud Nicolaum Janson an. 1480. 14. Kal. Majas.

In MS. Codice Biblioth. Riccardianæ extant ejus *Postillæ super epistolas & Evangelia totius anni*. In altero ejusdem codice sunt etiam conciones quædam ejusdem scriptoris, sed forte ab editis non diversæ. Vide catalog. ejusdem Bibl. pag. 32.

Honoratus Antoninus Constantiniensis, sive Cirtensis in Numidia Africæ Episcopus, in Codicibus aliis MSS. Epistolæ, *Antoninus* tantum, in editionibus Gennadii cap. 95. & Honorii II. 94. simpliciter *Honoratus*, sed in MS. Sangermaniensi antiquissimo Gennadii *Honoratus Antoninus*, scripsit ad *Arcadium* Confessorem An. Christi 437. in Exilium missum a Genserico Vandalorum Rege Ariano, *Epistolam cohortatoriam ad labores pro Christo ferendos*, quam editam a Baronio ad Annum 437. obviamque in antidoto hæresium Basileæ 1528. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus ab Anno 1575. Coloniensi & Lugdunensi recensuit etiam Theodoricus Ruinartus, atque illustravit in historia persecutionis Vandalicæ capite IV. pag. 433. seq. adde Tillemontium T. XVI. Memor. Hist. Eccles. p. 500. seq.

Antoninus Placentinus, Martyr sæculo VI. sub cujus nomine incerta fide fertur, *Itinerarium de locis terræ sanctæ, quæ perambulavit*, præmissum a Papebrochio Actis Sanctorum Tomo II. Maji. Antvverpiæ 1680. fol. atque editum primum a Claudio Menardo, Andegavi sive Juliomagi 1640. 4. Alius *Martyr Antoninus* Apameensis, cujus passio apud Labbeum Tom. I. Bibliothec. novæ MSS. pag. 686. Dolendum est fata intercessisse viri doctissimi Hadriani Relandi consilio, Anno 1718. apud Trajectinos extincti, qui recensita a se junctim edere instituebat Adamanni, Ariulfi & Willibaldi itineraria, cum Mensonis Altingii commentario in tabulas Peutingerianas, Itinerario Antonini Imp. notis Hieronymi Suritæ illustrato, Itinerario Burdigalensi sive Hierosolymitano, fragmento tabulæ alterius, & itinerario Antonini Martyris ac Joannis Phocæ. Sed ecce tibi elenchum itinerariorum horum cæterorumque medii ævi alphabeticum, si quis illa vellet in studiorum usus recognoscere, atque notis indicibusque idoneis additis, Geographiæ illorum temporum facem accendere. Litteris currentibus expressi, qui Latine non scripserunt.

Adamanni & Arculfi Episcopi, supra pag. 6.

Æthi-

Æthici, de quo in Bibl. Latina.

Ambrosii Camaldulensis, de quo supra.

Anselmi Remensis itinerarium Leonis IX.

Antonini Imp.

Antonini Martyris.

Leonardi Aretini IV. 2. Epist. iter ab urbe Roma, Constantiam.

Regis Artus, An. 517.

Nicolai Ascelini An. 1246. apud Vincentium Bellov. libro 32. speculi Hist.

Avieni ora maritima, de quo in Biblioth. Latina.

Rogerus Baco de partibus Orbis septentrionalibus.

Guilelmi de Baldensel A. 1336. in terram sanctam.

Josaphat Barbari, Veneti Anno 1436. 1461.

Christophori de Bondelmontibus, Anno 1422.

Burchardi descriptio terræ sanctæ.

Burdegalense Itinerarium, de quo in Bibliotheca Latina: & Acta visitationis Provinciarum Burdegalensis & Bituricensis ab Archiepiscopo Simone de Bello loco apud Baluzium Tomo IV. Misc. pag. 205.

Ambrosii Contareni A. 1473.

Cosmas Indoplevstes A. C. 547. de quo in Bibl. Græca III. 25.

Petrus Delphinus Epist. 106. A. 1479.

Eugesippus de distantiis locorum terræ sanctæ, Anno 1040. & alii in symmictis Allatii.

Rudolphi de Frameynsberg apud Canisium.

Franci in loca sancta, sæculo IX. jam inclinante.

Gregorii XI. vide infra, Petrus.

Hadriani VI. vide Ortizius.

Jacobi Ticinensis diarium profectionis.

Joannis de Plano Carpino, An. 1246.

Julii II. Papæ per Hadrianum Cardinalem, & apud Bzovium ad A. 1506.

Leonis IX. vide Anselmus.

Leonis X. Bzovius ad An. 1515. n. 3. 17. ex Parisio de Grassis.

Andreas Leucander. supra pag. 94.

Andreæ de Lucimel, sive Longiumello, A. 1253.

Joannes de Mandeville, An. 1332. supra.

Anonymi Mahometani, quorum alter Anno 851. in Indiam, alter 877. in Chinam iter fecit. Descriptio Gallice edita cum notis ab Eusebio Renaudoto Parisiis 1718. 8. de cujus fide conferenda censura P. de Premare: lettres edifiantes Tom. XIX. p. 420. seqq.

Barthol. Montuccii Ordinis Prædicarum, A. 1410.

Nicolai Botrontinensis de itinere Italico Henrici VII. Imp.

Nicolai Veneti Iter Indicum in Pogii libro IV. de varietate fortunæ.

Odonis descriptio itineris Ludovici VII. in Orientem.

Odorici Forojuliensis An. 1327.

Blasii Ortizii de itinere Gadriani VI. ab Hispania Romam usque.

M. Paulus Venetus circa A. 1295. ex Latina versione Francisci Pipini Ord. Præd. circa An. 1316.

Francisci Petrarchæ itinerarium in Syriam.

Petri Amelii de Brenaco, Alectensis iter Gregorii XI. Avenione Romam.

Joannes Phocas A. 1185. de quo Tom. VI. Bibl. Græcæ p. 705.

Ratherii Veronensis itinerarium Romam euntis.

Geographus Ravennas, de quo in Biblioth. Latina.

Ricoldi de Monte Crucis, Ord. Præd. defuncti A. 1309.

Guilelmi de Rubruquis A. 1253.

Rutilii, de quo in Bibl. Latina.

Simon de bello loco, supra, Burdegal.

Simon de S. Quintino A. 1246.

Tabula Peutingeriana, de qua in Biblioth. Latina.

Theodulphi Aurelianensis itinerarium lib. III. carm. 12.

Venantii Fortunati lib. X. carmine 9. & XI. 27.

Gaufridus Vinisalvus a Tho. Galeo editus. supra pag. 103.

Wil-

Willebrandi de Oldenburg, itinerarium terræ Sanctæ An. 1211.

Willibaldi, de quo, ut de aliis, infra suo loco.

* * *

Placet huic indiculo brevem alium etiam subjungere *scriptorum recentium*, qui Avieni, Rutilii, Theodulfi & Venantii exemplo itinera sua, vel aliorum, Latino descripsere carmine.

Isaaci Barrovv iter maritimum a portu Ligustico Constantinopolin A. 1657. Tomo quarto Operum pag. 211. 226. poemate elegiaco. Londini 1683. fol.

Martini Braschii hodœporicon Germanicum. Lipf. 1598. 8. & Tom. I. deliciar. poetar. Germanic. p. 718. 741.

Joachimi Camerarii hodœporica Tomo II. deliciar. poetar. German. p. 17. 22. 24. 39. 46.

Nathanis Chytræi iter Anglicum, Italicum, Helveticum, Dantiscanum. Brem. 1616. 12.

Georgii Fabricii iter Romanum prius & posterius, nec non Patavinum, Chemnicense & Argentoratense, inter ejus poemata, & Tomo III. deliciar. Germanic.

Hugonis Favolii hodœporicon Byzant. lib. III. Lovan. 1563. 8.

Felicis Fidleri flumina Germaniæ, postPauli Melissi schediasmata. Francofurti 1574. 8.

Huberti Goltzii hodœporicon Tomo II. delic. poetar. Belg. p. 471. 474.

Bernardi Holtorpii, Hagensis, peregrinationes Stanislai a Lasco. Rostoch. 1587. 8.

Petri Danielis Huetii iter Svecicum, inter viri docti poemata sæpius excusa.

Salomonis Kuselii itineraria Italiæ, Germaniæ &c. An. 1617. 1628. 8.

Petri Lindenbergii, Rostochiensis iter Venetum, Romanum, Helvetium & Rhenanum. Hamb. 1592. 8.

Nicolai Madrisii, Utinensis itinera per Italiam, Galliam & Germaniam. Venet. 1717. 8. enarrata carmine non Latino sed Italico, duobus Voluminibus, cum notis.

Jacobi Micylli hodœporicon editum a Melanchthone 1527. 8.

Nic. Reusneri hœdoporicorum sive itinerum totius fere Orbis libri VII. Basil. 1580. 8.

Georgii Sabini iter Italicum Tom. V. deliciarum poetarum Germanicorum pag. 950. 975. & in peregrinationem Stanislai a Lasco p. 1037. seq.

Johannis Secundi itineraria tria, Belgicum, Gallicum & Hispanicum, edente Daniele Heinsio, Lugd. Bat. 1618. 8. * Itineraria. Adde Arsenii Elassonis Episcopi Itinerarium Jeremiæ II. Patriarchæ CPtani in Moschoviam, ubi & Patriarchatus Moschovitici institutio narratur. Vulgarunt opusculum illud viri clarissimi, qui catalogum Bibliothecæ MSS. Athenæi Taurinensis edidere Tom. I. pag. 433.

A (*Arnulphi*) Libellus de Situ terræ Hierosolymitanæ. Extat in MS. codice 29. D. Vauclerc. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 1302.

Bernardus Monachus scripsisse videtur itinerarium suum Hierosolymitanum, e quo nonnulla dat Albericus in chronico ad A. 970. Item ad annum 1012. *P. Pezius* in Dissertatione Isagogica in primum tomum Anecdotorum scribit extare in Bibliotheca Wassofontana, qui Bavariæ locus est, codicem sæculi IX. in quo libellus Eudoxii Diaconi *de locis sanctis, ubi Dominus pedibus ambulavit*.

De claris *Antoniis* exstant libri III. *Antonii Sanderi*, Canonici Iprensis: typis exscripti Lovaniensibus 1627. 4. quorum *primus* Antonios & Antoninos sanctimoniæ vitæ claros, *secundus* illustres dignitate, *tertius* doctrina & scriptis celebres, atque in his etiam ad institutum meum spectantes persequitur, quos excerpere & observatis ejus mea, aliosque etiam Antonios adjungere juvabit.

Antonius Ord. Prædicator. in Theologia Magister scripsit *Conclusiones quasdam pro schismate* tunc inter duos Pontifices versante, & pro illo sedando, quærens quid facto opus sit, negatque viam renunciationis spontaneæ ab utroque

que

que æmulo præstandæ eam esse, quæ duceret ad pacem Ecclesiæ. Scriptum ejus inseruit Æegidius Bellamera JCtus in suo tractatu occasione ejusdem schismatis edito, & inter ejus consilia inserto. An vero tractatus iste typis prodierit adhuc ignoro. Vivebat sub exitum sæculi XIV.

Antonius de Ancona Italiæ, Augustinianus, Scriptor *Quæstionum in Epistolam Jacobi*.

Antonius Andreæ, Ordinis Fratrum Minorum Regularis observantiæ, Aragonius, Scoti A. 1308. defuncti discipulus, *Dulcifluus* cognomento, de quo præter Waddingum Nic. Antonius Tom. II. Bibl. veteris Hisp. pag. 97. scripsit in XII. Metaphysicorum Aristotelis libros Quæstiones, editas Parisiis 1495. Venet. 1513. In libros VIII. Physicorum: in lib. perihermenias. Quæstiones sex principiorum Gvil. Porretani super arte veteri. h. e. in Isagogem Porphyrii & Prædicamenta & Postprædicamenta Aristotelis & de divisionibus Boetii. Venet. 1480. 1509. 1517. In libros quatuor Sententiarum, quod opus post a F. Constantio Sarnano editum est Venetiis, in fol. 1572. 1578. Obiit Andreas circa An. D. 1320. * Præter libros hic indicatos scripsit pariter tractatum *de syllogismo demonstrativo, & de syllogismo topico;* quæ opera simul omnia una cum præcedentibus, nempe in *libros perihermenias*, *in Gilbertum Porretanum, & in Boetium* habeo ex editione Bononiensi anni 1481. ex correctione Petri de Senis Ordinis Minorum.

Ex opere *de tribus principiis* Antonii Andreæ quædam adduxit Lucas de Burgo S. Sepulchri in sua Arithmetica de quo postremo opere Fabricius v. *Leonhardus Pisanus*.

Antonius a S. Angelo, Patavinus JCtus, decessit An. 1411. Scripta ejus nulla memini referri.

Antonius Arena, Provincialis de Bragardissima villa de Soleris, scripsit ad suos compagnones studiantes, qui sunt de persona friantes, bassas dansas in galanti stilo bisognatas, cum guerra Romana, totum ad longum sine require, & cum guerra Neapolitana, & cum revoluta Genuensi, & guerra Avenionensi, & epistolam ad falotissimam garsam pro passando lo tempus. Liber scriptus ab autore studioso juris Avenione, Anno 1519. versibus elegiacis, dictionibus Latinis & Gallis ridicule permixtis. Ejusdem opus de bello Massiliensi. *Hæc Sanderus*.

Antonius Assisias, Ordinis Minorum, circa Annum 1466. cujus *Anacephalæosin Bibliorum* Willotus, Waddingus, aliique memorant.

Antonius Averarius, sive de *Averaria* Mediolanensis, Carmelita, Baptistæ Mantuani discipulus, scripsit *Sermones de Virtutibus*, impressos Mediolani 1509. qui & auctori emortualis fuit *Artium epitomen*, *Epistolas* & *Carmina*.

Antonius Beccatellus. infra, *Panormita*.

Antonius Becharia, sive *Becaria*, Veronensis, *Dionysii* Afri poema de situ orbis Latine reddidit oratione prosa. Venetiis 1477. 1597. 4. Parisiis 1501. 4. & apud Henricum Petrum, Basileæ 1534. 4. Alius Antonius Tudertinus, qui transtulisse putatur vitam Pelopidæ, Timoleontis, Agesilai, Pompeji, Agidis & Cleomenis in antiquis Latinis editionibus apud *Plutarchum*. Infra, *Tudertinus*. * Viri hujus summi, qui vivebat circa annum 1480. laudes obiter attingit Matthæus Bossius Veronensis in epist. 14. primar. epistolarum, & in epistola 3. secundar. epistol. scribens apud Episcopum Veronensem obtinere illum summos honores, & in Schola Victorini Feltrensis literis Græcis, latinisque apprime excultum. Accepisse vero se ait ex eo libellum a se scriptum, quem *epitoma* esse, & *totius Ethicæ breviarium* comperit, cui tamen nondum manum ultimam author admoverat.

De Antonii Becki, Dunelmensis Episcopi An. 1310. defuncti scriptis sibius

ſius in Opere de Pontificibus, ſive Epiſcopis Britannicis dicturum ſe promiſit Joannes Lelandus: ſed nec ipſe, nec Baleus XIII. 87. nec Pitſeus pag. 825. vel unum ex illis commemorant.

Antonius de Bitonton, Ordin. Fratrum Minorum, ſcripſit Sermones Dominicales. Joannes Gruninger excudit Argentinæ An. D. 1495.

* *Antonii* de *Bitonto* Libelli ſermonum plures editi ſunt. Penes me habeo ſermones quadrageſimales impreſſos Venetiis per Joannem Hertzog an. 1496. *Sermones Dominicales per annum* impreſſi per Bonetum Locatellum impenſis Nicolai de Francfordia an. 1492. (f. imp. Venet.) Denique expoſitiones Evangeliorum Dominicalium editæ ſunt Venetiis ſumpt. Joannis de Francfordia per Jo. Hertzog. an. 1496. in 8. majori.

Antonius Brojanicus, ſeu e Brognolingo Veronenſis Domitii Calderini in amœnioribus literis præceptor, cujus in MS. codice Veronenſi opuſcula quædam metrica ſervari aſſerit Cl. Maſfejus Veron. illuſtr. lib. 3. pag. 232. edit. in 8. Extat inter cætera elegia ad Franciſcum Patricium Senenſem ad bonas literas docendas publice Veronam conductum. Opuſculum eſt alterum metricum: *De origine florentiſſimæ urbis Venetorum;* quod itidem in Bibliotheca collegii mei Lucenſis ſervatur, ſed alteram plane præfixam ferens epiſtolam, quam quæ in Veronenſi codice legitur. In illo enim dicata eſt Dominico Georgio; incipit epiſtola:

Domnice, quo fulget ſtirps alta Georgia nato.

In noſtro eſt epiſtola *ad Sereniſſimum, ac chriſtianiſſimum principem Dominum Chriſtophorum Maurum*. Incipit:

Quem ſibi pro meritis, excellentiſſime princeps,
Florentes Veneti conſtituere caput.

Ipſe eſt codex, quem author miſit Hermolao Barbaro, ut in adnotatione in prima pagella adſcripta legitur.

Antonius deBurges, ſive, *de Burgos*, JCtus Hiſpanus, ſcripſit ſuper Decretalium tertium: De emptione & venditione librum, Papiæ 1471. 1511. Venetiis 1575. 4. alia vide apud Hendreichium pag. 798.

Antonius de Butrio, Bononienſis JCtus, docuit in patria, hinc Ferrariæ ac deinde in patria iterum, ubi etiam ſepultus eſt An. 1408. ut præter Fichardum tradit Pancirollus, qui epitaphium ejus refert lib. 3. cap. 27. de claris Juris interpretibus. Edidit in jure ſuper Decretalibus libros V. ſuper Clementinis lib. 1. Repertorium Juris canonici lib. 1. Repertorium Juris civilis lib. 1. Opus Conſiliorum, e quibus CCCCXIX. quod eſt de ſchiſmate tollendo, exſtat etiam apud Bzovium ad A. 1407. p. 268. 270. De emptionibus & venditionibus, De Notario lib. 1. Hujus opera impreſſa ſunt Venetiis A. D. 1532. * Conſilium ejus alterum ab edito ad Patres Concilii Piſani directum, factum illorum pro tollendo ſchiſmate approbans, nactus ſum quamvis non integrum in codide MS. Feliniano, edidique in meo Conciliorum ſupplemento Tom. III. pag. 1041. Vide Lapum Biragum.

Antonius Cartularius, Patavinus, defunctus An. 1440. cujus opus *de vita & moribus Philoſophorum* Voſſius III. p. 802. aliique memorant e Scardeonii libro III. de rebus Patavinis: ſimile an idem, quod *Gvaltero Burley* alii, alii *Gvilelmo Rameſey* tribuunt, & quod ſine nomine auctoris habeo editum Argentinæ ex Officina Joannis Knoblauch 1516. 4. Vide, quæ infra in *Gvaltero*. Hunc ipſum librum *Antonius a Sala* Monbellenſis JCtus pro ſuo edidiſſe atque Vincentio Guerrerio Montisbelli Comiti dicaſſe traditur Caſali 1603. 4. Vide Vincentii Placii noſtri τȣ̃ μακαρίτȣ Pſeudonymos, num. 2400. Ex eodem videtur expreſſus libellus, quem teneo excuſum Italice Venetiis 1521. 8. hoc titulo: *Vite de' Philoſophi moraliſſime*. * Libellus de vita, & moribus Philoſophorum vix crederetur editus ab Antonio Cartulario Patavino; nam eſt apud

pud me opusculi hujus curiosi editio, ut arbitror, prima, quam suspicor Nurimbergæ adornatam. Nam in ejus fine sic lego: *Anno Domini quadringentesimo septuagesimo septimo pridie nonas maii, opusculum (Philosophorum vita) insigne ob legentium profectum editum Antonii Coburgers civis inclitæ Nurimbergensium urbis industria fabrefactum fideliterque impressum finit feliciter*. Non vero sæpe accidit, ut qui liber Italum auctorem habet, primum Germanis typis excudatur. Nullam quin etiam libelli ejusdem veterem Italam editionem novi.

Antonius Cermisonus, sive *Cernesonus*, Ordinarius Medicinæ Professor Patavii per annos multos, ac Præceptor Mich. Savonarolæ Medici, scripsit *Consiliorum adversum omnes ægritudines a capite usque ad pedes* lib. 1. & *de urinis*, ex fontibus Avicennæ. Moritur Patavii admodum senex, anno salutis partæ 1435. vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnasio Patavino Tom. I. p. 285. * Dedit etiam libellum *de dosibus* superstitem in cod. MS. Biblioth. Ricardianæ. Insuper & *Receptas Medicas*, in altero codice ejusdem Bibliothecæ legendas. Vide ejus Catalog. pag. 36. & 120.

M. Antonius Coccius Sabellicus, infra *Sabellicus*.

Antonius Urceus Codrus, Herberia Regiensis, vir abundans ingenio, docuit Bononiæ obiitque A. 1500. Æt. 54. Vita scripta a Barthol. Blanchino. Bononiæ 1502. Et ipse Codrus scripsit varia, quæ subjunctam habentia Vitam exstant impressa Basileæ apud Henricum Petrum, An. D. 1540. fol. Sunt autem hæc: *Orationes*, sive ut ipse appellabat, *Sermones*, quindecim videlicet. 1. De metamorphosi humana in belluas. 2. In enarratione Rhetorices ad Herennium, & Lucani. 3. In laudem Homeri. 4. Utrum ducenda sit uxor. 5. In laudem Aristotelis. 6. De mendaci mortalium vita. 7. Rursus in laudem Homeri. 8. In eundem. 9. In laudem vitæ pastoritiæ. 10. In laudem litterarum Græcarum. 11. In Hesiodum. 12. De medio, sive de mediocritate virtutum parente. 13. In laudem liberalium artium. 14. In laudem virtutis. 15. Pro juvene quodam ad magistratus Bononienses. *Epistolæ* undecim, familiares partim, Grammatici partim argumenti. *Sylvarum* libri duo, cum præfatione Philippi Beroaldi junioris, mire opus collaudantis. *Satyræ* duæ: *Ecloga* una: *Epigrammatum* lib. I. Confer Memorias litterarias Gallice editas Hagæ 1716. 8. Parte II. & de Codro ipso Joannem Gvascum in historia literaria Regiensi edita Italice 1711. Regii in 4. pag. 69. seq. Diarium eruditorum Italiæ Tom. XIII. pag. 303. seq. & Menagiana Tom. IV. pag. 150. Aulularíam quoque Plauti Codrus versibus CXXII. additis ex ingenio suo explevit.

Antonius Corarius Venetus, Episcopus Bononiensis & R. E. Cardinalis, qui diem obiit An. 1445. De eo Ughellus Tomo II. Italiæ Sacræ pag. 30. seq. ubi Vitam illius a Vespasiano Florentino scriptam memorat: atque inter scripta illius *Historiam sui temporis*, nescio quorum injuria amissam dolet.

Antonius Cornazanus, Trithemio & aliis Ferrariensis, sed in titulo veteris editionis Placentinus, cujus liber versibus scriptus *de fide & vita CHRISTI* prodiit An. 1472. Ejusdem memoratur carmen *de vita & obitu Deiparæ Virginis*, atque *elegiæ poematiaque* alia. Sermone autem soluto *Vita Bartholomæi Colonei* Imperatoris Veneti, & *Orationes*. * Vatis hujus carmina quædam nondum in lucem publicam protracta vulgata sunt, non ante multos annos Venetiis an. 1740. in priori volumine operis inscripti: *Miscellanea di varie operette*.

* *Antonius Corsetus Siculus* J. U. D. & professor Paduæ, florebat, teste Mantua in elogiis, circa annum 1489. In codice quodam Bibliothecæ Felini impresso hæc leguntur: *Antonii Corsicti Siculi Juris utriusque scholaris in studio Bononiensi singularia ac notabilia dicta*

ad excellentissimum juris utriusque Monarcham Consiculum vulgo Barbaceam in fol. in domo Baldaxaris de Azoguidis Bononiensis civis 1477. Ab ipso autem Felino adnotatur in margine : *inepta cumulatio rerum tritarum*.

Ejusdem ordinariam juris Pontificii legentis in Academia Paduana *tractatus ad status Pauperum FF. Jesuatorum confirmationem* , quo firmat religiosam eorum professionem , asseritque frui illos omnibus juribus , quæ ordinibus aliis religiosis concessa sunt . Extant in fine Bullæ Pontificum pro religiosis illis datæ , quarum prima est Martini V. succedit Eugenii IV. Nicolai V. Pii II. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. Prodiit opus istud Venetiis an. 1495. in 4.

Ejusdem repetitio Rubricæ de jurejurando Venet. 1490. fol.

Ejusdem *Repertorium in opera Abbatis cum nonnullis in eadem materia consimili insertis* fol. an. 1486. sine loci adnotatione .

Dedit etiam *consilium* super tuitione Montis Pietatis , teste Mantua in epitome Viror. Illust. Paruit vero illud in 4. editum Venetiis anno 1498.

Antonius de *Cremona* Ordinis Minorum , cujus *Quadragesimale* e Waddingo Cangius memorat .

Antonius de *Cucharo* , Ordinis Minor. clarus circa Annum 1500. scripsit *Elucidarium de Conceptione Beatæ Virginis Mariæ* .

Antonius Constantius de *Fano* sive *Fanensis* , in Ovidii fastos scripsit , Venetiis 1502. fol. Ex ejus *Epistola de Camelopardali* ad Galeottam Manfredum Faventinorum Principem , data Fani 1487. plura excerpsit Bochartus lib. 3. hierozoici cap. 21. addito etiam ejusdem ad Laurentium Medicem *Epigrammate* .

Antonius e *Fantis* , Tarvisinus , Ordinis Minorum , Præter *sermones* de Sanctis scripsit *Commentaria in primum & & secundum sententiarum Scoti* ; edita Lugd. 1530. 4. & *Mare magnum Scoticæ subtilitatis* . Ejusdem speculum Spirituale rationale , Venetiis 1546. folio . Vide Waddingum pag. 32. Bibl. Ordin. minor. & Henricum Willot in Athenis ejusdem ordinis .

Antonius Fidei , Florentinus , Carmelita , Episcopus ab A. 1414. ad 1433. Svanensis (*Soana* sub Archiepiscopo Senensi) scripsit *quæstiones Theologiæ* , librum de fide Catholica , & ad plebem conciones . Vide Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis p. 59.

Antonii Funccii , quam pag. 179. memorat Sanderus , Chronologia ab Orbe condito nulla fuit , nam Possevinus ad quem provocat XIII. 6. Bibliothecæ Selectæ , loquitur de Antonii Contii Chronicis Canonibus , quos Corpori Juris Civilis ille adjunxit , & in quibus ait Funccii Chronologiam confutatam , intelligens Chronologiam notissimam Joannis Funccii , Norimbergensis , quam ille An. 1552. dicavit Alberto Seniori Marchioni Brandenburgico , editam Basileæ 1554. 4.

Antonius Galateus , Liciensis Salentinus Philosophus , Medicus , ac Poeta , Hermolao Barbaro carus & Johanni Joviano Pontano , scripsit præter Podagræ Encomium , & alia Hetrusca poemata etiam Latine *de situ Elementorum* , *Quæstiones Physicas* , & *de situ Japygiæ* librum , cum *Urbis Calliopolis descriptione* , & *de villa Laurentii Vallæ* (*a*) editum Basileæ 1558. 8. atque inde in Tomo nono Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniano Lugduni Batavorum 1722. fol. & cum notis Bernardi Tafuri , Patricii Netinensis , in Tomo septimo Sylloges , cui titulus : Raccolta d' opuscoli scientifici & filologici . Venet. 1732. 12.

* *Antonius Galateus* de Ferrariis Galatone in Salentinis natus , ex quo Galateus , scripsit præter ea , quæ hic indicantur , *Epicedium* seu *Epitaphium* in *Alphonsum Regem* , de quo in ephemeridibus literatorum Italiæ tom. XXIII. pag.

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tomo XI. pag. 328.

pag. 403. Liber *de bello Hydruntino* sive de capto Tarento a Turcis an. 1480. & ab Alphonso liberato latine nunquam prodiit, sed versio Italica a Joanne Michaele Marziano publici juris facta est Cupertini an. 1583. in 4. & iterum Neapoli 1612. in 4. *De laudibus Venetiarum* prodiit, curante Dominico de Angelis in vitis literatorum Salentinorum p. 1. pag. 55. *De situ terrarum ad Sannazarium*. *De Hierosolymitana peregrinatione*; *& liber de optimo genere philosophandi*. Quæstiones illæ physicæ, quarum hic meminit Fabricius ex Vossio, forte nihil sunt aliud, quam opuscula de situ elementorum, de maris & aquis, & fluviorum origine, quæ prodierunt Basileæ An. 1558.

Antonius Gaynerus, infra *Gvaynerius*

Antonius Gazius, Patavinus, Medicus, anno ætatis 28. scripsit librum de sanitate tuenda, quem *Coronam floridam* appellavit. Liber constat capitibus trecentis, excusus Venetiis 1491. fol. Lugd. 1514. 4. & 1534. 8. item alia, quæ apud Merklinum & Mangetum videantur. Vitam perduxit usque ad 1530.

Antonius Genuensis, infra *de Rampelogis*.

* *Antonii* de *S. Georgio* Episcopi Alexandrini, Papæ Referendarii & S. Palatii auditoris *consilium in materia feudi pro comitatu de Fuxo*. Extat in codice MS. Felini n. 398.

Antonius Geraldinus Amerinus, Protonotarius Apostolicus, & Poeta laureatus, scripsit Pœnitentiales Psalmos Latino carmine, vide Lud. Jacobillum in Bibliotheca Umbriæ p. 50. Bucolica sacra 12. eclogis, in quarum novem prioribus vitam Christi, in reliquis missionem Spiritus Sancti, ultimum judicium, ac vitam beatam describit; impressæ sunt a Thoma Anselmo, Phorcæ A. D. 1507. & Basileæ a Roberto Winter, A. 1554. & Lipsiæ a Valentino Schumanno quaternionibus quatuor. Scripsit præterea de Regum Hispaniæ rebus gestis, vario carminum genere. Fastos quoque elegiaco carmine. Heroum hymnos lyricis versibus. Martyrum gesta & sacra mystica versibus Heroicis, ut de se ipso autor testatur. Ejus oratio habita Romæ 1486. in obsequio canonice exhibito per illustrem Comitem Tendillæ, & Protonotarium Metimnensem, & ipsum Geraldinum, nomine Ferdinandi Regis, & Elizabeth Reginæ Hispaniæ, Innocentio VIII. Papa M. impressa est Romæ (opinor) sesquicharta. *Hæc Sanderus* p. 188. * Est mihi libellus Bucolicorum Antonii Geraldini eclogarum XII. rotundo charactere, nitidaque charta, ac puro margine elegans; in fine hæc lego: *Inceptum opus Cæsaraugustæ an. salutis octogesimo quarto supra quadringentesimum, & millesimum Kal. Januariis, absolutum XV. Kal. martias. Impressum Romæ anno sequenti cura auctoris Serenissimorum Regis, & Reginæ Hispaniarum legati VIII. id. Junias*.

Antonius de *Gislandis*, al. *Geslandis*, *Ghislandis*, *Giscandis*, Jacobo Echardo Tom. II. Biblioth. Dominic. p. 13. *Ghlislandis*, Lombardus, Ord. Præd. & Inquisitor Taurinensis, scripsit Resolutiones 8000. dubiorum Evangelicorum lib. 2. qui impressi extant. Taurini 1507. fol. Lugd. 1510. 1522. 8. Venet. 1524. 1574. 1585. 1592. 1598. 4. Paris. 1532. 1543. 8.

Antonii Godi, sive *de Godis* Vincentini Chronicon ab Anno 1194. ad 1260. quo extinctus Tyrannus Eccelinus, scriptum An. 1313. editumque cum Alberto Mussato (de quo supra pag. 101.) a Felice Osio Venetiis 1636. fol. & in Tomo sexto Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, & Tomo octavo Scriptorum Italiæ corporis laudatissimi Mediolanensis. Joannes Baptista Pajarinus ait, Antonium Vincentinas antiquitates scripsisse ab Anno 1000. ad 1313.

Antonius Grasellus, Venetus, & Presbyter Ecclesiæ S. Apollinaris, edidit librum *de recuperanda gratia*: alterum, quem inscripsit *Exercitium spirituale*, Anno 1474. Venetiis. Meminit hujus Franciscus Sansovinus, in suo opere de

urbe

urbe Veneta, ut a Possevino & aliis jam notatum.

Antonius Gvaynerius, (Trithemio, cap. 795. Gesnero & Sandero *Gaynerus*) natione Papiensis, Medicinæ Doctor, scripsit de ægritudine stomachi lib. 1. De febri lib. 1. De ægritudinibus in generali lib. 1. De pleuresi lib. 1. De fluxibus lib. 1. De arthretica in juncturis lib. 1. De passionibus calculi lib. 1. In tertium Avicennæ lib. 1. De ægritudinibus capitis. De peste. De venenis. De ægritudinibus matricis. De balneis. De ægritudinibus juncturarum, Antidotarium. Impressa Lugduni cum additionibus Joan. Falconis 1518. & 1525. 4. Ejusdem De balneis Aquæ civitatis in Monteferrato antiquissimæ liber, excusus est Venet. apud Juntas 1554. fol. cum aliorum scriptis de balneis pag. 43. Diem obiit in patria circa Annum Domini 1440.

Antonius Gvernerius, Medicus Papiensis, cujus Tractatus de mulierum ægritudinibus lucem vidit Anno 1474. fol. Idem, ut videtur, cum superiore. * Ab his omnibus libris a Fabricio recensitis forte diversus est liber inscriptus *Practica Medica*, qui superest in codice MS. Bibliothecæ Riccardianæ. Facile etiam auctori adscribendus est liber Antonii Magistri *de Abortu*, quem alter codex ejusdem Bibliothecæ offert. Vide ejus catalog. pag. 36.

Antonius Januensis, Ordinis Fratrum Eremitarum S. August. scripsit *Figurarum moralium lib.* 1. Floruit An. D. 1418. & Concilio Constantiensi interfuit. Vide Trithemium cap. 745.

Antonius Ilerdensis ex Provincia Aragoniæ, Ordinis Minorum, cujus *Collationes pro mortuis* ex Evangeliis & Epistolis per totum Annum, MStæ a Waddingo laudantur.

Antonius Lucensis, Ordinis Minorum, circa Annum 1320. cujus *Sermones* Quadragesimales & de Tempore memorat Waddingus pag. 34. Bibliothecæ Franciscanorum.

Antonius Mancinellus Veliternus, insignis Grammaticus, scripsit Venetiis Sæculo decimo quinto declinante, ubi & opera ejus An. 1493. ad 1498. 4. (*a*) impressa reperiuntur, quæ ex Gesnero Sanderus commemorat, & Joannes Nortvvegus Nomenclatore Auctorum in promtuario Grammatico citatorum, Francofurti 1621. 8. p. 103. sunt videlicet: *Scribendi orandique modus*, recusus Venetiis 1517. 4. *Vocum proprietas* ex Donato, Aulo Gellio, Asconio Pædiano, Macrobio, Rhetoricis Ciceronis, Tusculanis quæstionibus, Vegetio de re militari, Capro, Pompejo Festo, Nonio Marcello, Tullio de Natura Deorum, Tullio de Divinatione, Lactantio Firmiano. *Epitome, seu Regulæ Constructionis*, hoc ordine: Personalia verba, Impersonalia, Adverbia localia, Infinita, Gerundia, Supina, Distributiva, Partitiva, Relativa, Interrogativa, Comparativa, Superlativa. Participia, Figuræ. *Summa declinationum quinque*, de patronymicis variis. Unus, totus, solus, &c. De numeralibus, De compositis e duobus rectis, recto & obliquo, e duobus genitivis. A qui & quis deducta. Composita pronomina. *Thesaurus de varia constructione* verborum & nominum juxta ordinem alphabeti. *Spica Voluminum quatuor*, *De declinatione*, versibus hexametris. Carmen de generibus nominum: Carmen *de præteritis*: Carmen *de supinis*. *Versilogus* hexametro versu. *Carmen de floribus*, id est, electis vocabulis. Carmen *de figuris*: unamquamque figuram versibus explicatam, scholia sermone soluto sequuntur, *De poetica virtute*: *Carmen de vita sua*, patria, parentibus & studiis: *Laurentii Vallensis epitome*, *portusque elegantiæ*, ordine alphabetico. *Lima* elegantiarum ejusdem, secunda auctior editio Venet. 1493. repetita 1505. *Rhetoricen ad Herennium esse Ciceronis*, asser-

(*a*) Hæc editio Operum Mancinelli fuit in Bibliotheca Celeb. Viri Theodori Hasæi, Brem. 1732. 8. pag. 533. Exstat illa recusa Basileæ 1501. & 1508. 4.

ſertio. Commentariolus *in Rhetorices ad Herennium primum librum*. Venet. 1497. & Coloniæ 1535. 4. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico, Gymnicus excudit Coloniæ, prodiit etiam Baſil. 1543. 8. Commentarii *in Virgilii Bucolica & Georgica*, cum Servii, Chriſtophori Landini & aliorum commentariis, impreſſi Venet. 1507. 1520. 4. Præter enumerata hactenus opera, extant ejuſdem auctoris *Epigrammata* quædam, recuſa in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. II. pag. 6. 11. una cum *diſtichis præclaris paræneticis* ad Feſtum filium. *Libellus de arte*, *Donatus melior*, Commentarius *in Odas Horatii*, *carmen Epodon*, & *Seculare carmen*, recuſus in Poetæ editionibus Pariſ. 1511. Venet. 1740. & 1553. Baſil. 1586. fol. cum aliorum commentariis. Commentariolus *in Somnium Scipionis*, ſeparatim etiam Daventr. circa A. 1510. 4. *Lexicon de verborum ſignificatu*. *Centiloquium*. *Joannis Tortellii lima quædam*. Annotationes *in Svetonium*, excuſæ, & *in Juvenalis Satyras*. Antonii Mancinelli *latini ſermonis emporium*, in quo pleraque e Terentio aliiſque probatiſſimis auctoribus collecta exponuntur, typis exſcriptum eſt Venet. apud Fr. Bindonum, A. 1550. *De aſſumtione B. Virginis* ex ſermonum decade edita Pariſiis 1511. 4. in Bibliotheca Mariana Petri de Alva & Aſtorga, Madrit. 1648. fol. * Eſt mihi præ manibus operum Antonii Mancinelli editio duplex; altera Mediolanenſis annorum 1503. 1504. 1505. 1506. alia Veneta annorum 1519. 1521. Utramque diligenter excutiens hæc habui peculiaria, quæ in additamentis hiſce ſcribam. Principio quidem de auctoris vita hoc lego carmen, quo tota deſcribitur:

Ter ſeptem fueram ſolummodo natus ad annos
Cum mihi mercedem patria grata dedit.
Quattuor hinc hyemes ter legi peſte fugatus,
Sermonetanis annua Muſa fuit.
Quinque per autumnos vidit me Roma legentem;
Phanenſes anno me ſonuere lares;
Inde duos annos, Venetum totidemque Kalendas
Excolui pubem dogmata noſtra docens.
Quattuor in patria Venetis deductus ab oris
Edocui meſſes Gallica tela tremens.
Binas jam hic hyemes Orvinæ grammata pubi
Noſtra placent, doceo quemque libenter ea;
Inde mihi merces ſtudioſo publica nunquam
Defuit ex illo tempore, quo docui
Antonii Mancinelli vita 1500.
Quadraginta octo Lacheſis mihi contulit annos
Conferet ulterius; Calliopea notet.

Natus eſt igitur Mancinellus an. 1452. Quo vero ordine ſingula opuſcula dederit, ipſe pariter declarat in vitæ ſylva, quam ſcribebat an. 1492. his verſibus:

Verborum regimen: variatio, ſpica, figuræ
Theſaurus: flores hic vigilata prius.
Gymnaſium poſt Roma dedit: Commenta Maronis:
Tum ſatyri: hinc Flacci: verſilogumque paris.
Pomponj hortatu Venetas deductus ad oras
Laurenti limam ſcribis: & inde modum.
Somnia quis major declaras Scipio viſus:
Rethoricemque ſimul, vel Ciceronis opus.
In patria ſpeculum de moribus, officiiſque
Sermonumque decas ſcribitur: hortus item.
Lexicon: Emporium, diverſa epigrammata: Perſi
Solini: Æneidos: gloſſaque fit Valeri.

Scribebat hæc author an. 1492. anno vero 1500. opuſculum de regulis conſtru-

ſtructionum, & ſummam declinationum quinque jam novies prodiiſſe Romæ, Venetiis, Mediolani etiam atque etiam, & Lugduni, *ut ferebatur*, Ipſe ſcripſit in epiſtola Regulis conſtructionum præmiſſa. Ex quo ſuſpicari licet primam operum impreſſionem, ſaltem quorundam, non Venetam, ſed Romanam fuiſſe. Quin & hoc aſſerit non obſcure idem Mancinellus in epiſtola præmiſſa eiſdem Regulis conſtructionum ad Nicolaum Rubeum data an. 1492. in nova impreſſione ejuſdem opuſculi Veneta, quam anno ſequenti perfecit, quamque Fabricius habuit pro priori. *Et ſi Romæ* ſcribit, *alias editæ, & impreſſæ jampridem fuerint conſtructionis Regulas, & ſummam quamdam declinationis; de varia conſtructione Theſaurum; Venetiis itidem imprimi volui*. Epiſtolam hanc fruſtra quæſivi in editione Veneta anni 1521. Quæ alioqui editio auctior eſt cæteris ex recenſione authoris paulo ante obitum perfecta, ut ibidem expreſſum eſt. Licet vero in prioribus editionibus *ſummæ declinationis* nihil adjunctum reperitur, ſicut nec apparet in Mediolanenſi anni 1504. Veneta tamen habet annexum Lexicon, ſeu ut ibi ſcribitur *ſummam declinationis, lexicon;* quod opuſculum præcedit epiſtola data Romæ an. 1500. hoc vero lexicon ex ſecundis authoris curis in hac ipſa impreſſione Veneta an. 1521. primo prodivit; a Fabricio tamen omittitur.

Theſaurus de varia conſtructione idem eſt in omnibus editionibus.

Spica voluminum quatuor habet Aſcenſii expoſitionem in editione Veneta, cujus ſupra memini. *Verſilogus* habet item adjunctam Badii Aſcenſii expoſitionem in eadem Veneta editione, ſicut etiam expoſitio eadem recurrit in carmine *de floribus, & de figuris*. Libellus *de poetica virtute* idem eſt in omnibus editionibus, ſicut & *vitæ ſylva* ſeu carmen de vita ſua. Cætera opuſcula a Fabricio indicata nihil moror; quædam tantummodo adiicienda, quæ viro docto exciderunt. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico ſcriptum, & *diſticha parænetica* ad Feſtum filium, quæ Fabricius tamquam duo diverſa diſtinguit, unum idemque ſunt opus. Deeſt in Fabricio *Catonis carmen de moribus* ab eodem caſtigatum, & commentario illuſtratum, cui in collectione Veneta accedit commentarius alter Aſcenſii. Deſunt pariter *ſolemnia feſta totius anni* diſtichis expreſſa, libellus *de parentum cura in liberos*, & alter *de filiorum obedientia* erga parentes, *oepolium eclogarum quatuor*, *Caſſitæ fabula*, *colorum nomina*, & *de coronis*, *in Solinum* commentarius, atque *decas ſermonum;* quæ omnia ab illo ſcripta diſcimus in carmine de vita ſua, tum etiam exprimuntur in primo folio opuſculi de Regulis conſtructionis editionis Mediolanenſis an. 1504. Adde ex editione noſtra Veneta *Platonis ſententias*, itidem *Ariſtotelis ſententias*.

Antonius Maria Viſdominus, ſive *Vicedominus*, cripſit librum *de otio & Sibyllis:* adjecta ſunt etiam varii *elegi*. Liber impreſſus Bononiæ. A. 1500. 4. Idem Simlero teſte ſcripſit Commentaria in Tragœdias Senecæ.

Antonius, ab A. 1430. Epiſcopus *Maſſanus* in Hetruria, Ordin. Minor. miniſter Generalis, de quo multa Waddingus Tomo V. Annal. Ejus *adverſus Græcorum errores* exſtabat in Bibliotheca Cardinalis Sirleti, quam deinde Aſcanius Cardinalis Columna eſt aſſecutus. Huic Antonio Waddingus etiam tribuit *Officium S. Cerboni*, ſui in Eccleſia Maſſanenſi prædeceſſoris.

Antonius a *Matelica*, Ordinis Minorum, Picenus (licet Henricus Buillot eum confundit cum Bituntino) *Poſtillam* ad omnes lectiones veteris & novi Teſtamenti, quæ in ſacris Liturgiis recitantur, e *Lyrano* contexuit, additis de ſuo *quæſtiunculis*; *Sermones* item Dominicales, qui Anno 1495. Argentorati prodierunt: & *commentarios in libros quatuor Magiſtri Sententiarum* Nicolao V. Pontifici maximo dicatos. *Summam ca-*

casuum conscientiæ. vide Waddingum p. 35.

Antonius Melius, Monachus Cremonensis Augustinianus, ac Doctor Parisiensis, post A. 1517. Cremonæ diem obiit. Scripsit *de potestate absolvendi & dispensandi*. Item librum cui titulus, *Scala paradisi*: & alium *de vero & legitimo intellectu Privilegiorum*, ac *Elementa juris Canonici*. Præterea *de usuris: De casibus reservatis*. Gregorii quoque Ariminensis opusculum de impræstantiis sive imposturis Venetorum dicavit Innocentio Astensi. Vide Elssii encomiasticum Augustianum p. 82. & 319.

* *Antonius Melius* non Cremonensis, ut habet Fabricius, sed Cremensis, scripsit opusculum *de potestate dispensandi, & absolvendi in casibus reservatis*. Quare duo distincta opuscula ex uno eodemque imperite Bibliothecarius noster confecit. Prodiit Lipsiæ an. 1525. in 4.

Antonius Monelianus, Ligur, Ord. Minorum, edidit opus, quod inscripsit, *Sursum corda*, & commentarios *in mysticam S. Dionysii Thelogiam* A. 1522. Bonon. apud Hieron. Benedictum.

Antonius de *Montefalcone* Umbriæ oppido Ord. Minor. scripsit *Vitam S. Claræ* conterraneæ suæ, de qua Acta Sanctorum 7. Maji, & Waddingus Tom. III. Annal. ad An. 1308. & 1491. num. 65.

* *Antonius* de *Nateriis Episcopus Feltrensis, & Bellunensis, in studio Papiæ legens An. D.* 1392. Ejus repetitio cap. de judiciis & altera item ejus repetitio superest in Cod. 419. MS. Felini.

Antonius de *Nomis*, e Marciala, Tuscus Aug. Ordinis Theol. *e libris S. Augustini* quædam capita totius pæne sanctæ scripturæ tractationem continentia, collegit, quæ prænotavit *flores Doctorum S. Patris Augustini*. Extat in bibliotheca S. Spiritus, Florentiæ, ubi ipse decessit An. 1438. Eum sæpe Oratoris munere functum fuisse pro Rep. Florentina scribit Michael Pocciantius.

S. Antonius de *Padua*, ante Monachatum Ferdinandus, Lusitanus, inter primos S. Francisci sodales, Ulyssiponensis, defunctus Patavii 13. Junii Anno 1231. ætat. 36. atque proximo insecuto Anno Sanctis adscriptus a Gregorio IX. atque *Arca Testamenti* appellatus est. Vide infra, *Stero*, Cherubini bullarium Tom. I. pag. 100. & Tom. II. pag. 517. Surium & Acta Sanctorum 13. Junii Waddingum Tomo I. Annalium libro V. Theophilum Raynaudum Tomo VIII. Operum. Omitto *Novenam* hujus Antonii, sive revelationem, qua dicitur An. 1617. fœminæ cuidam Bononiensi persuasisse, eos omnes, qui per IX. dies Martis, in honorem totidem Ordinum Angelicorum, peccata sua essent confessuri, & S. Antonii altare visitaturi, certissime exaudiendos, votorumque suorum compotes futuros esse. Quam superstitionem duobus scriptis confutavit Hermannus Conringius, Helmstadii 1675. 1677. 4. adversus Capucinum Dionysium Werlensem. (*a*) Eloquentiam S. Antonii admirati sunt, qui eum audierunt, hodie qualis illa fuerit licet quodammmodo (*b*) cognoscere ex ejus *Sermonibus Quadragesimalibus*, & *de tempore*, Parisiis 1521. & cura Raphaelis Maffæi, Venetiis 1575. 8. nec non *Sermonibus de Sanctis*. *Expositionem Mysticam in omnes fere Sacræ Scripturæ libros*, & *Concordantias Morales Sacræ Scripturæ* libris V. vulgatas a Waddingo, Romæ 1624. adjunxit Johannes de la Haye qui Antonii hujus & S. Francisci Opera edidit Parisiis 1641. fol. Confer Nicolaum Antonium lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hispanæ c. 2. Tom. II. pag. 33. & Hendreichium p. 216. Denique sermones quosdam antea ineditos in lucem dedit Antonius Pagi, Avenione 1684. 8.

R An-

(*a*) Vide D. Joannis Fabricii Theologi Helmstadiensis Bibliothecam Tom. IV. pag. 394. & Joannis Henrici van Seelen Delicias Epistolicas pag. 414.

(*b*) D. Ittigii præfat. ad B. Tilem. Andreæ Rivini *GOTT: Gevvidmete Vesper Stunden*, Lipsiæ 1694. 4.

Antonius, Poeta a Sigismundo Imperatore laurea ornatus, & JCtus, Eques ex familia Beccatellorum Bononiensium, natus Panormi Siciliæ, atque inde notus nomine *Panormitæ*, diem obiit Anno 1471. ætatis 78. de quo præter Jovium, & elogia Sicula Hieronymi Ragusæ, Nicolaique Toppii Bibliothecam Neapolitanam in *Antonio Bologna*, & Petri Bælii Dictionarium in *Panormita*, vide sis Antoninum Mongitorem de Scriptoribus Siculis Tomo I. pag. 55. seqq. Celeberrimi sunt Panormitæ *libri quatuor de dictis & factis Alphonsi*, Regis utriusque Siciliæ & Aragoniæ, cujus secretioris scrinii Magister fuit, & de quo supra pag. 197. ubi & de *Æneæ Sylvii* compendio, quod ex Panormitæ libris composuit, cum quo prodiere Basileæ 1538. 4. Witebergæ 1585. 4. Rostochii 1890. 4. Davide Chytræo curante, & Hanoviæ 1611. 4. additis etiam *Jacobi Spigelii* scholiis, ut Hispanam versionem Joannis de Molina, Burgis 1530. & Cæsar-Augustæ 1553. 4. vulgatam omittam. Mille aureos præmium ab Alphonso Panormitam tulisse notavit Joannes Jovianus Pontanus libro de liberalitate cap. 29. Tomo I. Operum pag. 328. cujus etiam Dialogus *Antonius* Tom. II. pag. 1196. seq. ad hujus Panormitæ laudes pertinet. Ejus *Epistolarum* libri V. cum *Orationibus* II. ad Ligures & Alphonsum Regem, & *Carminibus* Panormitæ prodiere Venetiis 1553. 4. Aliæ *Orationes duæ* ad Caetanos & Venetos de pace, exstant apud Barthol. Facium de rebus gestis Alphonsi, Lugduni 1560. 4. lib. 3. pag. 103. & lib. 9. pag. 259. Aliæ *Epistolæ* quoque in libro An. 1586. 8. cui titulus: *Regis Ferdinandi & aliorum Epistolæ, ac Orationes utriusque militiæ*. Oratio *in Coronatione Friderici III.* quam An. 1452. Romæ habuit, exstat in Freheri Scriptoribus Germaniæ Tomo III. statim sub init. repetita ex veteri Veneta editione. Carmen cui titulum fecit *Hermaphroditum*, ne Pogio quidem probatum propter lasciviam, dicatumque Cosmo Medices MStum adhuc servatur. Cætera Mongitori memorata, nescio an affecta interciderint, Commentaria in Plautum, poema elegiacum in Rhodum, Tragœdiæ & liber de rebus gestis Ferdinandi Regis, & Oratio in laudes Ambrosii Isfar, Abbatis S. Martini apud Neapolitanos. *Laurentii Vallæ* bilem in Antonium effusam licet videre libro quarto in Barthol. Facium pag. 593. seqq. Operum, quem tamen in libris de vero bono pag. 898. singularibus laudibus mactaverat.

Antonius de *Parma*, Ordinis Camaldulensis Prior generalis, Concilio Constantiensi interfuit, quod celebratum constat ab Anno 1414. ad 1418. Laudantur a Trithemio cap. 747. ejus *Sermones* de tempore, de Sanctis & per Quadragesimam.

Antonius de *Rampelogis*, Januensis, sive Genuensis Augustinianus, Patavii, Bononiæ, Genuæ docuit, & circa Annum CHRISTI 1400. ad 1418. scripsit *Repertorium Biblicum*, sive Compendium figurarum Biblicarum ordine alphabetico: excusum Coloniæ 1505. 4. *Sermones*, *Quadragesimale*, *Casus Conscientiæ*. Vide Elssium pag. 77.

* *Antonii* de *Rampegolis Genuensis* Opus inscriptum *Aurea Biblia* prodiit Ulmæ per Joannem Zemer de Rutlingen in 4. anno 1475. Codicem hunc offendi in Bibliotheca Cœnobii Benedictinorum Viennensium S. Mariæ ad Scotos, & quantum tunc intelligere potui, idem est opus ac figuræ ejus Biblicæ. Quod animadvertisse operæ pretium duxi, quia P. Dominicus Gandolphus Genuensis in sua Dissertatione historica de ducentis Scriptoribus Augustinianis excusa Romæ in 4. A. 1704. ambiguum se versari ait, an aurea Biblia, a Gesnero laudatum opus, idem omnino sit cum figuris, sive aliud longe diversum. Porro apud illum antiquissima impressio aureorum Bibliorum est Parisiensis A. 1513. in 4.

Antonius Harena, *Raudensis*, Philippo Picinello in Athenæo Scriptorum Me-

Mediolanensium pag. 48. *Antonius Rhò*, Mediolanensis, Ordinis Minorum, tenui loco natus, unde Albertus Sartianus ei dicavit opusculum, *quod nihil nocet ad virtutem, humili loco nasci*. Laurentii Vallæ primum amicus, cui etiam in Dialogis tribus de Voluptate vero Bono primas partes Valla tribuerat, deinde ejus indignationem incurrit, quod in scripto quodam Latinam eloquentiam professo visus esset Vallæ elegantias contemsisse, illasque reprehendisse: itaque ad Joannem Lucinam Alphonsi Regis Secretarium edidit adnotationes in errores Antonii Raudensis, quæ cum elegantiis sæpe recusæ, etiam in Operibus Vallæ leguntur pag. 390. seqq. Obiit Valla Anno 1454. Raudensis hic idem est, qui *Lactantio* multos errores objecit, acriter eo nomine reprehensus ab Adamo Genuensi, & Francisco Philelfo, ut notare me memini in libro de veritate Relig. p. 232. * Scripsit etiam orationem in laudem Philippi Mediolanensis principis, quam Petrus Candidus Decembrius in multis arguit in libro octavo suarum epistolarum, quæ sane epistolæ adhuc in MSS. latent. Vide Cardinalis Quirini Diatribam præliminarem ad epistolas Barbari pag. 530. Præstat hic addere, quæ de hoc Antonio scripsit Jo. Philippus Bergomas in supplemento chronicorum ad an. 1430. *Antonius Raudensis natione Mediolanensis Ord. Minorum theologus clarissimus, & omnibus in disciplinis non mediocriter eruditus hac ipsa tempestate floruit, qui & ipse, ut in omnbus se doctum ostenderet, singulorum quorumcumque tam oratorum paganorumque theologorum opera ferme explanare voluit, & quam maxime Lactantium virum doctissimum emendare tentavit, quod melius & dignitati, & religioni suæ fuisset ab illiusmodi scribendi genere se continuisse, quam contra tantum virum doctissimum, & disertissimum invehere. Eam ob rem quasdam invectivas contra se provocavit. Ad hunc rogatus Philelphus vir doctissimus literas dirigit commonefaciens ut Augustinum Patrem imitetur, quia & ille, etsi Sanctus & Sapientissimus fuisset, quæ imprudenter erravit, tamen retractare curavit.*

Antonius de *Rosellis* sive *Roxellis* Aretinus JCtus, qui obiit Patavii Anno 1467. teste Trithemio, scripsitque *Monarchiam Mundi* libris III. hoc est de potestate Imperatoris, Papæ, ac Concilii, & an apud Papam sit potestas utriusque gladii, & de materia Conciliorum. Venetiis 1487. fol. Et in Jure Civili *de successionibus*, *de legitimatione spuriorum* &c. * In MS. Codice Felini an. 183. extat ejus *expositio super decreto Gratiani*, & *Lectura in materia leg. ff. de re judicata*. In altero etiam Codice 184. sunt *repetitiones Canonum* ejusdem authoris. Porro authori huic negocium facessivit liber ejus *de Monarchia*, qui catholicos scriptores plures armavit, censurasque ecclesiasticas in caput ejus induxit. Nicolaus Francus Tarvisinus Episcopus, & in toto Veneto Dominio Apostolicus legatus, in suis constitutionibus de reformatione pro tota legatione sua datis an. 1491. mandat, ut intra statutum tempus librum MS. *de Monarchia*, si quis penes se habuerit, sub anathematis pœna comburat. Has constitutiones ex MS. cod. Tarvisino in meo Conciliorum Supplem. Tom. VI. dedi.

In codice MS. Felini n. 184. legitur *solemnis Repetitio famosissimi juris utriusque Doctoris D. Antonii a Rosellis legentis ordinariam Decreti Paduæ an. D.* 1461. *in Cap. Quod autem de Pœn. & remiss.*

Ejus est etiam Tractatus *de Jejuniis* ad Paulum II. Pontificem. Editus fuit vetustissimis typis sine loco, & anno in 4.

M. Antonii Torquati, Medici & Astrologi Ferrariensis *prognosticon de eversione Europæ* ad Matthiam Hungariæ Regem ab An. 1470. ad 1538. exstat in Freheri scriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 38.

Antonius Trombetta, sive *Tubetta*, Patavinus, Ordinis Minorum, Pata-

vii Metaphyſicam profeſſus per annos XLII. inde Archiepiſcopus Athenarum & Epiſcopus Urbinas, ſcripſit *formalitates e doctrina Scoti*. Obiit An. 1518.

Antonius Pacini, (*a*) *Tudertinus*, ex Tuderto Umbriæ opido Doctor in Academia Florentina Laurentii de Medicis, *Vitas* quaſdam *Plutarchi*, (vide ſupra) vertit Latine circa Annum 1465. (*b*) non ſatis certum tamen quas, cum ad Lapum illarum quædam referantur. Præterea Oxoniæ MS. ſervatur ejus *Oratio in laudem Florentiæ: & Conſolatio ad Archiepiſcopum Capuarum Cardinalem de obitu fratris*. * Quaſnam Græcas Plutarchi vitas verterit Lapus, quas vero Antonius Tudertinus, optime diſtinguit MS. codex Bibliothecæ Cæſenatenſis Malateſtarum, in quo ſingulæ vitæ cum nomine ſingulorum Interpretum, & ad ſingulas cum eorundem Interpretum Præfationibus deſcribuntur. Has igitur dedit Tudertinus. Pelopidis cum Præfatione ad Julianum Cæſarinum S. R. E. Card. tit. S. Sabinæ. Camilli cum Præf. ad Laurentium Medicem. C. Marii cum Præfat. ad Aloyſium Archiepiſcopum Florentinum. Fabii Mariani cum Præfat. ad Card. Morinenſem. Vitas a Lapo verſas latine has exhibet codex. Periclis cum Præfat. ad Joannem Vitelleſcum Archiep. Florentinum, & S. R. E. Card. Solonis cum Prefat. ad Eugenium IV. Valerii Publicolæ cum Præfat. ad Jordanum Cardinalem. Artaxerſis, Arati. Cardinalis Papienſis judicium de verſionibus Antonii Tudertini habes in epiſtola ejus 102. ad Donatum Acciajolum.

Oratio vero illa in laudem Florentiæ, quam Fabricius ex MS. Oxonienſi laudat, eſt etiam in codice ſervato apud virum humaniſſimum Marium Micheli Cathedralis Eccleſiæ Lucenſis Canonicum, eandemque mecum communicatam reperi dictam ab Antonio eſſe, cum novi magiſtratus munus ſuum inirent; eſt autem non in laudem Florentiæ tantummodo, ſed & Florentinorum. Incipit: *Maximum & ampliſſimum munus &c.*

Antonius de Balocho, diœceſis *Vercellenſis*, Ordinis Minorum, ſcripſit *quadrageſimale* duplex, unum *de duodecim Myſteriis Chriſtianæ fidei*, & alterum *de æternis fructibus Spiritus* S. Venet. 1492. Lugd. 1504. & librum *de Virtutibus* Hagenoæ 1513. 4. Vide Waddingum p. 29.

Antonius Zarotus Parmenſis, quo curante Horatius Anno 1470. 1474. prodiit. * Neſcio cur iſte obtinere poſſit locum ſcriptoribus operum aſſignatum; compertum enim mihi eſt primas tenuiſſe illum inter typographos illuſtres Mediolanenſes & quidem triginta ſolidis annis & quod excurrit. Nam anno 1470. artem ſuam exercere illum cœpiſſe & Fabricius hic admonet, & Saxius in hiſtoria literario-typographica Mediolanenſi confirmat. Sed & adhuc anno 1504. nondum ab impreſſione librorum ceſſaſſe productis documentis idem Saxius demonſtrat. Lege ibid. pag. 94.

Antonius Zeno Policola, Venetus, ſcripſit de natura humana, & de Embryone, ad Senatum populumque Venetum, Venetiis 1491. 4. item libros ſeptem, Planetarum nominibus inſcriptos, de reliquis humanæ vitæ ætatibus. *Sanderus*.

Petrus Apollonius Collatius, presbyter Novarienſis circa An. C. 1481. ſcriptor variorum poematum, de quibus dixi in Bibl. Latina IV. 2.

Aponius in Cantica, citatur ab auctore veteris collectionis de virtutibus & vitiis apud Mabillonium fol. 62. Analect. & ab Angelomo ac Beda in Canticum, pluribus locis. *Libri ſex Commentariorum ejus in Cantica Canticorum*, deſinentia in Cantic. IV. 7. ad virum deſideriorum, ſervum CHRISTI, Armenium presbyterum, edita a Joanne Fabri, prodiere Friburgi Briſgoiæ 1538 fol. cum *Udalrici Regii* cenſura locorum quorundam, & *Lucæ* Abbatis Præmonſtratenſis, qui circa A. 1133. ſcripſit, *ſumma-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVIII. pag. 333.

(*b*) Ibid. Tom. XV. pag. 321.

mariolis in Apponii commentarios, ad B. Milonem, Morinensem Episcopum. Utraque recusa in Bibl. Patrum Parisiens. Colon. Tom. IX. & Lugd. Tom. XIV. p. 128.

Aprigius, sive *Apringius*, circa A. 540. Pacensis, sive Pacis Juliæ, seu Augustæ, (*Badajos*,) in Hispania Episcopus, de cujus *commentario MS. in Apocalypsin*, sed a capite VI. ad XVII. manco ac utcunque suppleto ex Victorino, & Isidoro, vide Nic. Antonium lib. IV. Biblioth. Hispanæ c. 2. Tom. I. p. 210. sq. Non ita præclare de hoc Commentario opinatur Cel. Mosheimius pag. 356. Hist. Eccles. qui Tom. VI. Bibl. Brem. p. 749. testatus est, se nactum illius Codicem An. 1030. scriptum Barcinone, qui fuerit Ariæ Montani. Etiam in *Cantica Canticorum* scripsisse Aprigium notat Trithemius c. 211. Sed non meminit Isidorus Hisp. c. 17.

Petrus de Aquila, sive *Aquilanus*, Ordinis Minorum, & ab *An.* 1344. inquisitor Fidei apud Florentinos, scripsit circa A. 1337. *quæstiones in quatuor libros sententiarum*, editas primum Spiræ 1480. deinde curante Constantio Sarnano, tunc Patavini Gymnasii Lectore, postea R. E. Cardinali, Venet. 1584. Paris. 1585. 8. Hic Sarnanus Aquilano primum nomen *Scotelli* indidit, quod perinde ut *Doctoris Sufficientis*, inter Scholasticos ei hæsit. Vide Oudinum Tom. III. p. 803. sq.

Arator Ligur (*a*) relictis foro aulaque subdiaconus Romanus, *Floriano* Abbati dicavit & *Vigilio* Papæ (*b*) obtulit *Actus Apostolorum Petri & Pauli versibus expressos hexametris* libris II. quorum posterior incipit ab Actorum capite XIII. Hos Anno Christi 544. cum applausu publico recitatos notat ex veteri Codice Vaticano Labbeus Tom. I. Bibliotecæ novæ MSS. pag. 688. Prodiit cum Commentariis *Arrii Barbosæ*, Lusitani, Salmanticæ 1516. fol. & sine illis inter Poetas Christianos *Aldi* Venetiis 1502. 4. & *Georgii Fabricii* Basileæ 1562. 4. nec non in Bibliothecis Patrum: & cum Sedulio ac Juvenco, Mediolani 1469. 8. Lipsiæ 1515. 4. Lugduni 1553. 1588. 12. & ex *Theodori Pulmanni* emendatione, Basileæ 1537. 1551. 8. separatim quoque Argentorati 1507. 8. Coloniæ 1573. forma minore, & sine anni nota & loci in 4. ut dixi in Bibliotheca Latina III. 2. 12.

Spero & ipse novam me daturum editionem Aratoris emendatam ex Codice Cantabrigiensi, cujus Lectiones communicavit mecum vir illustris ac doctissimus Ericus Benzelius, Episcopus hodie Lincopensis dignissimus, a quo præclaram Philonis Judæi editionem jampridem exspectamus. Aratori præmittere animus est Acta Apostolorum Græce & Latine expressa e Codice Laudiano ad editionem Thomæ Hearne, Oxoniæ 1715. 8. eique adjungere florum sparsionem ad eadem Acta & ad Grotii in illa commentarios, lustrantem veterum loca a Grotio passim laudata, præludentemque simili labori in universum Novum JESU CHRISTI Testamentum. In Usuardi Martyrologio prid. Kalend. Julii, elogium de Aratore neutiquam expungendum esse, adversus Sollerium Jesuitam D. Bouillartus, Benedict. Presbyter, recte contendit in præclara sua Usuardi editione Paris. 1718. 4. Dictio, sive suasoria nona Ennodii Ticinensis est *de orbo parentibus Aratore, quem Laurentius Archiepiscopus Mediolanensis suscepit*. De hoc Laurentio vide sis Acta Sanctorum 27. Julii Tom. VI. pag. 435. seq. Idem Ennodius in natalem infantis Aratoris:

Jure colis proprium natalem, pulcher Arator,
Qui, si non coleres, numquid Arator eris?

Carmen Elegiacum Aratoris *ad Parthenium*, sororis Ennodii filium, Virum illustrem, a quo ad poesin sacram exci-

(*a*) Athalaricus Gothorum Rex in scripto, quo Comitem privatorum constituit Aratorem: *Mittit & Liguria Tullios suos*.

(*b*) Adde Sirmondum ad Ennodii lib. IX. Epist. 1. ad Aratorem. Philippi Picinelli Atheneo de' Letterati Milanesi pag. 53.

citatus inprimis fuerat, edidit Sirmondus An. 1611. ad calcem notarum in Ennodium, & Tomo I. Operum pag. 1911. atque de hoc Parthenio videndus est ad librum sextum Epistolarum Ennodii, idem pag. 1494. seq. Idem Carmen obvium in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tom. X. pag. 141. Plura loca Aratoris emendat & illustrat Caspar Barthius in Adversariis, ut jam notatum Clariss. Leysero de Poetis medii ævi pag. 147. seq. Aratoris *Epistolæ* MSS. memorantur a Thomasino in Bibl. Patav. pag. 25.

Archangelus, Neapolitanus monachus S. Trinitatis Cavæ, congregationis Casinensis, alioqui S. Justinæ de Padua: scripsit *Historiam Monasterii Cavensis*, quæ est in monasterio Cavensi MS. sed adhuc tamen imperfecta. Hæc Arnoldus Wion in Ligno Vitæ Tom. I. pag. 403. Venetiis 1595. 4.

Archardus, Monachus Cisterciensis & novitiorum sub S. Bernardo director circa An. 1140. præter sermones breves ad Novitios suos, scripsit *vitam S. Geselini* Eremitæ editam ab Arnoldo Raisio Duaci 1626. 12.

Archithrenius. vide *Johannes Hanvillensis*.

Arcimboldi Mediolanensis, Catalogus hæreticorum citatur a Cangio, eundem Hendreichius tribuit Archiepiscopo Mediolanensi hujus nominis, aitque lucem vidisse A. 1554. Quia hunc Catalogum non vidi, nescio an referendus sit ad Vidonem Antonium Arcimboldum, qui Ecclesiæ Mediolanensi præfuit ab An. 1488. ad 1497. vel Joanni Angelo Arcimboldo tribuendus Legato Leonis X. in Germaniam, patronoque Jo. Tetzelii, indulgentiarum institoris, ac deinde Episcopo Novariensi, ac denique ab An. 1550. ad 1555. Mediolanensi Archiepiscopo.

Arculfus, vide supra in Adamanno Apud Anonymum Mellicensem de scriptoribus Ecclesiasticis cap. 29. hic pro Arculfo dicitur *Artvvolfus*.

Ardericus sæculi decimi scriptor Nicolao Carminio Falconi V. C. auctor videtur *Collectaneorum Historicorum*, quæ sub nomine *Anonymi* Salernitani edidit celeberrimus Muratorius parte priore tomi secundi scriptorum Italiæ pag. 281. seq. Mediolani 1723. & quorum *paralipomena* deinde *ab A. 760. ad 960.* exhibuit parte posteriore p. 159. ibid. 1726. fol.

Ardo Smaragdus, Scriptor *vitæ S. Benedictini Anianensis*, & fortasse aliarum quarundam lucubrationum. Vixit circa A. 863. Vide infra *Smaragdus*.

Argini Parmensis epitome ex libris Diogenis Laertii de vitis Philosophorum, MS. in membrana, fuit in Bibl. illustris Ehrencronii p. 433.

Arialdus Cassinensis Presbyter circa Annum 1080. quem eleganti sermone tractatus quosdam scripsisse ait Petrus Diaconus cap. 22. nullum autem nominat.

Arialdus Diaconus Mediolanensis, a quo *Arialdistæ*, qui concubinariorum libidines cum legitimis confundentes nuptiis, ambas pariter damnabant, contrariamque sententiam infamabant nomine Nicolaitarum. Vide G. Calixtum de conjugio Clericorum p. 567. seqq. Arialdus, cujus mox sententiam Pontifices Romani approbarunt, Cœlibatus Sacerdotum acerrimus propugnator interfectus An. 1066. & cum Herlembaldo adscriptus Sanctis. vide Acta Sanctor. 27. Jun. Tom. V. p. 279. seqq. Pagium ad A. 1058. n. 3. An. 1061. n. 5. An. 1066. n. 9. ubi de Arnulpho Mediolanensi, qui contra Arialdum scripsit & ad Annum 1076. num. 8.

Aribo, sive *Erbo*, Germanico nomine *Erbe*, (*a*) Latino *Hæres*, Græco *Cyrinus*, Ordinis Benedict. & ex Abbate S. Dionysii Schlechdorfiensi Episcopus *Frisingensis* ab Anno 760. ad 783. Scripsit *Vitam S. Corbiniani* primi Frisingensis Episcopi. Exstat apud Surium 8. Septembr. & in Mabillonii Actis Benedictinis Sec. 3. pag. 500. Vita *S. Emmerani*

(*a*) Vide Velserum III. Rerum Boicarum pag. 308.

rani Pictavorum Episcopi, apud eundem Surium 22. Septembr. De hoc Emmerano vide infra, *Arnoldus* Emmeran. & *Meginfredus*.

Aribo ex gente Comitum Summontarianorum (de Hohenvvart) Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 1021. ad 1031. præfuit Concilio *Moguntino* Anno 1023. & *Selgenstadensibus* An. 1024. & 1026. atque præter *Epistolas* ad Bernonem Abbatem, laudatas Trithemio cap. 309. Scripsit *Commentarium in Psalmos graduum*, quem memorat Sigebertus cap. 140. Plura de hoc Aribone Georgius Christianus Johannis ad librum V. Nicolai Serarii, Tomo I. Rerum Moguntiacarum pag. 463. seqq.

Aribo Musicus, qui post Wihelmum Abbatem Hirsaugiensem, hoc est post Annum 1090. scripsit *Musicam*, eamque Episcopo suo consecravit.

Aribo tractatum depinxit Musicus istum,
Atque dedit dono Pontifici proprio.

Vide Anonymum Mellicensem de Scriptoribus Eccles. cap. 106.

Ariulfus, sive *Hariulfus*, Abbas ab A. 1105. in Flandria Aldeborgensis, antea Monachus Centulensis, sive S. Richarii in Gallia, quo tempore *Chronicon Centulensis* Monasterii, usque a temporibus Clotharii Regis cœptum a *Saxovvalo*, perfecit librisque IV. absolvit A. C. 1088. Edidit hoc primum Dacherius Tomo IV. spicilegii in cujus operis nova editione emendatius integriusque est recusum T. 2. fol. 291. *Angilberti Vitam* ex libro secundo hujus Chronici repetiit Mabillonius sec. IV. Benedictin. p. 91. qui alia etiam hujus Ariulfi publicavit, ut præter *Epitaphium & Carmen* in Analectis Tom. I. p. 431. (edit. novæ pag. 378.) libellum *de miraculis S. Richarii*, ad Radulphum Remorum Episcopum A 1110. sec. V. p. 465. & *Vitam S. Magdelgisili* ad Gervinum Ambianensem Episcopum Sec. IV. 2. p. 537. quæ exstat etiam in Actis Sanctor. 30. Maji Tom. VII. p. 265. Vita *S. Arnulfi* Svessionensis Episcopi, interpolata a Surio, & omisso triplici prologo vulgata, XV. Augusti sub falso nomine *Lisiardi*, qui Arnulfo successit. Vita *B. Gervini*, Ariulfi in Aldenburgensi Abbatia decessoris in Actis Sanctorum 17. April.

Arlottus Vicentinus de *Rainone*, sive *Raynone*, Vir nobilis & eloquens, Vicentini populi res contra Patavos, sive Patavinos gestas fidemque erga Cæsarem diserto stylo tradidit, indignantibus Gibellinis, quorum factione in exilium missus est, & magna ejus historiæ pars combusta, capitalisque pœna & legentibus, & scribentibus imposita est, ut ex Jo. Baptista Pajarino jam notavit Vossius pag. 696.

Arlotus de Prato Tusciæ oppido, Ordinis Minorum Generalis, obiit Anno 1287. Hic *Concordantias Biblicas* scripsisse traditur ab Albicio, ut ex ejus libro Conformitatum, quem An. 1389. absolvit, notavit Oudinus Tomo III. pag. 569. Arlotique hujus esse putat Concordantias Latinas, quæ post editiones Norimbergensem 1485. Bononiensem 1486. Frobenianas Basileenses 1496. 1525. & 1543. & Parisiensem Roberti Stephani 1555. toties recusæ sine auctoris nomine variis in locis, *Hugoni de S. Caro* tribuuntur ab Antonino Florentino aliisque. Alii referunt ad *Conradum Halberstadiensem*, vel *Richardum Stavenesby*, vel ad *Johannem de Derlingtonia*, sicut particularum Concordantias ad *Joannem de Segovia*, ut in singulis hisce notavi. Arlotum secutus est Isaac Nathan, ut ipse profitetur, qui Hebraicas Concordantias composuit. Vide eruditissimi nostri Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 681.

Bernardinus Arlunus, JCtus & Patricius Mediolanensis, traditur scripsisse historiarum sectiones tres ab origine Urbis Mediolanensis ad sua usque tempora, sive ad initia Sæculi XVI. quas Johannes Oporinus edere voluit cum præfatione Antonii Majoragii. * In codice quodam MS. Ambrosiano apud

Mont-

Montfaucon extant ejusdem Arluni *Orationes*, & *opuscula*. Item *historia Mediolanensis*, *de bello Veneto*. Item *de rebus patriæ*, quod posterius opus idem est cum historia Mediolanensi.

Alia ejusdem opuscula videnda apud Argelatum in Bibliotheca Mediolanensi.

Alius *Nicolaus de Arluno*, Germanus, Episcopus Azotensis, & *Joannes Petrus Arlunus*, Medicus Mediolanensis, cujus scriptis a Merklino & Mangeto memoratis & An. 1532. & 1553. editis, addes commentationem, *vinumne mixtum an meracum*, *obnoxiis juncturarum doloribus magis conveniat*. Perusiæ 1573. 8.

Armandus de bello visu, non Bononiensis, sed Gallus e Provincia, (*a*) Ordinis Prædicatorum, Romæ tempore Johannis XXII. Lector sacri palatii, defunctus circa An. 1334. de quo Jacobus Quetif Tom. I. p. 583. seq. Notissima ejus *declaratio dictionum ac dictorum difficilium in Theologia ac Philosophia*, post editionem Basileensem 1491. sæpe vulgata Venet. 1584. Argentor. 1605. Witeb. 1623. *Collationes pro festivitatibus Sanctorum*, Paris. 1519. 4. *Collationes* sive *sermones* ex solo *Psalterio* per totum fere annum declamabiles Paris. 1519. 4. Lugd. 1525. 8. Brixiæ 1610. 4. ut commentarium *in Thomæ Aquinatis de ente & essentia*, aliaque inedita ejus, quæ apud Quetifum videri possunt, prætercam.

Arnaldus Albertinus, ex Majoricensi Canonico Inquisitor in Valentiæ & Siciliæ regno, denique Pactensis in Sicilia (*b*) Episcopus. Scripsit *de secreto quando debeat aut non debeat revelari*, Valentiæ 1528. *Repetitionem rubricæ de hæreticis*, Valent. 1534. fol. addito etiam superiore scripto: & cum speculum Inquisitorum tripartitum magnam partem naufragio periisset, auctorque ipse diem obiisset A. 1445. pars postuma lucem vidit Panormi 1553. fol. iterumque Venetiis, Romæ aliisque etiam in locis, ac denique in Oceano Juris sive tractatu tractatuum Tomo XI. Parte II. pag. 52. sub titulo: *de agnoscendis assertionibus Catholicis & hæreticis*.

Arnaldus de Brixia, discipulus & armiger Petri Abailardi, a quo nomen *Arnaldistarum*, apud Ottonem Frising. II. 20. de gestis Friderici Barbarossæ, & alios Cangio laudatos in *Arnaldistæ*, & contra quos bulla Innocentii IV. A. 1243. apud Laurentium Cherubinum Tom. I. p. 111. Vide Prateoli elenchum hæresium pag. 65. seq. qui etiam de aliorum Arnaldistarum *Arnaldi Villanovani* sectatorum jactatis erroribus pag. 66. seq. Sicut de *Arnaldistis*, nostra memoria a viro eximio Antonio Arnaldo, qui A. 1694. exul diem obiit, ita nuncupatis, vide Casp. Sagittarium Tom. I. introduct. in Histor. Ecclesiast. pag. 875. seq. Cæterum parum credibile, quod de Arnaldo, sive Arnoldo, Albigensi narrat Lucas Tudensis III. 17. contra Albingenses Tom. XXV. Bibl. Patrum edit. Lugdun. p. 247. quanquam nihil de eo dubitandum contendit Barthol. Germon de veteribus hæreticis Ecclesiasticorum Codicum corruptoribus cap. 13. p. 325. *Quidam etiam hæreticus, nomine Arnaldus de confinibus Galliæ venit in Hispaniam, zizaniam erroris Hæreticis seminando. Inter cætera pravitatis opera, erat studium, sanctorum Patrum Augustini, Hieronymi, Isidori & Bernardi opuscula minora corrumpere, subtrahendo vera & adjiciendo falsa. Erat enim Scriptor velocissimus, & corrupta sanctorum opuscula vendebat, vel dabat Catholicis, ut tali fallacia posset decipere & illaqueare incaute legentium mentes. Accidit quadam die, cum translationis beatissimi Confessoris Isidori celebraretur festivitas, erat ipse scribens, & dicti Confessoris Synonyma pervertebat. Visum fuit ei, quod aqua calida de tecto domus super caput ejus deflueret. Cumque lavaret manum dexteram ut ca-*

(*a*) Vide Baluzium notis ad Papas Avenionenses Tom. I. pag. 759.

(*b*) Non Pacensis in Hispania. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ Hispanæ pag. 133.

put tergeret, brachium ejus fractum est, ac si valido ictu esset percussum, & lumen oculorum amisit. Exclamavit succursum, & convenientibus plurimis, quod illi acciderat, indicavit. Responsum fuit ei a quibusdam Catholicis, quia eo, quod in festivitate beati Isidori scriberet, hoc evenerat illi. At ipse cœpit Christi Confessorem Isidorum blasphemare, & infidelitatis suæ sectam nefandis verbis detegere. Sed abreptus a Diabolo, subito tandiu crudelissime vexatus est, donec funditus spiritum exhalavit. Ut cuncti patenter intelligant, quam enorme scelus est apud Deum, sanctorum Patrum scripturas pervertere, justo DEI judicio Arnaldus Hæreticus, morte crudelissima in civitate Legionensi cunctis videntibus trucidatus est. Dæmon namque, qui loqui videbatur in ipso, declarabat, qua de causa, B. Isidoro compellente, invadendi & occidendi ipsum acceperat potestatem. Caute igitur sunt sanctorum Patrum scripturæ legendæ, & antiquioribus eorum libris fides potius tribuenda, dum aliqua dissona reperiuntur in novis transcriptis, ne irrepat virus Hæreticæ pravitatis, & inferat mortem in Scripturis Sacris dare studium cupienti.

Arnaldus Catalanus, infra, *Villanovanus*.

Arnaldus Franciscanus Scriptor Vitæ S. *Angelæ* Fulginatis, de qua supra pag. 98.

Arnaldus de vico Limina non procul *Patavio*, ubi Abbas S. Justinæ in carcere Anno 1254. obiit, cujus hoc Epitaphium edidit Mabillonius pag. 28. itineris Italici:

Hic aderam Pastor, me perfidus ille tyrannus
Misit captivum fallax Ecelinus asylum
Et longus carcer vita spoliavit ibidem.

Arnaldi Cescomitis, *Tarraconensis* Archiepiscopi, *Epistola* Anno 1337. ad Benedictum XII. Papam, & aliæ duæ ad Joannem de Convenis, Episcopum Cardinalem Portuensem scriptæ apud Baluzium Tomo II. Miscellan. pag. 267. Parisiis 1679. 8.

Arnaldi de *Verdala* Galli, Episcopi ab Anno 1339. ad 1351. Magalonensis, *seriem Episcoporum Magalonensium* a Ricvino A. 770. usque ad Galterium A. 1133. edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 793. 802. Paris. 1657. fol.

Arnaldus de Via, Cadurcensis Diœcesis, Joannis XXII. Papæ nepos, Cardinalis diem obiit An. 1338.

Arnaldus Villanovanus, quem Galli sibi vindicant, & Hispani civem contendunt suum, certe Barcinone medicinam fecit circa Annum 1280. atque inde *Catalani* cognomentum tulit, artis Medicæ ac Philosophiæ, etiam Poetices laude insignis, imperitis propter Chemiæ peritiam etiam suspectus de Magia, & quia fratrum mendicantium aliisque abusibus & superstitionibus infestum se gerebat, etiam plus quam suspectus de hæresi. Quo de viro ejusque fatis & scriptis, quæ complura exstant, sufficit unicum consulere Nicolaum Antonium lib. IX. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 1. Tom. II. pag. 74. seqq. De erroribus ei imputatis vide, si placet, Natalem Alex. Tom. VII. Hist. Eccles. pag. 102. seq. edit. in fol.

Arno Decanus & Prior Abbatiæ *Reichersperpensis* in Bavaria, diem obiit Anno 1175. (*a*) Ejus *scutum Canonicorum Regularium* vulgatum a V. C. Raymundo Duellio libro primo Miscellaneorum, Augustæ Vindel. 1723. 4. pag. 3. 55. Idem Arno cum fratre suo Gerhoho, cui Anno 1169. in Prælatura successit, scripsit Opus prolixum *de Eucharistia* oppositum, *Folmaro* Præposito Trieffensteinensi, sive Petræ stillantis in Franconia, infra Herbipolim, de cujus sententia & cæteris adversariis infra, *Folmarus*.

Arnobius, ex Rhetore Ethnico Siccæ in Africa Christianus, egregios pro fide Christiana *libros VII. ad gentes* scripsit circa An. C. 310. cum jam sæviret persecutio jam non in milites solum,

S sed

(*a*) Chronicon Reichersbergense pag. 248. Hundii Metropolis Salisburg. Tom. III. pag. 168.

ſed in Chriſtianos omnis Ordinis. Vide ſi placet Pagium ad A. 302. n. 15. ſeq. Non ante A. 326. diem obiiſſe eruditi ſentiunt. Librorum ſingulorum analyſin, quibus adverſus alienos ab Chriſtianorum fide ſcribens vix dum Catechumenus (*a*) abſtinet ferme ſacrorum ſcriptorum teſtimoniis, dedere Abraham Scultetus Tomo I. medullæ Patrum pag. 372. ſeq. & Nicolaus Nourritus Tomo II. apparatus Bibliothecæ Patrum, & ex eo Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1716. pag. 812. ſeq. De editionibus Arnobii non repetam, quæ dixi in Bibl. Lat. IV. 3. pag. 289. ſeq. editionis Venetæ Tomo II. & ad S. Hieronymi Catalogum cap. 79. & libro de Veritate Relig. pag. 225. ſeq. Tantum juvat addere, in Bibliotheca V. C. Stephani Baluzii fuiſſe editionem primam Romanam Fauſti Sabæi 1542. fol. emendatam & illuſtratam manu *Nicolai Fabri*: Eadem cum variis notis eruditorum, ad margines libri adpoſitis, incidit in manus eruditi noſtri *Magni Cruſii*, (*b*) Paſtoris hodie Rendsburgenſis, qui Arnobium ex Codice unico Bibl. Regiæ Pariſ. emendatum novo ſtudio edendum in ſe ſuſcepit, eique ineditas notas *Antonii Carpentarii*, Medici Pariſ. & *Franciſci Gvieti*, *Petrique Danielis Huetii* & ſuas eſt adjuncturus. Idem ſtudium audio eſſe celeberrimi atque meritis in elegantiores literas laudatiſſimi Viri *Joſephi Waſſii*, Cantabrigiæ. Nam de *Geſſio* idem moliente Francofurti, nihil percepi niſi quod legitur in Memoriis litterariis Trevoltinis A. 1722. pag. 2023. & de *Wakero* An. 1724. pag. 945. *Mr. Walker, qui a ramaſsè tant de diverſes leçons pour la nouvelle edition du Nouveau Teſtament, que l' on attend de Mr. Bentley, prepare une nouvelle edition d' Arnobe, qu' il enrichera des notes de pluſieurs Savaus, tant imprimèes que MSS. Gelenianas* Arnobii editiones mirum in modum interpolatas eſſe non tantum Theodorus Canterus eſt conqueſtus & Barthius XCIV. 1. Adverſar. ſed & elegantiſſimus Grævius Epiſt. ad Nic. Heinſium Tom. IV. ſylloges Burmannianæ pag. 331. & Auctor præfationis ad edit. Lugd. Bat. 1651. 4. *Ingenii fiducia Gelenius malo exemplo uſus conjecturas ſuas textui inſeruit, antiquas lectiones ſuo imperio ejecit, & Arnobium nobis effinxit, qui Arnobii ſpeciem non referret*. Editioni Hanovienſi cum notis Gever. Elmenhorſtii 1603. 8. ſubjiciuntur Variæ Lectiones e MSto & ex editionibus Romanis Fauſti Sabæi & Fulvii Urſini. In Bibliotheca Petri Francii tria fuere exempla editionis Lugdun. Batav. 1651. 4. quorum binis Francius ipſe, alteri alius quoque Varias Lectiones adſcripſerat, tertius abundabat MStis annotationibus Salmaſianis. Plura Arnobii loca emendant & illuſtrant *Deſiderius Heraldus* animadverſionibus in Salmaſii Jus Atticum lib. VII. cap. 24. Pariſiis 1650. fol. pag. 600. ſeq. *Adrianus Behotius* in Apophoretis, Pariſiis 1622. 8. & *Henricus Ernſtius*, cujus notæ breves in Arnobium poſtumæ prodiere Hafniæ 1726. 12. una cum ejus Cenſura in Orationem Hippolyto adſcriptam de conſummatione Mundi & de Antichriſto. MSti Regii Pariſ. Lectiones cum editione Heraldi accurate collatas a Salmaſio habuit Nicolaus Heinſius, ut teſtatus eſt litteris ad Gisbertum Cuperum Tom. II. Sylloges Burmannianæ pag. 714. & Tom. IV. pag. 329. 334. 335. & 337. ubi *magnam mendarum vim etiamnum Arnobium obſidere* Grævius quæritur.

Arnobius Junior circa An. C. 460. ad Leontium Arelatenſem & Ruſticum Narbonenſem Epiſcopos ſcripſit *commentaria in Pſalmos*, de quo Jo. Maldonatus Epiſtola ad Franciſcum Turrianum pag. 19. b. *auctorem commentariorum, qui* Arnobio *falſo adſcribuntur, ego ſuſpicor fuiſſe* Fauſtum *Galliarum Epiſcopum. Nam ſtylus hominis Galli eſt &*

(*a*) Tillemont. Memor. Hiſt. Eccleſ. T. V. p. 574. edit. Pariſ.

(*b*) Vid. diſſ. ejus Epiſtolicam p. 28. ſeq.

& non Africani : & Augustini tempore vixisse certum est . Certe idem quod Faustus, de Prædestinatione sentit , hoc est cum Semi-Pelagianis, ut de utroque ostendit Henricus Noris hist. Pelagianæ lib. II. c. 15. contra Vossium disputans. Unde non defuere, qui scriptorem horum Commentariorum eundem etiam voluere auctorem *Prædestinati* , quem Sirmondus vulgavit . Vide Tillemontium Tom. XVI. memoriar. p. 21. Edita sunt Agent. 1522. 4. cum Erasmi commentario in Psalmum 2. Vide Erasmum lib. XXVIII. Epist. 9. edit. Lond. Deinde recusa Colon. 1532. 8. Basil. 1538. 8. & ex Laur. de la Barre recensione Paris. 1639. 8. cum *annotationibus* ejusdem Arnobii ad quædam Evangelistarum loca (post editionem Gilberti Cognati, Basileæ 1543. 8.) a Schotto recensitis , & in Supplemento Biblioth. Patrum Parisiensi Tom. I. pag. 388. 815. & in Biblioth. Patrum Lugdunens. Tom. VIII. pag. 203. 329. Latini Latinii castigationes ad editionem Basileensem 1537. exstant in ejus Bibliotheca sacro-profana pag. 95. 98. *Altercationem* cum *Serapione Ægyptio* , ad Vigilium Tapsensem referunt Oudinus & Colomesius : certe non ad illum Arnobium, qui in Psalmos scripsit, cum hic faventior sit Semi-Pelagianorum sententiæ : altercationis auctor vero totus probet Augustinum . Vide Oudinum Tom. I. pag. 1283. seqq. & pag. 1328. seq. Hanc ad calcem Irenæi Colon. 1569. subjecit Fevardentius (in Grabiana & Massvetiana Irenæi editione omissam) & in Supplemento suo Tomo I. pag. 352. recuderunt Parisienses & Lugdunenses Tomo VIII. Biblioth. Patrum pag. 236.

Arnoldus , Petri Waldi post Annum 1175. socius in opido Galliæ Narbonensis *Albio* adversus persecutores quærens perfugium, inde *Albigensibus* inter hæreticos nomen dedit, ut Waldus . *Waldensibus* . Ab Arnaldo de Brixia non sine causa diversum conjicit B. Jacobus Thomasius, in filii Christiani Historia Sapientiæ & Stultitiæ Tomo I. p. 47. Quæ eadem sententia Thuani, Usserii, Legeri . (*a*) De his *Arnoldistis* , sive *Arnaldistis* Bonacursus apud Dacherium Tomo XIII. spicilegii, & editionis novæ Tom. I. pag. 214. seq. & B. Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 248. qui ejusmodi Arnoldistas, docentes, quod ob Clericorum malitiam, Ecclesiæ Sacramenta vitari debeant, in hunc usque diem dari annotat.

Arnoldus ex Canonico Herveldensi *Altahensis*, in Bavaria Monachus Ordinis Benedicti , scripsit Vitam *S. Godehardi* Hildheimensis Episcopi Anno 1037. defuncti , quæ interpolata apud Surium, sincerior ex integriore editione Lipsiensi An. 1518. & Christophori Brovveri illustribus luminibus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. repetita est in Actis Sanctorum 4. Maji Tom. I. pag. 501. seq. & sub *Wolfherri* nomine in Leibnitii Scriptoribus Brunsvicensibus T. I. pag. 482.

Arnoldus, sive *Ernaldus* , Abbas Bonæ Vallis in Allobrogibus, Ordinis Cisterc. diversus a Carnotensi apud Combefisium & alios fingitur auctor Vitæ S. Bernardi . Sed vita illa scripta est ante Annum 1161. quo tempore nullus fuit Abbas Bonævallis Viennensis Ordinis Cisterc. ut a Mabillonio probe notatum . Vide Oudinum Tom. II. pag. 1293. seq. Idem hic Ernaldus, qui *vitam S. Bernardi* a Gvilelmo Abbate S. Theodorici cœptam continuavit . Editiones vide infra in *Gvilelmo*, cujus primus liber est : ut tertius , quartus & quintus Gaufridi .

Arnoldus Bonavillarensis, sive, ut vitiose etiam editur , *Boravillacensis* Abbas apud Tho. Jamesium , Rob. Cocum, aliosque idem cum Carnotensi, de quo mox .

Arnoldi Bostii , Carmelitæ Gaudensis, qui An. 1499. (*a*) diem obiit , opus-

(*a*) Bibliotheque Germanique Tom. IX. pag. 16.

(*a*) Trithemius in Chronico Spanhemensi p. 410. Male apud Vossium CIↃ CCCCC XIX. pro CIↃ CCCC XCIX.

culum *de præcipuis aliquot Carthusianæ familiæ Patribus* a Theodoro Petreo Carthusiæ Coloniensis alumno editum Coloniæ 1609. 8. Ad hunc Arnoldum exstant Epistolæ Joannis Trithemii, qui in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 930. testatur eum quoque scripsisse *de illustribus Viris Ordinis sui* sive Carmelitis: *De patronatu Mariæ* Carmelitici Ordinis, carmine & prosa compositum, MS. Coloniæ: & *contra Vincentium Novocastrensem* Dominicanum, pro conceptione immaculata, (de qua etiam ad Bostium scripsit contra eundem Vincentium Robertus Gagvinus:) Præterea *De quatuor novissimis*. *Epistolas*. *Carmina*.

Arnoldus Budericus Augustinianus, Prior monasterii A. 1417. prope Aldenardam conditi scripsit, teste Valerio Andrea. *Odarium de laude DEI*, *libros XII*. Epistolam apologeticam *contra detractores Monasteriorum*: & *De modo servandi Ordinem Canonicorum regularium*. Denique *diætarium*.

Arnoldus de Busco Augustinianus, cujus librum de viris illustribus Ordinis sui & monasterii Windesheimensis. & alium de laudibus S. Annæ memorari video a Vossio aliisque. Vixit & hic medio sæculo decimo quinto.

Arnoldus Abbas Bonæ Vallis in Francia *Carnotensis*, Ord. Bened. amicus S. Bernardi, qui morti vicinus ad eum An. 1153. scripsit Epistolam 310. Ejus *homilias V.* in Psalmum CXXXII. *Ecce, quam bonum & quam jucundum*, cum libello *de donis Spiritus S.* edidit Casimirus Oudinus in Opusculis sacris Galliæ & Belgii scriptorum, Lugd. Bat. 1692. 8. *In Psalmum XLIV.* etiam habere se testatus est Mabillonius. Cætera hujus Arnoldi Johannes Fellus edidit ad Calcem S. Cypriani, cui liber *de Cardinalibus Christi operibus* præter rem tributus ab aliis fuit, cum Arnoldus eum scripserit ad Hadrianum IV. Papam ab A. 1154. ad 1159. Tractatum *de septem verbis Domini in Cruce*, post Francisci Titelmanni editionem Antvverpiæ 1532. 8. dederat etiam Combefisius in Bibl. Concionatoria, feria sexta parasceves. Sermo *de laudibus S. Mariæ*, cum duobus superioribus scriptis obvius quoque in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensibus, & Lugdunensi Tom. XXII. pag. 1280. *Meditationes*, quæ incipiunt: *noli timere Sion*, primus ex MSS. laudatus Fellus in lucem protulit A. 1682.

Arnoldus Corbejensis, Ordin. Benedictin. circa A. 1030. *Proverbia Salomonis versibus hexametris* reddidit.

Arnoldus, sive *Arnolfus*, Comes de Cham & Vochburg, *Emmerammensis*, sive S. Emmerammi, Monachus & Presbyter circa An. 1010. scripsit libros duos, unum *de miraculis B. Emmerammi*, Pictaviensis apud Gallos Episcopi, defuncti Anno 652. (*a*) & alterum (*b*) dialogi more *de memoria cultorum ejus*. Utrumque edidit Canisius Tom. II. pag. 35. & novæ editionis Tom. III. pag. 103. una cum *Epistola ad Burchardum Abbatem* pag. 89. *Carmen acrostichon* in vitam Emmerammi scriptam a Meginfredo, edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 37. & *Homiliam de octo beatitudinibus* pag. 29. Idem videtur viris doctis Arnulfus Monachus, quem Sigebertus cap. 157. ait excipientem de *Proverbiis Salomonis* convenientiores sententias, & litteram, & allegoriam metrico lepore scripsisse & digessisse, quod Arnoldo Emmerammensi alii tribuunt, quem itidem illustribus Benedictinis accenset Trithemius II. 92. alii Arnoldo Corbejensi.

Arnoldus Halberstadensis Episcopus, cujus Epistolam ad Henricum Episcopum Herbipolensem *de institutione Episcopa-*

(*a*) Vide Labbeum Tomo II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 729.

(*b*) Hic est, quem Anonymus Mellicensis c. 62. memorat *Dialogus Collectitii & Admonitii de Virtutibus Sanctorum, qui in monasterio S. Emmerammi in pace sepulti novissimam exspectant tubam.*

copatus Bambergensis scriptam Anno 1011. edidit Baluzius Tomo IV. Miscellaneorum pag. 435.

Arnoldus Haldrenius patria Vesaliensis, Theologus Coloniensis A. 1534. obiit, de cujus Macrobio Anno 1521. edito, dixi in Bibliotheca Latina III. 12. De aliis ejus Svveertius, & diligentius Valerius Andreas.

Henricus Arnoldi, Prior Carthusiæ Basileensis, scripsit circa Annum 1485. *Dialogum de modo perveniendi ad perfectam Dei & proximi dilectionem*. Edidit Bernhardus Pez Tomo sexto Bibliothecæ Asceticæ antiquo-novæ. Ratisbonæ 1724. 8.

Arnoldus, *Hildesheimensis* Prior incerta fide traditur, quem constat Abbatem deinde fuisse Lubecensem. Vide infra, *Lubecensis*.

Arnoldus de Hollandia, infra, *de Roterodamis*.

Arnoldus Kivet, supra, *Albertus Kivet* supra. est enim unus idemque.

Arnoldi Lalaini (de Lalaing) Præpositi S. Mariæ Brugensis, Epistola de Congressu Imperatoris Friderici & Caroli Burgundiæ Ducis An. 1473. facto Augustæ Trevirorum, non Latine scripta, sed ex Gallico Latine versa a Rodolpho Agricola, prodiit Basileæ 1518. 4. & recusa in Freheri Scriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 302.

Arnoldus Leodiensis Ordinis Prædicator. Sæculo XIV. Auctor libri de mirabilibus mundi, ordine alphabetico. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 721.

Arnoldus ex Monacho Ægidiano Brunsvicensi, Ordinis Benedictini, primus Abbas *Lubecensis* Cœnobii S. Joanni Evangelistæ dicati ab Henrico Leone, ab Anno 1175. ad 1210. vel etiam diutius. Vide Joannis Molleri dissertationem de Helmoldo §. 27. seq: Scripsit *derelictorum Helmoldi Supplementum* ab Anno 1171. ad 1209. *libris VI.* ad Philippum, Episcopum Ratzburgensem, qui Helmoldi libris Chronici Slavorum duobus solent subjici, constituuntque in Bangertiana ἐκδόσει librum III. qui primum & secundum Arnoldi complectitur, & lib. IV. V. VI. VII. De hac cæterisque editionibus & continuationibus infra in *Helmoldo*.

Arnoldus de Meldorpe, Sæculo duodecimo scripsit librum meditationum & adhortationum ad fratres in varia loca Sacræ Scripturæ per capita LXVII. quorum titulos ex Codice MS. in Bibliotheca templi S. Petri hujus Urbis Hamburgensis edidit B. noster Staphorstius Tomo III. Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis pag. 365. seq.

Arnoldus Narbonensis ab Anno 1212. Archiepiscopus, primus contra Albingenses Inquisitor, cujus *Epistolam de Narbonensi Principatu* contra molitiones Comitis Montisfortis, exhibent Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 378. (ex Gvilelmi Catelli libro I. Historiæ Comitum Tolosanorum, Tolosæ 1623. fol.) & pag. 379. seq. alteram *de victoria adversus Mauros* Christianos ad locum *Hanas de Tolosa* reportata Anno 1212. 17. Kal. August. ex Ughelli Italia Sacra Tomo I. ubi de Sabinensi Episcopo Joanne de S. Paulo pag. 191. (edit. novæ pag. 164.)

Arnoldus Geilhoven *de Roterodamis*, Augustinianus in Valle viridi, Decretorum Doctor, obiit Anno 1442. cujus Opus in duas Partes tributum, cui titulus: γνῶθι σεαυτόν (corrupte *Gnotosolitos*) sive *Speculum Conscientiæ*, lucem vidit Bruxellis 1476. 1479. fol. Aliud *de septem Mundi Ætatibus*, *ac Romanis Pontificibus*, *Regnis*, *bellis*, *deque vita ac moribus Philosophorum & Poetarum*: sicut etiam *Speculum Collationum*, sive *Repertorium Juris*: *Confessionale fœneratorum*, *Moralisationum currus triumphalis*: *de practica electionis*, *de verbis DOMINI*, *in Regulam S. Augustini* &c. inedita esse existimo. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2298. seq.

Arnoldus Saxo, supra *Altahensis*. vide Vossium pag. 363.

Ar-

Arnoldus Heſſels *Tungrenſis* Canonicus Auguſtinianus, obiit 1466. relicto tractatu de peccatis mortalibus & de differentia inter peccatum mortale ac veniale.

Arnoldus Luydius *de Tungris*, Theologus Colonienſis, Joannis Reuchlini adverſarius, cujus ſpeculo oculari ſcripta quædam oppoſuit edita Coloniæ An. 1512. 4. Alia ejus vide ſis apud Valerium Andream pag. 82. qui teſtatur diem obiiſſe Leodii An. 1540.

Arnoldus Veſalienſis, ſupra *Haldrenius*.

Arnoldus Villanovanus Medicus, ſupra, *Arnaldus*.

Arnoldus Vogburgenſis, ſupra, *Emmerammenſis*.

Arnolfus. vide, *Arnulfus*.

Vitus Arnpeckius. vide, *Vitus*.

Arnulfus Aretinus Canonicus ac Diaconus circa Annum Chriſti 1080. ſcripſit *Vitam SS. Floridi & Amantii*, quam Cangius legit in Codice Naudæano 27.

Arnulfus, ſive *Ernulfus Belluacenſis* Monachus S. Symphoriani, inde Prior Cantuarienſis, hinc Petri Burgenſis Abbas in Anglia, ac denique ab Anno 1114. ad 1124. Roffenſis Epiſcopus, amicus S. Anſelmi Cantuar. Vide Warthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 329. ſeqq. ubi *Collectanea* hujus Arnulfi *de rebus Eccleſiæ Roffenſis*: & Joannis Picardi notas ad Anſelmi Epiſt. 117. Scripta ejus a Baleo II. 70. hæc memorantur: *Solutiones ad quæſtiones Lamberti*, Abbatis Bertiniani. *De corpore & ſanguine DOMINI*. *De ſeptem verbis DOMINI in Cruce*. *De Operibus ſex dierum*. *Homiliæ & Sermones*. Sed ex his alia ad Arnoldum Bonævallenſem, alia ad Arnulfum Lexovienſem referenda ſunt, ſicut etiam de alio accipiendum Arnulfo, quod ait hunc Roffenſem Prælatorum vitia acerbe inſectatum fuiſſe. Vide infra, *Hæreſiarcha*. Arnulfi hujus *Epiſtola ad Walchelinum*, Epiſcopum Wentanum, *de incertis conjugiis*, in Dacherii ſpicilegio Tom. II. pag. 410. (editionis novæ Tom. III. pag. 464.

Arnulfus Monachus *de Boeriis* Ordinis Ciſterc. in Diœceſi Laudunenſi Sæculo XII. exeunte ſcripſit *Speculum Monachorum*, quod exſtat ad calcem operum S. Bernardi Tom. II. edit. noviſſimæ Mabillonianæ, Pariſ. 1719. fol. pag. 816. ſeq.

Arnulfus Monachus *S. Emmerammi* ex Comitibus de Cham & Vochburg. Vide ſupra, *Arnoldus*.

Arnulfus Hæreſiarca, de quo Martinus Polonus lib. 4. de Romanis Pontificibus, ubi de Paſchali II. Hic eſt Arnulfus Presbyter, qui Prælatorum vitia liberius caſtigavit, atque Cleri Romani inſidiis ſublatus eſt ſub Honorio II. * Articulus iſte quantus quantus eſt, indignus eſt prorſus qui ſcriberetur a viro iſto doctiſſimo. Arnulfus hic alius plane non eſt a Maginulfo, qui unus fuit ex tribus Romanæ Cathedræ adverſus Paſchalem II. occupatoribus. Porro de iſtis narrat auctor vitæ Paſchalis II. Albertum, Theodoricum, & Maginulfum alterum poſt alterum in Romana cathedra poſt Gvibertum ſucceſſiſſe Paſchali II. adhuc regnante: eos vero demum pœnas tanto ſcelere condignas luiſſe. Quod autem tres iſti iidem omnino ſint, qui verbis Martini Poloni loco hic a Fabricio indicato exprimuntur, plane conſtat ex verbis ejuſdem Martini. Sic enim ille habet *contra ipſum Pontificem ſurgentes quidam ex clero Romano tres hæreſiarchas, videlicet Albertum, Arnulfum, & Theodoricum diverſis temporibus erigere in Papam præſumpſerunt. Qui licet in principio D. Papæ multas infeſtationes feciſſent, in fine tamen ab ipſo proſtrati ſunt*. Nec plura lego ſive apud Martinum, ſive apud alium de eodem Maginulfo; quare miror, cur Fabricius aſſeruerit hunc Maginulfum factione cleri Romani ſub Honorio II. ſuccubuiſſe

Arnulfus ex Sagienſi Archidiacono *Lexovienſis* in Normannia Epiſcopus ab Anno 1141. ad 1177. Regem Galliæ Ludovicum VII. An. 1147. in Palæſtinam

nam secutus est, & ex illa redux magnis negotiis tractandis tum in Gallia, tum in Anglia Pontificis Legatus, adhibitus fuit. Vide Sammarthan. Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 648. seq. & Brancasium in Apologia pro hoc Arnulfo, (*a*) Gallice edita. De scriptis Arnulfi hæc habeo, quæ addam clariss. Cavei industriæ: Editio *Epistolarum*, *Concionum*, & *Epigrammatum* curata ab Odone Turnebo, Hadriani filio, Parisiis 1585. 8. repetita etiam est in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tom. XII. deinde in Lugdunensi Tom. XXII. *Tractatus de Schismate* a Dacherio editus, exstat in nova Spicilegii editione Tomo I. pag. 152. Sed etiam *Sermonem in Annunciatione B. Virginis* vulgaverat Dacherius Tom. XIII. & *Epistolas tredecim*, quæ cum fragmento alterius sermonis recusa sunt Tom. III. edit. novæ pag. 507. seqq.

Arnulfus Lugdunensis Archiepiscopus, qui a Jacobo Bergomensi & aliis memoratur, nullus fuit. Vide Joannem Picardum ad Anselmi Epist. 117. p. 577.

Arnulfus Mediolanensis, Arnulphi I. Archiepiscopi ab Anno 971. ad 975. Mediolanensis, fratris pronepos, (*b*) & ab Arnulfo II. ac III. itidem Archiepiscopis Mediolanens. ab Anno 999. & 1093. distinguendus: auctor *Chronici gestorum Mediolanensium* distincti in *libros quatuor* ab *Anno Christi* 925. *ad* 1076. editi ab illustri Leibnitio Tomo III. Scriptorum Brunsvicensium pag. 727. 746. & in Tomo quarto Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, Lugduni Batavorum 1722. fol. sed melior editio (*c*) cum variis Lectionibus & notis in Tomo quarto Corporis Muratoriani Mediolanensis. Citatur hic Arnulfus a Gvalvaneo Flamma aliisque junioribus. Vide Gundlingiana XIX. 3.

Arnulfus a *Monte S. Eligii* apud Atrebatum Canonicus Regularis circa Annum Christi 1170. ad Frumaldum Atrebatensium Episcopum scripsit *Commentarium in Canonem Missæ*, quem MS. in variis Belgii Bibliothecis memorat Valerius Andreas pag. 89. Biblioth. Belgic. Præfationem edidit Edmundus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 477. in qua Arnulfus ait hanc expositionem se excerpsisse ex Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Gregorio, Isidoro, Vigilio, & Fulgentio.

Arnulfus Roffensis. vide supra, *Belluacensis*.

Arseninus, Grammaticus & Rhetor Patavinus, circa An. 1216. auctor *Quadrigæ*, sive regularum dictandi, libelli sententiarum & proverbiorum &c.

Arsenius Leodiensis, Ordin. Benedictini Monachus S. Pauli Romæ, inde Abbas S. Mariæ de Florentia, Anno 1442. scripsit *Epistolam* pro commendatione Regulæ S. Benedicti *ad Johannem de Turrecremata*, quæ Cardinalis hujus Commentariis in illam Regulam præfigitur excusis Paris. 1494. fol. Colon. 1575. fol.

Galfridus Arthurus. infra *Galfridus*.

De *Arvernia*. infra *Gerardus*, *Petrus*.

Arvodolphus, Monachus Fuldensis, qui circa An. 1160. *Vitas Sanctorum* scripsit memoratas Georgio Wicelio in Præf. Hagiologii & Johanni Bollando, sed adhuc quantum scio ineditas.

S. Asaphus, ex Nortvvallia Britanniæ, Abbas Elguensis atque inde Episcopus circa An. 590. traditur scripsisse *Ordinationes Ecclesiæ suæ*, & *vitam* Magistri sui *S. Kentigerni*. Vide Pitseum pag. 103. & Kentigerni vitam in Actis Sanctorum 13. Januarii.

Historia de Episcopis & Decanis *Asaphensibus* & Londinensibus a prima Sedis utriusque origine usque ad An. 1540. cum appendice veterum diplomatum & Instrumentorum edita ab H.

(*a*) Apologie d' Arnoul, Eveque de Lizieux, par Mr. de Brancas. Memoires de Trevoux 1725. pag. 1619.

(*b*) Ughellus Tom. IV. Italiæ Sacræ pag. 98. 99. 116. editionis novæ Pagi ad Annum 497. num. IX.

(*c*) Memoires de Trevoux 1727. pag. 2212.

H. Warthono Lond. 1595. 8. Hic primum Episcopum S. Asaphi fuisse sibi persuadet Gilbertum A. 1143.

Nicolaus Ascelinus, Ord. Minor. qui cum Joanne de Plano Carpini A. 1246. auspiciis Innocentii IV. iter suscepit in Tartariam & alias Asiæ regiones, cujus descriptio Latine MS. Lugduni Batav. inter Codices Isaaci Vossii. Ampla ex eadem excerpta apud Vincentium Bellovacensem speculi hist. libro postremo sive 31. Gallice post alias editiones in sylloge Petri van der Aa, Lugduni Batavorum 1729. 4. Recueil de divers voyages curieux faites en Tartarie &c.

Asclepiodotum, de vita Diocletiani aliquid in literas misisse, ex Vopisci Aureliano c. 44. non ab re Viri docti colligunt. Fuit Asclepiodotus, incertum an ille, præfectus Prætorio sub Constantio. Alius deinde junior Consul An. C. 423. de quo Jacobus Godofredus in prosopographia Codicis Theodosiani.

Asclepius Afer, de quo Gennadius (qui A. 495. scripsit) cap. 73. *in Bajensi* (Numidiæ) *territorio vici non grandis Episcopus, scripsit adversum Arianos & modo adversum Donatistas scribere dicitur. In docendo autem ex tempore, grandi opinione celebratur.*

Simon Ash, sive *Fraxinus* Canonicus Ecclesiæ Herefordiensis in Anglia circa A. C. 1190. amicus Sylvestri Giraldi Cambrensis, pro cujus *speculo Ecclesiæ*, quo vitia sæculi sui & Cisterciensium mores ille notaverat, scripsit *apologiam duplicem;* leoninis versibus alteram, alteram elegis defensurus adversus *Adamum Dorensem* Monachum Cisterciensem. Utriusque specimen apud Joannem Prince in illustribus Devoniensibus, & ex eo in Actis Erud. A. 1702. p. 283. ubi & *Epistolæ* illius ad diversos, & *Carminum* libri, atque aliud *ad Magistrum Giraldum* scriptum memorantur.

Liber *Asini pœnitentiarius*, de quo Mathias Flacius in Catalogo testium veritatis pag. 903. edition. primæ Basil. 1556. 8. *Nactus sum perelegans poemation, titulo Pœnitentiarius Asini*, 200. *annis vetustius. Nam erat adscriptum, completus anno Domini* 1343. *Dubito, an de descriptione, aut prima compositione. In eo inducuntur, Lupus, vulpes & asinus, pœnitentiam agentes. Primum confitetur lupus vulpi, quæ facile eum absolvat, & insuper etiam excuset. Deinde lupus consimilem clementiam vulpi confitenti exhibet. Verum ubi asinus, qui stramen cuidam Romam religionis ergo peregrinanti circa tibias vinctum detraxerat, optime sperans (utpote qui sciret sua peccata leviora esse, quam lupi aut vulpis) ibi demum omnis severitas disciplinæ ostenditur, nec ulla prorsus venia dignus reperitur asinus, sed mox a suis spiritualibus patribus devoratur.*

Immensum scelus est, injuria quam peregrino
Fecisti, stramen subripiendo sibi.
Non advertisti, quod plura pericula passus,
Plurima passurus, quod peregrinus erat:
Non advertisti, quod ei per maxima terræ
Et pelagi spatia sit peragranda via.
Non advertisti sanctos, nec limina sancta.
Sanctorum sanctam sed nec Hierusalem.
Ille retransivit eadem loca, tam violentum
Ex inopinato sensit adesse malum.
De Papa taceo, cujus protectio talem
Conduxit, cujus tu vilipendis opem:
Totius Ecclesiæ fuerit cum nuncius iste,
Pertulit abstracto stramine damna viæ.

Asserius ex Menevia Cambriæ metropoli, Episcopus in Anglia Schireburensis, qui Ælfredo Regi auctor fuit condendæ Academiæ Oxoniensis: Diem obiit An. 909. Ejus *Historiam de rebus gestis Ælfredi Regis* optima fide scriptam vulgavit Matthæus Parkerus, cui *Joan-*

Joannes Asserus dicitur, Londini 1574. deinde inter Anglicarum rerum Scriptores Gvilelmus Camdenus, Francof. 1602. fol. hinc cum notis Henrici Speelmanni prodiit Oxoniæ 1678. fol. denique edidit Thomas Hearne, A. 1707. 8. Ejusdem *Chronicon*, sive *Annales* a Julii Cæsaris in Britanniam adventu usque ad suam ætatem primus edidit Thomas Galeus inter Scriptores rerum Anglicarum, Londini 1691. fol. pag. 141. una cum paralipomeno alterius auctoris (quod additum jam memorat Baleus II. 25.) usque ad An. 914. Unde non valet argumentum, quo annales hosce Asserio abjudicat Oudinus, quod ad Annum 909. leguntur hæc verba: *Asserius Schireburnensis obiit, & Fritestanus suscepit Episcopatum Wintoniæ*. Annales illos *Chronicon S. Neoti* vocat Lelandus, quod in Monasterio S. Neoti illos vidisset sine nomine auctoris. Idem cap. 118. 119. vitam Ælfredi, *librum Annalium* appellat, in quo Regis gesta *pro rei Majestate tanquam rarus Apelles depinxerit*, cujus venustate captus Marianus Scotus ex ea selegerit, quibus suam Historiam interpolaret. Testatur etiam *Boetium de Consolatione Philosophiæ* lucidis commentariolis ab Asserio illustratum.

Astensia Chronica. infra in *Ventura*.

Astesanus ex Asta Subalpinorum Urbe, Ord. Minor. defunctus circa Annum 1330. Auctor *summæ de casibus conscientiæ*, quæ ab eo *Astesana*, sive *Astensis*, appellatur, distincta libris VIII. Prodiit Norib. 1482. & Venet. 1519. fol. Waddingus editiones etiam Venetas A. 1468. & 1480. commemorat. *Canones Pœnitentiales*, qui cum Gratiani decreto edi solent, & ab Antonio Augustino iterum vulgati sunt ad calcem Pœnitentialis Romani & aliorum hujus argumenti librorum, Venet. 1584. 4. petiti sunt ex summæ Astesanæ lib. V. tit. 32.

Astesanus, alter priori suppar atque itidem Ord. Minor. cui præter *Sermones* a Waddingo tribuuntur *Commentaria in Apocalypsin*, & Commentaria *in libros Sententiarum*.

Astronomus, qui Vitam Ludovici Pii scripsit ab A. 776. ad 814. optimus ex scriptoribus temporum illius Imperatoris, editus a Petro Pithœo, Reubero, Andrea du Chesne Tom. II. pag. 286. & Gallice etiam versus a Lud. Cousino Paris. 1683. 12. Vide Jacobi le Long Bibl. Histor. Galliæ n. 6789. seqq. p. 332.

Athelardus. supra, *Adelardus*.

Athelnotus, Lelando *Æthelnotus*, aliis *Eylnotus*, Trithemio *Egelnotus*, Monachus Ordinis Benedictin. apud Canutum Magnum, Dacorum sive Danorum Anglorumque Regem, gratiosus, Archiepiscopus Cantiorum, sive Cantuariensis ab Anno 1020. (*a*) ad 1038. a Trithemio cap. 319. præter *Epistolarum* librum traditur scripsisse *in laudem Mariæ*. Nihil autem ejus scriptorum sibi venisse ad manus testatur Jo. Lelandus cap. 129.

Athelstanus, Eduardi Senioris Filius, Angliæ Rex ab Anno 924. ad 939. a doctis quibusdam Hebræis in regno ejus ad fidem conversis Vetus Testamentum ex Hebræo in sermonem Anglicum verti curavit, atque teste Pitseo pag. 173. scripsit & ipse non pauca, quæ servantur MSta tum Anglice, tum Latine. *Librum de rebus Astrologicis*, & *correctionem Legum antiquarum*, *novasque Leges & Constitutiones ad clerum*, *aliosque subditos*. Legum Ecclesiasticarum veterem versionem Latinam exhibet Speelmannus Tomo I. Conciliorum Angliæ pag. 401. seqq. & pag. 396. Concilium Grateleanum sub Athelstano habitum. Aliæ Leges Athelstani in Chronico Joannis Bromtoni, in Gvilelmi Lambardi Archæonomia, & Abrah. Wheloci ac Dav. Wilkinsii editionibus Legum Anglicarum.

Atilius, sive *Attilius Fortunatianus*, incertæ ætatis Grammaticus, cujus *ars Grammatica* & *de metris Horatianis* ex-

T stat

(*a*) Warthoni Anglia Sacra Tom. I. p. 86.

ſtat in Grammaticis Eliæ Putſchii pag. 2661. 2706. De aliis Attiliis in Bibliotheca Latina.

Atinenſis Eccleſiæ Chronicon ab Anno primo Julii Cæſaris ad Au. Chriſti 1355. editum ab Ughello Tom. X. Italiæ Sacræ pag. 37. Exſtat & in Tomo ſeptimo Scriptorum Italiæ corporis ſplendidi Mediolanenſis.

Paulus Attavantius, Florentinus Ordinis ſervorum Mariæ, de cujus Ordinis origine *dialogum* ad Petrum Medicem Coſmi filium ſcripſit diſceſſitque ex hac vita A. 1499. æt. 80. Ejus Theſaurus Concionatorum, ſive Quadrageſimale de reditu peccatotis ad Deum, prodiit Mediolani 1479. Præterea memorantur a Poſſevino & aliis ejus Quadrageſimale Paulinum. Sermones de Sanctis. Commentaria ejuſdem in VII. Pſalmos pœnitentiales, in XII. minores Prophetas, in Orationem Dominicam & in Apocalypſin. Declaratio Litaniarum & collectarum. Vita B. Franciſci Senenſis, nec non Philippi Florentini, Ordin. Servorum inſtauratoris. Breviarium Decreti, Decretalium, Sexti & Clementinarum. Vide Julium Nigrum de ſcriptoribus Florentinis p. 445. (ubi typorum errore vocatur *Paulo Attaccanti*) & accuratiorem de hoc ſcriptore notitiam in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. p. 106. ſeqq. * Dialogus Pauli hujus a Cl. Lamio ſemel excuſus eſt ſeorſum typis Florentinis; iterum vero, eodem curante prodivit in volumine XII. Deliciarum. In præfatione hæc alia ejus opera præter ea, quæ Poccíantus, & ex illo Fabricius hic exhibet, ex Ceracchino recenſentur: *hiſtoria*, & *miracula imaginis Annunciatæ; Geſta BB. Ordinis ſervorum; oratio de laudibus ejuſdem Ordinis; Gentis Gonzagæ hiſtoria*. Addit Poccíantus *commentaria in opera Dantis*, & *Petrarchæ*.

Atto Abbas *Vallumbroſanus* & deinde Epiſcopus *Piſtorienſis* (*a*) ab A. 1133. ad 1153. ſcripſit *vitam S. Joannis Gvalberti*, Ordinis Vallumbroſani fundatoris, quæ exſtat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 365. Sed *vita S. Verdianæ*, quam ad hunc Attonem, quidam referunt, junioris eſt ſcriptoris, cum Verdiana diem obierit An. 1242. Vide Acta Sanctor. Calendis Februarii, & Raph. Badium ad Laurentii Jacomini Hetruſcam vitæ illius verſionem editam Florentiæ 1692. 8. Giornale de' letterati in Modona Anno 1692. pag. 315. ſeq.

Atto, ſive *Haito II.* ab A. 945. ad 960. & ultra *Vercellenſis* Epiſcopus, cujus *Capitulare* capitibus ſive canonibus 100. & libellum *de preſſuris Eccleſiaſticis* & *Epiſtolas IX.* edidit Dacherius Tomo VIII. ſpicilegii (in edit. nova Tom. I. p. 402. ſeqq.) Teſtatur etiam Dacherius vidiſſe ſe MSS. hujus Atonis *ſermones* XVII. & *polyptychum* ſive *perpendiculum*, quo noxia redarguere & honeſta ſancire docet.

* *Attonis Vercellenſis* Epiſcopi epiſtolas XI. (niſi forte mendum ſit typographicum pro IX.) cum Polyptico, & canonibus ſervat Bibliotheca Vaticana. Montfauc. Biblioth. MSS. pag. 116.

Auctus, ſive *Actus*, *Actius*, Florentinus idem cum Attone Monacho Vallis umbroſæ, Ordinis Benedict. & Epiſcopo Piſtorienſi, de quo jam dictum. Adde Acta Sanctorum 22. Maji Tomo V. pag. 194. ut Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis pag. 72. ſeq. præteream. Scripſit præter *Vitam S. Joannis Gvalberti*, Vallumbroſani fundatoris, apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Julii, etiam Vitam *Bernardi Uberti* Cardinalis, medio Sæculo XI. de quo Ciacconius pag. 436. & *de translatione capitis S. Jacobi Apoſtoli* Piſtorium: nec non *Epiſtolas*, Bernhardo Vallumbroſano, vitæ ejus ſcriptori memoratas.

Audelaus Presbyter circa A. 700. de vita S. Fortunati, presbyteri diœceſeos Spoletinæ, Tom. I. Act. Sanctor. Junii pag. 75. ſeq.

Au-

(*a*) Ughellus Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 496. ſeq. Vide infra, *Auctus*.

Audentius Episcopus Hispanus teste Gennadio c. 14. scripsit *de fide adversum hæreticos* Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos, qui Gennadii tempore Bonosiaci vocabantur & JESUM docebant Divinitatis initium tunc a DEO Patre accepisse, cum de Maria virgine homo DEO fabricante conceptus & natus est. De Bonoso, a quo nomen Bonosiacis, vide infra, *Bonosus*.

Audoenus, infra, *Dado*.

Audradus Modicus (*a*) Episcopus, ex cujus *libro Revelationum* scripto circa A. 853. excerpta leguntur apud Andream du Chesne Tom. II. scriptorum Hist. Francorum p. 990. 993. In his mentio libri *de fonte Vitæ* scripti carmine hexametro ad Hincmarum Archiepisc. Remensem, quod edere voluit Labbeus, ut innuit pag. 57. Bibl. MSS. Sed primus vulgavit Casimirus Oudinus primo loco inter Veterum aliquot Galliæ & Belgii opuscula. Lugduni Batav. 1692. 8. præter rem tamen Hicmaro tribuens, qui Andradum auctorem habet. * Hujus meminit Albericus Monachus trium fontium ad annum 842. ubi & accepta quædam ex ejus libro profert. Extitisse vero dicit ex sacerdote Chorepiscopum Senonensem, quam dignitatem deponere jussus fuit in Concilio Parisiensi anni 849. quo in concilio omnes pariter *Chorepiscopi*, *qui erant in Francia*, *depositi sunt*.

S. Aventini elogium apud Labbeum T. II. Bibl. novæ MSS. p. 349.

Joannes Thurmaier, sive Duromarus (Thurinomarus) *Aventinus* a patria, civitate Bavariæ Abensberga, a qua Abusinensem potius dicendum fuisse notat Lambecius, (*b*) quoniam civitas illa in itinerario Antoniniano Abusina appelletur. Natus An. 1474. (*c*) magna doctrinæ & ingenii laude relicta obiit Ratisbonæ Anno 1534. ubi An. 1529. ob hæreseos suspicionem (*d*) a Principibus Bavariæ, quibus operam suam navarat, missus in carcerem & non diu post iterum libertati redditus fuerat. De vita ejus & scriptis præter Hieronymum Zieglerum, & G. H. A. sive Hieronymum Augustum Groschufium, atque Annalium Aventini editores, & Danielem Gvilelmum Mollerum Dissertatione de Joanne Aventino, Bæliumque, & Auctores Dictionariorum Historicorum, consulendi Parnassi Boici Scriptor (*e*) Parte VII. pag. 28. seq. Isaacus Bullartius Tomo I. Academ. pag. 146. (qui effigiem quoque ære descriptam exhibet, ut Boissardus Tomo II. imaginum pag. 222.) Joannes Georgius Betulius, sive Burchardus in Epistola ad Amicum edita Hanoveræ 1710. 8. Joannes Georgius Schelhornius in Amœnitatibus Litterariis Tom. V. pag. 81. 302. & Tom. VI. p. 596. Scripta Aventini distincte referre operæ pretium duxi:

1. *Annalium Boicorum* a primis Germanorum temporibus *libri septem* usque ad An. Christi 1450. quo opere non solum Bavaricis, sed totius Germaniæ rebus insigne affundit lumen, quanquam in antiquitate etiam fabulis honorem esse permiserit. Cœpit illud Opus Anno 1519. 6. Februarii, ut ex autographo ejus in Bibliotheca Gvelpherbytana W. E. Tentzelius (*f*) notavit. Non edidit Aventinus ipse, sed viginti demum annis interjectis post ejus obitum Hieronymus Zieglerus, Ingolstadii 1554. fol. nec sine locorum

T 2 quo-

(*a*) *Modici* nomen videtur adscitum ex modestia, ut *Cernui* &c. Vide infra, de *Balbis*.

(*b*) Lambecius Tom. II. pag. 471. Adde Aventinum ipsum libro VII. cap. 26. Schelhornii Amœnitates Lit. Tom. V. pag. 86.

(*c*) Sic Parnassus Boicus ex Aventini autographo, licet Nicolaus Reusnerus in Iconibus pag. 58. Paulus Freherus pag. 1443. & alii communiter ponant An. 1466.

(*d*) Pirckheimerus Epistola ad B. Rhenanum edita a Gundlingio præfat. ad Annales Aventini. D. G. Mollerus Dissertat. de Aventino §. XI. Altdorf. 1698. 4.

(*e*) *Neu-eroffneter Musen Berg von DencKund LesvvürdigKeiten aus der gelehrten VVelt. zumahlen aus den Landen zu Bayern. zu Munchen* 1725.

(*f*) *Monahtliche Unterredungen* Anno 1694. pag. 753. Curiense Bibliothec. Anno 1704. pag. 440.

quorundam alteratione vel omiſſione. Integriores deinde nactus vulgavit Nicolaus Ciſnerus, Baſil. 1580. fol. recuſos ibidem 1615. 1627. & denique prodiere curante celeberrimo Viro Nicolao Hieronymo Gundlingio, Lipſiæ 1710. fol. in qua editione dolendum auctores, quos Plinii exemplo ſub cujuſque libri initium Aventinus nominaverat, deſiderari. Loco Zieglerianæ autem præmiſit Gudlingius, vitam Aventini ſcriptam a Groſchuſio, addidit etiam ejuſdem Aventini Abacum, de quo mox ſum dicturus, & Helvetiam Franciſci Gvillimanni. Opportunum eſt in hac editione libris diviſis in capita, capitibus in minores ſectiones ſua ſingulis argumenta præmitti. Libri ſeptimi capite extremo Aventinus: *Alberti IV.* (Principis Bojariæ) *vitam & egregia facinora, item ea, quæ ſub ipſo deinde prole ejus geſta ſunt, quæ ego maxime memorabilia exiſtimo, proprio operi dicare decrevi*. Illud nunquam lucem vidit, quod ſciam, ſicut nec alia ejus, quorum ſpes facta a Geſnero pag. 386. Bibliothecæ. *Chronicon de quatuor Monarchiis*, *Eccleſiaſtica Hiſtoria* ab Orbe condito ad noſtra tempora. *L. Apuleji* & *Symmachi* dialectica. Grammatici *Diomedes*, utraque erat *Donati*, *Servii* de quantitate ſyllabarum, & centimetrum: *Manlius Theodorus*, quem ait ſcitiſſime de metris ſcripſiſſe: & *Eurycius* diſcipulus Priſciani, quem maximum aſſertorem Analogiæ ait optime ſcripſiſſe de conjugationibus. Notæ in *Claudianum* Poetam & Germaniam *Taciti*. *Pondera, menſuræ, moneta, pedes, paſſus, perticæ, ſtadia ad noſtram formam redacta*. Hymnus *de cœleſti ſphæra* correctus cum Græcis, quæ ante deerant, atque veris *Cœli imaginibus*: per quem hymnum, Germanici Aratum intelligo. *Errores recentiorum in Coſmographia & Aſtronomia*. *Imperatorum veterum monetæ* cum imaginibus & inſcriptionibus. *Dictionarium* Græco-Latinum & Latino-Græcum cum quotidianis collocutionibus Græca ac Romana Lingua.

Paralipomena ad Annales, nec in Gundlingiano Aventino obvia, nobiliſſimus Struvius ex Bibliothecæ Jenenſis Codice edit. Ciſnerianæ vulgavit in Tomo I. Actorum Litterariorum ex MSS. faſciculo VIII. pag. 20. 28.

Epitome horum *Annalium* edita Germanice, cum Tabulis XXX. Hiſtoricis & Genealogicis, Norimbergæ 1522. in folio. *Bayriſches* Chronicon: *in Latein verfertiget und in ſyben Büecher getailt*, *ein Kurtzer Auſszug*. Vide laudati Schelhornii amœnitates Litterar. Tom. V. pag. 82. ſeqq.

Germanicam verſionem Annalium abſolvit Aventinus An. 1533. quam inſcripſit *Chronicon*, & diviſit in *libros VIII.* licet non ulterius, quam Latinum opus progrediatur. Multa vero paſſim addidit, ut in libro ſtatim primo, alia etiam omiſit, ita ut utraque Latina & Germanica conjungere, atque una ex alteris ſupplere & illuſtrare ſit neceſſe. Prodiit demum (itidem ut Latina poſt auctoris mortem) cum præfatione Simonis Schardii, Tabulisque XXX. Hiſtoricis & Genealogicis, Francofurti 1566. fol. atque reſtituta a Nicolao Ciſnero libri I. Lacuna 1580. & Francofurti 1622. fol. adde quæ notavit Joannes Fridericus Fellerus in Clariſſimi Struvii *Hiſtoriſch-Politiſchem Reichs.* Archiv. III. p. 254. ſeqq.

2. *Abacus & vetuſta Latinorum per digitos manuſque numerandi & loquendi conſuetudo*, prodiit Ratisbonæ 1532. 4. & ad calcem Annalium edit. Gundlingianæ, Lipſiæ 1710. fol. Confer, ſi placet, quæ de *Bedæ*, quem Aventinus eſt ſecutus, aliiſque hujus argumenti ſcriptoribus dixi in Bibliotheca Latina IV. 6. 12. Tom. II. edit. Venetæ pag. 447. ſeq.

3. *Chronicon*, ſive *Annales Schirenſes*, editi primum Biponti 1600. 4. & cum Conradi Philoſophi, Præpoſiti Schirenſis, qui An. 1241. obiit, Chronico originis & fundationis ejuſdem monaſterii, Auguſtæ Vindel. 1616. 4. & cum notis

tis P. F. Stephani, Abbatis Schirensis, Ingolstad. 1623. fol. & cum eodem Conrado, Stephanique notis, & continuatione Georgii Christiani Johannis, Argentorati 1716. 4.

4. *De antiquitatibus ac monumentis Utinensibus, sive Otingensibus*, (Alt-Oeting in Bojaria superiore) Norimbergæ 1518. 4. & in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Bambergensibus, Francofurti 1718. fol. Tomo II. & Germanice cum auctario Martini Eysengreinii, Præpositi Otingensis, Ingolstad. 1751. 8. Meminit hujus libri a se editi Aventinus lib. IV. annalium Boicorum IV. 17. §. 4. & 5.

5. *De Turcarum origine & causis, cur ita invalescant, & quomodo pelli possint.* Latine in Philippi Loniceri Chronicis Turcicis Tomo I. pag. 113. Francofurti 1578. fol. post editiones Germanicas Henrici Mulleri in commentariis de rebus Turcicis, ibidem 1563. 1573. fol. quas expresserunt etiam Leonh. Fronspergerus *im Kriegs: Bach*, Tom. III. pag. 300. & Goldastus *in Politischen Reichs-Handeln*. pag. 470. *Von Gegen-Wehr und Ursachen des Türckischen Krieges*. Prodiit & separatim Biponti 1597. 4. scriptusque hic liber ab Auctore Anno 1529. cum Solimannus Imperator Viennam oppugnandam sibi sumsisset.

6. *Vita Henrici IV.* aliaque hoc titulo: *Divis Dionysio Areopagitæ, Hemerano, Bolfgango, tutelaribus Bojariæ numinibus S. Illustriss. que Principibus Bojorum Vilelmio Litavico, Ariovisto D. D. Imp. HENRICI IV. Cæs. Aug. Ducis vero Bojorum septimi vita. Ejusdem* Epistolæ *inventæ a Johanne Aventino, editæ vero a sodalitate literaria Bojorum. Clariss. atque Illustriss. Principis Friderici Ducis Saxoniæ* &c. *Epistolæ ad Johannem Aventinum. Ejusdem Principis capita rerum, quas ipsi absolvit Aventinus: ad eundem Principem Aventini Carmina: Auctores quidam quos Aventinus invenit, & qui nondum impressi sunt. Sodalitatis literariæ Bojorum carmina, cum Privilegio Imperiali*. Typis exscriptum est Augustæ Vindelicorum in Sigismundi Grimm Medici, & Marci Wirsung officina, Mense Augusto Anno MDXVIII. in forma quadripertita. Libri, quos invenisse se in epistola ad Leonardum de Eck de Wolfseck, ejusque & principum suorum auspiciis publicaturum ait, sunt sequentes: (*a*) *Divi, Cyprianus & Victor Martyres CHRISTI. Jus pontificium integrum. Lex Salica integra cum additamentis Caroli Magni, Litavici primi, Lutharii primi, Augustorum. Fragmenta quædam veterum JCtorum.* Vitrobius de Metallis. *Alberti Magni Magia. Mathematica Hermanni Comitis Veringens. & ejus Chronicon. Jordanus Episcopus integer, cum annotation. & commentar. Albert. Bojemi. Provinciarum Rom. Imperii cum insignioribus urbibus descriptiones. Regino & Romerius præsules de rebus Germanicis. Veronardus Noricus de rebus Bojorum. Albertus Bojemus itidem Decurio Bathavinus, consiliarius Otonis primi comitis Palatini Rheni & Ducis Bojorum. Fortunatus Episcopus Pictonum, qui XI. libros carminum ad Gregorium M. Pont. Max. scripsit; ejus sunt* Salve festa dies & Crux fidelis, *quæ imperiti aliis falso tribuunt. Euticius Grammaticus. Aspar Grammaticus. Diomedes integer.* Theodorus Mallius de metris. *Ars Donati. Grammatica vetus Græca. Lexicon Græcum & Latinum vetustissimum, quod Pomponius Lætus se in Norico legisse gloriatur, & Hermolaus Barbarus citat.* Prioribus literis Friderici Saxoniæ Elect. ad Aventinum Torgaviæ Dominica Esto mihi a A. MDXIV. exaratis hæc est inscriptio: *Von Gottes Gnaden Friderich Herzog zu Sachsen* &c. *und Churfurst* &c. *Unserm lieben besondern dess hochgebohrnen Fursten unsers lieben Obeyms Herzog Ernsts zu Bayern* &c. *Zuchtmaister* Johann Aventin Magister.

7. In Bibliotheca Amplissimi Senatus Lipsiensis servantur MSS. libellus *de*

(*a*) Secuti sumus in iis enarrandis ipsius Aventini orthographiam.

de origine Urbis Ratisbonæ ſcriptus in Comitiis Reginoburgicis An. 1532. Et alius *de veterum Romanorum diſciplina militari*, *atque de expeditionibus Chriſtianorum Saracenicis* An. 1529. Et alius, quem jam editum dixi, *de cauſis Turcicæ potentiæ*. Vide B. D. Gottfridum Chriſtianum Gœtzium de Bibliotheca Lipſienſi pag. 31.

8. *Epiſtolæ* quædam manu Aventini ſcriptæ ſervantur in Bibliotheca Celſiſſimi Gothani Ducis (*a*) e quibus duas publicavit W. E. Tentzelius in Diario Litterario vernaculo, quod curioſæ Bibliothecæ titulo exſtat editum Anno 1704. pag. 440. ſeq.

Epiſtola ad Joachimum Vadianum data Anno 1530. ubi referuntur argumenta librorum X. *Germaniæ illuſtratæ*, ſive *Capita rerum*, *quibus illuſtrabitur Germania ab Aventino*, *modo contingat benignus Mecœnas*. Exſtat apud Geſnerum pag. 385. Bibliothecæ, & in Aventini Abaco, & in vita ejus ſcripta a Groſchuſio, & in Goldaſti centuria Epiſtolarum Philologicarum Francof. 1710. & Lipſiæ 1674. 8. pag. 187. 195. Non dubium autem videtur, idem opus eſſe, quod deinde in ſeptem libros Annalium Aventinus contraxit.

Rudimenta Grammaticæ Lipſiæ 1519. & 1522. 4. editio ſecunda locupletior. Auctor ſe vocat *Joannem Aventinum Duromarum*.

Augienſe Chronicon ab Anno 709. ad 954. cum additione Wilhelmi, Archiepiſcopi Moguntini, in Miſcellaneis Baluzii Tom. I. pag. 496. 500.

Auguſtenſe Chronicon ab An. 973. ad 1104. Tom. I. ſcriptorum rerum German. Freheri.

Auguſtinus de Ancona, vide infra *Aug. Triumphus*.

Auguſtinus de Aſculo, Auguſtinianus circa A. 1385. qui ſcripſit Moralia in Geneſin, Lectiones in Scripturam, in Evangelia Dominicalia, in libros Ethicorum Ariſtotelis & in quatuor ſententiarum libros Petri Lombardi. Librum prolixiorem *de Converſatione novitiorum*, qui MS. Cantabrigiæ ſervatus, ad alium auctorem referendum eſſe ipſe Caveus monuit.

Auguſtinus de Roma, Gregorii M. diſcipulus, ex Abbate Romano legatus A. 598. in Angliam & Archiepiſcopus primus *Cantuarienſis*, defunctus A. 604. de quo præter Warthonum tomo priore Angliæ ſacræ, adeunda Acta Sanctorum 26. Maji Tom. VI. p. 373. ſeqq. ubi etiam pag. 375. vita ſcripta a *Gocelino* Monacho ex editione Mabillonia-na, & p. 411. hiſtoria translationis. Ejus *interrogationes XI. ad Gregorium M.* Papam, cum Gregorii reſponſis, in editionibus Gregorii M. ad calcem ejus Epiſtolarum, & in Bedæ hiſtoria Anglorum lib. I. cap. 27. quæ in editione Abrahami Wheloci etiam veterem Saxonicam verſionem adjunctam habet.

Auguſtinus Dathus, Senenſis Philoſophus & Orator defunctus in patria Anno 1479. cujus *Hiſtoriæ Senenſis* libri III. *Hiſtoria Plumbinenſis*, *Stromata*, ſive Miſcellanea Critica & Philoſophica, opus imperfectum *de immortalitate animorum*; & *Orationes*, *Epiſtolæ*, aliaque ſcripta junctim vulgata a nepote, Senis 1503. fol. & recuſa Venet. 1516. fol. apud Caveum diligenter recenſentur.

Auguſtinus Eucadius ex ſolo mihi notus Voſſio, qui notat ei vitas VIII. Imperatorum & deſcriptionem Danubii fluvii MSta exſtare in Bibl. Cæſarea.

Auguſtinus de Favaronibus Romanus, Auguſtiniani Ordinis ab A. 1419. Generalis & Epiſcopus ab A. 1431. Cæſenas ac denique *Nazarenus* Archiep. in ditione Neapol. Obiit A. 1443. Hic unus ex illis quos ad examinandas S. Brigittæ revelationes A. 1419. deſignaverat Urbanus VI. Commentaria ejus in Epiſtolas Pauli, Canonicaſque & Apocalypſin, ſcriptaque de perfecta juſtitia militantis Eccleſiæ, de principa-

tu

(*a*) D. Ern. Sal. Cypriani Catalog. Codicum MSS. Gothan. p. 67. n. CXXI.

tu Papæ, de poteſtate Principum in collatione bonorum ſuorum Eccleſiis facta, aliaque apud Elſſium p. 93. ſeq. commemorantur. In quibus etiam liber A. 1435. reprobatus in Concilio Baſileenſi ſeſſione 22. Tomo VIII. Harduin. pag. 1199. (atque inde in Indice Romano) tributus in tractatus tres, quorum primus *de ſacramento unitatis JESU CHRISTI & Eccleſiæ:* ſecundus *de Chriſto capite & ejus inclyto principatu:* tertius *de charitate Chriſti circa electos & ejus infinito amore.*

S. Auguſtinus natus An. 354. Idibus Novembris Tagaſtæ in Numidia Doctor Eccleſiæ inclytus, ex auditore Manichæorum A. 387. converſus & baptizatus a S. Ambroſio, nec diu poſt ab An. 396. Epiſcopus in Africa *Hipponis Regii*, ſive *Hipponenſis*, & poſt diligentem operam cum inſigni laude poſitam in agro Domini, & poſt certamina adverſ. Ethnicos, Arianos, Manichæos, Pelagianos, & Donatiſtas, diem obiit, teſte Proſpero, A. C. 430. die 28. Aug. Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Coſſ. De vitæ ejus ſcriptoribus atque de editionibus operum jam dixi in Biblioth. Latina IV. 3. neque aliud in præſenti velim dictis addere, quam luculentam illam editionem eruditorum Benedictinorum, quæ iterata fuit Pariſienſibus typis & Amſtelodamenſibus, noviſſime etiam recuſam eſſe Venetiis, prælo Jo. Baptiſtæ Albrizzi An. 1733. in qua nonnulla S. Auguſtini ſcripta etiam collata exhibentur cum MS. antiquiſſimo Bibl. Capituli Veronenſis.

Eodem tempore clarus *Auguſtinus* poſt Chromatium Epiſcopus Aquilejenſis, Primas Venetiarum, Hiſtriæ, Norici utriuſque & Rhætiæ ab A. 414. ad 422. cujus hoc elogium in aula Patriarchali apud Utinum, litteris plus quam uncialibus deſcriptum notavit Henr. Noriſius: (*a*) *Auguſtinus urbe Roma a Gothis devaſtata conſternatos Aquilejenſium animos jejuniis & ſupplicationibus ſacris ad Divinam opem implorandam erexit.*

Auguſtinus de Beſignano, *Neapolitanus* Ord. Minor. medio ſæculo XV. cujus *expoſitio ſuper Magnificat*. MS. inter libros Bibliothecæ Petrinæ hujus Urbis. Vide B. Staphorſti noſtri Hiſt. Eccleſiæ Hamburg. Tom. III. p. 252. 259. ſeq.

Auguſtinus Novellus de Terano ſive Interamnenſis, Eremita S. Auguſtini obiit Anno 1310. de quo Elſſius pag. 100. ſeqq.

Auguſtinus De Novis, Ticinenſis, ſive Papienſis Canonicus circa A. 1500. cujus *hiſtoria quadripertita* ab orbe condito ad ſua tempora, recenſita a Samuele Cremonenſi circa An. 1511. & adhuc inedita. De aliis ejus ſcriptis nihil habeo, quod Warthoni ad Caveum obſervatis adjungam. * *Canonici Regularis Ticinenſis Scrutinium Conſiliorum Quatriconſulti collegii*, quo opere canonici ordinis ab Apoſtolis inſtitutionem, ejuſque ſupra cæteros Monaſticos ordines præſtantiam demonſtrat. Sunt autem variorum collegiorum conſilia pro Canonicorum Regularium præſtantia: his vero author commentarium ſuum adjecit. Prodiit opus Florentiæ an. 1500. in fol. fugit vero illud Vartonum.

Auguſtinus Patricius (*b*) de Piccolominibus, Franciſci Piccolomini Cardinalis & Archiepiſcopi Senenſis a ſecretis in legatione in Germaniam ſub Paulo II. idem Canonicus Senenſis, atque inde Epiſcopus ab An. 1483. Pientinus (*Pienza* in Hetruria) & Ilcinenſis, & Innocentio VIII. Magiſter Ceremoniarum, defunctus ſub Alexandro VI. An. 1496. Scripſit *Summam Conciliorum Baſileenſis* An. 1431. *& Florentini* An. 1438. ſeq. habiti, quæ in Tomis Conciliorum Labbeana Tomo XIII. pag. 1488. & Harduin. Tom. IX. pag.

(*a*) Tom. XII. Auguſtin. edit. Amſt. p. 516.

(*b*) Bælii Dictionnaire in *Patrice*. Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVIII. pag. 145. ſeq. ubi V. C. Apoſtolus Zenus accurate & diligenter de hoc Scriptore diſſerit.

pag. 1081. ad calcem Florentini legitur ſcripta circa An. 1480.

Deſcriptionem adventus Friderici III. Imperatoris ad Paulum II. aqud Raynaldum ad Annum 1469. quæ integrior apud Mabillonium Muſei Italici Tom. I. pag. 256. 272.

Hiſtoriam Conventus Ratisbonenſis Anno 1471. *celebrati* ad Jacobum Piccolomineum Cardinalem, inter cujus Epiſtolas Mediol. 1506. atque alibi vulgatas prodiit & in Freheri Scriptoribus rerum Germanic. Tom. II. pag. 288.

Vitam Fabiani Bencii, Politianenſis, Sacrorum Canonum Profeſſoris, defuncti Romæ 30. Novembris A. 1481. ad Bartholomæum Paganuccium JCtum, editam a Mabillonio Muſei Italici Tom. I. pag. 251. 255.

Libellum *de Senæ urbis antiquitate*, & alium *Hiſtoriarum Senenſium* ab An. 1186. ad 1388. utrumque adhuc ineditum, de quo vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 355. ſeq. & de libro *de annatis* pag. 359.

Idem Patricius cum *Jacobo Lucio*, Epiſcopo Cajacenſi, & *Joanne Burchardo*, Cærimoniarum Magiſtro & poſtea Hortenſi Epiſcopo, recenſuit juſſu Innocentii VIII. *Pontificale Romanum* de ritibus Pontificum in ordinationibus, benedictionibus, exauctorationibus &c. Romæ 1485. 1487. Lugduni 1511. fol. Sicut vero antiquiora atque inter ſe paſſim diverſa diverſis temporibus Pontificalia MSS. feruntur, ut quibus ex Bibliotheca Regia & Colbertina uſus eſt ad libros de antiquis ritibus V. C. Edmundus Martene. Ita poſt Patricium ſub Leone X. Pontificale novo ſtudio iterum recenſitum eſt ab *Alberto Caſtellano*, Venetiis 1520. & Lugduni 1542. Inde ſine nominibus illorum, quorum opera ad hunc laborem uſi ſunt Pontifices, Pontificale novo ſtudio recognitum lucem vidit auctoritate Clementis VIII. An. 1596. & Urbani VIII. An. 1644. quod recuſum habeo Coloniæ 1682. 8. exſtat & editio Antvverpienſis 1707. 8. de qua D. Joannes Fabricius Helmſt. Tom. VI. Bibliothecæ pag. 543.

Cerimoniale Romanum ad eundem Innocentium VIII. An. 1488. ſive *libri III. de ſacris cærimoniis Eccleſiæ Romanæ* in eligendo & colendo Pontifice, in excipiendis Cardinalibus & externis Principibus, eorumque Legatis &c. ab eodem Patricio recogniti, & poſtea editi a *Chriſtophoro Marcello*, Archiepiſcopo Corcyrenſi, cui gravis eo nomine plagii dica ſcribitur a *Paride de Craſſis*, Epiſcopo Peſarenſi, aliiſque, (*a*) ſed ſtrenue defenditur ab Apoſtolo Zeno in Tomo XVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 367. ſeqq. Prodiit hoc Cerimoniale Rom. 1516. cum Privilegio Leonis X. Venetiis 1516. fol. Florentiæ 1521. Coloniæ 1557. 8. Romæ 1560. fol. Coloniæ 1572. 8. Venetiis 1573. 1582. 1616. & cum nihilominus eſſet rariſſimum, curante nobiliſſimo *D. Chriſt. Godofredo Hofmanno* recuſum eſt noviſſime in Tomo ſecundo novæ collectionis, Lipſiæ 1733. 4.

Auguſtinus de Roma. ſupra, *de Favaronibus*, & *Cantuarienſis*.

Auguſtinus Ticinenſis. ſupra, *de Novis*.

Auguſtinus Triumphus, Anconitanus Ordinis Auguſtin. interfuit Concilio Lugdunenſi An. 1274. juvenis, & poſt varias obitas legationes, officiaque Carolo & Roberto Regibus Siciliæ præſtita obiit Archiepiſcopus Nazarenus Neapoli 1328. ætatis 85. de quo Cornelius Curtius in elogiis Auguſtinianorum pag. 129. ſeq. & Philippus Eliſſius pag. 89. ſeq. encomiaſtici Auguſtiniani. Epitaphium habet Miſſonus itinere in Italiam pag. 429. quod cum icone, vita, & elencho operum præmittitur etiam Triumphi ſummæ *de poteſtate Eccleſiaſtica* ad Johannem XXII. poſt priores An.

(*a*) Vide Mabillonium Tomo II. Muſei Italici pag. 584. & Commentario prævio ad illum Tomum p. VI. Balii Lexicon in *Graſſis* nota D. Johannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterariæ Tomo III. pag. 145. ſeqq. Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 275. ſeqq.

An. 1473. & 1579. editiones recusæ Rom. 1582. cujus exempla quædam Annum 1584. alia 1585. præferunt, fol. *Milleloquium* ex S. Augustini scriptis, absolutum a Barthol. Urbinate Episcopo prodiit Lugduni 1555. In *Canticum Deiparæ*, *salutationem Angelicam*, & super *Missus est Angelus*, post editiones Romanas recudi fecit Petrus de Alva & Astorga in Bibliotheca Mariana, Madrit. 1648. fol. Longe plura ejus edita atque inedita apud Elssium videantur, qui pag. 102. memorat itidem illius Tractatum *de cognitione animæ*, *ejusque potentiis* recensitum & Bononiæ Anno 1503. editum ab *Augustino Placentino*, Eremita, qui scripsit etiam destructionem arboris Porphyrianæ.

Avitus Viennensis Episcopus & Poeta. supra, *Alcimus*.

Avitus Presbyter *Bracarensis* in *Hispania*, Latine e Græco vertit, teste Gennadio cap. 47. *Luciani* (*a*) Presbyteri Hierosol. sive Caphargamalensis, *narrationem de inventione sepulchri & reliquiarum corporis S. Stephani* Martyris primi: præmissaque ad *Palconium*, Episcopum Braccarensem, Epistola, reliquias illas per *Orosium* misit An. 416. (*b*) Exhibent narrationem illam Latine ex Aviti versione Surius 3. Augusti, Baronius ad Annum 415. Combefisius Tomo VII. Bibliothecæ Concionatoriæ pag. 573. Editiones Augustini Lovan. Tom. X. Benedictinorum vero Parif. Amstelod. & Venet. ad calcem Tomi VII. *Epistolam ad Papam Palconium* edidit Mabillonius Tomo IV. Analector. pag. 181. (pag. 386. editionis novæ in fol.) Quam parum illa narratio mereatur fidei, disputat Bochartus Tomo I. Operum pag. 1228. seq. Non dubitavit tamen de ea S. Augustinus XXII. 8. de C.D. nec Grotius ad Act. VIII. 2. Vide & infra, *Evodius* & *Severus*.

Auminus Keldus, Scotus Episcopus, Cangio notus ex solo Dempstero, qui ait eum obiisse A. 1298.

Aunarii, aliis *Aunacharii*, Episcopi Autissiodorensis, qui Anno 573. Concilio Parisiensi subscripsit, *Epistolam ad Stephanum Presbyterum*, de scribenda Vita *S. Germani*, (*c*) qui ab Anno 420. ad 448. Episcopatum Autissiodoriensem gessit, in Bibliotheca S. Germani de Pratis Codice 633. legit Cangius. De aliis vitæ S. Germani Scriptoribus infra *Constantius* Lugd. & *Hericus*.

Aurelianus Clericus Remensis Ecclesiæ, ad Bernardum Archicantorem, postea Episcopum, teste cap. 110. Sigeberto, scripsit Tonarium Regularem, sive *de regulis modulationum*, *quas tonos sive tenores appellant*, & *de earum vocabulis*. Ab hoc Aureliano *Epistolas Martiali Lemovicensi* suppositas fuisse suspicatur Barthius XLV. 7. & 21. Adversar. nullo alio ductus argumento, quam quod *Vita & Acta Martialis Lemovicensis* sub *Aureliani* nomine feruntur, edita Parisiis 1522. 8. & cum Abdia Basileæ 1552. fol. adde Acta Sanctorum 30. Junii Tom. V. pag. 535. sed ille Aurelianus commentitius se auditorem illius adeoque Apostolorum temporibus propiorem profitetur. Noster, qui de Musica scripsit, a Trithemio cap. 294. notatur vixisse circa A. C. 900.

Aurelianus non Lugdunensis, ut legas apud Miræum in auctario c. 151. sed Arelatensis fuit, qui *Vigilium* Papam velut Chalcedonensi Synodo per trium capitulorum damnationem iniquum monuit. Vide Baronium ad Annum 550. num. 8. seq. *Epistola* ejusdem Aureliani ad *Theudebertum I.* ab Anno 534. ad 547. Francorum Regem, apud Andream du Chesne Tom. I. Histor. Francorum pag. 857. *Instituta Regulæ ad Monachos & ad Virgines* vulgavit Lucas Holstenius Parte secunda pag. 58. & Parte tertia pag. 35. Codicis Regula- V rum,

(*a*) Vide Eustratium de vita functorum statu cap. 23. Photium Cod. 171. Nicephorum XIV. 9. Nicolaum Antonium III. 2. Bibliothecæ veteris Hispaniæ.

(*b*) Marcellinus Comes ad Annum 415. 416. fasti Idaciani & Chronicon a Ruinarto editum in Historia persecut. Vandalicæ pag. 113. 114. Baronius ad Martyrolog. Rom. 3. Augusti.

(*c*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 267. 268.

rum, Romæ 1661. Parisiis 1663. 4.

Aurelius Brandolinus, infra, *Brandolinus*.

Aurelius Episcopus Carthaginiensis ab Anno 391. ad 429. strenuus Ecclesiasticæ doctrinæ & disciplinæ assertor adversus Ethnicos, Donatistas, Cælestium, ac Pelagianos, & Tertullianistas, de quo diligenter & accurate Tillemontius Tomo XII. Memoriarum Historiæ Ecclesiasticæ pag. 554. seq. ubi etiam de Conciliis sub eo habitis Milevitano, Hipponensi, & Carthaginiensibus. De Dea Cœlesti ejusque cultu per Aurelium Carthagine everso Baronius ad Annum 392. & Caveus in Parte secunda Historiæ Litterariæ S. E. *Epistola Encyclica* de damnatione Pelagii & Cælestii ex Cresconio apud Baronium ad Annum 419. & in Conciliorum Tomis. *Epistolam* Aurelio suppositam *ad Damasum* rejicit Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 544. cum Baronio ipso ad Annum 374. & Possevino.

De Aurelio Apollinari, qui teste Vopisco cap. 1. Numerian. gesta Cari Imperatoris jambis scripsit: nec non de *Aurelio*, sive *Aureliano Festivo*, Aureliani liberto, quem Lampridius cap. 6. ait Firmi Tyranni vitam tradidisse: ac de liberto Patris Aurelii Alexandri Severi *Aurelio* Philippo, & de *Aurelio Vero*, quos Alexandri Severi Imperatoris vitam in litteras, misisse, ex eodem Lampridio cap. 3. & cap. 48. novimus, quemadmodum & de Scriptoribus Latinis, quorum scripta habemus, *Aurelio Victore* Historico, & de *M. Aurelio* Olympio Nemesiano Poeta, opportunior locus dicendi fuit in Bibliotheca Latina.

Aurelius Augustinus. supra, *Augustinus*.

B. Pontii Martyrium, quod circa Annum Christi 257. 2. Id. Maji obiisse traditur, contubernalis ei, qui fertur scripsisse, non *Aurelius* vocatur, ut a Joanne Gottfrido Oleario pag. 96. Bibliothecæ S. E. sed *Valerius*, apud Baluzium, qui primus edidit Tom. II. Misc. p. 124.

Ausonius, de quo dixi in Bibliotheca Latina III. 10. sed quoniam nonnulla videor mihi ab eo tempore de illo scriptore observasse non indigna fortasse Lectoris studio, caput illud integrum cum auctariis novis hoc loco subjicere, in specimen novæ editionis Bibliothecæ Latinæ volui.

Decimus Magnus Ausonius (*a*) Burdegalensis, Grammaticus & Rhetor doctissimus, Poeta vero suavis atque ingeniosus, CHRISTI (*b*) etiam sacris addictus, etsi ejus rei rara (certa tamen) in

(*a*) Ausonii hujus Pater Julius Ausonius, Vasatensis, Medicus Valentini senioris. Ejus libros de medicina memorat Marcellus Empiricus. Fertur & illius dictum *beatum esse non qui habet quæ cupit, sed qui non cupit quæ non habet*. Adde Josephum Scaligerum in Ausonii vita, Vossium libro de Philosophia pag. 103. & Joannem Fridericum Gronovium libro II. Observationum cap. 17. Quam bonus vir fuerit Ausonius ille pater, docet filius Epicedio in eum scripto, quo inter alia testatur nonagenarium obiisse. Genealogiam integram vide parentalibus subjectam pag. 143. edit. Jacobi Tollii. Alius fuit Ausonius Sophista, de quo Suidas.

(*b*) Olaus Borrichius Vir. Clariss. in libro de Poetis pag. 73. & doctissimus Caveus Parte II. Historiæ Litterariæ Scriptorum Eccles. pag. 100. Christophorus item Hendreichius in pandectis Brandenburgicis Tom. I. pag. 360. non dubitant Ausonium religione Ethnicum pronunciare: quin vir insignis doctrinæ Ludovicus Antonius Muratorius Tom. I. Anecdotorum Bibliothecæ Ambrosianæ pag. 114. ait neminem dubitare, quod a religione Christiana alienus Ausonius fuerit. Addidit Borrichius, etiam propterea a Pontio Paulino amico identidem objurgatum. Et pag. 74. *Paulinus discipulus Ausonii, quem colebat ut præceptorem, sed ut aversum a Christiana religione subinde increpabat*. At enim dubio procul fallitur vir doctus una cum Vossio, qui pag. 55. Poet. latin. de Ausonio: *Poeta*, inquit, *fuit gentilis, quemadmodum ex Paullino liquet*. Videtur etiam pro Ethnico habere Bailletus in Judiciis de Poetis, tum Philippus Brietius syntagmate de Poetis Latinis, quæ sententia non minus a veritate est repulsa, quam quod Gaddio persuasum propemodum a Trithemio esse video, Poetam hunc eundem Episcopum quoque extitisse Burdegalensem Tom. I. de Scriptoribus non Ecclesiasticis pag. 57. Christianum vero fuisse Ausonium, ut ad alia argumenta ex ipsius scriptis recurrere non sit necesse, idem Paullinus luculenter testatur ad eum scribens in hæc verba:

Inque tuo tantum nobis consensus amore est,
Quantus & in CHRISTO connexa mente colendo.

Rectius itaque Gyraldus dialogo 10. de Poetis: *Christia-*

in scriptis suis reliquit vestigia. Ab Imp. Gratiano, quem non minus ac Valentinianum fratrem in bonis litteris instituerat, promotus ad Quæsturam, & An. CHRISTI 376. ad Præfecturam prætorii Italiæ, & An. 387. ad Præfecturam prætorii Galliarum, & Anno C. 379. ad Consulatum, obiit imperante Honorio post A. C. 392. major octogenario. De Ausonio consulenda vita Fl. Malli Theodori scripta ab *Alberto Paulo Rubenio*, & vulgata a Joanne Georgio Grævio. Ultraject. 1699. 12. pag. 17. seqq. & *Joannes Ægidius Lacarry* S. J. in historia Galliarum sub Præfectis Prætorio Galliarum a Constantino M. ad Justinianum Paris. 1675. 4. & *Jo. Baptista Souchay* in vita Ausonii nuperæ editioni præmissa, nec non *Beletus* diss. de Ausonio recitata in Academia Regia Scientiarum & litterarum elegantiorum Burdegalensi. *Biblioth. Francoise* An. 1726. mense Majo & Junio pag. 52. seqq. Idem Beletus novam parat Ausonii ἔκδοσιν, in qua singulis poematiis cæterisque lucubrationibus tempus & alios characteres historicos est assignaturus. *Journal des Savans* 1730. Octobr. pag. 176. Vicarium Africæ fuisse notat Josephus Scaliger lib. 2. lect. Ausonianar. cap. 17. ubi & alia. Consulatum suum incidere in Annum Urbis conditæ 1118. qui ex supputatione Ausonii Epocham Varronianam tredecim annis intervertentis (*a*) respondet Anno Chr. 379. testatur ipse Epigrammate 3. pag. 93. edit. Tollianæ.

Mille annos centumque & bis fluxisse novenos
Consulis Ausonii nomen adusque leges.

Et Epigrammate 2.

Annis undecies centum conjunge quaternos,
Undecies unumque, super (b) trieterida necte
Hæc erit æternæ series ab origine Romæ.

Fastos digessit Ausonius usque ad Annum Urbis conditæ 1122. CHRISTI 382. Hinc epigrammate 4.

Hactenus adscripsi fastos: si sors volet, ultra
Adjiciam. Si non, qui legis adjicies.
Scire cupis qui sim? titulum qui quartus ab imo est
Quære, leges nomen Consulis Ausonii.

Sed jam pridem isti Ausoniani fasti interciderunt. Vir illustris Ezech. Sphanhemius Tomo II. de usu numismat. pag. 414. ait a sanioribus Criticis Ausonium religione gentilem credi, non Christianum. Verius tamen est CHRISTI sacris addictum fuisse, ut argumentis non inficiandis jam ostendi, licet carmen Paschale & versus rophalicos alterius scriptoris esse ponamus. Nolim tamen assentiri Trithemio Ausonium Episcopum Burdegalensem Concilio Treverensi (An. C. 386.) interfuisse affirmanti cap. 114. de scriptoribus Ecclesiasticis. Alius fuit Ausonius Martyr, Seculo VIII. Episcopus Engo-

V 2 lis-

stianus quidem Ausonius fuit, ut ex ejus versibus & item Paullini ejus discipuli facile colligimus, sed petulantior tamen & lascivior (respicit Gyraldus tum Epigrammata quædam lasciva & flammis judice Cæsare Scaligero expianda, tum obscœnum centonem nuptialem Valentiniano Imperatore rogante, qui nuptias simili lusu descripserat, ab Ausonio compositum) *quam ut inter Christianos numerari dignus*. Josephus quoque Scaliger Ausonium *serio Christianum fuisse* scribit lib. II. cap. 32. Auson. lect. Adde his Theophilum Raynaudum in Hoplotheca contra ictum calumniæ Tom. XII. Opp. p. 420. & Bælii Dictionarium edit. 2. Objurgavit vero Ausonium Paullinus non ut aversum a Christiana religione, sed quod ille religiosum Paullini secessum palam improbaret. Fortassis male quoque ferebat Paullinus in Ausonii carminibus legere se quædam ἐθνικώτερον scripta, quale est illud cap. 1. in Professoribus Burdegalensibus:

Et nunc, sive aliquid post fata extrema supersit,
Vivis adhuc, ævi quod periit meminens.
Sive nihil superest, nec habent longa otia sensus,
Tu tibi vixisti, nos tua fama juvat.

(*a*) Vide Antonii Pagi Criticam Baronianam ad Annum CHRISTI 302. num. 15. seq. & Petri Relandi fastos Consulares pag. 464. Pagius consimili epocha cum Ausonio Arnobium quoque usum conjicit.

(*b*) Undecies unum i. e. undecim, quibus quatuor cum trieteride additi conficiunt duodeviginti.

lismensis in Aquitania, de quo Acta Sanctorum Tomo V. Maji 22. pag. 131. seq.

II. Exstat *Liber Epigrammatum*, quibus præmittitur Theodosii (*a*) Epistola, qua Ausonium parentem vocat, eumque rogat ut scripta sua audacter ad se perferat, non minus patrocinii & amoris reperturus, quam docti Poetæ & scriptores quondam ap. Aug. invenere. Hanc Epistolam sequitur 1. triplex præfatio versu scripta, una ad Theodosium Imp. altera ad Syagrium, tertia ad Latinum Pacatum Drepanium, quem filium i. e. discipulum appellat. *Hugolinus Martellus* Florentinus commentatione de expedita discendi ratione ad Ausonii epigramma CXLI. de Demosthene, Florent. 1591. scriptoris mentem minus est assecutus, ut notatum Gabrieli Naudæo in syntagmate de studio liberali, quod vide sis pag. 582. 583. Tomo I. methodorum de studiis instituendis junctim editarum curante Thoma Crenio, 2. *Ephemeris* (*b*) sive *totius diei negotium*, vario carminis genere. 3. *Parentalia* quibus carorum suorum, ut ipse loquitur, obitus commemorat. 4. *Commemoratio Professorum Burdegalensium*. 5. *Epitaphia Heroum qui bello Trojano interfuerunt*, adjecta a Gvilelmo Cantero & aliis peplo Græcorum Epigrammatum in eosdem heroas, auctore Aristotele, sed ut Joannes Tzetzes ad Hesiodum monet, non Stagiritæ. Addidit Ausonius alia *quædam Epitaphia* ut de Niobe, Didone, Diogene Cynico &c. 6. *De XII. Cæsaribus per Svetonium Tranquillum scriptis Monosticha* dicata Hesperio filio, & *de iisdem Cæsaribus a Julio Cæsare usque ad Heliogabalum* (*c*) *tetrasticha*. Hæc sæpius ad calcem Svetonii vulgata sunt. *Tetrasticha* Ausonii *de Cæsaribus* occurrunt etiam P. I. elogiorum Joannis Papirii Massoni pag. 147. seq. 7. *Claræ urbes* sive *Ordo nobilium urbium* seorsim prodiit cum Hippolyti a Collibus de urbium incrementis. Etiam Pictav. 1565. una cum commentario Eliæ Vineti. 8. *Ludus*, sive *Sententiæ septem Sapientum* ad Latinum Drepanium Pacatum Pro-Cos. 9. *Idyllia XX.* (*d*) quorum primum est *Carmen Paschale* Proco (*e*) dictum, quod incipit:

Sancta salutiferi redeunt solennia Christi.

Neque confundi debet cum hypobolimæa, Ausoniique nomine falso edita *oratione Paschali versibus* (*f*) *rophalicis*, qui incipiunt pag. 326.

Spes Deus æternæ Stationis conciliator.

Idyllii septimi in Bissulam major pars & lascivior periit. Decimum sive Mosella elegantissimum est, & cum selectis Tibulli Propertiique elegiis illustratum a Paulo Duizio, Mussiponti 1615. 8. & cum commentariis Marqv. Freheri separatim prodiit Heidelbergæ 1619. fol. Vide etiam Clarissimi Viri Conradi Samuelis Scurtzfleischii dissert. historico-politicas pag. 520. seq. Tertium decimum est *cento Virgilianus Nuptialis* & *fescenninus* cujus iterum memini infra libro IV. cap. 1. Henricus Meibomius, qui hunc Centonem cum Probæ & Capiluporum suisque centonibus Virgilianis

(*a*) Hæc Epistola præter causam suspecta videtur Mariangelo Accursio, Caspari Barchio XII. 12. & LVIII. 3. Adversar. absurde anctorem suspicato Ascensium.

(*b*) Hanc qui legerit, Christianum fuisse auctorem minime dubitabit. Vide edit. Tollii. pag. 96. 98. seq.

(*c*) Scripserat in cæteros quoque Imperatores usque ad Theodosium, sed reliqua tetrasticha perierunt.

(*d*) Idyllia quædam illustrata a *Francisco Sylvio* Ambiano. 1516.

(*e*) Forte a *Proconsule* dictum, uti Idylium VIII. est precatio Ausonii Consulis.

(*f*) Versus rophalici dicuntur, quod ῥοπάλου, sive clavæ more voces gradatim surgunt & augentur numero syllabarum, sive per singula vocabula singula singulis syllabis increscunt, ut Homeri ille Iliad. libro tertio vers. 182. de quo præter Eustathium Gellius XIV. 6. *ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον*. Calix ῥοπαλωτὸς apud Dionem in Commodo pag. 825. E. *in clavæ figuram formatus*. Svidas κύλιξ ῥοπαλ. Pro *Rophalicis* versibus minus bene alii legunt *Eurvphallicos*. Vide Bernhardi Monetæ notas ad Menagiana Tom. IV. pag. 180.

nis edidit Helmstadii 1597. 4. satis se causæ putavit in eo reperisse, ut Ausonium Christianum fuisse negaret & paganis audacter adscriberet, qua in re virum doctum fefellit ratio. *Cupido Cruci affixus* ibidem mihi dictus, Idyllii sexti locum occupat. Cum variorum notis recusus est Hagæ Comitis Anno 1712. 8. (*a*) ad calcem Pervigilii Veneris, de quo dictum est supra. Carmine Germanico reddidit Martinus Opitius libro silvarum quinto. Hujus idyllii sexti de Cupidine crucifixo locum insignem v. 16. sq. *Fulmineos Semele* &c. illustrant Viri Clariss. Oudinus S. J. & Ravionus de Varennes. Journal des Savans 1718. pag. 197. 205. Memoires de Trevoux 1717. pag. 1181. 1189. *Gryphum ternarium*, sive Idyllion undecimum illuminavit Scaliger Ep. 199. Claudius item Minos Divionensis, Parisiis 1574. 4. & Franciscus Sylvius, Ambianas Anno 1516. ac Franciscus Sanctius Brocensis una cum Ovidio in Ibin, Salmanticæ 1596. 8. At Idyllium decimum quintum de ambiguitate vitæ seorsim excusum cum commentario Henrici Vagetii Hamburgi 1637. 8. Idem cum distichis Catonis, aliisque prodiit 1500. 4. Idem Idylium Alcaicis versibus latinis expressum a *Salmonio Macrino* lib. V. hymnorum pag. 188. Græca metaphrasi donavit *Fridericus Jamotius* p. 57. poemat. Idyllium hoc Ausonii Græce redditum a Fed. Morello 1596. 12. Elegiam ejusdem argumenti scriptoris recentioris edidit Barthius XLV. 16. Adversf. Ad *Idyllion de Viro bono*, sive [illegible] dissertatio Magni Danielis Omeisii lucem vidit Altorfii 1705. 4. in qua & plura de Ausonio. 10. *Eclogarium variorum poematiorum & Epigrammatum*, quorum pars ut in aliis quoque Ausonii carminibus expressa e græcis, qui in Scaligeri editione & aliis quibusdam adjuncta leguntur. Epigramma Græcum *Posidippi* sive *Cratetis* Cynici, quod expressit Ausonius & amplificavit, una cum contrario *Metrodori* legitur in Anthologia Epigrammatum Græcorum lib. 1. pag. 27. seq. In MS. Codice Antonii Eparchi qui hodie servatur in Bibl. Regis Christianissimi, prius illud exstat sub *Heracliti* nomine, alterum *Democrito* tribuitur. Vide Bandurium ad antiquitates Constantinopolitanas p. 882. *Apophthegmata Græciæ Sapientum* cum Scholiis Erasmi, distichis Catonis & aliis quibusdam, Francof. ad Oderam 8. *Carmen Paschale* cum notis *Speltini*, in collectione poematum Speltini, Erfurti 1501. 4. 11. *Liber Epistolarum XXV.* uti omnia hactenus enarrata, vario carminis genere. Idylliis & Epistolis nonnullis subinde Epistola prosa scripta præmittitur. 12. *Oratio Panegyrica ad Gratianum Imperatorem* qua illi pro Consulatu gratias agit, sæpenumero edita cum XII. Panegyricis, uti dictum est supra. *Periochæ in Homeri Iliadem & Odysseam*, quas emendasse se profitetur *Christianus Rittershusius* Epistola ad Josephum Scaligerum Tomo II. Sylloges Burmannianæ p. 329. 14. In editione Vineti (sicut in nupera ad usum Delphini p. 418. sed in notis) leguntur etiam *tetrasticha in singulos menses*, quæ Scaliger in sua omisit, at in Catalectis Veterum Poetarum edidit sine auctoris nomine, quod & in sua veterum Epigrammatum latinorum editione fecit P. Pithœus. In vetustissimo Calendario Romano, quod e Codice MS. Bibliothecæ Cæsareæ vulgavit Petrus Lambecius ad calcem libri quarti commentariorum, & Grævius inseruit tomo octavo thesauri Antiquitatum Romanarum, Montfauconus tomo primo supplementi Antiquitatis explicatæ: tetrastica ista, quæ Grævius & nuperus Ausonii editor Ausonio haud indigna judicat, imaginibus mensium singula sunt subjecta, illasque pulchre referunt. Confer Eustathium de Ismenis & Ismeniæ amoribus libro quarto, ubi duodecim mensium imagines prisco more depictas describit. Accuratissimus fuit Ausonius in lege metrica

(*a*) Journal des Savans 1713. pag. 193.

trica ſyllabarum obſervanda, Græcis nonnullis exceptis, in quibus pronunciationi & accentibus pro more temporis ſui ſe præbet plus nimio obſequentem, ut notavit Nicolaus Heinſius Epiſt. ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. ſylloges Burmannianæ pag. 542.

III. Auſonium Geſnerus primum editum narrat ab Aldo, ſed Laurentius Pignorius Epiſt. 16. auctor eſt Auſonium nos debere Matthæo Boſſo, Angelo Politiano, ac Thaddæo Ugoleto: & Sauchæus Venetam ſe An. 1470. fol. ſine Typographi nomine evolviſſe teſtatur: in Beughemii incunabulis Typographiæ memorari video ἔκδοσιν Mediolanenſem Anni 1490. quam editionem Auſonii An. 1490. principem vocat Roſveidus ad Paulini carmen IV. pag. 836. deinde Venetam An. 1496. fol. cum præfatione Georgii Merulæ. Exſtat etiam Veneta An. 1494. Parmenſis 1499. & Auſonius excuſus Mediolani An. 1497. cum Terentiano Mauro. Vide Diarium Venetum, Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVII. pag. 303. Poſſideo editionem cum *Thaddæi Ugoleti* Parmenſis præfatione vulgatam Venetiis 1501. 4. Paſſimque notatam manu viri ſummi *Andreæ Alciati*. Epigrammata quædam acceſſerunt primum Auſonio ex Bibliotheca *Georgii Merulæ* Alexandrini. Fertur quoque editio Lipſienſis 1515. 4. & Pariſienſis a *Michaele Humelbergio* emendata, apud Jodocum Badium Aſcenſium, *Hieronymi* etiam *Aleandri* (*a*) caſtigationum ſpem facientem, Anno 1517. 4. Eodem Anno Aldus Auſonium vulgavit 8. Omitto editiones Baſileenſem *Valentini Curionis* Anni 1523. Lugdunenſes apud Gryphium 1540. 8. & 1549. Pariſienſem a Vineto caſtigatam, curante Vineti amico Jacobo Goupylo An. 1551. Lugdunenſem Ludovici Miræi 1557. 8. Antvverpienſem Theodori Pulmanni, minore forma An. 1567. Præ reliquis vero laudanda luculenta Auſonii editio, cura viri docti *Eliæ Vineti* vulgata, Burdegale A. 1575. 4. una cum commentariis ejuſdem A. 1580. eadem forma excuſis, & poſt ejus (*b*) obitum An. 1590. 4. titulis quorundam exemplorum Annum 1604. præferentibus, in qua editione additæ præter Scaligeranas animadverſiones notæ Turnebi, Junii, Canteri, Lipſii. Huic Vineto antequam commentarii ejus in lucem emitterentur, *Joſephus Scaliger* ſuos Auſonianarum Lectionum Libros II. inſcripſit A. 1573. in quorum poſtremi capite ultimo, Poetæ vitam ſuccincte narratam tradidit. Iidem deinde frequenter editi ſunt cum Auſonio non tantum Lugduni 1575. 12. ſed & apud Commelinum 1588. 8. & eodem Anno & 1608. minore forma Genevæ, alibique ab eo tempore ſæpius, additis ſelectis Vineti notis & excerptis ex opere Adverſariorum Adr. Turnebi: & ſcriptis Philologicis Adr. Junii, Gvilelmi Canteri, & Juſti Lipſii. Ante Vinetum & Scaligerum diatribas in Auſon. Ovidium & Solinum vulgaverat *Mariangelus Accurſius* Romæ 1524. fol. qui plagii poſtulatus, quod labores Fabricii Varani, Epiſcopi Camerini ſibi tribuiſſet, crimen illud a ſe removit hoc concepto jurejurando: *Quod Dii hominesque, fas fideſque audiat, ſacramenti religione & ſi quid eſt jurejurando ſanctius, affirmo, idque rite pariter ac ſine dolo ma-*

(*a*) Vide Mich. Maittaire Tom. II. Annal. Typogr. pag. 306.

(*b*) Obiit Vinetus Anno 1587. Ejus ſecundæ editionis commentarii meminit Joſephus Scaliger pag. 403. Epiſt. gryphum ternarii Auſoniani expoſiturus ad Nicolaum Michaelium: *Scis quam non vulgaris eruditio ſit in poematis Auſonii. In quibus Gryphus ternarii melioribus ævi noſtri Grammaticis crucem fixit, quamquam conatus omnium eluſit recondita & velo ænigmatum ſummota doctrina: Nam Sylvius Ambianus nihil niſi triviali moneta percuſſit. Bonus Vinetus non ſolum ſibi, ſed & eruditioribus, etiam in iis, quæ plana ſunt, diffidit. Et quamvis in commentario ſecundo, quod nuper poſt ejus mortem recoctum eſt, multa de noſtris lectionibus Auſonianis in ſuas diatribas tranſcripſerit. nihil tamen quo doctioribus Auſonius familiarior fieret expromſit.* Confer etiam, ſi placet, Thomæ Crenii Part. IV. Animadverſ. pag. 11. ſeq. ubi & alia quædam ad notitiam editionum Auſonii facientia.

malo dici, cæterisque accipi volo, me nec ullius unquam scripta perlegisse, ac ne conspexisse quidem, unde vel tantillum lucubrationes nostras redimiri juvarique datum fuerit. Quin imo laborasse quoad ejus fieri licuerit, ut si quippiam alterius, post observationem quoque meam editam occurrerit, e nostris protinus aboleverimus. Quod si pejerem, tum Pontifex perjurio, malus autem genus diatribis contingat, usque adeo ut si qua bona aut saltem mediocria in ipsis fuerint, imperitorum turba pessima, bonis leviuscula tricisque vilia censeantur; famæ si qua manent munera, vento evolent, proque vulgi levitate ferantur. Conradus Rittershusius pag. 113. ad Guntheri Ligurinum memorat exercitationes suas ad Ausonium, in quibus plura loca Nazarii & aliorum Panegyricorum emendaverit. Sed nec illæ, nec *Casparis Barthii* animadversiones ad Ausonium, aut *Henrici Ernstii* notæ atque variæ lectiones unquam viderunt lucem, quod sciam; licet exstant Rittershusii ad Panegyricos observationes quædam, ut supra Lib. II. cap. 22. dicere me memini.

Ab eo tempore eleganter hunc scriptorem Lugduni Batavorum 1671. 8. in lucem emisit *Jacobus Tollius* cum notis integris Scaligeri, & in Mosellam Marqu. Freheri, selectisque in Ausonium animadversionibus Accursii, (quanquam integras titulus, sed falso promittit) Vineti, Barthii, Acidalii, J. F. Gronovii & Joannis Georgii Grævii, de cujus postremi consilio Ausonium illustratum edendi occurrit quoque mentio in Epistola Benedicti Hœpferi, Tubingensis, data An. 1673. 20. Maji, editaque in semestri primo Annalium Academiæ Helmst. 1722. 8. pag. 185. In frontispicio editionis Tollianæ abesse Epistolam *Theodosii* Augusti, & in opere ipso, *Paulini* ad Ausonium Epistolas, miratus Nicolaus Heinsius Epistola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. sylloges Burmannianæ pag. 541. 542. infinita adhuc notat superesse in Ausonio castiganda illustrandaque, atque inter alia laudat librum veterrimum Vossianum.

Denique in usum Delphini Ausonius illustrari cœptus est a *Juliano Florido*, Canonico Carnotensi, de cujus Apulejo supra dixi. Illam editionem imperfectam relictam, Florido etiam 15. Septembris Anno 1725. Parisiis extincto, recensuit, supplevit, emendavit, dissertationem de vita & scriptis Ausonii, suasque animadversiones adjunxit *Johannes Baptista Souchay* Regiæ Inscript. & humanior. literar. Academiæ socius, usus etiam notis ineditis *Martini Despofii*, quæ in Bibliotheca Regia MStæ asservantur. Parisiis 1730. 4. Journal des Savans An. 1730. Octobris pag. 163. Journal Literaire Tom. XVI. pag. 461. Acta Eruditorum Anno 1732. pag. 489.

S. Austregisili, Archiepisc. Bituricensis An. 611. defuncti Vita apud Surium & in Actis Sanctor. 20. Maji. Res gestæ ac miracula tribus libris comprehensa auctoribus antiquis sed anonymis apud Labbeum Tomo II. Bibl. novæ MSS. pag. 350. S. Austregisili elogium id. pag. 363. adde Carolum le Cointe T. II. annalium p. 738. sq.

Cronicon *Austriacum* ab A. C. 852. ad 1327. in Tomo I. scriptorum Germ. Freheri pag. 431.

Aliud ab Anno 928. ad 1319. in Hieronymi Pez scriptoribus rerum Austriacarum Tomo I.

Aliud ab Anno 1012. ad 1189. idem pag. 547.

Aliud a Conrado I. sive Anno 912. ad 1273. pag. 685.

Vide & infra, *Vitus Arnepeckius*.

Scriptores rerum *Austriacarum* veteres ac genuini editi ab *Hieronymo Pez* Bernardi fratre, Austriaco Ipsensi Monacho Mellicensi Ordinis Benedict. duobus Voluminibus (*a*) Lipf. 1721. & 1725. fol.

(*a*) Quæ in singulis contineantur, distincte exponunt Acta Eruditorum An. 1721. pag. 321. & An. 1725. pag. 385. & Acta Eruditorum Germanica Parte 72. Tom. VI. pag. 1037. & Parte 109. Tom. X. pag. 61.

fol. a quo Volumen etiam tertium atque aliud *Austriæ Diplomaticæ* libenter exspectamus.

Autbertus Cassinensis, & antiquior hoc Ambrosius *Autbertus*. Vide supra, *Ambrosius* pag. seq.

Auxilius Grammaticus, de quo Ausonius Epigrammate 138.

Auxilius Francus Presbyter a Formoso ordinatus circa An. 894. scripsit *libros II. de ordinationibus a Formoso factis*, contra Stephanum VII. Sergiumque, (*b*) & contra intestinam Rom. Ecclesiæ discordiam, sive ut Sigebertus cap. 112. *super persona Infensoris & Defensoris, de ordinationibus exordinationibus & superordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus & superordinationibus*. Edidit Joannes Morinus ad calcem operis præclari de sacris ordinationibus pag. 348. edit. Paris. 1655. & edit. Antvverp. 1694. pag. 285. 294. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugd. Tom. XVII. statim in limine, & in recentioribus editionibus Tomo XII. Baronii. Ejusdem *Dialogus super causa & negotio Formosi Papæ* apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 610. 624. & edit. novæ p. 28. 32. 39. * *Auxilius Francus* ne fuerit, an Italus, incertum est, cum ipse nihil ea de re prodat. Ordinatum se a Formoso Papa quamquam affirmare videtur, non facile tamen affirmanti assenserim, nam & alibi scribit assedisse se cum cæteris Episcopis Synodo cuidam Romæ a Nicolao I. Pontifice habitæ; cum profecto constet Nicolaum Formosum præcessisse. Quamobrem cum ait in dialogo se ordinatum a Formoso loquitur non in sua, sed in persona clericorum, qui cum ordines a Formoso recepissent, validitatem ordinationis hujus suæ defendebant. Hæc ego scripsi in meis ad Pagium animadversionibus ad an. 897.

Bernardus Ayglerius, Gallus Abbas An. 1263. Cassinensis, atque inde Cardinalis, defunctus An. 1282. Ejus *Speculum Monachorum* in tres divisum partes prodiit Venetiis & Colon. 1530. forma minore. Ineditus Commentarius *in regulam S. Benedicti* memoratur a Joanne Baptista Maro ad Placidum Romanum de viris illustribus Cassinensibus cap. 2. & a Placido ipso *regesta duo*, unum collationum beneficiorum & officiorum, alterum inquisitionum jurium & bonorum in castris & villis Monasterii Cassinensis.

Aymericus de *Peyraco*, Abbas in Gallia Moyssiacensis Ord. Bened. circa An. 1400. Ejus *Vitam Urbani V.* Papæ cum notis edidit Baluzius in Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 415. De ejus Chronico Universali ad sua usque tempora perducto, & de gestis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricensem. Vide Caveum.

Azonem JCtum Bononiensem civibus suis adscribunt, Cremonenses contendunt Casalensem patria fuisse. Vide Arisii Cremonam litteratam Tomo I. pag. 89. seq. & diarium eruditorum Italiæ Tomo X. pag. 281. seq. Joannis Bosiani, JCti Cremonensis discipulum & juris scientia clarissimum maxima auditorum corona stipatum (10000. ajunt, interdum) Bononiæ docuisse inter omnes constat, sed fabula est supplicio affectum A. 1200. quod Bulgarum JCtum in fervore disputationis occidisset, vel citata Lege *ad bestias*, propter artis excellentiam absolutum a supplicio capituli, quod refellit Sigonius extremo libri IV. historiæ Bononiensis, & Busæus Tomo III. hist. Academiæ Paris. pag. 675. Adhuc Anno Domini 1230. vixisse Trithemius cap. 487. testatur, adstipulante Boissardo Tomo I. iconum pag. 59. aliisque. De Ejus *summa Juris*, *quæstionibus*, *brocardicis*, aliisque scriptis, quibus *Codicem* ac *Digesta* illustravit, vide Hendreichium &c.

Azo sive *Asso* Monachus Dervensis, qui A. 992. obiit, scripsit post Alemannum, de quo supra p. 147. *vitam*

qui

(*q*) Vide Baronium ad A. 908.

S. Bercharii Abbatis Altvillarensis An. 1685. 16. Octobris martyris, ex qua Vincentius XXIII. 114. sq. speculi Hist. & *Frodoberti* Abbatis Trecensis, in Actis Sanctor. 8. Januar. Non tuto hujus Azonis fide stari, docet Carolus le Cointe ad An. 612. Tomo II. annal. Francorum p. 631. seqq.

LIBER II.

DE *Babenburg*, sive de *Babenberga*, (*Bamberga*,) vide infra *Joannes Bab. Ludolphus*, *Udalricus*.

Petrus Babion, Anglus, qui circa A. 1330. vixit, auctor *Commentarii in Matthæum*, editi inter Anselmi Cantuariensis opera, & *sermonum variorum*, qui adhuc supersunt MSS. Vide Oudinum Tomo III. pag. 799. seqq.

Bachiarius laudatus Gennadio cap. 24. scripsit *de fide libellum*, in quo *satisfacit Pontifici Urbis* (Leoni M. ut Baleus volunt & Pitseus: vel Siricio aut Anastasio, ut Muratorio videtur) *adversus querulos & infamatores peregrinationis suæ*, quam bellicos tumultus patriæ suæ (*a*) fugiens susceperat. Possit videri apud Pontificem in suspicionem adductus fuisse Pelagianismi, tanquam patria Britannus, si Baleo, Pitseoque credimus: sed ne verbulo quidem id a se removet Bachiarius, neque aliud quicquam habet, quod controversias illas tangat utcunque, quam pag. 23. *Justorum peccatorumque distantiam non ex conditione Creatoris, sed arbitrio credimus accedere voluntatis*. Bachiarii libellum primus in lucem protulit illustravitque notis, vir eruditissimus Ludovicus Antonius Muratorius Tomo II. Anecdotorum Latinorum, Mediolan. 1698. 4. Bachiarii sententiam de pœnitentia & salute Salomonis affert Fulbertus Carnotensis Epist. 81. Nescio, unde hauserit Pitseus pag. 88. & Baleus Centur. I. 46. qui *Bacchiarium Maccæum*, *natione Britannum*, *S. Patricii discipulum* appellant, & librum etiam *de prognosticis nativitatum* ei tribuunt. De *Epistola* ad Januarium *de recipiendis lapsis*, vide infra, *Bracharius*.

Tiberius Bacilierius. infra, *Tiberius*.

Rogerus Baconus Ilcestriensis Anglus, summi Vir ingenii, & illis temporibus *Doctor mirabilis* salutatus, obiit Oxoniæ An. 1284. vel ut alii A. 1292. ætat. 78. de cujus vita & scriptis Antonius Wood in Athenis, & Antiquitatibus Oxoniensibus pag. 136. seq. Lucas Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum ad Annum 1266. & 1278. & in Bibliotheca ejusdem Ordinis pag. 309. seq. Joannes Lelandus c. 236. Baleus IV. 55. (ubi omittit, quod Baconem *præstigiatorem* vocaverat in summario de Scriptoribus majoris Britanniæ edito Gippesvvici 1548. 4.) Pitseus ad An. 1284. pag. 366. Bælius in Lexico, & Caveus. A crimine Magiæ Rogerum libenter absolvunt hodie omnes cum Joanne Dee, Anglo, & Gabriele Naudæo, Gallo: Facile autem apparet eum non modo Matheseos & Physices peritissimum fuisse, atque in Chemicis, Opticis (*b*) & Astronomicis plura egregia observasse, & specula comburentia pulveremque pyrium invenisse, & Calendarii emendandi monstrasse rationes: sed etiam in aliis partibus Philosophiæ & Theologiæ longe sapuisse ultra captum illorum temporum, ut apparet vel ex ejus *Epistola de laude Sacræ Scripturæ* ad Clementem IV. ex qua insignia excerpta produxit Humfredus Hody de Bibliorum textibus Originalibus pag. 419. seqq. & Henricus Warthonus in auctario ad Jacobi Usserii historiam dogmaticam de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 420. seqq. justi Voluminis molem eam exæquare testatus. In eadem Epistola exstat hoc ejus paullo libera-

X lius

(*a*) Vide Mirræum ad Gennadii caput 56. Tillemont Tom. XVI. p. 473.

(*b*) Ut macroscopiorum & tuborum opticorum inventionem. Vide Gvil. Molineusii treatise of dioptriks Part. 2. cap. 6.

lius promissum: *Certum est mihi, quod infra tres dies ego quemcunque diligentem & confidentem docerem Hebræum, ut sciret legere & intelligere quicquid Sancti dicunt & Sapientes antiqui in expositione sacri textus, & quicquid pertinet ad illius textus correctionem & expositionem, si vellet se excitare secundum doctrinam datam. Et per tres dies sciret de Græco iterum; ut non solum sciret legere & intelligere quicquid pertinet ad Theologiam, sed ad Philosophiam, & ad Linguam Latinam*. Epistolam Clementis IV. ad Rogerum A. 1266. datam vulgavit Edmundus Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 358. & Rogeri *opus majus de utilitate scientiarum*, quod ad Clementem IV. Anno 1267. misit proxime a clarissimo Viro Samuele Jebbio (*a*) Londini edendum cupide exspectamus. Liber *de retardandis senectutis accidentibus & sensibus confirmandis* prodiit Oxoniæ 1590. 8. Apud Lelandum pag. 259. in Catalogo Rogeri Operum legendum *de operibus Naturæ occultis*, ubi perperam excusum est *de operibus non occultis*. Quod vero *Antidotarium* inscribitur apud Lelandum; Pitseo, Baleo, Waddingo est *Antidotarium vitæ humanæ*. Similiter libri *de locis*, ut apud Lelandum legitur, integer titulus est *de locis stellarum*. Librum *de fluxu & refluxu maris Britannici*, Woodio notante, Baleus V. 42. ad Gvalterum Burlejum refert, & librum *de utilitate Astronomiæ*, VIII. 27. ad Gvilelmum Botonerum: quo in libro mentio fit tractatus, *testimonia Gentilium conferentia Christianæ Religioni* complectentis. Idem Woodius notat *Rogerinam majorem* & *minorem*, alteri quam Baconi auctori adsignari. * Pœniteret hic non meminisse novæ editionis insignis hujus scriptoris, quam nuncia Veneta promiserunt eruditis, atque, ut audio, jam prodiit typis Francisci Pitteri. Hanc cum nondum viderim, hic describere nequaquam valeo.

Robertus Baconus, Rogeri frater natu major (vel certe patruus) Ord. Prædicatorum, qui Theologiam Oxoniæ in scholis B. Edoardi docuit, obiitque Anno 1248. Ejus sunt *vita S. Edmundi*, Archiepiscopi Cantuariensis, & *Tractatus super Psalterium*, quæ Rogero perperam tributa a quibusdam notat laudatus Wood Tomo I. Antiquitatum Oxoniensium pag. 140. quem vide sis etiam pag. 64. b. *Syncategorematum* librum quoque Roberto adscribi, Caveus monuit.

Joannes de *Bacone*, sive *Baconthorpius*, ex pago Nordovolgiensi, sive Nordfolciensi, Carmelitarum in Anglia ab Anno 1329. Provincialis, princeps Averroistarum, & *Doctor Resolutus*, ingenio magnus, corpore parvus, diem obiit Anno. 1346. De quo Trithemius cap. 415. Lelandus cap. 374. Baleus V. 1. Pitseus ad Annum 1346. pag. 451. Alegre in Paradiso Carmelitici decoris pag. 294. seq. &c. Scripta edita sunt. *De fide & Baptismo. Compendium Legis CHRISTI. Compendium Vitæ Christianæ. Commentaria in quatuor libros sententiarum*: & *Quodlibeta*, de quibus Warthonus ad Caveum. Præterea memoratur scripsisse Commentarios *in utrumque Testamentum*: in pleraque *Aristotelis*: in *Augustinum* de Trinitate & de Civitate DEI, in *Anselmum* de incarnatione Verbi, & cur Deus homo, *Contra Idololatriam. De æternitate DEI. De adventu Messiæ. De CHRISTI Dominio. De cessatione Legalium. De Judæorum perfidia*: & *contra Judæos, rationes: Concordiam CHRISTI & Prophetarum. In Canones Pontificum. De beatorum visione*, contra Papam Johannem XXII. *De non ducenda fratria* palinodiam canens, qui Pontificis Romani auctoritati in cancellandis Divinis de matrimonio legibus (*b*) nimium ante tribuerat. *Contra magicas artes. Contra superstitiones. Contra vanitates Sæculi. Contra Joannem de Poliaco. De astrorum scientiis. De Jurisdictione claustralium. Tractatum de suo Ordine*. Speculum *Carmelitarum* & in eo-

(*a*) Bibliotheque raisonnée Tom. VII. p. 222.

(*b*) Vide Lelandum p. 350.

eorum Regulam, atque *Defensorium*, sive eorundem Jurium Compendium. *Placita Theologica. Determinationes. Quæstiones. De conceptione Mariæ libros IV. De paupertate CHRISTI. De Præceptis & Consiliis. De peccatis & remediis. De dignitate Ecclesiæ. De perfectione Justitiæ. De generali Judicio. Sermones. De sphæra judiciali. De multiplicatione specierum. De sanctificatione festivitatum. De vocali in cœlo laude. De potentiis animæ, quæstiones*. Novissime Josephus Zagaglia (*a*) Theologus Carmelita Ferrariensis, defunctus An. 1711. ætat. 92. Baconthorpii memoriam renovavit, ejusque placita Theologica ac Philosophica secutum se professus est in operibus, quæ vulgavit de DEO, de Angelis, de actibus humanis, de Incarnatione 7. Volum. in fol. & in iis, quæ reliquit MSta de Gratia, de Fide, Spe & Charitate.

Gvilelmus Bady Ordin. Carmelit. Doctor Oxon. & Episcopus in Anglia Wigorniensis circa An. 1380. cujus *Constitutiones Synodales* & librum *de pœnitentia & sermones:* ex Pitseo pag. 532. memorant Alegre p. 312. Hendreichius pag. 3S1. & alii.

Arnaldus Badetus Ord. Præd. ex Priore Burdegalensi inquisitor Tolosanus, jam clarus circa An. 1499. quo prodiit Avenione in 4. ejus *Breviarium de mirabilibus Mundi secundum triplicem viam Theologorum, Astrologorum, Philosophorum. Margarita virorum illustrium* Tolosæ 1525. 4. De futura temporum dispositione pernoscenda. Tolosæ 1525. 4. *Destructorium hæresium*, Paris. 1532. 8. Lugd. 1536. Vide Jacobum Echardum Tom. II. pag. 96.

Jodocus Badius Ascensius, Roberti Stephani socer, scriptis pariter atque opera sollerti typographica in illo diluculo renascentium litterarum præclare de studiis promeritus, diem obiit non ante An. 1435. De illo Bælius in Lexico, voce *Badius*: Hendreichius pag. 372. Mich. Maittaire in vitis Stephanorum p. 17. & 109. seq.

Bagarotus, Gallus, JCtus Bononiensis, circa An. 1200. qui cum Azone audiit Joanem Bossianum, scripsitque *de dilatoriis exceptionibus, de reprobationibus testium*, qui ambo tractatus obvii in Oceano juris Tomo III. Parte II. pag. 128. & Tomo IV. pag. 298. & *librum cavillationum*, qui fertur etiam sub nomine Bonacursii. Vide Gvidonem Pancirollum lib. 2. de claris Juris interpretibus cap. 24.

Bertucius Bagarotus, qui Patavii docuit Jus Pontificium circa Annum 1502. & ante eum frater *Petrus*, qui Anno 1482. obiit, ac frater alter *Antonius* deinde Jus Civile. Vide Comnenum Papadopoli Tomo I. de Gymnasio Patavino pag. 226.

Paulus Bagellardus de Flumine, Medicus, cujus liber de ægritudinibus infantium Venet. 1487. 4. & alius de morbis puerorum prodiit Lugd. 1538. 8. Vide Merklinum.

Joannes Januensis de *Balbis* Ordin. Præd. An. C. 1286. absolvit *Prosodiam* sive Grammaticam, & *Catholicon* sive Lexicon pro illa ætate minime contemnendum, frequenterque MS. in variis Bibliothecis, atque editum in ipsis primordiis typographiæ a Johanne Fausto Moguntiæ 1460. (*b*) deinde sæpius Venetiis 1483. 1487. 1491. 1495. 1520. & ex M. Petri Ægidii in utroque jure Licentiati recognitione Lugd. 1506. & ab Ascensio Badio Paris. 1506. & Lugdun. 1514. 1520. fol. per Joannem de Platea. In voce *Janua* hæc de se auctor ipse: *A Janua porta dicta est Janua* (Genua) *quædam Civitas potens, nobilis, pulchra & dives juxta mare sita,*

X 2 &

(*a*) Mem. de Trevoux 1713. p. 1661.

(*b*) Pro una editione habeo tres illas Moguntinas, quas laudat Jacobus Qvetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 462. neque diversam ab Anno 1460. puto, quam Joannes Trithemius in Cronico Hirsaugiensi ad Annum 1450. memorat. De illa Anni 1460. vide Jani Georgii Betulii, sive Burchardi Epistolam p. 74. & Bibl. Aprosianam pag. 612.

& est quasi introitus & porta Lombardiæ Tusciæ provinciæ. Hujus Civitatis oriundus fuit compilator præsentis libelli, qui dicitur Prosodia sive Catholicon. *Compilator siquidem hujus operis dictus* Frater Joannes Januensis de Balbis, *de ordine Fratrum Prædicatorum modicus, qui etiam compilavit alium libellum in Theologia, qui dicitur* Dialogus de quæstionibus animæ ad spiritum: *qui & composuit* opus Paschale, (sive de modo inveniendi festa mobilia) *ubi scilicet de facili reperitur Pascha: scilicet hoc opus paschale composuit antequam ordinem intraret*. Vide Oudinum Tom. III. p. 579. ubi etiam de aliis ejus scriptis, nescio an editis, *Postilla in quatuor Evangelia secundum consuetudinem scholasticam*, & *tabula sive syllabo in sacram Scripturam*, quibus Jacobus Qvetif ex Raphaele Soprane & Augustino Oldoino (*a*) addit tractatum *de potentia DEI*.

Balbus Mensor inter Gromaticos sive rei agrariæ scriptores, de quibus in Bibl. Latina.

Baldricus Aurelianensis, ex (*b*) *Burgulensi* apud *Andegavos* Ordinis Benedictini Abbate Archiepiscopus in Aremorica *Dolensis*, adeoque neutiquam in duos vel tres distrahendus, obiit An. 1131. Hujus adhuc Abbatis *Carmina Historica* honori illustrium defunctorum tributa pleraque, & in his leonina quædam, vulgavit Andreas du Chesne Tomo IV. scriptorum historiæ Francorum pag. 251. 277. In laudem Odonis Hostiensis Episcopi legitur carmen pag. 275. qui nullam in Baldrici libro mentionem sui fieri questus fuerat pag. 278. in quo tamen Baldricus celebrasset *urnam*, *leporem*, *corvum*, *cancrum*, *asellos*, & *stellas*, quæ carmina vel non habuit du Chesnius, vel edere omisit. Idem Baldricus jam Episcopus scripsit *Historiam Hierosolymitanam libris IV.* ab Anno 1095. quo habitum Concilium Claromontanum, cui ipse adhuc Abbas interfuit, & in quo expeditio Hierosolymitana decreta fuit, usque ad captam An. 1098. a Christianis Hierosolymam. Exstat in Bongarsii Gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 84. 158. sed in Tomo quarto du Chesnii incassum illam quæsiveris: unde emendandus Caveus, sed Oudinus quoque, qui oratione ligata scriptam affirmat. *Libri II. de Vita S. Samsonis*, Episcopi Dolensis, apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 165. *Vita S. Maglorii*, Dolensis Episcopi, ibidem pag. 223. & *S. Maclovii*, Episcopi Alectensis, ib. pag. 217. *Confirmatio Bonorum Monasterii S. Florentii*: apud Dacherium Tomo VII. spicilegii pag. 196. & Tomo III. editionis novæ pag. 459. *Libellum de visitatione infirmorum*, quem Caveus MS. memorat, Oudinus suspicatur esse unum ex duobus illis, qui inter supposita S. Augustino leguntur Tom. VI. editionis Amstelod. pag. 734. seq. *Translatio & Miracula capitis S. Valentini Martyris*, in Actis Sanctorum 14. Februarii Tomo II. pag. 758. *Vita S. Roberti de Arbrissello* apud Surium & in Actis Sanctorum 26. Februarii Tom. III. pag. 603. *Vita Hugonis* Archiepiscopi Rothomagensis, & *Relatio de Monasterio Fiscammensi* in Arturi du Monstier Neustria pia, Rothomag. 1663. fol. pag. 282. & 227.

Baldericus cognomine *Rubeus*, Episcopus *Noviomensis* & *Tornacensis* ab Anno 1097. & 1112. Scriptor Historiæ, sive *Chronici Cameracensis & Atrebatensis* a Clodoveo usque ad Annum 1030. libris III. quos Georgius Colvenerius edidit Duaci 1615. 8. cum notis. Chronici illius Codex fortasse originarius in Bibliotheca Atrebatensi. Vide iter Litterarium duorum Benedictinorum Gallice editum Tom. II. pag. 74. Huic Chronico jungenda *Vita Lietberti*, Cameracensis Episcopi, cui a secretis Baldericus fuit, edita a Dacherio Tom. IX. spicilegii pag. 675. & Tomo II. editionis novæ pag. 138. *Chronicon Morinense*, sive Ecclesiarum *Tarvanensis* & *Ambianensis*, quod apud Cenoma-

(*a*) Athenæi Ligustici pag. 284.

(*b*) Vide Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 431.

manenses Benedictinos MS. servari scripsit Svvertius & Valerius Andreas, nemo adhuc in lucem protulit. Ad illud scribendum hortatus Baldericum fuerat Godfridus Ambianensis Episcopus, in Epistola, quam afferunt Sammarthani Tom. III. Galliæ Christianæ pag. 816. *Confirmatio Bonorum, quæ Monasterio Lehunensi sunt a Bosone Milite restituta*, obvia apud Dacherium Tom. VIII. spicileg. pag. 169. & Tom. III. editionis novæ pag. 463.

Baldevvinus. infra, *Balduinus*.

Balduinus de Avennis, vixit Sæculo XIII. circa Annum 1285. cujus *Genealogiæ ex Chronicis Hannoniensibus collectæ* apud Dacherium Tom. VII. spicileg. pag. 584. & Tomo III. edit. novæ p. 286.

Jacobus Baldevvinus, sive *Balduinus* Bononiensis, Azonis & Odofredi Beneventani auditor, deinde JCtus celebris, etiam Genuæ prætor per biennium, Auctor *Glossarum in Jus Civile*, Digestorum nempe libros & Codicis, quas laudat Trithemius cap. 454. qui ait eum floruisse circa Annum 1240. & Gvido Pancirollus lib. II. cap. 27.

Balduinus patria Devonius, ex Abbate de Forda, Ordinis Cisterciensis, Episcopus An. 1181. Wigorniensis, atque inde Archiepiscopus ab Anno 1184. ad 1190. (*a*) *Cantuariensis*, de quo adire juvabit Oudinum Tom. II. pag. 1612. seqq. Quod Giraldus Cambrensis hunc Balduinum scripsit *Monachum fuisse meliorem quam Abbatem, & Episcopum quam Archiepiscopum*, congruit Urbani III. sententiæ, qui Epistolam ei inscripsit hunc in modum: *Urbanus servus servorum DEI Monacho ferventissimo, Abbati calido, Episcopo tepido, Archiepiscopo remisso salutem*. Plura scripsit Opuscula Theologica, ex quibus illud *de Sacramento altaris*, & alia quindecim edidit Bertrandus Tissier. Prior Bonifontis, Tomo quinto Biblioth. Cisterciensis Paris. 1662. Cæterorum editorum & ineditorum titulos, vide si placet apud laudatum Oudinum, Caveumque & in Caroli de Visch Bibliotheca Cisterciensi pag. 30. seq. Baleum III. 27. Pitseum pag. 259. seq. &c.

Alius *Balduinus*, sive Beadvvinus antiquior, Episcopus Orientalium Anglorum de quo Beda IV. 4. & Lelandus c. 108.

Balduinus Flandriæ Comes & Hannoniæ, captaque a Latinis An. 1204. *CPoli*, *Imperator* coronatus 17. Cal end. Jun. ut testatur ipse in Epistola ed ita ab Edmundo Martene Tomo I. anecdotor. pag. 793. Aliæ ejus Epistolæ duæ de illa expeditione apud Arnoldum Lubecensem VI. 19. & 20. pag. 463. & 492. edit. Bangertianæ. Posteriorem dedit etiam Miræus iu Codice piarum donationum c. 99. Bruxell. 1624. 4. Epistola ad Innocentium III. Papam, apud veterem scriptorem gestorum illius Pontificis, quæ Baluzius Epistolis Innocentianis præfixit, cap. 91. pag. 52. seq. & in Petri d' Outreman CPoli Belgica, Tolosæ 1643. 4. Cum vero Papyrius Massonus in Urbano II. laudat *Balduinum Carnotensem*, belli sacri, cui interfuit primum scriptorem, intelligitur ab eo *Fulcherius*, qui Balduini Hierosol. Regis a sacris fuit, ut observatum Jacobo Bongarsio Præf. ad gesta DEI per Francos.

Balduinus Devonius, supra, *Cantuariensis*.

M. *Balduinus* de Marrochio, Mathematicus, cujus *Tractatus ad sciendum diem mensis & festa sanctorum*, & *Algorismus* inter MSS. Codices Belgii memorantur ab Antonio Sandero pag. 203. Bibliothecæ Belgicæ MS.

Balduinus Canonicus S. Cornelii Ninivensis, sive Ninovensis in Flandria, Ordinis Præmonstratensis, scripsit *Chronicon a CHRISTO nato* usque ad Annum 1294. quo ipsum auctorem obiisse testatur Joannes le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 306. MStum servari in Abbatia Ninovensi notat Sanderus pag. 22. sed in lucem nemo hacte-

(*a*) Vide VVarthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 112.

ctenus, quod meminerim, protulit, quanquam Miræum in Chronico suo Præmonstratensi non parum illi debere monuit Vossius pag. 493. de Histor. Lat. Hunc Balduinum non diversum esse a Balduino de Avesnis, sive Avennis de quo supra, suspicatur Sandius ad Vossium p. 181.

* *Balduinus* de *Avenis*. Scriptarum ab illo Genealogiarum additamenta, in quibus de posteritate Philippi I. Galliarum Regis, vulgavit Leibnitius Accession. Histor. to. 2. pag. 579.

Balduinus Paderbornensis Parochus, scriptor historiæ universalis usque ad sua tempora, hoc est usque ad A. 1418. Vide *Gobelinus Persona*.

Hieronymus Baldungius, Medicus Tigurinus, qui Tractatum de Podagra scripsit ad Sigismundum Austriæ Ducem, & aphorismos compunctionis, Theologici argumenti Argent. 1497. 4.

Petrus Baldus Ubaldus, Perusinus, Bartholi discipulus, inter JCtos celebris, obiit Ticini, *Lucerna Juris* extincta A. 1400. ætatis 77. de cujus Commentariis in Jus Civile, Consiliorum Voluminibus, aliisque scriptis editis & ineditis Ludovicus Jacobillus in Bibliotheca Umbriæ. *Allegationes pro Urbano sexto* legitimo Papa Raynaldus subjecit Tomo XVII. Annal. De Baldo vide etiam Jovii Elogia, Pancirollum II. 70. de claris JCtis, Boissardi Icones Tom. I. pag. 100. Bælii Lexicon, Augustini Oldoini Athenæum Augustum de doctis Perusinis pag. 36. seqq. qui etiam pag. 40. seqq. de altero *Baldo de Bartholinis*, qui *Baldus Novellus* appellatus, scriptorque tractatus *de dotibus*, & aliorum Juris Civilis commentariorum, obiit Pisis A. 1490.

* *Petrus* de *Ubaldis Perusinus*. An Baldus designatus sit aliquando nomine Petri de Ubaldis, penitus ignorare me fateor; mihi tamen certo certius constat fuisse alterum Petrum de Ubaldis Perusinum a Baldo celebri jurisconsulto plane diversum, ex quo editus est tractatus de duobus fratribus, quem & Pancirolus laudat, & mihi pariter suppetit in MS. Codice Feliniano in Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis, & typis prodiisse non dubito. Profecto in fine ejusdem opusculi hæc leguntur: *compositus fuit iste tractatus de duobus fratribus & aliis quibusque consociis per me Petrum Petri nepotem de Ubaldis de Perusio utriusque juris doctorem licet minimum Petri, jureque magni juris utriusque, hujus* (*sic lego*) *nepotem*. Porro iste Petrus integrum affert *Consilium Ludovici Pontani de urbe*, qui sane aliquandiu post Baldum vixit, & floruit. Pancirolus l. 2. cap. 72. censet Petrum hunc Petri nepotem patrem habuisse Matthæum, qui natus est ex Petro Baldi fratre. Petrum autem illum tradit claruisse pluribus editis in lucem publicam opusculis, nempe de permutatione Beneficiorum, de canonica, Episcopali, & Parochiali, & de Collectis.

De anno emortuali Baldi variæ quidem sunt sententiæ scriptorum, de quibus consulendus est Belius in lexico. Cur tamen ego a Sententia ejusdem Belii, itemque Fabricii, recedam, qui ambo annum mortis ejus signant diem 28. Aprilis 1400. faciunt ea, quæ statim hic adnotabo. In MS. Cod. Bibliothecæ Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucanæ extat repetitio in materia juramenti super l. 2. ff. de Jurejur. edita per acutissimum Juris interpretem D. Baldum de Perusio. Hanc vero descripsisse tradit scriba ex originali *Scripto man. prop. D. Baldi*, quæ scriptio facta est an. 1415. Porro in fine hujus scripti hæc leguntur tamquam ab ipso Baldo expressa. *Repetita fuit hæc lectio per Baldum de Perusio civem Perusinum I. V. D. in felici civitate Florentiæ, legente ordinarie Jus civile, quæ ultra omnes floret Italiæ, ac imperat feliciter, & jugiter Amen. Actum* 1413. *hic in dicta civitate ad honorem, & gloriam magni Domini, & Salvatoris nostri J. C. & gloriosæ suæ genitricis, atque BB. Joannis Baptistæ & Zenobii reparatæ Florentiæ provinciæ specialium protectorum. Et quia*

scri-

scriptum, quod in multiloquio error non deerit, & ego maxime multa locutus sum, ne existimem proterve dixisse quæ dixi correctioni suppono omnium rectius sentientium & præcipue correctioni Dominorum meorum excellentissimorum Collegii Florentini Amen. Hæc dissertissima verba, quæ vix ullam ambiguitatem admittere possunt, fere ad sensum demonstrant Epitaphium Baldi sepulchro impositum recentius esse, & ab authore nec plane coævo, nec satis rerum a Baldo gestorum gnaro dictatum. Nam in epitaphio illo obiisse exprimitur an. 1400. Diu quidem multumque hæsi dubius num scriptum hoc a me prolatum ad Baldum de Bartolinis, qui pariter juris civilis scientia claruit, referendum esset. Sed cum in Fabritio hic legamus Baldum hunc juniorem obiisse Pisis an. 1490. vix fieri potuit, an. 1413. adeo scientia excelluisse, ut prælectionem illam scriberet.

Joannes Baleus Sudovolgius, sive Suffolciensis Anglus natus A. 1495. deinde Episcopus A. 1552. in Hibernia Offoriensis, (*a*) sed mox Maria regnum adepta, quia Romana ipse sacra minime probabat, exul, ac post quinquennium demum sub Elisabetha iterum reversus in Angliam, & præbenda contentus Cantuariensi diem obiit An. 1563. mense Novembri, ætatis 68. Acerbiorem in Pontifices calamum ipse excusat Præf. in Acta Pontificum, cæterum ut de eo Montacutius pag. 39. apparatus, *impotentis linguæ & calami plerumque scriptor, in multis non rejectitius*. Ejus *summarium de scriptoribus majoris Britanniæ* editum Gippesvvici in Anglia, 1548. 4. Sed longe plenius locupletiusque lucem vidit Basileæ 1557. fol. atque inscribitur *Scriptorum illustrium majoris Britanniæ, quam nunc Angliam & Scotiam vocant, Catalogus*, cujus prior pars Centurias novem, posterior A. 1559. Centuriam X. XI. XII. XIII. XIV. complectitur. Utraque effigiem Balei habet præfixam, quæ exstat etiam apud Jacobum Verheyden pag. 147. In hoc Catalogo itidem inserta passim *Acta Pontificum*, quæ deinde separatim excusa cum Roberti Barns vitis Pontificum, curante Joanne Martino Lydio, Lugduni Bat. 1615. 8. sicut Baleum quoque secutum esse se profitetur Stephanus Szegedinus, Pannonius in speculo Pontificio, cujus quartam editionem habeo typis exscriptam sine loci nota A. 1602. 8. Ut Baleus in Catalogo scriptorum Lelandum, ita Baleum secutus est Pitseus, licet hic, utpote sacris Romanis addictus, strenue in eum invehitur. Cætera sua scripta, sed inedita pleraque, ipse refert Baleus, quæ rectius pleniusque apud eundem Centur. VIII. 100. pag. 703. quam apud Hendreichium in Pandectis pag. 389. lector ubi volet videre poterit.

Robertus Baleus JCtus, circa An. 1460. qui scripsit *Alphabetum sanctorum Angliæ*, *Chronicon Urbis Londinensis*, ac *instrumenta libertatis ejus Urbis*, deque ejus *Præfectis & Consulibus* ab Anno 1189. ad 1461. & *gesta Regis Eduardi III.* Vide Baleum XI. 58. & Pitseum p. 654.

Robertus Baleus Norvicensis, Ord. Carmelit. Prior Burnhemiensis defunctus Anno 1503. scriptor *Annalium Ordinis sui*, ut ejus historiam *Eliæ* Prophetæ, & Officium *Simeonis Stock*, Angli, & *sermones* prætercam. Vide Baleum XI. 59. Pitseum pag. 686. & Alegrium in paradiso Carmelitici decoris pag. 379.

Henricus de *Balma*, Oppido Burgundiæ, Monachus S. Francisci, & Confessarius S. Coletæ Virginis, de qua Acta Sanctor. 6. Martii, obiit A. 1439. Vesuntione, scriptor variorum librorum asceticorum, qui S. Bonaventuræ vel Thomæ Kempensi tribui ab aliis solent. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2341. seq.

Hugo de *Balma*, Carthusianus, cui itidem mysticum opus de triplici via, & Theologiam Mysticam tribuunt, quod rectius legitur inter opera Johannis Gersonis.

(*a*) Vide Thomam Pope Blount in censura scriptorum pag. 682.

ſonis. Vide Raynaudum de bonis & malis libris pag. 142.

Pontius du *Balmey*, ſive de *Balmeto*, Epiſcopus Bellicenſis in Comitatu Burgundiæ defunctus A. 1140. Cujus laudantur ſcripta *de æternitate*, *de Pace concilianda*, & *vitandis ſchiſmaticis*, *De contemtu Vanitatis ſæculi*. Vide Sammarth. Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 359. Eſſay de litterature Tom. I. p. 129.

Baltharius, ſive *Baltherus*, Monachus Seckinganus, ſive Saconienſis in Svevia circa Annum 900. ſcripſit (*a*) ad Notkerum Balbulum *Vitam S. Fridolini*, Abbatis Seckingenſis, qui An. 450. diem obiiſſe traditur. Exſtat ad calcem breviarii Glaronenſis, & in Actis Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 433. De S. *Balthero* Presbytero ibid. pag. 448. Conſulendus etiam Johannes Colganus in Actis Sanctor. Hiberniæ, editis Lovanii 1647. fol.

Balthaſar del Rio, Hiſpanus, Scholaſticus Myndonienſis, Jacobo Serræ Cardinali Arborenſi a ſecretis, in Concilio Lateranenſi An. 1513. ſeſſione ſeptima habuit Orationem *de expeditione contra Turcas ſuſcipienda* in illud Matthæi XVII. v. 20. *Nihil impoſſibile erit vobis*. Prodiit cum Epiſtola ad Ferdinandum, Hiſpaniarum Regem, Romæ 1513. 4. & in Tomis Conciliorum Tom. XIV. Labbei p. 165. & T. IX. Harduin. p. 1700.

Baltherus. ſupra, *Baltharius*.

Divi Bambergenſes Jacobi Gretſeri, Ingolſtad. 1611. 4. complectuntur veteres Scriptores de Vita *S. Henrici* Imperatoris, *S. Kunegundis* Imperatricis, & *S. Othonis* Epiſcopi Bambergenſis, cum novem Diplomatibus S. Henrici & Innocentii III. bulla de S. Kunegundis Canonizatione.

Joannis Petri Ludevvig JCti, ſcriptores rerum Epiſcopatus Bambergenſis, Francofurti & Lipſiæ 1718. fol. (*b*) duobus Voluminibus offerunt Lectori: in Tomo priore quidem, præter Divos *Gretſeri*, de quibus jam dixi, & *Andream* Bambergenſem de Vita S. Ottonis, ex editione Valerii Jaſchii Pomerani, Colbergæ 1681. 4. Codicillumque *Diplomatum Bambergenſium* ab Anno 1000. ad 1500. & in his pag. 1196. Statuta Epiſcopatus Bambergenſis in Synodo ſub Henrico III. A. 1491. etiam recentiorum Scriptorum, Martini Hofmanni libros V. Annal. Bambergenſium antea ineditos ab origine Epiſcopatus Anno 1007. ad 1600. & ejuſdem Bambergam: & Abbates Cœnobii Benedictinorum S. Michaelis carmine elegiaco ex edit. Norimb. 1595. 4. Libellum conſuetudinum Bambergenſis Principatus, editum ſub nomine Juſti Veracii 1681. 12. Joannis Petri Ludevvig continuationem Bambergenſium Epiſcoporum ab Anno 1600. ad 1718. additis Joannis Salveri, Herbipolitani ſculptoris, ære deſcriptis Epiſcoporum imaginibus.

In Volumine poſteriore occurrunt Chronicon *Schvvarzacenſis* Cœnobii Ordinis Benedictini (quod eſt non procul a fluvio Schvvarzach, ubi in Mœnum illabitur) ab Anno 800. ad 1590. Origines *Banzenſes*. Vita Johannis Burchardi, Abbatis in Schvvartzbach, Banz, & S. Stephani in Wirtzburg An. 1587. defuncti, ſcripta a Conrado Dinnero. *Chronicon Reicherſpergenſe* ab Orbe condito ad Annum CHRISTI 1194. una cum diplomatibus & diplomatum codicillo appendice ex editione Chriſtophori Gevvoldi, quæ prodierat Monachii 1611. 4. Joannis Aventini hiſtoria *Oettingenſis* (de qua ſupra) Origines *Murenſis* Monaſterii in Helvetia, Ordinis Benedict. ex editione Spirembergienſi 1618. 4. Origines & Genealogia Comitum de Habſburg, Monaſterii Murenſis fundatorum, au-

(*a*) Sive interpolavit. Vide Carolum Cointium Tomo I. Annalium pag. 272. Falluntur vero, qui ad Notkerum velut auctorem vitam illam referunt, quo nomine Ægidium Schudum, Sebaſtianum Münſterum, Johannem Stumpfium, & Chriſtianum Urſtiſium reprehendit Goldaſtus Tomo II. Scriptor. Alemannicor. pag. 164.

(*b*) Acta Erud. A. 1718. pag. 289. *Abgeſonderte* Bibliothec. p. 869. ſeq.

auctore Dominico Tschudi, Abbate Murensi, ex editione Constantiensi 1651. 8. & P. Wuiæ, Canonici irregularis, historia Episcopatus *Caminensis* in Pomerania, ab ejus originibus, sive Anno 1124. ad 1618.

Banchinus, sive *Bankinus*, Londinensis Augustinianus, interfuit An. 1382. Concilio Londinensi contra Wiclefitas, & præter Sermones, ac Determinationum Variarum Librum scripsit contra Positiones Joannis Wiclefi. Vide Pitseum pag. 539. Baleum VI. 97.

Bandoninia alumna *S. Radegundis*, cujus *Vitam* a Venantio Fortunato scriptam addito altero libro complevit. Exstat apud Surium ad 13. August. & Mabillonium Sæc. I. Ben. p. 326. S. Radegundis obiit A. C. 590.

Origines Banzensis, sive *Banthensis* ab Anno 1060. *Cœnobii* ad Mœnum fluvium Ordinis Benedict. in Diœcesi Wirtzburgensi (hodie in Bambergensi) descriptæ ab *Henrico* Abbate circa Annum 1123. & primum editæ a laudato Joanne Petro de Ludevvig Tomo secundo Scriptorum Bambergensium.

Baptista de S. Blasio, JCtus Patavinus, circa Annum 1480. de cujus scriptis Trithemius cap. 900. & Hendreichius pag. 598. * habeo typis excusum *tractatum de Actionibus*, Venetiis per magistrum Erbardum Bardolt de Augusta an. 1481. Ejusdem Tractatus de *Correlativis* prodiit Venetiis anno 1481. &c. Eraldum Kadlot de Augusta fol.

Baptista Panecius *Ferrariensis*, Ordinis Carmelit. circa Annum 1494. scripsit *Floridam*, sive Chronicon a Christi ortu ad sua tempora: *Chronicon sui Ordinis*, *Chronicon Ferrariense*, *Vitam S. Mechtildis*, aliaque memorata Trithemio cap. 890. Alegrio pag. 369. Augustino Superbo de illustribus Ferrariensibus &c. & in his librum de monte Sina, & Carmina varii generis, & Sermones, Baptistæ Mantuano dedicatos & impressos Bononiæ, Anno 1506.

Baptista Fulgosus. infra, *Fulgosus*.

Joannes Baptista Hispaniolus, (*a*) patria *Mantuanus*, eoque notior nomine, Carmelitarum ab Anno 1513. Prior Generalis, diem obiit in patria Anno 1516. ætat. 68. (*b*) Poeta insignis, ut summorum virorum judicia a Christiano Daumio in libro de causis amissarum radicum Latinæ Linguæ pag. 79. seq. notata, & Laurentius Cupærus in præf. operibus Mantuani præmissa, & Petrus Lucius in Bibliotheca Carmelitana adversus Jovium disputans, longe magis autem Operum ipsius inspectio lectori erudito & æquo facile persuadebit: quanquam audiendus etiam fortasse Lud. Vives, qui p. 299. libri 3. de tradendis disciplinis, *magis copiosum & facilem, quam tersum & sublimitati argumentor. respondentem* notat. Certe iniquam puto Dempsteri censuram, cui *Poeta perbarbarus est & corruptus:* itaque potius probo Balthasaris Bonifacii judicium XV. 3. Historiæ ludicræ, cui Mantuanus *patria Maronis haud indignus, & inter Mincii cygnos numerandus, Ovidio quam Virgilio propior, licet ab utroque longo intervallo distans, venæ etsi non usquequaque puræ, uberrimæ tamen, miræque felicitatis & facilitatis in rebus explicandis*. Multa scripsit non carmine solum, sed prosa quoque: junctim edita post plures singulorum editiones Antvverpiæ a laudato Cupæro Antvverp. 1576. 8. quatuor Voluminibus, quæ recenserem, si vellem actum agere, & quæ a Warthono ad Caveum, annotatis antiquioribus etiam editionibus, & ab Alegrio in paradiso Carmelitici decoris pag. 385. Ludovico Jacobo a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitica, & Possevino Tom. I. apparatus pag. 167. Tomorum etiam numero & ordine enumerantur, repetere. Editionis

(*a*) Sive *Spagnolus*, idem enim est nomen: neque erat, quod eo nomine Possevinum reprehenderet Andreas du Saussay continuatione Bellarmini de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 5.

(*b* Reinesii Epist. ad Daumium pag. 20. seq. 51. 153. Lud. Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccles. pag. 97.

nis Parisiensis Ascensianæ poematum Mantuani Parisiis 1513. fol. tribus Tomis, cum notis Ascensii, Murrhonis & Brantii in illorum pleraque; notitiam distinctam exhibet Gesnerus in Biblioth. pag. 128. seq. Exstant separatim quoque, prosa scripti de patientia libri III. & liber de vita beata, iisdem typis expressi in folio. Effigiem Mantuani dabit Boissardus Tom. I. imagg. pag. 168. Apud Trithemium cap. 912. scripta quædam Mantuani memorantur, quæ in editione Antvverpiensi frustra quæres, ut præter Epistolas multas ad diversos, Orationesque, liber de ortu & diversitate Religionum, Apologia pro fratre Petro, & introductorium subtilis Scoti. Mantuani eclogæ, novissime cum notis excusæ Coloniæ 1688. 12. Vide Basnagii Bellovallii histor. Operum Eruditorum Anno 1688. Octobri pag. 194. * Orationem ejus in omnium SS. celebritate habitam coram summo Pontifice anno 1458. habere se manuscriptam in quodam codice affirmat Baruffardus in opusculo apud Calogerà tom. 26. p. 175.

Joannis Baptistæ de Vera Cruce, Philosophi ac Medici Romani, *Confutatio Hebraicæ Sectæ*, de priore ac secundo Christi adventu, Argentorati 1500. 4. ex Hebraico Latine sive ab auctore ipso, sive ab alio versa. Vide Rev. Wolfii nostri Bibliothecam Hebraicam Tom. III. pag. 353. seq. & Tom. IV. pag. 547. seq. & Prosperum Mandosium VI. 90. Bibliothecæ Romanæ Tom. II. pag. 70.

Baptista Marchio Pallavicinus, Episcopus Regiensis, diem obiit Anno 1466. Vide Ughellum Tom. II. pag. 311. Ejus Oratio carmine scripta elegiaco ad S. Mariam Virginem exstat MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tom. II. pag. 987. Incipit:

Alma, decus superum, Virgo Regina decusque,
Quo datur ad summi tecta Tonantis iter.

Hoc carmen ejus, aliaque etiam, edita Viennæ in 4. Vide Hendreichium p. 447. * Carmen illud de B. M. V.

Alma, decus superum. Etc.

versio est Italicæ cantilenæ editæ a Leonardo Justiniani, cui ingenium erat ad hæc natura comparatum

Maria, verzine bella,
Schala che ascendi all' alto Cielo.

Animadversionem hanc debeo erudito viro Cl. Lambacher Bibliot. Antiq. Vindobon. Civi. to. I. pag. 69.

Pallavicini hujus carmen inscriptum: *historia flendæ crucis, & funeris D. N. Jesu Christi ad Eugenium IV.* prodiit Tarvisii an. 1494. in 4. cui præter carmen de morte accedit in fine carmen illud, cujus superius memini de B. M. V. Idem carmen de cruce cum aliis piis Poematiis Variorum excusum est Viennæ in Austria in 4. an. 1516. iterumque cum aliis aliorum Antuerpiæ 1548. in 12.

Baptista Monsfeltria ex Conjuge Principis Pisaurensis Galeatii Malatestæ, Monacha S. Claræ ab A. 1445. assumto Hieronymæ nomine, obiit A. 1447. scripsitque *Orationem* in laudem Martini V. Papæ. Librum *de vera Religione*, aliumque *de humanæ conditionis fragilitate*, & *Epistolas*. Vide Waddingum p. 46. seq. * Hanc fœminam laudari credo a Campano orat. in fun. Baptistæ Sfortiæ Urbin. Duciss. illis verbis: *Proaviam ejus Maternam habuit Baptistam ex familia ortam Urbinatum principum gentilem Friderici ..... celebratissimam suorum temporum fœminam, cujus doctrina atque eloquentia admirationi fuit etiam iis, qui doctissimi, eloquentissimique fuerunt, ut constet orasse aliquando apud Sigismundum Cæsarem, & Eugenium P. M. incredibili cum admiratione utriusque neque minore cum gratia, & scripsisse non pauca de conditione vitæ, & religione, cui postea maximis relictis opibus sese incitavit, exemplumque præbuit filiæ etiam ita faciendi. Responsa etiam ad eam leguntur summorum hominum de Philosophiæ commentariis, & sacris quæstionibus reddita, in quibus nescias eloquen-*

quentiæ ne plus invenias , & doctrinæ , religionis etiam sanctimoniæ (sic) addiscas . Vide & Guinifortii Barzizii epistolam ad Costantiam Varanam ejusdem Baptistæ ex matre neptem . Pag. 134. edit. a Furieto curatæ .

Baptista Platina . infra , *Platina* .

Baptista de Salis , sive *de Rosellis* , Ligur Provinciæ Januensis , Ordinis Minorum , scripsit opus de casibus (*a*) & consiliis ad animam , seu conscientiam pertinentibus , quod ab ipso *summa Rosella* appellatur . Prodiit Parisiis 1499. Vide Trithemium cap. 926.

Baptista Trovamala , Ordinis Minorum , apud Lovanienses , scripsisse traditur & ipse Summam casuum Conscientiæ , litterarum digestam ordine , quæ *Baptistiniana* ab eo dici consuevit . Prodiit Romæ 1479. Augustæ 1484. Norimbergæ 1488. Venetiis 1495. 1498. Parisiis 1515. & Argentinæ 1516. Hic Baptista rectius cum superiore idem , eademque summa habetur a Labbeo Tom. I. de S. E. pag. 174. & Miræo auctarii de S. E. cap. 482. quanquam alii distinguunt , ut Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 47. Sub nomine Baptistæ de Salis editam reperio summam Rosellam , seu Bosellam Genuæ an. 1484. Hanc autem editionem ego in Bibliotheca mea servo .

Baptista Varana , filia Principis Camertensis , Monacha S. Claræ , quæ An. 1500. diem obiit , cum scripsisset historiam Conversionis suæ , & An. 1488. de doloribus octo animæ Christi , & An. 1491. recordationes , sive instructiones spiritales novem . Carmina etiam Latina & Italica , Epistolasque . Vide Waddingum . Pigeret hic illaudatam præteriisse Varanam alteram hac antiquiorem , Constantiam , quam lego orationem eloquentissimam ornatissimamque scripsisse , & recitasse coram Blanca Maria Philippi Mariæ Vicecomitis Mediolanensis Ducis filia , cum ætatis annum XIV. non excederet . Testis hujus est & laudator Guinifortius Barsizius in epistola ea de re ad illam scripta data an. 1434. pag. 134. editionis a Furieto adornatæ . An vero latina hæc sit oratio , seu vernacula ignoro .

Franciscus Barbarus , Candiani Filius , Nobilis Venetus ac Præfectus Brixiæ , illam civitatem adversus motus internos , atque exercitum Mediolanensem per tres menses fortiter defendit An. 1438. Idem clarus etiam litteris , ac Chrysoloræ discipulus , Græca & Latina lingua valuit , & florens etiamnum Annis scripsit libros duos *de re uxoria* , recusos Amst. 1639. 12. Latine , (*b*) nec minus Italice , Alberto Lollio Ferrariensi interprete . Venetiis 1548. 8. Vertit etiam e Plutarcho vitam *Aristidis* & *Catonis* dicavitque fratri Zachariæ . Ejusdem *Orationes* & *Epistolarum libri XVI.* celebrantur . Plures ad hunc Francisci philelphi Epistolæ . Habuit hic Franciscus etiam filium Zachariam , & ex hoc nepotem Hermolaum , Patriarcham Aquilejensem . Sed & fratris , Zachariæ , filius Hermolaus appellabatur , Veronensis Episcopus . De singulis distincte sum dicturus . Franciscus hic diem obiit Anno 1454. de quo præter Trithemium cap. 766. Bælium in Lexico , accurate Apostolus Zenus Tomo XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 130. seq. qui pag. 213. etiam Volumina duo *Epistolarum* MSS. memorat , e quibus historia litteraria seculi XV. insigniter illustrari possit : & Evangelista Manelmus Vicentinus de gestis Francisci Barbari , editus a Joanne Andrea Astezato , Brixiæ 1728. 4. cum *Francisci Barbari actione gratiarum , habita populo Brixiano* . * Epistolarum viri hujus doctissimi collectionem satis amplam e MSS. codd. fere ex integro erutam dedit Eminentissimus , ac eruditissimus S. R. E. Cardina-

(*a*) Vide Tobiam Eckardum in Codicibus MStis Quedlimburgensibus pag. 22.

(*b*) Latine sæpius viderunt lucem , ut notavit Hendreichius pag. 410. Prodiit etiam Gallica versio , Jolio interprete Parisiis 1667.

nalis Angelus Maria Quirinus, cui & appendicem ex aliis ejusdem Barbari, & aliorum ad ipsum epistolis ex aliis MSS. codd. adjecit, ut simul omnes summam conficiant epistolarum 368. Prodiit opus Brixiæ an. 1743. in 4. Præmisit huic volumini author eruditissimus volumen, in quo totam Barbari historiam latissime, & diligenter exponit.

Ejusdem Barbari *commentariolos Brixienses* memorat Nicolaus Restis in sua epistola ad eumdem Barbarum, quæ est 133. in eadem collectione.

Præfationem versionis de vita Aristidis & Platonis ex Plutarcho vulgavit Cardinalis Quirinus in Diatriba præliminari ad collectionem epistolarum Barbari.

Ex ejus orationibus vulgatæ sunt ab Em. Quirino *oratio funebris pro Amico*. *Laudatio in Albertum Guidalotum*. Vulgavit etiam vir doctissimus: *Proœmium ejusdem in Flav. Blondii Italiam illustratam*. Ibi pariter pag. 282. extat alia ejus *oratio ad populum Brixianum*, dum solemni ritu pileo donaretur in Ecclesia SS. Fausti, & Jovitæ habita an. 1437.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ, qui Francisci frater erat, filius, Protonotarius Apostolicus, Episcopus *Trevisanus*, atque inde *Veronensis*, defunctus An. 1471. Scriptor *Vitæ S. Athanasii*, & narrationis *de translatione corporis ejus in civitatem Venetiarum*. Ejusdem *homilia in S. Athanasium*, aliique *Sermones*, quos Aquilejensi præter rem Vossius tribuit, & *Lectura* Theologica & Juris Canonici, spissum Volumen in majoris folii forma memoratur. Vide idem Diarium pag. 140. seq. & 165. 167. 246. Mabillonium Tom. I. Musei Ital. pag. 204.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ filius, Francisci nepos, Zachariæ alterius patruelis, Pomponii Læti discipulus, præcoci ac felici ingenio, vir eruditissimus, & post alias pro Republica functiones Patriarcha *Aquilejensis*, de quo hæc Petrus Alcyonius libro priore de exilio pag. 60. seqq. *Innocentius VIII. Pontifex Maximus, meo potissimum rogatu*, Hermolaum Barbarum, *Venetum, Aquilejensibus sacris publice præfecit*. (a) *Hunc ego summa observantia colui: hominisque tum summo ingenio, summaque industria, tum studiis, ac omni doctrina magnopere delectabar. Et eo magis, quod intelligebam illum tantarum virtutum laude, & patriæ, & Italiæ, & Reipublicæ nostræ esse ornamento. Ante quidem in Urbem a Venetis missus, legationis munere fungebatur apud Pontificem Maximum & nos, summi ordinis Antistites: dein exilio affectus est, quod ejusmodi sacerdotium Aquilejense suscepisset, spreta auctoritate, ut dicebant, sui Senatus*. (b) *Ne vivam, si acceptior nobis non erat, & nescio, quo pacto admirabilior illius privati* (c) *virtus nobis videbatur, quam ante cum publicam personam gereret, ac tanti Senatus res procuraret. Quam ob rem multum honoris ei privato deferebamus, quod intelligebamus, sapientiæ, gravitati, constantiæ, moderationi animi illius totum id deferri oportere: Magistratum autem gerenti cum honorem habebamus, Senatui duntaxat Veneto, a quo legatus missus erat, nos honorem habere suspicabamur. Exilium igitur Barbaro, non solum calamitatem detraxit, sed etiam dignitatem auxit. Quod quidem ita constanter, moderateque ferebat, ut facetissime jocaretur: Musas illud sibi a patria impetrasse, quoniam ægre ferrent hominem suis sacris initiatum, ambitione vulgarium honorum distineri, & plebejis occupationibus*

(a) An. 1491. post defunctum 11. Martii Marcum Barbum. Vide Ughellum T. V. Italiæ Sacræ pag. 130. Fallitur itaque Bembus, qui ab Alexandro VI. Patriarcham creatum scribit Hermolaum. Adde Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 153. seq. & 159. Niceron Memoires pour servir à l' Histoire des hommes illustres Tom. XIV. p. 22.

(b) Nicolaus Comnenus Papadopoli Gymnas. Patavin. Tom. II. pag. 28.

(c) *Accepta enim Senatus voluntate, cessit sponte adeptæ dignitati, seque Patriarchatu sponte abdicavit*. Petrus Delfinus Epist. ad Ugolin. Verinum lib. 2. Epist. 92.

bus impediri. Itaque plura scripsit biennio exul, quam XX. ante annis, cum patria frueretur, & honoribus illius florentissimus esset, Recognitionem erratorum Pliniani *codicis*, (*a*) *Explanationem librorum de anima* Aristotelis, (*b*) *cum jam ante ejusdem Philosophi libros talis argumenti, in Latinum convertisset, & XVI. libros de ratione disserendi* (*c*) (*veteres Peripatetici, Organon eos appellant*) *& V. Rhetoricos*, (*d*) *& unum Poeticum*, (*e*) *octoque* Dioscoridis *Medicos*, (*f*) *quos alio etiam opere instruxerat, quod Corollarium inscribebat. Adjecerat quoque pulcherrimam expositionem ad libros Analyticos* (*g*) *posteriores* Aristotelis *ante in Latinum translatos. Et hæc quidem omnia, adhuc diligentissime asservari vidi a fratribus illius, cum sedecim abhinc annos Venetiis Bibliothecam illius excuterem: atque incredibili sum lætitia elatus, cum cognovi, doctissimi, amicissimique hominis elucubrationes non intercidisse, quod ne evenisset, magnopere verebar, cum in suburbano Oliverii Caraphæ*, (*h*) *collegæ mei, ex pestilentia obiisset, & domestici, intimique familiares fuga saluti suæ consuluissent, omniaque tanquam bona caduca, in medium reliquissent. Sed ejus generis scripta ab interitu, & furto vindicata fuisse narrabant Zenotelis* (*i*) *cujusdam opera, quem ille habebat ad manum. Solebat autem persæpe mihi recitare, quæ ex Aristotele faciebat Latina, judiciumque exquirebat meum, quod sic tamen interponebam, ut perspicere posset, placere mihi suam industriam, & disciplinæ Peripateticæ intelligentiam, quæ pernecessaria est homini in tali scribendi genere versanti: non satis autem probari dicendi rationem, qua, in sententia Aristotelica exprimenda utebatur: sed hoc illius ætatis fuit vitium, ut a puritate Latinæ linguæ* (*k*) *abhorreret*. Hactenus Alcyonius, cui juvat addere, quod non quidem Gardinalis fuit Barbarus, ut a Trithemio præter rem traditur, sed si diutius vixisset, cooptatus fuisset ab Alexandro VI. in ordinem purpuratorum, qua de re & de aliis ad Hermolaum pertinentibus Petrus Bælius in Lexico, Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnasii Patavini pag. 28. & Auctores Diarii Erud. Italiæ Tom. III. p. 52. & maxime Tom. XXVIII. p. 159. seq. qui jubent consulere Dissertationem Historicam P. Gandulfi Augustiniani, a quo præter rem

(*a*) Præcipuum hoc opus *castigationum Plinianarum*, quæ primæ, cum Epistola ad Alexandrum VI. prodiere Romæ 1492. typis Eucharii Argentei, sive Silber, & secundæ cum emendationibus Hermolai *in Pomponium Melam*, in quibus & in Senecam, in Quintilianum, in Columellam simile studium se posuisse innuit. Romæ Idibus Februarii 1493. fol. Mediolani 1494. fol. Cremonæ 1495. Venetiis 1497. fol. De utrisque dixi in Bibliotheca Latina. Dissertatio autem, qua probaverit Hermolaus, Plinium fuisse Novocomensem, memorata a Varillasio pag. 189. Anecdotorum Florentinorum, nulla unquam fuit. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVIII. pag. 184. Niceroni Memorias Tom. XIV. pag. 23.

(*b*) hæc nunquam lucem vidit.

(*c*) Hos vulgare post *Rhetoricam* voluit, teste Gesnero, Daniel Barbarus, Hermolai pronepos: sed promissum implere ei non licuit.

(*d*) Edidit Daniel Barbarus, Venetiis 1544. 4. unde sæpius recusa Lugduni, Basileæ, Parisiis.

(*e*) Hic nunquam in lucem prolatus est.

(*f*) Ab Anno 1482. ad 1489. elaborata versio *Dioscoridis* cum corollariis Hermolai, & Joannis Baptistæ Egnatii notis, edita Venetiis, Argentorati, Coloniæ. Vide quæ lib. IV. Biblioth. Græcæ cap. 3.

(*g*) Videtur his operam dedisse Venetiis A. 1485. sed nunquam in lucem prolatæ sunt istæ lucubrationes. Cæterum credat, qui volet Petro Crinito hæc tradenti libro VI. de honesta disciplina cap. 11. *Et revera perexilis vocula dæmonum & exigua est: quod olim noster quoque Venetus Hermolaus dicebat, vocem se dæmonis pertenuem & plane subsibilantem audisse, qua ille* de Aristotelis eutelechia *interrogatus sibi ipsi & Georgio Placentino responsitavit*.

(*h*) A. 1493. æt. 39. mense Julio prope Romam, unde in ejus cenotaphio apud Jovium:

Barbariem Hermolaus Latio, qui depulit omnem
Barbarus hic situs est, utraque lingua gemit.
Urbs Venetum huic vitam, mortem dedit inclyta Roma,
Non potuit nasci nobiliusve mori.

(*i*) Didymi Zenotelis Fertini, sive Feltrensis, quem hominem lectionis multæ vocat Hermolaus castigat. in lib. 7. Plinii.

(*k*) Hic est tamen, quem *latinissimum Barbarum* Ficinus vocat in Epistolis: cui adde Jo. Pici Mirandulani *Encomium Barbaries* ad Hermolaum, quod obvium quoque in Dornavii amphitheatro Tom. II. p. 129. seq.

rem *Augustinianis* adscribitur, cui errori ansam præbuit *libellus thesium* ab eo Lectore Philosophiæ Patavino A. 1478. editarum, quas *in Cœnobio* Patavino *S. Augustini*, Philosophiam Peripateticam propugnaturus Barbarus per plures dies defendit, teste Thomasino, aliisque. *Antonii Mancinelli* Orationem in funere *Metelli Badii*, ad funus Hermolai Barbari pertinere, notatur in eodem Diario Tom. XXVIII. pag. 157. in quo diligentissime de hoc Hermolao disseritur. Effigies & elogia apud Jovium, Boissardum Tom. I. pag. 176. &c.

Cætera scripta Hermolai edita sunt: Latina versio *Themistii* paraphraseos in Aristotelem cum notis, cœpta Anno ætatis XVIII. editaque An. XXVI. hoc est 1480. Venetiis ad Sixtum IV. recusa Tarvisiii 1481. & Venetiis 1500. 1502. 1530. 1542. 1549. 1554. 1560. 1570. 1587. fol. Paris. 1528. fol. Basileæ 1533. fol. & 1545. 4. *Compendium Ethicorum Aristotelis* dictatum Patavii An. 1478. sed editum Venetiis 1544. 8. a Daniele Barbaro. *Compendium scientiæ naturalis ex Aristotele*, Venetiis 1545. 8. atque inde Basileæ, Parisiis, Lausannæ, Marpurgi &c. *Orationes* 1. in funere *Nicolai Marcelli*, Venetiarum Principis, habita An. 1474. inter Orationes clarorum Virorum, Venetiis 1558. 4. Parisiis 1577. & inter Orationes funebres Francofurti apud Wechelium 1613. 8. pag. 77. 2. *ad Federicum* Imperatorem, & *Maximilianum* Regem Rom. An. 1486. excusa tum alibi, tum Tom. II. Freheri Scriptorum Historicorum Germaniæ. *Epistolæ octo* sparsim editæ, de quibus Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 204. seq. (& Niceron Tom. XIV. Memor. pag. 26. seq.) & *Prælectiones*, ac *Præfationes* quædam, de quibus pag. 206. (Niceron p. 28.) Inedita vero: libri duo *de cœlibatu*, scripti Anno XVIII. ætatis. *De conscribenda historia* liber. *Carminum*, sive Versuum multa millia. *De re uxoria* poema sexcentorum versuum, & a libro ejusdem tituli prosario, quem avus edidit, longe diversum, quo negat uxorem ducendam viro sapienti, sicut nec ipse hoc unquam fecit. (Recte itaque Trithemius titulum scripsit: *de re uxoria*, *metrice*, pro quo apud Nicolaum Comnenum est *de re uxoria & meretricia*.) *Compendium Galeni*. *Bona pars Scriptorum Aristotelis Latine versa*. *Contra barbaros Philosophos*. *Quæstiones Geometriæ*. *Quantum Astronomia Medicinæ conveniat*. Latina versio *Plutarchi* de Iside & Osiride, & Dialogi, quare Oracula defecerint. *Quinque libri Epistolarum* MSS. apud Baptistam Nanum, Senatorem Venetum. *Orationes* complures. Etiam commentatum esse in *Gilberti Porretani* librum de sex principiis, notat Augustinus Oldoinus in Athenæo Romano pag. 313. *Erotemata Grammaticalia Græca* & Græce scripta, quæ Veronæ MS. exstant, dubitat Zenus, an ad Hermolaum Veronensem referenda sint potius: versionem autem *Gennadii* Patriarchæ Constantinopol. de fide Catholica, tribuit Marco *Barbo* in Aquilejensi Patriarchatu Hermolai nostri decessori: *Dionysiique Areopagitæ* versionem amico Hermolai, Hieronymo Donato.

Josephus, sive rectius *Josaphas* (*a*) *Barbarus*, Antonii Filius, Patricius Venetus, obiit Venetiis, admodum provectus ætate An. 1494. Non ipse quidem Latine, sed Italice scripsit *duo* sua *Itinera* Reipublicæ obita nomine, quorum alterum An. 1436. suscepit *ad Tanaim* in Tartariam Precopensem, ubi passim per Annos sexdecim est moratus: alterum *in Persiam* ad Asambejum Regem An. 1471. Sed Latine ex Italico *Jacobi Geuderi*, Herolzbergensis, versione legitur in Petri Bizarri Scriptoribus rerum Persicarum, Francofurti 1601. fol. pag. 441. 458. Italice prodiit Venetiis 1543. 8. & in Johannis Baptistæ Ramusii Sylloge Itinerum Tom. II.

(*a*) Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 404.

II. pag. 112. Venetiis 1556. fol. recusa 1588. 1606. ut Gallicas, Anglicas, Belgicas versiones prætercam.

Zacharias *Barbarus*, Francisci frater, Hermolai, Aquilejensis Patriarchæ Patruus, cui frater versionem vitarum e Plutarcho dedicavit.

Zacharias *Barbarus*, Francisci filius, Hermolai Aquilejensis Pater, Venetorum ad Sixtum IV. Legatus, & Procurator S. Marci, obiit A. 1492. æt. 70. in quem M. Antonii Sabellici exstat Oratio.

Daniel *Barbarus*, nepos fratris Hermolai, Aquilejensis Patriarchæ, Legatus Venetæ Reipublicæ in Angliam, ac denique Patriarcha & ipse ab Anno 1559. Aquilejensis, (*a*) neutiquam, ut Bælio aliisque visum, diversus ab illo, (*b*) qui *in Porphyrii voces* A. 1542. commentatus est, diem obiit A. 1569. Cætera ejus scripta sunt: 1. *Catena Græcorum Patrum* (*c*) in quinquaginta *Psalmos* primores, Latine reddita, Venetiis 1569. fol. Diciturque etiam, quod desideratur Catenæ in Psalmos reliquos, eodem interprete translatum extitisse apud Franciscum Barbarum, Patriarcham Aquilejensem. 2. Versio Italica *Vitruvii* cum notis, Venetiis 1556. fol. 1567. 4. & 1629. 4. Notæ Latinæ in eundem scriptorem leguntur in editione Venet. 1567. fol. & præstantissima Amstelodamensi 1649. fol. 3. Commentarii in tres libros Rhetoricorum *Aristotelis*, Venetiis 1544. 4. Basileæ 1545. 8. & Lugduni Anno eodem & 1558. 8. Parisiis 1549. 8. 4. *De Eloquentia* Dialogus Italice editus ab Hieronymo Ruscelli, Venetiis 1557. 4. 5. *Prattica della Prospettiva*, Venetiis 1568. fol.

Omitto edita ab eo Hermolai Barbari scripta postuma, de quibus supra p. 463.

Barcinonense Chronicon ab An. 1136. ad 1310. ad calcem Marcæ Hispanicæ Petri de Marca, Paris. 1688. fol.

Barduccius Petri de Canigariis legendum Canigianis, cujus Epistola *de morte S. Catharinæ Senensis* An. 1380. exstat in Actis Sanctorum T. III. Aprilis p. 959.

Baringvedus. infra, *Berengarius*.

Marinus Barletius Scodrensis, sive Scutarinus, Dalmata (non confundendus (*d*) cum Marino altero Scodrensi Becichemio) Scriptor *librorum XIII.* de vita & laudibus *Scanderbegii*, (*e*) sive *Georgii Castriotæ*, Joannis filii, Epirotarum Principis, qui post res fortiter adversus Turcas gestas diem obiit A. 1466. Prodiere Argentorati 1537. fol. & Francofurti 1578. fol. Tomo III. Chronicorum Turcicorum Philippi Loniceri pag. 1. Præter versiones Lusitanicam duasque Germanicas, de quibus Hendreichius pag. 420. exstat etiam Italica Petri Rochæ Venetiis 1568. 8. & Gallica Pouceti, Paris. 1709.

Ejusdem *de expugnatione Scodrensi* a Turcis libri III. Venetiis 1504. 4. & Basileæ 1556. 4. & Francofurti 1578. fol. in Tomo tertio Chronicorum Loniceri Turcicorum pag. 231. Epitomen ex utroque opere compositam a Georgio Bertholdo Pontano edidit Aubrius Hanoviæ An. 1609.

Petrus de Barreria Ruthenensis Gallus, Episcopus ab Anno 1377. Æduensis, & An. 1379. Cardinalis, scripsit *Tractatum de Schismate* adversus Joannem de Lignano, defensorem partium Urbani VI. Editus est a Cæsare Egassio Bulæo Tomo IV. Historiæ Academiæ Parisiensis pag. 529. Vide Baluzii Pa-

(*a*) Vide Ughellum Tomo V. pag. 134. seq. qui pag. 136. seq. etiam de *Francisco* Barbaro M. Antonii filio, Patriarcha ab Anno 1585. ad 1600. & fratre ejus ac successore *Hermolao*, qui A. 1622. obiit.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 218.

(*c*) Vide Possevinum & B. Serpilii Vitas Scriptorum Biblicorum Parte VIII. pag. 332. seqq.

(*d*) Reines. pag. 116. Epist. ad Daumium.

(*e*) *Scanderbeg* Alexandrum Dominum denotat, quo nomine Barletius ab Amurate II. ob virtutem est appellatus. Vide Herbeloti Bibliothecam Orientalem in *Morad.* & Vossium III. 6. de Hist. Latin.

Papas Avenionenses Tom. I. pag. 1260. & Oudinum Tom. III. p. 1187. seq. Diem obiit An. 1383. ut notant Sammarthani Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 52.

Joannes Barrocius, cujus *Agiodiarium* libris IV. carmine ad Petrum Barrocium Episcopum ab Anno 1488. ad 1507. Patavinum exstat MS. Patavii, teste Thomasino pag. 5.

Bartholomæus Albicius, Waddingo *Albisius*, qui Anno 1401. inter Franciscanos Pisis obiit, Scriptor *Conformitatum S. Francisci*, de quo libro supra in Albicio pag. 131. seq. Sed a Waddingo etiam aliæ ejus lucubrationes memorantur, ex editis quidem *Sermones quadragesimales* de contemtu Mundi, sive de triplici Mundo. Mediolani 1488. 4. & Venetiis 1503. Sermones quadragesimales alii, in quibus resolutiones variarum quæstionum, casuumque Conscientiæ, Lugduni 1519. 8. *Opus conformitatum S. Virginis cum CHRISTO*, sive de laudibus B. Virginis libri VI. Venetiis 1596. 4. Ex ineditis *Summa Casuum Conscientiæ*. *Vita B. Gerhardi Laici* An. 1343. defuncti: *Expositio Regulæ S. Francisci*. *De laudibus Sanctorum*. *De Verbis Domini*. Quandoquidem Bartholomæus iste Wadingo teste scripsit commentarios Regulæ S. Francisci, vix diversum esse puto a Magistro illo Bartholomæo, cujus declarationem super regulam Fratrum Minorum habeo excusam vetusto & præclaro opere in collectione quadam rerum Franciscanarum edita Brixiæ per Jacobum Britannicum Brixianum an. 1502.

Bartholomæus Anglicus. infra, *de Glanvilla*.

Bartholomæus ab Apona, Ordinis Minorum, qui Joannem Palæologum & Josephum Patriarcham Constantinopolitanum dicitur permovisse, ut Concilio Florentino Anno 1438. præsentes adfuerint. Ejus *Summam Casuum Conscientiæ*, & *Interrogatorium pro Confessoribus* Waddingus memorat.

Bartholomæus de Barateriis, JCtus Placentinus, cujus *libellus feudorum reformatus* ad *Philippum*, Mediolani Ducem, MS. vide Pancirollum de JCtis II. 101. & Labbei Bibl. MSS. p. 285.

Bartholomæus Barensis, infra, *Vigiliensis*.

Bartholomæus de Beca, infra, *Beca*.

Bartholomæus Blanchinus. Supra p. 123. in Antonio Codro Urceo A. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de Bononia, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1338. teste pag. 49. Andrea Rovetta, in Armeniam alter Apostolus claruit, & cum Joanne Angelo Bononiensi composuit Commentaria super Evangelium *missus est*, & super Canticum, *Magnificat*. Diversus adeo hic a *Bartholomæo de Bissna*, itidem Bononiensi, & ex eodem Prædicatorum Ordine, qui Episcopus Astensis An. 1409. diem obiit. Hujus *Commentaria*, sive *Postillæ* memorantur *in Evangelia Matthæi & Lucæ*, & *super Epistolas Canonicas*. Idem, ut videtur, Auctor *Commentariorum in quatuor libros sententiarum*, & *in veterem Logicam ac sex Principia*. Vide Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 722.

Bartholomæus de Bregantiis, sive *Bragantiis*, infra, Vicentinus.

Bartholomæus Brem, Anglus Philosophus, Cangio notus e Pitseo, qui nihil ejus nisi *Quæstiones Logicas* commemorat, neque docet de ætate.

Bartholomæus Brixiensis, JCtus & Juris Canonici Professor charus S. Dominico, & apud Gregorium IX. gratiosus, diem obiit An. 1250. ætatis 84. scripsit *Chronicon de Urbibus Italiæ*, Brixia præcipue ac Bergamo, de quo videndus Vossius: præterea *Glossas in Decretum Gratiani*, supplendis glossis Joannis Semecæ, Parisiis 1581. fol. & *Apparatum*, seu *Commentarium* in V. libros decretalium Gregorii, in Corpore Juris Canonici, Romæ 1582. Lugduni 1584. Parisiis 1612. fol. Ejus inedita alia ab Oudino Tom. III. pag. 92. seq. & apud Hendreichium pag. 436. seq.

seq. laudantur *Brocardica in Jure Canonico*. *Summa duplex Quæstionum dominicalium & venalium*: *Summa Juris*. *Reformatio Libri Ordinis Judiciarii*, *auctore Tancredo*. Inde emendandus Labbeus pag. 317. Bibliothecæ novæ MSS. ubi *Magistro Tranclerio* excusum pro *Tancredo*. *Casus Decretorum* non quidem ille scripsit, sed in melius reformavit, cum antea compositus fuisset a Benincasa.

Ejusdem *Summarium* sive *Repertorium* libri Decretorum extat in Cod. CCLIX. Taurinensi. Index Codd. MSS. Tucir. tom. 2. pag. 77.

Bartholomæus Capovacensis, sive *Capivaceus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1358. defunctus, cujus *Responsum* adversus Richardum Malumbram inter Baldi Consilia Volum. 3. Consil. 419. laudat Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. I. Gymnasii Patavini pag. 198.

Bartholomæus Carthusiensis Prior in Ruremunda Geldriæ oppido, defunctus Anno 1446. de quo Hendreichius pag. 437. & Arnoldus Bostius cap. 23. qui laudat ejus *Summam vitiorum*, librum *de exercitio & materia Ordinis ac Devotionis*: Tractatum *de esu carnium* Benedicti regulam professis prohibito: *De proclamationibus capitularibus*: *De juramento & voto*. Vix alium ab hoc esse credo Bartholomæum illum Carthusiensem, cujus scriptum pro authotitate Concilii supra Papam legi in Codice Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis in quo monumenta plura Concilii illius continentur. In fine scripti illius legitur: *Explicit tractatus per quendam Religiosum Fratrem Ordinis Carthusiensis*; tum addit alia manus æque antiqua: *videlicet per Magistrum Bartholomæum Doctorem Theologiæ olim Rectorem studii Heydelbersensis*. Incipit scriptum: *Victus modestia imperantis*.

Bartholomæus Cluniacensis Abbas ab Anno 1228. ad 1230. Scripsit *Speculum claustralium* ex dictis SS. Gregorii, Augustini, Ambrosii, Hieronymi, Origenis, & aliorum, sive *Sermones* per totum Annum de tempore, ac de Sanctis & de communi Sanctor. Vide librum, Voyage Litteraire de deux Religieux Benedictins Tom. II. pag. 108. & Oudinum Tom. III. p. 45.

Bartholomæus Coloniensis, cujus poemata quædam Latina MSS. exstare in Bibliotheca Cæsarea testatur Lambecius Tomo II. pag. 981. Vixit circa An. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de S. Concordio, Pisanus Ord. Prædicatorum, ac Decretorum Doctor, cujus *Summa casuum conscientiæ* secundum Alphabetum ordinata & absoluta Pisis An. 1338. exstat MS. in Bibl. templi Petrini hujus Urbis Hamburgensis, ut notavit B. Staphorstius noster Tomo III. Histor. Eccles. Hamburgens. pag. 292. Hæc summa ab eo dicta *Bartholina*, vel *Pisanella*, & *Magistruccia*, sine anni nota & temporis prodiit sub tempus incunabulorum typographiæ, ac deinde Parisiis 1470. Venet. 1476. 1481. 1383. Reutling. 1484. Mediolani 1494. Januæ sive Genuæ sine anno, & Lugd. 1519. Vide Jac. Qvetif Tomo I. pag. 623. ubi etiam de Codicibus MSS. in variis Bibliothecis, de versione Hispanica, & de supplemento *Nicolai Auximani* Ordin. Minor. composito Mediolani A. 1444. & cum illa summa edito Venet. 1481. 4. Notat quoque in summam *Angelicam*, de qua supra pag. 262. ab auctore suo Angelo de Clavasio Casus omnes ex Pisanella fuisse illatos. Cætera scripta Bartholomæi hujus sunt: *De documentis antiquorum*. Tarvisii 1601. 8. & ex Italica versione eleganti, *ammaestramenti* &c. Florentiæ 1662. forma minore: *Sermones quadragesimales* Lugd. 1519. 8. ut inedita prætercam, *notas in Virgilium & Senecam* Tragicum: *De pronunciatione vocum Latinarum*. *De orthographia*. *Tabulam ad inveniendum Pascha*. *De memoria artificiali*. *Compendium moralis Philosophiæ & de virtutibus ac vitiis*, sive ut in alio Codice inscribitur: *De quatuor virtutibus Cardinalibus*, *quibus thronus Ecclesiæ præsidentis*, *tanquam*

columnis quatuor, *sustentatur & roboratur*. De Chronico ejus inedito ecce tibi testimonium Jac. Sponii recherches d' Antiquitè p. 214. *Dans la Bibliotheque des RR. PP. Dominicains du Convent de Sainte Catherine de Pise*, *l' on y trouve un manuscrit d' une ancienne Chronique Latine en parchemin*, *laquelle contient plusieurs choses arrivèes dans ce venerable Convent. Elle commence ainsi*, Incipit Chronica Conventus *S. K. P. L. O. P.* Prologus, in Toga, &c. *Cette Chronique fut commencèe par Frere Barthelemy de* San Concordio, *fameux Predicateur*, *& Autheur du Livre intitulè* Ammaestramenti degli Antichi, *lequel ayant etè corrigè il y a quelques annèes*, *fut mis sous la presse par le sçavant Francois Ridolphi*, *Academicien de la Crusca*. *Frere Barthelemy etant mort en* 1347. *dans un age dècrepit*, (*car il fut Religieux Dominicain pendant près de soixante dix annèes*) *cette Chronique fut continuèe par frere* Ugolino di Sernovi *Pisan*, *de la famille des* Cavalasari, *lequel mourut de fievre continue a Florence*, *etant pour lors Visiteur de l' Ordre*. *Après lui Frere Dominique* de Peccioli *Pisan*, *entreprit de la continuer*, *& après avoir redit tout ce que ses predecesseurs avoiont racontè*, *comme il le raporte lui-meme*, *il continua d' ècrire jusque à sa mort*, *qui arriva en Decembre de l' an* 1408. *comme l' ècrit Frere Simon de* Cascia, *Religieux du Convent de Sainte Catherine*, *qui entreprit après lui d' en farie la continuation*. *Dans le commencement de cette Chronique*, *l' on y raconte la mort de Frere Alexandre* Spina *de Pise*, *arrivèe en l' annèe* 1313. *où il est dit*, *que les Lunettes ayant etè inventèes de son temps par un homme qui en faisoit un grand secret*, *il en fit luimeme*, *& en fit part a tout le monde*. *Voici ler termes de la Chronique:* Frater Alexander de Spina vir modestus & bonus, quæcunque vidit aut audivit facta scivit & facere: Ocularia ab aliquo primo facta & communicare nolente, ipse fecit & communicavit corde hilari & volente. Ingeniosus in corporalibus in Domo Regis Æterni fecit suo ingenio mansionem.

Bartholomæus de Cotton, Monachus Norvvicensis, circa An. 1300. scriptor *Historiæ Anglicanæ* in tres divisæ libros, quorum *Primus* de rebus Anglicis, in Codice Bibliothecæ Cottonianæ desideratur: ex *secundo* qui res sub Regibus Saxonicis & Normannicis gestas usque ad Annum 1298. complectitur, res ad Ecclesiam Norvvicensem spectantes Henricus Warthonus Tomo I. Angliæ sacræ pag. 397. 402. vulgavit sub titulo *Annalium Norvvicensium* ab An. 1042. ad 1295. Et ex libro *tertio* qui est de Episcopis & Archiepiscopis Angliæ, *Historiam de Episcopis Norvvicensibus* a Felice Burgundo, qui An. C. 650. obiit, usque ad Johannem An. 1299. p. 403. 412. cum notis, in quibus testatur Bartholomæum ea quæ habet de Episcopis Norvvicensibus ad Normannorum usque tempora, hausisse ex Wilhelmo Malmesburiensi de gestis Pontificum Anglorum lib. 2. cap. 2.

Bartholomæus Culey sive *Convuay* subtilis Magister Oxoniensis, cujus libros duos in Aristotelem de generatione memorat Baleus XI. 20.

Bartholomæus Duniacensis, apud Hendreichium pag. 437. apud Sanderum pag. 151. Biblioth. Belgic. MSS. & apud Cangium, lege *Cluniacensis*.

Bartholomæus Episcopus ab Anno 1161. ad 1184. in Patria Iscanus, sive *Exoniensis* (non Oxoniensis, ut Oudino & Jacobo Petito visum) qui Regis Angliæ Henrici II. causam de clericis maleficis in foro sæculari judicandis egit adversus Thomam Archiepiscopum: Regis etiam ad Pontificem Alexandrum III. Legatus, de quo Oudinus Tom. II. pag. 1570. Johannes Prince de illustribus Devoniensibus, & ex eo Acta Eruditorum Anno 1702. pag. 289. Hujus *Pœnitentiale* in variis Bibliothecis MS. occurrit, ex quo excerpta dedit Jacobus Petitus pag. 331. 340. ad

Theo-

Theodori Pœnitentiale: ſcripſit etiam *Dialogum contra Judæos* ad Balduinum, Ordinis Ciſtercienſ. Abbatem prius Foranum, & jam Wicciorum Epiſcopum, qui Bartholomæo librum ſuum de Sacramento Altaris dicaverat. *Homiliam in necem Thomæ*, Archiepiſcopi Cantuarienſis An. 1170. & præter alios *Sermones* atque *Epiſtolas*, libellum *de Prædeſtinatione & de libero arbitrio*, quem Baleus Pitſeuſque in duos libros dirimunt. Vide Lelandum cap. 198. Baleum III. 23. Pitſeum pag. 249. ſeq. qui tribuit illi etiam librum *contra falſitatis errorem*, & alium *de Mundo & corporibus cœleſtibus*.

Bartholomæus Facius, infra, *Facius*.

Bartholomæus Ferrarienſis Ord. Præd. circa An. 1403. auctor *Voluminis ſermonum*. De Ferrarienſi altero infra in *Mutinenſi*.

Bartholomæus de filiis Urſi, Ord. Minor. cujus exſtat ſub tempora naſcentis typographiæ editum *Quadrageſimale*, quod inſcribitur *Gratia DEI*. Sermones, in folio.

Bartholomæus Anglus circa An. 1420. *Florarius* dicitur ab opere quod *florarium* inſcripſit teſte Baleo XI. 42. & Pitſeo pag. 605. qui initium hoc illius apponunt: *Gratias ago Gratiæ largitori, quia*. Memoratur etiam liber ejus *de abſtinentia* qui incipit: *Eſt ſtatutum prandendi tempus*.

Bartholomæus Fontius. infra *Fontius*.

Bartholomæus de Fuſniaco, ex Epiſcopo Laudunenſi, quo munere ſe abdicavit, Monachus Ciſtercienſis, cujus *Epiſtola Apologetica* ad Synodum Remenſem An. 1158. qua a diſſipati Eccleſiaſtici patrimonii probro ſe purgat, exſtat in Tomis Conciliorum Labbei Tom. X. pag. 1184. Harduini Tomo VI. Parte 2. p. 1375. &c.

Bartholomæus Gaetanus, qui A. 1404. pro patriæ libertate adverſus Petrum Gambaram decertans mortem oppetiit, ſcripſit *libros duos annalium Brixienſium*, atque *in Brixienſem hiſtoriam annotationem*, quæ mihi notæ non niſi ex Voſſio III. hiſt. Latin. p. 801.

Bartholomæus Anglicus *de Glanvilla*, ſive *Glannovillanus*, ex Comitibus Sudovolgiis ſive Suffolcienſibus, (Lelando Sudovolcaris,) Monachus Ord. Minor. circa A. 1360. auctor Operis in *libros XIX.* diſtributi *de proprietatibus rerum* Argent. 1488. 1505. Norimb. 1492. Franconf. 1601. longe diverſum a Thomæ Cantipratani opere de natura rerum, de quo infra, atque editum quoque ſub titulo *allegoriarum* ſive *tropologiarum in utrumque Teſtamentum*, pariſ. 1573. addito libro XX. *de rerum accidentibus*, numeris, menſuris, ponderibus & ſonis: & libro *de proprietatibus apum*. Etiam Gallicam hujus operis verſionem juſſu Caroli V. Galliarum Regis a Joanne Corbichone compoſitam vidiſſe ſe Lelandus cap. 348. teſtatur, & partem illius eſſe puto quem Baleus ſingillatim nominat librum *de Mundo ac cœleſtibus*. *Sermonum liber*, editus Argentor. 1491. Inedita apud Baleum VI. 15. memorantur: *Chronicon de Sanctis*. *Poſtillæ Scripturarum*. Quibus *librum contra Laurentium Vallam*, & *Practicam* adjungit Pitſeus pag. 495. quæ *Practica Juris* vocatur apud Waddingum pag. 50. De *Poſtilla in Matthæum & Marcum* adeundus Warthonus ad Caveum. At de libro contra Vallam merito dubitat Voſſius & cum Bartholomæo altero, Facio nempe noſtrum confuſum a Pitſeo ſuſpicatur, neque enim fert aliud temporum ratio, cum Valla quinquagenarius obierit A. 1457.

Bartholomæus Graunvvyſe itidem Anglus Ordin. Minor. & Glanvillano ſuppar ætate, ſi Waddingo credimus, qui eum circa An. 1358. ait ſcripſiſſe *decora Franciſcanæ Religionis adverſus dedecora exprobantium ſibi hoſtium*.

Bartholomæus Iſcanus, ſupra, *Exonienſis*.

Bartholomæus, infra *Ptolemæus de Luca*.

Bartholomæus Mutinenſis, qui Ferrariæ Inquiſitor, ſive Fidei Cenſor obiit

An. 1448. Vedrianus de Doctis Mutin. pag. 55. obiisse ait an. 1444. Scripsit *libros sex de Christo JESU abscondito, in solemnitate Corporis Christi*. Venetiis 1555. 8. Concionem *de veritate stigmatum Catharinæ Senensis*. Tractatum *moralem prædicandum in Civitate pestilentiata*. *Sermones* de tempore, de Sanctis & Quadragesimales. *Commentarium in regulam S. Augustini*. Vide Jac. Qvetif Tom. I. p. 807. & 749.

* Est & alius *Bartholomæus Prignani Mutinensis*, cujus vulgatum est carmen elegiacum *de vita quieta ad Reverendissimum Pressum Capharellum Romanum Asculanum episcopum Bononiæ legatum* impressum Rhegii per Albertum de Mazalibus an. 1487. die XI. Kal. sept.

Bartholomæus de Neocastro, Messanensis, Messanæ Judex ac Regni Siciliæ fisci patronus, quem Jacobus Aragoniæ Rex legatum misit An. 1286. ad Honorium IV. Scripsit *Messanam*, sive *XV. libros de rebus gestis Petri Aragoniæ Regis Siculorumque adversus Carolum post Gallorum cladem*, An. 1282. hexametro carmine: & *Historiam sui temporis*, oratione soluta, *ab* An. 1250. sive *morte Friderici II. Imp. & Siciliæ Regis*, *usque ad An.* 1294. Utrumque opus in lucem dare voluit Antoninus Amicus: prius etiam Hieronymus Surita. Vide conspectum meum thesauri litterarii Italiæ p. 165. & Mongitoris Biblioth. Siculam Tom. I. pag. 96. seq. * Authoris hujus historiam, quam plures in se susceperunt edendam, Cl. Muratorius e MS. cod. siculo tandem evulgavit Rer. Italic. Tom. XIII. Res gestas complectitur ab an. 1250. usque ad an. 1494. Totum opus in capita quidem CXXIV. non vero in libros, præter quod Fabricio narratum fuit, distribuitur. In præfatione indicat author hoc se opus metrica oratione dedisse, dein vero roganti filio acquieturum soluta oratione illud refinxisse. Quare valde suspicor historiam illam metricam, cujus hic Fabricius meminit, eamdem cum nostra fuisse, oratione tantum variata.

Bartholomæus Ordinis Minorum, supra *Glanvillus*, de *S. Concordio*, de *Apona*, &c.

Bartholomæus Mortui Maris in *Normannia*, Monachus Ordin. Cisterc. cujus *Commentarii in IV. Evangelia* memorantur a Carolo de Visch. pag. 33. Bibl. Cisterc.

Bartholomæus de Osa, sive Ossanus, Bergomensis, quem Anno 1340. floruisse Trithemius cap. 590. annotat, scripsit *Opus historiarum* libris XVI. quibus Vitas & gesta Imperatorum Pontificumque tradidit, hactenus quantum comperi, ineditis.

Bartholomæus Patavinus, Augustinianus, cujus *commentarios in quatuor Evangelia* Jacobus le Long pag. 627. Biblioth. Biblicæ, ex Elssio commemorat.

Bartholomæus Platina, infra *Platina*.

Bartholomæus Ord. Præd. qui de Casibus Conscientiæ scripsit. Vide supra *Concordio*.

Bartholomæus Lapaccius ex *Rimbertinis*, Florentinus Ord. Præd. Magister sacri Palatii apud Pium II. & Episcopus ex Argolicensi & Cortinensi ab Anno 1449. in Hungaria Coronensis obiit 1466. Ejus libri duo *de glorificatione sensuum in æterna beatitudine* (in compendium missi ex Joanne Tambaco) lucem viderunt Parisiis 1614. 8. Inedita apud Julium Nigrum pag. 83. aliosque memorantur: *De distinctione Spiritus S. a Filio*, ad Bessarionem. *De incarnatione*. *De effusione sanguinis CHRISTI*, ad Pium II. *Controversia de CHRISTI divinissimo sanguine*. *In Psalmum*, Miserere: *Sermones*, *Orationes*, &c.

Bartholomæus Raccolius, sive *Roqvacallius*, Carmelitarum Ordinis Prior Generalis ab Anno 1424. & Episcopus ab Anno 1433. ad 1445. Massiliensis, præter *Sermones* ad Clerum habitos scripsit *in quatuor libros Sententiarum*. Vide Alegrium pag. 333. & Sammarthani Galliam Christ. Tom. III. p. 664.

Bartholomæus Ruremundanæ Carthusiæ Prior.

Prior. Vide supra *Carthusiensis*.

Bartholomæus de Saliceto JCtus, qui primus Ferrariæ Jus Civile docuit circa Annum 1390. infra, *Salicetus*.

Bartholomæi Sulmonensis Poemata MSS. memorat Labbeus Biblioth. MSS. pag. 303.

Bartholomæus de Tolomæis, sive *Ptolemæis*, cujus vita B. *Luchesii* A. 1260. defuncti exstat in Actis Sanctorum 28. April. Tom. III. pag. 594.

Bartholomæus Tridentinus, quem vitas Sanctorum scripsisse ait Simlerus, videndum, sit ne exsculptus ex Bartholomæo *Vicentino*, de quo infra. * Viri hujus mentionem fieri lego a Petro de Natalibus Equilino Episcopo in præfatione catalogi sui de Sanctorum gestis, nec ab eo quidquam memorari constat de gestis Sanctorum ab hoc Bartholomæo peculiari libello descriptis, sed ait tantummodo F. Bartholomæum de Tridento in chronicis suis de Sanctorum actis tractasse. En ejus verba: *nec non F. Bartholomæus de Tridento ord. Prædicatorum in chronicis suis*.

Bartholomæus Veronensis, Abbas S. Nicolai de littore Venetiarum, Congregationis S. Justinæ de Padua (*a*) Ordinis Benedictini circa Annum 1440. scripsit Chronicon Abbatiæ suæ ab ejus primordiis ad sua tempora, adhuc ineditum.

Bartholomæus de Bragantiis, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Nimonicensis in regno Cypri, & ab Anno 1250. ad 1270. *Vicentinus*. Vide Acta Sanctorum 1. Julii, Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 254. seqq. Ughellum Tom. V. pag. 1052. ubi narratio ejus *de reliquiis spineæ Coronæ Christi* Anno 1260. Vicentiam perlata, & apud Barbaranum in Historiam Vicentina, ubi etiam pars ejus *Testamenti*, sicut apud Pium *de translato Corpore S. Dominici* A. 1267. Sed longe plura ejus inedita feruntur, quorum titulos dabit Qvetifus pag. 258. in his sunt: *Commentarii in Genesin*, *Leviticum*, *Isaiam*, *Ezechielem*, *Hieremiam*, *Danielem*, *Cantica Canticorum*, *libros Maccabæorum*, *librum Sapientiæ*, *Matthæum*, *Marcum*, *Joannem*, *Actus Apostolorum*, *Epistolas Canonicas*. Scholia in libros *Dionysii* Areopagitæ. *Sanctorum Vitæ* in Epitomen redactæ. Liber *de animalibus*. Tres quaterni, *Chronicas ætatum* continentes. Liber *de informatione Regiæ prolis*, *ad Margaritam illustrem Francorum Reginam*. Liber *de regressu animæ in seipsam*. *De naturali appetitu dominii*. *De naturali appetitu Divinæ speciei*. *De suspectione mentis in radium Divinum*. *De venatione Divini amoris*. *Contemplationes cum rhythmis & versibus diversarum festivitatum* &c.

Bartholomæus Barensis, Ordinis Prædicatorum, Episcopus in Apulia *Vigiliensis* circa Annum Christi 1327. Vide Ughellum Tom. VII. pag. 944. Hujus *Commentarii in Pentateuchum* ab Altamura & aliis memorantur.

Bartholomæus Augustinianus, *Urbinensis* ab Anno 1347. ad 1350. Episcopus, de quo vide Ughellum. Ejus *milleloquium Augustini*, ad Clementem VI. Papam, sive Commentarii in Vetus & Novum Testamentum ex S. Augustini operibus concinnati, quos Augustinus Triumphus affectos reliquerat & Bartholomæus ad umbilicum perduxit, prodiere Lugd. 1555. fol. Paris. 1645. fol. (a quibus diversum (*b*) opus licet ejusdem instituti, quod itidem ex Augustino collectum edidit *Jo. Gastius* Theologus Basilensis, Basileæ 1542. fol. recusum Venet. 1543. 4.) *Milleloquium Ambrosii* Lugd. 1556. fol. Omitto inedita, quæ apud Elssium pag. 115. laudantur. Compendium librorum *Ægidii Romani de regimine Principum*. Liber *De bello*, sive ut in Codice Regio Paris. 428. *de re bellica Spirituali*. *De quatuor novissimis*. *Quadragesimale*. *Contra errores qui inventi fuere tempore Ludovici*, *Ducis Bavariæ*, quibus Occamum, Marsilium & alios Majestatis Principum in sæcularibus assertores nota-

ta-

(*a*) Vide Arnoldi Wion lignum Vitæ Tom. II. pag. 585. seq.
(*b*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 965.

tari, Warthonus recte monuit.

Bartholomæus de Yano, Ord. Minor. de quo Waddingus in Annalibus ad Annum 1435. & cujus fummam Cafuum Confcientiæ & Interrogatorium Confefforum pag. 53. Bibliothecæ Francifcanor. memorat, idem cum Bartholomæo ab *Apona*, de quo fupra ex ejufdem Waddingi p. 49.

* *Bartholus Lucanus*, Utinenfis, fcripfit adftrictam carmine orationem Innocentio VIII. dicatam impreffamque loco, & tempore incerto, in qua probare nititur ejectos homines e Paradifi Edem deliciis nihil retuliffe incommodi, quod non induftria, & ingenio valeant evadere. Impreſſoris nomen hoc difticho exprimitur:

Argirios opus hoc Eucharius arte magiftra
Impreffit: fumma perlege, Lector, ope.

Bartholus Picenus Saxoferratenfis Jurifconfultiffimus fuæ ætatis, *fpeculum & lucerna Juris Civilis*, *Monarcha Juris* appellatus tum ab aliis tum a Thoma (*a*) Diplovatio Græco, qui de claris JCtis Latine fcripfit, & in his vitam Bartholi tradidit, quam integram dedi lib. VI. Bibl. Græcæ cap. 6. Tom. XII. pag. 555. feqq. Jus docuit Pifis & Perufii, ubi etiam diem obiit Anno 1359. æt. 46. De Commentariis ejus (*b*) in Jus Civile & Confiliis (*c*) idem Diplovatatius pag. 561. *Tiberiadem*, five libellum de Tiberis fluminis anfractibus, alluvionibus, infulifque non diu ante obitum fcripfit, adjuvante *Gvidone* Perufino Theologo ac Geometra. Librum etiam *de Gvelfis ac Gibellinis*, quem laudat Trithemius cap. 637. Alium *de infignibus & armis*, qui cum repetitione de quæftionibus & torturis excufus Lugd. 1550. *Proceffus Satanæ contra B. Virginem*, prodiit Hannoviæ 1611. 8. cum Udonis Tengleri annotationibus. Prohibetur in indice Madritenfi. Præter Diplovatatium plura de Bartholo Jo. Fichardus pag. 412. feq. Gvido Pancirollus II. 67. Marcus Mantua p. 446. feq. Jovius in elogiis ubi effigies etiam, ficut apud Boiffardum Tomo I. pag. 88. Auguftinus Oldoinus de fcriptoribus Perufinis pag. 47. & gloria Academiæ Pragenfis pag. 115. Almeloveenii amœnitates Theologico-Philologicæ pag. 75. feq. & cæt. * Unicum ejus confilium paulo poft authoris obitum fcriptum olim mihi occurrit Bibliothecam Malateftarum Cæfenæ invifenti. Poft titulum additur: *cujus anima requiefcat in pace*. Ejufdem authoris tractatus feu *Liber Minoritarum* fervatur in Cod. 1162. latino Bibliothecæ Univerfitatis Taurinenfis. Eft autem opufculum, *num bona fæcularia virtute teftamenti ad Minores devenire poffint*. Nondum prodiiffe credo. *Proceffus Sathanæ contra Beatam Virginem* fervo apud me ex vetuftiffima editione in 4. abfque adnotatione anni, & loci. Infcribitur: *Tractatus procuratorius editus fub nomine Diaboli*, *quando petiit juftitiam coram Deo*, *& B. Virgo Maria fe oppofuit contra ipfum*, *& obtinuit*, *nec non obmutuit pugna contra genus humanum*. Exemplar aliud impreffum ejufdem opufculi fervat Bibliotheca Felini editum (Romæ ut credo) per Magiftrum Bartholomæum Guildinbex de Sultz an. 1475. die XI. Septembr.

Bartolfus Peregrinus de Nacgeio Germanus, vivo adhuc Tancredo, h. e. ante An. 1112. fcripfit epitomen ex Fulcherio, *de geftis Francorum*, *qui Hierufalem Anno* 1095. *expugnaverunt*, ab illo tempore ufque ad Annum 1116. editam a Bongarfio in geftis DEI per Francos Tomo I. pag. 561. 593. fed fine nomine auctoris, quod ex MSto Codice reftituit Cafpar Barthius lib. CLXVII. Adverfariorum capite 7. Hoc vul-

(*a*) Obiit hic Diplovatatius nonagenario major An. 1534.

(*b*) Prodiere qninque prægrandibus Volum. in fol. Venetiis 1473. feqq. Bafil. 1562. ex recenfione Jacobi Concevatii & Venet. cum notis Jacobi de Bottis & Petri Mangrellæ A. 1596. 1615.

(*c*) Rom. 1478. &c.

vulgatum exstat in Diario Theologico Dresdensi, *Unschuldige Nachrichten von alten und neüen Theologischen Sachen*. p. 381. Conferendæ ejusdem Barthii notæ quas in lucem emisit nobiliss. Joannes Petrus a Ludevvig tomo tertio reliquiarum MSS. diplomatum & monumentorum, pag. 500. 519.

Bartremius Fizalanus Carmelita Anglus scriptor *Quæstionum Theologicarum*, & commentarii in IV. libros sententiarum. Floruit sub decimi quinti sæculi initia, diemque obiit Lindi sive Lincolniæ. Vide Lelandum cap. 528.

Casparinus Barzizius Bergomas, Patavii & deinde Mediolani elegantes litteras docuit, obiitque Anno 1431. Ejus *Epistolæ* culto sermone scriptæ, post editionem rarissimam Paris. 1470. editæ ab Alexandro Furietto, Bergomate Rom. 1723. 4. (*a*) quibus alias ejusdem *familiares Epistolas* & *Orationes*, & *libellum de compositione*, atque Vitam Auctoris adjunxit, in qua emendandis Ciceronis & Quintiliani scriptis egregiam operam ab illo positam celebrat.

Christophorus Barzizius Casparini F. Medicinam Patavii docuit ab A. 1442. Ejus introductorium, sive janua ad Medicinam Practicam una cum commentariis ad nonum Rhasis, prodiit Papiæ 1494. fol. Introductorium etiam Augustæ Vindelicor. 1518. 4. ut alia Merklino memorata prætercam. Vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnasio Patavino Tomo I. pag. 291. seq.

Gvinofortius Barzizius, Casparini F. natu minor, & ipse bonas litteras docuit Novariæ primum, deinde itidem Mediolani, cujus *Orationes* & *Epistolas*, una cum Patris scriptis publicavit laudatus Furiettus. * Nescio an umquam prodierit, seu in MSS. adhuc supersit scriptum illud ejusdem authoris *de Amore*, cujus ipse meminit in epistola ad Georgium Cathalactæ Regi a secretis his verbis *ad magnificum Heroem Franciscum Scirigles de Amore consultus veritatem potius, quam vanitatem sequutus scribo. Nonnulla vix ea de re attigi, indecisa percurrens, quæ si discutienda fuerint, nos in philosophiam ducent. Nonnulla ex mediis Philosophiæ claustris eduxi; cætera partim alieno testimonio comprobavi, partim cujusque tacito judicio ex rerum præteritarum memoria, præsentiumque respectu, partim ex his, quæ in seipso quisque sentiat, vel in aliis cernat, fatenda proposui.*

In Bibliotheca Riccordiana extant MSS. octo ejus epistolæ, ex quibus geminas vulgavit Cl. Lamius in catalogo ejusdem Biblioth. pag. 38. Geminæ istæ sicut aliæ ejusdem codicis, ut puto, in Sylloge Furieti non leguntur.

Thomas Basinus, infra *Bazinus*.

Bassatius Cassinensis Abbas, qui Anno 856. obiit, a Petro Diacono cap. XI. vir Scripturis sanctis deditus & notitia Ecclesiastici dogmatis sufficienter instructus traditur multa composuisse nitido satis & aperto sermone. Nullum tamen eorum nominat, neque qui Petrum notis illustravit Jo. Baptista Marus.

Castellanus Bassianensis, auctor Carminis, cui titulus *pax Venetiana*, de pace Friderici Barbarossæ Imp. cum Alexandro III. Pontifice, ad Franciscum Dandulum, Venetiarum Ducem An. 1327. Vide Vossium pag. 798. de hist. Lat.

Bassianus Dardadone, Ordin. Minor. cujus *Vita Jacobi de Olde* Presb. An. 1404. exstat in Actis Sanctor. 18. Aprilis Tomo II. pag. 601.

Robertus Bastonus, Carmelita, Rhetor & poeta Oxonii laureatus ab Eduardo Rege, jussus A. 1304. arma ipsius victricia & obsidionem arcis Scotorum Strivelinsis canere, incidit anno post in manus Scotorum, qui victorias suas metro condere eum coegerunt, quod fecit etiam, ut refert Baleus IV. 92. ex quo Pitseus pag. 399. Vossius, Oudinus, & de poetis medii ævi Leyserus pag. 1104. a quibus etiam alia ejus scripta sed inedita memorantur.

Ba-

(*a*) Acta Eruditorum Tomo VIII. supplementi pag. 494.

Bavariam Sanctam, atque in hac vitas & icones Sanctorum Bavariæ, jussu Maximiliani Principis congessit ediditque Matthæus Raderus S. J. Ingolstadii tribus Vol. in fol. 1615. 1624. 1627. Ejusdem Bavaria pia. 1628. fol.

Baudemondus, ex Elnonensi Monacho Abbas Blandiniensis Ord. Benedictin. apud Gandavenses, *S. Amandi* discipulus, cujus *vitam* scripsit editam in Actis Sanctor. 6. Februarii Tom. I. pag. 848. & in Mabillonii Sec. 2. Benedictin. pag. 710. Obiit S. Amandus Trajecti ad Mosam Episcopus A. 684. Vide & infra, *Milo*.

Baudovinia, supra *Bandoninia*.

Gvil. Bauseti, Aruernus, vide *Gvilelmus*.

Thomas Bazinus, Episcopus Lexoviensis & post exilium a Sixto IV. pronunciatus An. 1472. Archiepiscopus Cæsariensis obiit Trajecti An. 1491. scriptor *historiæ de rebus gestis Ludovici XI. Galliarum Regis, & Caroli Audacis, Ducis Burgundiæ*, libris II. e quibus fragmenta apud Antonium Matthæum Tomo II. analectorum Veteris ævi. & to. I. pag. 501. nov. edit. Vide sis Oudinum Tomo III. pag. 2616. seq.

Beatus, Levanensis Astur, Hispanus Presbyter Benedictinus, de quo auctor vitæ apud Mabillonium Sec. 3. Benedictin. Parte II. & Mabillonius in Observatione prævia pag. 734. Nic. Antonius Bibl. veteris Hispanæ lib. VI. cap. 2. pag. 325. seq. & Jacobus Basnage ad Tom. II. Canisii p. 289. seqq. Scripsit æra 823. hoc est Anno Christi 785. una cum Etherio *adversus Elipandum* Archiepiscopum Toletanum *de adoptione CHRISTI, Filii DEI*, libros duos, quos primus edidit Petrus Stevartius in collectione veterum scriptorum, Ingolstad. 1616. 4. recusos inde in Bibliothecis Patrum Paris. 1644. 1654. Tomo IV. Parte II. Colon. 1618. Tomo VIII. & Lugdun. 1677. Tomo XIII. & cum antiquis lectionibus Canisii edition. Basnagianæ Tomo II. Quod *Antiphrasium*, Beatum hunc dixere Elipandus & Felix, non *Contradictorem* interpretor, sed per antiphrasin ita dictum sive minime beatum, frigido scommate, quod in Felicem retorqueri poterat. *Commentaria* sive Catena Patrum *in Apocalypsin*, quæ laudant Lud. Alcasar p. 89. Mabillonius & alii, nemo hactenus in lucem protulit. Fragmentum *contra Folmarum* upud Stevartium pag. 243. non Beati est, trecentis amplius annis Folmaro antiquioris, sed Adami Reichersbergensis, de quo supra.

Henricus Bebelius Justingensis Svevus, ab An. 1497. Tubingæ bonas literas docuit, defunctus post A. 1514. In Simonis Schardii scriptoribus rerum Germanicarum Tomo primo & in Goldasti politicis Imperialibus extant ejus Oratio *de Germaniæ laudibus*, demonstratio *Germanos indigenas esse*: Apologia *pro Impp. Germanorum dignitate*, contra *Leonardum Justinianum* Venetum: Dissertatio, *Imperatorem Romano-Germanicum jure* Christianissimum *appellari*: Libellus *de Germanorum antiquitate, imperio, gestis, victoriis &c.* Addidit Schardius etiam ejus scriptum *de laudibus Svevorum* contra Jacobum Bergomensem, qui eos proditionis Ludovici Ducis Mediol. arguerat. Apud Freherum Tomo II. rerum Germanicarum pag. 507. obvia ejus ecloga Triumphalis *de victoria Imp. Maximiliani contra Bohemos*, aliaque carmina quædam. Omitto alia ejus opuscula junctim edita cum libello *de Romanorum Magistratibus & Sacerdotiis*, & scripto *de pagis Svevorum, & de Neccaro flumine*. Argent. 1513. 4. quæ a Simlero enumerantur. Præterea *de mendaciis quorundam historicorum*: artem *condendorum carminum*, Tuning. 1515. *Institutionem puerorum*, *triumphum Veneris*, ibid. *Carmen in asophum Pseudo-Prophetam*, *facetias* sæpius prælo iteratas &c.

Ludolphus, sive *Lupoldus* ab Egloffstein *Bebenbergius* Vossio, aliis *Babenbergius*, h. e. Bambergensis Episcopus, qui obiit An. 1341. Exstat ejus liber editus

Ba-

Basileæ 1497. hoc titulo: *Germanorum veterum Principum Zelus ac fervor in Christianam Religionem, per Lupoldum Bebenburg.* Deinde recusus sæpius, etiam insertus Bibliothecis Patrum edition. Colon. Tomo XV. & Lugdun. Tomo XXVI. Simon vero Schardius collectioni suæ de potestate Imperiali & Ecclesiastica non hunc modo sed alterum quoque ejusdem Lupoldi librum inseruit, Basil. 1566. fol. pag. 167. *de jure Regni & Imperii*. Vide Vossium, Sandiique ad eum notas. De aliis editionibus Hendreichium p. 372.

Bebenhusani Annales ab Anno Christi 1160. ad 1400. in tomo decimo veterum monumentorum ac diplomatum nobilissimi Viri Joannis Petri Ludewig.

Bebianum Poetam Cangius annotat editum cum Victore Massilensi An. 1560. pag. 96. Illam editionem Victoris curavit Gvil. Morellus Parisiis in 8. quæ cum mihi ad manus non sit, qualis sit ille Bebianus, non possum dicere, cum Hendreichius quoque deludat, qui p. 469. ait Anonymum poetam *de Bebiani baptismo, & uxoris ejus Apræ obitu Carmen*, exstare in Patrum Bibliothecis.

Beccensis Abbatiæ Chronicon ab Anno fundationis 1031. ad An. 1467. ad calcem operum Lanfranci Cantuariensis editorum a Luca Dacherio, Parif. 1648. fol. * Ad Chronicon istud Beccense varias lectiones, & additiones ex MS. Codice olim Bibliothecæ Reginæ Sveciæ nunc Vaticano, dedit P. Martene Vet. Monum. Tom. IX. pag. 105.

Thomas Becket, Archiepiscopus Cantuar. Vide *Thomas*.

De *Bedæ* patria, conditione & ætate nihil certius afferre licet, quam quod ipse ad calcem Historiæ Anglor. Tom. III. p. 151. *Hæc Domino adjuvante digessi Beda DEI famulus & Presbyter monasterii beatorum Apostolorum Petri & Pauli, quod est ad Wirimundam (a) & Ingiruum. Qui natus in territorio ejusdem monasterii, (b) cum essem annorum septem, cura propinquorum datus sum educandus reverendissimo Abbati BENEDICTO, ac deinde CEOLFRIDO, cunctumque ex eo tempus vitæ in ejusdem monasterii habitatione peragens, omnem meditandis Scripturis operam dedi, atque inter observantiam disciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Ecclesia curam, semper aut discere, aut docere, aut scribere dulce habui. Decimo nono autem vitæ meæ anno* Diaconatum, *tricesimo gradum* Presbyteratus. (c) *Utrumque per ministerium reverendissimi Episcopi* Johannis (tunc Hagustaldensis, postea Eboracensis) *jubente* Ceolfrido *Abbate* (Wirimundensis Monasterii) *suscepi. Ex quo tempore accepti Presbyteratus usque ad Annum ætatis meæ quinquagesimum nonum, hæc in Scripturam sanctam meæ meorumque necessitati ex opusculis venerabilium Patrum breviter annotare, sive etiam ad formam sensus & interpretationis eorum superadjicere curavi.* Hic *Beda* Presbyter, utilibus scriptis Ecclesiæ *Venerabilis*, diem obiit Anno 735. (d) de quo Mabillonius Parte I. sæculi tertii Benedictini, & Acta Sanctor. 27. Maji Tom. VI. pag. 718. seq. ubi etiam pag. 720. vita scripta a *Turgoto*, Priore Dunelmensi, circa A. 1100. ex ejus historia Ecclesiæ Dunelmensis, quæ sub nomine *Simeonis* Dunelmensis perperam excusa inter decem scriptores Hist. Anglicanæ. De operibus ejus post

A a Pos-

(a) Ad ostium Wiri amnis. vide Thomum VI. pag. 31.

(b) Itaque non Saxo Germanus fuit Beda, licet hoc a Friderico Langen, & Engelhusio traditum, quorum testimonia merito in dubium vocat Meibomius Tomo I. Rerum Germanicarum pag. 809. Natus autem possit videri An. 672. quoniam ait se pag. 147. Historiam Anglorum absolvisse Anno Christi 731. & in hoc loco annum ætatis quinquagesimum nonum commemorat. Sed notavit Pagius ad Annum 693. num. 8. Bedam hæc non potuisse addere ante Annum 732. vel 733.

(c) Adde Pagium ad An. 701. num. 2. Nicolai Hieronymi Gundlingii Observatt. select. 7. libri I.

(d) Blondellus pag. 77. de Episcopis. Fabulam de Beda hoc Romæ sepulto rejicit etiam Joannes Ciampinus de sacris ædificiis a Constantino M. exstructis cap. IV. sect. 10. num. 130. Similis fabula de patria Bedæ hujus Genua, cujus meminit Hector Boethius.

Possevinum diligentius disseruit Oudinus Tomo I. pag. 1672. seq. Videor tamen mihi actum non agere, si & ipse tanti Viri scripta distincte referam primo quæ exstant in octo tomis ejus Operum, novissime post editiones Paris. 1544. 1554. Basil. 1563. Colon. 1612. vulgatis Colon. 1688. Deinde illa, quæ in hisce tomis desiderantur.

TOMO I.

Cunabula Grammaticæ artis Donati restituta pag. 1.

De octo partibus Orationis pag. 14.

De arte metrica ad Wigbertum Levitam pag. 25. seq. Exstat & in Grammaticis Putschii pag. 2350. 2383. & pars præfigitur hymnis Ecclesiasticis a Georgio Cassandro editis Anno 1556. & inter Cassandri Opera Parisiis 1616. fol. qui *Hymnos* etiam Bedæ exhibet p. 195. 206. 239. 244. 254. 263. 266. 274. 280. 281. 293.

De schematibus S. Scripturæ pag. 42. *& tropis* pag. 48. Prodiit etiam separatim Venet. 1522. & cum figuratis locutionibus ex Augustino & Chrysostomo collectis per Bartholomæum Westheimerum, Basil. 1536. 8. & inter Rhetoras Francisci Pithœi p. 342. 355.

De orthographia pag. 53. ordine alphabetico. Alius hujus argumenti liber in Grammaticis Putschii pag. 2327. 2350.

De arithmeticis numeris pag. 72.

De diversis speciebus numerorum & *mensa Pythagorica* pag. 75.

De computo, dialogus pag. 85.

De divisionibus temporum pag. 89. MS. Codex auctior commendatur a Mabillonio Tomo I. musei Ital. pag. 69.

De arithmeticis propositionibus sive problematibus pag. 100.

Libellus de asse & partibus ejus, *& de ratione calculi*. pag. 111.

De numerorum divisione ad Constantinum pag. 123.

De loquela per gestum digitorum & de temporum ratione pag. 127. cum glossis Bridferti Ramesiensis, & scholiis Jo. Noviomagi. Hunc libellum suppositum Bedæ existimat Petavius p. 159. Ep. Aliud tamen visum Joanni Aventino, ut notavi supra pag. 391.

Libellus de ratione unciarum pag. 140.

De argumentis Lunæ, ex Victorio Aquitano, Dionysio Græco &c. pag. 143.

Computus vulgaris, sive *ephemeris* pag. 169. Auctoris Beda junioris esse probat Oudinus Tom. I. pag. 1683.

Martyrologium, versibus hexametris, quod incipit: *Primum nunc Jani vocitatum nomine mensem* pag. 191. *Wandelberti* Prumiensis, non Bedæ. Aliud Martyrologium breve itidem versibus hexametris sub Bedæ nomine vulgatum a Dacherio, incipit: *Bissena mensum vertigine volvitur annus*. Tomo X. spicilegii pag. 126. & Tomo II. edit. novæ in folio pag. 23.

De embolismorum ratione computus p. 215. cum tetrastichis singulis ad singulos menses. Etiam hunc Computum Bedæ abjudicandum & *Radulpho* de *Linham*, Anglo adscribendum esse, Oudinus disputat.

Decemnovales Circuli Dionysii Romani Exigui, B. Cyrilli & Bedæ LXXXIV. usque ad Annum 1595. cum præfatione (*Abbonis* Floriacensis.) p. 257.

De Cyclo Paschali pag. 306.

Canones decemnovennalium Circulorum pag. 321.

De Mundi cœlestis terrestrisque constitutione p. 323.

Musica Theorica pag. 344. & *Practica*, (ita leg. pro *Quarta*,) *seu mensurata* pag. 351. junioris esse scriptoris contendit Oudinus, quem vide Tomo I. pag. 1685.

De circulis sphæræ & polo pag. 365.

De planetarum & signorum ratione p. 369. *ex mente Hebræorum*, *Chaldæorum*, *Ægyptiorum* pag. 371.

Mensium notæ pag. 377.

Libellus de tonitruis ad Herenfridum, quem patrem Venerandum appellat, pag. 387. translatus ex Græco, fortasse *Joh. Laurentii Philadelphiensis Lydi*, de quo in Bibliotheca Græca lib. III. cap. 20. pag. 513.

Pronostica temporum pag. 390.

Men-

Mensura Horologii pag. 392. ubi & *de diebus Ægyptiacis* pag. 394.

Libellus de Astrolabio pag. 394.

De nativitate Infantum pag. 397.

De minutione sanguinis pag. 398.

De septem Mundi miraculis pag. 400.

De anno, *de ratione temporum*, *de celebritate temporum*, *de variis computi regulis*, Carmina versibus hexametris pag. 401.

Dionysius de annis, trochaicis versibus pag. 413.

Libellus de ratione computi per quæstiones & responsiones pag. 418. Confer Rabani librum de computo, scriptum Anno septimo Ludovici Imperatoris & editum a Baluzio in limine Tomi I. Miscellan. & Helpericum, qui in prologo libri de computo, quem Anno 930. composuit, etiam Bedam laudat.

De duodecim signis, *de ætatibus* &c. carmina: & *Prisciani* de Astronomia, pag. 434. *Manfredi* carmina p. 435. & embolismorum ratio, prosario sermone, pag. 450. Versus de Urbe Roma & Treverensium pag. 449.

TOMO II.

De rerum natura liber, cum glossis incerti auctoris, Brideferti Ramesiensis, & Joannis Noviomagi pag. 1. Hunc & proximum librum Bedæ esse negavit Stephanus Vitus, sed merito refragante Petavio pag. 157. Epist.

De temporum ratione, cum ejusdem Brideferti & Noviomagi scholiis pag. 43. Cum Codice Bibl. Cathedralis Wirceburgensis collatum hunc librum vide in Jo. Georgii Eckarti Commentariis de rebus Franciæ Orientalis & Episcopatus Wirceburg. Tom. I. p. 825.

De sex ætatibus Mundi, sive *Chronicon* a rerum origine usque ad nonum annum Leonis Isauri, Mundi 4680. (Christi 726.) pag. 103. Appendix e diversis auctoribus, quæ in Basileensi editione subjecta legitur, a Coloniensi abest. Prodierat hoc Chronicon Parisiis apud Joannem Petitum 1507. 4. & cum scholiis Joannis Bronchorstii, Coloniæ 1537. Conferendum quoque Chronicon breve Bedæ, quod continuatum usque ad Annum 810. ex MS. Codice edidit Andreas du Chesne Tom. III. scriptorum Francor. pag. 125. 129.

Liber de temporibus ad intelligendam supputationem temporum Sacr. Scripturæ pag. 118. cum scholiis Jo. Noviomagi. Fragmentum ex Seb. Munsteri lib. 2. Cosmographiæ vide apud Colomesium in paralipomenis de S. E. pag. 220.

Sententiæ, sive *axiomata Philosophica* ex Aristotele, p. 124. Ordine alphabetico. Separatim sæpius edita ut Lond. 1592. 8. Ingolstadii 1593. 8. Parisiis 1604. 8.

Sententiæ in Ciceronis libris III. de Officiis, pag. 166. de Amicitia, pag. 173. de Senectute, p. 176. Paradoxis p. 178. Tusculanarum quæstionum libris V. p. 180. Sexto de Rep. (sive Somnio Scipionis) pag. 183. *Epitaphium Ciceronis triplex* pag. 184.

Proverbiorum & sententiarum liber, Ordine alphabetico pag. 185. Hunc & duos superiores sententiarum libros Beda indignos & longe recentioris esse scriptoris Oudinus disputat.

De substantiis libellus pag. 200. quo substantias sive bona Monasteriorum dissipare dissuadet, & alia varia præcipit Clericis utilia & Laicis. Benedictinus aliquis duodecimi vel undecimi seculi, judice eodem Oudino.

Διδάξεων *sive Elementorum Philosophiæ libri IV.* pag. 206. non Bedæ, sed *Gvilelmi de Conchis*, de quo infra.

De Paschæ celebratione liber, sive *de æquinoctio verno* juxta *Anatolium* Ægyptium apud Euseb. Epistola ad *Wichredam* Presbyterum, quem sanctissimum fratrem appellat. pag. 230. In hac laudat & Proterium & Cyrillum Alexandrinos Antistites de eodem argumento, & Victorem Capuanum, Epistolas Paschales Dionysii Exigui, & ordinationem feriarum Paschalium per Theophilum Episcopum Cæsariensem ac reliquorum Episcoporum Synodum pag. 232. Porro exemplum Anni 776. pag. 232. adjectum est a juniore manu, quod

non exſtat in editione Petri Franciſci Chifletii, ante hiſtoriam Bedæ Anglicanam Pariſiis 1681. 4. atque in antiquiſſimo Codice Bibl. Laubienſis deeſſe notavit Mabillonius in elog. Bedæ num. 29. & Tomo I. Analect. pag. 11. (edit. novæ pag. 398.) Petavius in Epiſtolis p. 157. monet librum de æquinoctio in MSS. *Philippo* tribui Presbytero. Sed haud dubie Bedam auctorem habet, cujus ipſe meminit in Indice operum ſuorum ad calcem Hiſtoriæ.

De divinatione mortis & vitæ, Petoſiris ad Necepſum Regem Ægypti Epiſtola pag. 233. Hanc cum duabus, proximis ſcriptionibus inter nænias Beda indignas Oudinus refert, quo referenda etiam *Rota vitæ & mortis* quam ſub Bedæ nomine exhibet Arnoldus Wion T. II. ligni Vitæ pag. 827. & ex eo Poſſevinus Tomo I. apparatus pag. 204.

Arca Noæ Eccleſiæ typus p. 235. & *de linguis gentium*. ibid.

Sibyllinorum verborum Interpretatio pag. 236. exſtat & ad calcem Sibyllinorum Joannis Obſopœi pag. 515. * Liber Bedæ de Temporibus, teſte Muratorio extat in cod. Ambroſiano ante annos mille eodem judice ſcripto, in quo capita XVI. XVII. uſque ad finem ab editis diſcrepant: ferunt etiam in fine additamentum chronologicum poſt Bedam ab alio quopiam adjunctum; id vero attingit *uſque ad præſentem annum* (ſic ibi) *qui eſt annus Regni Caroli XLII. Imperii vero IX.*

TOMO III.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum ad Ceolulfum Regem libri V. pag. 1. a primo Julii Cæſaris in Britanniam adventu uſque ad Annum Chriſti 731. & ab adventu Anglorum in Britanniam 285. Opus præclarum, quanquam arguitur Beda a Montacutio 2. Origin. pag. 210. quod rebus notatu dignioribus omiſſis fabulas inficetas quandoque fuit ſectatus. Poſt editiones veteres Argentorat. 1500. 1514. Hagan. 1506. Antvv. 1550. Lovan. 1566. & Colon. 1601. 8. & in Commeliniana ſcriptorum de rebus Anglicis ſylloge An. 1587. cum continuatione de qua ſupra pag. 267. & ſine illa inter Bedæ opera: commemorandæ tres recentiores, Cantabrigienſis cum Saxonica Aifredi Regis verſione ſive paraphraſi, & *Abrahami Wheloci* notis, 1644. fol. Pariſienſis locupletior notis & diſſertationibus *Petri Franciſci Chifletii*, (*a*) S. J. 1671. 4. & Londinenſis 1722. fol. (*b*) cum Vita Cuthberti utraque, Chronico, hiſtoria Abbatum Wiramuth. & Girum, libro de locis ſanctis, Vita Felicis & Martyrologio, ex recenſione *Joannis Smithi*.

Epitome ſive *breviarium Hiſtoriæ Anglorum* pag. 147. Hanc oportet ab alio poſt Bedam deductam eſſe uſque ad Annum 766. nam in antiquiſſimo Codice quem evolvit Mabillonius, non excedit Annum 731.

Vita *Cuthberti*, Epiſcopi Lindisfarnenſis, ad Edfridum Epiſcopum & fratres Lindisfarnenſis Inſulæ pag. 151. huic quam habet etiam Surius 20. Martii, addenda Acta Cuthberti verſibus ſcripta Hexametris editaque a Caniſio Tomo V. 2. lect. antiqu. p. 692. & T. II. edit. novæ Baſnagianæ ſub init. Utraque in Actis Sanctor. & iterum recenſita a Jo. Smith, inter ſcripta Bedæ quædam Lond. 1722. fol. Loca nonnulla in illo poemate illuſtrat Barthius III. 19. Adverſarior.

Vita *B. Felicis* Confeſſoris, ex metrico opere B. Epiſcopi *Paulini*. pag. 186. Exſtat & in Actis Sanctor. 14. Januar. Tom. I. p. 943. & a Jo. Smitho recenſita Lond. 1722. fol.

S. Vedaſti Epiſcopi Atrebatenſis vita pag. 191. cum homilia die ejus natali, dicenda ad populum pag. 198. Gallum quendam, non Bedam auctorem eſſe Oudinus contendit. Confer Acta Sanctor. 6. Februarii.

Vita *S. Columbani* pag. 199. & *Atta-*

(*a*) Journal des Savans 1681. pag. 316. Act. Eruditorum 1682. p. 330.

(*b*) id. 1724. p. 124. Mem. lit. de la grande Bretagne Tom. X. p. 520.

talæ Abbatis pag. 222. auctor *Jonas* Luxoviensis, de quo infra: adde Surium 21. Novembr. Tho. Maſſinghami florilegium Sanctorum Hiberniæ pag. 219. Mabillonii Acta Ord. Benedict. T. II. p. 1001. 1031.

B. Patricii Hibernorum Apoſtoli Vita, miracula & tranſitus libris II. p. 225. qui auctorem habent *Probum* Hibernum. Vide Baronium ad Martyrolog. 17. Martii, & ubi vita ipſa habetur, Acta Sanct. Tom. III. Mart. p. 97. ſeqq.

Vita *S. Euſtaſii*, qui diſcipulus S. Columbani fuit pag. 243. auctor *Jonas* Luxovienſis.

Bertholfi vita, Abbatis Bobienſis pag. 248. Auctor idem *Jonas*.

Vita *Arnolfi* Metenſis Epiſcopi pag. 253. *Paulum* Diaconum non Bedam habet auctorem.

S. Burgundoforæ Abbatiſſæ vita pag. 258. Bedæ itidem ſuppoſita.

Paſſio S. Juſtini novennis pueruli Martyris ſub Diocletiano & Maximiano pag. 266. verſibus liberis Jambicis quaternariis.

Martyrologium pag. 277. neutiquam ſincerum Bedæ ſed interpolatum multis modis, quale prodierat Antvverp. 1565. 12. Vide Bollandum præf. ad Tom. I. Act. Sanctor. Januarii pag. 40. ſeq. Albertinum de S. Euchariſtia pag. 263. & Launoji diſſ. de Victorinis pag. 36. Genuinum Bedæ, qui dies CLXXX. vacuos reliquit, ubi nec Florus teſte Adone omnes ſupplevit) cum *Flori* aliorumque ſupplementis, diſtincto typorum charactere excuſis exhibent Henſchenius & Papebrochius in prolegomenis ad Tomum ſecundum Actorum Martii. In illo reperias quæ ex Beda ab Amalario citantur II. 24. de officiis Eccleſ. & de ordine antiphonarii cap. 28. ut Colomeſio jam notatum. Additamentum ad Bedæ Martyrologium ex Codice Wirceburgenſi Sec. IX. & necrologium inſertum Bedæ martyrologio exhibet Jo. Georgius Eckarthus Tom. I. Commentarior. de rebus Franciæ Orientalis & Epiſcopatus Wirceburg. pag. 829. 830. De differentiis martyrologii metrici a Dacherio editi (de quo ſupra, pag. 498.) ab hoc Henſcheniano, vide ſi placet Oudinum Tom. I. pag. 1683.

De ſitu Hieruſalem & locis ſanctis libellus, de opuſculis majorum, abbreviatus. pag. 363. ex Arculfo & *Adamanno*, de quo ſupra, p. 15.

Interpretatio nominum Hebraicorum, ordine Alphabetico pag. 371. Hanc Oudinus teſtatur in Codicibus optimæ notæ tribui *Remigio* Autiſſiodorenſi.

Excerptiones Patrum, *collectanea*, *flores ex diverſis*, *quæſtiones & parabolæ* pag. 480. Hæ pariter & quæ deinceps in hoc Tomo ſequuntur, parum digna Bedæ ingenio judicantur a Viris eruditis.

De XII. lapidibus pag. 491.

De XII. luminaribus Eccleſiæ. ibid. Hoc eſt quod fertur etiam ſub *Hieronymi* nomine *de XII. Doctoribus ad Deſiderium*, atque in Bibliotheca Eccleſiaſtica ſubjectum eſt a me Catalogo Hieronymiano, pag. 226. licet nec Hieronymum nec Bedam habeat auctorem.

De ſeptem donis Spiritus S. pag. 492.

De ſeptem Ordinibus pag. 493.

De quindecim ſignis ante diem Judicii pag. 494.

De cruce DOMINI, *de quatuor Ordinibus* pag. 495. *De Euchariſtia ſumenda* pag. 469.

Hymni de die Judicii pag. 496. ſeq.

Sex formulæ Orationum ſive *precum* pag. 498. 499. 500.

TOMO IV.

Hexaemeron, ſive *de ſex dierum Creatione* ad Accam Abbatem, p. 1. adde Tom. VIII. pag. 52. 79. ſeq.

Cætera in Geneſeos capita XXI. ad eundem Accam, MSS. in Bibliotheca Lambethana, ex quo Codice illa edidit H. Warthonus, ut infra dicam.

In Geneſin pag. 19. *Exodum* pag. 87. *Leviticum* pag. 121. *Numeros* pag. 139. & *Deuteronomium*, quod Latine altera Lex pag. 156.

In

In Samuelem Prophetam, sive in priorem ejus librum allegorica expositio libris IV. p. 167. 203. 246. 293.

In libros Regum, hoc est libros Samuelis & Regum, quæstiones triginta, liber I. pag. 353.

Allegorica Expositio *in Ezram & Nehemiam*, (qui & Ezræ secundus) Prophetas, libris III. pag. 348. 375. 405. *in Tobiam* pag. 347.

In Jobum libri III. ad Nectarium Episcopum, quem patrem beatissimum appellat, pag. 447. 511. 575. sub genuino *Philippi* Presbyteri nomine editi Basileæ A. 1527. atque Philippi esse hos in Jobum commentarios, qui sub Hieronymi nomine a Fausto Regiensi laudantur, fidem facit ipse Beda libro de ratione unciarum. Vide infra in *Philippo*.

Super Parabolas, libri III. pag. 634. 658. 698. inter Hieronymi opera perperam editi.

In Cantica Canticorum libri VII. quorum primus est contra *Julianum* (*a*) Celanensem Episcopum, qui commentariis suis errores Pelagianos contra Gratiam DEI, insperserat. Liber septimus totus est ex dictis *Gregorii M.* sicut Paterius ex ejusdem scriptis Catenam in totam Scripturam concinnaverat. pag. 714. 728. 748. 763. 786. 807. 827.

De tabernaculo, & vasis ejus ac vestibus Sacerdotum libri III. pag. 838. 859. 889.

TOMO V.

In Matthæum libri IV. pag. 1. 23. 45. 66. Joannes Aventinus Melanchthoni testatus fuit se in MS. Passaviensi legisse enarrationem Verborum Cœnæ Dominicæ, quæ in editis desideratur.

Expositio Orationis Dominicæ pag. 91.

In Marcum libri IV. pag. 92. 122. 152. 183.

In Lucam ad Accam Presbyterum pag. 215. cujus Epistola adhortatoria pag. 213. præmittitur, libri VI. p. 217. 262. 301. 338. 375. 415.

In Johannem, præmisso breviario, distincto capitibus XIV. pag. 451. Thomas in Catena sua allegat quandoque e Beda, quæ in editis non habentur, & conveniunt cum *Erici* commentariis.

In acta Apostolorum expositio erudita, ad Accam Presbyterum p. 625.

Expositio de nominibus locorum, quorum mentio in libro Actuum Apostolorum pag. 665. Ordine Alphabetico.

Super Epistolas Catholicas, D. Jacobi, Hierosolymitani Episcopi, pag. 673. *Petri* I. pag. 694. & II. pag. 713. *Johannis* I. ex Augustino maxime, pag. 727. II. pag. 752. & III. pag. 754. *Judæ* pag. 755. Prologum edidit Gvil. Cave in Historia Litteraria Scriptorum Ecclef. ad Annum 700.

In Apocalypsin cum Prologo ad fratrem Eusebium de septem ejus Periochis, & septem ad eam intelligendam regulis *Tychonii*. pag. 761. 816. Hunc Commentarium, in quo *Primasium* etiam secutum se, Beda non diffitetur, plurimi faciunt Nicolaus Zegerus notis in Nov. Testam. & Rich. Simon Tom. III. Hist. Crit. N. T. p. 345.

TOMO VI.

Liber retractationis in Actus Apostolorum pag. 1. quo in libro plurimum eruditionis & judicii Bedam monstrare notavit idem Simonius pag. 340. adde ejus dissertationem de MStis Novi Testamenti pag. 59. seq. & Joannis Millii prolegomena ad Novum Testamentum §. 1022. seqq.

In eundem Actuum librum *quæstiones* quinque pag. 29.

In Epistolas Pauli expositio ex scriptis *S. Augustini* collecta, (*b*) in Epistolam ad Romanos pag. 31. in I. ad Corinthios pag. 253. in II. pag. 447. ad Galatas pag. 511. ad Ephesios pag. 562. ad Philippenses pag. 609. ad Colossenses pag. 647. ad Thessalonicenses I. pag. 673. II. pag, 689. ad Timotheum I. pag. 697. II. pag. 738. ad Titum pag. 759.

(*a*) Vide Vossium Hist. Pelag. lib. I. cap. 4. §. 4. & cap. 6.

(*b*) Hujusmodi Opus se curante compositum Beda ipse testatur ad calcem Historiæ Anglorum.

759. ad Philemonem pag. 765. & ad Hebræos pag. 766. Subjunguntur Chrysostomi homiliæ septem ex Aniani (*a*) Versione cum ejus Epistola ad Evangelum pag. 823. & Gaufridi Foussardi, Cenomani Epistola ad Petrum Securibilem, Archidiaconum Rothomagensem, de hac Bedæ in Pauli Epistolas lucubratione. Quanquam vero Commentarium ejusmodi collegisse se Beda ipse testatur, laudatque etiam Lupus Ferrariensis Epist. 76. & Hincmarus 2. adversus Gotheschalcum: tamen genuinus Bedæ in Epistolas Pauli commentarius nondum lucem vidit, qui MS. exstabat apud Mabillonium: (*b*) *Collectaneum Bedæ in Apostolum, ex Operibus B. Augustini:* Editus autem ille, quem vulgavit jam dictus Boussardus An. 1499. fol. nec Bedæ est, nec *Petri* Abbatis Tripolitanæ Provinciæ, quem simile opus adornasse, constat ex Cassiodoro cap. 8. divinar. lect. nec *Bartholomæi* Urbinatis, de cujus milleloquio Augustiniano supra pag. 485. sed *Flori*, Magistri Lugdunensis, Monachi S. Trudonis, qui similem commentarium concinnavit, non ex Augustino solum, qui videtur hic ipse sub Bedæ nomine editus, sed & alium ex Patribus aliis, *Cypriano*, *Hilario*, *Ambrosio*, *Paciano*, *Hieronymo*, *Ephraim* Diacono, *Paulino*, *Augustino*, *Leone* Papa, *Fulgentio*, & *Avito*. Confer Sirmondum ad Avitum Tomo II. Operum pag. 147. Chiffletium in Paulino illustrato, & præfat. ad Fulgentium Ferrand. & pag. 322. Baluzium ad Lupi Epist. 76. & Richardum Simonem III. 24. Historiæ Criticæ Novi Testamenti pag. 344. seq. In Clarissimi W. E. Tentzelii dialogis vernaculis legas Mabillonium pollicitum in lucem edere *Commentarium geminum Bedæ in Pauli Epistolas:* sed nemo non videt *genuinum* legi oportere.

TOMO VII.

Homiliæ XXXV. æstivales de Tempore, pag. 1.

Homiliæ XXXIII. æstivales de Sanctis, ac de dedicatione altarium & templorum, nec non communi Sanctorum p. 91.

Homiliæ XV. hyemales de tempore p. 183.

Homiliæ XXII. Quadragesimales p. 218.

Homiliæ XVI. hyemales de Sanctis p. 290.

Sermones varii XXI. quorum primores duo sunt in solennitatem S. Wigberti, tertius S. Scholasticæ, in cujus laudem etiam carmina quædam leguntur p. 350. seq. Homiliæ sub Bedæ nomine ac sermonem, sive ut in S. Bonifacii Epistola IX. vocatur *Lectionarium anniversarium* seorsim excusum Paris. & Lovanii 2. Volum. in 8. In his sunt quædam non integri sermones sed laciniæ ex sermonibus vel commentariis Bedæ revulsæ, ut jam notavit Sixtus Senensis. De singulis speciatim videnda, quæ monet Mabillonius & ex eo Oudinus Tom. I. pag. 1699. sq.

Scintillæ sive loci communes sententiarum ex sacris litteris & Patribus digestæ per capita sive titulos LXXX. (*c*) pag. 370. De Anglosaxonica versione Scintillarii, vide Franciscum Junium præf. ad glossarium in Ulphilam, & Humphredum Waalejum in Catalogo librorum septentrionalium in Bibliothecis Angliæ, Tomo II. Operis Hickesiani pag. 86. Vide & infra *Defensor*.

Libellus de muliere forti pag. 459. in Proverbior. XXXI. 10. ult.

De officiis libellus, ex Patrum dictis excerptus pag. 467. Vix digna Beda collectanea judice Quesnello pag. 551. ad Leonem Magnum: & junioris scriptoris esse oportet, in quo Anastasius citatur in vita Melchiadis Papæ.

Fragmenta allegoricæ interpretationis in quædam capita *Proverbiorum* pag. 476. *Sapientiæ*, pag. 481. 485. *Ecclesiastici*, pag. 483. *Psalmum XC.* pag. 484. Et *de Salomone Rege*. pag. 486.

T O-

(*a*) De illo supra.
(*b*) Tom. I. Analect. p. 51. & novæ editionis f. 788.

(*c*) Apud Spelmannum Tom. I. Concil. Angliæ p. 280. *Tituli LXXII.*

TOMO VIII.

Liber de templo Salomonis, pag. 1. Hujus Operis sui de structura templi Salomonis atque allegoricæ ejus interpretationis meminit Beda in Epistola ad Albinum Abbatem.

De sex dierum creatione, pag. 52. adde Tom. IV. p. 1. & in hoc ipso Tom. VIII. pag. 79. seqq. Quædam ex his præter rem relata ad *Junilium* Afrum auctorem. Vide Dallæum de usu Patrum. pag. 16.

Quæstiones ex dictis Patrum, Augustino, Hieronymo, Isidoro, Sedulio &c. *In Genesin*, pag. 78. *Exodum*, pag. 196. *Leviticum*, pag. 219. *Numeros*, pag. 228. *& Deuteronomium*, pag. 241. more Dialogi inter Magistrum & Discipulum. *In librum Josuæ*, pag. 248. *Judicum*, pag. 255. *Ruth*, pag. 261. *quatuor libros Regum*, pag. 262. 273. 275. 278. Quæstiones Bedæ in Vetus & Novum Testamentum mitti sibi petebat Lupus Ferrariensis Epist. 62.

Liber variarum Quæstionum XV. pag. 286.

De Psalmorum libro exegesis, pag. 307. ad 896. ubi etiam mentio Psalmi centesimi quinquagesimi primi, atque enumerantur diapsalmata LXXIX.

Interpretatio vocum rariorum in Psalmis, quibus instrumenta Musica vel aliæ species singulares denotantur. pag. 899.

Nominum Hebræorum interpretatio p. 901.

Sermo in Psalm. LIII. 3. DEUS de cœlo prospexit, pag. 904. Ejusdem auctoris cum libro de substantiis, Tom. II.

In Boethii librum de SS. Trinitate, p. 925. Bedæ suppositum esse non dubitant viri docti, sive auctor sit Eadmundus Albanus sive alius quis, ut in Bibl. Latina III. 15. 8. jam notare me memini. Vide W. E. Tentzelium de symbolo Athanasiano p. 68. sq.

Precatio *de septem verbis Christi in Cruce*, p. 954.

De meditatione Passionis Christi per septem diei horas, p. 965.

De remediis peccatorum, excerptum de Canonibus Patrum vel Pœnitentialibus ad remedium animarum Domini *Agberti* Archiepiscopi pag. 961. 968. Exstat cum Pœnitentiali Romano sive Canonibus pœnitentialibus editum ab Antonio Augustino Venet. 1584. 4. pag. 102. & in Henrici Speelmanni Conciliis Angliæ pag. 281. qui testatur in MS. referri ad *Agbertum* ipsum, sive *Egbertum* Archiepiscopum tanquam auctorem.

Non omittendum, quod de quatuor generibus Commentariorum Bedæ in S. Scripturam notavit Sixtus Senensis libro quarto Bibl. sanctæ pag. 265. *Anno ætatis suæ trigesimo, presbyter a Joanne Episcopo ordinatus, hortatu Accæ Episcopi Eboracensis, ac multorum fratrum, aggressus est scribere in universam sacrosanctam Scripturam diversa explanationum volumina, in quatuor ordines distincta, videlicet in* Rhapsodias, Quæstiones, Homilias, *&* Commentarios. *In Rhapsodiis, sive Stromatibus, vel* Collectaneis *congregavit mysticas magis, quam historicas expositiones, ex probatissimis Ecclesiæ Doctorum sententiis, dictisque hinc inde interruptim, & interpolatim collectas, nonnullis etiam de suo insertis ad imitationem sensus eorum, ubi opportunum fuit, quo diversi Patrum sermones, ac periodi vel aptius inter se cohærerent, vel breviores & illustriores redderentur. Et, ne majorum dicta furari, & ea, quasi sua propria, componere videretur, nomina Doctorum per singula interponere decreverat, &, quid a quo Authore dictum esset, nominatim ostendere: sed, cum ei nimis operosum appareret, primas tantum nominum syllabas in marginibus e regione cujusque sententiæ apposuit: quæ postea librariorum vel inscitia, vel incuria, ex omnibus exemplaribus periere. In* Commentariis, Quæstionibus, *&* Homiliis, *in quibus frequentius & sermone, & sensu suo utitur, stylum habet nec omnino inelegantem, nec affectatæ elegantiæ curiosum, sed temperatum: qui nec verborum* *mul-*

multitudine fastidium, neque paucitate obscuritatem pariat, sed brevi facilitate currit gratissime.

Idem Sixtus ex Trithemii c. 242. Bedæ commentarium *in Ecclesiasten* commemorat, & *libros XVIII. in Prophetas majores minoresque*. De aliis ineditis ac deperditis ejus Scriptoris consulendus Caveus. Catalogum Operum, quem ipse ad calcem Historiæ texuit Beda, habet etiam Sigebertus c. 68. de S. E.

In Tomis Operum BEDÆ *desiderantur.*

Epistola ad Albinum, de qua supra Edita a *Jacobo Waræo* cum notis: *Epistola Apologetica* pro libro de sex ætatibus *ad Plegvvinam* Monachum, adversus alterius Monachi *Davidis* objectiones.

Epistola ad *Egbertum* Eboracensem Archiepiscopum *de Christiani Præsulis officio*, scripta paullo ante obitum.

Vitæ quinque Abbatum priorum Weremuthensium & Girvicensium, libris duobus.

Hæc ex editione Dublinensi A. 1664. 8. recudenda dedit *Henricus Warthonus*, (*a*) Lond. 1693. 4. illisque adjunxit *Expositionem in Geneseos capita priora XII.* ex quibus tantum in caput primum, & initium secundi, lucem Tomo quarto viderat, & *Commentarium in Canticum Habacuci*. Ex utroque fragmenta Warthonus produxerat in auctario ad Usserii historiam dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis, Lond. 1689. 4. pag. 356. seq. Addidit etiam Egberti Archiepiscopi Eboracensis dialogum de Ecclesiastica institutione, & Aldhelmi Episcopi Sciréburnensis librum de Virginitate, sermone soluto scriptum, & longe quam in prioribus editionibus emendatiorem.

Warthoni exemplo *Joannes Smith*, (*b*) Canonicus Dunelmensis, & ipso immortuo operi, filius Georgius Smith Cantabrigiæ 1722. fol. vulgavere ex MStis Codicibus recensita diligenter notisque hist. illustrata scripta Bedæ Historica, atque in his præter illa, quæ in Tomis Operum jam obvia sunt (Chronicon de sex ætatibus, Historiam Eccles. gentis Anglorum, Cuthberti Vitam & Felicis, & libellum de locis sanctis:) etiam *Anglo-Saxonicam* (*c*) *versionem Historiæ Eccles.* ad editionem Wheloci, ex tribus emendatam MStis: *Vitam Cudberthi*, quam versibus scriptam edidere Canisius & Mabillonius: tum vulgatas a Waræo & Warthono *Vitas Abbatum Weremuthensium & Girvicensium* ex tribus Codicibus MStis emendatiores, & *Epistolam ad Egbertum*; ac denique *Martyrologium* Bedæ genuinum, quod in lucem dixi datum ab Henschenio in Tomo secundo Actorum Sanctorum Martii. Hisque omnibus præfixam vitam Bedæ scriptam a Cuthberto discipulo, tum aliam nunc primum editam Anonymi, nec non elogium Bedæ consignatum a Mabillonio. Denique Volumen hoc ornat Tabula Geographica Britanniæ qualis illis temporibus fuit, & appendix diplomatum, epistolarum, & ab editore dissertationum, quibus lux insignis scriptoribus & historiæ illius ætatis affertur.

Novissime *Edmundus Martene* in Tomo quinto Thesauri Anecdotorum, præter commentarios in Genesin pag. 115. atque in Canticum Habacuci pag. 295. quos a Warthono vulgatos jam dixi, in lucem protulit quoque *undecim* Bedæ *Homilias* pag. 317. & *libellum Precum* pag. 483.

Compositionem horologii Solaris, carmine hexametro, Petrus Pithœus sub Bedæ nomine vulgavit in calce epigrammatum & poematum veterum pag. 488. edit. Parif. 1590. 12. Hanc habeo notatam manu Isaaci Casauboni, qui versu

(*a*) Acta Eruditorum A. 1693. pag. 286.
(*b*) Acta Eruditorum A. 1724. pag. 124. Memoires Litteraires de la grande Bretagne Tom. X. pag. 520.

(*c*) Præter hanc Anglo-Saxonicam Alfredi Regis, exstat etiam Anglica versio, quam Elisabethæ Reginæ dicavit Tho. Stapletonus S. J. Antvverp. 1565. 4.

su nono recte *Junia* legit pro *Janua*, & versum 77. *Undenis clarum concludit tertia cursum*, & versum 79. *Septem quinta tenet* &c. Idem carmen occurrit in auctiore poematum illorum editione Lugdunensi 1596. 8. p. 609. Verum auctor ejus non Beda est, sed *Wandalbertus* Prumiensis Diaconus, ut a Mabillonio jam notatum. Eclogam *de conflictu veris & hyemis*, quam editione indignam Pithœus duxit, Oudinus Tomo II. commentariorum de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 326. in lucem dedit sub nomine *Milonis* Elnonensis: quod jam An. 1610. Francofurti in 8. Ovidianis amatoriis adjuncta sub Bedæ nomine lucem viderat, addita etiam altera ecloga *de Cuculo*, quam veluti ineditam sub *Alcuini* nomine vulgavit Mabillonius Tom. I. Analect. p. 369. (edit. novæ in fol. pag. 409.)

Ab hoc Beda Venerabili distinguendi: 1. *Beda* Senior, Monachus Lindisfarnensis, cujus meminit Beda Venerabilis in Vita Cuthberti cap. 37. & cujus epitaphium publicavit Mabillonius Tom. IV. Analect. pag. 521. (editionis novæ pag. 381.) 2. *Beda* Presbyter Italus circa An. 883. Monachus Gavellensis Cœnobii prope Rhodigium (*a*) cujus memoria colitur in quibusdam Calendariis die X. Aprilis, ut Bedæ Venerabilis 26. Maji. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 144. Acta Sanctorum Tom. I. Aprilis pag. 866. seqq. Hujus reliquiæ Genuam translatæ sunt, sed videtur tamen Beda Italus aliquis ansam dedisse traditioni de Beda Venerabili, Romæ sepulto in basilica Vaticana, de quo Romanus Canonicus S. Petri ante annos 550. in descriptione basilicæ S. Petri apud Mabillonium. *Requiescit etiam ante portam argenteam, sub rota scilicet porphyretica, ut a nostris majoribus accepimus, Venerabilis Beda Presbyter, qui fecit homilias: & ob ejus reverentiam antiqui nostri penitus non transibant per eam, nec nos transire permittebant*. Omitto 3. *Natalem Bedam* juniorem, sive *Beddam* Doctorem Parisiensem, fervidum Jacobi Fabri atque Erasmi adversarium defunctum circa Annum 1536. de quo Bælius in Lexico, Ludovicus Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccles. pag. 157. & Richardus Simon lib. 3. Histor. Crit. pag. 489. 498. 524. Scripta ejus præter *Censuras* An. 1524. & 1525. editas, sunt: *Annotationum* in *Erasmi* paraphrases Novi Testamenti, & *Jacobi Fabri* Commentarios in Evangelistas Paulique Epistolas, libri III. editi Parisiis 1526. fol. In Censura sententiam suam inter alia exponit his Verbis: *Confecto Luthero, non potest res Ecclesiastica esse incolumis, nisi conficiantur & Græcissantes Theologi*. Respondit Erasmus A. 1526. Tom. IX. Operum pag. 366. seqq. supputatque operose Bedæ mendacia CLXXXI. Calumnias CCCX. & Blasphemias XLVII. pag. 426. seq. ac speciatim respondet ad notata ejus pag. 366. seq. 574. 588. Respondit & Faber, cui itidem controversia alia duplex cum Beda intercessit, qui contra Fabrum & Clichtoveum scripsit *de unica Magdalena* An. 1519. 4. & contra Fabri Apologiam *pro filiabus & nepotibus S. Annæ*, ibid. 4. *Contra clandestinos Lutheranos* A. 1529. 4. Notavit etiam in Bibliotheca sacra MS. Joannes Molanus hujus Bedæ esse *Restitutionem in integrum benedictionis cerei Paschalis*, sine nomine auctoris Parisiis excusam 1520. 4. contra Jodocum Clichtoveum. Ad hunc Bedam plures exstant Erasmi Epistolæ, ut amico scriptæ.

Chronicon magnum Belgicum, ab Anno Christi 54. ad 1470. auctore vel collectore Ordinis Augustiniani Canonicorum regularium religioso prope *Neussam* sive *Nussam* ad Rhenum, diœcesis Coloniensis, qui scripsisse se testatur An. 1498. editum a Joanne Pistorio tomo tertio scriptorum Germanicor. Francof. 1607. fol. pag. 1. 456. Vide Pagium ad Annum 1177. n. 20. & B. Hubneri nostri Bibliothecam historicam Hamburgen-

(*a*) Rhovigio.

gensem Tomo VIII. pag. 224. seqq.

Alia vetera *Chronica Belgica* Latine nonnulla, alia etiam Belgice scripta exstant in *Antonii Matthæi*, præclari Viri, JCti Leidensis, qui An. 1711. rebus humanis valedixit, Analectis Veteris ævi, quæ decem Voluminibus Lugd. Batav. 1698. 1710. 8. prodierunt & distincte recensentur in laudatæ Bibliothecæ historicæ Tomo decimo, statim sub initium.

Bellator Presbyter a Trithemio cap. 268. Sixto Senensi, Lambecio aliisque male refertur ad sæculum nonum: ab Heideggero p. 520. Hieromnemonici, Pontificiis accensetur scriptoribus: sed constat eum laudari a Cassiodoro, qui cap. 1. de institutione Divinarum litterarum, cum negasset priscas explanationes *in librum Ruth* usquam potuisse se reperire, subjungit: *Novellas autem virum religiosissimum Presbyterum* Bellatorem *condere persuasi, qui multa de præconiis hujus fœminæ, aliarum subsequentium, duobus libris copiosa laude celebravit*. Idem capite quinto, quod ex eo repetit etiam Sigebertus capite 88. de S. E. *Sapientiæ voluminis expositionem Presbyter* Bellator *octo* (Sigebertus *septem*) *libris se assumsisse testatus est, quam cum aliis opusculis ejus pariter sustinemus*. Et capite sexto: Tobiæ *autem in libris quinque*, Esther *in libris sex*, Judith *in libris septem*, *&* Machabæorum *in libris decem expositio in Latinum sermonem prædicti* Bellatoris *Presbyteri, ut prævalet labore collecta est*... *In* Esdræ *vero libris duobus, Græco sermone singulas homilias expositas* Origenis *inveni, quæ ejusdem religiosi viri* Bellatoris *labore translatæ sunt*.... *Libri vero* Macabæorum *a supradicto amico nostro* Bellatore *sedula expositione, Domino juvante confecti sunt*. Vixit adhuc Cassiodorus Anno 562. Bellatoris nihil ex his scriptis ad nos pervenit, & homilias Origenis in Matthæum ex illius versione nos habere incerta est eruditi viri Huetii conjectura pag. 252. Origenianor.

Bellisarii Scholastici in Sedulium Poetam versus acrostichi, qui primis & ultimis litteris bis reddunt has voces: *Sedulius Antistes*, editi a Mabillonio Tom. I. Analect. pag. 361. (edit. novæ pag. 386. seq.) Exstant quoque in Bibl. Patrum Lugd. T. VI, pag. 472. sed ita ut primi sedecim versus, sive prior acrostichis tribuatur *D. Liberio* Poetæ non, Bellesario, sive ut ibi scribitur Belisario.

Beltramus de Mignanellis, Senensis cujus MS. servatur in Bibliotheca Cæsarea teste Lambecio Tom. II. pag. 977. *Historia ascensus Barcoch*, (*a*) servi venditi, *ad apicem Soldanatus* Ægypti & Syriæ, qui postea appellatus fuit Beseid Barcoch Melech Eldabar, *descripta Latine a Beltramo de Mignatellis de Civitate Senarum Provinciæ Tusciæ, in Civitate Constantiæ Alamanniæ, Provinciæ Maguntinæ anno Domini MCCCCXVI. tempore sacri Concilii Generalis*.

Benedictus I. Episcopus Romanus ab Anno 575. Jun. 16. ad 12. August. An. 579. cujus nomine fertur *Epistola decretalis*, venditata ab Isidoro Mercatore, quam scripserit ad *Davidem* Episcopum Hispanum *de unitate in S. Trinitate*. Vide Blondelli Pseudo-Isidorum p. 619.

Benedictus II. ab An. 684. 14. Maji ad 7. Maji An. 685. de quo Acta Sanctorum septimo Maji Tom. II. pag. 196. seq. Ex *Epistolis duabus* quæ in Conciliorum tomis sæpius prodiere, priorem *ad Petrum, notarium regionarium* pro genuina habet Ludovicus Jacobus in Bibl. Pontificia pag. 20. & Agvirrius Tom. II. Concil. Hispan. pag. 716. probatque Antonius Pagi ad A. 684. num. IX. Altera *ad Ervigium, Visigothorum Regem* legitur quinta inter Epistolas Leonis II. Papæ. Epistolæ hujus Benedicti *ad Episcopos Hispanos* scriptæ de tuendis certis capitulis, mentio in Concilio Toletano XV. A. 688. Confer iterum Pagium ad A. 685. n. 6.

Benedictus III. ab A. 855. Septemb. 1. ad Mart. 10. An. 858. Hujus Episto-

(*a*) An. 1382. Vide Herbeloti Bibl. Oriental. pag. 187. seq.

læ quatuor exſtant in Conciliorum tomis: duæ priores etiam apud Baronium ad Annum 853. n. 15. & An. 726. n. 23. atque in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. III. pag. 107. ſeq. 1. *ad Hincmarum* Remenſem qua Synodus II. Sveſſionenſis A. 853. celebrata confirmatur. 2. *ad Epiſcopos in regno Caroli conſtitutos*, adverſus *Hubertum* clericum. 3. *ad Epiſcopos Galliarum* in confirmationem privilegiorum Corbejæ: edita primum a Dacherio Tomo VI. ſpicileg. pag. 397. (edit. novæ Tom. III. pag. 343.) & 4. *ad Hludovicum Abbatem* monachoſque monaſterii SS. Martyrum, Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii.

Benedictus IV. ab An. 900. Martii 2. ad Sept. 16. An. 904. Hujus Epiſtolæ duæ in tomis Conciliorum leguntur, una *ad Galliarum Epiſcopos & Principes*, in qua mentio de Romana Synodo ab eodem Papa convocata in Lateranenſe palatium: & altera *ad clerum & populum Lingonenſem*, pro reſtituendo Argrino Epiſcopo. Tertia *Encyclica* pro Malaceno Epiſcopo a Saracenis male habito, quam edidit Mabillonius Tomo III. Analect. pag. 436. (edit. novæ p. 428.)

Benedictus V. ab An. 964. Maji 19. ad Junium ejuſdem Anni, cujus nulla ſcripta feruntur.

Benedictus VI. ab An. 972. Sept. 22. ad Maji 14. An. 974. cujus exſtat *Epiſtola ad Fridericum*, *Salisburgenſem Epiſcopum*, qua ipſi ejuſque ſucceſſoribus vices ſuas in Norica & Pannonica concedit. Vide Labbei Concilia T. IX. p. 711. Harduin. T. VI. p. 690.

Benedictus VII. ab An. 975. April. 25. ad Jul. 10. An. 984. Hujus *Epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ* & in his ad Adaldagum Archiepiſcopum Bremenſem pro *Piligrino* Archiepiſcopo *Laureacenſi* ejuſque Archiepiſcopatu, vulgata a Wolfg. Lazio lib. XII. de Rep. Romana ſect. 7. cap. 8. ſed emendatior & præmiſſis Piligrini ad Benedictum litteris edita cum notis a Lambecio Tom. II. pag. 645. 649. Ejuſdem *privilegium Abbati monaſterii Gemblacenſis* conceſſum A. 983. id. p. 901. 902.

Benedictus VIII. ab An. 1012. Jul. 20. ad A. 1024. cujus Epiſtolæ ad Monachos Caſſinenſes, quibus varia concedit privilegia, apud Lud. Jacobum ex Leone Oſtienſi memorantur. Epiſtola ad Epiſcopos Burgundiæ, & Provinciæ contra invaſores bonorum Cluniacenſium, obvia in Conciliorum tomis.

Benedictus IX. ab An. 1033. Dec. 9. ad Jul. 17. An. 1048. cujus ut *Benedicti* X. Anti Papæ ab A. 1058. 5. April. ad 1059. 24. Januar. alio nomine *Jomincii*, ſive *Joannis Mincii* (*a*) Epiſcopi Velitrenſis nulla ſcripta reperi.

Benedictus XI. *Nicolaus Boccaſſinus*, Papa ab An. 1303. Octobris 22. ad 6. Julii A. 1304. Hujus commentaria *in Jobum*, in *Pſalterii* Davidis partem, in *Matthæum* & *Apocalypſin*, memorant ex quibus nihil editum præter Commentarium *in Matthæi caput V.* Venet. 1603. & Tarviſii fol. Vide Ludovicum Jacobum p. 22. qui etiam *opuſculi de ritibus*, & *Regiſtri Epiſtolarum* meminit. *Sermonum* in diebus ſolennibus habitorum mentio apud Poſſevinum, ubi male excuſum *Benedictus IX.* pro *XI.* *Confirmatio Ordinis fratrum Servorum Mariæ Virginis* An. 1304. in Laur. Cherubini bullario Tom. I. pag. 207. *Receptio Cæleſtinorum* ſub protectione, & gratiarum elargitio, eodem A. 1304. id. p. 208. Plura Jac. Echardus Tomo I. Bibl. Dominicanor. p. 444. ſeq. * De operibus Pontificis hujus agens ſcriptor vernaculus Antonius Scoti, ſcribit conquiſitis a ſe ejuſdem Pontificis opuſculis, quæ extare ferebantur in Monaſterio FF. Dominicanorum civitatis Forojulienſis; nihilque reperiſſe de commentariis ejuſdem in Ariſtotelis Ethicam & Politicam, ſicut nec in Phyſicam, & Metaphyſicam S. Thomæ, nec denique in Epiſtolas S. Pauli. Cæterum & ipſe pariter admittit illuſtra-

(*a*) Vide Ughellum Tom. I. p. 45.

ſtratum ab eo commentariis ſuis librum Jobi, Apocalypſim, & pſalmos. Quamquam non immerito ambigi poteſt num in totam Apocalypſim, ſeu in portionem ſolummodo ſcripſerit; nam in ſyngrapha donationis factæ ab eodem Pontifice Monaſterio Tarviſino, quam vulgavit idem rerum Pontificis hujus ſcriptor, ſic legitur: *Volumen, in quo eſt lectura noſtra ſuper partem pſalterii, & ſuper partem Apocalypſis*. Addit largiri ſe Cœnobio: *Paulum poſtillatum in duobus voluminibus, Joannem poſtillatum; poſtillam ſuper Job manu ſua notatam; ſuper librum Ethicorum, & politicorum ſecundum F. Thomam, ſuper librum phyſicorum, ſuper metaphyſicam ſecundum eumdem*. Non ſatis tamen diſtinguit utrum poſtrema hæc opera ingenii ſui fœtus habenda ſint, nec ne. Opuſculum de ritibus a nullo vetere authore eidem aſſeritur. Demum conſtitutiones ejus ſeu Bullæ quædam nondum in publicum extractæ in appendice ejuſdem ſcriptoris lucem publicam viderunt.

Benedictus XII. Jacobus Fornerius Papa ab An. 1334. Dec. 20. ad 25. April. Anno 1342. de quo Baluzius in Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 198. ſeq. 796. ſq. Etiam hujus Commentaria *in Pſalmos* Davidis inedita memorantur, & *expoſitio in Matthæum*, diſtincta in CXXXII. tractatus, teſte Jacobo le Long Bibliothecæ Biblicæ, MSta 4. Voluminibus in Bibl. Monaſterii Clarævallenſis. *Epiſtola ad Capitulum Narbonenſe* de pravis moribus Clericorum Eccleſiæ Narbonenſis, apud Baluzium Tom. II. Miſcellan. pag. 263. *Gvalberti* Abbatis, (*a*) qui medio ſæculo undecimo Ordinem Vallumbroſanum inſtituit, *vita* apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Jul. *Conſtitutiones VII.* in Laurentii Cherubini bullario Tom. I. ubi præcipue memoranda *Reformatio Ordinis Ciſtercienſis* pag. 233. & Decretum *de animabus ſeparatis*, (*b*) *poſt diſceſſum a corpore ſtatim DEUM intuentibus* pag. 240. *Ordinationes & reformationes pro bono regimine Monachorum nigrorum Ordinis S. Benedicti*. An. 1336. pag. 241. (Hæc eſt *Conſtitutio Benedictina*, quæ cum Petri Boerii commentario prodiit Pariſiis 1519. 8.) *Conſtitutio Ordinis Canonicorum regularium S. Auguſtini* pag. 259. qui idem eſt *liber de ſtatu Canonicorum*, & pars *Decretalis Religioſorum* a Ludovico Jacobo memorati, a quo de ſcriptis hujus Benedicti præterea referuntur, & apud Carolum de Viſch pag. 36. Biblioth. Ciſtercienſis, ac Oudinum Tom. III. pag. 892. ſeq. *Sententiæ variæ* ab Hermanno Schedelio, Germano, in Chronico Norimbergæ excuſo relatæ. *Carmina* quædam *Prophetica*. *Extravagantes* & *Conſtitutiones*, *libri II.* Pariſiis 1517.4.& 8.nonnullæ etiam in collectione Romana. *Regiſtrum ejus Epiſtolarum & Conſtitutionum* in *decem Tomos* diviſum, MS. in Vaticana, folio regali: quarum quædam leguntur apud Thomam Walſinghamum in Eduardo III. Rege Anglorum, & Lucam Waddingum Tomo III. Annalium Minorum. His adde *ſtatuta Benedictina*, quæ ad calcem Chronici Caſſinenſis edidit Brolius: *Epiſtolam ad Robertum*, *Siciliæ* Regem, apud Allatium de conſenſu Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis pag. 787. plura apud Odoricum Raynaldum Tomo XVI. Annalium, qui & ad Annum 1342. num. 4. ait ſe evolviſſe volumen ejus ingens *de præcipuis Chriſti, Deiparæ & Sanctorum feſtivitatibus*, & *undecim quæſtiones in Durandum*. Ex *Commentariis* ejuſdem *adverſus Fratricellos*, ubi etiam de paupertate Chriſti & Apoſtolorum, vide Bzovium ad Annum 1335. ex Aymerico, quem tamen Pegna notavit parum accurate in directorio inquiſitorum, lucubrationem Benedi-

(*a*) Vide infra, BLASIUS Melanenſis & HIERONYMUS Florentinus.

(*b*) Hic argumentum *de ſtatu animarum ante generale Judicium* alio etiam Opere in *duos Tomos* diſtributo, & Tractatus ſex idem Benedictus tractavit. Confer de illa controverſia Baluzium ad Papas Avenionenſes Tomo I. pag. 788. ſeqq. & 797. & Raynaldum ad Annum 1335. num. 9. ſeq. & ad Annum 1336. ubi argumenta ex Benedicti hujus quæſtionibus.

dicti delibasse. Denique *novum formularium pœnitentiarum* ex Bibliotheca Regia Parisiensi editum a Baluzio ad calcem capitularium, & Cointio Tomo VII. Annal. Francor. ad A. 821.

Benedictus XIII. Petrus de Luna, Anti-Papa (*a*) ab Anno 1394. 28. Septembris ad 23. Maji Annum 1423. de cujus scriptis præter ea, quæ Oudinus & quæ Warthonus notavit ad Caveum, vide Baluzium ad Papas Avenionenses Tom. I. pag. 1182. seqq. qui inter alia pag. 1192. testatur in Colbertina exstare disputationem Rabbi Schem Tob, (*b*) Judæi Hispani cum Petro de Luna habitam de Messia. Adde etiam Observationes Hallenses Tomo VII. Observat. 20. atque Epistolas Bullasque Benedicti XIII. vulgatas a Dacherio Tomo VI. spicilegii pa. 397. seq. & Tom. I. edit. novæ pag. 787. seqq.

Venit etiam *Benedicti XIII.* nomine inter legitimos Pontifices, nuper admodum defunctus *Vincentius Maria Ursini*, Neapolitanus, Ord. Præd. ex Archiepiscopo Beneventano, Papa ab A. 1724. 29. Maj. ad 21. Febr. 1729. cujus exstant. *XII. sermones Quadragesimales Paschalesque*, Beneventi 1711. 4. & *Lectiones in prima XXXI. capita Exodi*, editæ Italice Beneventi 1704. 4. 2. Vol. & Romæ 1724. addita tertia parte in caput XXXII. & seqq. a Jacobo Boni 1726. 4.

* *Benedictus XIV.* qui modo feliciter regnat, regnaturus diu, si quid valuerint eorum vota, quibus perennari in mundo aurea sæcula pietatis, & doctrina cordi est. Plura edidit tum latine, cum Italice. Latina sunt *de Servorum Dei Sanctificatione*, & *Beatorum canonizatione* lib. 4. in fol. Bononiæ 1734. 1738. iterum Patavii an. 1744. demum cum cæteris ejusdem summi Præsulis operibus in unum corpus conjunctis duodecim voluminibus Romæ an. 1748. in 4. majori, ad usum Academiæ Coimbricensis. Editionem hanc curavit P. Emmanuel de Azevedo e Soc. Jes. *De Synodo Diœcesana* in 4. Romæ 1748. *Commentarii duo de D. N. J. C. matrisque ejus festis*, & *de Missæ Sacrificio* retractati, atque aucti; ex Italico in Latinum sermonem vertit Michael Angelus de Giacomellis Patavii 1745. in fol. SS. D. N. Benedicti Papæ XIV. Bullarium in quo ejus constitutiones, & Epistolæ ab initio ejus Pontificatus usque ad totum annum 1748. Tom. II. fol. Romæ 1746. 1749. cum appendice ad tomum I. & II.

S. Benedictus Nursinus ex Umbria Italiæ eremita ab An. 494. Sublacensis, & post duodecim fundata Monasteria, conditor celeberrimi Cassinensis cœnobii quod exciso luco Apollinis A. 528. instituit, ipseque obiit A. 543. ætat. 63. licet alii 542. vel etiam 547. ponunt. Idem auctor clarissimi & latissime, post mille & ducentos amplius annos, etiamnum vigentis Ordinis Monachorum *Benedictinorum*, a quo velut rami, (*c*) præter *Cassinenses*, congregationes variis in locis, & *S. Justinæ de Padua*, propullularunt *Camaldulenses*, *Vallumbrosani*, *Cistercienses*, sive *Bernhardini*, *Montis Virginis*, *Ordinesque Humiliatorum*, *Cœlestinorum* & *Montis Oliveti*, & quæ An. 1702. memoriam sæcularem institutionis suæ celebravit, *Congregatio Helvetica*. (*d*) Memoria S. Benedicti recolitur 21. Martii, ad quem diem Acta Sanctor. Tom. III. Martii p. 274. seqq. exhibent notis illustratam vitam ejus scriptam a *Gregorio* Magno & libro secundo dialogorum obviam. Plura *Leo* Marsicanus, Episcopus Ostiensis in Chronico montis Cassini, & ad eum *Angelus de Nuce*: tum

(*a*) De ejus electione Baluz. Pap. Avenionens. Tom. I. pag. 567. & Tom. II. pag. 1107. De Schismate ejus, Annales Raynaldi, Bzoviique, Jo. Gersonis Opera, Scriptores Concilii Constantiensis &c.

(*b*) Adde Celeberrimi Wolfii nostri Bibliothecam Hebræam Tom. III. p. 1134.

(*c*) Vide Arnoldum Wion libro primo Ligni Vitæ.

(*d*) Idea hujus Congregationis edita a Musis Sangallensibus 1702. fol. Acta Eruditorum 1703. pag. 201.

tum *Mabillonius* libris quinque prioribus Annalium Benedictinorum, & in Actis Sanctorum Benedictinor. Tomo primo.

Regulæ S. Benedicti capitibus LXXIII. quam Monachis præscripsit, plures feruntur non editiones modo, quas ultra centum jam Anno 1595. numerabat Arnoldus Wion, qui & ipse eam vulgavit forma minore Venetiis 1593. sed versiones etiam, Græca, Anglosaxonica, Gallicæ, Italicæ, Germanicæ aliæque: & in eam Commentaria Arnonis Smaragdi, Johannis de Turrecremata, Petri Boerii, Leonis Ostiensis, ut plura recentiorum a Lipenio & Hendreichio notata omittam. Ex editionibus præstat quam post Auberti Miræ Codicem regularum & constitutionum, Antvverp. 1638. fol. dedit *Lucas Holstenius* in Codice Regularum (*a*) Rom. 1661. & Parisiis 1663. 4. præmissis Gregorii M. & aliis veterum, Simplicii etiam Abbatis Cassinensis testimoniis. Vide sis præterea, quæ de hac regula Lucas Dacherius ad Lanfrancum pag. 363. seq. Commentarii optimi instar esse potest *Benedicti* junioris *Anianensis* in Gallia Abbatis (qui A. 821. obiit) *Concordia Regularum*, edita atque eruditis notis illustrata ab *Hugone Menardo*, Paris. 1631. 4. in hac enim Regulam Benedicti confert cum aliis Græcæ Latinæque Ecclesiæ regulis Monasticis, ex iisque & ex Patrum quorundam scriptis eam illustrat ac supplet. Ecce tibi elenchum scriptorum e quibus Concordia illa composita est, quem adornavi ad paginas editionis Menardinæ.

Index Scriptorum, e quibus Concordiam Regularum cum Regula Benedicti concinnavit Benedictus junior, Abbas Anianensis.

(*a*) In hoc Codice Holstenius post Regulas Monasticas Orientalium Patrum Latine pridem e Græco a variis redditas SS. Abbatum Antonii & Isaiæ, SS. Patrum Serapionis, Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii: SS. Patrum aliam, S. Macarii Abbatis Nitriensis, S. Pachomii Abbatis Tabennensis, cum ejusdem & Theodori Epistolis: S. Orsiesii doctrinam Monasticam, Incerti regulam Orientalem, regulamque Basilii, Cæsariensis Episcopi: deinde regulæ *S. Benedicti* subjicit cæteras Occidentalium Patrum regulas ad Monachos Latine scriptas: Incerti *Consensorium Monachorum*, regulas SS. *Pauli & Stephani* Abbatum: *Cæsarii* Arelatensis, *Aureliani*, itidem Arelatensis Episcopi, *S. Ferreoli* Ucetiensis, *Columbani* Abbatis, Regulam Monasterii *Tarnatensis*, *Isidori* Hispalensis, S. *Fructuosi* Episcopi Bracarensis, *Fructuosi* regulam communem, aliamque *cujusdam Patris*, & *Magistri* regulam, & *Grimlaici* regulam Solitariorum. Hinc succedunt itidem Latinorum Patrum regulæ ad Virgines, SS. *Augustini*, *Cæsarii & Aureliani Donati*: Vesontiensis, & alterius *cujusdam Patris* & *Leandri* Hispalensis & *B. Ærledi*, Abbatis Rievallensis. Denique succedunt appendicis loco SS. Patrum exhortationes ad Monachos & Virgines, collectæ a Benedicto Anianensi, Græcorum quidem SS. Athanasii, Basilii Magni & Evagrii Monachi: Latinorum vero *Fausti Eucherii*, *Cæsarii* Arelatensis, *Novati* Catholici, *Paulini Eutropii* Abbatis, & *Incerti* breves sermones duos de decem Virginibus,

In Bibliothecæ Patrum supplemento Coloniensi Tom. I. pag. 706. seq. & in Lugdunensi editione An. 1672. Tomo IX. pag. 655. seq. post Regulam S. Benedicti alia sub ejus nomine opuscula leguntur, sed quæ longe minoris auctoritatis sunt , ut *Epistola ad S. Remigium* , Remorum antistitem : *Sermo in morte S. Placidi* , alius *in discessu S. Mauri & sociorum* , *Epistola ad S. Maurum* . *Ordo qualiter fratribus in Monasterio religiose ac studiose conversari ac Domino militare oporteat* , & *forma profitendi regulam* . Vide de his , si placet ,

Ca-

Caveum, qui *ſententias* quoque nonnullas S. Benedicti notat vulgatas eſſe Coloniæ 1531. 8. & Baſileæ 1538. 8. inter ſententias aliorum Patrum de Officio rectorum Eccleſiæ. Cæterum in Georgii Caſſandri operibus pag. 257. *hymnus de S. Benedicto* legitur: Hymnos autem Benedicti cum Caſſandri ſcholiis prodiiſſe Pariſiis A. 1616. & ex Regula ejus excerptos, præter rem tradi non dubito.

De Ordine Benedictino, atque claris Benedictinis, Scriptores.

Leo Oſtienſis & *Petrus Diaconus* in Chronico Caſinenſi ab A. 509. ad 1087. Pariſ. 1668. fol. & Tomo IV. Scriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii.

Petrus Diaconus de Viris illuſtribus Caſſinenſibus, cum *Placidi* ſupplemento, & *Jo. Baptiſtæ Mari* notis. Vide infra, *Petrus*, & *Leo*.

M. Antonius Scipio Placentinus in elogiis Abbatum & Virorum illuſtrium Cœnobii Caſſinenſis. Neapoli 1614. 1630. 1634. 1643. fol.

Johannis Trithemii de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti libri IV. Colon. 1571. 4. & inter alia ejus ſcripta pia ac ſpiritualia Mogunt. 1604. fol.

Arnoldi Wion, Duacenſis, Lignum Vitæ, ſive initia Ord. Bened. & Viri clari dignitate, doctrina, ſanctitate ac principatu deſcripti libris V. Venetiis 1595. 4. duobus Voluminibus, & ex Germanica verſione *Caroli Stengelii*, ſed in qua pleraque omnia ad notitiam ſcriptorum facientia deſiderantur, Auguſtæ Vindel. 1609. 1621. 4.

Antonii Yepeſii Abbatis Valliſoletani Cronica general de la Orden de S. Benito. Centuriæ VII. Salmanticæ 1607. ad 1621. fol. ſeptem tomis, & in compendium miſſi Annales Benedictini continuatique a *Gabriele Bucelino* Auguſtæ Vindel. 1656. fol. ut cœptas Gallicam Germanicamque verſionem prætercam.

Annales Benedictini a *Conſtantino Cajetano*, quorum ſpem facit in commentario ad vitam Gelaſii II. lucem nunquam viderunt.

Arnoldi Wion martyrologium Sanctorum Ordinis S. Benedictini duobus Obſervationum libris illuſtratum ab *Hugone Menardo* Pariſ. 1629. 8.

Ludovici Bultelli, abregè de l' Hiſtoire de S. Benoit, où il eſt parlè des Saints, des hommes illuſtres, de la fondation & des principaux evenemens des Monaſteres. Paris 1684. 4. duobus Voluminibus.

Jacobæ Boettæ Blemuriæ annus Benedictinus, de qua vide Huetium lib. 3. de rebus ad ſe pertinentibus p. 190. ſq.

Joannis Mabillonii Annales (*a*) Benedictini, Tomus I. Pariſ. 1703. fol. ab ortu S. Benedicti ad An. 700. tomus ſecundus ad An. 701. ad 849. tertius ab Anno 850. ad 980. quartus ab Anno 981. ad 1066. quintus ab A. 1067. ad 1116. qui poſt Mabillonium A. 1707. 27. Dec. defunctum a Theodorico Ruinarto, & poſt hunc quoque An. 1709. 29. Sept. ereptum rebus humanis, a Renato Maſſveto luci publicæ datus eſt, 1713. fol.

Lucæ Dachery, (*b*) & *Joannis Mabillonii*, Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti, in ſæculorum claſſes diſtributa, ita ut An. 1668. Pariſ. in fol. editum *ſæculum I.* ſit a Chriſto nato *ſextum*, II. ſeptimum, An. 1669. III. octavum, A. 1672. 2. Volum. IV. nonum, 2. Volum. An. 1677. 1680. V. decimum, A. 1685. VI. undecimum, duobus Voluminibus, 1701. fol. Cætera ſæcula additum iri ſperamus ab egregio viro *Bernardo Pez*.

Michaelis Angeli Belliſortis, (*c*) Peru-

Cc

(*a*) Acta Eruditorum An. 1705. pag. 413. Tomo VI. Supplem. pag. 159. & An. 1715. pag. 156. Memoires de Trevoux Anno 1705. pag. 310. An. 1709. pag. 1264. An. 1710. pag. 385. &c.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1686. pag. 57. & A. 1703. pag. 463. Journal des Savans An. 1702. pag. 29. 65. Memoires de Trevoux A. 1703. pag. 431. & Aout pag. 131. & An. 1705. pag. 951.

(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXIII. parte 2. pag. 405. ſeq.

rufini, Abbatis Chronologia brevis Cœnobiorum, virorumque illuſtrium vel commendabilium Congregationis *montis Oliveti*, Ord. S. Benedicti, monachorum Occidentalium Patriarchæ, complectens diviſim quaſcunque ſuarum Provinciarum Nationes ab Anno 1319. ſuæ inſtitutionis uſque ad Annum 1720. Mediolani 1720. 4.

Bernardi Pez, Bibliothecarii Mellicenſis, *Bibliotheca Benedictino Mauriana*, (*a*) de ortu, vitis & ſcriptis Patrum Benedictinorum e celeberrima congregatione S. Mauri in Francia, libri II. Auguſtæ Vindel. 1716. 8. quos libros eximius auctor & tot aliis nominibus de Hiſtoria Eccleſiaſt. præclare promeritus præmiſit tanquam prodromum majoris operis, *Bibliothecæ Benedictinæ generalis in XIII. ſæcula diſtributæ*, cujus conſpectum edidit, (*b*) ſicut etiam Epiſtolam Apologeticam pro Ordine S. Benedicti. (*c*)

Bibliotheque Hiſtorique & Critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur, (*d*) par Dom *Filipe le Cerf*, de la Vieville, Religieux Benedictin de la meme Congregation. a la Haye 1726. 12. Critique de Mſr. *Perioux de la Periere*, (*e*) & la reponſe de Mſr. *le Cerf*. (*f*)

Jac. Bouillart dans ſon hiſtoire de l' Abbaye Royale de S. Germain de Prez. (*g*) Pariſ. 1724. fol.

Franciſcus Ibannez, Hiſpanus Monachus Congregationis Montisferrati, in brevi virorum illuſtrium Ordinis Benedictini Catalogo, edito ad calcem excercitatorii Vitæ ſpiritualis Garſiæ de Ciſneros, Mantuæ Carpentanorum ſive Madriti, & Salmanticæ 1561. 1570. 8.

Gervinus Calenius, typographi Colonienſis nomen, qui Trithemium de Viris illuſtribus Ordinis Benedictini excudit. Itaque apud Teiſſerium, Lipeniumque illi præter rem liber hujus argumenti tribuitur.

Joannes Monachus Caſtellenſis, qui apud eundem Teiſſerium de illuſtribus Viris Ordinis Bened. traditur ſcripſiſſe, non alius mihi videtur a Trithemio.

Reinerus Monachus S. Laurentii Leodienſis, De illuſtribus Viris Monaſterii ſui Ordinis Benedictini: & *Gvilelmus Gillinghamus* Anglus, non noti mihi niſi ex Labbeo. * Vide lib. XVII. V. *Reinerus*; ex ibi adnotatis intelliges Reinerum non quidem de viris illuſtribus Benedictinis generatim ſcripſiſſe; ſed de iis tantummodo, qui in ſuo monaſterio S. Laurentii Leodienſis claruerunt.

Sympliciani Gody, Elogia illuſtrium Virorum Ordinis ſui. Pariſ. forma minore.

Caroli Stengelii Imagines Sanctorum Ord. Benedicti, tabulis æneis expreſſæ, additis eorum elogiis. Auguſtæ Vindel. 1625. 4.

Eduardi Maihevv, Congregationis Anglicanæ Ord. Bened. trophea. Remis 1625. 4. Sed promiſſi ab eo de claris ſcriptoribus Benedictinis quatuor tomi lucem non viderunt.

In B. Joachimi Felleri Catalogo MStorum Bibl. Paulinæ Lipſienſis, pag. 198. Fratris *P. Boerii* Abbatis S. Ammani *gloſſa ſuper conſtitutione Ordinis S. Benedicti*.

In eodem Catalogo pag. 312. Fratris *Petri* (fortaſſe fratris Magni Petri, Generalis Confeſſoris Monaſterii Wazſteinenſis cujus apologia pro revelationibus Brigittæ memoratur pag. 90.) liber Abbati Joanni inſcriptus de ordini-

(*a*) Acta Erud. A. 1717. p. 119.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1716. pag. 404. Germanica Tom. IV. pag. 144. Journal des Savans A. 1716. Tomo II. p. 114.

(*c*) Acta Eruditorum A. 1717. p. 401. *Unſchuldige Nachrichten* A. 1716. p. 751.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1726. pag. 329. Bibliotheque Francoiſe An. 1726. pag. 263. & Tom. XVI. pag. 86. Hiſtoire Litteraire de l' Europe A. 1726. Septembre pag. 21. A. 1727. May pag. 85. Journal des Savans A. 1727. Octobre pag. 280. Memoires de Trevoux A. 1727. p. 500. 815.

(*e*) Bibliotheque Francoiſe Tom. X. p. 154.

(*f*) Bibliotheque Francoiſe Tom. XI. pag. 167. *Gelehrte Zeitungen* A. 1728. p. 74.

(*g*) Mem. de Trevoux A. 1724. p. 1459.

nibus Monachorum, & speciatim de ordine S. Benedicti, & de illis qui ex hoc Ordine Pontifices, Martyres, Patriarchæ & Archiepiscopi, Cardinales, Legati sive Apostolici Nuncii, Episcopi, clari scriptores evasere: item de Imperatoribus, Regibus, Ducibus & Principibus, Comitibus & Nobilibus qui Benedictini sunt facti: item de Abbatissis hujus Ordinis & Monachis sanctis, & denique de Imperatricibus & Reginis quæ Abbatissæ & Monachæ ex hoc Ordine fuerunt. Plura de hoc libro, qui Arnoldo Wiono prævivit, vide sis in Diario Lipsiensi, *Neüer Bücher-Saal der gelehrten welt*. Parte XVI. pag. 238. ubi notatur scriptores Benedictinos ab eo celebrari LXXXIV. ordine alphabetico, primum Albinum Alcuinum, atque ultimos Willeramum Fuldensem & Wilhelmum.

Dominicus Gironda, de monasteriis *Cælestinorum* Galliæ, cum virorum inter illos doctorum elogiis. Parisiis 1713. 4. Journal des Savans 1719. Tom. II. pag. 687.

Petrus Antonius Tornamira, Panormitanus in Scriptoribus Marianis Ordinis Benedictini, Panormi 1679. 4. & in scriptis pluribus, quæ memorat Antoninus Mongitor Tomo II. Bibliothecæ Siculæ pag. 129. seq.

* * *

Statuta Abbatum Ordinis S. Benedicti in Provincia Narbonensi, apud Dacherium Tomo VI. spicilegii pag. 30. & Tomo I. editionis novæ pag. 707. seqq. adde Mabillonii Analecta Tom. IV. p. 454. & editionis novæ pag. 151. seqq. ubi *Ordo Officii in domo S. Benedicti*, *ante Pascha*, & *antiquæ Consuetudines Monasteriorum Ordinis S. Benedicti*.

Benedictoburani Monasterii Chronicon breve ab Anno 740. apud Bernardum Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 597. & primorum Abbatum plura quam Mabillonius (*a*) dederat Epitaphia pag. 605. seq. cum catalogo Codicum Cœnobii illius MSS. Anno 1250. pag. 614. seq. ubi pag. 624. seq. plures Chronographi Benedictoburenses memorantur, & pag. 615. inter alia *Onorius super secundum quinquagintale*, Psalmorum scilicet, ita enim legendum, non *quingentale*.

Benedictinus Anonymus, cujus *libellum de Conscientia* sæculo XII. scriptum & non indignum lectu vulgavit idem laudatus Pezius in Tomo sexto Bibliothecæ asceticæ pag. 29. 48.

Benedictus Abbas Anglus, qui scripsit *Historiam de gestis Henrici II.* Angliæ Regis, laudatam ab Henrico Warthono Tomo I. Angliæ sacræ pag. 169. Illam plenam esse bonis politicis observationibus, ejusque vestigiis libenter insistere Hovedenium Bromptonumque, notavit Gvil. Nicholsonus in Bibliotheca Historica Angliæ, edita Anglice Lond. 1714. fol. p. 77. Vide infra, *Benedictus Petroburg.*

Benedictus Accoltus, qui Florentiæ Anno 1461. obiit. De hoc supra, *Accoltus*.

Benedictus de Accoltis Archiepiscopus Ravennas (*b*) ab Anno 1524. ad 1549. qui inter poetas sui temporis a Lilio Gyraldo celebratur. Ejus poemata inter quinque Poetarum Hetruscorum carmina, Florent. 1562. 8. & in Carminibus illustrium Poetarum Italorum, Tomo I. Florent. 1719. 8. Ex illis unicum octastichon in Pacem restitutam Ranutius Gherus, sive Janus Gruterus suis deliciis Poetarum Gallorum inseruit. *Quinque* ejus *Epistolæ* in Volumine Epistolarum clarorum Virorum. Omitto inedita, quæ memorat Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 88. Libellum *de laudibus B. Mariæ*, & alium *de immaculata ejus conceptione*: & Tractatum *de Jure Pontificum in regnum Neapolitanum*.

Benedictus Anglicus, vide paullo ante,

(*a*) Tom. IV. Analectorum pag. 533. (editionis novæ pag. 181.)

(*b*) Vide Ughellum Tom. II. p. 393.

te, *Abbas*, atque infra, *Biſcopius*, *Claudoceſtrienſis* & *Petriburgenſis*.

Benedictus Anianæ, ſive *Aniani* (*a*) in Britannia minore, ſive Septimania Galliæ Abbas Benedictinus, defunctus eſt Anno Chriſti 821. teſte Ardone Smaragdo in ejus Vita, & fecit 1. *Librum de Regulis diverſorum Patrum*, qui editus eſt a Luca Holſtenio ſub Titulo Codicis Regularum, de quo dixi ſupra p. 535. ſq. 2. alium *collatis Regularum ſententiis compoſuit librum*, quæ eſt *Concordia Regularum*, de qua itidem ſupra loco illo abunde dictum, & cui cum eruditis notis editæ Pariſiis 1638. 4. Hugo Menardus præmiſit *vitam* ſcriptam ab Ardone Smaragdo, (atque in Actis Sanctorum 12. Februarii, & Sec. 3. Benedictin. obviam) & Epiſtolam Patrum *Indani Monaſterii* ad Monachos Anianenſes de obitu Patris Benedicti; ejuſdem Benedicti *Epiſtolas* duas ad Georgium in Abbatia ſucceſſorem, ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem. 3. *alium ex ſanctorum Patrum Homiliis*, de quo hæc Menardus in Prolegomenis pag. 43. *Hic liber extat MS. in fine hujus Concordiæ in Codice Floriacenſi, non tamen integer: quia in fine deſunt quædam folia. Ex unoquoque auctore citantur multæ paginæ, excepto uno aut altero. Incipit a libro S. Ambroſii in Exameron. Citantur etiam S. Hieronymus, S. Auguſtinus, S. Ephræm, S. Cæſarius Arelatenſis, S. Proſper Aquitanicus, S. Nilus Monachus, Caſſianus, vita S. Antonii, vita S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis, S. Gregorius Magnus, Evagrius Epiſcopus in Proverbiis, S. Joannes Chryſoſtomus, Beda, & S. Iſidorus in Sententiis. In his auctoribus tractatur de virtutibus & vitiis, quæ Monachos maxime ſpectant*. Cæterum Holſtenius pro libro hoc ab auctore vitæ Benedicti memorato habet *Appendicem ad Codicem Regularum*, de quo ſupra pag. 536. hæc enim ſunt Holſtenii verba: *Quadrat ſatis hoc indicium in noſtrum hoc opus ex Patrum variorum opuſculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales erudierunt. In quo apte reſpondet hæc Appendix ſuo operi regulas virorum mulierumque perfectioni ſtudentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperiſſet congeſta quædam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, quæ in Monachis deſiderantur aut caventur, pertinentia, opinatum, eſſe illum ipſum librum contextum ex Sanctorum Doctorum Homiliis, quem fuiſſe a Sancto Benedicto compoſitum Auctor ejus vitæ refert: ſed mihi quidem non perſuadet, qui non Homilias, aut opuſcula integra Patrum, ſed ſententias duntaxat, & teſtimonia, ipſo fatente Menardo, congeſta ſciam in illam farraginem Codici Concordiæ Regularum aſſutam: noſtra autem collectio integras exhibet adhortationes, aut conciones Patrum aptiſſime congruentes ad argumentum Regularum: quare conſentanee iis ſubjici æquus, opinor, & prudens Lector, ubi cognoverit, fatebitur*. His addere licet auctori vitæ non memorata, in MStis Codicibus autem aliis *Bernardo Levitæ*, (*b*) in aliis Bernardo tributa Anianenſi, ſub cujus nomine illa vulgavit Baluzius Tomo V. Miſcellaneorum. 4. *Teſtimoniorum nubecula de incarnatione Domini & de S. atque individua Trinitate*, & *iterationis baptiſmi devitanda pernicie*. pag. 1. 5. Diſputatio *adverſus Felicianam impietatem*. pag. 30. 6. *Epiſtola ad Gvarnarium*, pag. 51. cui etiam nubem teſtimoniorum inſcripſit. 7. *Confeſſio Fidei* Benedicti Levitæ, etſi peccatoris nonnunquam erronei, tamen fœdere iſto fidei inexhauſto ſidenti. pag. 56. 62. Pariſ. 1700. 8. 8. *Diarium*, ſive *Ordo Converſationis Monaſticæ* Capitula XIII. apud Carolum Cointe Tomo VII. Annalium Francorum pag. 552. ſeqq. dubium an hujus Benedicti, vide pag. 560. perinde ut *Modus novus Pœnitentiarum* eſt potius Bened. XII. vel XIII. Antipa-

(*a*) Vide Menardi Prolegomena ad Concordiam regular. p. 47. ſeq.

(*b*) Oudin. Tom. I. p. 1945.

papæ, ut dixi supra p. 532. 9. *Capitula LXXX. pro Monasteriis*, in Conventu Aquisgranensi Anno 817. apud eundem Cointium pag. 434. seqq. quem de hoc Benedicto Aniensi vide etiam pag. 547. seqq.

De Johanne Benedicto, Avenionensi, Theophilus Raynaudus Tom. VIII. Operum pag. 135. seqq.

* *Benedictus Borzius Perusinus* Ferrariæ jus civile docuit, cui opusculum *Guarentigiæ* vulgo tribui Pancirolus lib. II. cap. 102. scribit. Est etiam authoris ejusdem tractatus de Legatis, quem offert MS. codex Felini hoc titulo inscriptum: *tractatus de Legatis per Dominum Benedictum de Barzis de Perusio famosum utriusque juris Doctorem*. Incipit: *cum præsens doctrina legatorum*. Postremum hoc opusculum nondum prodiisse arbitror. Florebat circa medium sæculi XV.

In altero codice MS. Felini num. 332. reperi Tractatum D. Benedicti de Barzis *super materia instrumenti Guarantigiæ*. Codex hic scriptus 1447. ibidem adnotatur. Postremus hic tractatus prodiit Venetiis an. 1472. per Joannem de Colonia, & Vindelinum de Spira fol.

Benedictus Biscopius, Wiremundensis Abbas, cujus vitam scripsit Beda, defuncti An. 703. Vide Lelandum cap. 76. Baleum l. 82. Surium & Acta Sanctor. 12. Januar.

* *Benedictus Capra*, JCtus Perusinus, cujus Consilia & Commentarios in libros V. decretalium laudat Trithemius cap. 880. de Script. Eccles. * In designandis viri hujus docti commentariis depravatam esse Trithemii lectionem suspicor. In librum enim quintum Decretalium Capræ expositiones numquam mihi occurrerunt. Vicissim autem in Bibliotheca Felini obvii sunt MSS. Codices exhibentes Capræ in VI. Decretalium expositiones, & lecturas; accedunt *expositiones & lecturæ in Clementinas*, quas Fabricius hic silet. Floruisse sæculo XV. ineunte ex Pancirolo l. 2. cap. 77. discimus. In eadem Felini Bibliotheca cod. 375. MSS. extant *ejus explanationes in tit. de judiciis*; tum & Capitulum ejusdem inscriptum *Quintavallis*.

Benedictus Monachus Cœnobii Apostoli Petri *Claudiocestriensis* sive *Glocestriensis* Anglus, qui post An. 1120. scripsit *Vitam Dubricii*, Archiepiscopi Urbis Legionum (*Caerleon* in Wallia Angliæ) quam edidit Thomas Warthonus Tom. II. Angliæ sacræ pag. 654.

Benedictus Florentinus, supra in *Accolto*. Alius Benedictus Florentinus Mathematicus circa An. 1490. cujus Architecturam, & Arithmeticos libros laudant Ugolinus Verinus, Mich. Pocciantus & Julius Niger p. 92.

B. Benedictus, Abbas *Floriacensis*, cui tribuitur *Glossarium Latino-Græcum* digestum per rerum capita, editumque ab Henrico Stephano, Bonaventura Vulcanio & Carolo Labbeo, ut dixi Vol. X. Bibl. Græcæ p. 58.

Benedictus Abbas *Fossatensis*, vide Mabillonii observationem de tribus Abbatibus Benedictinis, Anianensi, Fossatensi & Mediolanensi, in appendice ad Sæculum IV. Benedictinum.

Benedictus, qui & *Gvaiferius* Salernitanus, Monachus Cassinensis clarus circa A. 1060. scripsit *Historiam S. Secundini* Episcopi Trojani in Apulia, quæ cum *Hymnis* in eundem Secundinum exstat apud Ughellum Tom. I. Italiæ sacræ pag. 1336. 1341. Vide & Acta Sanctor. XI. Febr. De cæteris ejus sermonibus ineditis, in quibus & *Passio S. Lucii Papæ*, carminibusque in quibus *de conversione quorundam Salernitanorum*, & *de miraculo ejus qui se ipsum occidit*, & *de laude S. Martini*. Vide Jo. Baptistam Marum ad cap. 29. Petri Diaconi de viris illustribus Cassinensibus.

Jacobus sive *Jacoponus* de *Benedictis*, Tudertinus Umber Ord. Minor. defunctus A. 1306. Auctor *hymnorum & prosarum sacrarum* septem libris, editis a Francisco Frisati, Rom. 1558. & Venet. 1617. 4. Notissima ex illis Canticum

cum de contemtu mundi, *Cur Mundus militat sub vana gloria*, & rhythmus in B. Virginem sub Cruce: *Stabat Mater dolorosa*. Ejus *Prophetiam* An. 1305. MS. in Bibl. Vaticana: memorat Waddingus p. 180. Bibl. Ordinis Minor. ubi & *Epistolas* ejus & *sententias* ac *monita salutaria* commemorat ex Matthæi Raderi Viridario Sanctor. Part. II. cap. 3. * In hac latina Bibliotheca nullum sibi alium vendicat locum scriptor iste, nisi ex unico tantum cantico latino: *cur mundus militat sub vanagloria*; & ex rhythmo: *Stabat Mater dolorosa*, si forte vere illi adscribatur; cæteræ cantilenæ & prosæ vernaculo Italico sermone scriptæ sunt, easque junctim edidit P. Franciscus Fresatti (male Fabricius Frisati.)

Benedictus Icenus seu Nortfolcensis Augustinianus, Episcopus in Anglia Cardicensis, defunctus An. 1340. Vide ex Josephi Pamphili Chronico Augustinianorum Pitseum pag. 440. & ex Pitseo Philippum Elssium pag. 122. qui *Epistolas* ejus *hortatorias*, *Sermones* per annum, & *Alphabetum Aristotelis* memorant. A Baleo autem V. 60. reprehenditur, quod sine ethnica Aristotelis, hæreticorum Patriarchæ litteratura, Doctrinam Christi mancam esse putaverit.

Benedictus Episcopus ab Anno 1229. (*a*) *Massiliensis*, & deinde abdicato post Annum 1263. Episcopatu *Abbas* Ord. Minor. cujus *duo tractatus pro honore & defensione Ecclesiæ Romanæ* exstant MSti Lipsiæ in Bibl. Paulina, teste B. Joach. Fellero in Catalogo illius Bibl. pag. 200. Alius *tractatus Fidei contra diversos errores super titulo de summa Trinitate & Fide Catholica in Decretalibus*, MS. in Bibl. Colbertina, hodie in Regia Paris. *Præfationes quatuor* ad Alexandrum IV. Papam, ad Thomam Episcopum Bethlemitanum, Apostolicæ Sedis Legatum, ad Gvilelmum Patriarcham Hierosolymitanum & ad G. Priorem Fratrum Prædicatorum Montispessulani, cum Epistola G. Lemovicensis Episcopi, qua Benedicto gratias agit, publicatæ sunt a Baluzio Tom. VI. Miscellan. p. 349. seq. quem vide sis etiam p. 565. seq. plura de hoc Benedicto erudite monentem. *Epistolam ad Innocentium IV. Papam de rebus gestis in terra sancta*, quam bis Anno 1236. & 1253. adiit, vulgata a Dacherio Tom. VII. spicilegii pag. 225. & T. III. novæ edit. pag. 628. ubi notante ipso Baluzio male in titulo Epistolæ editum *H. Episcopi Massiliensis*, cum legendum sit B. atque Benedictus iste denotetur.

Benedictus Abbas *Mediolanensis*, Ord. Benedictini, vide Mabillonium appendice ad Sæculum IV. Benedictin.

Benedictus de Montefiascone, Ord. Præd. circa An. 1318. scripsit *Chronicon Cœnobii Romani monialium S. Sixti* ab An. 1220. ad sua tempora, adhuc ineditum, ex quo fragmenta apud Franciscum Mariam Torrigium in historia imaginis Mariæ in templo illius Monasterii, edita Italice Rom. 1641. 4. pag. 35. 39. 40. 41. seq. & apud Jac. Echardum Tom. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 83. & 536. seq. ubi testatur instrumenta pleraque integra in illo afferri tum privilegiorum concessorum a Pontificibus, tum donationum & aliarum adeptionum a monialibus partarum.

Benedictus Morandus Nobilis Bononiensis, cujus *Oratio de laudibus Bononiæ* prodiit Bononiæ 1481. 4. Rom. 1589. atque iterum Bononiæ 1640. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 325. seq. ubi etiam de duabus ejus in Laurent. Vallam invectivis, quibus respondit Valla pag. 445. seq. Operum.

Benedictus ex Priore Cantuariensi Abbas *Petroburgensis*, Ordin. Benedictini scripsit *Chronicon de gestis Henrici II.* (*b*) Angliæ Regis, qui Hiberniam conjunxit cum Anglia & Richardi (qui Anno 1189. Henrico II. successit) ab An. 1170. ad Richardi mortem An. 1199.

(*a*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Christ. p. 661. Oudinus Tom. III. p. 487. seq.

(*b*) Vide, quæ supra in *Benedicto Abbate* p. 203.

1199. MS. in Cottoniana. *Vitam Thomæ*, Cantuariensis Archiep. separatim scripsisse, præter ea quæ de eo in gestis Henrici II. memoravit, & *de ejus post mortem miraculis*, Pitseus pag. 271. auctor est, teste laudato Gvilelmo Stephanio. Elegantem librum vocat Lelandus cap. 189. Apud Baronium autem ad Annum 1162. non invenio eam in Vaticana MStam exstare, vereorque ne memoria fefellerit Oudinum Tom. II. pag. 1515. illique obversatus sit unus ex scriptoribus vitæ hujus Thomæ de quibus supra, in Alano Albreto pag. 35. & quos in Vaticana obvios, Baronius refert ad An. 1162. num. 21.

Benedictus de Plumbino. Ejus quæstio disputata Bononiæ de anno 1386. in causa divisionis hereditatis paternæ inter filios, excusa est vetustis typis loco & anno incerto.

Benedictus Raymundus, Raphaelis Comensis F. inter JCtos *Doctoris subtilis* nomen consecutus, Patavii in patria docuit per annos amplius triginta, clarus circa Annum 1440. Vide Marcum Mantuam de JCtis pag. 454.

Benedictus Romæ Ecclesiæ S. Petri Canonicus, scripsit & Gvidoni de Castello, Cardinali S. Marci (postmodum An. 1143. Papæ Cælestino II.) dicavit librum *de Ecclesiastico Ordine totius anni, & præcipue Apostolicæ dignitatis & totius Curiæ*, quem inter alios libros de ritibus Ecclesiæ Rom. vulgavit Jo. Mabillonius Tom. II. Musei Italici, Paris. 1689. 4. pag. 118. 164.

Benedictus Sala, JCtus Patavinus medio sæculo decimo quinto, eodem quo Benedictus Raymundus tempore, ex qua familia plures Patavii celebres non modo Jurisconsulti, sed Medici quoque enituere. Vide Nic. Comneni Gymnasium Patavinum Tom. I. p. 154. & 364.

Benedictus Stendal de Hallis, Doctor S. Scripturæ & Canonicus B. Mariæ Virginis cujus MSta exstant in Bibl. Erfurtensi volumina quinque forma parvi folii, *Lectura in Genesin*, An. 1454. *in Exodum*, Anno 1460. *in Leviticum*, A. 1467. *in Numeros*, An. 1468. & *in Deuteronomium*. An. 1472. Vide W. E. Tentzelium Bibl. curiosæ Tom. I. An. 1704. pag. 458. *Sermones* præterea varios & *Collationes* diversas memorat Trithemius capite 830. de S. E.

Benedictus Tamacedus, (Cangio *Taracredus*, *Tomacredus* aliis vel *Tomacellus*) Perusinus, Ord. Præd. floruisse traditur circa A. 1260. & scripsisse *de paupertate Christi contra Fratricellorum errores: Commentaria super IV. libros Sententiarum*, *Sermones de tempore & de Sanctis*, cum *Collationibus* pro illius ætatis more adjunctis. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 210.

Benedictus Veronensis, Ord. Præd. circa A. 420. cujus idem Echardus Tom. I. pag. 771. memorat *Sermones de tempore & de Sanctis*, itemque *in Symbolum Apostolorum*, *in Decalogum*, & *in Orationem Dominicam*.

Benedictus Urbevetanus, ejusdem Ord. circa An. 1260. ac deinceps. Etiam hujus nihil aliud Echardus Tomo I. pag. 771. quam *sermones de tempore & de sanctis* nominat, neque adeo horum meminissem nisi vidissem eos a Cangio aliisque laudari.

Summa Benedicti, de qua Bælius in Lexico, voce *Sanchez*, recentioris est scriptoris Franciscani *Benedicti Sangalli* Bergomatis, cujus *summa Peccatorum* prodiit Parisiis Anno 1595. etiam Gallice versa Anno 1602.

Beneventani Monasterii S. Sophiæ Ord. Benedictini *Chronicon* scriptum sæculo XII. edidit (utinam emendatius) Ughellus Italiæ sacræ Tom. VIII. recusum edit. novæ Tomo X. pag. 414. 560. refertum veteribus Instrumentis, mandatis, decretis & privilegiis Imperatorum, Regum, Pontificum & Episcoporum. Alia ad res Beneventanas facientia dabit thesaurus scriptorum Italiæ Burmannianus Tomo IX.

Chronicon Monasterii *S. Benigni* Divionensis ab An. 458. ad 1026. Tomo I. spicilegii Dacheriani pag. 353. & edit.

dit. nov. Tom. II. pag. 357. Hujusque Chronici *continuatio* ab An. 1105. ad 1513. id. p. 394. 399. Auctorem Chronici *Joannem* vocant Dacherius & Mabillonius, eundem nempe Monachum Benedictinum, qui Besnense Chronicon scripsit: sed parum certam conjecturam illam esse ostendit Papillonus, cujus dissertatio inserta Tomo quarto libri cui titulus: Continuation des memoires de litterature & d' histoire, Paris 1727. 8. pag. 224. Et auctorem Besnensis Chronici centum annis juniorem scriptore Chronici S. Benigni, contendit Hadr. Valesius in observationibus de annis Dagoberti I. Francorum Regis, editis Paris. 1684. 8.

Excerpta ex *Chronico* alio (*a*) *S. Benigni* Divionensis ab An. 753. ad 1223. in Bibliotheca nova MSS. Philippi Labbei Tom. I. p. 293. 296.

Benignus Visdomini, Florentinus, Abbas Generalis Vallumbrosanus Ord. Benedicti, defunctus An. 1236. 27. Jul. traditur scripsisse *Claustrum animæ*, sive *methodum ad recte vivendum*, & *Historiam Ordinis sui*. excusam An. 1500. ut habet Julius Niger de scriptoribus Florentinis pag. 98. qui de ejusdem Ordinis Vallumbrosani viris claris testatur etiam scripsisse Bernardum Serram pag. 107. & Bernardum de Ubertis p. 108. quibus recens accessit Venantius Simius Abbas in Catalogo Virorum illustrium Congregationis vallis umbrosæ.

* *Benivienus*, *Dominicus*, frater Hieronymi Benivieni, cujus extant egregia carmina hetrusca, Canonicum S. Laurentii egit, philosophiam Arostotelicam, & Platonicam coluit, nec minus in Theologia claruit: vir insigniter pius. Hujus viri memorat Pocciantus opusculum *schalæ spiritualis* hetrusco expressum sermone. Scripsit etiam opusculum *de fide* quod aureum appellat Joannes Nessius Florentinus in oraculo de novo sæculo, in quo plura de eodem Benivieno. Floruit circa annum 1480.

Benno ab An. 1085. Cardinalis, Concilio Romano An. 1098. interfuit, *Hildebrando* sive *Gregorio VII.* Papæ vivo ac spiranti infestus: post ipsum An. 1085. defunctum *de ejus vita & rebus gestis* scripsit *librum* editum primum ab *Orthuino Gratio* in fasciculo (*b*) rerum expetendarum & fugiendarum, Colon. 1535. fol. pag. XXXIX. ad p. XLIII. b. deinde separatim An. 1542. & cum Ænea Sylvio de Concilio Basil. & a *Matthia Flacio* in Catalogo testium veritatis pag. 315. edit. primæ Basil. 1556. 8. atque in cæteris editionibus repetitis. Argentinæ, Lugduni, Genevæ, & Francofurti: tum a *Joanne Wolfio*, Tomo I. Lectionum memorabilium, Lauingæ 1600. fol. pag. 290. & a *Reinero Reineccio*, Francof. 1581. qui parrhesiam ejus ex veritatis studio scribit profluxisse, licet aliud visum Baronio & fervidis Hildebrandinorum axiomatum propugnatoribus. Familiam quoque ducit hoc Bennonis scriptum in *Melchioris Goldasti* sylloge opusculorum anti-Gregorianorum, Hanov. 1611. 4.

De *Bennone* Episcopo ab Anno 1066. ad 1106. *Misnensi*, partes Gregorii VII. secuto, & Slavorum (*c*) ut ajunt Apostolo, Sanctis adscripto An. 1523. 31. Maj. Vide Hadriani VI. bullam Canonizationis Tomo I. bullarii magni pag. 632. Acta Sanctor. 16. Junii, Tom. III. pag. 198. ubi vita scripta ab Hieronymo Emsero, cum notis Godofredi Henschenii, atque exinde in Jo. Burchardi Menckenii τῦ μακαρίτυ scriptoribus rerum Germanicarum Tom. II. p. 1824. seqq. vide & Baluz. T. III. Misc. pag. 425. & vitam Bennonis recenti studio scriptam a Martino Heidenreich. Leisnicensi, Dresdæ 1694. 8.

Acta

(*a*) Vide Jac. le Long Bibl. historicorum Galliæ pag. 242.

(*b*) Hic fasciculus cum magno Auctario recusus Lond. 1690. fol. curante Viro clariss. Eduardo Brovvn.

(*c*) Hieron. Emser in vita Bennonis cap. 19. Lipf. 1519. fol.

Acta Erud. illius anni pag. 115.

Zacharias Benedictus, Vicentinus, Monachus Carthusianus, versibus hexametris circa Annum 1508. scripsit *Vitam S. Brunonis*, quæ operibus hujus subjicitur in editione Ascensiana Parisiis 1524. fol. Idem postea facere instituit Joannes Morocurtius in quatuor libris Brunoniados, Antvverpiæ 1640. 4. ut sub idem, quo Benedictus, tempus, Sapphico carmine *Sebastianus Brandt*, quod exstat in Historia Ecclesiastica Michaelis Bucchingeri, Colmariensis. Moguntiæ 1560. Vide infra, *Bruno*.

Cyprianus Benetus, sive *Benedictus* (*a*) Albeldensis, Aragonus, Ordinis Prædicatorum, obiit An. 1522. scripsit *de prima Orbis sede*, *de Concilio*, *de potestate Ecclesiastica*, & *de potestate Pontificis*: quæ scripta post editionem Rom. 1512. recusa in Tomo septimo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, curante Jo. Thoma Rocaberto. Idem Benetus junctim edidit Parisiis 1506. fol. illustrium Virorum opuscula: *S. Athanasii* contra Arium dissertat. de ὁμοουσίῳ coram Probo Judice: *Didymum* de Spiritu Sancto, ex versione Hieronymi: *Cassiodorum* de anima. Præstantium virorum *definitiones*, & *S. Cypriano* tributos sermones de cardinalibus *Christi* operibus. Alia hujus Beneti scripta sunt: *aculeus contra Judæos*, & *de non mutando Paschate*. Romæ 1515. 4. *De Caroli I. Regis Hispaniarum*, postea *Cæsaris Caroli V. præeminentia & clementia*, ibid. 1518. 4. *Adhortatorium de accelerando itinere*, *ad Hadrianum VI. Oratio contra dogmata D. Lutheri*, cum ejus imago & scripta Romæ exurerentur Romæ 1521. 12. Jun. *De S. Eucharistiæ Sacramento*. Dialogus *de excellentia & utilitate Theologiæ*. *Introductio ad Logicam*. Tractatus *de fortitudine animi* & *de perfecta arte militari*. &c. Vide Jac. Echardum Tom. II. de scriptoribus Dominicanis p. 49. seq.

Benevenutus Campigena, sive *Campesanus*, cujus poema heroicum de Vicentia An. 1311. Patavinis erepta a Cane Scaligero auspiciis Henrici VII. laudat Vossius pag. 795. Hist. Lat. De *Albertino Mussato*, Poeta & Oratore, qui pro Patavinis scripsit, dixi supra pag. 100. seq. Idem vero Benevenutus non celebravit funus *Ferreti*, Poetæ Vicentini, ut a laudato Vossio & B. Leysero pag. 1006. de Poetis medii ævi traditum: sed celeberrimus Muratorius tomo nono scriptorum Italiæ vulgavit Ferreti Carmina de morte Benevenuti pag. 1183. & 1187.

Benevenutus de Rambaldis Imolensis, cujus *libellus Augustalis*, ad Nicolaum Marchionem Estensem de vitis Cæsarum usque ad Wenceslaum, (sub quo scripsit & mortuus est) prodiit cum præfatione Laurentii Abstemii Argentorat. 1505. 4. Hunc libellum tanti fecit Æneas Sylvius, ut vitas quatuor Cæsarum, qui post Wenceslaum imperitarunt, ei non sit dedignatus adjungere, sicut ipse in principio Europæ suæ testatur. Exstat etiam in calce Operum Francisci Petrarchæ, Venet. 1501. fol. & Basileæ: & in limine Tomi secundi scriptorum Germanicorum Marquardi Freheri, cum continuatione Joannis Baptistæ Egnatii usque ad Maximilianum I. nam in Æneæ Sylvii Freherus negat se incidisse. * Liber Benvenuti inscriptus *Augustalis* est apud me in MS. Codice in cujus fine hæc leguntur de anno certo, quo ab authore suo absolutus est: *explicit libellus Augustalis continens sub compendio adscriptionem omnium Augustorum a primo Cæsare usque ad ultimum, qui nunc est*, *an. D.* 1385. Ex eodem Cod. collato cum editione novissima Freheri a Struvio curata variationes nonnullas animadverti, & quidem non spernendas. En unam alteramve speciminis gratia. Hæc lego in Frehero de Friderico II. *Fugatus est de Lombardia*, *nec sibi profuit potentia*. Codex: *Fugatus &c. profuit potentia Eccerini de regno Romano*, *serpentis rapidi*, *sibi con-*

D d *fæ-*

(*a*) Nicolaus Antonius Tom. II. Biblioth. vet. Hispanæ pag. 262.

fœderati. In Vinceslao filio Caroli Freherus legit: *quam aliud in te ſperamus*; nullo ſenſu. Codex melius: *quamquam quid in te ſperamus*. In eodem Codice lego additamentum quoddam poſt Neronem poſitum in hanc ſententiam: *Nota quod iſti Cæſares Imperatores Romanorum ſunt Julius Cæſar. 2. Cæſar Octavianus. 3. Tiberius. 4. C. Caligola. 5. Claudius Nero maledictus. 6. Galba. 7. Otto. 8. 9. fuit Vitellius. 10. Veſpaſianus. 11. Titus. 12. Domitianus. 13. Nerva. 14. Trajanus. 15. Adrianus. 16. Marcus Licinius. Nota quod ab Urbe condita Romulus regnavit primus, & impoſuit nomen Urbi. 2. Numa Pompilius. 3. Tullius Hoſtilius. 4. Ancus Martius. 5. Tarquinius Priſcus. 6. Tullius Servilius. 7. Tarquinius ſuperbus, in quem defecit nomen Regum, qui expulſus fuit propter ſtuprum Lucretiæ commiſſum a Filio ſuo Sexto Tarquinio, deinde creati ſunt conſules, quorum primus fuit Brutus. Et hoc ſecundum Petrum de Muglio*. Eſt etiam in Freheriana editione ſæpiſſime erratum in numeris annorum, quot Imperatores regnarunt. En unum: Carolus IV. *imperavit annis viginti*. Ita Freheriana editio & male. Optime codex noſter: *cum imperaſſet annis ultra triginta*.

Idem eſt Benvenutus de Imola, cujus expoſitio in Valerium Max. legitur in cod. 380. latino Bibliothecæ Venetæ, ac extare pariter in cod. Bibliothecæ cathedralis Patavinæ &c. notavit Thomaſinus in deſcriptione ejuſdem Bibliothecæ Patavinæ.

Denique Benvenutus iſte digeſſit iu comœdiam Dantis commentarios ampliſſimos, ex quibus *excerpta* hiſtorica vulgavit Muratorius Antiquit. Med. ævi Tom. I. pag. 1029.

Bentii Chronica, ejuſdem ni fallor cum *Benzone*, de quo infra.

Bentivenga de Bentivengis, Aquaſpartanus Umber, Ord. Minor. *Epiſcopus Tudertinus* ab An. 1278. Epiſcopus *Cardinalis* Albanenſis uſque ad A. 1289. & Papæ Nicolai III. Major Pœnitentiarius. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1353. Ciacconium in Pontificum & Cardinalium Vitis Tom. I. p. 761. & Waddingum Biblitohecæ Franciſcanorum pag. 53. qui ejus *Sermones* ad populum habitos & *Veritatis Theologicæ* Volumen commemorat.

Benzo Epiſcopus poſt An. 1061. Albæ, ſive Albenſis, qui ſe *fratrem*, h. e. ex Ordine Prædicatorum, & Cæſaris ſervum vocat. Quanquam & ipſe infeſtus Pontificibus, tamen a *Bennone* Hildebrandomaſtige, diverſus, ut oſtenſum a viro nobiliſſimo *Jo. Petro Ludevvig* in præf. ad tomum nonum reliquiarum MSS. & diplomatum omnis ævi, editum Franc. 1731. 8. in quo pag. 271. 416. primum ſe exiſtimavit in lucem protrahere ejus *VII. libros Commentariorum de rebus Henrici III.* (qui aliis IV.) illius qui Patri Henrico ſucceſſit quinquennis An. 1056. Sed ante Ludevvigium eoſdem prior & multis locis emendatiores (*a*) ediderat Joan. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης, Tom. I. ſcriptorum Germanicorum pag. 958. 1074. cum notis brevibus ſed neceſſariis præclari Viri D. Jac. Auguſti Franckenſteinii, Lipſiæ 1728. fol. ſub titulo *Panegyrici in Henricum IV. Imp.* Non ſunt hi libri verſibus leoninis ſcripti, ſed proſario ſermone, cui tamen verſus leoninos paſſim præmittit, vel admiſcet hic ſcriptor, quorum hos ex libro primo in guſtulum venæ ejus adſcribere placet:

Fortium quidem virorum nulla foret notio,
Si periti litterarum torpuiſſent otio.
Defeciſſet exemplorum aurea memoria
Niſi eos propalaſſet aliqua hiſtoria.

Poſtremi verſus ultimi libri hi ſunt:

Cæſar honor Regum, Cæſar diſcretio Legum,
Te rogo per Chriſtum, lege librum funditus iſtum,
Quem Tibi ſervus ego fero curvus corpore Benzo.
Nam plus quam vellus Colchi valet iſte libellus;

Cu-

(*a*) Vide Acta Erud. An. 1731. pag. 506. ſeq.

Cujus erat vellus, fuerat possessio tellus:
Hic Tibi servabit terram, cœloque locabit.

Apographum Codicis Upsaliensis habere se testatus est V. C. Petrus Fridericus Arpius in feriis æstivalibus p. 112.

Ejusdem *Benzonis*, quem *Benzium* etiam appellat, Episcopi Albensis *Chronicon* cum glossa MS. adhuc ineditum memorat Muratorius præf. ad Tomum I. laudatissimi corporis, quod ex scriptoribus rerum Italicarum cum maxime continuat instruere. Vide & infra, *Hugo Blancus*. At vero, immane quantum! aberravit hic Fabricius, dum Prædicatorum ordini adjunctum illum fuisse scribit. Vixit enim ante institutum sacrum illum ordinem annis fere 150. Agebat enim sub Henrico III. imperatore, cujus partibus contra legitimos Romanos Pontifices favebat.

Benzii Chronicon cum glossa a Muratorio memoratur, cujus operis nomen, & argumentum nosse se ait ex opusculo Galvanei Flammæ adhuc inedito; *Politia Novella*; & ex ejusdem *chronico majori* inedito, ubi occurrit: *Chronica Benzii de Alexandria*. Denique idem Galvaneus *in Chronico extravaganti* MS. provocat ad Chronicon Benzonis Episcopi Albensis. An Chronicon istud Benzonis idem sit opus cum *Panegyrico in Henricum IV.* de quo hic Fabricius, ambigo, neque enim loca Galvanei, ex quibus locis aliquid in rem præsentem traheretur, adire licuit.

Berardus Monachus Cœlestinus, *S. Petri Cœlestini* discipulus, cujus Vitam scripsit. Eam manu exaratam Cangius evolvit.

Joannis *Berardi* Monachi & Præpositi *Chronicon* Abbatiæ S. Clementis *Casauriensis*, sive *Piscariensis*, a Ludovico II. Imp. Anno 854. conditi in Aprutio, usque ad Annum 1182. libris III. editum a Dacherio Tom. V. spicilegii pag. 361. & edit. novæ Tom. II. pag. 929. 977. Partem primam sed sine nomine auctoris vulgaverant Andreas du Chesne Tom. III. scriptorum de rebus Francicis pag. 544. & Ughellus Tom. VI. Italiæ sacræ pag. 1291. (edit. novæ Tom. X. pag. 393.)

Bercharius Presbyter, aliis *Bercarius* vel *Bertharius*, vixit circa An. 887. & scripsit *Historiam Episcoporum Virdunensium* ad Dadonem Virdunensem Episcopum, quæ cum continuatione Anonymi & *Laurentii* Leodiensis usque ad Innocentii IV. tempora exstat Tom. XII. spicilegii Dacheriani pag. 251. & Tom. II. editionis novæ pag. 234. 262. & in Augustini Calmet nuper vulgata historia Civili & Ecclesiastica Lotharingiæ. Rogatum a Dadone Berchariun, hoc laboris in se suscepisse narrat auctor vitæ S. Pauli Virdunensis apud Surium 8. Febr.

Petrus Berchorius. infra, *Petrus*.

Berchtoldus Hochbergerus Campidunensis Abbas circa Annum 1181. scripsit de laude Martyrum.

Berengarius I. ab Anno 887. Rex Italiæ, & Augustus coronatus die Paschatis, 24. Martii An. 916. in quem *Panegyricum incerti auctoris libris IV. Carmine heroico* Nicolaus Heinsius Patavii in Monasterio S. Joannis reperit, edendumque dedit Hadriano Valesio, qui adjunctum Adalberoni Laudunensi, in lucem edidit illustravitque notis. Parisiis 1663. 8. Inde illustris Leibnitius Tomo I. Scriptorum Brunsvicensium pag. 235. 256. cum periochis, sive argumentis librorum, & rerum Berengarii chronologia ab Anno 887. ad 916. & post Leibnitium celeberrimus Muratorius Tomo II. Scriptorum Italiæ.

Berengarius Turonensis, Archidiaconus Andegavensis, cui ingenium, eruditionem & dialectices peritiam non negant etiam adversarii, cœpit ab Anno 1035. transsubstantiationis Dogma in S. Cœna viribus omnibus oppugnare, unde An. 1050. in Synodo Romana primum, deinde in pluribus aliis.

Conciliis (*a*) damnatus & ad palinodiam canendam ter redactus, (*b*) tamen etiam ab eo tempore non obscure significavit a priore sententia neutiquam se recessisse. Ab eo nomen *Berengarianorum* apud Anonymum Mellicensem cap. 88. Obiit Turonis 6. Januarii Anno 1088. ætatis 88. Vide Pagium ad illum Annum num. 10. seq. & Mabillonii Dissertationem (*c*) de Berengarii multiplici damnatione, fidei Professione, relapsu & pœnitentia, Tom. II. Analect. pag. 268. 494. & f. 513. editionis novæ: & præfationem ad partem secundam (*d*) Actorum Seculi sexti Benedictini, Franciscum de Roy Dissertat. de hæresi & pœnitentia Berengarii, Andegav. 1656. 8. D. Henrici Mulleri Historiam veteris & novi Berengarianismi, Rostochii 1674. 4. Jacobum Basnage in Historia Ecclesiastica dogmatica edita Gallice lib. XXIV. cap. 2. pag. 1391. seqq. & ante hos omnes Anonymum veterem Monachum Benedictinum, qui Anno 1088. scripsit de multiplici Berengarii damnatione, editum a Petro Francisco Chifletio inter alia scripta prisci ævi, (*e*) Divione 1656. 4. De adversariis Berengarii dixi in *Adelmanno*, *Algero*, *Deoduino*, *Durando* Troarnensi, *Gozechino*, *Hugone* Lingonensi, *Gvitmundo*, (*f*) *Humberto* de Sylva Candida, *Lanfranco* &c. Zacharias Chrysopolitanus Tom. XIX. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. pag. 916. *Sunt nonnulli, imo forsan multi, sed vix notari possunt, qui cum damnato Berengario idem sentiunt, & tamen eundem*

(*a*) Illa Concilia fuere præter Britonensem Conventum An. 1050. I. Vercellense eodem Anno 1050. II. Parisiense Anno 1053. III. Florentinum Anno 1055 IV. V. VI. Turonensia duo & Andegavense, de quibus Pagi ad Annum 1055. num. 5. seq. VII. Romanum Anno 1059. VIII. Rothomagense Anno 1063. IX. Pictaviense Anno 1075. in quo Berengarius saucius ferme interemtus est, teste Chronico Malleacensi. X. Romanum Anno 1078. XI. Romanum eodem Anno 1079. Vide Tomum quartum operis: la perpetuitè de la Foy, & in illo sectionem cui titulus: Tradition de l' Eglise touchant l' Eucharistie, pag. 40. seq. Casparum Sagittarium Introduct. in Histor. Ecclesiast. pag. 885. seq. &c.

(*b*) Primum in Romano Concilio Anno 1059. *Ego Berengarius, indignus Diaconus Ecclesiæ S. Mauritii Andegavensis, cognoscens veram & Apostolicam fidem, anathematizo omnem hæresin, præcipue de qua hactenus infamatus sum: quæ adstruere conatur, panem & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem solummodo Sacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse, nec posse sensualiter nisi in solo Sacramento manibus Sacerdotum tractari vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Consentio autem S. Romanæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedi, & ore & corde profiteor de Sacramento Dominicæ mensæ eam fidem me tenere, quam Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus, & hæc sancta Synodus auctoritate Evangelica & Apostolica tenendam tradidit, mihique firmavit: scilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem non solum Sacramentum, sed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse: & sensualiter non solum Sacramento, sed in veritate, manibus Sacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri: jurans per Sanctam & homousion Trinitatem, & per hæc SacroSancta Christi Evangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus & sectatoribus suis, æterno anathemate dignos esse pronuncio. Quod si ego ipse aliquid contra hæc sentire ac prædicare præsumsero, subjaceam Canonum severitati. Lecto & perlecto sponte subscripsi.* Deinde in Concilio Romano An. 1078. *Profiteor panem altaris post consecrationem esse verum Corpus Christi, quod natum est de Virgine, quod passum est in Cruce, quod sedet ad dexteram Patris: & Vinum altaris, postquam consecratum est, esse verum Sanguinem, qui manavit de latere Christi. Et sicut ore pronuncio, ita me in corde habere confirmo. Sic me adjuvet Deus & hæc sacra.* Denique tertium in Concilio Romano Anno 1079. *Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, Panem & Vinum, quæ ponuntur in altari, per Mysterium sanctæ Orationis & Verbo nostri Redemtoris, substantialiter converti in veram & propriam ac vivificam Carnem & Sanguinem Jesu Christi, Domini nostri, & post consecrationem esse verum Christi Corpus, quod natum est de Virgine, & quod pro salute Mundi oblatum in Cruce pependit, & quod sedet ad dextram Patris: & verum sanguinem Christi, qui de latere ejus effusus est: non tantum per signum & virtutem Sacramenti, sed in proprietate naturæ & veritate substantiæ, sicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.*

(*c*) Hanc recudi curavit Rev. Joannes Vogt in fasciculo primo Bibliothecæ Historiæ hæreticæ. Hamb. 1723. 8.

(*d*) Journal des Savans 1702. p. 59.

(*e*) De cæteris dixi suis locis, in Alcuino supra pag. 135. & in S. Fulgentio ac Rabano. Illud Anonymi Opusculum recusum in Conciliis Harduini Tom. VI. p. 1014.

(*f*) Hic Anonymo Mellicensi cap. 90. videtur dici Christianus.

dem cum Ecclesia damnant.

Scripsit Berengarius, teste Sigeberto cap. 154. *contra Almannum*, sive *Adelmannum* Grammaticum & Episcopum, & cap. 155. *contra Humbertum* Cardinalem. Cumque rescripsisset Lanfrancus, reposuit *Disputationes cum Lanfranco de præsentia Christi in Cœna*, quæ MSS. in Bibliotheca Colleg. ænei nasi apud Oxonienses. *Epistola ad Lanfrancum* brevis edita a Dacherio ad vitam Lanfranci pag. 22. atque inde in Tomis Conciliorum: alia ab Edmundo Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 196. alia *ad Eremitas* id. pag. 191. Epistola *ad Ascelinum* cum Ascelini responso, a Dacherio ad Lanfrancum, atque inde in Conciliis Labbei Tomo IX. p. 1056. & Harduini Tom. VI. pag. 1019. Alia *ad Richardum* in Dacherii spicileg. T. II. p. 510. (edit. novæ Tom. III. p. 400.) & apud Harduinum pag. 1024.

Bostonus Buriensis in Catalogo Scriptorum Ecclesiæ, testatus est a *Berengaudo* scriptam *expositionem in Apocalypsin*: sed ex Joannis Subprioris (*a*) & MSti Cantabrigiensis fide Henricus Warthonus pag. 391. seqq. auctarii ad Usserium de Scripturis vernaculis, illam Berengario Turonensi vindicat, notatque vel ex ignorantia, aut potius ad invidiam scilicet hæretici nominis declinandam a librariis descriptam esse jam sub nomine *Beringvedi*, jam *Berengvidi*, sive *Berengvaudi*, sub quo etiam edita est a Benedictinis in appendice ad Tomum secundum Operum S. Ambrosii pag. 499. seqq. cum Cuthbertus Tonstallus An. 1548. ac deinde alii edidissent sub falso nomine *Ambrosii*, (*b*) sed omissa præfatione. In Catalogo locupletis Bibliothecæ Samuelis Hulsii, quæ sectione publica distracta est Hagæ A. 1730. Tom. I. pag. 310. num. 4847. *Berengarii Commentarius in Apocalypsin MS. in pergameno litteris grandiusculis & arte exaratis... Ipsa commentandi ratio ad intimos quosque Prophetici sermonis sensus, admirabili plane modo, manuducens, summam spirat eruditionem, animi humilitatem, pietatem & in sermone justitiæ sensus exercitatissimos* &c. Etiam inter Codices MS. Gvilelmi Laudi pag. 71. Berengarius in Apocalypsin memoratur, n. 1341. & in Bibliotheca Collegii Oxon. SS. Trinitatis num. 9. & teste Oudino Tom. II. p. 1005. in Bibliotheca Claræ Vallis & Longi Pontis Ord. Cisterc.

Expositionem in Canticum Canticorum MS. Oxonii exstare notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Biblica p. 634. quam in Catalogo MSS. non reperio. Quamquam in priori volumine Anecdotorum P. Martenis legitur epistola *Berengarii ad Heremitas*; non usque adeo tamen constat deberi hanc Berengario Archidiacono Andegavensi; in secundo enim itinere suo P. Martene testatur visam a se hanc epistolam in MS. Codice S. Laurentii Leodensis sub hoc titulo: Berengarii Archiepiscopi ad Heremitas. Vide ibid. pag. 188.

Berengarius, Pater Petri Abailardi, (*c*) miles, unde filius scripsit se præ studiorum amœnitate militarem pompam libenter reliquisse.

Berengarius Pictaviensis, Petri Abailardi discipulus, & post illum in Concilio damnatum A. 1140. dogmatum ejus

(*a*) Warthonus pag. 393. *Rem extra omne dubium ponit* Joannes Subprior, *qui prolixum* in Apocalypsin *conscripsit commentarium MS. in Bibliotheca Lambethana asservatum. In prologo enim expositores Apocalypseos recensens, post Hieronymum, Augustinum, Primasium, Victorinum & Bedam memoratos hæc habet*: Nostri quoque temporis Magister Berengarius & Robertus Prior; qui quanto sunt tempore posteriores, tanto sunt per experientiam & manifestationem ipsius Propheriæ ad exponendum certiores: totum librum ex ordine pleniter exposuerunt, & expositiones suas ex locis sanctarum Scripturarum fortiter munierunt. *Ex horum pariter & priorum expositionibus Commentarium suum Johannes conflavit, paucis de suo additis: in eo igitur reperiuntur continua fere & ampla Berengarii excerpta, quæ in Codicibus nostris MStis totidem verbis comparent.* Adde quæ de Codice Jenensi W. E. Tenzelius *Monatl. Unterredungen*. A. 1692. p. 886.

(*b*) Vide Rob. Cocum in censura p. 275. b.

(*c*) Vide Christiani Thomasii Historiam sapientiæ & stultitiæ p. 77. & 115. & Bælii Lexicon in *Abelard.*

ejus ſtrenuus aſſertor in *Apologetico contra Bernhardum Claraevallenſem* judice Petrarcha, *ingentis acrimoniæ*, in Epiſtola ad *Carthuſienſes*, & *ad Epiſcopum Mimatenſem*, quæ & inter *Petri* Abailardi Epiſtolas, & in Bulæi Hiſtoria Academiæ Pariſ. Tom. II. pag. 182. 193. & 194. Vide Jac. Thomaſium in filii Chriſtiani hiſtoria ſapientiæ & ſtultitiæ T. I. pag. 114. ſeqq. Bælii Lexicon in voce *Berenger*, & Oudinum Tom. II. pag. 119. De hoc Berengario Joannes Gerſon in tractatu contra Romantium de Roſa Tom. III. editionis novæ pag. 301. *Id ſcio, quod Berengarius, Petri Abelart diſcipulus, (cujus meminiſti ſæpius) cum ad horam mortis deveniſſet, in qua veritas declarat hunc, qui bene fecerit, eratque dies apparitionis Domini noſtri, ſuſpirando dixerit: Deus meus (inquit Berengarius) hodie mihi apparebis ad meam ſalvationem (ut ſpero) propter pœnitentiam meam, aut ad duram damnationem (ſicut timeo) propter eos, quos perverſa doctrina decepi, quos nequivi reducere ad veram viam tui Sacramenti*. Hæc poſtrema verba ſuſpicionem faciunt, Pictavienſem hunc cum Turonenſi Berengario, aliud agentem Gerſonem confudiſſe.

Berengarius Stedellus, Biterrenſis Eccleſiæ ſuccentor, hinc Epiſcopus, ac denique Cardinalis fuit inter eos, quem Bonifacius VIII. circa Annum 1298. adhibuit ad componendum librum *ſextum Decretalium*. Hujus librum *de ſententia excommunicationis* Trithemius cap. 513. laudat, qui MS. fuit in Bibliotheca Hohendorfiana: ac præterea *Oculum*, ſive Elucidarium ſummæ Hoſtienſis ſecundum Ordinem Litterarum. Hæc eſt Berengarii *Summa Pœnitentialis*, quæ etiam MS. in Bibliotheca Bodlejana, & in Bibliotheca Collegii æneі Naſi. Diem obiit hic Berengarius Anno 1321. * In MS. cod. Cæſareo Vindobonenſi Berengarium hunc non Stedellum quidem appellari animadverti, ſed Fredoli. Id vero confirmat etiam Codex quidam meus MS. opuſculi de electione a Gvillelmo de Mandagato compoſiti. Fuit autem Mandagotus Berengario huic amicitiis conjunctus, & una cum eo Pontificis juſſu laboravit in digerendo libro VI. Decretalium. Ad illum ergo dirigens opuſculum hoc Mandagotus ſcribit *Ven. viro &c. Domino Berengario Fredoli ſuccentori Eccleſiæ Biterrenſis Domini Papæ Capellano, & Doctori facundiſſimo Decretorum*.

Berengarius Archiepiſcopus Compoſtellanus, cujus *de eventibus rerum* lucubratio vidit lucem Auguſtæ A. 1521.

Berengarius Epiſcopus Gerundenſis, cujus *Epiſtola de reliquiis SS. Felicis, Narciſſi* &c. in Actis Sanctorum Tom. II. Martii pag. 623.

Tobias Berengarius, Hiſpanus, Aragonenſis Cæſar-Auguſtanus Carmelita, Theologiæ Doctor, obiit A. 1290. cujus commentaria in Sacram Scripturam memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Biblioth. Carmelitica MS.

Berengarius de Valle Arenoſa, Hiſpanus Carmelita, Sacræ Scripturæ lector, defunctus A. 1345. Etiam hujus lucubrationes in quoſdam SS. Bibliorum libros ab eodem Lud. Jacobo memorantur.

Berengoſus, Ordinis Benedictini, Abbas S. Maximini Trevirenſis, non ut Bellarminus editione prima libri de S. E. Sæculo VII. ſed ſub duodecimi initia clarus A. 1112. ab Henrico V. Imperatore impetravit Privilegium pro advocatia ſuæ Abbatiæ, ſcripſitque Opuſcula edita Coloniæ 1555. & recuſa in Bibliothecis Patrum, & noviſſime Lugdun. Tom. XII. *De laude & inventione Crucis Dominicæ* libros III. pag. 349. Librum *de myſterio ligni Dominici*, & *de Luce viſibili & inviſibili, per quam antiqui Patres meruerunt illuſtrari* pag. 367. & *Sermones V.* de Martyribus, Confeſſoribus, Dedicatione Eccleſiæ & veneratione Reliquiarum pag. 376. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1004. qui tamen fallitur, cum huic Berengoſo tribuit commentarium in Apocalypſin, quem Berengarii Turonen-

nensis esse supra demonstratum fuit. Sicuti Bernonis est non Berengosi, quod ei adscribunt nonnulli de jejuniis quatuor temporum.

Bergantio, de quo Pancirollus pag. 127. de claris Legum interpretibus, infra *Burgundio*.

Bergomas scriptor Chronici, infra *Jacobus* Philippus.

Berlengerius Tarentinus, Scriptor *Vitæ S. Cataldi* Episcopi, ut ferunt Tarentini in Calabria, quæ exstat in Actis Sanctorum Tom. II. Maji 10. pag. 570. Adde de illo Cataldo Ughellum Tom. IX. Italiæ Sacræ pag. 121.

Bernaldus natione Gallicus, Archidiaconus *Bracarensis* in Lusitania, scripsit *Vitam B. Geraldi* Magistri sui atque Archi-Episcopi Bracarensis. Edita est a Baluzio Tomo III. Miscellan. pag. 179. qui in eodem Tomo etiam pag. 471. vulgavit compositam a se vitam Mauritii Burdini, quem pag. 476. scribit B. Geraldo successisse Anno 1110. Idem Mauritius An. 1118. notior esse cœpit nomine Gregorii VIII. sed captus a Calixto II. & perpetuo carceri mancipatus A. 1121.

Bernaldus Constantiensis Presbyter, infra *Bertholdus*.

Bernardinus Aquilanus, Ordinis Minorum, in Conventu S. Juliani prope Civitatem Aprutii Aquilanam obiit Anno 1503. ætatis 83. de quo multis Waddingus Tomo octavo Annalium. Hic præter Italice An. 1491. elucubratas editasque Venetiis 1572. admonitiones vitæ spiritalis, ac Vitam S. Bernardini Senensis & Philippi Aquilani, scripsit etiam Latine tractatum *de nubere volentium doctrina*, obvium in Oceano Juris Tom. IX. pag. 113. & ex ejus *Sermonum* libris inchoatis, Waddingo (*a*) teste extractum, tum *de Cœnobiis & viris piis Provinciæ S. Bernardi Senensis brevem Historiam*. *Quodlibetum Scholasticum*. *Quadragesimale*. *Funerale* editum Venetiis 1575. *Centurionem*, (*b*) sive de Passione *Christi*, & *Peregrinum*, sive de Christi colloquio cum discipulis Emauntem petentibus.

Bernardinus de Bustis, in Statu Mediolanensi, Ordinis Minorum, A. 1480. Auctor *Officii de immaculata Conceptione B. Virginis* confirmati bulla Sixti IV. (*c*) & celebrari inde soliti 8. Decembris: nec non *Officii Nominis Jesu*, 14. Januarii. Obiit post Annum 1500. scripsitque *Mariale* dicatum Alexandro VI. & excusum Mediol. 1493. 4. Argentinæ (*d*) 1496. fol. Haganoæ 1506. & 1519. fol. & tertio Tomo Operum, Brixiæ 1588. fol. continens Sermones de B. Virgine Maria & Reginæ Cœli excellentiis per singulas ejus festivitates & omnia Anni Sabbata. *Immaculatæ Conceptionis* sermones IX. una cum Officio immaculatæ Conceptionis. *Nativitatis Mariæ*, sermones V. De Nominibus (*e*) sermones VI. De vita & conversatione, *Præsentatione in Templo*, ac virtutibus donisque, beatitudinibus, fructibus spiritualibus, gratiis, sanctitate, & impeccabilitate: de Sacramentis Ecclesiæ, quæ recepit, & de desponsatione, Sermones XII. De *annunciatione* sermones XII. De *visitatione*, II. de *parturitione*, V. de *Purificatione*, II. Maria hortus deliciarum, Cedrus, Libanus, Cypressus, Palma, Rosa, Oliva, Platanus, Cinnamomum, Bal-

(*a*) p. 54. Bibl. Ordinis Minorum.

(*b*) perperam alii, Centuriam in memoriam Passionis Christi.

(*c*) Adde Raynaldum ad Annum 1477. n. 9. & 1483. num. 64.

(*d*) Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 40. seq.

(*e*) Illa nomina sunt: Margarita, adamas, rubinus, jaspis, alectorius: (figurata per Michael, Abigail, Rachel, Judith, Abisach:) cellaria, mediatrix salvationis, unionis, reconciliationis & intercessionis: auxiliatrix, restauratrix, illuminatrix, advocata nostra: Maria Domina, omnia venerantur Mariam: Mater universorum, arca thesaurorum, Regina Cœlorum, Imperatrix Cœli & Terræ, Augusta, manus Dei, apis Dei, Regula omnium viventium, jaculum dæmonum, idria (ὑδρία) Dei, amygdalus & arbor Cœlestis. Mater misericordiæ, aquæductus, rore perfusa, Janua Cœli, fenestra Paradisi, atrium Dei. Stella cœli, poli, maris, matutina, regia.

Balſamum, Myrrha, Vitis, Nardus, Galbanum, Lilium: Maria Nix (*de feſta Nivis*) Scala Cœli, Mare, Aurora, Luna, Sol, Acies Caſtrorum, terra in qua tota Trinitas ſcripſit, arcus cœleſtis, ſive Iris, collum, columba, Elephas, Gallina, Ovis *Dei*: Maria ebur, dies, fons, navis, nubes, mons Sinai, thronus: Maria vellus, lux, lampas accenſa, vas *Dei*, rota *Dei*, ſedes *Dei*, Civitas *Dei*, caſtellum: ſermones IV. De *Compaſſione* Mariæ, de gaudiis, ſermones II. de *aſſumtione* II. de coronatione Mariæ II.

Quadrageſimale Argentinæ 1496.

Pro Defenſione Montium Pietatis (*a*) Tractatus duo ad Bernardinum de Carvajalo, Cardinalem, ſcripti A. 1497. editique Mediolani 1503. fol. & cum Roſario, Haganoæ 1518. & inter Opera: Brixiæ 1588. fol. oppoſiti *Nicolai Bariani* de Placentia, Eremitæ Auguſtiniani ſcripto Mediolan. 1494. de Monte impietatis, edito Cremonæ 1496. & cum Franciſci Papafava, Patavini JCti ſcripto ejuſdem argumenti ad editionem Venetam Joannis Gryphii, recuſo Lipſiæ 1670. 4. cum Theodori Aſciani, ſive D. Matthiæ Zimmermanni, Superintendentis Miſnenſis, libro de Montibus Pietatis Romanenſibus.

Roſarium Sermonum per totum annum Lugd. 1507. & 1527. & inter Opera, Brixiæ 1588. fol. * Prior editio *Defenſorii ſacratiſſimi Montis Pietatis* multo antiquior eſt, quam Mediolanenſis anni 1503. hic indicata; cum in Bibliotheca Felini ſeſe offerat antiquiſſimis typis abſque adſcriptione anni & loci in 4.

Bernardinus de *Caravaial*, Placentinus Hiſpanus, Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis ab Anno 1493. ad 1522. Vide Ciacconium de Cardinalium Vitis pag. 1326. ſeq. Nicolaum Antonium Bibliothecæ Hiſpanæ Tomo I. pag. 168. & Henricum Warthonum ad Caveum. Ejus *Orationem* ad Cardinales *de eligendo Summo Pontifice* Anno 1492. & aliam *nomine Ferdinandi & Eliſabethæ*, Regis & Reginæ Hiſpaniæ, *ad Alexandrum VI.* magnis laudibus effert Lucius Marinæus Siculus libro VIII. de Hiſpaniæ laudibus, Nicolaus Antonius etiam Orationem ad Cardinales *de Baza*, Granatenſi Regni Urbe *Mauris An.* 1490. *erepta*. Epiſtolam Conſolatoriam in obitu Principis Johannis An. 1497. ad Parentes Ferdinandum Regem & Eliſabetham Reginam. * Oratio ab hoc viro tunc carthaginenſi Epiſcopo coram Alexandro VI. novo Pontifice nomine Ferdinandi, & Eliſabethæ Reginæ Hiſpaniarum, habita lucem adſpexit, typis Romanis, ut opinor, in 4. abſque loco, & anno.

Bernardinus Gadolus Brixianus, Abbas Camaldulenſis, circa Annum 1446. cujus Opus Annotationum in ſacram Scripturam, librum de fugiendo ſæculo & Religione amplectenda, alium contra ſuperbiam & ambitionem: Epiſtolas item, ac Sermones memorant. Poſſevinus teſtatur eum etiam de S. Hieronymi operibus in ordinem colligendis cogitaſſe.

Bernardinus de Roma, Carmelita, Epiſcopus Sutrenſis, Cardinalis A. 1324. ſcripſit in IV. libros ſententiarum, & ad Clerum Romanum lib. I. Vide M. Antonii Alegre de Caſanate paradiſum Carmelitici decoris pag. 284. qui Bernardum cum Poſſevino, non Bernardinum nuncupat.

Bernardinus du Roſier, ſive *de Roſergio*, ex Canonico Regulari Archiepiſcopus Toloſanus ab Anno 1452. ad 1464. *Scripſit quam plurima Opera de cultu S. Virginis & B. Stephani: Sermonum collectionem, Commentaria in Decretales Juris, qua ſcientia præcipue inſignis: denique Diſſertationes de auctoritate Pontificia Legatorum & Cardinalium. Lucubrationes iſtæ in Bibliotheca* Me-

(*a*) Montes Pietatis, coercendæ Judæorum fœneratoriæ, inſtituti a Paulo II. inde a Sixto IV. atque a cæteris deinde confirmati Pontificibus. Adde Concilium Lateraneuſe A. 1515. ſeſſione X. & Matthiam Zimmermannum de Montibus pietatis p. 718. ſeq.

Metropolitana servantur, *quarum etiam elenchum apud Bertrandum* (*a*) *legere licet*. *Publicavit & accuratissime acta Legationis Petri Cardinalis Fuxensis in Hispaniam*, *ejusque mandato de antiquitatibus Tolosanis libellum Stephanus de Ganno*, *Minorita ei dicat*. Hæc Sammarthani in Gallia Christiana T. I. pag. 700.

Bernardinus Senensis, Ordinis Minor. An. 1450. sexto post obitum anno *Sanctis* adscriptus, de quo Acta Sanctorum 20. Maji Tomo V. ubi Vita scripta a *Barnabæo* pag. 277. & Tomo VII. pag. 821. seq. ubi etiam effigies corporis, ut ajunt incorrupti, & in Diario Theologico Dresdensi (*Sammlung von Alten und Neüen*) An. 1727. post pag. 512. De scriptis ejus, in quibus etiam *Commentarius in Apocalypsin*, & *de Præceptis Regulæ Minorum*, non habeo, quæ addam Labbei industriæ, qui Tom. I. de S. E. pag. 186. & editionem Venetam An. 1591. Petri Rudolfii, quatuor Voluminibus in 4. & Parisiensem Johannis de la Haye 1636. Tomis quinque in folio, distincte recenset.

Bernardinus Tomitanus, Ordinis Minorum, a statura *parvulus* dictus, æqualis Bernardini de Bustis, & non minus quam ille, *Montium Pietatis* assertor, Promotorque. Obiit Ticini A. 1494. & præter Sermones de perfectione Vitæ Christianæ, Venetiis Italice editos 1532. 8. scripsit Latine brevem Tractatum *de modo confitendi*. Brixiæ 1542. 12.

Alius inquit Possevin. *Bernardinus Tomitanus*, *cujus Expositio in Matthæum prohibetur in Indice Romano*. Hunc, Bernhardum in Indice vocari video.

Bernardinus Cyllenius *Veronensis*, cujus *notæ in Tibullum* editæ Romæ 1475. & eodem anno Venetiis, tum Regii Lepidi 1481. Brixiæ 1486. &c. Ejusdem commentarium ineditum *in Priapeia* habuit Gabriel Naudæus teste Labbeo pag. 236. Biblioth. MSS. Ejus promissa hypomnemata *in Catullum* & *Propertium* non exstare dolet Barthio Tom. II. ad Statium pag. 1085. De alterius Bernardini Donati Veronensis dialogo *de Platonicæ & Aristotelicæ Philosophiæ differentia* cum Gemisti Platonis scripto ejusdem argumenti, edito Venetiis & Parisiis 1541. 8. dixi Tom. X. Bibliothecæ Græcæ p. 743.

De *Bernardis* illustribus commentatus est Joachimus Meierus ὁ μακαρίτης in Dissertatione Dransfeldiana, edita Gottingæ 1698. 4. pag. 18. seqq. sed propositum ipsi loqui de viris Principibus Comitibusque, qui Bernhardi nomine in historiarum monumentis nobiles, vel in tabulis genealogicis memorabiles feruntur: & pag. 48. seqq. de claris quibusdam Bernardis, Bernardinis, Bernhardonis, Bernartinis, Berentiis & Berensiis recentioris ætatis: unde vix ullos eum attingere video, qui ad præsens institutum meum pertinent. Itaque omisso illo cœptam telam persequi placet.

Bernardus Albertus, cujus scriptum de variis morbis ineditum evolvit Cangius, memoratum etiam Labbeo pag. 50. Bibl. MSS. Scriptoribus autem Bibliothecarum Medicarum prætteritum.

Bernardus de Ambasia, Gallus, Tolosanus Carmelita, Cardinalis circa An. 1364. Scripsisse a Possevino, Alegrio & aliis traditur *in Epistolam Joannis primam* Lectiones CXII. *In Jacobi Epistolam* Lectiones LXIV. *In IV. Libros Sententiarum*. Librum *variarum Collationum*, & *Sermones* hyemales, æstivales, Quadragesimalès.

Bernardus Angrianus, Bononiensis, Carmelita circa Annum 1390. ex cujus scriptis nihil præter *Sermones* commemorari reperi.

Bernardus Ayglerius, ex Abbate A. 1256. Lerinensi, ac deinde An. 1263. Cassinensi Cardinalis, obiit An. 1282. Præter *Sermones* ad fratres scripsit *Speculum Monachorum*, in tres Partes divisum, editumque Venetiis & Parisiis 1507. atque inde Coloniæ 1520. (De Codice MSto, qui est in Bibliotheca

(*a*) Nic. Bertrandum in opere de Tolosanorum gestis. Tolosæ 1515. fol.

S. Petri hujus Urbis, vide B. Staphorsti Historiam Eccles. Hamb. Tom. III. pag. 305.) Præterea *in Regulam S. Benedicti* & *de Præceptis Regularibus*: tum *Regesta duo*, unum collationum, beneficiorum, & officiorum: alterum omnium inquisitionum, jurium & bonorum in castris & villis Monasterii Cassinensis. Vide Placidi Diaconi supplementum ad Petrum Diaconum cap. 2. & Johannis Baptistæ Mari notas: Trithemium c. 601. & lib. 2. de illustribus Benedictinis p. 130. * Speculum Monachorum Bernardi editum est Venetiis an. 1505. in 16. una cum adjuncta vita S. Benedicti ex lib. 2. Dialog. S. Gregorii, & Regula S. Benedicti.

Bernardus de Baching, *Baging*, sive *Waching*, prope Saltzburgam, ex Canonico Regulari Prior Tegernseensis, Ordinis Benedictini Anno 1472. obiit. Hujus viri eximii *Confessionale* MS. memorat Clarissimus Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 631. Ejusdem *Remediarium pusillanimium & scrupulosorum* ad Franciscum Schlick, Canonicum Ratisbonensem, vulgavit Tomo VII. Bibliothecæ Asceticæ pag. 445. Et *Epistolam de obitu Caspari Aindorfer* An. 1461. Abbatis Tegernseensis, Tomo octavo pag. 595. Idem longe plura in Præfatione ad Tomum septimum de Vita hujus Bernardi differit, scriptaque commemorat adhuc inedita, quæ, præter *Epistolas* complures, sunt: *Laudatorium doctæ ignorantiæ, quæ est Mystica Theologia*, ejusque *Defensorium*. *Speculum Pastorum & Animarum Rectorum*, ejusque *Defensorium* ad Johannem Episcopum Eystetensem. Opus bipartitum *de sentimentis spiritualibus*. *Collationum*, sive *Sermonum* Volumen *de tempore* & *Sanctis*. Collatio prolixa *de Passione Domini*. *Præparatorium ad Missam*, & *Formula ad celebrandum vel communicandum, se disponendi*. *De debita materia S. Eucharistiæ*. *Consolatorium tribulatorum*. Tractatus *de pœnis infernalibus*. *Speculum mortis* quadripartitum. *De extremi Judicii diei terrore*. *Utrum in hac vita Deus possit in contemplatione videri & mente attingi*. *De exercitio interiori cum Deo*. *De modo unionis spiritualis cum Deo*. *De cognoscendo Deum*. *De gustu suavitatis & cognitionis Divinæ*. *Sermones* aliquot *Capitulares*: & *Sermones in Professione Fratrum*. *De raptu & exstasi S. Benedicti*. *De modis ignem & pœnas purgatorii evadendi*. *Qualiter in gratia & virtutibus pauperem fieri oporteat, qui veram spiritualem perfectionem assequi cupit*. Dialogus & scripta alia *de esu & abstinentia Carnium*. *De forma servanda in excommunicando*. Epistola *de Virginitate*, sive *de Consecratione Monialium* ad Abbatissam Pergensem. *Acta Visitationis & Reformationis Parthenonis S. Mariæ Suneburgensis* An. 1455. Tractatus varii *de Paupertate*, *Obedientia*, *Patientia*, *aliisque Virtutibus*. Declaratio passus *Regulæ S. Benedicti*. Tractatus *contra damnatum vitium Proprietatis Religiosorum*.

Bernardus Balbus, ex Faventino Episcopus ab Anno 1198. Papiensis, qui A. 1213. obiit, in Jurisprudentia Canonica doctissimus, quinque libros de illa Facultate composuit teste Ughello Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 1097.

Bernardus Basinus, Canonicus Cæsar-Augustanus in Hispania, qui Romæ Anno 1491. coram XIX. Cardinalibus verba fecit cum laude, ediditque librum *de artibus Magicis & Magorum maleficiis*, editum Parisiis 1506. 8. Francofurti 1580. 8. Lugduni 1620. 8.

Bernardus, aliis *Bernardinus de Bessa*, Aquitanus, Ordinis Minorum, qui S. Bonaventuræ *Speculum* disciplinæ ad Novitios recensuit, & præter Legendam *B. Christophori de Romandiola* in Compendium misit Legendam antiquam *S. Francisci* diffusius scriptam a Thoma de Ceperano. (*a*) Tum præter Apo-

(*a*) Ita recte Vossius ex Antonini Florentini Parte III. Histor. Tit. 24. cap. 9. §. 4. pag. 778. licet Waddingus pag. 59. & 323. Thomam habet Cellanum.

pologeticum de proposito & fine Regulæ Minorum, scripsit librum de triplici statu Religionis S. Francisci, *Minorum*, *Clarissarum* & *Pœnitentium*, in quo & Chronicon Generalium Ministrorum usque ad Bonam gratiam Generalem decimum ab Anno 1279.

Bernardus de S. Blasio, aliis *Bernaldus*, Germanus, circa Annum 1060. scripsit contra Schisma, aliaque, quæ non opus referre cum repetita iisdem verbis legi possint apud Gesner. Simlerum, Possevinum, Hendreichium. Apparet autem hunc non diversum esse a *Bernaldo*, Presbytero Constantiensi, cujus quædam vulgata exstant a Sebastiano Tegnagelio in veteribus pro Gregorio VII. & contra Schismaticos monumentis, Ingolstadii 1612. 4. nimirum *de vitanda excommunicatorum communione*, *de reconciliatione lapsorum & de Conciliorum*, *Decretorum*, *Decretalium*, *ipsorumque Pontificum Romanorum auctoritate liber*. Cætera aliorum, quæ in illa Tegnagelii sylloge continentur, recenset B. Doctor meus Thomas Ittigius libro de Bibliothecis & Catenis Patrum pag. 614. seq.

Bernardus Abbas *Bonævallis*, qui Vitam S. Bernardi Clarævallensis traditur a quibusdam composuisse, non alius est ab *Ernaldo*, sive *Arnoldo*, Abbate Bonævallis Carnotensi, de quo supra pag. 140.

Bernardus Bottonus Parmensis, de quo Pancirolus l. 3. cap. 8. præter apparatum super Decretales Gregorii IX. scripsit etiam casus super easdem; *unde Innocentius IV. fuit contemporaneus*, *& sub ipso apparatum fecit*: verba sunt Ptolæmei Lucensis Hist. Eccl. lib. 22. cap. 12. Quare duo opera canonica plane diversa inter se scripsisse Bernardus iste censendus est. Id vero non satis distinguitur a Pancirolo l. 3. c. 8. ubi de hoc Bernardo, quem ait Bononiæ decessisse, cujus in urbis academia præfectum egit.

Bernardus de Breitenbach, (*a*) notus itinere in Palæstinam, quod camerarius Moguntinus An. 1483. suscepit, cum Joanne Solmensi Comite & nobili Viro Philippo de Bicken, fratre Felice & cujus opera in depingendis locis usus est Erardo Revvick, Ultrajectino: *Descriptionemque* ejus Passagii, Decanus jam Moguntinus Anno 1488. Moguntiæ edidit, & Bertholdo Moguntino Archiepiscopo dedicavit, a quo etiam missus Romam fuerat, pallium pro illo postulaturus. Vite Serarium Rerum Moguntinarum libro V. editionis novæ pag. 797. & 813. Germanico-Belgicæ versionis ejusdem itinerarii editionem curavit memoratus Revvickius Moguntiæ A. 1488.

Bernardus Carnotensis, *perfectissimus inter Platonicos Sæculi nostri*, inquit Joannes Sarisberiensis, qui Carnotensis Episcopus Anno 1180. obiit, libro quarto metalogici capite 35. ubi hos ejus versus affert:

Non dico esse, quod est, gemina quod parte coactum
Materiæ formam continet implicitam:
Sed dico esse, quod est, una quod constat earum:
Hoc vocat Ideam, illud Acheus & hylen.

Nec minus hos:

Principium cui sola fuit Divina Voluntas,
Ætas non frangit demoliturve Vetustas.
Dissolvit tempus quicquid producit ad esse,
Si non ad præsens, constat quandoque nec esse, (b)
Ergo super tali, qui luget, conditione,
Aut nihil, aut minimum claret rationis habere.

(*a*) De propinquo Bernhardi *Johanne Breitenbachio*, Consule Lipsiensi, Albinus in Chronico Misnensi pag. 337. De *Tilmanno Bredenbachio*, qui Collationum libros VIII. edidit Coloniæ 1584. & Historiam scripsit belli Livonici, vide Vossium Hist. Lat. pag. 371. Valerianum Andream & Franciscum Svveertium in Bibliothecis Belgicis: ubi etiam de *Matthia Bredenbachio* Carpensi, & de *Joanne Bredenbachio* Dusseldorpiensi Tilmanni Parente.

(*b*) ita leg. nam male editur: *necesse*.

Propter hosce versiculos Bernardis poetis accensuit hunc Bernhardum Christianus Daumius notis ad Bernhardum Geystensem pag. 42. vix ferente Thom. Reinesio Epistolis ad Daumium pag. 294. qui tamen ipse affert verba ex Joannis Sarisberiensis Policratico lib. VII. Policratici cap. 12. ubi aliis hisce ejus versibus allatis:

Mens humilis, studium quærendi, vita quieta,
Scrutinium tacitum, paupertas, terra aliena,
Hæc reserare solent multis obscura legendo.

adjungit: *licet metri ejus suavitate non capiar, sensum approbo, & philosophantium mentibus credo fideliter ingerendum.* Idem Sarisberiensis pluribus in locis eum laudat & lib. 1. cap. 17. testatur operose egisse, ut inter Aristotelem & Platonem componeret, sed tarde venisse: & lib. 1. cap. 5. Wilielmus de Conchis Grammaticus ipsi est post Bernardum opulentissimus & Peripateticus Palatinus. Vide infra, *Bernhardus Sylvester*.

Bernardus Carthusianus, fundator Domus Carthusiæ Portarum ex Monacho Ambroniacensi An. 1115. ad 1152. cujus *Epistolæ Asceticæ tres* editore Petro Francisco Soc. Jes. Divione 1657. 8. & recusæ in Bibliotheca Patrum Lugd. 1672. T. XXIV. pag. 1501. seq. Idem Chifletius alios quatuor deinde Bernardos Priores eidem domui præfuisse docet pag. 1464. & 1520. *Secundum* ex Episcopo Bellicensi A. 1147. *Tertium* ab Anno 1154. qui deinde Episcopus Diensis: *Quartum* Bernardum de Turre ab Anno 1253. *Quintum* Bernardum de Samia ab Anno 1258.

Bernardus, Abbas *Cassinensis*, defunctus An. 1282. de quo supra, *Bernardus Ayglerius*.

Bernardus, Monachus *Cassinensis*, qui circa Annum 1120. scripsit *Vitam S.* Confessoris *Amici*, cujus memoria 3. Novembris recolitur. Vide Petrum Diaconum cap. 37. de illustribus Cassinensibus.

Bernardus Gvidonis, (*a*) Prior aliquando *Castri S. Vincentii* in Occitania, Episcopus deinde Lodovensis, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1331. cujus *Chronica* Ordinis sui usque ad Annum 1304. *Annales Pontificum* usque ad Johannem XXII. atque *Imperatorum*, & Tractatum *de Synodis* usque ad sua tempora, Vossius e Leandro Alberto memorat. Eadem & longe plura, sed inedita adhuc pleraque memorat Jacobus Echardus Tomo primo de scriptis Dominicanorum pag. 579. seqq. & in his *Speculum Sanctorale* 4. Volum. ex quo plura vulgata sunt in Labbei Bibliotheca nova MSS. etiam *Præfatio* Partis quartæ *ad Johannem XXII.* Tom. II. pag. 513. cum Papæ responsione. *Nomina ac gesta Lemovicensium Episcoporum* ad Annum 1273. pag. 265. *De Ordinibus Grandimontensi atque Artigiæ* in diœcesi Lemov. & *de Monasterio S. Augustini Lemovicensis*. pag. 275. 278. Ex eodem Sanctorali petita *Vita S. Fulcranni*, Episcopi Lodovensis, in Actis Sanctorum 13. Februarii, & *Vita S. Sacerdotis*, Episcopi Lemovicensis, quam ante Labbeum Tom. II. pag. 661. ediderat Baluzius Tutellæ Lemovicum Anno 1656. ad calcem disquisitionis de sæculo, quo Episcopus ille vixit. Ex hujus Bernardi *Annalibus Pontificum* fusioribus & brevioribus idem Baluzius vulgavit Vitam duplicem *Clementis V.* in Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 55. & 62. & *Johannis XXII.* p. 133. 151. (*b*) Scripsit idem Bernhardus *Genealogiam*, *seu Chronicon Comitum Tolosanorum*, quod inter vetera monumenta Historiæ Comitum Tolosæ. Gallica lingua scriptæ subjuncta edidit Gvilelmus Catellus, Tolosæ 1623. fol. *Casus, qui in celebratione Missæ accidere possunt, qualiter ipsis occurrendum sit, ex dictis Ve-*

(*a*) Vide etiam apud Labbeum Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 512. & Jacobum Echardum Tom. I. p. 578. seq.

(*b*) Propyl. Act. Sanctor. Maj. p. 71. 75. 80.

Venerabilis Doctoris Fratris Thomæ, *in ultima Parte Summæ*, excuſum circa initia naſcentis Typographiæ ſine anno & loco in 8. *Liber Sententiarum Inquiſitionis Toloſanæ* ab hoc Bernardo, ut Inquiſitore latarum Anno 1307. ad 1323. vulgatus a Philippo Limborgio, ad calcem Hiſtoriæ Inquiſitionis, Amſtelodami 1692. fol. opus inſigne ad dignoſcendas non modo Albigenſium Waldenſiumque opiniones, ſed & ad rationes tribunalium illorum arteſque rigidas intelligendas. Cætera Echardo memorata ſunt: *Genealogia Regum Franciæ*, *& de ejuſdem Regni origine*. *Nomina Apoſtolorum & Diſcipulorum Domini noſtri Jeſu Chriſti cum Officio Miſſæ LXXII. Diſcipulorum*. *Nomina Epiſcoporum diœceſis Toloſanæ*, *& quorundam Epiſcoporum Toloſanorum Vitæ*. *Tractatus de Ordinatione Sacrificii Miſſæ*. *De Articulis Fidei*, *Sacramentis Eccleſiæ*, *Præceptis Decalogi*, *de operibus miſericordiæ corporalibus & ſpiritualibus*, *& de dotibus gloriæ Beatorum*. *Dicta Sanctorum atque Doctorum Eccleſiæ loquentium de peccato originali*. *Rationale Divinorum Officiorum*, ſive *de Dominicis*, *feriis feſtiſque de tempore & Sanctorum*. *De paupertate Chriſti adverſus Fratricellos*. *De Practica Officii Inquiſitorum*.

S. Bernardus Burgundus, Gallus natus Anno 1091. Monachorum Ciſtercienſium Cœnobii *Clarævallenſis*, ſive Carævallenſis (*a*) gloria: & reformandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ plus, quam alii volebant, intentus, obiit Anno 1153. 20. Auguſti, Sanctis adſcriptus Anno 1174. (*b*) *qui ſummis ſummus*, *ſed ſibi parvus erat*, (*c*) quo nullum majus Bernardi legere me elogium memini, quanquam non parva ſunt, quæ ſequuntur:

Relligionis apex, *lux mundi*, *laus Monachorum*,
Flos Cleri, *Legis ſanctio*, *Juris amor*.
Inſtructus, *velox*, *ſublimis*, *pauper*, *abundans*
Artibus, *ingenio*, *ſanguine*, *veſte*, *bonis*,
Dura, *malum*, *cunctas*, *tulit*, *horruit*, *ædificavit*,
Vana, *Deum*, *requiem*, *ſprevit*, *amavit*, *habet*.

Lepidum eſt, quod relatus inter cœlites, traditur maculam viſus eſſe in toga candida habere, (*d*) quod conceptionem B. Mariæ Virginis immaculatam docuiſſet. Effigies S. Bernhardi obvia in Puricelli munimentis Tom. IV. Theſauri Scriptorum Italiæ Muratoriani pag. 280. Quæ præter Mabillonium & alios Annalium Eccleſiaſticorum, Hiſtoriæque, & de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vel Ciſtercienſibus, Scriptores & Operum Bernhardi editores de præclaro hoc Doctore litteris conſignata reperi, hæc fere ſunt:

Alanus Inſulenſis, de quo ſupra.

Petri Franciſci Chifletii, Soc. Jeſ. Bruxellenſis, Religioſi Villarienſis, genus Bernhardi illuſtre (*e*) & militare aſſertum. 1660. 4. ubi etiam *Vita S. Bernhardi* ſcripta a *Joanne Eremita*.

Ejuſdem Opuſcula Pariſiis 1679. 8. in quibus quartum continet excerpta ex *Gaufridi* Abbatis de S. Bernardo collectaneis.

Theophili Raynaudi apis Gallicana, ſive de doctore mellifluo Bernhardo Libri ſeptem: I. Auctore *Gvilelmo* Abbate S. Theodorici Remenſis. II. *Bernhardi*, ſive *Ernaldi*, ſeu *Arnoldi* potius, de quo ſupra pag. 140. Abbatis Bonævallis: III. IV. V. *Gaufridi*, ſive *Godefridi* Abbatis, (*f*) qui S. Bernhardi

(*a*) Vide Mabillonii Muſeum Italicum Tom. I. pag. 19.

(*b*) Laurentii Cherubini bullarium Tom. I. p. 67. Mabillon. Tom. II. Operum. S. Bernhardi edit. in fol. pag. 1358. ſeq. Alexandri III. Papæ Epiſt. Tom. VI. Concil. Harduin. Parte II. pag. 1554.

(*c*) Voyage Litteraire de deux Benedictins Tom. I. pag. 20. Joannis Ludovici Hockeri Biblioth. Heilsbronnenſ. p. 13.

(*d*) Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1672. T. XXIII. pag. 903.

(*e*) Adde Reinhardi Henrici Rollii Bibliothecam nobilium Theologorum p. 88. ſeqq.

(*f*) Perpetuitè de la Foy Tom. IV. Tradition de l' Egliſe pag. 44.

di Notarius fuit ab A. 1146. VI. VII. addita ex *Jac. Merlono Horstio*, editore Opp. Bernardi ex ed. Colon. 1641. Priores quinque libros dederat etiam Surius ad Augusti XX.

E recentioribus etiam non omittendi, præclarus Scriptor libri *Histoire de Suger*, de vita & rebus Sugerii Abbatis S. Dionysii, qui Anno ante Bernhardum, nempe Anno 1152. diem obiit, libro V. & VI.

Scriptores vitæ ex *Gallis*: *Sr. l' Amy*, Paris 1556. 8. *Gvil. Flamens*, Paris 8. *Mr. le Maitre*, *Mr. de Villefore*. Memoires de Trevoux A. 1705. pag. 1320. *Jo. Bapt. Souchetus* notis ad Gaufridum. Parif. 1649. 4.

Ex Hispanis *Christophorus Perales* libris V. Vallisoleti 1601. 4. *Franciscus Fernandes de Valasco* cum LIII. iconibus æreis. Antvverp. 4. *Joannes Alvarus* libris III. Cæsar-Augustæ 1595. 4.

Ex Belgis *Caspar Jongelinus* in purpura divi Bernardi, sive elogiis illius & Cistercienfium. Colon. 1644.

E Germanis *Sebastianus Brandt* &c.

Ottonis Frisingensis de Bernhardo Judicium non indignum consideratione: *Erat Abbas*, inquit, *tam ex Christianæ Religionis fervore Zelotypus, quam ex habitudinali mansuetudine quodammodo credulus, ut & Magistros, qui humanis rationibus sæculari sapientia confisi nimium inhærebant, abhorreret, & si quicquam ei Christianæ Fidei absonum de talibus diceretur, facile aurem præberet*. Confer Bælii Lexicon in vocibus *Abelard* & *Bernard*.

De eodem B. Lutherus noster Tomo II. Altenburg. pag. 810. *S. Bernhardus magno Vir spiritu, ut omnibus prope Doctoribus antiquis & novis eum anteponam: vide tamen quomodo cum Sacra Scriptura, quanquam spirituali sensu, ludat & a vero eam deflectat*. Quantam idem Bernhardus fiduciam in *Christi* sanguine, quam nullam in propriis meritis posuerit, celebrat idem Lutherus Tom. I. Altenburg. pag. 875. celebrantque alii apud Jacobum Thomasium pag. 565. Præfationum, & ad Joannis Meelfuhreri dicta Biblica Historiis illustrata & Germanice edita pag. 380. 381. seq. & D. *Georgium Henricum Gœtzium* in schediasmate de Lutheranismo Bernhardi, (*a*) Dresdæ 1701. 4. & in meletematibus Annæbergensibus num. XV.

Laurentii Bertrandi, Sabaudi, Visitatoris Generalis Ordinis Cisterciensis, Bernhardi, Doctoris mellifui, Theologia speculativa, Astæ 1675. 1676. 4. duobus Voluminibus. (*b*)

Sam. Cunonis Oratorium Bernhardi Latino-Germanicum, Halæ 1609.

Davidis l' Enfant, Ordinis Prædicatorum, Biblia S. Bernardi, sive expositio locorum Sacræ Scripturæ e Bernardo. Parif. 1655. 4.

Gvilelmi, Monachi S. Martini Tornacensis circa Annum 1240. *Bernhardinum*, sive flores ex operibus Bernhardi, Parif. 1499. & Lugd. 1556. 8. Vide Oudinum Tom. III. p. 203.

Ignatii Huarti Bernhardus, sive flores ex Bernhardi Operibus. Lovanii 1651. 4.

Nicolai Pithœi Thesaurus e monumentis Bernardi Clarævallensis. Genevæ 1589. 8.

Editiones Operum S. Bernhardi hæ a Mabillonio memorantur, post imperfectas valde, Moguntinam An. 1475. Rothomagensem sine Anni nota, Bruxellensem An. 1481. Parisiensem An. 1494. Brixiensem An. 1495. & Spirensem Anno 1501.

Parisiensis An. 1508. scripta melliflui Doctoris *Seraphica*, ut habet titulus, complectens curantibus Magistro *Johanne Bocardo* & *Jodoco Clichtoveo*, qui novo studio recognita dedit Lugd. 1515. sæpe postea recusa in eadem urbe & typis Venetis ac Parisiensibus.

Melior editio Lugdunensis A. 1520. ex

(*a*) Journal des Savans A. 1702. May pag. 123. Memoires de Trevoux A. 1704. pag. 313. ed. Amstelod.

(*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 85.

ex recensione *Lamberti Campestris* & *Laurentii Dantisceni*, Monachorum Clarævallensium, repetita Anno 1530. 1544. &c.

Inde laudata recognitio Doctoris Sorbonici, *Francisci Comestoris* Arneducci, Parisiis 1547. & ex secunda recognitione 1566.

Veneta An. 1549. 4. duobus Voluminibus.

Basileensis ex recensione *Antonii Marcellini*, Basileæ 1552. apud Joannem Hervagium. & 1566.

Parisienses *Johannis Gillotii*, Campani, Paris. 1572. Nivelliana & Antvverp. 1576. nec non Paris. 1586. sub Symbolo Navis: cujus distinctam notitiam vide apud Possevinum.

Edmundi Tiraquelli, Monachi Cisterciensis, A. 1601.

Joannis Picardi Bellovacensis An. 1609. qui Epistolas etiam notis illustravit. Editioni Antvverp. 1620. præter alia accessere etiam quatuor Opuscula vulgata a Gretsero, Ingolstad. 1617. 4.

Prioribus his longe anteferenda editio *Jacobi Merloni Horstii*, Pastoris Coloniensis An. 1641. distincta in Tomos sex, cum notis in priores quatuor, quibus genuina opera continentur. Hæc plus simplici vice deinde recusa editio distincte recensetur a Labbeo pag. 190. seqq. & Oudino Tom. II. pag. 1235. seq.

Luculentissimam [illegible] dedere Parisienses majoribus typis Regiis excusam Paris. 1640. sex Volum. in fol.

Denique singulare studium novamque curam in expolienda & locupletanda etiam Horstii editione posuit post Claudium Cantelovium (*a*) *Johannes Mabillonius* non destituente eum Opera Sociorum Michaelis, Germani, Theodorici Ruinarti, atque Edmundi Martene. Mabillonio certe emendatiores locupletioresque quatuor editiones Operum Bernhardi debemus, notis etiam illustratas: unam in octavo Paris. 1666. octo Voluminibus, & tres in folio An. 1666. (*b*) 1690. (*c*) 1719. singulas Tomis duobus, quorum prior, quatuor distinctus Partibus genuina S. Bernhardi opera, posterior dubia & aliena complectitur. Hanc novissimam editionem Anni 1719. recuderunt Veronenses (*d*) An. 1726. fol. tribus Voluminibus, ita ut genuina scripta primum & secundum expleant, additis Appendicis loco iis, quæ Edmundus Martene nuper publicavit. Hæc mox memorabo, cum editionem Mabillonianam postremam strictim recensuero.

VOLUMINIS PRIMI

TOMO I.

Epistolæ CCCCXIX. cum Appendice Epistolarum dubiarum aut spuriarum vel a *Nicolao* Clarævallensi, Bernardi nomine scriptarum: quibus additæ chartæ, seu litteræ ab ipso Bernardo de rebus civilibus confectæ, tum Epistolæ ad eum a diversis scriptæ cum quibusdam aliis monumentis, quæ ad illustrandas Bernardi Epistolas facere visa sunt, a num. CCCCXX. ad CCCCXLVII.

TOMO II.

De Consideratione ad Eugenium III. Papam *libri V.* pag. 413.

De moribus Prælatorum ad Henricum Senonensium Archiepiscopum (inter Epistolas debebat esse XLII.) p. 467.

De Conversione, ad Clericos, p. 483.

De præcepto & dispensatione, liber ad Monachos Carnotenses, p. 505.

Apologia in Monachos Cluniacenses, *ad Gvilelmum S. Theoderici Abbatem*, pag. 531.

De laude novæ Militiæ ad Hugonem Magistrum Militiæ Christi, & alios Milites Templi, pag. 549.

De

(*a*) Vide Pezii Bibliothecam Benedictino-Maurianam pag. 13.

(*b*) Journal des Savans A. 1666. 6. Septembr. p. 205. Oudinus Tom. II. p. 1238.

(*c*) Acta Eruditorum Tom. I. Supplementi pag. 556. Oudinus Tom. II. pag. 1246. qui etiam notitiam promissæ *Bertrandi Tisserii* editionis exhibet pag. 1241. seq. cui præcipuam curam docet fuisse aliena omnia excludendi, ne mole multi a lectione melliflui Doctoris absterrerentur.

(*d*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXVII. pag. 525.

De gradibus Humilitatis & Superbiæ, pag. 565.

De diligendo DEO, ad Haymericum Cardinalem & Cancellarium, pag. 590. ſcriptum lectu dignum inprimis, & a Berengario Abælardi diſcipulo temere ſugillatum.

De gratia & libero arbitrio ad Gvilelmum Abbatem S. Theoderici, pag. 609.

De Baptiſmo aliiſque quæſtionibus ad Hugonem de S. Victore, pag. 631. debebat eſſe inter Epiſtolas LXXVII.

XIV. Capitula Theologiæ, immo Stultologiæ Petri Abælardi, p. 646.

Contra errores Abælardi ad Innocentium II. Pontificem pag. 650. Inter Epiſtolas debebat eſſe CXC.

De vita & rebus geſtis S. Malachiæ, *Hiberniæ Epiſcopi*, qui obiit Anno 1148. Novembris 2. ad Conganum Abbatem, pag. 663. cum Bulla Canonizationis a Clemente III. A. 1190. pag. 697. (Duo Sermones in eundem Malachiam infra pag. 1048. ſeq.

Antiphonarium, ſive *de ratione cantus Ciſtercienſis Ordinis*. pag. 699.

TOMO III.

Sermones de Tempore. In Adventu *Domini*, Sermones VII. pag. 723. De laudibus Virginis Matris, ſuper verba: *Miſſus eſt Angelus Gabriel*, Sermones IV. pag. 739. In Vigilia Nativitatis *Domini*, Sermones VI. pag. 762. In Nativitate *Domini*, V. pag. 783. Sermo in Nativitate SS. Innocentium p. 794. In Circumciſione Domini III. pag. 795. In Epiphania Domini III. pag. 802. In Octavis Epiphaniæ pag. 810. Dominica prima poſt octavam Epiphaniæ, Sermones II. pag. 812. In Septuageſima, II. pag. 817. In capite jejunii & Quadrageſima VII. pag. 821. In Pſalmum XC. *Qui habitat*, Sermones XVII. in Quadrageſima habiti pag. 834. Dominica Palmarum III. pag. 885. Feria quarta hebdomadæ ſanctæ pag. 891. In Cœna Domini pag. 897. De die ſancto Paſchæ III. pag. 899. In octava Paſchæ II. pag. 912. In Rogationibus (*a*) p. 912. In Aſcenſione Domini V. p. 917. In Feſto Pentecoſtes III. pag. 934. Dominica IV. poſt Pentecoſten p. 942. Dominica ſexta, III. p. 942. Dominica I. Novembr. Sermones V. pag. 950.

Sermones de Sanctis. In Converſione S. Pauli, Sermones II. pag. 961. In Purificatione B. Mariæ, III. pag. 965. In natali *S. Victoris* Confeſſoris 26. Februar. (ejuſdem cujus Officium infra p. 1263.) Sermones II. pag. 969. In natali *S. Benedicti* Abbatis 21. Mart. pag. 973. In Feſto Dominicæ Annunciationis, ſive Annunciationis B. Mariæ Virginis, III. pag. 977. In nativitate S. Johannis Baptiſtæ pag. 989. In Vigilia SS. Petri & Pauli Apoſtolorum pag. 993. In Feſto SS. Petri & Pauli, III. pag. 994. In aſſumtione B. Virginis Mariæ, 15. Auguſt. Sermones (*b*) IV. pag. 1001. Dominica infra Octavam Aſſumtionis pag. 1012. In Nativitate B. Mariæ pag. 1018. In Feſto S. Michaelis II. pag. 1025. In Feſto omnium Sanctorum V. pag. 1029. In tranſitu *S. Malachiæ*, (de quo Bernhardus ſupra.) Epiſcopi Hiberniæ, 2. Novembr. Sermones II. p. 1048. In Feſto *S. Martini*, 11. Novembris, pag. 1054. De *S. Clemente*, Papa & Martyre, 23. Novembr. pag. 1061. In Vigilia S. Andreæ Apoſtoli, 29. Novembris, pag. 1063. In Feſto S. Andreæ, II. pag. 1065. In obitu Domini *Cumberti*, Monachi Claræmvallenſis A. 1148. pag. 1072. In Dedicatione Eccleſiæ, VI. pag. 1076.

Sermones de diverſis CXXV. p. 1089.

Sententiæ XLIII. p. 144.

Parabolæ V. Bernardo adſcriptæ. p. 1251.

Confeſſionis privatæ formula, Oratio pœnitentis ad Chriſtum. p. 1262.

Officium de S. Victore (de quo ſupra p. 969. & Epiſt. 398.) rogatu *Gvidonis* Abbatis Arremarenſis compoſitum. p. 1263.

TO-

(*a*) De Rogationibus ſupra p. 54.

(*b*) Quintum vide inter dubia T. II. p. 694.

TOMO IV.

In Cantica Canticorum, Sermones LXXXVI. qui in primis verbis capitis tertii desinunt. pag. 1273.

Flores, seu sententiæ ex S. Bernhardi Operibus excerptæ. pag. 1571.

Nomenclator vocum exoticarum. p. 1576.

Chronologia Bernhardina ab Anno Christi 1091. ad 1153.

Censura *Stephani* Abbatis Novi Monasterii Cisterciensis, de aliquot locis in Codice Latino Bibliorum additis, p. *XII.*

Horstii & Mabillonii in Opera S. Bernhardi notæ fusiores p. *XIII.* CXX.

VOLUMINIS SECUNDI TOMO V.

Gilleberti de Hoilandia, Abbatis Cisterciensis, Sermones XLVIII. in reliqua Cantici Canticorum ab initio capitis tertii, ubi Bernardus morte præventus desiit. p. 1. Ejusdem Tractatus VII. ascetici pag. 165. Sermo de semine Verbi Dei pag. 190. & Epistolæ IV. pag. 190.

Gvigonis, Prioris quinti Majoris Carthusiæ, ad Haimonem Priorem & cæteros Fratres de Monte Dei, *de vita religiosa* libri III. pag. 203.

Gvilelmi, Abbatis S. Theodorici prope Remos, postea Monachi Signiacensis, *de contemplando DEO*, pag. 246. qui in quibusdam MStis, *liber soliloquiorum S. Bernardi* inscribitur.

Ejusdem Gvilelmi, *de natura & dignitate amoris*, pag. 256.

Anonymi de triplici statu amoris, ex S. Bernardi sermonibus in duo Capita priora Cantici Canticorum, pag. 276.

Gaufridi, Abbatis, *de Colloquio Simonis cum JESU*, Matth. XIX. 27. Sententiæ LX. ex Bernardi sermonibus collectæ pag. 297. ad Henricum Cardinalem.

Gvigonis, Carthusiensis, ad fratrem Gervasium *Scala claustralium*, sive *de vita contemplativa*, vel *de modo orandi*, pag. 325.

Meditationes *de cognitione humanæ cognitionis*, sive *de interiori homine*, ex Bernhardo & aliis collectæ, pag. 332. quales leguntur in *Hugonis Victorini* libro quarto de anima.

De interiori domo, seu *de Conscientia ædificanda*. p. 349. sive ejusd. Hugonis liber de anima tertius.

De Conscientia ad Religiosum quendam Ordinis Cisterc. pag. 381.

De ordine vitæ & morum institutione liber p. 586. ex S. Ambrosii & aliorum sententiis contextus.

De Charitate ex Richardo Victorino, Petro Blæsensi & Bernardo. pag. 402. Editus pridem a Gretsero A. 1617.

Vitis Mystica, sive *de Passione Domini*, super Joh. XV. 1. *Ego sum Vitis vera*. p. 441. Sermonem suum *de Parvis* memorat Auctor p. 462.

Meditatio in Passionem & Resurrectionem Domini, p. 514.

Lamentatio in Passionem Christi, pag. 534. quam Gretserus An. 1617. vulgaverat.

Instructio Sacerdotis, seu *Gemma Crucifixi*, *de tribus præcipuis Mysteriis* (*a*) *nostræ Religionis*. pag. 537.

De statu Virtutum. p. 550.

Expositio in Orationem Dominicam. p. 564.

Sermones: 1. *Ælredi* Abbatis Rievallensis, in Adventu Domini, *de XI. oneribus Jesaiæ*, pag. 568. 2. *Nicolai* Clarævallensis, in Nativitate Domini, Sermones III. pag. 574. Ejusd. in Festo B. Stephani, p. 587. 3. *Ælredi* de JESU puero duodecenni, in octava Epiphaniæ. pag. 590. 4. *S. Bernhardi* in Dominica Palmarum. pag. 603. 5. *B. Ogerii* Abbatis Lucedii, Ordinis Cisterciensis in diœcesi Vercellensi, Sermones XV. de Sermone Domini in ultima Cœna ad Discipulos habito. p. 610. 6. *Anonymi* in Cœna *Domini*. pag. 659. 7. *Stimulus amoris*, sive Sermo de Vita &

(*a*) Hæc scriptori illi sunt: Quod Filius Dei dedit se nobis moriens pro nobis. Quod dat se nobis in Eucharistia. Quod dat se nobis in æterna Vita.

Passione Domini, qui *S. Anselmo* ab aliis tribuitur. p. *662*. 8. De Discipulis euntibus in Emaus. pag. *670*. *9*. De excellentia sanctissimi Sacramenti, & dignitate Sacerdotum. pag. *681*. *9*. In Nativitate S. Baptistæ, de decem ejus Privilegiis, pag. *689*. *Petro Damiano* tributus ab aliis, ab aliis *Nicolao* Claræ-vallensi. 10. In Assumptione B. Virginis, pag. *694*. 11. *Ekkeberti* Abbatis Schonaugiensis ad B. Virginem Deiparam Sermo Panegyricus pag. 700. 12. Sermo de B. Virgine pag. 704. 12. *Bernardi Cluniacensis* in parabolam de villico iniquitatis. pag. *608*. 13. *Gviberti* Abbatis de Novigento in Sap. VII. 30. *Sapientia vincit malum*. pag. 714. 14. *Anonymi* in parabolam de decem Virginibus pag. 722. 14. *Nicolai* Claræ-vallensis in festo S. Andreæ pag. *726*. 15. Ejusdem in festo *S. Nicolai* Myrensis Episcopi *16*. Decembris, pag. 730. *16*. Ejusdem in festo B. Mariæ Magdalenæ 22. Jul. pag. 734. 17. *Bernardi* Archiepiscopi Toletani, Sermones IV. in antiphonam *Petri* Toletani, *Salve Regina*, pag. 738. cum meditatione in eundem hymnum ex *S. Bonaventuræ* stimulo amoris Parte III. cap. 19. pag. 749. 18. Ad Clerum in *Concilio Remensi* Anno 1148. (*a*) congregatum pag. 752. ad Pastores in illa Synodo pag. *756*. & ad Prælatos pag. 762. Videndum an auctor sit *Gislebertus* Abbas Cisterciensis, ad quem scripsit Alexander III. 19. De fugienda Cordis & Corporis immunditia pag. *766*. ex centonibus Patrum, præsertim *Gverrici* Abbatis Igniacensis. 20. De Miseria humana pag. 773. 21. De septem donis Spiritus Sancti pag. 775. 22. De duodecim portis Jerusalem pag. 777. 23. *S. Bernardi* in Canticum B. Virginis Mariæ pag. 780. 24. In Matth. XIX. 27. *Ecce nos reliquimus omnia*. pag. 785. 25. In Matthæi XIII. 45. pag. 787. 26. In Michæ VI. 8. p. 788. 27. Liber Sententiarum CLXXXVI. p. 788. 28. Disputatio Justi cum DEO. pag. 803. 29. Soliloquium pag. 804. pridem editum a Gretsero Anno *1617*. 30. Formula honestæ Vitæ pag. 811. ubi p. 813. in Monito de Consideratione mortis lege *nunc in tergum:* & in brevibus monitis *: quos imitari non renuis*. & deinde *: Sermo aut serius, aut nullus*. 31. Instructio quomodo homo possit in bono proficere, & placere *DEO*. p. *913*. 32. Brevia Documenta pie seu religiose vivendi. pag. 814. 33. *Arnulfi* Monachi de Boeriis Monasterii Ordinis Cisterciensis in diœcesi Laudunensi fundati An. 1141. Speculum Monachorum pag. *816*. alia documenta viæ religiosæ pag. 817. Octo puncta perfectionis assequendæ. pag. 820. 34. *Anonymi* Epistola de regimine cordis, oris, operis, pag. 823. 35. *Davidis* de Augusta, Ordinis Minorum, formula Novitiorum ad *Bertholdum*, in verba: *ad quid venisti?* *36*. Liber de modo bene vivendi ad Sororem pag. 833. Capita LXXIII. 37. Carmina & hymni S. Bernhardo tributi, Carmen parænetieum ad *Raynaldum* pag. 908. quod edidit Petrus Possinus Soc. Jes. Rom. *1663*. Rhythmus de contemtu Mundi pag. *913*. in quo & ille: *Cur Mundus militat sub vana gloria*, de quo supra pag. 555. Jubilus rhythmicus de Nomine JESU. pag. *914*. ad pedes, ad genua, ad manus, ad latus, ad pectus, ad cor, ad faciem. pag. *917*. Oratio ad Dominum JESUM, & B. Mariam Matrem Ejus. pag. *920*. Prosa de Nativitate Domini. pag. *921*.

TOMO VI.

Gverrici Abbatis Igniacensis, qui S. Bernhardi discipulus fuit, Sermones per Annum p. *928*. inter quos etiam p. *988*. Sermones V. in festo *S. Benedicti* & pag. 1023. Sermo in diebus Rogationum. p. 1047. in Assumtione B. Mariæ, Sermones IV. in ejus nativitate pag. 1056. Sermones II. & pag. 1060. Sermo in Solemnitate omnium Sanctorum.

Gvigonis majoris Carthusiæ Prioris quinti, Epistolæ 1. ad Haymericum Cardinalem, 2. ad Hugonem S. Militiæ Prio-

(*a*) Vide Pagium ad A. 1147. n. 14. & A. 1148. num. 5. seq.

Priorem, 3. ad Innocentium II. Papam scripta An. 1131. & 4. ad Lazarum Priorem & fratres Durbonenses, qua testatur *S. Hieronymi* Epistolas se collegisse & emendasse, abscidisseque indignas tanto Doctore, quas etiam enumerat.

Ex *Petri Francisci Chifletii* Diatriba de illustri genere S. Bernhardi, Divione edita A. 1660. pag. 1074.

De Vita S. Bernhardi, libris septem: I. Auctore *Gvilelmo* S. Theodorici pag. 1076. II. *Ernaldo*, sive *Arnoldo* Bonæ Vallis Abbate in agro Carnotensi pag. 1106. III. IV. V. *Gavfrido* Monacho Clarævallis & S. Bernhardi notario, postea Abbate, pag. 1130. VI. *Philippi* de Clara valle liber miraculorum S. Bernhardi, cum præmissa narratione *Herberti* Abbatis Cœnobii Morensis de libri illius conservatione. pag. 1180. VII. ex libro cui titulus. *Exordium magnum Cisterciense*, distinctione secunda pag. 1211.

Fragmenta ex *Herberti* libris de Miraculis Cisterciensium Monachorum. pa. 1240.

Alani Episcopi Autissiodorensis de Vita S. Bernhardi pag. 1252. & Epitaphium auctore *Adamo* de S. Victore p. 1291. Fragmenta ex Vita scripta a *Gaufrido* Monacho Clarævallensi pag. 1292. *Johannis* Eremitæ de Vita S. Bernhardi libri II. ad Petrum Tusculanum Episcopum. pag. 1294. *Philothei* Monachi Carmen elegiacum Encomiasticum. pag. 1310. *Nicolai Hacqueville*, Senatus Parisiensis Præsidis, de laudibus S. Bernhardi & situ Claræ Vallis pag. 1322.

Baptistæ Mantuani ex libro octavo Fastorum pag. 1523. Ibidem mentio Carminis, quod in laudem Claræ Vallis ad Bernardum scripsit *Anselmus* hoc initio: *Vallis devexa, quam mons devexus opacat*. Deinde sequitur prosario sermone *Anonymi* descriptio positionis, sive situs Monasterii Claræ Vallis pag. 1323. Hinc sermo *Gaufridi* An. 1163. habitus in anniversario obitus S. Bernhardi p. 1326. Ejusdem Epistola ad Albinum Cardinalem & Episcopum Albanensem de condemnatione *Gilberti Porretani* p. 1336. & libellus contra quatuor capitula ejusdem Gilberti, Pictaviensis Episcopi pag. 1342. S. Bernhardi Symbolum Fidei, erroribus Gilberti oppositum pag. 1356. Ejusdem Gaufridi Epistola ad Josbertum, in qua Notæ ad Orationem Dominicam pag. 1356. De Bernhardo Anno 1174. Sanctis adscripto, Epistolæ *Tornundi* Clarævallensis pag. 1359. *Alexandri* III. pag. 1360. & *Henrici* Abbatis Claræ-vallensis p. 1363.

De S. Bernhardo testimonia Pontificum, Cardinalium, Episcoporum, Regum, Principumque, Abbatum & Generalium: Doctorum Theologorum, Religiosorum ex diversis Ordinibus JCtorum & Oratorum, Illustrium Fœminarum & Heterodoxorum pag. 1364. cum Horstii parænesi ad Sectarios. pag. 1376. & 1377.

Hactenus editio Operum S. Bernhardi novissima Parisiensis.

Ab eo tempore Viri laudatissimi Edmundus Martene & Ursinus Durand Tom. I. monumentorum Veterum vulgaverunt *Epistolas XXXV.* pag. 726. seq. & in Epistolas prius editas observata quædam ex MSS. pag. 744. & *hymnum* S. Bernhardi *de S. Malachia* Episcopo Hiberno & Confessore. p. 746.

Narratio Miraculorum S. Bernhardi, Tomo I. Anecdotorum ejusdem Martenii. pag. 399.

Plures ejus Sermones recensuit Franciscus Combefisius in Bibliotheca Concionatoria. Latini Latinii paucæ quædam in Bernhardi scripta Observationes leguntur in Bibliotheca ipsius sacroprofana postuma. pag. 187. seq.

Matthæi Andeberti flores Operum D. Bernhardi libris XI. video subjectos prioribus quibusdam hujus Scriptoris editionibus, ut Antvverpiensi A. 1575. fol.

De *Musica* Bernardi, quam edidit Jac. Hommey, dictum infra in *Bernone*. Musicæ subjunxit *expositionum Moralium* Partes duas p. 69. & *de corpore*

Domini p. 147. & *Carmen* Leoninum *de laudibus S. Virginis* p. 163. quæ habes etiam in editionibus poſtremis Mabillonianis.

Libri V. de Conſideratione ſcripti ad Eugenium III. valde probati feruntur Pio V. Gregorio XIII. Urbano VII. & Clementi VIII. ac noviſſime Clementi XI. cui etiam dedicati a Benedictinis in nova editione (*a*) Romana 1700. 8. Italica Rinaldi Retini verſio lucem vidit Venetiis 1606. 4.

Plerique Sermones cum Opuſculis in *Gallicum* Sermonem translati A. 1575. per Hubertum Leſcotum, Canonicum Regularem. Epiſtolæ etiam additæ in verſione Philippi Belli, Doctoris Pariſ. 1622. & in nova Gabrielis a S. Malachia, Fulienſis. Noviſſimæ verſiones duæ Epiſtolarum S. Bernhardi Gallicæ prodiere altera cum notis auctore D. de Roy, (*b*) Pariſiis 1702. 8. duobus Voluminibus, altera Villeforio (*c*) interprete. ibidem 1715. 8. itidem duobus Voluminibus.

Italicam verſionem Epiſtolarum ab erudito Florentino compoſitam laudant Julius Niger pag. 540. & eruditi Academici Cruſcantium ſive Furfurariorum in ſuo Dictionario. Sermones A. 1420. (*d*) verſi Italice a Johanne de Tuſſignano Epiſcopo Ferrarienſi, lucem viderunt Venetiis 1558. 8. Alia verſio ſine nomine interpretis Florent. 1495. 4.

Jubilum Bernhardi de dulciſſimo JESU nomine, & alios quoſdam ejus hymnos cum *Germanica* metaphraſi ſeparatim vulgavit Joſephus Wilhelmus, Hamb. 1633. 4.

Petrus Franciſcus Chifletius Soc. Jeſ. cum Diſſertat. ſua de genere illuſtri S. Bernhardi, quam memoravi ſupra & a Mabillonio excerptam notavi pag. 226. hæc vetera monumenta edidit Divione 1860. 4. (*e*) *Odonis* iter a *Ludovico VII.* Galliæ Rege ſuſceptum in Orientem. Anonymi *Chronicon Claravallenſe* ab Anno 1147. ad 1192. Illuſtrium aliquot Virorum *Epitaphia*. *Johannis Eremitæ* de vita *S. Bernhardi* libros duos. *Vitam Petri* Prioris in Monaſterio puellarum Juliacenſi, & *Herberti* Epiſcopi in Sardinia, libros III. de miraculis Ordinis Ciſtercienſis & Congregationis Clarævallis.

* *S. Bernardus Burgundus*. Quamquam nolo hic dogmatici Theologi partes agere; eſt enim locus alienus; ut paria tamen Fabricio referam, admonendos judico Lectores bonorum operum neceſſitatem ex S. Bernardo, ſicut & ex aliis catholicis ſcriptoribus ejus ætatis defendi poſſe; quamquam inter aſſertores contrarii dogmatis Bernardum accenſere laborant Lutherani plures apud Fabricium hic pag. 601. 602. Lege Sermonem ejus II. in Cantica Oper. tom. II. pag. 723. ed. Mabill. Venetiis, ubi illud: *Nec ſine fide opus bonum; ſed & fides ſine operibus mortua eſt, ſicut inutiliter flos* (nempe fides, ut ſuperius explicat) *apparet*, ubi non ſequitur fructus; id eſt *bonum opus*. Vide Mabillonii notas ad ſerm. LXVII. in Cant. Bellarminum de Juſtif. lib. IV. cap. XXI. & lib. V. cap. VII. Denique legendus Serm. LXVIII. ubi illud imprimis noſtro dogmati aſſerendo validiſſimum: *Sufficit ad meritum ſcire quod non ſufficiant merita. Sed ut ad meritum ſatis eſt de meritis non præſumere; ſic carere meritis ſatis ad judicium eſt. Porro infantium renatorum neminem carere meritis; ſed Chriſti habere merita. Quibus ſe tandem indignos reddunt, ſi ſua jungere non nequiverint, ſed neglexerint; quod quidem periculum jam adultæ ætatis eſt.*

Antequam manum meam a S. Bernardo retraham, adnotaſſe juvat eſſe apud me ſermonum ejus in Cantica Codicem egregium ſæculo ſaltem XIII. non

(*a*) Journal des Savans A. 1701. p. 380.
(*b*) Memoires de Trevoux A. 1703. Juillet, pag. 71. Journal de Savans A. 1702. Juillet, pag. 54.
(*c*) Memoires de Trevoux An. 1718. Aout p. 208.
(*d*) Scipionis Maffei, Traduttori Italiani p. 38.
(*e*) *Unſchuldige Nachricthen von Alten und Neüen Theologiſchen Sachen*. Anno 1726. pag. 240.

non recentiorem, membranaceum, in quo sermo XXIV. bis repræsentatur. Primo quidem rejecto exordio incipit ab illo: *Recti diligunt te*; tum continuo succedit alter sermo cum exordio, ut est in editis. Hujus repetitionis caussam reddit Mabillonius in nota ad illum sermonem; asseritque se duplicationem istam sermonis alterius post alterum in uno tantum regio codice reperisse.

Bernardus de *Claromonte*, aliis de Alvernia, vel de Gannato, Ordinis Prædicator. circa Annum 1292. scripsit *Quodlibeta* pro Thoma Aquinate adversus *Henricum* Gandavensem, adversus *Godfridum* de Fontibus, Magistrum Parisiensem, & adversus *Jacobum* de Viterbio Augustinianum, Archiepiscopum Neapolitanum. Et *Lecturam super libros Sententiarum*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 493. & 384. b. ubi etiam de ejus *Sermonibus*, sub nomine Bernhardi *Jacobitæ*, & Bernhardi *Prædicatoris*.

Bernardus, Monachus *Cluniacensis*, scripsit ad *Hugonem*, Abbatem Cluniacensem, qui Anno 1109. obiit, *Consuetudines Cluniacensis Monasterii*, quas laudat Henricus Gandavensis cap. 2. Has MStas in Bibliotheca Sangermannensi Cangius evolvit. *Epistolam ad Hugonem* Consuetudinibus præmissam edidit Andreas du Chesne notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 23. Alia infra, *Bernardus Morlanensis*.

Bernardus, Comes Bigorræ. Vide Labbei Bibliothecæ novæ MSS. Tomum II. pag. 748.

Bernardus de Montemirato Presbyter *Compostellanus*, Juris Canonici peritia celebris & apud Innocentium IV. gratiosus, circa Annum 1250. de cujus Lecturis, sive Commentariis & Casibus in libros Decretalium & Constitutiones quasdam extravagantes, vide Oudinum Tom. III. pag. 246. & Edmundi Martene Anecdota T. IV. pag. 932. * In MS. cod. Bibliothecæ Abbatiæ Fesulanæ Canonic. Regul. servari lego *Bernardi glossam super Decretales*; tum & in altero ejusdem Bibliothecæ *Bernardi casus supra Decretales*. Quæ duo diversa opera esse videntur, nec uspiam legi ab alio ita distingui. Vide Pallavicinum in summa ejusdem Biblioth. edita Florentiæ an. 1752.

Bernardus, *Compostellanus* Thesaurarius, qui Anno 1129. collegit *Diplomata summorum Pontificum & antiquorum Hispaniæ Regum Ecclesiæ Compostellanæ concessa*, ex quibus nonnulla vulgavit Ambrosius Morales, ut Diploma Regis Veremundi II. Vide Hispaniam illustratum Tomo IV. pag. 353. & Oudinum Tomo III. pag. 245.

Bernardus Corbejensis Thrithemio cap. 348. & illustr. Benedictin. II. cap. 111. vide infra, *Bernardus Saxo*.

Bernardus, sive *Bernardinus Corius* Mediolanensis, qui An. 1499. defunctus, reliquit *Chronica rerum Mediolanensium*, & *Vitas Cæsarum* ad Henricum VII. * Multa hic ex non puris fontibus hausta repurganda sunt. Corius Scriptor est Italicus, non Latinus, sive enim Mediolensem historiam, sive Cæsarum vitas Italice digessit. Illa primum prodiit an. 1503. quæ sane editio obvia est rarissime. In calce operis editæ sunt Cæsarum vitæ, quæ ad usque Henricum VI. Friderici Ænobarbi filium perducuntur. Obiit an. 1500. vide Ephemerides Eruditorum Ital. Tom. XXIII. pag. 390.

Bernardus Noricus Cœnobita *Cremifanensis*, Ordinis S. Benedicti, scripsit *Chronicon Laureacensium & Passaviensium Episcoporum* usque ad Annum 1320. editum ab Hieronymo Pezio Tomo I. Scriptorum Austriacorum pag. 1296. nec non aliud *Chronicon Austriacum* desinens in A. 1308. id. pag. 686.

Bernardus Dapifer, Monachus Mellicensis in Austria circa Annum 1362. scripsit *Vitam B. Gothalmi* Mellicensis, qui Sæculo XI. vixit, editam a Lambecio Tom. II. pag. 618. seq. & in Actis Sanctorum 26. Julii pag. 339. & in

in laudati Pezii Tomo primo Scriptorum Auſtriacorum.

Bernardus Dorna, JCtus, Azonis diſcipulus circa Annum 1240. ſcripſit *de libellorum conceptionibus*, teſte Trithemio cap. 438.

Bernardus, Scriptor *Floreti*, ſive Carminis Moralis verſibus Leoninis, quod Bernardo Claræyallenſi præter rem tributum prodiit poſt editiones Lugd. 1494. 4. Colon. 1501. 4. apud Henricum Qventell, cum gloſſis inter auctores octo morales, Colon. 1520. 4. Incipit:

Nomine Floretus liber incipit ad bona cœptus
Semper erit tutus hujus monumenta ſecutus.

Hic Floretus, *Summa Theologiæ* S. Bernhardi, quam *Johannes Gerſon* commentario illuſtravit, vide Tomum XXI. continuationis Hiſtoriæ Eccleſ. Fleurianæ, & Ephemerides Eruditorum Pariſ. An. 1726. Novembr. pag. 418. Auctorem e Bernardo excerpſiſſe flores eoſque verſibus complexum, & inde nomen habere *Floreti*, Voſſius ſuſpicatur pag. 73. de Poetis Latinis.

Bernardi Floriacenſis, quem Sæculo undecimo ajunt vixiſſe, Leoninum *de excidio Trojæ* Carmen Goldaſtus primum inter Ovidio præter rem adſcripta edidit: poſtea tanquam ineditum Barthius XXXI. 7. Adverſariorum ſine nomine auctoris.

Bernardus, *Fontis calidi* Abbas, Ordinis Præmonſtr. qui Sec. XII. contra Waldenſes ſcripſit, teſtatus eos a Lucio pontifice, & a *Bernardo* Archiepiſcopo Narbonenſi condemnatos. Edidit cum Ebrardo & Ermengardo Jacobus Gretſerus Ingolſt. 1614. 4. unde recuſus Tom. XXIV. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 1585.

Bernardus e Franchoven, ſive, ut Trithemio & Eyſengrenio *Reinhardus* de *Fronthoven*, Ordinis Prædicatorum, Scriptor *Sermonum* de tempore & de Sanctis circa Annum 1410. (non 1292. vide Echardum Tom. I. p. 752.)

Bernardus, Abbas *frigidi Fontis*, Ordinis Ciſtercienſis, cujus Epiſtola An. 1253. data in Edmundi Martene Anecdotis Tomo I. pag. 1849. Sed infinitum ſit Epiſtolas ejuſmodi ſingulas notare, quales ſunt apud eundem Marteneum *Bernardi* Epiſcopi *Albienſis* Anno 1254. qua Bituricenſi ſe Archiep. ſubeſſe profitetur p. 1057. *Bernardi* Epiſcopi *Biterrenſis* circa Annum 1272. pag. 573. *Bernardi Abbatis Gratiæ Dei*, Ordinis Præmonſtratenſ. An. 1269. pag. 1128. *Bernardi* Abbatis *Sylvæ majoris* diœceſis Burdegal. Anno 1261. pag. 1113. Sic in Tomo primo Monumentorum Veterum obviæ Epiſtolæ *Bernardi* Epiſcopi *Arelatenſis* A. 1133. pag. 718. *Lutkerenſis* An. 1095. pag. 552. *Paderbornenſis* An. 1153. pag. 823. multorumque aliorum. Sed Paderbornenſis Bernardi aliæ etiam exhibentur Tom. II. pag. 265. 325. 364. 431. 594. & *Bernhardi* Hildesheimenſis Tom. II. pag. 233. 300. 301. *Bernhardi* Cardinalis ad Gvarinum Abbatem S. Victoris Tom. VI. pag. 261. &c.

Bernardus Abbas *S. Galli* circa Annum Chriſti 883. cujus *Memoriale*, ſive duodecim monita fratri Monacho data, in Caniſii Lectionibus antiquis Tom. V. Parte II. pag. 728. & Tom. II. edit. novæ Baſnagianæ Parte III. p. 225.

Bernardus, qui *Geyſtenſem* ſe libro ſecundo extremo (*a*) appellat, etiam *Palponiſta* (*b*) interdum appellatur, hic enim titulus *duorum librorum de vita privata & aulica*, quos verſibus Leoninis ſcripſit, & quibus aularum peſtes adula-

(*a*) *Ergo vide, quid honor, quid inanis gloria proſit,*
Quam magnum ſit onus, quam magna ſuperſtitio ſit,
Sed dextræ pauſare meæ libet: Ergo valete,
Bernardique ſtylo Geyſtenſis quæſo favete.

(*b*) Libro I. verſu 138. *Plus Palponiſta placet altercante Sophiſta*, ubi gloſſator *Palponiſtam* exponit *aliquem truſatorem*. Eſt autem *truſator* inventor technarum, ſive deceptor a Gallico *trouver*, quod invenire denotat. *Palponiſta* idem, quod *Palpator* Plauto, Perſio & aliis *Palpo* ſive qui palpum novit obtrudere. Vide Daumii notas pag. 55.

latores, miseriasque Principum & Curialium depinxit non inepte pro illorum captu temporum, licet frivola esse hujusmodi scripta videantur Nicolao Heinsio (*a*) ejusque similibus, nitori Augusteorum temporum adsuetis. Libri prioris hoc est initium:

Rure sub urbano, sub vere, sub aere sano,
Si volo, sub divo, vel si volo, sub lare privo,
Vivo private, me judice vivo beate,
Namque mihi vivo, totus meus, immo revivo
Postque tuum fletum, vaga Curia, me gero lætum &c.

Quis genus, unde domo fuerit, juxta cum ignarissimis compertum se habere fatetur Christianus Daumius: Reinesius vero Epistolis ad Daumium pag. 294. Germanum est suspicatus, quod lib. II. vers. 117. scribit:

Westfalus & Saxo vilipendunt damna minuta,
Perdita majora repetunt, sunt vilia tuta.

Francisco etiam Assisiate & Dominico Calagurritano, novorum Ordinum auctoribus, quos *griseos*, *albos* & *opacos Monachos* lib. I. v. 429. appellat, juniorem & ad Sec. XIII. referendum esse, jam eidem Reinesio observatum, a quo MS. Codicem acceptum vulgavit laudatus Daumius, primum se edere ratus Cygneæ 1660. 8. Idem præter eruditas notas addidit *Walonis* Britanni in Monachos Satyram (*b*) pag. 39. & Epicedium Gvilelmi Flandri, (*c*) An. 1128. in obsidione Alosti contra Theodoricum Alsaticum peremti. Sed Geystensem jam vulgaverant Colonienses An. 1501. 4. cum glossis, typis Henrici Qventelii. Eam ipsam postea editionem nactus Daumius vidit posse in sua quædam ex illa emendari. Versus ex hoc Scriptore afferuntur a Florilego in floribus Poetarum, qui Sæculo XIII. vel sub XIV. initia scripsit: nonnulli etiam observante Daumio, qui in editis desiderantur, ut lib. 2. cap. 22. istum:

Nam servus neqnam, nunquam rem diligit æquam.

& lib. 3. cap. 6. hosce:

Vix vivunt aliqui, quicunque vocantur amici,
Qui possint vere firmum sibi fœdus habere.

Verum illi leguntur in *Carmine* hactenus Incerti *de Sagaci Nuncio*, v. 222. & 223. cujus Auctor vel sic proditur esse noster Bernardus. Cæterum *Bernardi* nomen olim & *Bernaredus*, sive *Berneredus* scribebatur, uti *Medaredus* & *Medardus*, *Gildaredus*, & *Gildardus*, &c. Quod docuit Sirmondus ad Petri Cellensis Epist. I. lib. 9. Hæc Daumius in notis pag. 44. Nec omittendum, quod Palponista post Daumium iterum lucem vidit in auctario ad Flacii Catalogum testium Veritatis.

Bernardus de Gordonio, Medicus Montisspellanus defunctus circa Annum 1305. cujus *Lilium Medicinæ* MS. memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica Tom. II. pag. 89. Idem sæpius typis exscriptum exstat, ut post primam editionem Venetam Anni 1494. fol. etiam Parisiis & Lugduni. Vide Lindenium, Mercklinum, Mangetum. Quæ ejusdem Bernhardi feruntur, *de urinis*, *de febribus*, *de sterilitate*, *regimen*, & *de Conservatione Vitæ humanæ*, ex eodem Lilio repetita sunt.

Bernardus Gvidonis, supra, *Bernardus de Castro Vinc.*

Bernardus Hildeimensis ab An. 1130. ad 1153. Episcopus, teste Possevino Synodales Constitutiones ex Jure & Patrum scriptis, ac Decretis collegit, Cleroque proposuit. Fuit & Bernhardus II. Episcopus Hildesheimensis ab A. 1452. ad 1459.

Bernardus Justinianus. Infra, *Justinianus*.

Ber-

(*a*) In Epistola ad Grævium Tom. IV. sylloges Burmannianæ p. 406.

(*b*) Hanc vulgaverat Flacius inter poemata de corrupto Ecclesiæ statu, Basileæ 1557. 8. pag. 489.

(*c*) Ex Henrico Huntingtonensi lib. 7. Hist.

Bernardus Lombardus Grammaticus, cujus Tractatum ſuper majorem editionem Donati, & alium de dubio accentu memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 203. ibidem etiam neſcio cujus M. *Bernardini* librum de dictaminibus, Exornationum Rhetoricarum exceptiones & librum exordiorum.

Bernardus Monachus, Scriptor Itinerarii. infra*, *Bernardus Sapiens*.

Bernardus Monachus, qui circa Annum 1124. ſcripſit *de diſciplina Muſicæ artis*, idem videtur, de quo infra, *Berno*. Sed alius *Bernardus* Muſicus circa Annum 1480. de quo hæc Sabellicus Enneadis nonæ libro 8. *Muſicæ artis virum omnium, qui unquam fuerunt, ſine controverſia præſtantiſſimum plures annos Venetiæ habuerunt Bernardum cognomento Teutonem, argumento gentis, in qua ortus eſſet: omnia Muſicæ artis inſtrumenta ſcientiſſime tractavit: primus in Organis auxit numeros, ut & pedes quoque juvarent concentum, funiculorum attractu: mira in eo artis eruditio, voxque ad omnes numeros accommodata, Numinis providentia ad id natus, ut unus eſſet, in quo ars pulcherrima omnes vires experiretur ſuas*.

Bernardus a Monteſa, Bilbilitanus, Carmelita circa Annum 1460. qui ſcripſit in Joannem Hieroſolymitanum de inſtitutione Monachorum, Thomam Aquinatem de IV. Virtutibus Cardinalibus, & in Johannem Ribottum de peculiaribus geſtis Carmelitarum.

Bernardus Morlanenſis, Pitſeo pag. 205. Anglus, aliis rectius fortaſſe Gallus ex Morlaco *Morlacenſis* Aremoricus, ſive ut in MSS. *Morvalenſis* (a patria *Valle Morienne*) Monachus Cluniacenſis circa Annum 1130. cujus *libros tres de contemtu Mundi*, (*a*) carmine dactylico Leonino ſcriptos, dignoſque lectu primus vulgavit Matthias Flacius inter poemata de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Baſileæ 1557. 8. pag. 247. & quidem integriores emendatioreſque, (*b*) quam deinde Nathan Chytræus, qui primus putavit eos ſe vulgare, Bremæ 1597. 8. Denique meliorem editionem debemus Eilhardo Lubino, Roſtochii 1610. 8. repetitam Rintelii 1626. 8. & Luneburgi 1640. 12. qui illis etiam præmiſit ejusdem Bernhardi *librum de vanitate Mundi & appetitu æternæ Vitæ*, verſibus hexametris ſimiliter Leoninis, hunc in modum:

Sed quid lucratur credens, qui non operatur?
Hic male ſe lædit. Male vivens non bene credit.
At cum mutatur mala mens, Deus hoc operatur.
Virtutum munus præſtare poteſt Deus unus.
Sed quamvis gratis tribuat Deus iſta beatis,
Nemo tamen ſegnis vitæ fert dona perennis,
Ni melior factus proprios correxerit actus.

At enim priorum trium librorum longe difficilius genus carminis triplicibus ſemper homœotelevtis ſyllabarum bis repetitis procedit, ut in his verſibus:

Crimina creſcere, flete, tepeſcere jus, decus, æquum,
Flete, gemiſcite denique dicite, dicite mecum:
Qui regis omnia, pelle tot impia, ſurge, perimus
Nos Deus adſpice, ne ſine ſimplice lumine ſimus.
Reſpice, reſpice nos Patris unice, Virgine nate,
Da mala plangere, da bona ſumere, da Tua, da Te.
Aurea tempora, primaque robora redde, rogamus:
Nos modo dirige, poſt modo collige, ne pereamus.

Sed deeſt in editionibus Epiſtola præfationis loco a Bernardo præmiſſa: *Domi-*

(*a*) Diverſum plane carmen hoc titulo, *Anſelmi* Cantuarienſis, de quo ſupra p. 112.

(*b*) Ex Helmſtadienſi MS. loca quædam emendat Leyſerus pag. 413. ſeq. Hiſtor. Poetarum medii ævi.

mino & Patri suo Petro , (*a*) *dignissimo Abbati fratrum Cluniacensium* , *Bernardus filius* , *eorum Frater* . *In aurem auream unam* . *Quod ad aures publicas* , *sive ad multorum ora profertur* , *sapientis est correctione curandum absolvendumque judicio* &c. Dolendum est integram Epistolam non descriptam ab Oudino Tom. II. pag. 1275. seq. ex Codice MS. S. Victoris Paris. Libellum de Vanitate mundi : *Speculum Mundi inscribit* , *laudatque Vetus Florum Poeticorum Collector* , *sive Alanus* , *ut Vir quidam doctus ad Veterem Codicem notaverat* , *& ex eo Nobilissimus Barthius* , ὁ μακαρίτης , *volebat* ; *sive quis alius posterior* , *quod potius est* , *nobis ignoratus* . *Laudatur autem ab Hieremia Paduano Part. I. Epit. Sapientiæ lib. 3. Rubr. 2. pag. 12. b. &c. Jacobo Magno lib. 8. Sophologii cap. 6. pag. 74. & auctore Cordialis quatuor Novissimorum* , Bernardus de Contemtu Mundi . Theodoro *tamen* , *nescio cui* , *tribuit Zacharias Sylvius* , *Præfat. in Schol. Salernit. Johannis de Mediolano* , *cap.* 4. *Diversus* , *puto* , (*b*) *ab hoc* de Contemtu Mundi *auctor est* , *quem ante Centum & viginti hos Annos Focaudus Monierus evulgavit* . Hæc Christianus Daumius notis ad Bernardum Geystensem pag. 42. Incertum nostro ne Bernardo Cluniacensi tribuendus *sermo de villico iniquitatis* , qui inter dubia S. Bernardi legitur Tom. II. editionis novissimæ pag. 709. Tribuitur autem illi a Pitseo liber *de Mundo* cujus initium : *Vita mori Mundo est sed mors est vivere Mundo* . Nec non *de Verbi Incarnatione colloquium inter Gabrielem & Mariam :* Incipit : *Fit caput exangue* . Sed non perinde constat ejusdem esse *versus Encomiasticos de Simone* Abbate Eboracensi & *de Comite Wulnotho* qui Bernardi libris de contemtu Mundi in MS. Cottoniano subjunguntur . Vide Thomam Smithum in Catalogo illius Bibl. pag. 136. b. num. VIII. De *Consuetudinibus Cluniacensis Monasterii* ad Hugonem Abbatem sextum ab An. 1048. ad 1109. dixi supra in *Bernardo* Cluniacensi , quem eundem cum hoc esse vix dubito .

Bernardus Noricus , supra , *Cremifanensis* .

Bernardus Ollensis , sive *Ollerius* , Hispanus , Carmelitarum Prior Generalis circa Annum 1375. qui pro Clemente VII. fuit contra Urbanum VI. Scripsit de origine Ordinis sui , & de immaculata conceptione B. Virginis .

Bernardus Oricellarius , (Russelay) Florentinus , circa A. 1500. scripsit Historiam de rebus in Italia gestis ab adventu Caroli Regis Galliæ . Vide Epistolas Petri Delphini X. 28. & Epistolam 224. in nova collectione Edmundi Martene Tom. III. pag. 1173. Prodiit Historia illa Londini 1724. 4. Vide Journal des Savans 1727. Aout pag. 505. & Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 346.

Bernardus non Florentinus , ut Poccianto visum sed *Parentinus* , Provinciæ Tolosanæ , Ord. Præd. circa A. 1340. *Lilium* , sive *Expositionem Missæ* & *sermones de diversis* reliquisse traditur a Trithemio c. 598. Lilium illud typis exscriptum Paris. 1517. 1531. 8.

Bernardus Prior Cartusiæ *Portarum* obiit Anno 1152. Ejus Epistolas tres edidit Petrus Franciscus Chifletus S. J. in manuali solitariorum ex antiquorum Carthusianorum Patrum cellis depromto . Divione 1657. 8. recusas in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tomo XXIV. p. 1501.

Bernardus Ordinis *Prædicatorum* , circa Annum 1290. scripsit in IV. libros sententiarum . Vide infra Bernardum de Trilia .

Bernardus de Roma . Supra *Bernardinus* .

Bernardus , Archipresbyter Saccensis JCtus , in municipio Patavino , scripsit

Gg *in*

(*a*) Petrus hic Venerabilis , Abbas nonus Cluniacensis ab A. 1122. ad 1158.

(*b*) Idem est , quem Daumius edidit cum illo , qui inter auctores octo morales prodiit Coloniæ 1520. 4. cum glossis , in quibus auctor vocatur *Bernardus Monachus albus* .

in secundum Decretalium MS. Patavii teste Tomasino pag. 4.

Bernardus Monachus, cognomento *Sapiens*, cujus itinerarium in terram sanctam An. 970. in Mabillonii Tom. I. act. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 523. Anglum natione existimavit Pitseus pag. 827.

Bernardus Monachus *Saxo*, teste Sigeberto cap. 165. ad Hardevicum Archiepiscopum ab Anno 1079. ad 1110. Magdeburgensem scripsit amaro stilo librum *adversus Henricum IV.* Imp.

Bernardus, cognomento *Sylvester*, non diversus a *Bernardo Carnotensi*, de quo supra. Hujus Sylvestri præter Epistolam ad Raymundum Castri Ambrosii, de modo rei familiaris utilius gubernandę, obviam in editionibus S. Bernardi Parif. 1586. aliisque usque ad Horstianam, aliud opus *Terrico al. Gerrico* celebri Doctori dicatum de *Megacosmo & Microcosmo diverso carminum genere, prosa intermista, libri in Bibliothecis, præsertim Galliæ adhuc latent*, (*a*) *& in Codicibus Regiis* 954. *ait Phil. Labbeus, viditque Heidelbergæ in Urbis Bibliotheca Barthius. Quem de eo vide lib.* 56. *Adverf. cap.* 10. *col.* 2652. *Promunt ex illo Versus passim Florilegus, Vinc. Belluacensis in Speculo doctrinali, & recentiore ævo Joan. Picardus ad Guil. Neubrigensem pag.* 725. *Andr. Quercetanus ad Biblioth. Cluniac. pag.* 47. *& prælaudatus Barthius ad Guil. Britonem, pag.* 217. (*Cangius voce cisimus.*) *Idem haud dubie* Bernardus *est, cujus versus a Sylvestro Gyraldo producuntur lib.* 2. *Itin. Cambriæ cap.* 3. *pag.* 862. *De quo, quibus Bern. Sylvester ille in manus perveniet, omnium optime judicare poterunt. Sane mecum facere video Barthium pag.* 97. *ad Brit. Nec dispar is ævi videtur, nisi & idem est.* Bernardus *qui* de Improbatione Vitiorum *versus dedit, citatus frequenter Hieremiæ Paduano.*

Bernardus Thesaurarius, cujus librum *de acquisitione terræ sanctæ* ab Anno 1095. ad 1230. conscriptum quidem Gallice sed A. 1320. versum Latine a *Francisco Pipino* Ord. Præd. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo VII. scriptorum Italiæ pag. 657. * Ex meis ad Raynaldi Annales adnotationibus ad an. 1226. demonstratum arbitror historiam Bernardi Thesaurarii Gallice scriptam, quam dein P. Franciscus Pippinus Latine transtulit, & interpolavit, ipsam omnino esse historiam, quam sub titulo *continuationis ad historiam Gvillelmi Tyrii* sine authoris nomine vulgarunt PP. Martene, & Durand Vet. Mon. to. 5. Ibi pariter admonui historiam Bernardi mutilam habuisse Franciscum Pippinum, quod & ipse in fine versionis suæ suspicatus est. Perductam vero fuisse illam ab authore suo usque ad ann. 1274. quo Lugdunense I. œcumenicum concilium convenit; ejus enim in fine historiæ suæ Gallicus author meminit.

Bernardus Ticinensis Episcopus *de vita* decessoris sui *S. Lanfranci Ticinensis* defuncti An. 1194. Tom. IV. Act. Sanctorum Junii 23. p. 620. 630. * Ad hunc facile Bernardum pertinet commentarius ille in Ecclesiasticum, de quo catalogus MSSum Codicum Bibliothecæ Taurinensis codic. 73. pag. 23. Nondum prodiit.

Bernardus Archiepiscopus *Toletanus*, qui interfuit Conciliis Legionensi, Nemausensi & Gerundensi An. 1091. 1096. & 1097. Auctor *Sermonum IV.* in Antiphonam *Salve Regina Misericordiæ*, editorum sæpius inter Opera Bernardi Clarævallensis. edit. noviss. Tom. II. pag. 738. Vide Oudinum Tom. II. pag. 881.

Bernardus Trevisanus. Vide Clarissimi Viri Apostoli Zeni Epistolam Italice editam ad Justum Fontaninum, Venet. 1704. 8.

Bernardus de Trillia, Nemausensis, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1292. scripsit Postilla super Psalterium, Proverbia, Ecclesiasten, Sapientiam, Cantica Canticorum, super Johannem usque ad cap. XI. & super Apocalypsin. In Sententiarum libros. Quæstiones de cogni-

(*a*) Vide Oudinum Tom. II. p. 1006. seq.

cognitione animæ conjunctæ corpori, & animæ separatæ, aliasque varii argumenti, & Sermones. Vide Echardi Bibliothecam Dominicanorum Tom. I. p. 432. seq. *Bertrandum* de Trilla vocat, & Commentarium ejus in IV. libros Sententiarum MStum exstare in Bibliotheca Victoris Parisiens. testatur Launojus de Regia in matrimonium potestate p. 12.

Bernardus de Ubertis, Florentinus, Abbas Vallis Umbrosæ & Cardinalis, An. 1133. diem obiit. Præter *Sermones* ejus *Commentarium in Regulam Johannis Gvalberti*, *Historiam Vallumbrosanæ Congregationis*, *libros tres contra Simoniacos & Investituras* memorat Julius Niger pag. 108. Historiæ Scriptorum Florentinorum.

Bernardus Ultrajectensis Clericus, teste Sigeberto cap. 169. super *Eclogas Theoduli* commentatus, Divinas Historias & sæculares fabulas allegorica expositione dilucidavit. Hunc ab Oudino male cum Bernardo Sylvestro confundi existimo. Nam Sylvestrum constat a Joanne Sarisberiensi Carnotensem semper appellari.

Bernardus de Waching, sive *Waging*. supra *Bernardus de Baging*.

Bernardus Westerrodes, Auctor *Planctus*, sive Satyræ in Clericos, versibus Leoninis scriptæ editæque a Flacio inter Carmina de corrupto Ecclesiæ statu, (*a*) Basileæ 1557. 8. pag. 101. & deinde a Berneggero de idolo Lauretano pag. 141. aliisque. Berneggerus & Reinesius pag. 299. Epist. ad Daumium, auctorem hujus planctus faciunt *Bernhardum Corbejensem*, de quo supra.

Bernardus Zane, Patricius Venetus & Archiepiscopus Spalatensis, cujus Oratio in Sessione prima Concilii Lateran. An. 1512. habita legitur apud Binium Tom. V. Parte 2. pag. 19. atque inde in cæteris Conciliorum editionibus.

Bernensis, Helvetius, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1314. cujus memoratur *Antiphona de B. Virgine ex diversis partibus antiphonarum, responsoriorum, hymnorum, retinentibus tamen proprium sonum cum propriis melodiis*. Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 532.

Bernerus, ex Monacho S. Remigii Remensi Abbas Humolariensis in Vermanduis Galliæ, Ordinis Benedict. circa A. 964. scripsit Vitam *S. Hunegundis* defunctæ Anno 650. quæ obvia apud Surium 25. Augusti, & sincerior apud Mabillonium Act. Benedict. Sec. 2. pag. 1018. cum historia translationis, Sec. V. p. 215.

Bernitius Lincolniensis, Anglus, memoratus Cangio, nihil aliud scripsisse perhibetur, quam eruditam Epistolam, quæ MS. servetur Oxoniæ in Collegio Lincolniensi, ut ait Pitseus p. 827. sed nec tempus, nec argumentum notans. Epistola hæc a Lelando, Baleo, & aliis præteritur.

Berno, ex Monacho Prumiensi Ann. 1008. Abbas Augiæ Divitis, Ordinis Benedicti, defunctus An. 1048. 7. Junii, de quo Joannes Ego lib. 2. cap. 27. de viris illustribus Augiæ Tom. I. Anecdotorum Pezii, Parte 3. pag. 687. & Pezius Præfat. ad Tom. IV. P. VII. seq. Exstat liber, quem Anonymus Mellicensis cap. 81. vocat, *de Institutione Missarum*, Romæ ab eo scriptus, cui in editionibus titulus est: *de quibusdam rebus ad Missæ Officium pertinentibus*, in cujus cap. 2. narrat se coronationi Henrici II. Imperatoris a Benedicto VIII. factæ interfuisse. Prodiit Parisiis 1518. 4. apud Henr. Stephanum avum, & Venetiis 1572. 8. & in Collectione Hittorpiana Scriptorum de Ecclesiasticis Officiis, Coloniæ 1568. fol. & in Parisiensi 1610. fol. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensi & Lugdunensi Tom. XVIII. pag. 6. Vide Oudinum Tom. II. pag. 599. Dialogus cum *Gerungo* Monacho *de quatuor temporum jeju-*

(*a*) Similis Planctus Latino Germanicus in Hermanni ab Hardt Præfat. ad Tom. III. Autographorum D. Lutheri.

jejuniis (*a*) *per sua Sabbata observandis*, ad Aribonem Archiepiscopum Moguntinum, in Bernhardi Pez Anecdotis Tom. IV. Parte II. pag. 55. Epistola ad eundem Aribonem *de quatuor Adventus Dominicis* ante Festum Nativitatis *Christi* celebrandis pag. 41. Ex *libro Officiorum S. Hilarii*, nescio an cuiquam alii memorato locum affert pag. 51. & pag. 52. *ad Aurelianensem Synodum* ea super re habitam provocat. Etiam *de Historia Alemannorum* scripsisse testis Trithemius, ex eo quædam in Chronicon suum Hirsaugiense transtulisse se professus. *Vita S. Udalrici*, Augustani Episcopi, obvia apud Surium & in Velseri Operibus pag. 596. & in Sanctorum Actis 4. Julii. *Vita S. Meginvadi*, Episcopi & Martyris, apud Mabillonium Seculo IV. Benedictino Parte II. pag. 63. Nondum in lucem prodiit ejus quod Sigebertus cap. 156. laudat præpollens in arte Musica (*b*) opus, quod *de regulis symphoniarum & tonorum* scripsit, & quod *in mensurando Monochordo* ultra regulam *Boetii* sed assensu minoris Boetio *Gvidonis* supposuit unum tonum tetrachordohypaton, & contra usum majorum, in ipso tetrachordohypato inseruit utiliter synemmenon. Lipsiæ in Bibliotheca Paulina habetur MS. Bernonis *libellus tonarius* ad Piligrimum Archipræsulem (Laureacensem, qui An. 992. obiit) Ejusdem *Musica*, *Antiphonarius*, & *Monochordi mensura*; tanquam quatuor distincta scripta in Catalogo B. Joachimi Felleri pag. 328. Sicut Trithemius quoque cap. 311. de S. E. & de illustr. Benedictin. II. 77. tanquam tria distincta memorat: *De Musica seu de tonis*: *De instrumentis Musicis*: & *de mensura Monochordi*. Apud eundem quoque mentio *Epistolarum* ad diversos, & libri *de jejunio Sabbati*. Prologum in *Tonarium*, cum operis exordio edidit laudatus Pezius Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 68.

Elenchus brevis Scriptorum medii ævi Latinorum de Musica, Cantuque Ecclesiastico.

Anonymus Gvidone Aretino aliquot Sæculis antiquior, quem laudat Isaacus Vossius de viribus rhythmi p. 91.

Alius Scriptor Sec. XIII. vel XIV. de flatuum, ac ventorum operatione Musicæ, quem Gvelferbyti editum tradunt Memoriæ Litterariæ Trevoltinæ Ann. 1725. pag. 2281.

Agobardus de correctione antiphonarii.

Amalarii liber de ordine antiphonarii. Ej. Cantatorium, de quo supra.

Aribo, de quo supra.

Augustinus libris sex de Musica, Tom. I. Operum.

Aurelianus, Ecclesiæ Remensis Clericus, de quo supra.

Bartholomæus Senensis, Ordinis Prædicator. circa Annum 1451. libro de septem artibus liberalibus.

Beda, de quo supra.

Bernardus, de quo supra.

Berno, Abbas Augiensis, de quo supra.

Boetii de Musica, sive Institutionis Musicæ libri V. de quibus lib. III. Biblioth. Latin. cap. 5.

Bruno, Leucorum Episcopus, & deinde inter Pontifices *Leo IX.* de quo Anonymus Mellicensis cap. 85. *Hic in Musica subtilissimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, historiam beatissimi Papæ Gregorii satis artificiose composuit.*

Mar-

(*a*) De hoc Bernonis scripto videndus Sigebertus Gemblacensis cap. 156. de S. E. & Epistola Treverensium ad Leodienses edita ab Edmundo Martene Tom. I. Anecdotorum pag. 305. seq. ubi *Regula Bernonis* appellatur.

(*b*) Hic *Bernhardus Musicus* aliis: adde Johannis Molleri Homonymoscopiam pag. 546. seq. De *Antiphonario* Ordinis Cisterciensis auctore Bernhardo Clarævallensi, quod editum Lipsiæ An. 1517. apud Michaelem Lotherum & a Jacobo Hommey in Supplemento Patrum statim in limine, Parisiis 1684. 8. atque inde in editionibus Bernhardi Mabilloniani. An. 1690. & 1719. Tom. I. pag. 699. Sed quem Hommeyus addidit pag. 27. Tractatum *de ratione cantandi Gradale*; & pag. 31. *Tractatum de tonis*, pag. 31. 68. Mabillonius ut aliena a Bernhardo omisit.

Marcianus Capella libro nono five ultimo.

Caffiodorus libro de feptem difciplinis.

Conradus, Monachus Hirfaugienfis circa A. 1190. de Mufica & tonis fcripfit tefte Trithemio cap. 384.

Dietgerus, infra, *Theogerus*.

Fucraldi liber de Mufica, laudatus Anonymo Mellicenfi cap. 107.

Gerhardus, Monachus S. Quintini, tefte Henrico Gandavenfi cap. 52. *compofuit antiphonas & refponforia in feftivitate S. Elifabeth cantanda*. Neumas (*a*) *vero eifdem antiphonis & refponforiis quidam frater* Petrus, *Canonicus S. Autberti Cameracenfis, appofuit. Idem etiam* Petrus, *Muficæ artis peritus, dulci modulamine & limato dictamine compofuit plura Cantica, quæ vulgo* condictus *appellantur*.

Gregorianum Antiphonarium cum notis antiquis Muficis MStum in Bibliotheca Vaticana. Vide Diarium Venetum Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 7. Excufum accuratius curante Jofepho Maria Thomafio, (*b*) Romæ 1691. 4. De aliis editionibus vide Nicolai Petri Sibbern Schediafma de libris Latinorum Ecclefiafticis pag. 23. Selecta ex Antiphonario Romano per Annum in ufum Ecclefiarum ruralium, habeo cum notis Muficis excufa Antvverpiæ 1617. fol. *De Refponforiis Pfalmorum* vide notas ad S. Ambrofium Tom. I. edit. Benedict. pag. 931.

Gregorianæ Pfalmodiæ enchiridion editum ante Annos ducentos, de quo Cangius appendice ad gloffarium mediæ Grecitatis pag. 80. Vide & Johannem Bonam de Divina Pfalmodia cap. 17. Gvilelmi Gabrielis Nivers Differtat. in Cantum Gregorianum, & Anonymi Benedictini librum editum, (*c*) Parifiis 1677. 4. *la fcience & la practique du plain chant:* Baluzium ad Capitularia Tom. II. pag. 1134.

Guido Aretinus Monachus Ordinis Benedicti circa Annum 1030. cujus eft decantatum Muficis: *Ut re mi fa fol la*. Hic *Micrologum Muficum* (a Micrologo de Officiis Ecclefiafticis diverfum prorfus) fcripfit ad Theodaldum Epifcopum: & *Antiphonarium* laudatum Benedicto VIII. Pontifici. Vide Baronium ad Annum 1022. num. 20. feq. Oudinum Tom. II. pag. 600. & Joannis Weitzii heortologium pag. 264. feq. & Pezium Tom. III. Anecdotorum Parte III. pag. 616. Item Gvido *Abbas S. Laufridi*, cujus Opus eximium de Mufica laudatur ab Anonymo Mellicenfi cap. 80. & Trithemio cap. 318. Dicavit id Gvilelmo Abbati primo Rievallenfi. Vide Jac. Hommey Supplem. p. 68.

Gvilelmus ex Emmeramenfi Monacho Abbas Hirfaugienfis, Anno 1091. obiit, de cujus Mufica fcientia Anonymus Mellicenfis cap. 106. 108. De Mufica & tonis, & de correctione Pfalterii fcripfiffe teftatur Trithemius cap. 352.

Helpericus Monachus S. Galli circa Annum 1069. quem de Mufica fcripfiffe Trithemius idem notat cap. 325.

Hermannus Contractus, Muficus etiam infignis & omnibus fui temporis fubtilior extitiffe, ac Cantilenas plurimas de Mufica, Cantufque, de fanctis fatis auctorabiles edidiffe ait Anonymus Mellicenfis cap. 90. De Mufica ac Monochordo fcripfiffe traditur a Johanne Egone apud Clariff. Pezium Tom. I. Anecdotor. Parte ult. p. 689.

Hieronymus de Moravia circa A. 1260. Ordinis Prædicatorum, de cujus Tractatu de Mufica vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 159.

Hugbaldus Elnonenfis Monachus Ordinis Benedict. cujus *librum de arte Mufica*, & *Cantus multorum Sanctorum, dulci & regulari melodia compofitos* memorat Sigebertus Gemblacenfis cap. 108. Vixit Caroli Calvi temporibus circa Annum 910.

Joan-

(*a*) Cantus genus & facri jubili. Vide Cangii gloffarium in *pnevma*.

(*b*) Giornale de' letterati di Modena A. 1692. p. 7. Acta Erud. 1692. p. 477.

(*c*) Journal des Sav. 1677. p. 209.

Joannis Papæ XXI. Musica ad Fulgentium Anglorum Antistitem, MS. Lipsię in Biblioth. Paulina. Vide W. E. Tentzelii dialogos A. 1692. p. 719.

Isidorus Hisp. libro 3. Origg. c. 14. 22.

Leo IX. vide supra, *Bruno*.

Notkerus Monachus Ratisbonensis, cujus *Theorema troporum*, seu *Cribrum Monochordi* MS. in Bibliotheca Benedictoburana. Vide Pezium Tom. III. Anecdotor. Parte III. p. 616.

Notgeri Abbatis Augiensis in Musica peritissimi librum sequentiarum laudat Anonymus Mellicensis c. 65.

Osbertus Monachus Cantuariensis circa Annum 1020. quem de Musica scripsisse notat Trithemius cap. 313. & de illustribus Benedictinis II. 66.

Petrus Canonicus S. Autberti Cameracensis. Vide supra in Gerardo.

Regino Prumiensis, cujus harmonica institutio eique subjectum lectionarium totius anni, cum superscriptis notis Musicis fuit apud Virum Clarissimum Gerhardum van *Mastricht*, & in Bibliotheca Jacobi Krysii. Adde Mastrichtii Epistolam in celeberrimi Struvii introductione ad Histor. Litterar. pag. 166. Oudinum Tom. II. pag. 408. & Joannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterarias Tom. X. p. 1168. *Notarum Musicarum* specimina, quales fuere in veteribus Ecclesiis Occidentalibus ante aliquot Sæcula usitatæ, exstant apud Lambecium lib. 2. pag. 763. 783. & lib. 3. p. 138. 201. 207. & apud Hugonem Menardum ad Sacramentarium Gregorii M. pag. 78. & in B. Staphorsti nostri Histor. Eccles. Hamburg. Tom. III. p. 337. & Tom. IV. p. 267.

Sigebertus Gemblacensis de seipso cap. 172. *Arte Musica Antiphonas & Responsoria de Sanctis, Macario & Gviberto melificavi*.

Simon Taillerus Dominicanus Scotus circa Annum 1240. cantum rudiorem Ecclesiasticum instituit emendare, scriptis duobus libris *Pentachordorum*, & tertio *de Tenore Musicali*, quartoque *de Cantu Ecclesiastico corrigendo*. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. CXI.

Ricardus de S. Victore laudatus a Vincentio Bellov. in Speculo doctrinali.

Rudolphus Abbas circa Annum 1120. in Musica acutissimus celebratur ab Anonymo Mellicensi cap. 103.

Theogerus (Anonymo Mellicensi cap. 109. Dietgerus, Theokarius) Ordinis Benedicti circa Annum 1118. Episcopus Metensis, cujus Tractatum de Musica Anonymo eidem laudatum adhuc servat Bibliotheca Tegernseensis, ex qua prologum vulgavit Bernardus Pez Præfat. ad Tom. IV. Anecdotorum p. IX.

Georgius Valla Placentinus libris V. de Musica, Græcos potissimum secutus, sed & Boethium. Exstant in ejus Opere de expetendis & fugiendis rebus, excuso Venetiis 1501. ingenti Volumine in folio.

Vincentius Bellovacensis Speculi Doctrinalis libro XVI. cap. 10. 35.

Wolstanus Monachus & Præcentor Ecclesiæ Wentanæ, sive Wintoniensis in Anglia circa Annum 980. Scriptor libri *de tonorum harmonia*. Vide Oudinum Tomo II. pag. 500.

* *Berno*. *Bernonis* liber hunc titulum nempe *de institutione Missarum* præfert in priori Parisiensi editione anni non quidem 1518. ut male hic, sed 1510. ut ex subscriptione Epistolæ Jacobi Fabri, qui illum e MS. codice Moguntino vulgavit, ex quo lucem accipit ambigua temporis, quo editio peracta est adnotatio in fine libelli legenda. Ita enim concepta est: *Parisiis ex officina libraria Henrici Stephani* anno 1510. nono KAL. Decembris.

Bernoldus, aliis *Bernaldus*, vel *Bertoldus*, Presbyter Constantiensis in Svevia, circa Annum 1089. ex Gelasiano Codice aliisque composuit *Ordinem Romanum*, de cujus variis editionibus & interpolationibus, auctariisque dicendi locus infra, *Ordo*. Meminit Honorius IV. 13. de S. E. & Trithemius cap. 338. neque aliud ejus quicquam referunt. De aliis scriptis, quæ huic Bernoldo, sive, ut apud Anonymum Mellicensem cap. 101.

101. vocatur, *Bernardo* tribuuntur, mox infra in *Bertoldo*.

Bernovvinus Poeta. Vide Acta Sanctor. Tom. VI. Junii p. 14.

Beroldus Mediolanensis circa An. 1123. cujus *Manuale*, & *Pontificale Ambrosianum*, & *Ordinem Mediolanensis Ecclesiæ*, MSS. memorat Picinellus pag. 91. Athenæi Scriptorum Mediolanensium.

Jacobus Bertaldus, ex Cancellario aulæ Ducalis Venetorum, Episcopus in Dalmatia Veneta Vegiensis, qui An. 1245. scripsit *Splendorem Consuetudinum Civitatis Venetorum*, MS. in Bibliotheca Cæsarea, teste Lambecio Tom. II. p. 953.

Bertha, sive *Bertrada*, quæ circa Annum 1090. scripsit *Vitam S. Adelheidis* primæ Abbatissæ Vilicensis in Diœcesi Coloniensi, & defunctæ An. 1015. quæ exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 5. Februarii pag. 714. Laudat Conradus in Vita Wolfelmi (qui Adelheidis frater fuit) apud eundem Surium & in Actis 22. Aprilis.

Bertharius, sive *Bertarius* ex Regum Francorum stirpe Abbas Cassinensis, & a Saracenis obtruncatus Martyr Anno 883. 22. Octobris, scripsit ex Veteris Codicis fide & teste Leone Ostiensi lib. 1. cap. 32. & Petro Diacono cap. 12. *libros duos* ἀντικειμένων *sententiarum Veteris & Novi Testamenti*, editos sine nomine auctoris Basileæ 1530. fol. Parisiis 1530. 8. Coloniæ 1533. 8. & Parisiis 1556. 12. cum libris *Junilii* Africani: & in Bibliothecis Patrum, in quibus ex Felicis Toletani fide *Juliano Toletano* tribuuntur: cujus non magis sunt quam *Salviani* Massil. cum quibus eos Anno 1530. edidit Johannes Alexander Brassicanus: vel *Ricardi* Cluniacensis, ad quem referuntur a Sixto Senensi lib. IV. Bibliothecæ Sacræ pag. 371. De cæteris Bertharii scriptis nolo repetere, quæ jam notata a Petro Diacono, & in Johannis Baptistæ Mari ad eum notis, & apud Caveum: nisi quod *Versus de vita, obitu ac miraculis S. Benedicti* etiam editos monere juvat in Actis SS. Benedict. Tom. I. pag. 29. Trithemius cap. 326. & illustr. Benedictin. II. 72. tantummodo sermones ejus elegantes commemorat.

Bertharius Presbyter, qui scripsit *gesta Episcoporum Virdunensium* continuata per Anonymum Monachum S. Vitoni Virdunensis ab Anno 888. ad 1043. & a Laurentio Leodiensi ad Annum 1197. & ab altero Anonymo ad Annum 1295. Vide supra. *Bercharius*, & Carolum le Cointe Tom. II. Annal. pag. 638. & Jacobi le Long Bibliothecam Histor. Galliæ pag. 207.

Bertholdus Constantiensis Presbyter, non diversus, ut videtur a *Bernoldo*, de quo supra, *Ordinis Romani* concinnatore. Anonymus Mellicensis cap. 92. cum ait scripsisse *vitam* Magistri sui *Hermanni Contracti*, & *Chronicam*, illam nimirum, quam ab Anno 1054. (ubi Hermanni Chronicon desinit) deduxit ad Annum 1100. editam a Christiano Urstisio Tomo I. Basil. 1584. & Francofurti 1670. fol. quanquam in Canisii editione Tom. I. tantum appendix usque ad Annum 1066. legitur. Tom. III. editionis novæ pag. 274. 276. In temporis notatione eum non raro hallucinari notavit Antonius Pagi ad Annum 1090. num. VI. Sunt, qui hunc scriptorem eundem putant cum *Bernaldo* Presbytero Constantiensi, Cæsaris partium inimico, cujus liber editus inter vetera monumenta a Sebastiano Tegnagelio, Ingolstadii 1512. 4. *De vitanda excommunicatorum communione, de reconciliatione lapsorum, & de Conciliorum, decretorum, decretalium, ipsorumque Pontificum Romanorum auctoritate*. Bernaldus etiam appellatur in Codice MS. opusculorum ex quo nonnulla producit Jo. Jacobus Hottingerus in addendis ad Tomum quartum Historiæ Ecclesiarum Helveticarum, editæ Germanico idiomate, p. 45. seq. ubi memorat ejus *apologeticas rationes adversus Schismaticorum objectiones*: Epistolas *de lege excommunicationis* ad Adelbertum Nemetensem Præpositum, *de solutione juramenti*, ad Adelber-

ber-

bertum Argentinensem Præpositum, *non tam mente quam corpore super ollas Ægypti collocatum Recconem* &c. Ad Gebhardum Episcopum *de Ordinatione vitanda*, & *de salute parvulorum*, *qui ab excommunicatis baptizati sunt*, quos negat rebaptizandos esse. *De emtione Ecclesiarum*: nec non *de Presbyterorum officio*, ad fratres apud Rettenboch: ubi inter alia profitetur Paulum Apostolum *evidentissime docere*, quod apud antiquos (*a*) Presbyter & Episcopus idem fuerint. Mihi perquam verisimile videtur non alium etiam esse *Bernardum* Presbyterum, de quo hæc Anonymus Mellicensis cap. 101. *Bernardus Presbyter vir doctus & Catholicus*, *cum collega suo Albano Presbytero utilem habuit* conflictum super incontinentia Sacerdotum. *Scribit deinde* Apologeticum super Decreta, *quem venerabilis Papa Gregorius ejusdem nominis septimus in Romana Synodo* (Anno 1074.) promulgavit contra Simoniacos & incontinentes Altaris ministros. *Scribit præterea librum* de potestate Presbyterorum. *De Concordia Officiorum librum*. *Librum quoque* de Confessione. *Ad hoc etiam satis utilem scribit* Chronicam. *Bernaldi* Apologeticus pro Gregorio VII. seu tractatus de sacramentis excommunicatorum juxta assertionem SS. Patrum recusus in Tomo quinto Bibliothecæ maximæ Pontificiæ Jo. Thomæ Rocaberti, Romæ 1698. fol. Opuscula pro Gregorio VII. vulgata a Gretsero Ingolstadii 1609. 4. jam prelis iterum subjiciuntur in Tomo sexto Gretseri operum, quæ junctim brevi prodibunt Ratisbonæ septendecim Voluminibus. *Jam lucem publicam viderunt* An. 1739.

Bertholdus Monachus *S. Galli*, cujus *annotatio de Abbatibus Monasterii S. Galli* ab Anno 1199. ad 1292. apud Goldastum Tomo primo rerum Alemannicarum p. 92. Fuit & Abbas S. Galli *Bertholdus* de Falckenstein, sed is jam An. 1272. diem obiit ut apud eundem Goldastum videre est. pag. 93.

S. Bertholdus Abbas *Garsthensis* defunctus Anno 1130. cujus vita edita ab eodem Gretsero cum quatuor S. Bernardi opusculis. Ingolstadii 1617. 4. & in Actis Sanctor. 27. Jul.

Bertholdus de Maisberch, vitiose apud Jamesium *Berealdus*: Ordinis Prædicatorum, Theologus & Philosophus clarus circa Annum 1454. (non 1320. ut Cangius ex Possevino: nec 1355. ut Altamura) scripsit *Summam Theologiæ*, & *Philosophiam Platonis*: & *Commentaria in librum Elementorum* (*b*) *Procli*, MSta Oxoniæ in Collegio Balliolensi: & *in tres libros Meteororum Aristotelis*, ubi *de polo iridis*, sive arcus cœlestis centro. Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 811. seqq.

Bertholdus Monachus *Miciacensis*, Ordinis Benedicti, in Provincia Lugdunensi scripsit *Vitam S. Maximini*, Abbatis Miciacensis, cum carmine præmisso ad Jonam Aurelianensem ab Anno 821. ad 843. Episcopum. Edidit Mabillonius Act. SS. Benedictin. Tom. I. pag. 591.

Bertholdus Reginoburgensis, sive, *Ratisbonensis* non Ordinis Prædicatorum ut Bzovio visum ad Annum 1253. num. XI. sed Franciscanus (*c*) sive Ordinis Minorum defunctus in patria An. 1272. Tantam habuisse *gratiam predicandi* traditur ab Henrico Sterone in Annalibus ad Annum 1253. *ut sæpe ad eum audiendum plusquam sexaginta millia hominum convenirent*. Præter *Sermones* de tempore & de Sanctis qui Lipsiæ in Paulina & aliis in locis MSti servantur, scripsit librum *de institutione Vitæ religiosæ*. Idem utique videtur Bertholdus, cui David de Augusta formulam Novitiorum dicavit, inter Bernhardi Opera, supra. & Tom. XXV. Bibliothecæ Patrum pag. 868. Fratrem appellans, & a No-

(*a*) *Presbyteri & Episcopi antiquitus idem fuisse leguntur, & eandem ligandi atque solvendi potestatem, & alia nunc Episcopis specialia habuisse, non dubitatur. Postquam autem Presbyteri ab Episcopali excellentia cohibiti sunt, cœpit eis non licere quod licuit.*

(*b*) στοιχείωσιν θεολογικὴν, de qua Tom. VIII. Bibliothecæ Græcæ p. 516.

(*c*) Vide Oudinum Tom. III. p. 443. seq.

a Novitiis distinguens, unde concidit causa, ob quam Waddingus in Annalibus Minorum ad Annum 1271. num. 21. de alio cogitandum esse sibi putavit.

Bertholdus Zwifaltensis Abbas scripsit librum de origine Monasterii Zwifaltensis, quem in testimonium citat persæpe Martinus Crusius in Annalibus Svevorum.

S. Berthowaldus (Bedæ Berchwalde, aliis Berchwaldus (*a*) vel Brihtwaldus) ex Monacho Glasconiensi Archiepiscopus post Theodorum An. 692. Cantuariensis, scripsit Lelando cap. 62. teste libellum *de origine & institutione Eoveshamensis Monasterii*, in gratiam Ecgvini, Episcopi Wicciorum.

Bertiniani Annales Regum Francorum, ab Anno 741. ad 882. ex vetusto Monasterii S. Bertini Codice vulgati ab Andrea du Chesne Tom. III. pag. 150. 261. & a Muratorio in Tomo secundo scriptorum Italiæ, Corporis Mediolanensis pag. 490. *Appendicem* vero alterius Scriptoris ab Anno 883. ad 900. vulgavit Freherus Tom. I. scriptorum Germanicorum pag. 46. 55. & ex Frehero Andreas du Chesne Tom. II. pag. 575. ad calcem Annalium Fuldensium: & laudatus Muratorius Tom. II. scriptorum Italiæ pag. 570. Supplementum etiam Anni 901. edidit illustris Leibnitius T. I. Brunsvic. scriptor. p. 192. & ex eo Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione Tom. I. pag. 70. qui etiam ad appendicem illam pag. 53. seqq. contulit, quæ Lambecius lib. 2. pag. 351. 358. publicaverat ex Codice Cæsareo ab Anno 882. ad 887. Bene autem notavit du Chesnius Bertinianos Annales in eo differre a Fuldensibus sive Moguntinis, quod Fuldensium auctor Carolo Calvo Francorum Regi ad calumniam usque iniquus extitit: Porro in his Bertinianis ab Anno 741. ad 813. eadem multa cum Annalibus plebejis, sive Loisellianis rerum Francicarum, quos idem du Chesne vulgavit Tom. II. pag. 24. seq. Deinde ab 814. ad 830. multa eadem cum Annalibus Eginhardi. In temporum notatione errores quosdam observat Carolus le Cointe Tom. 8. pag. 541.

Bertrami de Alemannia, (*b*) tractatus *de via contemplationis & cognitionis Dei secundum libros* D. Dionysii *factus* memoratur MS. apud Sanderum Bibl. Belgicæ MS. Tom. II. pag. 213.

Bertrami in Germania Episcopi librum *de illusione Dæmonum* ad Cunonem Archiepiscopum (ab Anno 1066.) Treverensem, e Latino Gallice versum vidisse se testatur Antonius Verderius Bibl. Gallicæ pag. 124. Idem *Bertramus*, qui Gallus aliis, Ord. Præd. Episcopus titularis Tefelicensis (*Tiflis* in Georgia) & Suffraganeus Metensis, defunctus An. 1387. 20. Januar. cujus Trithemius cap. 662. de scriptoribus Ecclesiasticis, & de Germanicis cap. 129. etiam *Sermones* & *tractatum de schismate* Urbani VI. & Clementis VI. ad eundem Cunonem de Falckenstein, celebrat. Confer Echardum Tom. I. p. 689. seq.

Bertramus Fizalanus, sive Alani F. Lincolniensis. Anglus, Carmelita, qui An. 1424. 17. Mart. diem obiit, & a Pitseo pag. 611. Baleo VII. 64. qui ambo ad Lelandi testimonium provocant, Alegrioque pag. 333. traditur scripsisse Quæstiones Theologicas, Commentarios in librum quartum sententiarum, Selecta ex variis auctoribus, & Sermones ad populum.

Bertradus Reoldus circa Annum 1326. a quo scripta *Vita S. Francæ* Abbatissæ Ordinis Cisterciensis An. 1218. quæ exstat in Actis Sanctorum 25. Aprilis, Tom. III. pag. 382.

Bertramus in editionibus Sigeberti Gemblacensis cap. 95. & apud Trithemium cap. 274. de S. E. & lib. 2. cap. 48. de illustribus Benedictinis, aliosque: etiam in primis editionibus libri de Cœna Domini *Bertramus*: Sed idem rectius

(*a*) Tom. I. Angliæ sacræ p. 85.

(*b*) Ita videtur legendum apud Sanderum sive supplendum, pro: *de Alem.*

ctius *Ratramnus* appellandus, quo nomine venit apud Anonymum Cellotianum, Flodoardum III. 15. Hincmarum de Prædestinatione cap. 5. Tom. I. pag. 26. & contra Gotheschalcum pag. 413. 438. 450. Lupum Ferrariensem Epist. 79. Anonymum Mellicensem cap. 46. & in Sigeberti Codicibus MStis Gemblacensi & Vallis Viridis, nec non in Codicibus librorum, quos ipse composuit, aliis, atque editionibus. Monachum Corbejensem Ordinis Benedictini fuisse, Hincmaro teste, convenit: Gallum natione, suspicio est, nec dubium est Præpositum gessisse Cœnobii Orbacensis in Diœcesi Galliæ Svessionensi. Jussus a Carolo Calvo, Galliæ ab Anno 840. Rege, & ab Anno 875. 25. Decemb. ad 877. 6. Octobr. Imperatore, de Sanguine & Corpore Christi, quid sentiat, significare, scripsit notissimum illum libellum *de Corpore & Sanguine Domini*, in quo diu ante Berengarium, Paschasii Radberti (*a*) sententiam & transsubstantiationis dogma perspicue refellit, argumentisque e sacra Scriptura & a sanæ rationis petitis judicio testimonia adjungit Doctorum Latinæ Ecclesiæ: (*b*) *Ambrosii*, *Augustini*, *Hieronymi*, *Isidori*, *Fulgentii*, & quæ ex Sacramentario *Gregorii M.* inter celebrationem S. Cœnæ dici consueverunt. Ratramni nomen initio & fine libri annotatum Mabillonius (*c*) fatetur se reperiisse in MS. Lobiensi annorum DCCC. Exstat etiam in alio non minus perantiquo Salmansvveilano, & antequam An. 1532. ederetur, Ratramnum in præfatione ad libros de veritate Corporis & Sanguinis Christi contra Oecolampadium Colon. 1527. laudavit inter scriptores Catholicos de illo argumento, Joannes Fischerus, Episcopus Roffensis. Prodiit primum Colonię 1532. 8. apud Joannem Prael sub titulo: *Bertrami Presbyteri*, *ad Carolum Magnum Imperatorem*, & cum præfatione Leonis Judæ, interpretis (*d*) *Germanice* eodem An. 1532. Tiguri. Deinde Latine iterum Genevæ 1541. 8. & in Microbresbytico An. 1550. atque Orthodoxographis prioris edit. An. 1555. & cum Paschasio Ratberto Coloniæ 1551. 8. & in Gvilelmi Feugverci Opusculis Lugduni Batavorum 1579. 8. & in Catalogo testium Veritatis edit. Sim. Goulartii, Genevæ 1608. fol. & cum notis Joannis Lampadii, Bremæ 1614. 8. Hinc, ut alias editiones Hendreichio pag. 543. notatas prætercam, post Gallicas versiones An. 1550. 1558. 1560. 1619. 1653. etiam Latine & *Gallice*, Petro Allixio interprete, Parisiis An. 1672. 4. & ex Jacobi Boilavii (*e*) versione Gallica, cum præfatione & notis, Parisiis 1686. 12. & Latine cum vindiciis adversus Johannem Harduinum (qui Ratramnum hæreticis (*f*) adscripserat) 1712. 12. (*g*) Nec minus post versiones *Belgicas*, Roterod. 1610. Ultraject. 1620. atque *Anglicas* (*h*) & cum versione *Anglica* Clarissimi Gvilelmi Hopkinsii (*i*) Canonici Worcestriensis, Londini 1686. 12. 1688. 8. cum eruditis de Ratramno & ejus doctrina, adversus Boilavium aliosque Romanæ Ecclesiæ doctores, dissertationibus. Atque ex hac Anglica edi-

(*a*) Vetus Scriptor Anonymus de Eucharistia a Ludovico Cellotio S. J. editus cum notis A. 1655. Mabillonius Sec. IV. Benedictin. Parte II. præf. p. 45. num. 83. & pag. 80. itineris Germanici. Colomes. pag. 688. seq. Operum, ubi & de aliis Codicibus MSS.

(*b*) Inde Joannes Lampadius *Bertramum* inscripsit consensum Ecclesiæ de verbis S. Cœnæ.

(*c*) Jacobus Basnage in Historia Ecclesiastica dogmatica, quam Gallice edidit XVI. 7. Tomo II. pag. 933. & Cancellarius Tubingens. D. Christophorus Matthæus Pfaffius de S. Eucharistia adversus Ludovicum Rogerium pag. 27. seq.

(*d*) Abraham Ruchat Tom. IV. Hist. de Reformation de la Svisse pag. 207.

(*e*) Du Pin Tom. XIX. Biblioth. Eccles. pag. 68. Acta Eruditorum A. 1687. pag. 43. Nouvell. Rep. Lettr. p. 125.

(*f*) In Dissertatione de Sacramento Altaris p. 165. 193.

(*g*) Journal des Savans A. 1712. p. 646.

(*h*) Plurium Anglicarum versionum editiones exstare testis Caveus, qui erudite de hoc scriptore ad An. 840. Idem inter alia notat Ælfricum in homilia Paschali ex Ratramno multa ad verbum repetisse, quod ad oculum quoque Hopkinsius demonstravit.

(*i*) Anton. Wood Athenæ Oxon. Tom. II. pag. 1074.

editione, præmissis etiam illis dissertationibus Gallice versis, libellus Ratramni Latine & *Gallice*, Amstelodami 1717. 8. Quanquam vero *Joannes Scotus* quoque, ejusdem Caroli Calvi jussu in eandem sententiam librum de Corpore & Sanguine Domini scripsit, mire probatum Berengario, ut infra in *Joanne Scoto* sum dicturus: qui inter sanctos in quibusdam Martyrologiis 4. Idus Novembr. adscribitur: tamen verisimilius est, cum Berengarius illum coactus fuisset in Concilio Vercellensi An. 1050. damnatum, comburere in Concilio Romano An. 1059. intercidisse potius, quam contra fidem tot Codicum, contra diversitatem genii scribendi, qui in Scoti scriptis deprehenditur, & contra alias rationes a viris doctis allatas, Ratramno huic, librum quem habemus, eripi, Scotoque (*a*) tribui debere. Scriptis prohibitis accensent Indices Romanus, Tridentinus, Hispanicus Qvirogæ: Belgicus autem interpretatione adjuvandum judicat. Vide Usserium de Ecclesiarum successione pag. 48. seq. & Dallæum de usu Patrum pag. 111. seq. Itaque Latinus Latinius Tom. I. Bibliothecæ sacro-profanæ p. 110. testatur se Bertramni librum libro Paschasii de eodem argumento subjunctum percurrisse, *immemorem, in indice notatum hæreseos nomine: Quare post agnitum errorem meum, projeci libellum, & a summo Pœnitentiario curavi me absolvendum Reverendissimo Cardinali Vormiensi*.

Scripsit præterea hic Ratramnus ad eundem Carolum Calvum *libros duos de Prædestinatione*, in quibus cum Godschalco facit, ab Hincmaro aliisque oppugnatus. Edidit Gilbertus Mangvinus inter Scriptores noni sæculi, qui de Prædestinatione & Gratia scripserunt, Parisiis 1650. 4. unde recusi Tom. XV. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. pag. 442. Confer Usserii & Cellotii Historiam Godeschalci.

Contra Græcorum Romanam Ecclesiam infamantium errores, ad Nicolaum I. Pontificem Romanum, libros IV. Photii Epistolæ potissimum oppositos, quorum tribus primis integris tractat de processione Spiritus Sancti. Edidit Dacherius Tomo secundo Spicilegii. (Tom. I. editionis novæ pag. 63.)

De partu Virginis, seu *de Nativitate Christi*, modo communi & naturali non clauso B. Virginis utero facta. Cui Paschasius Radbertus libellos duos de partu Virginis pro contraria sententia opposuit. Paschasium respiciunt verba Ratramni in præfatione: *Obsecro reverentiam tuam, ut ad suggestionem parvitatis nostræ respondere non graveris*. De Controversia illa vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 169. & quos laudat Mabillonium Sec. IV. Benedictin. Parte 2. Præfat. cap. 3. & Tom. II. Annalium Benedictin. ad Annum 844. pag. 652. seqq. & Natalem Alexandrum Sec. IX. & X. Parte II. Dissertat. 13.

Epistola ad Rimbertum Presbyterum *de Cynocephalis*, quod non sint Adæ posteris deputandi. Edita ex Codice Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis, ab erudito Viro Gabriele Dumont in dissertatione de Cynocephalis inserta Tomo sexto Historiæ Criticæ Reipublicæ Litterario-Massonianæ, editæ Gallice Amstelodami 1714. 12. pag. 188. 196.

Liber *de anima*, quod non omnium hominum una sit anima, ut Marianus Scotus ex loco quodam Augustini de quantitate animæ affirmaverat. Hic liber, quem habuit, edereque voluit Mabillonius, exstat etiam MS. in variis Angliæ Bibliothecis.

Ex Hincmari libro de una & non trina Deitate Tom. I. Operum pag. 413. & 438. constat Ratramnum cum Godeschalco defendisse, & Hilarii atque Augustini dictis confirmasse verba veteris hymni: *Te trina Deitas unaque poscimus*,

Hh 2

(*a*) Ut a Petro de Marca Epist. ad Dacherium, ante Tom. II. spicilegii, & novæ editionis Tom. III. pag. 852. & ab Anselmo Parisio dissertatione adversus Allixium cap. 5. T. IV. perpetuitè de la Foy Parte 2. pag. 198. seqq. Joanne Harduino &c.

Omitto suspiciones parum credibiles eorum, qui auctorem comminiscuntur, vel antiquiorem multum, ut Prosperum, vel ducentis annis juniorem & vel Berengarium ipsum, vel ex ejus sectatoribus aliquem.

mus, pro quo Hincmarus maluit *Te summa Deitas*. Liber autem, quo id a Ratramno factum, ad nos non pervenit.

Bertrandus Agerius, Minorita, Episcopus Adjacensis in Corsica Insula, inde Glandatensis, & ab Anno 1371. ad 1392. Cardinalis Clementi septimo in schismate adversus Urbanum VI. amicus. Vide Waddingi Annales ad Annum 1371. n. 11. Scripsit teste eodem Waddingo *contra hæreses sui temporis*.

Alius *Bertrandus de Turre nobili*, quem cum superiore quidam confundunt, inter Minoritas sive Franciscanos *Doctor famosus*, atque ab Anno 1319. Archiepiscopus Salernitanus, & ab Anno 1320. ad 1334. Cardinalis. Scripsit *in IV. libros Sententiarum*. *Sermones Epistolares*, sive in Epistolas Missalis, excusos Argentinæ A. 1501. *Sermones in Evangelia*, *de tempore*, & *Sermones de Sanctis*, *ac Quadragesimales*. *Collationes Theologicas*. Tractatum de *paupertate Christi & Apostolorum*. Vide Trithemium cap. 548. Waddingi Annales Minorum ad Annum 1317. num. 2. seq. 1319. num. 13. 1320. num. 5. 1328. num. 18. & Bibliothecam pag. 60. Sermones hujus Bertrandi plus semel editos Argentorati ac Parisiis & in pluribus Bibliothecis MStos notat Pelhestrius, remarques Critiques sur les Essais de Litterature Paris 1703. 12. pag. 71. seq. Vide & Raynaldum ad Annum 1317. n. 32. * Hujus viri tractatus *de paupertate Christi*, *& Apostolorum* nihil forte est aliud, quam brevis disputatio legenda in codice quodam manuscripto Bibliothecæ Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis. Est autem codex hœdinus sæculo XV. scriptus, in quo disquisitio illa hunc titulum præfert. *Quæstio disputata*, *ut credo*, *per D. Fr. Bertrandum de Ordine Minorum Divina providentia Cardinalem*, *& Episcopum Tusculanum coram Papa* Incipit: *supposito quod paupertas evangelica*.

Antonius Bertrandus JCtus circa Annum 1467.

Bertrandus Casæ Dei Monachus, Scriptor libri tripertiti de Vita B. Roberti, fundatoris & Abbatis Casæ Dei, defuncti Anno 1168. (*a*) qui exstat in Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. II. p. 637. & cum Henschenii notis, in Actis Sanctor. 24. Apr. Tom. III. p. 326.

Bertrandus de Deucio, Uticensis Diœcesis, & Cardinalis, defunctus A. 1353. Octobris 21. Hic Vitam & Passionem Christi Salvatoris Latino Carmine Sapphico cecinit, sicut *Bertrandus Apoherius* Soterologium, sive Vitam Servatoris nostri versibus descripsit elegiacis, quam Gesnerus memorat editam Paris. in 4.

Bertrandus Mediolanensis, Ordinis Minorum, Cardinalis & ipse circa Ann. 1325. Videndum sitne hic Trithemio laudatus diversus a Bertrando de Turre, de quo jam dictum, nam & tempus & Religio & dignitas congruit, & hic quoque traditur scripsisse Sermones in Epistolas & Evangelia annua & de Sanctis, & Commentaria in IV. libros sententiarum.

Bertrandus, sive *Beltrandus de Monte Faventino*, JCtus, qui in Monte Pessulano, Civitate Galliæ Narbonensis docuit, obiitque exinde Cardinalis A. 1348.

Alius, ni fallor, *Bertrandus*, JCtus, quem Hispanum vocat, & in Clementinas scripsisse refert Nicolaus Antonius ex auctario Bibliothecæ Gesnerianæ.

Bertrandus Lagerius de Figiaco, vide supra, *Bertrandus Agerius*.

Bertrandus Parayate, Tolosanus, Theologus Augustinianus circa Annum 1420. Scripsit teste Philippo Elssio pag. 128. Encomiastici Augustiniani, in Actus Apostolorum, Epistolas Canonicas & Apocalypsin: & Milleloquium Veritatis (ex Operibus Augustini) cœpit, perinde ut Augustinus Triumphus quoque & Bartholomæus Augustinianus, de quo supra pag. 180.

Bertrandus Pastoris, Tolosanus, Augusti-

(*a*) Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 659.

gustinianus, Philosophus circa Annum 1390. scripsit eodem Elssio notante in priora Analytica & in Topica Aristotelis & de Ecclesiastica Veritate, Potestate & Paupertate. sive de triplici Ecclesiæ bono.

Petrus Bertrandus, Episcopus Nivernensis, & ab Anno 132. Æduensis, sive Augustodunensis, (*a*) & ab Anno 1331. ab 1349. Cardinalis, scripsit, præter *Responsa* varia, Actionem *de origine & usu Jurisdictionis Ecclesiasticæ & Secularis*, Parisiis 1495. & Tom. XII. Occani Juris pag. 408. & in Goldasti Monarchia Imperii, Tomo II. pag. 1361. Huic scripto in Bibliothecis Patrum Parisiens. & Goloniens. & in novissima Lugdunensi Tom. XXVI. additus etiam alius libellus *contra Petrum de Cugneriis*, super facto Prælatorum Ecclesiæ Gallicanæ pro ejusdem Ecclesiæ libertate. * Nescio quid sint Decretales Petri Bertrandi Archiepiscopi Ebredunensis, quæ extant in codice MS. Bibl. Vatican. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 924. Forte tamen nihil sunt aliud, nisi ejus glossæ in Decretales, & clementinas, quas in Gemmeticensi Bibliotheca extare notat Montfaucon ibidem Tom. II. pag. II. pag. 911. *tabula super Decretum* in cod. S. Gratiani Turonensis ibid. pag. 1277. In Bibliotheca Laudunensi est *Apparatus sexti libri Decretalium*.

Præter responsum ad Petrum de Cugnieres in cod. MS. D. Ranchini, extitisse notantur duæ aliæ pro ecclesiasticis responsiones. Ibid. pag. 1374.

Bertrandus Pontigniacensis, Ordinis Cisterciensis circa Annum 1247. scripsit jubente Abbate suo Johanne, de Vita & miraculis S. Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis, defuncti An. 1241. & sanctis adscripti (*b*) An. 1246. Auctor etiam antiphonarum aliorumque, quæ in Officio illius Archiepiscopi 16. Cal. Decembris. Confer Carolum de Visch in Bibliotheca Cisterc. pag. 54. & Angliam Sacram Tomo I. pag. 115.

Bertrandus de Porto, (de Poyet, sive di Poggieto) Cardinalis ab Anno 1315. ad 1346. scriptor dissertationis de factionibus *Gvelphorum & Gibellinorum*, Apologiæ contra *Occamum*, & Annotationum in doctrinam Petri Olivi de Paupertate.

Raymundus Bertrandus hæreticus, cujus mentio in Epistola Clementis IV. An. 1266. apud Edmundum Martene Tom. II. Anecdotorum p. 276.

Bertrandus e Trillia, vide supra, *Bernardus* pag. 234.

Bertrandus de Turre, vide paullo ante, pag. 244.

Bertruccius Medicus Lipsiensis circa Annum 1452. cujus *Collectorium in parte practica Medicinæ*, & ex eo *Tractatus de Venenis* MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi. Vide B. Joachimi Felleri Catalogum pag. 272. Idem videtur *Bertrusius*, cujus Collectorum librum memorat Sanderus inter Medicos in MStis Codicibus Belgi Parte II. pag. 89.

Besnensis Abbatiæ Chronicon. Vide *Johannes Monachus*. Multa eadem in Chronico *Sanbenigniano*, quod & ipsum Dacherius vulgavit.

Antonius de *Betonto*, (sive *Bitonto*, supra p. 122.) Apulus Butontinus, Ord. Minorum, qui post Annum 1440. Theologiam docuit Ferrariæ, Bononiæ & Mantuæ, & An. 1460. absolvit *Summam Theologiæ*, quæ MSta in Bibliotheca Regis Christianissimi. Ejusdem *Tractatum de causis, quare Deus peccabile fecit genus humanum*, & *Speculum animæ* scriptum A. 1449. Waddingus pag. 30. Bibliothecæ Fratrum Minorum commemorat. *Quæstiones Scholasticæ Theologicæ in Epistolas & Evangelia totius anni tam de tempore, quam de Sanctis*, plus simplici vice editæ Lugduni cum Postillis Nicolai Lyrani: Sicut Sermones Dominicales quoque Argentorati 1495. & Quadragesimales Lugdu-

(*a*) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. p. 185. seq.

(*b*) Vide Matthæum Westmonasteriensem pag. 330. & 305.

duni 1496. Vide Oudinum Tom. III. p. 2469.

Martinus de Betonto, Ordinis Præditorum An. 1353. qui præter Commentaria Logica, Physica, & Metaphysica traditur scripsisse de peste & regni Neap. ærumnis ad Ludovicum Regem Hungariæ.

Beulanus Presbyter, Britannus, Nennii Cambrorum Apostoli, post Eluodugum Magister, circa Annum Christi 600. cujus liber *de Genealogiis Gentium* a Baleo Centur. I. 71. & a Pitseo pag. 104. memoratur.

Bicinus de statu Monachorum, MS. in Bibliotheca Helmstadiensi, teste B. Polycarpo Leysero in Historia Poetarum medii ævi pag. 1125. Incipit:

Olim nostrum Ordinem Principes laudabant,
Et Romani Principes ipsum honorabant,
Grata privilegia gratis nobis dabant
Et præter suffragia nihil postulabant.

Joannes Biclariensis. Infra, *Joannes*.

Andreas Bilius, sive de *Biliis*, Mediolanensis, Augustinianus, Senis diem obiit circa Annum 1435. Vide supra in *Andrea* pag. 91. seq. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 179. seq. ubi inter alia affertur hoc ejus elogium ex Joannis Schiphovveri Chronico Oldenburgensium Archicomitum apud Meibomium Tomo II. Rerum Germanicarum pag. 164. seq. *Hic tam universalis homo fuit, ut Græcam, Hebraicam, Latinamque linguam haberet optime cognitam. Hic e duabus primis in nostram multa traduxit, & in arte oratoria alter Cicero, in Philosophia secundus Aristoteles, in Theologia Patris sui Augustini pedissequus perfectus erat. Quæstiones de anima, interpretationes Evangeliorum: Longobardorum & maxime Mediolanensium historias & alia multa apte & distincte composuit.*

Bindus Senensis, Ordinis Minorum circa Annum 1300. cujus Sermones de tempore & de Sanctis a Waddingo memorantur.

Stephanus Birchingtonus ex vico de Birchington in Insula Taneto, Sacerdos & Monachus Ordinis Benedicti, Cantuariensis, cujus *Historiam de Archiepiscopis Cantuariensibus* a prima Sedis fundatione An. Christi 597. usque ad Annum 1369. edita ab Henrico Warthono Tom. I. Angliæ sacræ pag. 1. 48. Auctiore hac Historia A. 1382. secundis curis a Birchingtono recensita usum Jo. Jocelinum idem Warthonus observat, qui dolet in eam se non incidisse: erroris autem arguit Pitseum, (*a*) qui pag. 910. ex Jocelini loco male intellecto Birchingtonum auctorem facit *Catalogi Episcoporum Eliensium*. Ejusdem, ut non dubitat Warthonus, Birchingtoni sunt, quæ in eodem Codice MS. reperit, necdum edita *Historia de Regibus Anglorum* ad Annum 1367. *De Pontificibus* & *de Imperatoribus Romanis* ad Annum 1378.

Birgerus Gregorii, Archiepiscopus ab Anno 1366. ad 1383. Upsaliensis. Tradidit *Historiam Ecclesiasticam*, quam impense laudat Joannes Magni Lib. 4. de vitis Pontificum Sveciæ. Utrum vero ea universalis fuerit, (inquit in spicilegio suo Joannes Hallervordus) cum amplius non extet, merito dubitat doctissimus Schefferus, descriptione Upsaliæ pag. 401. & ad Chronicon Archiepiscoporum Upsaliensium p. 84. Publicavit quoque Birgerus hic primus *S. Brigittæ* Wadstenensis, sub Legendæ Titulo, (*b*) Historiam: imo si Olai Magni verbis, quæ in addendis ad prædictam Joannis historiam profert, fides tribuenda, hic ipse eam totam composuit, quæ deinde varie interpolata fuerit, ut tradit Baazius in Historia Eccles. Sveciæ p. 124. Etiam Vitam

(*a*) Pitseum secutus Vossius pag. 541. *Brinckingtonum* appellat.

(*b*) Ericus Benzelius Episcopus hodie dignissimus Lincopensis notis ad Joannis Vastrovii vitam Aquiloniam pag. 70. monet nihil aliud esse quam *hymnum* laudibus Brigittæ dicatum & in breviario Upsaliensi adhuc obvium, qui incipit: *Brigittæ matris inclytæ*. Adde pag. 58. ubi Historia alia similiter pro hymno accipitur.

tam *S. Botvviti* Martyris scriptam ab hoc Birgero idem Scheferus notavit pag. 10. de Svecicis Scriptoribus. Sed & hæc intelligenda de hymno, qui exstat in breviario Strengnesiensi atque incipit: *triumphantis militiæ*.

Amalricus Augerius de Biterris. Supra *Amalricus* p. 81.

Bartrandus de *Blancafort*, Militiæ Templi Hierosolymitani Magister circa Annum 1230. Ejus Epistolæ ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Gestis *Dei* per Francos Tom. I. pag. 1176. 1178. 1181.

Hugonem Blancum Gregoriomastigem, etiam *Album* dictum, eundem esse cum *Benzone*, Albæ Episcopo, de quo supra pag. 210. seq. parum credibilis conjectura est viri docti in præfatione ad Tomum nonum reliquiarum MSS. omnis ævi diplomatum pag. 17. Vide infra in *Hugone*.

Blandinus Monachus scripsit *de Miraculis S. Agathæ* Virginis, quæ martyrium apud Cataneenses in Sicilia An. 241. obiisse & corpus ejus translatum Anno 1040. Constantinopolin, inde An. 1126. Catanam relatum esse fertur. Exstat scriptum in Actis Sanctorum 5. Febr. Tom. I. p. 643.

Michael Blangvangn Cornubiensis Anglus, (Pitseo pag. 322. & Vossio pag. 474. *Blaunpainus:* Ravisio Textori, qui versus ejus in suo Cornu Copiæ laudat, *Michael Anglicus*) circa Annum 1244. scripsit, eodem Vossio teste, *Historiam Normanniæ*, quam alii ignorant, Oudinus scriptam ab eo non potest sibi persuadere Tom. III. pag. 441. ubi de *poematibus* ejus, quæ in Bibliothecis Angliæ servantur, in quibus contra Henricum Abrincensem, & de Hugone Claromontensi Episcopo, de Odone Belluacensi, Fulcone Episcopo Londinensi &c.

Petrus de Blarrorivo, Parisiensis, Auctor *Nanceidos*, sive librorum sex, hexametris versibus scriptorum de bello Nancejano, in Annalibns Francicis Anno 1474. seq. non ignobili, qui primum impressi in celebri Lotharingiæ pago Divi Nicolai de Portu 1518. fol. & Gallicis deinde versibus redditi a N. C. Romano. Falluntur, qui hanc Nanceidem Gvilelmo Parisiensi tribuunt, vel excusam ajunt A. 1476. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2674. & Gruteri Delicias Poetarum Gallorum Tom. I. pag. 545.

Blasius Andernarius, aliis *Andromari*, Gallus Carmelita circa Annum 1378. quem Trithemius cap. 689. refert scripsisse Quæstiones & Collationes sive Sermones, & super sententias commentaria.

Blasius, qui circa Annum 1300. consignavit vitas quorundam Sanctorum. Vide Acta Sanctorum Tom. VI. Maji pag. 51. & pag. 54. ubi *Vita S. Zenobii* Mediolanensis.

Armegandus, aliis *Ermengardus Blasii*, Medicus Gallus in Montepessulano, qui circa Annum 1280. ex Arabico Latine vertit scripta Avicennæ & Averrois. Vide Colomesium in limine Galliæ Orientalis.

Blasius Cæsenas rituum Pontificii Sacelli Magister, cujus *Diaria Pontificia* MSta evolvit Cangius.

Joannes Baptista a S. Blasio, JCtus Patavinus, qui ab Anno 1457. jus docuit usque ad Annum 1492. quo diem obiit. Ejus *de actione & ejus natura*, quod juvenis & tyro scripsit, extat in Tomo III. Oceani Juris Parte II. pag. 43. Idem *Catalogum JCtorum*, sive Juris Interpretum, exemplo Baldi Ubaldi composuit, & Tractatum pro montibus Pietatis, Consilium in materia divisionis feudi, aliaque, quæ apud Pancirollum lib. 1. c. 118. & M. Mantuam p. 454. videantur.

M. Blasius, Ordinis Minorum, cujus *Circium*, nescio cujus argumenti librum, in Bibliotheca Sangermannensi bis exstare Cangius testatur.

Blasius Ortizius, in Decretis Doctor & Canonicus Toletanus, Auctor *Itinerarii Alexandri VI.* An. 1523. Adriani VI. an. 1522. ab Hispania Romam us-

usque, quod lucem vidit Toleti An. 1546. & in Baluzii Miscellaneis Tom. III. pag. 351. 470.

Otto de S. Blasio, Monachus Ordinis Benedict. in Diœcesi Constantiensi, qui conscripsit Chronici Ottonis Frisingensis continuationem ab Anno 1146. usque ad Annum 1209. cum eodem editam ab Urstisio. Johannes vero Heroldus etiam evolvit aliud ejus scriptum, cui titulus: *Ottonis a S. Blasio Chronica prima*. Libri series, inquit Heroldus, omnes sacræ historiæ genealogias ad Timotheum, Titumque Pauli discipulos usque figuris pulchre distinguit. Opus sane elegans & non contemnendum. Incipit: *Considerans historiæ sacræ prolixitatem, nec non difficultatem*.

Blegabridus Langvaridus Cambrensis, præter *locos communes*, quos Pitseus pag. 172. Commemorat: *Leges Ecclesiasticas Hoeli Dha*, sive *Boni*, Regis Walliæ circa Annum 940. latas Latine vertit, editas a Speelmanno Tom. I. Concil. Britanniæ pag. 408. 413. atque in Conciliorum editione Regia Tom. XXV. Labbei Tom. IX. Harduini Tom. VI. & Veneta Coleti Tom. XI.

Flavius Blondus Foroliviensis (di Forlì) ex Ravaldinorum familia, Pontificum Max. Eugenii IV. Nicolai V. Callisti III. & Pii II. Secretarius, majoribus dignitatibus Ecclesiasticis admovendus, nisi uxorem Paulam habuisset, ex qua filios quinque litteris ornatos reliquit, defunctus Romæ Anno 1463. ætatis 75. Erudite de Blondo Vossius pag. 585. cui jungendæ Apostoli Zeni observationes Tom. XII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 370. seqq. & Martinus Hanckius de Romanarum rerum Scriptoribus lib. I. pag. 201. seq. & lib. II. pag. 341. seq. In Operibus Blondi junctim editis Basileæ 1559. fol. continentur:

Romæ triumphantis libri X. quorum I. & II. de veterum Romanorum Religione: III. IV. V. Republica: VI. VII. Militia: VIII. IX. X. triumphis, moribus & institutis.

Romæ instauratæ, qualis post crebras vastationes fuit Blondi temporibus, *libri III.*

De origine ac gestis Venetorum liber, ex editione Veronensi 1481. fol.

Italia lustrata, sive *illustrata* per regiones, seu provincias XVIII.

Historiarum ab inclinato Romano Imperio, & Roma per Alaricum Gothorum Regem Anno Christi 410. capta usque ad Annum 1440. *Decades tres*, libri XXXI. Decadum duarum priorum, quæ in Anno 1400. desinunt, Epitomen composuit Æneas Sylvius, postea Pius II. Papa, quæ legitur in ejus Operibus pag. 144. 281.

In Diario Eruditorum Italiæ Tom. XII. pag. 376. memorantur Blondi scripta, quæ lucem non viderunt: *Liber de locutione Romana* ad Leonhardum Aretinum: *Historia Foroliviensis*, & *Consultatio an bellum vel pax cum Turcis magis expediat Reipublicæ Venetæ*. Hic est Blondus, cui Brutum Ciceronis debemus, ut ipse refert in Italia illustrata pag. 346. *Nos vero cum publicis patriæ tractandis negotiis adolescentes Mediolanum adiissemus, Brutum de claris Oratoribus primi omnium mirabili ardore ac celeritate transcripsimus, ex quo primum Veronam Gvarino, post Leonhardo Justiniano Venetias misso, omnis Italia exemplis pariter est repleta*.

Bobini Chronicon, infra, *Boniti*, sive *Bonizzi*.

Bobolenus Presbyter & Monachus Grandivallensis in diœcesi Basileensi sub extremum sæculi septimi, scripsit *Vitam S. Germani* Abbatis primi Grandivallensis & circa Annum 677. lancea transfossi Martyris, quæ exstat in Actis Sanctorum 21. Febr. Tom. III. p. 263. & in Mabillonii Actis Benedictin. Sec. 2. p. 511.

Joannes Boccacius, natus Certaldi in Tuscia An. 1313. & A. 1375. ibidem mortuus, Vir ingenio nobilis potius, quam genere, vel dignitatibus: a Leontio Pylato Thessalonicensi edoctus Homerum amare atque intelligere, a Petrar-

trarcha operam dare omni liberali doctrinæ atque eloquentiæ, cum quo Magiſtro ſuo *Etruſci ſermonis elegantiam ad ſummum perduxiſſe* judicatus eſt ab Erythræo pinacotheca tertia pag. 219. Monuit eum S. Petrus Petronus, ne ſcriptis ſuis præberet exemplum nequitiæ, qui etiam mortem ei inſtantem prædixiſſe traditur in Actis Sanctorum Maji Tom. VII. pag. 228. Illius autem nequitiæ in Hetruſcis fortaſſe aliqua, in Latinis ejus ſcriptis veſtigia vix ulla exſtant, quæ non alia quantum novi typis exſcripta, quam hæc quinque:

1. *Genealogiæ Deorum*, *libris XV.* ad Hugonem, Hieruſalem & Cypri Regem: quas Lud. Vive judice (*a*) in unum corpus redegit felicius, quam illo erat ſeculo ſperandum, tametſi in interpretandis fabulis ſæpe eſt nimius, frigiduſque. Prodiere Regii Lepidi 1481. fol. Vicentiæ 1488. Venetiis 1497. & per Auguſtum de Zannis 1511. & cum notis Jacobi Micylli Baſileæ 1530. Et Italice a Joanne Betuſſi Venetiis 1553. 1564. 1581. 1585. & ex Georgii Valentini recognitione 1606. 1617. 1627. 1644. 4. nec non Gallice Pariſiis 1531. fol. Libri XV. capite ſexto laudat ſcriptores recentes, quibus uſus eſt, *Paulum* Peruſinum maxime, cuſtodem Bibliothecæ Roberti, Hieruſalem & Siciliæ Regis, quem, ait, *librum Collectionum* ſcripſiſſe, *in quo quicquid de Diis Gentilium non ſolum apud Latinos, ſed etiam apud Græcos inveniri poteſt, adjutorio Barlaæ*, ſive Barlaami Græci, *collegit*. Laudat præterea Petrarcham, quem *venerandiſſimum Præceptorem* appellat, & *Leontium Pylatum*, de quo & capite ſeptimo, & *Andalum* de Nigro, Januenſem, cujus plura ait exſtare *opuſcula Aſtrorum*, *Cœlique motus oſtendentia*: tum *Dantem Aligerium* & *Barlaamum* Baſilii Cæſarienſis Monachum, & *Paulum* Geometram, civem ſuum.

2. *De montium & ſylvarum nominibus*, *fontibus*, *lacubus*, *fluminibus*, *ſtagnis*, *paludibus*, *nominibus maris*: ſæpius prodiit cum Genealogiarum opere, ut Venetiis 1497. 1511. 1514. &c. Vibio Sequeſtri Boccacium multa debere, quem nominare præteriit, a Voſſio jam cap. XI. §. 11. de Philoſophia, aliiſque notatum.

3. *De claris mulieribus* liber, in quo non neglexit Johannæ Papiſſæ mentionem facere. Bernæ 1539. fol. atque alibi. Exſtat & translatus hic liber Gallice, Italice, Hiſpanice & Germanice. Vide Hendreichium pag. 609.

4. *De caſibus Virorum & Fœminarum illuſtrium libri X.* Auguſtæ Vindel. 1544. & Pariſiis fol. Etiam hoc opus verſum Gallice Lugduni 1483. fol. Anglico etiam metro in Bibliotheca Bodlejana, & Italice interprete Johanne Betuſſio, cum auctario Franciſci Serdonati.

5. *Hiſtoriæ Romanæ Compendium* uſque ad Neronem, Venetiis 1534. & 1549. 8. Coloniæ 1534. 8. Argentorati 1535. Confer Martinum Hanckium de ſcriptoribus rerum Roman. cap. 43.

Inter Hetruſcas ejus lucubrationes decantatiſſimum eſt, quod circa Annum 1350. compoſuit, *Decaemeri*, ſive centum novellarum relationum opus, quarum prima editio Florentina Anni 1470. (*b*) fol. quam ſecutæ Veneta 1492. Florentina apud Juntas 1527. tum Venetæ 1538. 4. & 1541. 4. recenſente *Ludovico Dulci*, & 1542. 4. *Antonio Brucioli*, & 1546. 4. *Franciſco Sanſovini*, atque iterum Venetiis 1550. 4. & 1552. 4. cum notis & indicibus Ludovici Dulcis, & 1557. 4. ex recenſione *Hieronymi Ruſcelli*, & Lugduni 1552. 12. cum Annotationibus (*c*) ex proſis *Petri Bembi* repetitis, & Florentiæ 1573. 4. editio ad cenſuram *Indicis Tridentini* emendata: ad quam

(*a*) Lib. 3. de tradendis diſciplinis.

(*b*) Confer Epiſtolam *Bonamici* raccolta d' opuſculi ſcientifici Tom. I. pag. 379. ſeqq. Journal des Savans A. 1727. Juin pag. 198. nec non *Rollii* An. 1730. Septembr. pag. 49. Mem. de Trevoux A. 1727. p. 1611.

(*c*) Tre diſcorſi di Girolamo Ruſcelli a Lud. Dolce, intorno al Decamerone del Boccacio &c. Venez. 1553. 4.

Annotiones (*a*) ſeparatim vulgatæ ibidem 1574. 4. Editio integrior curante *Leonhardo Salviato*, An. 1582. & 1587. apud Juntas, ad Amaretti Mannelli autographon Anni 1384. comparatæ, cujus Salviati Obſervationes (*b*) etiam viderunt lucem Venetiis 1584. 4. Exſtat quoque Veneta 1612. 4. cum *Hieronymi Ruſcelli* notis, ex recenſione Ludov. Groti, Florentina An. 1627. Amſtelodamenſis 1665. 12. & Lond. 1726. 4. cum *Rollii* editoris notis, inſiſtens veſtigiis editionis Anni 1527. Nec non Neapoli 1719. 4. duobus Voluminibus, quam ſecuta editio melior cæterorum plerorumque Hetruſcorum Boccatii Scriptorum, ibidem 1724. 4. quatuor Voluminibus, curante neſcio quo, cui ſub nomine *Cilenii Zacclori* placuit deliteſcere. Reſtant adhuc *la Teſeide*, & il *Filoſtrato*, poema in ottava rima, ut vocant, cujus generis carmen primus Boccatius Italos, notante Creſcimbenio docuit, ſicut Epicum quoque: nec non Epiſtolæ quædam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXXVI. pag. 368. Decaemeri exſtat etiam verſio *Germanica*, Auguſtæ Vindel. 1490. fol. & Sigiſmundo Feyerabend curante, Argentor. 1561. fol. & *Gallica* Antonii de Macon, Pariſiis 1559. 8. & *Hiſpanica*, excuſa Medinæ Campi 1543. & Vallidoleti 1550. fol. & *Belgica* Harlem. 1564. 8.

De Boccacio plura editores Franciſcus Sanſovinus aliique, qui vitam ejus vel elogia ſcripſere, Jovius pag. 13. Papyrius Maſſonus Tom. II. elog. pag. 185. Boiſſardus Tom. I. imagg. pag. 96. Bullartius Tomo I. Academiæ Scientiarum pag. 262. Michael Pocciantus & Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 269. Bælius in Lexico, Juſtus Fontaninus de Eloquentia Italica pag. 90. Bailletus in judiciis Tom. II. Parte II. p. 49. 52. &c. * Inter veteres Græcorum librorum interpretes accenſendum eſſe Boccacium nunquam legi. Deberi tamen illi verſionem ex Græco libelli Ariſtotelis nomen præferentis inſcripti *de admirandis narrationibus* docuit me Laurentius Abſtemius Maceratenſis in libello *de verbis communibus* juncto libello Hecatomytium ſecundo. Ita enim ille: *Joannes Boccatius vir ætatis ſuæ doctiſſimus ſequor ejus* (verbi proſequor) *ſimplex in patiendi ſignificatione poſuit in libello Ariſtotelis de Admirandis auditionibus, quem e Græco in latinum convertit*. Hæc forte verſio non altera eſt ab ea, quæ legitur in vulgatis Ariſtotelis latinis codicibus ab ignoto auctore data.

Radulfus Bocking, Anglus, Ordinis Prædicatorum, ſcripſit *Vitam S. Richardi* Ciceſtriæ in Anglia Epiſcopi, editam in Actis Sanctorum 3. April. Tom. I. p. 282.

Petrus Boerius, Narbonenſis, Doctor Decretorum, & ex Abbate Anianenſi Ordinis Benedicti Epiſcopus Urbevetanus ab Anno 1364. & ab Anno 1370. Vaſionenſis, atque iterum Urbevetanus An. 1376. qua ſede pulſus An. 1378. ab Urbano VI. cum Clementi VII. contra ejus partes faviſſet, rediit in Galliam & Sacellanus Caroli VI. Regis An. 1380. obiit. Scripſit *Commentarium duplicem in Regulam S. Benedicti*, unum ad Dominos ſacri Provincialis Capituli Monachorum Nigrorum præſidentes, & alterum ad Carolum V. Regem Galliæ, quem etiam miſit ad Monachos S. Scholaſticæ de ſpecu. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1474. & Oudinum Tom. III. pag. 1123. ſeq. Deinde Commentarium *in Benedictinam*, ſive Conſtitutionem Papæ Benedicti XII. pro Ordine Benedictino, & ſuper extravagante, *Paſtor Bonus*. Quod autem memorat Poſſevinus, *Speculum Monachorum*, non diverſum eſſe puto a Tractatu *de Profeſſione Monachorum*, quod MS. Lipſiæ in Paulina notatur in Catalogo ejus Bibliothecæ pag. 198. ubi Boerius ſcribitur Abbas *S. Am-*

(*a*) *Annotationi e diſcorſi fatti dalli Deputati di loro Altezze Sereniſſime de' Medici.*

(*b*) Avvertimenti della lingua, ſopra'l Decamerone, da Lionardo Salviati.

S. Ammani, typorum vitio, pro *Aniani*. Etiam librum *de signis locutionum* ei tribui video. Sed præcipuum ejus opus *de Vitis Pontificum* ad Carolum VI. Galliæ Regem, quod MS. in Regia & aliis Galliæ Bibliothecis. Vide Petrus Boerius.

Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius, Vir dignitate illustris, illustrior ingenio, Scriptor librorum de Consolatione Philosophiæ & aliorum insignium lucubrationum: jussu Theodorici Regis, cujus tyrannidi suffragari nolebat, fustibus peremtus est in Carcere Anno *Christi* 524. 23. Octobr. De illo ejusque scriptis nolo repetere, quæ dixi lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 15.

Boetius de Dacia, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1350. scripsisse traditur in Aristotelis libros de sensu & sensato, de morte & vita, de somno & vigilia: nec non de æternitate Mundi & Summam Dialecticam. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 640. In libros Topicorum, Analyticorum utrorumque, & Elenchos Sophisticos MSS. teste Sandero pag. 197. Biblioth. Belgic.

Wulfinus Boetius, Episcopus Pictaviensis circa Annum 830. scriptor *Vitæ S. Juniani* Abbatis Seculo VI. Mariacensis ad Idoleum Abbatem Nobiliacensem, quæ exstat in Mabillonii Actis SS. Benedictin. Sec. I. pag. 307.

Petrus Boherius, supra, *Boerius*.

Henricus Bohick, Leonensis Aremoricus, JCtus circa Annum 1390. Scriptor *Commentariorum in quinque libros Decretalium*, & *in Titulum Clementinæ de vita & honestate Clericorum*, qui MSS. in variis Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1251.

S. Boisilus, Anglus, Maibrosensis Abbas circa Annum 702. cujus libellum *de fide, quæ per charitatem operatur*, laudat Pitseus pag. 113.

Radulphus Bokkyng, Cicestrensis Anglus, Ordinis Prædicatorum, scripsit *libros II. de Vita S. Richardi*, Cicestriæ in Anglia Episcopi, defuncti Anno 1255. editos in Actis Sanctor. 3. Apr. T. III. p. 282. Idem est, ni fallor, qui super sacram Scripturam citatur a Gvilelmo Occamo in compendio errorum Johannis XXII.

Gvilelmus de Boldensleve, nobilis Vir Germanus, antea dictus *Otto de Rienhuss*, qui Anno 1315. deserto Ordine Prædicatorum, & absolutione hujus desertionis impetrata a Pontifice, petiit terram sanctam, illiusque itineris historiam An. 1336. scripsit ad Cardinalem Talayrandum, de quo diligentissime Baluzius Tomo I. Paparum Avenionensium pag. 770. seq. & p. 774. seq. de Gvilelmo nostro, quem *de Baldensel* appellat cum Canisio, & quem in veteri Gallica versione Itinerarii, MS. in Bibliotheca Regia Paris. quam An. 1351. composuit Johannes de Yppre, testatur *de Boldesele* nuncupari. Latine editum est a Canisio cum Epistola ad Petrum Aulæ Regiæ Abbatem Tom. V. Lectionum antiquarum Parte 2. pag. 96. & Tom. IV. editionis novæ pag. 332.

Bomeologninus, sive *Bombologninus*, e Gabiano, Bononiensis, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1320. idem Echardo Tom. I. pag. 723. judice cum *Bartholomæo Bononiensi*, de quo supra pag. 17.6 seq. certe & hujus non alia scripta referuntur, quam in IV. libros sententiarum, in quinque prædicabilia, decem Prædicamenta, & sex Principia Gvilelmi Porretani.

Bonacursius, qui Anno 1190. scripsit *Manifestationem hæreseos Catharorum, quondam Magister illorum Mediolani, nunc autem Catholicus*. Edita a Dacherio Tom. XIII. Spicilegii pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 208. Alius *Bonacursius*, Ordinis Prædicatorum, qui circa Annum 1262. scripsit Græce contra Græcos. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 156. seq. * Libellus ille adversus Catharos a Dacherio vulgatus, repræsentatur etiam in meo codice hœdino, ex quo nonnulla elicui ab edito Dacherii frustra re-

repetenda; atque illud imprimis, quod Dacherianus Bonacursius episcopus erat Catharorum, quem titulum Episcopi nuspiam legas in nostro codice. Est insuper multo fusior codex noster præ Dacheriano. Vicissim autem multa desunt in nostro, quæ in Dacheriano apparent; nam post titulum capitis illius, *quod Christus a Patre sit genitus, & quod idem cum Patre sit creator, & Deus*, statim codex noster omissa ejus capitis probatione transit ad alia; nam habet: *hæretici qui habent ordinem suum de Drugutia: Marchisius scilicet de Sorano Episcopus illorum de Sensario, & Amizo filius ejus major prælatus unius partis hæreticorum credunt, & prædicant, & pro vero habent duos dominos esse sine principio, &c.* Tum prosequitur per multa folia, quæ desunt in edito. Tandem absolvitur nihil addens de Arnaldistis, de quibus in Dacheriano. Opusculum istud quod adeo multum differat ab editis suo facile tempore publici juris faciam.

De *Bonaccursiis* Jurisconsultis adi Pancirollum II. 24. & 67.

Bonagratia Italus, Ordinis Minorum, circa Annum 1330. cujus *Articulos probationum* contra fratrem Ubertinum de Casalis edidit Baluzius Tomo I. Miscellan. pag. 293. Libellum *de paupertate Christi* & alia inedita memorat Oudinus Tomo III. pag. 889.

Bonagvida Aretinus JCtus circa Annum 1220. cujus *Margaritam Juris* & *Introductorium Advocatorum* laudat Trithemius cap. 433. etiam *in Decretales* scripsisse notat Gvido Pancirollus lib. 3. c. 11. * *Summa de Patronorum muneribus* in partes 5. distincta. Codex Taurin. CCLXIX. Ejusdem *Tractatus brevis de Dispensationibus* continetur in MS. cod. 451. Feliniano.

S. Bonaventura, Græce *Eutychius*, sive *Eustachius*, Balneoregiensis Hetruscus, alio nomine *Joannes Fidanza*, inter Scholasticos *Doctor Seraphicus*, Ordinis Minorum Generalis, Episcopus Albanensis, & per breve tempus Presbyter Cardinalis, interfuit Anno 1274. Concilio Lugdunensi, postque primam ejus Sessionem obiit anno ætatis 53. & deinde Sanctis adscriptus est An. 1482. & Doctor Ecclesiæ A. 1587. Ex Epitaphii testimonio *bona sua semper ventura credidit Bonaventura dum vixit: præsentia ubi vidit, mutavit nomen cum vita*. Elatus (*a*) est funere, quale a memoria hominum gloriosius non legitur. Nam interfuit, & exequias sua præsentia *Gregorius X.* Pontifex summus cohonestavit. Adfuit *Imperator Græcorum* per Græcos proceres: Latinus vero Orientis Imperator *Balduinus* II. per se ipsum. Occidentis autem imperio tunc vacante, adfuit *Jacobus Rex Aragoniæ*; adfuerunt *Patriarchæ Constantinopolitanus & Antiochenus*, *Cardinales universi*, Præsules ex Archiepiscoporum & Episcoporum ordine quingenti, Abbates sexaginta, alii minorum gentium Antistites ac sacerdotes supra mille; Regum ac Principum complurium Oratores, Tartarorum & aliorum populorum Legati; sacri demum ac politici ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus solenniter operatus est, & laudationem funebrem dixit *Petrus Tarantasiensis*, ordinis Prædicatorum, ex Archiepiscopo Lugdunensi Cardinalis & Episcopus Ostiensis, ac demum Innocentius V. Papa. Multa de eo Waddingus tum in Bibliotheca fratrum Ordinis Minorum, tum in Annalibus, variis in locis ab Anno 1221. & ad Annum 1274. & 1482. (qui etiam novam Operum Bonaventuræ editionem locupletiorem, præmissis ad singula censuris, dare voluit) tum Acta Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 811. seqq. Raynaudus indiculo SS. Lugdunensium Tomo VIII. Operum pag. 37. seqq. & Dominicus de Colonia in Historia Litteraria Lugdunensi, edita Gallice Tom. II. pag. 307. quibus Possevinum, Bellarminum, Caveum, &, qui fusius de illo ac de scriptis

(*a*) Miræus auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 72. editionis a me curatæ.

tis ejus disseruit, Oudinum Tomo III. pag. 372. seqq. adjungere liceat. Cum autem unica exstet operum Bonaventuræ editio, quæ curantibus Constantio Sarnano Cardinale, & Angelo Roccha, a Francisco Labata, Romæ ab Anno 1588. ad 1596. octo Voluminibus in fol. Sixti V. & Clementis VIII. auspiciis lucem vidit, eam strictim referre ex usu lectoris esse existimavi.

TOMO I.

Isagoge in S. Scripturas, sive *Principium Sacræ Scripturæ*. *Sermones XXIII.* in diversa loca *Hexaemeri* ex ore dicentis excepti. Expositio *in Psalterium*, *in Ecclesiasten*, (non in Ecclesiasticum, ut Jacobus le Long pag. 644. Bibliothecæ Biblicæ) *in Lamentationes Hieremiæ* Prophetæ.

TOMO II.

Expositio *in Caput VI. Matthæi*, & *in Lucam*. Postilla & Collationes *in Evangelium Johannis*.

TOMO III.

Sermones de tempore & de Sanctis per totum annum, & de communi Sanctorum. Sermones de tempore Argentinæ 1496. in 4.

TOMO IV.

Commentarii *in librum primum & secundum*, &

TOMO V.

In tertium & quartum Sententiarum, ex edit. Norimb. 1491.

TOMO VI.

Opusculorum (quorum pleraque jam An. 1489. 1495. 1504. & 1563. prodierant, vel recusa etiam deinde 1609. 1611. & 1647. de quibus editionibus Oudinus) *pars prima*. De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium libris VII. Centiloquium libris IV. Pharetra, sive libri IV. ex Patribus sub certis digesti titulis. Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendiosum in libros Sententiarum. Sententiæ quatuor librorum Sententiarum, Carmine digestæ. Incipit: *O fons splendoris*. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De septem donis Spiritus Sancti. De tribus ternariis peccatorum infamibus. De resurrectione a peccato per Gratiam. Diæta Salutis. De Ecclesiastica Hierarchia.

Secunda pars, Soliloquium. De meditatione Vitæ *Domini* nostri *Jesu Christi*. Libellus meditationum. De septem gradibus contemplationis. De quinque festivitatibus pueri *Jesu*. Officium de Passione Dominica. De sancta Cruce laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus Mariæ, quod sub nomine *Bonaventuræ Baduarii di Peraga* Augustiniani, qui Anno 1380. vixit, impressum Norimbergæ, Augustæ & Argentorati 1476. Bonaventuræ nostro, ut pleraque alia abjudicatur ab Oudino Tom. III. pag. 409. De corona, sive rosario B. Mariæ. De compassione ejusdem. Philomela (*a*) passioni Domini aptata per septem horas, cujus carminis initium:

Philomela prævia temporis amœni
Quæ recessum nuntias imbris atque cœni &c.

Aliud Carmen, Opus contemplationis, quod incipit: *Jesus ineffabilis*. De septem Verbis Domini in Cruce. Psalterium B. Mariæ majus, & Psalterium B. Mariæ minus, (de quibus plura dixi in Indiculo Mariano.) Carmina super Canticum: *Salve Regina*. Initium: *Salve Virgo Virginum*. Epistola ad Magistrum innominatum.

TOMO VII.

Pars Opusculorum tertia De institutione Vitæ Christianæ. De regimine animæ ad *Blancam*, Hispaniæ Reginam. Speculum animæ. De decem Præceptis. Formula aurea de gradibus Virtutum. Itinerarium mentis in *Deum*. De septem itineribus æternitatis. Stimu-

(*a*) Ab Andrea Schotto etiam edita in Ludovici Granatensis Operibus Tom. III. pag. 741. Hæc a Jo. Baleo V. 79. pag. 430. refertur ad *Joannem Hovedenum* Anglum. De longiore metaphrasi Latina Johannis Baptistæ Rossi Soc. Jes. & Italica Jacobi de Portu vide Leyserum de Poetis medii ævi p. 1005. ex Waddingi p. 75.

mulus Divini amoris, Gallice non ita pridem versus editusque separatim a Godello, Parisiis 1713. 12. Parvum bonum, sive incendium amoris. Exercitiorum spiritualium libellus, Fasciculiarius. Viginti quinque memorialia. Confessionale. De ratione confitendi. De puritate Conscientiæ. De præparatione Sacerdotis ad Missam. Expositio Missæ. De sex alis Cherubim. De sex alis Seraphim.

TOMO VIII.

Pars Opusculorum quarta. De triplici statu Religiosorum. Speculum disciplinæ propter Novitios. Viginti passus Novitiorum. In Regulam Novitiorum. De Processu Religionis. De contemtu Seculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vitæ, ad Sorores. Declaratio Regulæ Minorum. Determinationes Quæstionum circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores prædicent & Confessiones audiant. De paupertate Christi, contra Magistrnm *Gvilelmum de S. Amore*, (*a*) Matisconensem Canonicum. (vide Bzovium ad Annum 1257. num. 4.) Quod Christus & Apostoli nudis pedibus incedebant, sive de sandaliis Apostolorum. Apologia Evangelicæ paupertatis, adversus *Gerhardum de Abbatisvilla*. Contra Calumniatores Regulæ Franciscanæ. Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum adversantur. De non frequentandis quæstubus (*b*) cavendisque discursibus. Octo Collationum libellus ad fratres Tolosanos ex editione Argentorat. An. 1495. De reformandis Fratribus ad Ministros Provinciales & Custodes.

In Appendice Compendium Theologicæ Veritatis. Summa de essentia, invisibilitate & immensitate *Dei*. De mystica Theologia. Incip. *Vix Sion lugent*.

Hactenus junctim edita Bonaventuræ Opera.

Alia, quæ in Tomis Operum Bonaventuræ non exstant, & a Waddingo pag. 69. Bibliothecæ Fratrum Ordinis Minorum memorantur, hæc sunt:

Summa Grammaticæ speculativæ. Inc. Quæritur utrum conclusio.

Tractatus Logicæ de signis universalibus in quatuor partes distributus. Inc. Circa signa universalia.

Quæstiones super libros de Generatione. Quæritur an scientia.

Quæstiones super 4. lib. Topicorum. Omne quod appetitur.

Quæstiones super Libros Meteororum. Quæritur utrum scientia.

Epistolæ aliquot.

Postillæ in Cantica Canticorum.

Tractatus super illa verba Psalmi 45. *Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus*. Inc. Sicut inter omnia.

Tractatus in cap. 5. Ezechielis. Cum essem in medio.

In cap. 10. ejusdem. Ingredere in medio.

In cap. 4. Apocalypsis. Quatuor animalia.

In cap. 5. ejusdem. Vidi in dextera sedentis.

In universam Apocalypsim Commentaria. Præmittitur huic libro.

Opusculum doctissimum dictum *Verbum abbreviatum*, in quo per multa capita omnes commendat virtutes, & vitia docet fugienda.

Opusculum *de Corpore, & sanguine Christi*. Ad honorem gloriosæ.

Alia etiam pleraque scripsisse testantur plerique. Sixtus Senensis libro quarto Bibliothecæ reliquisse ait, *Compendium metricum Scholasticum utriusque Testamenti versibus dimetris Jambicis*, libera, solutaque syllabarum lege, quos ita disponit, ut singula Tetrasticha summam unius capituli contineant, ejus initium ait esse: *Mundus fit in principio*.

Petrus Galesinus in ejus vita: *Multos veteris Testamenti, & omnes libros novi exposuisse*, scribit. Ptolemæus Lucen-

(*a*) Henr. Gandavens. cap. 47.

(*b*) Male apud Bellarminum, Caveum & alios excusum *Quæstionibus*.

censis *ad omnes Pauli Epistolas Commentarios* adhibuisse.

Petrus Rodulphus, *In Evangelia, & Epistolas totius anni* scripsisse, & opus se accepisse a Laurentio Campeggio Feltrensium Episcopo narrat: Insuper ait composuisse *Officium sancti Francisci, Libellum majoris Introductorii; De partibus domus religiosæ dialogum. Librum de Consideratione: de Divisione rerum Universi, Epistolam ad Michaelem Imperatorem Græcorum, secundam ad suam sororem, tertiam ad sororem sanctæ Claræ*. Item quæ diximus, *Commentaria in Cantica, & in Apocalypsim*. In Bibliotheca Florentina Patrum Conventualium habetur ejus opusculum, *de Ortu scientiarum*. Toleti Anno 1525. & alibi non semel prodiit sub ejus nomine opusculum inscriptum, *Doctrina Cordis*, Hispanice traductum.

Joannes Rioche affirmat ejus opus esse prosam illam, seu metrum *Lauda Sion Salvatorem*, quod in Missa solemnitatis Corporis Christi recitatur; idque ipsum asserit Pisanus in suo Catalogo supra relato, & quidem redolet stylum, & facilitatem Rhythmorum Bonaventuræ, in quorum suavi concentu erat felicissimus. Quid si totam Missam ille composuerit, & sanctus Thomas Aquinas Officium? Jussus enim uterque per Urbanum Quartum id Officium ordinare, quid si acceptum fuerit Thomæ Officium, grataque Missa Bonaventuræ? Alphonsus Ciccarellus, insignis confictor librorum, qui sub Gregorio decimotertio perniciosas imposturas, & fraudes luit pœna capitali; hæc tribuerat Bonaventuræ opuscula; sed vere Apocrypha, & spuria. Opus intitulatum, *Flos Florum*. Alterum *Lilium Originalium*. Tertium, *de pœnis Inferni, & gloria Paradisi*. At vero genuina ejus opuscula ad tercentum pervenisse asserunt, Marianus Florentinus; Octavianus a Martinis Sinvessanus, Stephanus Brulifer, Firmamenta trium Ordinum, Petrus Galesinus, & alii. *Hæc Waldingus*. * Præteriisse pigeret miram nominis transformationem, qua deformatur scriptoris huius nomen in cod. MS. Bibl. Fesulanæ, cujus *Bibliothecæ summam* nuper Florentinis typis evulgavit vir doctus P. Antonius Pallavicini Canonic. Regularis, eamque ad me, qua est humanitate, transmisit. En illam: *Magistri bonæ fortunæ breviloquium in S. Scripturam*.

Bonaventura Aesinus, Ordinis Minor. a Cangio memoratur ex ejusdem Waddingi Bibliotheca Franciscanorum pag. 61. qui tamen nec de ætate ejus docet, nec quicquam ejus memorat nisi *Sermones* in singulas Anni Dominicas, MStos Patavii.

Bonaventura Baduarius de Peraga, Patavinus, Ordinis S. Augustini, & ab Anno 1384. ad 1389. Cardinalis, cui alii malunt tribuere *Speculum de laudibus B. Mariæ*, quod inter S. Bonaventuræ Opera Tom. VI. legitur, ut supra pag. 253. dicere me memini. Eidem *Meditationes de Vita Christi* & *in libros Sententiarum Tomos quatuor* tribui video a Molano apud Miræum in auctario de S. E. pag. 81. & a Philippo Elssio pag. 131. Encomiastici Augustiniani: *Breviloquium* quoque, quibus titulis itidem inter S. Bonaventuræ opera leguntur. Ab hoc Baduario præter rem distinguitur apud Cangium Bonaventura Patavinus Augustinianus Theologus Cardinalis A. 1320. Idem enim est, qui per immissum a Patavino regulo sicarium, sagitta confixus Romæ A. 1389. occubuit. Vide V. C. Jo. Dav. Kœleri Schediasma Historicum de Numismate Jacobi Grandis de Carraria, Domini Patavii, editum Altorf. 1717. 4. Trithemius cap. 564. hunc Bonaventuram libertatis Ecclesiæ defensorem acerrimum & Martyrem celebrat, ex scriptis autem ejus nulla alia commemorat nisi *Sermones de tempore & de Sanctis*. His Elssius aliique *Sermones ad Clerum* & *Commentaria in Canonicas S. Jacobi & Johannis Epistolas* adjungunt, & *Sermonarium Scholasticum* in Evangelia totius anni, &

Vi-

Vitas Sanctorum, & *Ternarium* ſive trinum bonum Conſcientiæ.

Bonaventura Brixianus, Ordinis Minorum, cujus *Regulam*, ſive *Normam Muſicæ Planæ*, ſeu *Gregorianæ* apud Waddingum video memorari. Apud Poſſevinum perperam excuſum: *Regulam Muſicæ plane digeſſit*, nam debebat eſſe *Muſicæ planæ*.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Prædicatorum, qui de terra ſancta ſcripſit, circa Annum 1240. infra, *Brocardus*.

Bonaventura e Callio, Italus, e Waddingo apud Cangium memoratus, nihil aliud de eo referente, quam Tractatus nonnullos variarum rerum reliquiſſe, qui in Bibliotheca Franciſcanorum Bononiæ aſſervantur. Nec plura Henricus Willotus, Franciſcus Gonzaga, & Rodulphus Toſſiniacenſis apud Poſſevinum.

Chriſtophorus de Bondelmontibus, Florentinus Presbyter, cujus *liber Inſularum Archipelagi* An. 1422. ex Civitate Rhodi miſſus ad Jordanem Cardinalem, MS. exſtat in variis Bibliothecis Italiæ, Galliæ & Belgii. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2331. & Julium Nigrum pag. 137. ſeq. Hiſtoriæ Scriptorum Florentinorum. Ex hoc libro adhuc inedito *Deſcriptionem Conſtantinopoleos*, edidit Cangius in notis ad Cinnamum pag. 179. 181.

Honoratus Bonetus, Gallus, non Auguſtinianus, ſed Prior Carthuſiæ Gallionenſis in Archiepiſcopatu Rothomagenſi, ſcripſit circa Annum 1395. *Somnium Viridarii* adverſus Schiſma, ex quo Latine nonnulla refert Joannes Wolfius Tom. I. Lectionum memorabilium pag. 646. ſeq. præter rem illud referens ad Carolum V. Galliæ Regem, tanquam Auctorem. Confer Oudinum Tom. III. pag. 1271. ſeq. ubi de Opere ejuſdem Boneti, quod de eodem argumento lingua Gallica Provinciali editum Pariſiis 1493. fol. *Arbre des Batailles*.

Bonifacius I. Pontifex Romanus ab Anno Chriſti 418. 29. Decembr. ad 423. Septembr. 4. de quo Tillemontius Tom. XII. Memoriarum Eccleſ. pag. 385. ſeq. *Epiſtola ad Epiſcopos* Galliæ, & altera *ad Hilarium*, *Epiſcopum Narbonenſem*, exſtat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 48. Cum his etiam tertia *ad Honorium Imp.* ſubjuncto Honorii ad eum reſcripto de uno tantum Romæ ferendo Epiſcopo, in Collectionibus Dionyſii Exigui, & Iſidori Mercatoris & Franc. Joverii & in Tom. Conciliorum, Regia Tom. IV. Binii & Harduini Tom. I. Labbei Tom. II. Coleti Veneta Tom. III. His accedunt decreta quatuor apud Gratianum, Carranzam, Barboſam: & alia duo ex Codice quinque librorum lib. 4. cap. 21. & 13. quanquam Harduinus illa omiſit. Ejuſdem Bonifacii *Epiſtolæ V.* An. 419. & 422. datæ *ad Rufum* Theſſalonicenſem, & *ad Epiſcopos* per Theſſaliam, Macedoniam, Achajam, Epirum veterem novamque, Prævalin & Daciam conſtitutos editæ a Luca Holſtenio in Collectione Romana, Romæ 1662. 8. Tom. I. pag. 51. 54. 60. 65. & 69. atque inde in recentioribus Conciliorum Tomis, una cum Actis Concilii A. 531. de quo mox.

Bonifacius II. Papa ab Anno 530. 29. Septembr. ad 532. Octobr. 24. Sub quo habitum Anno 531. Concilium Romanum, quod edidit Holſtenius. Ex *Epiſtolis* ejus, quæ apud Iſidorum & in Tomis Conciliorum exſtant, altera *ad Eulalium* Alexandrinum de Africanæ Eccleſiæ reconciliatione cum Romana, ſuſpectæ fidei etiam Baronio ad Martyrolog. 16. Octobr. & ad An. 419. num. 32. Altera *ad Cæſarium* Arelatenſem ſubſcriptos habet Conſules, Juſtinianum III. & Oreſtem, verum tertius Juſtiniani Conſulatus incidit in Annum 533. Sed ecce tibi gravem Baronii indignationem ubi de priore Epiſtola Bonifacio ſuppoſita loquitur ad Annum 530. num. 5. *Eant procul a fidelium cœtu, qui in Eccleſiam non habentem maculam neque rugam, ejuſmodi*

co-

conantur inferre quisquilias: longeque longius exulent a Catholico Orbe, qui quæ corruere videntur, mendaciis suffulcire nituntur: nam super solidum firmamentum firmamque petram structa est semper manens, nunquam casura fides. Major futurus erat Baronius, si hujus dicti sui semper meminisset. Memorantur & Bonifacii II. *Epistola ad Clerum Romanæ Ecclesiæ* & *Decreta* apud Gratianum &c.

Bonifacius III. ex Gregorii M. apocrisiario Pontifex Romanus, (*Oecumenici* titulum a Phoca Imperatore consecutus) ab Anno 607. 29. Jan. ad 607. Octobr. 20. sub quo celebratum teste Anastasio Concilium Romanum LXXII. Episcoporum, in quo constitutum de Pontificis electione. Vide Baronium ad Annum 606. num. 8. qui & Acta Concilii illius, & Epistolas hujus Bonifacii & Decreta varia notat intercidisse.

Bonifacius IV. Papa ab Anno 608. Augusti 25. ad 615. Maji 8. de quo vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 75. seqq. Ejusdem *Epistola ad Athelbertum*, *Regem Anglorum*, ex Annalibus Petroburgensibus edita a Speelmanno Tom. I. Conciliorum Angliæ pag. 130. & ex alio Codice in Holstenii Collectione Romana pag. 246. atque inde in Conciliorum Tomis. Vide etiam Speelmannum Tomo I. pag. 128. ex Bedæ lib. 2. cap. 4. *Decretum* promulgatum in Concilio Romano An. 610. *quod Monachis Sacerdotalia Officia suscipere iisque fungi liceat*: apud eundem Holstenium pag. 242. & in Conciliis Labbei Tom. V. pag. 1619. Harduini Tom. III. pag. 544. De *Arte Alchymica* hujus Bonifacii quam in Anglia MStam exstare scripsit Thomas Jamesius, & de scriptis, quæ incerta fide ad eum refert Thomas Dempsterus, ut Parænesin ad Scotos, Doctrinale Fidei, & de prærogativa Petri, vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 28. seq.

Bonifacius V. Papa ab Anno 620. Aprilis 27. ad 626. Mart. 11. Cujus *Epistolæ* 1. *ad Justum* nuper Roffensem, nunc Cantuariensem Episcopum, cui mittit pallium. 2. *ad Edvvinum*, Regem Northumbrorum, quem ad Fidem Christianam amplectendam hortatur, & 3. *ad Edelburgam*, Edvvini Regis Conjugem, cui de Fide suscepta gratulatur. Exstant apud Speelmannum Tomo I. Concil. Britannic. pag. 134. 135. 137. & in Conciliorum Tomis.

Bonifacii VI. qui fuit ab 11. usque ad 25. Aprilis Anni 896. & *Bonifacii VII.* Papæ a Januario usque ad Decembrem Anni 985. nulla scripta feruntur.

Bonifacius VIII. Papa a 24. Decembr. Anno 1294. usque ad 1303. Octobris 11. nimis arrogans & ambitiosus judice Trithemio cap. 511. de cujus contentionibus infelicibus cum Philippo Bello, sive Pulchro, Francorum Rege, integra exstant Volumina (*a*) Petri Puteani aliorumque, & novissime Adriani Bailleti, (*b*) ut ineditos libros quinque Edmundi Richerii de hoc argumento prætercam & quæ Natalis Alex. Sec. XIV. dissertat. 9. Abbas Choisy Tomo septimo Histor. Eccles. Felix Osius notis ad Mussatum, Tom. VI. Thesauri Italiæ Grævio Burmanniani Parte II. pag. 607. seqq. ac denique defensor Bonifacii præter Baronium totque alios celebris Joannes Rubeus, Romæ 1651. 4. Ex ejus *Registro Epistolarum* paucæ in Conciliorum Tomis, plures apud Waddingum Tomo tertio Annalium & apud Bzovium obviæ, ut a Caveo jam notatum. *Constitutiones X.* in Bullario magno Laertii Cherubini Tom. I. pag. 198. seqq. in quibus Canonizatio Ludovici IX. Regis Franciæ

(*a*) Acta inter Bonifacium VIII. Benedictum XI. Clementem V. Papas & Philippum Pulchrum Regem, Parisiis 1614. 8. Adde Jacobi le Long Bibliothecam Historicorum Galliæ, pag. 363.

(*b*) Parisiis 1717. 12. Europe Savante A. 1718. mense Septembr. n. 67. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 54. Journal des Savans A. 1718. p. 324.

(*c*) id. pag. 325.

ciæ Anno 1297. & de indulgentiis Jubilæi A. 1300. & erectiones studiorum generalium in Civitate Firmana, Romæ & Avenione An. 1303. *Sextus liber Decretalium*, hujus Bonifacii auspiciis conditus est a tribus Cardinalibus Gvilelmo de Mandagoto, Berengario Fredello, sive Stredelio, & Richardo de Senis. Præterea Ludovicus a S. Carolo memorat pag. 32. ejus *de regulis Juris*, nec non *de Christianæ Fidei & Romanorum Pontificum persecutionibus*, (quod rectius refertur ad *Bonifacium Simonettam*, de quo infra) & Orationem, *Ave Virgo gloriosa*, *Sermonesque duos*, quos *in Canonizatione Regis Franciæ Ludovici IX.* dixit An. 1297. *Bullam*, qua An. 1296. Jacobum II. Aragonum Regem, exercitus Christiani Ducem constituit, exhibet Agvirre T. III. Concil. Hispan. p. 537. *Epistola* ad Regem Majoricarum in Dacherii Spicilegio Tom. VII. pag. 232. (editionis novæ Tom. III. pag. 694.)

Bonifacius IX. Papa ab Anno 1389. Novembr. 2. ad An. 1404. Oct. 1. Ejus *Constitutiones V.* in Bullario magno Cherubini Tom. I. pag. 293. seqq. in quibus Canonizatio S. Brigittæ An. 1391. Institutio Festi Visitationis B. Mariæ An. 1390. & erectio Studii generalis Ferrariensis A. 1391. Conferendæ quæ apud Bzovium exstant, & quæ ex *Regesto* ejus apud Waddingum Tomo Annalium Ordinis Minorum quarto, quintoque *Epistola pro Ecclesia Parisiensi* in Tomis Conciliorum, ut Tomo VII. Harduini pag. 1912. Aliæ *quinque* apud Dacherium Tom. VI. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 766. seq. Bullam *degradationis Wenceslai Imperatoris* apud Goldastum Constitutt. Imperial. Tomo I. exstare scribit Hendreichius. Sed ibi pag. 379. & apud Bzovium ad A. 1400. & T. II. Urstisii pag. 180. exstat formula exauctorationis Wenceslai factæ ab Electoribus & Ordinibus Imperii, anno XI. Bonifacii noni. Aliud autem anno secundo Bonifacii IX. decretum pro confirmanda Friderici II. & Caroli IV. constitutione de libertate Ecclesiastica An. 1391. bis apud Goldastum exstat, Tomo I. pag. 376. & Tomo II. pag. 95.

S. Bonifacius, *Winifridus*, Devoniensis Anglus, Ordinis Benedict. Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 745. ad 754. & Germanorum Apostolus. *Quicquid enim ante eum alii præstiterint, maxima propugnatæ & instauratæ per Germaniam Christianæ Religionis gloria penes Carolum M. Imperatorem & Bonifacium manet. Bonifacius sane quicquid erat inter Rhenum & Visurgim populorum, inprimis Frisios Christianam fidem docuit: qui vero Christiana sacra jam ante receperant, hos confirmavit, iisque disciplinam ac Leges Ecclesiasticas sanxit.* Hæc vere Hermannus Conringius Tomo II. Operum pag. 701. cui addendus illustris Hermannus Bunau Tom. II. Historiæ Imperii Germanico idiomate editæ pag. 295. qui etiam pag. 300. notat ab hoc Bonifacio primum An. 752. unctum Pipinum, Regem Francorum, quem deinde An. 754. iterato unxit Stephanus III. Papa, absolutis ab homagii Childerico III. præstiti obligatione Francis. De hoc Bonifacio conferenda inprimis Acta Sanctorum 5. Jun. Tomo I. p. 452. seq. ubi præter vitam scriptam a *Willibaldo* habes pag. 477. etiam scriptam a Presbytero S. Martini Ultrajectensis, & pag. 481. a quodam Monasteriensi. *Othloni* (*a*) labor, qui Willibaldum faciliore stylo exposuit, & in duos libros distinxit, exstat etiam apud Surium 5. Junii. Plura Nicolaus Serarius libro tertio rerum Moguntinarum, & ad eum notæ Georgii Christiani Johannis: Videsis etiam Vitam S. Sturmii apud Surium 17. Decembr. S. Lebuini 12. Novembr. & S. Willibrordi 7. Novembr. & scriptores, quos laudavi in libro de propagatione Lucis Evangelicæ cap. 19.

S. Bo-

(*a*) Adde Mabillon. Analect. pag. 207. editionis novæ in fol.

S. Bonifacii & ad eum scriptæ Epistolæ CLI. editæ cum notis a Nicolao Serario, Mogunt. 1605. 4. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus & Coloniensis supplemento Tom. II. pag. 48. & Tomo VIII. & Lugdunens. Tom. XIII. *Epistola ad Zachariam* Papam An. 745. de causa Adelberti Galli & Clementis Scoti, in Usserii Epistolis Hibernicis pag. 44. cum Zachariæ Epistolis ad Bonifacium. *Statuta XXXVI.* ex vetusta Canonum Collectione MS. Corbejensis Monasterii in Spicilegio Dacheriano Tom. IX. pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 507. 509. De *Vita S. Livini*, quam Bonifacio centum annis vetustiori Mabillonius, mox infra sum dicturus. *Epistola ad Erchebaldum*, Angliæ Regem, occurrit apud Wernerum Rollevinck lib. 1. de moribus & situ Westphalorum cap. 7. *Sermones VI.* ex Codice Reginæ Christianæ a Mabillonio descriptos memorat Oudinus Tomo primo pag. 1789. * Ejus sermones XV. publici juris fecit P. Martene Vet. Monum. to. IX. pag. 187. &c. Ex his tamen sermo decimus quintus idem omnino esse cum quinto facile crederetur; nam eadem utrimque eodem ordine, & sæpe iisdem verbis recurrunt, quamquam & alia quædam altrinsecus intermiscentur, quæ in altero non leguntur. Quo tempore singulæ epistolæ S. Bonifacii scriptæ sint, cum in editis mendosas temporis notas præferant, ego scripta Dissertatione investigavi. Extat in Concilior. Supplem. tom. 1. pag. 551.

Bonifacius de Geva, Ligur, Ordinis Minorum, defunctus Parisiis Anno 1512. Præter *Constitutiones* reformandis Ordinis sui excogitatas abusibus, scripsit Tractatum *de perfectione Christiana* Parisiis 1517. *Viaticas excursiones* de variis hominum vitiis ad Johannem Episcopum Taurinensem. ibid. 1518. Tractatum *de scientia & arte bene moriendi*. *Quadragesimale*, *Sermones Paschales*, *Responsionem ad Apologiam* &c. Vide Waddingum p. 85. * Annus emortualis viri hujus scriptis clari longe profecto alius est, quam qui hic exprimitur, nam an. 1515. adhuc vivebat, deditque hoc ipso anno epistolam ad Joannem Gozthon præsulem Jauriensis Ecclesiæ præfixam *viaticis* ejus *excursionibus*. Quoad ejus Apologiam, seu Responsionem ad Apologiam nihil aliud esse puto, quam quæ legitur impressa in fine viaticarum ejus excursionum, ubi narrat, quæ sibi ab adversariis toleranda fuerint adversa. Quadragesimales ejus conciones prodierunt Parisiis an. 1517. in 4.

Bonifacius Scriptor *Vitæ S. Livini* Flandriæ Sec. VII. Apostoli, quam Bonifacio Moguntino incerta fide quidam tribuunt, & cum ejus Epistolis Serarius dono acceptam a Miræo, edidit. Exstat in Mabillonii Sec. 2. Actorum SS. Benedictin. pag. 448. qui eam seniori Bonifacio circa Annum 680. tribuit. Adde quæ de hoc Livino ex Breviario Ecclesiæ Gandensis Surius 12. Novembris, ubi etiam de *Lebuino* Francorum Apostolo Saxonumque.

Bonifacius Ferrarius de Valentia, frater S. Vincentii Ferrarii, Catalanus Carthusiensis Prior, qui Anno 1419. (*a*) obiit, scripsit teste Trithemio cap. 757. *Cur in Ordine Carthusiensi pauci canonizati sint, & miracula publice non faciant*. ad Bonifacium Carthusiensem: Et *Epistolas*, & *de approbatione Ordinis*.

* *Bonifacius* Fereri, seu Ferrerius scripsit tractatum pro defensione Benedicti XII. Pontificis, uti vocant, Avenionensis, qui in schismate contra Urbanum VI. & Benedictum XII. sedit. Opusculum istud vulgavit P. Martene Anecdot. tom. II. pag. 1435. ubi & adjecit ejusdem Bonifacii epistolam ad Fratrem Bernardum, quem certiorem facit F. Gvillelmum de Mota Carthusianum relicto Balthassare Coxa transisse ad Benedictum XIII. Subjunguntur ibidem literæ tres Benedicti ad eumdem Bonifacium, quem Priorem ma-

(*a*) Vide Nicolaum Antonium lib. X. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 3.

joris Carthusiæ esse mandat.

Bonifacius Simonetta Mediolanensis Abbas Monasterii S. Stephani de Cornu in diœcesi Placentina, Ordinis Cisterciensis, circa Annum 1490. Scriptor Operis in libro VI. distributi complectentis Epistolas 279. & Orationes tres, in quibus Christianam Religionem Moysisque & Mahomedis Legem inter se comparat, & præter varia Anatomica, Medica, Geographica, Astronomica & Mathematica tractat de Christianæ fidei & Rom. Pontificum persecutionibus a S. Petro ad Innocentium VIII. Opus dicatum Carolo VIII. Galliæ Regi, atque editum Mediolani 1492. & Hieronymo Emsero curante Basileæ 1509. & versum etiam Gallice (*a*) ab Octaviano de S. Gelais, Episcopo Engolismensi. Vide Carolum de Visch pag. 55. seq. Bibl. Cisterciensis.

Bonifacius Episcopus, quem Sigebertus Gemblacensis cap. 121. notat metrico stylo librum scripsisse *de Virtutibus & Vitiis*, non diversus fortasse a S. Bonifacio Moguntino, de quo supra.

Bonifacius Veronensis Princeps, Sæculo XV. auctor poematis mille versuum *de S. Veronica*, quod MS. fuit in Bibl. Gabrielis Naudæi. Incipit: *Cælestes aditus & divi Numina vultus*.

Laurentius *Bonincontrius* Hetruscus Miniatensis, amicus Marsilii Ficini, qui eum plus simplici vice laudat in Epistolis. Humaniores litteras docuit Mantuæ, ut constat ex Alberti Mussati in eum carmine Tom. VI. Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani Parte II. pag. 50. Inter scripta hujus Bonincontrii Pocciantus, & Julius Niger in Historia Scriptorum Florentinorum refert *factorum librum*, quo designari videntur *Annales*, rerum Florentinarum maxime, ab Anno 1360. usque ad A. 1458. in lucem editi demum nuper a celeberrimo Muratorio, in limine Tomi XXI. (XXIII.) Scriptorum Italiæ, a quo ejus *libros IX. de ortu Regum Neapolitanorum* (*b*) & rerum undique gestarum ad Equitem Antonellum de Petratii, alio Volumine vulgandum exspectamus. Idem est Bonincontrius, qui *Manilii* Poetæ Astronomicon libros V. cum Commentariis edidit Bononiæ 1474. folio, recusum Romæ 1484. eodemque Anno Florentiæ: Ipse quoque Heroico carmine scripsit *libros tres* rerum naturalium & Divinarum, sive *de rebus Cælestibus*, ex Lucæ Gaurici recognitione, editos Basileæ An. 1540. 4. in quibus *stilum* quidem *longe inferiorem argumento* judicat Julius Cæsar Scaliger lib. VI. de re Poetica pag. 798. *non pauca tamen attentius legenti placere posse* non diffitetur. Portentosam ei doctrinam tribuit Lilius Gyraldus de Poetis sui temporis, ubi hos ejus de Deo versus refert lib. 1. de poetis sui temporis pag. 29.

Hic duo venturis statuit primordia rebus,
Principio altricem sylvam, rerumque parentem
Quæ generum in sese caperet simulacra creavit.

Laudasse Oratione absoluta Phœbum & Saturnum, tradit ex Poccianto Julius Niger in Scriptorum Florentinorum Historia p. 366. De ejus *Fastorum* libro & tractatu Astrologico *de electionibus* vide Hendreichium pag. 646. Historiam illam de ortu Regum Neapolitanorum, quam clarissimus Muratorius edendam in se susceperat, nec fidem datam redemerat, vir alter clarissimus Joannes Lamius nomen eruditis percognitum vulgavit in suis deliciis eruditorum, ejusque tomos plures jam produxit. Accepit eam ex MS. insignis Bibliothecæ Ricardianæ. Ex ejusdem Lamii præfatione discimus hanc Siculam, vel utriusque Siciliæ historiam cum an. 1414. absolvi; addit insuper idem Lamius annales Bonincontri a Mu-

(*a*) Labbe pag. 354. Biblioth. MS. *la persecution de l' Eglise & des souverains Eveques*.
(*b*) Acta Erud. A. 1733. pag. 442.

Muratorio vulgatos multo altius cœpisse, quam ab anno 1360. sed superiora omnia, utpote nihil novi tradentia, & fabulosi multum continentia Muratorium ipsum præcidisse.

Bonincontrius Morigia, Modoetiensis in Ducatu Mediolanensi, militia & civili prudentia clarus Historicus Mediolanensis circa Annum 1350. laudatus a Tristano Chalco, Georgio Merula, Bernardino Corio, Caspare Bugato, Paulo Morigia aliisque. Ejus *Chronicon Modoetiense* ab Origine Civitatis usque ad Annum 1349. ex Codice membranaceo Bibliothecæ Ambrosianæ editum in corpore laudatissimo Scriptorum Italiæ Mediolanensi Tomo XII. (XIV.) recensente V. C. Joanne Antonio Saxio.

Bonitius, sive *Bonizus*, Martino Polono *Bonisius*, Anonymo Mellicensi *Ponizus*, Bertholdo *Bonizzo*, *Bonitho* aliis, Ptolomæo Lucensi *Bonzo*, Sutrii in Tuscia, deinde Placentiæ Episcopus, Anno 1089. 14. Jul. a Placentinis cum Henrico IV. Imperatore in schismate facientibus crudeliter effosis oculis (*a*) & truncatis membris occisus. Vide Ughellum Tom. I. p. 1275. & Tom. II. pag. 210. seq. Ejus *librum de Sacramentis* ad Gualterium, Leonensis Monasterii Abbatem, in Bibliotheca Ambrosiana evolvit Joannes Mabillonius, ipsumque in illo alterius opusculi sui *contra Ugonem Schismaticum* meminisse refert p. 14. Itineris Italici. Ejusdem opusculi sui mentionem facit etiam Bonizo in extremo *Chronicæ Romanorum Pontificum* a Petro usque ad Urbanum II. quam *Decretali* operi, de quo mox, procemii loco præfixit. Nimirum alios præterea *duos libros* scripsit *de Pontificibus Romanis*, quorum *prior*, de rebus sub Benedicto IX. & insecutis Pontificibus & Anti-Papis usque ad obitum Gregorii VII. An. 1085. inscriptus *ad Amicum*; *alter* autem de Actis primi & ex parte secundi anni Pontificatus Urbani II. electi An. 1088. 12. Martii, ille ipse est *in Hugonem Schismaticum*, hoc est, ut Pagius ad Annum 1044. num. 7. ex Lambecii Tomo II. pag. 798. jam monuit, contra Hugonem cognomento Candidum, Cardinalem Presbyterum tituli S. Clementis, qui An. 1061. ab obitu Nicolai II. Papæ, antesignanus fuit eorum, qui novum Pontificem Romanum non nisi consulto & consentiente Imperatore Henrico IV. creandum esse contenderunt. Ejusdem Bonizonis *Paradisus Augustinianus*, sive epitome operum & sententiarum S. Augustini *libris octo* digesta, exstat MS. in Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi, teste Lambecio Tom. II. pag. 790. seq. ubi argumenta librorum & exordium dedicationis ad Joannem Walbertum, Vallis umbrosæ Abbatem primum exhibet, scriptæ circa Annum 1070. & antequam ad Episcopatum eveheretur. Sed præcipuum opus Bonizonis est, cui epitomen sive Chronicon de Pontificibus præfixum esse jam dixi, & quod in eodem librario Cæsaris Thesauro MS. servari idem Lambecius pag. 797. seq. testatur, *Decretale*, sive syntagma decretorum Ecclesiasticorum ex Sacra Scriptura, probatisque Conciliis, Pontificum Rom. SS. Patrum aliorumque orthodoxorum auctorum monumentis collectum, & secundum locos communes in *septem libros* divisum.

Bonitius seu, ut legit codex Vindobonensis, Bonito. Cum ego bonis avibus deductus fuerim Viennam Austriæ, de cod. Bonizonis a Lambecio jam indicato requisivi sollicitus, quem cum mihi suppeditasset doctissimus æque ac humanissimus D. Nicolaus de Fronosia Neapolitanus ejusdem Bibliothecæ custos primarius, evolvi illum sedulo ac diligenter. Quamquam vero agnovi opus illud Decretale in 7. libros distingui, adhuc tamen distinctionem illam librorum minus diligenter a librario adnotatam fuisse suspicatus sum. In fine enim codicis hæc legi: *De iis, qui juxta*

(*a*) Vide Bertholdum Constantiensem Tom. I. Urstisii pag. 362.

ta Apostolum traditi sunt Satanæ &c. in cœna Domini ab Episcopo debeant reconciliari in nono libro, si vita comes fuerit, plenius enarrabo. Igitur 8. librum jam absolverat. Ex quo fit, ut qui codex in libros 7. distinguitur, librorum numeros mendosos habeat. Codex alter collectionis hujus canonicæ a Bonitio confectæ non ante multos annos repertus est Brixiæ, ut me dudum admonuit per literas vir doctissimus P. Jo. Ambrosius Gradenigo Theatinus, qui simul misit breve ejusdem schema, ex quo mihi licet illud utcumque conferre cum altero Vindobonensi Codice, quod præsens invisi. Utrumque oculis Lectorum subjiciam. Codex Brixiensis una pagella in principio mancus in X. libros dispescitur, in secunda pagina altera manu nescio an antiqua ad marginem legitur: *Bonizonis Episcopi de SS. PP. authenticis canonibus ad Gregorium Presbyterum*. Cum desiit, ut innui, prioris libri anterior pagella, initium libri illius dari nequaquam potest. Liber secundus incipit: *Quod ante sit dicendus qui baptizandus, & quid sit baptismus, & quot modis fiat, & a quo sumpsit exordium &c.* Liber tertius: *Clemens Episcopo Jacobo. In his civitatibus Apostolorum Princeps Primates instituisse, ubi primitus Archiflamines &c.* Liber quartus incipit: *Scripturus de excellentia Romanæ ecclesiæ, & de privilegiis ad ejusdem Ecclesiæ Episcopum pertinentibus &c.* Liber quintus: *Superioribus tribus libellis qualis debeat eligi Episcopus &c. superest nunc de secundi ordinis sacerdotibus & diaconibus &c. & primum ab ordinatione ordiemur*. Liber VII. *monachorum quatuor esse genera B. Benedicto referente cognovimus &c.* Liber VII. incipit: *Scripturus de Regibus & de Judicibus, & de his, qui in laicali ordine sunt constituti &c.* Liber VIII. *quia vero superiori libro de Prælatis in laicali ordine positis &c. Superest nunc in ulteriori libro qualiter subditi vitam debeant instituere, breviter indagare &c.* Liber IX. incipit: *Liber iste medicinalis inscribitur eo quod ægrotantium continet varia medicamenta animarum &c.* Iste forte liber medicinalis in duos distinguitur, nihil enim mihi de decimo indicatum est. Nunc de Vindobonensi dicamus. Primo omnium occurrit ibi breve Chronicon Romanorum Pontificum cum ea præfatione, qua incipit liber quartus Codicis Brixiensis: *scripturus de excellentia Rom. Ecclesiæ*. Continet Canones 112. Primus inscribitur *de primatu, & authoritate Apostolicæ Sedis*. Liber secundus primi canonis titulum hunc præfert: *de his qui Episcoporum sedes invadunt*. Sunt capita 44. quorum postremus fert: *Gregorius Leontio episcopo ep. 24. lib. 3. Castoreum fratrem*. Liber III. primi canonis titulus iste: *qui ad clerum vel ad gradus ecclesiasticos admittendi non sunt*. Nisi mea me fallit conjectura, libro V. Brixiensi respondet; forte tamen melius illi congruit liber proxime succedens, de quo statim. In hoc libro 3. sunt canones 86. ac postremi titulus iste: *de clericis desertoribus non transferendis*. Liber quartus: titulus primi capitis est *de profectione* (f. perfectione) *Sacerdotum & ministrorum*. Usque ad caput 78. singulis capitulis ex ordine numerus adjicitur; dein nullo distincti numero canonis quidam succedunt. Postremus est sub hoc titulo: *quod non sit porrigenda hostia intincta*. Liber V. Caput primum fert de Catechumenis, & capitibus 19. absolvitur. Libri VI. primus canon est: *quod christiani Imperatores ecclesiasticis viris subesse debent, non præesse*. Sunt capita 99. Libri VII. & forte etiam VIII. huic conjuncti primum caput titulum hunc præfert: *unde malæ cogitationes oriantur*. Postremi operis folii postrema verba hæc sunt: *de iis qui juxta Apostolum traditi sunt satanæ, & quomodo in cœna Domini ab Episcopo debeant reconciliari, in nono libro, si vita comes fuerit, plenius enarrabo*. Ex hac diligenter instituta (quantum pro temporis angustia valui) utriusque codicis collatione resultat, ambi-

bi-

biguum esse maxime, num Brixiensis codex purum, putumque opus Bonizonis repræsentet, quamquam constat aliqua ejus continere. Duo priores Brixiensis codicis libri additi videntur, cum verisimiliter credi possit, Bonitium incepisse a chronico Pontificum, ut re ipsa incipit in codice Vindobonensi indicante hoc præfatione, quæ utrobique recurrit. Forte igitur Author codicis Brixiensis decreto a Bonizone collecto quædam a se hinc & inde comparata adjecit, confecitque opus decem librorum, cum aliunde sincerum Bonizonis nonnisi 8. vel forte 9. constaret. Novem dixi, si forte Bonizo tantum otii nancisci potuit, ut consilium suum impleret. Id tamen mihi perobscurum est, & ambiguum, quin & non additum ab eo nonum librum credere maluerim, cum ille sub Urbano II. collectionem Vindobonensem dederit, vel saltem codicem ab eo scriptum sub Urbano II. Vindobonensis scriba repræsentaret. Prioribus autem Urbani II. annis Bonizo cessit e vita.

Libellus *de Sacramentis* ad Gualterium *Leonensis cœnobii* (in Brixiano agro siti) *Monachum & priorem*, *a Bonizone Sutrino* Episcopo editum ex Ambrosianæ Biblioth. pluteis in lucem extraxit Muratorius in Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 599.

Bonominus Clusinus Bergomensis Medicus celebris circa Annum 1350. cujus librum de venenis & quæstionum diversarum laudat Trithemius cap. 635.

Michael de Bononia, *Angrianus* aliis, vel *Aygrianus*, rectius *Aygvanus*, Ordinis Carmelit. Generalis, defunctus An. 1401. (*a*) cujus *Quæstiones disputatæ in IV. libros Sententiarum*, Mediolani 1510. fol. & ex Leonis Prioli recensione, Venetiis 1623. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1036. Ejusdem est non contemnendus *Commentarius in Psalmos* ab aliis *Petro Berchorio* (*b*) perperam tributus, & sub *Incogniti* nomine sæpius editus, Compluti 1524. Lugduni 1581. 1588. & 1602. sed sub vero Michaelis Aygviani nomine, Venetiis 1603. 1608. Lugduni 1632. 1673. in folio. Confer Johannis a S. Angelo dissertationem apologeticam pro Incognito per se cognito, contra Michaelis Ximenez Barranco dissertationem comparativam, Berchorio illam expositionem tribuentis. Utraque lucem vidit Madriti 1720. 8. Quæ præterea a Trithemio cap. 674. & in paradiso Carmelitici decoris ab Alegrio p. 316. ad hunc Michaelem referuntur, sunt: *De Conceptione S. Mariæ*. *Quæstiones Sententiarum*. *Tabula Sententiarum*. *In Evangelium Matthæi*. *In Evangelium Lucæ*. *Tabula Moralium Gregorii*. *Tabula Decreti*. *Quadragesimale*. Etiam *in Michæam* & *in Johannem* memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitana. Porro Trithemius etiam: *in Ethicam Aristotelis*, & *in Valerium Maximum*, & *Dictionarium Theologicum*, sed quod tribus Voluminibus tantum ab A usque ad litteram C perduxit. Omitto quod ab eodem Alegrio pag. 413. memoratur alius Michael de *Bononia* junior, qui & ipse Paraphrastica Commentaria in IV. libros Sententiarum scripsit, obiitque A. 1575.

Bonsemblantes Baduarius de Peraga, Patavinus, Theologus Augustinianus, cujus ut æqualis sui meminit Franciscus Petrarcha. Obiit Venetiis Anno 1369. & a Cornelio Curtio, Philippo Elssio aliisque Augustinianorum Historicis celebratur, a quibus scripsisse traditur præter Sermones ad Clerum & Lecturas in I. II. & III. Sententiarum, Quæstiones diversas tam Philosophicas, quam Theologicas, & nescio quod, utile opus studentibus.

Al-

(*a*) Epitaphium Bononiæ in Ecclesia Carmelitarum:

Michael Doctor hic est, Aygvana Bononias illum
Stirps dat, Carmeli quem tulit Ordo, caput.
In David ejus ovat calamus, stuporestque Latinis
Et Gallis virtus ingeniumque sedis.
Bis septingentos Annos patet ecce Novembrem,
Atque bis octonos explicuisse diem.

(*b*) De hoc infra, *Petrus*.

Albertus a *Bonsteten* . supra , *Albertus* pag. 40.

Bonvisinus de Ripa citatur a Gvalvaneo Flamma , de quo suo loco . * In Bibliotheca Riccardiana superest auctoris hujus liber *vitæ Scholasticæ* Vide ejus catalog. pag. 80.

Bonzo . supra , *Bonitus* .

Simon Boraston , sive de *Burnestone* , Anglus , Ordinis Prædicatorum circa Annum 1338. cujus inedita memorantur : *De Ordine Judiciario circa crimina corrigenda* . *De unitate & ordine Ecclesiasticæ potestatis* . *De mutabilitate Mundi* , & *Auctoritates rationesque desumtæ ex sacra Scriptura* , *quæ videntur impugnare contemtum temporalium* , *& solutiones earum* . *Distinctiones Theologicæ* , sive *Alphabetum de vocabulis prædicabilibus* , cum *concordantia auctoritatum Doctorum* . *Themata Dominicalia* , sive *Sermones de Epistolis & Evangeliis Dominicalibus* . Vide Oudinum Tom. III. pag. 783. & Jac. Echardum Tom. I. pag. 594.

Stephanus de Borbone , sive de Bella villa , diœcesis Lugdunensis , Ordinis Prædicatorum , defunctus Anno 1261. relicto opere spisso *de septem donis Spiritus Sancti* , quorum quinque tantum est Prosecutus . Exstat MS. in variis Bibliothecis . Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 184. seq. & 186. seqq. ubi argumentum operis & ex eo excerpta . Ex ejus Parte IV. tit. 7. cap. 3. locum de origine Waldensium produxit post alios etiam Oudinus Tomo III. pag. 239.

Heribertus de Bosham , sive *Bosaham* , Anglus , *Thomæ* Cantuariensi Archiepiscopo ab Epistolis , cujus An. 1170. interfecti *Vitam* circa Annum 1184. scripsit , de qua jam supra mentionem me facere memini . Confer Oudinum Tomo secundo pag. 1516. seq. ubi etiam de Heriberti hujus glossis ineditis *in Psalmos* , *in quatuor Evangelia* , *in Pauli Epistolas* .

Boso Abbas Beccensis obiit An. 1136. ætatis 71. Loquens inducitur ab Anselmo Cantuariensi in libro : cur *Deus homo* ? Ad eundem Ejus Epist. III. 22. ubi confer notas pag. 566. seq. Eidem Anselmus inscripsit librum de peccato Originis . Alius ab A. 1155. ad 1181. Cardinalis , de quo Pitseus pag. 827.

Bosovienses Annales Abbatiæ , Cizensi Civitati vicinæ , ab Anno 1125. ad 1198. exstant in Johannis Georgii Eccardi Corpore scriptorum medii ævi Tom. I. pag. 1007. ad 1024.

Matthæus Bossus Veronensis , Procurator Generalis Augustinianus , Vir doctus & Politiani ac Joannis Pici Mirandulani amicus , obiit Patavii Anno 1502. ætatis 75. *Dialogum de veris ac salutaribus animi gaudiis* , Politiano vehementer laudatum edidit An. 1491. Eidem in editione Argentorat. 1509. 4. junguntur *libri VIII. de vero sapientiæ cultu : Dialogi duo de tolerandis adversis :* Alius *de gerendo Magistratu & Justitia colenda* , itemque *de immoderato mulierum cultu* , *ne fœminea ornamenta Bononiensibus restituantur* . *Epistolas secundas familiares* collegisse se profitetur jam septuagenarius , ediditque Mantuæ 1498. fol. *Priores Epistolæ CCCCLXV.* cum sex Sermonibus prodiere sub titulo : *Recuperationum Fæsulanarum* , Bononiæ 1483. Venetiis 1502. Denique omnia junctim recusa Florentiæ 1627. fol. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 174. seq. Bælii Lexicon , & Oudinum Tomo tertio pag. 2718.

Idem Bossus testatus se scripsisse *in quinque Ciceronis Orationes* , atque ejus *libros de Oratore :* Porro *Apologiam Phalaridis* Benedicto Calcho opposuit : Apocrypha autem narratio quam confutavit scribens in Polycletum Physicum , illa ipsa est quam servavit Svidas in voce Ἰησοῦς & quam Latine parti quartæ Catalogi gloriæ Mundi inseruit Bartholomæus Chassanæus . Vide , si placet , quæ notavi in Codice Apocrypho Novi Testamenti Tom. I. p. 371. & Tom. III. pag. 546. seq.

* *Matthæus Bossius* Canonicus Regula

laris S. Salvatoris Lateranensis. opera ejus junctim edita curante Julio Ambrosino ejusdem Congregationis canonico prodierunt non Florentiæ, ut Fabricius admonuit, sed Bononiæ an. 1627. in fol. Scriptum ejus *de vanis mulierum ornamentis* (sic enim inscribitur) prima est ex 7. orationibus, quæ in editione indicata leguntur. Quæ vero tangit Fabricius de apologia Phalaridis Benedicto Calchio Canonico Regulari opposita, nihil sunt aliud quam epistola 40. ad eundem Calchium in lib. *Epistolarum*.

Quæ scribit Fabricius *de Fesulanis Recuperationibus* editis Bononiæ an. 1483. vix a me fidem impetrant, cum legerim hunc titulum epistolæ 133. ad Joannem Medicem datæ an. 1492. *De Fesulanis Recuperationibus editis, eique* (Mediceo) *dicatis*; & quidem hæc ipsa est dedicationis epistola, ut ex ejus lectione intelligo. Lege etiam epistolam 135. ad Petrum Barocium Patavinum Episcopum datam an. 1493. in qua superiore anno collegisse se, ac edidisse Fesulanas Recuperationes confirmat.

Præter priores epistolas, quæ in editione Bononiensi an. 1627. in fol. ad 135. pertingunt, alias etiam quas vocat posteriores edidit an. 1498. ut ipse prodit in epistolas dedicationis ad Cardinalem Alexandrinum, suntque numero 233. Recusæ sunt & posteriores istæ in editione supra indicata.

His omnibus adjungit Maffejus in sua Verona illustrata tom. II. P. 3. ed. in 8. *Epistolarum librum tertium* editum Venetiis an. 1502. in 4. Extat apud me vetustissima operum Bossii editio sine loco & anno impressionis, in qua continentur *de tolerandis adversis dialogi duo*. *De gerendo magistratu, justitiaque colenda* libellus. Item *ne fœminea ornamenta Bononiensibus restituantur ad Bessarionem Cardinalem legatum cohortatio*. Tum sequitur liber illarum epistolarum, quæ priores dicuntur in editione Bononiensi anni 1677. Sed facta inter utramque editionem, priorem nempe illam antiquam, & hanc posteriorem collatione comperi deesse in priori omnes epistolas post 17. usque ad 30. tum & alias reliquas post epistolam 112. vicissim autem vetusta illa geminas exhibet literas in posteriori omissas, ambæ ad Sixtum IV. Pontificem diriguntur, signanturque numero 30. & 31. rogantque Pontificem, ut Monialium Genuensium petulantiam coerceat. Has literas scripsisse se ad Pontificem Bossius ipse in ep. 42. postremæ editionis ad Fortunatum significat. Antiquissima hæc epistolarum collectio continet epistolas 102. Volumen tandem complet oratio ejusdem Bossii *in cœna Domini*, quæ pariter in editione anni 1627. comparet.

Gossvvinus Bossutus, Monachus & Cantor Abbatiæ Villariensis in Brabantia, Ordinis Cisterciensis circa Annum 1230. scripsit *Vitam Abundi* Monachi & *Arnulphi Cornibautii*, Laici conversi Villariensis. Vide Oudinum Tom. III. p. 107.

Johannes Bostonus, Monachus Ordinis S. Benedicti in Cœnobio *Buriensi* S. Edmundi ap. Suffolcienses in Anglia. Scripsit *Catalogum Scriptorum Ecclesiæ*, cujus tres Codices MSS. exstant in Anglia triti Usserio, Seldeno, Galeo. Ac spes illius edendi facta An. 1723. a T. Tannero, cum Antonius Hallus Oxonii 1722. 8. vulgasset Bostoni hujus *Speculum Cœnobitarum* libris III. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181. Præter hæc duo scripta, etiam librum *de rebus sui Cœnobii* memorat Baleus Centur. VII. cap. 47. & ex Baleo Pitseus pag. 593. qui An. 1410. eum claruisse testatur.

Nicolaus Botherus, Gallus, Ordinis Prædicatorum, cujus *Confessionale* ad Carolum Ducem Aurelianorum circa Annum 1440. compositum, MS. in Bibliotheca Regis Christianissimi. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2468. Nullam hujus Botheri mentionem facit Jacobus Echardus in Bibliotheca sua di-

vite & conquisita diligentissime Scriptorum Dominicanorum.

Gvilelmus Botoner, Pitseo pag. 648. *Buttonerus* Worcestriensis: Rogeri Baconis & Johannis Waltheri insistens vestigiis clarus circa Annum 1470. Ejus præclara scripta in Anglorum Bibliothecis manu exarata servantur, *Polyandrium Oxoniensium*, de Viris illustribus Academiæ Oxon. *Verificatio omnium stellarum fixarum de Anno* 1440. *Varia Astronomica. De Sacramentis Dedicationis. Acta D. Joannis Falstolfi. De agri Norfolciensis familiis antiquis generosis*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2613. Sed & Baleus VIII. 27. testatur se vidisse ejus *Antiquitatum Anglicarum* libros III. *Collectiones Medicinales. Abbreviationes Doctorum. De astrologiæ valore*, quod fortasse Baconis est potius, & *Epistolas*.

Bovo Gallo-Belga Abbas Ordinis Benedict. Monasterii Sithivensis in Morinis circa Annum 1060. Cujus narratio de inventione & elevatione corporis *S. Bertini* Abbatis, ob Normannorum metum reconditi, facta An. 1052. edita a Mabillonio Sec. III. Act. SS. Benedict. pag. 153.

Bouslaus, sive *Bohuslaus de Hassenstein*, (*a*) Baro a Lockevvitz, Bohemus, vir egregius & amœni ingenii, defunctus in arce Hassenstein Anno 1510. Exstant ejus *lucubrationes Oratoriæ* (*b*) cum vita a Thoma Miti scripta, Pragæ 1563. 8. in quibus Opusculum *de miseria humana*, (quod separatim quoque recusum additis notis Henningi Succovii, Halberstad. 1623. 8. & Christophori Græfii, Altenburgi 1667. 12.) Libellus *de avaritia. Oratio pro Petro Schotto*, Argentinensi. Fragmenta *de Felicitate. Epistolarum libri V.* quibus deinde successit *Nova Epistolarum Appendix* ab eodem Thoma Miti edita ibid. 1570. 8. Nec non *Farrago Poematum*, (*c*) quæ varii generis non infelici vena Bohuslaus effudit, edita & Maximiliano II. Cæsari dicata ab eodem Thoma Miti, Nymburgeno, Pragæ 1570. 8. In his *Carmen Heroicum de bello Turcis inferendo. Satyra in mores Procerum, Nobilium & Popularium Patriæ. Ecloga, sive Idyllion Budæ. In tempus brumale. De equo, Glonka dicto. De Stanislao Polono. Præconium Divæ Virginis. Elegiarum varii argumenti libri II. Epicediorum Epitaphiorumque liber. Epigrammatum libri III.* His subjunctus (*d*) *Liber Miscellaneorum*, sive ipsius, sive familiarium Bohuslai, in quibus p. CCXII. *Carmen ad quatuordecim Auxiliatores*, de quibus vide, si placet, quæ notavi in Bibliographia antiquaria cap. VIII. §. 22. pag. 266. Denique *Appendix Poematum* (*e*) cum Elogiis in D. Bohuslaum, in quibus & Roderici Dubravii Oratio una cum *Indice Bibliothecæ* (*f*) *Hassensteiniæ*. Pragæ 1570. 8. In hac Appendice primo loco exstat Carmen heroicum *de propriis Germanorum inventis*, & *adhortatio ad præstandam gratitudinem inventoribus bombardarum & chalcographiæ*. Non putem aliud scriptum esse quod Trithemius cap. 946. opus præclarum appellat, *de Germanorum & Italorum inventis propriis*. Ex Annalibus & hodœporico Bohuslai, quæ a Thoma Miti in Epistola ad Georgium Fabricium (*g*) memorantur, *An-*

(*a*) Gundlingiana XV. pag. 490. seq. Jacobus Burckard in Germaniæ equite, humanitatis propugnatore pag. 38. seq. Burchard Gotthelf Struvius Fasciculo VII. pag. 3. ex Epistolis MStis B. Jacobi Thomasii: præ cæteris autem Joannes Christophorus Colerus in Memoria Bohuslai Hassensteinii illustrata Witebergæ 1719. & 1721. 4. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. p. 68.

(*b*) Vide Clarissimi Heumanni Orationem de tribus Scholæ finibus p. 37. sq. laudatum Colerum pag. 53.

(*c*) Colerus pag. 49.

(*d*) Colerus pag. 51.

(*e*) ibid.

(*f*) idem pag. 45. 46. Ex eadem profecere B. Lutherus, Melanchthon & alii, ut Thomas Mitis ad Georgium Fabricium: *Ex Bibliotheca Hassensteiniana DCC. Volumina, per Matthæum Aurogallum, D. Sigismundo a Lobkovvitz, VVittebergensis Academiæ tum temporis Rectori sunt adducta, & postquam satis usi his fuerant Martinus Lutherus, Philippus Melanchthon & alii, reportata Chomotovensem in arcem* &c.

(*g*) laudatus Colerus p. 53.

Annales nunquam editos puto: sed *hodœporicon* (*a*) exſtat in farragine poematum, libro elegiarum ſecundo p. LXIII. & in Nicolai Reuſneri hodœporicis, vulgatis Baſileæ 1580. 8.

*Brachariu*s, ſupra, *Bachiarius*.

Jacobus Bracellus Genuenſis ſcripſit culto ſermone libros V. de *bello inter Hiſpanos & Genuenſes* ab Anno 1412. ad 1444. qui prodiere ex editione Auguſtini Juſtiniani, Pariſiis 1520. 4. & cum Johanne Joviano Pontano de bello Neapolitano, Haganoæ 1530. & Romæ 1537. 1573. & in Grævii Theſauro Scriptorum Italiæ Tom. I. Parte 2. pag. 1261. Nec non librum *de claris Genuenſibus* ad Ludovicum Piſanum Ordinis Prædicatorum, cum ſuperioribus libris editum Pariſiis, Romæ &c. & *Oræ Liguſticæ deſcriptionem* ad Flavium Biondum. itidem Romæ 1573. 4. & in Andreæ Schotti Italia illuſtrata pag. 637. nec non in Grævii Theſauro Hiſtoriæ Italiæ Tomo I. Vide Voſſium de Hiſtoricis Latinis p. 616. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 367. ſeq. Libellum *de præcipuis Genuenſis Urbis Familiis* cum præfatione ad Regium Legatum, Henricum de Merla, edidit Joannes Mabillonius itineris Italici pag. 227. 229.

Epiſtolæ Bracelli excuſæ Pariſiis apud Adſcenſium 1520. nonnullæ etiam ad calcem Æneæ de immortalitate animorum, Latine verſi ab Ambroſio Camaldulenſi. Genuæ 1645. 4. * Animadvertere juvat Bracelli libros de bello Hiſpanienſi, de claris Genuenſibus, deſcriptionem Liguriæ, epiſtolarum librum junctim omnes prodiiſſe ex recenſione Auguſtini Juſtiniani ordinis Prædicat. & Epiſcopi Nobienſis Pariſiis an. 1520. in 4. In epiſtola vero ejuſdem Auguſtini Juſtiniani ad Renatum de Sabaudia hæc legi de eodem Bracello: *Philippus ille Beroaldus aliquando ad me ſcripſit viſam ſibi Bracelli orationem Cæſaris perſimilem, addiditque Sæculo hoc noſtro naſutiores* (*utar ejuſdem verbis*) *paucos reperiri municipi meo anteponendos*. Ex his ſcriptam pariter a Bracello orationem neſcio quam erudimur. In fine ejuſdem collectionis legitur exemplum tabulæ vetuſtiſſimæ an. 1506. inventæ in agro Genuenſi milliario prope urbem X. &c. Incipit: *Q. M. Minutius &c.*

Epiſtolam aliam Bracelli dat collectio epiſtolarum Franciſci Barbàri ab Emin. Card. Quirinio nunquam abſque inſigni encomio literati commemorando, adornata. Vide epiſt. 130. vide & epiſtolam 178. in qua Barbarus frui ſe amicitia *cum claris, & diſertiſſimis viris Jacobo Bracellio, & Gothardo Sarzanenſi* gloriatur.

Petrus de *Braco* Placentinus, JCtus circa Annum 1380. ſcipſit *Repertorium Juris Canonici* Ordine Alphabetico, & *Juris Canonici Compendium*, quæ ambo adhuc in Bibliothecis Galliæ MSta ſervantur. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1220. ubi etiam ſcripſiſſe *Carmina*, & duas *Demoſthenis* Orationes, ac *Luciani* dialogos quoſdam Latine vertiſſe annotat.

Thomas Bradvvardinus, Lelando *Bredovvardinus*, aliis *de Bradvvardina*, Anglus Ciceſtrienſis, (*b*) nec Dominicanis (*c*) accenſendus, nec Franciſcanis: (*d*) ingenio autem & Philoſophiæ, Matheſeos, ac Theologiæ inſigni peritia *Doctoris profundi* (*e*) titulum pro-

(*a*) id. pag. 14.

(*b*) Vide Bradvvardinum in Cauſa Dei p. 559.

(*c*) Dominicanis adſcribit cum Luſitano aliiſque Altamura pag. 133. & 489. ad Annum 1372. qui alium etiam fingit *Adamum Bradvvardinum*, qui contra Pelagianos & Fidei hoſtes ſcripſerit pag. 141.

(*d*) Franciſcanum faciunt Dupinius Bibl. Eccleſ. & Oudinus (ſed qui ipſe hoc retractat Tom. III. p. 333.) itemque alii, repugnante etiam Waddingo. Sed recte Richardus Simon Bibliothecæ Selectæ Tomo II. pag. 97. *Il y a bien plus d'apparence, qu' il n' a été ni Dominicain ni Franciſcain*. Adde Jacobum Echardum Tomo primo de Scriptoribus Dominicanis pag. 744.

(*e*) Henricus Savilius præfatione ad cauſam Dei contra Pelag. & Warthonus ad Cavei hiſt. lit. An. 1348.

promeritus: cum in Archiepisc. Cantuariensem (*a*) Avenione consecratus esset, in Angliam redux vix quadraginta diebus post obiit 26. August. (*b*) Anno 1349. Præcipuum ejus opus *de Causa Dei contra Pelagium de virtute causarum, & de virtute Dei causæ causarum*, quod Londinensis Cancellarius ad Mertonenses suos, sive ad Custodem & socios Aulæ Mariodunensis scripsit An. 1344. distributum in *libros III.* atque editum ab Henrico Savilio, Lond. 1618. fol. MStos plures Codices memorant Jacobus Echardus, & Casimirus Oudinus. Dum autem queritur Bradvvardinus *totum Mundum post Pelagium abiisse*, atque huic vult malo occurrere, ipse parum abest, quin in alteram extremam partem, (*c*) & ad sententias Godschalci ac Wiclefi deflectat, ut apparebit ex sententiis ejus, quibus ad calcem operis sui epitomen ipse voluit exhibere, quarum nonnullis paucas quasdam notulas adspersi, quoniam easdem quæstiones hodie a tam multis agitari video. Præterea autem multa subtiliter disputat, quanquam non perinde solide ubique adversus Ethnicos, Philosophos & Judæos, contra quos & religionis naturalis & Christianæ dogmata erudite passim tuetur, nec sacras litteras modo & scripta Theologorum Christianorum, sed & Romanorum, Latineque versa Græcorum & Arabum scripta testatur se evolvisse, provocans interdum etiam ad supposititia, ut Hermetis Trismegisti de verbo æterno, Aristotelis de secretis secretorum, Sibyllas, Ovidium de Vetula, Dionysium Areopagitam, & varias fabulosas narrationes, qualis v. g. est hæc de Constantino Magno pag. 29. *Tradentibus namque Historiis, Constantinus Imperator Romanorum, per Sylvestrem Papam, ad fidem Christi Romæ conversus, & ab Helena regina matre sua, relictis idolis, in Deum Judæorum credente, & tunc in Judæa agente graviter increpatus, eo quod in Christum hominem crucifixum, potius quam in Deum Judæorum credere maluisset: rogavit Reginam, quatenus secum adduceret Magistros sapientissimos Judæorum, disputaturos cum Doctoribus Christianorum: Quæ veniens secum adduxit 140. viros doctissimos Judæorum, ex quibus 12. præclarissimi sunt electi. Abiathar, Jonas, Godolias, Annan, Doeth, Cusi, Benjamin, Aroel, Jubal, Thara, Silion & Zambri, duobusque Philosophis Gentilibus sapientissimis Cratone & Zenophilo, de consensu partium, Judicibus constitutis, Imperatore & Regina assidentibus, & magna multitudine Christianorum, Judæorum atque Gentilium circumstante, ad disputationis negotium properatur: undecim quoque Magistris Judæorum prædictis, opponentibus singillatim, & impugnantibus fidem Christi, Sylvester respondens, singulos singillatim ex Scripturis eorum propriis convincebat, decernentibus Judicibus supradictis: duodecimus vero nolens per argumentum vocale arguere; sed reale miraculum magicum faciens, vero miraculo superatur. Quapropter, Regina, Judices, & cæteri infideles qui aderant, ad fidem Christi pariter sunt conversi.*

Sententiæ XXXVI. BRADWARDINI totidem contrariis ab eo ad calcem operis oppositæ.

1. Quod Deus est tam perfectus & bonus, (*d*) quod nihil perfectius aut melius esse posset.

2. Quod

(*a*) Idem Tomo I. Angliæ sacræ pag. 119. 42. & 61.

(*b*) Joannis Lelandi Collectanea Tomo III. pag. 317.

(*c*) Rich. Simon Lettres choisies, ou Bibliotheque Critique Tom. IV. Lettre 31. au P. Goudin. Ludovicus Cellotius Hist. Gotheschalci V. 19.

(*d*) Hoc non putem in dubium vocandum, vel vocatum unquam ab homine sano. Sed falluntur qui putant omnes rationes illius perfectionis prorsus se intelligere, ita ut exinde quid vel quomodo agat Deus, decernere se posse existiment, vel qui cum Platone, Aristotele, Stoicis & Abailardo ajunt Deum nihil melius nec aliud potuisse facere quam fecit. Saltem hi debebant cum Mose, valde bona omnia facta a Deo nos docente, sic illud interpretari, ut alia etiam & plura non minus bona a Deo fieri potuisse & posse faterentur, ne Deum bonitatis suæ & sapientiæ velut augustioribus quibusdam & tanquam fati alicujus cancellis intercludere viderentur.

2. Quod nulla res existit, nisi Deo ipsam conservante in esse.

3. Quod nulla res existit, nisi Deo ipsam immediate, (*a*) per se & proprie conservante in esse non tantum mediante cœlo vel aliquo alio, & per illud, vel quia prohibet corruptiva, vel quia permittit rem esse, aut non destruit rem cum posset.

4. Quod nulla res creata vel creabilis sine conservatione Divina omnino, neque sine conservatione Divina immediate, per se & proprie posset esse.

5. Quod omnis res facta, secundum essentiam suam, sive substantiam, fit a Deo.

6. Quod omnis res facta, secundum essentiam suam sive substantiam, fit a Deo ipsam immediate, (*a*) per se, & proprie faciente, non tantum mediante cœlo, vel aliquo & alio, & per illud, nec tantum ideo quia Deus impeditiva contraria prohibet, ut causam efficientem rei fecit aut servat, permittit, vel non impedit operari.

7. Quod nulla res secundum essentiam suam sive substantiam posset fieri nisi a Deo, neque nisi a Deo ipsam immediate, per se & proprie faciente.

8. Quod Deus non est aliquo modo mutabilis. (*b*)

9. Quod neque scientia Dei, neque ejus voluntas est mutabilis ullo modo.

10. Quod Deus sciendo, volendo, & quodcunque agendo intrinsecus est semper intrinsece æque summe & plenissime actualis.

11. Quod nulla scientia Dei causatur a posterioribus rebus scitis.

12. Quod nulla voluntas Dei, (*c*) sive volutio a posterioribus volutis suis causatur.

13. Quod omnis actus voluntatis Divinæ, Angelicæ, & humanæ est aliquid.

14. Quod omnis actio voluntatis creatæ, secundum essentiam sive substantiam ipsam actus fit ab ipsa, & a Deo eundem pariter coagente. (*d*)

15. Quod omnis actus voluutatis creatæ, secundum essentiam sive substantiam ipsam actus, fit ab ipsa, & a Deo eundem pariter immediate, per se & proprie coagente, non tantum mediante cœlo, influentia generali, objecto, vel aliquo alio simili, & per illud; neque tali tantummodo impropria ratione, qua Deus voluntatem creatam, quæ efficit actum illum, fecit aut servat, non destruit, vel non impedit, sed esse & operari permittit, aut quia prohibet ipsam ab aliis impediri.

16. Quod quandocunque Deus & creatura rationalis coefficiunt liberum actum suum, Deus prius naturaliter agit illum quam ipsa, (*e*) & quod voluntas Divina præcedit naturaliter in agendo, ut Domina, & creatura ipsam subsequitur naturali ordine, ut ancilla.

17. Quod Deum prævelle, id est, prius naturaliter velle, seu prius æternaliter voluisse hoc vel illud præsens vel futurum, nec est nec fuit in libera

(*a*) Hoc *immediate* non potest aliter intelligi, quam salva illorum operandi vel non operandi facultate, quibus ipse Deus hancce tribuit, concessitque hactenus & concedit, ut imputet illis etiam ad pœnas gravissimas, si quis fuerit illa abusus, Deo licet non impediente: sed qua potuit tamen non abuti, quia nec Deus abhorrentem ab illo abusu impedire, nedum ad eum cogere aut impellere quenquam voluisset.

(*b*) Non sane est mutabilis Deus: sed nec otiosum debemus fingere cum Epicuri intermundialibus Diis: Verum CHRISTO credere, cujus non inficiandum hoc est testimonium Joh. V. 17. *Pater meus usque operatur, & ego operor*. Cum igitur homines condiderit angelosque libertate actionum ornatos & delectu, non inde mutatur Deus, quod alium jam se præbet bonis, quam erat futurus nisi discessissent ab improbitate, sed potius juste exercet quod sibi, cum eos condidisset, merito reservavit imperium.

(*c*) Nulla scientia nova nec voluntate opus est, nova tamen actio novusque subit effectus eorum quæ præscivit, & quæ sub conditionibus certis voluit.

(*d*) Necessario dicendum aliud esse agens, quod propter actionem liberam, quæque poterat & debebat ab eo omitti, punit Deus, & alium agentem ipsum Deum.

(*e*) Hoc perinde est ac si dicerem, aerem, quem spiro, prius hæc scribere quam me, qui ista non impediente aere poteram etiam non scribere: tantum abest ut in malis actionibus homo vel angelus, quatenus malæ & a Deo prohibitæ sunt, Deo ut Domino obsequi sit dicendus.

ra contradictionis hominis potestate. (*a*)

18. Quod causa prima, seu voluntas Divina, non est in causa posterioris (*b*) seu voluntatis creatæ libera potestate.

19. Quod gratia, qua salvamur, datur a Deo gratis simpliciter, nec aliquo merito prævio magno vel parvo, condigno vel congruo comparatur.

20. Quod voluntas Divina (*c*) non est impedibilis, sed universaliter efficax in causando.

21. Quod ad hoc, quod voluntas Divina sit infrustrabilis & necessaria in causando respectu suorum effectuum quorumcunque, & quarumcunque posteriorum causarum, omnesque sui effectus sint necessarii respectu illius, sufficit, quod ipsa sit causa prima naturaliter, & in nullius alterius, nullarumve aliarum potestate, non impedibilis, & universaliter efficax in causando.

22. Quod necessarium est, (*d*) Deum mundum creasse, incarnatum fuisse, hominem redemisse, & Deum hoc velle, ac etiam voluisse.

23. Quod cum futura contingentia fiunt præsentia, aut in præteritum dilabuntur, voluntas divina respectu illorum non desinit esse libera aliqua libertate, seu aliquo modo libertatis intrinsecus, qua vel quo prius fuerat libera, nec incipit esse necessaria aliqua necessitate opposita respectu ipsorum.

24. Quod voluntas divina semper est æque libera, seu æque necessaria respectu cujuscunque sui objecti, & cujuslibet intrinseci actus sui.

25. Quod necessarium est, Deum scire de qualibet re præsenti, ipsam esse, scire quoque atque scivisse de qualibet re prætetita, ipsam fuisse.

26. Quod cum futura contingentia fiunt præsentia, in præteritumve transcurrunt, scientia Dei respectu illorum non desinit esse contingens (*e*) aliqua contingentia, seu aliquo modo contingentiæ intrinsecus, qua seu quo prius fuit contingens, nec incipit esse necessaria aliqua necessitate opposita respectu ipsorum.

27. Quod scientia Dei semper est æque libera, seu æque necessaria intrinsece respectu cujuscunque sui objecti, & quod intellectus divinus seu Deus æternaliter permanet intrinsecus plenissime uniformis, semper videlicet æque liber, aut æque necessarius respectu cujuslibet intrinseci actus sui.

28. Quod quicquid Christus secundum intellectum, voluntatem, & linguam suos humanos in proprio genere, per actus naturales humanos distincte scivit, credidit, voluit, viva voce asseruit & juravit, necesse est eum ita fecisse; (*f*) & quicquid ad quemcunque intellectum scivit, credidit, voluit, asseruit, aut juravit, necesse est eum ad eundem intellectum ita fecisse.

29. Quod si Christus secundum naturam suam humanam per actus naturales humanos distincte scivit, credidit, voluit, & asseruit, & juravit de aliquo futuro contingenti quod hoc erit, illo adhuc manente futuro contingenti: necessarium est Christum ita fecisse, & ita necessarium tunc, sicut erit, quando

(*a*) Deus voluit homini permittere actionum suarum delectum, hoc est facultatem movendi sese in partem utramvis: sed ad malam ac sinistram moveri eum non determinavit.

(*b*) Atqui diserte Christus Matth. XXIII. 37. *quoties volui? & noluisti*.

(*c*) Absoluta, nullis descripta conditionibus. Sed de conditionata vide Jerem. XXVI.

(*d*) Necessarium ex sapientissimo plenissimo Bonitatis Decreto Divino, neutiquam ex alia necessitate quacunque quæ tempus, rationes & modum ita & non aliter faciendi Deum deligere coegisset, nam quæcunque facere vel non facere Deo placuisset, omnia valde bona fuissent futura.

(*e*) Hoc est non desinit illa, præsentia licet, jam adeoque necessaria, tanquam contingentia, cognoscere, hoc est ea, quæ non contingere potuissent. Ita etiam tanquam contingentia illa cognovit antequam contingerent, licet ex perfectione Divinæ Majestatis atque Sapientiæ suæ, cui rerum etiam liberrime contingentium eventus, antequam evenerint, tanquam præsentes ipsius oculis patent, sicut prudentium hominum sagacitas, eventuras res multas potest prævidere, quas tamen ipsa neutiquam ita evenire vel cogit vel facit.

(*f*) Hoc est non parabolico tantum & mystico intellectu.

do illud erit præsens in præteritumve transmissum.

30. Quod nunquam fuit nec est in hominis potestate decipere Christum secundum naturam humanam assumtam, unione manente, facere ipsum credere falsum, mentiri velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ, neque unquam fuit aut est in hominis potestate facere aliquid unde cum quibusdam veris aliis sequitur Christum secundum naturam suam humanam unitam, fuisse aut esse deceptum, falsum credendo, mentitum fuisse, præsentialiterve mentiri voluisse, seu velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ.

31. Quod possibile (*a*) fuit Christum secundum naturam suam humanam unitam & in proprio genere habere actus cognoscendi, & volendi naturales proprios & distinctos respectu aliquorum in potestate hominis positorum, & aliquorum contingenter, & non absolute necessario futurorum; & quod impossibile fuit Christum secundum naturam suam humanam unitam, & in proprio genere decipi in credendo, aut errare volendo, velle videlicet fieri, quod nunquam fieret, aut repugnanter sive difformiter voluntati divinæ, velle, inquam, voluntate rationali, non appetitu sensuali sive carnali.

32. Quod Prophetiæ de Christo ante adimpletionem earum erant necessario adimplendæ, & quod medio tempore inter mundationem seu sanctificationem beatæ Mariæ & sanctorum Patrum Veteris Testamenti in fide Christi Redemptoris futuri, transitum quoque & salvationem eorundem Patrum & passionem Christi fuit necessarium, ipsos fuisse mundatos, sanctificatos, & salvatos per fidem Christi Redemptoris futuri, & quod non fuit possibile ipsos fuisse mundatos, sanctificatos, & salvatos per fidem fictam, falsam, erroneam, & mendacem.

33. Quod prophetiæ & promissiones Christi ante adimpletionem ipsarum erant & sint necessario adimplendæ.

34. Quod non omnes prophetiæ prædictæ de Christo, nec omnes prophetiæ aut promissiones Christi de futuris erant mentaliter, tacite, conditionales: sed multæ mentaliter simpliciter absolutæ.

35. Quod necesse est Ecclesiam sanctam Christi usque in finem mundi perseverare fidelem.

36. Quod non est possibile Ecclesiam sanctam Christi ex doctrina Christi semper aut unquam directe fuisse deceptam in substantialibus articulis fidei Christianæ, aut erronee credidisse resurrectionem mortuorum, diem Judicii, aut vitam æternam, & quod necesse est hæc fore, reprobos quoque habere supplicium, & electos gaudium sempiternum.

Hactenus BRADWARDINI Sententiæ.

Alia ejus scripta hæc sunt: *Tabulæ Astronomicæ*, quas habuit Savilius: *Geometria speculativa*, Parisiis 1504. fol. & cum *Arithmetica speculativa*, (quæ separatim An. 1502. prodierat) ibidem 1512. fol. Præterea Baleus V. 87. memorat ejus *Arithmeticam Practicam*: & *de Proportionibus velocitatum*: Venetiis 1505. additque alia, quæ a Lelando cap. 347. omittuntur, *De velocitate motuum*. *Commentarios in IV. libros sententiarum*, *Summam Theologiæ*, pro qua Pitseus habet *Summam Scientiarum*, cum neuter illas videatur usurpasse oculis: tum *Placita Theologica*, *de Sancta Trinitate*, *de præmio salvandorum*, *de præscientia & prædestinatione*, & *Sermones per annum*. A Pitseo pag. 471. etiam adjungitur Liber *de quadratura Circuli*. * Novum, & ignotum scriptoris hujus opusculum servat MS. Codex Bibliothecæ Cœnobii S. Mariæ ad Scotos Viennæ ord. S. Benedicti. Inscribitur: *meditationes Bravardini*. Incipit: *o magnæ, & mirabilis*.

Non abs re hic integra recitaretur adnotatio quædam, quæ legitur excusa in

(*a*) *Legendum*: impossibile.

in calce opuſculi: *Epitoma proportionum Alberti de Saxonia* per F. Iſidorum Inſulani Mediolanenſem; (de quo utroque ſcriptore, & de opuſculo iſto vide ſuo loco) *Qui Albertus a Thoma Berduardi excipiens* &c. *Hunc Thomam vocat Raimundus ſui ſethi calculator in tractatu primo de intenſione, & remiſſione venerabilem magiſtrum Thomam de Berduardino; cujus dicta veneratur, & recipit.*

Johannes Brando, Monachus Dunenſis in Flandria, Ordinis Ciſtercienſis, defunctus An. 1428. ſcriptor *Chronodromi*, ſive Chronici ac curſus temporum ab rerum Origine ad Annum Chriſti 1414. MSti adhuc in variis Belgii locis, vide Carolum de Viſch pag. 176. Bibliothecæ Ciſtercienſis, vel Oudinum Tomo III. pag. 2301. Hoc, ab Anno 1414. ad 1432. continuavit *Bartholomæus de Becka*, atque ab Anno 1431. ad 1463. *Ægidius de Roya*, qui opus hoc ab Anno 1292. etiam in compendium miſit, ut dixi ſupra pag. 61. idque compendium cum *Adriani de Budt* continuatione ad Annum 1480. prodiit Francofurti 1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum. Etiam Chronicon hujus Brandonis *de geſtis Prælatorum Monaſterii Dunenſis* MS. in Bibliothecis Belgii.

Aurelius Brandolinus Florentinus, lippus, ſed qui multis viſu pollentibus acutius vidit eleganti ingenio, defunctus A. 1497. Scripſit libros duos *paradoxorum Chriſtianorum* ad Matthiam Corvinum, Regem Hungariæ, Baſileæ 1498. Romæ 1531. Baſileæ 1543. & Coloniæ 1573. Dialogum *de humanæ vitæ conditione & toleranda corporis ægritudine* ad eundem Matthiam, Baſileæ 1498. Viennæ 1541. & Baſileæ 1543. 8. *De ratione ſcribendi Epiſtolas*, libros III. ibidem 1498. 1549. Coloniæ 1573. Præterea Julius Niger p. 74. Hiſtoriæ Scriptorum Florentinorum memorat ejus *Orationes* & *Carmina* in laudem *Antonii Squarcialupi* & *Baptiſtæ Platinæ*: Opuſculum de virtutibus a Domino Jeſu in paſſione oſtenſis: Librum de Legibus: Commentarios in Pauli Epiſtolas: & Novum ac Vetus Teſtamentum, ſive Hiſtorias, Sanctorum Veteris & Novi Teſtamenti heroicis verſibus explicatas. Vide diarium erud. Italiæ T. 20. p. 150. * Nemo, quem norim, inter opera Brandolini hujus recenſuit libellum, quem in MS. Cod. ſervat Bibliotheca Canonicorum Majoris Eccleſiæ Lucanæ hoc titulo inſcriptum. *Lippi Brandolini libellus de laudibus muſicæ, & Petri Boni Ferrarienſis*, qui cantor erat illorum temporum celebris Ferdinando carus. Datur ſtatim præfatio ſoluta oratione ſcripta ad eumdem Regem. Incipit: *Contemplanti mihi ſuperioribus diebus*. Tum ſuccedit ad Petrum Bonum elegia, cujus hoc ſpecimen.

Inter Pieridum vates clariſſime alumnus
Unica lux Phœbi, gloria ſumma lyræ;
Accipe parva quidem Tyrrheni munera Lippi;
Sed tibi quæ procerum nemo dediſſe queat.
Sed quia nunc agimus Ferrandi munere vitam
Hæc tibi Ferrandum mittere dona puta.

Dein exordium operis iſtud.

Huc ades ad noſtros citharamque, & carmina cantus
Affer ab imparibus vecta elegia modis.

Prætериiſſe pigeret Brandolinum hunc Eremitarum S. Auguſtini cœtui adlectum fuiſſe.

Ejus *oratio pro S. Thoma Aquinate* habita Romæ in Templo S. Mariæ Minervæ ad Cardinales & populum, & dicata Oliverio S. R. E. Card. Neapolitano, evulgata eſt typis anno & loco incertis in 4.

Braulio Joannis Cæſarauguſtani in Hiſpania Epiſcopi ſucceſſor ab Anno *627.* & *646.* Concilio Toletano quarto A. *633.* & quinto A. *636.* ſextoque A. *638.* interſuit, unde *clarum Canonibus* puto dictum ab Ildefonſo cap. 12. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Speciatim *ſextæ Toleta-*

letanæ Synodi Canones Braulionis stylo formatos notat Nicolaus Antonius V. 5. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 278. De eo Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 635. sqq. Huic Braulioni Isidorus Hispalensis libros Originum dedicavit, rogatu illius compositos & a Braulione XX. libris divisos. *Isidori elogium* breve a Braulione compositum, & *binæ ad Isidorum Epistolæ*, plus simplici vice cum Isidori operibus editæ. Elogium illud etiam apud Surium & in Actis Sanctorum 3. April. *Vita S. Æmiliani* Presbyteri & Monachi Turiasonensis, defuncti An. 564. ad germanum suum Frummianum Presbyterum & Abbatem exstat in Prudentii Sandovallii Fundatione Benedictini Ordinis in Hispania sub Gothorum imperio, Hispanice edita Madriti 1601. fol. in Francisci Bivarii notis ad Chronicon Marco Maximo, Episcopo Cæsaraugustano tributum, ibidem 1652. in folio pag. 475. cum *Hymno* in eundem Confessorem pag. 488. & in sexto Volumine Martyrologii Hispani Joannis Tamai de Salazar, 12. Maji pag. 111. Lugduni 1659. fol. & apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 205. *Vita S. Leocadiæ Toletanæ Virginis* sub Diocletiano passæ, de qua Baronius ad Martyrolog. 9. Decembr. Omitto Vitam *Vincentii*, *Sabinæ & Christetidis* aliorumque *Martyrum Cæsaraugustanorum*, & *Vitas Patrum*, & opusculum *de vana sæculi sapientia*, & aliud *de adventu SS. Apostolorum Jacobi*, *Petri*, *& Pauli in Hispaniam*, de quibus Nicolaus Antonius p. 279.

Florentius Bravonius, Anglus, auctor Chronici circa Annum 1118. infra *Florentius*.

Senatus Bravonius, Possevino male *Braconius*, Prior Monachorum Vigorniensium Ordinis Cluniacensis circa An. 1180. Scripsit Vitam *S. Wulstani* Episcopi, apud Surium & in Actis Sanctorum 19. Januar. & *Osswaldi* Episcopi apud Surium 15. Oct. & *Epistolas VII.* quarum argumenta apud Oudinum Tom. II. p. 1579.

Bernardus a *Breitenbach*. supra, *Bernardus*.

Bremensium rerum scriptores duobus vel tribus Voluminibus comprehensos dare voluit V. C. *Georgius Rothius* (*a*) Rector Stadensis ante paucos annos defunctus, illisque ornandis adhibere editos *Adamum* Bremensem, Diplomata Lindenbrogiana, *Albertum* Stadensem, & *Henrici Wolteri* Chronicon Archiepiscopatus Bremensis, quod vulgavit Meibomius: *Joannis Renneri* Chronicon Bremense rhythmicum Germanice dialecto Saxonica editum Bremæ 1583. & laudato Rothio curante Stadæ 1717. 8. recusum: recentiorumque scriptorum *Wilhelmi Dillichii* Chronicon Bremæ & Præfecturarum ejus: *Luneburgi Mushardi* (*b*) monumenta nobilitatis antiqua illustrium familiarum, inprimis Ordinis Equestris in ducatibus Bremensi & Verdensi, edita Germanice Bremæ 1708. fol. *Urbani Pierii* de Urbis Bremæ antiquitate Consulumque & Senatorum ordine elogium: (*Henrici Postii* fastos Consulares & Senatorios Reipublicæ Brem. ab Anno 1433. ad 1725. Bremæ 1726. 4. *Joannis Henrici Hintz* notitiam sacri Ordinis in Ducatibus Bremensi & Verdensi, tempore Jubilæi Augustanæ Confessionis An. 1730. & Lutheranorum Superintendentum Generalium & Pastorum a tempore Reformationis in præsentem ætatem Bremæ, Stadæ, Buxtehudæ & Verdæ. Stadæ 1731. 8.)

Ex ineditis, Chronicon Civitatis Bremensis, scriptum Germanice dialecto Saxoniæ inferioris ab *Herberto Schenio*, cellario Capituli, templique S. Anscharii, quod Bremæ est Canonico: & a *Gerhardo Reinesberch*, ejusdem Capituli Vicario usque ad Annum 1436. cum duplici ejus continuatione, una ad Annum

(*a*) *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*. Anno 1718. pag. 546. Nova Litteraria A. 1719. pag. 53. seq.

(*b*) Acta Eruditorum Tomo IV. Supplementi pag. 322.

num 1547. & altera longe uberiore ad Annum 1563. *Joannis Renneri* Chronicon Bremense majus usque ad Annum 1511. & inde ad 1583 duobus spissis Voluminibus, aliudque Chronicon simile alterius auctoris ab Anno 788. ad 1584. *Joannis Othonis* Luneburgensis Historiam Bremensium & Hamburgensium Episcoporum ab Anno 780. ad 1580. Chronicon Ecclesiæ *Rosenfeldensis*, seu *Harsefeldensis*, quo usus est Abbas Luneburg Brummerus: Chronicon vetus Monasterii & oppidi *Buxtehude*. Excerpta quædam ex Registro MS. *Johannis Rode*, Archiepiscopi Bremensis, ex cujus Chronico dederat nonnulla illustris Leibnitius Tomo II. scriptorum Brunsvicensium pag. 253. seq. Collectanea de *Wursatia* cum Jure Provinciali veteri Frisico *das Landriucht*, *ofte* Asigebook *der edelen vrigen* Vresen, & *Haronis Eide Fouvves*, Wursato Frisonis collationem Juris Provincialis Wursato Frisici cum Jure communi, ex editione Giessensi 1666. 4.

Sed Consilium illud laudati Rothii in herba periit, perinde ut B. Casparis Bussingii, Superintendentis deinde Generalis Oldenburgensis, quod Bremæ 1690. 4. significaverat in schediasmate, cui titulus: *Eröfnung des Bremisch-Verdischen Ritter-Saals*. Neque adhuc lucem vidit promissa a celeberrimo Theodoro Hasæo (*a*) Historia emendatæ Religionis in Urbe Bremensi.

Brendanus Conacius, Abbas Hibernus circa Annum 560. cujus *Verba Religionis Dei*, sive liber *de legibus & observatione Monachorum*, *Charta cœlestis hæreditatis*, & *Confessio Christiana* memorantur a Baleo XIV. 78.

Brenlanlius cognomento *Britannus* a Gesnero in Appendice Bibliothecæ, præclarus Astrologus fuisse circa Annum 1344. & plures libros *de Astrologorum prænotionibus* scripsisse traditur, unde mihi parum credibile, quod Pitseus pag. 443. ad Gesnerum provocans, Brenlanlium huncce vehementer ait invectum in Astrologiam Judiciariam, eam merum reputasse dæmonis inventum & libros plures scripsisse *contra prænotiones Astrologorum*.

Breviaria variarum Ecclesiarum.

Breviarium *Aberdonense* in Scotia A. 1509. de quo Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 438.

Ambianense Parisiis in 4. & Ambiani 1550. 1670. forma minore, & 1683. 12. quatuor Volum. auctoritate Francisci Favre Episcopi Ambianensis.

Ambrosianum, Mediolani 1556. 8. Venetiis 1558. 8. & S. Caroli Borromei jussu An. 1582. recognitum, Mediolani 1588. 4. 1625. 1661. 8. tribus Voluminibus. Confer Acta Sanctor. Tom. I. Junii pag. 643.

Andegavense MS. ante trecentos amplius annos, fuit in Bibliotheca Telleriana. Exstat & editum A. 1624.

Aniciense, sive *Podiense* MS. ante quadringentos prope annos: fuit in Bibliotheca Telleriana.

Antvverpiense A. 1496.

Argentoratense 1478.

Arosiense, Arosiæ 1504. 4.

Aptense, Basil. 1515. fol.

Aquensis Ecclesiæ breviarium MS. in Bibl. Regia Paris. n. 4446.

Atrebatense 1595. 8. duobus Voluminibus.

Audomarense A. 1518.

Augustinianorum, infra, *Windesemensis*.

Aurelianense Parisiis 1542. 8.

Bajocense memorat Bollandus.

Bambergense jussu Viti Episcopi A. 1575.

Basileensis liber breviarius secundum consuetudinem Chori Ecclesiæ Basil. quomodo horæ Canonicæ absolvendæ sint. Basileæ 1480. 4. Idem videtur, de quo Morlierius in libro: Essais de Litterature Tom. I. pag. 149.

Ordinis S. Benedicti breviarium MS. ante trecentos annos, in Bibliotheca Telleriana. Novum Pauli V. & Urbani VIII. auctoritate editum Parisiis 1645.

(*a*) Bibliotheca Theologico-Historica Bremensis Tom. I. pag. 161.

1645. 8. duobus Voluminibus, his adde specialia: *Brunsfeldense* Lovan. 1607. 8. *Cassinense* Venetiis 1586. *Pannoniense* Viennæ 1579. 8. *Tegernseense*, 1577. fol. & quæ plura apud Lippenium & Hendreichium memorantur.

Bisuntinum, Divione 1653. 8.

Bituricense Venetiis 1481. 8. Lemovicis 1512. 8. & jussu Reginaldi de Beaurce, Archiepiscopi Bituricensis, Parisiis 1586.

Bracarense a Roderico Cunha Archiepiscopo recognitum, Bracharæ 1634. 4.

Bremense Argentorat. 1511.

Brugense 1520.

Bruxellense 1516.

Cameracense Parisiis 1497. 8. duobus Voluminibus.

Caminense in Pomerania A. 1521.

Canonicorum Regularium A. 1488. editum laudat Bollandus.

Capuanum Capuæ 1489. 4.

Carmelitarum Venetiis 1542. fol. 1579. 8. & Sebast. Fantoni Generalis. Venetiis 1622. 8.

Carnotense in 8. Vetus editio ante annos ducentos, & ab Episcopo Nicolao de Thou, Parisiis 1584. duobus Volum. & 1633.

Carthusiense Parisiis 1521. 8. & 1522. forma minore, Papiæ 1560. 8. Lugduni 1587. 8.

Congregationis Casalis Benedicti. Parisiis 1534. 8.

Cassinensis Congregationis. Venetiis 1586. fol.

Catalaunense MS. ante annos 400. quo usus Edmundus Martene.

Cistercienſe Parisiis 1534. 12. 1581. 4. & 1617. 8.

Claromontensis Ecclesiæ & *S. Flori*. Tierni 1557. 8.

Cluniacense Parisiis 1584. 8. duobus Voluminibus, aliud Pauli de Rabusson & Claudii de Vert, Parisiis 1686. 8. Vide Memorias Trevoltinas Anni 1718. pag. 286. & de Joannis Baptistæ Thiers Observationibus, Ephemerides eruditorum Parisiens. A. 1702. Tom. II. p. 299. Tom. IV. pag. 171. Dupinii Bibl. Eccles. Tom. XVIII. p. 283.

Cœlestinorum Ordinis Benedicti. Venetiis 1508. 8.

Colbertinum Parisiis 1679. 8.

Coloniense A. 1498. & 1577.

Constantiense typis Erhardi Ratdolt, ante ducentos annos, 8. & editum An. 1561. Christophoro Episcopo, & 1575. Marco Sitico Cardinale, & 1599. 8.

Corisopitense vetus in Gallia Lugdunensi memoratur a Bollando.

Cœnobii Regalis *S. Dionysii*. Parisiis 1550. 8.

Dolense in 8. vetus editio ante annos ducentos.

Dominicanorum, sive *Ordinis Prædicatorum*, Venetiis 1556. 8. Romæ 1611. 8. Breviarii Confirmatio a Clemente IV. An. 1267. apud Edmundum Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 502. seq. De antiqua editione hujus breviarii excusa An. 1514. 4. vide Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern*, Frf. 1732. 8. p. 345. sq.

Eborense in Lusitania A. 1548.

Ebroicense Parisiis 1545. 8. 2. Voluminib. & 1585.

Eduense MS. An. 1452. in Bibliotheca Telleriana.

Elnense circa Annum 1500. in 8. & Hispali 1528. fol.

Erfordianum excusum ante hos ducentos annos.

Fontis Ebraldi, Paris. 1546. 8. Virginum, 1526. 8. duobus Volum.

Giennense Hispali 1528. fol.

Glaronense laudatum a Goldasto in Alemannicis.

Græcorum breviarium, sive Anthologium Græce curante Antonio Arcudio, Romæ 1598. 8.

Granatense, Granatæ 1544. 8.

Hafniense in fol. *anno milleno quingenteno quoque deno*.

Halberstadense in 4. vetus editio. vide Jacobi Friderici Reimanni Bibliothecam pag. 557. seq.

Hamburgense per Albertum Krantz. Argentor. 1519. fol.

Herbipolense 1518. fol. & 1575. jubente Julio Episcopo.

Hildesheimense A. 1516.

Hispalense in 4. vetus editio.

Insulense A. 1533.

Jotrense, sive *Meldense* MS. in Bibliotheca Telleriana.

Lemovicense A. 1587. 8. duobus Voluminibus, & A. 1625.

Leodiense A. 1520. & pars æstiva 1514. & novum breviarium A. 1636.

Lexoviense, sive *Liciense* An. 1624. vide Nicolaum Comnenum Papadopoli pag. 152. seqq. prænotionum Mystagogicarum. Novum Liciense, sive *Lexoviense* An. 1704. magnam partem ex novo Senonensi.

Lovaniense MS. &

Breviarii *Lubecensis* parte æstiva usum se testatur Jo. Bollandus.

Lugdunense A. 1498. fol. Alia vetus editio forma minore: & Lugduni 1584. 8. correctiones C. de Laboureur. Lugduni 1647. 8.

Lundense, Parisiis 1517. 8.

Magdeburgense, in oppido Siptzen. 1504. 8.

Mediolanense An. 1635. vide Ambrosianum.

S. Melanii, Benedictin. vetus editio in 8.

Meldense, Parisiis 1546. 8. duobus Voluminibus.

Meldense novum, in quo multa ex Senonensi A. 1702.

Meldense, supra *Jotrense*.

Mindense A. 1516.

Fratrum Minorum, Parisiis 1506. 8. 1614. 1629.

Moguntinum MS. habuit Bollandus præter edita An. 1495. 1507. & jussu Danielis Archiepiscopi 1570. 1612. 12.

Monasteriense A. 1489.

Morinense. A. 1542.

Mozarabum, sive *Toletanum*, secundum regulam B. Isidori Tolet. 1502. fol. per Alfonsum Ortizium, Canonicum Toletanum. Jussu Francisci Ximenis.

Nivernense, Parisiis 1534. 12. duobus Voluminibus.

Noviomense A. 1630.

Olivetanum, Venetiis 1580. 8. Mediolan. 1610. fol.

Origniacensis Monasterii in Veromanduis, A. 1619.

Parisiense vetus in Bibliothecæ Regis Christianissimi Codice 4445. annorum circiter 400. Editum 1479. 8. 1492. fol. 1545. 1557. 8. 1584. 1636. & ex auctoritate Francisci Harlay Archiepiscopi, Parisiis 1680. 8. 1684. 12. quatuor Voluminibus, cui breviarii *reformationi*, ut testatur Menagius in historia mulierum Philosoph. A. 1690. sect. 38. ubi de S. Catharina, *operam dederunt*, *Viri doctrina & pietate illustres*, *Jacobus de Sancta-Bova*, *Professor Theologus Sorbonicus*; *Gvillelmus Bruneterius*, *tunc Archidiaconus de Bria in Ecclesia Parisiensi*, *hodie Episcopus Santonensis*; *Claudius Castellanus*, *Canonicus Parisiensis*; *Nicolaus Gobilio*, *Doctor Sorbonicus*, *& Parochus Sancti Laurentii apud Parisios*; *Leonardus Lametus*, *Doctor Navarricus*, *tunc Canonicus Parisiensis*, *nunc Parochus Sancti Eustachii apud Parisios*; *Claudius Amelina*, *Archidiaconus Parisiensis*; *Nicolaus Coquelinus*, *Cancellarius Parisiensis*; *& Nicolaus Tornosus*, *Theologus & Concionator eximius*. De recognitione facta An. 1675. & 1697. vide Honorati de S. Maria reflexions sur la Critique Tom. II. pag. 81. & de Nicolai Toinardi consilio novi breviarii concinnandi, G. Wallini, eruditi Viri dissertat. de S. Genovefa pag. 27. seq. Memorias Trevoltinas An. 1722. pag. 528.

Passaviense A. 1505.

Podiense, vide *Aniciense*.

Præmonstratense auctoritate Francisci a Longo prato Abbatis, & cura Johannis le Paige. Parisiis 1598. 1608. 8. duobus Voluminibus.

Pragense, Venetiis 1517. 8.

Razeburgense A. 1506.

Remense, Caroli a Lotharingia, Parisiis 1543. 8. Ludovici a Lotharingia, Remis 1614. 8. duobus Voluminibus. Caroli Mauritii le Tellier. Parisiis 1684. 12. quatuor Voluminibus.

Roeskildense, Parisiis 1517. 4.

Ro-

Romanum, Taurini 1474. 8. Venetiis 1478. fol. 1515. 1522. 8. Romæ 1477. 1479. 8. 1482. 1490. cura fratris Gratiæ Feltrensis, circa Annum 1514. 4. 1544. fol. 1546. 1551. 1557. Lugduni 1504. 1547. 8. Parisiis 1511. 1537. 1543. 1547. 1565. forma minore, 1568. 8. 1543. 1563. 1577. 8. aliaque apud Lipenium, Hendreichiumque: & imaginibus decoratum Parisiis 1525. 8. & Pauli III. jussu recognitum a Francisco Cardinali Quignonio 1536. Lugduni 1538. 1542. 8. Parisiis 1542. 4. jussu Pii V. ex Decreto Concilii Trident. An. 1572. Venetiis 1615. auctoritate recognitum Clementis VIII. & Urbani VIII. Parisiis 1652. 1647. 1675. Antvv. 1707. Venet. 1710. & a Martino Sebaldo, Mogunt. 1622. 8. & Parisiis 1647. 4. e Typographia Regia, quatuor Voluminibus, & lingua Slavonica, Rom. 1648. 8. & cum Gallica versione a Nic. le Tourneux, Paris. 1688. 8. quatuor Voluminibus.

Rothomagense An. 1491. fol. 1587. Cardinalis a Borbonio, Rothomagi 1594. 12. duobus Voluminibus, & 1626. De novo ante paucos publicato annos, Bibliotheque Francoise A. 1731. Tom. XV. pag. 173.

Rupellense Henrici de Laval, Paris. 1686. 8. quatuor Vol.

Sajense, Parisiis 1616. 4.

Salamantinum, in 8. vetus editio.

Saltzburgense vetus editio in 8. ante annos ducentos.

Sarisburiense Breviarium, sive Portifortium, 1499. & Londini 1555. 4. Duaci 1604. 4.

Senonense Nicolai du Puy, Canonici, Parisiis in 4. editio vetus: & alia in 8. Parisiis 1528. 8. duobus Voluminibus. Cardinalis a Borbonio. Senonis 1558. & 1560. 8. His præter illud Anni 1641. novissimum accessit A. 1702. auspiciis Archiepiscopi de la Hogvette. Confer ejusdem Epistolam Pastoralem editam Gallice A. 1718.

Servorum B. Virginis A. 1634.

Slesvicense A. 1512. Paris. in 8. jussu Godschalci ab Ahlefeld.

Sossmense, Parisiis 1548. 8. duobus Voluminibus.

Spirense A. 1478. 1507. auctoritate Philippi Episcopi 1522. 8. directorium horarum &c. atque 1590. pars hyemalis, jussu Eberhardi Episcopi.

Stregnense laudatum illustri Benzelio.

Svessionense Parisiis, forma minore. Breviarium Monialium S. Mariæ Svessionensis. 8.

Sylvanectense, Parisiis 1521. 8. duobus Voluminibus.

Toletanum, supra, *Mozarabum*.

Tolosanum, quo usus Edmundus Martene.

Tornacense A. 1497. 8.

Trajectense A. 1508. 1518. Antvv. 1551. 8.

Trevirensis Diœcesis Monasteriorum SS. Maximini, Naboris, Willebrordi Anno 1600.

Tullense A. 1535.

Turonense MS. quo Edmundus Martene usum se esse testatur.

Valentinum, Lugd. 1526. 8.

Viennense, Lugd. 1498. 8. fuit in Biblioth. Baluziana.

Virdunense, Parisiis 1499. 8. 1625.

Upsalense, Holmiæ 1496. 4.

Windesemensis Congregationis Canonicorum Regularium S. Augustini. Antvverp. 1519. fol.

Wormatiense A. 1576.

Zagabariense, Venet. 1505. 1584. 8.

Joannes Brevicoxa (Belgico nomine *Cortohosa*, (*a*) *Kurze-Hose*: Gallico (*b*) *Courtecuisse*) Cenomanensis, Doctor A. 1388. Parisiensis, & ab Anno 1407. Regis Franciæ Caroli VI. ad Benedictum XIII. & Bonifacium IX. de pace Legatus, ac post habitam in conventu Parisiensi An. 1408. contra Benedicti interdictum Ecclesiasticum, gravem orationem, Regis Eleemosynar-

(*a*) Bzov. ad Annum 1408. num. 1.

(*b*) Oudin. Tom. III. pag. 2557.

narcha & per annos aliquot gerens vices Jo. Gersonis Cancellarii, denique A. 1420. usque ad 1422. Episcopus Paris. inde Anglorum & Burgundionum invidia Gebennam, sive Genevam translatus, ibique non diu post defunctus. De lucubrationibus ejus audiendus Launojus in Historia Gymnasii Navarrei pag. 465. (recusæ Tom. IV. operum.)

Joannes Brevicoxa multa scripsit opuscula, quæ nondum lucem aspexerunt. Extant partim in Bibliotheca Cœnobii sancti Victoris, partim Bibliotheca Regia, partim in Bibliotheca Parisiensis Ecclesiæ.

Tractatus *de Potestate Ecclesiæ & Concilii* extat in Bibliotheca sancti Victoris. Is ipse est, quem ex illo Codice MS. vulgavit Ludovicus Elies du Pin cum operibus Joannis Gersonis Tom. I. pag. 805. 904. inscripsitque Tractatum *de Fide, & Ecclesia, Romano Pontifice & Concilio generali*.

Gallica Versio libri de quatuor Virtutibus, *Senecæ* attributi, extat in Bibliotheca Regia, quam Anno MCCCCIII. Joanni Bituricensium Duci consecravit.

In eadem Regia Parisiensi, *Sermones de tempore*, Latine & Gallice. Sermo primus de Adventu, incipit: *Bonum est præstolari*. En attendant la venie &c.

Quæ sequuntur, extant partim in Bibliotheca Parisiensis Ecclesiæ, partim in Bibliotheca sancti Victoris.

Quæstio: *Utrum cum unitate divinæ essentiæ stet pluralitas personarum sine formali distinctione*.

Quæstio: *Utrum ineffabilis & immensa Dei essentia possit esse creaturæ formalis cognitio vel gratia*.

Recommendatio Sacræ Scripturæ, quæ incipit: *Olivam uberem, pulcram*, &c. Jeremiæ XI.

Alia *recommendatio Sacræ Scripturæ* & *Facultatis Theologiæ*, quæ incipit: *Super omnem terram gloria tua*, Psal. LVI.

Primum Principium *super lecturam Bibliorum*, quod incipit: *Tota pulchra es amica mea*.

Secundum Principium, quod incipit: *Ædificavit turrim, & locavit eam agricolis*, Marci XII.

Collationes quatuor *super Commendatione Scripturæ Sacræ*, quæ omnes incipiunt: *Regina Austri*.

Quæstio: *Utrum jus regalis dominii in regno animæ rationalis soli competat voluntati*.

Quæstio: *Utrum Lucifer sit omnium sapientissimus, non obstante quod sit omnium pessimus*.

Tertium Principium.

Quartum Principium.

Responsio Quæstionis in Sorbona: *Utrum omnis transgressio divinæ legis sit mortalis*.

Quæstio Vesperiarum: *Utrum* Thomas *legem Christi firmiter tenuerit*.

Quæstio Vesperiarum in Licentia & Magisterio *Radulphi de Porta*: Utrum portæ cœlestis aditum decor intraverit.

Laudatio seu Vesperisatio *Radulphi de Porta* sub hoc titulo: *Hoc est Opus Dei*.

Quæstio de Resumpta: *Utrum legis naturalis censura peccantem in legem accuset mortaliter*.

Lectiones *in Evangelium beati Joannis* super illa verba: *Omnia per ipsum facta sunt*; & super multa alia Joannis & cæterorum Evangeliorum testimonia.

Gvilelmus Brevinus Anglus, Romæ diu versatus, circa Annum 1470. scripsit *de septem principalibus Ecclesiis Urbis Romæ*, ex quo MS. in Bibliotheca Vaticana Alexander Cookius aliique (*a*) produxere testimonium de sella perforata, sed de cujus usu credibiliora sunt, quæ notavere Joannes Rhodius ad Scribonium Largum pag. 280. seq. Valerius Chimentellus de honore bisellii cap. 20. Tom. VII. Thesauri Antiquitatum Rom. Græviani pag. 2094. seq. & Bernardus Montfauconus in Diario Italico pag. 159.

Gvi-

(*a*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 2678. seq.

Gvido five *Gerardus de Brianfone*, Ordinis Minorum, Doctor Parifienfis & Lector Tolofanus, circa annum 1450. Scriptor Commentariorum *in IV. libros Sententiarum ad mentem Scoti*. editorum Par. 1512. 1517. 4. Atque *In feptem Pfalmos Pœnitentiales* & *in Dionyfium Areopagitam de cœlefti hierarchia*.

Bricmorus Sophifta Oxonienfis, quem Baleus X. 89. ex Lelando, & Pitfeus pag. 828. referunt fcripfiffe hypomnemata in Ariftotelis priora & pofteriora Analytica: in Topica ejufdem & Sophifticos Elenchos.

Bridferthus, five *Bridfrithus*, Lelando cap. 136. *Brightefertus*, Saxo, Abbonis difcipulus, Monachus Ramefienfis, circa Annum 1000. fcripfit *in Bedam de rerum natura* & *de temporibus*, commentaria edita Tomo fecundo Bedæ operum, ut fupra notare me memini. Atque eodem pertinet Brideferti *Computus Latinorum*, *Græcorum*, *Hebræorum*, *Ægyptiorum & Anglorum*, qui exftat MS. in Bibliotheca Bodlejana. Ejufdem *Vitam S. Dunftani*, Archiepifcopi Cantuarienfis, An. 988. defuncti, edidit Henfchenius in Actis Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 345. Præterea Joannes Baleus Centur. 2. cap. 35. memorat ejus librum *de principiis Mathematicis*, & alium *de inftitutione Monachorum*.

S. Brigitta, rectius *Birgitta*, Sveca filia Birgeri Regis, five Legiferi Uplandiæ, nata A. 1304. (Mater ejus Ingeburgis, (*a*) avia materna, nomine Sigridis, quam præter rem pro matre Brigittæ venditant plerique.) Ex conjuge Ulfone de Ulfæfa, (*b*) Nericiæ Principe octo liberorum (*c*) mater, illo deinde inter Ciftercienfes Monachos Anno 1344. (*d*) defuncto, ipfa fub Regula S. Auguftini novum Ordinem Monafticum (*e*) S. Salvatoris inftituit. Magiftro ufa *Matthia*, Lincopenfi Canonico, ab eo curavit fibi facra Biblia Svecice (*f*) transferri, qui etiam gloffas iifdem illuftrandis addidit: atque de his accipiendum, quod in vita Brigittæ legitur: (*g*) *Sacra Biblia, quæ Gothico idiomate fibi fcribenda curarat, lectitabat*. Revelationes ipfi factæ effe divinitus feruntur ab Anno 1344. unde Romam adiit An. 1346. atque inde poft Hifpaniam, Neapolim, Siciliam petiit facra Palæftinæ loca, indeque Romam iterum reverfa diem obiit An. 1373. 23. Jul. (*h*) fanctifque adfcripta eft an. 1391. a Bonifacio IX. (*i*) & Anno 1415. a Johanne XXIII. in Concilio Conftantienfi: (*k*) confecrationem hanc tempore Schifmatis factam confirmante etiam An. 1419. Martino V. *Revelationes* ejus probatæ a Concilio Bafileenfi, Gregoriique XI. Urbani V. Bonifacii IX. & Martini V. juffu recognitæ. *Regulam* Ordinis fui circa A. 1363. a Papa Urbano V. confirmari poftulat libro quarto revelationum capite 137. quod etiam factum ab eo effe

(*a*) Ericus Benzelius pag. 66. ad Joannis Vaftovii vitem Aquiloniam.

(*b*) Vaftovius in vita Brigittæ pag. 94.

(*c*) Idem pag. 96. Filiorum quatuor, & filiarum totidem, ex quibus *S. Catharina* nata An. 1336. & An. 1381. extincta, de qua idem Vaftovius pag. 107. Benzelius in notis pag. 71. Legenda ad calcem Revelationum Brigittæ pag. 596.

(*d*) Olaus Rofencrantz apud Thomam Bartholinum Tomo II. Actorum Medic. Hafnienf. pag. 56.

(*e*) Confer S. Antoninum Parte 3. tit. 24. cap. XI. §. 4. pag. 797. feq. Albertum Crantzium IX. 52. metropol. & X. 13. Saxon. Natalem Alex. Sec. XIII. & XIV. Tomo VII. pag. 245. edit. in fol. ex Thoma VValfinghamo, & quæ plura de fundatione & privilegiis Ordinis S. Brigittæ, ejus Revelationibus præmittuntur. Regula prodiit & Gallice Parifiis 1622. forma minore. *La regle des freres Noviffimes de l' Ordre du Sauveur*.

(*f*) Laudatus Benzelius pag. 66. infra, Matthias.

(*g*) In Vaftovii vite Aquilonia pag. 95.

(*h*) Vita Brigittæ apud Surium & in Actis Sanctorum 23. Jul. S. Antoninus parte 3. tit. 24. cap. XI. & Legenda ad calcem Revelationum pag. 591. Vide & quæ fupra in Birgero pag. 675.

(*i*) Vide Bullam in Laurentii Cherubini Bullario Tom. I. pag. 297. Proceffum ritus exponit Petrus Amelius de cærimoniis Ecclefiæ Romanæ cap. 153. in Mabillonii mufeo Italico pag. 535. feqq.

(*k*) Hermannus ab Hardt Prolegom. ad Tom. III. Concilii Conftantienfis pag. 15. & in Tomo ipfo pag. 28. Tom. IV. pag. 39. &c. Jacobus l' Enfant hiftoire du Concile de Conftance pag. 67. ubi & icon S. Brigittæ ære nitide defcripta.

esse annotat Consalvus Durantus ad istum locum & ad IV. 49. ex Joanne Nauclero aliisque. *Regula* illa LX. sororum & fratrum XXV. quæ Capitibus XXXI. constans pag. 525. subjicitur octo libris *Revelationum*. Hi ex recognitione Cardinalis Joannis de Turrecremata prodiere Lubecæ 1492. Norimbergæ 1521. Romæ 1521. 1556. & cum notis Consalvi sive Gundisalvi Duranti a S. Angelo in Vado Presbyteri & S. Theol. Professoris, postea Episcopi Feretrani in Ducatu Urbinatensi, Romæ 1606. Antvverpiæ 1611. Rom. 1628. & Colon. 1628. fol. cum Revelationibus SS. Virginum Hildegardis & Elisabethæ: & Simone Hormanno curante Monachii 1680. fol. Præmittuntur octo revelationum libris *Orationes* sive *Precationes* Brigittæ *quindecim de Passione Domini*, ex edit. Rom. 1530. 8. Libro septimo pag. 476. 486. subjecta est *Alphonsi*, ex Episcopo Giennensi in Hispania, Eremitæ, qui Revelationes Brigittæ in libros digessit, (sicut ex Suecico Latine vertit (*a*) *Petrus Olai* de *Alvastro*, sive Prior. Ord. Cisterc. in Cœnobio *Alvastrensi* & *S. Catharinæ*, quæ S. Brigittæ filia, a sacris confessionibus fuit, diemque obiit An. 1390. 9. Apr.) Illius inquam *Alphonsi* Epistola pro defensione illarum Revelationum. Deinde post octavum librum, & quam dixi Regulam sequitur Brigittæ *Sermo Angelicus de excellentia B. Virginis*, capita XXI. p. 536. *Orationes IV.* ejusdem argumenti pag. 553. Revelationes extravagantes a *Petro Olai* additæ Alphonsinis pag. 559. In hisce extravagantibus c. 48. jubetur *Petrus de Alvastro* Latine ea scribere, quæ Svecice illi Brigitta dictaret: & cap. 45. Regulam a Spiritu Christi dictatam. Epitome revelationum Brigittæ duplex ab *Olao magno* concinnata Romæque edita a Jo. Messenio (*b*) aliis memoratur: sicut & versio earum Gallica Lugd. 1650. 4. & Germanica Norimberg. 1500. 1521. fol. & Dillingæ 1569. 8. Colon. 1664. 4. Quantum tribuendum sit hisce revelationibus, in quibus *ex eventis multarum prædictionum fateri coactum se veritatem* professus est Franciscus Costerus (*c*) vide si placet Joan. Caramuelem Tom. III. Theologiæ moralis fundamental. pag. 386. Hermannum Conringium ad novenam S. Antonii de Padua pag. 29. seq. D. Augusti Pfeiferi Anti-Enthusiast. pag. 195. B. Joannem Winklerum in judicio de revelationibus Asseburgicis, edito Germanice pag. 80. seqq. D. Martini Chladenii disertationem de Brigittæ revelationibus, editam Witeb. 1715. 4. Oudinum Tom. III. pag. 1098. seq. &c. Testimonia hujus Sibyllæ Arctoæ (*d*) adversus abusus Papatus collegere Flacius & in lectionibus memorab. Joannes Wolfius ad Annum 1370.

Romæ An. 1485. prodiit *Onus Mundi*, sive Prophetia de malo futuro ipsi Mundo superventuro, in qua continentur revelationes quædam e quarto Brigittæ libro, cum Oratione in ejus laudem. Vide etiam librum, cui titulus: *Onus Ecclesiæ*, capite tertio. *B. Virginis Officium* a Brigitta compositum & ex Latino versum vidit lucem Anglice Londini ante Annum 1500. Vide Henrici Warthoni auctarium ad Usserium de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 447.

In Bibliotheca Paulina Lipsiensi teste B. Fellero pag. 89. MStæ servantur *Communicationes Hemmerici*, S. Theologiæ Professoris, super certis articulis ex libro Revelationum S. Brigittæ extractis. Ejusdem *Resolutiones IX. Articulorum* iisdem objectorum, & apologia alia Anonymi itemque pag. 90. alia *Petri*, de quo supra, & qui in Codice Paulino vocatur Venerabilis Vir Fra-

(*a*) Johannes Schefferus de Svecorum scriptis. pag. 11.

(*b*) Apologia contra Gemarum pag. 589. confer W. Ernesti Tentzelii dialogos menstruos A. 1690. pag. 150. seq.

(*c*) Chronico Episcoporum Sveciæ cap. 5.

(*d*) Ita vocatur Jo. Mollero ad Schefferum de Svecorum scriptis pag. 355.

Frater Generalis Confessor Monasterii Wazsteunensis. Quem autem pag. 157. Catalogus memorat *librum* Brigittæ *ad Reges*, nullum alium esse constat, quam librum octavum Revelationum. * Revelationes ejus latine redditas fuisse a Petro quodam Priore Alvastri recte admonet hic Fabricius; quamquam accuratius hæc animadvertenda fuerant; non enim integrum Revelationum opus, sed ejus maximam partem latine ab eo factam asserit Diarium Vazstenense a Benzelio vulgatum, in quo Petri hujus obitus an. 1390. consignatur.

Vitam S. hujus Viduæ Latinis literis scriptam dedit Nicolaus Hermannus Episcopus Lincopensis *Pædagogus olim filiorum S. Birgittæ*. Hæc vitæ S. Birgittæ historia incipit: *Rosa rorans bonitatem*. Docet hæc omnia Diarium Vazstenense ad annum 1391.

Translationem reliquiarum ejusdem Roma ad Monasterium Vazstenense literis consignavit Joannes Ben. (f. Benedictus) in eodem Monasterio asceta. Vide Diarium ad an. 1440. quo anno scriptor iste opus perfecit.

Revelationes S. Birgittæ, quæ in Concilio Basileensi validis oppositionibus impetebantur, strenue defendit Card. de Turrecremata, cujus apologiæ, quamquam huc usque eruditi excusam putarunt una cum ipsis Revelationibus Romæ & alibi impressis; reipsa tamen nonnisi prior pars prodivit; reliqua singulas accusationes enarrans, & refutans in codicibus Bibliothecarum manuscriptis jacuit; & nunc tandem mea primum opera evulgata est in Tom. IV. Supplem. Conciliorum pag. 910. &c. Ibi vero catholici Theologi nancifcentur, quæ reponit Turrecremata ad ea Revelationum loca, ubi S. Birgitta de Romano Pontifice abloqui visa est. Atque hæc demum opponas testimoniis ex iisdem revelationibus excerptis a Matthia Flacco Illyrico, de quo hic Fabricius. Vide Articulum XVIII. & XX.

Alia *S. Brigitta* Scota, sive Hiberna, quam ajunt trigesimo post S. Patricium obiisse A. Christi 523. ætatis 70. De hac Baronius ad Martyrolog. Surius & Acta Sanctorum Calendis Februarii Tom. I. pag. 99. seq. ubi vita ejus duplex, scripta a duobus Anonymis pag. 118. & 125. & tertia, quam Canisius ediderat Tom. V. Parte 2. p. 625. (Tom. I. editionis novæ pag. 416.) a *Cogitoso* pag. 129. nec non quarta elegis versibus a *Chilieno* Monacho pag. 141. confer Tillemontium Tom. XVI. Memor. Eccl. p. 793. & Brigidam thavmaturgam, sive dissertationem de S. Brigida habitam in Collegio Hibernorum Parisiensi, editamque Parisiis 1620. 8. Omitto *Brigittam* tertiam Fæsulis claram in Hetruria sub sæculi noni extremum, de qua Acta Sanctorum 1. Februar. pag. 243. sqq. itemque plures hoc nomine, ut Ratisbonensem Abbatissam S. Wolfgangi, de qua eadem Acta 1. Februar. & alias 9. Mart. 5. & 21. Maj. &c.

Bristanus Croylandensis in Anglia Monachus & Præcentor Ordinis S. Benedicti, Musicus & Poeta circa Annum 870. qui cladem Monasterio suo a Danis illatam descripsit threno in cineres ejus, versibus elegiacis, quorum hoc initium ex Ingulfo apponit Pitseus pag. 167.

Quomodo sola sedes dudum Regina domorum
Nobilis Ecclesia, & nuper amica Dei.

S. Brithvvaldus, sive de quo supra *Berthovvaldus*, qui teste pag. 128. eodem Pitseo An. 731. obiit, & scripsit etiam *Vitam S. Ecgvini*, Episcopi Wicciorum, sive Vigorniensis, An. 716. defuncti, MStam in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. I. pag. 1676.

Gvilelmus Brito Aremoricus, sive ex Britannia minore, Gallus, non modo prosa oratione *compendium annalium Rigordi* de gestis Philippi Augusti scripsit,

ut ex Jacobi Meieri annalibus Flandricis notavit Vossius: sed etiam in *Philippide* sua, quam anno ætatis quinquagesimo quinto cecinisse se testatur, (*a*) *libris XII.* carmine hexametro persecutus est gesta & laudes Philippi Augusti Adeodati, ab Anno 1180. ad 1223. Francorum Regis, ad filium ejus primogenitum *Ludovicum*, filiumque nothum *Petrum Carlotum*, cui ipse a studiis fuerat. (*b*) Prodiit primum cura Petri Pithœi in scriptoribus XI. veteribus historiæ Francorum ab Anno 900. ad 1283. Francofurti 1596. fol. deinde in Andreæ du Chesne scriptoribus Francicis Tom. V. pag. 93. Parisiis 1649. fol. denique separatim cum amplis atque eruditis notis Casparis Barthii, Cygneæ 1657. 4. qui genuinum operis titulum esse ait: *Speculum boni paceque & bello, pii, cordati & fortunati Principis*, ac poema hoc (*c*) judicat nulli ab octingentis annis postponendum, & facilitate sermonis spiritum Ovidianum maxime repræsentare: demtis ætatis, qua vixit, nationisque notis. Ante Philippidem testatur Brito (*d*) scripsisse se carmen in laudes Petri Carlotti sui, tunc nondum quindecim nati annos, imposuisseque ejusdem nomine nomen *Karlotida*, sed quam nemo hactenus in lucem protulit. In rebus Philippi, Britonem vestigiis & narrationis filo *Rogeri ab Hoveden* Annalium scriptoris maxime institisse, eidem Barthio observatum, qui vicissim a Rigordo recedere eum non raro, monet p. 499.

Gvilelmus Brito, Camber, Ordinis Minorum, quem An. 1356. diem obiisse notant Possevinus, Pitseus pag. 481. & ex eo Waddingus pag. 151. ubi præter *Grammaticalia* quædam, ut vocant, & commentarios in divisiones *Boethii*, in dicta quædam & alia opera *Alexandri Neccam*, in sex *Gilberti Porretani* principia, in Isagogen *Porphyrii* & in *Aristotelis* Prædicamenta, perihermenias & elenchos Sophisticos, memorant ejus librum *in prologum Bibliorum*, (hoc est, ut ex MS. Biblioth. Victoris Paris. Oudinus Tom. III. p. 1019. *commentarium in omnes prologos Biblicos S. Hieronymi*:) & nescio quam *Bibliothecam sanctorum Patrum*, idemque *opus*, *abbreviatum*. Hujus Britonis *Vocabularius*, cum Vocabulorum Hebraicorum in Bibliis occurrentium interpretatione Latina MS. exstat Lipsiæ in Bibiotheca Paulina teste B. Fellero pag. 288. Catalogi. Fuit & in Menarsiana pag. 159. Idem nimirum Brito, cujus *Synonyma* edita Parisiis 1504. 4. apud Dionysium Rosse. Cujus *Summa*, sive *opusculum difficilium vocabulorum Bibliæ ex glossis Sanctorum* in variis Bibliothecis evolvit Cangius, ut notavit in præfatione ad glossarium mediæ Latinitatis §. 49. ubi affert versus Leoninos, quos præfigere illi opusculo, & quibus claudere illud huic Britoni placuit.

Britonis Militis *regulæ amoris* MSS. memorantur a Sandero Tom. II. Bibl. Belgic. pag. 213.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Minor. infra, *Brochart*.

Brocardus, sive *Burchardus* Teutonicus, Reineccio Westphalus, aliis Argentoratensis, Ordinis Prædicatorum, Anno 1222. missus in terram sanctam & per decem annos in ea commoratus: hinc redux inde descripsit circa Annum 1240. *descriptionem terræ sanctæ* (unde nomen ei Brocardo *de monte Sion*) ad fratrem Burchardum, Lectorem Ordinis Prædicatorum in Maydenburch. Locus capitis VII. in quo Anni 1283. mentio, in aliis excusis & MStis non legitur, ut a B. Staphorstio nostro demonstratum Tomo tertio Historiæ Eccles. Hamburgens. pag. 353. sicut nec locus ille, in quo provocatur ad Concilium Lugdunense An. 1273. Allegat autem plus simplici vice tan-

(*a*) Lib. 3. vers. 381.
(*b*) Lib. 12. vers. 900.
(*c*) in notis pag. 7. adde pag. 528. ubi Gualtero præfert, Alexandreidis scriptori: & XLIII. 7. Adversar.
(*d*) lib. 1. vers. 16.

tanquam viventis adhuc & ſpirantis librum *Venerabilis Domini Jacobi & Patris de Vitriaco*, *Jeroſolymitani Patriarchæ de conqueſto terræ ſanctæ*, quem conſtat defunctum A. 1244. Mira eſt non modo editionum inter ſe, (*a*) verum etiam Codicum MSS. ut illius quem in Bibliotheca Eccleſiæ Petrinæ hujus Urbis laudatus Staphorſtius evolvit, diverſitas, aliis, ut fit, alia adnotantibus, quæ deinde librarii tanquam primi auctoris deſcripſere. Prodiit hæc deſcriptio primum Venetiis 1519. 8. a Joanne Hoſt de Romberch, Kyrſpenſi Weſtphalo: Deinde in Simonis Grynæi novo orbe regionum ac inſularum, Baſileæ 1532. fol. pag. 298. atque iterum 1537. & 1557. & ſeparatim Antvverpiæ 1536. 8. quam editionem ſecutum ſe teſtatur Philippus Boſquierius Cæſarimontanus Minorita, qui etiam in capitum numeros diſtinxit, Col. 1624. 8. ſicut apparet ex eadem Antvverpienſi expreſſas Pariſienſem 1544. Wittebergenſem 1554. 8. cum Caſp. Peuceri de dimenſione terræ, & 1579. 8. Sed accuratius integriuſque vulgavit Reinerus Reineccius, cum itinerario Hieroſol. Bartholomæi de Saligniaco: Magdeburgi 1587. 1593. 4. & ad calcem Euſebii atque Hieronymi de locis Hebraicis, Lugduni Batavorum 1707. fol. Johannes Clericus. Ex alio Codice ſed minus integrum Henricus Caniſius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 295. Ingolſtad. 1604. 4. & Tom. IV. editionis novæ Baſnagianæ pag. 9. Amſtelodami 1727. fol. Non omittendum, quod Germanica verſio ex Latina Simonis Grynæi editione jam An. 1534. vidit lucem Argentorati fol. in collectione ſcriptorum, quæ prodiit ſub titulo: *Die neue Welt der Landſchaften und Inſuln*.

De *Brocardo*, a quo *Brocardica Juris*, infra p. 284. & in *Burchardo* Wormat. De *Brocardo* Perſico Comite erudito circa A. 1408. Franc. Ariſius in Cremona litterata Tom. I. pag. 286. ſeqq. *Jacobum* autem *Brocardum* Pedemontanum omitto, eſt enim recentior, qui multa vaticinari auſus, ab eventu refutata: præter paraphraſin Rhetoricam Ariſtotelis, partitioneſque Oratorias, Pariſiis 1549. Venetiis 1558. 8. & ſcriptum de *antibaptiſmo jurantium in Papam, & in Eccleſiam Romanam, deque eorum idolo zeli*, myſticam quoque & propheticam *Geneſeos* interpretationem edidit Lugduni Batavorum 1580. 8. recuſam, ibidem 1584. 4. & Bremæ 1585. 1593. 4. (damnatam in Synodo ſecunda Reformatorum Rupellenſi A. 1581. & in alia Medioburgenſi ejuſdem anni: nec non *Levitici*, *Cantici Canticorum*, *Haggæi*, *Zachariæ & Malachiæ*, Lugduni Batavorum 1580. 8. & interpretationem ac paraphraſin *in Apocalypſin*, ibid. 1580. & 1610. 8. & Anglice Jacobo Stanfort interprete, Londini 1582. 4. Vide Bælii Lexicon in *Brocard*, Voetium Tomo II. diſſertat. ſelect. pag. 1075. Jacobi le Long Bibliothecam Exegeticam p. 652. & Acta Eruditorum An. 1693. pag. 30. & An. 1711. pag. 280. Exſtat etiam hujus Brocardi liber *ad Chriſtianos de prophetia complenda* in his quæ ſunt ſecundi adventus Domini, & *ad Hebræos de primo & ſecundo Chriſti adventu*, dicatus Eliſabethæ, Reginæ Angliæ. Alius *Marinus Brocardus*, Venetus, cujus ſcriptum de lue Venerea exſtat in Aloyſii Luſini Aphrodiſiaco, ſive magnæ ſyllcges LX. ſcriptorum de illo argumento, Tomo poſteriore, poſt editionem Venetam 1616. fol. nuper recuſæ Lugduni Batavorum 1728. fol. curante viro paucis comparabili Hermanno Boerhave.

Alius *Brocardus* ejuſdem ætatis, Vicedominus Argentinenſis, qui teſtatur ſe An. 1225. miſſum a Friderico II. Romanorum Imperatore, in Ægyptum ad Saladinum, Regem Babyloniæ, deſcripſitque *Legationem* hanc *in Ægyptum* brevi libello non magnæ rei & a priore de quo p. 774. prorſus differente, qui

(*a*) Vide Jacobum Echardum Tom. I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum p. 391. ſeqq.

MS. adhuc fervatur in Bafileenfi Biblioth. Vide Jac. Echardum Tomo I. pag. 394. Huic potius quam fuperiori Brocardo videntur tribuendi *Annales de geftis Frederici I. Imperatoris in terra fancta*, quos Wolfg. Lazium habuiffe teftatus eft Gefnerus in Appendice Bibliothecæ.

Alius etiam, ut videtur, (licet Oudinus Tomo III. pag. 591. eundem cum primo velit) *Brocardus* Argentinenfis, Ordinis Prædicatorum, qui circa Seculi XIV. initia fcripfit *Summam de cafibus*, five *Summam Brocardicam de vitiis & virtutibus*, in libros quinque tributam, in quo opere condendo, utut videatur ad Summam *Raymundi de Pennaforti* attendiffe, tamen plura habet fibi propria & fingularia, ut notat, qui plures ejus laudat Codices MStos Jacobus Echardus Tom. I. p. 466.

Bonaventura Brochart, Ordinis Minorum Conventus Bernenfis in Neuftria, quem in itinere Hierofolymitano An. 1533. focium habuit *Greffinus Arfagart*, Eques Normannus. Horum iter Gallice defcriptum Volumine non parvæ molis MStum in Bibliotheca Regia Parifienfi laudatur a Crucimanio in Bibliotheca Gallica duobus in locis, voce *Bonaventura* & *Greffin*. Effet igitur hoc loco a me prætereundus, nifi eum cum Brocardo Teutone, Ordinis Prædicatorum, Philippus Bofquierus multique alii confudiffent, & Latinæ longeque brevioris terrarum fanctarum defcriptionis auctori prænomen Bonaventuræ præter rem, ab hoc altero mutuati, tribuiffent, quos eo nomine reprehendit laudatus Echardus Tomo I. pag. 392. feq. Scriptum autem *de facra expeditione adverfus Turcas obeunda* ad Philippum Regem Galliæ A. 1332. auctorem habet *Petrum Paludanum*, Brocardoque præter rem tributum a nonnullis fuit, quoniam in MStis nonnullis adjunctum fuit Brocardi libro de terra fancta. Vide fis Oudinum Tom. III. pag. 592.

Andreas Broda, Doctor & Profeffor Theologus Pragenfis, tempore Concilii Conftantienfis An. 1415. pugnavit *pro communione facræ Cœnæ fub una fpecie*, cui *Jacobus*, five *Jacobellus de Mifa*, alio nomine *de Strziebro*, Bohemus, Ecclefiæ Pragenfis Paftor, Vindicias pro communione plebis fub utraque fpecie oppofuit. Brodæ difputationem Academicam e Codice Cæfareo vulgavit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo III. Concilii Conftantienfis pag. 392. Jacobelli Vindicias pag. 416. ad 585.

Joannes (perperam *Philippus* aliis) *Bromeardus*, five *Bromyard*, Herefordienfis Anglus, Ordinis Prædicatorum, qui Wiclefum oppugnaffe traditur in Concilio Londinenfi An. 1382. Ejus *fumma Prædicantium* quæ præter editionem antiquam fine loco & anno in folio, prodiit Norimbergæ 1485. fol. 1518. Lugdun. 1522. 4. Venet. 1586. 4. & Antvverp. 1614. fol. *Opus trivium* ordine alphabetico ex tribus Legibus Divina, Canonica & Civili. Vetus editio fine loco & anno in fol. & Parif. 1500. 4. Hæc eft quæ Gefnero *fumma Juris moralis* videtur appellari. *Diftinctionum* Theologicarum opus primo loco laudat Lelandus cap. 380. De aliis ineditis, in quibus etiam *liber contra Wiclefiftas*, Baleum vide VII. 4. Pitfeum p. 551. feqq. & Jacobum Echardum Tomo I. Bibl. Ord. Prædicator. pag. 701.

Joannes Bromius, Anglus, Auguftinianus, qui in Gorleftonenfi five Gorledunenfi Monafterio obiit An. 1449. Præter *Sermones* quofdam, fcripfit *indices in Bibliothecæ Gorledunenfis* & fpeciatim in *Chronicorum quorundam volumina*. Vide Elffium encomiaftici Auguftiniani pag. 335. Baleum VIII. 13. Pitfeum p. 640. fq. fed & Echardum l. c.

Thomas Bromius Carmelitarum in urbe Londinenfi provincialis medio Sæc. XIV. fcripfit *Lecturam Theologiæ*, *Commentarios in Epiftolam Pauli ad Romanos*,

nos, & *Concionum* Volumen unum teste Lelando cap. 418.

Joannes Brompton, Abbas Jorevallensis, Ord. Cisterc. in Anglia in agro Richmondensi: a Pitseo pag. 870. Vossio pag. 708. & aliis habetur pro auctore *Chronici* ab Anno Christi 588. quo S. Augustinus venit in Angliam, usque ad mortem Richardi I. sive An. C. 1198. (*a*) Sub ejus quoque nomine prodiit ex duobus MSS. Cottoniano & Benedictino Cantabrig. inter scriptores X. historiæ Anglicanæ Londini 1652. fol. pag. 725. 1283. curante Rogero Twysdenio. Verum Joannes Seldenus in judicio de historici isti volumini præmisso pag. XXXVIII. seq. (& Tomo. IV. Opp. Seldeni p. 1165.) observat auctorem ne Jorvallensem quidem Monachum, nedum Abbatem hunc Bromptonum fuisse, sed *Anonymum* quendam, qui sub Eduardo III. scripsit, & cujus Opus Bromtonus donavit Cœnobio Jorvallensi. Pretium hujus Chronici auget, quod in illo exstat servata vetus Latina versio Legum Anglo-Saxonicarum, *Inæ* Regis West-Saxiæ pag. 759. *Aluredi* Regis West-Saxonum pag. 819. & *Godrici* Daci Regis Estangliæ pag. 828. *Eduardi* pag. 835. & *Adelstani* pag. 839. 847. 849. 851. *Edmundi* pag. 858. *Edgari* pag. 870. *Ethelredi* pag. 893. ad 903. *Kanuti* Regis Anglorum, Danorum & Norweganorum pag. 914. ad 932. *Wilelmi* Conquæstoris pag. 982. *Henrici I.* pag. 101. De Hibernia uberius tradit pag. 1072. sqq. ex *Giraldi* Cambrensis topographia.

Joannes *Brugmannus* Belga Ord. Minor. in conventu Audomaropolitano circa Annum 1456. Scriptor *vitæ B. Liduvinæ virginis* Schiedamensis, defunctæ Anno 1433. quæ exstat apud Surium, & in Actis Sanctor. 14. Aprilis (non 4. ut bis excusum apud Oudin. Tom. III. pag. 2563.) Epitome etiam apud Franciscum Haræum 14. April. ut Vossio jam notatum.

Stephanus Brulifer, Ordinis Minorum, Doctor Paris. circa A. 1460. de cujus scriptis Oudinus Tom. III. pag. 2629. ex Possevino & Waddingi Bibl. Ordin. Minor. pag. 320. Moguntina Synodus in qua *Concionem de valore Missarum* habuit, videtur illa Anni 1451. de qua B. Joannes Andreas Schmidius in historia Conciliorum Moguntinorum §. 39. In *libro de SS. Trinitate*, Brulifer recte reprehendit pictores, variis & indignis modis mysterium sanctissimum deformantes. Apud Possevinum vitiose *Mactoviensis*, pro *Macloviensis*, patria enim Bruliferi *Maclovium* minoris Britanniæ, vulgo *Saint Malo*.

Brunellus Vigelli, (sive potius *Nigelli Wirekeri*, Angli Monachi Cantuariensis, qui circa An. 1200. vixit) *asinus* sive *speculum stultorum*, de asino qui volebat caudam auferri & novam creari, Satyra scripta versibus elegiacis, præmissa epistola ad Gvilelmum, postea Episcopum Eliensem, quem auctor *semper diligendum fratrem* appellat, aitque speculum stultorum se id scriptum appellasse, *ut inspicientes aliena inspecta stultitia, tanquam speculum eam habeant, quo inspecto propriam corrigant*. Prodiit Coloniæ per Joannem Kœlhof de Lubeck, 1471. fol. & sine loco & anno 8. Colon. 1499. 4. & in praxi jocandi Frf. 1602. 8. pag. 352. & jussu gloriosissimi Ducis Luneburgensis *Augusti*, Gvelpherbyti 1662. 8. cum Ovidio de vetula. De Codicibus MSS. vide Polycarpi Leyseri hist. Poetarum medii ævi pag. 751. seq. qui & prologum emendatiorem exhibet pag. 753. seq. ex MSto Helmstadiensi. * Authoris hujus opus a Fabricio indicatum ego pariter in MS. Sæculi XV. servo; sed carens edito conferre ambo simul non

(*a*) pag. 725. in procemio auctor scribit historiam se constituisse deducere usque ad Eduardum a conquestus tempore primum, quem coronatum esse constat An. 1272. Idem auctor pag. 967. Eduardi tertii meminit, qui cœpit regnare A. 1326. Laudantur ab eo Henricus Huntingtoniensis, Wilhelmus Malmesbur. &c.

non valeo. P. Martene Vet. Mon. tom. VI. pag. 1. &c. edidit *Sententiam Brunelli de ordinibus Religiosis:* quem titulum an ipse repererit in MS. codice, vel de suo proposuerit incertum est. Testatur ille inter multa quæ offendit in codice Brunelli carmina excerptum hoc selegisse, quod aliquod utile referre sibi videretur, cum reliqua inania, & futilia & ipse judicaverit, & Mabillonius pariter arbitraretur. Porro *in speculo stultorum*, quod servo, carmen istud de ordinibus Religiosis non legitur; unde nec in edito legi censeo. Postremus Religiosorum ordo, cujus Brunellus ibi meminit, est ordo *symphinigram* in Anglia a S. Gilberto Anglo institutore paulo post medium sæculum XII. fundatus.

Brunetus Latinus, Florentinus, Dantis & Guidonis Cavalcanti præceptor, vir doctus & eloquens, magnisque legationibus functus, diem obiit in patria A. 1295. Latine pauca scripsit, ut *librum de vitiis & virtutibus*. Nam *thesaurum* in tres distributum partes, quibus historiam omnem doctrinamque moralem & Rhetoricam voluit complecti, constat in Gallia ab eo primum Gallice compositum, & ab ipso etiam auctore versum Italice, ab aliis deinde in Latinam linguam translatum. Omitto scripta ab eo Italice, compendium Ethices Aristotelis, versionem Ciceronis Rhetoricorum, aliaque memorata Julio Nigro in scriptorum Florentinorum historia p. 112.

Petrus de *Bruniquello*, Augustinianus, circa Annum 1380. teste Chronico Oldenburgensi apud Meibomium Tom. II. p. 164. *Doctor egregius & Episcopus Civitatis novæ. Hic Magistrum Sententiarum exposuit. Omnia Salomonis Opera interpretatus est. Bibliam quasi totam postillavit. Et post multa digna opera, opus illud aureum fecit, in quo omnes Novi ac Veteris Testamenti historias per alphabetum & ad singulas appropriavit materias.*

S. Bruno ex Colonia Agrippina Germanus, An. 1036. (*a*) Auctor Ordinis *Carthusianorum*, in eremo Calabriæ defunctus An. 1101. 6. Octobr. & Sanctis adscriptus An. 1514. cujus vitam scripsere Franciscus de Puteo & Petrus Blomeveane & ex illis Laurentius Surius 6. Oct. aliique, qui de Carthusianis tradidere Arnoldus Borstius, Petrus Dorlandus, Theodorus Petræus & Petrus Sutor cum Auberti Miræi originibus Carthusianis junctim editi Coloniæ 1609. 8. ne dicam de ineditis scriptis Nicolai Riccii, Severi Travaglionis, Vincentii Manerii, & Matthiæ Valerii. (*b*) Etiam de vita S. Brunonis variorum calamo versibus scripta dictum supra in *Zacharia Benedicto*. Fabulam de causa secessus Brunonis in eremum, quod Doctor Parisiensis Raymundus a mortuis ad tempus regressus, (*c*) accusatum se & judicatum atque damnatum professus esset in ipso feretro, recte expunctam esse ex Breviario Romano, erudite demonstravit & contra Polycarpum de la Riviere, (*d*) Theophilum Raynaudum & Epistolam Andreæ Saussæi didascalicam asseruit Johannes Launojus libro singulari, (*e*) qui post editiones Paris. 1646. Argentorat. curante Johanne Alberto Portnero 1656. & auctiores Paris. 1662. & Ratisbon. 1720. 8. recusus est Tomi secundi Operum Launoji junctim editorum Genevæ 1731. fol. Parte secunda. Prodiere Opera S. Brunonis, Paris. 1524. fol. apud Ascensium, in quibus, fabu-

(*a*) Vide Sirmondi Opera Tom. IV. pag. 667. seq.

(*b*) *Matthiæ Valerii* historiam Ecclesiasticam & profanam de religione Carthusiana memorat Picinellus in Athenæo scriptorum Mediolanensium pag. 420. Video etiam laudari: *Perioux de la Periere d' Orleans* Critique de la Bibliotheque Chartraine de *D. Liron*, Benedictin. Hæc nunquam vidi, uti nec *Mauritii Chancæi* Angli librum, quo Carthusianos in Anglia celebravit.

(*c*) Zacharias Benedictus Vicentinus carmine de origine Ordinis Carthus. quod Tomo tertio Operum S. Brunonis subjicitur. Similis fabella de Andrea quodam apud Baronium ad An. 1070. num. IV.

(*d*) Rivierium lib. 2. differtat. Angel. discursu 8. Raynaudum in antemurali adversus fortia ingenia Tom. XIX. Operum, & Saussæum in Epistola edita Paris. 1646. 8.

(*e*) Adde Observationes Hallenses Tomo VII. Observ. 18.

fabula illa, ne quis deroget fidem, figuris ligno, sicut deinde a Josepho Pentimallo æri, incisis clare conspicienda exhibetur. In editione Coloniensi Theodori Petreji, 1611. fol. in tres Tomos distincta, primus habet *expositionem in Psalmos*, secundus *in Epistolas Pauli Apostoli*, (*a*) quæ separatim quoque prodierat Parisiis 1508. cum scriptore Anonymo Vitæ, cujus fidei parum esse tribuendum, Launojus cap. 2. laudati libri §. 4. docuit. Cætera scripta minora tertium Tomum implent, sed quæ exceptis duabus *Epistolis ad Radulfum Viridem*, Ecclesiæ Remensis Prępositum, pag. 154. & *ad suos*, *Majoris Carthusię eremum* in Delphinatu prope Gratianopolin *incolentes*, pag. 156. a Mauro Marchesio referuntur ad *Brunonem* alterum, de quo mox, Astensem. Adde Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 211. Combefisius tamen in Bibliotheca Concionatoria facit cum iis, qui illa Brunoni Carthusianorum institutori malunt tribuere. Scripta illa minora sunt: *De laudibus Ecclesiæ*, paradiso, arca Noæ, tabernaculo, templo &c. p. 1. cum *sermone de Zachæo* pag. 19. *De ornamentis Ecclesiæ*, fide, spe, charitate, cæterisque virtutibus pag. 21. *De novo Mundo*, sive de novis in Ecclesia pag. 50. *De festivitatibus festivitatum*, de SS. Trinitate, de Nativitate Domini, Circumcisione, Epiphania, & octavis ejusdem, de palmis, de Cœna Domini, de Parasceve, de Pascha, de Adscensione Domini, & de Pentecoste *Sermones XVIII.* pag. 72. *De B. Virginis* laudibus, Nativitate, Purificatione, Annunciatione & Assumtione *Sermones V.* pag. 106. *De Martyribus*, *Confessoribus* &c. Sermones varii argumenti XXII. Hactenus S. Brunonis opera junctim edita a Petrejo. Ab eo tempore brevis *Confessio Fidei* quam morti vicinus, fratribus edidit, primum vulgata a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 400. (editionis novæ pag. 447.)

Bruno, ex Moncho *Astensi* Ordinis Benedictini in Liguria Abbas A. 1107. *Cassinensis*, Episcopus A. 1110. *Signensis*, diem obiit A. 1125. Sanctis adscriptus A. 1183. Vide Acta Sanctorum Tom. IV. Julii pag. 471. seqq. Petrum Diaconum de illustribus Cassinensibus cap. 34. Ughellum Tomo I. pag. 1236. Antonium Oldoinum in Athenæo Ligustico pag. 119. seq. & Maurum Marchesium, Panormitanum, Monachum Cassinensem in dissertatione de Brunone hoc & libris ab eo compositis edita Romæ separatim, & deinde præfixa illius operibus junctim editis, Venetiis 1651. fol. duobus Voluminibus, & Tom. XX. Bibliothecæ Patrum pag. 1295. In priore, Commentaria in *Pentateuchum*, *Job*, *Psalterium*, *Cantica Canticorum*, & *Apocalypsin*. Præfatione in Psalterium alterius etiam expositionis non in vulgatam, sed in aliam versionem a se compositæ meminit: *Cum adolescentulus essem, exposui Psalterium secundum aliam translationem*, (*b*) Gallicanam nempe, ut auctor Vitæ testatur: *Rogatus a quibusdam Ultramontanis Psalterium secundum Gallicanam translationem compendiosa expositione percurrit*. In secundo Volumine exstant *Sermones CXLV.* quos recensuit etiam Combefisius in Bibliotheca Concionatoria & quorum alii sub Hieronymi vel Augustini nomine, alii sub Eucherii Lugdunensis vel Eusebii Emeseni titulo legebantur. Tractatus *in Canticum Zachariæ*. *De Incarnatione Domini*. *De sacrificio azymi*. *De Sacramentis Ecclesiæ*, *mysteriis atque Ecclesiasticis ritibus*, ad Gvalterium, Magalensem Episcopum. Hoc est, quod deinde edidit Dacherius Tom. XII. spicilegii pag. 79. unde in nova spicilegii Dacheriani editione est omissum. *Vita S. Leonis IX.* Papæ. (amplior ea, quam duobus libris scripsit *Wibertus* Archidiaconus Rom. editam a Sirmondo cum Vita Caroli Boni Flandriæ Comitis, Parisiis 1615. 8.

nec

(*a*) Petrejus pag. 414. subjecit etiam Epistolam Paulo tributam ad Laodicenses, sed ignoratam Brunoni.

(*b*) Talis est expositio, quæ exstat sub nomine Brunonis Herbipolensis.

nec inter opera Sirmondi junctim vulgata, sed in Actis Sanctorum 19. April. Tom. II. pag. 642. seq. obviam.) *Responsio ad quæstionem*, cur corruptus Ecclesiæ status. *Vita S. Petri* Episcopi Anagnini, cum privilegio Canonizationis ejusdem An. 1105. (vide propylæum Sanctorum Maji pag. 207. & Pagium ad Annum 993. num. 4.) *Epistola ad Portuensem Episcopum* & alia *ad Paschalem II.* Papam. *Sententiarum libri sex*, qui non differunt a scriptis, quæ Tomo tertio operum Brunonis Carthusiensis vulgata superius retuli, sed Signiensi tribuuntur etiam ab Anonymo Mellicensi cap. 83. His Marchesius denique subjunxit *Odonis* Astensis Monachi expositionem in Psalmos per contemplationem exaratam, quam Brunoni nostro dedicavit. Confer Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 213. Præter hæc in collectione Operum ejus obvia, traditur etiam Bruno hic scripsisse, sed adhuc inedita *in librum Judicum*, *in Judith*, & *in Isaiam*. Vide Jacobi le Long Bibliothecam exegeticam pag. 654. Etiam *Versus* ejus *in laudem Mariæ* memorat Petrus Diaconus loco laudato.

* *S. Brunonis Astensis expositiones quatuor Evangeliorum* extare MSS. in suo codice membranaceo Sæculi XII. testantur clarissimi editores indicis codicum MSS. Biblioth. Taurinensis tom. 2. pag. 34. idemque censent opus cum eo quod Le Long in Bibliotheca Sacra refert sub titulo *commentariorum in Evangelia*, atque in MSS. adhuc latere indicat. Clarissimus vero Josephus Pasinus bibliothecæ illius moderator dudum per literas mihi significavit de opere illo edendo consilium agitare, quod ut præstet vir doctissimus communi omnium eruditorum prece rogo, & obtestor.

In Bibliotheca Riccardiana MS. Codex Sæc. XII. Servat ineditum hucusque opusculum scriptoris hujus *de muliere forti*. *Expositionem* in Canticum Canticorum multum ab ea discrepantem, quæ prodiit in Biblioth. Patrum cujus operis fragmentum exhibet Cl. Lamius in catalogo ejusdem Bibliothecæ, qui & addit geminas epistolas ejusdem adhuc ineditas.

Bruno Tullensis Leucorum in Gallia (*a*) ab Anno 1026. ad 1049. Episcopus, inde inter Papas Leo IX. a 12. Februar. Anni 1049. ad Annum 1054. 19. April. quo die videnda Martyrologia & Acta Sanctorum Tom. II. Aprilis pag. 642. seq. ubi Vita scripta a *Wiberto*, de quo pag. 287. Eandem tradidere etiam *Anselmus* Remensis, de quo pag. 116. *Bruno* Signiensis, de quo jam dixi: & e recentioribus Augustinus Bontemps, Atrebas, Monachus Lobiensis, carmine heroico. Epitaphium ejus ita Urbem alloquitur:

Victrix Roma, dole, (b) nono viduata Leone,
Ex multis talem non habitura Patrem.

Exstant ejus *Epistolæ XIX.* in Conciliorum Tomis sæpius editæ, in Labbeanis Tom. IX. pag. 949. in Harduinianis Tom. IX. pag. 927. quorum argumenta perstrinxi Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 579. Ex his tertia & nona etiam obvia apud Laertium Cherubinum in bullario: pleræque etiam apud Baronium &c. Ab harum prima longiore ad Michaelem Cerularium, Constantinopolitanum Patriarcham & septima ad Constantinum Monomachum, diversæ sunt memoratæ Sigeberto Gemblacensi cap. 149. liber ad eundem Constantinum, *ne sineret invalescere in Imperio suo tot hæreses: Græci enim*, si Leonem audimus, *ut* Simoniaci *donum Dei vendebant; ut* Valesii, *hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promovebant: ut* Donatistæ *jactabant esse in sola Græcia Orthodoxam Ecclesiam: ut* Severiani *dicebant maledictam esse Legem Moysis: ut* Pnevmatomachi *professionem Spiritus Sancti abscindebant a Symbolo: ut* Nazareni *Judaismum observabant; parvulos morientes prohibebant baptizari ante octavum nativitatis*

(*a*) Sammarthan. Galliæ Christianæ Tom. III. pag. 1096.

(*b*) Apud Ludovicum Jacobum & alios perperam excusum *dolet*.

tatis diem: *Latinos in nomine sanctæ Trinitatis baptizatos rebaptizabant, & ipsi sacrificantes de fermento, Latinos vocabant* Azymitas, *& claudentes eorum Ecclesias, eos persequebantur*. Videtur etiam diversum opus notare Sigebertus, cum post Epistolarum illarum mentionem subjungit: *Scripsit super his etiam* ad Græcos *librum luculento sermone, Evangelicis & Canonicis testimoniis destruens eorum errores, & Catholicæ Ecclesiæ fidem adstruens*. Leonis IX. *Sermones*, sive *Homiliæ*, cum ejus Epistolis lucem viderunt Lovanii 1565. & curante Laurentio Surio, ac quinque adjungente Epistolas, Coloniæ 1568. ad calcem Operum Leonis Magni, ac denique ex recensione Canonicorum regularium S. Martini Lovaniensis, Antvverpiæ 1583. Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 150. Bibliothecæ Pontificiæ inter Leonis IX. scripta refert *Responsoria* in veneratione Martyris *Cyriaci* & *Hidulphi* Archiepiscopi LIX. Trevirensis, *B. Odiliæ* Virginis & *B. Gregorii* Doctoris & Pontificis, Anglorum Apostoli: & quæ Metis transiens Sigefridi Abbatis Gorziensis precibus composuit, *B. Gregorii*, aliis *Gorgonii* Presbyteri Martyris *nocturnalia responsa*. Anonymo Mellicensi quidem cap. 85. judice, Bruno hic *in Musica subtilissimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, historiam beatissimi Papæ Gregorii satis artificiose composuit. Atque*, ut ait Sigebertus, *si quis attendat cantus in honore Sanctorum ab eo compositos, cum primo Gregorio Papa merito comparabit*.

Alius *Bruno*, qui circa Annum 1100. *Paterii*, de quo supra pag. 204. *Gregoriale* continuavit, eique secundam tertiamque partem addidit, misitque ad Wernerum quendam, (*a*) ut constat ex Epistola Brunonis præmissa Gregoriali in nova editione operum Gregorii M. Parisiis 1705. fol. Tomo quarto Parte 3. atque obvia etiam apud Oudinum Tom. I. p. 1566. adde Tom. *II*. p. 958. Idem fortasse Bruno Monachus, de quo p. 290.

Bruno Cassinensis, supra *Bruno Astensis*.

Bruno, Henrici Aucupis filius & Othonis Magni Imperatoris frater, *Coloniensis*, ab Anno Christi 953. ad 965. Archiepiscopus. Huic *commentarios in Pentateuchum* alii tribuunt, quales habentur editi sub nomine Brunonis Herbipolensis, & de quo jam dixi, Astensis. Sixtus vero Senensis lib. 4. Biblioth. s. pag. 270. testatur in Bibliotheca Bononiensi Prædicatorum exstare MS. hujus Brunonis *Commentarium in quatuor Evangelia*, quo testatur se illa post Pentateuchum Moysis, ut nova veteribus jungeret, illustrasse.

Alius *Bruno de Colonia*, cujus *Lapidarius* ex Alberto Magno de mineralibus excerptus exstat MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, teste B. Joachimo Fellero pag. 291. Catalogi MSS.

Eusebius Bruno, ab An. 1047. ad 1081. (*b*) Episcopus Andegavensis, cujus *Epistolam ad Berengarium*, edidit Claudius Menardus notis ad Augustini libros duos operis imperfecti ad Julianum pag. 499. Berengario favisse arguunt Deodvvinus & Durandus Troarnensis. Adde Benedicti Picteti historiam Ecclesiasticam seculi XI. editam Gallice pag. 276. 833. seq. & Sammarthanorum Galliam Christianam Tomo II. pag. 127. Adversarium deinde Berengarii professum se hunc Brunonem, affirmare sine magna causa videntur Dupinius, Pagius aliique recentiores. Cum Signiensi hunc Brunonem perperam confundit Miræus in auctario de S. E. p. 57.

Bruno Herbipolensis, Episcopus, ab Anno 1034. ad 1045. de quo Sanctis adscribendo actum An. 1237. Vide Acta Sanctorum 17. Maji Tom. IV. pag. 38. seq. & Jo. Petri de Ludevvig scriptores Wirtzburgenses pag. 470. & 561. Ei *commentaria in totum Psalterium* tribuit Trithemius cap. 315. atque lucem viderunt illa S. Kiliano ab auctore dicata, in quibus vetus Latina versio obelis & asteri-

(*a*) Forsan Merseburgensem Episc.

(*b*) Chronica Andegavensia apud Labbeum Tomo I. Bibliothecę novę MSS. pag. 276. 282. 287. 288.

steriscis notata cum LXX. & Hebr. confertur, consultis etiam Augustini, Hieronymi, Cassiodori, Gregorii & Bedæ commentariis, cum commentariis ejusdem Brunonis *in Cantica Veteris & Novi Testamenti*, *in Orationem Dominicam*, & *Apostolorum Symbolum atque Athanasii*. Colon. 1494. Norimb. 1497. 4. & ex Jo. Cochlei recensione, Herbipoli 1531. 1555. 4. recusa in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tom. XI. & Lugdun. Tom. XVIII. Ejusdem *Commentarios in Pentateuchum*, vulgavit Georgius Galopinus, Duaci 1648. 4.

Bruno Monachus, scriptor *Historiæ belli Saxonici*, ab An. 1073. ad 1082. non minus infestus Henrici IV. Imper. memoriæ, quam Gregorio VII. faventes alii, Anselmus Lucensis, Paulus Bonried sive Bernrietensis, Lambertus Schafnab. Marianus Scotus &c. Prodiit illa Brunonis historia Werinhero Episcopo Merseburgensi dicata in Tomo primo scriptorum German. Freheri pag. 173.

Bruno Longoburgensis, Medicus ante hos trecentos amplius annos, cujus *Chirurgica* in variis Bibliothecis MSS. ut Lipsiæ in Paulina pag. 251. in Rostgardiana p. 524. aliisque. Diversus ab hoc

Bruno sive *Brunus Lasca*, Chirurgus Florentinus circa Annum 1290. amicus Petrarchæ, pater Dini de Garbo, Chirurgi celebris & Francisci. Vide Julium Nigrum de scriptoribus Florentinis, p. 113. * In codice Trivisaneo, cujus meminit vir doctissimus Apostolus Zeno ante paucos hosce menses publico luctu elatus extat *Chirurgia Magistri Bruni Longoburgensis ex dictis Sapientum breviter elucidata & compilata*. In fine legitur: *Anno ab Incarnat. Domini 1252. mense Januarii Ind. X. Paduæ in loco S. Pauli. Ego Brunus Longoburgensis Calaber huic operi finem imposui.*

Bruno Bonifacius, Saxo, ex Illustri Baronum de Querfurt prosapia, Monachus Ordin. Bened. Cœnobii Magdeburgensis: inde *Ruthenorum* Archiepiscopus, Prussorumque Apostolus, & Martyr Christi Anno 1008. de quo Arnoldus Wion Tomo I. ligni vitæ pag. 260. seq. & Acta Sanctor. Tom. VI. Junii pag. 217. & Tom. IV. Julii pag. 438. Huic Trithemius cap. 336. & lib. 2. de illustribus Benedictinis cap. 85. tribuit *libros duos commentariorum in Genesin*.

Bruno Episcopus *Signensis*, supra, *Bruno Astensis*.

Brunvvillerensis Monachus (*a*) Ordinis Benedict. prope Coloniam, circa Annum 1063. de vita Comitum Palatinorum Rheni, Ehrenfridi sive Ezonis & Mathildis, eorumque filiæ B. Richezæ, Reginæ Poloniæ: in illustris Leibnitii scriptoribus Brunsvicensibus Tom. I. pag. 313. 322.

Bruun, Latino nomine velut κατ' ἀντίφρασιν dictus, *Candidus*, (nam Germanicis auribus Fuscum potius designat) seculo IX. Monachus Fuldensis, Ord. Bened. scriptor *vitæ Ægilis*, Magistri sui Abbatis Fuldensis (ab An. 818. ad 822. de quo sup.) libris duobus, prosa altero, altero versibus, qui editi a Christophoro Brovvero in sideribus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. & inde a Mabillonio in Actis Sec. IV. Benedictin. pag. 226. Vitam *Baugolfi*, Abbatis itidem Fuldensis, necdum quisquam in lucem protulit, quod sciam.

Leonardus Brunus Aretinus, non infimus inter illos, qui post fœdam & longam barbariei noctem renascentibus litteris facem prælucere feliciter cœperunt. Hic Colucii Salutati & Emanuelis Chrysoloræ discipulus, Petrarchæ exemplo in cujus cupide sæpius intuitus esse fertur imaginem, incredibili ardore studiorum passus est se incitari, ita ut florente ætate admodum (natus An. 1369.) (*b*) meruerit An. 1404. ab Innocentio VII. Pontifice cooptari, qui ei ab Epistolis esset, ut A. 1413. Johannis XXIII. cum quo petiit Constantiam: redux exinde, per longum tempus gessit munus Cancellarii Reipublicæ Florentinæ, ibique An. 1444. 7. Id. Martii, ætatis

(*a*) Fortasse *VVolfelmi*, qui contra Berengarium scripsit.

(*b*) Poggiana pag. 10. seq.

tatis 75. defunctum laudavit pro funere successor ejus *Poggius*, cujus Oratio edita a Baluzio Tom. III. Miscellan. pag. 252. & recusa Tomo octavo thesauri scriptorum Italiæ Burmanniani, & ante Leonardi Aretini Epistolas, curante me repetitas prælo Hamb. 1724. 8. *Jannotii Manneti* Florentini Orationem memoriæ ejus dicatam & laudibus, inque variis Bibliothecis (*a*) MStam, Philibertus de la Mare Senator Divionensis præfigere voluit operibus Aretini, quorum collectorum a se editionem meditabatur, quorumque Catalogum publici juris fecit Divione 1653. 4. *Carolum Marsupinum* Aretinum de illius laudibus memorat Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 119. Operæ pretium quoque de eo adire diarium eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 201. seq. Antequam vero de scriptis ejus dicere ingredior, juvat cum Lectore communicare *Lini Colutii Salutati*, nondum editam, quod sciam, ad Innocentium septimum, Epistolam, in qua Leonardum hunc, alumnum suum Pontifici ita commendat, ut spem de eo maximam concepisse se ostendat, quam eventus comprobavit.

INNOCENTIO PAPÆ

Linus Colucius Salutatus.

POst humilem recommendationem & pedum oscula beatorum. Nescio cui magis gratuler, sanctissime Pater & Domine vere successor Petri, uniceque vicarie Jesu Christi, Tuæne Sanctitati an filio Tuo dilecto Leonardo Aretino, quem in tuum a secretis noviter adscivisti. Lætor equidem & exulto quod tibi talis servitor accesserit, quali Tua sanctitas indigebat. Non quod bonos & industrios non haberes, sed quoniam quotquot Tibi boni contigerint, vel dominis aliis in quorum manibus orbis terrarum est, semper pluribus egeretis. Lætor quidem & exulto contigisse talem Tuæ beatitudini servitorem, ætate juvenem, corpore validum, aspectu gratum, scientia clarum, eloquentia singularem, latinis excellentem literis, peritum non mediocriter Græcis, quodque super omnia pretiosum est, integra fide & singulari bonitate præstantem. De quibus quidem omnibus licet pleraque videas, & omnia forte perceperis, ego tamen tibi verax & fidelissimus testis sum. Cum enim ipsum jam diu recepissem in filium, & ipse se totum conversatione domestica mihi dederit, totum agnosco, totumque discussi, nec me potest in aliquo tanto tempore latuisse. Continua & studiosa nobis consuetudo fuit, & cum de cunctis quæ componerem judex esset, & ego suarum rerum arbiter versa vice, nos mutuo sicut ferrum ferro acuitur, exacueramus, nec facile dixerim & ex hoc dulci & honesto contubernio uter nostrum plus profecerit. Uterque tamen eruditior evasit, ut fateri oporteat mutuo nos nobis fuisse vicissim discipulos & magistros. In quorum memoria, dum hæc scriberem, minus commotus sum, cum me sentiam tali socio talique præsidio destitutum. Maxima quidem certitudine, de quacunque re amborum consentiret auctoritas, tenebamur. Nunc autem nec habeam quod doceam, nec & a quo discam. Sed hæc satis. Tuo quidem commodo & honori suo mea decet incommoda posthabere. Tamen ad Leonardum nostrum pro conclusione revertatur oratio. Habes virum aptissimum rebus magnis: virum fidelem & integræ conditionis & mentis. Scio quid loquor & quod Christi vicario loquor. Quamobrem hortor & opto, quod Tuæ clementiæ & humanitati charus sit, & eum cum expertus fueris, pro meritis honores suis, qui vix cognitum honorasti. Quibus quicquid fides & devotio mea meretur accedat supplico. Me quidem in ipso, cum plusquam dimidium animæ meæ sit, reputabo, sicut eum honoraveris, honoratum. Et hæc satis. Spero quidem sine meis & aliorum suffragiis benignitate Tua & virtute sua gratiam suis meritis debitam in Tuæ sanctitatis oculo

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia T. XI. p. 368. Labbeus Biblioth. MSS. Naldus Naldius in Manneti vita.

eum reperturum. Pro honore autem suo & quia sibi talis contigit dominus, qualem potest imo debet, quicunque servire majoribus se disponit, optare, statu summum, benignitate conspicuum, natura mitem, munificentia largifluum, mente intelligentiaque præstantem, quique neminem naso suspendit adunco, ut Flaccus, gratulor tota mente. Spero quidem virtute Tua & probitate sua videre scientiam, quod rarissime fit, pro meritis honoratam. Vale Pater sanctissime. Sunt qui putent me Tibi prima epistola displicuisse, quod & ego vererer, nisi quod ipse nihil respondendo suasi mihi te læsum a me in aliquo non putare. Nec humilitatis enim nec benignitas esset parcere vel leviter Tuam celsitudinem offendenti. Florentiæ VIII. Idus Sextilis.

Ex scriptis Leonardi, quæ magno numero apud Julium Nigrum pag. 352. seq. & ante Epistolas Hamburgi recusas, edita & inedita enumerantur, præcipua sunt:

1. *Historiæ Florentinæ libri XII.* a Sixto Brunone, Dobelensi Misnico Latine editi Argentorati 1610. fol. cum versione Italica Donati Acciajoli sæpius jam vidisset lucem, Venetiis 1473. fol. Florent. 1492. Venetiis 1560. fol. &c. *Orsus est eam*, inquit Poggius, *paulo supra trecentesimum annum, a quo tempore res populi Florentini certiores ex superiorum scriptis referuntur - - & cum constitueret ad hæc nostra tempora usque historiam prosequi, bella solummodo, quæ cum priori Duce Mediolani gessimus* (usque ad An. 1402.) *conscripsit, reliqua perficere conantem mors interrupit.*

2. *Rerum suo tempore in Italia gestarum ab Anno* 1378. *usque ad Annum* 1440. (*a*) *Commentarius*, Venetiis 1475. 1485. fol. & ad calcem historiæ Florentinæ, Argent. 1610. fol. Lugd. 1539. 4. & novissime curante D. Jo. Gerh. Meuschenio (*b*) Frf. 1742. 4. & in Tom. XIX. scriptorum Italiæ, Corporis Mediolanensis. Exstat & Italica versio Donati Acciajoli, Venetiis 1561. fol. cui Franciscus Sansovinus continuationem adjunxit usque ad Annum 1560.

3. *Epistolarum libros octo* editos Augustæ apud Knoblochium An. 1521. & Basileæ apud Henricum Petri 1535. 8. ex Basileensi editione curavi recudi Hamburgi 1724. 8. Ab eo tempore autem beneficio meritissimi Viri *Joachimi Negelein*, Pastoris ad S. Mariæ & Professoris Norimbergensis, evolvi Codicem MS. qui non modo editas illas Epistolas pluribus locis emendatiores exhibebat, sed etiam Epistolas adhuc *ineditas LII.* quas ad prelum paratas ad nos misit, eisque libellum de temporibus suis, ex editione antiqua Veneta subjungi laudatus Negelinus voluit.

Epistolam ad eruditam fœminam *Dominam Baptistam de Malatestis*, quibus bona studia commendantur, edidit Johannes Alexander Brassicanus, Argent. 1521. 8. Alia *ad Cyriacum Anconitanum* vulgata a Baluzio Tomo sexto Miscellan. pag. 538.

Invectiva in Carolum Malatestam, ob statuam *Virgilii*, victis hostibus apud Mantuanos eversam, exstat in Viri Clarissimi *Joannis Georgii Schelhornii* Amœnitatibus Litterariis Tomo III. pag. 225. 240.

Commentarii rerum Græcarum ex editione Argentor. 1610. fol. recusi in Tomo septimo Thesauri Antiquitatum Græc. Gronoviani.

Oratio adversus hypocritas cum Poggii Dialogo ejusdem argumenti, recusa Magliabechi suasu Lugduni 1689. 12.

* *Leonardus Brunus Aretinus.* Epistolas ejus ingenti numero auctas & erudita præfatione ornatas vulgavit vir clarissimus, cujus amicitia mihi applaudo Ab. Laurentius Mehus Florentinus, qui duobus tomis totam istam collectionem absolvit. In præfatione catalogum satis diligentem intexuit operum omnium Leonardi. Ex viri igitur doctissimi adnotationibus hunc ego tradam de Operibus La-

(*a*) Perperam apud Julium Nigrum pag. 352. bis excusum 1404.

(*b*) Acta Erud. A. 1732. p. 166.

Latinis Leonardi Aretini catalogum, ea tantum supplendo quæ desunt in Fabricio.

Epistolarum libri X. ex recensione Laurentii Mehus Florentiæ editi An. 1741. Tom. 2. in 4.

De Bello Punico libri III. prodierunt primo Brixiæ an. 1498. sub hoc titulo: *Polybius historicus de primo bello Punico latine Leonardo Aretino interprete.*

Commentarium rerum Græcarum ad Equitem Angelum Acciajolum, de quibus Fabricius.

Isagogicon moralis disciplinæ ad Galeottum Ricasolum, qui liber An. 1475. prodiit Lovanii sub hoc titulo: *Aristoteles de moribus ad Eudemum latine Leonardo Aretino Interprete.*

Dialogorum libri tres ad Petrum Histrium prodierunt Basileæ An. 1536. sub hoc titulo: *Dialogi duo de disputationis exercitationisque studiorum usu, & necessitate.*

De Aristotelis vita ad Cardinalem S. Crucis. Nondum prodiit.

De Militia ad Rainaldum Albertum equitem Florentinum. Nondum prodiit.

De Studiis & literis ad Illustrem Dominam Baptistam de Malatestis. Prodiit Amstelodami an. 1645. cum Hugonis Grotii & aliorum dissertationibus de studiis bene instituendis.

De interpretatione recta ad Bertum Genuensem. Nondum prodiit.

De Origine Romæ; & unde dicta sit. Nondum prodiit.

Interogatio ad Franciscum de Fiano, quo tempore fuerit Ovidius; causa per quam Ovidius fuerit in exilium relegatus; & si revocatus ab exilio fuerit in patriam remissus. Nondum prodiit.

De institutione adolescentium ad Robertinum Carrariensem. Ambigit doctissimus Mehus, num falso nomine Leonardi inscriptus sit libellus iste; nam facile sub hoc titulo latet libellus Petri Pauli Vergerii ad Ubertinum de Carraria *de ingenuis moribus, & liberalibus studiis adolescentiæ.*

De nobilitate Florentinæ urbis. Nondum prodiit.

Oratio in funere Othonis adolescentis præstantissimi. Nondum prodiit.

Imperatoris Eliogabali Oratio *protreptica sive adhortatoria ad meretrices.* Edita est inter Historiæ Augustæ scriptores ab Aldo Manutio Venetiis an. 1519.

Oratio pro seipso ad Præsides. Nondum prodiit.

Oratio in nebulonem maledicum. Nondum prodiit.

Basilii Magni liber ab eo in latinum translatus *ad juvenes, quibus studiis opera danda est.* Paruit Bononiæ An. 1497. Est interpretatio orationis S. Basilii de legendis antiquorum libris.

Xenophontis philosophi liber qui dicitur Tyrannus per Leonardum Aretinum ex Græco versus ad Nicolaum Nicoli. Nondum paruit.

Vita S. Antonii e Græco versa edita Basileæ An. 1540.

Vita Pyrrhi e Plutarcho versa. Nondum prodiit.

Vita Pauli Æmilii, tum Tiberii & Caji Gracchorum, P. Sertorii, Catonis Uticensis, Demosthenis Oratoris per eumdem versæ neque editæ huc usque.

Vertit etiam Platonis epistolas nondum ex ea versione editas. Item Platonis Phędonem de immortalitate animi ad Innocentium VIII. Pont. Hanc offendi in codice meo, in quo præfigitur præfatio alia ad Nicolaum Bartholomęum filium Nicoli, ibique & meminit orationis suæ, seu laudationis Florentinæ urbis.

Platonis Gorgias ab eo versus nondum prodiit. Item *Phædrus Platonis.* Item *Crito Platonis* nondum prodierunt.

Apologia Socratis ex Xenophonte in latinum conversa. Extat in MS. codice meo, necdum prodiit.

Aristotelis Ethicorum lib. X. prodierunt Parisiis An. 1504.

Item *Politicorum lib. VIII.* Venetiis An. 1504. *Oeconomicorum lib. II.* nondum prodiit.

Oratio Æschinis in Ctesiphontem, Basileæ An. 1528. ubi etiam eodem anno pro-

prodiit oratio Demosthenis contra Æschinem eodem interprete. Alias pariter ejusdem Demosthenis orationes ab eo conversas tradit Manettus.

Comœdiæ Aristophanis primæ actus ab eo versus nondum prodiit.

Theana ad Nicostratum epistola est græca ab eo versa. Nondum prodiit.

Libellus de duobus amantibus in latinum ex Bocacio transfiguratus per Leonardum Aretinum. Prodiit Turonii A. 1467. in 4.

Dialogus inter Ciceronem & Philistium memoratur part. 2. codd. MSS. Angliæ, in quo etiam opere mentio est Epistolæ Leonardi Aretini ad Eugenium in duas homilias S. Basilii.

Ptolemæi Almagestum per Leonardum Versum extare dicit Montfauconius in Bibliotheca Regia Parisiensi.

Odysseam Homeri per Leonardum versam possedisse fertur Ægidius Card. Viterbiensis. Hoc tamen opus nihil aliud esse puto, quam Leonardi Aretini orationes Homeri ab ipso oratorio more conversas. Servat illas MS. cod. meus, & præcedit huic liberæ versioni brevis interpretis præfatio, tum ad singulas orationes argumentum.

In Bibliotheca Regia Parisiensi servari dicit P. Montfauconius ejus opusculum de bello Trojano cum vitis Cæsaris & Pompeii.

Sunt præterea ejusdem Leonardi, si quibusdam creditur, notulæ in Terentium; Officiorum Romanorum nomina; procemium in orationes Homeri, & in libellum de institutione ad Herennium.

Liber *de rebus suo tempore in Italia gestis* nullam versionem a Donato Acciajolo adornatam habuit; hæc enim Acciajoli versio est de libris XII. Historiæ Florentinæ; quare in hoc corrigendus est Fabricius ad numerum 2.

In codice MS. quem possidet Rmus Martius Micheli Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Lucensis, mecumque communicavit, sunt orationes e Græco in Latinum conversæ per Leonardum Aretinum. Sunt autem orationes quædam Æschinis, & Demosthenis orationes duæ, quas nec Cl. Mehus in suo catalogo operum Leonardi memorat.

In alio codice apud eumdem humanissimum virum est quædam brevis oratio in laudem Imperatoris eidem Cl. Mehus non visa. Incipit: *Si laudes tuas, gloriosissime Princeps, in hoc brevi collationis spatio*. Post hanc sequitur *Æschinis epistola* e Græco sermone in Latinum traducta per D. Leonardum Aretinum. Incipit: *Ego me ad Rempublicam contuli* &c.

Brunichius, cujus ἔκθεσιν Βρουνιχίου Ῥωμαίου χρονογράφου laudat Johannes Malala Tom. I. pag. 239. & *Brutius* Chronographus, cujus apud Cangium inter scriptores mediæ Latinitatis mentio, videntur Græce potius quam Latine scripsisse. Nam & Brutius non citatur nisi a Græcis scriptoribus, Eusebio in Chronico quod Latine vertit Hieronymus, Syncello, Malala cui vitiose Βόττιος, & Chronici Alex. scriptore cui Βρούττιος appellatur. Vide Eusebii Chronicon Græcum editionis Scaligerianæ pag. 80. ubi perperam Βρέττιος: Hieronymum pag. 44. & Scaligeri notas p. 205. atque Arnoldi Pontaci p. 595. ad Euseb. cui licet placet Baronii suspicio, pro Bruttio apud Hieron. legentis *Eratium* vel *Brutianum*, contra tot codicum fidem tamen merito non probatur.

Leonhardus Buckius, Oostervvicanus, Canonicus Regularis S. Augustini Corsendoncanus in Brabantia, defunctus A. 1488. scriptor dialogi, cui titulus: *norma vitæ religiosæ*, aliorumque *tractatuum spiritalium & anagogicorum*, ut a Valerio Andrea Dessèlio p. 624. Bibliothecæ Belgicæ appellantur.

Buconius Honorio lib. II. cap. 77. de luminaribus Ecclesiæ, Trithemio autem cap. 171. *Victorianus Buconius*, idem est, qui in Gennadii editionibus cap. 78. de scriptoribus Ecclesiasticis *Voconius* appellatur, ex frequenti litterarum B. & V. passimque obvia permutatione: quanquam Corbejensis Codex Gennadii, & Gvelpherbytanus etiam teste celeber-

leberrimo Doctore Ernesto Salomone Cypriano, refert *Buconium*. Hic Castellanæ urbis Mauritaniæ circa Annum 450. Episcopus scripsit librum adversus Ecclesiæ inimicos Judæos, & Arianos, & alios hæreticos, & Sacramentorum egregium, ut vocat Gennadius, volumen, sed ex ejus lucubrationibus nihil ad nos pervenit.

Bulgaranus Comes sub Gundemaro Gothorum Rege circa Annum 610. Galliæ Narbonensis præfectus, cujus *Epistolarum* ἔκτυπα editurum se promisit Cardinalis de Agvirre, notit. Conciliorum Hispaniæ p. 104. exscriptam ex Codice Ovetensis Ecclesiæ membranaceo ante quingentos annos exarato: quarum prima & secunda est ad Episcopum quendam Franciæ, tertia ad Episcopum nescio quem, quarta & quinta ad Agapium Episcopum, & sexta ad Gundemarum Regem. Vide Nicolaum Antonium Biblioth. veteris Hispanæ lib. V. cap. 5. Tom. I. p. 274.

Bulgarinus Senensis, JCtus, qui Pisis & in patria docuit circa An. 1490. scriptor commentarii in tit. de verborum obligationibus & in tit. qui admitti in bonorum possessionem possunt.

* *Bulgarinus* de *Bulgarinis* Senensis. Ejus quæstiones in tit. Cod. *qui admitti ad bonorum possessionem possint*, prodierunt Senis per Magistrum Henricum Harlem 1492. fol. Ejusdem disputatio *in sex dubia legalia* una cum consilio *ad eamdem materiam spectante* ibidem 1493. per eumdem fol.

In codice 289. impresso Bibliothecæ Felini est scriptum Bulgarini super Rubrica, *soluto matrimonio quemadmodum dos petatur*, impressum Senis per Magistrum Henricum de Harlem 1491.

Bulgarus, Pisanus aliis, Arisio in Cremona Litterata Tom. I. p. 75. seq. Cremonensis, sed Sigonio, Pancirollo, Pastrengo, aliisque rectius (*a*) Bononiensis, Alberti F. JCtus excellens, atque Friderici Ænobarbi in jure de caussis appellationum dicendo Vicarius, circa Annum 1160. scripsit *glossas in Jus Civile* admixtas Accursianis, & Commentarium *de Regulis Juris antiqui*, qui additis notis Placentini sæpius lucem vidit. Confer Gvilelmum Pancirollum de claris Legum Interpretibus lib. II. cap. 15. qui inter alia notat Bulgari sententias, de ambiguo jure prolatas, in universa Italia vim legis habuisse, & ipsum quod venusta pronunciatione doceret, *os aureum* vulgo appellatum. Hic Mart. Gosiani, Legum Doctoris, adversarius etiam corpus suum An. 1167. (*b*) moriturus Bononiæ ad S. Proculum tumulari jussit juxta valvas Ecclesiæ, Martini sepulchro directe oppositas, *ut, sicut vivens illi contrarius fuerat, sic deficiens objiceretur in morte*. (*c*) Græca autem in Pandectis non Bulgarus, ut a quibusdam traditum, utpote Græcarum litterarum perinde, ut Accursius minus peritus, sed *Burgundio* Pisanus Latina fecit, Leonis Jurisconsulti avus, ut ex Odofredo JCto, qui A. 1265. Bononiæ obiit, commentario in leg. 11. D. de legibus ab eodem Pancirollo observatum.

Bullaria & Epistolæ Pontificum Romanorum.

Primus *Dionysius* Exiguus circa sæculi sexti initia, Canonibus Conciliorum etiam Pontificum Romanorum Decreta cœpit adjungere: cujus exemplum sunt imitati complures, ad *Gratianum* usque, de quibus dicere me memini in limine tomi undecimi Bibliothecæ Græcæ, laudatis etiam viris doctis qui idem ante me argumentum tractaverant, & quibus jam licet adjungere illustrem Virum Justum Fontaninum in diss. de Collectionibus Canonum, præsertim Gratiani Decreto, ante editionem

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XV. pag. 205.

(*b*) Johannes Nicolaus Paschalis Alidosius de Doctoribus Juris Canonici Bononiensibus pag. 39.

(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. X. p. 274. ex Gvil. Pastrengi lib. de Originibus rerum pag. 15.

nem Jo. Turrecrematæ, Rom. 1726. fol. Josephum Saenz de Agvirre, Cardinalem diss. 2. Ecclesiastica, præmissa Conciliis Hispaniæ Tom. I. p. 42. seq. Franciscum de Roye, JCtum Andegavensem, in historia Juris Canonici, præmissa libris tribus Juris ejusdem institutionum, Parisiis 1681. 12. Claudium Fleury in historia Juris Canonici, vulgata Gallice ibid. 1720. 8. & D. Christianum Gotfridum Hofmannum, Antecessorem Viadrinæ Academiæ, introductione in Jurisprudentiam Canonicam & Pontificiam, Francof. 1725. 8.

Decretorum Pontificiorum ratio etiam habetur in collectionibus Canonicis recentiorum scriptorum, *Francisci Joverii*, *Augustini Barbosæ* aliorumque: & in Conciliorum Tomis, ubi Epistolæ Pontificum descriptæ, Conciliisque adjunctæ leguntur. Passim etiam adductæ ab Annalium Ecclesiasticorum conditoribus. Singulare autem studium in Epistolis Pontificum colligendis & separatim vulgandis, auspiciis Sixti IV. & Clementis VIII. posuit *Ant. Carafa*, Card. & Bibl. Vatic. præfectus, qui cum *Antonio de Aquino* Romæ 1591. fol. tres tomos vulgavit, X. mense antequam tertius e prælis exiret jam defunctus: in quorum primo Epistolæ a S. Clemente I. ad Pelagium II. in *secundo* a Gregorio M. Anno 590. ad Leonem IV. in *tertio* denique a Nicolao I. ab Anno 858. ad Gregorium VII. cujus Registrum in An. 1085. desinit. Auctarium meditatus fuerat Antonius de Aquino, sed illud ipso non diu post Carafam defuncto intercidit, exceptis iis Epistolis quas Baronius ab eo acceptas passim Annalibus suis inseruit. Laudat hunc Antonium, atque in acceptis illi debere se easdem gratus confitetur Baronius tum alibi, tum ad A. C. 431. num. XV.

Ab eo tempore, novo & curiosissimo studio, ante paucos annos Epistolas Rom. Pontificum a S. Clemente I. usque ad Innocentium III. genuinas separatas a suppostitiis recensere atque notis illustrare instituit vir eruditus *Petrus Coustant*, Presbyter & Monachus Ordinis Benedictini e Congregatione S. Mauri: sed primus tantum egregii illius Operis Tomus lucem vidit Paris. 1721. fol. qui desinit in Xysto tertio & An. C. 440. De illo uberius dixi Tomo XI. Bibliothec. Græcæ p. 760. seqq. Coustantio autem, eodem An. 1721. Octobr. 18. rebus humanis subducto, (*a*) & *Simone Mopincto* Remensi, qui curam continuandi illius operis in se susceperat, similiter extincto 11. Octobr. An. 1724. (*b*) in flore ætatis, cum annum ageret undequadragesimum: ab eo tempore jussi sumus secundum itemque tertium sylloges hujus utilissimæ Volumen exspectare a claro tot aliis antiquitati Ecclesiasticæ illustrandæ exhaustis laboribus *Ursino Durando*, (*c*) cui vegetam senectutem & felices propositorum publico susceptorum bono successus lubenti animo apprecamur.

In Prolegomenis Coustantius p. LVII. seqq. de antiquis Canonum collectionibus differit, Latinis præsertim, MS. *Corbejensi* Sec. VI. sub Vigilio p. LXII. *Quesnelliana* ad calcem operum Leonis M. quam Gelasii tempore vel non diu post compositam disputat p. LXVII. *Langobardica* Biblioth. Colbertinæ, quam priore non juniorem observat p. LXXIX. & alia ampliore ejusdem Bibliothecæ, ex duabus superioribus circa Annum 660. in Galliis conflata p. LXXXVII. De collectione *Dionysii Exigui*, qui Pontificum decreta hortante Juliano S. Anastasiæ Presbytero adjunxit circa sæculi sexti initia p. XC. De Codice Canonum Ecclesiæ *Africanæ* p. XCIV. De Concordia Canonum auctore *Cresconio* Afro

(*a*) Journal des Savans A. 1722. pag. 21. 166. & 227. Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1541. 1681.

(*b*) Idem An. 1725. pag. 182. Hic Mopinotus auctor apologiæ pro Coustantio editæ Romæ A. 1724. quod in Paparum auctoritatem injurius non fuerit. id. pag. 1708.

(*c*) idem pag. 2104. Journal des Savans A. 1726. pag. 526. & A. 1732. pag. 232.

Afro circa Annum 690. p. CV. De Codice Canonum, quem An. 774. vel 787. *Hadrianus I.* Carolo M. tradidit, edito primum Moguntiæ A. 1525. p. CVIII. De collectione apud *Hiſpanos* ſcripta poſt Annum 589. & Iſidoro VI. 15. Origg. laudata, p. CXI. De Codice Canonum in X. diviſo libros & MS. in Biblioth. Eccleſiæ Toletanæ p. CXXII. De collectione *Iſidori Mercatoris* ex veris falſiſque & interpolatis monumentis conflata p. CXXV. *Hac fraude*, ſunt p. CXXVII. verba laudati Conſtantii, *quam ſit pernicioſe de Eccleſia meritus, dici vix poteſt. Hinc debilitati penitus fractique diſciplinæ nervi, perturbata Epiſcoporum jura, ſublatæ judiciorum Leges, aut miſerum ſaltim in modum afflictæ: hinc diſcordiarum, ſeditionum ac litium ſeges immenſa, quæ tot ſæculis ad Eccleſiæ dedecus, fideliumque offenſionem fruticavit.* Nondum innotuerat hæc Iſidori ſylloge A. 855. quam deinde ab aliis ſubinde augeri, & Pontificum Epiſtolas alias adjungi contigit. idem p. CXXXII. ſeq. De collectione Canonum MS. *Sorbonicæ Bibliothecæ* ante An. 1109. ad *Anſelmum* Archipræſulem, in duodecim diviſa partes, p. CXXXV.

Poſt *Gratianum*, quatuor collectiones Decretalium Epiſtolarum vulgavit cum notis Antonius Auguſtinus, Ilerdæ 1576. fol. de quibus dictum Volum. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 20. ſeq. primam *Bernardi Circa*, & ſecundam *Joannis Vallenſis*, deſinentes in Decretalibus *Cæleſtini III.* tertiamque ex *Innocentii III.* Regiſtris, juſſu ejus factam a *Petro Beneventano*, & quartam *Vincentii*, conſtitutiones alias ejuſdem *Innocentii III.* complexam. Quintam vero collectionem negat Antonius Auguſtinus potuiſſe ſe reperire, in qua *Honorii III.* conſtitutiones collectæ a *Tancredo* (*a*) Bononienſi Diacono circa Annum Chriſti 1227. ſub ipſius Pontificis nomine, interprete *Jacobo Albano*, Faventino Epiſcopo, Henrici Oſtienſis Præceptore. Hanc primus luci dedit Innocentius Cironius, Cancellarius Academiæ Toloſanæ, Toloſæ 1645. fol. Verum exſtant quoque Pontificum complurium ſeparatim editæ, ut

Leonis Magni Epiſtolæ, qui Epiſcopus Rom. fuit ab Anno Chriſti 440. ad 461. ſæpius editæ inter ejus opera, atque noviſſime eruditis Paſchaſii Queſnelli obſervationibus illuſtratæ Pariſ. 1675. 4. & Lugd. 1700. fol.

Epiſtola dogmatica ad Flavianum (*b*) Conſtantinopolitanum Epiſcopum, & altera (*c*) ad Leonem Imperatorem Græce, vulgatæ a Gerhardo Voſſio ad calcem Gregorii Thavmaturgi, Mogunt. Anno 1604. 4.

Epiſtolæ variorum Pontificum ad Petrum Cnapheum ſive Fullonem, Græce & Latine editæ, Ingolſtad. 1616. 4. & Tom. XIII. Gretſeri Operum.

Gregorii I. (Papæ ab Anno 590. ad 604.) Epiſtolarum libri XII. ſæpius inter ejus opera editi, & noviſſime Pariſiis 1705. fol.

Pauli I. (Papæ ab Anno 757. ad 767.) Epiſtolæ XXXI. in Franciſci du Cheſne Tomo III. ſcriptorum Francicorum pag. 725. 760.

Volumen Epiſtolarum quas Romani Pontifices *Gregorius III. Stephanus III.* &c. miſerunt ad Carolum Martellum, Pipinum & Carolum Magnum, Principes & Reges Francorum, auſpiciis Caroli Magni collectum, & editum a Jac. Gretſero. Ingolſtad. 1613. 4. & T. VI. Opp.

Leonis III. (Papæ ab Anno 795. ad 816.) Epiſtolas X. ad Carolum Magnum primus e MSS. Academiæ Juliæ edidit Hermannus Conringius notiſque illuſtravit. Helmſt. 1647. 4. & Tom. V. Opp. p. 587.

Epiſtolæ ſexdecim *Nicolai I.* qui ab Anno Chriſti 858. ad 867. Pontificatum

P p tum

(*a*) Vide Pagium ad A. 1185. num. 2.

(*b*) Græca verſio incipit: *ἀναγνόντες τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης τῆς σῆς.*

(*c*) Græca verſio incipit: *ὑποσχόμενον ἐμαυτὸν διαμέμνημαι.*

tum gessit, editæ Romæ Anno 1542. fol. Longe plures deinde evolvit Baronius, ac Binius in Conciliorum tomis & post eum alii dederunt.

Alexandri III. Epistolæ vulgatæ a Sirmondo & aliis, de quibus supra pag. 5.

Sylvestri II. (Papæ ab Anno 999. ad 1003.) Epistolæ CLIX. cum decreto electionis editæ e Bibl. Papyrii Massoni JCti, Paris. 1611. 4.

Leonis IX. de quibus supra.

Innocentii III. (Papæ ab Anno Christi 1198. ad 1216.) Epistolas libris XVI. digestas, insignem rerum Ecclesiasticarum & Civilium illa ætate cognoscendarum thesaurum vulgavit Stephanus Baluzius Paris. 1682. fol. duobus voluminibus, post longe imperfectiores collectiones Gvil. Sirleti Rom. 1543. Coloniensem 1576. fol. vel Pauli du May (*a*) Paris. 1625. 8. & Francisci Bosqueti Tolos. 1635. fol.

Antonii Dandini Alteserræ commentarius in Innocentii III. Decretales. Paris. 1666. fol.

Gregorii IX. Papæ ab Anno 1227. ad 1241.) Decretales Epistolæ sæpius editæ separatim, atque inter opera a Jacobo Pamelio illustrata Antvverp. 1572.

Bonifacii VIII. de quibus supra.

Pii II. (antea Æneæ Sylvii) qui Papa fuit ab Anno 1458. ad 1464.) Epistolæ CCCCXXXI. ante Pontificatum & in Pontificatu scriptæ, Norimb. 1481. & Lugd. 1497. fol. & inter Opera Basileæ excusa.

Bullæ Pontificum a *Joanne XXII.* ad *Paulum III.* vulgatæ a Lud. Gomesio. Rom. 1542. 4.

Hadriani VI. (Papæ ab Anno 1522. ad 1523.) Epistolæ editæ Coloniæ 1535. Vide Ludovicum de S. Carolo Biblioth. Pontificiam p. 107.

Pii IV. & *V.* & *Gregorii XIII.* Florentiæ 1583. 1586. 4.

Pii V. (Pontificis Max. ab Anno 1566. ad 1572.) Epistolarum libros quinque Latine edidit Franciscus Goubeau, Antvverp. 1640. 4. post editionem Italicam Mantuanam (*b*) 1587. 4. & Latinas Coloniensem atque Romanam 1629.

Gregorii XIII. Constitutiones Ecclesiasticæ & litteræ Apostolicæ, Lugd. 1582. 8.

Sixti V. Constitutiones a Laertio Cherubino, editæ Rom. 1588. fol.

Collectio Bullarum & Constitutionum *Clementis VIII.* separatim editarum ab Anno 1592. ad 1603. fol. in Bibliotheca Telleriana.

Gregorii XV. ab A. 1621. ad 1923. Constitutiones & Decreta, Rom. 1623. fol.

Bullarium *Innocentii XII.* editum Romæ A. 1697.

Bullarium *Clementis XI.* Romæ 1723. fol. & inter ejus Opera Frf. 1729. fol. & in octavo volumine Bullarii magni, edit. Luxemburgensis.

Bullæ Pontificum a Bonifacio VIII. (Anno 1294. 1303.) ad Paulum IV. (Anno 1555. 1559.) Romæ apud Anton. Bladium 1559. fol.

Collectio Bullarum a Gregorio VII. (An. 1073. 1085.) ad Gregorium XIII. (A. 1572. 1582.) Rom. 1589. fol.

Bullarium sive Collectio Constitutionum Romanorum Pontificum, jussu Sixti V. collectum: a Gregorio VII. usque ad Sixtum V. (qui Pontificatum gessit ab Anno 1595. ad 1590.) cum rubricis *Laertii Cherubini*, Rom. 1586. fol.

Summa Constitutionum Pontificalium & rerum in Ecclesia Romana gestarum a Gregorio IX. (An. 1227. 1241.) ad Sixtum V. curante *Petro Mathæo* JCto, Lugd. 1589. 4.

Bullarum, Brevium & Constitutionum Apostolicarum, quæ in Archivio Impressoris Cameralis existunt, index. Rom. 1627. 12. in Biblioth. Burberina.

Roc-

(*a*) Vide Menagiana Tom. III. p. 326. seq.

(*b*) Ludovicus de S. Carolo Bibliotheca Pontificia pag. 194. in qua passim de singulorum Epistolis Pontificum, ubi exstent, annotat, plures earum collectiones MStas in Bibliotheca Vaticana adhuc delitescere testatus.

Rocci Paſſani Presb. Oratorii (defuncti Rom. 1664.) breviarium bullarum; neſcio an editum . Vide Raph. Sopranis ſcriptores Liguriæ p. 251.

Summa Bullarii per *Stephanum de Quaranta* . Venet. 1607. 4. Lugdun. 1622. 4. uſque ad Paulum V.

Jacobi Caſtellani Compendium Conſtitutionum ſummorum Pontificum a Gregorio VII. ad Clementem VIII. (Papam ab Anno 1592. ad Annum 1605.) Venet. 1603. 4.

Bullarium magnum *Laertii Cherubini* JCti Romani (*a*) a S. Leone Magno (Papa ab Anno 440. ad 461.) ad Paulum V. (ab Anno 1555. ad 1559.) Romæ 1617. fol. tribus voluminibus. Et a D. *Angelo Cherubino* , Monacho Caſſinenſi continuatum uſque ad Urbanum VIII. (Papam ab Anno 1623. ad 1644.) Romæ 1638. fol. quatuor voluminibus, & Lugd. 1655. fol. additis Innocentii X. Conſtitutionibus, plenior editio Rothomag. 6. Vol.

Bullarii Collectanea per *Auguſtinum Barboſam* , Lugd. 1634. 4.

Flavii Cherubini Compendium Bullarii a Laertio Cherubino editi, Lugd. 1624. 4. Rom. 1638. fol.

Bullarii magni Cherubiniani continuatio ab Urbano VIII. ad Clementem X. (Papam ab Anno 1670. ad 1676.) per *Angelum a Lantuſca* , & *Joannem Paulum* a Roma, (*b*) Ordinis minorum Tom. V. & VI. Rom. 1672. fol. quæ editio præſtat Lugdunenſi, A. 1697. fol. in qua nonnulla omiſſa .

Bullarium magnum Romanum uſque ad Benedictum XIII. Luxemb. 1728. octo voluminibus fol. apud Andream Chevalier . In nono volumine ſupplementum omiſſorum in omnibus editt.

D. Bouchardi bullarium Romanum novum digeſtum juxta libros ac titulos decretalium Gregorii IX. una cum Concordantia Romano-Pontificiarum ac Tridentinarum Conſtitutionum . Hiſtoire literaire de l' Europe 1726. Septembre p. 31.

Vincentii Petræ JCti, Commentarius in Bullarium edi cœpit Rom. 1705. fol. Tomus quartus jam lucem vidit Anno 1714. Journal. des Savans 1714. Aout p. 225.

Conſtitutiones Pontificiæ & Romananarum Congregationum Deciſiones ad Vicarios utriuſque Cleri ſpectantes, *Jo. Baptiſta Pittono*, (*c*) Sacerdote Veneto collectore . Venetiis, apud Leonardum Pittonum , collectoris patrem 1712. 1719. 1722. 8. 3. Voluminib.

Joannes Baptiſta Confectius, ſive *Conſettius* , in Collectione Privilegiorum ſacrorum Ordinum Fratrum mendicantium & non mendicantium , Venetiis 1607. 4.

Hieronymi Rubei , Romani, Pontificia diplomata ac privilegia Clericis Regularibus Congregat. Somaſcenſis conceſſa .

Conſtitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum deciſiones ad Epiſcopos & Abbates utriuſque cleri Canonicoſque Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum ſpectantes, recenſitæ a *Joan. Baptiſta Pittoni* , Venet. 1712. 1719. 1722. 8. tribus Vol.

Ejuſd. Conſtitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum, ad Matrimonium ſpectantes. Venet. 1725. 8.

Michaelis de Neapoli ab origine fundat. Ordinis Franciſcanor. ad Annum Chriſti 1633. brevia Pontificum, ſtatuta &c.

Julii de Venetiis Chronologia hiſtorica Seraphici Ordinis, ab An. 1643. ad 1718. Neapoli 1650. fol. & Venetiis 1718. fol. Giornale d' Italia Tom. XXXV. pag. 490.

Emanuel Rodericus in nova collectione & compilatione privilegiorum Regularium mendicantium & non mendicantium, Turnoni 1609. fol.

(*a*) Proſper Mandoſius Bibl. Roman. p. 192.
(*b*) Proſper Mandoſius Bibliotheca Romana pag. 199.
(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tomo XIX. pag. 441.

Cartusiensis Ordinis instituta antiqua & nova cum bullis Pontificum Romanorum: per Amorbachium 1510. fol.

Bullarium Cassinense, seu Constitutiones Pontificum, Imperatorum, Regum, &c. & decreta sacræ Congregationis pro Congregatione Cassinensi, per *Cornelium Margarinum*. Venetiis 1650. fol. Tuderti 1670. fol. 2. Volum. Giornale di Roma 1671. p. 21.

Bullarium Ordinis eremitarum S. Augustini a *Laurentio Empolo* collectum, Rom. 1628. fol.

Bullarium Ordinis Cluniacensis, Lugdun. 1680. fol.

Antonii Gonsalez de Acunna, bullarium confraternitatum Ordin. Prædicatorum, Rom. 1668. 4. Ejusd. summarium privilegiorum a sede Apostolica Ordini Præd. concessorum ab Anno 1216. ad 1669. ibid. 1670. 4. Plures bullas omissas esse notat Jacobus Echardus Tom. II. Bibl. Dominicanæ p. 692. qui p. 704. memorat etiam *Antonii Chesnois*, bullarium ejusmodi vulgatum Gallice Rothomagi 1678. 4.

Claudii Arrhenii bullarium Romano Sveo Gothicum, seu Codex bullarum aut literarum, quas Pontifices Romani quibuscunque de causis miserunt in Sveciam. MS.

Johannis Peringskiœld diplomata Svedica Papalia & Episcopalia. MSS.

Hippolytus Marraccius promisit bullarium Marianum, s. collectionem bullarum, Constitutionum, Diplomatum, Breviumque Apostolicorum, in honorem cultumque Mariæ Virginis a summis Pontificibus emanatorum, 2. Vol.

Thomæ Thomassoni, Ord. Præd. decretorum Apostolicæ sedis, Conciliorum, sacrarum congregationum & Patrum aurea Catena. Rom. 1654. 4.

Joannis Antonii Novarii summæ bullarum, cum novissimis decisionibus sacræ Rotæ Romanæ adjunctis a *Josepho Domitio*, & cum nonnullis additionibus Abbatis *Michaelis Justiniani*. Rom. 1677. fol. Giornale di Roma p. 113.

Diplomata Pontificia & regia Ordini regulari & hospitali S. Spiritus concessa, cum notis. Paris. 1724.

Basilii Seregni Mediolanensis Indulta & Privilegia Pontificia Canonicis Regularibus concessa. Mediol. 1606.

Bullarii Seraphici Indiculus per *Petrum de Alva*. Rom. 1655. 4.

Bullas Pontificum pro Societate Jesu, cum Regulis Societatis publicavit Ægidius de Smidt S. J. Antvv. 1647.

Archivium bullarum, decretorum, &c. fratrum & sororum tertii Ordinis S. Francisci, per *Franciscum Bordonum*, Parmæ 1658. 4.

His omnibus novissime accessit *Justi Fontanini*, Archiepiscopi Ancyrani, Codex Constitutionum, quas summi Pontifices ediderunt in solenni canonisatione Sanctorum a *Johanne XV.* Anno Christi 993. ad *Benedictum XIII.* An. 1729. Romæ 1730. fol. Bibliotheque Italique Tom. X. p. 279. Acta Eruditor. Tom. X. supplem. p. 385.

* Omisit Fabricius collectionem quandam Bullarum extravagantium additam libro VI. Decretalium in vetustis editionibus nonnullis. Debetur hæc diligentiæ Hieronymi Clarii Brixiani juris consulti protonotarii & comitis Apostolici qui bullas nonnullas Pontificum a Bonifacio VIII. usque ad Sixtum IV. simul junxit deditque tanquam ad clementinas additionem præmissa sua ad lectorem præfatione. Suppetit hæc mihi collectio ex editione Andreæ de Torresanis de Asula Venetiis adornata ann. 1500.

Johannes Burchardus, Argentinensis, Capellæ Alexandri VI. Papæ Clericus & Ceremoniarum Magister, postea etiam Ecclesiæ Hortanæ præfectus a Julio II. scripsit *Diarium* ab Anno 1492. quo Alexander VI. creatus est Papa, usque ad Annum 1505. sive Julii secundi initia. Ex hoc diario excerpta, (integrum enim tunc negat se potuisse consequi illustris Leibnitius) Hanoveræ 1696. 4. publicavit, inscripsitque: *Specimen Historiæ arcanæ, sive anecdotæ de vita Alexandri VI. Papæ*. Integrum postea illi ob-

obtulit vir eruditiſſimus Maturinus Veyſſerius la Croſe, cujus editionem dehinc meditatum ſe teſtatur duobus locis Epiſtolarum ad laudatum Croſium datarum p. 373. & 393. in quarum priore ait ſe velle in lucem dare *Scriptores reſtitutos*, hoc eſt Volumen jam editorum, ſed longe meliori facie lectoribus offerendorum. In altero, cum laudaſſet Croſii inſtitutum, qui *Johannis de Veſalia* ſcriptum contra Indulgentias vulgare voluit, ſubjungit ſibi in animo eſſe edere *Volumen rerum Italicarum, ſcriptorum bonam partem ineditorum aut auctiorum, eique inſerere* integrum Diarium Burchardi, *tum Alexandri VI. auctum & correctum ex Croſiano Codice, tum Julii II. itemque diarium* Paridis de Graſſis, *& diſſertationem* Commendoni *de aula Romana, & Vitas Pontificum* Augerii de Biterris (de quo ſupra pag. 81.) *laudatas a Baluzio non uno in loco*. Ongarellum *quoque, qui ſcripſit ante annos circiter trecentos*. In his, quæ de Hieronymo Savonarola Burchardus p. 45. ſeq. excerptorum Leibnitianorum tradit, fidem frontemque deſiderat Jacobus Qvetif in additionibus ad vitam Savonarolæ Pariſiis 1674. 12. editam p. 70. 77. 79. &c. Videtur Qvetifus ille integro Burchardi diario MS. uſus fuiſſe, ſicut Raynaldus quoque. Quod autem facere Leibnitius promiſerat, hoc præſtitum deinde a familiari ejus Johanne Georgio Eccardo eſt, in cujus Corpore hiſtoricorum medii ævi Tom. II. p. 2017. 2160. *Diarium Curiæ Romanæ* auctore Burchardo integrum legitur, deſinens in Menſe Decembri Anni 1505. Ita autem de illo Eccardus in Præfatione num. XVIII. *Bona fortuna integrum* Burchardi *diarium Alexandri VI. Papæ acta recenſens, poſtea inventum eſt in Codice Berolinenſi, unde illud jam damus. Odoricus Raynaldus ejuſdem teſtimonio per omnem Alexandri VI. vitam utitur, illudque in Archivio Vaticano, numero* 104. *ſignatum, extare prodit. Burchardus in hoc ſuo opere nonnunquam provocat ad* veteres libros cæremoniales; *& didicimus demum ex Raynaldo, ipſum quoque alio opere* Diarium Ceremoniarum Curiæ Romanæ *ſcripſiſſe, cujus MStum etiam in Archivio Vaticano extet. Cum enim ſub anno* 1484. §. 28. *mentionem facit legum a Cardinalibus in Conclavi ante Electionem Innocentii VIII. in propria commoda conditarum, quibus Papa novus adſtringendus ſit:* Quæ vero, *inquit*, Leges inventæ ſint a Cardinalibus, refert accuratiſſime prædictus Joannes Burchardus, Argentinenſis, Clericus ſacris ceremoniis Præfectus, in MSto Codice Tabularii Vaticani. *Idem Diarium Raynaldus adducit quoque ſub anno* 1485. §. 42. *ubi de creatione Maximiliani in Regem Romanorum agit. Diarium de cætero Alexandri VI. in Codice Berolinenſi miſere trajectum erat, & quæ non procul ab initio ſtare debebant, in finem fere rejecta erant. Ut hæc in ordinem juſtum redigerentur, Excerpta Diarii Leibnitiana nobis profuere. Codex quoque Berolinenſis Literis Alexandri VI. ad Savonarolam finiebatur; quæ vero deinde uſque ad finem anni* 1505. *ſequuntur, in Codice ſolum Excerptorum Guelferbytano extitere.*

Burchardus, ſive *Burghardus Dorceſtrius*, Anglus, Monachus Ordinis Benedict. Giribennenſis, *Fremundi* Offæ Regis F. ex Occidentalis Angliæ herede Monachi & Martyris, *Vitam & Martyrium* ſcripſiſſe perhibetur circa Annum 870. Vide Pitſeum p. 166. & Baleum II. 22.

S. Burchardus Anglus, (alter, quem a priore Pitſeus rectius diſtinguit, Lelandus eundem facit cap. 99.) Monachus Ordinis S. Benedicti, *Nuiſſcellenſis*, Comes Bonifacii Friſiorum Apoſtoli, & Herbipolenſis ab Anno 752. ad 791. Epiſcopus, a Pitſeo p. 164. traditur ſcripſiſſe *de ſubſtituendo ſucceſſore prolixam & elegantem Orationem*. De illo plura in Joannis Petri Ludovici ſcriptoribus Wurtzburgenſibus Tom. I. pag. 388. ſeqq. & apud Surium 14. Octobr.

Burchardus Balernenſis & poſtea *Bellævallis* Abbas in Comitatu Burgundiæ. Hu-

Hujus ſubſcriptionem in Vitam S. Bernardi Cangius ſe notat reperiſſe in Codice Sangermannenſi 584. Nimirum intelligit caput ultimum, quod libro primo vitæ S. Bernardi per Gvilelmum S. Theodorici conſcripto ſubjunctum legitur in editionibus Operum S. Bernhardi Horſtianis & Mabillenianis, ut in noviſſima Tom. VI. p. 1105. Ad hunc Burchardum Epiſtola S. Bernardi 146.

Burchardus Dorceſtrenſis. ſupra, *Anglus*.

Burchardus Monachus S. Galli *de caſibus Monaſterii S. Galli* ab Anno 982. ad 1204. editus in Goldaſti Alemannicis Tom. I. p. 110. De duobus vero antiquioribus *Abbatibus S. Galli* Burchardis, primo (cognomine *Ingenito*, quod ex utero matris exciſus eſſet) Abbate ab Anno 959. & ſecundo defuncto An. 1034. vide Bibliothecam Patrum edit. Logdunenſ. Tomo XXVII. p. 524. ubi prioris *Epiſtola ad Othonem Magnum*, quam ille *piperis granum* conſuevit appellare, & alterius legitur *Epitaphium*.

Burchardus Mangepheldius ſub initia Sec. XIII. Huic digeſtam *Weichbiladm Saxonicam Magdeburgenſem* debemus, cujus meliorem editionem Latino-Germanicam nuper dedit Joannes Fridericus Ludovicus, Halæ Saxonum 1721. 4. poſt Lipſienſem Chriſtophori Zobelii, una cum jure feudali Saxonico, 1589. fol. & Francofurtenſem Goldaſti, 1613. fol. in qua junctæ leges Longobardorum, Lotharii Capitulare, Speculum Saxonicum & Jus Camerale.

Burchardus Notarius Imperatoris Friderici Barbaroſſæ, Scriptor Epiſtolæ *de victoria Friderici, & excidio Mediolanenſi* An. 1162. ad Nicolaum Sigebergenſium Abbatem, Tom. I. ſcriptor. German. Freheri p. 330. 332.

Burchardus Nuiſſcellenſis. ſupra, *Anglus*.

Burchardus, qui *Palæſtinam* deſcripſit. Supra, *Brocardus* pag. 773. ſeq.

Burchardus Præpoſitus Augiæ Divitis, ſive *Reichenavienſis* circa Annum 990. temporibus Ottonis III. Imperatoris verſificator non infelix.

Burchardus a Rotenburg, quem inſtauratorem Platonicæ Philoſophiæ celebrant clarum circa Annum 1381.

Burchardus, ſive *Brocardus* (*a*) Haſſus, ex Lobienſi Monacho Diœceſis Leodienſis, Ord. S. Benedicti, (*b*) *Wormacienſis* ab Anno Chriſti 996. Epiſcopus, ab *Olberto* Abbate poſtea Gemblacenſi, præceptore ſuo adjutus (*c*) Walterio Spirenſi Epiſcopo impellente compoſuit, & Brunichoni Eccleſiæ Wormatienſis præpoſito dicavit *duodecim tomos decretorum* collectos ex ſacris litteris, ex Conciliis & Epiſtolis ſpuriis decretalibus, (*d*) nec non Pœnitentiali Romano, Theodori & Bedæ: & ex ſcriptis SS. Gregorii, Hieronymi, Auguſtini, Ambroſii, Benedicti, Baſilii Magni & Iſidori, & ſub titulis digeſtos. *Collectiones utillimas* vocat Anonymus Mellicenſis cap. 4. Hoc opus ipſum, quod a nomine auctoris *Burchardus* teſte cap. 141. Sigeberto appellatum eſt, integrum nec dum lucem vidit, ſed tantum excerpta ex illo, vix ſextam æquantia portionem, diviſaque in *libros XX*. ex quibus Surius modo XVI. habuit, quibus in Conciliorum editione utitur ſub hoc titulo: *ex Codice XVI. librorum*. Exemplaria vetuſtiſſima Burchardi Pithœus teſtatur exſtare in Bibliothecis Eccleſiarum Carnotenſis, Tricaſſinæ, Veſuntinæ, & Burdigalenſis.

In

(*a*) Hinc *Brocardica Juris*. Confer Celeberrimi D. Chriſtiani Thomaſii Diſſertationem de Brocardico *cauſa fatua excuſat a dolo*, Halæ 1720. 4. & Damaſii *Burchardica*, ſive Regulas Canonicas ex recenſione Petri Alauni Aquilii, Coloniæ 1564. 8. & in Oceano Juris, ſive Tractatu Tractatuum Tomo XVIII. pag. 506.

(*b*) Joannes Trithemius II. 73. illuſtrium Benedictinorum.

(*c*) Vide Sigebertum ad Annum 1008. & Baluzium §. 18. præfat. ad Antonium Auguſtinum de emendatione Gratiani. De Olberto illo, ſive Alberto Trithemius cap. 308. & 310. Supra pag. 44.

(*d*) Blondellus prolegom. ad Pſeudo-Iſidor. c. 18. pag. 98. ſeq. Viciſſim Capitularibus noluiſſe Burchardum uti, notat Baluzius ad Gratian. pag. 530. 539. &c.

In Hendreichii Pandectis Brandenburgicis p. 794. memoratur editio Burchardi Parif. 1499. 8. quam nunquam videre me, nec ab aliis laudari memini. Sed cum viginti illis, quos dixi, libris Decreti, *lex familiæ* excufa eft Coloniæ An. 1548. (1549.) fol. ex editione Bartholdi Queftenburg. Eadem deeft in editione Parif. 1549. (1550.) apud Joannem Foucherium, 8. Sed hanc claudunt *Canones Synodi Salegunftadenfis* fub Aribone Moguntino Archi-Epifcopo, cui Burchardus præfens adfuit Anno Chrifti 1023. & *quomodo initianda Synodus*, five Conftitutio ordinis, qui in celebranda Synodo obfervari debet. Bene multa accepiffe Burchardum a Reginone, nec pauca de fuo addentem, multa corrupiffe, notat Baluzius ad Reginonem pag. 454. feq. & ad Gratianum p. 539. 542. &c. Idem in præfatione ad Antonium Auguftinum de emendatione Gratiani §. 18. teftatur, fe tria vidiffe Burchardi antiquiffima exemplaria optimæ notæ. Ex his Codicem Dionyfii Talonii, laudat p. 497. 502. &c. Atque editos libros non fatis integros atque emendatos exftare, obfervatum etiam in Georgii Caffandri Operibus p. 1091. & 1098. *Nacti etiam fumus*, inquit, *MStum opus Burchardi, quod obiter tantum cum impreffo Parifiis Anno MDXLIX. contulimus, & deprehendimus epiftolæ phrafin totam immutatam. In libro vero XX. impreffus liber capita C. exfcriptus vero CLVIII. continet, & quorundam capitum ordo immutatus legitur*. Joannis Molinæi tamen editio, quem Burchardi libris emendandis operam locaffe Caffander ibidem teftatur, lucem haud vidit. Non ipfo Burchardi opere, fed tantum illius epitome ufum fuiffe Gratianum monet Guido Pancirollus III. 1. de claris legum interpretibus. Argumenta librorum viginti editorum adfcribere fuperfedeo, quia ifta habes etiam apud Gerh. Maftrichtum Hiftor. Juris Ecclef. §. 251. Oudinum Tom. II. pag. 526. & Cafparum Sagittarium Tom. II. introduct. in Hiftor. Ecclef. pag. 750. feq. Obiit Burchardus Anno Chrifti 1025. 13. Kal. Sept. Statuta Canonum de officio Sacerdotum ex libris Burchardi vulgavit Canifius Tomo VI. Antiqu. Lect. vide Tomo III. editionis Bafnagianæ f. 297. feqq.

Huic Burchardo *Albertus* Metenfis, de quo fupra pag. 47. libellum de diverfitate temporum infcripfit, quem cum Burchardi *Epiftola* in Alberti laudem comparata edidit Johannes Georgius Eccardus Tomo primo Corporis Hiftoricorum medii ævi p. 91. feq.

Omitto de recentioribus Burchardis dicere, ut de *Ulrico Burchardo* Epifcopi Bamberg. Wigandi a Concionibus aulicis, cujus dialogifmus de fide (*a*) inter Didymum & Credulum prodiit A. 1534. 4.

Laurentius Burellus, Divionenfis, Carmelita circa Annum 1494. auctor *Heliadis*, five poematis de laudibus Eliæ Prophetæ, magni, ut volunt, parentis Carmelitarum. Præter hoc etiam profa fcripfiffe multa traditur a Trithemio cap. 897. atque inter alia *de illuftribus Viris fui Ordinis*. Epifcopum *Ciftercienfem* recte vocat in Bibl. Bibliothecarum Labbeus, ex quo perperam *Ciftercienfem* fecere apud Hendreichium p. 795. Fuit enim Burellus Epifcopus Ciftaricenfis five Siftaricenfis in Gallia (Segeftericum five Segeftericenfem etiam appellant, vulgo *Sifteron*) ab Anno 1499. ufque ad Annum 1504. quo diem obiit fupremum. Vide Sammarthanorum Galliam Chriftianam Tom. III. editionis primæ pag. 1034. & Joannem Columbum de geftis Epifcoporum Siftaricenfium libro 3. Lugd. 1768. fol.

Dionyfius de Burgo S. Sepulchri, Auguftinianus circa An. 1380. qui judice auctore Chronici Comitum Oldenburgenfium apud Meibomium Tom. II. p. 164. *In omni arte dicendi fuit perdoctiffimus. Poetas, Hiftoriographos, Oratores & Philofophos denique univerfos exaravit*,

(*a*) *Unfchuldige Nachrichten* Anno 1705. pag. 811.

vit, (a) *quod sui Commentarii*, *quos super* Valerium Maximum, *super librum* Metamorphoseos, *super* Maronis *operibus*, *super tragœdiis* Senecæ, *superque Rhetoricis & Politicorum* (Aristotelis) *libris composuit*, *testantur*. *Hic fabulas omnes ad tam præcellentem tropologicum sensum reduxit*, *ut in admonendis populis nihil vehementius*, *nihil jucundius*, *nihil denique utilius possit adferri*.

Joannes de Burgo sive *Burgensis*, Cancellarius Universitatis *Cantabrigiensis* circa Annum 1380. exemplo Gvilelmi de Pagula, qui simile opus suum, Oculum Sacerdotis inscripserat, condidit *pupillam oculi* de Sacramentis & Sacramentalibus, libris decem, opus grande, quod perinde, ut ejus epitome in variis Angliæ Bibliothecis MStum exstat. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1186. Pitseus pag. 543. etiam editum notavit Parisiis 1510. 1518. & Argentorati 1510. 1518. Idem hujus Burgensis *librum homiliarum ad populum* memorat.

Joannes de Burgo, Monachus Cluniacensis atque Abbas in Anglia *Petroburgensis* circa Annum 1390. qui teste eodem Pitseo pag. 448. præter *Sermonum variorum librum* scripsit *Annales Anglorum*, hoc est, *Chronicon Petroburgense* ab Anno 654. quo tempore Monasterium de Burgo S. Petri a Peada Rege Merciorum fundatum erat, ad Annum 1368. MS. in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1088.

Joannes Burgensis. infra, *Buriensis*.

* *Joannes* de *Burgo*. Cuinam Joanni Burgensi tribuam opusculum inscriptum *liber de varietate Astronomiæ*, hæreo ambiguus. Fragmentum ejus affert Joannes Marius Belga in libello de schismatis, & Conciliorum differentia cap. XV. Viderint Lectores eruditi.

De *Paulo Burgensi* ab Anno 1415. in Hispania Episcopo, ex Judæo Judæorum oppugnatore, infra, *Paulus*.

Joannes Burgundio, sive *Burgundius*, Jurisconsultus & Judex Pisanus, de quo juvat adscribere hæc pulchre notata a Laurentio Pignorio Epistola XXXIX. ad Joannem Bonifacium pag. 159. *Huic sunt qui adscribant versiones eorum*, *quæ in Pandectis græce leguntur*, (b) *licet Accursius Bulgarum interpretem esse velit: porro hic noster tunc temporis Græce linguæ peritia inclaruit*. *Et memini me videre olim apud Nobilissimum Virum*, *& ab Eruditionis laude clarissimum Joannem Vincentium Pinellum*, *Codicem manuscript. hoc titulo*, Incipit liber Vindemiæ a domino Burgundio Pisano, de Græco in latinum translatus. *quæ erant* aliquot Schedia Geoponicon. *Incidit etiam in manus meas versio libelli nescio cujus*, *Gregorii Nysseni*, *ita inscripta;*

Liber B. Gregorii Nysseni (c) *incipit*. Dominatori Friderico invictissimo Romanorum Imperatori, & Cæsari semper Augusto, a Burgundione Judice natione Pisano pertranslatus anno Incarnationis Domini MCLX. Indictione XIII. *Incipiebat autem*, Invictissimo, & gloriosissimo Domino. *finiebat*, propter utilitatem illorum abstulerunt. *Mutius autem Pansa*, *in Bibliotheca Vaticana*, *de eodem tradit*, *interpretem egisse Evangelii Sancti Joannis*, (d) *& Librorum Genesis nonnullorum: & fuisse hac re* Joannis Chrysostomi *prædicatorem*, *quod* (*ut videbimus*) *ex ipsius etiam Epitaphio compertum est*, *hoc autem hujusmodi esse accepimus*:

Quis, qualis, quantus jacet hic in marmore clausus
Ille vir egregius, promitur inferius.
Decessit senio propria Burgundius urbe,
Cui similis vivens vix fuit, est, vel erit.

Omne

(a) Forsan leg. *explanavit*.

(b) supra pag. 295.

(c) Intellige *Nemesii* de natura hominis, Nysseno præter rem tributum opus. Vide T. VII. Bibl. Græcæ p. 550.

(d) idem pag. 647. ubi testimonium Roberti de Monte ad Annum 1180. in continuatione Chronici Sigeberti. De versione *Chrysostomi in Matthæum* a Burgundione composita dixi ibid. pag. 645. & de *Damasceni Orthodoxa Fide* Tomo VIII. pag. 780. De utrisque etiam Oudinus Tomo II. pag. 1296. seqq.

Omne quod est natum terris sub Sole locatum
Hic plene scivit scibile quidquid erat,
Optimus Interpres Græcorum fonte refectus
Plurima Romano contulit eloquio.
Commentor primus, Chrysostomus ille secundus,
Claruit, expositor, scripsit & innotuit.
Docta patet late Doctoris epistola Pauli
Otia cujus erant scribere, cura labor.
Invidia caruit, vitam sine crimine duxit,
Illæsus vitiis, noxia quæque fugans.
Gloria, Laus, & Honor proles generosa parentum,
Id fuit in terris, Sol quod in axe suo.
Venit ut ad caudam plenus mercede laborum,
Inquit terrenis: hospita terra vale.
Debitor insignis ne creditor opprimeretur,
Psychem namque polo reddidit, ossa solo.
Qui legis in titulo, sic si cupis esse probandus,
Hujus ad exemplum curre per alta maris.

Quibus sane carminibus non omnino malis non contentus, qui Memoriam posuit, adjecit etiam hæc rhythmica, quibus sane carere æquo animo poteramus.

Doctor Doctorum jacet hac Burgundius urna
Schema magistrorum laudabilis & diuturna,
Dogma Poetarum, cui Litera Græca Latina
Ars Medicinarum patuit Sapientia trina.
Et nunc Pisa dole, tristeris Thuscia tota
Nullus sub Sole est, cui sic sunt omnia nota.
Rursus ab Angelico coetu super aera vectum
Nuper & Angelico cœlo gaudete receptum.

Anno Domini MCLXXXXIIII. III. Calend. Novembris.

* Præter hæc omnia ex Græco Latinum etiam redditum est a Burgundione opus S. Joannis Damasceni de Fide Orthodoxa, & Fabricius ipse jam admonuerat Bibliothecæ Græcæ tom. VIII. pag. 780. & superest legenda hæc versio inter codices manuscriptos Bibliothecæ Venetæ S. Marci, ut ex volumine II. Codicum ejusdem Biblioth. cod. 83. discimus. Hanc operis notissimi versionem numquam paruisse notavit Fabricius; cum tamen ejus exordium afferat Zanettus Indicis Veneti author doctissimus, atque illud ego contulerim cum vetustissima editione Veneta an. 1514. quæ ex versione Jacobi Fabri Stapulensis expressa legitur in titulo, una eademque cum illa mihi visa est. Nam Burgundionis versio ita exordiebatur: *Deum nemo vidit umquam. Unigenitus Dei Filius, qui est in sinu Patris ipse enarravit. Ineffabilis igitur est Deus, & incomprehensibilis.* Respondent hæc ad verbum Venetæ editioni, nisi quod pro *Deus* est *Divinitas*. Fortasse igitur Faber interpretis Pisani versionem reformavit, atque hinc inde interpolavit.

Optime præterea Fabricius monet librum Gregorii Nysseni, quem a Burgundione versum latine scribunt, idem esse ac Nemesii opusculum *de natura hominis*. Titulum tamen operis, qui latuit Pignorium, is erat: *liber de anima*. Tradit hæc Joannes Diaconus Veronensis in Histor. Imperiali, cujus fragmentum ea de re affert Tartarettus in commentario de hoc opere Joannis Diaconi. Porro hæc sunt verba scriptoris hujus, cum Nysseni opera recenset: *item* (scripsit) *librum de anima valde obscurum, qui a Judice Pisano translatus fuit in Latinum tempore Friderici II. Imperatoris*. Porro nisi fucus factus sit Joanni Diacono, ut pro Friderico I. secundum posuerit, ex ejus auctoritate emendanda est ætas Burgundionis, quem cæteri

teri omnes Scriptores sub Friderico I. collocant. Vivebat Joannes iste sæculo XIV. ineunte.

Buridanus Bethuniensis Artesius, discipulus Gvilelmi Occami, liberalium artium Professor Parisiis nominatissimus circa Annum 1350. & Philosophus pro illa ætate subtilis, sed a Nominalium adversariis Lutetia pulsus concessit in Germaniam, auctorque fuit requirendi ab Urbano V. diplomatis, quo villæ Viennensi in Austria generale studium omnium facultatum concessum est An. 1356. excepto Theologico, quod An. 1384. etiam addidit Urbanus sextus. Scripta Buridani sunt: *Quæstiones in libros Politicorum*, *Ethicorumque*. *Quæstiones Metaphysicales*, *in Aristotelis Logicam*, *in libros Physicorum*, & *de anima*, *de memoria & reminiscentia*, cæteraque, quæ vocant *parva naturalia*. Prodiere universa Johanne Dullardo Gandavensi curante Parisiis 1500. 1516. 1518. in Ethica etiam deinde Oxonii 1637. 4. & in Politica 1640. 4. In Logica & Metaphysica Londini 1641. 4. Argumentum Buridani de asino inter duos vel plures æque distantes & similes per omnia acervos fœni, propter arbitrii defectum vel æquilibrium perituro fame, Spinosa p. 89. & 91. Opp. postumor. omnino concedit etiam valere de homine: sed bene refellitur a Bælio in Lexico, ubi de Buridano differit. Criminationem de Joanna, Philippi Pulchri uxore, post Robertum Gagvinum lib. 7. Historiæ Gallicæ, & Joannem Launojum, Gymnasii Navarrei Tom. I. p. 15. etiam confutavit Morlierius, Essais de Litterature Tom. II. p. 183. seq. Sophisma autem, quod Buridano tributum Gagvinus memorat, & nescio quod ænigma continere Belius conjicit, sola interpunctione constabat. *Reginam interficere nolite*, *timere bonum est*. Hæc verba etiam possunt distingui sic, ut contrarius sensus prodeat, si post secundum & post quartum vocabulum comma ponatur.

Buriensis. vide, *Bostonus* & de *Bury*.

Adamus Burlæus, sive *Burley*, Magister Philosophus Anglus, cujus nihil nisi *Quæstiones Logicales* Pitseus p. 820. commemorat.

Gvalterus Burley, sive *Burlæus*, e discipulo Scoti, Scotistarum adversarius celebris, ac *Nominalium* hyperaspista circa Annum 1337. Magister Oxoniensis, cujus scriptorum catalogus longus apud Lelandum cap. 378. Pitseum p. 435. & Baleum V. 42. Commentarii & Quæstiones in *Aristotelis* (*a*) Categorias, perihermenias, priora posterioraque Analytica, Elenchos & Topica, Physica, de Cœlo & Mundo: de motu animalium: de anima, meteora, parva naturalia, Metaphysica, de moribus, Politica, Oeconomica ad Richardum de Bury: & Problematum librum: in Isagogen *Porphyrii*, in *Gilberti Porretani* sex principia, in artem *Lulli* Cabbalisticam: in Logicam *Scoti*: Commentarii *in libros Sententiarum*: præterea *de universalibus*: *de tribus agentibus* libri duo: *de formis accidentalibus*, (ubi de intensione ac remissione formarum. MSS. Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis p. 183.) *De divisione entis*: *de sensibilibus*: *de mixtione elementorum*: *de ideis*: *de substantia Orbis*: *de divisione scientiarum*: *de sensibus interioribus*: *de quinque sensibus*: *de relatione*, *qualitate & quantitate*, *de principiis per se*, *de duobus principiis*, *de potentiis animæ*, *rationes terminorum*, *de sensu & sensato*, *toto & parte*, *finito & infinito*, *de modo definiendi*, *de abstractis*, *de potentiis activa & passiva*, *& de via modernorum*. Librum *de fluxu & refluxu maris*, Rogero *Baconi* tribuit Antonius Wood Antiqu. Oxoniens. Tom. I. p. 40. Libellus *de vita & moribus Philosophorum*, incipiens a Thalete & desinens in Seneca cap. CXXXI. prodiit sine nomine auctoris Argentin. 1516. 4. Tot capita etiam in versione Italica Venetiis 1521. 8. (*b*) *Vite de' Philosophi moralissime* &c. Exstat & ed. Latine Col. 1472.

(*a*) De editionibus vide Hendreichium pag. 800.

(*b*) Supra pag. 123.

1472. & Norimb. 1477. fol. In alia antiqua editione sine loco & anno, quam describit Clarissimus Heumannus in Actis Philosophorum Parte XIV. p. 282. seqq. tantum capita continentur CXIX. Venerabili Viro *Walthero Burley* diserte tribuit Codex MS. Gudianus.

Simon Burneston. Supra, *Boraston*.

Burtonenses Annales, a nato *Christo* usque ad Annum 1291. editi a Thoma Galeo, inter rerum Anglicarum scriptores veteres, Oxoniæ A. 1684. fol. In Codice Parkeriano hi annales continuati leguntur usque ad Annum 1339.

Joannes Taxston de Bury, Ordinis Benedictini Monachus & ab Anno 1279. Abbas Cœnobii S. Edmundi *Buriensis* in Comitatu Angliæ Suffolciensi, scripsit ab Anno 1235. ad 1253. *Annales Angliæ*, in quibus causam inter Robertum Grossetestum Lincolniensem Episcopum & Innocentium IV. Pontificem agitatam uberius exposuit, ut ex Lelando notant Baleus IV. 51. & Pitseus p. 360. In limine Catalogi MSS. Bibliothecæ Cottonianæ memoratur *Chronicon ab orbe condito ad Edvvardum I.* (*a*) *Angliæ Regem, inclusive, scriptum a* Joanne Taxston *Monacho* de Bury, *post annum MCCLXVII. quo tempore habitum Monachalem susceperat, ut patet ex ejusdem hac de re inserta adnotatione temporis, fol. 37. b. Videtur esse non inaccuratus temporum supputator, & rerum memorabilium in Anglia gestarum diligens collector*. Quæ porro in Catalogo MSS. Bibl. Bodlejan. 103. n. 37. Lelandi signantur excerpta *ex Annalibus Abbatis de B.* additurque: *forsan de Burgo*. Hæc Oudinus Tom. III. p. 530. recte de Abbate Buriensi accepit, qui etiam in Lelandi libro de scriptoribus Britannicis cap. 339. *Joannes Burgensis* appellatur, velut e Burgo S. Edmundi. Vide supra, Jo. *Bostonus*, p. 265.

Alius *Joannes Buriensis* a Baleo VIII. 20. & Pitseo p. 650. memoratur, quem ajunt Anno 1460. vixisse Ordinis S. Augustini Monachum in Conventu Clarensi, ac præter *lecturas S. Scripturæ*, *sermones*, *quæstiones* & *libros duos contra Reginaldum Pecock*, sive *Pavonem*, (*b*) scripsisse *Commentarios in S. Lucæ Evangelium* illos ipsos haud dubie innuentes quos Lelandus c. 545. tribuit *Joanni a fano Eadmundi*, Carmelitæ Gippovicano.

Richardus de Bury, Dunelmensis sive Dunholmensis Episcopus, & Eduardi III. Regis Angl. Cancellarius diem obiit Anno 1345. 24. April. ætatis 59. de quo idem Lelandus cap. 417. *Richardus* Angravilla, *Bederici natus fuit, quæ Civitas totius Sudvolgiæ prima est, sed a recentioribus propter fanum magnificentissimum ibidem* D. Eadmundo, *Ostroanglorum Regi, a Danis Aquiloduni impie trucidatum*, Eadmundi Curia *dicta: unde cum a Trittemio* (cap. 624.) *tum ab aliis autoribus*, Richardus de *Bury*, *truncato vocabulo appellatur*. Hic cum Oxonii Bibliothecam fundasset, librum de amore librorum & institutione illius Bibliothecæ a Roberto *Holkot* (*c*) conscribi fecit, inscripsitque *Philobiblion*, illique Epistolam An. 1344. suo nomine præfixit, unde libellus iste etiam sub Richardi nomine prodiit sæpenumero, ut Spiræ 1483. 4. Parisiis 1500. 4. apud Badium, cujus editionem postea secutus fuit Goldastus: tum Oxoniæ 1599. 4. & Lond. 1600. 4. in ecloga Oxonio Cantabrigiensi Thomæ Jamesii: nec non ad calcem Centuriæ Epistolarum Philologicarum quam vulgavit Goldastus Francof. 1610. 8. addiditque Epistolam Bessarionis qua suam ille Bibliothecam instructissimam A. 1469. donavit Bibliothecæ Venetæ S. Marci. Recusa est hæc Goldasti sylloge Lipf. 1674. 8. Philobiblion vero illud exstat & in B. Jo. Andreæ Schmidii collectione de Bibliothecis, Helmstad.

(*a*) Edvvardus primus cœpit regnare Anno 1271.

(*b*) Hic Episcopus Cicestriensis, sententiam Berengarii de Sacra Cœna defensitans, palinodiam canere An. 1457. coactus & Episcopatu dejectus fuit. Vide Lelandum cap. 566. Baleum VIII. 19.

(*c*) Jacobus Echardus Tomo I. de scriptoribus Dominicanis pag. 631. Thomas Hearne Appendice 2. ad Lelandi Collectanea pag. 299.

ſtad. 1703. 4. quod Morhofio (*a*) judice *etſi dictio genium iſtorum temporum ſapit, tamen eleganter ſcriptum eſt, ac multa proponit rei Bibliothecariæ arcana.* In MSto Codice hujus Philobiblii, quod habeo nitide exaratum in membrana, ad calcem rubro colore ſignata leguntur hæc verba: *Explicit Philobiblon* (*b*) *Domini* Ricardi de Muiegervile, *cognominati* de Bury, *quondam Epiſcopi Dunolmenſis. Completus autem tractatus iſte in manerio noſtro de Ankelande XXIV. die Januarii, Anno Domini Milleſimo trecenteſimo XLIII. ætatis noſtræ quinquageſimo octavo præciſe completæ: Pontificatus vero noſtri anno undecimo finiente ad laudem Dei feliciter.* Argumenta capitum libro præmittuntur hunc in modum:

1. *Quod theſaurus ſapientiæ potiſſimum ſit in libris.*
2. *Qualis amor, libris rationabiliter debeatur.*
3. *Qualiter libris emendatis pretium ſit æſtimandum.*
4. *Querimonia librorum contra Clericos jam promotos.*
5. *Querimonia librorum contra Religioſos poſſeſſionatos.*
6. *Querimonia librorum contra Religioſos mendicantes.*
7. *Querimonia librorum contra bella.*
8. *De multiplici opportunitate quam habuimus librorum copiam conquirendi.*
9. *Quod licet Opera Veterum amplius amaremus, non tamen damnamus ſtudia modernorum.*
10. *De ſucceſſiva perfectione librorum.*
11. *Quare libros liberalium litterarum prætulimus libris Juris.*
12. *Quare libros Grammaticales tanta diligentia curamus renovare.*
13. *Quare non omnino negleximus fabulas Poetarum.*
14. *Qui deberent eſſe librorum potiſſimi dilectores.*
15. *Quæ commoda confert amor librorum.*
16. *Quam ſit meritorium libros novos ſcribere & veteres renovare.*
17. *De debita honeſtate circa librorum cuſtodiam adhibendam.*
18. *Quod tantam librorum collegimus copiam ad communem profectum Scholarium, & non ſolum ad propriam Voluntatem.*
19. *De modo communicandi ſtudentibus omnibus libros noſtros.*
20. *Cohortatio Scholarium ad repetendum pro nobis ſuffragia debitæ pietatis.*

Quod denique Trithemius & ex eo Leland' ajunt ad hunc Richardum exſtare Epiſtolam Franc. Petrarchæ de inſula Thule; hoc ita eſt accipiendum, quod Petrarchæ Epiſtola de hoc argumento exſtat prima libri tertii, non vero data ad Richardum, ſed ad Thomam Meſſanenſem, in qua teſtatur ſe de Thule ſermonem feciſſe cum Richardo Angliæ Regis Cancellario, quem vocat *virum ardentis ingenii, nec litterarum inſcium, abditarumque rerum ab adoleſcentia ſupra fidem curioſum.*

Joannes Buſchius Zvvollenſis, Canonicus Regularis Anno Chriſti 1475. (*c*) ætatis 76. teſtatur ſe abſolviſſe *libros IV. de reformationibus & viſitationibus diverſorum utriuſque ſexus Monaſteriorum, Ordinum diverſorum,* (Canonicorum regularium, ſive Auguſtinenſium, Præmonſtratenſium, Nigri Ordinis ſive Benedictinorum, Ordinis Minorum, Carthuſianorum (*d*) & Fratrum voluntarie (*e*) pauperum: nec non Monialium Ordinis Ciſtercienſis, & Ordinis B. Mariæ Magdalenæ

(*a*) de

(*a*) lib. I. polyhiſt. cap. 17.

(*b*) Sic diſerte Codex meus: pro quo apud Worthonum *Augervillus*, apud Trithemium *Augravilla*. Apud Baleum, qui & Epiſtolas atque Orationes ejus ad Viros Principes commemorat, V. 69. *Aungravyle*, Pitſeo denique pag. 467. *Aungervillius.*

(*c*) Buſchius apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 955. ſeq. Confer ejuſdem prolegomena pag. 40. ſeq. & Oudinum Tom. III. pag. 2547. ſeq.

(*d*) *Carthuſia*, inquit Buſchius pag. 935. *a prima ſua inſtitutione ſemper in obſervantia regulari permanſit, propter tria, videlicet ſolitudinem, ſilentium & viſitationem.* Per tria, *So. Si. Vi.* Carthuſia permanet in vi.

(*e*) Hic Ordo inſtitutus Hildeshemii An. 1470. Vide quæ Buſchius pag. 857.

(*a*) de Pœnitentia, Regularissarum (*b*) de extrema paupertate &c.) quorum epitomen sive partem vulgavit illustris Leibnitius Tomo II. scriptorum Brunsvicensium p. 476. 506. deinde ex meliore codice, integrum p. 806. 970. subjuncto appendicis vice Catalogo præpositorum Conventus Canonicorum regularium in Sulta prope Hildesiam, quorum XXV. fuit ab Anno 1440. hic Buschius, deinde ab Anno 1450. præpositus XXVIII. Monasterii novi Operis prope Hallis, diœcesis Magdeburgensis. Vide p. 187. Cum adhuc frater in Windesem esset, narrat p. 926. se ad palinodiam redegisse Lectorem Ordin. Prædicatorum, qui Zutphaniæ pro sacra Concione docuerat, Laicis non licere libros Teutonicos habere vel evolvere, & sermones nonnisi ad populum in Ecclesia fieri debere. In eodem Conventu Windesemensi testatur p. 504. scripsisse *de Viris illustribus librum* illum ipsum nempe, cujus partem priorem Heribertus Rosvveidus Antvverp. 1621. 8. vulgavit *de origine Cœnobii & Capituli & Congregationis Windesimensis*, sive Windesheimensis. Nam pars altera *de Viris illustribus Ordinis Canonicorum Regularium Windesemensis* adhuc MSta in Bibliothecis Belgii latet, ut notatum Valerio Andreæ p. 473. Apud Sveertium p. 405. memorari video *Vitam Joannis a Kempis* qui Thomæ frater fuit, & Latinam e Teutonico versionem *Epistolæ* prolixæ *de modo proficiendi in religione*.

Arnoldus Buschius, Carmelita Gandensis, sive Gandavensis, scripsit teste Paulo Langio in Chronico Citizensi p. 887. *de laudibus S. Annæ & de viris illustribus Ordinis Carthusiensium*. At hunc alii non Buschium vocant sed cum Jacobo Bergomate, Trithemio, Alegrio, aliisque rectius *Bostium*, de quo supra pag. 139. seq. Falliturque præclarus Vossius, quando Buschium hunc Langii, Carmelitam, confundens cum Joanne Buschio Augustiniano, ait Arnoldum scripsisse de viris illustribus Ordinis Windesheimensis. Itaque delenda quæ de Arnoldo de Busco supra p. 340.

Gvilelmus Butler, Ordin. Minorum Theologus Oxoniensis laudatur a Pitseo p. 589. quod determinationis libello Anno 1401. *contra versionem Anglicam Bibliorum* edito defendit publicum edictum, *ut omnia illa Biblia Anglice translata* (*c*) *comburerentur*, *ne imperita multitudo inde per se hauriret animarum suarum venenum*, *unde Pastorum suorum ductum secuta haurire posset salutem*. Legisse se illam determinationis libellum testatur Lelandus cap. 480. cui *Botelerus* appellatur. Apud Pitseum & Baleum VII. 19. præterea memorantur ejus *Lectura* in IV. libros *Sententiarum*, & *de indulgentiis Papalibus*: & *Quæstiones varii argumenti*.

Nicolaus de Byarto, Gallus (non Anglus,) Dominicanus (licet Franciscanum faciunt alii) circa An. 1250. (non 1410.) Baleo VII. 52. *Bayarde*, Lusitano *de Briacho*, Pitseo p. 588. *Bajardus*, aliis *de Viardo*, *Biardo*, *Biarto* vel *Byartho*, & apud Waddingum vitiose *de Broido*. Vide Jacobum Echardum Bibliothecæ Dominicanorum Tomo I. p. 123. seq. Scripsit *Distinctiones theologicas*, sive Conceptus Prædicabiles, *Sermones*, & *Summam de abstinentia* detestabili & laudabili (quæ etiam sub titulo *Dictionarii Pauperum*, prodiit Argentorat. 1518. 8. & Parisiis 1530. 8.) *Placita Theologica* & *Lectiones varias*.

LIBER III.

PHilippus *Cabassolus*, ex Cavallicensi Episcopo A. 1362. Cardinalis & Episcopus Sabinensis, obiit Perusii An. 1372. Vide Georgii Josephi Eggs purpuram doctam p. 420. seq. qui *poemata* ejus

(*a*) Vide pag. 869.
(*b*) idem pag. 880.
(*c*) Sive a Joanne Wiclefo, sive a Joanne Trevisano, qui A. 1398. obiit. Vide sis Bibliothecam litterariam editam Londini 1723. 4. num. IV. pag. 2.

ejus in Petrarchæ ad eum Epistolis laudata memorat. Liber *de vita & miraculis B. Mariæ Magdalenæ* ad Henricum de Villariis, Archiepiscopum Lugdunensem, MS. in Bibliotheca S. Victoris Paris. Vide Oudinum Tom. III. p. 1035.

Aloysius Cadamustus Patricius Venetus circa Annum 1500. qui non Latine sed Italice scripsit Navigationem ad terras novas, sed Latine versam ab Archangelo Madrignano. Exstat in Simonis Grynæi Novo Orbe, Basil. 1532. fol.

Vincentius Cadlubkus, *Kadlubko*, sive *Cadlucus*, ex Præposito Sendomiriensi Episcopus ab Anno 1209. ad 1219. Cracoviensis, inde Monachus Cisterciensis, in Cœnobio Andreovicensi obiit Anno 1226. Hic suasu Casimiri Justi, Principis Poloniæ, *de gestis Polonorum* composuit *libros quatuor*, quorum tres priores dialogi more scripti sunt per Epistolas inter Matthæum Cracoviensem Episcopum, & Johannem Archiepiscopum Gnesnensem, & regni hujus origines & progressum perstringunt usque ad Annum 1174. Libro quarto Vincentius gesta & negotia Polonica inde persequitur, usque ad Annum 1202. Prodiere Dobromili 1612. 8. & cum Joannis Dlugossi seu Longini historia Polonica, Lipsiæ 1711. fol. Tomo secundo pag. 599. Utraque editio adjunctum habet *Commentarium* (*a*) Anonymi, qui Jagelloniorum temporibus vixit. Monet editor mirari se quod Cromerus (sicut alii quoque apud Vossium pag. 457.) Vincentium primum historiam Polonicam scripsisse dicat, *cum nos, duos priores, Gallum Anonymum, & Baskonem custodem Poznaniensem habeamus, tibique daturi Deo duce simus. Non ægre ego fero stylum; errores alios, amore patriæ ardens condono: sed hoc mihi dolet, quod meminit aliorum ante se scriptorum, & eos non nominat: viros præterea maximos de libertate præclare disserentes introducit, nominibus illorum suppressis*. Nec Galli illius Anonymi, nec Baskonis historia Polonica lucem adhuc vidit, quod sciam, Baskonem autem alii non ante Cadlubcum scripsisse, sed integro amplius seculo posteriorem contendunt, circa Annum 1370. vixisse affirmantes. Ita Christophorus Varsevicius in Catalogo scriptorum Polonicorum, & Samuel Joachimus Hoppius de scriptoribus historiæ Polonicæ §. 12.

Cadocus Ventolugius circa Annum Christi 570. conditor Monasterii Lancaronensis, inter scriptores Britannicos laudatur a Lelando cap. 36. De eodem Baleus Centur. I. cap. 64. *Hunc ferunt auctores contra quosdam sui temporis Epicureos ad Gildam scripsisse de Vita animæ*. Idem repetit Pitseus p. 100. qui Gildam sapientem Cadoci discipulum appellat.

Caducanus Banochorensis, sive Bangorensis in Anglia Episcopus diem obiit Anno 1225. cujus *Speculum Christianorum*, & *Homiliarum* Volumen memorant Lelandus cap. 228. Baleus III. 85. & Pitseus p. 298.

Cæcilius, quem *Ebenradum* cognomine, Apostoli Jacobi majoris discipulum & Episcopum primum Iliberitanum in Hispania, & anno secundo Neronis Martyrium obiisse fabulantur, non prætereundus hoc loco mihi visus fuit, quoniam in laminis plumbeis in caverna cujusdam Montis prope civitatem Granatensem An. 1595. repertis, quas Romani de la Higvera scilicet, vel alius similis nugivenduli improba & crassior fraus eo loco defoderat, inter alias commentitias scriptiones *Jacobi* Apostoli, sub *Ctesiphontis* ejus discipuli, hujusque Cæcilii nomine lingua Arabica & Hispanica scriptas, etiam quædam Latine circumferuntur, sicut in manibus meis est volumen integrum horum commentorum scriptum Latine, cujus pars quidem ex Arabico versa notatur jussu Congregationis Inquisitionis Romæ A. 1641, a Bartholomæo a Pectorano, Ordinis Minorum strictioris

(*a*) De hoc Acta Eruditorum Tomo quinto Supplementi pag. 425. Oudinus Tomo tertio pag. 25.

ris Observantiæ, Provinciæ S. Bernardini in regno Neapolitano. Sub Cæcilii autem nomine in hoc Volumine exstat: 1. *Libellus mysteriorum magnorum*. 2. *Colloquium S. Mariæ Virginis cum Jacobo Apostolo*. 3. *Liber sententiarum circa Fidem & directionem, ostensus Jacobo a Maria Virgine, jussu ejus traductus in Arabicum per manus discipuli ac scriptoris illius*, Cæcilii Ebenradi. 4. *Liber historiæ sigilli Salomonis*. 5. *Liber notitiæ Divinæ potentiæ, benignitatis & justitiæ circa Creaturas*, Partes duæ, per Cæcilium Ebenradi, discipulum Jacobi Apostoli, Defensorem Legis Evangelicæ. 6. Liber *de natura Angeli & ejus potentia*. 7. *Liber relationis de dono domus pacis, & domus tormenti ac vindictæ*. 8. *De Jacobi Apostoli gestis, miraculisque & peregrinatione ad prædicandum Evangelium*, Partes duæ. Inter hæc non video comparere, quem Franciscus Bivarius in notis ad Pseudo-Dextri Chronicon pag. 109. memorat librum *de excellentiis & miraculis Christi Domini ac Matris Ejus, ab Incarnatione Verbi usque ad Adscensionem*. Sed plane videri potest frons periisse de rebus, quando idem Bivarius non dubitat ab eodem Cæcilio compositos fuisse *Commentarios in Apocalypsin Joannis* eo tempore quo nondum erat scriptus hic liber ab Apostolo, eosque lingua Hispanica, quæ post sæcula aliquot interjecta demum debebat in usum venire: hanc enim demum vere esse unam *ex linguis novis*, quibus loquuturos Apostolos exstet promissum Marc. XVI. v. 17. Notum autem, hæc commenta ab sanioribus Romanæ Ecclesiæ sic ut merentur explodi, & ab ipsis Pontificibus Urbano VIII. & Innocentio XI. prohibita fuisse ac condemnata. Confer Acta Sanctorum Tomo I. Februar. sub init. & Tomo VII. Maji pag. 285. nolo enim repetere quæ jam notata a me sunt in Codice Apocrypho Novi Testamenti pag. 962. seq. & T. II. p. 722. Ut tamen lectori gustum commentorum horumce exhibeam, placet subjungere, est enim perbreve scriptum, cui titulus: *Liber mysteriorum magnorum, quæ vidit* Jacobus *Apostolus in monte sancto, ob Concilium maximum, scriptus de mandato ejus per manus* Cæcilii, *sui Discipuli*.

Dixit Jacobus filius Schiamichi Zebedæi, Apostolus. Cum complessem mandatum Sacræ Virginis Mariæ circa prædicationem, nec non & fidem Abenelmogheiri, quem nominavi Aldaysium in Insula ista Hispaniæ, deliberavi exire ab illa versus Romam infelicem; interea revelatum fuit mihi, ut redirem ad montem sanctum, & morarer in eo ob visionem Mysteriorum magnorum, ex parte Dei, & jussus sum exarare illa ad futurum tempus. Reversus igitur illuc permansi in eo tribus mensibus, Divino cultui operam navando, & dum in obscuritate noctis ad Deum orarem, supervenit mihi somnus levis, inter vigiliam existens & somnum, & ecce Angelus magnæ potentiæ, & majestatis, quem vidi coruscantem luce resplendente, venit ad me ex parte throni, & dixit mihi: Ne timeas, Jacobe, scribe quod ostensum fuerit tibi nocte ista in tabulis plumbeis, & conserva illas in isto monte sancto, simul cum veritate Evangelii, & libro, ut sciant veritatem servi Dei in Concilio maximo, ubi interpretabitur veritas in futuro tempore, & dixi: assentio, & obedio Deo: & tunc apertum est cœlum & vidi in eo templum, & ostium ejus clausum sera ex auro rubro, cujus templi valorem nemo scit, nisi Deus: & vidi Moysen Prophetam Dei cum tabulis in suis manibus, conquerentem apud Deum; aspexi autem in illis, decem loca deleta signorum, & ecce Angelus magnæ potentiæ & majestatis exclamavit ex parte throni, & dixit. O Moyses, ne mœstus sis de tabulis, quoniam Deus complebit lucem suam, quamvis renuant infideles. Deinde apertæ sunt portæ templi, & vidi in eo librum obseratum, & in eo erant septem sigilla, ex lineis triangularibus aurea, cujus valorem nemo nisi Deus scit. Templum vero luce coruscabat, quæ obfuscabat ocu-

oculos , & ingressus est Moyses in illud cum tabulis , & clausum est , sicut erat prius , & tunc interrogavi Angelum de illo loco , & dixit ad me : Scias quod illud templum est templum , quod dicitur templum Misericordiæ , & liber , quem vidisti in eo , est veritas Evangelii , quam neminem insipientium Deus scire faciet , usque ad diem interpretationis ejus in Concilio maximo , & scias , quod Judæi deleverunt de lege Moysis decem signa , in quibus erat veritas promissi in ipsa lege , & proprietates illius erant aperte cognitæ sub lingua patria , & vulgari , nec ænigma habebat neque amphibologiam , quoniam Deus manifestavit suam legem servis suis evidenter notam . Veruntamen tentavit illos Satana , ut illa delerent ob causam destructionis regni eorum , ac legis ipsorum , in adventu illius in mundum , & propter tale peccatum ingressæ sunt inter eos , & introibunt inter nationes barbaras , dissensiones & schismata magna . Particularitates igitur illorum decem signorum posuit Deus in veritate Evangelii , ac reservavit explicationem illorum ad Concilium maximum , in quo loco nemo illa negare poterit , & perficiet Deus ibi suam lucem vehementer contra intentionem impiorum . Ac laudaverunt Angeli in eo loco Deum , laudantes cum voce velut tonitrua , & expergefactus sum terrore perterritus , & præcepi scribere istam visionem , sicut jussus sum , & Deo gratias super omnia .

Completus est liber per manus *Cæcilii Ebenradi* discipuli *Jacobi* Apostoli .

Cæcilius Episcopus in Africa circa Annum Christi 250. tempore S. Cypriani , cum eodem Epistolas quasdam consignasse legitur , ut IV. LVII. LXVII. LXX. Ad eundem Epistola LXIII. Alius ni fallor ab eo *Cæcilio* , de quo Pontius in S. Cypriani vita : *Erat sane illi etiam de nobis contubernium viri justi & laudabilis memoriæ* Cæcilii , *& ætate tunc & honore Presbyteri , qui eum ad agnitionem Veræ Divinitatis a sæculari errore correxerat . Hunc toto honore atque omni observantia diligebat , obsequenti veneratione suspiciens , non jam ut amicum animæ coæqualem , sed tanquam novæ vitæ participem* . Exinde etiam *Cæcilius Cyprianus* deinceps dici beatus Martyr libenter voluit , ut a Pearsono ad Annum 246. recte est annotatum . Baronius ad Annum 250. num. 5. eundem putat Rhetorem nobilem Afrum , a quo Diadumenum Imperatorem eruditum narrat Lampridius in Diadumeno cap. 8. Sed is nec *Cæcilius* ibi vocatur , nec *Cæcilianus* , verum *Cælianus* , (non modo in MSS. teste Casaubono , sed & in editis ante Casaubonum) ubi Lampridius affert Diadumeni Epistolam quam fuere , qui eam dixissent esse hujus *Cæliani* . Alius etiam , ut videtur , *Cæcilius Natalis* apud Minucium Felicem , qui ab Octavio victum se , & persuasum de Christianæ Religionis veritate , triumphatorem erroris profitetur , hoc est idem Octavio se in acceptis referre beneficium , quod Cæcilius alter in in S. Cyprianum contulit . Similiter a *Cæciliano* S. Augustini , alius ad quem Symmachi Epistolæ .

Cædmon Monachus Ordinis Benedictini , Bedæ IV. 22. hist. Anglor. *Cædmon* , aliis , ut Lelando cap. 59. *Cedmon* , vel *Ceadmon* , quæ Latine , vel num quæ scripserit , mihi incompertum : a Cangio tamen memoratur , & quæ Beda de illo refert , digna memoria visa sunt . Ait enim , quod hic frater in Monasterio Hildæ Abbatissæ , (quæ An. 580. diem obiit .) *Divina gratia specialiter insignis , carmina religioni & pietati apta facere solebat , ita ut quicquid ex Divinis litteris per interpretes disceret , hoc ipse , post pusillum , verbis poeticis maxima suavitate & compunctione compositis in sua , id est Anglorum lingua proferret : cujus carminibus multorum sæpe animi ad contemtum seculi , & ad appetitum sunt vitæ cœlestis accensi . Et quidem alii post illum in gente Anglorum religiosa poemata facere tentabant , sed nullus ei æquiparari potuit . . . At ipse cuncta , quæ audiendo discere poterat , rememorando secum , & quasi mundum animal ,*

mal, ruminando in carmen dulcissimum convertebat, suaviusque resonando, doctores suos vicissim auditores faciebat suos. Canebat autem (a) *de creatione mundi, & origine humani generis, & tota Genesis historia, de egressu Israel ex Ægypto, & ingressu in terram repromissionis: de aliis plurimis Sacræ Scripturæ historiis: de Incarnatione Domini ac Passione & Resurrectione, & Ascensione in cœlum: de Adventu Spiritus Sancti & Apostolorum doctrina: item de terrore futuri judicii, & horrore pœnæ gehennalis, ac dulcedine regni cœlestis multa carmina faciebat. Sed & alia perplura, de beneficiis & judiciis Divinis, in quibus cunctis homines ab amore scelerum abstrahere, ad dilectionem vero & solertiam bonæ actionis excitare curabat.* Veri Cædmonis genuina pauca supersunt, de quibus Georgius Hickesius in Grammatica Anglo-Saxonica & Mœso-Gothica cap. XXIII. p. 187. 189. Quam vero ex Usseriano Codice An. 1655. 4. Franciscus Junius Amstelodami edidit paraphrasin Geneseos & aliarum historiarum Veteris Testamenti, eamque Cædmoni adscribit in notis ad Willeramum p. 248. eam ad longe juniorem ætatem esse referendam, idem Hickesius non dubitat. Simili facultate carmina, optimis Poetis non inficianda, ex tempore ad stuporem audientium effundendi, nostra ætate apud Germanos nostros enitescit *Dan. Schœnemannus* non procul Berolino Pastor Eccl. Geltoviensis, de quocunque proposito argumento mira disserens verborum suavitate, acumine, copia, delectuque & pondere sententiarum. Hic natus Gryphisvvaldiæ, a Rectore & Senatu Academiæ Gryphisvvaldensis hocce testimonium tulit in programmate publico promulgato A. 1620. 29. Maj. *Hujus insignis doni cum Rostochii, Gustrovii, & præsertim in Aula Strelitzensi, ubi largissimis Ducis Serenissimi sumtibus nutritur, illustria edidisset documenta, pati non potuit, ut Academia sua patria diutius ignara esset hujus tanti sibi a Deo concessi beneficii. Ideoque ante aliquot dies modeste a nobis petiit, ut sibi liceret in publica Cathedra facultatis hujus suæ poeticæ publicum edere specimen. Congregato itaque die 27. Maji Magistratu Academico, una cum civibus & hospitibus non paucis, quidam ex nobis ab ipso petiit, ut de confusione linguarum carmen aliquod funderet. Ocyus ille conscensa Cathedra de hac Materia ita nitide, ita copiose, idque mixto carminum genere, peroravit, ut videretur plurium dierum meditationem præmisisse. Cum alius ex nobis de SS. Trinitate Carmen extemporale posceret, alius rogaret, ut Juventutem Academicam ex Marc. XIII. vers. 35. 36. 37. ad vigilantiam cohortaretur, utriusque desiderio plenissime satisfecit, ostensa cum eruditione probe fundata, tum facultate affectus movendi plane singulari. Tandem cum alius peteret, ut tres has diversas materias in unam orationem concinne compingeret, etiam hoc dictum factum præstitit, cum magno Auditorum plausu.* Longe plura specimina ab eo fuere deinde edita Berolini, quorum insignia quædam commemorat Vir laudatissimus *Johannes Gustavus Reinbeckius* in præfatione ad syllogen carminum ejus extemporalium, quinque Voluminibus in 8. vulgatam Berolini 1721. 1722. Ex iis autem, quæ de Cædmone Beda refert, & quæ de Schœnemanno accepimus, satis constare potest hanc sollertiam non exercitationi, ut in *Antipatro* volebat Cicero, (*b*) sed singulari cui-

(*a*) Joannes Tinmuthensis in historia aurea MS. lib. XX. cap. 7. apud Henricum Warthonum ad Usser. de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 350. *Cednon fecit mira poemata, quasi per omnes sacræ Scripturæ historias.... Divinitus edoctus in lingua patria facere carmina compunctiva: cui nullus alius in hujusmodi potuit æquiparari.*

(*b*) Cicero III. 50. de Oratore: *Quod si An-*tipater *ille* Sidonius, *quem tu probe, Catule, meministi, solitus est versus hexametros aliosque variis modis atque numeris fundere ex tempore, tantumque hominis ingeniosi ac memoris valuit exercitatio, ut cum se mente ac voluntate conjecisset in versum, verba sequerentur: quanto id facilius in oratione, exercitatione & consuetudine adhibita, consequentur?*

dam virtuti ac felicitati ingenii concessæ divinitus, esse tribuendam. Quemadmodum & quæ hodie apud Senenses de nobili equite cui *Perfecto* (*a*) nomen, Italia celebrat, atque apud Mediolanenses de *Olivetano* (*b*) Monacho versuum tamen facilitate & subitanea effusione potius admirabili, quam ingenio. De *Sylvio Antoniano* Romano, qui licet humili natus loco, An. 1603. Cardinalis diem obiit, hæc Erythræus pinacotheca prima pag. 36. *Ita in versibus faciendis erat felix, ut annos natus non amplius decem, quavis proposita materia, eos versus ex tempore funderet, quos quivis vir doctus, vix multo tempore, multoque labore adhibito, composuisset*; *cujus rei periculum factum est maxime in prandio, quod Cardinalis Pisanus pluribus sui ordinis viris clarissimis dedit. Nam cum Alexander Cardinalis Farnesius, fasciculum florum Sylvio tradidisset, quem illi ex Cardinalibus convivis redderet, qui Pontifex Maximus futurus esset, puer Cardinali Medicæo obtulit, qui multo post ad Pontificatum maximum Pii Quarti nomine ascendit, ejusque laudes, ad lyræ cantum, elegantissimis prosecutus est versibus; quod Cardinalis de industria factum, neque carmen illud extemporarium, sed accurate cogitateque compositum domoque allatum, existimans, ut ipse ludibrio haberetur, non leve commoti animi signum dedit; sed a Cardinalibus, id persancte negantibus, rogatus, ut experiretur, & argumentum, quod magis sibi placeret, in medium afferret; tum ipsum vere de pueri ingenio existimaturum; quod ab eo factum cum esset, ita puer eleganti carmine, ita verborum ac sententiarum luminibus illustri, rem sibi propositam explicavit, ut Cardinalis, summam in admirationem elatus, simulac factus est Pontif. conquisito illi, & invento, Pontificiis in ædibus, honorificum locum, & quotidianum victum, ma-*

(*a*) *Memoires de Trevoux An.* 1729. *Decembre pag.* 2094. *de Siene*. Ce que l' on a publiè il y a quelques annèes de la facilitè surprenante du Cavallier *Perfetti* a faire sur le champ d' excellentes pieces de vers sur quelque sujet que l' on veuille lui proposer, est une merveille qui persevere, & dont tous les ètrangers sont tèmoins avec admiration. Le talent *d' improvisare*, qui est icy assez ordinaire, est dans lui en un si haut degrè de perfection, qu' il faut l'avoir entendu pour le croire, ou pour en avoir une juste idèe. Voicy sa manière de l' exercer. On lui propose trois sujets tirez ou de l' Histoire soit sacrèe soit profane, ou du Droit, ou de la Physique, ou des Mathematiques, ou de la Morale, en un mot d' ou l' on veut. Des que le prèmier sujet lui a ètè nommè, il s'assied, & fait mettre auprès de lui son valet, qui tient une guitarre. Il lui marque l' air sur le quel il veut chanter, & aussi tot ses vers coulent avec une rapiditè qu' on ne pourroit pas suivre en ècrivant. La prèmière octave contient la proposition du sujet, & son dessein ou division. Il execute toutes les parties sur la meme cadence, en meme genre de vers & par ordre, pendant une quart d' heure. On lui propose en suite le sècond sujet, qu' il traite de meme sur un air different, & ainsi du troisième. Le quatrième doit toujours etre une matière de pastorelle ou chose champetre, & il refuse tous les sujets de galanterie. Il trouve enfin le moyen, quelque different que soient les quatre sujets, de les reunir en une meme piece. Après une heure de pareil exercice, la source n' est point tarie, & les vers ne couleroient qu' avec plus de profusion, si l' ègard que l' on a pour la santè du Poete, ne mettoit des bornes a la curiositè des Auditeurs. Au reste ce qu' il chante est si sçavant, si recherchè & en meme tems si naturel & si juste, que s' il ètoit mis en prose, ce seroit sur chaque sujet une excellente dissertation: & l' expression est si elegante, & le vers si harmonieux, que l' on est enchantè.

Idem An. 1725. *pag.* 1700. On vous a sans doute informè du couronnement du Cavalier *Perfetti*. C' est un grand honneur & bien singulier que d'etre couronnè Poete au Capitole: mais le merite du Cavalier Perfetti est encore plus singulier & plus rare. Dans le genre *d' Improvisare* il passe tout ce qu' on peut s' imaginer avant que de l' avoir entendu: & lors meme qu' on est tèmoin, on a peine à croire ce que l' on voit.

(*b*) *Bibliotheque Italique Tom. IV. An.* 1729. *pag.* 289. Un Moine *Olivetan* s' est attirè icy une foule d' Admirateurs par la facilitè à faire des Vers sur le champ. Il a voulu donner des preuves de son talent dans le Refectoire de son Couvent, où il y eut un grand Concours de monde, & sur tout de Noblesse. Il rèpond en vers à toutes les Questions qu' on lui fait. L' addresse avec la quelle il tourne & rime ses Rèponses est extraordinaire; mais ses vers sont foibles; quoi qu' il se donne le tems d' y penser, en chantant tout ce qu' il dit d' une manière trèsdèsagrèable. Les gens peu capables de juger de la Poesie font le grand nombre, non plus parmi les Ecclèsiastiques, que parmi les autres hommes: ce grand nombre l' admire.

magnifice præbuerit. Addam his licet *Franciscum Macedo* Conimbricensem, tot inclytum scriptis tum propriis tum adversariorum, quem Calendæ Maji An. 1681. ætatis 87. extinxere. (*a*) Hic Mantuæ professus est publice, nihil exstare in universo Virgilio reprehensione aut censura dignum, ac si cui aliud videretur, ejus se objectiones statim confutaturum quovis ille vellet carminis genere: idque deinde fecit versibus Heroicis, Sapphicis, Adoniis, Asclepiadeis, aliisque. (*b*) Omitto, quæ Jovius pag. 156. elogiorum plura de Camillo Querno, Monopolitano, Archi-Poeta Leonis X. ad cujus mensam infinita carmina torrentis effusa in morem, rotundo ore decantavit. De *Accolto*, cognomento *Unico*, Aretino hæc Johannes Matthæus Toscanus in peplo Italiæ lib. II. cap. 95.

Carmina, quæ subito tibi sunt effusa calore,
Vel quæ sunt lima sæpe polita tua,
Qui legit, haud cernit quid differat impetus arte,
Et procusa pari cuncta labore putat.
Atque ait: hæc si est ars, nihil hac est cultius arte:
Si furor, est ars hoc culta furore minus.

Idem Toscanus de *Andrea Marone* Brixiano cap. 67.

Carmina, vix aliis longo perfecta labore,
Ad citharam subito fusa calore canit.
Audiit hæc quisquis, deprompta ex tempore juret,
Præmeditata tamen, qui legit illa, putat.
Usque adeo neque sic properanti defuit hæc, quæ
Cunctantes multos gratia destituit.
Mira fides, sed certa: oculis absistere flammæ,
Sudare & facies visa canentis aquas.
Fronte tument venæ, quatit artus entheus horror,
Dulcia distincto verba tenore fluunt.
Tale melos fundens indigna peste Poeta
Opprimitur, magno crimine, Phœbe, tuo.
Scilicet antiqui cui cedere Musa Maronis
Cœpit, ab hoc vinci te quoque posse putas.

Cælestinus Scriptor *Vitæ Valeriani junioris & Gallieni* Imperatorum, ut conjicias ex Trebellio Pollione cap. I. Valeriani junioris.

Cælestinus I. Papa ab Anno 423. Septembris 16. ad Annum 432. De quo Gennadius cap. 54. Acta Sanctorum 6. Aprilis Tom. I. pag. 543. Ejus *Epistolæ XIV.* in Tomis Conciliorum: nonnullæ etiam Græcæ inter S. Cyrilli Opera, & in Actis Concilii Ephesini. Vide Ludovici Jacobi Bibliothecam Pontificiam pag. 39. & Caveum, qui spurias esse notat *tres* alias *Epistolas*, de quibus Nicephorus XIV. 39. Ad Cyrillum, ad Johannem Antiochenum, & Rufum Thessalonicensem: in illis enim de Procli evectione a Cyzicena sede ad Constantinopolitanam mentio, quæ accidit An. 434. duobus post Cælestini obitum annis. De *Auctoritatibus sedis Apostolicæ Episcoporum*, de *Gratia Dei & libero Voluntatis arbitrio*, subjectas Epistolæ ad Episcopos Galliarum, in Sirmondi Conciliis Galliæ T. I. p. 60. & in editione Petri Coustant pag. 1188. 1195. quas Antonius Carafa & Sirmondus *Prospero*, Quesnellus *Leoni Magno* tribuit, Cælestino vindicat præter laudatos a Caveo & a Tillemontio Tom. XVI. pag. 15. etiam Lupus Ferrariensis de tribus quæstionibus pag. 268. & teste in notis pag. 491. Baluzio, Petrus de Marca. Saltim Cælestini jussu co-

(*a*) Henricus Noris Tom. IV. Opp. p. 801.
(*b*) Sancassanus in continuatione Bibliothecæ volantis Cinellianæ Tom. XIX. pag. 44.

collectas est verisimile. *Commonitorium* breve Episcopis & Presbyteris euntibus ad Concilium Ephesinum (cui Cælestinus ipse non interfuit) in Baluzii Conciliis pag. 382. & in Christiani Lupi Epistolis Ephesinis pag. 470. & apud Coustantum pag. 1152. cui optimam reliquiarum hujus Cœlestini editionem debemus, in Epistolis Pontificum pag. 1051. 1218. ubi Cælestini quidem XVII. & ad eum VIII. & pag. 1097. fragmentum *Sermonis* ab eo habiti in Concilio Romano A. C. 430.

Cælestinus II. antea *Gvido de Castro*, Papa ab Anno 1143. Septembris 26. ad 1144. Martii 9. cujus *Epistolæ duæ* ad Cluniacenses, & *tertia* ad Toletanum Archiepiscopum, in Tomis Conciliorum. Tertia etiam in Agvirrii Conciliis Hispaniæ Tom. III. pag. 351. Petri Venerabilis ad hunc Cælestinum Epistola in Andreæ du Chesne Bibl. Cluniacensi p. 847.

Cælestinus III. antea *Hyacinthus*, Papa ab Anno 1191. Apr. 12. ad 1198. Januar. 8. cujus *Epistolæ XVII.* in Tomis Conciliorum. Epistola ad Canonicos Urgellenses, & altera ad Capitulum Narbonense apud Agvirrium Tomo III. pag. 400. Posteriorem hanc ediderat Baluzius Tomo II. Miscellan. pag. 241. De aliis ineditis vide Ludovicum Jacobum pag. 41. Constitutiones tres, quibus S. Ubaldus & Joannes Gvalbertus consecrantur, & Congregatio Monachorum confirmatur Montis S. Virginis Ordinis Benedictini, vide sis apud Cherubinum Tom. I. p. 77.

Cælestinus IV. ex Monacho Ordinis Cisterciensis Papa ab 27. Octobr. ad 22. Novembr. An. 1241. Cujus *Orationes* & *Epistolas* idem Ludovicus Jacobus commemorat, & in his unam ad S. Adamum Abbatem in Scotia Mailrosensem.

Cælestinus V. antea *Petrus de Murrone*, Papa ab Anno 1294. Jul. 5. usque ad 12. Decembr. ejusdem Anni, quo se Pontificatu sponte abdicavit, inde Sanctis adscriptus a Clemente V. Vide Marianam XIV. 17. hist. Hispan. & Odoricum Raynaldum ad Annum 1313. num. 40. Baronium ad Martyrolog. Roman. 19. Maji. ab hoc Ordo *Cælestinorum*, pro quibus Constitutio obvia in Bullario Laertii Cherubini Tomo primo pag. 197. Ejus Opuscula edita Neapoli curante Cælestino Telera Sipontino A. 1640. fol. & recusa Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunens. pag. 754. ubi post vitam ab editore scriptam, sequitur pag. 765. *Vita* ab ipso scripta Cælestino Papa. Deinde *liber de Virtutibus* pag. 770. Beatitudinibus pag. 771. Virtutibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate pag. 772. De aliis virtutibus variis per capita LXII. ibid. De virtutibus Cardinalibus pag. 787. *De vitiis & peccatis* pag. 788. *De vita hominis ejusque vanitate* pag. 797. & præcepta vitæ recte instruendæ pag. 798. *De exemplis ac similibus moralibus* pag. 801. *De sententiis Patrum Eremitarum* pag. 802. *De miraculis B. Mariæ Virginis* pag. 813. Summa *Cælestina de Censuris*, excommunicatione majori & minori pag. 817. Suspensione pag. 821. Interdicto & irregularitate pag. 822. Dispensatione & Absolutione pag. 823. *De Sacramentis Ecclesiæ* pag. 825. ubi inter alia de Ecclesiasticis personis: & reservata Papæ XXXIV. pag. 836. *De decem præceptis Decalogi* pag. 846. *De præceptis Ecclesiæ* pag. 856. *De Legibus* pag. 857. *Epistolæ* breves VI. pag. 864. *Formularium* litterarum *dimissorialium* ad Ordines suscipiendos, & *Salutationum*, quæ in Epistolis apponuntur. *Precationes XX.* ante & post decantatos *Psalmos* pag. 865. 867. Præter hæc a Ludovico Jacobo pag. 41. memoratur *liber de perfectione Religiosorum*, ex fide Petri Crespetii, Cælestini, qui vidisse se illam testatur in sermone de S. Cælestino V. & Constitutio, *licere Pontifici Romano abdicare se Magistratu*, cujus rei unus ultro ipse exemplum edidit.

Cælestinus Historicus. Supra, in *Cæcilio*.

Ce-

Cælestius Scotus, Presbyter, Magister & Dux Pelagiani exercitus, armigerque Pelagii (*a*) teste Gennadio c. 44. *antequam Pelagianum dogma incurreret*, (*b*) *imo adhuc adolescens*, *scripsit* ad Parentes suos *de Monasterio* Epistolas *in modum libellorum*, tres in omnibus, (*c*) *Deum desiderantibus necessarias*. *Moralis siquidem in eis dictio nil vitii postmodum proditi*, *sed totum ad virtutis incitamentum tenuit*. Pro his postremis verbis Codex Corbejensis habet: *postea vero hæreticus publicatus*, *a Papa Zosimo condemnatus est*. De hoc vide, si placet Henricum Noris lib. I. histor. Pelag. cap. 13. Pagium ad Annum 418. num. 17. & 41. & Zosimi Epistolam 2. 3. 12. cum Coustantii notis pag. 943. seq. 974. & libellum Paulini Diaconi adversus Cælestium A. 417. oblatum Zosimo ibid. p. 963. Fragmenta *libelli Zosimo oblati*, quo Cælestius a sententia Innocentii (*d*) Papæ provocaverat, ibid. pag. 985. seq. ex Augustini libro de peccato Originis cap. 5. 6. 7. 23. & de gratia Christi cap. 33. Nam quæ ex sermone 191. de tempore addit Garnerius, Pelagio ipsi potius tribuenda, quam Cælestio. *Contra traducem peccati* primus scripsit, ut ex scriptore Prædestinati cap. 88. & Vincentii Lirin. commonitorio c. 34. Garnerius notavit. Ex alio Cælestii libro fragmenta apud Augustinum de gestis Palæstinis cap. 13. 14. 18. & ex Cælestii *definitionibus* (*e*) libro de perfectione justitiæ contra Cælestium, ex quibus acumen ejus satis ostendi, Norisius existimavit. Ad Cælestium eundem, sed minus certa conjectura, *Epistolas duas* sæpe excusas inter dubia Hieronymi scripta, unam *de duobus filiis*, *frugi & luxurioso*, quæ incipit: Omnium quidem de Scripturis quæstionum absolutio: & *de Scientia Divinæ Legis* alteram, cujus initium: *Præsumtionem meam excusare conarer*. Ab hoc Cælestio Pelagianos etiam *Cælestianorum* venisse nomine, testis Augustinus de hæresibus cap. 88.

Cælius Aurelianus, Siccensis ex Sicca Veneria Africæ, quæ trium dierum itinere a Carthagine distabat, Medicus insignis, Galeno cujus nusquam meminit superior, ut recte Cangio visum, neque unum appellare potuit de nomine Barthius, qui XXXVIII. 3. Adversar. scripsit: *videmur nobis observare aliquot a Cælio Aureliano nominari scriptores Galeno posteriores*. De hoc Cælio ejusque scriptis & editionibus abunde dictum in Bibliotheca Latina IV. 12.

Julianus Cæsarinus Episcopus Tusculanus & Cardinalis obiit diem An. 1444. scripsit tempore Concilii Florentini contra Græcos, & de S. octava œcumenica Synodo, & de processione Spiritus Sancti. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2342. & Georgium Josephum Eggs Purpuræ doctæ libro tertio.

Cæsarius Abbas Lirinensis, Ordinis S. Benedicti, *Homiliarum* auctor circa Annum 670. vixisse & ab Episcopo Arelatensi diversus fingitur a Possevino & aliis: Sed libenter assentior rationibus eorum, qui S. Benedicti æqualem, non Benedictinum agnoscunt hunc, de quo mox, Cæsarium eundem qui ex Abbate Lirinensi invitus An. 502. est Episcopus Arelatensis cooptatus.

Cæsarius ex Abbate Lirinensi Episcopus ab Anno 502. ad 542. *Arelatensis*, de quo caput 86. Gennadio additum, & Cyprianus, (sive Tholonensis Episcopus, sive alius (*f*) in Cæsarii vita,)

(*a*) Vide Vossii Historiam Pelagianam lib. I. c. 5. Norisium lib. I. cap. 3. Garnerium Tomo primo ad Marium Mercatorem pag. 140. seqq.

(*b*) MS. Corbej. *antequam Pelagio concurreret*, pro quo Codex Capituli Veronensis, teste illustri Maffejo: *antequam Palatio concurreret*. Sed rectius Corbejensis. Vide Norisii Opera Tom. IV. p. 848.

(*c*) *Epistolas tres morales*. Honorius Augustod. lib. 2. cap. 44.

(*d*) De hac vide Gennadii cap. 43. & Pagium ad Annum 416. num. 14. seq. & Annum 417. num. 17. Coustantii Epistolas Pontificum p. 887. seq.

(*e*) Germanice apud Godfr. Arnoldum Tom. IV. hist. hæref. p. 76.

(*f*) Vide Carolum le Cointe Tom. I. Annal. Francorum pag. 602.

ta,) apud (*a*) Surium 27. Augusti, & Vincentium Barralim pag. 245. Chronologiæ Lirinensis, Ludovicus Jacobus a S. Carolo in limine libri de scriptoribus Cabilonensibus, & singulari de Cæsario ejusque scriptis dissertatione Oudinus Tom. I. pag. 1339. seq. professus se meditatum editionem novam operum Cæsarii, cujus ordinem exponit. In illa post *Regulas* duas Sanctimonialibus & Monachis a Cæsario præscriptas, sequi debebant (qui singuli ab eo enumerantur) *Sermones CCVIII.* Hinc *Epistolæ duæ* ad sororem Cæsariam Abbatissam ejusque Congregationem, & tertia hortatoria ad Virginem Deo dicatam, apud Holstenium in appendice Codicis Regular. pag. 63. & Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 347. & *quarta* ad Ruricium Lemovicensem Episcopum, inter Fausti Rhegiensis Epistolas a Canisio Tomo V. Antiquarum Lection. editas duodevigesima, Tom. I. edit. novæ pag. 366. & Ruricii responsio lib. 2. Epist. 32. & 35. id. pag. 397. 399. & in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 558. 573. 574. Denique *Testamentum* Cæsarii, quod dedere Baronius ad A. 508. n. 33. Vincentius Barralis in Chronologia Abbatiæ Lirinensis Lugd. 1613. 4. Petrus Saxius in Pontificio Arelatensi cap. XXX. ubi de Cæsario hoc multa, Tom. I. scriptorum rerum Germanicarum Menckenii τȣ̃ μακαρίτȣ pag. 179. Carolum le Cointe ad Annum 542. Tom. I. pag. 616. & Holstenium Parte III. Codicis regularum pag. 32. in cujus parte secunda pag. 54. exstat *Regula ad Monachos* ab Abbate S. Tetradio Presbytero & Abbate, S. Cæsarii nepote transmissa: & partis 3. pag. 12. *Regula ad Virgines* in Cœnobio Massiliensi sub Abbatissa Cæsaria, sorore. Exstat etiam in Actis Sanctor. Tom. I. Januarii pag. 730. seq. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tom. VIII. pag. 866. 873. & cum notis Francisci Meynardi ad calcem vitæ S. Radegundis, edente Stephano Piquoto Soc. Jes. Pictavis 1621. 8. *Ex Sermonibus* editi fuerant XL. (*b*) a Gilberto Cognato, Basil. 1558. 4. & in Orthodoxographis An. 1569. pag. 1861. Inde Sermones XLVI. in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 817. (ex edit. Coloniensi Quenteliana, in qua falso inscribuntur Admonitiones & interpretationes aliquot difficilium Scripturæ locorum, *Fœliciarii* Arelatensis Episcopi.) Alii XIV. quos Paris. 1669. 8. vulgaverat Baluzius, cum ejus notis recusi Tom. XXVII. pag. 324. Denique *Sermones centum & duo* in appendice tomi quinti Operum Augustini, Benedictinis curantibus, Lutetiæ, Amstelodami & Venetiis excusorum. Plerosque etiam Cæsarii sermones recensuit Combefisius in Bibliotheca sua Concionatoria. De illis utique audiendus Rivetus IV. 28. Critici sacri T. II. Opp. p. 1150. Etsi nonnullæ sint, inquit, quæ Cæsarium autorem habeant, tamen cum id scripti genus, Homiliarum nempe, varie interpolari, misceri, & confundi soleat, & a Monachis exscriptoribus multa pati, qui additiones suas sæpe immiscent, aut etiam in eo genere putidos suos fœtus sub eruditorum Patrum nominibus protrudunt, ut eis aliquam gratiam concilient, prudenter cavendum ne nobis imponi sinamus. *Admonitio ad concubinarios & adulteros* Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 345. *De contemtu præsentis Vitæ*. idem pag. 436. *De decem Virginibus* sermones duo ibid. pag. 345.

(*a*) Etiam librum secundum de miraculis Cæsarii, qui apud Surium nullus est, exstare MS. Parisiis in S. Martini cœnobio, notavit Miræus ad Gennadii c. 86. promiseratque Oudinus Tom. I. pag. 1345. se editurum Vitam Cæsarii libris duobus scriptam a Cypriano ejus discipulo, Messiano Presbytero & Stephano Diacono ad MStos Codices collatam.

(*b*) Horum vigesimus est ad Monachos Lirinenses. Sed juniorem oportet esse auctorem duodequadragesimi sermonis, in quo B. Gregorius laudatur cum Augustino pag. 1932. Orthodoxographorum. In alia editione ejusdem sermonis Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. pag. 858. citatur cum alio Augustini dicto Isidorus.

345. seq. ex appendice Codicis regularum Holsteniani pag. 86. (minus integros enim habes T. VIII. p. 865. *Exhortatio ad tenendam vel custodiendam charitatem* Tom. VIII. pag. 861. Epistola ad *Germanos quosdam* , quæ incipit : Vereor Venerabiles filii , id. p. 862.

Multis interfuit Conciliis (*a*) Cæsarius : præfuit enim Agathensi An. 506. & Canonum *Epaonensis* Concilii An. 517. auctorem maxime fuisse notat Isidorus : deinde *Arelatensis IV.* 8. Idus Jun. Anno 524. in Conventu Episcoporum ad dedicationem Basilicæ B. Mariæ congregato . Subscribit item *Carpentoractensi* An. 527. *Valensi* II. & *Arausicano* II. An. 529. ubi actum fuit de Gratia & Libero Arbitrio : & Bonifacius II. ejus rogatu A. 530. probavit ea quæ in Synodo *Arausicana* fuerant definita . Symmachus Papa *libelli a Cæsario oblati* consultationibus respondet apud Baronium ad Annum 514. num. 4. seq. Et Papa Felix IV. Epistola ad eum data roboravit opus Cæsarii alterum , sed quod hodie similiter, ut Epistola Felicis desideratur , in quo fuere *de Gratia & libero arbitrio testimonia Divinarum Scripturarum & Sanctorum Patrum judiciis munita* , *ubi docuit hominem nihil de proprio agere boni posse* , *nisi eum Divina Gratia prævenerit* . Ita apud Gennadium legitur cap. 86. Exstat tamen alia Felicis IV. ad Cæsarium Epistola, data post Consulatum Mavortii , hoc est Anno 528. apud Sirmondum Tom. I. Conciliorum Galliæ pag. 214.

Cæsarius Monachus *Heisterbacensis* , Ordinis Cisterciensis , diœcesis Coloniensis ab Anno 1199. adhuc superstes An. 1227. quo absolvit *libros III. de vita & miraculis S. Engelberti* , Archiepiscopi Coloniensis, Anno 1225. Martyris , editos a Surio 7. Novembr. & ab Ægidio Geleno notis illustratos Coloniæ 1633. An. 1222. (*b*) absolvit *libros XII. dialogorum de miraculis* , *visionibus & exemplis suæ ætatis* , Monachorum præsertim ac Monialium Ordinis Cisterciensis in Germania , qui citantur a Theodorico Engelhusio . Prodiere in fol. (*c*) sine loco & anno : deinde Coloniæ 1591. 8. & curante Tilmanno Brendenbachio 1599. & in Tomo primo Bibliothecæ veterum scriptorum Ordinis Cisterciensis Bertrandi Tissierii . *Homiliæ super Dominicis & Festis totius Anni* , sive Fasciculus moralitatis ex recensione Joannis Andreæ Coppenstein , Dominicani , Coloniæ 1615. 4. Ex ineditis ejus , quæ Carolus de Visch pag. 57. seq. Bibliothecæ Cisterciensis memorat , referri merentur *Commentarius in Cantica graduum & alios Psalmos* : *super XIV. tempora Salomonis* (*d*) Sermones XIV. *In Ecclesiasticum* , libros novem , quorum singulorum litteræ auspicales repræsentant nomen Auctoris , *Cæsarius* . *Chronicon Episcoporum Coloniensium* . *Dialogus modicus philosophice scriptus de statione Solis sub Josue* , *& de regressu Solis sub Ezechia* , *& de obscuratione Solis in passione Christi* . *Vita B. Elisabethæ* , Lantgraviæ, ad petitionem fratrum domus Teutonicæ de Marpurgo . *Contra hæreticos* (*e*) *sui temporis & errores eorum* dialogus &c.

Innocentius Cæsarius Brixiensis , defunctus An. 1512. scriptor disertus direptionis Urbis Brixiæ , factæ a Gallis An. 1509. laudatusque Vossio de Historicis Latinis pag. 816.

Cæsarii Abbatis *Pruminensis* glossarium citatur a Brovvero , a Cangio in *heriperretus* &c.

Michael Cæsenas Ordinis Franciscanorum ab Anno 1316. Generalis usque ad Annum 1343. quo Monachii obiit , a Ludovico Bavaro assertus contra Joannem XXII. ipse in variis scriptis reprehensor Papæ & mendicantium propu-

(*a*) Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 39.

(*b*) Vide Possevinum Tom. I. pag. 286. & Oudinum Tom. III. pag. 81.

(*c*) Vide Tobiæ Eckardi de MStis Quedlimburg. pag. 46.

(*d*) Ecclesiastæ I.

(*e*) Hæreses Waldosianas lib. V. cap. 20. Vide Usserium de Scripturis vernaculis pag. 151.

pugnator Monachorum. Vide Waddingum Tomo tertio Annalium ad Annum 1317. & 1322. ubi quædam hujus Cæsenatis *Epistolæ & Protestationes* contra Joannem XXII. ex editione veteri Lugd. 1495. & Goldastum T. II. de Monarchia Imperii pag. 1236. eundem Waddingum pag. 259. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi ejus *Commentarios in Ezechielem*, *in VI. libros Sententiarum*, & *Sermones* de tempore & de Sanctis memorat. Warthonum ad Caveum, Oudinum Tomo III. pag. 789. &c.

Cajetanus Vicentinus, Canonicus Patavinus clarus An. 1430. Auctor Commentariorum in Aristotelis libros Physicorum & de Cœlo ac Mundo, & in libros de anima. Vide Trithemium cap. 770. Alius *Cajetanus* Vicentinus junior, cognomento *Tienæus*, qui auctor Ord. Clericor. Regular. Theatinorum, A. 1547. diem obiit, Sanctisque adscriptus est A. 1629. de quo Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnasii Patavini pag. 272. De *Daniele Cajetano* Cremonensi, qui Doctor humaniorum litterarum extinctus Mediolani A. 1528. Arisius in Cremona litterata: & de *Thoma de Vio*, *Cajetani* nomine notiore, insigni illo sacrarum litterarum interprete & Cardinali, quem annus 1534. rebus humanis constat abstulisse, Jacobus Qvetif Tomo secundo Bibliothecæ Dominicanorum. De *Jacobi Cajetani de Stephaniscis*, Cardinalis, defuncti A. 1343. opere prosometrico MS. quo vitam & res gestas Cælestini V. Papæ celebravit, vide Labbei Bibliothecam MSS. pag. 236. De aliis ejus poematis, Epistolis, Sermonibus G. J. Eggs pag. 159. purpuræ litteratæ. * Cajetanus iste Vicentinus author Comment. in Aristotelem & ipse pariter cognomen habuit de Tienis, quo dein Cajetanus Junior ordinis Theatinorum primus author vir sanctus distinguebatur. Ita enim me legisse succurrit in veteri codice MS. Biblioth. Malatestarum Cœsenæ, in quo commentarii ejusdem Cajetani in lib. Physicorum Aristot. continentur: *Explicíunt quædam utilia per me Gajetanum recollecta cum Dei auxilio, cui sint gratiæ infinitæ, sicut ejus celsitudo meretur. Gajetanus de Tyenis.*

Ejusdem Cajetani de Tienis est liber *expositionum regularum & sophismatum Hentisberi*, cujus prior ut arbitror editio facta est Venetiis an. 1483. in fol. curante Mag. Francisco Augubiensi medicinam theoricam legente.

Commentarii Cajetani in libros Physicorum prodierunt Venetiis a. 1496. in fol.

Cajus Episcopus Romanus ab Anno 283. Decembr. 16. ad 296. Vide acta Sanctorum April. 22. & Cæsarem Becillum in Actis S. Caji Papæ & Martyris, quæ illustrata notis edidit Romæ 1628. *Epistola ad Felicem* Episcopum legitur in Pseud-Isidoro Blondelli pag. 377. sq. convicta fraudis & νοθείας inter alia etiam ex hoc, quod *paganorum* vocabulo pro ethnicis idololatris utitur. De eo, quod in veteri Pontificali libro Cajus dicitur constituisse, *ut omnes Ordines in Ecclesia sic ascenderent, si quis Episcopus fieri mereretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, subdiaconus, diaconus, presbyter & exinde Episcopus ordinaretur*, videndus Petrus Coustant in Epistolis Rom. Pontificum pag. 304. seq. De aliis Cajis dixi ad S. Hieronymum de S. E. cap. 59. * Quamquam Scriptorum, quorum Cajus nomen fuit, fusiorem tractationem in Latina Bibliotheca Fabricius exegit; ut quædam tamen hic tradam de Cajo vetusto sæculi II. labentis scriptore, invitat me fragmentum vetustissimum a Muratorio ex cod. MS. annorum 1000. vulgatum Antiquit. Med. Aer. tom. III. pag. 853. Quamquam de authoris nomine nihil in ea legitur, censet tamen vir eruditus Caji Romanæ Ecclesiæ Presbyteri esse, quem constat tredecim tantummodo Pauli Epistolas annumerasse, teste Eusebio Eccl. Hist. lib. VI. cap. XX. omissa ad Hebræos epistola, quod cum Fragmento isto plane quadrat. Demum librum *Pastoris*, ait scriptor

Frag-

Fragmenti, *nuperrime temporibus nostris in Urbe Roma Herma conscripsit, sedente in cathedra Urbis Romæ Ecclesiæ Pio Episcopo fratre ejus;* quæ verba Hermæ subæqualem authorem fragmenti constituunt, neque hoc pariter a Cajo est alienum. Verum postrema hæc, ut vetustatem antiqui scriptoris probent; nihil tamen de Cajo evincunt. Insuper vix credo Eusebium & S. Hieronymum tam sedulo animadvertisse omissionem epistolæ ad Hebræos in scriptis Caii; nihil vero curasse neglectum unius ex Epistolis S. Joannis, cujus duas tantummodo recognoscit: *subscripti Johannis duæ in catholica habentur*. Expendant hæc eruditi, & judicium suum retineant quoadusque major lux veritati detegendæ affundatur.

Domitius de *Calderiis*, prope Veronam, sive *Calderinus*, qui Juvenalem An. 1474. Statium A. 1475. inde Ibin Ovidii, Silium & Martialem, Suetonium, & Epistolas Ciceronis illustravit, Latine autem vertit Attica & Corinthiaca Pausaniæ, ut librum adversus Angelum Brotheum, Grammaticum, Observationum libros III. ex quibus nonnulla in Gruteri Lampade, sive face artium Tom. I. pag. 311. seq. Orationes & Epistolas omittam. Vide de eo Bælii Lexicon, ac de ejus scriptis, Bibliothecam Gesneri pag. 217. A. 1477. teste Trithemio cap. 839.

Joannes Calderinus, Doctor Juris Canonici Bononiensis circa Annum 1350. gener Joannis Andreæ, de quo supra p. 94. De illo & filio *Caspare Calderino*, qui in Decretales, & Indicem Decretalium, & de Interdicto Ecclesiastico scripsit, vide Pancirollum lib. III. de Legum Interpretibus cap. 21. * Codex MS. Felini n. 282. servat Consilia Joannis Calderini, & Casparis ejus filii, cujus operis Pancirolus non meminit. Sed Gazzalupus in historia interpretum, & glossatorum habet Joannem Calderinum *fecisse pulchrum opus Consiliorum*. De operibus vero Joannis, & Casparis ad Pancirolum nos remittens Fabricius non egregiam ille operam præstat Lectoribus, cum Pancirolus pauca tangat. Animadvertisse igitur oportet *Commentariorum in Decretales*, *earum Decretalium Indicem*, *&* *de Interdicto Ecclesiastico* librum authorem habuisse non Casparem, ut male hic Fabricius, sed Joannem Calderinum. Caspar dedit *Repetitionem* super tit. de Pœnitentiis & Remiss. impressam in fol. sine loco & anno. Item & consilia, quæ MSS. servat codex Felini 365. Alius codex ejusdem Felini n. 408. hanc adnotationem exhibet ipsa doctissimi Felini manu scriptam: *Bartholomæus Sozinus vir doctissimus, a quo exemplum hujus libri habui, dicebat audivisse Marianum Patrem suum dicentem Antonium de Butrio, qui hæc consilia per rubricas distinxit, & abbreviavit, sedasse multa bona ex iis extensis, quæ resecanda non erant, cum nullum ex verbis horum Calderinorum careat sale*. Porro in hoc codice consilia sunt integra, & extensa cum pluribus, & variis adnotationibus extremo margini adscriptis, quas dedit idem Felinus, dum sæviente peste ab Urbe Prænestem se recepisset an. 1493.

Joannis Calderini commentatio in rubricam de usuris extat in MS. codice 419. Bibliothecæ Felini.

Denique ejusdem scriptoris erat olim tractatus de auctoritatibus vet. & novi Testamenti in canonibus insertis. Extabat olim in MS. codice 146. Biblioth. Felini; modo vero avulsis nescio cujus injuria foliis, nihil superest præterquam adnotatio quædam in principio legenda, quæ defectum monet.

Caldonius Episcopus in Africa tempore S. Cypriani, cujus Epistolæ inter Epistolas illius Martyris leguntur. Vide Blondellum de Episcopis pag. 41.

Caldrini repertorium citatur a Theodorico Engelhusio. Fortasse intelligit Indicem Johannis Calderini in Decretales. Integer titulus operis est in editione Spirensi An. 1481. fol. *Joannis Caldrini tabula continens auctores & sententias Bibliæ prout in compilationibus*

Decretorum & Decretalium in lucuntur. edita a Thoma Dorniberg de Memmingen.

Calendaria vetera complura feruntur, de quibus dixi lib. IV. Bibliothecæ Latinæ capite sexto, neque alia in præsenti habeo, quæ dictis addam quam Calendarium An. Christi 354. *Lambecianum*, ex ejus Tomo quarto, & Grævii Tomo VIII. una cum iconibus recusum exstare etiam in supplemento Antiquitatis illustratæ celeberrimi Viri Bernardi de Montfaucon: Fragmentum vero Commentariorum, quos in illud paravit Hieronymus Aleander, in Philippi a Turre monumentis Veteris Antii pag. 222. seq. Tomo VIII. Thesauri Italiæ Burmanniani parte IV. Integrum quoque illud Calendarium, sed sine iconibus, ex Codice Joannis Cuspiniani dedit Conradus Janningus in Actis Sanctorum Tomo VII. Junii pag. 178. una cum alio Calendario antiquo *Ptolemæi Sylvii* An. Christi 448. ad Eucherium Episcopum, ex Codice MSto, qui apud Jesuitas Antvverpiæ servatur. Partem vulgaverat Joannes Bollandus præfatione ad Tomum I. Januarii p. XLIV. ubi de Calendariis medii ævi Christianis erudite disserit. Calendarium *Ambrosianæ*, & alterum *Sitonianæ* Bibliothecæ (Caroli Sitoni, Mediolanensis) edidit præclarus Muratorius Tom. II. scriptorum Italiæ Parte II. pag. 1027. & 1035. His denique accedit fragmentum Kalendarii veteris a Kalendis Julii ad Kalendas Januarias, quod in Prolegomenis Tomo secundo Anastasii de Vitis Pontificum præfixis dedit V. C. Franciscus Blanchinus, Veronensis. Romæ 1723. fol. Calendarium Breviarii Romani exstat etiam in Bartholomæi Gavanti Thesauro rituum Tom. II. pag. 212.

Gvalterus *Calenius* ex Cambria Britannus, Archidiaconus Oxoniensis circa Annum 1120. postea etiam juxta nonnullos apud Baleum II. 65. Excestriensis Episcopus, (non ut apud Vossium Oxoniensis.) *Galfrido* Monemuthensi auctor fuit, ut Britannicorum regum historiam, quam ex Armorica ipsi scriptam lingua Britannica obtulit, Latine verteret: quod Galfridus fecit persecutus res a Britone usque ad Cadvvaladrum, qui Anno Christi *676*. Patri Cadvvalino successit. Huic Galfrido auctarium quadringentorum annorum a Calenio additum non ineleganti sermone notat ex Ranulpho qui de legibus Angliæ circa Annum 1230. scripsit, idem Baleus & ex Baleo Pitseus pag. 198. Sed de *Galfrido* infra suo loco, & de *Pontio Virunio*, qui sex priores Galfridi libros, omissis quæ fabulosa videbantur, redegit in compendium in gratiam Badoeræ, clarissimæ Venetorum familiæ a Britannicis olim oriundæ, ut bene notatum Lambecio Tom. II. p. 479. Galfridum, Pontiumque cum aliis rerum Anglicarum scriptoribus vulgatos jam memoravi supra pag. 102.

Ambrosius Calepinus dictus a patria Calepio, oppido in Cenomanis Italiæ, habente nomen a bonitate vini, quod καλὸν πίειν (*a*) Augustinianus vixit Bergomi, ubi octogenario major est mortuus An. 1510. 30. Nov. Perotti & multorum aliorum proficiens industria, utilissimum laborem insumsit adornando *Dictionario Latinæ linguæ*, cujus prima An. 1505. secunda editio recognita ab auctore Venet. 1509. fol. tertia & quarta Parisienses a Badio Ascensio 1510. & 1525. Ab eo tempore (*b*) variis in locis & multorum virorum doctorum industria ita purgatum, locupletatum, interpolatumque est, perinde ut postea Basilii Fabri the-

(*a*) Gesnerus in Onomastico, ad calcem Calepini edit. Basileensis. Cangius præf. ad glossarium Latinum §. LII. Angelus Roccha indice auctorum ante Commentar. de Bibl. Vaticana, Rom. 1591. 4. & Jacobus Duportus pag. 132. poematum.

(*b*) Carolus Joseph Imbonatus Biblioth. Latino Hebr. p. 303. Erythræus pinacothec. III. pag. 202. Bibliotheca Aprosiana pag. 604. seq. Adolphi Clarmundi vitæ virorum doctorum, editæ Germanice, Tomo primo pag. 219.

thesaurus Latinæ linguæ, ut Calepinus si jam rediret opus suum non agnosceret utique, sed miraretur. Parisiis *Jacobus Montanus*, primus *Græcas* voces addidit. A. 1539. Basileæ *Conradus Gesnerus*, a quo adjunctum virorum, locorum, rerum onomasticon 1568. Venetæ editioni A. 1545. addita *Italica* vocabula & *Græca*, & secundæ apud *Paulum Manutium* Anno 1583. Nova recognitio quam *Joanni Passeratio* præter rem (*a*) typographi adscripsere 1570. 1581. atque inde Genev. 1609. Paris. 1637. fol.

Antvverpiæ 1572. Latinis vocibus additæ *Hebrææ*, *Grææ*, *Gallicæ*, *Italicæ*, *Germanicæ*.

Calepinus *Decem linguarum* Lugduni 1586.

Undecim linguarum ita ut Latini respondeant *Hebraica*, *Græca*, *Gallica*, *Italica*, *Germanica*, *Belgica*, *Hispanica*, *Polonica*, *Ungarica*, *Anglica*. Basil. 1605. 1610. fol. ex recognitione quinta sextaque subjuncto Conradi Gesneri Onomastico egregie locupletato, & septima 1627. fol.

Calepinus Matthæi Maurach, Hungari S. J. Viennæ 1630. 12. in quo ex Calepino synonyma, composita, derivativa, attributa &c.

Calepinus *Octo linguis* Lugd. 1647. 1663. fol.

Novissime Calepinus *septem linguarum* ex recensione præclari atque accuratæ eruditæque diligentiæ viri *Jacobi Facciolati*. (*b*) Patav. 1718. fol. Apud Kœnigium in Biblioth. pag. 135. legas hunc Calepinum etiam *de laudibus Venetiarum* scripsisse. Ille vero valeat & spolia ampla ferat, Carolus a S. Cæcilia, Neapolitanus, quem idem Kœnigius pag. 148. narrat Calepini dictionarium tenuisse memoria, & ordine recitare potuisse.

Calixtus, *Calistus*, *Callistus*, Episcopus Romanus ab Anno 219. ad 223. Octobr. 14. quo Martyrii ejus (*c*) memoria recolitur. *Epistolæ duæ*: 1. ad Benedictum Episcopum, & 2. ad Episcopos in Gallia constitutos, Callisto suppositæ, cum notis νοθείας in Blondelli Pseudo-Isidoro pag. 252. seq. De constitutione *jejunii quatuor temporum* videndus Petrus Coustant in Epistolis Pontificum p. 113. sq. Acta Martyrii ejus apud Surium 14. Oct. haud in omnibus sincera fatetur Baronius ad An. 226. n. 2. cui adde Tillemontium Tomo III. memor. Eccles. pag. 251. & 681. edit. Parisiens.

Callistus II. antea *Gvido*, ex Archiepiscopo Viennensi, Papa ab Anno 1119. Febr. 14. ad Annum 1124. Dec. 12. Ejus *Epistolę XXXV.* in tomis Conciliorum Labbeana, Harduini & Coleti, ex quibus apud Binium solæ primæ octo, atque in editionis Regiæ tomo vigesimo septimo. Sex Epistolas ad Hispanos exhibet quoque Agvirrius Tom. III. Concil. Hispan. pag. 334. Epistola ad Ludovicum VI. Regem Francorum apud Dacherium Tom. III. p. 146. & edit. novæ Tom. III. pag. 478. Alia apud Baluzium Tom. VII. miscell. pag. 137. aliæ ad alios quinque Tom. II. p. 192. Ludovicus Jacobus p. 37. Bibl. Pontificiæ cum monuisset Epistolas quasdam hujus Calixti legi apud Baronium Tom. XII. & in Concilio Lateranensi A. 1122. & Joannem Marianam, Bibliothecam Floriacensem, Gvilelmum Malmesburiensem, Conradum Abbatem Urspergensem, Joannem Lievræum & alios, subjungit: *Ei sedis Apostolicę legato scribit Paschalis II. Hic liber Epistolarum asservatur in Bibliotheca Cassinensi*. Multus in laudibus *Jacobi* Majoris fuit hic Calixtus, quem vocat *Apostolum & Patronum Galęcię*, & in quem *Sermones IV.* in Galæcia ab eo habiti leguntur in Bibliotheca Patrum

pag. 412.

(*a*) Joan. Henricus Bœclerus de Lexicis Græcis, & in Bibliographia Critica pag. 26. Bibliotheque ancienne & moderne Tome VII. page 318. Obiit Passeratius A. 1602.

(*b*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. XXXI.

(*c*) Non 14. Septembris, ut Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 36.

(*d*) Sammarthanor. Tom. I. Galliæ Christianæ p. 799. seq.

trum Tom. XX. edit. Lugd. pag. 1278. Ex *libello de miraculis S. Jacobi*, quem laudat Trithemius cap. 359. excerpta apud Vincentium Bellov. lib. XXVI. ſpeculi Hiſt. cap. 30. ſeq. Liber *de vita & obitu Sanctorum*, quem huic Caliſto Voſſius tribuit, is eſt qui legitur inter *S. Iſidori* Hiſpalenſis opera, ut Oudino jam notatum Tom. II. pag. 1006. qui Calliſtum minime dubitat eſſe non approbatorem modo, ſed & auctorem *Hiſtoriẹ Caroli Magni* commentitiæ quæ ſub *Turpini* nomine legitur, de qua infra ſuo loco. Caliſto etiam tribuitur apud Lud. Jacobum pagina 37. Liber *de inventione corporis Turpini Archiepiſcopi & martyris*. *De translatione corporis S. Jacobi Apoſtoli*. *De contractibus illicitis*. Conſtitutio de regalibus Henrico V. reſtitutis exſtat apud Laurent. Cherubinum Tom. I. bullarii p. 58. * Hujus Calixti, ut arbitror, eſt ſcriptum quoddam de converſione Auguſtini, quod legitur in libro *Sermonum* S. Auguſtini impreſſum Mutinæ anno 1477. in 4.

Calixtus III. antea *Alphonſus Borgia*, Papa ab Anno 1455. April. 8. ad A. 1458. Auguſt. 6. Ejus *Epiſtolæ novem*, inter Æneæ Sylvii Epiſtolas libro I. pag. 817. 818. 819. 821. 822. 825. 840. Aliæ *III.* ad Carolum VII. Galliarum Regem de Turcis non modo Conſtantinopoli ſed omnibus Europæ finibus longius repellendis, editæ a Dacherio Tom. IV. ſpicileg. pag. 381. (Tom. III. novæ edit. pag. 796.) & in tomis Concilior. Labbeana, Harduini & Coleti. *Conſtitutiones quatuor* apud Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 379. Dicitur etiam A. 1456. compoſuiſſe *Officium in* Feſto *transfigurationis* Chriſti quod 6. Auguſti celebratur. Vide Macrorum hierolexicon pag. 634. ſeq. & Hoſpinianum de feſtis Chriſtianorum p. 135.

Philippus Bonacurſius, Græco nomine *Callimachi* notior, Janenſis e Geminiano Hetruriæ oppido, ditionis tunc Florentinæ, magnis legationibus functus & inſigni in aula Polonica auctoritate, diem obiit Anno 1496. Calendis Nov. Idem, *longa Experientia nomen cui dedit e merito*, ut adeo Philippus Callimachus a Callimacho Experiente, præter rem diſtinguatur. De hoc præter Joannem Vincentium Brutum in ejus vita, præmiſſa hiſtoriæ de clade Varnenſi, præter Jovium, Voſſium, ac Bælium, Octavius Ferrarius proluſione IX. Julius Niger in hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 11. ſeq. & Fridericus Hannibal Stempel de ſocietate abbreviatorum Romana, Jen. 1704. pag. 11. ſeq. ſed diligentiſſime Apoſtolus Zenus V. C. in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 383. ſeq. ejuſque inſiſtens veſtigiis Niceronus in memoriis Gallice editis Tom. VI. pag. 196. ſeq. Scripſit 1. *de his quæ a Venetis tentata ſunt, Perſis ac Tartaris contra Turcos movendis*: edente erudito viro Nic. Gerbelio, cum *Oratione* ejus A. 1486. dicta *ad Innocentium VIII.* pro fœdere cum Rege Poloniæ ineundo adverſus Turcas. Haganoæ 1533. 4. Isleb. 1603. & inter ſcriptores rerum Perſicarum, Frf. 1601. fol. pag. 402. 2. *Vitam Attilæ* editam Tarviſii fortaſſis circa An. 1489. ſine loco & anno, atque inde Haganoæ 1531. 4. Baſileæ 1541. 8. in ſylloge cui titulus: Opus Hiſtoriarum noſtro ſæculo convenientiſſimum: & in Jo. Sambuci appendice rerum Hungaricarum, ad calcem Bonfinii Francof. 1581. & Coloniæ 1690. fol. pag. 638. una cum Attila Nicolai Olahi, metropolitæ Strigonienſis. 3. *De rege* Hungariæ *Uladislao IV.* & *clade Varnenſi*, A. 1444. libros III. Auguſtæ Vindel. 1519. 4. & Jo. Vincentio Bruto curante Cracoviæ 1582. 4. & inter rerum Hungaricarum ſcriptores Francof. 1600. fol. p. 290. & ad calcem Martini Cromeri Hiſt. Polonicæ Colon. 1589. fol. 4. *Epiſtolam de eadem clade* excuſam in Phil. Loniceri Chronicorum Turcicorum tomo ſecundo Baſil. 1556. & Frf. 1578. fol. 6. Orationem *de contributione Cleri ad bellum contra Turcas*, Cracov. 1584. 4. editore Jacobo Gorſcio.

ſcio. Omitto alia neſcio an edita, ut ſunt *Hiſtoria peregrinationum ſuarum: Vita Georgii Sanocei*, Archiepiſcopi Leopolienſis defuncti An. 1476. *De regibus Pannoniæ*, poema heroicum, memoratum Lilio Gyraldo. *De moribus Tartarorum* liber cujus meminit Trithemius cap. 944. *Amorum libri V.* diverſo metro. Diſputatio *de eloquentia* ad ſummum prope perducta faſtigium. *Orationes*, *Epiſtolæ*, *Elegiarum* liber & alia *poemata*, *hendecaſyllaba*, *epigrammata*. Cracoviæ in æde SS. Trinitatis hoc ei poſitum eſt ſepulchrum: *Philippus Callimachus Experiens, natione Thuſcus, vir doctiſſimus, utriuſque fortunæ exemplum imitandum, atque omnis virtutis cultor præcipuus, Divi olim Caſimiri & Joannis Alberti, Poloniæ Regum Secretarius acceptiſſimus: relictis ingenii ac rerum a ſe geſtarum pluribus monumentis, cum ſummo omnium bonorum mœrore & Regiæ domus atque hujus Reipubl. incommodo, Anno Salutis noſtræ MCCCCXCVI. Calendis Novembris vita decedens hic ſepultus eſt.*

* *Philippus Callimachus*. Ex ejus carminibus, quæ ſervat MS. codex Riccardianus pauca quædam dedit Cl. Lamius in catal. ejuſdem Biblioth. pag. 89.

Angelus Barboglita Callimachus, Meſſanenſis, Siculus, auctor *Rheginæ* ſive Poematis in laudem Petri Cardinalis Rhegini, cui etiam Gabrielis Pirovani defenſionem Aſtronomiæ obtulit, clarus circa A. 1500. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 378. ſeq.

Dominicus Callimachus Senenſis, Antiquitatum amator & Hiſtoricus Romæ in aula Pauli II. circa Annum 1470. idem Diarium pag. 375. ſeq.

Callimachus de Monte Viridi, Mazarenſis Siculus, amicus Domitii Calderini circa An. 1477. ſcriptor libri de laudibus Siciliæ, Commentariorum Poeticorum, & Epiſtolarum familiarium. idem pag. 377. ſeq.

De primordiis *Calmoſiacenſis* Monaſterii libri duo ab Anno 1094. ad 1222. in tomo tertio theſauri anecdotorum Edmundi Martene pag. 1159.

Petrus Calo, ſive *Calotius* ex oppido Clodienſi ſive Clugenſi (Chiozza) ditionis Venetæ, Ordinis Prædicatorum, circa ſeculi XIV. initia, ſcripſit duobus ingentibus Voluminibus *Vitas Sanctorum*, quæ in Barberina atque in aliis Italiæ, etiam Angliæ Bibliothecis MSta ſervantur. Vide Oudinum Tomo III. pag. 695. ſeq. & Jacobi Echardi Bibliothecam ſcriptorum Dominicanor. Tom. I. p. 511. qui ex Rovetta etiam hujus Calotii tractatum *de Divinis myſteriis in Cœna ſacra*, *Vitam S. Dominici*, & *Sermones* memorat.

Camaldulenſium hiſtoriarum collector *Auguſtinus Fortunius* Florentinus laudatur a Julio Nigro de ſcriptoribus Florentinis pag. 6. & in Actis Sanctorum Junii Tom. I. p. 371. Ejus libri tres hiſtoriæ Camaldulenſis prodiere Florentiæ 1575. pars poſterior Venetiis 1579. 4. de qua Labbeus in Bibliotheca Bibliothecarum. *Guidonis Grandi* diſſertationes Camaldulenſes editæ Lucæ 1707. 4. de quibus Acta Eruditorum An. 1709. pag. 49. *Andreas Munnoz* ſive *Munnotius* Conchenſis in libris duobus de eremi Camaldulenſis deſcriptione, Rom. 1570. 4. & in Italia illuſtrata Francof. 1605. fol. *Lucas Barcinonenſis* in Romualdina, ſive de Eremitico montis Coronæ Camaldulenſis Ordine hiſtoria 1587. 8. & Venet. 1590. 8. & *Thomas de Minis* in Catalogo Sanctorum Beatorumque & dignitate ac Virtutibus clarorum Ordinis Camaldulenſis. Florentiæ 1606. 4. Videndus & *Arnoldus Wion* in ligno vitæ libro primo, & quæ ſupra in Ambroſio Camaldulenſi pag. 83. 84. & Acta Sanctorum 7. Febr. ubi de S. Romualdo fundatore Ordinis, quem ajunt diem obiiſſe An. 1027.

Joannes Campanus de Novaria, ſive Novarienſis Lombardus, auctor Libelli *de quadratura circuli*, obvii in appendice margaritæ Philoſophicæ, quem vi-

virum Matheseos peritia conspicuum plerique scripsere floruisse circa A. 1030. (*a*) Sed Lazarus Augustinus Cotta in Museo Novariensi, vulgato Italice Mediolani 1701. fol. pag. 78. contendit longe juniorem, referendumque ad Annum 1250. quod enim in MS. Codice Biblioth. Thoruniensis (*b*) traditur eum conclusiones suas 796. in Euclidem finiisse Anno 1354. de librario potius quam de auctore est intelligendum. *Euclidem ex Arabico vertit Joannes Campanus circa A. C. si Volaterano fides est, millesimum. Arabum autem interpretationem persecutus, fœde perversum nobis Euclidem reliquit*, judice Huetio pag. 227. de claris interpretibus. Prodiit Campani Euclides Venetiis 1472. fol. cum præfatione Erhardi Ratholdi: Conclusiones vero Campani etiam recentioribus quibusdam Euclidis versionibus additæ sunt, ut Bartholomæi Zamberti, Veneti, Paris. 1516. Basil. 1537. 1546. & 1558. fol. Cætera ejus scripta sunt *Calendarium*, Libellus *de quadratura circuli* obvius in appendice Margaritæ Philosophicæ, *Sphæra* & *de modo fabricandi sphæram solidam*, *Theoricæ Planetarum*, *De computo Ecclesiastico*, *De compositione quadrantis* & *Brevi-loquium duodecim signorum Zodiaci*, in quo peculiarem modum erigendi Thematis cœlestis per divisionem verticalis primarii excogitavit, quem Gazulus Ragusæus Astrologus qui An. 1438. floruit, est secutus.

Joannes Antonius Campanus (a patria Cavellis pago Campaniæ) nobilitata per ingenii felicitatem humilitate originis, Episcopus sub Pio II. & Paulo II. Interamnensis sive Aprutinus, deinde per liberiorem Epistolam (*c*) in gravem Sixti IV. indignationem incurrit exauctoratusque & exul obiit Senis An. 1477. paullo major quinquagenario. Non eo solum nomine laudandus, quod eloquio ipse enituit & carmine & historia, ut in ejus epitaphio vere proditum: sed etiam quod fuit inter eos qui nascentibus litteris obstetricias manus auspicato tulere, primasque Latinorum scriptorum veterum, Livii, aliorumque editiones, ut emendatiores prodirent, studio suo adjuvit. Vitam ejus Michael. Fernus Mediolanensis præmisit Campani operibus: aliam ex ejus scriptis collectam dedit Jo. Clericus Tom. XIV. Bibl. selectæ pag. 56. Fernianam sed contractam sequitur Oudinus T. III. p. 2679. Eandem notis locupletiorem celeberrimus Jo. Burch. Menckenius præfixit Campani *Epistolarum libris IX.* longe emendatius recusis Lipsiæ 1707. 8. in quarum fronte effigies ære descripta conspicitur, ad calcem vero appendix: in qua Campani *censuræ* in CXXXVI. *Quintiliani* declamationes, in *Suetonium*, in vitas *Plutarchi*, in *Livium*, & in *Quintiliani* Institutiones: *Ciceronisque & Quintiliani comparatio*. Deinde post editoris Orationem de Campani odio erga (*e*) Germanos, *octo libri Carminum* a Campano scriptorum. Operum junctim editorum binas editiones habeo in manibus, primam Romanam 1495. & alteram Venetam 1501. fol. quarum unam qui noverit, ambas perspectas habebit: nisi quod Venetæ video Mich. Ferni quædam addita quæ in Romana non reperio, & *Jac. Antiquarii* Epistolam ad Michaelem Fernum in qua Campanum confert cum Jacobo Sylvio Picolomineo, Cardinal. Papiensi Episcopo & utriusque scripta inedita a Raphaele Volaterrano premi queritur: tum Ferni responsionem in qua Antiquarium provocat ad prævertendum Volaterranum, officiumque hoc præstandum Papiensi, quod ipse Campano jam præstet, collectis atque in lucem prolatis ejus viri lucubrationibus, *cujus præcelsum & cœleste ingenium nihil attigit quod non incredibili felicitate seu subitus & extempo-*

(*a*) Trithemius cap. 324. de S. E.
(*b*) Petrus Jænichius in notitia Bibl. Thoruniensis Jen. 1723. 4. p. 20.
(*c*) libri IX. Epistola 4.
(*d*) *Sunt illæ modicæ quæ me genuere Cavellæ, Parva, sed ingenio cognita rura meo.*
(*e*) *Adspice nudatas barbara terra nates.*

porarius , *seu meditatus & perflans luculentum præstiterit & illustre .... Oratione amplior nemo , historia illustrior , in Philosophia & disputationibus uberior , distinctior , expressior : in Epistolis concinnior , suavior : in carmine sonantior heroico , elegia gracilior , epigrammate scommosior , festivior , argutior nemo : ubique promtus & facilis , ut neque sudet uspiam oratio horridior , neque verborum licentia subsultet , aut puerilibus lasciviat sententiolis : per singula , ut quæque deposcit res , uber & magnificus , gravis & venustus , pleno fluens alveo , non tenui excurrens rivo* . Hinc succedit post præfationem Ferni vita ab eodem scripta non indiligenter & monitum *de postillatis* , *sicut vulgus appellat* , *Codicibus devitandis :* ubi inter alia : *nimia mancipum diligentia nos pæne perdidit , ex ignavisque inertes facit & somnolentissimos. Tot tibi rubricellas formis apponunt , indices locant , postillas nectunt , ut quid in toto habeatur opere , illis fretus , non cures pervestigare . Unde tua cum illorum ineptis conjuncta scientia tantum dicet te in litteris profecisse , quantum qui ex Gallicis stragulis Trojana norunt imperitis bella memorare , quorum in nullo studio una est inanem picturam percensere , turpissima cura* &c. Jam sequuntur ipsa Campani (*a*) opera , quæ in priore etiam Romana editione perinde exstant :

1. *Ad Pandulfum Balionium de ingratitudine fugienda libri III. pag.* 22.

2. *De regendo Magistratu ad Franciscum Lutium* , *Equitem Senensem* , *Prætorem Romanum* . pag. 43. recusa in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XXVI. pag. 799. Lovan. 1548.

3. *Joannis Antonii Campani Episcopi Crotoniatæ ad Francisum Maximum Civem Romanum de dignitate matrimonii* . pag. 48. b.

4. *Thrasimeni lacus descriptio ad Pandulfum Balionium* p. 51. b.

5. *Ad Jacobum Cardinalem Papiensem Episcopum de fratris obitu consolatio* . pag. 55. b.

6. *Censuræ : in Quintiliani Declamationes : in Orationes Tullii : in Victorinum de Generatione divina : in Suetonium : in Vitas Plutarchi : in Livium : in Quintiliani Institutiones* . p. 36. Has censuras jam dixi recusas esse nuper Lipsiæ , sed omissæ nescio quam ob caussam illæ in Orationes Tullii & in Victorinum .

7. *Coram Pio abscessuri ad Venetos adolescentis Columnensis Oratio* p. 65. b.

8. *Oratio ad Senatum Venetum* . ibid.

9. *Oratio in ascensione Domini* . p. 66.

Hinc post Michaelis Ferni Epistolam ad Cardinalem de S. Cruce & decastichon .

10. *Campani Oratio Perusiæ habita initio Studii Anno* 1455. p. 67. b.

11. *De mortis meditatione Oratio Cinericia dicta Romæ* . p. 73. b. recusa in Bibl. Patrum Tom. XXVI. pag. 806.

12. *De Spiritu Sancto Oratio* . p. 79.

13. *De Circumcisione Oratio* . p. 82. b.

14. *In Festo Sancti Stephani* . p. 84. b.

15. *In Festo S. Thomæ de Aquino Oratio* . p. 86. b.

16. *Oratio habita in Conventu Ratisponensi ad exhortandos Principes Germanorum contra Turcas* , pag. 90. cum aliis similis argumenti recusa Isleb. 1603. & in Reusneri collect. de bello Turcico . Lipf. 1595.

17. *Oratio habita Senis in Exequiis Pii II. Pontificis Max.* p. 95. Omissa ante Æneæ Sylvii Opera , ubi Campanus ut apud Volaterranum , male vocatur Episcopus Aretinus .

18. *Habita Perusiæ in Funere Magnifici Nelli de Balionibus* . p. 100. b.

19. *Oratio Perusiæ habita in Funere D. Jo. Archiepiscopi Beneventani ad filium Perusiæ Gubernatorem* . p. 110.

20. *In Funere Cardinalis Sanctæ Susannæ Saxoferratensis* , *Oratio* . p. 112.

21. *In Funere Baptistæ Sfortiæ* , *Urbinatis Ducis* , *Oratio* .

22. *Cam-*

a) Etiam editio operum Campani Veneta A. 1518. fol. fuit in Bibl. V. C. Theodori Hasæi . Vide ejus Catalogum , Brem. 1732. 8. pag. 714. De Menkeniana Epistolarum & poematum editione , Acta Eruditorum 1707. pag. 278. Journal des Sav , 1708. Maj. p. 355.

22. *Campani Epiſtolarum Libri IX.* qui Francofurti deinde Anno 1602. 1614. atque emendatius ut jam dixi, nuper Lipſiæ recuſi ſunt: ne dicam de paucis illis quas cum Raviſianis ſive Joannis Textoris Epiſtolis Chriſtianus Daumius Lipſ. 1657. 12. vulgavit. Vide Epiſtolas Reineſii Daumianas pag. 114. 118. &c.

23. *Peruſinorum ad Pium II. in obedientiam Oratio, noviſſime ab Angelo Ubaldo viro ſpectatiſſimo Peruſiam allata: Campani fertur, tametſi ex nitidis ſuis non videtur fontibus hauſta, &c.* p. 76.

24. *Pii II. Pontificis Max. Vita* pag. 78. poſtea præmiſſa etiam Pii II. operibus.

25. *De vita & moribus Andreæ Brachii Peruſini*, geſtiſque ab An. 1328. ad 1428. *libri ſex*. Ad Carolum Fortebrachium Andreæ filium pag. 2. 58. recuſi deinde Baſileæ 1545. 8. & noviſſime Tomo XXI. ſcriptorum rerum Italicarum, Mediolan. 1732. fol. Exſtant etiam Italice Nic. Piccinino interprete Venet. 1572. 4. & cum apologia pro patria Brachii, auctore Felice Ciatti, Peruſ. 1636. 4. Hoc in opere *rerum geſtarum fidem poetica adulatione corrupiſſe* Campanum Jovius arguit: & Varillaſius libro IV. anecdotor. Florentin. pag. 173. ait facile præcipuum hoc futurum inter ejus ſcripta, niſi tantum fabularum admiſcuiſſet, ut vel verſatiſſimis in hiſtoria ſeculi XV. Italiæ difficillimum ſit veras ejus narrationes a falſis diſtinguere.

Sequitur inde Epiſtola Ferni, quæ in Romana editione non exſtat, hac inſcriptione:

Dictatori perpetuo: Imperatori noſtro Maximo, Pomponio Læto, Magiſtro Equitum Phædro cunctæque Reipublicæ Litterariæ Michael Fernus Mediolan. vilis pabulator, ſtrenuam pugnam, pulchram victoriam. Deſinit in his verbis: *Tibi Dictatori perpetuo: Imperatori noſtró ſemper Auguſto, Pomponi Læte, Latini parens ſermonis, Reipublicæ Litterariæ tutor maxime, ad Campani gloriam, & meæ in te devotionis teſtimonium, votive dicavi.*

26. *Campani Elegiarum Epigrammatumque libri VIII.* Lipſiæ etiam recuſi cum Epiſtolis.

Subjicitur carmen Sapphicum *de miſeria Poetarum*, quod exſtat etiam in laudati Menkenii analectis de infelicitate litteratorum p. 486.

Conſulere porro de hoc Campano juvabit Leonardum Nicodemum in additionibus ad Bibl. Neapolitanam Nicol. Toppi pag. 16. ſeq. Bælii Lexicon, Niſſeroni memorias virorum eruditorum Gallice editas Tom. II. pag. 268. Nicolaum Comnenum Papadopoli in Gymnaſii Patavini hiſtoria Tom. II. p. 174. Auguſtinum Oldoinum de ſcriptoribus Peruſinis pag. 23. ſeq. &c.

Epiſtolæ ad Cardinalem Papienſem ex Comitiis Ratisbonenſibus An. 1471. in Freheri Tomo ſecundo ſcriptorum Germanicorum & Goldaſti Politicis Imperialibus.

De vita *Friderici* Comitis & poſtea Ducis *Urbinenſis* vide Diarium eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 340. Huic *Urbinati hiſtoriæ* ſupremam, antequam obiret, manum impoſuiſſe, ex Michaele Ferno jam Geſnerus annotavit.

Ab hoc Campano diſtinguendi juniores tres, α *Johannes Campanus* Medicus, de quo familiari ſuo Joannes Pierius Valerianus de litteratorum infelicitate lib. 1. pag. 299. β *M. Joannes Campanus* Voidnicianus, Poeta cujus carmina duo, heroicum alterum, alterum elegiacum *de Principibus Turcicis* ab Ottomanno ad Mahometum III. exſtant in Gruteri deliciis Poetarum Germanicorum parte II. pag. 72. ſeq. *Liminis encomium* & *Pragæ urbis* carmine elegiaco, ex editione A. 1615. recuſum in amphitheatro ſapientiæ Socraticæ Dornaviano Tom. I. p. 657. & *Czechias* de Ducibus Regibuſque Bohemiæ Gorlic. 1653. 8. γ *Joannes Campanus* inter Anti-Trinitarios a Sandio relatus, qui B. Lutheri fuit temporibus. De hoc pauca quædam dixi in Centifolio Lutherano pag. 739. Vide ſis etiam pag. 721. & D. Guſtav. Georgium Zeltnerum in hiſtoria Cry-

Crypto-Socinianismi Altdorfini pag. 350. Sed diligentius de hoc Vir Clarissimus Joannes Georgius Schelhornius in Tomo undecimo operis quod non sine ratione Amœnitatum litterarum titulo inscripsit, statim in limine. * *Oratio habita Perusiæ in funere D. Jo. Archiepiscopi Beneventani ad filium Perusiæ gubernatorem.* Lege ex MS. codice meo: *Oratio habita Perusiis in funere parentis D. Jo. Archiepiscopi Beneventani tunc Perusii Gubernatoris.* Ubi Fabricius legit: *In funere Baptistæ Sfortiæ Urbinatis Ducis;* legit MS. codex: *Ducissæ.*

In conferenda editione Romana operum Campani cum altera Veneta anni 1501. notat in Veneta, non item in Romana legi epistolam Jacobi Antiquarii ad Fernum. Oscitantius tamen collationem istam instituisse Fabricium oportet; nam hæc ipsa Antiquarii epistola in Romana pariter non secus ac in Veneta legitur.

Petrus de Candia, supra *Alexander V.* Papa.

Candidus Arianus circa Annum 364. soli fortasse memoratus Philostorgio (*a*) VIII. 2. 4. 6. 7. & IX. 1. Ejus *liber de generatione Divina* cum Rhetoris Victorini Afri confutatione, occurrit subjunctus MS. in variis Bibliothecis, ut apud Sanderum p. 140. prodiit in Berna. Ziegleri Commentariis in Genesin Basil. 1548. fol. & cum reliquiis Victorini ab Andrea Rivino editis Lipf. 1662. 8. *Epistola* qua ansa Victorino scribendorum contra Arianos librorum data fuit, libris hisce præmissa legitur in Bibl. Patrum & hæresiol. Heroldi p. 171. *Fragm. Epistolæ* Candidi ad Victorinum cum Victorini responsione in Mabillonii Analectis Tomo quarto pag. 155. editionis novæ pag. 21. seq.

Diversi ab hoc *Candidus* Abbir Germanicianus in Africano Concilio An. 419. & *Candidus* Villaregiensis apud Augustinum. *Candidi* cujusdam *dicta de imagine Mundi* in Bibliotheca Sangermanensi evolvit Cangius, Cod. 561.

Candidus Fuldensis, scriptor vitæ S. Ægilis, in antiquitatibus Brovveri Fuldensibus etiam obviæ, Monachus circa Annum 822. Germanico nomine *Brun*, de quo supra. Diversus ab eo *Candidus* Britannus Presbyter, cui Alcuinus nonnulla dicavit circa An. 790. De hoc Pitseus pag. 828. seq.

Hugo Candidus, sive *Whyte*, cujus historiam Cœnobii Ord. Ben. Burgensis (Petroburgensis hodie) usque ad An. 1177. laudatam Vossio pag. 454. sed tunc ineditam vulgavit *Josephus Sparke* V. C. inter Historiæ Anglicanæ scriptores Londin. 1723. fol. (*b*) una cum Chronico *Joannis Buriensis*, de quo supra *Roberti de Svvapham* (qui circa Annum 1273. obiit) historia & regesto Privilegiorum ejusdem Cœnobii Petroburgensis: *Walteri de Wytlesey* ejusdem Cœnobii historia ab Anno 1246. ad 1321. cum *Anonymi* continuatione ad 1338. & *Anonymi* alterius historia Cœnobii Petroburg. versibus ex usu illorum temporum Gallicis, & *Wilhelmi Stephanidæ* Cantuariensis de vita S. Thomæ Cantuar. Archiepiscopi.

Candidus, quem in Hexaemeron scripsisse testantur Eusebius V. 22. Hieron. c. 48. S. Nicephorus, Honorius &c. & *Candidus* Isaurus, circa A. 480. auctor Historiarum apud Photium Cod. 79. Græce scripsere non Latine.

Petrus Candidus December. infra, *December.*

* Michael Canensis de Viterbio, inde Episcopus Castrensis; *de Laudibus Beat. D. N. Nicolai V. Pont. Max. & divina electione scripsit;* quæ Oratio MS. extat in Biblioth. Vatic. Cod. 3697. & aliud exemplar in Pergameno apud V. C. Bernardinum Baroni Lucæ servatur, cui subjunguntur *hymni tres*, & *Oratio* pro B. Hieronymo; & *gratiarum Actio* pro sua electione ad Episcopatum. De hoc authore vide Constantinum Ruggieri in libro de B. Niccolò Albergati Ro-

(*a*) Reinef. Epist. ad Daumium pag. 122. Tillemont. T. VII. memor. p. 508.

(*b*) Acta Eruditorum 1725. pag. 488. Memoires de la grande Bretagne Tome XIV. page 494.

Romæ 1745. in fol. & Dominicum Georgi in vita Nicolai V. pag. 200. & Cardinalem Quirini in vita Pauli II. ab eodemmet Canense scripta. Vide quoque Ughellum in Episcopis.

Nicolaus Cantlovv, sive *Cantilupus* Anglus Bristoliensis, Monachus Carmelita, atque inde Northampthoniæ Prior defunctus An. 1441. 6. Sept. Ex ejus scriptis laudantur *Ordinis sui Encomium* & *Appendices Historiarum*. Sed librum de antiquitate & Origine Universitatis Cantabrigiensis, sive *Chronica fundationis Cantabrigiæ* vulgavit V. C. Thomas Hearne, Oxon. 1719. 8. ut dicere me memini supra pag. 105.

Thomas de Cantilupo Episcopus *Herefordensis*, cujus Miracula assertione probata enarrantur in Codice MS. 87. Gvilelmi Glynna Baronetti T. II. MStor. Angliæ pag. 52.

Canutus I. Rex Anglorum, Danorum & Norvveganorum ab Anno 1017. ad 1035. cujus leges apud Joannem Bromptonum supra Lambardum in Archæonomia & Speelmannum Tom. I. Concil. Angl. pag. 539. aliosque de quibus pag. 283. 286. tum in Tomis Conciliorum Labbei Tomo IX. Harduini VI. & Veneta Coleti XI.

Robertus Canutus, Crecoladensis, sive, Crickeladensis, rectius (*a*) Græcoladensis, Anglus, Prior S. Fridesvvidæ Augustinianorum Oxoniæ circa A. 1120. (*b*) scripsit *deflorationem historiæ naturalis Plinii* (*c*) ad Henricum I. Anglorum Regem. *Homilias XLI. super ultimam partem Ezechielis* ubi S. Gregorius finivit, ad Reginaldum Gresebianum Canonicum. *De conjugio Patriarchæ Jacob*. *De benedictionibus Jacob & Moysis* ad Gutlandum Monachum: & *Speculum Fidei*. Vide Lelandum c. 213. Baleum III. 4. qui præterea memorat Canuti opus *de matrimonio*. *Commentarios in Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Psalterium*, *Cantica Canticorum*, *Regum libros*, *XII. Prophetas*, *Matthæum*, *Pauli Epistolas & Apocalypsin*. *De utriusque Testamenti sacramentis*. *Sermones* & *Epistolas*, & *libros duos sententiarum Theologicarum*. Eadem ex Baleo repetit Pitseus pag. 234. quem secutus etiam juniorem facit hunc Canutum quam debebat multis annis.

Martianus Mineus Felix Capella, Madaurensis Afer circa A. 470. Romæ scripsit septem libros *de septem disciplinis*, quo titulo eos laudat Alcuinus de septem artibus pag. 1256. His duos præmisit *de nuptiis Philologiæ & Mercurii*, qui per *ænigmaticum epithalamium* intelliguntur a Wibaldo Abbate Corbejensi Epist. 147. Tom. II. veterum monumentorum Edmundi Martene pag. 334. De hoc Capella satis dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ cap. 15. Obscurius scribendi genus illi objicit Ganfredus Canonicus Epistola ad Petrum de Buxeria apud laudatum Martene Tomo I. anecdotorum pag. 506. *Non petimus nos aut lascivire cum Sidonio*, *aut vernare cum Hortensio*, *aut involvere cum Marciano*. Editionem Basileensem Capellæ An. 1532. fol. apud Henricum Petri, habeo a capite ad calcem collatam a viro docto cum insigni MS. Codex septingentorum annorum cum veteri commentario memoratur a Bernardo Pez Tom. III. thesauri anecdotorum parte III. p. 620. Instituerat etiam illustris Leibnitius Capellam post Grotium illustrare, atque in usum Sereniss. Galliarum Delphini edere: sed destitisse ab eo proposito dicitur cum surrepta illi essent, quæ in chartam ad institutum istud conjecerat. *Scriptorem operose in multis ineptum* vocat Nicolaus Heinsius Epistola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. sylloges Burmannianæ pag. 466. quo pag. 460. judice, *mendosa infinita in scriptore doctissimo*, *sed pessime si quis alius habito*:

(*a*) Duæ olim scholæ in duobus prope Oxoniam oppidulis, quorum uni Latinoladæ, alteri Græcoladę nomen impositum, ob Græcas & Latinas literas quæ ibi docebantur. Ita ex Lelando in vita Alfredi Magni Baleus pag. 213.

(*b*) Vide Antonii Wood Athenas Oxoniæ pag. 48.

(*c*) MSS. in Angliæ Bibl. Conf. Oudin. T. II. pag. 1024.

to: cui utinam manus aliquis admoveret. Castigavi certe plurima ex ingenio, nuper illum percurrens, &, si vacaret attente singula examinare, nulla esset pagella in qua non errores multos possim exhibere commissos. Petrus Scriverius ad lib. I. Martialis epigr. 31. vocat *lippitudinem Latinitatis, & nunquam tironibus legendum scriptorem.*

Joannes Capgravius, sive ut Lelando cap. 555. *Capogrevus*, Anglus Ord. eremitar. S. Augustini Provincialis, & Theologus Oxoniensis defunctus Anno 1464. (*a*) alterum *Lyram* dictum notat Elssius in encomiastico Augustiniano p. 336. nam & ipse plerosque S. Scripturæ libros Commentariis illustravit *Pentateuchum* ad Hunfredum, Ducem Claudianum: *Josuam*, *Judices*, *Ruth*, *Regum libros*, ad Joannem Lovum, Asaphensem Episcop. *Psalterium*, *Ecclesiasten*, (*b*) *Esaiam*, *Danielem*, *XII. Prophetas minores*, & *Novum Testamentum*. Scripsit præterea *Manipulum doctrinæ Christianæ*, *De Fidei Christianæ symbolis* libros III. ad Gvilelmum Eliensem Episcopum. *Ordinarias disputationes*. *In quatuor libros sententiarum*, *Determinationes Theologiæ*, *Lecturas per annum*, *Sermones per annum*, *Orationes ad Clerum*, *Librum ad positiones erroneas*, *Epistolas* &c. Denique historici argumenti scripta *Vitam S. Augustini* ad Joannem Gauterofordum, Abbatem fani Joannis Avonæ mediterraneæ: *de sequacibus S. Augustini*, sive de illustribus Augustinianis: *De nobilibus Henricis* libros III. ad Henricum VI. Angliæ Regem: *Catalogum Sanctorum Angliæ* sive *Legendam* editam Lond. 1516. fol. *Vitam Humfredi* Glocestriæ Ducis, Mæcenatis sui, nec non *Chronicon* ex Jo. Tinmuthensi & aliis collectum, ab Orbe condito ad Eduardum IV. qui Anno 1461. regnare cœpit. Pleraque horum MSta in Angliæ Bibliothecis adhuc servantur ut notavit Oudinus Tom. III. p. 2595. & Warthonus ad Caveum ad Annum 1450. qui quoque *vitam S. Gilberti* auctoris Ordinis Sempringhamii, sed Anglice a Capgravio scriptam commemorant.

Joannes Capistranus, sive de *Capistro*, in vico hoc Aprutii natus Anno 1385. discipulus Bernardini Senensis, Ordinis Minor. & circa Annum 1440. inquisitor S. Fidei, & ore ac manu oppugnator Begvardorum sive Begvinorum, Hussitarum, Turcarumque: Legatus Pontificis per Italiam ac Germaniam singulari prædicandi vi ac facultate, diem obiit A. 1456. & deinde Beatorum numero adscriptus est a Gregorio XV. De scriptis ejus non habeo quæ addam notatis a Warthono ad Caveum An. 1440. ab Oudino Tomo III. pag. 2462. & de ineditis atque ab Alphonso Ciccarello ei suppositis a Waddingo pag. 197. Bibl. Ord. Minor. nisi quod apud Antoninum Mongitorem in appendice ad Tom. II. Bibl. Siculæ pag. 22. lego Joannem Antonium Sessam, Panormitanum prælo parata habuisse *S. Joannis de Capestrano Ordinis Minorum Observantium Opera omnia, diuturno labore viginti annorum collecta, notis illustrata & in tomos XVII. digesta in fol.*

Joannes Capistranus, Monachus Silesius qui post An. 1460. vixit, & cujus revelationem addita interpretatione exhibet Joannes Wolfius Tom. I. lectionum memorabilium p. 824. 825. seq.

Robertus Capito, sive *Grosshead*, Episcopus Lincolniensis. infra, *Robertus*.

Cappidus Stavriensis, Frisius Sacerdos circa Annum 920. auctor creditur *vitæ S. Odalphi* Presbyteri qui circa An. 860. vixit vulgatæ a Surio & in Actis Sanctor. XII. Junii. Traditur etiam scripsisse *vitas SS. Lebuini*, *Otgeri* & *Plechelmi*. Nam de *Genealogia Principum*, *Ducum ac Regum Frisiæ*, & *Historia Ecclesiastica gentis Frisonicæ*, quas ei tribuit incendioque absumtas dolet Suffridus Petri, (*c*) video viros doctos non minus, quam de multis aliis ab eo ex antiquitate ultima Frisiorum jactatis dubitare.

(*a*) Pitseus male refert ad Annum 1484.

(*b*) Ita Baleus VIII. 1. Pitseus pag. 672. & alii rectius quam Elssius *in Ecclesiasticum*.

(*c*) De scriptoribus Frisiæ pag. 57.

Capreolus Carthaginiensis in Africa post Aurelium (*a*) A. 430. Episcopus, *Epistolam ad Synodum Ephesinam*, misit per Bessuilam Diaconum quæ exstat in Actis Concilii Ephesini An. 1431. habiti Actione I. Latine apud Baluz. pag. 477. Græce vero & Latine apud Binium, Labbeum, Harduinum, Coletum. Meminit hujus legationis Capreolus ipse in scripto de quo mox: Epistolæ Vincentius Lerinensis pag. 323. commonitorii, & qui nonnulla ejus adducit, sed aliis verbis Latinis, Ferrandus Diaconus in Epistola ad Pelagium & Anatolium. Libellus sive Epistola altera ad Vitalem & Tonantium (*b*) Hispanos *de una Christi veri Dei & Hominis persona contra recens damnatam hæresin Nestorii*, edita primum sed mutila a Baronio ad Annum 431. num. 27. seq. ex veteri Codice Nicolai Fabri, quem Baluzius testatur nunc exstare in Bibliotheca Ecclesiæ Parisiensis. Integram ex Codice Herivallensi, in quo post Leporii libellum emendationis exstabat, vulgavit Paris. 1631. 8. tomo primo opusculorum: ex qua editione recusa est non modo in Sirmondi Operibus, quæ junctim vulgata sunt Lutetiæ & Venetiis, Tomo I. pag. 363. 376. præmissa Hispanorum illorum Epistola, quam per Numinianum ad Capreolum miserant cum hac subscriptione: *Incolumem venerabilitatem tuam nobis Dominus noster Jesus longiorem conservet, Domine sancte ac venerabilis Papa*. Exstat hæc Epistola ex Sirmondi editione non solum in Bibl. Patrum Lugdun. Tom. VII. pag. 5. sed etiam in Tomo secundo Conciliorum Hispaniæ pag. 196. seq. cum notis Cardinalis de Agvirre. Denique *Sermonem de tempore Barbarico* (Vandalis Africam vexantibus) qui exstat in tomo sexto operum S. Augustini edit. Amst. (ad Parisiensem Benedictor.) pag. 453. seq. Tillemontius Tom. XVI. pag. 502. negat Augustinum habere auctorem, sed vel Capreolum hunc, vel Quod vult Deum, vel aliquem ex Presbyteris illius ætatis Carthaginiensibus.

Helius Capreolus Brixiensis Jctus scriptor *Chronicorum de rebus Brixianorum*, tam sacris & Civilibus, ab Urbis exordio ad Annum 1510. libris XIV. in thesauro scriptorum Italiæ Burmanniano Tom. IX. parte VII. Duo postremi libri in hac editione primum lucem adspexere Apostoli Zeni beneficio ex MSS. Codd. Bibl. Ottobonianæ: nam prior editio Brixiens. sine loci nota in fol. tantum priores duodecim libros complexa fuit, desinentes in An. 1500. Eam solam vidit Vossius, testatus duorum postremorum Codicem MS. fuisse apud Dominicum Molinum. Idem pag. 822. notat Capreolum hunc obiisse Annum 1519.

Joannes Capreolus Gallus, Ord. Prædic. in Ruthenensi Conventu rebus humanis valedixit An. 1444. Scripsit *in IV. libros Sententiarum* pro Thoma adversus Joan. Scotum, Petrum Aureolum, Nominales, aliosque Thomæ adversarios Venetiis 1483. edente Thoma de Sancto Germano, quatuor Voll. nitide in fol. inde ibid. 1514. 1519. 1589. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 796. ubi etiam de Compendio quod ex vasto hoc opere instituerunt facere Paulus Soncinas, Isidorus de Isolanis & Silvester Prierias.

Bartholomæus de Capua, Jctus qui Neapoli Jus Civile docuit, diemque obiit Anno 1316. ita enim *bis octo* in ejus epitaphio accipiendi apud Pancirollum quem si placet vide lib. 2. cap. 48. de Juris interpretibus.

Joannes de Capua, circa Annum 1262. ex Hebraico vertit, & Matthæo tituli S. Mariæ in Porticu R. E. Cardinali dedicavit *Directorium humanæ vitæ*, quod ait ex lingua Indorum versum in Persicam, inde in Arabicam & ex Arabica in Hebræam. Prodiit sine loci & anni no-

(*a*) Non post *Quod vult Deum*, qui Capreolo successit. Vide notas ad Augustinum Tom. VI. editionis Amstelodamensis pag. 845. Tillemont. Tom. XVI. memor. p. 495. seq.

(*b*) Sirmondus *Constantium*.

nota in fol. Directorium hoc continet notum librum *Culila & Dimna* ſive Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην, de cujus variis verſionibus & interpretibus dixi Volum. VI. Bibliothecæ Græcæ pag. 460. ſeq. Inſignem in illo apologorum Sinenſium numerum contineri, præclaraque ſcientiæ moralis ac politicæ præcepta lepidarum fabularum more propinari notavit David Millius Oratione erudita de fabulis Orientalium, Trajecti 1716. 4. edita p. 16.

Thomas de Capua, ab An. 1216. ad 1243. Cardinalis, ſcriptor variorum *hymnorum* (de quibus G. Joſeph Eggs in purpura docta pag. 134.) & *Summæ dictaminis* varii argumenti jocoſi ſeriique proſa & rhythmo, de qua MS. in variis Bibliothecis Oudinum ſi placet vide Tom. III. pag. 87. ſeq. Vide Thomas.

Caradocus Monachus Ordinis Benedict. Lancarovanenſis circa Annum 1150. ſcripſit *Hiſtoriam Britonum* ſive *Britannorum ſucceſſiones*, ſive ut eſt in diſticho veteri apud Pitſeum, Voſſium, alioſque:

Hiſtoriam Britonum doctus ſcripſit Caradocus
Poſt Cadvvalladrum regia ſceptra notans.

Latine non Britannice ſcripſiſſe perſuaſit ſibi Lelandus c. 162. qui editurum quoque ſi uſpiam extet, opus illud recepit. Uſque ad Cadvvalledrum Regem Venedotarum ſive ad An. 676. hiſtoriam produxerat *Gualterus Calenius* de quo ſupra. Cadvvalladro Idvvalla ſucceſſit. Hiſtoria Caradoci MS. in variis Angliæ Bibliothecis, ſicut *Vita Gildæ Albanii* quoque, vide Uſſerii Antiquit. Britannic. pag. 442. Oudinum Tomo II. pag. 1415. ſeq. Librum *de ſitu Orbis* & *Commentarium* in *Joannis Merlini Prophetiam* memorant Baleus centur. 2. cap. 87. & Pitſeus pag. 215. qui teſtatur Vitam Gildæ Caradocum hoc concluſiſſe diſticho:

Hiſtoriæ veteris Gildas luculentus arator
Hæc retulit, parvo carmine plura notans.

De vita Caradoci vide infra, *Sylveſter Gyraldus*.

Pontius Carbonellus, de Bottingata, Catalanus, Ordinis Minorum, deceſſit e vita circa Annum 1297. Compoſuit *Commentarios in univerſa Biblia ex ſanctis Patribus*, ſive *Catenas* nondum editas quod ſciam, niſi quod *Catenam auream in quatuor Evangelia*, editam plus ſimplici vice ſub *Thomæ* Aquinatis nomine, huic Carbonello quidam adſcripſere. Opus integrum lucem nondum vidit, ſed octo magnis tomis in Bibliotheca Toletana Fratrum Minorum aſſervatur. Vide Waddingi Annales ad An. 1297. & Bibliothecam p. 295. Oudinum Tom. III. p. 580.

Joannes de Cardalhaco ex Archiepiſc. ab An. 1360. Bracarenſi Toloſanus ab Anno 1378. ad 1390. de quo accurate Baluzius ad Papas Avenionenſes Tom. I. pag. 1323. ſeq. & ex eo Oudinus T. III. pag. 1079. ubi etiam de legationibus ejus & de Codice *Orationum* necdum edito.

Henricus Caretus ſive de *Carreto*, aliis de *Caleto*, Ordinis Minor. Epiſcopus ab An. 1300. Lucanus, qua ſede excidit cum a Petri Corbarii Anti-Papæ & Ludovici Bavari partibus adverſum ſe ſtetiſſet. Ejus *Logica & Modus atque reſolutio S. Scripturæ in Ezechielem Prophetam* An. 1316. dicata Joanni XXII. MSta in Bibliotheca Colbertina. Vide Oudinum Tom. III. pag. 806. * Synodi Lucenſis ab eodem celebratæ conſtitutiones ex membranaceo Lucenſi codice ego vulgavi in meo Conciliorum ſupplemento Tom. IV. pag. 307.

Ægidius Carlerius, qui Ann. 1414. Baſileenſi Concilio interfuit, Decanus ab Anno 1431. ad 1472. Cameracenſis, ſcripſit *Conſultationes Caſuum* ſportam ſportulamque Bruxell. 1478. fol. & alia quæ in MS. Collegii Navarrici, Collegii Pariſ. exſtant, atque recenſentur a Launojo in hiſtoria Regii Navarræ Gymnaſii p. 581. ſeq. (& Tom. IV. Opp. edit.

edit. Genev. Part. 3. lib. 2. cap. 4.) & apud Oudinum Tom. III. pag. 2552. sq. In memoriam mihi hic vocat *Antonium Carlerium*, longe recentioris licet ætatis nec scriptis nobilis, cui idem Launojus epitaphium posuit libro septimo Epist. 2. pag. 623. non indignum quod & hoc loco legatur:

Sta viator & vide.

Hic jacet Antonius Carlerius, Lauduni in Belgica secunda, honestis ac religiosis parentibus natus; Facultatis Theologiæ Parisiensis Baccalaureus: Basilicæ sanctæ Mariæ Canonicus, & Ecclesiolæ beati Martini ad eandem Basilicam Curio; innocentissimæ & actuosissimæ juxta vitæ: Duobus his plusquam par titulis, si tamen alter ob plebis reditusque paucitatem id nominis meretur: absolutum Christianæ humilitatis exemplar; vir simplicitatis eminentissimæ, incomparabilis modestiæ, cum in arduis fere nihil sibi sumeret, permulta si voluisset, diuturni usus magisterio, & acquisitæ scientiæ jure sibi sumpturus: In tantum frugi, ut quotidianus & domesticus victus non multum abesset a jejunio præ ciborum parcitate: Assiduus & indefessus catechistes, cum publice tum privatim: Sermocinatus vulgariter nec ulli nec usquam fuit fastidio, auribus & animis in dies audiebatur pronioribus. Hierarchicum deperiit ordinem, obedientiam & veteris disciplinæ instaurationem: Contentus nusquam magis visus, aut hilarior, quam cum varia Episcopi pro negotiis piis mandata identidem perficeret seu in urbe, seu in pagis: Inimicarum charitatis litium fugitans; exortarum inter privatos rixarum pacificator humanissimus; ad captivorum, rei capitalis damnatorum, miserorum & oppressorum quorumlibet consolationem paratissimus; advolabat, non currebat; ubique locorum acceptissimus, ac propter ingenuos mores ne malis quidem invisus aut molestus habitus. Omnibus præsto fuit, quibus potuit; divitibus, egenis, qua cognitis, qua incognitis, cæteris in Clero, in Monasteriis, in Nosocomio, in Gerontocomio degentibus: Nulli defuit, si deesse non potuit, in damno positum ducens tempus omne, quod in Dei gloriam, vel in privata publicave Eccesiæ commoda non insumebat. Eo tandem Divini amoris incensus ardore, ut quod bonum præstare licuit, semper præstiterit, & quod malum, ne fieret, impedire liberum fuit, semper impediret: Et sic omnia factus omnibus, & jamdudum impletis vere Christiani hominis partibus universis, & cœlo maturus, ut immortalis illic viveret, hic inter mortales vivere desiit, Anno ætatis suæ LVII. Christi MDCLXIX. pridie Idus Majas.

Carminii liber secundus de Italia laudatur a Macrobio V. 19. Idemque videtur Vossio quem Servius ad Æneid. V. 233. ait *de elocutionibus* scripsisse. Laudatur ab eodem Servio ad Æneid. VI. 638. 862. VIII. 406.

Carolus Bovillus, Gallus, ex Samarobrina Veromanduorum metropoli, quam ipse in Epistola ad Badium pag. 52. seq. describit. Canonicus Noviodunensis clarus An. 1500. ac deinceps: varia scripsit quæ studium ingeniumque ejus atque *ecstases* interdum etiam, ut vocat Naudæus (*a*) *profundiorum meditationum* testantur. Parisiis 1503. quidem lucem vidit *Metaphysicum introductorium*, & cum Jacobi Fabri, quem alibi Præceptorem suum appellat, introductione in Arithmeticos Boethii libros (*b*) & Astronomico prodiere Bovilli *Geometricæ introductionis* libri VI. & libelli *de circuli quadratura*, *De cubicatione sphæræ*, & *introductio in Perspectivam*, quæ exstat etiam in appendice Margaritæ Philosophicæ cum *epitome rerum Geometricarum* ex Bovilli introductione per Joannem Cæsarium. Basil. 1535. 4. Introductio Geometrica etiam Paris. 1587. 8. & Gallice 1514. 4. In ejusdem operibus apud Henricum Stephanum avum editis Paris. 1510. fol. exstant:

1. Li-

(*a*) Naudæus Apologia pro Magis pag. 521.
(*b*) Vide Maittairium Tom. II. annal. typograph. pag. 216. 255.

1. Liber *de intellectu* Angelico & Humano, & utriusque speculari natura & illustratione a Deo, ita ut hominis intellectus, sensu posterior, Lunam, Angelicus prior sensu, Solem referat: & intellectus sit unitas memoriæ, memoria vero unitas intellectus. Ad Franciscum Hallevvin, Pontificem Ambianorum. pag. 3.

2. Liber *de sensilibus* ad Carolum de Genlis, Præsulem Noviodunensem. pag. 22. ubi de cognitivis animæ *viribus* sive *potentiis*, tactu, gustu, olfactu, visu, auditu, imaginatione, ratione, intellectu ac mente, nec non de *objectis* ejusdem, loco, sapore, odore, colore, sono, corpore, anima, Angelo & Deo. In hoc libro pag. 25. b. & 48. Orbem Solis verum esse Mundi medium disputat, & Terram ac Firmamentum in extremis versari. Tractat etiam pag. 36. seq. de somno duplici, interiore & exteriore. Sed cum Mundum vult esse animal, pag. 41. b. mira ejus est philosophandi ratio, cum in Sole & Planetis *sensus*, in Stellis *imaginationem* hujus animalis contendit consistere. Animæ substantiam unitrinam, tribus circumvallatam orbibus, proprio intellectuali, corporeo & Mundano, indeque trinam vitam hominis contemplativam, activam, factivam. Sine sensuum præsidio nullam posse hominem ab homine neque sensibilium neque intelligibilium adipisci disciplinam. pag. 54.

3. Liber *de Nihilo* ad Jacobum Vitriacum, Cancellarium Borbonium. pag. 63. in quo inter alia, quod Materia est Entis & Nihili medium, & ad Deum omnia nihil sunt, nec ipse creatione omnium est immutatus. Concludit denique de Theologia affirmativa differens, verissimam & summam Theologiam esse doctam ignorantiam: (quod citra Divini Verbi Lumen subtilissimus quisque libenter est confessus.) Hic Bovilli liber recusus exstat cum Martini Schoockii tractatione Philosophica, & Jo. Passeratii carmine de nihilo, cum ejusdem Schoockii notis Groningæ *1661*. 8. Hunc miror non addidisse *hecatodiam* sive versus elegiacos centum, (disticha (*a*) quinquaginta) quæ de eodem argumento Bovillus pag. 75. b. ad calcem libri subjecit, dicavitque Nicolao Grambusio S. Theologiæ Professori.

4. Commentarius in *Jacobi Fabri*, Stapulensis introductionem *Artis Oppositorum*, sive *Logodædalia* ad Franciscum Mellodunensem, delectum Præsulem Atrebatensem. pag. 77.

5. *De generatione* ad Ludovicum Borbonium, Antistitem ac Ducem Laodunensem. pag. 97. ubi inter alia disputat materiam totam simul esse creatam & totam simul elementatam. Etiam huic libro *hemihecatodiam*, hoc est versus hexametros quinquaginta de eodem argumento subjecit.

6. *De sapiente*, sive de præstantiore gradu hominum qui non tantum sunt, ut terra, vivunt ut aqua, sentiunt ut aer, sed etiam intelligunt ut ignis, veraque bona sectantur pag. 117. ad Gvilelmum Briconetum Præsulem Lodovensem. De immortalitate animi, & futura corporis instauratione cum dixisset pag. 124. Sapientis mentem immortalitate plenam concludit quasi juge esse Convivium, speculum Universi pag. 132. b. Bene autem est quod melioribus argumentis edocemur de SS. in Deo Trinitate quam ex signis illis sensibilibus quæ congerit Bovillus pag. 134. seq. & quod pag. 131. b. omnem cognitionem disputat aliquo modo Trinitatem esse. Deum fontem Lucis, Angelum primum Lucis speculum pag. 140. hominem per angelicum transparentiam pag. 141. b. Sol purus ac sine specie intellectum Angelicum, Luna maculosa humanum refert p. 143. secundam & ultimam Dei imaginem.

7. *De numeris* sive de proprietatibus ac mysteriis duodecim numerorum pag. 148. b. ad Germanum Ganajensem, Præsulem Cadurcensem. Sunt in his, sicut & in Epistolis Bovilli, quædam non ablu-

(*a*) Non centum, ut Hendreichius.

ludentia ab argutationibus Pythagoricorum, qualia apud Nicomachum & in Jamblichi Theologumenis Arithmeticæ, Meursiumque & Petrum Bungum: Sed & in Jodoci Clicthtovei opusculo de mystica numerorum significatione, Parisiis 1514. 4. Plane autem ludit operam Bovillus, quando pag. 162. b. seq. mirificis argumentis multus in eo est, ut numerum senarium atque inde *666*. ex Apocalypf. XIII. 18. numerum hominis esse doceat, uti septenarium, numerum Divinitatis. Epist. 1.

8. *Epistolæ XX.* Bovilli & aliorum ad Bovillum, V. Germani de Ganay, IX. Francisci Ximenes, Cardinalis, XIII. XIV. Nicolai Horii, XVII. Jacobi Fabri, Stapulensis, & XIX. Alani Varenii. In tertia ad Germanum de Steganographia Trithemii ita sinistre judicat, (*a*) ut Magum non dubitet fuisse Trithemium & nulla parte Philosophiæ insignem, cum bonus Trithemius maximas laudes Bovillo non inviderit, & a Magiæ crimine libenter absolvant qui Trithemium ejusque Steganographiam noverunt. Epistola X. Ximenio gratulatus victoriam Oranensem, narrat Sophim Regem Persarum baptizatum & sub Christi militaturum vexillis, & Epistola XII. de Nicolao de Saxo, eremita Helvetio, sine omni cibo ac potu vixisse duos & viginti annos, cujus visionem ex Bovillo repetit etiam Joannes Wolfius Tom. II. lection. memorabil. pag. 19. Epistola XV. de Veneto quodam pio viro hymnos perdulces canente ex tempore, qui Romæ vilibus opertus fracellis Romæ Verbum Dei publice extulit ac prædicavit, testatus damnandos omnes, qui non egerint pœnitentiam. Epistola XVIII. pro animæ incorruptibilitate, quam Epistol. XX. ita describit, ut Deum statuat fontem animarum, a quo in corpora mittantur, atque a corpore separatæ iterum in Deum refluant, donec olim sociatæ denuo corporibus suis æterna sponsatione jungantur.

9. *De perfectis numeris* ad Jacobum Fabrum, Stapulensem pag. 172.

10. *De Mathematicis*, sive *Geometricis rosis*, eidem medio circulo plures alios secantes circumscribentibus p. 180. ad Jodocum Clichtoveum, quem alibi Præceptorem suum appellat.

11. *De Mathematicis Corporibus*, ad Petrum de Gorris, Medicinæ Doctorem, pag. 185.

12. *De Mathematicis Supplementis*, sive variis Problematibus Geometricis ad Remundum Bucherium Jurisperitum pag. 192. b. 198.

Præterea Lugduni 1531. 8. prodiere: 1. Commentarius in Psalm. CXLVII. *Lauda Hierusalem Dominum*. 2. in Psalm. CXVI. *Laudate Dominum omnes gentes*. 3. *de concertatione & arca peccati*. (*b*) & 4. *de septem vitiis humanis*.

Parisiis apud Badium Ascensium 1511. 1514. 4. 1. *in primordiale Evangelii Johannis* Commentarius per propositiones XXX. quarum ultima, *plenum Gratiæ & Veritatis*. 2. *Vita Ræmundi Lullii*, Eremitæ. 3. *Epistolæ* (aliæ a superioribus) XLIII. ad diversos, in quibus etiam illud pag. *62*. & *63*. repetitur de Nicolao de Saxo, *per annos duos & viginti incibato & nullo intus liquore suffuso*. Johannis Labinii quædam Epistolæ ad Bovillum leguntur pag. 74. 75. b. 73. b. De colorum ordine in cauda pavonis, elementa quatuor referentium, jucunda sunt, quæ differit Bovillus pag. LXXX.

Samarobrinæ An. 1520. *Supputatio septem ætatum Mundi*, sive *Chronicon breve*.

Parisiis 1521. *Responsiones ad IX. quæsita Nicolai Paxii* Balearici, sive Majoricensis.

Commentarius in *Orationem Dominicam*.

Dialogi, 1. *de animæ immortalitate*, 2. 3. *de resurrectione*, & 4. *de Mundi excidio*. Parisiis 1551. 4.

Quæstionum Theologicarum Libri VII. cen-

(*a*) Eandem Epistolam dedit Mich. Maittaire T. II. annal. typograph. p. 210.

(*b*) Vide Hendreichium pag. 682. pandect. Brandeburg.

centenis singuli quæstionibus. Parisiis 1513. fol. Liber 1. de Deo. 2. de creatione Angelorum. 3. de creatione materiæ & universi. 4. de voluptatis paradiso & exilio protoplastorum. 5. de Diluvio, regnis Mundi & humanæ mentis notionibus atque habitibus. 6. de veteri Testamento ab Abraham ad Christum & de Hebræorum statu. 7. de Verbi incarnatione, Christi in terris conversatione & utriusque Testamenti Concordia. His subjiciuntur *Dialogi duo de S. Trinitate*, Christiani cum Judæo *Boneto de Latis*, *Medico*, ad eximium Philosophum, Jacobum Fabrum, rectarum litterarum decus. Et Liber *de Divinis Prædicamentis*, sive: Quid sit Deus; quantus, qualis, cujus Deus sit; quid agat, quid patiatur, ubi, quando sit & quis ejus situs habitusque?

De raptu Pauli, quæ tractatio auctior recusa 1531. 8. cum dissertatione *de Prophetica visione*, (quam solam nummo aureo emtam Parisiis scribit Simlerus) nec non 1589. 8. additis *de Voto*, *de libero arbitrio*, & *de differentia Orationis*, quæ tria etiam prodierant 1529. 8. De postremo hoc argumento itidem Epistolæ duæ postremæ inter editas a Badio, & liber Parisiis excusus apud Robertum Stephanum 1533. 8. *de differentia vulgarium linguarum & Gallici sermonis varietate*, ex nationibus diversis, quæ per Gallias transiere, vel in ea resederunt. Quæ voces apud Gallos sint factitiæ vel barbaræ, quæ item origine illis familiares, & de allucinatione Gallicanorum nominum &c. Conferenda etiam quæ ad Bovilli tabulas vocum Gallicanarum notavit Wolfgangus Hungarus. Argentorat. 1583. 8.

Theologicarum Conclusionum libri X. Parisiis 1504. 1513. 4. Venetiis 1515. fol.

· *Physicorum elementorum libri decem*, quorum singulorum capita decem singula sunt digesta decem propositionibus, Parisiis 1510. fol.

Libellus *de constitutione & utilitate artium humanarum*. Paris. 4.

Proverbia & sententiæ cum Gallica versione & Latino Commentario. Paris. 1531. 1557. 1587. 8.

Antequam Bovillum relinquam, juvat ejus Epistolam apponere, qua mihi videtur quæstionem nostro tempore præclaris ingeniis agitatam non absurde illustrare.

Carolus *Bovillus* Philippo *Noserio*
Doctori Theologo S.

Oborta quadam die inter nos de creatione Mundi disceptatione, dicebas quamplurimos in eam opinationem confluxisse, quę Deum ab æterno potuisse omnium creationem absolvisse testatur. Ego vero haud omnino huic assertioni adversatus, subjunxi Deum ab æterno secundum adjacentiam quidem potestatis, (a) *non tamen secundum ipsius operis executionem potuisse creare universa. Secundum adjacentiam potestatis dico, quia Deus est æterna omnium creaturarum potestas, qui semper & ab æterno id potuit, quod postea actu complevit. Secundum executionem vero operis, intelligo Deum nequaquam potuisse ab æterno perfecisse universa, haud propter ipsius Dei naturalem quandam impotentiam, & infirmitatem, sed satius ob creaturarum alteritatem, & earum ab sui Creatoris consubstantialitate substantialive unitate prolapsionem, quod multis causis ostendemus.* Prima: *Æternitas cum infinitate substantiæ convertitur: sunt enim ambæ æquales, & soli Divinitati propriæ. Quapropter Creaturam æternitate metiri, hoc est dicere, illam potuisse ab æterno subsistere, est & illius substantiam statuere immensam. Qui enim Creatoris & Creaturæ durationes & permanentias æquaverit, debet & amborum exæquare substantias.* Secunda: *Idem est, potuisse ab æterno aliquam esse creatam substantiam, ei quod est posse extra Divinam substantiam esse aliam substantiam actu immensam. Si igitur haud potest Deus aliquod extra se immensum: neque is potest extra se substantiam creare æternam.*

 Ter-

(a) Confer Origenem 2. περὶ ἀρχῶν cap. 2. pag. 758. & Maimonidis Doctorem dubitantium lib. 2. cap. 25.

Tertia: *Cum duplex sit Divina operatio, quædam quidem naturalis & consubstantialis, alia vero inconsubstantialis & voluntaria: illam solam æternitate, istam vero tempore aut ævo volumus esse metiendam. Divinus enim arcanus & interior processus, æternus: exterior vero, temporarius aut æviternus.* Quarta: *Implicat contradictionem, creaturam esse ab æterno, & eam esse creaturam. Nam Creatura, ut hujusmodi, est opus & opificium Creatoris, divisum & separatum ab ipsius Creatoris substantia: & nequaquam ex illa, sed ex nihilo & non ente ab eo productum. Atqui omne opus cum a mente prodeat sui Opificis, debet ipsius Opificis Mens & voluntaria operis causa, ipso suo opere, tam substantia quam duratione esse eminentior ac prior: quemadmodum humanam mentem, cunctarum suarum notionum opificem, dicimus natura & duratione cunctis suis notionibus esse priorem, & aliquamdiu subsistere inanem & vacuam, postea vero eandem, suapte industria, variis speciebus propria replere & exornare scrinia. Sic & Divina Mens dicenda est aliquamdiu, ut ab æterno & toto primo ævo substitisse sola, tanquam exteriore creaturarum opere inanis & vacua: quæ demum ultro omnia parturivit. Et sicut qui dixerit aliquam notionem ac speciem inesse humanæ menti a natura, negat illam esse humanæ mentis opificium: ita & qui senserit aliquam Creaturam aut esse, aut potuisse fieri ab æterno, negat eandem Creaturam, esse Divinæ Mentis opus.* (*a*) Quinta: *Cum hæc tria ad invicem convertantur, æternitas, immensitas & substantiæ identitas: necesse est, ut si Creatura potuit ab æterno subsistere, hæc & immensa sit, & Auctori suo consubstantialis. At vero esse consubstantiale, est penitus a Creatura alienum, utpote, quod proprium est, duntaxat arcanorum Dei partuum, ut Filii & Spiritus Sancti.* Sexta: *Creaturam potuisse ab æterno subsistere, mysticum Divinæ Trinitatis numerum scindit ac divellit. Arguit insuper, Deum esse imperfectum, tanquam qui æterna alicujus exterioris substantiæ præsentia indiguit, non habens intra semetipsum circa quod æterne ageret. Qui igitur voluerit Deum aut esse perfectum, nullius exterioris substantiæ indigum, aut Deum a Deo cadere non posse: necesse est, ut Creaturam non potuisse ab æterno subsistere fateatur. Ob eas itaque, quas adduximus, causas liquet, nullam Creaturam posse in æternitate locum habere. Vale. Ex Carlopontano vico, secunda die Aprilis A. MDXIII.* * Nescio quid hoc sit operis *Geometricæ introductionis* libri VI. excusi Parisiis an. 1503. In Bibliotheca collegii mei extat: *Caroli Bovillii Samarobrini Geometricum opus duobus libris comprehensum*, editumque Lutetiæ An. 1557. cui præmittitur ejusdem Bovillii præfatio signata Novioduni idibus Februarii An. 1552. Quam multum hæc a designato hic libro distant.

Carolus Magnus, Pipini, qui *brevis* a statura vocabatur, filius, nepos *Caroli Martelli*, non tam propter staturam corporis, (*b*) quam propter virtutis & rerum gestarum excellentiam *Magni* (*c*) meritus cognomen, Patri ex Majore domus, post exauctoratum A. 752. Childericum Regi Francorum, successit A. 768. relicta fratri *Carolomanno* parte altera regni, cui patruus *Carolomannus* præfuerat, donec defuncto post biennium fratre etiam illam obtinuit, ac deinde Anno 800. a Leone III. Pontifice Romæ coronatus est Imperator, isque & Augusti nomen accepit: rebus vero humanis valedixit An. 814.

(*a*) Vide Lactantium lib. 7. cap. 2. Isaacus Barrovv Tom. IV. Operum pag. 24.

Divina Virtus aut senior foret
Æternitatis fontibus ipsius,
Aut conferetur prolis ætas
Dantis eam senio Parentis.
Creatus Orbis filius est Nihil,
Est ante prolis mater originem,
Æternitas est ante nullum,
Ergo recens habeatur Orbis.

(*b*) *Septem suorum pedum proceritatem ejus constat habuisse mensuram.* Eginhardus in vita cap. 22. ubi conferenda quæ præclarus Schminkius annotavit.

(*c*) Carolum Calvum quoque & Carolum Crassum *Magni* cognomento, velut hereditario, usos fuisse probant ad Eginhardum Goldastus & Bessellius.

814. Imperii 14. regni 46. ætatis 72. Quæ prudenter domi ac pie, quæ fortiter magna gesserit adversus Longobardos in Italia, quorum regnum A. 774. delevit, adversus Saracenos in Hispania: tum in Hunnavares, Saxones, & eorum ducem fortissimum Witekindum, quem ad Christi sacra adduxit, in Slavos etiam aliasque Gentes, præstat silere quam pauca dicere: non minus de singulari ejus ac felici studio colendæ, suadendæ & amplificandæ Christianæ Religionis, unde Sanctis post mortem adscriptus est A. 1166. Ecclesiarum condendarum, scholarum instituendarum, Legum saluberrimarum auctor nobilis ac vindex: litterarum quoque instaurator, ipse earum minime imperitus, & linguæ patriæ excolendæ magnus suasor atque exemplum. *Erat eloquentia copiosus* (*a*) *& exuberans, poteratque quicquid vellet apertissime exprimere. Nec patrio tantum sermone contentus, sed & peregrinis linguis ediscendis operam impendit: in quibus Latinam ita didicit, ut æque illa ac patria lingua orare sit solitus: Græcam vero melius intelligere quam pronunciare poterat. Adeo quidem facundus erat, ut etiam didascali munus subiisse appareret. Artes liberales studiosissime coluit, earumque doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In discenda Grammatica* Petrum Pisanum *diaconum senem audivit, in cæteris disciplinis* Albinum *cognomento* Alcvinum *item Diaconum de Britannia, Saxonici generis hominem, virum undecunque doctissimum, præceptorem habuit: apud quem & Rhetoricæ & Dialecticæ, præcipue tamen Astronomiæ ediscendæ plurimum & temporis & laboris impendit. Discebat & artem computandi, & intentione sagaci syderum cursum curiosissime rimabatur. Tentabat & scribere,* (*b*) *tabulasque & codicillos ad hoc in lectulo sub cervicalibus circumferre solebat, ut cum vacuum tempus esset, manum effigiandis litteris assuefaceret. Sed parum prospere successit labor præposterus, ac sero inchoatus.* Idem Eginhardus: (*c*) *Inter cœnandum aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei historiæ & antiquorum res gestæ. Delectabatur & libris S. Augustini, præcipue iis, qui de Civitate Dei prætitulati sunt.* Et alio loco: (*d*) *Legendi atque psallendi disciplinam diligentissime emendavit, erat enim utriusque admodum eruditus, quanquam ipse nec publice legeret, nec nisi submisse & in commune cantaret.* Et cap. 29. *Post susceptum imperiale nomen cum adverteret multa legibus populi sui deesse (nam Franci duas habent* leges, *plurimis in locis valde diversas) cogitavit quæ deerant addere, & discrepantia unire, prava quoque ac perperam prolata corrigere. Sed in iis nihil aliud ab eo factum est, quam quod* pauca capitula *& ea imperfecta legibus ad-*

 di-

(*a*) Idem Eginhardus cap. 25.

(*b*) Incredibile videtur omnino scribendi imperitum fuisse Carolum, nisi quis velit apud Eginhardum cap. 29. *antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, scripsit & memoriæ mandavit,* verbum *scripsit* interpretari *scribi fecit.* Sed non perinde facile est eludere locum Concilii apud S. Macram A. 881. habiti, apud Sirmondum Tom. III. Concil. Galliæ pag. 514. *Sicut quidam nostrum ab illis audivit, qui interfuerunt, qui regnum Francorum nobiliter ampliavit, & per annos XLVI. feliciter rexit, & sapientia tam in sanctis Scripturis quam & in legibus Ecclesiasticis & humanis reges Francorum præcessit, nullo unquam tempore sine tribus de sapientioribus & eminentioribus Consiliariis suis esse patiebatur, sed vicissim per successiones, ut eis possibile foret, secum habebat, & ad capitium lecti sui tabulas cum graphio habebat & quæ sive in die, sive in nocte de utilitate sanctæ Ecclesiæ, & de profectu ac soliditate regni meditabatur, in eisdem tabulis adnotabat, & cum eisdem Consiliariis, quos secum habebat: & quando ad placitum suum veniebat, omnia subtiliter tractata plenitudini Consiliariorum suorum monstrabat, & communi consilio illa ad effectum perducere procurabat.* Libenter autem fateor, cum virorum doctorum hariolationes super hoc Eginhardi loco considero, non esse in illis, quæ ex asse mihi satisfaciat, quibus scribere, vel *pingere* est, quæ Baudelotii est sententia, ut Græcis γράφειν, vel, ut cum Lambecio Clarissimus Schminckius, *Calligraphiæ dare operam,* vel, ut Joannes Joachimus Frantzius malebat, *siderum cursum describere,* de quo proxime scilicet Eginhardus erat locutus: vel Græce scribere, ut Albericus in Chronico p. 124. vel denique Operibus scribendis ire per ora virum, quod novissime celeberrimo Heumanno in mentem venit.

(*c*) Eginth. cap. 24.

(*d*) id. cap. 26.

didit. *Omnium tamen* nationum quæ sub ejus ditione erant, jura *quæ scripta non erant*, *describere*, *ac litteris mandari fecit*. *Item* barbara & antiquissima carmina, *quibus* veterum regum actus & bella *canebantur*, *scripsit*, *memoriæque mandavit*. *Inchoavit &* Grammaticam patrii sermonis. Mensibus *etiam juxta patriam linguam nomina imposuit*, *cum ante id tempus apud Francos partim Latinis*, *partim Barbaris nominibus appellarentur*. *Item* ventos *duodecim nominibus propriis insignivit* &c.

I. Scripta Carolina.

Caroli M. *Constitutiones præcipuæ tam Ecclesiasticæ*, *quam Politicæ* a *Lothario* ejus nepote in epitomen redactæ & ex MSto Codice Cœnobii Teghernseensis in Bavaria, evulgatæ Caroloque Quinto Imperatori & Ferdinando Cæsari inscriptæ ac notis illustratæ a *Vito Amerbachio*. Ingolstadii 1545. 8. & cum ejusdem Amerbachii notis, ad calcem Epistolarum *Hincmari* Rhemensis, quibus *Theodulfi* Aurel. Epistolam ad Presbyteros parochiæ Aurel. & *Vitam S. Wigberchti* Abbatis Friteslariensis, & *S. Hildegardem* Abbatissam de vita B. Roberti Confessoris e Lotharingiæ Principibus oriundi, & quandam Bingionum Ducis addidit *Joannes Busæus*, Noviomagus Soc. Jes. Moguntiæ 1602. 4.

Caroli M. & Ludovici Pii Capitula, sive Leges Ecclesiasticæ & Civiles ab *Ansegiso* (*a*) Abbate & *Benedicto* Levita collectæ libris VII. adjectis etiam aliis eorundem Regum & Caroli Calvi Capitulis ex Bibliotheca *Pithœana*, Parisiis 1588. 8. & ex auctiore editione 1603. atque iterum 1620. 1640. 8. In Præfatione testantur Pithœi fratres eadem hæc Capitula ante XL. annos edere instituisse *Johannem Tilium*, *virum magno judicio præditum ac rerum Francicarum scientissimum*, sed post ejus obitum pauca tantum folia in aliorum manus devenisse, quibus & prudentissimos ac diligentissimos viros, qui Romæ Gratiani collectioni recognoscendæ recensendæque præfuerunt, libenter usos constiterit. Libri illi septem ex Pithœana editione repetiti in *Friderici Lindebrogii* Codice Legum antiquarum, Francofurti 1613. fol.

Locupletissima Constitutionum Caroli Magni collectio digesta atque illustrata a *Stephano Baluzio* in Capitularibus Regum Francorum, Parisiis 1677. fol. ubi Ansegisi quoque Tom. I. pag. 697. Quæ singula in illo opere præterea exhibeantur, ea ordine exposita sunt Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 86. & pag. 493. seqq. Uberrimam autem & accuratam notitiam Diplomatum, Constitutionum, Conciliorum, Donationum, Epistolarum, chartarum & Documentorum, ad historiam Caroli M. facientium ordine descripta temporis, ab Anno 769. ad 814. indicatis auctorum locis, ubi singula reperiantur, Lector reperiet ad calcem Tomi secundi historiæ Imperii Germanici Germanicorumque Imperatorum, quam patria lingua, apparatu, delectu & industria incredibili concinnavit vir illustris *Henricus de Bunau*, Lips. 1732. 4. pag. 873. 930.

Caroli M. Epistola, qua *Offæ* Merciorum Regi mittit decreta Synodi Nicænæ secundæ, apud Spelmannum Tomo primo Concil. Britannic. pag. 305. seq.

Epistola *ad Elipandum & cæteros Episcopos Hispaniæ*, aliaque in *Francofordiensi* Synodo An. 794. in Tomis Conciliorum, & apud Sirmondum, qui plura etiam exhibet, in Conciliis Galliæ Tomo II. pag. 161. 192. seqq. & Agvirrium Concil. Hispan. Tomo III. pag. 110. &c. nec non in Goldasti Imperialibus decretis de cultu Imaginum, Francofurti 1608. 8. pag. 61.

Capitulare de *Imaginibus* non frangendis nec adorandis, sed ornamenti & memoriæ causa habendis, in eadem Francofurtensi Synodo, auspiciis Caroli,

(*a*) De hoc supra pag. 111. Hujus quatuor libros Parisiis 1550. impressos laudat Flacius pag. 120. Catalogi testium Veritatis, excusi A. 1556. 8.

li, Romam missum & distinctum in *libros quatuor* hoc titulo: *Opus illustrissimi & excellentissimi seu spectabilis Viri, Caroli, nutu Dei, Regis Francorum, Gallias, Germaniam, Italiamque, sive harum finitimas Provincias Domino opitulante regentis: Contra Synodum* (Nicænam II.) *quæ in partibus Græciæ* (An. 787.) *pro adorandis imaginibus stolide sive arroganter gesta est*. De hoc opere ita Georgius Cassander Epistola ad Joannem Molinæum data, A. 1560. pag. 1103. Operum: *Quatuor illos libros adversus Synodum Græcorum de adorandis imaginibus Nicææ habitam* insignes *appellavi, primum quod Illustrissimi Regis Caroli nomine & auctoritate, assentiente universa Synodo, cui & Legati Romani Pontificis intererant, conscripti & editi sint. Deinde quod videam eos libellos in pretio & honore semper habitos fuisse; asservatur enim hoc volumen Caroli Romæ in Bibliotheca Vaticana penitiore, ubi non nisi insignes & eximii libri reponi solent. Vidi & alterum in Galliis apud quendam eruditum virum, modo Episcopum, ex Bibliotheca quadam illustri scriptum, serico villato & aureis umbilicis exornatum. Meminerunt ejus apud veteres, qui de Concilio Francofordiensi scripserunt, & Hincmarus Archiepiscopus Remensis, vir rerum Ecclesiasticarum peritissimus & studiosissimus, & proxime superiore ætate Nicolaus de Cusa ex auctoritate ejusdem Hincmari: Nostra vero ætate Augustinus Steuchus, Eugubinus Episcopus, Bibliothecarius Pontificis, qui auctoritate ejus libri ad confirmandam suam de Romani Pontificis potestate sententiam ex VI. quodam capite ejusdem libri adducit, asserens librum eum vetustissimum litteris Longobardicis scriptum in Bibliotheca Vaticana servari, non credenti videndi potestatem futuram. Breviter, citatum honorifice hoc volumen & laudatum lego, damnatum, reprehensum, imo vel notatum non lego. Quod si quis Carolum Imperatorem contemnat, certe talis a scriptoribus ejus ætatis habitus non est; & quod illi peritiæ rerum sacrarum defuit, id assidua consuetudine doctissimorum virorum supplevit, in quibus facile princeps fuit* Alcuinus, *ab aliquibus* Albinus *dictus, cujus non pauca religiosissime & catholicissime scripta leguntur, cujus præcipue opera hos libros conscriptos ut credam, facile adducor, cum & ille rerum sacrarum peritissimus fuerit, & Carolo familiarissimus, & stylus satis congruat; imo integrum quoddam caput in hos libros totidem fere verbis in commentariis in Johannem ejusdem Alcuini positum deprehendi, ut prorsus Alcuini esse videatur; quod tamen Carolus, sententiam totius Synodi Francofordianæ sequutus, pro zelo suæ fidei suo nomine conscribi & evulgari voluerit. Illud certe constat, Synodum illam Græcorum Nicææ iterum habitam in celebri illa Synodo Francofordiensi rejectam fuisse, qua parte statuebat imagines Sanctorum adorandas, omnesque, Gallicanas præcipue Ecclesias in eadem sententia fuisse, ut indiscretam illam imaginum adorationem, quam Græci exigere videbantur, improbaverint*. Conferenda quæ de iisdem Carolinis libris Cassander in Consultatione, capite de imaginibus & simulacris pag. 977. Operum. Ex Gallico Codice primus hos libros vulgavit *Johannes Tilius*, Briocensis postea, & 1567. Meldensis Episcopus sub *Eliæ Philyræ* (*a*) nomine volens delitescere, Parisiis 1549. forma minima. Itaque Flacius pag. 115. seq. narrans se illos legisse in decimo sexto vulgatos alicubi in Galliis, editionem hanc Tilianam respicit: quando autem An. 1556. scripsit *nunc recusos in Germania*, notat alteram factam Coloniæ A. 1555. (*b*) Ab eo tempore *Goldastus* novam illorum editionem curavit in sylloge Imperialium decretorum de cultu imaginum, Francofurti 1608. 8. de quo

(*a*) *Elias* Joannem, *Philyra* Tiliam non obscure signat. Confer Bælii Lexicon in *Tillet* nota B. C. Johannis Vogtii dissertationem cum Theodori Hasæi notis editam in Bibliotheca Bremensi Tom. VI. pag. 529. & Clarissimi Heumanni prolegomena ad libros Carolinos.

(*b*) idem pag. 26.

quo opere dixi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 489. dictum etiam in Caspsaris Sagittarii τῶ μακαρίτε introductione in Histor. Ecclesiast. Tomo I. pag. 1025. Eandem editionem novo *Philippi Parei* nomine præfixo etiam præferre Annum 1628. clarissimus Heumannus (*a*) annotavit. Repetiti quoque hi libri sunt in laudati *Goldasti* Constitutionibus Imperialibus Tom. I. pag. 23. post editionem primam Anni 1610. recusis Francofurti 1673. & 1713. fol. nec non in *Petri de la Lande* supplemento Conciliorum Galliæ, Parisiis 1660. fol. in quo etiam obvia acta Conventus Parisiensis A. 824. contra imagines, edita primum a Bongarsio 1596. 8. Goldastoque pag. 623. sed a Conciliorum editoribus & Sirmondo in Conciliis Galliæ prætermita. Denique laudatus Heumannus nactus editionem ex Tiliana expressam in octava forma, sed loci & anni nota carentem, hosce libros Carolinos nova cura recensuit, doctisque ornatos prolegomenis vulgavit (*b*) Hanoveræ 1731. 8. hoc titulo: *Augusta Concilii Nicæni II. censura*. Non audiendos esse, qui fidem horum librorum in dubium vocavere, eruditissimi quique ex ipsa Romana Ecclesia viri fatentur: e quibus Sirmondus T. II. Conciliorum Galliæ pag. 191. *Nunc vero & Synodi* (Francofurtensis) *Canones, librosque Caroli pro legitimis omnes fere agnoscunt*. Adde his Mabillonii præfationem ad Sec. IV. Actorum Ordinis Benedictini: & quæ D. Joannes Georgius Dorscheus ad Concilium Francofurtense, Christianum Nifanium ostensione Historico-Theolog. de Carolo Magno pag. 85. seq. p. 350. & contra Nicolaum Schaten pag. 805. seq. Nicolai Scatenii Carolum Magnum pag. 190. &c.

Capitulare Caroli Magni A. 800. *de villis*, una cum Epistolis *Leonis III.* ad Carolum, edidit Herm. Conringius Helmstadii 1647. 4. & Tomo V. Operum Conringii junctim nuper excusorum. Ex Conringii editione Baluzius Tomo I. Capitular. pag. 331. & Johannes Georgius Eccardus Franciæ Oriental. Tom. II. pag. 911. De illis Leonis Epistolis Flacius in Catalogo testium pag. 127. seq. editionis primæ.

Volumen Epistolarum XCIX. quas Romani Pontifices, *Gregorius III. Stephanus III. Zacharias I. Paulus I. Stephanus IV. Hadrianus I.* & Anti-Papa *Constantinus* miserunt ad Principes & Reges Francorum *Carolum Martellum*, *Pipinum* & *Carolum* M. auspiciis ipsius Caroli M. in unum corpus digestarum Anno ejus regni XXIII. *Christi* 791. MS. in Bibliotheca Cæsarea, de quo Lambecius Tomo II. pag. 320. ubi operæ pretium esse ait illud novo studio conferri cum Sebastiani Tengnagelii apographo, ex quo illas Epistolas edidit Jacobus Gretserus Ingolstad. 1613. 4. recusas T. VI. Gretseri Operum, & apud du Chesne Tom. III. pag. 701.

Fragmenta quædam Caroli Magni aliorumque, incerti nominis, de veteris Ecclesiæ ritibus ac cærimoniis, a *Wolfgango Lazio* (*c*) Cæsareo Historico eruta a tineis. Antverpiæ 1560. 8. In hoc Volumine continentur: *Epistola* Caroli M. prolixior *ad Alchoinum*, extrema parte mutila, de cerimoniis Ecclesiasticis, (*d*) quæ incipit: *Pervenit ad nos Epistola missa a religione prudentiæ vestræ*. pag. 1. 105. *Alcuini ad Carolum M.* (illa ipsa, ad quam superiore Epistola Carolus respondit) p. 106. *Versus de Mysterio Missæ*, (sine nomine auctoris, quem *Hildebertum* esse constat) pag. 112. Fragmentum incerti Auctoris de ritibus & cerimoniis Ecclesiæ Romanæ a Nativitate Domini per hyemem pag. 132. *Rabani Mauri* ad Imperatorem Ludovicum Pium de Vir-

(*a*) idem pag. 29. seq.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1731. pag. 263. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. pag. 215. *Auserlesene Theologische* Bibl. 54. Tom. V. pag. 496.

(*c*) Vide Burchardi Gotthelf Struvii Bibliothecam antiquam Tom. I. A. 1705. p. 479.

(*d*) Hæc Caroli Epistola recusa sæpius in Bibliothecis Patrum.

Virtutibus & Vitiis pag. 190. 306.

Remedii Curienſis Epiſcopi Canones Alemannici XLIX. ex Pontificiis Epiſtolis excerpti juſſu Caroli M. in Tom. II. Goldaſti Alemannicorum pag. 134.

Diploma *de Scholis Oſſnabrugenſis Eccleſiæ* critice expenſum ab A. J. ſive Joanne Georgio Eccardo, Helmſtadii 1717. 4. Ejuſdem cenſura ejuſdem diplomatis 1721. 4.

Præfatio in *Homiliarium* Pauli Diaconi (de quo infra in *Paulus*) Epiſtola Encyclica *de Baptiſmo & ejus ritibus* ad Odilbertum, Archiepiſcopum Mediolanenſem, & alia *de gratia ſeptiformi Spiritus*, editæ a Mabillonio in Analectis, pag. 73.174.75. editionis novæ.

Charta diviſionis Imperii Caroli Magni, ſive *Teſtamentum*, inter P. Pithœi ſcriptores XII. coætaneos pag. 283. 288. Francofurti 1594. 8. Adde Nicolaum Hertium in Notitia regni Francorum veteris a prima origine ad exceſſum Ludovici Pii, inter laudati Hertii opuſcula Tom. I. p. 200. Francofurti 1700. 4.

Epiſtolæ tres Caroli in Alcuini operibus pag. 1611. ſeq. & una ad Alcuinum *de ratione ſeptuageſimæ*, *ſexageſimæ & quinquageſimæ* pag. 1147.

De cura quam geſſit in *homiliis* ex celebrioribus Doctoribus ad uſus Eccleſiarum per annum ſeligendis, tradendi locus infra, ubi de *Homiliario*: hic enim titulus operi inſcribitur, cui præfixam Epiſtolam editam jam dixi a Mabillonio, in qua Carolus teſtatur *libros Veteris ac Novi Teſtamenti*, qui librariorum imperitia depravati fuerant, cura ſua *ad amuſſim correctos* fuiſſe, qua in re eum Alcuini uſum opera, jam notavi ſupra pag. 33. Illud vero mirandum, quod ultimo etiam vitæ tempore, poſt diviſas Teſtamento inter liberos ſuos regiones, huic ſtudio vacaſſe refert Theganus inter XII. ſcriptores P. Pithœi p. 299. *Poſtquam diviſi fuerant, Dominus Imperator nihil aliud cœpit agere, niſi in orationibus & eleemoſynis vacare, & libros corrigere. Nam quatuor Evangelia Chriſti, quæ intitulantur nomine Matthæi, Marci, Lucæ & Johannis, in ultimo ante obitus ſui diem cum Græcis & Syris optime correxerat.* Quod vero nonnulli tradiderunt non modo Latinos ſacros libros emendari, ſed etiam in Francicam, (*a*) ſive Teutonicam linguam transferri Carolum curaſſe, hoc filii ejus Ludovici Pii tempore & auſpiciis factum eſſe referunt alii, quorum ſententiæ ſuffragatur præfatio paraphraſi poeticæ Theotiſcæ MS. præfixa, & a du Cheſnio, ſive Quercetano edita Tom. II. pag. 326. atque inde repetita ab Uſſerio de ſacris vernaculis pag. 112. D. Joanne Friderico Mayero in hiſtoria verſionis Biblicæ Lutheri pag. 152. & a Johanne Georgio Eccardo ad quaternionem monumentorum veterum pag. 41. Ex illa præfatione conſtat auctorem paraphraſeos a Mundi creatione capto initio, juxta hiſtoriæ veritatem quæque excellentiora ſummatim decerpentem, & interdum quædam, ubi commodum duxit, myſtico ſenſu depingentem, ad finem totius Veteris ac Novi Teſtamenti interpetando more poetico, ſatis dulci eloquentia perduxiſſe, totumque opus per *viteas* (*b*) diſtinxiſſe, *quas nos*, inquit, *lectiones vel ſententias poſſumus appellare*. Sicut antem de Cædmone ſupra pag. 312. notare me memini, eum ſingulari quodam inſtinctu Numinis, facultatem poeticam ad ſacra decantanda ſortitum, ita & *hunc Vatem ferunt dum adhuc artis hujus eſſet penitus ignarus, in ſomnis eſſe admonitum, ut ſacræ Legis præcepta ad cantilenam propriæ linguæ congrua modulatione coaptaret*.

Li-

(*a*) Confer Uſſerium de Scripturis vernaculis pag. 110. ſeq. D. Kortholtum de variis ſacræ Scripturæ editionibus pag. 328. Niſanii Carolum non Papiſtam p. 122. ſeq.

(*b*) Papias: *Viteæ dictæ quod vinciant: quibus crines innectuntur, fluenteſque ligantur capilli.* Perperam editum *vitæ*.

Litaniæ Carolinæ ab eodem Mabillonio vulgatæ Tom. II. Analect. pag. 682. & editionis novæ pag. 170. 171. editoris judicio scriptæ sunt temporibus Caroli Magni & Hadriani I. Pontificis, atque ut Carolus le Cointe Tom. VII. Annalium pag. 308. post Annum Christi 782. & ante 789. Etiam Litanias ad Alcuinum auctorem referebat Georgius Cassander pag. 1121. Operum.

Donationes Caroli M. factæ Pontifici Romano. Vide Carolum le Cointe Tom. VII. Annal. pag. 303. seq. Jacobum Gretserum de Imperatorum, Regum ac Principum Cristianorum in Sedem Apostolicam munificentia pag. 19. seq. Ingolstad. 1610. 4. & Tom. VI. Operum. Aubertum Miræum in Codice donationum piarum, Bruxell. 1624. 4. sed & Fridericum Spanhemium Tom. II. Operum pag. 558. seq. de ficta collatione Imperii a Pontifice in Carolum, quod utique suis ille meritis & opibus *Deo* annuente paraverat. Sicut nec a Græcis ad Francos delatum illud Pontificis munere, probarunt Flacius Basileæ 1566. 8. & contra Bellarminum, Francofurti 1592. 4. Matthæus Dresserus, Goldastus in Politicis Imperialibus pag. 487. D. Kortholtus adversus Timotheum Laubenbergerum, Jenæ 1660. 4. aliique, & novissime Jo. Frid. Pfeffingerus ad Vitriarium Tom. I. pag. 362. seq.

Quæ versu scripta Caroli Magni nomine feruntur, quoniam pauca sunt, junctim hoc loco offerre Lectori volui, qui in illis *Alcuini* alicujus venam fortassis agnoscet, cui Carolus sensus suos metro exponendos commisit.

Ad Papam *Hadrianum I.* inscripta Codici Latino Psalterii, de quo Lambecius Tom. II. pag. 261.

Hadriano summo Papæ Papæque beato
Rex Carolus salve mando valeque Pater.
Præsul Apostolicæ munus hoc sume Cathedræ,
Vile foris visu, stemma sed intus habens.
Organa Davidico gestat modulantia plectro,
Continet & lyricos suavisonosque modos.
Hæc Tua, Christe, chelys miracula concinit alma,
Qui clavem David, sceptra domumque tenes.
Mystica septeno fuerant hæc trusa sigillo,
Carmina ni Christus panderet ista Deus.
Hoc Vobis ideo munus pie dedo Sacerdos,
Filius ut mentem Patris adire queam.
Ac memorare mei precibus sanctisque piisque
Hoc donum exiguum sæpe tenendo manu.
Et quanquam modico niteat splendore libellus,
Davidis placeat celsa Camœna Tibi.
Rivulus iste meus teneatur flumine vestro,
Floriferumque nemus floscula nostra petant.
Incolumis vigeas Rector per tempora longa,
Ecclesiamque Dei dogmatis arte regas.

Epitaphium ejusdem *Hadriani* Papæ, (*a*) defuncti Anno 795. 26. Decembr.

Hic Pater Ecclesiæ, Romæ decus, inclytus Auctor,
Hadrianus requiem Papa beatus habet.
Vir, cui vita Deus, pietas lex, gloria Christus,
Pastor Apostolicus, promptus ad omne bonum.
Nobilis ex magna genitus jam gente parentum,
Sed sacris longe nobilior meritis.
Exornare studens devoto pectore Pastor
Semper ubique suo templa sacrata Deo,
Ecclesias donis, populos & dogmate sancto
Imbuit, & cunctis pandit ad astra viam.

Pau-

(*a*) Lambec. pag. 265. Acta Sanctorum Tom. VII. Junii pag. 109.

Pauperibus largus, nulli pietate secundus,
Et pro plebe sacris pervigil in precibus.
Doctrinis, opibus, muris erexerat arces,
Urbs Caput Orbis honor, inclyta Roma, tuas.
Mors cui nil nocuit, Christi quæ morte perempta est,
Janua sed vitæ mox melioris erat.
Post Patrem lachrymans Carolus hæc carmina scripsi;
Tu mihi dulcis amor; te modo plango Pater.
Tu memor esto mei; sequitur te mens mea semper:
Cum Christo teneas Regna beata Poli.
Te Clerus, Populus magno dilexit amore;
Omnibus unus amor, optime Præsul, eras.
Nomina jungo simul titulis, Charissime, nostra:
Hadrianus, Carolus; Rex ego, tuque Pater.
Quisque legas versus, devoto pectore supplex,
Amborum mitis, dic, miserere Deus.
Hæc tua nunc teneat requies, Charissime, membra;
Cum Sanctis anima gaudeat alma Dei.
Ultima quippe tuas donec tuba clamet in aures,
Principe cum Petro surge videre Deum.
Auditurus eris vocem, scio, Judicis almam:
Intra nunc Domini gaudia magna tui.
Tum memor esto tui nati, Pater optime, posco;
Cum patre, dic, natus pergat & iste meus.
O pete Regna, Pater felix, cœlestia Christi;
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Cum Sol ignicomo rutilus splendescit ab axe,
Laus tua, Sancte Pater, semper in orbe manet.

Ad *Paulum* (*a*) Diaconum.

Parvula Rex Carolus seniori carmina Paulo
Dilecto fratri mittit honore pio.
Quæ rapuit calamus subito dictantis amore
Demandans castæ (b) fer mea verba cito.
Ad faciem Pauli venerandam perge per urbes,
Per montes, sylvas, flumina, lustra pete.
Casinum montem Benedicti nomine clarum
Pastoris magni præcipuique patris.
Illic quære meum mox per sacra culmina Paulum,
Ille habitat medio sub grege credo Dei.
Inventumque senem devota voce saluta,
Et dic, Rex Carolus mandat Aveto tibi.
Gaudia dicque reor nostræ sibi magna salutis
Gratificam Christi per miserantis opem.
Atque pium patrem rogito tunc semper ubique
Pro nobis preces ut ferat ille sacras.
Nec non nos fratrum precibus commendet honestis,
Sum votis quorum certus adesse Deum.
Quapropter sociis per me mandare salutem
Perpetuæ pacis omnibus his placuit.
Ecce valete simul cuncti juvenesque senesque,
Gratia vos Christi protegat atque regat.

Ad Eundem.

Hinc celer (c) egrediens celeri mea charta volatu

(*a*) Alcuini opera pag. 1720. nam alterum inemendatum p. 1719. omittere præstabat.
(*b*) chartæ.
(*c*) Jo. Baptista Marus notis ad Petrum Diaconum de viris illustribus Cassinensibus cap. 8. pag. 169.

Per sylvas, colles, valles quoque præpete cursu
Alma Deo chari Benedicti tecta require,
Est nam certa quies fessis venientibus illuc,
Hic olus hospitibus; piscis, hic panis abundat,
Pax pia, mens humilis, pulchra & concordia Fratrum,
Laus, amor, & cultus Christi simul omnibus horis.
Dic Patri & sociis cunctis, salvete, valete:
Colla mei Pauli gaudendo amplecte benigne,
Dicito multoties, salve Pater optime, salve.

Si Joanni Turpino Cap. XXV. fides, his verbis & similibus Carolus *Rolandum* suum extinctum luxit:

Tu patriam repetis, tristi nos orbe relinquis,
Te tenet aula nitens, nos lacrymosa dies.
Sex qui lustra gerens, octo bonus insuper annos,
Ereptus terræ justus ad astra redis.
Ad Paradisiacas epulas te cive reducto,
Unde gemit Mundus, gaudet honore Polus.

II. Vitæ & de rebus Caroli Magni Scriptores veteres.

Pauli Diaconi Fragmentum de Caroli M. majoribus & liberis apud du Chesne Tom. II. pag. 201. & Freherum, Franc. pag. 177. seq.

Carmen epicum *de origine gentis Carolinæ*, scriptum circa Annum 840. & vulgatum a Thoma Carmelita An. 1644. atque cum notis Joannis Jacobi Chiffletii obvium in ejus Operibus Historicis pag. 431. seq. Antvverp. 1650. fol.

Genealogia scripta An. 867. ex Canisii Tomo V. antiquarum lectionum (Tom. II. editionis novæ p. 372.) & apud Chifletium pag. 438.

Eginhardus vitæ scriptor, chronicique, de quibus suo loco: & Joannes Bollandus ad Eginhardum Tomo I. Actorum Sanctorum 28. Januarii pag. 874. aliaque pag. 888. seq. & de Pipino 21. Februar. pag. 250. seqq.

Joannes Turpinus fabulosus scriptor, in Schardio & Reubero obvius, de quo itidem suo loco, & supra in *Calixto II.* pag. 324. Supplementum ex Codice Cæsareo vulgavit Lambecius Tomo II. pag. 334. seq.

Annales *Bertiniani*, de quibus supra pag. 241. *Adelmi* Benedictini, sive *Ademari*, de quibus p. 13. *Metenses* apud du Chesne Tomo III. pag. 262.

Annales *Nazariani* apud Freherum Tom. I. Francic. pag. 86. & Andream du Chesne Tom. II. *Hildenesheimenses* apud Leibnitium Tomo I. Brunsvic. pag. 710.

Plures Annales in tertio & in eodem secundo Andreæ du Chesne Tomo, ut *Petaviani* (ex Codice MS. Alex. Petavii) ab Anno 708. ad 800. *Loisellani*, sive *Plebeji* ab Anno 712. ad 814. *Tiliani* ab Anno 708. ad 808. *Pithœani* ab Anno 714. ad 883. (*a*) *Masciacenses* apud Labbeum Tom. II. p. 733. aliique, de quibus Jacobus le Long, Biblioth. Histor. Galliæ pag. 326. seq.

Monachi Sangallensis (*Notkeri*) libri II. post Canisium & Andream du Chesne emendatiores ex Codice Ulrici Obrechti membranaceo edita in Simonis Friderici Hahnii collectione monumentorum Tomo II. pag. 534. seqq.

Ivo Carnotensis apud Freherum in Corpore Francicæ hist. pag. 53.

Annales Francorum ab Anno 776. ad 825. idem pag. 179. 181. Alii ab Anno 726. a. 796. a Labbeo editi Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 733. 736.

Gesta Caroli Magni secundum *Alcuinum*, citantur ab *Alberico* Monacho trium fontium pag. 112. qui ipse in rebus Caroli multus est, perinde ut alii Chronicorum scriptores *Regino* Prumiensis, *Ado*, *Sigebertus* Gemblacensis, *Conradus* a *Lichtenau*, *Albertus* Stadensis,

(*a*) De his adde Lambecium Tom. II. p. 354. seq. qui pag. 351. seq. continuationem edidit ad A. 887.

ſis, *Marianus* & alii, ſcriptoreſque ſummarum ſpeculorumque Hiſtorialium, *Antoninus* Florentinus, *Vincentius* Bellovacenſis &c.

Annales *Lambeciani* ab Anno 794. ad 803. apud Lambecium Tom. II. pag. 377. 383. Iidem aliis *Fuldenſes*, ſive *Laureſhamenſes* ab An. 714. ad 817. pag. 366. 377.

Icon *Leonis III.* Papæ & Caroli Magni in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & de Actis Leonis cum Carolo ante & poſt Coronationem An. 800. pag. 578. ſeqq.

Levini (aliis *Ferii*) *Hilperici*, Monachi Selingeſtadienſis Carmen de Congreſſu Caroli M. & Leonis Papæ verſibus hexametris cum notis Goldaſti. Genev. 1600. 4. adde notas Barthii XLVI. 2. Adverſarior. Primus ediderat Caniſius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 519. (Tom. II. editionis novæ Baſnagianæ pag. 474.) Deinde Andreas du Cheſne Tom. II. Scriptorum Francorum pag. 188. & ſub *Alcuini* nomine in Operibus Alcuini pag. 1747. Incipit: *Rurſus in ambiguos gravis admonet ancora colles.*

Vita Caroli M. maximam partem repetita *ex Annalibus*, quos *plebejo* & ruſtico ſermone ſcriptos evolvit Regino ad Annum 814. apud du Cheſne Tomo ſecundo pag. 50.

Similis lucubratio *a Monacho Cœnobii Egoliſmenſis S. Eparchii*, in Petri Pithœi ſcriptoribus coætaneis duodecim pag. 230. & apud du Cheſne Tom. II. pag. 68. & in Kulpiſii ſcriptoribus German. pag. 45. Confer Lambecium Tom. II. pag. 343. ſeq.

Poetæ Saxonis, qui Arnulfi Imperatoris ætate ſcripſit, Monachus Paderbornenſis, Annales (*a*) Caroli Magni *libris V.* ab Anno 771. ad 814. Libri quatuor heroicis & quintus verſibus elegiacis, poſt Reineccii Helmſtad. 1596. & du Cheſne Tom. II. pag. 136. editiones, recenſiti a Leibnitio Tomo I. ſcriptorum Brunſvic. 120. 171.

Ægidii Pariſienſis Carolinus carmine hexametro, libris V. ad Ludovicum, de quibus ſupra.

Aſtronomus Ludovici Regis Domeſticus, ſcriptor Annalium ab Anno 741. ad 828. vide Lambecium Tom. II. pag. 327. Hi a Reubero pag. 15. editi. (unde etiam Annales *Reuberiani* a nonnullis dicuntur) cum continuatione uſque ad Annum 842. idem de cujus vita Ludovici Pii dixi ſupra p. 145. ubi A. 841. legendum pro A. 814. Vide & p. 13.

Anonymi Compilatio Chronologica ab Anno 772. ad 1410. apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium p. 62. & alterius *Anonymi* de fundatione quarundam Saxoniæ *Eccleſiarum* aliiſque originibus a temporibus Caroli M. ad Ottonem Magnum, apud eundem Tomo primo pag. 260.

Johannis Launoji de *ſcholis* celebrioribus a Carolo M. & poſt eundem per occidentem inſtauratis. Pariſiis 1672. 8. & cum Johannis Mabillonii itinere Germanico, Hamburgi 1717. 8. & in Tomo quarto Launoji Operum, Genevæ 1731. fol. cui jungendi *Cæſar Egaſſius Bulæus* in hiſtoria Academiæ Pariſienſis, *Carolus le Cointe* in Annalibus Francorum, & *Jacobus Burckard* de variis Scholarum a Caroli M. ætate ad Sæculum XVI. mutationibus. Jenæ 1715. 4.

Mr. le Blanc, diſſertation hiſtorique ſur quelques *Monnoyes* de Charle Magne, (*b*) Paris 1689. 4. & cum ejuſdem ſcriptoris opere de numis Francicis. Amſtelodami 1692. 4.

De Caroli M. ejuſque poſterorum benevolentia in Judæos, Jacobus Baſnage in hiſtoria Judæorum libro VII. cap. 2. ſeq. & occaſione *numi Judaici* a Claudio Franciſco Meneſtrierio (*c*) producti Hermannus ab Hardt in Jona in luce pag. 548. ſeq. & Joannes Georgius Eccardus in diſſertatione edita Helmſt. 1720.

(*a*) Hi annales perperam Reineccio tanquam auctori tribuuntur a Jacobo le Long n. 6737.

(*b*) Acta Eruditorum Tomo II. Supplementi pag. 39.

(*c*) Hiſtoire Civile, ou Conſulaire de la ville de *Lyon*, 1696. fol. pag. 219.

1720. 4. Spes autem liberationis quam sibi Judæi tunc concepere, non minus cassa & inanis, quam fabulosum iter Caroli M. in Palæstinam, de quo viri docti ad Eginhardi caput 16. & Clarissimus Burmannus præfat. ad Thesaurum Siciliæ pag. (11.) sq. Valeant igitur *Joannes Adgio*, Regis Frisonum filius, & *Adel Adelingus* Frisii, quorum illum Suffridus Petri (*a*) ait scripsisse *de expeditione Caroli*, *Francorum Regis*, *cum Ottogero*, *Daniæ Rege*, *in terram sanctam*, & *de expeditione ejus in Indiam*, nec non *de Indianæ terræ qualitate* & *gentium in ea diversitate*. Adelingum vero *de monstris Indiæ*, & *de moribus Indorum eorumque Religione*.

Clemens Historicus, & *Johannes* de *Rosergio*, Archiepiscopus Tolosanus, de quibus infra suo loco.

Conradus Presbyter, qui Latine de gestis Caroli scripsit, deinde Germanico carmine quoque. Vide le Long. Bibliothecam num. 6724. Germanicum MS. Codicem in Tabulario Reipublicæ Argentoratensis vidisse se testatur Joannes Joachimus Frantzius in historia Caroli M. pag. 29. aitque, Auctorem *non longe fuisse ab ætate Caroli si membranam ac cætera antiquitatis indicia spectes*, *remotum*, *qui carmine Germanico expeditionem Hispanicam descripsit*, *sane quod formam operis attinet*, *successu præter sæculi genium felici*, &c. De eodem argumento Poema Vetus Gallicum, de quo laudatus Longus num. 6673. la Conquete du grand Roy Charle Magne des Espaignes. Paris 1609. 4.

Poema *de rebus gestis Caroli M. & Rolandi*, antiquis rhythmis Germanicis MS. in Bibliotheca Cæsarea. Prologum & clausulam dedit Lambecius Tomo secundo pag. 385.

Walfrandi de Ekembach, vide Longi Bibliothecam n. 6678.

Versus *in laudem Caroli Imperatoris* apud Lambecium Tom. II. pag. 266. *Aurea Davidicos* &c. apud Edmundum Martene Tom. VI. Monumentorum pag. 811. seq. Incipit: *O Deus omnipotens*. Ex libro Evangeliorum A. 788. apud du Chesne Tom. II. pag. 186. Incipit: *Orbe bonus toto* &c.

Hymnus *Columbani* ad Andream Episcopum de obitu Caroli Cæsaris Tom. VI. Operum Rabani pag. 227. Inc. *A Solis ortu usque ad occidua*.

Aimericus de *Peiraco*, Abbas Moissiacensis circa Annum 1400. de gestis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricensem, MS. in Codice Regio Paris. n. 1344. locus ex illo citatur a Cangio in voce *Dulciana*, & a Philippo Bonanni in gabinetto harmonico, edito Italice pag. 69.

Micrologus circa Annum 1165. *de sanctitate meritorum & gloria miraculorum B. Caroli Magni*, *libri tres*, quorum prologos & argumenta capitum edidit Lambecius Tomo II. pag. 329. seq. & p. 358. qui de Carolo inter sanctos relato, Officioque quo memoria ejus 28. Jan. recolitur, etiam videndus pag. 340. seq. Præter natalem ejus 28. Jan. celebratur etiam festum translationis ejus 5. Kalend. Augusti, *Carlomagnalia*. Confer Bulæum Tomo II. historiæ Academiæ Parisiensis pag. 342.

In Bibliotheca Bruxellensi servatus magnæ molis membranaceus Codex MS. in linguam Francicam meliorem conversus An. Christi 1458. continens *Historiam Caroli M.* elegantissimis imaginibus illustratam, quarum una exhibet antiquiores Francorum Reges a Pharamundo ad Carolum Magnum, quam ære descriptam illustratamque lectoribus suis offert Jacobus Chiffletius in limine Anastaseos Childerici Regis. Antverp. 1655. 4.

Relatio, *quomodo Carolus Magnus a Constantinopoli Aquasgrani attulerit clavum & coronam Domini* MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tomo II. pag. 363.

Donatus Acciajolus de vita Caroli Magni, in Latinis editionibus vitarum Plutarchi editus plus semel, & in Frehe-

(*a*) de scriptoribus Frisiæ Decad. VI. num. 2. 3. pag. 48. seq.

beri scriptoribus Francorum, & locupletior nuper Tom. I. scriptorum Germanicorum Menckenii pag. 813. Etiam ab Acciajolo eadem Vita consignata Italice.

Planctus in obitum Caroli M. Tomo II. Parte 2. scriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii pag. *690*.

III. Elenchus recentiorum quorundam de Carolo M. Scriptorum.

Præter viros doctos qui vel Eginhardum illuminavere, aut qui Annales Ecclesiasticos Civilesque condiderunt, resve Francorum, Germanorumque, aut Italiæ illorum temporum, majoribus notissimisque operibus illustrandas sibi sumsere.

Anonymi Poetæ Itali, *li fasti di Carlo Magno e de' suoi Paladini*, *in ottava rima*. Ven. 1481. fol. Memorat Jacobus le Long num. *6676*. & num. *6675*. simile Poetæ Galli, Roman de Charle Magne, & du Chevalier Gverino, surnomme Meschino, in Padoa 1473. Venet. 1477. 1481. fol.

Petrus von Beek in Aquisgrano, sive historica narratione de Civitatis Aquisgranensis origine & progressu. Aquisgrani 1622. 4.

Franciscus de Belleforest in historia novem Carolorum Regum Gallorum, Gallice edita Parisiis 1568. fol.

Joannes Henricus Bœclerus libro de rebus Seculi IX. & X. Argentorati 1656. 4. & Tomo tertio Dissertationum Academicarum junctim recusarum ibid. 1712. 4.

Joannes Henricus de Bunau, de quo supra.

Nicolai Courtini Charle Magne, ou le retablissement de l' Empire Romain, poeme heroique. Paris. *1666*. 12.

Hardevici a Dassel panegyrici tres de tribus Magnis, Constantino, Carolo, & Othone, Augustæ Vindel. 1589. 4. vide Alberti Friderici Mellemanni poemata R. 1. b.

Joannis Joachini Frantzii historia Caroli M. Argentorati 1644. 165.6 4. cum Eginhardo.

Marquardi Freheri de statura Caroli Magni Heidelbergæ *1612*. *1622*. Norimbergæ *1657*. 4. & cum florum sparsione *Henrici Guntheri Thulemarii*, Heidelbergæ *1681*. 12. & ad calcem Eginhardi illustrati a V. C. Jo. Hermanno Schmincke pag. 220. Trajecti 1711. 4.

Joannes Gryphiander libro de Weichbildis Saxonicis, sive Colossis Rolandicis, Urbium quarundam Saxonicarum. Argentorati *1666*. 4. de quibus Rolandinis statuis juvabit quoque consulere Joannem Fridericum Rhetium. Francofurti *1678*. 4.

Joannes Nicolaus Hertius in notitia regni Francorum veteris a prima ejus origine ad excessum usque Ludovici Pii, inter ejus Opuscula Tomo primo, Francof. 1760. 4.

Carolus Gottlob Hoffmann de pietate Caroli Magni in convertendis Saxonibus. Schneebergæ 1728. 8. adde quæ dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 425.

Abraham Hosemanni Ertzehlung. Büdissin 1617. 4.

Martini de Ibarra Caroleidos libri IV. carmine heroico, Barcinone 15*16*. 4. Argumenta librorum hoc complexus tetrasticho, quod est etiam apud Nicolaum Antonium Tom. II. Bibl. Hispan. pag. 83.

Primus sancta canit Caroli incunabula Regis.
Quæsitum Arctoo Regem de patre secundus.
Tertius Hesperiæ sulcantem cærula classem.
Imperium fratres mutantes numine quartus.

Joannis Davidis Kœleri de familia Augusta Carolingica, antiquorum monumentorum auctoritate innixa Altdorf. 1725. 4. Confer *Jo. Frid. Pfeffingerum* ad Vitriarium Tomo I. p. 438. seq.

Ejusdem Kœleri dissertatio de Bibliotheca Caroli Magni. ad Eginhardi caput 33. Altdorf. 1727. 4.

Joannis Henrici Krause dubia vexata circa Caroli Magni historiam. Lipsiæ 170*6*. 4.

Lo-

Lovis le Laboureur, Charle Magne, poeme historique, libri tres primores. Paris 1664. 8. & 1666. 1687. 12.

Johannis Letzneri (*a*) *Historie von* Carolo M. *Hildesheim* 1602. 4. & in Philippi Julii Rethmeieri Chronico Brunsvico-Luneburgensi, edito Germanice, Brunsvici 1722. fol.

Erpoldi Lindenbroch neü-Vermehrte Chronica *des Grosmächtigen Keysers* Caroli M. *Von seinen innerlichen Wandel und* Privat-*Leben*, *Thaten*, *Kriegen*. *Hamburg* 1593. 4.

Hermanni Adolph Meinders de statu Religionis & Reipublicæ in veteri Saxonia sub Carolo M. & Ludovico Pio. Lemgov. 1711. 4.

D. Christiani Nifanii ostensio, quod Carolus M. non fuerit Papista. Francofurti 1670. 8. Ejusdem Carolus M. iterata vice exhibitus Confessor Veritatis Evangelicæ. Francof. 1679. 8.

Angeli della Noce, Archiepiscopi Rossanensis, dissertatio de Caroli M. effigie exstante in Codice Bibliorum asservato in archivio S. Pauli Romæ. Alia apud Clarissimum Schminckium ad Eginhardum ex Jo. Tristani commentario de liliis Gallice edito Parisiis 1656. 4. Aliæ in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & in Joannis Petri Puricelli monumentis Mediolanensibus, Mediolani 1645. 4. & Tomo IV. Thesauri Italiæ Burmanniani pag. 35. Aliæ apud Paulum Petavium in gnorismate, Tom. II. Thesauri Sallengriani pag. 1037. Joannem Jacobum Chifletium in Anastasii Childerici pag. 3. 34. 130. &c. Vide sis & Nicolaum Alemannum de parietibus Lateranensibus, Jacobi Sponii Miscellanea pag. 284. Jacobi Mabillonii iter Italicum pag. 70. & 231. Joannem Michaelem Heineccium de sigillis pag. 81. ubi etiam de eo, quod barbata Caroli imago, ut in statuis & picturis, ita & in sigillis, numisque &c.

Christophori Otti laurus Carolina de gestis Caroli M. & Cæsarum Carolingorum. Ingolstad. 1654.

Joachimi Augusti Pastorii Tacitus Germano-Belgicus, sive de origine & gestis Carolorum Magni, Audacis & Quinti, aliorumque Principum. Colon. 1658. 8.

Relatio de statua equestri, *Carolo Magno Ecclesiæ Romanæ Vindici*, in porticu Vaticani posita Romæ a Clemente XI. Papa. Senis 1725. fol. Acta Erudit. A. 1727. pag. 247.

Simonis Rugieri Carolus Magnus poemate Italico. Rom. 1655. 12.

Christophori Adami Ruperti Oratio XXIII. quæ est de Carolo Magno, ut *Bartholdi Becmanni*, Marp. 1643. 4. &c.

Joannis Christfridi Sagittarii dissertatio de Carolo Magno, in ejus selectioribus dissertationibus, editis Altenburgi 1670. Lipsiæ 1695. 4.

Nicolai Schaten Soc. Jes. de vita Caroli M. Francofurti 1700. 4. Ejusdem Carolus Magnus Romano-Catholicus. Neuhusii 1677. 4.

Arnoldi Schleuseri Vita togata Caroli M. Fabriani Saxonum, sive Bremæ 1590. 4.

Carolus Samuel Schurzfleischius in fundamentis historiæ mediæ, scripto postumo vulgato Schneebergæ 1728. 8.

Gvilelmi Stuckii, Tigurini, Carolus M. in Henrico IV. Galliæ Rege redivivus. Tiguri 1592. 1612. 4.

Henrici Thevin Aquisgranensis Soc. Jes. vita Caroli Magni. Germanice. Coloniæ 1658. 12.

Henricus Guntherus Thulemarius. supra in *Frehero*.

Octavii Tronsarelli, Romani, Poetæ Itali, Papia a Carolo M. recuperata. Vide Prosperi Mandosii Bibliothecam Romanam Tom. II. pag. 246.

Fasti Carolini ex MStis Annalibus Westphalo-Rhenanis *Henrici Turckii* Soc. Jes. edente Conrado Bartholdo Behrens, Medico. Francof. 1707. 4. atque inter scriptores rerum Germanicarum vulgatos Joanne Michaele Heineccio & Joanne a Georgio Leuckfeldo. Francofurti 1707. fol.

Pe-

(*a*) perperam *Tetzneri* in Bibliotheca Lippeniana pag. 254.

Petruccii Ubaldini, Florentini, Vita di Carolo Magno. Londra 1581. 4. primus liber Italice excusus fuisse fertur in Anglia. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 399.

Hugolini Verini, Florentini Carliados, de gestis Caroli M. libri XV. Carmine Heroico. Vide Julium Nigrum de scriptoribus Florentinis pag. 511. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVI. pag. 437.

Joannes Christophorus Wagenseilias diss. de Imperatoribus Francicis.

Caroli Wagneri Chronicon rerum Caroli Germanice Magdeburgi 1579. 4. sed etiam Latine plus simplici vice editum.

Ernestus Casimirus Wasserbach in appendice de statura Arminii, Wittekindi & Karoli M. ad calcem dissertat. de statua illustri Harminii. Lemgov. 1698. 8. Neocori Bibl. novorum librorum A. 1698. pag. 175.

Christiani Weisii ad ea quæ de Carolo M. Claudius Fauchet & Johannes de Serres prodidere. Weissenfelsæ sive Leucopetræ 1674. 4.

Carolus Magnus. Codex ille Carolinus, quem Lambecius exactum ad MS. cod. Vindobonensem se iterum emissurum spopondit, reipsa typis expressus fuit, sed nescio quo casu rarissima ejus editionis volumina in publicum prodire permissa sunt. Ex uno tamen illorum aliquo Muratorius extrahendas curavit variantes, quas ille dedit in nova codicis hujus editione in tom. II. partis III. Rer. Ital. pag. 73. &c.

Carolus Calvus, Ludovici Pii Filius, Caroli Magni nepos, Lotharii & Ludovici frater, ab Anno 840. Occidentalis Franciæ Rex, ac An. 877. seq. Imperator, cujus fœdera & capitularia & cum fratre Ludovico Germanico, & singularibus ipsius auspiciis promulgata refert Joannes Fridericus Pfeffingerus Vitriarii illustrati Tom. I. pag. 59. seq. Præter ea quæ in Capitularibus Francorum Sirmondianis & Baluzianis obvia sunt, Præceptum pro Sicfrido edidit Baluzius in appendice ad Marcam Hisp. pag. 778. alia pag. 782. 784. 785. 786. 787. 789. 791. 792. 793. 794. 795. De præcepto Gothis concesso & Hispanis videndus Petrus de Marca p. 287. 288.

Carolomanni Regis Francorum circa Annum 888. præceptum pro Monasterio S. Cæciliæ in diœcesi Vercellensi, in appendice ad Marcam Hispanicam p. 811.

Caroli Simplicis An. 898. & 922. data præcepta pro Ecclesia Gerundensi, in appendice ad Marcam Hispanicam p. 828. 842. 843. alia p. 830. 831.

Carolus IV. Bohemiæ Rex, & ab Anno 1346. Imperator ad 1378. cujus auspiciis promulgata An. 1356. Noribergæ & Metis sanctio illa pragmatica sub *aureæ bullæ* titulo nobilis, de electione & coronatione Imperatoris, juribus Electorum & aliis jus publicum Germaniæ spectantibus, consignata ut creditur a Bartholo (*a*) JCto, atque illustrata a multis, ut Joanne Limnæo, Henrico Gunthero Thulemario & Joanne Petro de Ludevvig. Vide laudatum Pfeffingerum ad Vitriarium Tom. I. pag. 228. seq. & de cæteris Caroli IV. *Constitutionibus* pag. 70. sq.

Epistolas quasdam vulgavit Joachimus Joannes Maderus ad calcem Gervasii Tilberiensis Helmst. 1673. 4. Pragensis conditor Academiæ An. 1347. vide Bohusiai Aloysii Balhini epitomen rerum Bohemicarum III. 21. & elogia Universitatis Pragensis A. 1668. 4. edita, ubi pag. 4. *bulla aurea pro Universitate Pragensi* data a Carolo IV. A. 1348. 7. Id. Aprilis. *Epistola ad Rempublicam Florentinam*, de qua Lambecius II. pag. 939. *Commentarium* etiam *de vita sua* ipse scripsit, quem (post Reineccium Helmstad. 1585. cum Lucemburgensium Imperatorum Historia, 4.) vulgavit Freherus in scriptoribus rerum

(*a*) Joannes Georg. de Kulpis differtat. Academ. pag. 405. De MStis Codicibus Cæsareis Latinis & versionis Germanicæ. Lambec. II. pag. 814. 834. 960.

rum Bohemicarum pag. 86. cum Majestate Carolina, sive *Constitutionibus pro Regno Bohemiæ*, & Joannis II. Archiepiscopi Pragensis Oratione dicta in Caroli IV. funere A. 1379. pag. 107.

* *Carolus IV.* Bohemiæ Rex, & Imperator. Joannes Petrus de Ladevvig in suis reliquiis Tom. IX. literas quasdam Regis hujus evulgavit legendas ibidem. Vide Diplomatarium Miscellum n. 8. 9. 17. 18. 19. 20. 21. &c. Vide pariter Tom. IX. in codicillo Diplomatum dipl. 79. 80. Denique Caroli IV. codex Diplomaticus, in quo multæ ejus, & aliorum ad ipsum datæ literæ continentur, extat inter Scriptores rerum Germanic. Menkenii tom. 3.

Carolus Siciliæ Rex, cujus Epistolæ quatuor ab Anno 1251. ad 1254. scriptæ exstant in Baluzii Miscellan. Tom. I. pag. 479. sq. Alia A. 1287. de duello ineundo cum Petro Rege Aragonum, in appendice ad Marcam Hispanicam pag. 587. & de rebus gestis in Vasconia pag. 592.

Carolus Fernandus, sive ut Thrithemio *Phernandus* Brugensis, inter cœcos eruditos (*a*) celebris, ex Doctore Parisiensi An. 1486. Monachus apud Cenomanenses Benedictinus, defunctus An. 1496. Scripsit prosa & versu, Ruperti Gagvini æmulus, (*b*) adversus Vincentium de Castro novo Ordinis Prædicatorum, *pro immaculata Conceptione B. Virginis* libros 2. editos Parisiis 1512. apud Badium Ascensium, qui etiam excudit libros ejus duos *de animi tranquillitate*, & *libros IV. collationum*, sive *confabulationum Monasticarum*, & An. 1515. 4. *Speculum disciplinæ Monasticæ libris IV.* & An. 1516. opusculum *de regulæ Benedictinæ observatione*. Tradit præterea Trithemius scripsisse *Odarum in laudes Christi libros IV. Elegias de contemtu Mundi*, & carmina alia ferme innumera: atque *Epistolas* & *Orationes de S. Catharina*, *de Conceptione immaculata*, *ad Carthusianos*, nec non *laudes Ordinis Carmelitarum*.

Joannes Caroli Florentinus, ex Bernardino Monachus Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1500. ætatis 75. scripsit *Vitas* aliquot a Leandro Alberto in opere de Viris illustribus sui Ordinis editas, *Joannis Dominici*, Cardinalis, pag. 70. (obviam quoque in Actis Sanctorum 10. Junii,) *Simonis Saltarelli*, Archiepiscopi Pisani p. 86. *Aldobrandini Cavalcantis*, Urbevetani Episcopi pag. 116. *Angeli Acciajoli*, Episcopi Florentini pag. 121. & *Joannis Salernitani*, Ordinis Prædicatorum pag. 198. b. De Commentario in Psalmos Pœnitentiales Gradualesque, & de aliis ineditis vide Jacobum Echardum de scriptoribus Dominicanis Tom. I. pag. 899. Julium Nigrum in Scriptorum Florentinorum Historia, pag. 261. 262. & Oudinum Tomo III. pag. 2623.

Cum de *Leonardo Aretino* dixerim supra pag. 290. de *Gvidone* pag. 237. de quo etiam infra in *Gvidone* sum dicturus, hæc de *Carolo* Marsuppino, *Aretino*, notare juvat præter ea, quæ de illo Vossius pag. 578. Hist. Lat. Hic Carolus Eloquentiæ Professor, ac deinde Cancellarius, sive Secretarius Florentinus fuit post Leonardum Brunum Aretinum, cujus obitum A. 1444. scripta elegia decoravit, ipse extinctus est Mense Aprili A. 1453. laudatus pro funere a Matthæo Palmerio. Præter alia ejus poemata Latina, quæ adhuc MSta servantur, (*c*) lucem vidit *Batrachomyomachia Homeri*, carmine reddita hexametro, Parmæ 1492. 4. *Comœdia Philodoxios*, quam sub nomine *Lepidi* (*d*) Comici antiqui venditavit Aldus Manutius junior Lucæ 1580. 8. aliis ad Plautum, aliis ad Leonem Baptistam Albertum auctorem eam referentibus. Sed Carolo Aretino tri-

(*a*) Miræi elog. Belg. pag. 143. & auctario de scriptoribus Ecclesiasticis p. 92. b. Jo. Godfridi Olearii Bibl. scriptorum Ecclesiasticorum pag. 159.

(*b*) Vide Trithemium cap. 935. & de Gagvino cap. 914.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. X. p. 479. sq. Julius Niger de scriptoribus Florentinis. p. 119.

(*d*) Diarium laudatum Tom. XI. p. 298.

tribuitur etiam ab Alberto Eyb in Margarita poetica. *Oratio*, quam habuit præſente Anno 1452. Florentiæ Friderico III. laudant Amiratus in hiſtoria Florentina itemque alii. (*a*)

Carolus Marſupinus Aretinus junior, (*b*) ad quem Marſilii Ficini Epiſtolæ, & in cujus obitum Chriſtophori Landini eulogium, ſive elegia, & in quem hoc Angeli Politiani exſtat epigramma:

Carle quid obſtruſas ſapientum quærere mentes
Quid properas tetricos conſuluiſſe ſenes &c.

Caroli Saxi, Doctoris Pariſienſis, *ſermonem de S. Bernardo* in Bibliotheca S. Germani Pariſienſis evolviſſe ſe teſtatur Cangius.

Carolus Verardus Cæſenas Archidiaconus, & Cubicularius, ac Secretarius quatuor Pontificum Pauli IV. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. ſcripſit proſa eleganti dialogis XXIII. ſive ſcenis repræſentatam actamque Ludis Romanis XI. Cal. Maji A. 1492. præſidente Innocentio VIII. Pontifice *Hiſtoriam Bœticam* unius diei, ſive de urbe *Granata* A. 1491. auſpiciis Ferdinandi & Heliſabet Reginæ expugnata, ad Raphaelem Riarium, Cardinalem, Romæ 1493. 4. Baſileæ 1533. fol. & in Tomo ſecundo Hiſpaniæ illuſtratæ pag. 861. Francofurti 1603. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 378. ſeq. Argumentum dramati hiſtorico præmiſſum a Bartholino Verardo Caroli propinquo, legitur etiam in Geſneri Bibliotheca p. 163. Obiit Carolus A. 1500. ætatis ſexageſimo. * Eſt apud me libellus exametris verſibus ſcriptus, dicatuſque Petro Mendozæ Toletano Archiepiſcopo abſque expreſſione loci, & temporis impreſſionis. Dramatico more concinnatus eſt. Præfationem dedit Carolus Verardus Cæſenas Pontificis cubicularius, ibique explicat operis argumentum narrans Ferdinando Regi Hiſpaniarum, dum Barcinone conventus ageret, perditum quemdam ſtruxiſſe inſidias ad necem; eas tamen evaſiſſe regem non ſine divino miraculo. Hoc carminis argumentum. Ait vero ſe drama illud proſa oratione ſcripſiſſe, ſcriptumque tradidiſſe Marcellino nepoti, & alumno ſuo, ut ſtricta pedibus oratione verteret. Inſcribitur opus *Ferdinandus Servatus*.

Hiſtoria Bœtica edita eſt Romæ anno non quidem 1493. ſed potius ſequenti 1494. Argumentum metricum præfixum eſt a Bartholino Verardo nepote, & alumno ejuſdem Caroli.

Alexander Carpentarius, Anglus, circa Annum 1430. Auctor *Deſtructorii Vitiorum*, in variis Angliæ Bibliothecis MSti, atque ſine nomine auctoris editi Norimbergæ 1496. Venetiis 1582. 4. atque alibi. Vide Warthonum ad Caveum.

Gerhardus Carrara Bergomenſis, Auguſtinianus, Epiſcopus Savonenſis, qui Anno 1356. obiit. Scripſit Concordiam Novi & Veteris Teſtamenti, Concordantias Epiſtolarum Pauli cum Salomone, Commentarium in Cantica Canticorum & in Pauli Epiſtolas: nec non in libros Sententiarum, & in librum ſextum Decretalium.

Guido Carrara Bergomas, quem Kœnigius notat deceſſiſſe A. 1281. ſcripſiſſeque librum de cauſis rerum Longobardarum, & expoſitionem ænigmatum Petri, quos ego titulos, quia libros videre non contigit, fateor me non ſatis intelligere.

Guido Carrara Bergomas junior, Philoſophus & Medicus, defunctus An. 1457. de quo Donatus Calvi in ſcena litteraria ſcriptorum Bergomenſium p. 298.

Joannes Michael Albertus Carrara Guidonis junioris Filius, Medicus, obiit Anno 1490. ſcripſitque præter *vitam Patris* ſui Guidonis, *Hiſtoriarum Italicarum libros XI. De Bello Veneto* per Jacobum Antonium Marcellum in Italia geſto librum unum verſibus Heroi-

Y y cis.

(*a*) Id. p. 295.

(*b*) Id. X. p. 486. ſq.

cis . *De B. Clara* de Monte Falco Ordinis Eremitarum S. Augustini libros IV. *Admiranda* , acta Ludis Megalensibus Calixto III. Sacerdote Maximo , Frederico IV. Cæsare , Francisco Foscaro , Venetorum Duce : & *Orationem in funere Bartholomæi Coleonii* . Vide laudatum Calvum , & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVI. pag. 447. seqq. Apud alios etiam memorantur eius *de Incarnatione Christi* , & *Tractatus septem de origine omnium scientiarum* , *Tragœdiarum & Comœdiarum libri III.* & *octo libri de regimine sanitatis* , *de pestilentia* , *fato & fortuna* . Ex illa Carrararum familia fuit , qui An. 1716. 3. Septembr. rebus humanis valedixit Johannes Petrus Carrara Bergomas , (*a*) Presbyter Oratorii Senogalliensis S. Philippi Nerii , qui Pisauri A. 1715. fol. edidit librum de Contractu trium contractuum , per quem justificatur contractus , quo ex credita ad certum tempus pecunia & ipsa tuta & lucrum certum habetur . * Præter hæc , quæ Fabricius indicavit , superest oratio Bergomi habita an. 1466. cum Ludovicus Donatus Bergomensis Episcopatus possessionem primo adivit . Eam rem per litteras mihi olim nunciavit vir quidam doctissimus , ex quo nihil aliud nescire modo mihi licet .

Bonaventura de *Carraria* , Perusinus Augustinianus & Cardinalis , defunctus Anno 1390. scriptor Commentariorum in Epistolam Jacobi & tres Johannis Epistolas . Hæc de eo Jacobus Longus p. 668. seq. Bibliothecæ Exegeticæ : sed non alium credas esse hunc *Bonaventuram* , quam *Baduarium de Peraga* , insidiis Reguli Patavini *de Carraria* An. 1389. interemtum , de quo dixi supra pag. 255. seq. & de quo G. Joseph Eggs in purpura docta pag. 483. seqq.

Martinus Carsulanus & *Vincentius Carsulanus* , de quibus Raphael Volaterranus libro XXII. Commentariorum Urbanorum : *Pontificum Romanorum* , *seu temporum eorum historias scripsere Vincentius & Martinus Carsulanus* , *Ordinis ambo Prædicatorum*, *Johannis XXII. tempore* (circa Annum 1330.) Non plura de his Vossius : & altum etiam de utroque apud Altamuram & alios silentium , qui de Dominicanis scripsere , etiam apud Jacobum Echardum , quem diligentiore studio & apparatu novissime idem saxum cum Qvetifo volvisse constat .

Alphonsus a Carthagena , sive Carthaginensis Episcopus , atque inde Burgensis , in utroque præsulatu successor Patris . *Pauli de S. Maria* . De Alphonso dictum pag. 159. seq. de Patre infra in *Paulus Burgensis* .

Antonius Cartularius , supra .

De *Carthusianis* Monachis scriptores p. 784. in *Brunone* .

Hubertinus de Casali ex Monacho Franciscano denique Carthusianus , circa Annum 1330. scripsit *Arborem vitæ crucifixæ Jesu* in qua caute quædam legenda notavit Joannes Gersonius . Libri V. memorati Trithemio cap. 525. prodiere Venetiis 1485. Verum in MStis Codicibus Ultrajectinis libros XV. notavit Oudinus , quem vide Tomo III. pag. 749. *De septem statibus Ecclesiæ* juxta septem visiones Apocalypseos , Venetiis 1516. 4. *Responsio circa quæstionem de altissima paupertate Christi & Apostolorum ejus* , Avenione in Consistorio facta A. 1321. Pro fratribus mendicantibus *spiritualibus* contra *fratres de Communitate* , sive in commune aliquid possidentes , eorumque promachum *Bonagratiam* (de quo supra pag. 252.) editaque a Baluzio Tom. I. Miscellan. pag. 307. 310. & a Waddingo Tomo III. Annalium ad Annum 1321. *Epistolas* quoque hujus Hubertini & *Sermones* Trithemius memorat & Waddingus pag. 328. Bibliothecæ Franciscanorum , qui etiam in Tomo secundo Annalium adeundus ad Annum 1321.

Casauriense Chronicon , supra *Jo. Bernardus*

S. Casimirus Casimiri III. Poloniæ Re-

(*a*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVII. pag. 461.

Regis filius, regno Hungariæ, ad quod electus erat renunciavit, obiitque in flore ætatis An. 1484. Sanctis adscriptus a Leone X. An. 1521. Vide Martyrologium Romanum 4. Martii, & Bzovium ad An. 1484. num. 27. Ejus *Hymnus in S. Mariam Virginem*, in Actis Sanctorum Tom. I. Martii pag. 357. ubi etiam vita S. Casimiri scripta a Zach. Ferrerio & Gregorio Sviecicio.

Casinensis Monachi breve *Chronicon* rerum in regno *Neapolitano* gestarum ab Anno Christi 1000. ad 1212. editum ab *Antonio Caracciolo* inter quatuor antiquos Chronologos una cum Heremperto Longobardo, Lupo Protospatha & Falcone Beneventano appendicibus Historicis, Neapoli 1626. 4. Non unum illius esse auctorem putat *Camillus Peregrinus* in castigationibus, quas ad hocce Chronicon addidit, ibidem 1643. 4. cum quibus illud recusum est in Tomo primo Bibliothecæ historicæ regni Siciliæ, curante *Joanne Georgio Carusio*, Panormi 1723. fol. & in Tomo quinto Thesauri Italiæ Muratoriani, a quo etiam idem Chronicon ex alio Codice: & pars quidem ab Anno 1000. ad 1154. pag. 139. sub nomine Domini *Alberici*, Monachi Cassinensis, & Præpositi S. Mariæ de Albaneta: Altera ab Anno 1191. ad 1208. pag. 143. ex alio Codice.

Historia Monachi *Casinensis rerum a Longobardis gestarum in Cis-Tiberina Italia* ab Anno Christi 840. ad 875. a Camillo Peregrino in historia Principum Longobardorum, Neapoli 1643. 4. & Tomo Muratorii secundo, Burmanniani Thesauri Italiæ nono.

Casinensis Monasterii Chronica, vide supra in *Anastasio*, atque infra, *Leo* Marsicanus, *Petrus* Diaconus, *Placidus* Martyr, ubi etiam de elogiis Abbatum Monasterii Cassinensis, vulgatis a *M. Antonio Scipione* Placentino, Neapoli 1630. & ex meliore editione 1643. fol.

Genselinus, sive *Gaucelinus* de *Cassanhis*, aliis *Cassagnies*, Doctor Decretorum celebris, qui Tolosæ & in Montepessulano docuit, inde Canonicus Biterrensis, atque Papæ Johannis XXII. Capellanus & sacri Palatii causarum Auditor, scripsit *glossas* in ejusdem Papæ *Constitutiones extravagantes* ad Arnaldum Diaconum Cardinalem S. Eustachii: tum apparatum *in Decretales*, *in sextum Decretalium* & *in Clementinas*. Vide Baluzium Tom. I. Papar. Avenionens. p. 208. 738. 809. & Oudinum Tom. III. pag. 880.

Andreas de Cassia e Provincia Vallis Spoleti, Ordinis Eremitarum S. Augustini, scripsit librum ad Martinum V. (qui Pontifex fuit ab Anno 1417. ad 1431.) *contra imaginem nominis* Tabellulæ, *quę est imago & signum Antichristi*, & contra Pseudo-Christos quos ait surrexisse in agro Dominico zizania seminantes & ad idololatriam populos seducentes. Hunc librum in Regia Bibliotheca Parisiensi MS. evolvisse se testatur Oudinus Tomo III. pag. 2331. Tabulas figuris exornatas altari prætendi solitas notavit Cangius, quem, si placet, vide.

Acta S. Cassiani primi, temporibus Joviani, Ecclesiæ Hortensis Episcopi, prosa & versu ab *Anonymo Sanquintinensi* scripta, ex Codice Veteri Bibliothecæ S. Germani de Pratis edidit vir celeberrimus *Justus Fontaninus* ad calcem librorum duorum de antiquitatibus Hortæ, Coloniæ Etruscorum Rom. 1708. 4. & Tomo octavo Thesauri Italiæ Burmanniani.

Joannes Cassianus, Constantinopoli Diaconus (*a*) Romæ Presbyter, atque inde ab Anno 410. in Monastica vita consenuit Massiliæ, (*b*) obiitque major nonagenario Anno Christi 444. Ab eo-

(*a*) a Joanne Chrysostomo. Vide lib. VII. de incarnatione cap. ult. Chrysostomi in plerisque discipulum Cassianum notat Grotius ad Lucæ XXIV. 28.

(*b*) Massiliæ monasterium in honorem S. Cassiani Abbatis etiamnum viget, ubi colitur ejus memoria 23. Jul. & ante ejus sepulchrum lucerna ardet die noctuque. Vide Pagium Ad Annum Christi 432. num. 18. & de patria Cassiani Galloprovincia ad Annum 404. num. 22. seq. An. 419. num. 38. seq. A. 426. num. 15. seq.

eodem *Maſſilienſes* dicti pro Semipelagianis, de quibus abunde Uſſerius in Antiquitatibus Britannicis cap. XI. ſeqq. & qui poſt Uſſerium hiſtoriam Pelagianam tradidere, Voſſius, Henricus Noris libro 2. & appendice ad diſſertationem de quinta Synodo, Garnerius ad Mercatorem, atque editores operum *Proſperi*, qui contra Caſſianum ſcripſit. Sed de Gennadio ſingillatim præter editores adeundi Tillemontius Tom. XIV. Memor. Eccleſiaſt. Antonius Rufus in hiſtoria Maſſiliæ libro XI. Oudinus Tomo I. pag. 1134. ſeq. & Gvilelmus Cuperus in Actis Sanctorum 23. Julii Tom. V. pag. 458. ſq. Caſſiani ſcripta ſunt:

1. *Libri IV. de inſtitutis* Cœnobiorum (*a*)

Mundoque renunciantium, ad Caſtorem, Aptæ Juliæ in Gallia Pontificem, cum *libris octo de remediis octo Capitalium vitiorum*, Gaſtrimargiæ, ſpiritus fornicationis, philargyriæ, iræ, triſtitiæ, acediæ, cenodoxiæ & ſuperbiæ. Ex prioribus quatuor libris epitomen unico volumine compoſuerat *Eucherius* Lugdunenſis, teſte Gennadio cap. 63. Illam epitomen Græce verſam videtur legiſſe Joannes Climacus gradu IV. & Photius Cod. 197. eandem nempe, quæ MS. in variis Bibliothecis, ut Cæſarea, de qua Lambecius Tomo IV. pag. 167. & Tomo V. pag. 276. Regia & Jeſuitarum Pariſ. teſte Richardo Simone Tom. I. cenſuræ in Bibliothecam Eccleſiaſticam Dupinianam pag. 151. ſeq. Eandem ex Codice Altempſiano edidit cum Latina verſione celeberrimus Montefauconus Tomo III. Operum S. Athanaſii pag. 366.

2. *Collationes Patrum* in Scetica (*b*) eremo commorantium *libris XXIV.* ad *Leontium*, Papam Forojulienſem, & *Helladium* itidem Epiſcopum, quibus decem primores inſcribuntur, ut undecima cum ſex ſequentibus *Honorato* Epiſcopo & *Eucherio*, quos ſanctos fratres appellat: & duodevigeſima reliquæque *Joviniano*, *Minervio*, alteri *Leontio* & *Theodoro*. Ex his duodevigeſima eſt de tribus generibus monachorum, qui ſunt *Cœnobitæ*, *Anachoretę*, & *Sarabaitę* ſive ſuo jure, nulla regula viventes, & de quarto, quod ait recens acceſſiſſe *gyrovagorum*. Collatio decima tertia eſt celebris illa ſcripta circa Annum 426. damnata a Gelaſio Papa & Arauſicana Synodo, cui *Proſper* circa Annum 432. *librum contra Collatorem* oppoſuit, & quæ in Proſperi Opp. ſicut Proſperi liber cum Caſſiano ſæpius variis in locis prodiit. Etiam priorum collationum VII. Epitomen Latinam *Eucherius* compoſuiſſe videri poteſt, nam & ejus Græcam verſionem legit Photius Cod. 197. & Manuſcriptam illam in Cæſarea Biblioth. notavit Lambecius Tom. IV. p. 166.

3. *De incarnatione Chriſti*, *contra Neſtorium* libri VII. ad Leonem Romanum poſtea Epiſcopum, primum editi Baſileæ 1534. 8. multis adhuc locis, Voſſio Epiſt. 404. judice, medicam manum deſiderantes. Prodiere etiam in Joſ. Simleri Scriptis veterum Latinis de una perſona & duabus naturis *Jeſu Chriſti*. Tiguri 1572. fol.

Libri de inſtitutis Cœnobiorum & de octo vitiorum remediis prodiere Venetiis 1481. fol. & cum Collationibus Patrum Baſileæ 1485. fol. 1497. 4. Lugduni 1516. 8. Inde additis etiam libris adverſus Neſtorium *Marco Hoppero* curante Baſileæ 1559. fol. ad calcem operum Joannis Damaſceni, & 1575. fol. Hinc cum *Henrici Cuickii*, Theologi Lovan. & poſtea Ruremundenſis Epiſcopi notis Caſſianum a Pelagianiſmi nota abſolventibus, Antvverpiæ 1578. & ex *Petri Ciacconii*, Presbyteri Toletani, caſtigatione cum interpretatione obſcura-

ra-

(*a*) Orientalium & Ægyptiorum maxime & apud Thebaidem fundatorum, quorum rationes inprimis expertum Caſſianum ſcripſit Caſtor in præfixa his libris ad Caſſianum Epiſtola.

(*b*) Apud Photium; *περὶ τῶν κατὰ τὴν Σκήτην ἁγίων*. De Sceti eremo Ægypti a Monachis a tertio ſæculo frequentata, rem notam memoro, unde error manifeſtus eorum, qui de Scythia cogitavere, & Scytham fecerunt Caſſianum.

rarum vocum & indice locorum sacræ Scripturæ, quæ explicantur vel aliter leguntur, Romæ 1588. 1611. 8. & cum notis *Alardi Gazæi* Cœnobitæ Vedastini, Ordinis S. Benedicti, qui Cuickii etiam annotationes & Ciacconii, & flores sive sententias ex Cassiano collectas, & regulam S. Pachomii adjunxit, librumque S. *Prosperi* de Gratia *Dei*, & *Dionysii Carthusiani* Doctrinam Catholicam Collationi XIII. substitutam. Duaci 1616. 8. duobus Voluminibus, & ex iterata recognitione, notisque auctoribus Atrebati 1628. fol. Parisiis 1647. fol. & novissime Lipsiæ 1722. fol. apud Thomam Fritsch. Opera Cassiani ex Gazæi recensione, sed sine notis obvia etiam in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tomo VII. Versionem illorum *Hispanicam* ad prælum paratam habuit Jacobus Rebullosa, Ordinis Prædicatorum, teste Jacobo Echardo Tomo II. pag. 422. Collationes Patrum *Belgice* MSS. A. 1419. fuere in Bibliotheca Gustavi Schrœderi, τῦ μακαρίτε Pastoris Gluckstadiensis in Holsatia. Paraphrastica enarratio librorum de institutis Cœnobiorum & Collationum Patrum, auctore *Dionysio* Carthusiano lucem vidit, addita etiam Joannis Climaci scala Paradisi, Coloniæ 1540. fol. *Joannis Baptistæ Gvessnay* Soc. Jes. Joannes Cassianus illustratus. Lugduni 1652. 4. quo in libro, Norisio judice, non qualis fuit, sed qualem voluit esse, Cassianum lectoribus exhibuit. De Cassiani doctrina additamentum *Didaci Alvarez* lib. 1. disputat. 2. de auxiliis Divinæ Gratiæ & liberi arbitrii, *Bruno Neusserus* in prodromo adversus Norisium p. 49. 54. 84. seq. &c.

Alius *S. Cassianus* Episcopus & Martyr, Patronus Comachii, de quo jam secundum excusus liber Ferrariæ 1716. 8. (*a*) poesie di varii autori per la translazione dell' osse del glorioso Vescovo e Martire S. Cassiano, protettore della Città di Comachio.

Magnus Aurelius Cassiodorus, sive, ut in antiquo MS. Veronensi ter scriptum illustris Maffejus reperit, *Cassiodorius Senator*, in aulis regum Gothorum Theodorici ejusque successorum gratiosus Præfectus Prætorio & Anno Christi 513. Consul, deinde postremis annis ab A. 534. in Monasterio inter libros & sacras meditationes consenuit, producta ultra annum XCIII. ætate. De eo non repetam, quæ dixi in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 16. sed tantum addam (præter librum ultimum Epistolarum Plinii itemque Symmachi) primum esse Cassiodorum & antiquissimum inter eos quos habemus, qui Regias Epistolas Regiaque Diplomata collegerit & ad posteros transmiserit: quo ipso utilissimo instituto insignem lucem accendit historiæ illorum temporum, Jurisque publici studiosis egregiam præstitit operam, atque exemplo præclaro aliis prævivit. Dignum autem insigne hoc opus *Variarum*, novo adhuc idonei atque eruditi viri studio, cum in superioribus editionibus, ac postrema etiam Garetiana sint, quæ adhuc merito desiderentur, ut patet vel ex iis quæ monuit Richardus Simon in censura Bibliothecæ Ecclesiasticæ Dupinianæ, Gallica lingua editæ Tom. I. pag. 211. sq. Aliquot editionis Augustanæ 1533. fol. exempla fuere apud Stephanum Baluzium, quorum uni adscriptæ notæ Petri Pithœi, alia collata cum MSS. fuit etiam, quod Goulartius cum MS. Cujacii contulerat. In Commentario ad Psalmum CXLV. Cassiodorus *librum animæ*, sive de anima, testatur *tertium decimum in Variarum opere contineri*, quod ab editoribus hactenus, etiam a Garetio neglectum. In illo Commentario, insistentem vestigiis Psalmodiæ Romanæ, sive S. Hieronymi, Romæ ad instantiam Papæ Damasi publicatæ Cassiodorum, notavit Jacobus Faber Stapulensis, præfatione ad Psalterium suum quintuplex, Gallicum, Romanum, Hebraicum, Vetus, Conciliatum. Parisiis 1509. fol. Ex præfatione Cassiodori ad

(*a*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. XXVII. pag. 430.

ad Psalmos multa ad verbum Anonymus a Stevartio editus de Benedictione Dei ad Bathericum Ratisbonensem Episcopum, in nova Basnagiana Lectionum Canisii editione Tom. II. Parte 2. pag. 23. seq. Quæ præfationem in Historiam Eclesiasticam tripartitam claudunt verba: *Cassiodori Senatoris, jam Domino præstante conversi explicit præfatio*, non satis confirmant Cassiodorum ex Ethnico factum Christianum, sed possunt, ac debent, ni fallor, de vita Monastica intelligi, quam postremis vitæ annis rerum aulicarum pertæsus Cassiodorus vitæ mundiali prætulit.

Novissime ab sollertissimo laudati illustris Maffeji studio, a quo novam etiam Operum Cassiodori editionem (*a*) Veronensibus describendam typis, jussi sumus exspectare, accepimus *Complexiones* ejus, sive explicationes breves *in Epistolas Apostolorum*, *in Acta* & *Apocalypsin*, ex MS. Canonicorum Veronensium primum in lucem datas Florent. 1721. 8. ex qua editione cum erudita Sam. Chandleri Episc. præfatione recusæ sunt Londini 1722. 8. atque inde Roterodami 1723. 8. Specimen characterum Codicis antiquissimi Veronensis, ære descriptum, utile & jucundum est pone frontem libri intueri. Harum complexionum ipse mentionem facit Cassiodorus in præfatione libri de Orthographia.

Castellanus Bassianensis, cujus carmen jam supra p. 183. memoravi dicatum A. 1327. Francisco Dandulo, Venetiarum Duci, de pace Venetiana, sive Venetiis inita inter Fredericum Barbarossam Imperatorem & Alexandrum III. Pontificem Maximum, cum Venetiarum Princeps foret Sebastianus Zanus. Carmen *pro temporibus istis sane elegans*, *inter veras historias magis quam falsas fictasque poetarum fabulas numerandum*, ut Bernardo Scardeonio in secundo de rebus Patavinis suffragatus scribit Vossius pag. 798. de Historicis Latinis. De pace illa videndus Baronius ad Ann. 1177. Sed carmen adhuc ineditum esse existimo.

Gualterus Philippus Castellionius, infra, *Gualterus*, scriptor Alexandreidos.

Amandus de Castello, supra, *Amandus*.

Castertonus, Baleo VI. 79. Pitseo p. 537. & Lelando cap. 371. *Castrodunus*, Norvicensis Monachus S. Benedicti circa Annum 1382. scriptor Commentariorum in aliquot Epistolas Pauli, atque in Apocalypsin.

Franciscus Dantis F. Castilionensis, sive *Castilioneus*, Canonicus S. Laurentii & Professor Theol. atque An. 1471. Decanus Florentinus, clarus amicitia tum aliorum virorum illustrium, tum Jacobi Picolominei, Cardinalis Papiensis, & Marsilii Ficini, quæ ex mutuis horum Epistolis cognoscitur: scripsit An. 1459. eo ipso anno, quo *S. Antoninus* obiit, Archiepiscopi hujus Florentini *vitam*, de qua jam supra, mentionem facere me memini. De cæteris, maximam partem ineditis vide Vossium pag. 595. Oudinum Tom. III. pag. 2622. & Julium Nigrum in Florentinorum scriptorum historia pag. 190. inprimis Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XV. pag. 328. seq. Illa sunt: Vitæ *Victorini Feltrensis*, sui Præceptoris: *Orlandi Bonardi*, Archiepiscopi Florentini: *Christophori de Poggio*, Archipresbyteri Bononiensis & S. Antonii Vicarii Generalis: Confessoris *S. Dominici*, & ex Dominicanorum Ordine SS. *Vincentii Ferrerii*, *Petri Veronensis* Martyris, *Thomæ Aquinatis*, *Antonii de Ripolis* (*c*) (Rivoli) Pedemontani, discipuli S. Antonini & a Tudetanis, quod post transfugium, a Mahomedanis ad Christianos redierat, occisi. *Sermo* ad Canonicos S. Laurentii Florentiæ *de vita S. Marci*, in quo de dignitate Ecclesiæ patriæ S. Laurentio sacræ, & sancto-

(*a*) Bibliotheque Italique Tom. IV. pag. 294.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXIII. Parte 2. pag. 385. Tom. XXXVI. pag. 327. Journal des Sçavans An. 1722. Decembre pag. 665. Acta Eruditorum A. 1723. p. 21. Historie der Gelehrsamkeit p. 297.

(*c*) Hanc Leander Albertus lib. 2. pag. 59. una cum S. Antonini vita lib. 3. pag. 94. inseruit operi suo de viris illustribus Ordinis Prædicatorum. Bonon. 1517. fol.

ctorum reliquiis in ea asservatis. *Oratio* ad fratres Medices. *Carmina* ad Magnificum Virum Cosmum Medicem & ad ejus filios. Epigramma in obitu Cosmi Medices ad Alexandum Gonzagam, & in obitu Lucretiæ matris Laurentii Medices. *Epistolæ* ad Alexandrum Gonzagam, ad Cosinum Medicem Patrem de morte Joannis: ad Laurentium & Julianum Medices in morte Petri Medices: & *Expositiones in Davidis Prophetæ Mysteria*.

* Franciscus Castilionensis. Ex ejus epistola ad Hieronymum Aliottum Aretinum Abbatem ordinis S. Benedicti scriptum ab ipso Francisco dicimus libellum Thelogicum, *in quo multa etiam physica & mathematica etiam nonnulla permixta erant*; quem libellum ipse ad Aliottum hac ipsa epistola emendandum, & approbandum misit. Datæ sunt literæ illæ Florentiæ die VII. Julii 1452. vulgavitque ex illis frustum P. D. Marianus Armellini in Biblioth. Benedictino-Casinensi p. 1. pag. 207.

Martyrium Antonianum, sive Antonii de Ripolis ab eodem Francisco scriptum, & ad MSS. Codices recensitum typis Florentinis vulgavit P. Joseph Orsii Ord. Prædic. qui & notas suas adjecit in 4. 1729.

Castor Aptensis, sive Aptæ Juliæ in Gallia Episcopus ab Anno 419. ad 431. Ejus Epistola ad Cassianum Abbatem Massiliensem inter MSta Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 155. eadem, quam Alardus Gazæus ex Codice Elnonensis Monasterii S. Amandi præmisit libris Johannis Cassiani (de quo supra) de institutione Cœnobiorum, quos ipsos ille Castori huic dedicavit.

Joannes Castor, sive *Castorius*, vulgo (*a*) *Bever*, sive *Fiber*, Monachus sub Benedicto Bursino Monasteriensis, scriptor *Chronici*, quod manu exaratum in Cottoniana & aliis Angliæ Bibliothecis *ab Ænea ad Henricum III.* sive ad Annum Christi 1216. Vossius, qui etiam *Commentarium* ejus *de rebus West-Monasteriensibus* commemorat, ait Chronica ejus produci a fabuloso Bruti in Angliam adventu usque ad Annum 1306.

Gvido de Castris Abbas S. Dionysii, Ordinis Benedictini in Gallia ab Anno 1294. ad 1310. Composuit *Sanctilogium*, sive duo Volumina de Sanctis per anni circulum, quæ Usuardi Martyrologium glossatum complectuntur. MS. in variis Bibliothecis Angliæ Galliæque. Vide Oudinum Tom. III. pag. 652. qui evolvit hoc opus MStum in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis.

Chronicon breve Cœnobii S. Petri *Catalaunensis* ad Matronam in Campania ab Anno Christi 1009. ad 1223. in Labbei Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 296. 297.

Cataldinus de Bonis Compagnis, sive *Boncompagnius de Visso*, clarus circa Annum 1431. cujus scriptum *de translatione Concilii Basileensis* exstat in Oceano Juris, sive tractatu tractatuum, Venet. 1584. Tomo XIII. p. 15. 24. * In Bibliotheca Felini extat repetitio §. *proficisci* in L. *observare* ff. de officio proconsulis per Dom. Baldum de Perusio cum tractatu additionum D. Cataldini de Boncompagnis de Visso, & cum aliis additionibus D. Angeli de Perusio. Est autem liber impressus Ferrariæ per Severinum An. 1476. Ad hunc librum adnotat Felinus: *Nota quod apud Sozinum sunt additiones istæ D. Cataldini, & sunt* 1570. *unde puto has esse imperfectas, dum non sunt in hoc volumine nisi numero* 281.

Hujus auctoris tractatus scriptus ad Joannem XXIII. contra Pontifices ejus adversarios, & juri ejus defendendo prodiit ex MS. Cod. Lucensi in meo Concil. Supplemento tom. 3. pag. 1193.

S. Cataldus Episcopus secundus, ut ferunt *Tarentinus*, cujus ætas, quam ad Seculum secundum referunt, & acta incerta noscuntur, quanquam memoria ejus velut miraculis clari recolitur in Mar-

(*a*) Schol. Juvenal. XII. 32. *Castorem Bebrum dicit*. vide & ad II. 106. & Vossii etymologicum in *Castor*.

Martyrologio Romano 10. Maji. Vide Petrum de Natalibus lib. IV. Catalogi Sanctorum c. 143. & Ughellum Tom. IX. Italiæ ſacræ p. 122. ſeq. editionis novæ, & de *libro Prophetarum* Cataldi per miraculum, ut ajunt Anno 1492. effoſſo apud Tarentinos & ad Regem Hiſpaniæ Ferdinandum allato, Bzovium ad illum Annum, num. 51. ſeq. & Acta Sanctorum Tomo II. Maji pag. 576. Sed quo rectius Lector poſſit de his, quid ſentiendum ſit, conjicere, duo adſcribam de his contraria teſtimonia, unum Alexandri ab Alexandro plurimis ſtipatum ſuffragatoribus, alterum Johannis Joviani Pontani. Ita vero Alexander libro III. genialium dierum capite 15. *Quum florente fortuna Ferdinandi primi Regis Aragonii, urbs Neapolitana & regnum, nullis adhuc belli calamitatibus premerentur, ſatis conſtat, Cataldum ſanctum virum, qui abhinc annis mille Pontifex urbi Tarentinæ præfuit, quemque patronum Tarentini cives venerantur & colunt, nocte intempeſta, miniſtro ſacrorum cuipiam tunc ſacris initiato, & in caſta religione educato, ſemel atque iterum in ſomniis apparuiſſe, ac monuiſſe, ut libellum a ſe conſcriptum, quem in abdito loco vivens abdiderat, in quo Divina arcana ſcripta erant, effodere, & protinus ad Regem deferri curaret. Qui quum parum fidei ſomnio dediſſet, eadem ſibi per quietem ſæpius obverſata ſpecie, quum primo diluculo ſolus moraretur in templo, ipſum Cataldum, qualis erat olim dum in vita ageret, pontificia veſte & infula amictum, eidem miniſtro plane vigilanti apparuiſſe, & prædixiſſe, ut poſtera luce quum primum poſſet, libellum a ſe conſcriptum, in abdito loco quem in ſomniis prædixerat, conditum, effodere, & Regi deferre ne cunctaretur, pœnam, niſi fieret, graviter comminatus. Poſtera luce ſolemni pompa miniſtrum cum populi comitatu ad latebram, in qua longiſſimo ævo libellus latuerat, proceſſiſſe: eumque plumbeis tabellis obſignatum, & clavis obſeratum inveniſſe, ſatis conſtat. In eo certum eſt, futurum regni excidium, miſerias, calamitates, & luctuoſa tempora, atque inſtantia mala, quæ poſtea ſequuta ſunt, Regi prædixiſſe. Id quod experimento docti, magna mercede perſolutum vidimus. Siquidem tanta vis Divinæ prædictionis fuit, ut haud multo poſt, ipſum Ferdinandum, ſeu deum ira, ſeu fato inſuperabili, quod vitari non potuit, in primo belli apparatu e vita conſtet exceſſiſſe, Carolumque Gallorum Regem ingenti coacta manu, innumeris copiis Neapolitanum omne regnum invaſiſſe: Alfonſumque Ferdinandi primogenitum, poſt patris obitum vix regno aſſumptum, regno orbatum, turpi fuga velut in exilio diem ſuum obiiſſe. Mox ipſius Filium Ferdinandum juniorem* &c. Hæc Alexander, cui conſentientes laudat Joannes Bernardinus Tafurus (*a*) Joannem Juvenem libro de varia Tarenti fortuna, Hieronymum Marcianum in MSta deſcriptione Provinciæ Hydruntinæ, Petrum Galatinum de Eccleſia deſtituta lib. VIII. cap. 2. Joannem Paulum Morellum in deſcriptione Tarentinæ Urbis, Thomam Arcudium, Ordinis Prædicatorum, in libro cui titulus: Galatina letterata, Ambroſius Merodius in MSta hiſtoria Tarentina, Franciſcum Antonium Andradam in expoſitione prophetiarum S. Cataldi, & vitæ ejus ſcriptores Cataldum Antonium Caſſinellum, Bartholomæum Moronum ejuſque fratrem Bonaventuram Moronum, Ordinis Minorum, cujus libri ſex *Cataldiados* verſibus ſcripti heroicis cum vita, quam frater proſario ſermone tradidit, prodiere Romæ 1614. Tot & pluribus, qui poſſint adduci, fabulæ hyperaſpiſtis ac affirmatoribus, age unum opponere datur Johannem Jovianum Pontanum, cujus hæc ſunt libro 2. de ſermone capite 17. Tom. II. Operum pag. 1623. *Vix aliqua vitæ ſpecies eſt, ad quam ſeſe diſſimulatio non inſinuet: quod non ita multis poſt annis Frater Franciſcus Hiſpanus docuit. Is quamvis rudis atque indoctus, tactus*

(*a*) Notis ad Antonii de Ferraris Galatei librum de ſitu Japygiæ pag. 82. Tom. VII. ſylloges, cui titulus: Raccolta d'opuſcoli ſcientifici e filologici, Venet. 1732. 12.

ctus tamen audacia, atque ambitione, pulpitum ascendere est ausus, tantoque sive fastu, sive temeritate, palam ut asseveraret, prædicare se de religione, Christianisque de rebus, docente ac dictante angelo, cujus admonitu & futura quædam prædiceret, & qui cum divis in cœlo e mortuis agerent, qui rursus apud inferos cruciarentur, sciret ac proferret. Denique cum Ferdinando persuadere arte nulla aut ratione posset, ut universam *Judæorum* gentem omnino exterminaret e regni finibus, *exemplo Ferdinandi patruelis Hispaniarum regis, Tarenti cum ipse ageret commentum hoc iniit. E plumbo tabulam divi Cataldi nomine clanculum a se inscriptam haud Tarento procul in sacello semidiruto sub parietem occuluit, quam triennio post eruendam curavit corrupto sacerdote, qui diceret, in somnis astitisse sibi Cataldum monstrantem quo in loco tabella esset abdita, commonentemque uti cum populo supplice, collegioque sacerdotum iret ad effodiendam illam, quam effossam curaret ad regem deferendam, communicandam ab eo uni tantum viro, quem e suis optimum nosceret, ac maxime fidum. Deum enim iratum illi futurum, cladem que ac calamitatem immissurum, ni quod in tabula scriptum esset, & cautum, a rege præstaretur. Scriptum vero ipsum per ambages quasdam, ac latebricosa verba eo spectabat, uti Judæorum exterminatio indicaretur. Rex accepta tabula deprehendit fraudem, qua deprehensa minime Franciscum ad eam legendam secum adhibuit, arbitratus eum interpretaturum verba in eam sententiam, dissimulavitque rem ipsam summa cum taciturnitate ac prudentia. At Franciscus re cognita furore percitus, quod tantum commentum falsum eum habuisset, non populo, non regi, vix ipsi Cataldo publicis pepercit in prædicationibus, intantumque incanduit, ut Italia ferme omnis, ipseque in primis Romanus Pontifex de tabulæ hujus fuerit inventione sollicitus, atque anxius.* Hæc Pontanus. * An vera sint, quæ de scripto a S. Cataldo libro feruntur, ignoro; quin nec facile incertę huic famæ assensum præbuerim. De inventione tamen libri utcumque ille fuerit magis certa traditurus sum ex auctore coævo Stephano scilicet Infessura, qui tunc scribebat Urbis Romæ diarium vulgatum ab Eccardo Corpor. Historic. Tom. II. pag. 2004.

Eodem mense Aprili in Apulia apud Brundusium miraculose repertus fuit quidam liber sub terra clausus cum tabulis plumbeis, in quarum una erat formata Crux Domini, cum literis, videlicet: C. R. A. T. & in alia erant literæ, videlicet: Cataldus Rau, Archiepiscopus Tarentinus. Et non aperiatur, nisi per Regem cum fideli suo. Qui liber fuit portatus ad Regem Ferdinandum qui noluit illum aperire, priusquam constaret per veras probationes, quod talis liber esset antiquus, & quod miraculose repertus fuisset. Nam Cataldus, qui inter Sanctos deputatus est, fuit tempore, quo fuit etiam Joachimus Abbas, qui scripsit de Pontificibus futuris usque ad nostra tempora. Nam dictus Joachimus fuit de Anno 1175. *Modus autem, quo fuit repertus, fuit talis, videlicet, quod in quadam Ecclesia dicti loci erat quidam presbyter bonæ vitæ, cui in somnis venit dictus S. Cataldus bis nuncians ei, ut ipse Presbyter una cum Episcopo illum locum foderent in dicta Ecclesia, ubi erat quædam imago Virginis Mariæ cum Christo infante in brachio, qui Christus respiciebat, & digito ostendebat locum faciendæ fossionis, dixitque ei in somnis, ut librum, quem invenirent, portarent ad Regem aperiendum. Cumque dictus Presbyter esset negligens in hoc, fertur præfatum S. Cataldum visibiliter ei apparuisse, mandasseque ei aliqua inter signa, quæ habuit a dicto S. Cataldo. Et postea accedentes & fodientes invenerunt Librum prædictum, quem in continenti portaverunt ad dictum Regem. Qui Rex tanquam incredulus præmissorum, ipsum Episcopum & Presbyterum carceravit quos postea cognita veritate, quod hoc non fuisset fraus, dimisit. Nescitur tamen, in dicto Libro quid contineatur.*

Joannes Maria Catanæus Novariensis, Gaudentii Merulæ, Demetriique Chal-

condylæ discipulus famæ nomen suum feliciter inseruit erudito *in Plinii Epistolas* & *Panegyricum* Commentario (*a*) primum edito Venetiis 1500. ac Mediolani 1505. fol. Hasce editiones plures deinde insecutæ sunt, quas in Bibliotheca Latina notatas Lector reperiet. Cætera Catanæi scripta, Jovio in elogiis pag. 174. & Lazaro Augustino Cottæ in Musęo Novariensi Italice edito Mediolani 1701. fol. pa. 174. seq. memorata sunt, Latina *Progymnasmatum Aphthonii* versio, nec non *Luciani amorum*, *Lapitharum*, & *Legum scribendæ Historiæ*, & *Isocratis* Orationis, qua Evagoram Cypri Regem pro funere laudavit. Præterea, quibus est immortuus, compositi ab eo *dialogi duo*, unus *de potestate & cursu Solis ac Lunæ*, alter *de ludis Romanis*. Scripsit & senex poema Latinum, *Genuam*, (*b*) in gratiam heri sui, Bandinelli Sauli, Cardinalis, cui Romæ operam Epistolis scribendis præstitit: & Italico carminis octonorhythmici genere, *Solymidem*, sive de bello sacro, quod pro Palæstina Saracenis eripienda A. 1096. seq. suscepit gessitque Godofredus Bullioneus. Vitam produxit usque ad A. 1530. cum prius An. 1527. occupata a Cæsareanis Urbe, librorum (*c*) rerumque suarum jacturam fecisset. Ut venæ ejus specimen Lectori a me offeratur, en ejus *descriptionem bombardæ* majoris, qua illi placuit commentarios suos in Plinii panegyricum concludere.

Quid non audebunt mortalia pectora? quando
Fulmina terribiles tonitrus imitantur, & ignes?
Namque reperta fero muralis machina bello,
Seu Meroe solers, fortis seu Rheticus omnes
Ingenii vires effudit, cum tonat, ignem
Fulmineum montis speculatus vertice ab alto
Excussit trunco teretem, medioque cavatam
Magna parte sui, totamque ex ære coactam,
Sphæraque de ferro penitus cava viscera complet.
Sive super curru vehitur, seu celsa tuetur
Castra loco, infuso nitrato pulvere rimam
Per tenuem focus exsurgit; mox impete vasto
Excutitur magno sonitu, magnoque tremore
Ferrea massa volans; non dura repagula contra,
Non solidæ turres, nec mœnia lata, nec agger
Ferre valet, quocunque ruit, concussa rescindit
Oppida, prosternitque solo tabulata, trabesque,
Cardinibusque fores firmis, pontesque resolvit.
Una etiam totas dejecit vulnere pugnas.
Multiplici consuta modo lorica, nec ensis,
Lancea, nec clypeus, nec thorax profuit æneus.
Omnia convolvit, pedites, equitesque, ferosque
Membraque corporibus divulsa per aera jactat.
Desuetus bello est aries, ballista molares
Effundens, tremebundo extincta phalarica fumo.
Abstulit hæc tormenta nova virtute Boarda,
Sive placet Bombarda magis, quæ dicta boatu:
Seu bombo procul existens mortalia corda
Territat horrendo strepitu, longoque fragore.
Num satis illud erat, quod vibrat ab æthere telum

Ju-

(*a*) *Accuratissimum interpretem* Plinii, scriptoris accuratissimi vocat Muretus XVI. 12. Var.

(*b*) Laudat Gyraldus 1. de poetis sui temporis pag. 42.

(*c*) Clarmundus Tomo VI. vitarum p. 145. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo decimo pag. 244.

Jupiter? exscindi simili nisi lampade terras?
Tanquam nulla forent nostræ compendia vitæ.

Adam Cathanesius, supra, p. 8.

Catharina Bononiensis, Ordinis S. Claræ Abbatissa, libellum *de Revelationibus An.* 1438. *sibi factis* scripsit, editum Bononiæ 1511. 1536. & Venetiis 1583. Veronæ natam se, & Ferrariæ educatam, Christoque desponsatam ipsa apud Waddingum pag. 88. Bibliothecæ Ordinis Minorum diserte profitetur, solet tamen *Bononiensis*, non *Veronensis*, vel *Ferrariensis* appellari, quia majorem partem vitæ transegit Bononiæ, ibique defuncta est A. 1463. 9. Martii, quo coli eam sacro officio indulsit Clemens VII. & Martyrologio Romano inscribi Clemens VIII. Scripsit & eodem Waddingo teste Catharina sua manu, idiomate Latino, quod egregie callebat, *Rosarium metricum de Mysteriis Passionis Christi Domini*, & vernaculo sive Italico libellum *de septem armis necessariis subeunti certamen spirituale*.

Catharina de Gevvesvveiler, Priorissa Subtiliensis, sive Unterlindensis, Ordinis Dominicani, Colmariæ in Alsatia diem obiit circa Annum 1330. propior septuagenariæ, scripsitque librum *de vitis primarum sororum* illius Monasterii, in quo educatam se a pueritia fuisse profitetur. Primus edidit Bernardus Pez Tomo VIII. Bibliothecæ asceticæ antiquo-novæ pag. 35. 399. Ratisbonæ 1725. 8. ex recensione Matthiæ Thanneri, Carthusiani Friburgensis, qui ad prælum destinato præfationem & appendicem quoque adjunxerat, quæ & ipsa hic a laudato Pezio pag. 400. 452. exhibetur. Idem monet librum hunc in Codice Baluziano & apud Jacobum Echardum Tomo II. pag. 831. perperam tribui *Elisabethæ Staglin*, natione Helvetiæ.

S. Catharina Senensis etiam ipsa Ordinis Dominicani Virgo, magna cum viveret auctoritate, & post mortem quam Romæ A. 1380. 29. Aprilis obiit, Sanctis adscripta (*a*) a Pio II. A. 1461. Vide Vitam Catharinæ a *Raymundo* de Vineis Capuano apud Surium 29. April. & in Actis Sanctorum 30. April. Tom. III. pag. 853. Bzovium ad Ann. 1370. num. 20. seqq. S. Antoninum summæ historicæ tit. XIII. cap. 14. seqq. Tom. III. pag. 692. seqq. Processum contestationum super sanctitate & doctrina B. Catharinæ de Senis per *Franciscum de Viviano*, Notarium, & *Stephanum de senis*, Ordinis Carthusiensis, apud Edmundum Martene Tomo VI. monumentorum pag. 1238. & 1369. 1386. ubi & Bulla Sixti IV. qua Catharinam hanc cum sacris stigmatibus pingere aut pictam vel fictam habere, tanquam soli Francisco proprium, sub gravissimis pœnis prohibetur. De scriptis S. Catharinæ non est hujus loci plura referre, cum non Latine illa scripserit, sed Italice: quanquam exstant a *Raymundo* Latinæ versiones *Dialogorum* de Providentia Dei & *Orationum* quarundam, Ingolstad. 1583. 8. Coloniæ 1601. Venetiis 1611. 8. & *Divinæ doctrinæ* (*b*) *datæ per Personam æterni Patris, intellectui loquentis*, Coloniæ 1553. fol. *Epistolæ CCCLXIV.* non modo Italice lucem viderunt Venet. 1506. fol. verum etiam Gallice Parisiis 1644. 4. Sed novissime opera omnia Catharinæ non sine auctario junctim excusa sunt Italice Senis 1707. 1713. seq. 4. Tomis quinque, (*c*) una cum Vocabulario Cathariniano. *Opere della serafica santa Caterina da Siena*. Curam editionis gessit Hieronymus Gigli, notas *Epistolis*, quibus ineditæ antea XXIII. accessere, addidit Fridericus Burlamachus, Soc. Jes. Præmittitur vita á Raymundo Capuano scripta ex interpretatione Italica Barduccii Canigiani, & *Dialogis* præter tractatum quintum adjungitur Apologia Raphaelis Mariæ Fi-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo primo Bullarii pag. 386.

(*b*) Confer Oudinum Tomo III. p. 1150. seq.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XIX. p. 435. Tom. XXVI. p. 473. & Tom. XXXIV. p. 481. seq.

lamondi, Episcopi Suessani, contra Catharinæ obtrectatores. * Qui S. Catharinæ hujus vitam scripserint, non unus fuit Raymundus, de quo hic Fabricius, alii etiam plerumque ignoti commemorantur in Processu Contestationum S. Catharinæ Senesis vulgato a P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. ibi enim ad pag. 1290. hæc leguntur: *Hunc actualiter Venetiis Scriptores ultra alios, qui desunt, qui ad petitionem diversorum habuerunt scribere Opera Virginis* (S. Catharinæ) *& aliquando, ut plurimum in latino; quandoque vero vulgari Sermone &c. Dictorum autem Scriptorum unus appellatur Gvillelmus de Apulia magister Scholarum; & moratur in contrata S. Severini;* (alius est a Gulielmo Apuliensi, de quo Fabricius suo loco) *alius dicitur Henricus de Aprussia, magister scholarum in contrata S. Joannis; alius D. Ludovicus in contrata S. Leonis; alius vocatur Augustinus in contrata S. Viti; alius dictus Andreas de civitate Castellana in contrata S. Mariæ novæ*. Scripsit etiam de celebri hac muliere opusculum Jacobus de Militibus de Monte Politiano. Ibid. p. 251.

Si quis vero acta illa perlegerit, intelliget profecto nonnisi per summam impudentiam asseri ab heterodoxis scriptoribus revelationes S. Catherinæ confictas esse a Fr. Raymundo; cum Raymundus ille vir fuerit gravissimus, ut tantæ imposturæ creandæ impar haberi debeat. De ejus Sanctimonia Stephanus de Maconibus Carthusianus olim totius ordinis Antistes ibidem pag. 1380. testimonium affert. Insuper eadem virgine dictante scriptas illas affirmat ibidem F. Bartholomæus de Ferraria inquisitor Ferrariensis vir doctus & pius. Id ipsum sensisse tunc cum hæc acta excipiebantur a tabellione, affiirmarunt illi omnes, qui Virginem illam superstitem viderant, & cum illa consuetudinem habuerant familiarem, quinque tunc vocati testimonium jurati tulerunt.

Catharina filia S. Birgittæ Svecicæ (de quo supra p. 279.) defuncta A. 1381. (al. 1390.) de qua Surius & Acta Sanctorum 22. Martii, & Bzovius ad An. 1381. num. 23. seq. * Ut certo definit Diarium Vazstenense a Benzelio vulgatum. Vitæ ejus historiam rhithmico metro scripsit Johannes Benecchini de Calmarnia Œleandensis, qui anno 1461. obiit. Incipit: *Lætare Sion filia, jocundæ fac tripudia*. Vide idem Diarium ad an. 1461. Idem pariter scriptor dedisse legitur ibidem Historiam *de S. Simeone*, quæ incipit: *Assunt. Simeonis perfulgentis Dei donis*. Historiam etiam S. Joachimi patris B. M. V. incipientem: *Gaude mater ecclesia, promens lœta memoria;* & historiam de Sororibus B. M. V. Incip. *Gaude Cœlesti jubilo, mentis excusso nubilo*. Joannes iste religioso ordini S. Salvatoris in Cœnobio Vazstenensi nomen dederat.

Ab his omnibus diversa *Catharina*, sive *Hecaterina* (ἡ Καθαρίνη, id enim verisimilius quam ab Hecate) aliis Αἰκατερίνη, quam Martyrium passam tradunt Alexandriæ Maximinianis temporibus, (*a*) cujusque memoria recolitur 25. Nov. De hac *Philosophorum Patrona* (præter Surium ex Metaphraste) jucundum erit consulere Menagium in historia mulierum Philosopharum pag. 492. seq. ad calcem notarum in Diogenem Laertium: Martini Crusii Orationem XIII. Jacobi Thomasii Programma XXX. Augusti Bucheri Orationes festas pag. 1. seq. 138. seq. Johannem Rainoldum de idololatria Ecclesiæ Romanæ pag. 217. seq. & Johannis Davidis Kœleri amœnitates numarias vulgatas Germanice (*b*) Tomo IV. pag. 393. Acta hujus Catharinæ præter Simeonem Metaphrasten Græce conscripsisse traditur Athanasius quidam illius servus, Μαρτύριον τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκαθερίνης τῆς βασιλείας καὶ ῥήτορος. Vide Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 64. & Cangii glossarium Græcum pag. 1269. Cæterum totum illud traditionum syrma patrum de vero trahere jampridem

(*a*) Baron. ad Annum 307. num. 31. seqq.

(*b*) Münzt-Belustigungen.

dem viri cordati animadverterunt. Vide Georgii Cassandri Opera pag. 278. seq. & 1093. Tillemontium Tom. V. memor. Hist. Eccles. pag. 448. & 761. Itaque Catharinam hanc tanquam fabulosam ex breviario Parisiensi An. 1680. ejiciendam curavit Franciscus Harlæus, Archiepiscopus Parisiensis.

Catinas, de quo S. Hieronymus in cap. I. Ezechielis Tom. III. Operum edit. Marcianæi pag. 703. *Legi & cujusdam Catinæ, quem Syri* (*a*) λεπτὸν, *id est, acutum & ingeniosum vocant, brevem disputatiunculam, putantis in visione Ezechielis describi castrorum ordinem duodecim tribuum in solitudine ad orientem & occidentem, septentrionem & meridiem, quæ sibi invicem & charitate & consanguinitate socientur: & hoc esse rotam in rota, quæ ducantur in spiritu, & nube protegantur in eremo, & columna ignis illuminentur in nocte* &c.

De quatuor libris distichorum de moribus ad filium, qui exstant sub *Catonis* nomine, sed longe posterioris ętatis sunt, licet non juniora Valentiniani Imperatoris temporibus, satis dixi in Bibliotheca Latina IV. 1. Laudantur etiam ab Alcuino lib. II. contra Elipandum pag. 949. Petro Abailardo lib. 1. Theologiæ Christianæ pag. 1183. Tom. IV. Thesauri Antecdotorum Marteniani, & Ermoldo Nigello lib. 1. de rebus gestis Ludovici Pii, cujus versus affert Lambecius Tom. II. pag. 361. Horum testimonia, sicut alibi laudata a me Hincmari Remensis & Gaufredi addi possunt illis, quas erudita diligentia Christianus Daumius Catoni suo præfixit. Speculum regiminis *Philippi* de Pergamo ad Galeatum Vice-Comitem Mediolanensem circa Annum Christi 1380. commentarius prolixus in Catonis Magni Ethica, prodiit Augustæ 1475. fol.

Cato Saccus, Jctus Papiæ primum, deinde Bononiæ, ac denique iterum Papiæ, sive Ticini docuit, ubi æmulum Paulum Castrensem: discipulum circa Annum 1465. habuit Jasonem de Mayno, nec diu post defuncti, Epitaphio inscriptum: *Reliqua Catonis*. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. 2. cap. 90. * In Codice 160. Biblioth. Felini extat inter multa aliorum Doctorum etiam hujus Doctoris *in juramenti materiam repetitio ad suppletionem accumulatorum* per Imolam in ca. *Cum contingat* super l. *Siquis*.

Gvilelmus Cattonus Anglus, Franciscanus a Pitseo pag. 708. traditur vixisse circa Annum 1530. & scripsisse super Magistrum sententiarum, & quæstionum Theologicarum. Hunc præteriissem hoc loco, nisi vidissem a Vossio reprehendi eos, qui Gvil. Caxtonum, de quo infra, referunt ad Annum 1558. Est enim verisimile id ab eis factum, quia Cattonum hunc cum Caxtono confuderunt.

Petrus de Cavalleria, Cæsaraugusta Hispanus, qui A. 1450. scripsit zelum Christi contra Judæos, Saracenos & infideles, editum & scholiis illustratum a Martino Alphonso Vivaldo, Toletano, una cum R. Samuelis scripto ad R. Isaacum de miserrimo statu Judæorum. Venet. 1592. 4.

Cavense Chronicon ab Anno Christi 569. ad 1318. ex MSto Monasterii Cavensis in Tomo septimo Thesauri scriptorum Italiæ Muratoriani pag. 913. 933.

Gvilelmus Caxtonus Anglus, qui primus Typographiam in Angliam traditur intulisse, clarus A. 1460. vixit adhuc An. 1483. Non quidem Latine scripsit, sed quamplurima Latinorum scripta in Anglicam linguam transtulit, *Ciceronem* de Senectute & Amicitia, *Virgilium*, Metamorphosin *Ovidii*, *Vegetium*: Historiam Hiberniæ ex *Rainulphi Higdeni* Polychronico, & S. *Hieronymi* Vitas Patrum: Quibus apud Baleum VIII. 43. & Pitseum p. 671. adduntur *Bonaventura* de vita Christi, *Historia Lombardica*, *Capgravii* Catalogus Sanctorum,

(*a*) Hebræis & Syris קָטָן *parvus*, *subtilis*. Atque est pagus *Catin* in Syria, cujus mentio apud Assemanum Tom. II. Biblioth. Or. pag. 351.

rum, *Historia excidii Trojani* & *Joannita* de ludo scaccorum. Ipse vero Caxtonus auctor Operis, quod *fructum temporum* inscripsit, sive *Chronicorum Angliæ* (*a*) & *Hollandiæ*, quæ Anglice scripsit a Bruto usque ad Henricum V. libris septem, continuavitque deinde usque ad excessum Eduardi V. sive usque ad Annum 1483. nec non *Angliæ*, *Scotiæ*, *Walliæ*, *Hiberniæ descriptionem*. *Historiam Regis Arthuri* libris XXI. *Vitam Eduardi Confessoris*. *Imaginem Mundi*. *Appendices ad Joannem Trevisam*, de quibus vide sis Wihelmum Nicolsonum in Bibliotheca Historicorum Angliæ pag. 65.

Annibaldus Gaytanus de Ceccano, Campanus, ex Archiepiscopo Neapolitano Anno 1328. Cardinalis & Episcopus Tusculanus usque ad Annum 1350. de quo Baluzius ad Papas Avenionenses, & purpuræ doctæ scriptor G. Joseph Eggs T. I. pag. 324. seq. qui inter scripta ejus p. 328. celebrat *Vitas Apostolorum Petri & Pauli*, carmine heroico illustratas.

Cedmon, supra, *Cædmon*.

Petrus de Cessona, infra, *Petrus*.

Alexander Celesinus, supra, *Alexander*.

Celestinus, *Celestius*, supra, *Cælestinus*, *Cælestius*.

Thomas de Cellano, infra, *Thomas*.

Celsus, Armachanus Archiepiscopus & Primas Hiberniæ, circa Annum 1128. defunctus, apud Baleum XIV. 84. traditur præter *Testamentum* & *Constitutiones* quasdam scripsisse *Epistolas* plures *ad Malachiam*, qui ei deinde in Archiepiscopatu successit, & de cujus vaticiniis dicendi locus infra in *Malachias*.

De *Julio Celso*, aliisque antiquioribus hoc nomine non necesse hic est repetere, quæ dicta sunt in Bibliotheca Latina.

Celsus a Falcibus, Veronensis, Monachus Benedictinus An. 1474. scripsit *Vitam S. Toscanæ de Jebeto* viduæ Seculo XIV. defunctæ, editam a Raphaele Bagatta & Baptista Peretti in antiquis monumentis SS. Episcoporum Veronensium, Venet. 1567. 4. sed tributa *Celso Maphei*, de quo mox, sicut Vossius pag. 620. *vitam S. Tusculanæ* appellat, quam *Toscanæ* rectius dixisset, ut a V. C. Apostolo Zeno (*b*) observatum, qui notat eundem Celsum Monachum consignasse etiam *Vitam Virginis Euphrosynæ Vincentiæ*, Venetæ ad Petrum Dandulum, Episcopum Vicentinum Annum 1505.

Celsus Veronensis alter, gentilitio nomine *Maphæus*, circa idem tempus Canonicus regularis Lateranensis, qui nonagenario propior decessit An. 1503. scripsit tum alia tum de interdicto Ecclesiastico, & dissuasoriam, ne Christiani Principes Ecclesiasticos usurpent census: ad inclytum Venetorum Senatum. Vide *Celsum Rosinum* in Lyceo Lateranensi Tom. I. pag. 196. seq. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 123. seq. Omitto dicere de Celsis junioribus, ut *Celso Hugone* & *Angelo Celso* Jctis, & de *Mino Celso*, cujus librum de hæreticis capitali supplicio non afficiendis habemus, de quo dixi in libro de Evangelicæ lucis propagatione pag. 505. * Celsi hujus habeo excusum opusculum hoc titulo: *Monumentum compendiosum pro confessionibus Cardinalium*, *reliquorumque Prælatorum*. Prodiit Ann. 1478. absque loci adscriptione in 4. item Romæ 1491. in 4.

Celsus, qui se profitetur scriptorem libelli de Judaica incredulitate. Vide Roberti Coci censuram scriptorum veterum pag. 152.

Cencius de Sabellis, Cardinalis & postea *Honorius III.* Papa ab Anno 1216. 18. Julii ad 1227. 18. Martii. Scripsit nondum Pontifex *Cærimoniale Romanum*, quod primum vulgavit Mabillonius T. II. Musei Italici pag. 167. 220. *Librum censuum* de omnibus Rom. Ecclesiæ redditibus & vectigalibus habuit Baronius, qui præfationem edidit ad Annum 1192.

num.

(*a*) Vide Vossium pag. 636. Oudinum Tom. III. pag. 2627.

(*b*) Tom. XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 121. seq.

num. 19. Habuit etiam Onufrius, ut ex magno ejus ritualium veterum opere, MS. in Bibliotheca Vaticana, notavit Pagius ad An. 1192. num. 12. ex quo constat singulis etiam a Cencio addita publica documenta. * Liber ille censuum S. R. E. quem Cencius iste digessit jam tandem prodiit, quamquam non sine interpolationibus seu additamentis a posterioribus authoribus inductis opera Cl. Muratorii in Tom. V. Dissertat. Med. Ævi pag. 851. 908. Ejusdem etiam opusculi MStum codicem chartaceum Sæculi XV. servat Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis, ex quo lacunas in edito Muratorii relictas implere licet.

Conradus Celtes, alio nomine *Protucius* & *Meissel*, Svvinfurtensis, eadem qua Imperator Maximilianus die 22. Martii Anno 1459. natus, quem discipulum Joannis Dalburgi, Episcopi Wormatiensis, Rudolphi Agricolæ, Marsilii Ficini, Johannis Calphurnii Brixiensis, Gvarini, Beroaldi, Sabellici & Pomponii Læti, ingenio & doctrina nobilem, Fridericus III. Imperator commendante Friderico Sapiente, Electore Sax. manu sua lauro poetica (*a*) ornavit Norimbergæ, quod ipse his versibus memoriæ hominum mandare non dubitavit:

Primus ego titulum gessi nomenque Poetæ,
Cæsareis manibus laurea nexa mihi.

Post Academias XV. (*b*) quæ tunc florebant in Germania, non incuriose lustratas, Ingolstadii bonas litteras docuit An. 1495. inde ab Anno 1501. Viennæ, ubi Bibliothecæ Cæsareæ præfectus diem obiit supremum An. 1508. 4. Febr. Memoriæ suæ præcones nactus est, ut meruit multos præclarosque, inprimis virum doctum, qui *Societatis Litterariæ Rhenanæ* (*c*) nomine vitam ejus præfixit Poematibus Celtis, excusis Argentorati 1513. 4. Henricum Pantaleonem Parte 2. de Viris illustribus Germaniæ, Melchiorem Adamum in vitis Philosophorum, Petrum Lambecium Tomo I. Bibl. Vindob. pag. 31. seq. Vossium pag. 641. de Historicis Latinis, & qui præ cæteris diligenter in hoc argumento versatus est, D. Nicolaum Hieronymum Gundlingium, Observationum selectarum Tom. I. Observat. 1. ejusque insistentem vestigiis B. Hubnerum nostrum Centuria VI. Bibliothecæ Historicæ Hamburgensis cap. 30. Conradi Celtis prosceuticis Carminibus ad divum Fridericum tertium *pro laurea Apollinari*, quæ habeo edita Norimbergæ 1500. 4. subjicitur *figura Cœli A.* 1487. 18. *April. hora* 5. 41'. 12'. *inæquatis* (*æquatis hora* 6. 1'. 20'.) *post meridiem, quo tempore birræatus & laureatus est a Cæsare in arce Nurnbergensi Conradus Celtis, erecta per* Joannem Kanter *de Groningen Frisiæ Astronomum pro tunc divi Imperatoris Friderici tertii semper Augusti*. Nescio an huic testimonio opponere fas sit, quæ ab aliis pro Anno 1491. disputantur, ut a W. E. Tentzelio in dialogis litterariis A. 1693. pag. 963. sqq. Diploma Maximiliani, qua Celti facultas A. 1501. concessa est alios laurea Apollinea ornandi, exstat apud Goldastum Tom. III. Constitutionum Imperialium pag. 482.

Poemata prodiere Norimbergæ 1502. 4. Argentorati 1613. 4. *Odarum* libri IV. *Epigrammatum* libri V. *Parnassus biceps*. Libri IV. *Amorum*, decennali peregrinatione conscripti dicatique Maximiliano I. Ex his petita *Salinaria*, sive descriptio admirandarum Cryptarum

(*a*) Confer Conradi Celtis Daphnen Apollinarem Gerhardi Meieri notis illustratam editamque Hamburgi 1615. 8. Ipse tamen de laurea illa sua Celtes:
Si me non pietas, virtus, doctrina coronant,
Ecquid proderit hæc nexa corona mihi?

(*b*) Basileam, Coloniam, Erfurtum, Friburgam, Gryphisvvaldiam, Heidelbergam, Herbipolim, Ingolstadium, Lipsiam, Leodicum, Moguntiam, Pragam, Rostochium, Tubingam, Viennam.

(*c*) De hac societate W. E. Tentzelius in dialogis litterariis A. 1693. p. 90.

rum ſalinariarum (*a*) prope Cracoviam lib. 1. elegia *6.* quæ exſtat etiam in Piſtorii Tomo I. ſcriptorum rerum Polonicarum, Baſileæ 1582. fol. & in Reuſneri hodœporicis pag. 579. Baſileæ 1580. 8. Utrobique etiam *Carmen ad Viſtulam fluvium* ex lib. 1. elegia 15. & *de veſontibus*, ſive *biſſontibus* eorumque venatione. Vide & delicias Poetarum Germanicorum Gruterianas Tom. II. pag. 245. 270.

Carmen de diverſis diverſorum ſtudiis & humoribus. Francofurti in 8. ſine anno.

Opuſcula *Roſſvvithæ* e MS. Monaſterii S. Emerani, Ratisbonenſis. Norimbergæ 1501. 4. de quibus infra in *Roſvvitha*.

Carmen *de ſitu & moribus Germaniæ*, in Simonis Schardii Tomo I. & ſoluto ſermone *de Hercyniæ ſylvæ magnitudine*, cum ſuperiore Carmine, & B. Rhenani III. libris rerum Germanicarum, Argentorati 1610. 8.

De origine, ſitu, moribus & inſtitutis Norimbergæ, liber curante Bilibaldo Pirckaymero prodiit Norimbergæ 1501. 4. inde in Franciſci Irenici exegeſi Germaniæ, Haganoæ 1518. fol. & in repetita ejus editione, curante Joan: Adamo Bernhardo, Hanov. 1728. fol. & in laudati Pirckaymeri Operibus hiſtoricis pag. 116. Francofurti 1665. fol. Avtographum auctoris religioſe ſervari in Bibliotheca Norimbergenſi, notavit Georgius Remus in Epiſtola ad Johannem Kirchmannum, inter Gudianas pag. 219.

De vita S. Sebaldi, Carmen Sapphicum libro de Norimberga ſubjunctum.

Eorum fere omnium, quæ Rhetores in Orationem venire adſerunt, ex Cicerone index. Ingolſtad. 1532. 8. Argentorat. 1534. 1568. 8.

De conſcribendis Epiſtolis ibid. & Tiguri, nec non Coloniæ 1537. 8. Baſileæ 1567. 8.

De arte verſificandi in 4. ſine anno & loco. *De laudibus eloquentiæ*. *Panegyris Duci Bavariæ*.

Orationes variæ & *Epiſtolæ* ad diverſos, metro & proſa. Vide Trithemium cap. 922.

Theodoriceidem, ſive poema heroicum de rebus Theodorici Regis Gothorum, & quam proſario molitus ſermone eſt *Germaniam illuſtratam* abſolvere fato præveniente Celtes eſt prohibitus.

De *Cenſorino* Grammatico, qui a Chriſti ſacris alienus librum notiſſimum *de die Natali* ad Q. Cerellium Patronum ſuum circa Annum Chriſti 238. ſcripſit, ſatis dictum in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 4. *Fragmentum* illi ſubjectum, licet ad argumentum libri de die Natali non faciat, tamen Cenſorini hujus eſſe ex alia illius lucubratione, non dubitabat Barthius notis ad Claudianum Mamertum pag. 340. idque alibi oſtenſurum ſe eſt pollicitus. Cenſorinum inter ſcriptores de arte Grammatica, qui ſuis ſæculis honoris decus habuerint, una cum *Palæmone*, *Phoca*, *Probo* laudat Alcuinus libro de ſeptem artibus pag. 1247. Operum.

Centulenſe Cronicon, infra, *Hariulphus*.

Ceolfridus, aliis *Geolfridus*, Presbyter & poſt (*b*) Benedictum Biſcopium Abbas S. Petri & Pauli, Ordinis Benedictini, Wiremuthenſis & Girovicenſis in Anglia per annos XXXV. diem apud Lingonas in Gallia Narbonenſi obiit A. 716. 7. Calend. Octobr. ætatis 74. dignis laudibus a Beda (*c*) quem doctrina imbuit, celebratus, Conſulenti Naitoni, Regi Pictorum, (*d*) *de legitima obſervatione Paſchæ* & *de tonſura clericorum*, ſcripſit utilem *Epiſtolam*, per quam ipſe Regi ſatisfecit, & Rex gentem

(*a*) De his præter Celtem Georgius Douſa in itinere Conſtantinopolitano pag. 11. ſeq. Bernardus Connor in deſcriptione Poloniæ pag. 293. 731. editionis Germanicæ: Philoſophicæ Tranſactiones Anglicanæ Tom. I. p. 1099. ſeq. Wagenſeilius Tom. II. peræ librorum juvenilium pag. 622. &c.

(*b*) Vide Lelandum cap. 81.

(*c*) Idem Lelandus cap. 82.

(*d*) Sigebertus cap. 67. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. Trithemius cap. 240. & II. 20. illuſtr. Benedictin.

tem suam ad concordiam Ecclesiæ reduxit. Hanc Epistolam servavit idem Beda lib. V. Hist. Eccles. cap. 22. unde accepit Speelmannus pag. 220. Tom. I. Conciliorum Britanniæ, accepere cæteri Conciliorum editores ad Annum 714. cum circa Annum 709. scriptam colligat Norisius. (a) Harduinus in sua Conciliorum editione secutus est Petrum Franciscum Chifletium, qui Historiam Bedæ recensuit in Concordia Bedæ & Fredegatii Scholastici, Parisiis 1681. 4. Alia Ceolfridi, quæ Balæus centur. I. cap. 93. & ex Baleo Pitseus pag. 123. memorat, *homilias solennes*, ad Monachos suos *Epistolas*, *Testamentum ad Hunebertum*, & *de sua peregrinatione*, nescio an quisquam oculis usurpavit. Vita scripta a *Wicberto* successore & A. 730. Martyre, ut idem Pitseus pag. 124. sed ubi *pro regnante in Northumbria Ceolfrido*, legendum *Ceolulpho*, de quo mox. Apud Cangium quoque emendandum est, quod Ceolfridum Abbatem S. Petri & Pauli diversum facit ab Abbate Wiremuthensi.

Ceolulphus, sive ut Lelando *Ceolvulphus*, Transabrinorum, sive Northumbriæ Rex eruditus, cui Beda historiam suam elimandam obtulit, *eligens nimirum in illo auctoritatem bene dicta corroborandi propter imperium, & scientiam perperam dicta emendandi propter ingenium*, ut ex Gvilelmo Meildunensi, sive Malmesburiensi Lelandus cap. 93. Baleus X. 25. & Pitseus pag. 830. Vide sis & Acta Sanctorum 15. Januarii.

Thomas Ceparanus, sive *de Ceperano*, Ordinis Minorum, post *Thomam Cellanum* circa Annum 1245. scribere cœpit jussu Crescentii, Generalis sui, *Legendam auream S. Francisci*, eam ipsam scilicet quam sub titulo *Speculi vitæ S. Francisci & Sociorum ejus* recognitam & notis marginalibus illustratam edidit Philippus Bosqnierius, Coloniæ 1623. 8. auctores laudans Antiquitatum harumce Franciscanarum *Fabianum*, *Hugolinum* aliosque Minoritas. Vide Oudinum Tomo II. pag. 197. S. Antoninus tit. 24. summæ histor. cap. 9. num. 4. Tom. III. pag. 776. *Sextus generalis* Minister Ordinis Minorum *Crescentius de Esio venerabilis senex, homo justus & disciplinæ zelo probatus, Anno Domini* 1245. *in Capitulo generali: in quo Capitulo mandavit fratribus, quod sibi in scriptis dirigerent, quicquid de vita & miraculis beati Francisci scire veraciter possent. Postea frater* Thomas de *Ceparano de mandato Ministri ejusdem, & Capituli Generalis, ex relationibus factis a plurimis, primum tractatum* Legendæ B. Francisci, *de vita & verbis & intentione ejus circa ea, quæ pertinent ad regulam, declaravit, quæ dicitur:* Legenda antiqua, *& incipit*: Placuit sanctæ Universitati. *Quam Legendam frater Bernardus* (b) *De Bessa ad compendiosiorem formam reduxit, & incipit:* Plenam virtutibus. *Et postea Bonaventura stilo elegantiori & breviori compilavit.* Vide Acta Sanctorum 25. Maj. atque infra, *Franciscus*.

Coriolanus Cepio (*Cippico*) Traguriensis Dalmata, ductor exercitus Veneti sub Duce Veneto Petro Mocenigo, versatus Scodræ (*Scutari*) Albaniæ regionis metropoli, An. 1473. scripsit *de rebus gestis Petri Mocenigi* Imperatoris sui, quibus ipse interfuit Cepio, libros III. Venetiis 1477. 4. & Basileæ 1544. & 1556. pag. 341. cum Barletio, & præfixo titulo *librorum III. de bello Asiatico*, Venetiis 1594. 8. cum Joannis Cepionis, nepotis, Epistola ad Leonardum Mocenigum Senatorem. Obiit Coriolanus A. 1493. ætatis 68. ut ex Epistola consolatoria Ludovici Cepionis, Famaugustani in Insula Cypro Episcopi, ad Petrum, Christophorum, Hieronymum, & Joannem Cepiones, fratres suos, Epistola notatur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVII. pag. 285. 288. De eodem Bello Scodrensi scripsere Georgius Merula, Mar-

(a) Differtat. 3. de Cyclo Paschali Ravennate pag. 158. Oudinus Tom. I. p. 1665. (b) Aliis *Bernardinus*.

Martinus Barletius &c.

Ceponius Episcopus Hispanus, (*a*) ad quem & Idacium *Turibii* Asturicensis Epistola exstat apud Ambrosium de Morales lib. II. cap. 26. Antiquitatum Hispaniæ, & Baronium ad Annum Christi 447. num. 3. & Franciscum Bivarium notis ad Pseudo-Maximi Chronicon pag. 157. Scripsit Ceponius *Genesin* carmine hexametro, atque in eo *fabulam Phaetontis* ad Satanam de cœlo detrusum relatam. Ætatem suam ipse his signavit versibus 136. seq.

--- *Vincit, ovat Ecclesia Christi,*
Quæ quadringentis toties luctata sub annis
Incipit in quinto late florescere sæclo.

Plures versus Ceponii protulit Barthius (teste Daumio) libro CIX. Adversar. Etiam viginti amplius Tom. II. ad Statium p. 1225. qui editionem ejus in posterioribus Adversariorum libris meditabatur.

Cerealis non Castulonensis in Hispania, sed *Castulensis*, sive *Castellensis* in Mauritania Cæsariensi Africæ Episcopus: Sane Africanum fuisse diserte hoc affirmanti Gennadio cap. 96. eumque secutis auctori appendicis ad Catalogum Ildefonsi cap. 10. & Honorio lib. 2. cap. 95. recte accredunt viri docti Trithemius cap. 183. Nicolaus Antonius Tomo I. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 201. aliique; licet Castulonensem faciunt Pseudo-Luitprandus in Chronico ad Annum æræ Hispanicæ 998. Ut autem *Castellensem*, sive *Castellanum* malim vocare, quam cum Labbeo aliisque *Castulensem*, facit quod in collatione Carthaginiensi Anno 484. habita memoratur Cerealis Castelloripensis Episcopus, & Cerealis hic ipse Castellanum se Episcopum profitetur. Confer Ruinartum ad Victorem Vitensem pag. 375. & Tillemontium Tom. XVI. pag. 516. Scripsit circa Annum 478. libellum Concertationis Carthagine habitæ *de Fide Sanctæ Trinitatis* adversus *Maximinum* Episcopum Arimanitarum (*b*) sive Arianorum, quem primus in lucem protulit Joannes Richardus, antidoto contra hæreses, Basileæ 1528. fol. inde Joannes Heroldus in hæresiologia, Basileæ 1556. fol. denique in omnibus Bibliothecis Patrum recudi contigit, ac in novissima Lugdunensi Tom. VIII. p. 671.

Daniel Ceretus Brixiensis Medicus circa Annum 1470. cujus carmen *de præcellentibus sua ætate viris Brixiensibus* laudat Vossius de Historicis Latinis pag. 810. Ejusdem Danielis carmen epicum de metamorphosi Virginis in Salicem exstat in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. I. pag. 741. & in Carminibus illustrium Poetarum Italorum Joannis Matthæi Toscani, Parisiis 1577. 12. Sed *Gverini Cereti* Chronica, fabulosa magnam partem esse arguunt auctores dissertat. *de Martyrologio Brixiano aucto ex Catalogis Ecclesiæ S. Afræ*, editæ in Actis Sanctorum Aprilis, non valde repugnante Honorio Stella (*c*) in responsione ad illam dissertationem.

Fabius Cerilianus teste Flav. Vopisco in vita Cari cap. 4. *tempora Cari, Carini & Numeriani Imperatorum solertissime persecutus est*, sed nec illius, nec *Onesimi*, quem Probi vitam diligentissime ait scripsisse, lucubratio ad nos pervenit. In Codice Palatino Gruterus testatur *Favium Ceryllianum* appellari, *forsan*, inquit, pro *Cyrilliano*. Neque adeo constat Latine ambo an Græce scripserint. Non tres simul Augusti Carus, Carinus, & Numerianus, sed pri-

(*a*) Reinef. Epist. ad Daumium pag. 212. 219. 226. seq. & Daumius pag. 235. Kœnigius in Biblioth. Nic. Antonius Tom. I. Biblioth. vet. Hispanæ pag. 200.

(*b*) In Codice Fuldensi Maximinus hic *Arimanita* appellatur teste Viro Clarissimo Joanne Friderico Schannat in vindemiis litterariis pag. 223. Inde non dubito apud auctorem appendicis ad Catalogum Ildefonsi cap. 10. pro *Episcopo Ammonitarum* legendum *Arimanitarum* hoc est Arianorum. Tralatitium est apud Epiphanium, Damascenum aliosque hæresin Arianam venire nomine Ἀ'ρειομανιτῶν. Atque apud Cerealem ipsum capite ultimo *Maximinus Ariomanita* appellatur. Diversus autem hic a *Maximino* Ariano, contra quem circa Annum 429. scripsit S. Augustinus.

(*c*) Giornale de' Letterati in Parma An. 1687. pag. 84. 85.

primum solus Carus A. 282. deinde cum Carino, denique cum Carino Numerianus, quibus successit Diocletianus An. 284. Vide Ezechielem Spanhemium præclari Operis de numismatum usu Tom. II. pag. 356. 377.

Joannes Boccacius de *Certaldo*. Supra pag. 242. *Boccacius*.

Jacobus de Cessolis, sive *Cessulis*, Remensis Gallus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. scripsit opus ea ætate nobile atque ex illis, ut ipse ait, *quæ ad populum declamatorie prodidisset* contractum ac digestum partibus quatuor: *moralitates super ludum Scacchorum, de moribus hominum & officiis nobilium & popularium*. Quoniam vero Ludum Scacchorum dixere etiam *tessellarum*, hinc factum videtur, ut nomen auctori tributum fuerit *de tessellis*, unde alii fecerunt *de Thessalis*, vel *de Thessalonica*, ut Trithemius cap. 704. Prodiere hæ moralitates, Mediolani 1479. fol. & servantur MStæ in pluribus Bibliothecis Galliæ, Angliæ & Germaniæ, quarum Codices designantur ab Oudino Tomo III. pag. 627. seq. & a Jacobo Echardo Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 471. & Tomo II. pag. 818. seq. qui etiam videri potest de versione *Gallica* duplici a Joanne Duvignay & Joanne Ferrono, nec non de *Italica*, sicut de *Germanica* duplici, prosaria altera, altera Conradi van Ammenhusen, Monachi & Presbyteri, rhythmici MS. in Bibliotheca Cæsarea adire licebit Lambecium Tomo II. pag. 848. seq. ubi nomen expressum *de Casulis*, sed rectius *de Cessolis* iterum pag. 877.

Chalcidii versionem Latinam partis *Timæi Platonici*, adjunctumque ab eodem commentarium emendatiorem & notis illustratum edidi ad calcem Voluminis secundi Operum S. Hippolyti, Hamburgi 1718. fol. De scriptore ipso & prioribus editionibus dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ capite 7. ubi monui sub quarti eum sæculi vixisse initia, & licet videatur dubium relinquere, tamen satis claris indiciis deprehendi Christianum. Quæ pro contraria sententia afferri video a viris celeberrimis, *Govieto*, (*a*) atque inprimis ab eruditissimo Cudvvorthi interprete, (*b*) ea expendere juvabit, cum novam atque ultimam Bibliothecæ Latinæ editionem prælis committere dabitur.

Joannes Charlier, infra, *Gerson*.

Alanus Chartier (Latino nomine *Auriga*, sive *Aurigarius*) Regum Galliæ Caroli VI. & VII. a secretis, diem obiit A. 1458. ætatis 72. Plura scripsit Gallice & Latine, quæ junctim edita curante Andrea du Chesne, Parisiis 1617. 4. in quibus Descriptio Galliæ, Quadrilogus invectivus in Eduardum III. Angliæ Regem: *Dialogus familiaris amici & sodalis super deploratione Gallicæ calamitatis: Epistolæ de detestatione belli Gallici & suasione Pacis:* Historia Caroli VI. & VIII. ab Anno 1402. ad 1455. (cujus tamen verum auctorem *Bouvierium* postea compertum notat Jacobus le Long, in Bibliotheca historicorum Galliæ pag. 375.) Genealogia Regum Galliæ a Ludovico Sancto ad Carolum VII. & de extinctione falso prætensi juris Anglorum in Galliam: Pompa ingressus Caroli VII. in urbem Lutetiam facti Anno 1437. Spes seu consolatio trium virtutum: Curiale Gallicum, & Carmina varia. Scripsit quoque Statum Galliæ, quo fuit exilii sui tempore, quem librum MS. memorat laudatus Jac. le Long num. 11099. Omitto dicere de scriptore eorundem temporum Historico *Joanne Chartier*, sive *Quadrigario*, quia nihil Latine ab eo vel compositum, vel editum reperi. De Gallicis vide eundem Longum num. 7402. 7344. & Oudinum Tom. III. pag. 2554. seqq.

Chartuitius, (*c*) seu *Chartuitus*, E-

(*a*) Continuation des memoires de Litterature & l' Histoire Tom. I. p. 138. seq.

(*b*) pag. 732. seq. ad cap. IV. §. 36.

(*c*) Vossius Hist. Lat. pag. 382. Dav. Czvvittinger Hungar. litteratæ pag. 100. Francof. 1711. 4.

piscopus in Hungaria circa Annum 1100. scripsit jam decrepitus jussu Regis Hungarorum octavi, Colomanni, qui ab A. 1095. ad 1114. Hungariæ præfuit, eidemque Regi dedicavit *vitam* Regis Christiani Hungarorum primi *S. Stephani*, quam sed mutato stylo, ut malo more solet facere, edidit Surius 20. Augusti. Ex Surio, ut ipse profitetur, Bongarsius inter scriptores rerum Hungaricarum pag. 268. 280.

Thomas Chaundeler (*Candelarius*) Anglus, (Lelando, Baleo, Pitseo, Goodvvino, aliisque, etiam Vossio male *Johannes* (*a*) *Chaundeler*,) Guarini discipulus, Cancellarius Ecclesiæ Fontanensis, seu Wellensis circa Annum 1454. calamum suum & prosa & carmine, teste eodem Lelando cap. 564. aliqua felicitate exercuit. Scripsit *de statu humanæ naturæ*, *Orationes* de laudibus Fontanensis & Baduensis urbis, & aliam, qua respondet Orationi primæ Corn. Vitellii. Librum *de rebus a Gvil. Perotto*, alias *Vichamo*, Episcopo Ventano, sive Wintoniensi, *gestis*. Libellum *Epistolarum*. Hisce a Lelando commemoratis Baleus VIII. 26. & Pitseus pag. 652. addunt librum *de laudibus Thomæ Beckingtoni*, Bathoniensis & Wellensis Episcopi. De hoc scriptore accurate Henricus Warthonus in præfatione ad Tomum II. Angliæ sacræ p. XVII. seq. ubi notat ex Cancellario Ecclesiæ Wellensis factum Ecclesiæ Oxoniensis Cancellarium ab Anno 1457. ad 1461. & Eboracensis A. 1467. resignasse autem munus A. 1486. & rebus valedixisse humanis A. 1489. Edidit igitur Tom. II. p. 355. ejus *Cronicam brevem de ortu, vita ac gestis Willelmi de Wykham*, Episcopi Wintoniensis, defuncti An. 1404. & pag. 357. *Vitam Thomæ de Beckingtona*, Episcopi Bathensis & Wellensis, excerptam ex principio *Collocutionum* Chaundleri, prosa & versu, de hujus Beckingtoni laudibus, de quo prolixo & adhuc inedito opere, in Bibliotheca Cottoniana obvio idem Warthonus in præfatione p. XVIII. & ex eo Oudinus Tom. III. pag. 2726. In eadem Cottoniana quoque servatur Testamento Wilhelmi de Wykham subjunctum Chaundleri *poema de ortu, vita & obitu Willelmi Wykham, Episcopi Wintoniensis & fundatoris CC. Clericorum*.

Benedictus Chelidonius, Monachus Benedictinus S. Ægidii Norimbergensis & Poeta, *Musophili* adscito nomine, labente sæculo XV. & decimi sexti sub initia scripsit *de fundatione & Abbatibus Monasterii sui*, ex quo versus quosdam producit Caspar Bruschius in Chronologia Monasteriorum Germaniæ pag. 47. (editionis novæ p. 169.) Poema *de Passione Domini nostri Jesu Christi*, & aliud *de vita Mariæ Virginis*, Norib. 1511. fol. prodiit additis iconibus stilo scalptorio egregii Viri Alberti Dureri.

Fragmentum *Chronici Chemnicensis* ab Anno Christi 1408. ad 1516. ex Codice MS. Petri Albini vulgavit Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης Tom. III. scriptorum rerum Germanicarum pag. 157. 159.

Cherubinus de Spoleto, Ordinis Minorum, defunctus Assisii 1484. De illo Waddingus Tomo VI. & VII. Annalium suorum & pag. 89. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi præter *Sermones XC. Quadragesimales* a Septuagesima ad octavas Paschæ editos Venetiis 1502. & 1511. memorat ejus *librum de Vita Conjugali*, *Tractatum de Fide*, & *Regulam spiritualis vitæ pro instructione animæ devotæ*. Vide Bartholomæum Cimarellum in parte quarta Chronicorum Ordinis Minorum, quam tribus prioribus Marci Ulyssiponensis addidit, vulgavitque Italice Venetiis 1621. libro IV. capite 2. Huic Cherubino Troilus Malvetius, JCtus, dedicavit librum de Canonizatione Sanctorum, obvium in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tom. XIV. pag. 97.

Childebertus, infra, *Hildebertus*.

Childericus, vide, *Hildericus*.

Chi-

(*a*) Vide Antonii Wood Antiquitates Oxoniens. Tom. II. pag. 410. 411.

Chilianus, infra, *Kilianus*.

Chilienus Monachus Inis Keltrahensis, sive Kiltdariensis Cœnobii in Hibernia, Ordinis Benedictini circa Annum 740. vel 750. aliis *Coelenus*, sive *Coelanus* scripsit carmine hexametro partem, partem elegiaco *vitam Brigittæ Scoticæ* (de qua supra p. 769. seq.) editam ex tribus Codicibus MStis licet non integram a Joanne Colgano in Actis triadis thavmaturgæ, seu divorum Patricii, Columbæ & Brigittæ, Lovan. 1647. fol. atque inde a Bollando Tom. I. Act. Sanctor. Febr. pag. 141.

Chilpericus Childeberti II. F. Rex Francorum ab Anno 575. ad 584. cui poeticis litteris exculto tribuitur *Epitaphium in S. Germanum*, Parisiensem Episcopum, qui An. 576. rebus humanis valedixit. In historia poetarum medii ævi pag. 175. traditur hoc epitaphium exstare apud Aimoinum lib. 3. cap. 16. & in Actis Sanctorum 28. Maji Tom. VI. pag. 787. atque in Actis Ordinis Benedictini Tom. I. pag. 245. Sed apud Aimoinum frustra illud quæsivi, licet eundem Aimoini locum laudant quoque Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ, pag. 404. ubi & ipsum epitaphium extat, quod quoniam breve est, etiam hoc loco exstare volui:

Ecclesiæ speculum, patriæ vigor, ara reorum,
Et pater & Medicus, Pastor amorque gregis.
Germanus virtute, fide, corde, ore beatus
Carne tenet tumulum, mentis honore polum.
Vir cui dura nihil nocuerunt fata sepulchri,
Vivit enim, nam mors, quem tulit, ipsa timet.
Crevit adhuc potius justus post funera, nam qui
Fictile vas fuerat, gemma superba micat.
Hujus opem ac meritum mutis data verba loquuntur,
Redditus & cæcis prædicat ore dies.
Hic vir Apostolicus rapiens de morte trophæum
Jure triumphalis considet arce poli.

Vita *S. Chlodulphi* Episcopi circa Annum *666*. Metensis, atque inde Treverensis Archiepiscopi, occurrit in iisdem Actis SS. Benedictin. Sec. 2. pag. 1043.

Robertus de Chorceone, sive *Chorcon*, aliis de *Curson*, vel *Curtonus*, Anglus, Theologus Parisiensis, adversarius Albigensium, & ab Anno 1211. Cardinalis, Innocentii III. atque Honorii III. per Galliam Legatus, obiit in Palæstina An. 1218. Scripsit *Summam Theologicam* quam MStam evolvit præloque dignissimam vocat Oudinus Tom. II. pag. 1715. Ex illius Summæ *Tractatu de pœnitentia* quædam capita excerpsit ediditque Jacobus Petitus post pœnitentiale Theodori Cantuar. pag. 367. 376. Parisiis 1679. 4. Baleus III. 79. ei præterea tribuit *librum de salvatione Origenis*, & *lecturas solennes*. Quibus Pitseus pag. 293. & G. Josephus Eggs in purpura docta pag. 135. adjungit *librum de septem septenis*.

Christianus ab Aquitania, (a) qui apud Cangium præter rem a *Christiano Druthmaro* Grammatico distinguitur, Monachus Corbejensis, Ordinis Benedictini, (b) Congregat. Floriacens. scripsit *expositionem* dignam lectu (c) *in Evangelium Matthæi* divisam in capita LXI. ad Monachos Stabulensis (d) & Malmandariensis Cœnobiorum S. Petri sub uno Abbate consistentes in Diœcesi Leodiensi. Primus cum ejus *epitomatis in Lucam & Joannem* ex MStis Codicibus edidit Jacobus Wimphelingius, præfixo privilegio Imper. Maximiliani: &

(a) Sigebertus cap. 72.
(b) Trithemius cap. 280. de Scriptoribus Ecclesiasticis, & II. 67. illustrium Benedictinorum.
(c) Vide Richardum Simonem lib. 3. Historiæ Criticæ Novi Testamenti cap. 26. pag. 370. seqq.
(d) *de Stavelo* dans les Ardennes au Diœcese de Liege. Vide Labbeum T. I. de S. E. p. 753.

& Leonis X. insignibus, primæ paginæ appositis, Argentorati 1514. fol. addita etiam censura Jacobi Oesfler J. U. D. per Imperium Romanum artis impressoriæ Censoris & Superattendentis Generalis. Hæc editio neutiquam conficta ab Edmundo Albertino, (*a*) sed obvia in Bibliothecis, ut Galliæ apud Dallæum, (*b*) Angliæ (*c*) apud Joannem Tenissonum, Germaniæ apud Joannem Ludolphum Tunemannum. (*d*) Deprehensum quoque est & testatum eadem legi in illa antiquiore editione, quæ in editione Haganoensi A. 1530. 8. a Menardo Molthero & Joanne Secerio: licet Sixtus Senensis lib. VI. Bibliothecæ sacræ nota 112. quædam profert e MS. Franciscanorum Lugdunensi aliter, quam in Haganoensi leguntur, quam repetitam constat in Bibliothecis Patrum, Parisiensi, Coloniensi, & novissima Lugdunensi Tomo XV. pag. 165. Joanni Oecolampadio illam editionem tribuit Labbeus Tomo I. pag. 222. Sed ipse id retractat pag. 751. Idem Typographi vitio *Moltserum* vocat pro Molthero, & pro Secerio *Senerium*. Profitetur Druthmarus se studuisse *plus historicum sensum sequi quam spiritalem: irrationabile enim sibi videri, spiritalem intelligentiam in libro aliquo quærere, & historicum penitus ignorare, cum historia fundamentum omnis intelligentiæ sit, & ipsa primitus quærenda & amplexanda, & sine ipsa perfecte ad aliam non possit transiri*. Idem brevitati studuit & perspicuitati, quoniam ipso judice *stultiloquium est in expositione alicujus libri ita loqui, ut necessarium sit expositorem ipsius expositionis quærere*. Ait in *Matthæum* scripsisse se, quod videret *Hieronymum* multa verba quasi levia præteriisse: qui labor, *si placeat vobis*, inquit, *ad Evangelium* Joannis, *manum mittam*, quod Augustinus aquilam sequens prope nubes incedendo multa intacta velut nota omnibus prætermiserit. *Nam in* Marco *non est necessarium manum mittere post beatum* Bedam. *In* Luca *quoque audio post* S. Ambrosium, *eundem* Bedam, *manum misisse. Sed non potui invenire adhuc in ejus expositione nisi quasdam* homilias. *Si vero nec invenero, & vestrum omnium, cohortatio affuerit, & in hoc quoque laborare tentabo*. De ætate hujus Druthmari monere juvat, eam a viris doctis communiter referri post sæculum medium nonum, quod ipse cap. 56. mentionem facit Bulgarorum ad Christi sacra adductorum, ac quotidie solitorum baptizari, (*e*) quod Cedrenus ab An. 845. Leo Grammaticus pag. 462. An. 857. auctor vitæ Basilii Macedonis cap. 65. p. 164. felicius circa Annum 870. ajunt contigisse. Notandus & locus hic Druthmari Tomo XV. Biblioth. Patrum pag. 169. ad Matth. XXVII. 7. *agrum figuli*) *Tunc fuit in sepulturam peregrinorum, & modo idem locus hospitale dicitur Francorum, ubi tempore Caroli villas habuit, concedente illo rege pro amore Caroli. Modo solummodo de eleemosyna Christianorum vivunt, & ipsi Monachi & advenientes*. Sed omnino videtur reducendus ad sæculum labens undecimum, & ad Gregorii septimi tempora, siquidem non alius est, quam Christianus Druthmarus noster, qui Anonymo Mellicensi *Gvidmundus* capite 102. de scriptoribus Ecclesiasticis: *Gvidmundus qui & Christianus, primo in Monasterio Stabulensi Monachus fuit, ubi*

(*a*) Vide Albertinum de S. Eucharistia pag. 933. & 861.

(*b*) Joannes Rodolphus Westenius pag. 79. ad Origenem contra Marcionitas, testatur se Wimphelingianam editionem a capite ad calcem cum Moltheriana contulisse, neque Moltherum quicquam corrupisse, sed alio usum Codice Varias Lectiones quasdam, in rebus ipsis tamen nihil alteratum Lectori obtulisse.

(*c*) Caveus de scriptoribus Ecclesiasticis ad Annum 840.

(*d*) Acta Eruditorum Tomo decimo Supplementi pag. 382.

(*e*) Cap. 56. ad Matthæum Tom. XV. Biblioth. Patrum pag. 158. *Nescimus jam gentes sub cælo, in qua Christiani non habeantur*. Nam & in Gog & in Magog, quæ sunt gentes Hunnorum, quæ ab eis Gazari vocantur. Jam una gens, quæ fortior erat, ex his, quas Alexander conduxerat, circumcisa est, & omnem Judaismum observat. Bulgarii quoque, *qui & ipsi ex gentibus sunt, cottidie baptizantur*.

ubi dum Abbas constitui, atque ad alterum locum regendum mitti debuisset, aufugit, ignotamque provinciam appetens, ne posset agnosci, nomen mutavit in melius, assumens videlicet Christianitatis vocabulum, cunctis commune fidelibus. Tandem vero requisitus & repertus sub Gregorio VII. *Aversæ est factus Episcopus,* (*a*) *scripsitque fratribus supradicti Monasterii* explanationem egregiam super Evangelium secundum *Matthæum, in cujus explanationis prologo, super Joannem quoque se scripturum pollicetur. Sed utrum minime scripsit, an certe scripserit quidem, quod ad nos minime pervenerit, adhuc a nobis ignoratur. Scripsit tamen* explanationem super Evangelium secundum *Lucam*. Hinc porro liquet eundem esse, qui eidem Anonymo Mellicensi cap. 90. *Christianus, Pontifex Apulorum*, (hoc est Episcopus Aversanus in Apulia) *vir clarus scientia & sanctitate, contra eandem hæresin* (Berengarianorum) *disseruit invictissime*. Nam *Gvidmundus* iste, aliis *Christianus*, (*b*) *contra Berengarium* libros tres scripsit *de veritate Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia* ad Rogerium Monachum, vulgatos primum ab Erasmo An. 1530. (cujus vide sis Epistolas XXVIII. 10. edit. Lond.) & sæpius deinde recusos cum *Algero*, de cujus editionibus dictum supra pag. 69. In Bibliothecis Patrum, ut in recentissima Lugdunensi Tom. XVIII. ubi post illos tres libros exhibentur p. 465. etiam ejusdem *Confessio de SS. Trinitate & de humanitate Christi, Corporisque ac Sanguinis Domini Veritate:* nec non pag. 468. *Oratio recusantis Episcopatum*, ad Gvilelmum I. Angliæ Regem. Denique Christiani Druthmari *aliquot homilias* exstare in Bibliotheca homiliarum, notat Arnoldus Wion, Ligni Vitæ Tom. I. p. 410.

* *Christianus* Abbas Monasterii S. Petri Carnotensis. Scripsit *sermones* quosdam, quos in MS. codice se legisse asserit P. Mabillon Vet. Analect. pag. 55. novæ edit. Vixisse credo sæculo XII.

Christianus Cisterciensis Abbas, ex S. Bernardi schola, circa Annum 1180. auctor *collectanei sermonum de variis argumentis, & florum Scripturarum*, sive *brevium expositionum diversorum sacræ Scripturæ locorum*, in cujus prooemio negat se affectasse *Gallicanum dicendi eloquentiæ cothurnum*. Hoc opus MS. in Bibliotheca Sangermanensi evolvit Cangius & Tom. III. Analectorum pag. 351. (editionis novæ pag. 55.) Mabillonius, qui ambo docent fuisse Abbatem Monasterii S. Petri Carnotensis. Certe a Moguntinis Archiepiscopis illa ætate, qui Christiani nomine Abbatiam nunquam gessere, distinguendum esse, recte contendit Oudinus Tomo II. pag. 1595. seqq. Duos nomine & re ex Bernardi collegio cooptatos *Christianos* in Hibernia Episcopos laudat Arnaldus sive Ernaldus in S. Bernardi vita lib. 2. §. 49.

Christianus e Comitibus de Buche Thuringus Germanus, Friderici I. Imperatoris Archi-Cancellarius & ab Anno 1164. primus hujus nominus Archi-Episcopus *Moguntinus*, qui teste Alberto Stadensi pag. 292. usus perinde ut materna, *lingua Latina, Romana, Gallica, Græca, Apulica, Lombardica, Brabantica*. De eo videndus Nicolaus Serarius libro V. rerum Moguntinarum, & quæ ad eum notavit Georgius Christianus Johannis Tomo I. pag. 569. seq. Huic Christiano Trithemius cap. 399. & Albertus Krantzius in metropoli lib. 6. cap. ult. tribuunt *gesta & vitam Imperatoris Friderici I.* nec non *Epistolas* diversas & *Orationes* præstantes. De *Epistolis ad Hildegardim* vide Serarium pag. 572. seq. Satis autem certum esse debet, alium, quam hunc Christianum esse

(*a*) Confer Ughellum Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 488.

(*b*) Vide scriptores veteres de Fide Catholica a Petro Francisco Chiffletio editos pag. 365. Alius Guidmundus, qui Cardinalis creatus A. 1088. Vide Latini Latinii Bibl. sacro-profanam Tom. I. pag. 81. b.

esse auctorem *historiæ de expeditione Friderici I. Asiatica*, quam edidit Henricus Canisius Tomo V. antiquarum lectionum pag. 44. (editionis novæ Basnagianæ Tom. III. Parte 2. pag. 499.) nam in illa exstat Friderici Barbarossæ A. 1190. in gurgite demersi deploratio, quæ ab Archiepiscopo, qui Anno 1183. jam obierat, proficisci non potuit.

* *Christianus I.* Archiepiscopus Moguntinus. De pio obitu Antistitis hujus extant literæ encyclicæ ad Præsules Germaniæ datæ a Lucio III. Pont. Max. legendæ in Vindemiis literar. Schannat tom. II. pag. 118.

Christianus II. Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 1249. ad 1252. quo depositus fuit ab Hugone Cardinali, legato Innocentii IV. vide Serarium pag. 650. seq. Habetur auctor *Chronici Moguntini* veteris, quod ad *Conradum* referunt alii incertæ sedis Episcopum, in quo & *historia exauctorationis Henrici I.* Archiepiscopi Moguntini ab Anno 1142. ad 1153. (non Henrici V. ut est apud Bruschium) & *Arnoldi* ab Anno 1153. aliorumque Archiepiscoporum Moguntinorum. Nam cum auctor nomen suum sola littera C. prodiderit, & argumenta plura militent pro hoc Christiano, illi potius quam nescio cui Conrado adscribendum judicarunt. Vide pag. 607. seq. & Tom. II. laudati Johannis pag. 101 - 130. ubi hoc Chronicon post editionem Basileensem An. 1537. & Urstisianam A. 1585. Tom. I. pag. 567. Georgiique Helvvichii, Francofurti 1630. integrum cum notis clarissimi editoris exhibetur. Persequitur autem historiam Ecclesiæ Moguntinæ ab Anno 1140. ad 1251. Dicavitque auctor hoc Chronicon *Venerabili Patri Theodorico Abbati & Fratribus C. Ludevico Priori, Johanni & Rudolpho Sacerdotibus*, C. *Presbyter Episcopali nomine indignus, gaudia electis Dei ante Mundi exordia præparata*. * præter chronicon, de quo hic Fabricius, scripsit etiam alterum tractatum ad Abbatem Eboracensem *de depositione Henrici IV. Imperatoris;* verba sunt Joannis Latomi in catal. Episcopor. Moguntin. Menssen. Rer. German. tom. 12. pag. 519.

Christianus de Opiter, Trajectinus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1451. scripsit *Summulam de eo, quod tempore Ecclesiastici interdicti prohibetur vel conceditur*. *Expositionem cæremoniarum missæ spiritualem & mysticam*. Tractatum *de Materia Eucharistiæ*. Incipit: *Materia Eucharistiæ est panis de puro tritico* &c. *Miraculum Gvidonis de Corvo An.* 1324. *in Civitate Alestensi, quæ Bajona jam dicitur & XXX. leucis distat a curia Romana*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 810.

Christianus Sylvæ Majoris Monachus, scripsit *vitam S. Geraldi* Abbatis circa Annum 1095. obviam in Actis Sanctor. T. I. April. 4. pag. 423.

Christophorus de Bondelmontibus: supra.

Christophorus Castellioneus, sive *de Castiliano*, Mediolanensis, Baldi ex discipulo antagonista, inter Jctos *subtilitatum Princeps* (*a*) appellatus & *alter Scævola*, (*b*) docuit initio Sæculi XV. Ticini, Parmæ, Senis atque iterum Ticini, scripsitque præter multa *Consilia*, *Repetitiones* & *Tractatus* laudatam præ cæteris (*c*) lucubrationem de *duello*, de quo argumento *Didaci*, sive *Jacobi* de *Castillo* & Joannis de Lignano dissertationes leguntur in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tomo XIII. pag. 284. 281. Castellionei non legitur.

Christophorus Marcellus Canonicus Patavinus, Patricius Venetus, Protonotarius non Pii II. qui A. 1464. obiit, sed Pontificis Leonis X. & Archiepiscopus Corcyrensis, præter editionem *librorum*

(*a*) Pancirollus II. 80. de claris Legum interpretibus. Cotta pag. 527. Subtilitates ejus contra communem doctrinam, *licet ingenia excitaverint, confusionem tamen fecisse scholaribus hebetis ingenii*, notat Gazalupius pag. 508.

(*b*) Marcus Mantua pag. 457.

(*c*) Mantua ibid. *Scripsit multa Consilia, repetitiones & tractatus, & præcipue* de duello, *quem legisse te non pœnitebit, si ipsum cum aliis contuleris.*

rum trium de sacris cerimoniis Ecclesiæ Romanæ, de quibus supra in *Augustino* Patricio p. 151. ipse composuit vulgavitque, quæ in Diario Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 402. seq. accurate signantur: *Orationem in funere Petri Barroccii*, Episcopi Patavini. Patav. 1507. 4. *Universalis de anima traditionis opus*, Venetiis 1508. fol. *Orationem ad Julium II.* Romæ in 4. *Orationem habitam in quarta sessione Concilii Lateranensis*. Romæ 1512. 4. *Epistolam* A. 1521. scriptam, in qua *Camaldulensis eremi* situs, vitæque ibi degendæ ratio, & *Alverniæ mons* luculenter describuntur. Florent. 1557. 4. *De auctoritate summi Pontificis & his, quæ ad illam pertinent*, libri II. contra Martinum Lutherum. ibid. 1521. 4. *Exercitationes in septem primis Psalmis*. Romæ 1523. 4. *In Psalmum XII.* ibid. 1525. 4. Denique *Quæstiones IV. Philosophicas* MSS.

Christophorus Molhusensis (Molesey) Anglus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1530. traditur scripsisse *Postillam super IV. Evangelistas*, *super Apostolum totum*, & *in omnes Canonicas*, nec non *in Apocalypsin*, & *sermones de tempore & de Sanctis*, & *Commentarium in Elenchos Aristotelis*. Vide Baleum V. 68. cujus vestigiis insistit Pitseus pag. 473.

Christophorus Persona (*a*) Romanus, Prior Monasterii S. Salvatoris de S. Balbina (*b*) de Urbe, Ordinis fratrum eremitarum S. Gvilelmi, (*c*) Græce & Latine doctum, & ab Innocentio VIII. præfectum An. 1484. Bibliothecæ Vaticanæ, pestilentia Romæ corripuit sustulitque An. 1486. ætatis 70. biennio post Sixti IV. obitum, qui ingenio ejus delectabatur, & cui Latinam versionem VIII. librorum *Origenis* contra Celsum dedicavit. De illa versione & de aliis, quas Persona, non accuratissimus semper interpres composuit, *Procopii* IV. librorum de bello Gothico, (*d*) (quorum tertium & quartum in unum contraxit) *Agathiæ* Scholastici libror. V. & Sermonum XXV. moralium *S. Joannis Chrysostomi*, & Commentariorum *Theophylacti* in S. Pauli Epistolas, editorum sub S. Athanasii nomine, nec non meletarum quarundam *Libanii*, jam dixi suis locis in Bibliotheca Græca, & accurate de illis quoque & de aliis rebus ad hunc Personam spectantibus V. C. Apostolus Zenus Tomo XIX. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 333. seq. *Librum Epistolarum* lectu dignum editum a Persona, post Trithemium affirmat Johannes Matthæus Toscanus lib. 1. pepli Italiæ num. 27.

Christophori a Soldo, Civis Brixiani, de rebus sui temporis *Annales Brixianos* ab Anno 1437. ad 1468. primus ex Codice Estensi vulgavit laudatissimus Muratorius in rerum Italicarum scriptoribus Tomo XXI. Mediolan. 1732. fol.

Chrodoberti Episcopi circa An. 670. Turonensis, *judicium de muliere adultera*, ex Codice Bibliothecæ Thuanæ editum a Paschasio Quesnello in notis ad Epistola S. Leonis Magni LXXXIII. Parisiis 1675. 5. & Lugduni 1700. fol. Tom. II. pag. 489. seq. *Crotbertus* hic vocatur in Epistola Adeodati Papæ apud Sammarthanos T. I. Galliæ Christianæ p. 741.

Chrodogangus, aliis *Chrotgangus*, *Grodegangus*, *Crodogandus*, *Crodogangus*, (*e*) Trithemio cap. 255. de S. E. *Ruggandus*: in epitaphio apud Mabillonium Tomo I. pag. 425. (editionis novæ pag. 377.) *Rotgangus nomen*, *gloria Christus*

(*a*) Aliis *Porsena*, minus recte.
(*b*) Aliis perperam *S. Albinæ*.
(*c*) Trithemius cap. 877. De hoc Gvilelmo auctore Gvilelmitarum, Acta Sanctorum Tomo II. Februar. pag. 433. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 328. seq. Aliis Persona præter rem habitus Frater Ordinis Eremitarum Augustinianorum, aliis Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis. Vide id. pag. 326. seq. Mandosii Bibliothecam Rom. pag. 59. Bælii Lexicon in *Persona*. Nisseron Memoires Tom. XV. p. 1. seqq.
(*d*) Ad faciendam Leonardo Aretino invidiam, qui Latinam Procopianæ interpretationem pro Gothica historia, cujus ipse auctor esset, ediderat. Vide Jovium p. 201. elog.
(*e*) Vide Carolum le Cointe Tom. V. Annal. Francorum pag. 74.

ſtus erat. Pipini Regis ex ſorore nepos & Epiſcopus ab Anno 743. ad 766. Metenſis, (de quo præter Sammarthanos Tomo III. Galliæ Chriſtianæ pag. 711. Acta Sanctorum ad ſextum diem Martii, & Acta Sanctorum Benedictin. Sec. III. Parte 2. pag. 204. & *Vita Chrodegangi* ex Codice Sæculi XIII. Gvelpherbytano edita a Johanne Georgio Eccardo Tomo I. ſcriptorum Wurtzeburgenſium pag. 912. Martinus Meuriſſe, Epiſcopus Madaurenſis, in hiſtoria Epiſcoporum Metenſium Gallice edita Metis 1634. fol.) Scripſit *Regulam* Clericis obſervandam Metenſibus, & in multis veſtigia legentem regulæ S. Benedicti. Edidit *Lucas Dacherius* diſtinctam in capita LXXXVI. Pariſiis 1654. 4. Tomo I. ſpicilegii p. 205. (novæ editionis Tom. I. pag. 565.) ſed aliam minus interpolatam, conſtantemque Capitibus XXXIV. ex Sirmondi Codice *Labbeus* Tom. VII. Concil. pag. 1444. & ex Labbeo *Harduinus* Tom. IV. pag. 1181. & noviſſime *Coletus* in editione Conciliorum Veneta Tom. IX. poſt *Concilium Aquiſgranenſe* An. 816. ſubjuncta etiam interpolata illa Canonicorum Regula, ex Chrodogango, Concilio illo Aquiſgranenſi atque aliunde conſarcinata. Sinceram quoque dedit *Carolus le Cointe* Tomo V. Annalium Eccleſiæ Francorum ad Annum Chriſti 757. pag. 567. 587. ex Codice MSto collato cum Dacheriana & Labbeana editione. Plura de hoc Crodogango *Paulus Warnefridus* in fragmento de Epiſcopis Metenſibus apud Andream du Cheſne Tomo II. rerum Franc. pag. 204. ſeq. ubi *normæ* etiam Clero inſtitutæ mentio, ſicut & & apud Sigebertum cap. 78. Excerpta ex illa regula capita quædam ante Dacherium vulgaverat *Johannes Morinus* in ſylloge pœnitentialium libellorum, ſubjuncta operi de diſciplina Veteris Eccleſiæ in adminiſtratione pœnitentiæ, quod opus poſt editionem Pariſ. 1651. recuſum eſt Bruxellis 1685. & Venetiis 1702. fol. Denique Chrodogangi *privilegium pro Gorzienſi Abbatia*, præter Conciliorum editores Labbeum, Harduinum & Coletum ad Annum 756. offert laudatus le Cointe Tomo V. pag. 562. De Romano Pſalmorum Cantu in Metenſem primum, deinde in alias Galliæ Eccleſias per Chrodogangum illato vide Henrici Warthoni auctarium ad Uſſerium de ſacris vernaculis pag. 358.

Chromatius Aquilejæ (*a*) Epiſcopus inter Epiſcopos ſui temporis ſanctiſſimos (*b*) doctiſſimoſque: amicus Ambroſii, (*c*) Hieronymi, (qui ſæpe ejus cum laude meminit, Salomoniſque libros ex LXX. verſos ei & Heliodoro dedicavit,) Chryſoſtomi (*d*) & Rufini, cui cum Jovino & Euſebio Cremonenſi, circa Annum 370. cum eſſet baptizatus, *pater & doctor ſymboli ac fidei* fuit, ut Rufinus teſtatur I. in Hieron. Tomo IV. editionis Marcianæi pag. 352. Chromatio ſcripta etiam nonnulla Hieronymi & Rufini debemus: nam & Hieronymo interpretari Paralipomena, (*e*) Oſeam, Amos, Malachiam & Zachariam: (*f*) Rufino hiſtoriam Eccleſiaſticam Euſebii (*g*) & Origenis homilias (*h*) transferre perſuaſit: licet Epiſtola præfixa Uſuardi martyrologio (*i*) ſuppoſita videatur viris doctis, qua Chromatii & Heliodori nomine Hieronymus rogatur, ut de archivis S. Euſebii Cæſareæ Palæſtinæ *feſta martyrum* ad eos dirigat: nec minus ſuppoſita eſt Epiſtola Chromatii & Heliodori altera ad Hieron. *de Nativitate B. Virginis*. (*k*) Epi-

(*a*) Vide Labbeum Tom. I. pag. 222. ſeq.
(*b*) Hieron. præfat. in Paralipom.
(*c*) Ambroſius Epiſt. 37. ad Chromatium.
(*d*) Chryſoſt. Epiſt. 155. Tom. III. editionis novæ pag. 689. Rufinus.
(*e*) Hieron. præf. in Paralipom.
(*f*) Chromatius & Heliodorus Epiſt. ad Hieronymum.
(*g*) Vide Tillemont. Tom. XII. p. 304. ſeq.
(*h*) Idem pag. 307. ſeq.
(*i*) Idem pag. 353. Baronii prolegom. ad Martyrolog. Rom. cap. 5. & 7. & ad An. Chriſti 388. num. 101.
(*K*) Vide Codicem Apocryphum Novi Teſtamenti pag. 7. ſeq.

Epistola vero, qua *Origenis* condemnatis erroribus (*a*) rogaverat, ut litibus cum *Rufino* (*b*) finem imponeret, hodie desideratur, neque Hieronymus passus est hoc se a Chromatio persuaderi. Desideratur quoque *Epistola ad Honorium* Imperatorem pro causa Chrysostomi, cujus Honorius apud Palladium in vita Chrysostomi cap. 3. pag. 30. meminit. Sixtus Senensis tradit Chromatium scripsisse *Commentarios in Matthæum*, quæ autem ejus hodie exstant, sunt *Homiliæ de octo beatitudinibus*, & *Commentarius in quintum caput Matthæi & partem sexti*, (*c*) aliudque fragmentum *in Matth. III. 14. de baptismo Christi*. Hæc edita primum Basileæ 1528. 8. cum Symmachi Episcopi Romani Apologetico adversus Anastasium Imperatorem, & præfatione Joannis Sichardi: deinde ex Martini Lipsii duobus melioribus Codicibus usi recognitione Lovan. 1546. 8. sæpiusque inde recusa in Micropresbytico pag. 410. in orthodoxographis utrisque A. 1555. & 1569. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus An. 1575. Tom. VIII. An. 1589. 1644. & 1654. T. II. & Coloniensi Tom. IV. & Lugdunensi Tom. V. pag. 976. nec non in Bibliotheca Concionatoria Francisci Combefisii. Diem obiisse traditur Chromatius An. 406. Vide Ughellum Tomo V. Italiæ sacræ pag. 24. editionis novæ. De successore infra, *Niceas*. In Martyrologio Romano 2. Decembris Chromatius sanctus appellatur & Confessor.

Chronici veteris excerptum ab Anno Christi 886. ad 1109. apud Andream du Chesne Tomo IV. rerum Franc. pag. 69. 96.

Petrus ob eloquentiæ suavitatem *Chrysologus*, & *Latinorum Chrysostomus* (*d*) appellatus, Ecclesiæ Ravennatis Episcopus ab Anno 433. usque ad 449. (*e*) 2. Decembris. De illo præter editores, Agnellus in libro Pontificali Ravennatensium Episcoporum pag. 321. Benedictus Bacchinus in Observationibus ad Agnellum pag. 335. seq. Hieronymus Rubeus in historia Ravennatensi, Tillemontius (*f*) Tom. XV. Memoriarum pag. 184. seq. 864. seq. & Jo. Pastritius (*g*) in explicatione Patinæ mysticæ, vulgata Romæ 1706. 4. Inter sermones Chrysologi *centesimus septimus*, qui inscribitur *in Divum Petrum Episcopum* non ab ipso compositus, sed ab alio ejus memoriæ dicatus fuisse videtur. (*h*) *Sermones* Chrysologi, quos *super topazium & aurum obryzum pretiosos* vocat Anonymus Mellicensis cap. 28. collecti sunt & digesti primum a *Felice*, qui A. 708. Episcopus Ravennas ordinatus est, cujus *prologum* sermonibus præmissum e MSS. vulgavit Oudinus Tomo I. pag. 1251. testatus eundem ordinem, quem Felix observavit, in editionibus etiam conspici. Prodiere Chrysologi *sermones CLXXVI.* (quanquam CXXII. tantum computant Sixtus Senensis & qui eum sequuntur.) Bononiæ 1534. 4. Coloniæ 1541. fol. Parisiis 1544. 8. (quæ editio præter rem pro prima venditatur in Autographis Rudolphinis Tom. I. p. 467.) Parisiis 1574. 8. (in quam editionem emendationes *Latini Latinii* leguntur in ejus Bibliotheca sacro-profana Tom. I. pag. 98. seqq.) Coloniæ 1678. 4. Parisiis 1585. 1612. 8. & cum Leone M. & Maximo Taurinensi 1614. fol. & in *Francisci Combefisii* Bibliotheca Concionatoria & in Bibliotheca Patrum Coloniensi An. 1618. Tomo V. pag. 662. & Lugdunensi A. 1677. Tomo VII. pag. 845. & ex recensione *Theophili Raynaudi*, cum Leone Magno, Maxi-

(*a*) Hieron. 2. in Rufin. Tom. IV. p. 417.

(*b*) Hieron. in Rufin. lib. 3. Tom. IV. edit. Marcianæi pag. 437.

(*c*) Ex hoc Commentario petita *expositio Orationis Dominicæ*, quam exhibet Joh. Henichius Hist. Ecclesf. II. pag. 378.

(*d*) D. Elias Veiel. de præstantia studii Medici pag. 48.

(*e*) H. Noris Historia Pelagiana editionis primæ pag. 260.

(*f*) Memoires de Trevoux An. 1711. pag. 1138. seq.

(*g*) Acta Eruditorum A. 1707. p. 301. sq.

(*h*) Tillemont. Tom. XV. p. 184. & 865.

(*i*) Bacchinus ad Agnellum Tom. II. p. 388.

mo Taurinensi, Fulgentio &c. in heptade præsulum Christiana, Parisf. 1623. 1628. Lugduni 1633. Parisiis 1661. 1671. fol. & cum scholiis & Vita Chrysologi per *Dominicum Mitam*, presbyterum Bononiensem, qui præclaram operam in sermonibus hisce ad MStos Codices emendandis (*a*) posuit, Bononiæ 1643. 4. Coloniæ 1678. 4. & cum commentariis *Martini del Castillo* (*b*) Burgensis, Ordinis Minorum, Lugduni 1676. fol. Admirari se os tam disertum, ingenium fœcundissimum, stylum supra ævum istud tersum atque elegantem professus est *Jo. Meursius* parte 2. Exercit. Critic. cap. XI. ubi loca quædam ejus emendat p. 130. sq. *Zachariæ Lundii* Commentarius in Chrysologum, Variæ Lect. & animadversiones copiosæ MSS. fuere Hafniæ apud illustrem Rostgaardum. Esse quosdam in hisce sermonibus, qui alium habeant auctorem, jam a multis annotatum est, licet conjecturis potius res agitur, quam argumentis certis. Vide infra in *Severus Malacitanus*, & Tillemontium T. XV. memoriar. pag. 866. & Oudinum Tomo I. pag. 1252. ubi etiam inscriptiones sermonibus in plerisque editionibus præfixas recte negat esse a Chrysologo.

Sermones V. in Orationem Dominicam ad Catechumenos, primus edidit Dacherius Tom. VII. spicilegii pag. 120. (edit. novæ Tom. I. p. 215.) & ex fide Codicis Corbejensis retulerat ad *Petrum Damianum*, quos ex D. Stephano de Marces postea comperit Chrysologi esse: cujus alii quidam sermones etiam, qui in Felicis collectione exstant, ad Damianum a viris doctis referuntur, cum Damianus multis sæculis Felice fuerit junior. Sed & idem Dacherius Tom. XI. pag. 279. (edit. novæ T. I. p. 41.) vulgavit, quem tanquam ineditum Petrus Franciscus Chifletius ei suppeditaverat *Sermonem in Natali Domini*, Auctoris qui circa Annum 500. vixerit, & fortasse S. *Fulgentii*, qui tamen inter sermones Chrysologi auctior a principio atque emendatior etiam lucem sæpius viderat, sermo CXLV. ut observatum Paulo Colomesio in paralipomenis de scriptoribus Ecclesiasticis p. 263. & in Observationibus sacris p. 133. Sermonis hujus clausula idem urget argumentum, quo utitur Chrysologus in Epistola, de qua mox ad Eutychem: *Triginta annis humanæ leges* (Valentiniani A. 449.) *humanas adimunt quæstiones: & Christi generatio, quæ Divina Lege scribitur inenarrabilis, post tot sæcula disputatione temeraria ventilatur?*

Epistola ad Eutychetem Presbyterum scripta medio Anni 449. & laudata ab Agnello p. 323. sq. Hujus Epistolæ duplex editio exstat, *una* qualis ex Codice Estensi exhibetur a Bacchino notis ad Agnellum p. 344. & ex Codice Thuano occurrit inter Leonis M. Epistolas in editionibus quibusdam quæ Quesnellianam antecessere: *altera* dimidio tanto auctior, quam ex MStis Vaticanis & Sirleti codice publicavit cum notis Gerardus Vossius ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. 1604. 4. p. 405. addita Græca versione ex parte 1. Actorum Concilii Chalcedonensis, Tom. II. Harduin. p. 21. Labbei T. IV. p. 35. quæ editio Latine sæpius deinde repetita ad calcem sermonum Chrysologi, & post Epistolam XXIII. Leonis M. in editione Pascasii Quesnelli, cujus notas consulere juvabit Tomo II. p. 426. seq. edit. in fol.

Epistolas alias plures scripsisse Chrysologum notat Trithemius cap. 159. Harum fragmenta aliquot idem Colomesius testatur legisse se in *Lumine animæ*, libro non facile obvio *Matthiæ Farinatoris* Carmelitæ Viennensis, edito 1477. 2. Voll. & digesto per titulos LXXV.

Testamentum Chrysologi memorans Ughellus Tomo II. Italiæ sacræ, pag. 333. nullum aliud videtur signare, quam quæ ab eo morti vicino dicta narrat Agnel-

(*a*) Vide Oudinum Tom. I. p. 1251. (*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 237.

Agnellus in ejus vita pag. 334. Vide *Petrus Chrysologus*.

Daniel Churche, sive *Ecclesiensis*, Anglus de domo ac familia Regis Henrici II. circa A.C. 1180. scripsit *Urbanum*, de morum comitate, versibus hexametris. Incipit: *Cum nihil utilius*. MS. Dublini in Collegio S. Trinitatis. Etiam *carminum* ejus *rhythmicorum* librum Baleus III. 17. commemorat, & ex Baleo Pitseus pag. 243. Polycarpus Leyserus in poetarum medii ævi historia p. 438.

Cicardi Abbatis *Cronicon* MS. in Bibliotheca monasterii S. Galli in Helvetia, notavere Vossius Cangiusque ex Possevino.

Richardus Cicestrius, sive de *Cirencestria* Monachus Westmonasteriensis Ordinis Benedictini medio sæculo XIV. auctor *Speculi Historiæ* & *Chronici Anglo-Saxonum* ab A. 448. ad 1348. quod bipartitum opus perinde ut *Chronicorum epitome* MS. apud Cantabrigienses. Vide Baleum V. 78. Pitseum p. 462. sq. Vossium p. 532. sq. Alius *Richardus* Episcopus *Cicestrensis* A. 1255. defunctus, cujus vita a Radulfo Bocking Ord. Præd. circa A. 1270. scripta exstat in Actis Sanctorum 3. April. ut supra dicere me memini: Epitome apud Surium.

Cimbertus, s. *Kinbertus*, idem Lelando c. 79. *Cunebertus*, Monachus Ord. Bened. & Episcopus Lindisfarorum, sive Lindensium Dorcestrensis, cujus litteris se circa A. 730. ad scribendam Ecclesiæ Anglorum historiam adjutum profitetur Beda: *In Provincia*, inquit, *Lindissi*, *quæ sint gesta erga Christi fidem*, *quæve successio sacerdotalis exstiterit*, *vel litteris reverendissimi Antistitis* Cimberti, *vel aliorum fidelium viva voce didicimus*. Ex his Bedæ verbis Pitseus p. 128. Cimberto non dubitavit tribuere *Compendium Annalium suæ gentis*, & *Epistolarum*, *maxime ad Bedam librum unum*. Alii *librum de factis comprovincialium*.

Cinus Pistoriensis, præceptor Bartoli JCti, Jus Civile docuit Bononiæ, compositisque in Digesta & Codicis Justinianei libros commentariis decessit A. 1336. de quo præter Trithemium c. 575. Pancirollum & alios, Nic. Comnenus Papadopoli in historia Gymnasii Patavini Tom. II. pag. 8. seq. & Janus Vincentius Gravina de originibus Juris Civilis.

Bernardus Circa ex Præposito Papiensi Episcopus A. 1192. Faventinus, atque inde ab Anno 1198. Papiensis usque ad 1213. quo diem obiit supremum. Hunc *Bernardum Balbum* video appellari ab Ughello cum p. 1097. T. I. ubi de Papiensibus tum T. II. p. 500. ubi de Faventinis Episcopis disserit. Sed *Bernardus Circa* appellatur ab Antonio Augustino, qui ejus *collectionem Decretalium* cum notis edidit Ilerdæ 1576. fol. recusam Paris. 1609. fol. prima hæc est ex quinque post Gratianum collectionibus, de quibus supra & Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 10.

Joannes de Cireyo (*a*) Divionensis, Abbas Balernensis in Burgundia Ord. Cisterc. interfuit Synodo Aurelianensi A. 1477. & Turonensi A. 1478. obiitque senex An. 1503. de quo Lud. Jacobus de scriptoribus Cabilonensibus, & Carolus de Visch in Bibliotheca Cisterciensi p. 200. seq. Exstat ejus *Compendium Sanctorum Ordinis Cisterciensis*, & *liber privilegiorum* ejusdem Ordinis, quorum ipse quædam ab Innocentio VIII. illi conciliaverat. Divione 1491. *Exhortationem ad Monachos Cistercienses* libro Privilegiorum subjunctam, exhibet etiam Chrysostomus Henriquez in sua Cisterciensium privilegiorum sylloge, Antvverp. 1630. & Carolus de Visch p. 200. ubi etiam de Johannis hujus *dialogo* inter Priorem & Subpriorem, contra libellum quendam *Matthæi Pil-*

(*a*) Apud Carolum de Visch ita recte bis in indice, pro quo pag. 200. vitiose de Circio, quod deinde alii sunt imitati. Sed recte de *Cirey* etiam Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ p. 911.

Pillard, de prospero & adverso Ordinis statu.

Cirinus, *Cyrinus*, supra, *Aribo*.

Joannes Ciritta, Abbas Taurocanus, sive Monasterii Johannis de Tarauca Ord. Cisterc. A. 1132. fundati in Lusitania, defunctus A. 1164. Ad hunc Epistola S. Bernardi 368. Ipse cum Guiscardo sodali suo scriptor *Regulæ Equitibus militiæ Ordinis de Avis*, sive *Avisii*, jussu Alfonsi Regis, quam vulgavit Chrysostomus Henriquez in ejus vita, lib. 1. fasciculi Sanctorum Ord. Cisterc. dist. 19. una cum *duabus Epistolis*, una ad Monachos Taurocanos, cum Abbatiæ renuncians ipse in monasterium S. Christophori concessisset: & altera ad Boemundum, Abbatem Taurocanum. Vide Vischii Bibl. Cisterc. p. 203. & Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ lib. VII. cap. 6. pag. 17.

Scriptores de *Cistercienſi* Ordine, Benedictini propagine, quæ ex Abbatia Cistercienſi A. 1098. fundata longe lateque pullulavit.

Origines Cistercienſis Ordinis, incertis auctoribus scriptæ, in Labbei Bibl. nova MS. Tom. I. p. 1640. 647.

Anonymi *Exordium Ordinis Cistercienſis minus*, scriptum An. 1120. & cum notis editum ab Ignatio Firmino de Hibero, Fiterenſis Cœnobii in regno Navarræ Abbate, Fiteri 1610. fol. Coloniæ 1614. 4. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Historicorum Galliæ p. 259. sq.

Exordium Ordinis Cistercienſis majus, scriptum A. 1212. Vide Bertrandum Tissier Tomo I. Bibliothecæ veterum scriptorum Ord. Cisterc. & infra *Conradus* Everbacenſis.

Exordia sacri Ordinis Cistercienſis, alterum a *S. Roberto*, *S. Alberico*, *S. Stephano* ejus Ordinis fundatoribus ante annos quingentos, alterum ante quadringentos a Monacho Clarævallenſi conscripta, & ab eodem de Hibero edita Pampilone 1631. fol. qui posterius hoc *S. Helinando* tribuit, quod refellitur ab Angelo Manriquez ad Annum 1100. Vide infra, *Helinandus*.

Anonymi Cistercienſis, qui in Germania post Annum 1153. scripsit, *Dialogus* duorum Monachorum Cluniacenſis & Cistercienſis, de variis utriusque Ordinis observatis, quem vulgavit Edmundus Martene Tomo III. Anecdotorum pag. 1561. 1654.

Joannis d' Assignies Vitæ Sanctorum & Sanctarum Ordinis Cistercienſis, Gallice 2. Voluminibus in 4. Duaci 1598. & Montibus 1606.

Franciscus Bivarius, sive *Vivarius*, (male apud Teissierium *Rivarius*) Madritenſis de Viris & Fœminis illustribus Ordinis Cistercienſis. Vide Vischium p. 114. & Nicolaum Antonium Tom. I. Bibliothecæ novæ Hispanæ p. 312.

Bernardus Brito in Historia Ordinis Cistercienſis, edita Lusitanice, Ulyssipone 1602. fol.

Cęsarius Heisterbacenſis, de quo supra.

Claudius Charlemot in serie Sanctorum & illustrium Virorum Ordinis Cistercienſis, Parisiis 1660. 4. Ejusdem Annales Cistercienſes, 2. Voluminibus: memorati Vischio p. 78. nescio an editi.

Joannes de Cireyo, supra.

Claudina Fevret, Abbatissa Bernhardinarum Divionenſis, in Diario Sanctorum Ordinis Cistercienſis, edito Gallice Divione 1706. 8.

Chrysostomi Henriquez Calendarium Ordinis Cistercienſis. Bruxellis 1620. Fasciculus Sanctorum Ordinis Cistercienſis. Bruxellis 1624. fol. duobus Voluminibus. Menologium Cistercienſe. Antvverpiæ 1630. fol. 2. Volum. de quo Bolandus præfatione ad Acta Sanctorum Januarii cap. 4. §. 9. & præfatione ad Acta Febr. cap. 6. Constitutiones, regulæ & privilegia Ordinis Cistercienſis. ibid. Lilia Cistercii, sive vitæ sanctarum Virginum &c. Ejusdem Chryso-

soſtomi Phœnix reviviſcens, ſeu Scriptores Ordinis Ciſtercienſis Angliæ & Hiſpaniæ, Bruxellis *1626*. 4. Omitto alia apud Viſchium pag. *66*. ſeq. & Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ pag. 194.

Auguſtini Infangati, Florentini, Monachi S. Salvatoris de Septimio, defuncti A. 1499. Chronicon de geſtis Monachorum Ordinis Ciſtercienſis, ſex Voluminibus, MSS. in illo Monaſterio. Vide Julium Nigrum Bibl. Florentin. pag. *6*. & Viſchii Bibl. Ciſterc. p. 29. ubi perperam *Iafaugatus* excuſum.

Gaſparis Jongelini, Antvverpienſis Purpura Divi Bernardi, elogia Pontificum, Cardinalium, Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ex Ordine Ciſtercienſi. Coloniæ 1644. fol. Elogia S. Bernardi & Ciſtercienſium Monachorum. ibidem 1644. 4.

Angelus Manriquez, Burgenſis, in Annalibus Ciſtercienſibus. Lugduni 1642. ſeq. fol. quatuor Tomis, quorum primus ab Anno 1098. ſecundus ab Anno 1145. tertius ab Anno 1174. quartus ab Anno 1213.

Ejuſdem Sanctorale Ciſtercienſe, duobus Voluminibus. Pontificale Hiſpano-Ciſtercienſe, & Calendarium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ p. 71. ſeq. & Carolum de Viſch pag. 22.

Sylveſtri Maurolyci de Viris illuſtribus Ordinis Ciſtercienſis. Vide Mongitorem Tom. II. Biblioth. Siculæ p. 226.

Hugonis Menardi Catalogus Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis.

Auberti Mirei Chronicon Ciſtercienſe. Coloniæ 1614. 8.

Barnabas de Monte Alvo in Chronico Ordinis, cujus prima pars lucem vidit Hiſpanice, Madrit. 1602. fol.

Petri le Nain Subprioris Abbatiæ Trapenſis, ſpecimen hiſtoriæ Ordinis Ciſtercienſium, Gallice, novem Voluminibus in 12. quorum ultimum circa An. 1250. deſinit. Pariſ. *1696*. *1697*.

Auguſtini Sartorii Ciſtercium bis tertium, ſeu hiſtoria elogialis Ordinis Ciſtercienſis. Pragæ 1700. fol. Vide Acta Eruditorum A. 1702. p. *236*.

Philippi Segvini, qui circa Annum 1590. floruit, lucubrationes de Sanctis, viris illuſtribus, Abbatibus & Monachis Ord. Ciſterc. & Bibliotheca Ciſterciana, de quibus Viſchius p. 280.

Bertrandi Tiſſier, Prioris Bonifontis in Thieraſcia Picardiæ, Bibliotheca veterum ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis, qui ſæculo S. Bernardi vel non diu poſt obitum ejus floruere. Bono fonte *1660*. *1662*. *1669*. fol. tribus Voluminibus.

Caroli de Viſch, Dunenſium Prioris, Bibliotheca ſcriptorum ſacri Ordinis Ciſtercienſis, cum Chronologia Monaſteriorum 874. ejuſdem Ordinis ab A. 1113. ad 1628. Colon. *1656*. 4. Confer Notitiam Abbatiarum Ciſtercienſium, quæ prodiit Colon. *1640*. fol.

Ferdinandi Ughelli de ſcriptoribus Ordinis Ciſtercienſ. laudat Allatius in apibus urbanis, Thomaſinus in Parnaſſo Euganeo & ex his in Biblioth. Bibliothecarum Labbeus, dubito an editum.

Civitatenſis in regno Neapol. Epiſcopi, cujus nomen non eſt adſcriptum, *Chronica recollectio XXIV. Schiſmatum* in Eccleſia Romana factorum a tempore Felicis II. ſive An. 354. ad Benedictum XIII. ſive A. 1417. MS. in Bibliotheca Baſileenſi, teſte Joanne Hallervordo in Spicilegio Hiſtoricorum Latinorum.

Cixilla, ſive *Cixilanes*, quem Pſeudo-Luitprandus Archi-Epiſcopum Toletanum refert fuiſſe ab Anno 752. ad 775. ab eodem & aliis traditur ſcripſiſſe *Vitam S. Ildephonſi* defuncti A. *667*. Breve ſcriptum incipit: *Ecce dapes melliflux*. Vide Laurentium Ramireſium in animadverſionibus ad Luitprandum, ſed & Nicolaum Antonium in Bibliotheca veteri Hiſpana lib. VI. cap. 1. Tom. I. pag. 320. qui notat editam eſſe a Baſilio Melanio, Monacho Caſſinenſi, cum B. Ildephonſo de laudibus B. Virginis, Baſileæ 1557. & a Conſtantino

Ca-

Cajetano in SS. trium Episcoporum, Isidori, Ildephonsi & Gregorii Cardinalis Ostiensis vita & actionibus, Romæ 1616. 4. & a Laurentio Ramiresio de Prado ad calcem Chronici Pseudo-Juliani, Parisiis 1628. in 4.

Anterius Clalidianus. Supra, *Anterius*.

S. Claræ Assisiatis, quæ An. 1253. obiit, *Epistolæ IV.* ad S. Agnetem scriptæ exstant in Actis Sanctorum Tom. I. Martii p. 506. seqq. Testamentum ejus & Epistolas plures memorat Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 91. Bulla Canonizationis, qua Clara hæc S. Francisci discipula Sanctis adscripta est ab Alexandro IV. legitur apud Laertium Cherubinum Tom I. bullarii pag. 133.

Clarembaldus, de quo hæc auctor appendicis ad Henricum Gandavensem de scriptoribus Ecclesiasticis cap. 10. *Clarebaldus Atrebatensis Diaconus* super Boethium de Trinitate *commentum fecit*, *ubi de quibusdam* Gilbertum Pictaviensem *arguere*, Petrum *vero* Abailardum *condemnare*, *&* *Abbatem* Bernardum *comprobare videtur*.

Osbertus Clarentius, Lelando cap. 158.

Claranus, Anglus, Monachus & Prior, sive Præses secundarius S. Petri Londinensis, circa Annum Christi 1136. scripsit *vitam Petri Eadveardi* Regis, Ethelredi F. ad Albericum, legatum Innocentii II. Papæ: & *vitam Ethelberti*, sive *Athelberti*, Regis & Confessoris, ad Gisslibertum Episcopum Henoforthensem. *Vitam Eadmundi* Martyris, & *B. Eadburgæ* Virginis. Vide Vossium pag. 409. Præter hæc, *Epistolarum* volumina duo memorantur a Baleo II. 75. & Pitseo pag. 205. MSta quædam hujus Clarentii in Bibliothecis Angliæ, ut notavit Oudinus Tom. II. pag. 1121. sq. *De vita S. Elphegi* vide infra in *Osberno*.

Clarevallense Chronicon ab Anno Christi 1147. ad 1192. vulgatum a Petro Francisco Chifletio in genere illustri S. Bernardi asserto. Divione 1660. 4.

Clariconis Magistri Quæstiones Morales, Quæstiones super libros Aristotelis de Generatione & Corruptione, cum quibusdam aliis de Theologia MSS. memorat Antonius Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 198.

Breve Chronicon *Clarimariscense* ab Anno 1098. ad 1286. in Thesauro Anecdotorum Edmundi Martene, Tomo tertio pag. 1386.

Clarius Floriacensis primum, deinde Abbatiæ S. Petri Vivi, Senonensis Monachus, Gaufridi a Colone judicio *valde bene litteratus* scripsit *Chronicon* ab Anno Christi 446. ad 1184. editum a Dacherio Tom. II. spicilegii pag. 705. (editionis novæ Tomo II. pag. 463. 486.) qui notat vestigiis ejus libenter insistere Robertum Autissiodorensem, ubi res Senonenses persequitur.

Claudius Claudianus Alexandrinus, tempore filiorum Theodosii M. circa Annum Christi 395. clarus Poeta *summi studii & magni exercitatique ingenii*, (*a*) de quo satis dictum lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 13. & in Polycarpi Leyseri historia poetarum mædii ævi p. 14. sq.

Mamertus Claudianus, aliis *Claudianus Ecdicius Mamertus*, sub Mamerto (*b*) fratre, Episcopo Viennensi, Presbyter, (*c*) sive *Antistes ordine in secundo*, ut est apud Sidonium Apollinarem lib. IV. Epist. XI. ubi insigne elogium ejus, epitaphiumque ei positum legitur, defuncto circa Annum Christi 470. Scripsit *de statu animæ* libros III. contra *Faustum* Rejensem, (*d*) qui in libello de Creaturis animam corporeis & localibus substantiis adscripserat cum Tertulliano, Arnobio, Hilario, aliisque.

(*a*) Jo. Jovianus Pontanus in Actio Dialogo, T. I. Operum pag. 220.

(*b*) De hoc Tillemontius Tom. XVI. Memoriarum pag. 104. seqq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 792. sq. Acta Sanctorum Tom. II. Maji XI. p. 629.

(*c*) Ado in Chronico ad Annum Christi 458. *Claudianus Viennensis Ecclesiæ Presbyter vir ad loquendum artifex, & ad disputandum subtilis floruit*. Honorius II. 82. de S. E. ex meliore Gennadii editione.

(*d*) Tillemont. Tom. XVI. Memoriar. p. 121. sq. p. 213. 244. seq.

que. Edidit primus *Petrus Mosellanus*, Basileæ 1520. 4. e Bibliotheca Cellæ Veteris Misnensis, qui Codex MS. jam servatur Lipsiæ in Bibliotheca Paulina, teste Daumio in notis ad Paulinum Petrocorium pag. 330. Inde prodiit in Orthodoxographis Grynæi A. 1569. pag. 1247. & in Bibliothecis Patrum Parisienf. Au. 1575. Tomo V. & A. 1589. 1644. 1654. Tomo IV. & ex *Andreæ Schotti* recognitione, qui *Joannis Wovverii* collationes cum membranis Plantinianis, & Codicem antiquissimum Tornacensem e Bibliotheca Benedictinorum ad S. Martinum nactus, longe emendatiores hos libros vulgavit in Bibliotheca Patrum Coloniensi A. 1618. Tomo IV. qui repetiti in Lugunensi A. 1677. Tom. VI. p. 1050. *Caspar Barthius* eosdem libros cum suis & Schotti notis edidit Cygneæ 1655. 8. illisque Latine adjunxit Gregorii Thaumaturgi libellum de anima ad Tatianum, Incerti cujusdam Philosophi veteris Græci Christiani de anima celebres opiniones, Joanne Tarino interprete, Hermæ Pastorem illustratum notis, & *Paciani* paræneticum ad Pœnitentiam.

Præter *Epistolam ad Sidonium*, qua ei hos libros Claudianus dedicavit, alia etiam *ad eundem* legitur inter Sidonianas lib. IV. Epist. 2. blande expostulatoria quod cessaverit rescribere. Eamque Epist. 3. Sidonii excipit responsio, in qua Claudianum ejusque opus mirificis extollit laudibus, atque ut omni eum abundare doceat doctrina, ait illum *non abnuere cum* Orpheo *plectrum*, *cum* Æsculapio *baculum*, *cum* Archimede *radium*, *cum* Euphrate *horoscopium*, *cum* Perdice *circinum*, *cum* Vitruvio *perpendiculum*; *neque unquam investigare desistere cum* Thalete *tempora*, *cum* Chrysippo *numeros*, *cum* Euclide *mensuras*. *Ad extremum*, *nemo sæculo meo quæ voluit affirmare sic valuit*. *Siquidem dum sese adversus eum*, *quem contra loquitur*, *exertat*, *morum ac studiorum linguæ utriusque symbolam jure sibi vindicat*. *Sentit ut* Pythagoras, *dividit ut* Socrates, *explicat ut* Plato, *implicat ut* Aristoteles, *ut* Æschines *blanditur*, *ut* Demosthenes *irascitur*, *vernat ut* Hortensius, *æstuat ut* Cethegus, *incitat ut* Curio, *moratur ut* Fabius, *simulat ut* Crassus, *dissimulat ut* Cæsar, *suadet ut* Cato, *dissuadet ut* Appius, *persuadet ut* Tullius. *Jam si ad sacrosanctos Patres pro compararatione veniatur*, *instruit ut* Hieronymus, *destruit ut* Lactantius, *adstruit ut* Augustinus, *attollitur ut* Hilarius, *summittitur ut* Johannes, *ut* Basilius *corripit*, *ut* Gregorius *consolatur*, *ut* Orosius *affluit*, *ut* Rufinus *stringitur*, *ut* Eusebius *narrat*, *ut* Eucherius *sollicitat*, *ut* Paulinus *provocat*, *ut* Ambrosius *perseverat*. Laudatur idem Claudiani opus a Sidonio lib. V. Epist. 2. Sed non possum non in Lectoris gratiam priori illi Sidoniano elogio adjungere hæc Alani, (*a*) quibus chorum septem artium celebraturus, Sidonium non obscure expressit:

Ut Zeuxis pingit chorus hic, ut Milo figurat,
Ut Fabius loquitur, ut Tullius ipse perorat,
Ut Samius sentit, sapit ut Plato, quærit ut Hermes,
Dividit ut Socrates, ut Zeno colligit, instat
Ut Brisso, studet ut Crisias, speculatur ut Argus,
Temporis excursus ut Cæsar cogit, ut Atlas
Sidera perquirit, ut Zetus pondera librat,
Tanquam Chrysippus numerat, metitur ut alter
Euclides, canit ut Phœbus, citharizat ut Orpheus,
Circinat ut Perdix, ut Dædalus erigit arces,
Fabricat ut Cyclops, ut Lemnius arma monetat,
Instruit ut Seneca, blanditur ut Appius, urget
Ut Cato, succendit ut Curio, velat ut alter

Ccc *Per-*

(*a*) Alanus Insulensis in Encyclopædia pag. 341. Operum.

Persius, ut Crassus simulans, ut Julius alter
Dissimulans, ut (*a*) *Soldius implicat, explicat idem*
Ut Naso, vernat ut Statius, ut Maro dictat.
Concipit, exponit, imitatur, gestat, adimplet
Mercurii sensus, nostri Demosthenis iras,
Ovidii flumen, Lucani fulmen, abyssum
Virgilii, morsus Satyræ, Solonis asylum.

Epistola Claudiani ad *Sapaudum* Rhetorem Viennensem vulgata a Baluzio T. VI. Misc. pag. 535. in qua *declamationes* ejus laudat, & ad veteres potissimum legendos imitandosque hortatur. *Illud perquam familiariter quæso, ut spretis novitiarum ratiuncularum puerilibus nugis, nullum lectitandis his tempus insumas, quæ dum resonantium sermunculorum taureas rotant, oratoriam fortitudinem plaudentibus concinnentiis evirant. Nævius & Plautus tibi ad elegantiam, Cato ad gravitatem, Varro ad peritiam, Gracchus ad acrimoniam, Chrysippus ad disciplinam, Fronto ad pompam, Cicero ad eloquentiam capessendam usui sint. Quisquis enim recentiorum aliquid dignum memoria scriptitavit, non & ipse novitios legit.* Hic est Sapaudus, quem Sidonius lib. V. Epist. 10. laudat his verbis: *Tua vero tam clara tam spectabilis dictio est, ut illi divisio Palæmonis, gravitas Gallionis, abundantia Delphidii, Agroecii disciplina, fortitudo Alcimi, Adelphii teneritudo, rigor Magni, dulcedo Victorii non modo non superiora, sed vix æquiparabilia scribantur ... solam tibi acrimoniam Quintiliani, pompamque Palladii comparari non ambigo, sed potius acquiesco.*

Hymnus de Passione Domini, Venantio Fortunato tributus ab aliis, cujus initium: *Pange lingua gloriosi prælium certaminis*. Exstat in breviariis & antiphonis Ecclesiæ Romanæ Dominica quinta Quadragesimæ sive Dominica Passionis, & Dominica in palmis. De illo videndus Savaro & Sirmondus ad Sidonii lib. IV. Epist. 3. qui amplissimo encomio illum persequitur. Laudat & Gennadius cap. 83.

Carmen contra Poetas vanos, ad Collegam. Ita apud Georgium Fabricium poet. Christian. pag. 775. pro quo alii *ad Colleam*; vel *ad Jovium*. Incipit: *Jam mihi polliceor sacris tua carmina libris* &c. Sæpius etiam libris de anima subjectum prodiit in Bibliothecis Patrum, ut in novissima Lugdunensi Tom. VI. p. 1074.

Carmen Paschale, Laus Christi, & *Miracula Christi*, quæ inter Claudiani Poetæ scripta prodierunt plus vice simplici, & Mamerto Claudiano a quibusdam viris doctis adscribuntur, fortasse neutrius sunt, sed *Damasi*, cujus nomen in MStis quibusdam præferre notat Colomesius ad Gyraldum de poetis pag. 259.

Non omittendum, quod Psalmorum concinendorum Lectionumque annuarum in Ecclesia Viennensi cursum signasse prædicat Sidonius in ejus epitaphio lib. IV. Epist. XI. his verbis:

Psalmorum hic modulator & phonascus
Ante altaria, Fratre gratulante,
Instructas docuit sonare classes.
Hic solennibus annuis paravit
Quæ quo tempore lecta convenirent.

Huic Claudiano *Salvianus* dedicavit expositionem extremæ partis Ecclesiastis, (*b*) ut recte Erasmica editio Gennadii cap. 67. & Trithemius cap. 175. pro quo librarii perperam fecerunt Ecclesiasticum, sicut Claudium pro Claudiano etiam apud Trithemium cap. 178. & pro presbytero (*c*) Episcopum Viennensem.

Os-

(*a*) Suspicor legendum *Sollius*, & Sidonium ab Alano intelligi, cujus integrum nomen *C. Sollius Apollinaris Sidonius*. Implicare autem dicitur, cujus sensibus dives oratio plura cogitanda relinquit Lectori.

(*b*) Tillemont Tom. XV. p. 193.

(*c*) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. pag. 322.

Osbernus Claudianus sive Clocestriensis Monachus circa Annum 1140. Vide infra, *Osbernus*.

Claudius de Aquis, infra, *Seyſſelius*.

Claudius Autisiodorensis Episcopus, cui *enarratio Epistolæ ad Galatas* tribuitur in editione Parisiensi 1542. 8. Sed Claudio Taurinensi potius adscribendam viri docti judicant. Autisiodorensem cum Claudio Clemente Scoto Bedæ discipulo eundem putabat Arnoldus Wion Tom. II. ligni Vitæ pag. 870.

Claudius Auctor *Chronici* secundum Hebraicorum Codicum veritatem, quod edidit Labbeus Bibliothecæ novæ MSS. Tom. I. pag. 309. 315. Etiam hoc Labbeus Claudio Taurinensi adscribere non dubitat: quisquis vero fuit, sub initia Ludovici Pii testatur se scripsisse, qui Carolo M. in Imperio successit Anno Mundi 4766. Christi 814.

Claudius Classitanæ Urbis in Æmilia, sive Romandiola, Abbas Ordinis Benedictini, *multa de Proverbiis*, *de Cantico Canticorum*, *de Heptateucho*, *de Prophetis*, *de libris Regum*, *quos loquente Gregorio* (ab Anno 590. Episcopo Romano) *audierat*, *exponit*, *nec tamen ea Gregorius præ infirmitate & occupatione scripserat*, *ipse suo sensu dictavit*, *ne perirent*, *ut apto tempore emendatius dictarentur*. *Quæ cum Gregorius comperisset valde inutilibus permutata esse*, *ea studiosius recollegit*, *& opportune correxit*. Hæc Sigebertus Gemblacens cap. 44. de S. E. Trithemius de illustribus Benedictinis II. 11.

Claudius Clemens Scotus, cum Adelberto S. Bonifacii adversarius, condemnatus in Synodo Romana a Zacharia Papa Anno Christi 745. Errores ipsi impactos refert ex Bonifacii Epistola ad Zachariam Baronius ad Annum 745. num. 28.

Claudius Clemens Scotus, Monachus Benedictinus, jussu Caroli M. in instituendis adolescentibus impiger & gnavus in juvandis reviviscentibus litteris, etiam scholis Parisiensi, ut ajunt & Ticinensi condendis ornandisque, una cum Alcuino, quos ambos *in sæcularibus & in sacris Scripturis incomparabiliter eruditos* vocat Monachus Sangallensis lib. 1. quem vide in Canisii Tomo II. editionis novæ parte 3. pag. 57. 58. Huic Claudio multa scripta tribuit Trithemius cap. 258. de S. E. & de illustribus Benedictinis II. 28. Trithemium plerique sequuntur, quos verisimile est Scotum hunc confundere cum *Claudio Taurinensi*, de quo infra mox sum dicturus. Scotum hunc *carmine exercitatum & prosa* idem Trithemius celebrat.

Claudius Eusthenius, qui Diocletiano ab Epistolis fuit, Vopisco teste in vita Carini cap. 18. scripsit singulis libris, sed pridem deperditis vitas quatuor Imperatorum: *Diocletani*, *Maximiani*, *Galerii*, atque *Constantii*.

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius, infra, *Fulgentius*.

Claudius Hispanus, infra, *Taurinensis*.

Claudius Mamertinus senior (non diversus fortasse a *Claudio Eusthenio*, de quo jam dixi, ut totum nomen fuerit *Claudius Eusthenius Mamertinus*:) auctor *Panegyrici* Maximiano Herculeo Augusto dicti Parilibus sive die Urbis Romæ natali XI. Cal. Martii in Gallia (Treveris fortasse) Anno Christi 292. sive potius 289. Vide Anselmi Bandurii numismata Imperatorum T. II. pag. 71. & Antonii Pagi dissertationem Hypaticam pag. 135. Idem Claudius auctor *Genethliaci* in Maximianum & Diocletianum Augustos, quem idem Pagi dictum putat coram Maximiano Herculio An. 291. Ait Mamertinus se Panegyricam Orationem *quinquennalibus* ejusdem destinatam servare velle in decennalia, post aliud rursus exactum quinquennium celebranda.

Claudius Mamertinus junior, cujus ætate jam provecti (*a*) *gratiarum actio pro*

(*a*) *Meliorem ævi partem transactam* scribit cap. 18. *Claudi Mamertine non frustra vixisti*. idem cap. 17. ubi *canitiei* suæ meminit.

pro Consulatu ad Julianum Imperatorem dicta Romæ Kalendis Januarii A. 362. sæpius excusa & a variis illustrata una cum superioris Mamertini Orationibus inter veteres Panegyricos est, ut dixi libro II. Bibliothecæ Latinæ cap. 22. Collega in Consulatu *adoreis militaribus gloriosus* cap. 15. intelligitur Nevita Gothus, quem cum Mamertino hocce plus simplici vice Ammianus Marcellinus celebrat. Vide Petri Relandi fastos Consulares pag. 398.

Claudium in Gennadii Codicibus quibusdam & a Trithemio appellari, qui rectius est *Mamertus Claudianus*, supra in *Claudiano* notare me memini.

Claudius Marius Victor, sive *Victorinus*, Rhetor Massiliensis & Poeta ante Annum 350. defunctus, de quo sicut de aliis hoc nomine infra, *Victor*.

Claudius Hispanus, (*a*) discipulus Felicis Urgellensis, sive Orgelitani Episcopi & ab Anno 821. ad 839. Episcopus *Taurinensis* a Claudio Clemente Scoto utroque diligenter distinguendus. Male passim audit apud Iconolatras, propter repressum ab eo & oppugnatum, præter religiosas peregrinationes, immoderatum imaginum cultum, quem eodem Sæculo Carolus M. (*b*) & Ludovicus Pius, & Concilium Francofordiense non minus graviter, indignum Christianis ac deferendum esse sanciverunt. *De legitimo tamen sensu Concilii Francfordiensis vide Dissertationem P. Natal. Alexan. Hist. Eccl. sec. VIII. diss.* Primus Claudium oppugnandum sibi sumsit Abbas *Theodomirus*, Episcopus deinde Caligurritanus, (*c*) cui Claudius respondit in *Apologetico & rescripto ad Theodomirum de cultu imaginum & Sanctorum*, ex quo pridem deperdito fragmenta exstant apud *Jonam* Aurelianensem, & *Dungalum*, (*d*) reclusum, quorum utriusque libri de imaginibus, Claudii Apologetico oppositi ætatem tulerunt, de quibus suo loco. Calumnia de Arianismo ei objecto post obitum, quem vivus non docuit, sed oppugnavit, refellitur a Richardo Simone in Censura Bibliothecæ Ecclesiasticæ Dupinianæ Tom. I. p. 286. seq. & 289. & Tom. III. Bibliothecæ Criticæ Novi Testamenti pag. 360. seq.

Ex Commentariis ejus in libros sacros dolendum est nihil hactenus vidisse lucem præter illum, quem circa Annum 816. scripsit *in Epistolam ad Galatas* dicavitque Dructeranno Abbati Solleminiacensi. Prodiit Parisiis 1542. 8. sub falso titulo *Claudii Autisiodorensis* recusus in Bibliothecis Patrum & novissima Lugdunensi Tom. XIV. pag. 141.

Fragmentum præfationis Commentarii *in Matthæum* ad Justum Abbatem Carrofensem, quem Græco nomine etiam Eusebium appellat, An. 815. scriptæ edidit Jacobus Usserius in Epistolis Hibernicis p. 53. una cum dedicatione pridem edita ad Galatas, auctorem vocans *Claudium Scotum* Presbyterum. Commentarius ipse libris tribus digestus exstat in variis Galliæ Biblioth. ut Collegii Jesuitarum Parisiens. & in Bibliotheca Ecclesiæ Laudunensis. Vide Labbei Tom. I. de S. E. p. 228. & Bibl. MSS. pag. 24.

Duo Volumina in fol. Commentariorum *in Paulum Apostolum* (exceptis Epistolis ad Thessalonicenses & Timotheum,) MSS. in Floriacensi (hodie Vaticana Bibliotheca) Colbertinaque & Benedictinorum S. Germani de Pratis. Etiam in Bibliotheca Regia Paris. in Epistolam *ad Romanos*, ubi Augustinum, & *in utramque ad Corinthios*, ubi Hilarium Diaconum maxime sequitur. Ex illo ad Romanos hoc S. Augustini elogium affert Richardus Simonius pag. 288. & lib. 3. historiæ Criticæ

(*a*) Labbe Tom. II. de S. E. pag. 755. seq. Nicolaus Antonius Bibl. Hisp. vet. lib. VI. cap. 5. Tom. I. p. 336. seqq.

(*b*) supra pag. 943. 947.

(*c*) Carolus le Cointe ad Annum 828. Tom. VIII. Annal. pag. 33.

(*d*) Biblioth. Patrum Tom. XIV. edit. Lugdunens. pag. 197. seq.

ticæ Novi Teſtamenti cap. 25. pag. 354. *Amantiſſimus Domini ſanctiſſimus Auguſtinus, calamus Trinitatis, lingua Spiritus Sancti, terrenus homo, ſed cœleſtis Angelus, in expoſitione fidei noſtræ Catholicus, in quæſtionibus ſolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumſpectus, in explicandis ſcripturis canonicis cautus*; &c. *Ex ipſius ſancti Viri ſententiis, quas pro diverſis ejus libris invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, aliqua etiam ex* Origenis *expoſitione ibidem adjunximus, nonnulla etiam, ut nobis viſum eſt, pertractavimus. Nullam admonitionem meliorem potui invenire, quam Epiſtolæ primæ Pauli Apoſtoli, quam miſi, quia tota inde agitur, ut merita hominum tollat, unde maxime nunc Monachi gloriantur, & Gratiam Dei commendet.*

In Epiſtolam *ad Epheſios* MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis. Præfationem qua illam dicavit Ludovico Pio Imperatori publicavit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 40. (edit. novæ p. 91.)

In Epiſtolam *ad Philippenſes, ad Titum* & *ad Hebræos* loca adducit Richardus Simon Tom. III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 361. & 363. & p. 364. teſtatur in Codice Colbertino 600. annorum exſtare ſub Claudii nomine ad calcem genuini ejus in Epiſt. ad Romanos Commentarii; alium in Epiſt. *ad Hebræos* diverſum a priore & eundem cum illo, qui editus eſt ſub Ambroſii nomine, cum hac *retractatione* Claudii Epiſcopi de auctoribus explanationum ſuper epiſt. ad Hebræos: *Illud quoque in præfatione commoneo, mi chariſſime, ut ſcias* Origenem *tria volumina in hanc Epiſtolam conſcripſiſſe, quem & nos ex parte ſecuti ſumus:* Apollinarem *etiam &* Didymum *quoſdam Commentarios edidiſſe, e quibus licet pauca decerpſimus, plura etiam ex ſancti Viri* Auguſtini *ſententiis, quas per diverſos ejus libros invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, & nonnulla quæ nobis videbantur adjunximus, ſive ſubtraximus, ut ſtudioſus ſtatim in principio lectorum agnoſcat, hoc opus vel alienum eſſe vel noſtrum.*

Pentateuchum auditoribus ſuis expoſuiſſe & juſſu Ludovici Imperatoris etiam expoſitionem ſuam calamo ſcriptitaſſe Claudius ipſe teſtatur in præfatione ad Epiſtolam ad Corinthios, apud Richardum Simonem Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 356. In *Geneſin* libros III. An. 814. In *Exodum* libros IV. An. 821. Commentaria, ſive *informationes litteræ & ſpiritus ſuper Leviticum* ſcriptæ A. 823. & diviſæ in libros quatuor, Theodomiroque Abbati, (ſuo poſtea adverſario) dicata habuit Mabillonius, præfationemque & clauſulam edidit Tom. I. Analect. pag. 30. (editionis novæ pag. 90.) Habuit etiam Labbeus loco laudato. Huic Theodomiro quoque dicatum Claudii commentarium in Epiſt. ad Corinthios, notavit Richardus Simon Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 355.

In Bibliothecis Pariſienſibus reperiri etiam *in Epiſtolas Canonicas*, teſtatur Richardus Simon pag. 289. cenſuræ Bibliothecæ Eccleſ. Dupin. notatque Claudium ubique ſequi verſionem S. Hieronymi, quam *novellam* appellat, & non modo ex ſcriptis Patrum vetuſtiorum ſapuiſſe, ſed etiam defloratorum inſtitiſſe veſtigiis, ut *Bedæ* ac *Primaſii*.

In Joſue, & *Judicum* MS. Colbertin. 5429. teſte Jacobo le Long pag. 677. Bibliothecæ Exegeticæ.

In Ruth, MS. Biblioth. Belgic. apud Sanderum pag. 308. In Ruth & *libros Regum*, Mutinæ MS. teſte celeberrimo Montfauсono Diarii Italici pag. 36. *In Pſalmos* quoque & *Concordiam Evangeliſtarum* Joannes Jacobus Friſius commemorat.

Denique *Chronicon* etiam huic Claudio tribuit Labbeus, quod ab eo editum dixi ſupra ut emendandum ſit, quod de Labbeo legas ap. laudatum Longum p. 667. Bibliothecæ Exegeticæ, *qui hujus non eſſe merito ſuſpicatur*. Ejus eſſe enim

enim non temere suspicari se profitetur Labbeus, idque repetit Tom. II. de S. E. p. 288.

Claudius Episcopus Massiliensis primum, deinde ab Anno 1517. ad 1520. *Taurinensis* Archiepiscopus, cognomne *Seyssellius*, idem, qui a patria *Claudius de Aquis* (*a*) dictus, Ludovici XII. Galliæ Regis ad varios Principes Legatus, Juris scientia celebris & variis scriptis Latine & Gallice editis, vel in Gallicam linguam translatis famam assecutus. Latina sunt: *In tria priora Lucæ capita, de triplici statu Viatoris*, pœnitentium, proficientium & perfectorum ad Leonem X. Taurini 1518. fol. cujus commentarii pars lucem viderat Parisiis 1514. 4. sub titulo: *Moralis explicatio Evangelii Lucæ:* Missus est Angelus. *Disputationes adversus errores & sectam Waldensium*. (*b*) Parisiis 1520. 4. *De Divina Providentia*. Parisiis 1518. 4. & 1637. 4. *Speculum Feudorum*. Basileæ 1566. 8. *Additiones ad Bartholum & aliquot repetitiones in Jure Civili* inter varios repetitionum Juris scriptores, junctim editos Lugduni 1553. fol.

Gallice scripsit historiam, sive panegyricum lectu dignum Ludovici XII. editum Parisiis 1508. (*c*) 8. (de quo Jacobus le Long in Bibliotheca scriptorum Galliæ num. 7543. seqq.) De Republica Gallorum libros duos, Parisiis 1519. 1540. 1548. 8. quos Latine vertit Joannes Sleidanus, Argentorati 1548. Francofurti 1608. 8. (idem num. 1101.) Legem Salicam Gallorum, Parisiis 1540. 1557. 8. (idem num. 11762.) Victoriam Ludovici XII. contra Venetos & prælium Agnadellense An. 1508. commissum in Lombardia, Parisiis 1510. 4.

In Gallicam linguam trastulit (præter proprias lucubrationes de Providentia & contra errores Waldensium) Thucydidem, Parisiis 1527. 1559. fol. Xenophontis libros VII. de expeditione Cyri, ex Latina versione Joannis Lascaris, Parisiis 1529. fol. Historiam successorum Alexandri Magni ex Diodoro Siculo & Plutarcho. Parisiis 1530. fol. Appianum Alexandrinum. Lugduni 1544. fol. Justinum. Parisiis 1559. in fol. Aurea dicta Senecæ & librum de quatuor virtutibus Cardinalibus. Lugduni 1530. 8. Historiam Ecclesiasticam Eusebii. Parisiis 1554. 8. 1579. 8. & duorum librorum, quos Eusebio Rufinus addidit. ibid. 1553. 8. & cum Eusebio 1560. fol.

* *Claudius de Seissello* ab Aquis Allobrox primum Massiliensis dein Taurinensis Episcopus An. 1520. defunctus. Ejus Repetitio in (*d*) .... Taurini prodiit Anno 1493. apud Nicolaum de Benedictis & Jacobum Suygo de S. Germano fol.

Cledonius Romanus Senator, Constantinopolitanus Grammaticus, cujus *Commentarius in artem utramque Donati* ex Francisci Pithœi Codice editus inter Grammaticos Eliæ Putschii pag. 1856. 1939. Hanov. 1605. 4. Grammaticum nec ineruditum nec malæ frugis laudat Barthius pag. 1555. Adversar.

Nicolaus de Clemangis (a patria Catalunensi, pago, Clamenge) Magister Parisiensis & ex curia Avenionensi Benedicti XIII. cui ab Epistolis fuerat, Cantor (*e*) Bajocensis, vir doctus & cordatus, diem obiit circa Annum 1440. cujus vitam post Launojum parte II. Historiæ Gymnasii Navarrei pag. 558. seq. (recusæ nuper Tomo IV. Launoji Operum) diligenter exposuit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 71. seq. Elogia ejus offert idem Launojus in dissertatione de auctore librorum de imitatione Christi pag. 7. seq. 19. seq. & Remarques

(*a*) Guido Pancirollus lib. II. de interpretibus Juris cap. 137. Nisseron Memoires T. XXIV. pag. 322.

(*b*) Possevinus nescio quem Claudium *Cussordium* ait scripsisse *contra VValdenses*, eumque librum exstare.

(*c*) Emendandus Morlierius, qui hanc laudans historiam ait, ab Anno 1498. procedere ad Annum 1515. *Essais de Litterature* Tom. I. pag. 74.

(*d*) Deest in codice.

(*e*) Non Archidiaconus, ut Trithemium c. 730. secuti tradidere.

ques sommaires pag. 10. seq. 19. & p. 56. ubi de eo, quod Nicolaus Clemangis in Romano Indice prohibitus est, ita ut ejus opera illa tantummodo permitti possint, quæ juxta censuras Patrum deputatorum emendata excudentur. Si quis Gracchos de seditione querentes ferre didicerit, ei lepidus etiam videbitur Theophilus Raynaudus Nicolao acerbitatem in scribendo objiciens insectansque pag. 114. de bonis & malis libris. Scripta Clemangis, etiam post Launoji, Henrici Warthoni ad Caveum & Oudini (*a*) industriam, distincte recensere operæ pretium duxi.

1. Liber *de corrupto Ecclesiæ statu*, An. circiter 1400. scriptus, qui in editione Operum Clemangii *Lydiana* ducit familiam, prodierat seorsim cura viri egregii, qui sub *Eubuli Cordati* nomine voluit latere, Romæ 1519. 4. sine loci nota. Hæc vetus editio fuit in Bibl. Baluziana & Telleriana. Prælis iterum datus est liber iste a *D. Leonardo Huttero*, Witteb. 1601. 4. & ab *Eduardo Bulklei*, inscriptus *Speculum Ecclesiæ Pontificiæ*, Lond. 1606. 8. inde Helmaſtdii 1620. 8. cum præfatione *Johannis Fuchtenii*, & novissime emendatior ex duobus MStis Wolffenbuttelensibus, sub titulo *de ruina Ecclesiæ*, in laudati *Hermanni ab Hardt* Tomo I. Concilii Constantiensis parte tertia. Adde Jacobi Lenfant historiam ejusdem Concilii p. 632. seq.

2. *Deploratio calamitatis Ecclesiasticæ per Schisma nefandissimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus exstirpationem* p. 32. carmine epico, quod incipit:

Christe, graves sponsæ semper miserate labores
Aversos refer huc oculos . .

Præmittuntur pag. 29. alterius auctoris rhythmi in Curiam Romanam, quorum initium: *Propter Sion non tacebo*.

3. *Liber de lapsu & reparatione Justitiæ* pag. 37. ad Philippum, Burgundionum Ducem, scripta circa Ann. 1421. Prodierat Viennæ 1481. 4. & Parisiis 1512. 1519. 4.

4. *Disputatio cum quodam Parisiensi Scholastico de Concilio generali* p. 61. scripta An. 1409. editaque pridem Viennæ 1482. 4. Parisiis 1512. 4. cum scripto superiore, atque 1617. 8. cum Gvil. Durandi de eodem argumento & Petri de Alliaco, & Gentiani Herveti de reparanda disciplina Ecclesiastica.

5. *Collatio duplex ad eundem Scholasticum, de eodem argumento* pag. 65. 78. & cum superiore scripto ex MS. Wolffenbuttelensi Epistolarum Nicolai Clemangii, in Clarissimi Hardtii Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 45. 50.

6. Responsio Apostolorum Gallicanæ nationis, Cardinalibus appellantibus ab ejusd. suffragio, conclusione & deliberatione Constantiæ A. 1417. factis, *quod vacantiæ ac minuta servitia nullo jure sint debita*, & *de Annatis amplius non solvendis* pag. 82. Prodierat Viennæ 1482. 4. Parisiis 1519. 4. & in fasciculo rerum expetendarum *Ortuini Gratii*, Coloniæ 1535. fol. pag. 189. qui fasciculus cum insigni auctario recusus curante *Eduardo Brovvn* Londini 1690. fol. Denique post editiones *Edmundi Richerii* lib. 2. hist. Conciliorum generalium pag. 197. seq. & *Petri Puteani* in historia schismatis, Parisiis 1652. 4. hoc scriptum ex veteri editione Anni 1519. exhibetur in *Hermanni ab Hardt* Concilio Constantiensi Tom. I. parte XIII.

7. *In parabolam de filio prodigo*. Luc. XV. pag. 109. Hoc cum quatuor quæ proxime recensebo scriptis prodierat Parisiis 1521. 4. e Bibliotheca S. Victoris, & una cum iisdem exstat etiam in prima editione Bibliothecæ Patrum Bigneanæ Paris. 1575. Tom. VIII. p. 557.

8. *De fructu eremi*, ad Petrum de Alliaco pag. 121. liber compositus circa Annum 1413. & de fuga sæculi curiæque Papalis in Clemangio luculentum testimonium.

9. *De*

(*a*) Tom. III. pag. 2322. seq.

9. *De fructu seu prosperitate rerum* (a) *adversarum* pag. 132.

10. *De novis festivitatibus non instituendis*. pag. 143. Etiam hunc libellum circa idem tempus scriptum, recudi curavit & separatim edidit *Hermannus ab Hardt*, Helmstad. 1703. 4.

11. *De Præsulibus Simoniacis* p. 160. ad Joannem Gersonium Parisiensem, circa Annum 1411.

12. *Oratio ad Galliæ Principes*, qua a bello Civili dehortatur. p. 169.

14. *Epistola* ad Gerhardum Maketum, quod tam corpore e Babylone sit fugiendum, quam mente. p. 174.

15. *Epistolæ III.* ad Gregorium XII. scriptæ nomine Benedicti XIII. pro exstirpatione Schismatis & unione Ecclesiæ pag. 179. una cum *quarta Epistola* ad Paulum Lucanensem. hic est Paulus Guivisius tunc temporis Lucæ Dominus p. 186. una cum interrogationibus ad Gregorium XII.

16. *Scripta quædam nomine Universitatis Parisiensis*, adversus Schisma pag. 187.

17. *Epistolæ CXXXVII.* editæ a Lydio e Bibliotheca *Theodori Canteri*, & ad historiam Ecclesiæ illis temporibus non inutiles. Argumenta singularum videri possunt etiam apud Launojum in historia Gymnasii Navarrei Tom. II. pag. 572. seqq. Harum integrior Codex A. 1480. exaratus ab *Euchario Troster*, Prebendario Ecclesiæ majoris Argentinensis, exstat in Bibliotheca Wolffenbuttelensi, ex quo Epistolas I. II. CII. & CXII. recensitas edidit Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 4. 20. 31. 38. Alios Codices tres in Bibliotheca Regis Christianissimi exstantes, Oudino indicavit Placidus Porcheron. Versu etiam valuisse Clemangem docet *elegia in obitum Jacobi de Burrey* Epistola LXX. & *ad Gerhardum Maketum invitatio* Epistola CXVI.

18. Fragmentum *descriptionis Vitæ tyrannicæ* cum ejus detestatione, pag. 355. carmine epico, ad Guntherum Colli.

19. *Liber de Antichristo*, *de ortu ejus*, *vita*, *moribus & operibus*. p. 357. 359. Hæc sunt, quæ junctim a se collecta Clemangis opera edidit *Johannes Martinus Lydius*, Ecclesiæ Veteraquinæ in Belgio Pastor, additisque in librum de corrupto Ecclesiæ statu Analectis, & Glossario in totum opus Latino-barbaro illustravit, Lugduni Batavorum 1613. 4. Nec dubito laudandum ejus esse studium, quo de Ecclesiasticis litteris præclare meruit, licet editionem hanc mendosissimam esse querantur Paulus Colomesius in paralipomenis de S. E. & laudatus Hardtius Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 82. Si nova adornanda sit editio, hæc illi Clemangis scripta adjungentur:

20. *Liber de studio Theologiæ*, (b) lectu dignissimus ad Joannem de Pedemontio, Baccalarium scriptus circa Annum 1409. vulgatusque primum a Luca Dacherio Tom. VII. spicilegii pag. 138. (Tomo I. editionis novæ pag. 473.) Fragmentum ejus adduxerat Launojus libro de varia Aristotelis fortuna.

21. *Epistolæ aliquot* antea ineditæ, quæ sub Benedicti III. nomine scriptæ, occurrunt apud eundem Dacherium T. VI. (editionis novæ Tomo I. pag. 787. seq.) *Epistolæ aliæ III.* in Baluzii Miscellaneis Tomo VI. pag. 539. seq.

22. *Carmen de Vitæ rusticæ felicitate & de miseriis tyrannorum*, quod incipit: *Fronde super viridi locus est in gramine amœ-*

(a) Utile hoc argumentum præter Clemangem tractarunt *Ovidius* III. 1. Tristium: *Plutarchus* libro, quo dictum Xenophontis illustrandum sibi sumsit, quod sapiens ex inimicis debeat utilitatem capere: *Maximus Tyrius* dissertatione XXXV. *Isidorus* Pelusiota III. 280. Epist. *Augustinus* lib. 1. contra Academicos cap. 1. *Boethius* de Consolatione Philosophiæ lib. 2. prosa 8. *Petrus Blæsensis* de utilitate tribulationum Tom. XXIV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunens. pag. 1242. & e recentioribus *Hieronymus Cardanus* libris IV. de utilitate ex adversis, Tom. II. Operum. *Rogerus de Bussy Rabutin* in libro cui titulus: *l'Usage des adversitez*, Paris 1694. Amst. 1697. 12. *Johannis Christophori Becmanni* Exercitatio, Francoforti ad Viadrum edita: *felices injuriæ* &c.

(b) Confer quæ de illo argumento, Clemangis Epistola CXXII. ad Joannem de Templis, Baccalarium in Theologia.

amœno, expreſſum ex Gallico *Philippi de Vitry*, Meldenſis Epiſcopi, qui A. 1351. obiit: *Sous feuille verd, ſur herbe deleƐtable*. Exſtat Gallice & Latine in Philippi Camerarii Operis ſubciſivis ſive meditationibus hiſtoricis Tomo III. cap. 93. & Latine in Caſparis Dornavii amphitheatro ſapientię Socraticæ T. I. p. 788.

Inedita apud Lydium in vita Clemangis p. 191. & (qui Bibliothecas etiam Galliæ memorant, ubi illa MSS. exſtant,) Launojum Tomo II. Gymnaſii Navarrei pag. 578. ſeq. & Oudinum T. III. pag. 2323.

23. *Commentarius in Eſaiam Prophetam*, uſque ad caput ſexageſimum.

24. *Epiſtolæ IX.* nomine Univerſitatis Pariſienſis pro Eccleſiaſtica unitate. Et *Epiſtolæ* aliæ XII. quarum nonnullæ etiam in Bibliotheca Lambethana & apud V. C. Joannem Batteley, & in aliis Angliæ Bibliothecis.

25. *Deſcriptio & laus urbis Genuæ*, carmen CXVIII. verſuum, incipit: *Janua quam perhibent*.

25. *Exhortatio ad reſiſtendum contra Mahometicos*.

27. *Sermo de Sanctis innocentibus*.

28. *Deſcriptio rei cujuſdam mirabilis, quæ in Gallia accidiſſe dicebatur*.

29. *Orationes decem devotæ ad Deum* horis Canonicis præmittendæ.

* *Nicolai de Clemangis* liber *de corrupto Eccleſiæ ſtatu* prodiit abſque adſcriptione Anni & loci in Germania, non vero Romæ, ut hic Fabricius aſſeruit; id enim vel ſolo libri aſpectu perſuaderi animadvertit vir mihi dudum amicitiis conjunctus Philippus Jacobus Lambacher in Bibliotheca antiqua Vindobonenſi Civica pag. 168. qui & monet ex conjectura tamen, Eubulum illum Cordatum, qui editionem hanc curavit, eumdem eſſe Uldricum Hutthenum libris editis ſatis celebrem in Germania, ſed Lutheranum.

Aurelius Prudentius Clemens, vide, *Prudentius*.

Clemens Romanus, Vir Apoſtolicus, cui circa Annum Chriſti 83. in Romano Epiſcopatu Evariſtus traditur ſucceſſiſſe, Græce ſcripſit, non Latine, itaque eſſet hoc loco a me prætereundus, qui de Græcis ejus etiam genuinis atque illi ſuppoſitis monumentis dixi libro IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 5. §. 14. & libro V. cap. 1. §. 12. Sed debuit ejus mentio a me fieri propter *Epiſtolas quinque* decretales, quæ Latine ex veteri verſione venditantur a Ludovico Jacobo in Bibliotheca Pontificia, aliiſque, at in Blondelli Pſeudo-Iſidoro appoſitiſque notis, ubi ducunt familiam, falſitatis arguuntur, aſſentientibus doctiſſimis quibuſque viris ex Romana etiam Eccleſia.

Clemens II. alio nomine *Svidgerus*, Saxo, (*a*) depoſitis ab Henrico III. tribus Anti-Papis Benedicto IX. Sylveſtro III. & Gregorio VI. ex Epiſcopo Bambergenſi Papa, *renovavit Eccleſiæ Bremenſi & Hamburgenſi omnia privilegia, quæ dudum a Romana ſede conceſſa fuerant*. (*b*) Ejus *Epiſtola ad Joannem*, Archiepiſcopum *Salernitanum*, apud Baronium ad Annum 1047. num. XI. & in Conciliorum Tomis. Alia pro *Humfredo* ſive *Arnulfo* Henrici Imperatoris fratre, Archiepiſcopo Ravennate, apud Ughellum Tomo II. Italiæ ſacræ pag. 361. & in Conciliis Labbei Tomo IX. pag. 1251. De Concilio contra Simoniacos Romæ habito vide Pagium ad Annum 1047. num. 1. & de Wiborada a Clemente II. inter Sanctos adſcripto n. 4. De aliis privilegiis per eum datis cœnobio Michaelis Archangeli, & Thariſſienſi in diœceſi Bambergenſi, vide Johannis Petri Ludewig Scriptores Bambergenſes pag. 69.

Clemens III. Anti-Papa, antea *Gvibertus* ſive *Wibertus* Parmenſis, ex Archiepiſcopo Ravennatenſi electus in Concilio Brixinenſi Pontifex, fuit ab Anno 1088. uſque ad 1101. contra Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. faven-

(*a*) Vide Joannem Andream Schmidium de triumviris Halberſtadenſibus, Helmſt. 1715. 4. cap. 1.

(*b*) Vide Lindenbrogii ſcriptores ſeptentrionales pag. 79. ſeq.

te ei Henrico IV. Imperatore. Vide Acta Sanctorum Tomo VI. Junii pag. 190. & Pagium ad Annum Christi 1083. nu. 2. seq. In exilium Urbani II. ita lusit, ut refert Anonymus Mellicensis, *facundi eloquio & acuti ingenio* elogium ei perhibens cap. 98. de S. E.

Diceris Urbanus, cum sis projectus ab Urbe,
Vel muta nomen, vel regrediaris in Urbem.

Scripserat quædam in sui defensionem, ad quæ respondit pro Gregorio VII. *Anselmus* Lucensis, de quo supra.

Clemens III. Romanus, antea *Paulus* dictus, Papa ab Anno 1188. Jan. 6. ad 1191. April. 10. sive Martii mensis, ut est in Chronico Cassinensi Tomo V. Thesauri Muratoriani pag. 143. *Epistolarum VII.* in Conciliorum Tomis, ultima est de Ottonis, Bambergensis Episcopi & Pomeranorum Apostoli, Canonizatione. Sed longe plura ejus *Decreta* in pervetusto Codice *tribus libris* distincto evolvisse se testatur Ludovicus Jacobus a Sancto Carolo in Bibliotheca Pontificia p. 48.

Clemens IV. antea *Gvido Grossus*, sive *Falcodius*, ex oppido S. Ægidii Narbonensis Archiepiscopus, atque inde Papa ab An. 1265. Februar. 6. ad Annum 1268. 19. Novembr. Vitam ejus scripsit Claudius Clemens, Soc. Jes. Lugduni 1623. 12. Hujus *tres Epistolæ* in Tomis Conciliorum, & paucæ *aliæ* apud Bzovium, Raynaldum, Waddingum, aliosque, ut Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 49. & Caveus jam annotarunt. Sed *Epistolas DCCXI.* primi vulgaverunt Edmundus Martene & Ursinus Durand in Thesauro Anecdotorum Tomo secundo, Parisiis 1717. fol. ex Codice Oratorii Trecensis. Fortasse non aliæ nec plures exstant in Codice Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis, quem ex dono Petri de Marca, Archiepiscopi Parisiensis, in eam illatum refert Oudinus Tomo III. p. 463. ubi etiam ex Ludovici Castanei de la Rochepozay Nomenclatura Scriptorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium narrat integrum Epistolarum Clementis IV. regestum exstare V. Voluminibus in Bibliotheca Vaticana. Inter XIV. Constitutiones Clementis IV. obvias in bullario magno Laurentii Cherubini habetur etiam T. I. p. 166. Decretum A. 1267. de *Hedvvige*, Duce Polonica Sanctis adscribenda & festo ejus memorię die XV. Octobr. Idem qui postea Clemens IV. *Gvido*, Archiepiscopus Narbonensis, cujus *statuta* leguntur in Tomis Conciliorum Labbei, Harduini, Coleti ad An. 1260. *Gvilelmi de S. Amore* Collectionibus Catholicis & Canonicis An. 1266. Clementi IV. oblatis vide Bulæum in historia Academiæ Parisiensis Tomo III. pag. 382. De scriptis ad Jus Civile spectantibus, quæ Clementi IV. præter rem a multis tributa sunt, dicam infra, *Gvido* cognomento *Papa*. Sermo in Ludovicum Bavarum non Clementis IV. est, sed Clementis VI. ut notavit Labbeus Tom. I. de S. E. p. 233.

Clemens V. antea *Bertrandus Gotto*, Gallus, ex Burdegalensi Archiepiscopo Papa ab Anno 1305. 5. Junii ad 1314. April. 20. De hoc accurate Baluzius in Papis Avenionensibus, primus enim hic Clemens, qui Roma sedem Avenionem transtulit. Idem Baluzius vitam Clementis hujus exhibet scriptam a *Johanne*, Canonico S. Victoris, *Ptolemæo* Lucensi, Ordinis Prædicatorum, *Bernardo Gvidonis*, de quo supra. *Anonymo* Veneto, coævo scriptore, & ab *Amalario Augerio* de Biterris, de quo supra. Huic Clementi dicata *Nicolai* Botrontinensis in Albania Episcopi relatio de itinere Henrici VII. Imperatoris, quam edidit idem Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 1143. seq. Ab hoc Clemente dictæ *Clementinæ*, sive *liber septimus decretalium* divisus in libros V. & a successore Clementis Joanne XXII. promulgatus A. 1317. editusque Basileæ 1476. fol. cum apparatu *Johannis Andreæ* Jcti, quæ editio exstat in Bibliotheca templi S. Petri hujus urbis, & describitur a B. Nicolao Staphorst Tomo III. historiæ Ecclesiasticæ Hambur-

burgensis pag. 138. seq. De aliis editionibus nihil opus referre, toties repetitis in Juris Canonici corpore, neque opus laudare, qui Clementinas commentariis illustrarunt notatos ab iis, qui Bibliothecas Juridicas reales & Bibliothecas Juris Canonici tradidere. In Actis Concilii Viennensis An. 1311. (*a*) maximæ fuere hujus Clementis partes, & inde plura in Clementinas derivata. Inter *quatuor Constitutiones*, quas Laurentius Cherubinus in bullario suo exhibet, T. I. pag. 212. occurrit etiam *Damnatio Templariorum*, (*b*) quorum ordo post annos CLXXXIV. quibus floruerat extinctus est agente hoc Clemente V. & Philippo, Rege Francorum. Præter Clementis Quinti *Epistolas* in Conciliorum Tomis, & apud Waddingum, Raynaldum, Bzovium &c. obvias, longe plures nempe LIX. numero una cum Philippi Regis & aliorum ad Clementem ex archivo Regio Parisiensi publicavit laudatus Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium, Clementis quidem pag. 55. 57. 58. 60. 62. 63. 65. 67. 69. 71. 73. 76. 78. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101. 102. 103. 106. 107. 110. 112. 115. 123. 124. 126. 129. 132. 136. 139. 141. 142. 143. 144. 146. 149. 151. 152. 153. 154. 156. 158. 165. 169. 171. 175. 275. 276. 283. Ludovicus vero Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 54. testatur ejus regesti Epistolarum & Decretorum Volumina IX. servari in Bibliotheca Vaticana, quanquam trium priorum annorum regesta fere deleta incendio notavit Baluzius Tom. I. pag. 687. Idem Ludovicus *sermones* ejus ad populum memorat. Tria privilegia Ordini *Præmonstratensi* concessa leguntur in Johannis le Paige Bibliotheca Præmonstratensi lib. 3. pag. 694. seq. *Epistola* ad Jacobum Regem Aragonium apud Agvirium T. III. Concil. Hispan. p. 548.

Clemens VI. antea *Petrus Rogerius* Lemovicensis, Ordinis Benedict. ex Archiepiscopo Rothomagensi Papa ab An. 1342. 7. Maji ad 1352. 6. Decembr. de quo itidem, ut solet diligenter & accurate Baluzius in Papis Avenionensibus, ne dicam de Francisci Bosqueti historia Pontificum Romanorum, qui e Gallia oriundi Avenione sederunt ab Anno 1315. ad 1394. Parisiis 1632. 8. Declarationem Clementis VI. *de Monachis nigris* exhibet Baluzius Tomo V. Miscellan. pag. 152. Aliam *de Episcopatu Ostiensi & Velletrensi* Tom. IV. pag. 508. Epistolam ad Archi-Episcopum Tarraconensem *de Jubilæis anno quovis quinquagesimo celebrandis* Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 612. *Encyclicam adversus flagellantes* Labbeus Tom. XI. Conciliorum pag. 1876. Harduinus VII. pag. 1641. *Bullam contra adulteratores monetarum* (*c*) Dacherius Tomo XI. spicilegii pag. 392. (editionis novæ Tomo III. p. 730.) Eodem Tomo tertio novæ editionis aliæ exstant hujus Clementis VI. *Epistolæ XXXII.* p. 722. seq. quas prior spicilegii editio offert Tom. IV. pag. 271. seq. & Tomo VII. pag. 242. Epistolæ XLV. apud Baluzium Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 615. 625. 656. ad 662. 665. ad 678. 681. ad 695. 697. & 701. ad 731. De aliis longe pluribus ex ejus regesto apud Waddingum, Bzovium, Raynaldum: & de ejus *Sermonibus* aliisque lucubrationibus non habeo, quæ addam notatis a Baluzio Tomo I. pag. 909. Roberto Gerio ad Caveum ad An. 1342. & Oudino Tomo III. pag. 931. seq. Inter *quinque Constitutiones* apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 278. exstat publicata A. 1347. *de Ivone* sanctis adscribendo, de quo plura Surius & Acta Sanctorum 19. Maji.

Clemens VII. Anti-Papa contra Urba-

Ddd 2 num

(*a*) Stephani Baluzii historia Pontificum Romanorum, qui in Gallia sederunt ab Anno 1305. ad 1394. lucem vidit Parisiis 1693. 4. duobus Voluminibus. Clemens V. electus 5. Junii A. 1305. Perusii, & coronatus (hoc enim verbo scriptores illorum temporum utuntur) Lugduni, præsente Rege Philippo 18. Cal. Decembr.

(*b*) Vide notata in Bibliotheca Græca Tom. XI. pag. 650. seq.

(*c*) Eadem quam sub Clementis V. nomine vulgavit Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 136.

num VI. ab Anno 1378. 20. Septembr. usque ad 1394. Septembr. 16. antea *Robertus* Gebennensis, sive Genevensis, de quo præter Annalium scriptores, Jacobus Lenfant in historia Concilii Pisani pag. 8. &c. Hujus non modo vitam illustrat Baluzius in Tomo priore laudati operis de Papis Avenionensibus pag. 482. seq. 1236. seq. sed etiam *Epistolas* ejus *quatuor* publicavit Tomo II. pag. 848. 853. 873. 876. aliaque ad ejus res spectantia monumenta pag. 920. 941. 943. 988. 1052. 1058. *Epistolæ XX.* apud Waddingum in Annalibus Minorum T. IV. Vide iterum Oudinum T.III.p. 1217.

Clemens VIII. Anti-Papa ab An. 1424. ad 1429. quo sponte dignitati Papali iterum renunciavit, antea dictus *Ægidius Sancius Munio*, Decretorum Doctor ex Serrania Aragoniæ, ut refert Bzovius T. XV. ad A. 1429. n. 32.

Clemens VII. inter legitimos Papas solitus computari, antea *Julius Medices*, Florentinus, ab Anno 1529. 19. Novembr. ad 1534. 25. Septembris. *Clemens VIII.* antea *Hippolytus Aldobrandinus*, itidem Florentinus, ab Anno 1592. 30. Januarii ad 1605. 3. Martii. *Clemens IX.* alio nomine *Julius Hieronymus Rospigliosus*, Pistoriensis, ab Anno 1667. Jun. 20. ad 1669. Decembr. 9. *Clemens X.* ab Anno 1670. April. 29. ad 1676. Jul. 22. antea *Æmilius Laurentius de Altieriis*. *Clemens XI.* avito nomine Johannes Franciscus Albani, & virtutum atque ingenii laude celebratissimus, ab Anno 1700. 23. Novemb. ad 1721. Martii 19. & qui hodie præest *Clemens XII.* alio nomine *Laurentius Corsini*, Florentinus, ab 13. Jul. Anni 1730. Hi omnes quoniam ætas eorum nostris temporibus propior est, quam ut de illorum Decretis, Epistolis, aliisque scriptis dicere ingrediar, tantum hoc loco nominandi a me fuere, ut a prioribus tanto facilius distinguerentur.

Clemente Historico *de Vita Caroli Magni* & *Herimberto* de rebus a Carolo M. gestis usum se testatur Wolfgangus Lazius in calce duodecim Commentariorum de Republica Romana, Basileæ 1550. fol. *Herimberti*, sive *Erchemperti* Historiam Longobardorum Beneventi, vulgavere Caracciolus, Muratorius, Eccardus, in qua Caroli vix tribus verbis fit mentio: itaque aliud opus a Lazio notabatur, quod perinde ut Clementis istud aliis incognitum, nec a quoquam hactenus in dias luminis auras prolatum est, nisi ex Anonymis, quæ habemus monumentis Lazius sub Herimberti vel Clementis proscripta nomine aliqua evolverit.

Clemens Claudiocestriensis, Anglus, Presbyter Canonicus Regularis *Lanthoniensis*, Lelando cap. 199. Lanhondenensis, defunctus Anno 1170. de quo Pitseus p. 232. Ejus *duodecim libros Concordiæ Evangelistarum* Anglice vertit Johannes Wiclefus teste Joh. Baleo VI. 1. pag. 456. Et hanc versionem MS. Londini & prolixum *in septem Epistolas Canonicas* Commentarium, MS. in Bibliotheca Lambethana memorat Warthonus ad Caveum, ubi de Wiclefo. Præterea a Pitseo memorantur Lelando etiam laudata *Commentaria in IV. Evangelia*, & *de alis Cherubim:* quibus addit ex Possevino: *Commentarium in Epistolas Canonicas Jacobi, Petri, Johannis, Judæ: Sermones*, librum *de arte Fidei Catholicæ*, *Epistolas*, *Lecturas Scholasticas*, & *librum de orbibus astrologicis*.

Clemens Florentinus, Ordinis Servitarum, sive Servorum Mariæ, Parisiensis Theologus, circa Annum 1370. scripsit *in Psalterium*, & Catenam auream *in Pauli Epistolas* MStam in Bibliotheca Medicea: & *Concordantias* ad Anibaldum Cardinalem Ordinis sui Protectorem MS. Florentiæ in Bibliotheca Servitarum: Vide Possevinum Tom. I. apparatus p. 363. & Julium Nigrum in Historia Scriptorum Florentinorum p. 127.

Claudius Clemens Scotus, supra in *Claudio*.

Clementianus, ad quem S. Ambrosii Epistola. Alius junior *Venantius Honorius Clementianus Fortunatus*, de quo infra, *Fortunatus*.

Cle-

Clementinus Poeta, cujus mentio apud Ausonium Epiſtola IV.

Jacobus Clericus Arteſienſis, Abbas Vedaſtinus, diem obiit An. 1462. ætatis 86. Huic tribuenda videtur *Hiſtoria rerum geſtarum Philippi Boni*, Burgundiæ Ducis, ad Pium II. Pontificem, quæ MSta in Bibliotheca Cæſarea ſine nomine auctoris. Vide Lambecium Tomo II. pag. 956. Oudinum Tomo III. p. 2624. Diverſa ab hoc opere videntur *Commentaria*, ſive *Diarium earum rerum*, *quæ Atrebati & locis finitimis contigerunt*, MSS. in Bibliotheca Vedaſtina teſte Svvertio p. 359. Athen. Belg. & Valerio Andrea pag. 406.

Johannes de Cermenate, Notarius Mediolanenſis, ſcriptor *Hiſtoriæ de ſitu, origine & cultoribus Ambroſianæ Urbis, ac Mediolanenſium geſtis ſub Imperio Henrici VII. ab Anno* 1307. *ad* 1313. editæ a laudatiſſimo Muratorio (*a*) Tom. II. Anecdotorum Latinorum Mediolan. 1698. 4. pag. 31. 111. Aliquot foliorum lacuna capite 50. pag. 81.

* *Joannis de Cermenate*. Hiſtoriam in Anecdotorum Muratorii Tom. II. ab ea pagina quam deſignat Fabricius legendam mancam eſſe optime Fabricius monet; ſed & monendi pariter erant lectores pleraſque hujus luxationes ſanatas eſſe ab eodem Muratorio ex altero codice; eaque ſupplementa legi Anecd. Tom. III. pag. 212. 228. Sed nec ita tamen integra hæc hiſtoria prodivit, cum hiatus paginæ 81. nullibi expleatur.

Cletus, ſive *Anacletus*, (*b*) Epiſcopus Romanus labente primo ſeculo, in ſuis Epiſtolis traditur primus uſus eſſe verbis illis, vix uſurpatis ante Joannem V. & Sergium I. *Salutem & Apoſtolicam Benedictionem*. Sed Epiſtolas ipſas Cleti nec Ludovicus Jacobus, qui hoc ex Martino Polono narrat pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ, nec alius quiſquam proferre potuit. *Epiſtolas tres*, quæ ſub Anacleti nomine jactantur, Blondellus pag. 101. ſeq. Pſeudo-Iſidori exhibet & ſuppoſititias eſſe demonſtrat, viris doctis etiam Romanæ Eccleſiæ ſuffragatoribus, quanquam aliud placet Ludovico Jacobo p. 14.

Climitonus Langlejus, Anglus, Theologus, Philoſophus & Aſtronomus clarus circa Annum 1350. a Pitſeo pag. 469. perhibetur ſcripſiſſe *Replicationes Scholaſticas*, librum *de orbibus aſtrologicis*, (*c*) & *problemata Sophiſtica*.

Fridericus Cloſnerus res Civitatis Argentinenſis a Rudolpho Habſpurgico exorſus perduxit uſque ad Annum Chriſti 1362. Hæc ex Voſſio Kœnigius, Struvius & Hertzius.

Ludovicus Cœlius Richerius, patria *Rhodiginus*, humaniores litteras Vicentiæ primum, deinde Ferrariæ, tum Mediolani, ac denique Patavii docuit, obiitque A. 1520. ſeptuageſimo ætatis anno. Ejus vitam ſcripſit Comes *Camillus de Sylveſtris*, Rhodiginus, editam in Tomo quarto ſylloges Venetæ: *Raccolta degli opuſcoli ſcientifici e filologici*, 1731. 12. Hic Cœlius, quem præceptorem ſuum doctiſſimum laudat, Julius Cæſar Scaliger in extremo libri 3. poetices pag. 398. in *libris triginta Antiquarum Lectionum*, quos ad Verrii, Vindiciſque Ceſelli, Gellio laudati, exemplum ſcripſit, & Jo. Grolierio dedicatos edidit Venetiis 1516. fol. non modo vocabula multa utriuſque linguæ abſtruſa explicavit & innumeris Græcorum Latinorumque ſcriptorum locis egregiam lucem affudit, ſed & quamplurimas antiquitates feliciter illuſtravit. Adeo ut illius opus auro contra carum, non frequentius juvenum manibus teri miretur & indignetur Voſſius lib. 3. de Hiſtoricis Latinis pag. 814. ſeq. Prodiit deinde recognitum ab auctore & tertia parte auctius

(*a*) Acta Eruditorum A. 1699. pag. 305.

(*b*) Idem alterutro nomine ſignatur, licet a decimi ſæculi Scriptoribus, ac deinceps multi Cletum ab Anacleto diſtinxere. Vide Tillemontium Tomo II. Memoriarum pag. 555. ſeq. edit. Pariſ. & Petrum Halloix Tomo II. Scriptorum Oriental. pag. 642. ſeq. Qui diſtinguunt, Cletum ajunt ab Anno Chriſti 77. Anacletum ab Anno 85. ſedem Romanam ornaſſe. Vide Franciſcum Pagium breviar. Pontificum Tom. I. pag. 14. ſq.

(*c*) Ut Clemens Claudioceſtr. ſupra.

ctius recusum variis in locis, ut Basileæ 1542. 1551. 1566. apud Frebenium atque apud Andreæ Wechelii hæredes An. 1599. ac denique Genevæ 1620. fol. Solet in Rhodigino (ut in Alexandro ab Alex. de quo supra) reprehendi, quod passim dissimulat fontes unde veteres narrationes repetiit, vel laudat Scriptorum deperditorum monumenta, auctoribus, in quibus illa nominari reperit, haud nominatis, qua de re videndus Jacobus Thomasius ὁ μακαρίτης lib. de plagio §. 532. Erasmus (*a*) in Adagio *Chœnici ne insideas*, Vossius III. 84. de idololatria, & Gothofredus Jungermannus ad Pollucem pag. 1347. Casp. Barthio judice T. III. ad Statium pag. 440. *Cœlius Rhodiginus vir longe eruditissimus, sed amœnitati scriptionis parum consulens omissis verbis auctorum quibus observationes suas debet*. Jano Rutgersio IV. 18. variarum Lectionum: *Vir diligens quidem & eruditus, sed qui temere in molem illam lectionum congerebat quicquid sese obtulisset*. Optandum etiam erat ut inter tot lectiones antiquas nullos novos errores proseminaret Cœlii incuria, ut ait Josua Barnes in vita Euripidis pag. 33. Valet tamen hic illud Varronis, *eum qui tam multa dixerit commode, potius laudandum, quam si quædam ignoraverit peccaveritque, acriter reprehendendum & exagitandum*. Sive ut Horatius: *ubi plura nitent in carmine, non ego paucis*
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura..

Cœlii Rhodigini *adagia*, quæ in sylloge magna adagiorum in locos communes digestorum leguntur Hanov. 1617. 1643. fol. ex ejus antiquis lectionibus depromta sunt. Idem dicendum de *notis in Horatium*, *Epistolas Ciceronis*, *Ovidii Metamorphosin* &c.

De Rhodigino videndi Jovius & Thomasinus in elogiis, Nicolaus Comnenus Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini p. 296. seq. Jacobus Gaddius de scriptoribus non Ecclesiasticis, Balthasar Bonifacius XV. 4. Histor. ludicræ (qui plura etiam dixisse se testatur in elogiis illustrium Rhodiginorum, dubito an editis:) Adolphus Clarmundus sive Rudigerus in vitis Doctorum Virorum editis Germanice Tom. VII. pag. 61. Paulus Freherus in Theatro, G. Matthias Kœnigius in Bibl. Thomas Popeblount in censura doctorum, Adr. Bailletus in judiciis Gallice editis, Lexicon eruditorum Lipsiense, & ad Tobiæ Magiri Eponymologium p. 706. seq. illustris Christianus Wihelmus Eybenius.

Radulphus de Coggeshale Anglus, Abbas Cisterciensis, scriptor *additionum ad Chronicon Radulphi Nigri de Regibus Angliæ & Franciæ*, sive Continuationis ab Anno 1114. ad 1228. quam obviam & hodie in Angliæ Bibliothecis, & cum Nigro edere voluit Baleus Centur. XIII. pag. 170. Alia ejus, sed itidem inedita præter *Sermones* Pitseo pag. 302. memoratos sunt *Chronicon terræ sanctæ* & *Speculum Curatorum*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 95. seq. *Expositio* quam *super ænigmatibus* Oudinus vocat, eadem videtur esse quæ Pitseo *liber super quibusdam visionibus*. * Anglicanam ejus historiam vulgavit P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. pag. 801. Incipit ab Anno 1066. desinit in Annum 1200. cui statim adjunctus erat in MS. Codice, & in edito pariter exhibetur ejusdem, ut creditur, authoris *libellus de motibus Anglicanis*, qui cum Anno 1216. absolvitur. Denique ejus *chronicon Terræ Sanctæ* prodiit ibidem pag. 548. Additiones vero ad Chronicon Radulphi Nigri, plane diversas esse ab historia Anglicana facile credo; cum additionem hanc cœpisse ab A. 1114. & desiisse A. 1228. Anglici Scriptores affirment. Nondum prodierunt.

Cogitosus scriptor *Vitæ S. Brigittæ* (*b*) alio

(*a*) Cœlii Rhodigini Epistola Apologetica ad Erasmum legitur post Epistolas Gudianas pag. 117. Vide & Bælii Lexicon, *Erasme*, nota &c.

(*b*) Hiberniam tunc signari solitam Scotiæ nomine, pervulgatum est. Isidorus Hispanus, qui non diu post Brigittam scripsit, lib. XIV. Originum cap. 6. *Scotia eadem & Hibernia, proxima Britanniæ insula spatio terrarum angustior, sed situ fœcundior.*

alio indicio, quis fuerit, nullo lectores suos docuit, nisi quod valedicens illis ait: *Orate pro me Cogitoso, nepote culpabili*. Brigittæ nepotem inde quidam suspicati sunt, adeoque non longe disjunctum ab ejus ætate, quæ circa Annum 523. obiit. Rem sibi gloriosam non siluisset Cogitosus, sed disertius professus fuisset, quod facile accredo V. C. Jacobo Basnagio, illum scriptorem multo recentiorem existimanti Tom. I. Canis. lect. pag. 415. *Fortasse*, inquit pag. 699. Vossius, *ob adolescentiam luxuriose transactam* culpabilem *se* nepotem *vocat*, *uti Horatius dixit* discinctum nepotem *IV. 32. epod. unde apud Senecam I. ult. de benefic. & Tertullianum cap. 46. apologet.* nepotari *dicuntur*, *qui sua inutiliter profundunt*. Vita Brigittæ edita primum a Canisio, ut dixi supra, deinde a Surio, & in Thomæ Messinghami florilegio Insulæ Sanctorum Hiberniæ pag. 192. & in Joannis Colgani triade thaumaturga, & Actis Sanctorum Hiberniæ, denique in Johannis Bollandi Actis Sanctorum ad 1. Febr. p. 625.

Petrus Apollonius Collatius, sive *Collatinus*, supra,

Pandulphus Collenucius Pisaurensis, JCtus & Orator ingenio peracri atque eruditione, apud Joannem Sfortiam Pisaurensium Tyrannum, (*a*) qui deprehensis litteris offensus, ignovisse se ei fidem fecerat, strangulatus in carcere An. 1500. de quo Jovius in elogiis, Vossius pag. 673. seq. Joannes Matthæus Toscanus in peplo Italiæ pag. 413. & Isaacus Bullartius Tom. II. Academiæ scientiarum pag. 142. Ejus *Plinianæ defensioni* sæpius recusæ (ut Ferrariæ 1511. 4. & in Tomo secundo herbarii Brunfelsiani) *de interpretatione simplicium*, *quę sunt apud Plinium*, contra Nicolai Leoniceni Vicentini librum de *Plinii* & aliorum Medicorum erroribus An. 1491. editum respondit Pontius Virunius, Bellunensis. Facetum Collenucii apologum, cui titulus: *Agenoria* sive dialogus Capitis & Pilei, de pigris & industriosis hominibus, recudit Jacobus de Breda, Daventriæ 1497. Idem familiam ducit inter quatuor ejus dialogos junctim vulgatos Argentorati 1511. 4. Romæ 1526. 4. & Basileæ 1547. cum colloquiis Johannis Artopœi, ex quibus cæteri tres sunt 2. *Misopenes*, de auri ac sapientię usu ad utramque felicitatem, 3. *Alethia*, & 4. *Bombarda*. Libellus *de vipera* prodiit Venetiis 1506. 4. *Etiam Latine*, inquit Vossius, *constrinxit compendio Historiam Neapolitanam*, eam puto innuens, quæ cum Joannis Joviani Pontani VI. libris de bello Neapolitano recusa Dordraci 1618. 8. in Anno 1492. desinit, unde incipit Guicciardinus. *Idem* Collenucius *libris VI. historiam Neapolitanam prosecutus est*, *sed Italice in gratiam Herculis Atestini*, sive *Estensis*, *Ferrariensium Ducis*, *Latine autem transtulit Joannes Nicolaus Stupanus Rhætus*, *Bas.* 1572. 4. Italice autem, Compendio dell' historie di Napoli, Venet. 1552. 8. ex Hieronymi Ruscelli recensione, & Venet. 1558. 1591. & 1613. 4. additis Mambrini Rosei de Fabriano & Thomæ Costi Neapolitani lucubrationibus & continuatione usque ad An. 1610. *Vita Friderici II. Imperatoris* ex Italica historia Neapolitana Collenucii prodiit cum Petri de Vineis sex libris Epistolarum, Basileæ 1566. 8. Latine versa a Simone Schardio. *Orationem ad Imperatorem Maximilianum* ex editione Basileæ 1520. aliis junctam panegyricis, exhibet Freherus Tomo II. scriptorum de rebus Germanicis pag. 476. habitam An. 1494. Oeniponti, cum Herculis Estensis, Ferrariæ Ducis Orator esset Collenucius. In Bibliotheca Barberina Romæ, exstat *Plauti Amphitruo* ex Italica ejus metaphrasi.

Collutius Pierius, cujus quædam MSta in Codice Pergameno Bibliothecæ Menarsianæ pag. 159. est L. *Collutius Pierius Salutatus* de Stignano, inter instauratores litterarum celebrandus cum Petrar-

(*a*) Nescio quo auctore Collenucius jussu Alexandri VI. interfectus esse traditur in Lexico Eruditorum, tertium jam Lipsiæ edito.

trarcha, Gasparino Bergomensi, Leonardo Aretino, Poggio: patria Florentinus, Urbani V. & Gregorii XI. ab Epistolis, & Cancellarius Reipublicæ Florentinæ, defunctus Florentiæ A. 1406. de quo Jacobus Lenfant, auctor Poggianorum, in Epistola inserta Bibliothecæ Germanicæ lingua Gallica ab An. 1720. edi solitæ Tom. I. pag. 112. seq. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 128. Hunc Collucium Possevinus ait *de vera Religione* scripsisse: Sed Mabillonius disertius, qui in itinere Italico pag. 183. testatur se in Bibliotheca Monasterii Vallumbrosani vidisse hujus Collutii Codicem haud vulgatum librorum duorum *de sæculo & religione* ad Hieronymum de Uzano, Camaldulensis Ordinis Monachum, Florentiæ apud S. Mariam de Angelis, quem Hieronymum, in *sæculo*, hoc est antequam Monachi *religionem* indueret, Nicolai nomen tulisse idem auctor tradit. *Epistolam* nomine multitudinis fidelium ad Cardinales Ultramontanos servavit Raynaldus Tomo XVII. ad Ann. 1378. num. 52. 58. *Aliam* ad Jodocum Marchionem Brandenburg. Marchionem Moraviæ Caroli IV. Imperatoris propinquum An. 1398. Edmundus Martene T. II. Anecdotorum pag. 1155. quæ una est ex illis quatuor, quas descripsisse se ait Mabillonius itinere Italico pag. 170. *Ad Innocentium VII.* Papam dedi supra, ubi *Linus Collucius Salutatus* scripsi ex MSto Codice, pro quo alii *Lucium Collucium* appellant. *Epistolas tres* unam ad Nicolaum de Ausino Protonotarium Papæ An. 1368. alteram ad Franciscum Brunum de obitu Urbani V. A. 1371. tertiam ad Regem Francorum Carolum VI. An. 1404. scriptam edidit Baluzius T. IV. Misc. pag. 510. 511. 516. Plures ejus Epistolas cum ineditis Petrarchæ, Aretini & aliorum virorum illustrium illa ætate Epistolis edere voluit V. C. Anselmus Bandurius pluribus in quarta forma Voluminibus, sed ab Anno 1703. quo spes hujus rei nobis facta est, (*a*) nihil quod sciam ejus lucem vidit. Liber *de nobilitate Legum & Medicinæ*, in quo palmam tribuit Juris prudentię, prodiit Venetiis 1542. 8. *Epistola* ad Ubaldinum, una cum *Epitaphio in Lapum de Castellione, Florentinum*, scriptum versibus, quod edidit Lambecius Tom. II. pag. 940. *Epitaphium Nicolao Capucchio* Cardinali positum exstat apud Ciacconium Tomo II. pag. 510. & in Bibliotheca Germanica Tom. I. pag. 136. Cætera ejus sunt *liber de fortuna & fato* in quinque Tractatus distinctus ad Felicem Abbatem Cisterc. (cui libro Joannes de Dominico, Ordinis Prædicatorum, qui An. 1419. obiit, Cardinalis, luculam noctis opposuit, in quo Christianos (*b*) accusat de studio immodico Gentilium litterarum.) *Historia de casu hominis*, quam auctor ipse vertit Italice sub nomine *Gvidonis de Messina*. Liber *de Tyranno* ad Antonium Aquilam. *Carmina* exhortatoria ad Jacobum Allegretum Forolivienſem, ne prophetare vellet: *Phyllis & Daphne* aliaque *Carmina* scripta Italice. *Liber Declamationum*. Liber *de arte dictandi* &c. * Viri hujus doctissimi epistolæ duobus in 8. Tomis recusæ sunt Florentiæ An. 1741. & 1742. Operum ejus catalogus exhibetur in priori tomo, in quo tamen desideratur ejus versio, seu potius reformatio versionis libelli Plutarchi de remediis iræ. Hanc versionem dederat Simon Constantinopolitanus Hieromonachus. Libellum hunc sic reformatum servat MS. Codex meus chartaceus.

Liber ejus de Sæculo & religione exhibetur in MS. Cod. Bibliothecæ Ricardianę, ex quo Cl. Lamius in catalogo ejusdem Bibliothecæ profert prooemium operis ad F. Hieronymum de Vezzano. In eodem etiam Codice sunt epistolæ quædam. Ex his alteram F. Raphaelis ad Ser Collucium: aliam vero Collucii ad eumdem idem Lamius ibidem vulgavit.

Col-

(*a*) Memoires de Trevoux An. 1703. Septembr. pag. 258.

(*b*) Jacobus Quetif Bibliothecæ Dominicanorum Tom. I. pag. 770.

Colmannus Anglus, cognomento *Sapiens*, vixit circa Annum 1200. & licet inter Historicos Latinos a Vossio refertur, non Latine scripsit, sed Saxonica dialecto illorum temporum *descriptionem Angliæ*, eamque fidelius quam elegantius ab eo compositam Lelandus cap. 204. refert evolvisse se in Bibliotheca Paulina Londinensi. Idem dicendum de ejus *Chronico*, quo usum se profitetur amicus ejus Johannes Hardingus & de *Catalogo Regum Angliæ* & *Dialogo de Bellis Danicis*, quæ memorat Johannes Baleus III. 43. atque ex illo Johannes Pitseus pag. 266. Dubitat Guilelmus Nicolsonus Bibliotheca Historicorum Angliæ pag. 2. idem ne hic sit cum *Colemanno* Monacho Vigorniensi, qui scripsit *Vitam S. Wolstani*, Episcopi Worcestriæ, sive Vigorniensis, defuncti An. 1095. (*a*) De Wolstani vita a *Bravonio* scripta dixi supra diversa ab illa a *Guilelmo* Malmesburiensi, quam digestam in libros tres vulgavit e Codice Cottoniano Henricus Warthonus Tom. II. Angliæ Sacræ p. 241.

Chronicon Dominicarum Columbariensium, sive *Colmariensium* in Alsatia, quo rerum *Alsaticarum* Annales succincte primum perstringuntur, deinde uberius enarrantur ab A. 1211. ad 1303. Tom. II. Urstisii pag. 5. 62.

Anonymi *Chronicon Coloniense*, desinens in Anno 1496. non adeo magnæ auctoritatis, prodiit An. 1499. vide Martini Zeileri Historicos celebres Parte II. pag. 40.

Columba Hibernus, Presbyter & Abbas Conditorque Monasterii Dermagh primum in Hibernia, (*b*) deinde aliorum & in Jova insula (Hu sive Hay,) ubi diem obiit Anno 597. ætatis 77. laudatus Bedæ III. 4. V. 18. Hist. Angl. & apud Surium 5. Augusti, in vita S. Osvvaldi Regis, & Notkero in Martyrolog. V. Idus Junii, & *Cummeneo* atque *Adamnano*, qui Columbæ vitam scripsere, de quibus suo loco. Præter *Regulam S. Columbæ Monasticam* (qualem scripsere Columbanus quoque & in Hibernia Brendanus, Congallus &c.) Waræus (*c*) memorat ejus *hymnum in laudem S. Kiarani Abbatis*, & alios *hymnos tres*, quorum primus incipit: *Altus Prosator*.

Columba alter, (*d*) sive *Columbanus* itidem Hibernus, multorum Conditor Monasteriorum, Abbas in Gallia Luxoviensis, & denique in Italia Bobiensis, Ordinis Benedictini, (*e*) diem obiit A. 615. de quo præter scriptorem Vitæ, *Jonam Scotum*, apud Surium 21. Novembr. & Vincentium Barralim parte 2. Chronologiæ Lerinensis: Chronicon S. Benigni Divionensis Tom. I. spicilegii Dacheriani pag. 377. seq. Bernardus in vita S. Malachiæ cap. 6. pag. 670. & e recentioribus præter editores & Jacobum Waræum pag. 18. de scriptoribus Hibern. Jacobum Basnagium Tomo I. Canisii pag. 772. seq. Mabillonium Sec. 2. Benedictin. scriptoresque de Sanctis Hiberniæ Thomam Messinganum, Johannem Colganum &c. Carolus le Cointe Tomo II. Annalium Francorum pag. 98. seqq. Scripta Columbani junctim edita Lovanii 1667. a *Patricio Flemingo*, (*f*) Ordinis Minorum, atque inde recusa in Bibliotheca Patrum Lugdunensi T. XII. sub init. distincte referre placet.

(*a*) Henricus Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 267.

(*b*) Vide Jacobi Waræi Antiquitates Hibernicas p. 186. 193. 199. seq. 214.

(*c*) De Scriptoribus Hiberniæ pag. 15. Cave ad Annum 560.

(*d*) In Epistolis ad Bonifacium IV. aliosque, & Anonymo Mellicensi cap. 25. etiam hic *Columba* dicitur, ut vicissim senior Columba vocatur aliis *Columbanus*. Nimirum idem nomen est utrumque, ut Beda, Bedanus; Offa, Offanus: Thega, Theganus &c. Vide Daumium pag. 237. ad Catonis Disticha.

(*e*) Benedictinum facit Johannes Trithemius cap. 223. de S. E. & illustrium Benedictinor. lib. 2. cap. 5. & magna contentione Constantinus Cajetanus libro edito An. 1627. quanquam aliud visum Antonio Gallonio in libro inedito, de quo operæ pretium est consulere Epistolas selectas Richardi Simonis, Tomo III. Epistola XI. p. 67. seq.

(*f*) Vide Waddingum Biblioth. Ordinis Minorum pag. 272.

1. *Regula Monastica*, capita X. (*a*) & liber *pœnitentialis*, de quotidianis pęnitentiis Monachorum, capita XV. pag. 3. & 6. & in Lucæ Hostenii Codice Regularum parte 2. pag. 88. 98. Memoria fefellit clarissimum Caveum, cum Regulam Columbani scripsit editam fuisse a Canisio. Sed a Carolo Stengelio edita est, *præfatione* Columbani auctior, in Corona lucida Ordinis Benedictini, Aug. Vindel. 1622. 8. pag. 128. Apud Goldastum quoque & Messinghamum liber pęnitentialis desideratur. Regulam Columbani ab Agrestini calumniis defensitavit *Eustasius* Abbas in Synodo *Matisconensi*, ut narrat *Jonas* Scotus in vita Eustasii apud Surium & Henschenium 29. Mart. & Sirmondum Tomo I. Concil. Galliæ pag. 477. Synodum Matisconensem ad A. 627. alii referunt, Mabillonius Sec. 2. Benedictin. pag. 119. ad Annum 624. Cointius Tom. II. Annal. pag. 730. seq. ad Annum 623.

2. De fide & officiis Christiani hominis *Instructiones XVI.* pag. 9. In MS. addita etiam decima septima, sed quæ post libros duos de libero arbitrio sub *Fausti* Regiensis nomine legitur To. XVIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. p. 545. Quinta est etiam apud Messinghamum p. 407. & sub Epistolæ nomine vulgata ab Usserio in Epistolis Hibernicis p. 7. Dublin. 1632. 4. Paris. 1665. 4.

3. *De Pœnitentiarum mensura taxanda*, capita XLII. pag. 21.

4. *De octo vitiis principalibus* p. 23.

5. *Epistolæ quinque* pag. 24. I. & IV. ad Bonifacium quartum Papam, II. ad Patres Synodi Gallicanæ super quæstione de Pascha congregatæ, III. ad Discipulos suos & Monachos, & V. ad Gregorium primum Papam, itidem de Paschate. Merito hasce Epistolas magni facit Mabillonius in itinere Italico pag. 216. seq.

6. (*b*) *Carmina*. ά. Acrostichum *Columbanus Hunaldo* pag. 33. Incipit: *Casibus innumeris decurrunt tempora vitæ* β́. *Carmen ad Sethum*, in quo detestatur avaritiam. Incipit: *Suscipe Sethe libens*. Apud Georgium Fabricium in poetis Christianis pag. 779. Canisium Tom. I. pag. 779. Messinghamum pag. 411. Vinc. Barralim Tomo II. pag. 113. & Usserium pag. 11. legitur: *Suscipe Hunalde libens*. At apud Sirmondum ad calcem Eugenii Toletani, Paris. 1619. 8. & Tom. II. Operum pag. 908. *Suscipe quæso libens*. γ́. *Ad Fedolium*, carmen Adonium pag. 34. Incipit: *Accipe quæso nunc bipedali condita versu*, ad cujus calcem annos LXXII. ætatis suæ indicat: *Nunc ad Olympiadis ter senos venimus annos*. δ́. *Epigramma de muliere*. έ. *Monosticha* p. 35. incipit: *Hæc præcepta legat devote & impleat actu*. Hæc carmina junctim edidit notisque illustravit Goldastus in paræneticis veteribus pag. 47. seq. Insulæ 1604. 4. Notis suis illustrata exhibet etiam vir doctus Christianus Daumius ad calcem Distichorum Catonis. Cygneæ 1672. 8. Ediderat Usserius, etiam in Epistolis Hibernicis pag. 10. seq. sed exceptis Monostichis & Epigrammate. Monosticha exstant quoque apud Canisium Tomo I. editionis novę pag. 775. & inde in Bibliothecis Patrum Coloniensi & Parisiensi, & apud Messinghamum pag. 408. inque iis plura similia distichis Catonis, quæ *Octaviano* cuipiam Romano Goldastus tribuit. Monosticha autem eadem sub *Alcuini* nomine leguntur in ejus Operibus p. 1715. & sub *Aldhelmi* edita a Delrione, ut dixi supra.

7. *Rhythmus de vanitate & miseria vitæ mortalis* pag. 36. seq. Incipit: *Mundus iste transit & quotidie decrescit*, editus primum ab Usserio in Epistolis Hibernicis p. 9. seq.

Constantinum Cajetanum voluisse S. Columbani scripta notis & argumentis illustrata edere, notavit Allatius in apibus Urbanis pag. 74.

De-

(*a*) Hæc etiam in Thomæ Messinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 403. sed in Goldasti parænеticis pag. 166. seq. deest caput ultimum, licet Regula ibi divisa sit in capita XIV.

(*b*) Polycarpus Leyserus hist. poetarum medii ævi pag. 177. seq.

Desiderantur Columbani *Liber Psalmorum* sive Hymnorum, quem elimato sermone ab adolescente adhuc scriptum testatur Sigbertus Gemblacensis capite 60. unde Trithemius posset videri fecisse *Commentariorum librum in totum Psalterium*, quem a Columbano eleganti stylo scriptum ait cap. 223. sed expositionis Columbani super omnes Psalmos meminit etiam apud Goldastum in parænetícis pag. 72. Hartmotus, qui Abbas S. Galli fuit circa Annum 880. inter libros in Bibliotheca S. Galli suo tempore asservatos. *Liber contra Arianos*, de quo Jonas in vita cap. 29. & Columbanus ipse Epistola 4. Confer Mabillonii iter Italicum pag. 216. seq. *Adversus Regem adulterum*, quod memorat Baleus XIV. 12. ad Theodoricum Regem Austrasiæ respicit, quem ob consuetudinem cum Brunehilde a Columbano & coram & per litteras fortiter reprehensum refert Jonas in ejus vita capite 18.

Christophori Columbi Genuensis, ab Anno 1492. suscepta navigatio, qua duabus primum a Rege Hispaniar. Ferdinando deinde XVII. liburnicis acceptis rem ab hominum memoria maximam est orditus, viamque ad novum Orbem Europæis aperuit, Latine descripta legitur in Simonis Grynæi novo Orbe, Basileæ 1532. fol. pag. 90. Latine vertit ex Hispanico Archangelus Madrignanus. Hujus Columbi nomen in Abrahami Perissoli Judæi itineribus Mundi, A. 1536. expositis, ita scribitur p. 117 : כריסטואאל קולומבו גינוביסי - Vitam Columbi prodidit Antonius Gallus: digno elogio prosecutus est Ubertus Folieta in libro, quo claros Ligures (*a*) celebravit. Iconem ære pulchre expressam dedit Isaacus Bullartius Tomo II. Academiæ Scientiarum pag. 265.

Franciscus Columna, ab amoribus Poliæ, virginis nobilis Tarvisinæ, *Poliphili* nomine adscito, post juveniles amores Milesia fabula Italice descriptos, paullo provectior ætate An. 1467. Tarvisii scripsit *Hypnerotomachiam* editam ibid. 1499. in qua propositum ei est ostendere, cuncta quorum amore depereunt homines, nihil aliud quam somnium videri, ut jam notatum Vossio pag. 803. qui propter hoc scriptum ei locum inter Historicos Latinos dare non dubitavit. Vide Johannis Hallervordi Bibliothecam curiosam pag. 344. & Diarium Eruditorum Italiæ, Tomo tertio supplementi p. 461. seq.

* *Franciscus Columna* Monachus sive Ord. S. Dominici, sive Canonicus Regularis nullam Milesiacam fabellam de juvenilibus amoribus suis sub ementito Poliphili nomine scripsit Italice; vel saltem opus istud idem plane est ac ejus Hypnerotomachia edita primum non quidem Tarvisii, sed Venetiis an. 1499. Immerito vero a Vossio inter latinos historicos accensetur; nam sub Græco, Latinove hoc titulo fabellam plane Italicam dedit. Nec satis constat an suos in sapientiam amores sub Poliæ, & Poliphili nomine, seu potius juvenilia sua depinxerit. Vide Fontanini Eloquenza Ital. pag. 562. ed. Ven. 1737.

Guido de Columna, Judex Messanensis, Siculus circa Annum 1287. in gratiam Matthæi de Porta, Archiepiscopi Salernitani ex Darete & Dictye composuit *Historiam Trojanam* in variis MStam Bibliothecis, ut notavit Oudinus Tomo III. pag. 581. Sed typis exscripta etiam prodiit Argentinæ 1486. & 1489. fol. Utramque editionem inspexi. Germanicam versionem prosariam veterem in Bibliotheca Cæsarea MS. memorat Lambecius Tomo II. pag. 948. una cum altera quam versibus Germanicis circa Annum 1210. composuit Henricus de Veldeck, Thuringus. De Hispanica versione Petri Nunnez Delgado, Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ Hispanæ pag. 179. De Italica Antonius Mongitor, qui diligentius de Columna nostro & de aliis ejus scriptis Italice editis differit T. I. Bibliothecæ Siculæ pag. 267.

(*a*) Tom. I. Thesauri Italiæ Græviani pag. 770. seq.

Johannes Columna, Ordinis Prædicatorum, & ex Messanensi Archiepiscopus Anno 1262. Nicosiensis in Cypro Insula, auctor *Maris Historiarum* ab Orbe condito usque ad Annum 1250. MS. in variis Bibliothecis, sicut ejus *Pontificum Romanorum Historia*, nec non liber *de infelicitate curialium*, & alter *de gloria Paradisi*: & ad diversos *Epistolæ*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 185. seq. sed inprimis Jacobum Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 419. seq. qui etiam notat longe aliud opus esse, quod Gallice lucem vidit Parisiis 1488. fol. *la mer des histoires* versum ex Latino, quod *Brochartus* quidam Theologus Latine A. 1475. ediderat sub titulo: *Rudimenti Novitiorum*. Idem Quetifus Tom. II. pag. 829. & 996. notat Johannis hujus Columnæ librum *de Viris illustribus Ethnicis & Christianis* editione dignum judicatum pag. 50. Diarii Italici a Celeberrimo Montfaucono, etiam An. 1720. ad præla paratum & notis illustratum fuisse a V. C. Benedicto Zoannelli, Romanæ Casanatensis Bibliothecæ præfecto. Illum necdum vidimus, licet prælo commissum referunt Nova Litteraria Lipf. An. 1721. pag. 49. * Consilium edendi operis illius a Joanne Columna adornati depositum plane fuisse jam olim ab aliquot annis per literas Roma ad me datas intellexi; atque extare insuper didici in Bibliotheca Casanatensi adnotationes MSS. Clariss. P. Zoannelli, quas ad prælum paraverat. Importuna forte viri docti mors obstitit ne communi eruditorum desiderio satisfieret.

Landulphus de Columna, quem Cangius perperam distinguit a Landulpho Sagace auctore librorum postremorum *Historiæ Miscellæ*. Vide infra, *Landulphus Sagax*.

Petrus cognomine *Comestor*, sive *Manducator*, (Mangeur, Gallis) inde dictus si Trithemio (*a*) credimus, quod *Scripturarum auctoritates in suis sermonibus & opusculis crebrius allegando quasi in ventrem memoriæ manducarit*. Trecensis ex Presbytero ac Decano Ecclesiæ Patriæ Cancellarius Parisiensis, denique in secessu ad Canonicos S. Victoris Parisiensis, diem obiit An. 1178. 12. Kal. Novembr. ubi hoc ei positum Epitaphium, apud Germanum Briceum in descriptione Lutetiæ Tomo II. pag. 188. & alios multos relatum:

Petrus eram quem petra tegit, dictusque Comestor
N*unc comedor. Vivus docui, nec cesso docere*
Mortuus, ut dicat, qui me videt incineratum,
Quod sumus, iste fuit, erimus quandoque quod hic est.

Sripsit *Historiam Scholasticam* ad Gvilelmum Archiepiscopum ab Anno 1169. ad 1175. Senonensem: sive librorum Veteris & Novi Testamenti Historicorum breviarium quoddam, Scholæ usu probatum, adjectis subinde præter expositionem variis non tantum ex Josepho & probatæ fidei, sed etiam ex apocryphis atque ethnicis scriptoribus. Vide Johannis Rainoldi censuram apocryphorum librorum Tomo I. pag. 477. & 1239. seq. Prodiit Reutlingæ 1473. magni folii forma, & Argent. 1483. 1502. Basileæ 1486. fol. Parisiis 1513. 4. Haganoæ 1519. fol. Lugduni 1526. 4. 1543. 8. In antiquis editionibus nullum librorum sive XVI. ut Labbeus & Caveus, sive XX. ut Trithemius & Simlerus, vestigium, sed tantum librorum Historicorum historiæ distinguuntur, ut Historia Geneseos per capita 115. Historia Exodi per capita 78. &c. Sic in Novo Testamento Historia Evangelica per capita 198. & Historia Actuum Apostolorum per capita 127. Novissime hoc opus recusum Venetiis 1728. dicatumque Reverendissimis & Sanctissimis Patribus Concilii, quod tunc celebrabatur Beneventani. Exstat & *Gallica*

(*a*) Cap. 380. de S. E. Ridiculum id videtur Labbeo T. II. p. 199. Sed verissima interdum etiam videmus esse quæ sunt ridicula.

lica verſio (*a*) ante ducentos excuſa annos ſine temporis nota & loci, cum iconibus ligno deſcriptis in fol. duobus Voluminibus, dicata Carolo VIII. ab interprete, Gviars de Moulins. Vide Richardi Simonis Hiſtoriam Criticam Novi Teſtamenti lib. 2. pag. 19. & 320. ubi notat eandem verſionem ex recentiore recognitione & interpolatione prodiiſſe Pariſiis An. 1545. *Rhythmis Saxonicis* juſſu Henrici Landgravii Thuringiæ ſæculo XIII. expreſſa uſque ad Samuelis tempora: exſtat MS. & memoratur in Catalogo Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis pag. 163. Memorat & Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 285. Hiſtoriam Scholaſticam verſibus *Rhythmicis Teutonicis* deſcriptam per Jacobum van Mierlandt, circa Annum 1271. Denique in compendium eam redegit *Gvaltherus Hunte* Anglus Carmelita. Vide Voſſium pag. 434. & 635.

Commentarium *in Epiſtolas Pauli* MS. in Bibliotheca Sorbonica exſtare Pariſiis teſtatur Jacobus le Long. in Bibliotheca Exegetica pag. 683.

Ex Tractatu brevi *de pœnitentia*, MS. in Bibliotheca Angliæ Lambethana, & ex *Sermonum* Volumine in eadem Bibliotheca, quod vocat pulcherrimo, loca quædam affert Henricus Warthonus in auctario ad Uſſerii hiſtoriam dogmaticam pag. 407. & 353.

De *Sermonibus* Comeſtoris ſive illis, qui ſub *Petri Blæſenſis* (*b*) leguntur nomine, ſive aliis & de CXIV. illis, qui ſervantur in Bibliotheca Longipontis Ordinis Ciſtercienſis in Epiſcopatu Sveſſionenſi, & in Bibliothecis aliis Galliæ Angliæque, vide Oudinum Tomo II. pag. 1527. ſeq. Bulæum hiſt. Academiæ Pariſienſis Tomo IV. pag. 374. ſeqq. Nova Litteraria maris Balthici A. 1698. pag. 246.

Sermones LXVIII. nuper venierunt Hafniæ in Bibliotheca Roſtgaardiana pag. 461.

Sermonem de immaculata B. Virginis conceptione editum eſſe Antvverpiæ 1536. ex MSto Codice Bibliothecæ Anglicanæ, notat Labbeus Tomo II. de S. E. pag. 200.

Ut venæ etiam Comeſtoris ſpecimen a me Lectori offeratur, en *Decaſtichon in laudem B. Mariæ Virginis*, quod ſervarunt Vincentius Bellov. XXIX. 1. ſpeculi hiſt. & Antoninus Florentinus ſummæ hiſt. tit. 18. cap. 8. Tom. III. pag. 77.

Si fieri poſſet quod arenæ pulvis & undæ
Undarum guttæ, roſa, gemmæ, lilia, flammæ,
Æthere cœlicolæ, nix, grando, ſexus uterque,
Ventorum pennæ, volucrum, pecudum genus omne,
Sylvarum rami, frondes, avium quoque pennæ,
Gramina, ros, ſtellæ, piſces, angues, & ariſtæ,
Et lapides, montes, convalles, terra, dracones
Linguæ cuncta forent, minime depromere poſſent
Quæ ſit vel quanta Virgo Regina Maria,
Quæ tua ſit pietas nec littera, nec dabit ætas.

Philippus Cominæus nobilis Hiſtoricus rerum in Gallia geſtarum temporibus Ludovici XI. Regis, libris X. ab Anno 1464. ad 1483. & de bello Neapolitano per Carolum VIII. ſuſcepto libris V. Ipſe Cominæus qui Angelo Cattho, Viennenſi Epiſcopo, invitante animum ad ſcribendum appulit, defunctus eſt An. 1509. Gallice quidem ſcripſit & poſt obitum ejus demum lucem vidit poſtuma proles An. 1523. fol. ſed in opere de Hiſtoricis Latinis a Voſſio pag. 642. ſeq. celebratur, quia Latine be-

(*a*) Rich. Simon Tom. II. Hiſt. Crit. du Nouveau Teſtament pag. 320. *Il n' y avoit rien en ce-tems-là de plus grand ni de plus eſtimè pour l' Ecriture Sainte que le Pierre Comeſtor, qui a ètè traduit dans pluſieurs langues de l' Europe. On ne liſoit la Bible que de le maniere qu' elle ètoit dans ce Compilateur, & avec ſes gloſes. Cet uſage a durè long tèms en France.*

(*b*) Biblioth. Patrum Tom. XXIV. edit. Lugdun. pag. 1385.

bene loquentem habemus interprete Johanne Sleidano, cujus versioni utpote liberiori etiam præfertur a quibusdam altera Casparis Barthii vulgata Francofurti 1619. 8. Exstat quoque versus Italice, Anglice, Hispanice, Germanice, Belgice & in Bibliotheca Rostgaardiana pag. 502. Danice MS. De editionibus præter Jacobum le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7444. & præcipue 7494. consulendus B. Hubnerus noster in Bibliotheca Historica Hamburgensi Centur. 3. p. 273. seq.

De *Commodiano* ita Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 15. *Commodianus* (*a*) *dum inter sæculares litteras etiam nostras legit, occasionem accepit fidei. Factus itaque Christianus, & volens aliquid studiorum suorum muneris offerre Christo, suæ salutis auctori, scripsit mediocri sermone, quasi versu* librum adversum Paganos. *Et quia parum nostrarum attigerat litterarum, magis illorum destruere potuit dogmata, quam nostra firmare*. Quod ait *quasi versu* scripsisse, inspecto Commodiani libro facile intelligitur. Est quippe in LXXX. capita sive *instructiones*, ut appellat divisus, quarum singulæ per *acrostichidem* sive litteras versuum primas (*b*) vocabulum aliquod referunt: versus autem ita sunt comparati, ut numerus hexametri carminis utcunque servetur, neglecta syllabarum quantitate, sicut in Psalmo trochaico S. Augustini contra partem Donati, qui ejus scriptis contra Donatum Tom. IX. Operum præmittitur: vel sicut in aliis apud illustrem Scipionem Maffejum diss. (subjecta ejus historiæ diplomaticæ) *sopra i versi ritmici* pag. 186. seqq. & in hexametris Codici Latino-Biblico præmissis circa Annum Christi 750. a Gregorio Cardinali apud Justum Fontaninum in appendice ad discum argenteum votivum pag. 86. vel ut in carminibus politicis recentis Græciæ solet fieri, vel quale carmen hexametron Græcum ex Psalterio MS. Murbacensi edidit celeberrimus Montfauconus in Palæographia Græca pag. 220.

Floruit hic scriptor, si Gennadium audimus, post Lactantium, ait enim *Tertullianum & Lactantium & Papiam auctores secutum*. Ac sane Papiam sequitur, probans dogma de mille annis, c. ult. Tertullianum vero in multis, quæ de Gentium Diis disputat. De Lactantio quidem dubito, licet Gennadio hac in parte suffragatus primum est etiam Rigaltius (nam in curis secundis ad instruct. 33. huic sententiæ ipse non multum tribuit,) qui Sylvestri Pontificis mentionem fieri Instruct. 33. v. 5. non dubitavit, ita enim illum versum legit: *Intrate stabulis Sylvestri ad* (*c*) *præsepe Pastoris*. Confer Barthii Adversar. LIII. 5. Verum H. Dodvvellus V. C. in dissertatione de Commodiani ætate, quam Annalibus Vellejanis, Quintilianeis & Statianis Oxon. 1698. 8. subjecit, cum ex toto opusculo observasset illud sæculo tertio & flagrantibus adhuc Ecclesiæ persecutionibus scriptum esse, præcipue cum auctor ipse Instruct. VI. versu 6. annos tantum ducentos a Christo numeret: *Et si parvulitas sic sensit, cur annis ducentis fuistis infantes, numquid & semper eritis?* Deinceps versum ex instructione 33. ad vestigia MSti Codicis contendit (*d*) legendum esse sic: *Intrate stabula sylvestres ad præsepia tauri*. Ad tempora sæculi secundi vergentis sive desinentis hunc scriptorem refert *Sebastianus Pauli*, Clericus Regularis, in dissertatione Italice edita Neapoli 1714. 8. de poesi SS. Patrum Græcorum Lati-

(*a*) Commodianus ipse in præf.
Ego similiter erravi tempore multo
Fana prosequendo: parentibus insciis ipsis
Abstuli me tandem inde, legendo de Lege.

(*b*) In ultimo capite, acrostichis non ut in aliis a primo ad ultimum, sed a postremo ad primum versum legenda refert verba: *Commodianus mendicus Christi*.

(*c*) Sylvester Episcopus Romanus fuit ab Anno Christi 314. ad 335.

(*d*) Sirmondus legit: *Intrate stabiles vestra ad præsepia tauri*. In Apographo erat: *Intrate stabilis silvestri ad præsepia tauri*.

tinorumque in primis Ecclesiæ Christi sæculis pag. 180. Primus Commodianum e Jacobi Sirmondi apographo (*a*) admodum mendoso edidit Nicolaus Rigaltius, Tulli Leucorum apud S. Belgrand & J. Laurentium Typographos Regios 1650. 4. additis notis eruditis. Deinde subjectus est ad calcem Cypriani, Minucii, Arnobii & Julii Firmici, qui ejusdem Rigaltii & Phil. Priorii cura illustrati prodierunt Parisiis *1666*. fol. Deinde omissis Rigaltii notis Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum Lugd. Ab eo tempore cum Rigaltii animadversionibus, Dodvvellique dissertatione, & præfatione D. Henrici Leonardi Schurtzfleischii recusus est Wittebergæ 1705. 4. Supplementum notarum in illum scriptorem ex Ezech. Spanhemii Bibl. cum laudati Schurtzfleischii glossario & indice separatim excusum est Wittebergæ 1709. 4. Posteriori suæ Minutii Felicis editioni Commodianum quoque novis suis & Rigaltii notis illustratum subjunxit vir clarissimus *Joannes Davies*, Cantabrig. 1711. 8. Ex MSto Codice S. Albini Andegavensis loca quædam emendat Baluxius ad Cyprianum pag. 454. 455. 458.

Dignus est pius hic & zelo Christi plenus scriptor, licet arte rudis, qui etiam post Rigaltii & Davisii præclaram operam a viro quodam docto penitius excutiatur atque illustretur.

De *Computo* Ecclesiastico scriptores medii ævi sunt præter *Anonymos* quosdam, *Beda*, de quo supra pag. 187. *Dionysius*, Abbas Romanus, *Garlandus*, sive *Gerlandus* Lotharingus, *Helpericus*, Abbas Anglicus, quem dedit Bernhardus Pezius Tomo II. parte 2. Anecdotorum: *Lambertus*, *Matthæus*, Magister *Nigrellus*, *Rabanus* Maurus vulgatus a Baluzio Tomo I. Miscellan. *Petrus de Rosenheim*, *Wicpertus* & *Wierammus*, de quibus laudatus Pezius in dissertatione Isagogica ad Tomum secundum Anecdotorum p. XXV. seq. * Libellum ignoti cujusdam scriptoris vetustissimi, atque arbitror, Afri vetusto sæculi VIII. MS. codice membranaceo exceptum habeo apud me editioni paratum. Memini hujus in meo commentariolo de vetustissimo Lucensi codice tempore Caroli Magni scripto legendo in tom. XLV. collectionis opusculorum P. Calogierà. Scribebat author an. XIV. Genserici regis, Christi 445.

Est etiam de eodem computo libellus alter anonymus Venetiis editus an. 1519. hujus tituli: *Computus novus & ecclesiasticus &c.* Regulas carminis legibus adscriptas exhibet, quibus commentarium prosa oratione adiicit.

Conantius, de quo hæc Ildephonsus de S. E. cap. XI. *Conantius post Murilam* (qui Concilio Toletano (*b*) III. An. 589. subscripsit) *Ecclesiæ Palentinæ* (*c*) *sedem adeptus est*, (An. *609*.) *vir tam pondere mentis quam habitudine speciei gravis*, *communi eloquio facundus & gravis*, *Ecclesiasticorum Officiorum ordinibus intentus & providus*. *Nam melodias sonis multas noviter edidit*, sive ut Nicolaus Antonius Tom. I. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 238. hæc verba exponit, ad Ecclesiastica officia formavit hymnos sive alia metro aut prosa, eaque musicis adoptavit modulis, ut in Ecclesia canerentur. *Orationum quoque libellum de omnium decenter conscripsit proprietate Psalmorum*, sive preces aptatas psalmis singulis & hymnis, qui in Ecclesia decantarentur. *Vixit in Pontificatu amplius triginta annos*, (*d*) *dignusque habitus fuit ab ultimo tempore Witterici*, *per tempora Gundemari*, *Sisebuthi*, *Svinthilani*, *Sisenandi & Cinthilæ Regum*.

Gvi-

(*a*) Meminit ejus adhuc inediti & loca duo emendat Gilbertus Gaulminus ad Eustathium de Ismeniæ & Ismenes amoribus pag. 17. seq.

(*b*) Agvirre Tomo II. Conciliorum Hispaniæ pag. 338.

(*c*) Non *Valentinæ*, ut perperam in prioribus Concil. Hisp. editionibus.

(*d*) Ab Anno *609*. ad *639*. Subscripsit hic Conantius Toletanis Conciliis An. *610* *633*. *638*. Vide Nicolaum Antonium loco laudato, apud quem Tom. II. pag. 285. alterius *Conantii* mentio, qui in sede Toletana eodem tempore successit Adelphio A. *638*.

Gvilelmus de Conchis Waddingo p. 151. Bibliothecæ Ord. Midorum male *de Combis*, Ebroicensis Normannus, quem per triennium Parisiis audivit Joannes Sarisberiensis, ut ipse refert lib. 2. Metalogici cap. 10. Idem lib. 1. cap. 5. Gvilelmum hunc, *Grammaticum* post Bernardum Carnotensem *opulentissimum* appellat. Fuit autem Philosophus quoque & Theologus, ut patet ex ejus Philosophia minore & majore, ex qua multa Vincentius Bellovacensis in speculo naturali libro II. & lib. XXIV. 57. seq. & XXV. 12. 29. 31. &c. *Philosophia minor* Gvilelmi sub titulo διδάξεων sive *quatuor librorum de elementis Philosophiæ* prodiit inter Bedæ opera Tomo II. pag. 206. ut jam notavi supra pag. 187. Prodiit etiam etiam sub tempus nascentis Typographiæ *Philosophia ejus major* de naturis Creaturarum superiorum & inferiorum, sive super opere sex dierum libri XXXIII. duobus majoribus in folio Voluminibus rarissime obviis, excusisque sine anni nota locive. In hoc opere, quod ipse *Philosophiam quodammodo Theologicam* appellavit, nonnulla scripserat quæ ipse deinde recantavit in *Dragmatico* (*a*) *Philosophiæ*, sive dialogo cum Henrico II. Normanniæ Duce & Comite Andegavensium, quod scriptum adhuc in variis Bibliothecis Angliæ servatur. *Gvilelmi de S. Theodorico* opusculum de erroribus Gvilelmi Conchis ad S. Bernhardum exstat in Bertrandi Tissierii Bibliotheca Patrum Cisterciensium Tomo IV. Obiit Gvilelmus de Conchis circa Annum 1150. de quo Bulæus in historia Academiæ Parisiensis Tomo IV. pag. 143. seq. p. 742. & Oudinus Tomo II. pag. 1228. seq. qui monet notatum etiam a *Gvaltero de S. Victore* in opere adversus quatuor Galliæ Labyrinthos, quod ex minutissimorum corporum concretione fieri omnia docuerit. Majora sunt quæ ipse retractat, atque inter alia quod scripserat. *Patrem esse Potentiam, Filium Sapientiam, Spiritum Sanctum voluntatem*. Glossam Gvilelmi de Conchis *in quatuor Evangelia* MStam memorat Jacobus le Long pag. 758. Bibliothecæ Exegeticæ.

Conchubranus, qui scripsisse traditur *Vitam S. Darercæ* sive *Monuinæ* Virginis Britannicæ Sæculo VI. Exstat in Actis Sanctorum Tomo II. Julii VI. pag. 297. 312.

Concordantias Latinas, sive opus utilissimum indicis omnium vocabulorum Biblicorum in universo Volumine sacro utriusque Testamenti, varii scriptores sibi vindicant, ut dixi in *Clemente Floro* & *Arloto* p. 353. & 1111. Nec male Antoninus Florentinus summæ historicæ tit. XXIII. c. XI. §. 2. T. III. p. 682. *Librum Concordantiarum valde necessarium ad inveniendum subito quotationes capitulorum circa authoritates Scripturæ sanctæ, non autem ad generandum scientiam, a fratribus Ordinis* (Dominicani) *compilatum fuisse non dubitatur, sed a quo, non clare invenitur. Dicitur a quibusdam fuisse commissum opus pluribus patribus in diversis Provinciis, ut unus faceret unam litteram, alius aliam, quia per alphabetum est liber ille ordinatus ad citius inveniendum*. Vide infra, *Conradus Halberstadiensis*, *Hugo de S. Caro*, *Johannes* de Derlingtonia, *Johannes*, Abbas Nivicellensis, *Johannes de Segovia*, *Richardus* Stavenesby. A Sixto quidem Senensis lib. IV. Bibliothecæ Sanctæ pag. 312. traditur ab Hugone Carensi *injunctum fuisse quingentis studiosis patribus diversorum Cœnobiorum, ut singulis singulas dictiones in Alphabeticas classes redigerent: sicque brevi tempore multorum sedulitate perfectum fuisse opus*. Sed cum plures longe quingentis dictiones digerendæ fuerint, quingentos dixit (ut sexcentos solemus ponere) pro plurimis, & sin-

(*a*) Ac si *Manipulum Philosophiæ* dixeris, *Dragma* enim manipulus, ut ex Mario Mercatore Cangius jam notavit. Hesychius: δράγμα ὅσον περιλαμβάνει τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ θερίζων. Vereor autem ne Gvilelmus de Conchis titulum huic scripto suo fecerit *Dramaticon*: illud enim est, in quo duo vel plures colloquentes inducuntur.

singulas dictiones pro pluribus. Latinas Concordantias imitati sunt Græci, de quibus dictum IV. 35. Bibliothecæ Græcæ pag. 553. imitati Judæi, tum Germani, Belgæ, Angli &c.

Condomensis Abbatiæ & ab Anno 1317. Episcopatus in Gallia, *Chronicon* usque ad Annum 1371. editum a Dacherio T. XIII. spicilegii pag. 432. Tom. II. editionis novæ pag. 580. 602.

Conganus Abbas Hibernus Cisterciensis, S. Bernardi amicus, eique auctor scribendæ vitæ S. Malachiæ, Episcopi Hiberni, An. 1148. defuncti, quæ in operibus Bernardi legitur, ut supra pag. 224. notare me memini, & in Thomæ Messinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 350. Idem Conganus etiam ipse vitam illius Malachiæ scripsisse traditur a Baleo XIV. 86. atque inde a Simlero & Possevino, quod merito miratus Vossius pag. 418. de Historicis Latinis, neque dubito Baleum & hanc vitam Malachiæ & Epistolarum ad Bernardum librum Congani, ex verbis Bernardi confinxisse. Obiit Bernardus A. 1153.

Congellus Britannus, Abbas Bannochorensis circa Annum Christi 583. scriptor *Regulæ Monachorum*, quæ a Baleo Centur. I. cap. 53. Pitseo pag. 95. Waræo aliisque memoratur sub titulo *de regularis vitæ methodo*, & *Epistolarum ad Cœnobitarum Patres*.

* *Congellus* non *Britannus*, ut hic Fabricius, sed Hibernus, & in Benchorensi Ultoniæ monasterio Abbas, ut evincit Muratorius in præfatione ad Antiphonarium vetustum monasterii Benchorensis a se vulgatum Anecdot. tom, 4. In eo vero Antiphonario vetustissimo, & sæculi saltem, ut ipse Muratorius arbitratur, VIII. legitur *hymnus S. Congillo Abbati nostro* (sic) *dicatus* pag. 139. Incipit:

Recordemur justitiæ
Nostri patroni fulgidæ

In eo carmine designari haud obscure censeo scriptam ab eo regulam, cujus hic Fabricius meminit; ita enim ibi lego:

Rexit S. Ecclesiam
Catholicam per regulam.

Jacobus Congelshovius, sive *Tvvinger de Koningshofen*, (*a*) nobilis Argentoratensis & Presbyter, ex cujus Chronico Urstisius Tom. II. scriptorum rerum Germanicarum pag. 180. edidit Latine translatam *sententiam exauctorationis & privationis Wenceslai Imperatoris* latam ab Electoribus Imperii A. 1400. 20. August. Koningsfenii *Chronicon* integrum scriptum Germanice & res ab orbe condito, Alsaticas præsertim & Argentoratenses usque ad Annum 1386. persequens edidit vir præclarus Johannes Schilterus, (*b*) Argentorati 1698. 4. additis præclaris observationibus historicis & Diplomatum veterum auctario. Cum Chronicon istud in Anno 1386. desinat, necesse est Urstisium sententiam exauctorationis Wenceslai accepisse ex Codice, in quo illa ab alia manu Chronico Konigshofenii subjuncta fuerat.

Connovitius Sacerdos, scriptor coævus *Vitæ S. Hildegundis*, quæ A. 1188. obiit, editæ in Actis Sanctorum Tomo II. April. 20. pag. 782.

Rogerus Conovvay, sive *Conovvæus* (apud Goldastum *Chonoe*) ex Conovio Cambrensis, Anglus, Ordinis Minorum, defunctus Londini Anno 1360. *Ejus defensio religionis mendicantium* de Confessionibus per Regulares audiendis contra Richardi Philoradulphi, (*c*) Archiepiscopi Armachani, scriptum An. 1357. Avenione propositum, exstat in Goldasti Monarchia Imperii Tom. III. p. 1410. 1434. cui pag. 1392. Armachani scriptum præmittitur. Utraque prius excusa Parisiis 1496. & 1511. teste Waddingo pag. 312. Bibliothecæ Ordinis Minorum, qui præterea testatus est se habere MSS. Connovii quæstiones tres satis diffusas & in plures di-

 stin-

(*a*) Francisco Guillimanno hic *Regio villanus*.

(*b*) Acta Erud. A. 1698. pag. 362.

(*c*) Lelandus cap. 415. & 423.

ſtinctas articulos *de Chriſti paupertate & dominio temporali*. Jo. Baleus VI. 7. & Pitſeus p. 484. præterea cum Waddingo memorant ejus *Sermones*, *Lecturas*, *Quæſtiones Theologiæ*, *Determinationes Scholaſticas*, & *de Extravagantis* Pontificiæ *intellectione*.

Conradini Sermones de tempore MSS. in Bibliotheca Paulina Lipſienſi pag. 153. fortaſſe *Conradini Bornati*, Brixienſis, Ordinis Prædicatorum, quem ex concionandi munere uberrimos fructus tuliſſe notat Bzovius, qui plura de hoc Conradino ad Annum 1429. num. 97.

Conradus Abbas, ex quo fragmentum ſcriptoris de rebus Francorum (tempore Caroli III. & Roberti Anno Chriſti 922. Henrici Aucupis tertio) edidit Petrus Pithœus inter ſcriptores coætaneos XII. Pariſiis 1588. & Francofurti 1594. 8. pag. 216. 218.

Conradus Alpendorp a Simlero traditur Germanus Carmelita & Epiſcopus Arotenſis circa Annum 1390. ſcripſiſſe *Hiſtoriam Cyrilli* Doctoris. Sed nec cujus Cyrilli, nec ubi terrarum exſtet, vigueritve Epiſcopatus Arotenſis, docent, qui hæc ex Simlero referunt, Poſſevinus, Alegrius, Voſſius & Cangius. Sane tres Cyrilli a Carmelitis ſingulari cultu honorantur, Hieroſolymitanus, Alexandrinus & Conſtantinopolitanus. Hunc tertium Generalem Carmelitani ajunt Anno 1225. obiiſſe, de quo differens Alegre in paradiſo Carmelitici decoris pag. 255. *Late*, inquit, *vitam illius ſcripſit Conradus Aldendorpus Carmelita*, *ſub Anno* 1590. Nomen *Aldendorpii* (ac ſi *ex veteri pago* dicas) rectum eſt, ſed Annus 1390. reponendus, qui eſt etiam apud Alegrium pag. 318. In Catalogo ſcriptorum Ordinis Carmelitici, qui Trithemii II. libris de Carmelitis illuſtribus ſubjungitur, hic Conradus recte vocatur *Epiſcopus Azotenſis*, *ſuffraganeus Archiep. Treverenſis*. Atque ita ſcribendum utique apud Poſſevinum pro *Arotenſi*. Vide librum editum Bruxellis 1724. 8. Hiſtoire Eccleſiaſtique d' Allemagne Tom. I. p. 222. Ut Miræum de Ordine Carmelit. pag. 214. alioſque præteream.

Conradus de Altzeya, ſive *Altsheimenſis* in diœceſi Moguntina circa Annum 1370. laudatus Trithemio cap. 660. de S. E. qui præter *Epiſtolarum* librum & *Carminum* celebrat ejus volumen verſibus & rhythmis pulchra varietate depictum de S. Virgine Maria & redemptione generis humani, quod *figurarum opus* inſcripſit. Apud Poſſevinum hic male ſcribitur *Conradus ex Altreya*.

Conradus de Aſculo, (*Aſcoli* in Piceno) Ordinis Prædicatorum (licet Franciſcanis eum adſcribat Waddingus) circa Annum 1330. dicitur compoſuiſſe commentarium *in Epiſtolam Jacobi*, nec non Philoſophi Phyſica, Meteora, & libros Ethicorum. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 569. qui Tomo II. pag. 819. notat etiam Bononiæ aſſervari ejusdem Commentaria de impreſſionibus æris & de meteoris.

Conradus Aſtenſis Inſuber, Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1470. cujus ſcripta: opus quo dicta Thomæ Aquinatis per materias digeſſit, liber deciſionum caſuum Conſcientiæ, Commentaria in jus Canonicum, & Epiſtola encyclica ad univerſum ſuum Ordinem. idem Tomo I. pag. 821.

Conradus Bavariæ Dux. infra, *Moguntinus*.

Conradus Monachus *Brunvvilerenſis*, Ordinis S. Benedicti in diœceſi Colonienſi, ſcripſit *vitam* Magiſtri ſui *S. Wolphelmi*, Abbatis Brunvvilerenſis, defuncti A. 1091. ad Everhardum Abbatem ejuſdem Cœnobii, & Herimannum, Abbatem S. Pantaleonis Colonienſis. Exſtat apud Surium 22. April. & in Actis Sanctorum Tomo III. Aprilis pag. 77. & in Actis Mabillonii Benedictinis Sec. VI. parte 2. pag. 684. *Sermones* ejusdem Conradi *de Sanctis* Poſſevinus commemorat. De ſorore hujus Wolphelmi dictum ſupra. *Bertha*.

Conradus Celtes, ſupra, *Celtes* pag. 367.

Con-

Conradus Baro *de Cimbern*, Ordinis Benedictini, eximius circa Annum 1430. versificator, cujus carmen, in quo statum Augiæ divitis, in insula Costantiæ vicina, Abbatiæ deplorat, exhibetur a Caspare Bruschio in Chronologia Monasteriorum Germaniæ pag. 47. Incipit: *Augia regalis dives qandoque fuisti*.

Conradus, *Dalmatiæ* Dux, Comes *Dachuni*, in expeditione Italica Friderici Barbarossæ apud Mediolanum mortem oppetiit An. 1156. teste Aventino in annalibus Schirensibus pag. 214. De eodem Gvil. Eysengreinius in Catalogo pag. 103. *Hic salutiferæ crucis, sacro-sanctiove ligni magnam partem ab Heraclito*, (*a*) *Patriarcha Hierosolymitano, impetravit: quod sacrosanctum munus Cœnobio Schirensi* (in diœcesi Frisingensi) *tradidit: & quidem eo omine, uti quicunque pressus inopia, valetudineve adversa Solymos proficisci nequiverit, non minorem veniam, quam si illuc ivisset, consequeretur, si quidem donaria, prò sua pietate elargitus fuerit. Conveniunt in Cœnobio Schirensi*, (*b*) *religionis ergo certatim singularum septimanarum sexto die* (*c*) *populus ac Sacerdotes complures. Fama denique constantissima manet, sicuti graves viri testantur, quicunque hanc sacro-sanctæ crucis partem, dum ei monstratur, conspicatus non fuerit, aut crimini flagitioso obnoxium esse, aut eodem anno procul dubio moriturum, id quod probatum non semel esse, sunt qui dicant. Extant adhuc istæ reliquiæ, atque diligenter servantur. Conradus princeps ingeniosus, gravis & ornatus moribus, Numinis reverentissimus, liberalibus studiis sacrisque disciplinis deditus, priscæ sanctitatis æmulus, scripsit* de laudibus sanctæ Crucis *doctissimos Commentarios*.

Conradus Teuto *Dominicani* Ordinis in Germania Provincialis, a Leandro Alberto & aliis traditur scripsisse *vitam S. Dominici*, quod non sine ratione in dubium vocat Jacobus Quetif, quem vide Tomo I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum pag. 421. Scriptor autem libelli *de Rosario B. Virginis*, qui eidem tribuitur, longe junioris est ætatis Conradus Zittardus, utut ipse quoque sæculo XVII. Provinciæ Germaniæ Provincialis, cujus lucubratio de origine & utilitate confraternitatis S. Rosarii lucem vidit Constantiæ & Coloniæ 1603. 12. idem Tom. II. pag. 360. De alio Conrado Teutone Provinciali An. 1230. idem Tom. I. pag. 21.

Conradus Engelhusius inter Chronicorum scriptores refertur a Basilio Johanne Heroldo, qui eum edere promisit præf. ad Mariani Scoti Chronicon vulgatum ab eo Basileæ 1559. Christophori Sandii suspicio est eundem esse hunc Engelhusium ab Heroldo memoratum, cum Magistro *Theodorico Engelhusio* Eimbeccensi, cujus Chronicon ab orbe condito usque ad Annum Christi 1420. in lucem diu post Heroldum protulit, MSS. quatuor Codicibus usus Joachimus Johannes Maderus Helmstadii 1671. 4.

Conradus Episcopus, vide infra, *Moguntinus*.

Conradus ex Monacho Clarævallensi Abbas *Everbacensis* in Diœcesi Moguntina, Ordinis Cisterciensis, circa Annum 1230. scripsit *Exordium magnum Ordinis Cisterciensis*, sex libris sive distinctionibus, editum a Tissierio Tom. I. Bibliothecæ veterum scriptorum hujus Ordinis, Bonofonte 1660. fol. Vide supra pag. 382. & Carolum de Visch pag. 79. Bibliothecæ Ordinis Cisterciensis, cui nomen auctoris tunc adhuc inedi-

(*a*) Lege *Heraclio*. Sed is Patriarcha Hierosolymitanus fuisse perhibetur ab Anno 1180. ad 1191. Vide Tomum X. Bibliothecæ Græcæ pag. 505.

(*b*) Confer Jacobi Gretseri hortum de Cruce Schirensi, & G. Christianum Joannis ad Conradi Chronicon Schirense pag. 25. qui Heraclii diplomata duo pag. 91. 94. exhibet, & iconem duplicem ære descriptam donarii Crucis, argento splendide vestiti.

(*c*) Præterea semel quotannis in festo inventionis ejus accurrit ad hanc Crucem colendam multitudo 4000. & amplius hominum ad promerendas indulgentias, quæ jam ab A. 1617. plenariæ ea die conceduntur.

editi, ignotum fuit, opus ipsum bene cognitum tritumque.

Conradus de Fabaria, Presbyter S. Othmari circa Annum 1442. scripsit librum *de Casibus Monasterii S. Galli*, & *Catalogum Abbatum S. Galli* ab Othmaro, qui A. 614. B. Gallo successit usque ad Eglolfum, qui obiit An. 1442. Utrumque edidit Goldastus Tom. I. Alemannicorum pag. 76. & 91. editionis novæ.

Conradus Fabularius, infra, *Conradus de Mure*.

Conradi Fratris, cognomento *Gratia Dei*, Ordinis Prædicatorum, & Prioris Monasterii S. Catharinæ Panormitani in Sicilia, *Epistola* ad Angelum Boccamazzam, Episcopum Catanensem, seu *breve Chronicon* ab Anno 1027. ad 1283. scriptum circa Annum 1305. (*a*) editumque primum a Johanne Baptista de Grossis in Catana sacra 1654. fol. pag. 143. deinde a Johanne Francisco Abela in Melita illustrata p. 262. A. 1647. fol. & parte XV. Thesauri Siciliæ, & nuper in Tomo primo Bibliothecæ Historicæ Regni Siciliæ Johannis Baptistæ Carusii, Panormi 1723. fol.

Conradus de Gerlenhusen nominatus ad Episcopatum Wormatiensem, quem tamen nunquam obtinuit, scripsit circa Annum 1388. *Epistolam ad Carolum VI.* Galliæ Regem, de concordantia, sive de tollendo schismate etiam per Concilium generale convocandum. Exstat MS. Basileæ, ex quo vide quæ notavit V. C. Jacobus Lenfant in Historia Concilii Pisani Tomo I. pag. 53.

Conradus Germanus, de quo Vossius p. 497. Vide supra, *Dominicanus*.

Conradus Gratia Dei, supra, *Fratris*.

Conrados de Media Civitate, sive *Halberstadienses* Ordinis Prædicatorum duos (*b*) vel tres faciunt nonnulli, quia in unius hominis ætatem cadere non visum, quod de eo Johannes Trithemius in Annalibus Hirsaugiensibus ad Annum 1295. & quod idem Conradus Conventui generali diffinitor Saxoniæ interfuit Florentiæ A. 1321. (*c*) idemque glossemata sua in Josuam dicavit Carolo IV. Imperatori, non ante A. 1350. Si vero ponamus Trithemium paullo laxius locutum, cum ad An. 1295. scripsit *hæc tempora* etiam Conradi ingenio illustrata, nihil impedit cætera de uno Conrado accipere, & ad illum referre scripta, quæ tum dicto annalium Hirsaugiensium loco, tum cap. 592. Trithemii de S. E. tum alibi Conrado Halberstadiensi tribuuntur. Sunt autem hæc: *Tripartita per Abecedarium*, (*d*) sive Loci communes Theologico-morales, per tria alphabeta: *Lectura*, sive *Scholastica Postilla in Jobum*, (*e*) & plures Sacræ Scripturæ libros. (*f*) *Glossemata in librum Josuæ*, ad Carolum Imperatorem. (*g*) *De numero duodenario*, ad eundem. *In quatuor Libros Sententiarum*. *De trivio*, sive Grammatica, Rhetorica, & Logica. *Summa Studentium*, libris III. *Quadripartitum morale*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. *De origine regnorum, & de regno Romanorum*. *De muliere bona & mala*. *De viduitate*. *De virginitate*. *De paupertate*. *De senectute*. *De bono mortis*. *De vera beatitudine*. *De visione beatifica*. *De consolatione mœstorum*, MS. Helmstadii apud D. Johannem Andream Schmidium τὸν μακαρίτην, qui in diss. de triumviris Galberstadiensibus An. 1715. edita pag. 39. argumentum ejus exponit his verbis: *Inprimis statum vitæ humanæ mutabilem & miseriarum sarcinam ob oculos ponit & sex ostendit argumentis:* 1. quia præsens vita habeat vilitatem inchoationis, 2. brevitatem durationis, 3. multiplicitatem vexationis, 4. fragilitatem continuationis, 5. celeritatem oblivionis, & 6. instabilem mu-

(*a*) Jac. Echardus Tom. I. p. 498. 499.

(*b*) Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 466. 610. 632.

(*c*) Idem pag. 610.

(*d*) Idem Tom. I. pag. 466. seq. Tom. II. p. 820. Oudinus Tom. III. pag. 1023.

(*e*) Sixtus Senensis lib. IV. Bibl. S.

(*f*) Trithemius.

(*g*) Leander Albertus de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum lib. 4. pag. 147t

mutabilitatem variationis. *Singula argumenta confirmat Conradus:* 1. poeticis integumentis, 2. ex sacris pandectis, & 3. historicis documentis: *& tandem docet qua ratione homo constans inter summos infortuniorum insultus possit fortis perseverare, salvusque & incolumis permanere*. Apud eundem Schmidium fuit MS. Conradi hujus liber *de prosperitate malorum*, sive *quomodo mali prosperentur, & innocentes premantur & affligantur*, in quo per capita sex demonstrare ingreditur, 1. *quod impii in hoc mundo præ cæteris prosperantur*. 2. *quot & quanta tristia admisceantur*. 3. *ad quem finem per istam prosperitatem deducantur*. 4. *quomodo pii hic in mundo consolentur, & in futuro exaltentur & honorentur*. 5. *quomodo semper in veritate sint felices*. In hoc libro Conradus quoque narrat initum a Sylvestro II. pactum cum malo dæmone, quod Benno, (*a*) quod Nicolaus Lyranus, quod Æneas Sylvius & Platina non intactum reliquere. Memorat præterea laudatus Schmidius ejusdem Conradi MS. in Bibliotheca Gvelpherbytana *Responsorium*, sive *Tractatum mensæ Philosophicæ*, cujus argumentum auctor ipse hunc in modum exponit: *Quia multi homines libenter de raris & curiosis quærunt, & de talibus delectabiliter audiunt & loquuntur: ideo ut fratres nostri prædicatores, quos frequenter apud homines diversorum statuum & conditionum esse videmus, etiam inter eos gratius conversentur, quo ad talia valent aptius respondere, & de talibus sciant etiam convenientius conferre: præsens opusculum, quod de raris & curiosis quæstionibus ex diversis breviter compilavi, responsorium curiosorum nominavi, quia breves in eo responsiones ad hujusmodi quæstiones ordinavi, sicut ex auctoritatibus authenticis melius & aptius potui invenire. Et istum librum in quatuor libros partiales distinxi. Primus est de corporibus supercœlestibus sive elementis simplicibus, & aliquibus mixtis, scilicet mineralibus & vegetabilibus. II. est de animalibus in generali & eorum membris & partibus. III. de homine in speciali. IV. de animalibus in speciali. Ponam autem in singulis quæstiones breves sine rationibus pro & contra, quia non ad disputandum, sed ad breviter respondendum & familiariter conferendum illud opusculum ordinavi*.

Sed maxime omnium nomen Conradi celebratum est, quod ipse auctor fuisse perhibetur *Concordantiarum*, sive repertorii Biblici in utrumque Testamentum Vulgatæ editionis. Probe autem notandum est, ne de *Antonii Patavini* Concordantiis Moralibus dicam, (de quibus supra pag. 130.) *triplex Concordantiarum verbalium genus* exstare, quæ a Jacobo Quetif Tomo I. pag. 203. seq. & 611. probe distinguuntur: unum brevius, cujus auctor habetur *Hugo de S. Caro*, Cardinalis, defunctus A. 1263. in quibus litterarum ordine vocabulum unumquodque quæsitum simplex, ut *tempus*, vel cum adjuncto, ut *tempus partus* semel ponitur, voces etiam indeclinabiles alicujus momenti, ut *olim*, *quasi*: deinde loca modo indicantur, in quibus idem vocabulum obvium est, Liber, caput, & una ex septem litteris primoribus alphabeti, in quas caput unumquodque dividere placuit: commata autem ipsa non describuntur. Hæc *Concordantiæ S. Jacobi*, sive *de S. Jacobo* dictæ sunt, quia Hugo Cardinalis pridem Parisiis domus San Jacobeæ Prior Dominicanorum ab Anno 1227. præfectus dici consuevit *Hugo de S. Jacobo*.

Secundum genus fuit Concordantiarum, in quibus non indicata tantum loca, sed descripta leguntur commata integra, longiora etiam quandoque. Hoc post Hugonem adornatum est circa Annum 1250. a fratribus Dominicanis de Anglia, studentibus in eodem Gymnasio San Jacobeo, venitque inde & ipsum *S. Jacobi* nomine, vel *Concordantiarum Anglicanarum*: auctoribus *Johanne de Derlingtona*, *Richardo de Sta-*

(*a*) Vide Usserium de successione Ecclesiar. p. 84. seq.

Stavensby, *Hugone de Croyndonio*, aliisque.

Tertium genus paullo concinnius est, quod a Conrado nostro circa Annum 1310. ita adornatum, ut longioribus sententiis resectis, capitibusque brevioribus non per septem, sed per quatuor tantum litteras divisis, volumen brevius, usum eundem præstaret. Hoc deinde communiter receptum, & primo post repertam Typographiam tempore excusum sine anni & loci nota in charta regia in fol. inde Norimbergæ 1485. per Antonium Coburgerum, (*a*) Basileæ 1496. typis Petri de Langendorf & Johannis Frobenii de Hamelburg, & 1525. 1543. apud Joannem Frobenium, Lugduni 1526.. apud Joannem Mareschallum per Johannem Schottum, Argentorati 1526. 1530. Joannem Hervvagium Ingolst. 1537. & Lugduni 1551. apud Sebastianum Gryphium.

Quanquam in his non omnino, ut dixi, nulla ratio *particularum*, *vocumque indeclinabilium* habita fuerat, tamen plerasque negligi contigit: itaque tempore Concilii Basileensis cum magna esset cum Græcis de particulis *ex* & *per* concertatio, Procuratori Ordinis Prædicatorum generali *Joanni* de *Ragusio*, qui An. 1433. in Concilio illo contra Bohemos strenue depugnavit (*b*) in mentem venit per *Gvalterum Jonam Scotum* Capellanum suum curare componendas etiam particularum Concordantias, quod ille annorum quinque spatio perfecit. Narrat hæc *Joannes Segobiensis*, Canonicus Toletanus, in Actis Concilii Basileensis, (*c*) cui ipse interfuit: unde factum ut huic Joanni Concordantiæ vocum indeclinabilium tribuantur apud Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 149. seq. & ab Hottingero (*d*) præter rem tradatur editionem Frobenianam Concordantiarum Anni 1469. curatam opera Johannis de Secubia, quo tempore ille jampridem diem obierat.

A quo tempore capita librorum Biblicorum etiam in minutos versiculos distingui, versusque numeris notari utilissimo instituto cœperunt, non perfectiores modo plenioresque, sed ad usum quoque longe commodiores Concordantias Latinas nominum appellativorum propriorumque, verborum & particularum debemus *Roberto Stephano*, editas Parisiis 1555. fol. quas ipse novas & majores non falso titulo vocat. Repetitæ deinde apud Johannem Hervvagium Basileæ 1561. & curante *Georgio Bulloco* Antvverp. 1567. 1572. 1599. & typis Wechelianis 1600. & Hanov. 1618. Francofurti 1620. Coloniæ 1663. fol. ne dicam de *Joannis Benedicti* cura Parif. 1562. & ex emendatione *Francisci Lucæ Brugensis* Antvverpiæ 1612. Venetiis 1616. Parif. 1635. 1646. *Petri de Besse* ibidem 1611. *Huberti Platesini* Antvverpiæ 1641. fol. & *Gasparis de Zamora*, qui particulas, ut vocat invariabiles, a nominibus verbisque variabilibus sejunctim edidit Romæ 1627. in folio.

Conradus Hassus Casselensis, cognomento *Hænsel*, Rector Francofordiensis Ecclesiæ circa Annum 1495. a Trithemio de scriptoribus Germanicis & a Possevino traditur scripsisse *in Psalterium*, secundum quadruplicem expositionem: *in Cantica Canticorum*, & *Epistolas Canonicas*: Lecturam inchoatam *in Apocalypsin*: *in Evangelia & Epistolas per Anni Circulum*: Præterea *in IV. libros sententiarum*, *in Ethica & Oeconomica Aristotelis*: *De libertate Ecclesiastica*: *De interdicto*: *De præceptis Ecclesiæ ac veritate Evangelica*: *In officium Missæ* ad Archiepiscopum Coloniensem: *Contra hæreticos & maleficos contra Hussitas Boemos*: *De pœnitentia*, *jejunio & oratione*: *De fide*, *spe & charitate*: *De quatuor virtutibus cardinalibus*: *De sabbato*, & *sermones* ad populum.

Con-

(*a*) Chevilier de origine Typographiæ Parisienf. pag. 129. Mich. Mattaire Annal. Typogr. Tom. I. pag. 257. Tom. II. p. 28.

(*b*) Bzovius ad Annum 1433. pag. 99.

(*c*) Jacobus Quetif Tom. I. pag. 206. seq.

(*d*) Bibliothecar. quadripartit. pag. 171.

Conradus II. Episcopus *Hildesiensis* ab Anno 1221. ad 1248. cujus *Sermones* Eysengrenius pag. 110. & Possevinus commemorant . * Alter ab isto fuit Conradus alter de Hildeshaym, de quo Andreas Ratisbonensis in chronico ad annum 1409. his verbis: *Albertus* (Ratisbonensis Episcopus,) *perpendens quod Magister Conradus de Hildeshaym licentiatus decretorum presbyter & Cappellanus S. Georgii secus pontem Ratisponæ jurista civium pecunia , quam a Domino acceperat in Sudario, hoc est per certa dona sub otia lenti corporis abscondere nollet* , *ordinavit ut legeret in jure Canonico in aula sua Episcopali quod & factum est* .

Conradus Hirsaugiensis , Monachus Ordinis Benedictini , Spirensis diœcesis circa Annum 1190. scripsit Trithemio teste cap. 384. de S. E. carmen *de S. Benedicti laudibus*, quod incipit : *Luce velut laudem* . *Speculum Virginum* libris octo dialogorum inter Peregrinum Presbyterum & Theodoram Deo sacratam Virginem . *Matricularium* , *Didascalum* , *In Evangelia per annum* , *De vita spiritus & fructu mortis* , *De Musica & tonis* .

Conradus Kœllin Ulmensis , Ordinis Prædicatorum Coloniæ B. Lutheri adversarius , defunctus A. 1536. de quo appendix ad Trithemium , Johannes Cochleus in Actis Lutheri ad Annum 1523. Labbeus Tom. II. de S. E. pag. 234. & Centifolium meum Lutheranum pag. 698. Scripsit *in Summam S. Thomæ* , *Quodlibeta* XXVII. per modum Dialogi , Eversionem epithalamii Lutherani &c. Vide Jacobum Echardum Tomo II. pag. 100.

Conradus Lauterbergensis , sive *Montis sereni* prope Halam Saxoniæ , S. Petri Monachus & Presbyter, auctor *Chronici* (Georgio Fabricio & Petro Albino sæpius laudati) ab Anno Christi 1124. ad 1225. quo non solum cœnobii illius , sed & Marchionum Misniæ gesta & aliæ Germanicæ illorum temporum res exponuntur . Promissum illud a Marquardo Frehero & Henrico Meibomio primus edidit Joachimus Johannes Maderus , Helmstadii 1665. 4. illisque adjunxit (præter Genealogicas varias observationes) veteris scriptoris *Chronicon Monasterii Gozecensis* (*a*) cum primis Veterum Saxoniæ & Sommersenburgi Comitum Palatinorum , Thuringiæque Landgraviorum facta enarrans ab Anno 1041. ad 1135. *Chronicon* item *Monasterii Pegaviensis* (*b*) ab Anno 1040. ad 1212. in quo historia Wiperti, Lusatiæ quondam Marchionis, ejusque filiorum . Et *Variorum Germaniæ Monasteriorum fundationes* a temporibus Henrici III. ad Annum Christi 1212. collectas olim per Monachum quendam Benedictinum pag. 241. 294.

Conradus de Leonberg, sive *Leontorius*, Monachus Mulbronensis in Svevia Ordinis Cisterc. æqualis Joannis Trithemii , a quo celebratus cap. 921. de S. E. & de scriptoribus Germanicis cap. 281. memorante ejus *Carmina* multa , *Orationes* & *Volumen Epistolarum* .

Conradus a Lichtenau , Presbyter & ab Anno 1215. ad 1240. Abbas in diœcesi Augustana *Uspergensis*, sive *Aversperge nsis* : Ordinis Præmonstratensis, scriptor nobilis *Chronici* a Belo primo, Assyriorum Rege , usque ad nonum Annum Friderici II. Imperatoris: Christi 1229. de quo præ cæteris consulendus Oudinus Tom. III. pag. 81. seq. & Observationes selectæ Hallenses Tomo I. Observatione vigesima . Jacobus le Long Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7097. Cæterum fallitur Oudinus cum ait primum vidisse lucem Basileæ Anno 1540. fol. nam ante illam editionem Melanchthonis præfatione ornatam , vulgatum est a Conrado Peutingero Argentorati An. 1515. fol. & cum paralipomenis *Casparis Hedionis* usque ad Annum 1537. ibid. 1538. fol. sed

(*a*) Partem vulgaverat Reineccius A. 1577.

(*b*) Epitome hæc est Chronici Pegaviens. a Reinero Reineccio An. 1580, & Christiano Gottfrid Hofmanno An. 1719. editi & Continuationis ejus vulgatæ a Johanne Burchardo Menckenio Tomo III. scriptorum rerum Germanicarum.

ſed emendatior eſt Baſileenſis editio, & eadem continuatione Hedionis uſque ad Annum 1537. locupletata, recuſaque deinde An. 1569. fol. & cum Reginone ac Lamberto Schafnaburgenſi An. 1609. Argentorati, fol. Hallenſes non totius Chronici Auctorem hunc Conradum, ſed tantum ab Anno 1126. continuatorem fuiſſe diſputant pag. 311. ſq. auctorem vero ſibi perſuadent eſſe eundem, quem ſub *Chronici Schvvarzhamenſis* titulo laudant Freherus & Goldaſtus. ibid pag. 318. ſeq. *De Hiſtoria Germanica*, judice Melanchthone, *optime meritus Conradus eſt*, *quippe qui de Imperatoribus noſtris multa ſtudioſe collegit*. *Præterea notationem temporis*, *alterum Hiſtoriæ oculum*, *reliquis diligentius adhibuit*. Vide tamen, quæ contra Urſpergienſem diſſerit Meibomius in apologia pro Othone IV. Tom. III. rerum Germanicarum pag. 114. ſeq. Fuit & alius *Conradus Abbas Præmonſtratenſis* Vallis ſecretæ in Epiſcopatu Sueſſionenſi, quem tempore mortis Henrici, filii Friderici I. Barbaroſſæ in Camera Imperatoris exſtitiſſe familiariſſimum, & a ſe auditum ſcribit Urſpergenſis ad Annum 1198. Vide Oudinum Tom. III. p. 83.

Conradus de Martburg, ſive *Marpurgicus*, Germanus, S. Eliſabethæ a ſacris Confeſſionibus, quæ Andreæ Hungariæ Regis filia, relicta a Ludovico Landgravio Thuringiæ vidua obiit Anno 1231. adſcriptaque (*a*) Sanctis eſt a Gregorio IX. A. 1235. Hic Conradus ab aliis Ordini Minorum, ab aliis rectius Prædicatorum Ordini adſcribitur, (*b*) quem Magiſtrum tradunt in Teutonia contra hæreticos prædicaſſe & ab illis *feliciter martyrizatum*. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 487. ſeq. *Epiſtolam de vita & miraculis hujus Eliſabethæ* ad Gregorium IX. ſcriptam An. 1232. edidit Leo Allatius in συμμίκτοις Coloniæ 1653. 8. pag. 269. 293. Laudat hanc Conradi Epiſtolam *Theodoricus* de Apoldia Thuringus, qui A. 1289. ſcripſit, prologo ad libros VIII. de vita ejuſdem Eliſabethæ apud Caniſium Tomo V. parte 2. (Tomo IV. editionis novæ pag. 116.) Nonnulla Theodorici illius ſupplevit V. C. Burchard Gotthelf Struvius in Actorum Litterariorum ex Manuſcriptis eruditorum Tomo II. Faſciculo 1. ex duobus Codicibus MS. Bibliothecæ Jenenſis.

Conradus I. Abbas *Mellicenſis*, cujus *Chronicon breve veterum Auſtriæ Marchionum & Ducum* a Leopoldo I. ſive A. 1098. ad Leopoldum VI. ſive Virtuoſum A. 1194. editum ab Hieronymo Pez, Tomo I. ſcriptorum Auſtriacorum, de quibus ſupra.

Conradus Mildevienſis, Abbas Ordinis S. Auguſtini, cujus tres Tomos Sermonum MStos vidiſſe ſe Patavii Poſſevinus teſtatur, Quadrageſimalium, Dominicalium & Sanctorum.

Conradus ſcriptor *Chronici rerum Moguntinarum* ab Anno 1140. ad 1251. ab Eyſengrenio pag. 105. b. Dux Bavariæ & ex Saliſburgenſi Moguntinus Archiepiſcopus fuiſſe traditur: Verum is jam defunctus An. 1205. teſte ipſo Eyſengreinio, vel A. 1200. potius, ut eſt apud Serarium pag. 581. editionis novæ. Ab aliis *Conradus Colonienſis* Archiepiſcopus, Comes de Hœſteden, ut in ipſo narratur Chronico, ad Moguntinam ſedem poſtulatus, ſed intercedente Pontifice Innocentio IV. non admiſſus A. 1249. Verum quare Chronicon iſtud potius tribuendum ſit *Chriſtiano II.* Moguntino ab Anno 1249. ad 1251.

Ar-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo I. bullarii p. 104. vide & Surium 19. Novembris, ubi Vita S. Eliſabethæ ſcripta a Jacobo Montano Spirenſi: & Johannis Georgii Liebknechti bigam ſanctarum Eliſabetharum Sec. XII. Eliſabethæ a Schœnaugia & Sec. XII. Eliſabethæ viduæ Landgraviæ, teſtium veritatis in Haſſia memoriam. Gieſſæ 1729. 4. Johannem Balthaſarem Happelium in diva Eliſabetha, Marpurgi 1645. Eundem Liebknechtium in diſſ. I. de Evangelicæ Veritatis teſtibus in Haſſia ante reformationem & I. de Confeſſoribus in Haſſia &c. Accuratum de hoc Conrado Marpurgenſi commentarium nuper expectare juſſi ſumus a V. C. Joanne Henrico Schminckio.

(*b*) Vide Jo. Georgium Eſtor in Analectis Haſſiacis faſciculo I. pag. 154. ſeq.

Archiepiscopo, dictum est supra ubi editiones ejus quatuor retuli, quibus addes hasce alias quatuor: Basileenses tres, unam quam memorat Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 3572. antiquiorem omnibus 1525. fol. alteram Hervagianam 1555. 8. tertiam in Petri Pithœi collectione in qua familiam ducit Otho Frisingiensis, Basileæ 1569. fol. & quartam in Reuberi scriptoribus pag. 450. 458. sub titulo: *Chronici veteris rerum Moguntinarum, per Conradum Episcopum*.

Conradus Molitor, Notarius circa Annum 1489. a quo collecta e confuse dipersorum acervo acta MSta evolvisse se profitetur Caspar Hedio, auctor paralipomenon ad Conradum Abbatem Urspergensem pag. 485. infra, *Molitor*.

Conradus de Monte puellarum, Aventino *Conradus de Maydenburg*, (*a*) rectius *Maydenberg*, (*Maidgen-Berg*) ne de Magdeburgo quis cogitet: Canonicus Ratisbonensis circa Annum 1350. citatur in Chronico Andreæ Presbyteri Ratisbonensis Tom. IV. Anecdotorum Clarissimi Pezii parte 3. pag. 444. Præter *Politicam*, & tribus libris distinctam *Oeconomicam* ad Laupoldum, Episcopum Bambergensem, *Monasticamque* ad Ducem Austriæ, & *Quæstiones varias* memoratas Trithemio de S. E. cap. 670. scripsit *vitam S. Erhardi*, Episcopi Ratisbonensis, editam in Actis Sanctorum 8. Januarii Tomo I. pag. 541. Deinde librum *contra Begehardos & Beginas*, ex quo fragmentum vulgatum a Jacobo Gretsero cum Reinerio adversus Waldenses, Ingolstad. 1613. 4. & recusum Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugd. p. 310. & in Operibus Gretseri Tomo XII. Denique teste Labbeo pag. 235. Bibliothecæ MStorum, in Bibliotheca Gabrielis Naudæi ineditus fuit *Planctus Ecclesiæ in Germania*: auctore Conrado de Magdenberg, id est, de Monte puellarum Anno Domini Jesu Christi 1337. ætatis suæ 28. Præmittitur gemina præfatio: Prior, *gloriosissimo vice Christi in Alemanniam Legato Domno Arnaldo de Virdello*, &c. Altera ad Capellanum Domini Papæ (Benedicti XI.) *Joannem de Piscibus*, Legum Professorem: Sequitur deinde opus metricum, in cujus primo capite Auctor Papam alloquitur:

Flos & apex mundi qui totius esse rotundi,
Nectare dulcorum conditus aromate morum
Orbis Papa stupor, clausor cœli, & reserator,
Tu sidus clarum, thesaurus deliciarum,
Sedes sancta, polus, tu mundo sol modo solus, &c.

Continet opus illud duas partes: Prima est de planctu Ecclesiæ in Germania ob discordiam inter Papam & Ludovicum Bavarum Imperatorem: altera vero Clericos ac maxime Mendicantes exagitat, quod sub habitu simplici fundant venenum in Ecclesiam Dei, & prænotatam illam nutriant inter fideles discordiam. Hæc vero pars postrema his versibus clauditur:

... Tu Virginis ipse Mariæ
Fili, sicque Dei, meretrices & Pharisæi,
Non dedignati sunt a te; sed venerati,
Cum sua flevere peccata. Mei miserere. Amen!

Conradus Montis sereni Presbyter, supra, *Lauterberg*.

Conradus a Mure, Tigurinæ Canonicus ac Præcentor Ecclesiæ, Germanus, Eysengrenio pag. 118. b. ad Annum 1273. judice *vir disertissimus, non minus vita quam eloquentia clarus, veterum lectione dives, ingenio subtilis, Theologus profundus, Orator eloquens, Poeta gravis & ingeniosus*, scripsit *Passionem* SS. Martyrum *Felicis, Regulæ & Exuperantii*: *Laudes B. Mariæ Virginis*. *Catalogum Romanorum Pontificum & Imperatorum*. *Commentarium de Sacramentis*. Idem non ignotus condito *Fabularii* carmine, quod in Codice Thuano 470. servatum notavit

Ggg vit

(*a*) Urbanus Godfrid Siberus de illustribus Alemannis pag. 112.

vit Labbeus Biblioth. MSS. pag. 44. illo ipso nimirum, qui in Catalogo Bibliothecæ Thuanæ pag. 445. memoratur *Fabularius M. Conradi*, ubi vero dicitur *Cantor Ecclesiæ Turicensis Constantien.* Conradum *Thuricensem*, id est, *Tigurinum* allegat Johannes Baptista Pigna in opere de Principibus Atestinis. Parum abest Joannes Mabillonius a conjectura, quin Conrado a Mure tribuat *Carmen Apologeticum adversus obtrectatores Curiæ Romanæ*, quod primus edidit Tom. IV. Analectorum pag. 535. (editionis novæ p. *369. 376.*) Elegia est versuum 1026. interlocutoribus Gaufrido & Aprile, incipit: *Pastor Apostolicus de cardine Solis ad undas*. Quid vero libri sit, *Cathedrale Romanum*, quod sicut Catalogum Pontificum Vossius huic Conrado tribuit pag. 489. de Histor. Latin. alius dicet non ego. Verum huic Conrado Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ n. *6724*. etiam tribuit auctori *Historiam Caroli Magni*, de qua supra.

Conradus Mutianus Rufus, de quo D. Georgius Spalatinus in Diario MSto: (*a*) *An.* 1526. *in mense Aprili die* 30. *quæ fuit hoc anno dies passionis Dominicæ, obiit D. Chuonradus Mutianus Rufus, Decretorum Doctor, Canonicus Gothensis, Præceptor meus, vir doctissimus & omnium sæculorum memoria dignissimus... Utinam hæc lux adhuc luceret... sed placeat nobis, quod placuit Christo, cujus se voluntati vir ille, tranquillitatis ac pacis amator totum subjecerat. Argumento est, quod priori die sedens, & nescio quid secum gerens certaminis, arrepto calamo ita scripsit:* Multa scit rusticus, quæ Philosophus ignorat: Christus vero pro nobis mortuus est, qui est vita nostra, quod certissime credo. *Et ante mortem toto pectore se dedit ad perlegendum mysteria Novi Testamenti*. O Jesu, respice famulum tuum! *Hæc ultima hominis Vox fuit*. Epistolas ejus longe plures quam Joachimus Camerarius vulgaverat, & plus quam quingentas, (*b*) carmina & elogia edidit Vihelmus Ernestus Tentzelius in supplemento Historiæ Gothanæ, Jenæ 1701. 4. præmissa vita Conradi, scripta a Melchiore Adamo & Tentzelii notis illustrata. Vide Acta Eruditorum An. 1701. pag. 162. seq. & Diarium Hanoverannum ejus anni (*c*) auctore Johanne Georgio Eccardo, mense Aprili pag. 42. seq. Laudant ex merito Mutianum Eobanus Hessus, poematum pag. 290. 345. & Johannes Stigelius Tomo III. poematum pag. *99*. b. Hic fuit qui *beatæ tranquillitatis* usque amantissimus, adeo non perdite amavit sua, ut *quoniam ista sibi nusquam satis placerent, ideo malle se frui aliorum stultitia*, arroganter vel commode magis, quam humani nihil a se alienum putans, judicaverit.

Conradi de Nyzza Congregatio multarum aquarum, sive sermones varii de Sanctis, inter MStos Codices Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 149.

Conradus Peregrinus, Tolosanus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. cujus *Sermones* a quibusdam memorantur.

Conradus Peutingerus Patricius Augustanus natus An. 1465. sæculi XV. magnam partem adhuc vivendo attigit, licet anno ætatis LXXXII. An. 1547. demum rebus humanis valedixit 28. Decembris. Quoniam & ipsum inter instauratores nascentium litterarum jure computare mihi videor, igitur de ejus in litteras meritis dicendi occasionem hanc nolui prætermittere. Potero autem brevibus defungi, quoniam vita ejus & elogia scripta sunt a multis, Henrico Pantaleone, Melchiore Adamo, Antonio Teisserio in elogiis Thuaneis, Vossio, Seckendorfio, Christiano Junckero (*im Ehren-Gedächtnis* Lutheri p. 183. (& a Nisserone Tomo XIII. Memoriarum pag. 328. & novissime a V. C. Johanne Georgio Lottero in Epistola

(*a*) Tom. IV. Amœnitat. Litterar. V. C. Johannis Georgii Schelhornii pag. 429.

(*b*) DXXII.

(*c*) *Monathliche Auszuge* &c.

la ad Virum egregium Johannem Georgium Schelhornium de junctim edendis Peutingeri lucubrationibus, Lipsiæ 1731. 4. Acta Eruditorum A. 1731. pag. 196. Acta Eruditorum Germanica Sect. 161. Tom. XIV. p. 377. De Tabula veteri Geographica Peutingeriana in Bibliotheca Latina dicere me memini.

Conradus Philosophus, infra, *Conradus Schirensis*.

Conradus Pragensis, cujus *Postilla studentium* MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis Hamburgensis. Vide B. nostri Nicolai Staphorstii Historiam Ecclesiæ Hamburgensis Tomo III. p. 272. 284. 380.

Conradus Presbyter, supra & *Conradus a Mure*.

Conradus de Rondenberg, Abbas Joannis Baptistæ Rinaugiensis, Moguntinæ diœcesis defunctus An. 1486. de quo Trithemius cap. 860. de S. E. & illustrium Benedictin. II. 142. scripsit *de præparatione Sacerdotis ante Missam*, varias *Orationes collectas*, quas in capitulis ad fratres habuit, & Orationem *de ruina cordis*, aliamque de *caussis ruinæ*, & aliam *de cura Pastorali*. *Exercitium novitiorum*, & *de vinea Domini Sabaoth*.

Conradus Rufi Esterlingensis Scotus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1319. cujus memoratur abbreviatio expositionis Thomæ Aquinatis in Evangelia.

Conradus de Saxonia Ordinis Prædicatorum, cujus *Chronicon* ab origine rerum ad Innocentium VI. A. 1360. MS. memorat Jac. Quetif Tomo I. Biblioth. Dominicanorum pag. 640.

Conradus de Saxonia, Ordinis Minorum, cujus commentarios in libros Biblicos, in libros IV. Magistri Sententiarum, Sermones de Tempore, Quadragesimales & de Sanctis, super Orationem Dominicam, & de Salutatione Angelica laudat Waddingus pag. 93. Bibl. Franciscan.

Conradus Philosophus, Monachus Custos, Prior Cœnobii *Schirensis*, diœcesis Frisingensis, (Aventino (*a*) *Scheurnensis*,) Ordinis Benedicti, defunctus Anno 1241. scripsit *Chronicon Schirense* ab Anno 1196. ad 1226. editum a P. F. Stephano, Abbate Schirensi, cum additionibus & notis Anno 1623. in fol. & novissime Argentorati 1716. 4. cura Georgii Christiani Johannis qui præter continuationem & privilegia Schirensia adjunxit *Johannis Aventini* Annales Schirenses, de quibus dictum supra, desinentes in An. 1505. & continuatos deinde ad Annum 1708. Hic Conradus manu sua, rogatu Abbatum suorum plus quam quadraginta ingentia volumina in membranis scripsit, quorum pleraque ab Aventino pag. 222. seq. enumerantur. Inter cæteros libros descripsit quoque Historiam Ecclesiasticam, ad quam depinxit septem artes liberales, & ad Astronomiam quidem Ptolemæum, contemplantem astra & stellas per tubum opticum quatuor ductus habentem. Vide Johannis Mabillonii iter Germanicum pag. 54. editionis a me curatæ Hamburgi 1710. 8. & de simili imagine in Codice Petri Comestoris sæculo XIII. exarati memorias Trevoltinas Anni 1723. pag. 402. Illud unum restat inquirendum constetne idoneo aliquo argumento vel testimonio, num tubi vitris lenticularibus instructi, an dioptræ vitris vacuæ in imaginibus illis signentur, ut jam notare me memini IV. 14. Bibliothecæ Græcæ pag. 466.

Conradus Soltau, infra, *Conradus Verdensis*.

Conradus Summenhart, Theologus Tubingensis, & An. 1483. 1497. Rector, & Academiæ illius An. 1477. condendæ auctor optimo Principi Eberhardo Barbato, cognomine Probo: in Schutterano Cœnobio defunctus Anno 1501. Ejus scripta a Gesnero & aliis laudata hæc sunt: *De XII. abusibus Monasticis* Oratio ad Patres Benedictinos in Capitu-

(*a*) Vide Vossium pag. 456. & 458.

tulo Hirſaugienſi, Tubingæ 1498. 4. Tractatus bipartitus, *quod Deus homo fieri voluerit, quodque Meſſias in Lege & Prophetis promiſſus non ſolum homo, ſed & Deus eſſe debuerit*, quinquaginta amplius Sacræ Scripturæ Hebræorumque teſtimoniis & rationibus confirmatus. ibid. 1494. 4. *De contractibus* licitis atque illicitis pro foro Conſcientiæ & Theologico, ſeptipartitum opus. Haganoæ 1515. Venetiis 1580. fol. *In ſententias Petri Lombardi Concluſiones. In univerſam Ariſtotelis Phyſicam*, de Phyſico auditu, de Cœlo, de generatione & corruptione, de meteoris & de anima, occaſione ſumta ex ſumma Alberti Magni. Baſileæ 1517. fol. * ſcripſit præterea *tractatum bipartitum de decimis defenſivum* (male Simlerus ſcribit *defenſivis*) *opinionis Theologorum adverſus communiter canoniſtas de quota decimarum, ſi debita ſit jure divino vel humano, in Univerſitate Tubingenſi lectus, ſolemniterque an.* 1497. *diſputatus*. Fol. Hagenoæ 1497.

Conradus Teuto, ſupra, *Dominicanus*.

Conradus Thuricenſis, ſive *Tigurinus*, ſupra, *a Mure*.

Conradus Tremonius, Carmelita circa Annum 1419. ſcriptor Catalogi de Viris illuſtribus ſui Ordinis, laudatus Trithemio, Sixto Senenſi, aliiſque.

Conradus S. Udalrici, a quo univerſalem Hiſtoriam Voſſius ait deductam uſque ad Annum 1334. eſt, de quo infra, *Conradas Welling*.

Conradus Vercerius Lucemburgenſis, Maximiliani I. Imperatoris a ſecretis, cujus libellus *de rebus geſtis Henrici VII.* Imperatoris, extincti (*a*) A. 1313. 14. Auguſt. Poſt editionem Haganoenſem & Hervagianam A. 1532. immo 1531. exſtat in Tomo ſecundo Hiſtoriæ Orientalis vulgatæ a Reinero Reineccio, Helmſtadii 1585. 4. & in Urſtiſii ſcriptoribus, Baſileæ 1584. & Francof. 1670. fol. Tom. II. pag. 63. 73. una cum Henrici VII. Epiſtola ad Johannem de Elnbogen, Cœnobii Waldſaſſenſis in Nariſcis Abbatem Ciſtercienſem. Ejuſdem Conradi Hiſtoria *de duabus ſeditionibus Siciliæ* ſub Imperio Caroli V. Imperatoris & Regis Hiſpaniæ A. 1517. Haganoæ 1531. 4. Baſileæ 1532. & in theſauro ſcriptorum & antiquitatum Siciliæ Burmanniano parte V. Lugd. Bat. 1722. fol.

Conradus Soltovv, Luneburgenſis, Epiſcopus *Verdenſis* defunctus A. 1407. apud Albertum Crantzium XI. 3. metropoleos, ut homo ventri & gulæ deditus infamatur, *quam infamiam*, inquit, *illatam profeſſioni, merito ingemiſcunt boni Theologi, quibus aliud ſtudium eſſe ſolet & debet, quam ut ventri ſerviant*. Hujus Conradi *Poſtilla ſuper Evangelia per totum annum*, MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis. Vide B. Staphorſtii Hiſtoriam Eccleſiæ Hamburg. Tom. III. pag. 380.

Conradus Epiſcopus *Ultrajectinus* (*b*) ab Anno 1075. ad 1098. & Comes Oſt-Friſiæ apud Henricum IV. Imperatorem gratioſus, habuit Anno 1085. *Orationem ad Principes Imperii* in Conventu Gerſtungenſi pro Henrico IV. quam ex Aventino exhibet Goldaſtus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 48. Eidem a nonnullis tribuuntur *libri tres de unitate Eccleſiæ conſervanda*, ſive *Apologia pro Henrico IV. contra Hildebrandi*, ſive *Gregorii VII.* Epiſtolam ad Hermannum, Metenſem Epiſcopum, quam *Bruno*, (de quo ſupra) hiſtoriæ ſuæ inſeruit, & adverſus Epiſtolas Stephani

(*a*) Mortem Henrici, Vecerius narrat his verbis, *Varia de genere mortis opinio. Nonnulli venenum malum niveo libello inditum aſſerunt, quod per ineffabilia myſteria commutatum quotannis moriturique libamus. Monachos Prædicatoris Ordinis, quibus ille miniſtris utebatur in ſacrificiis, horrendi facinoris extitiſſe auctores, eamque rem* Beneventus Imolenſis, *ſeculi ejus, in litteras retulit. Fuiſſe tamen poſtea ex ea familia*, Carthuſienſis in Faſciculo *tradit, qui re delata ad Pontificem Maximum, decretum cauſa cognita impetrarint, quo innoxius ejus veneficii Ordo univerſus pronunciatus fuerit*. De Benevenuti hujus libro Auguſtali ſupra. Per *Carthuſienſem* intellige VVernerum Roleſinkium, notum faſciculi temporum ſcriptorem.

(*b*) Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 828. ſeq.

ni. *Herrandi* & *Monachi* cujusdam *Hirsaugiensis* . Ab aliis autem *Venerico* Vercellensi adscribitur , ab aliis rectius , ut videtur *Waltramo* Episcopo Numbergensi , de quibus suo loco . Hanc apologiam primus ex Bibliotheca Fuldensi vulgavit Ulricus Huttenus, in ædibus Johannis Schæferi, Moguntiæ 1520. 4. inde Simon Schardius Basileæ 1566. fol. Goldastus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 53. Hanov. 1611. 4. & Freherus Tomo I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 153. (editionis novæ pag. 244.) Vide sis etiam Matthiam Flacium in Catalogo testium veritatis, Burchardum Gotthelf Struvium in Bibliotheca antiqua An. 1705. pag. 59. & ad Freherum Tomo I. pag. 234. seq. Jacobum Buckardum in vita Hutteni Tomo II. pag. 28. seq. ubi Epistolam ejus ad Eobanum Hessum de hac apologia , dignam lectu exhibet.

Conradus Abbas *Urspergensis* , supra , *de Lichtenau* .

Conradus Welling , Monachus Augustanus S. Afræ Ordinis Benedictini , qui cum fratre *Ulrico Welingio* , Monacho S. Udalrici , composuit *Continuationem Annalium Henrici Steronis* ab Anno 1301. ad 1334. Edidit Freherus Tomo I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 581. 596. editionis novæ . Plura infra in *Henrico Sterone* . De Wellingiano hoc labore tribus locis agit Vossius , pag. 512. ubi *Conradum S. Udalrici* vocat & p. 502. 571.

Conradi Wengeri , Canonici Brixinensis , Commentarium *de bello inter Venetos & Sigismundum* , Archiducem Austriæ , Anno 1487. sq. gesto exhibet Freherus Tom. II. Germ. pag. 449. 458. editionis novæ Struvianæ , secutus editionem Basileensem 1544. 8. cum Coriolani Cepionis Dalmatæ libris III. de gestis Ducis Veneti , Petri Mocenici .

Conradus Cocus *de Wimpina* , sive ex Fagis (Buchonia , sive Buchovia) Wimpinensis , oppido Odenvvaldensi , diœcesis Herbipolensis , Canonicus Ecclesiarum Cathedralium Brandenburgensis & Havelbergensis , Professor Academiæ Lipsiensis , unde ad erigendam novam Academiam Francofurti ad Oderam , & ad Theologiam ibi docendam accitus An. 1506. Rector ejus primus exstitit , obiitque An. 1531. Fuit inter præcipuos D. Lutheri adversarios , & fortasse etiam architectus Thesium Tetzelianarum : etiam inter eos, qui contra Articulos Torgenses & Augustanam Confessionem in Comitiis Augustanis scripserunt . Vitam ejus præter auctorem Centuriæ scriptorum a Madero editæ num. 75. Seckendorfium , Lœscherum , Bælium , & in memorandis Francofurtanis pag. 70. & in elogiis Professorum Francofurtensium Johannem Christophorum Becmannum , singulari libello tradidit V. C. Christianus Gotthold Wilisch , eamque præmisit Carmini Wimpinæ versuum 1881. ex edit. Lipsiens. 1497. *de Alberti Animosi* , *Saxonum Ducis* , *expeditionibus bellicis* , quod in tres libellos digestum legit auctor Centuriæ , atque incipit : *Saxonicos revocare duces conabor avitos* . (*a*) Altenburgi 1725. 8. Ex eodem catalogum scriptorum Wimpinæ hoc loco excerpere , operæ pretium duxi , sed paullo alio digestum ordine .

1. *Farrago Miscellaneorum* , collecta a *Johanne Romberch a Kyrspe* , Dominicano Coloniensi , Coloniæ 1531. fol. in quibus liber de ortu , (*b*) progressu & fructu S. Theologiæ . Palillogia de fastigio Theologico libri III. De nobilitate Christi , libri totidem : De laudibus Christi , Panegyricus quintuplex , de sublimitate ejus , de admirabilitate , bonitate , clementia , & amabilitate . De signis & insomniis , eorumque interpretationibus libri III. De sex sophorum erramentis eorumque confutationibus libri III. Oratio in primitiis Alberti , Archiepiscopi Magdeburgensis , Marchionis Brandenb. habita Berlinii in æde D. Mariæ A. 1513. Alia in electione Rectoris Academiæ Lipsiensis . In statutorum

(*a*) Pavillon *der Musen* pag. 241. seq.

(*b*) *Sammlung von Alten und Neüen* An.1732.p.18.

rum lectione, Orationes II. Alia in commendationem S. Theologiæ: & A. 1503. Lipsiæ in æde S. Thomæ habita in gratiam Cardinalis Melchioris. Universitatis studii Francofurtani ad Oderam invulgatio A. 1506. 26. Febr. Ad Francofurdianam Academiam die Pentecostes A. 1514. Ad eandem, Cotbusiam translatam ob inclementiorem aerem & pestiferum. Ad clerum in Studio Francofurdiano An. 1529. Ad Academiam Francofurdianam in assumtione B. Virginis: In Carthusianos Francof. Ad Academiam Francofurdianam in Paschate. Pro auspiciis Disputationis Quodlibeticæ An. 1510.

2. *Errologium*, sive Tractatus de erroribus Philosophorum in Fide Christiana, Aristotelis, Commentatoris Avicennæ & Alkindi, cum confutationibus eorundem. Lipsiæ 1493. 4.

3. *Sectarum*, *errorum*, *hallucinationum* & schismatum ab origine ferme Christianæ Ecclesiæ ad Wimpinæ tempora concisioris anacephalæoseos, una cum aliquantis Pigardicarum, Wigleficarum & Lutheranarum hæresium confutationibus, librorum partes tres. Francofurti ad Oderam 1528. fol. Apologiæ quinque pro Theologia *contra Martinum Pollichium Mellerstadium*. (a) Cribratio contra ejusdem tergiversationes & adversus Mellerstadianas offensiones responsio Apologetica.

4. *Super IV. libros Sententiarum* epitome variarum opinionum, cujus liber primus excusus Lipsiæ.

5. *Explanatio initii Evangelii secundum Joannem*, & *Symboli Athanasiani*.

6. *De Fato*, *de Providentia*, *de Prædestinatione*, & *de bona fortuna* libri XII. De singularibus argumentis libri tres.

7. *Eucharistiæ memorabilia*. *Glaubens Spiegel* 1666. 12.

8. De *S. Annæ* trinubio & trium filiarum ejus asservatione libri III.

9. Opus *Quodlibeticæ disputationis*.

10. *De hypocrisi*, *superstitione & divinatione*, in quo opere deprehensus est Joannis Pici vestigiis insistere.

11. De eo *an animati Cœli possint dici*, & *de animarum Cœli nobilitate*.

12. *Editio proprietatum Logicalium* libri quatuor.

13. *Præcepta coagmentandi Rhetorice Orationes*.

14. *Orationes* duæ An. 1503. in exceptionem Legati Cardinalis Gurzensis: alia habita in Aula Doctorali Studii Lipzensis pro receptis insignibus a Legato. Congratulatoria pro Cardinale Brixiensi. Invocatoria in missa Quodlibeti Lipsensis, An. 1497.

15. *De Universitate & Civitate Lipsensi*, Carminum libri duo.

Consentius Grammaticus Constantinopolitanus, de cujus libello *de duabus Orationis partibus* Nomine & Verbo dixi in Bibliotheca Latina IV. 7. Alius ut videtur *Consentius*, ad quem Sidonii lib. VIII. Epistola 4. Certe alius *Q. Consentius*, quem laudat Svetonius in Terentii vita.

Constantis Sacerdotis Sermonem *de passione & gloria B. Emmerammi* Martyris edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum parte 2. pag. 24. 26. De B. Emmerammo hoc dictum supra in *Arnoldo* p. 360. & 351. in *Aribone*.

Constantinus Papa ab Anno Christi 708. Mart. 4. ad 715. Mart. 18. Ejus brevis *Epistola ad Brithvvaldum*, Archiepiscopum Cantuariensem, de visione Egvini Episcopi Wigorniensis pro suadendo imaginum cultu, & de Concilio habendo, instituendoque Cœnobio exstat apud Speelmannum Tomo I. Conciliorum Britanniæ pag. 213. Labbeum Tomo VI. Conciliorum pag. 1397. Harduinum Tomo III. pag. 1827. Alia *ad Edaldum*, Archiepiscopum Viennensem, quam Ludovicus Jacobus pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ jam notavit legi in Bibliotheca Floriacensi, & in Antiquitatibus Viennensibus Johannis Lievræi. De eo num *Canones Trullanos* confirmaverit hic Constantinus, vide sis Pagium ad Annum Christi 710. num. 2. Ad hunc,

(a) Vide D. Val. Ernesti Lœscheri Acta Reformat. Tom. I. pag. 87. seq.

hunc, Johannis Constantinopolitani Epistola Apologetica apud Labbeum Tomo VI. pag. 1410. Harduinum Tomo III. pag. 1838.

Constantinus, Anti-Papa ab Anno 767. 5. Julii, cujus *duæ Epistolæ* ad Pipinum, in Codice Carolino 98. & 99. de quo supra. Vide eundem Pagium ad Annum 747. num. 3. seq.

Constantinus, *Afer*, vide mox, *Cassinensis*.

Constantinus Cæsareensis, cujus historiam Romanam ex Latino Græce vertit Georgius Zegabenus. Vide Allatium de Georgiis pag. 350. (Tom. X. Bibliothecæ Græcæ pag. 679.)

Constantinus Carthusianus, infra, *Peregrinus*.

Constantinus Afer ex Carthagine, Monachus ab Anno 1086. *Cassinensis*, Antonino Florentino Tom. III. summæ histor. pag. 583. *Constantinus Philosophus*, Petro Diacono cap. 23. de viris illustribus Cassinensibus, *Philosophicis studiis plenissime eruditus Orientis & Occidentis Magister, novusque effulgens Hippocrates*. Vide & Leonem Ostiensem III. 34. Plura Medici & Philosophi argumenti ipse scripsit, alia ex Græco, Hebraico, Arabico Latine vertit, quæ retuli in Bibliotheca Græca VI. 9. Tom. XIII. pag. 123. seq. Opera junctim edita Basileæ 1536. fol. 2. Voll. recenset Gesnerus.

Constantinus, sive potius *Constantius*, (*a*) Presbyter *Lugdunensis*, circa Annum 480. cui Sidonius Apollinaris Epistolas suas desecandas limandasque commisit, scriptor *Vitæ S. Germani*, Autissiodorensis Episcopi A. 448. defuncti, ad Patientem (*b*) Lugdunensem & Censorium Autissiodorensem Episcopos, libris II. qui exstant apud Surium & in Actis Sanctorum 31. Julii. Vide Tillemontii memorias Eccles. Tom. XV. pag. 6. seq. & Dominicum de Colonia in historia litteraria Lugdunensi Tom. I. parte 2. pag. 184. seqq. De eodem S. Germano infra, *Ericus*.

Constantinus Peregrinus Carthusiensis, auctor *speculi* aurei *animæ* peccatricis de cognitione sui, post vetustam editionem excusi Antvverp. 1635. 8. Fratris Peregrini in regionem Divinæ paginæ peregre proficentis sermones de tempore & Sanctis per circulum anni, A. 1493. 4. Vide Tobiæ Eckarti Catalogum MSS. Bibliothecæ Quedlimburgensis p. 43.

Constantius ex eremitis Hieronymianis Petri de Pisis, Ordinis Prædicator. A. 1460. in Monasterio S. Raphaelis Venetiis, scripsit de martyrio *Antonii de Ripolis*. * Qui sane Religiosorum ordo plane diversus est ab ordine Prædicatorum; quare emendandus est hic Fabricius, qui hunc scriptorem Dominicanis accenset. Porro Constans iste ex insula sive Cypro, sive Capri (variant enim MSS. Codd.) natus est. Historiam ejus de martyrio Antonii Ripolani produxerunt Bollandiani socii ad diem 29. Augusti. Erat Antonius Tripolanus Ripoli in Pedemontio natus ex ordine Prædicatorum sacerdos, qui a piratis captus Tunetum translatus fuit, ubi martyr occubuit.

Constantius de Fabriano Picenus Ord. Præd. defunctus Asculi An. 1481. scriptor *Vitæ* Magistri sui *Conradi Brixiensis* aliorumque ejusdem Ordinis & *sermonum* de tempore & de Sanctis. Diversus ab hoc *Constantinus de Asculo*, Dominicanus & ipse circa Annum 1348. cujus *quæstiones* memorant Philosophicas, Theologicas, Canonicas.

Constantii liber *de naturis liquidorum*, cuncta includens accidentia & effectus aquæ, vini, olei, nivis, roris, pluviæ, pruinæ, fontium, maris, fluvii, stagni & cujuslibet liquoris. Hunc suo tempore Cadurci repertum testatur auctor Lu-

(*a*) Constantium Episcopum vocant Isidori Codices cap. 4. de S. E. ubi fortasse legendum *Constantius Episcopi Germani vitam contexuit*, non *Constantius Episcopus*.

(*b*) Vide Sandium ad Vossium pag. 12. seq. & de Censorio sive Censurio Jacobum Basnage ad Canisium Tom. I. p. 404.

Luminis animæ in præfatione. *Hæc Gesnerus in Appendice ad suam Bibliothecam, edita Tiguri* 1555. *fol.* Lumen animæ editum An. 1477. vide supra.

Constantius Lugdunensis Presbyter, de quo paullo ante in *Constantino*. Idem fortasse scriptor Vitæ *S. Justi*, Episcopi Lugdunensis, (*a*) qui interfuit Concilio Valentino A. C. 374. Vita illa obvia apud Surium 2. Sept.

Constantius Sophista, Monachus Luxoviensis, in cujus obitum extat planctus rhythmicus *Gudini* cujusdam, tempore Roberti Regis Francorum circa An. 1000. vulgatus est a Mabillonio Tomo III. Analect. pag. 537. (novæ edit. in fol. pag. 217.) In hoc inter alia:

Nunquam vidi, nec videbo tam pium Philosophum,
Qui cibus discipulorum existens post Dominum.

& versibus quibusdam interjectis:

Lacrymentur ergo mecum Codices eximii,
Quos descripsit pulchra manus inclyti Constantii,
Se plangentes negligendos doctore non simili.

& post alia:

Quis est homo & non homo differit jucundius,
Clarior quis erit rhetor caris sub sermonibus?
Matheseos in doctrina quis valebit melius? &c.

Constantinus Medices, *Urbevetanus* in Thuscia ab Anno 1204. Episcopus, Ordinis Prædicatorum ante Annum 1247. post *Jordanum* scripsit *Legendam*, sive *Vitam S. Dominici*, cujus partem Vincentius Bellovacensis libro XXX. speculi Hist. cap. 110. seqq. inseruit, secutusque est *Humbertus*, sed integram notisque illustratam edidit Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 25. 37. Idem Quetifus pag. 154. notat ab eodem Constantino etiam compositum *Officium Ecclesiasticum*, *dicendum die festo B. Dominici*, nec non *acta legationis in Græciam* ad Theodorum Imperatorem pro concilianda utraque Ecclesia, de qua legatione videndus Odoricus Raynaldus ad A. 1256. num. 48.

Ignetus Contardus Mercator Januensis, cujus *Disputatio in Majorica Insula A.* 1186. *habita cum Judæis*, MSta Venetiis, Patavii & Lugduni Batavorum, ut jam notavit Oudinus Tomo II. pag. 1594. In Vaticana Bibliotheca quoque teste Carolo Josepho Imbonato pag. 81. Bibliothecæ Latino-Hebraicæ. Sed lucem etiam vidit in Francisci Carbonis Veneti flagello Hebræorum, Venetiis 1672. 12.

Ambrosius Contarenus, Venetus, de cujus itinere Persico supra p. 84. & quæ ad Vossium notata in Diario Eruditorum Italiæ Tomo XIII. pag. 412. sq. Idem iter Gallice quoque nuper prodiit in sylloge Petri van der Aa, (*b*) Lugduni Batavorum 1729. 4. Alii Contareni scriptis celebres mihi innotuere *Aloysius*, *Camillus*, *Carolus*, *Caspar*, *Franciscus*, *Hieronymus*, *Johannes Baptista*, *Johannes Petrus*, *Julius*, *Ludovicus* idem cum Aloysio, *Nicolaus*, *Paulus*, *Simon*, *Thomas*, & *Vincentius*. De singulis licet sint plerique juniores, ut invicem distinguantur, dicere tribus verbis hoc loco mihi liceat.

Aloysius, sive *Ludovicus* patrui sui Casparis opera junctim edidit & Alexandro Farnesio dedicavit An. 1571. De Aloysii ipsius scriptis Hieronymus Ghilinus Tomo I. Theatri pag. 157. & Nicolaus Comnenus Papadopoli Tomo II. Gymnasii Patavini pag. 303. seq. In his rerum variarum amœnus hortus, & de antiquitate Romæ & de origine ac nobilitate Neapoleos.

De *Camillo*, qui A. 1722. Venetiis est defunctus, ejusque Annalibus & aliis scriptis historicis & carminibus Italice editis, idem Diarium Tom. XXXV. pag. 386. seq.

Caroli Contareni, Ducis Veneti, vita

(*a*) Vide Tillemontium Tomo VIII. Memoriarum pag. 546. & Dominicum de Colonia pag. 126.

(*b*) *Recueil de divers voyages curieux*. Journal lit. T. XIV. pag. 83.

ta prodiit Venetiis 1662. 4. Italice.

De *Caspare Contareno* Cardinali, qui Ann. 1542. Bononiæ diem obiit supremum, Johannes Casa in ejus vita, præmissa operibus Contareni junctim editis Parisiis 1571. Venetiis 1589. fol. illustris Seckendorfius libro tertio historiæ Lutheranismi, Andreas du Saussay continuatione Bellarmini de S. E. pag. 13. seq. Nicolaus Comnenus Papadopoli Tomo II. Gymnasii Patavini pag. 47. & Nisseronus Tomo XXII. memoriarum pag. 331. In operibus a fratris filio Aloysio Contareno editis continentur: *De Elementis libri V. Primæ Philosophiæ* ad Paulum Justinianum eremitam Camaldulensem *libri VII.* pag. 93. *De immortalitate animæ* adversus Pomponatium, cujus auditor per aliquod tempus fuerat, *libri II.* pag. 179. *Non dari quartam figuram syllogismorum secundum opinionem Galeni*, ad Oddum de Oddis p. 233. *De Homocentricis* ad Hieronymum Fracastorium pag. 238. *De ratione anni* ad Joannem Genesium Sepulvedam pag. 253. *De Magistratibus & Republica Venetorum* (*a*) *libri V.* pag. 261. *De Sacramentis Christianæ Legis & Catholicæ Ecclesiæ libri IV.* pag. 329. *De Officio Episcopi libri II.* pag. 401. *Scholia in Epistolas Pauli* ad Romanos pag. 435. in I. & II. ad Corinthios pag. 448. 464. ad Galatas pag. 475. ad Ephesios p. 482. ad Philippenses p. 492. ad Colossenses pag. 497. in utramque ad Thessalonicenses p. 503. 505. & utramque ad Timotheum pag. 507. 511. ad Titum pag. 513. & ad Hebræos pag. 515. *Catechesis*, sive Christiana instructio pag. 533. *Conciliorum magis illustrium summa* ad Paulum III. Pontificem Maximum p. 546. *Contra Articulos*, sive *Quæstiones Lutheri* pag. 564. *De potestate Pontificis*, quod Divinitus sit tradita, ad Nicolaum Teupolum pag. 581. *De Justificatione* pag. 588. *De libero arbitrio* pag. 597. *De Prædestinatione* pag. 604. *In Psalmum CXXII. Ad Te levavi oculos meos* p. 623. 627.

De *Francisco Contareno*, *Nicolai* filio, Balthasar Bonifacius in elogiis Contarenis ad Dominicum Molinum 1623. 8. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 332. Hujus præcipuum opus *de rebus* quibus ipse interfuit fortiter gestis *in Hetruria* A. 1453. a Rege Neapolitano Alphonso, a Venetis & Senensibus *libri III.* adversus Florentinos & Ildibrandinum Ursinum Comitem Petilianensem, inde ubi desiit Barthol. Facius in commentariis de rebus gestis ejusdem Alphonsi. *Eademque est caussa*, inquit Vossius pag. 582. *cur Johannes Michael Brutus, cum prius Facii illud Volumen edidisset, postea etiam egregium hoc Contareni opus publici juris fecerit*, editum Lugd. 1562. 4. Venet. 1623. 4. & novissime in Thesauro Italiæ Burmanniano Tomo VIII. parte 2.

Georgium Contarenum præclaris ingenii monumentis, æternitatis laudem consecutum esse scribit Tomasinus in elogiis posterioribus pag. 278. Quoniam autem purpuratis cum principibus adscribit, puto eum loqui de Caspare.

Hieronymus Contarenus præter totius Orbis descriptionem Venetiis 1605. 4. publici juris fecit Opus quod vocatur aureum in Thomam Aquinatem de Ente & Essentia. ibid. 1606. 8.

Joannem Baptistam Contarenum, Patricium Venetum, laudat Physicorum addictum perscrutationi Johannes Imperialis in Museo pag. 205. Ejus de Deo & quæ ex Deo effluxere libri III. prodierunt Venetiis 1594. 4. quæstiones Peripateticæ de rebus naturalibus ad mentem Aristotelis examinatæ. ibid. 1617.

Johannes Petrus Contarenus de Bello Turcico Selini contra Venetos scripsit Italice, qui liber Latine versus a Nicolao Stupano prodiit Basileæ 1573. 4.

Julius Contarenus, Episcopus Bellunensis Concilio Tridentino sub Pio II. interfuit, & cuncta fidei & *Jesu Christi* meritis, nihil operibus nostris adscribens, indignationem multorum subiit

(*a*) Vide Conspectum Thesauri Eruditorum Italiæ pag. 93. seq.

memoriamque recentavit veterum accuſationum quas patruus ejus Caſpar Contarenus ſubierat, quod eadem ſentire ſe non diſſimulaſſet. Vide Seckendorfii hiſtoriam Lutheraniſmi Tom. III. p. 602.

Ludovicus (Luigi) idem cum *Aloyſio Contareno*, de quo ſupra.

Nicolaus Contarenus, poſtea Dux Venetus, florenti ætate ſex libros *de rerum perfectione* compoſuit, qui excuſi ſunt Venetiis 1576. Lugduni 1588. 8. De hiſtoria ejus Veneta ab Anno 1598. ad 1628. quam Italice ſcripſit, nec edidit, vide Nicolaum Comnenum Papadopoli de Gymnaſio Patavino Tom. II. pag. 126. Libellus de modo electionis Ducis Veneti prodiit Italice Romæ 1630. 4. Obiit Nicolaus An. 1631. ætatis 75.

Paulus Contarenus in eloquentia Paulo Manutio uſus eſt præceptore, quem vide ſis lib. I. Epiſt. XI.

Petrus Maria Contarenus ſcriptor Compendii Politici, & artis militaris, quæ utraque prodiere Italice Venetiis 1601. & 1602. utraque obvia in Bibliotheca Bodlejana.

Simon Contarenus, Procurator S. Marci, defunctus Anno 1633. cujus aliquot volumina commentariorum de legationibus ab ipſo cum laude obitis apud Venetos ſervari notat Jacobus Philippus Thomaſinus in elogiis poſterioribus Anno 1644. editis pag. 282.

Thomas Contarenus, quem de humana tranquillitate ſcripſiſſe, libro Venetiis A. 1572. edito, ex Kœnigio didici.

Vincentius Contarenus Mureto in eloquentia Magiſtro uſus, humaniores litteras docuit Patavii, & rebus humanis valedixit A. 1617. de quo Thomaſinus in elogiis poſterioribus pag. 179. Martinus Hanckius libro 2. de Romanarum rerum ſcriptoribus cap. 42. pag. 171. ſeq. & Nicolaus Comnenus Papadopoli in Hiſtoria Gymnaſii Patavini pag. 348. Hic eſt, qui præter *variarum lectionum librum*, Venetiis 1606. 4. editum vulgavit eruditos *de re frumentaria* & *de militari Romanorum ſtipendio*, commentarios, in quibus Lipſium non raro ſupplet & emendat. ibidem 1609. 4. & in Theſauri Græviani Tomo VIII. & X. *Virgilii laudatio* A. 1593. MS. Patavii teſte Thomaſino pag. 77.

Robertus Conton, infra, *Couton*.

Coperius Magiſter, ſcriptor *rerum Vicentinarum* non ex alio notus mihi quam ex Cangio. * Muratorio teſte in præfatione ad Fragmenta hiſtoriæ Vicentinæ Conforti Pulicis Rer. Ital. Script. tom. XIII. pag. 1235. illi omnes, quibus Coperii hujus nomen innotuit, debent id Joanni Baptiſtæ Pajarino, qui hiſtoriam Vicentinam ſcribebat vernacule ſæculo XV. Ille enim profeciſſe ſe fatetur ex *Magiſtro Coperio antiquiſſimo rerum Vicentinarum ſcriptore*.

Copingerus, infra, *Gvilelmus Copingerus*.

Annales *Corbejæ* Saxonicæ antiqui ab Anno 815. uſque ad 1471. poſt primos auctores interpolati & ad illud tempus continuati ab *Antonio Snakenburgio* Monacho Corbejenſi & deinde Hersfeldenſi defuncto An. 1476. Vide illuſtris Leibnitzii prolegomena ad Tomum ſecundum ſcriptorum Brunſvicenſium num. XXV. Primus Annales illos vulgavit Chriſtianus Franciſcus Paulini in rerum & antiquitatum Germanicarum ſyntagmate, Francof. 1698. 4. & poſt eum laudatus Leibnitius Tom. II. pag. 296. 319.

Aliud *Chronicon breve Corbejenſe* ab An. 822. ſive enumerationem Abbatum fratrumque uſque ad Wickboldum Abbatem, qui An. 1147. expeditioni contra Slavos, Obotritos & Luticios interfuit, editum cum notis ab Henrico Meibomio Tom. I. pag. 753. 755. ſubjunctis notis pag. 758. ſq. & Litania veteri Corbejenſi pag. 762.

Petrus de Corbolio, ex Canonico Pariſienſi Cameracenſis Epiſcopus & deinde ab Anno 1200. ad 1222. Archiepiſcopus Senonenſis. Præter *Summam Quæſtionum Theologicarum*, quam MS. evolvit Launojus, ſcripſit *Commentarium in Pſal-*

Psalmos. Vide quæ Oudinus Tomo III. pag. 33. seq. ex Sammarthanis Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 635. & Bulæo Tom. IV. & V. hist. Academiæ Parisiensis pag. 106. Ex Henrici Gandavensis cap. 33. de Scriptoribus Eccles. adde eundem Corboliensem etiam *totum Apostolum exposuisse subtiliter & copiose, appositis SS. Patrum sententiis, locis singulis convenientibus*.

Ælius Junius (*a*) *Cordus*, qui Maximinorum & Gordianorum temporibus, singulari homo ingenio non nisi obscuriorum Imperatorum vitas tradere & in his minuta ac frivola ad fabellam usque persequi & voluptates domesticas intimasque res duxit operæ pretium. Vide quæ pag. 179. seq. Vossius ex Julii Capitolini Maximinis cap. 4. 6. 12. Maximino juniore cap. 1. 2. 3. 5. Gordianis cap. 2. 12. 14. 17. 19. 21. 22. 26. 31. 33. Maximino & Balbino cap. 4. 12. Recentiore memoria celebratur *Euricius Cordus* Simesusius, Hessus, Poeta & Medicus excellens, defunctus Bremæ 1526. Vita ejus ab Henrico Meibomio præmissa ejus *poematibus* editis Helmst. 1614. 8. in quibus *Nicandri* theriaca & alexipharmaca latino reddita carmine. Videndi etiam de eodem Melchior Adamus in Medicorum vitis, Joachimus Camerarius in vita Eobani Hessi, Henricus Pantaleon Tomo II. prosopographiæ pag. 163. Jacobus Gaddius Tomo I. de scriptoribus non Ecclesiasticis, Petrus Lotichius in Bibliotheca poetica parte 3. pag. 41. & Philippus Julius Rehtmayerus hist. Ecclesiast. Brunsvic. Tom. III. pag. 34. seq. ubi etiam de ejus *Anti-Lutheromastige* & *parænetico pro agnoscenda Vera Religione* ad Carolum V. Imperatorem. De *Botanologico* ejus, *judicio de herbis*, *de sudore Anglico*, & conclusionibus *de abusu uroscopiæ* adeundi Bibliothecæ Medicæ scriptores, & Josephus Pitton Tournefort isagoge in rem herbariam, præmissa institutionibus rei herbariæ præclari ejus viri. Filius Eurycii *Valerius Cordus* præcocibus annumerandus eruditis, qui herbarum vires adolescens senibus traditur exposuisse, defunctus Romæ An. 1544. ætatis 28. Ejus effigies & elogium in iconibus Joannis Sambuci num. 51. Vita apud Melchiorem Adamum in Medicis pag. 19. De *notis* ejus *in Dioscoridem*, *Dispensatorio*, scriptisque aliis, videndus Joannes Jacobus Mangetus in Bibliotheca Medica Tom. I. pag. 116.

Ambrosius Coriolanus, rectius *Coranus* ex Cora oppido Volscorum, Magister Generalis eremitarum S. Augustini ab Anno 1478. ad 1485. Scripsit *Commentarium super regulam S. P. Augustini*. *Commendationem ejusdem Regulæ*. *De vita & laudibus S. ejusdem Patris*, *ac Orationes tres in ipsius encomium*. *Defensorium Ordinis*, *seu Apologiam contra Eusebium Tarvisinum & Eusebium Mediolanensem*, *Congregationis Frisionariæ Canonicos*. *Chronica Ordinis*, *ubi de Viris illustribus sanctitate & doctrina*, *ac de Generalibus*, *nec non de privilegiis*. Junctim edita Romæ 1481. & Argentinæ 1490. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. p. 378. seq. & ex illo emenda Vossium aliosque qui Dominicanis adscribunt, quorumque errorem etiam notavit Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 907. *Vita Christinæ Spoletanæ & de laudibus Urbis Romæ* lucubratio perinde ut alia supra memorata adhuc inedita delitescunt.

Coriolanus Cepio, sive *Cippicus*, de quo supra, *Cepio*. Vide sis etiam Hallervordi spicilegium de Historicis Latinis pag. 699.

Corippus, infra, *Crescentius*.

Petrus Corisinus, infra, de *Corsinis*.

Bernardinus Corius Marci Filius, Patricius Mediolanensis, a Vossio Latinis Historicis accensetur, licet noverat Italice ab eo scriptam *Historiam Mediolanensem*, quæ in Anno 1499. desinit, & absoluta ab auctore propriisque sumtibus

(*a*) De *Cremutio* Cordo Annalium scriptore dictum ad Dionis pag. 619. & in Bibliotheca Latina. De Cordo Poeta vitioso, ad Juvenal. Sat. 1. vers. 2.

bus edita eſt Mediolani A. 1503. quadrageſimo ætatis : recuſa deinde Johanne Maria Bonello curante Venetiis 1554. & nimium libertatis ſibi permittente in alterandis truncandiſque variis locis Porcacchio 1565. atque inde Patavii 1646. Vide iterum Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 385. ſqq. Hiſtoriæ ſive Annalibus Mediolanenſ. ſubjiciuntur *Vitæ Imperatorum* a Julio Cæſare uſque ad Fridericum Barbaroſſam Henrici VI. Parentem . Vitas autem quas idem Corius promiſit Poetarum , fœminarum illuſtrium , Philoſophorumque Græcorum & Latinorum nunquam in lucem datas ab eo accepimus . Corio Mediolanum non minus debere quam Livio Romam , ſcripſit in peplo Italiæ lib. 1. cap. 49. Joannes Matthæus Toſcanus . Atque ut recte Jovius in elogiis monuit , non debet ſtylus impolitior auctoritati hiſtoriæ ejus detrahere , quam fides & rerum alibi non obviarum (*a*) copia commendat . De Johannis Pauli Mazzuchelli diſſertatione apologetica pro Mediolanenſi hoc Hiſtorico contra Hieronymum Vidam , quam ſub nomine Juſti Vicecomitis edidit Bergomi 1712. 8. vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 294. & Acta Eruditorum Anno 1712. pag. 502. * Optime hæc omnia Fabricius, ſed extra ſuum locum . Nam Mediolanenſis hiſtoria Bernardini Corii latini nihil habet præter titulum . Ita pariter vitæ Imperatorum nonniſi Italice ſcriptæ ſunt a Corio . Quare ſcriptor iſte a latinis ſcriptoribus plane alienus eſt .

Adamus de Corladon Canonicus B. Mariæ Laudunenſis & Decanus circa A. 1200. ſcripſit *Ordinarium Eccleſiæ* , ſive *Ordinem Divini Officii in Eccleſia Laudunenſi :* editum ab Antonio Belloto , Laudunenſi Decano cum ampla additionum farragine Pariſiis 1662. fol. 2. Voluminibus . Ejuſdem Corladonis *variæ quæſtionum in ſacram Scripturam ſolutiones* tribus in folio Voluminibus , MStæ in Galliæ Bibliothecis . Vide Oudinum Tomo II. pag. 1702. ſeq.

Antonius Cornazanus, de quo ſupra & Voſſius p. 627.

Cornelius Capitolinus citatur a Trebellio Pollione in XXX. Tyrannis cap. 15. ubi de Odenato , ejuſque conjuge Zenobia. De aliis Corneliis ſcriptoribus dictum in Bibliotheca Latina .

Cornelius A. 251. Fabiano datus in Epiſcopatu Romano ſucceſſor, deinde in Decii perſecutione poſt paullo plus quam anni ſpatium , pro Chriſto obiit martyrium , cujus memoria recolitur in Martyrologio Romano 14. Septembris . Diligentiſſime Epiſtolas hujus Cornelii genuinas & ab aliis ad eum ſcriptas collegit recenſitaſque , & notis illuſtratas edidit Petrus Couſtant in Epiſtolis Romanorum Pontificum , ubi poſt quatuor S. Cypriani ad eum Epiſtolas exhibet 1. Cornelii *duas* (*b*) *ad S. Cyprianum* pag. 134. 135. & poſt alias Cypriani duas, 2. Cornelii *ad Fabium Filium Antiochenum* pag. 146. Græce & Latine ex Euſebii VI. 43. hiſt. Hinc poſt alias quatuor Cypriani , Notitiam Epiſtolarum plurium ſive ipſius Cornelii (*c*) aut ad eum vel de ejus rebus apud veteres ſcriptores memoratarum , quæ interciderunt . pag. 195. 206. Suppoſita autem eſſe arguitur , quæ a Johanne a Boſco edita in Bibliotheca Floriacenſi , a Baronio ad Annum 255. num. 47. & in Tomis Conciliorum , in Blondelli Pſeudo-Iſidoro pag. 320. atque inde in laudati Couſtanti appendice pag. 26. exhibetur *Epiſtola* brevis *ad Lupicinum* , Viennenſem Archiepiſcopum · Epiſtolam vero Cornelii quæ incipit *Dilectionis tuæ non delectabilia* , quamque primus ex MSto Bohieriano & Remigiano vulgavit in nova Cypriani editione Steph. Baluzius , non ad Cornelium , ſed ad Ste-

(*a*) Jovius pag. 113. elog. *in enarrandis rebus , quibus ipſe interfuit , fide & diligentia mirus agnoſcitur , quando eum in aula ſplendide verſantem & ex ſecretioris archivi copia opportune adjutum , nuſquam arcana fallerent .*

(*b*) Sæpius prodiere inter Cyprianicas edit. Panel. & Baluz. 46. 48. & Oxon. 49. 50.

(*c*) De his vide quæ notavi ad Hieron. cap. 66. de S. E.

Stephanum Episcopum Rom. a Cypriano videtur scripta fuisse.

Omitto alias Cornelio huic subjectas & communiter rejectas ab eruditis Epistolas duas in Blondelli Pseudo-Isidoro pag. 308. *ad Ecclesiæ filios*, & pag. 313. *ad Rufum*, nec non decreta, de quibus Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia p. 59. & Coustantus p. 206.

Cornelius Loplenus Aurelius Gaudanus Batavus, cui Maximilianus I. laurum Poeticam circa Annum 1500. ultro misit per Stephanum Cracoviensem, virum eruditum, Oratorem suum. Ejus scripta varia ad Historiam Belgicam facientia & de aliis argumentis nescio an edita laudant Franciscus Svveertius in Athenis Batavis pag. 180. & Valerius Andreas p. 143.

Cornelii Hiberni Chronicon circa Annum 1230. scriptum laudat Hector Boethius & ex eo Baleus XV. 88. Vossiusque.

Joannes Cornelii, Diestensis Brabantus Canonicus regularis S. Augustini, defunctus A. 1472. ætatis 69. in Monasterio Bethleemitico prope Lovanium præter *Orationes*, *Meditationesque* varias, scripsit metro & rhythmo *Omne scibile pauperis*, cum sodalis ejus Eimericus de Campo auditoribus suis artem Raymundi tradens, *Omne scibile* eos docere professus fuisset. Vide Valerium Andream pag. 485. & Oudinum Tomo III. pag. 2567. sq.

Cornelius Santfliet Monachus Benedictinus Leodiensis, scriptor *Chronici* ab Orbe condito ad Annum 1461. & libri *de gestis Episcoporum Leodiensium*, ex quo profecit Johannes Chapeavillius in opere de eodem argumento. Vide Andream iterum pag. 163. * Scriptor Chronici ab orbe condito usque ad an. 1461. Hujus Chronici pars nobilior nempe ab an. 1230. vulgata est a P. Martene Vet. Mon. T. 5. pag. 67. 504. In fine legitur: *Hucusque scripsit P. Cornelius Decanus Habulensis noster quondam Monachus* (S. Laurentii Leodiensis)

Magister *Hermannus Cornerus*, sive *Kornerus* Lubecensis, Ordinis Prædicatorum, auctor *Chronicæ* quam ipse ita inscripsit: *Novellæ* ab Orbe condito ad A. 1435. concinnatæ ex *Vincentio Bellovacensi*, *Henrico de Hervordia*, (*a*) *Egghardo*, *Martino Polono*, *Helmoldo* (*b*) *Arnoldo*, aliisque, (*c*) quibus ipse de suis præcipue temporibus plura nova & singularia addidit. Hoc cum Clarissimo Collega meo Michaele Richeyo MStum lustrare me memini Lubecæ, atque exstare novi etiam Luneburgi, Helmstadii, aliisque in locis. Sed bene est, quod præclarum opus bonis avibus in lucem ex Codice Luneburgensi produxit Johannes Georgius Eccardus, in Tomo secundo Corporis Historicorum medii ævi, Lipsiæ 1723. fol. pag. 432. 1343. ita tamen ut res ab exordio Mundi usque ad Caroli Magni tempora, utpote ab aliis melius exactiusque traditas omiserit. Specimen collationis cum Codice Lubecensi, ex quo possunt nonnulla in Eccardiana editione emendari, dedit V. C. Johannes Henricus van Seelen, qui

(*a*) Vide Johannis Friderici Felleri Monumenta varia inedita pag. 39. & 141. seq. ad 178. ubi excerpta ex MSto Luneburgensi recensita exhibentur, quæ ex Eggehardo Cornerus delibavit.

(*b*) Excerpta ex Cornero loca quæ ille ex Helmoldo vel Arnoldo affert, atque in editionibus utriusque illius scriptoris vel desunt vel aliter leguntur, exstant apud Leibnitium T. II. scriptorum Brunsvicensium pag. 743. 751. Idem Germanice dialecto inferioris Saxoniæ ex Cornero versa quædam edidit Tom. III. pag. 199. 201. ab Anno 1371. ad 1435. & continuationem ab Anno 1435. ad 1438. pag. 203. 216. aliamque ab Anno 1438. ad 1466. pag. 201. 202. De Germanica versione Chronici Corneriani, auctore Dominico Drevvero Goslariensi, vide Jacobum Quetif Tomo primo de scriptoribus Dominicanis pag. 783.

(*c*) Laudat præterea Cornerus *Josephum*, *Solinum*, *Orosium*, *Chronicon & gesta Romanorum*, *Eusebium*, *Bedam*, *Sigebertum*, *Chronicon Saxonicum*, *Hugonem Floriacensem*, *Gesta Longobardorum*, *Chronicon Francorum*, *Gratianum*, *Petrum Damianum*, *Chronicon Lubecense*, *Wibelmum*, *Chronicon Danorum*, *Obotritorum*, *Bohemorum*, *Anglorum*, *Gothorum*, *summorum Pontificum*, & *Pontificum Hamburgensium*: *Usuardum*, *Turpinum*, *Luitprandum*, *Schoneveldum*, *M. Eylardum*, *Historiam Scholasticam*, *Vitam S. Bernvvardi*, *Baldrici Historiam Hierosolymitanam*, *Viaticum narrationum*, *Jacobum de Voragine* &c. Vide Joh. Henrici van Seelen meletemata litteraria pag. 85. 87.

qui de Cornero ejusque opere erudite est commentatus in selectis litterariis pag. 102. 131. Idem pollicitus est alio tempore collationem integram se editurum, etsi alioqui fatetur Luneburgensem Codicem, quem Eccardus est secutus, Lubecensi in pluribus etiam præstare.

Disticha Magistri *Cornuti*, & ad ea glossa MS. citatur a Cangio in glossario, voce: *Hippocoercium*, quod locum denotat in quo ferantur equi.

* Ad Cornutum hunc respicere arbitror Codicem MStum apud amicum meum singularem D. Martium Micheli majoris ecclesiæ Lucensis Canonicum, cujus usum mihi permisit. In ejus fronte sic lego: *Lectura super satyras Juvenalis Aquinatis ex commentariis Cornuti copiosissime edita, & primo ipsius vitam nosce*. Codex est chartaceus in fol. scriptus an. 1452. & in Satyras tantum octo versatur. Est autem commentarius sapiens indolem scriptoris non sane docti, & ad genium scriptoris Sæculi XIII. vel XIV. In fine est commentarius alius in proœmium œconomicorum Aristotelis. Est etiam ibi commentarius alius in primam & secundam Satyram Juvenalis, sed scriptoris ignoti, nec plane docti.

Gvalterus Cornutus, Archiepiscopus ab Anno 1223. ad 1241. Senonensis, de quo præter Gvilelmum Britonem XII. 680. seq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 637. seq. Bulæus Tomo III. hist. Academiæ Parisiensis pag. 170. seq. 182. Ejus *Historia Coronæ spineæ Jesu Christi* Constantinopoli, ubi Venetis oppignorata & a Ludovico sancto redemta, Anno 1239. in Galliam advectæ, apud Andream du Chesne Tomo V. scriptorum rerum Francicarum p.407.

Coronatus Notarius, scriptor *vitæ S. Zenonis*, (de quo infra) Veronensis Episcopi, editæ primum ab Ughello T. V. Italiæ sacræ pag. 680. seq. ex pervetusto Codice hædino Abbatiæ S. Salvatoris Montis Amiati, deinde ab Heschenio in Actis Sanctorum 12. Aprilis T. II. pag. 69. seq.

Gvilelmus Cortusius Patavinus cœpit condere *Historiam de Novitatibus Paduæ & Lombardiæ* ab Anno 1256. quod affectum ejus opus continuavit & ad Annum 1364. perduxit consanguineus Gvilelmi *Albrigetus Cortusius*. Primus illud XI. constans libris edidit ex IV. MSS. Felix Osius notasque addidit Venetiis 1636. fol. Repetitæ editioni in Thesauro Italiæ Burmaniano Tomo VI. parte 1. accessit *supplementum* ex MSto Codice Comitis Pii de Comitibus, Patricii Veneti: Sed in tertia editione Muratoriana Tomo XII. Thesauri Mediolanensis non modo adhibitis aliis Codicibus MSS. & Chronico inedito Andreæ Redusii de Quero, qui ex Cortusiis profecit, opus ipsum exhibetur castigatius & capitibus XXIV. libri secundi auctius: sed etiam ex Estensi Codice adjuncta additamenta, non ut opus ipsum scripta Latine, sed Italice dialecto Patavina, alterum per ipsos Cortusios fortasse ab Anno 1359. ad 1365. alterum scriptore Anonymo ab An. 1354. ad 1391. Vide Conspectum Thesauri Eruditorum Italiæ p. 99. & 167. & Acta Eruditorum A. 1733. pag. 355.

Petrus de Corsinis Florentinus Episcopus & Cardinalis Portunensis & S. Rufinæ: partes secutus Clementis VII. Anti-Papæ contra Urbanum VI. & defunctus Anno 1405. De eo consulendus Baluzius notis ad Papas Avenionenses Tomo I. pag. 1040. seq. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo IX. pag. 147. seq. & Julius Niger in Historia scriptorum Florentinorum pag. 461. seq. Scripsit *vitas Pontificum quorundam & Cardinalium*, sed necdum editas. *Relationem de electione Urbani VI.* & *Responsionem ad quæstiones Archiepiscopi Toletani*. *Ad Principes Christianos de componendo Schismate*. Plura ejus loca affert laudatus Baluzius variis locis notarum, quibus Paparum Avenionensium historiam illustravit. Brevem *Epistolam ad Gubernatores Civitatis Senarum*, edidit Ughellus To. III. editionis novæ, ubi plura de hoc Corsinio pag. 153.

Cor-

Corvinus Celer Clemens, Apuleji amicus, qui *eruditissimum & suavissimum Poetarum* appellat, in Floridis pag. 770. edit. in usum Delphini, ubi omnia *Alexandri Magni sublimia facinora*, *vel belli ausa vel domi provisa* ait eum *pulcherrimo carmine illustrasse*. Non alium igitur auctorem a Cuspiniano quam Apulejum debebat Vossius pag. 739. vel expetere vel exspectare, quem de Corvino hoc eadem memorans laudare potuisset. Ejusdem Corvini Celeris quæstoris meminit Apulejus in Apologia pag. 540.

Cosmas Laurus Brixiensis circa Ann. 1470. scriptor rerum Brixiensium, de originibus familiarum nobilium, & de presulibus Brixiensibus. Vide Vossium pag. 809.

Cosmas Japygus Materiensis circa An. 950. traditur carmen quoddam composuisse in honorem *Theopompi* Episcopi, *Theonæ* & *Synesii*, quorum Martyrium in Diocletianea persecutione passorum celebrant 21. Maji. Incipit: *Contulit agminibus fratrum pia munera Christus*. Premisso exordio ad Gregorium Ligum, Monachum Nonantulanum: *Cosmas Gregorio Monacho dedit ista benigno*. Subjicitur hymnus, cujus initium: *Celsum triumphum Martyrum*. Edidit ex Nonantulano Codice Ughellus Tomo II. Italiæ sacræ, ubi de Mutinensibus Episcopis p. 111. 112. *edit.* novæ (veteris p. 139. seq.)

Cosmas Pragensis Decanus a Cosma, Pragensis Ecclesiæ ab Anno 1091. ad 1098. Episcopo diligenter distinguendus (*a*) eoque junior & A. 1099. demum sacerdotio inauguratus, scripsit *Chronicam Bohemorum* libris III. ad Severum Præpositum Melnicensem & Gervasium Magistrum, quem archigerontem appellat, ab Primislai sive Brzetislai I. temporibus An. 1038. usque ad Sobeslaum Ducem A. C. 1125. (*b*) quo ipso anno etiam Cosmas chronici auctor tumulatus esse perhibetur in Codice veteri Pragensis Ecclesiæ, quem Bohuslaus Balbinus inspexit. Hos libros primus edidit Freherus in limine scriptorum rerum Bohemicarum, Hanoviæ 1602. fol. deinde integriorem ibid. 1607. fol. ex qua editione rariore recudendos Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης dedit Tom. I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 1968. 2132. additis quoque eruditis notis C. V. Christiani Gottlieb Schvvartzii. Lips. 1728. fol. Addidit in posteriore editione sua Freherus etiam S. *Adalberti vitam*, Episcopi Pragensis, Bohemorum, Polonorum & Prussorum Apostoli, præfixis Martini Cutheni & Casparis Cropaxii elogiis Ducum Regumque Bohemicorum, carmine; sed eam vitam Menckenius laudatus omisit, quod alterius potius auctoris quam Cosmæ esse (*c*) videatur, atque edita eadem vita est a Canisio T. V. antiquarum lectionum parte 2. p. 332. & T. III. edit. novæ p. 45. & emendatior in Actis Sanctor. 23. April. To. III. p. 178. & sub falso (*d*) Sylvestri II. nomine e Bibl. Cassinensi ab Abrah. Bzovio, Rom. 1629. fol. & in appendice ad Tom. XX. Annalium Rom. 1640. Colon. 1641. fol. p. 598. * De anno emortuali scriptoris hujus in vetustis codicibus dissidium reperitur; nam Balbinus in suo codice legit obiisse illum XII. Kal. novembris An. 1125. Menkenius vero Rer. Germanic. T. 3. pag. 1800. in codice, ut ipse ait, fere coævo legit XII. Kal. Novembris An. 1126. Idem vero Menkenius ibidem dedit ex eodem cod. variantes plane multas, nec contemnendas, quas ibidem legas. Subjunxit ex eodem cod. additamentum usque ad An. 1162. quod auctorem habuit Anonymum Abbatiæ Zazoviensis Monachum; qui sane auctor in ipsam pariter Cosmæ historiam multa,

(*a*) Vide Menckenii præfationem ad Tomum I. & pag. 1968. & 2065. ex Bohuslai Balbini epitome rerum Bohem. p. 211.

(*b*) Præter rem apud Cangium traditur desinere in A. 1086. & apud Oudinum Tom. II. p. 766. refertur ad Annum 1080.

(*c*) Balbinus lib. III. epitome rerum Bohemicar. c. 8. p. 212.

(*d*) Fortasse Sylvestri II. jussu edita. Vide Acta Sanctorum loc. cit. & Jacobum Echardum Tomo II. de scriptis Dominicanorum p. 489.

ta, ea præsertim, quæ erant monasterii sui, invexit.

Cosmodromii Auctor, infra, *Gobelinus* Persona.

Gvilelmus Coventrius Anglus Carmelita circa Annum 1360. infra, *Gvilelmus Coventriensis*.

Robertus Couton, Gesnero in appendice, Simlero, Baleo V. 65. Possevino, Oudino T. III. p. 934. idem *Conton*, sive *Contonus* dicitur Pitseo pag. 434. Waddingo, Kœnigio, Cangio, alia appellatione *Cotho*, vel ut apud Possevinum, *Otho*. Monachus Anglus Ord. Minor. circa Annum 1240. ut est apud Gesnerum, Simlerumque, vel ut rectius alii, A. 1340. Inter Scholasticos *Doctoris amœni* titulo notus, in Oxoniensi & Parisiensi clarus Academia, ac denique, si Baleo credimus, Archi-Episcopus Armachanus. *Hunc*, inquit idem Baleus, *solent in testem vocare quod maculam in conceptione Maria contraxerit*. At, si Pitseo fides, *Acriter hic defendere solebat beatissimæ Mariæ Virginis conceptum fuisse ab omni originalis peccati labe alienum, quod illi gravissimarum disceptationum frequentes præbuit occasiones cum iis, qui vel certam vel magis probabilem existimabant contrariam sententiam*. Sed magis Pitseum hac in parte quam Baleum audiendum esse existimo. Scripta ejus præter *Sermones* ad crucem in æde Pauli Londin. & *disceptationes Magistrales*, ac *Quodlibeta Scholastica*, memorantur *quatuor libri Quæstionum in libros Sententiarum*, *Inceptorium* super primum Sententiarum librum, & in Sententiarum libros *abbreviationes*.

Elias Coxidius, sive de *Coxida* Flandriæ pago, Monachus Cisterciensis & Abbas Dunensis, defunctus A. 1203. Ex cujus *sermonibus*, qui plures olim in Dunensi Bibliotheca asservabantur, unum edidit Carolus de Visch in prima editione Bibliothecæ suæ Cisterciensis Ann. 1649. in Sirach. XXXII. 1. *Rectorem te constituerunt, noli extolli*: & in editione secunda A. 1656. p. 90. 95. ubi alter etiam sermo subjungitur pag. 96. 101. in Joh. XIV. 23. *Si quis diligit me sermonem meum servabit & Pater meus diliget eum*.

Matthæus de Cracovia, infra, *Matthæus*.

Pro *Crasini* scriptis, quibus usum se profitetur Martinus Polonus in MS. Codice Navarreo, alii legunt *Titii Livii*.

Quirinus Crasius Picardus, Caroli loci Sub-Prior Ord. Cisterc. Philosophus & Poeta, obiit A. 1151. & teste Vischio pag. 282. præter Conciones multas aliaque opuscula scripsit elegias aliaque carmina.

Crastonius Corippus, cujus libros Joanneidos in Bibl. Cassinensi lustrasse se testatus est Joannes Cuspinianus, Infra, *Cresconius*.

Craterius, de quo S. Hieronymus adversus Helvidium: *Non quæro eloquentiam quam ipse non habens in fratre* Craterio *requisisti*. *Non, inquam flagito linguæ nitorem, animæ quæro pietatem*. *Apud Christianos enim solœcismus est magnus vitium, & turpe quid vel narrare vel facere*.

Crato Thoruniensis, Borussus, defunctus An. 1457. Scriptor Practicæ de curatione morborum corporis humani MS. Lipsiæ. Alius *Joannes Crato* (a Krafftheim) Vratislaviensis, Medicus Imperatorum Ferdinandi I. Maximiliani II. cui a facie similis fuisse traditur, & Rudolphi II. Obiit in patria A. 1585. plurimorum insignium auctor scriptorum, quæ in Bibliothecis Medicis a Lindenio, Mercklino, Mangeto relata, enumerari loco alieno a me nihil est necesse.

Simon de Cremona, infra, *Simon*.

Cremonense Chronicon ab A. C. 1096. ad 1232. post *Sicardi* Episcopi Cremonensis, Chronicon editum a celeberrimo Muratorio Tom. VII. Thesauri scriptorum Italiæ pag. 629. cum laterculo Magistratuum Cremonensium ab An. 1138. ad 1336.

Crescentius Æsinus, Ordinis Minorum, Minister Generalis, Episcopus Assisias circa Annum 1250. ex cujus scriptis Wadingus p. 98. Bibliothecæ Franciscanorum

norum *Juris Summam*, & *dubiorum quorundam circa regulam* S. Francisci, *declarationem* memorat. Omitto de aliis Crescentiis dicere, ut de illo qui contra Alexandrum Alexandrinum Episcopum defendit, Pascha die semper Dominico esse celebrandum. Vide Epiphanium LXX. 9. To. I. p. 821. Græce enim hunc, non Latine scripsisse mihi persuadeo.

Petrus de Crescentiis, sive *Crescentiensis*, qui circa A. 1280. floruit Bononiæ, scriptor operis pro illa ætate eximii in XII. distributi libros *de omnibus Agriculturæ partibus & de plantarum animaliumque natura & utilitate*, Lovanii 1473. fol. Basileæ 1548. fol. & Germanice von dem Nutzen der Dinge, Argent. 1518. fol. Hujus Crescentii effigies & elogium in iconibus Jo. Sambuci num. 65.

Hubertini, *Clerici Crescentinatis* notæ in Epistolas Ciceronis ad diversos editæ. Venet. 1480. In Valerium Maximum quoque & Ovidii Heroides, ut in Bibliotheca Latina notare me memini. Ipse testatur Mediolani se & Papiæ bonas litteras publice docuisse, sed ipsum, post sublatum An. 1466. cruenta cæde in templo Galeatium Sfortiam, Mediolanensem Ducem, sponte sua id munus omisisse & in Montemferratum Casaleque se contulisse.

Cresconius Grammaticus partis Donati, prolixiore *Epistola* S. Augustinum oppugnandum sibi sumsit, refellendaque ea quæ libris tribus ille scripserat adversus Epistolam *Petiliani*, Cirtensis Donatistarum Episcopi. Respondit Augustinus circa Annum Christi 406. & fragmenta nonnulla ejusdem nobis servavit in libris quatuor adversus Cresconium, qui perinde ut priores adversus Petilianum tres, exstant superiorum editionum T. septimo & in To. nono Operum S. Augustini, quæ ex Benedictinorum recensione post iteratos Parisienses typos, jam Amstelodamensibus & Venetis recusa habemus. Vide si placet Tillemontium T. XIII. Memoriar. Eccles. p. 435.

Cresconius Villaregiensis, de quo Codex Ecclesiæ Africanæ can. LXXVII.

Cresconius sive *Crisconius*, Episcopus Africanus circa A. 570. scripsit *breviarium Canonum* ad Episcopum Liberinum, per titulos CCC. (in Codice Helmstadiensi (*a*) CCCIII.) digestum ex Canonibus Apostolorum, & Nicænis, Ancyranis, Neocæsariensibus, Gangrensibus, Antiochenis, Laodicensibus, Chalcedonensibus, Sardicensibus, Carthaginiensibus, nec non ex decretis præsulum Romanorum, quæ primus Canonibus sociavit Ecclesiasticis primique ex illis Siricii, tum Innocentii, Zosimi, Cælestini, Leonis & Gelasii. Editum primum est hoc breviarium a Petro Pithœo ex Codice MS. Ecclesiæ Trecensis, sive Tricassinæ una cum *Fulgentii Ferrandi*, laudati Cresconio, concinnata circa Annum 540. breviatione Canonum, Parisiis 1588. 8. deinde ad calcem Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, ibid. 1609. 8. Inde cum *Dionysii Exigui* (circa A. 500.) Codice Canonum Ecclesiasticorum Christophorus Justellus, Paris. 1628. 8. Hinc post Antonii Dandini Alteserræ (Flavii Francisci de Hauteserre a Salvaizon) editionem, cum notis & *Fulgentii Ferrandi* breviatione, Augustoriti Pictonum 1830. 4. in qua *indiculus* breviationi antiquus cum notis annectitur: & post editionem Petri Francisci Chifletii J. S. Divione 1649. 4. emendatius recusum est (*b*) hoc Cresconii breviarium in Tomo priore Bibliothecæ Canonicæ Gvil. Voelli & Henrici Justelli p. 458. Paris. 1661. fol. ubi etiam duplices indices harmonici in Ferrandum & Cresconium exstant, & in appendice præterea pag. 34. 112. ejusdem Cresconii *Concordia Canonum*, Canones ipsos & decreta eodem ordine per titulos trecentos descripta exhibens ex Codice MS. Bibl. Claromontanæ S. J. Recusum deinde Breviarium quoque in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tomo IX. ex Chifletii editione: & ex Pithœi editione

Iii cum

(*a*) Vide B. Gebhardi Theodori Meieri historicam relationem de Collectionibus Canonum §. XVII.

(*b*) Vide Oudinum T. I. p. 1668.

cum Codice Canonum Ecclesiæ Romanæ & Petri Pithœi Miscellaneis Ecclesiasticis pag. 316. Paris. 1687. fol. In Codice MSto Patrum Oratorii Romani Bibl. Vallisccellanæ Mabillonius p. 69. Itineris Italici testatur hanc se reperisse notam : *Iste Cresconius bella & victorias quas Johannes Des. Patricius apud Africam* (circa A. 698.) *de Saracenis gessit* , *hexametris versibus descripsit sub libris* ... Hi libri nusquam hodie exstant. Vide Pagium ad Annum 696. num. 5. & ad Annum 527. num. 14. Gesnerus in appendice Biblioth. *Cresconius Afer Poeta*, *quem alii Crescentium nominant* , *Justiniani Imperatoris bella in Africa gesta carmine descripsit* , *item Concordiam Canonum*. Certe hæc Concordia non est carmine descripta a Cresconio. At Cresconium hunc vix dubitem eundem esse cum *Flavio Cresconio Corippo* , de quo vide si lubet quæ mox dicturus sum.

Cresconius, Episcopus Compostellanus, qui An. 1056. in Concilio Compostellano auctor fuit *VI. Canonum* ad disciplinam Ecclesiasticam in Hispania instaurandam conditorum, qui in Tomis Conciliorum & apud Agvirrium Tom. III. Concil. Hispan. p. 218. leguntur.

Fl. Cresconius, Africanus Poeta, notior *Corippi* nomine, & a Cresconio Afro propterea breviatore Canonum (de quo jam dixi) longe diversus communiter existimatus. Sed eundem esse libenter mihi persuadeo, nam & tempus pulchre convenit, & argumentum operis, & patria, & nomen. Cresconium Episcopum Afrum Concordiæ Canonum scriptorem eundem esse, qui bella Joannis Ducis in Africa gesta carmine hexametro descripsit, in veteri illo Codice ante Mabillonium legerat etiam Baronius ad Annum 527. num. 76. Hic est Joannes de cujus victoria Africana (*a*) Procopius II. 17. & in extremo libri II. Vandal. & IV. 17. Gothic. & de cujus victoria Africana idem opus, quod *Joanneidem* Corippus inscripsit, & quam MS. fuisse in Bibliotheca Budensi notavit post Gesnerum in appendice, Simlerum & alios Christianus Daumius Epistola ad Nicolaum Heinsium Tom. V. sylloges Burmannianæ p. 217. Eandem in Monasterio Italiæ Cassinensi usurpasse se oculis monuit & exinde versus quosdam produxit Jo. Cuspinianus in Cæsaribus, unde eam MS. servari Viennæ suspicatus est Barthius LV. 2. Adversariorum p. 2581. Idem auctor Joanneidos sub falso *Crastonii* Corippi nomine laudatur a Jo: Cuspiniano. Quis jam dubitet idem hoc esse opus Cresconii in Codice Vallisccellanæ memoratum, & Corippi poema de bellis Libycis, quod laudat Leo Marsicanus III. 62. p. 339. & quod memorat Corippus ipse in fragmento panegyrici in Justinum minorem v. 35.

Quid Libycas gentes, quid Syrtica prælia dicam
Jam libris completa meis ...

Quæ vero sub Corippi nomine typis exstant descripta versibus hexametris, & ab ætate provecto jam (*b*) sed nondum fortasse Episcopo composita hæc sunt:

1. *Fragmentum Panegyrici in Justinum* minorem, qui imperitavit ab An. 565. ad 578.

2. *Panegyricum breve in laudem Anastasii* Quæstoris & Magistri, in aula Justini II.

Summe Magistrorum, Procerum decus, arbiter Orbis,
Principis auspicio leges & jura gubernans,
Justitiæ vindex, inopum Pater &c.

3. *De laudibus Justini minoris*, (qui ex Curopalata (*c*) Imperator fuit, ab Anno 565. ejusque in Justinianum I. avunculum pietate, libri IV.

Prodiere hæc addito recentioris scriptoris Petri Apollonii Collatii (de quo supra,) carmine de excidio Hierosolymitano : cum notis *Mich.* (*a*) *Ruizii* As-

(*a*) Longe alia igitur hæc victoria & alius Johannes, de quo Cedrenus apud Cangium, Labbeum T. VI. Concil. p. 1381. & Baronium ad A. 696. n. XIII.

(*b*) Paneg. Anastasii v. 48. *fessæ miserere senectæ*. & paneg. Justini v. 37. *senio dextram pie porrige fesso*.

(*c*) Lib. 1. v. 136. *Ordine pro rerum vocitatus Cura palati*. & lib. 2. v. 286. *Successor soceri factus mox Cura palati est*.

Assagrii, sive de Azagra, Celtiberi, Antvv. 1581. 8. & cum *Thomæ Dempsteri* (*b*) animadversionibus, Paris. 1610. 8. quanquam ejus curas ad emendationem Poetæ parum fecisse judicat *Barthius* (ad Statii Thebaid. XII. 418.) a quo ipso Corippi plura in Adversariis illustrantur, sicut & Joannis Meursii Critico Arnobiano pag. 149. Ruizii editionem secutus *Andras Rivinus*, qui Corippum recudi curavit sine notis Lipsiæ 1653. 8. Denique emendatiora curante *Nicholao Ritershusio*, qui & Ruizii & parentis sui *Conradi Rittershusii* notas subjunxit, Altdorf. 1664. 4. *Cornelii Arckelii* commentarium ineditum in Corippum memorat Adrianus a Cattenburg in Bibliotheca Remonstrantium pag. 6. *Ornatissimum* hunc *ultra seculum* quo vixit, & *ultimum Poetarum* vocat Barthius ad Claudian. pag. 6. & 495. *satisque suavem in descriptionibus* p. 1258. *adeo vero pressum & jucundum ob æquabilitatem styli, & acuminum quendam opportunum contemtum, ut demtis quibusdam quæ plane barbariem redolent, vix illo quisquam Christianus sit superior*.

Leodorix sive *Leodrisius* (Ludovicus) *Cribellus* Mediolanensis, defunctus Ann. 1463. ad quem exstant Francisci Philelfi Epistolæ & Jacobi Piccolominei Cardinalis, nec non Æneæ Sylvii, postea Pii II. Vertit e Græco Latine *Orphei Argonautica*, quæ etiam lucem vidit versio ad calcem editionis Orphei Aldinæ 1523. 8. Et *Epistolam S. Chrysostomi ad Cyriacum Episcopum*. Scripsit præterea editum nuper a Clarissimo Muratorio Tomo XIX. rerum Italicarum, *de vita & rebus gestis Sfortiæ ejusque filii Francisci Sfortiæ*, Vice-Comitum ac Ducum Mediolanensium, ab An. 1369. ad 1424. tum Librum *de expeditione Pii II. Pontificis adversus Turcas*, A. 1464. qui juniori Leodrisio Cribello a Clarissimo Saxio tribuitur: Explanationes *in Decretalium primum ac secundum Librum*. *Elegias* unam ad Jacobum Cardinalem Piccolomineum & alteram ad Lazarum Scarampam, A. 1461. electum Comensem Episcopum: *Orationes duas*, unam habitam ad Franciscum Sfortiam, Modoetiæ A. 1450. & alteram de ejusdem Francisci triumphali ingressu in Urbem Mediolanensem. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XV. pag. 303. seq. & Josephi Antonii Saxii Epistolam ad Muratorium: Acta Eruditor. A. 1733. p. 353. * Alter ab isto, de quo hic Fabricius, est Laudrisius Cribellus Prætor Brixiani populi, cujus extant epistolæ quædam *de negotiis politicis* suorum temporum vulgatæ a Muratorio de Antiq. Med. Ævi Tom. 4. pag. 497. quæ omnes epistolæ res politicas An. 1251. & proxime sequentes tangunt.

Petrus Crinitus (*c*) Florentinus, Laurentii Laurentiani, Politiani & Ugolini Verini discipulus, florens ingenio obiit anno undequadragesimo ætatis sub initia sæculi XVI. Notus est Miscellaneorum *libellis XXV.* quos Gellium æmulatus amœna varietate composuit, inscripsitque *de honesta disciplina* ad Bernardinum Caraffam Neapolitanum, Pontificem Antiochensem An. 1500. Hi sæpissime typis exscripti sunt, ut Paris. 1510. fol. apud Ascensium, Basileæ 1532. 4. Lugduni 1543. 1555. 4. 1561. 12. Genevæ 1598. 12. quanquam Mureto judice XIII. 8. variarum lectionum: *negari non possit multa in eis vulgaria pro reconditis, falsa pro veris, nova pro veteribus legi*. Subjiciuntur his libellis *Vitæ Poetarum Latinorum* XCVI. a Livio Andronico ad Sidonium Apollinarem *libri V.* & *Carminum libri II.* collecti editique a Lucejo Veronensi. Similiter etiam libros de *Grammaticorum* atque *Oratorum vitis* condere voluit, & libros *Epistolicarum responsionum, quæstionumque promiscuarum*, *Vitam S. Fulgentii*, *Parthenica*, *de Diis*, *de Urbibus*, *de numero Sibyllarum*, *de Romanis familiis*, *de sortitione Judicum &*

(*a*) Perperam *Johannes Ruizius* in Nicolai Antonii Bibliotheca Hispana Tomo primo p. 592. nominatur pro Corippo.

(*b*) In Erythræi pinacotheca I. pag. 25. (ubi de Dempstero) typorum vitio *Crispus* poeta Africanus

(*c*) Hetrusco nomine *Riccius*, teste Jovio: perinde ut alter Petrus Crinitus (de quo mox) Germanice appellabatur Haarer.

ſortilegiis, *de ſacris theorematis*, *de origine ac ſignificatu verborum*, *de Cenſorum poteſtate aliiſque Magiſtratibus Romanæ Civitatis*, *de Hieroglyphicis Ægyptiorum*. Sed nihil ex his exſtat editum, niſi quod Epiſtolæ ejus quædam in ſecundo Epiſtolarum Johannis Franciſci Pici libro & in duodecimo Politiani, ut jam Geſnerus annotavit. Plura de Crinito præter Jovium, Voſſium, Gaddium, Kœnigium, & libro quinto Anecdotorum Florentinorum Varillaſium, dabunt Julius Niger hiſtoria ſcriptorum Florentinorum p. 462. Burchard Gotthelf Struvius Bibliotheca antiqua An. 1705. p. 411. ſeq. Adolphus Clarmundus T. VII. vitarum p. 29. ſeq. * Quamquam viri hujus docti nonniſi libri duo carminum prodierunt, quos ad ſe miſſos a Cotta vulgaſſe ſcribit Lucejus Veronenſis in epiſtola ad Bembum præfixa editioni ejuſdem Luceji in 4. abſque loco & tempore; tamen multo plura ex illis carminibus extare ſcribit (ut ex relatione aliorum didicerat) tum in aliis Bibliothecis, cum Ferrariæ apud Eſtenſes.

Petrus Crinitus Germanus, Electoris Palatini a ſecretis, ſcriptor *hiſtoriæ ruſticorum tumultuum* in Germaniæ diverſis partibus An. 1525. exortorum & a Magiſtratibus feliciter ſedatorum, quam Germanice primum ſcripſit ac Latine ipſe vertit. Prodiit Latine in Freheri Tomo tertio ſcriptorum rerum Germanicarum, editionis novæ Clariſſimi Struvii pag. 235. 278. qui illam in capita XCV. diſtinxit, & locis quibuſdam ſupplevit ex editione locupletiore ſcripti hujus Germanica, Francofurti 1627. 4.

Criſolanus Trithemio cap. 397. de S. E. (Baronio, Cangioque *Chryſolanus*) Ughello Tomo III. pag. 126. & Allatio *Petrus Groſolanus*, aliis *Ariſolanus*, *Gryſolanus*, vel *Proculanus* etiam: ex Savonenſi Epiſcopo Archiepiſcopus Mediolanenſis ab Anno 1102. ſed ob Simoniæ objectum crimen depoſitus A. 1112. Exulem Paſchalis II. Papa miſit Cpolin ad Alexium Comnenum, ut Græcos ad Romana ſacra amplectenda reduceret, ubi ſcripſit *de Spiritus Sancti proceſſione* ad Alexium Imperatorem & cum reſpondiſſent illi e Græcis Johannes Phurnus, montis Gani primarius, Nicolaus Methonenſis & Euſtratius Metropolita Nicænus, idem Johanni Phurno oppoſuit *diſputationem de eodem argumento*. Incertum eſt Græce ipſe ſcripſerit an Latine potius, ſed Græce exſtant e Latinis ut videtur verſa MSS. in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi. Vide Allatium de conſenſu utriuſque Eccleſiæ II. 10. pag. 626. ſeq. & Baronium ad Annum 1116. num. 7. ſeq. ubi Diſputationem ad Alexium Imperatorem, ſive compendium illius atque argumentum refert ex Latina verſione Federici Metii, Epiſcopi Thermularum. Trithemius hunc Chryſolanum quoque *librum de S. Trinitate*, & *Epiſtolas* ac *Sermones* & alios diverſos Tractatus, ſed non viſos a ſe ſcripſiſſe annotat. Diem obiit Chryſolanus Romæ A. 1117.

Milo Criſpinus, infra, *Milo*.

Benedictus Criſpus Archiepiſcopus per 47. annos Mediolanenſis, defunctus circa Annum Chriſti 725. cujus memoria a Mediolanenſibus, nulla Sanctorum feſta intra Quadrageſimam recipientibus colitur 6. Septembr. quanquam diem obiiſſe traditur V. Id. Martii. Vitam ejus vulgavit Benedictus Lentinus, Neapoli 1674. 12. qui eum Patronum & Advocatum litigantium celebrat. Nonnulla commentaria laude digna ſcripſiſſe teſtatur Johannes de Deis in ſucceſſoribus S. Barnabæ Apoſtoli, Romæ 1589. 8. numero XLIII. cum quo conferendus Ughellus Tomo III. Italiæ ſacræ pag. 69. editionis novæ: ſed nullum eorum reperi aut vidi nominari præter *epitaphium* Regis Anglo-Saxonum *Cadoaldi*, ſive *Ceadual*, qui ejurata idololatria Chriſto nomen dedit & a Sergio I. Papa (*a*) baptizatus Romæ rebus humanis valedixit & in baſilica S. Petri fuit ſepultus. Illud ne quis deſideret, ita ſe habet:

Cul-

(*a*) Sergius I. Papa Romanus ab Anno 688. ad 702.

Culmen, opes, sobolem, pollentia regna, triumphos,
Exuvias, proceres, mœnia, castra, lares.
Quæque Patrum virtus & quæ congesserat ipse
Armipotens Cedual *liquit amore Dei.*
Ut Petrum, Petrique sedem Rex cerneret hospes,
Cujus fonte sacras sumeret albus aquas.
Splendificumque jubar radianti carperet hasta,
Ex quo vivificus fulgor ubique fluit.
Perspiciensque alacer redivivæ præmia vitæ,
Barbaricam rabiem, nomen & inde suum.
Conversus convertit ovans, Petrumque *vocari*
Sergius *antistes jussit & ipse pater.*
Fonte renascentis quem Christi gratia purgans
Protinus ablutum vexit in arce poli.
Mira fides Regis, clementia maxima Christi,
Cujus consilium nullus adire potest.
Sospes enim veniens supremo ex orbe Britanni
Per varias gentes, per freta, perque vias,
Urbem Romuleam vidit templumque verendum
Adspexit Petri, mystica dona ferens.
Candidus inter oves Christi sociabilis ibit,
Corpore nam tumulum, mente superna tenet.
Commutasse magis sceptrorum insignia credas,
Quem regnum Christi promeruisse vides.

Croylandenses, sive Abbatiæ in Anglia Croylandensis Annales, auctoribus *Ingulpho* An. 1109. defuncto, ejusque continuatoribus usque ad Henrici sexti & Eduardi quarti A. 1483. defuncti tempora: vulgati in collectione scriptorum rerum Anglicarum A. 1684. de qua supra. Vide *Ingulphus*.

Cruindmeli nescio cujus excerpta ex multis Grammaticorum libris cum præfatione ejus metrica Cangius evolvit in Codice 540. Bibliothecæ Sancti Germani de Pratis.

Albertus Crummendyk, supra, *Albertus*.

Henricus Crumpa, Hibernus, scriptor *Determinationum Scholasticarum* circa Annum 1382. in quibus suffragari visus Berengario est, siquidem docuit corpus Christi in altaris sacramento esse speculum ad corpus ejus in cœlo. Vide Jac. Waræum de scriptoribus Hibernicis p. 73.

Petrus Cunerius sive de *Cugneriis*, Regis Galliæ Philippi VI. Valesii Consiliarius. Hujus cum *Petro Bertrando* Cardinale & Episcopo Æduensi, Pontificis causam propugnante, Actio *de Jurisdictione Ecclesiastica* A. 1329. Lutetiæ præsente Rege habita, exstat in Goldasti Monarchia Imperii Tomo III. (*a*) p. 1361. ex editione Paris. 1495. 4. Occurrit etiam apud Rocabertum, & in Bibliothecis Patrum, ut Tomo XXVI. editionis Lugdunensis pag. 109. 127. Vide & Raynaldum ad Annum 1329. num. 75. seq. Bzovium ad Annum 1327. num. 8.

Cuigo, infra, *Guigo*.

Engelbertus Cultificis, sive *Cultrificis*, (*Messmaaker* Belgice) Ordinis Prædicatorum Prior Zvvollensis, defunctus A. 1491. *Densensorium & Epistola declaratoria Jurium & Privilegiorum Fratrum mendicantium* contra quosdam articulos erroneos quorundam magistrorum & curatorum Ecclesiarum parochialium condemnatos. MS. Lipsiæ in Paulina, & sæpius editum, Neomagi 1479. 4. & eodem anno, sine loco, 8. Coloniæ 1497. Parisiis 1507. & Delphis 1508. 8. Epistola *de Simonia vitanda in receptione Novitiorum & Novitiarum*. ibidem. Carmen *de moribus mensæ* & aliud *de pane*, in

(*b*) Ita in meo reperio: in aliis Tom. II. Vide D. Thomam Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 793.

in modum Dialogi, interlocutoribus pistore & uxore, una cum elegia Petri de Rivo, Theologi Lovaniensis, quod omnia in meliorem partem sint interpretanda. Lugduni Batavor. 4. Vide Jacobum Quetif To. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 873. ubi & alia ejus commemorat, *in Johannem*, *in Regulam Augustini*, *Idioma Juris*, *De tribus votis*, *De audientia Confessionum*, *ad Canonicos Clivenses*.

Cumbertus, supra, *Cimbertus*.

Cummeneus, sive *Cummeanus*, *Albus*, Hibernus, ante Adamnanum (*a*) (de quo supra.) scriptor *Vitæ S. Columbæ*, Abbatis Huensis, sive in Insula Hu vicina Hiberniæ, defuncti An. Christi 598. Edidit Mabillonius Tomo I. Sanctorum Benedictin. p. 361.

Cummianus, sive *Cumminus*, *Longus*, nescio an diversus a priore, itidem Hibernus Abbas sive Episcopus, quem ajunt diem obiisse circa Annum 661. Ejus *Epistola de Controversia* (*b*) *Paschali* ad Segienum, (*c*) Abbatem Huensem, edita ab Usserio in Epistolis Hibernicis pag. 25. 35. Dublin. 1632. 4. Parisiis 1665. 4. Ejusdem *Pœnitentiale*, sive liber *de Pœnitentiarum mensura* exstat cum S. Columbani pœnitentiali aliisque opusculis, (*d*) Lovan. 1667. pag. 197. & in Bibliotheca Patrum Tom. XII. edit. Lugd. p. 41. 48. Hunc librum Cummeano Albo tribuere non dubitat Mabillonius, ubi fragmentum ejus ex Codice *pœnitentialis* Rabani Mauri Biblioth. S. Galli affert in Analectis pag. 17. 18. editionis in folio.

* In Ughellio de Episcopis Bobiens. legitur epitaphium S. Cummiano Episcopo positum, & a Joanne Magistro scriptum, quod hodie pariter servat tabula marmorea in Bobiensi templo adhuc visenda. In ea vero non Hibernus Abbas, sed e Scotia missus legitur, additurque ad annos nonaginta ætatis pervenisse, in monasterio annos 21. egisse, ac demum ejus sepulchrum marmoribus decorasse Luitprandus Rex. Denique depositionis ejus dies signatur XIV. Kal. Septembris. Epitaphium istud longe accuratius, quam Ughellius legit Muratorius, vulgavitque Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 680.

Curius Fortunatianus, Rhetor, de cujus *libris III. Scholæ Rhetoricæ* dixi in Bibliotheca Latina IV. 8. num. 4. Idem, ut videtur, qui *vitam Maximi Pupieni Imperatoris* scripsit laudatam a Julio Capitolino in Maximo & Balbino c. 4. & 18. Vide Vossium de Hist. Lat. p. 181.

Nicolaus Cusanus a patria *Cusa*, vico Mosellæ vicino, Trevirensis Diœcesis, in quo A. 1401. obscuris natus initiis, insigni ingenii acie & doctrinæ dotibus, animique virtute magnis Viris accenseri meruit, Theologiæ & Decretorum Doctor, Episcopus in Tirolensi Comitatu Brixinensis, & ab Anno 1448. Cardinalis, defunctus Tuderti in Umbria A. 1464. (non 1451. ut est in Ephemeridibus Parisiens. a. 1684. p. 38. nec demum 1500. ut viro docto (*e*) nuper visum) XI. Augusti. De eo consulendi Trithemius cap. 805. Hundii metropolis Salisburg. p. 304. Henricus Warthonus ad Caveum, & de Cusani dissidiis cum Sigismundo, Austriæ Archi-Duce, Gundlingiana XIII. pag. 265. seqq. Possevinus memorat eum prope Cusam vicum, ubi natus fuit, domum hospitalem exstruxisse, amplisque reditibus & divite librorum Græcorum, Latinorum, & aliorum supellectile ornasse. Scripta ejus prodiere Parisiis 1513. Norimbergæ 1514. & Basileæ 1565. fol. quam postremam editionem locupletiorem & in tres distributam partes ordine referre placet:

I. *De docta ignorantia* præcisionis veri-

(*a*) Vide Jacobum Basnagium ad Canisii Tom. I. pag. 675.

(*b*) De illa Beda III. 25. hist. Eccles. Bucherius ad Victorini Canonem Paschalem pag. 188. seq.

(*c*) Male excusum *Legienum* apud Bucherium in testimoniis de Victorio p. XXX.

(*d*) De illis supra.

(*e*) Acta Eruditorum An. 1730. pag. 230.

ritatis inattingibilis, ad Julianum Cardinalem, libri III. inter parum solidas quasdam, quibus sacris vult mysteriis lumen assundere, referti profundis & ingeniosis meditationibus. pag. 1.

Apologia doctæ ignorantiæ contra Magistri in Theologia *Joannis Venechi* scriptum, cui titulus *ignota litteratura*. p. 63.

De conjecturis sive omnem humanam veri positivam assertionem esse conjecturam, libri II. pag. 75. ad eundem Julianum Cardinalem, quem Præceptorem suum metuendum appellat.

De filiatione Dei ad Conradum Wartobergensem, Canonicum Monasterii Memphelti. pag. 119.

Dialogus cum eodem Conrado *de Genesi* Mosaica, scriptus A. 1447. p. 127.

Dialogorum libri IV. An. 1456. conditi, quorum duobus prioribus *de Sapientia* Auctor cum Oratore Romano & *Idiota*, tertio *de mentis natura* cum Philosopho, Oratore & Idiota colloquitur: quarto cum Idiota & Oratore *de staticis experimentis*, pag. 147. qui postremus quartus prodiit etiam Argentorati 1550. 4. ad calcem Vitruvii.

De visione Dei, sive *de Icona* & facilitate mysticæ Theologiæ p. 181. ad Abbatem & fratres Tegernenses.

De ludo globi vitæ humanæ per semitas spirales centrum ferire gestientis, libri duo pag. 208. dialogorum more prior cum Johanne Duce Bavariæ, alter cum Alberto Bavariæ Duce, adolescente.

Compendium sive directio speculandæ veritatis, ad eundem Albertum. p. 239.

De Possest pag. 249. Dialogus trilocutorius cum Bernardo & Johanne, de possibilitate sive materia Universi. Confer librum secundum de docta ignorantia capite 8. pag. 32. seq. librum de venatione sapientiæ cap. 13. pag. 307. & de apice theoriæ pag. 335. Excitationum lib. I. pag. 350. seqq.

De beryllo sive speculo intellectuali per quod res cognoscimus. p. 267.

De dato Patris luminum Jacob. I. 17. pag. 284. ad Gerhardum Episcopum Solonensem. (*a*)

De quærendo Deum p. 291. liber scriptus Moguntiæ A. 1445.

De venatione Sapientiæ p. 298. liber lectu dignus inprimis.

De apice theoriæ dialogus cum Petro Canonico & Decano B. Mariæ Aquensis, Leodiensis diœcesis. p. 332.

De Deo abscondito dialogus Gentilis & Christiani. p. 337.

II. *De annunciatione B. Virginis Mariæ* devotus Dialogus. p. 343.

Excitationum ex sermonibus sacris Nicolai de Cusa libri X. pag. 349. In libro sexto pag. 550. dialogus quo singula Orationis Dominicæ verba explicantur. In his decem libris non invenio vestigium sermonis *in Psalm. XXX.* 11. in quo Nicolaus Cusanus teste Sixto Senensi lib. V. annotat. 165. docuit Christum Dominum sustinuisse in anima sua dolorem inferni.

De Catholica Concordantia libri III. p. 683. scripti a Cusano, cum esset Decanus S. Florini Constantiensis, tempore Concilii Basileensis ante Annum 1438. superstite adhuc Sigismundo Imperatore. Multa in his libris præclara de juribus & auctoritate Conciliorum Cusanus disserit, testatus documenta quæ affert originalia se multa longo usu perdita per veterum Cœnobiorum armaria, non sine magna diligentia collegisse. Hi tres libri sæpius recusi in Simonis Schardii syntagmate de Imperiali Jurisdictione & potestate Ecclesiastica. Basileæ 1559. Argentorati 1609. & 1618. fol. Tractatus vero quo *donatio Constantini Magni* rejicitur, obvius in Orthuini Gratii fasciculo rerum expetendarum & fugiendarum pag. 79. & cum veteri editione Donationis & Vallæ in eandem declamatione excusus, excerptus est ex libri II. capite 1. pag. 780. seq.

Epistolæ VII. pag. 825. quarum prima Anno 1442. in diæta Francofordiensi scri-

(*a*) Fortasse Salonensem.

scripta de potestate Romanæ Ecclesiæ ad Rodericum de Trevino, Archidiaconum, Regis Castellæ Oratorem. Cæteræ sex *ad Bohemos*, de usu Communionis, & amplectenda unione Ecclesiæ. p. 825.

Dialogus Petri cum Græco, Arabe, Indo, Chaldæo, Judæo, Scytha, Gallo, Persa, Syro, Hispano, Turco, Alemanno, Tartaro, Armeno, Bohemo, & Anglico, *de Pace seu Concordantia Fidei*, pag. 862.

Cribratio Alcorani ad Pium secundum scripta A. 1460. libris III. pag. 869. Hæc legitur etiam in Theodori Bibliandri sylloge scriptorum adversus Muhamedanos Basil. 1543. fol.

Conjectura de novissimis diebus p. 932. in qua inter alia: *Et videbitur ipsa Ecclesia extingui, quia sancti Apostoli satores verbi Dei eam deserent & fugient. Nec stabit Petri aut cujusque Apostoli successor, omnes scandalum patientur. Et quando sic oculis insipientium Christi corpus tradetur ignominiose, quasi per crucis mortem de mundo sublatum, resument sancti vires &c.* De hac conjectura Cusani quæ separatim cum Gallica versione prodiit Amstelod. 1700. 12. præter editorem videri possunt Janus Nicius Erythræus lib. 4. Epist. ad diversos 10. Petrus Bælius Epistolis ad amicum in Provincia Tom. II. cap. 117. Morlierius Essais de Litterature Tom. II. pag. 98. *Monatlicher Auszug* A. 1700. p. 364. seq. & Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1715. p. 420. 2153.

III. *De Geometricis transmutationibus* ad Paulum Magistri Dominici, Physicum Florentinum p. 939. cum annotationibus Omnisancti.

De Arithmeticis complementis, ad eundem Paulum. p. 991.

De Mathematicis complementis, ad Nicolaum V. An. 1450. p. 1004. cum Omnisancti annotationibus.

Quadratura Circuli auctore Nicolao de Cusa, Cardinali, Legato Pontificis & Episcopo Brixinensi. p. 1091. Confer Joannis Wallisii Opera Tom. III. pag. 677. seq.

De finibus & chordis, p. 1095.

Dialogus De Circuli quadratura, cum Paulo Physico Florentino. ibid.

De una recta curvique mensura. p. 1101. Hoc scriptum cum tribus superioribus lucem vidit Norimbergæ 1533. fol. adjunctum Joanni Regiomontano de triangulis omnimodis.

Complementum Theologicum, figuratum in complementis Mathematicis. p. 1107.

De Mathematica perfectione p. 1110. ad Antonium Cardinalem S. Chrysogoni, additis Omnisancti Annotationibus.

Reparatio Calendarii, p. 1155. Hæc cum superiore opusculo & libris duobus de ludo globi prodiere etiam separatim in folio.

Correctio tabularum Alphonsi, p. 1168. 1187. Vide supra.

Hactenus Nic. Cusani opera junctim excusa.

Video præterea exstare *Statuta* Cusani Legati de latere per Alemanniam Nicolai V. Papæ *in Concilio Coloniensi* recepta An. 1452. in Conciliis Labbei, Harduini, Coleti, nec non in clarissimi Lunigii continuatione Spicilegii Ecclesiastici Parte I. p. 590.

Seb. Munsteri Germaniæ & aliarum regionum, quæ ad Imperium usque Constantinopolitanum protenduntur, descriptio ex Historicis & Cosmographis pro *tabula* Nicolai Cusani intelligenda, in Sim. Schardii scriptoribus rerum Germanicarum Tom. I. p. 467.

Video etiam memorari a Warthono scriptum Cusani *de fortuna* & aliud *de æqualitate*, quæ in operibus ejus non reperio.

In Bibl. Leodensi inter Codices Is. Vossii habetur Varietas Lectionum editi *itinerarii Antonini* Aug. ab MSto exemplari Nic. Cusani. Vide Catalogum illius Bibl. p. 387.

Cusentinus Archiepiscopus, hoc est *Consentinus* in regno Neapol. apud Ptolemæum Lucensem recte & sæpius a Martino Polono distinguitur: & Cusentinum Archiepiscopum, *Chronici* scriptorem, quando cum Ptolemæi Chro-

Chronico memorat Jo. Gerson de statu Vet. & Novi Testamenti Tom. II. Opp. pag. 154. non necesse est Martinum Polonum ab eo intelligi. Vide Jacobum Quetif de scriptoribus Ord. Præd. Tom. I. p. 362.

Ignoti auctoris Opusculum, quo *Consulum Romanorum* nomina quadrienniis digesta traduntur, toties laudatum a *Joanne Cuspiniano* in commentariis ad Cassiodori Consules pag. 314. ac passim alibi, & de quo Josephus Scaliger V. de emendat. temporum p. 404. idem est quod *Henricus Norisius* ex Codice MS. *Bibl. Cæsareæ* vulgavit ad calcem operis præclari de annis & epochis Syromacedonum, post editionem Florentinam A. 1689. recusum Lipf. 1696. 4. & tomo secundo Operum Norisii, junctim editorum Veronæ 1729. fol. Idem opusculum a Grævio etiam, Norisianam editionem secuto insertum est, fastisque Capitolinis (quos illustravere Sigonius, Onufrius, Pighius) Idatianis & Tironis Prosperi Labbeanis subjunctum, tomo undecimo thesauri Antiquitatum Romanorum p. 335. 360. Aliud *laterculum Consulare* (*a*) *Colbertinum* ab A. C. 381. ad 551. quod ex Codice Francisci Pithœi ad calcem Chronici Eusebiani edidit Arnoldus Pontacus p. 801. 804. una cum aliis fastis Consularibus ex Codice Fuxensi p. 791. 801. Burdigalæ 1604. fol. Alios Consulum Catalogos, unum in An. C. 493. alterum in An. 534. desinentem dedit Jo. Georgius Eccardus Tomo I. corporis historicorum medii ævi p. 33. & 41.

Joannes Cuspinianus, Germanico nomine *Spiesshammer*, Svvinfurtensis, post Conradum Celtem A. 1508. 4. Febr. extinctum præfectus (*b*) a Maximiliano I. Imp. Cæsareæ Bibliothecæ, & majoribus deinde rebus admotus. Hujus effigies in iconibus Joannis Sambuci p. 50. addito hexasticho quod ita se habet:

Carmine Virgilius, Medicina Phœbus & arte,
Historia immensa Livius alter eras.
Tu nisi fastorum rationes, abdita primus
Tractasses, quid nunc marmora sacra forent?
Præsidis (c) officio rexisti Jure Viennam,
Te Phœbum & Vatem, Jus quoque nemo negat.

Epitaphium ejus apud Lambecium Tom. II. pag. 1011.

Joannes Cuspinianus, Doctor, quondam Civitatis Viennensis Præfectus.

Excolui primum Musas & Apollinis artes,
Nempe fui Medicus, tumque Poeta simul.
Postea me rebus natum majoribus, auxit
Cæsar & ornavit Præsidis officio.
Illa igitur nostro sint verba inscripta sepulchro
Unica: vixi olim, Cuspinianus eram.
Historiæ immensæ monumenta æterna reliqui:
Vivus in his semper Cuspinianus erit.

Vixit ann. LVI. obiit A. MDXXIX. Mens. April. die XIX.

Præter Jovium, Melchiorem Adamum, Vossium aliosque diligentius de Cuspiniano dixere Nicolaus Gerbelius ad ejus Cæsares præfatus, & Martinus Hanckius libro secundo de Rom. rerum scriptoribus cap. 16. pag. 126. seqq. Mihi scripta ejus breviter referre placet.

Liber *de Cæsaribus & Imperatoribus Romanorum*, a C. Julio ad Maximilianum I. Augustum, in quo post Constantinum VIII. Palæologum p. 528. 579. *de Turcarum origine* differens, illorum Reges sive Amvras Cæsaresque describit a Mahomethe Saracenorum Phylarcho & Pseudopropheta usque ad Ze-

(*a*) Vide illustriss. Scipionis Maffeji Antiquitates Galliæ selectas pag. 97.

(*b*) Lambec. T. I. p. 32. seq.

(*c*) *Stadt-Anvvalt.*

Zelymum Othomannum: nec non tractat *de Turcarum re militari* pag. 579. 585. Religione p. 585. *692.* & *de cæteris eorum moribus domesticis* p. 592. 595. ac denique *Maximiliani I.* An. 1519. defuncti subjungit res atque elogium (post adjunctum Felicis Petancii, Cancellarii Segniæ, scriptum, quibus itineribus Turcæ aggrediendi sint, pag. 595. *601.*) pag. *601. 615.* Prodiit Argentorati 1540. in fol. Basileæ apud Joannem Oporinum 1561. fol. & Francof. 1601. fol.

Diarium de congressu Cæsaris Maximiliani Augusti & trium Regum, Hungariæ, Bohemiæ & Poloniæ, Uladislai, Ludovici & Sigismundi in urbe Viennensi, An. 1515. XVII. Jul. ibid pag. *616. 635.* Subjunctæ & *Wolfgangi Hungeri*, Bajoarii Aquiburgensis in Cuspiniani Cæsares & Diarium annotationes.

Austria, sive commentarius de rebus Austriæ Marchionum, Ducum, Archi-Ducum a Leopoldo An. *933.* ad Ferdinandum I. Caroli V. fratrem: Descriptio Austriæ, Urbis Viennensis, Danubiique & LX. in eam labentium fluminum: De Austriæ Ordinibus, Prælatis, (Episcopis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus,) Baronibus, Nobilibus, Militibus, ac Civibus. De Sanctis Austriæ Patronis, Basil. 1553. fol. ad calcem commentarii in Cassiodori Consules p. 591. *667.* & Francof. 1601. fol.

Oratio de bello Turcis inferendo, ad Imperii Romani Proceres. ibid. pag. 711. 723. In hac describitur infelix prælium, quo A. 1526. interiit Rex Hungarorum Ludovicus: Turcarum progressus ab Alba Græca Budam usque, & Hungariæ felix solum, vinis, agris, piscibus, jumentis, feris, metallis & aliis rebus abundantis.

Commonefactio ad Leonem X. Papam, ad Carolum V. Imperatorem, ac cæteros Christianos Principes de Constantinopoli A. 1453. capta a Turcis & de aliis cladibus per eos Christiano nomini illatis, ad bellum adversus Turcas suscipiendum, in Nicolai Rusneri Orationibus & Consultationibus de bello Turcico, per quatuor digestis Volumina, Tomo II. pag. 172. 182. Lips. 1596. 4.

Commentarius in *Sexti Rufi* libellum de Regia, Consulari, Imperialique dignitate, ac de accessione Romani Imperii. Basileæ 1553. (*a*) fol. cum præfatione Nic. Gerbelii ad Jo. Jacobum Fuggerum, & Francof. 1601. fol.

Commentarius in Chronicon, sive Consules *Magni Aurelii Cassiodori*, præmissa ejusdem vita per Cuspinianum collecta. ibid. pag. 70. 578. Huic commentario eique subjunctæ Austriæ etiam ex Cuspiniani consilio pag. *667.* 710. subjectum Chronicon *Alberti* Argentinensis, de quo supra.

Cuthbertus Magesetus, *Herefordensis* primum Episcopus, deinde Archiepiscopus *Cantuariensis*, de quo plura Wilhelmus Malmesburiensis, qui & versus ejus quosdam affert libro IV. de gestis Pontificum Anglorum pag. 285. plures etiam quam Lelandus cap. 101. *Synodalia Decreta* sui temporis & *Carmina* non contemnenda scripsisse testatus. Obiit hic Cuthbertus A. C. 758.

De *Cuthberto*, Episcopo, *Hagustaldensi* & ab Anno *676.* ad *687.* *Farnensi*, sive *Lindisfarnensi*, cujus vitam a Beda compositam habemus, dictum supra pag. 185. Huic *Ordinationes Ecclesiæ suæ* tribuit Pitseus pag. 112. ex Baleo Centur. 1. cap. 81. & librum *de vita Monastica*, quæ *præcepta vitæ regularis* Baleus appellat.

Cuthbertus Monachus *Gervicius*, sive *Girovicensis*, de *Bedæ*, cujus discipulus fuit, *vita* & *obitu* libellum scripsit ad Cuthvinum Monachum, *quem libellum*, inquit Lelandus cap. *90.* *cum nuper reperissem in palatina illustrissimi Henrici VIII. Anglorum Regis*, *Bibliotheca*, *avide semel legi*, *& majori voluptate relegi*: *mul-*

(*a*) In Bibliotheca D. Johannis Fabricii Helmst. Tom. III. p. *76.* typorum vitio excusus numerus 1533.

multum diuque mecum considerans quantus & quam non ullo esset virtutis titulo Beda cum nostræ ætatis monachis conferendus. Edidit Mabillonius Tomo III. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 534. Etiam opera Bedæ collegisse hunc Cuthbertum atque in ordinem digessisse ait Baleus Centur. II. c. 7. Obiit Beda A. C. 735.

De Juniore *Cuthberto* Tunstallo ex Londinensi Episcopo A. 1530. Dunelmensi, vide Henrici Warthoni Angliam sacram Tom. I. p. 783.

S. Thascius Cæcilius Cyprianus, Episcopus Carthaginiensis, doctrina & virtute venerabilis, qui in persecutione Deciana alacriter pro *Christo* subiit Martyrium An. 258. 14. Septembris. De ejus scriptis vitæque scriptoribus, editionibus atque interpretibus non repetam ab aliis dicta & partem notata a me ad Hieronymi Catalogum LXVII. atque diligentius in delectu argumentorum ac syllabo Scriptorum de veritate Religionis Christianæ pag. 217. seqq. Tantum addam novissime lucem vidisse splendidam & accuratam Operum S. Martyris editionem, quam collatis editionibus & Codicibus MSS. plus quam triginta adornaverat, notisque instructam ad prœla paraverat præclarus Vir *Stephanus Baluzius*, & post eum A. 1718. 28. Jul. exstinctum, in lucem extulit Prudentius Maranus, Monachus Benedictinus, præmissis de vita & doctrina S. Cypriani prolegomenis, Parisiis 1727. fol. Eadem editio repetita Venetiis 1728. fol. Quam vero pag. 345. ex duobus sub Cypriani nomine *ad Turasium* Presbyterum vulgavit Baluzius, eadem legitur inter Hieronymi Opera Tomo V. Marcianæi pag. 405. & emendatior quidem variis locis, quanquam in aliis recta magis & integrior est Baluziana editio. Cæteras duas Epistolas primum editas a Baluzio, quia breves sunt & in omnibus aliis Cypriani editionibus desiderantur, hoc loco offerre Lectori meo volui.

Cornelii (*a*) Papæ ad Cyprianum.

D*ilectionis tuæ non delectabilia & contra fidei regulam scripta suscepi, in quibus nauseas recognovi & venena sermonum adversus Catholicam per totum Orbem diffusam Ecclesiam horribilibus a te superseri zizaniis non laudavi. Quæ peto velociter tollas, ac prædamnes. Quod prius quidem te facere oportebat, quam in mundo letale virus aspersum simplicium & innocentium interficeret mentes. Non ergo dignum est rebaptizare. Ergo eradica & extrica, ut diximus, florulentis sermonibus atque dignis per posteriorem Epistolam priora scripta, quæ contra Catholicam Fidem servare* (*b*) *censuerunt genimina viperarum. Non enim decet tantæ Urbis Antistitem excellentissimumque Doctorem, ut, dum putas hæresis baptisma prædamnandum, verum baptisma sermonibus maculare audias*, (*c*) *quæ doles contra Apostolum scilicet repugnare dicentem:* (*d*) Unus *DEUS*, una Fides, unum Baptisma.

Cyprianus Plebi Carthagine consistenti, æternam in Domine Salutem.

G*Ratias quidem agimus Deo Patri & Domino Jesu Christo, qui vos adunatos atque in conventicula restituit. Propter quam rem memoravimus & scriptum beatissimorum Martyrum atque Confessorum voluimus ad Consilium nostrum servare. Jubet desuper Majestas atque Spiritus Sanctus, cujus in nobis Gratia testis est salutaris. Nam cum tractaret* de traditoribus, *jubet tam in Evangelio quam in Apostolo, tam in Psalmis quam in Prophetis & cæteris Scripturis*, (*e*) Scruta-

Kkk 2

(*a*) Supposititia videtur hæc Epistola Marano in prolegomenis p. XCII. Sane *Stephano*, Episcopo Romano, magis videtur convenire. De tota autem illa controversia consulas dissertationem dogmaticam de baptismo hæreticorum editam Parisiis 1724. 12. & vulgatam Gallice 1727. 12.

(*b*) fortasse *serere*.

(*c*) *audeas*.

(*d*) Ephes. IV. 5.

(*e*) Joh. V. 39.

tamini. *Quo scrutato a nobis invenitis ab iis, qui Scripturas Sanctas tradiderunt, non mereri eos congredi Consilium nostrum, id est Consilium habitare. Nemo enim est, qui hoc Consilium congrediatur, non Cœlestem spectet. Ac propterea memoravimus, ut ii, qui taliter Scripturas tractaverunt, ad statum plebis, & judicium ab ipsis porrectum, nec aliqua actio ab ipsis promi, sed nec etiam ad statum sacrificii, neque plebis esse proximi; quia utique jam dudum derelicta plebe, nudata altaria, promta* (*a*) *sacrificia. Merito hæc memorantes cum mœstitia ac dolore animi profici teste ad Dominum quod debuimus statuere quam omnes disceptationes & dissensiones & hæreses & scandala hauserant, ne ulterius provocent se homines, seu minus fidei, seu Scripturis leves sint & lectores, id statuimus, atque statuto nostro recedi nolumus, ut si qui tradidit præpositus huic plebi, mereantur antistitem administrantem altari ac corpore integro. Iis vero jussimus, a quibus & sacrificium offerri jubemus. Merito præceptis iis obtemperari debet, nec aliud fiet quam statuta Evangelica vox sincera cata Johannem* (*b*) *loquitur:* Nolo, *inquit*, de manibus vestris sacrificia, quia non venistis ad me cum hostia munda. *Qui utique hostiam mundam non offert, hostia de manibus ejus non adscendit. Nam iterum legimus:* (*c*) In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. *Qui per Verbum finctionem finxerint dare res inhabitabiles apud illos seu veras Scripturas sacras seu finctas, qui dat vocem & qui dat desideria proxima, qui utique finget tradere, supplebit traditionem. Merito negantes volumus interim veniam habere confitentes patres. Nam qui dicit se Scripturas non habere, utique paratus fuit & torqueri, quorum exempla habemus. Tertio negaverunt, & Sacramentum non tradiderunt. Hi autem qui nec interrogati obtulerunt, interim usque ad statum Consilii, laici communicabunt. Veruntamen in statum Consilii quod Scriptura sacra promoverit secundum sententiam fixam sanctis & amicis Dei suppleri volumus, cum jam testes & proximi aliquid jam dudum statuerant nostri antecessores. Ob quam rem necesse est nos testibus consentire complecti & supplere. Opto vos in Domino semper valere.*

Carmen de Resurrectione, quod sub Cypriani nomine in Codice Corbejensi Edmundus Martene repetit, legitur quidem in Tertulliani quibusdam editionibus, sed malo more interpolatum, ex MSto autem sincerum in laudati Martene nova collectione monumentorum veterum, in limine Tomi IX. Paris. 1733. fol.

Cypriano Carthaginiensi liceat alios subjungere Cyprianos decem vel undecim, quorum primus *Cyprianus Antiochenus* sub Diocletiano passus Nicomediæ. Cujus *Confessio* ex veteri versione Latina cum eruditis notis exstat ad calcem editionis S. Cypriani curatæ a Johanne Fello, Oxoniensi Episcopo: Græce vero ex Codice Colbertino Comitis de Seignelay cum nova Prudentii Marani, Benedictini, versione, in editione Baluziana p. CCLXXVI-CCCX. Vide etiam de eo Nazianzenum Orat. XVIII. Eudociam apud Photium Cod. 184. Simeonem Metaphrasten & Lipomannum Tom. VI. 2. Octobr. Surium 26. Septembr. Goarum ad Euchologium pag. 719. Marbodeum Rhedonensem p. 1513. Operum. Edmundum Martene Tomo III. Anecdotor. p. 1622. seqq.

Cyprianus Benetus, seu *Benedictus*, Aragonius, Ordinis Prædicatorum, qui adhuc vixit An. 1529. De ejus scriptis accurate Jacobus Echardus Tomo II. de scriptoribus Dominicanis pag. 49. sq. & pag. 824. b. Non dubito falli Simlerum aliosque, qui *Venetum* appellant pro *Beneto*. Nam Benedictum Valen-

(*a*) Legendum fortasse *peremta*, vel *promota* h. e. remota, ut apud Ciceronem III. 16. de finibus: Tamen *promovendi* vocabulo in eadem hac Epistola alio sensu deinde Cyprianus utitur.

(*b*) κατὰ Ἰωάννην. Sed apud Johannem verba illa non leguntur. Sensus exstat Esaiæ I. 13.

(*c*) Joh. I. 1.

lentinæ gentis dialecto solere efferri Benet, notavit Nicolaus Antonius Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 262.

Cyprianus Brixiensis, de quo Acta Sanctorum Tomo II. April. 21. p. 849.

Cyprianus Burdegalensis Archiepiscopus, qui Concilio Agathensi interfuit An. 506. præfuitque Aurelianensi A. 511. ut notatum Sammarthanis Tom. I. Galliæ Christianæ p. 199.

Cyprianus Cæsarii Arelatensis discipulus & vitæ ejus scriptor. Infra, *Cyprianus Tolonensis*.

Cyprianus Presbyter, Monachus *Cassinensis* circa Annum 760. auctor *hymni de miraculis S. Benedicti*, cujus initium: *Aureo solis radio perennis*. Vide Petrum Diaconum cap. 7. de viris illustribus Cassinensibus.

Cyprianus Cordubensis in Hispania Archipresbyter circa Annum Christi 900. de cujus epigrammatibus IX. genuinis, lectisque ab Ambrosio Morales & Mich. Ruizio: & de aliis XXI. suppositis videndus Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 7. Cypriano huic multum tribuunt Laurentius Ramiresius de Prado ad Luitprandum p. 432. Jo Tamajus in martyrologio Hisp. aliique.

Cyprianus Abbas, cognomento *Cuculus*, de quo Moschus in prato spiritali cap. 132.

Cyprianus Martyr Corinthius circa Annum Christi 258. cujus & Codrati (Quadrati) Dionysii aliorumque Acta Latine ex versione Petri Francisci Zini apud Lipomannum, & 10. Martii apud Surium & in Actis Sanctorum Martii Tomo secundo pag. 5.

Cyprianus Petragorici Abbas, de quo Gregorius Turonensis de gloria Confessorum cap. 100.

Cyprianus Tolonensis (Toulon) in Gallia Episcopus; qui Concilio Arelatensi Anno 541. interfuit, *vitam Magistri sui Cæsarii Arelatensis* scripsit cum *Messiano* Presbytero & *Stephano* Diacono ante Annum Christi 549. *libris duobus*. Exstat apud Surium 27. August. & integrior apud Vincentium Barralim in sanctis & illustribus Lerinensibus: & apud Mabillonium I. Sanctorum Ordinis Benedictini pag. 658. De Cæsario hoc supra pag. 317. Cæsarius hic obiit A. 542. non 554. ut excusum apud Vossium pag. 243. * De vita S. Cæsarii Arelatensis a Cypriano hoc scripta diligentius differendum esse judico; operis enim hujus librum tantummodo priorem scripsit Cyprianus iste, nec ipse per se solus, sed opere cum Firmino, & Viventio Episcopo conjuncto. Ejus librum secundum adjecerunt Messianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, ut ex cap. I. ejusdem libri secundi discimus. Vitam hanc Cæsarii post Mabillonem novis curis recensitam ad MSS. codd. dederunt Bollandiani socii ad diem XXVII. Augusti adjectis adnotationibus suis, nec Mabillonianis omissis.

Cyriacus Antiquarius Anconitanus circa medium sæc. XV. inter primos fuit, qui *veteres Inscriptiones* undique collegit, laudatus Angelo Decembrio, Francisco Philelfo, (*a*) Leonhardo Aretino, (*b*) Leandro Alberto, aliisque. Ab Antonio Augustino (*c*) arguitur falsas etiam confinxisse & Ambrosio Moralesio in Annalibus Hispanicis fidem ei habenti sublesta merce imposuisse, perinde ut in Mazochii & Apiani, Amantiique collectionibus fidem desiderare se significat. Nonnullas Cyriaco debere se profitentur in collectione sua A. 1534. edita Ingolstadii in fol. Petrus Apianus & Bartholomæus Amantius: ut primam statim, ubi eum laudant his verbis: *Monumentum hoc Gaditanum eximius vir Cyriacus Anconitanus reperit, qui non absque magnis molestiis longissimorum itinerum faciendorum, quascun-*

(*a*) Franciscus Burmannus præfatione ad Inscriptiones Gruterianas, Grævii cura recognitas Amst. 1707. fol.

(*b*) Baluzii Misc. Tom. VI. p. 539.

(*c*) Augustinus Dialog. IX. & XI. de numismatt. Vossius de Hist. Lat. p. 809.

que inscriptiones vetustas, quoad licuit, descripsit: neque tamen suis impensis hoc peregit, sed Nicolaus V. Pontifex Maximus cum incredibili antiquitatis explorandæ ardore flagrans, tum & bonorum librorum comparandorum desiderio sumtus ad hunc laborem conficiendum quam magnificentissime suppeditavit. Inscriptiones Græcas & Latinas collectas ab hoc in Illyrico & Græcia, una cum nonnullis ejus Epistolis excudi curavit Francisc. Barberinus (a) Cardinalis senior, sed XXXIV. paginis in majoris folii forma prælo absolutis opera illa omissa ac suppressa est. *Itinerarium* Cyriaci Anconitani citatur a Torello Sarayna: Ab aliis etiam *Imperatorum vitæ* usque ad Fridericum Barbarossam, sed scriptæ Italico idiomate.

* *Cyriacus Anconitanus*. De viro hoc doctissimo liceat mihi hæc dare, quæ scripsit Ambrosius Camaldulensis in suo hodoeporico pag. 30. *Adiit nos inter cæteros & Cyriacus Anconitanus, multaque nobis ostendit antiquitatis, cujus curiosissimus indagator erat, monumenta; tum epigrammata vetusta, tum signatos nummos argenteos, & aureos, tum signa*.

Itinerarium Cyriaci Anconitani non ante multos annos, anno scilicet 1742. typis Florentinis in 8. vulgavit amicus meus doctusque veterum codicum indagator Laurentius Mehus.

Epistolas Cyriaci nonnullas servat codex MS. Felinianus; inter quas prior ad Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem scripta, missam ad eundem Principem commemorat orationem ejusdem Cyriaci coram Cardinali Firmano, Alfonso Rege, aliisque Principum legatis habitam de colligendis in Turcas armis.

Epistolæ vero istæ propemodum diversæ ab iis octo sunt, quas Itinerario Cyriaci partim jam evulgatas, partim e MSS. codicibus extractas cl. Mehus subjecit. Porro ex his Lucensis codicis epistolis postrema non quidem epistola est, sed potius oratio a Cyriaco habita, quo tempore Ragusæi legatione a Marino de Restis cive suo gesta fœderis innovationem cum Anconitanis, & postularunt, & impetrarunt. Acta hæc sunt Eugenii IV. anno X. die iduum Juniarum. Anconæ laudes tunc percensens Cyriacus ea omnia, totidem fere verbis repetit, quæ in Itinerario suo præscripserat, ab illis verbis: *est enim civitas Anconæ &c.* pag. 38. usque ad illa pag. 48. *pietatem, devotionem, & fidem*. In referenda vero inscriptione Trajani, quæ utrimque recurrit, animadvertisse juvat insigne mendum, quod in excusum Itinerarii irrepsit: verba enim illa: *Hoc etiam addito .... reddiderit*, quæ tamquam in lapide insculpta iisdem exarata literis dantur in edito, in nostro codice literis expressa diversis a reliqua inscriptione exhibentur, tamquam si verba essent historici narrantis, non lapidis.

Demum præter hæc scripsit Cyriacus opusculum *de septem Mundi spectaculis*; alterum *de Familiis Romanorum*; & *de Gregorio Theologo*, quæ servat MS. codex Bibliothecæ Riccardianæ; ac denique ejus *de navali conflictu Pontiniani Tarraconensium Regis* servat Ambrosiana Bibliotheca. Vide Mehum in Præfatione pag. XXV. qui tamen vir clarissimus & ego pariter, qui ex illo accepi, corrigendus in eo est, quod libellum de septem mundi spectaculis, & de Gregorio Theologo secat in duos; cum idem omnino sit opusculum ut ex titulo relato in catalogo Bibl. Riccardianæ didici; en illum: *de septem mundi spectaculis ex Gregorio Theologo ad Federicum Contarenum*.

Cyricius, sive *Quiricius* (Caveo *Syricius*) Episcopus Barcinonensis in Hispania circa Annum Christi *662*. cujus *Epistolas duas* ad Ildefonsum Toletanum cum Ildefonsi responsionibus edidit ex Corbejensi Codice Lucas Dacherius T. I. spicilegii p. 308. 311. quas habes editionis novæ Tomo tertio pag. 314. emendatiores ex Codice Hardensiano. Prio-

(a) Giornale de' letterati d'Italia Tom. XXI. p. 428. Burmannus l. c.

Priore Epiſtola Cyricius Ildefonſo gratias agit pro Opere ipſius de Virginitate ſanctæ Mariæ contra Jovinianum & Helvidium.

Cyrillus de miraculis Hieronymi ad S. Auguſtinum, cum præmiſſa ſub Auguſtini nomine ad Cyrillum Epiſtola, ſæpius prodiit inter S. Hieronymi Opera, ut Tom. IV. edit. Francof. 1684. pag. 243. 245. Lucubratio Latini ſcriptoris, longe inferioris ævi, Cyrillo Hieroſolymitano & Auguſtino ſuppoſita.

Cyrillus patria Conſtantinopolitanus, tertius Carmelitarum Generalis ab Anno 1197. ad 1225. de quo Acta Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 498. ſeq. ubi vita ſcripta a Johanne Palæonydoro. Traditur hic Armeniæ Apoſtolus Soldanum Iconii ad Chriſtiana ſacra adduxiſſe, atque operam impendiſſe in Græcis ad Latinam Eccleſiam adducendis. Vide Marci Antonii Alegre paradiſum Carmelitici decoris pag. 254. ſeq. Faſciculus temporum ad Annum 1224. *S. Cyrillus Græcus mellifiui Carmeli Paſtor Doctorque tum vitæ ſanctitate tum Prophetiæ ſpiritu conſpicuus, multa conſcribit poſteris profutura ſæculis, & copioſis miraculs Dei procurat gloriam, Mundo ſtuporem.* Ex ſcriptis ejus Philippus Ribotus operi ſuo de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum, Venet. 1507. fol. Cyrylli librum *de incolis Carmeli & incremento Ordinis ſui* inſeruit. Cætera ſunt: ad Abbatem Joachimum de oraculo Angeli. Epiſtolæ ad diverſos & ad Euſebium fratrem ſingularis. Liber Prophetiarum. Vide Didaci Coriæ antiquitates Ordinis Carmelitici, Hiſpanice editas Cordubæ 1598. fol. lib. X. cap. 7.

Statius ſive *Tatius Cyrillus*, tempore Conſtantini Magni vixit, ejuſque juſſu monumenta quædam de vitis Imperatorum e Græco vertit Latine. Vide Julium Capitolinum de duobus Maximinis cap. 1. qui clariſſimum virum appellat.

Cyrillus Trevirenſis Epiſcopus circa Annum Chriſti 458. de quo Acta Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 331.

Cyrinus, ſupra, *Aribo* pag. 134. ſeq. & quæ ad Voſſii paginam 700. Sandius.

Petrus Cyrnæus Clericus Alerienſis, cujus commentarius *de bello Ferrarienſi* ab Anno Chriſti 1482. ad 1484. geſto, nuper in lucem prolatus eſt ex MSto Codice Bibliothecæ Eſtenſis a laudatiſſimo Muratorio, Corporis ſplendidi Hiſtoricorum Italiæ Tomo XXI. qui numero voluminum eſt XXIII. *Rerum Corſicarum hiſtoriam* & de vita ac doctrina hujus Cyrnæi commentationem alio Tom. a præclariſſimo viro exſpectamus.

* *Petrus Cyrnæus Corſus*; olim enim Corſica Cyrne appellata eſt, natus eſt ex paupere familia Aliſiane diœceſis Alerienſis oppido an. 1474. ex patre Picino Felice; profeſſione erat ſacerdos, operamque ſuam impendit apud Venetos typographos in corrigendis typorum ſpeciminibus. Opus ejus *de rebus Corſicis* evulgavit tandem Muratorius in tom. 24. præclariſſimi operis Rer. Ital. ſcript. Hæc omnia ex Muratorio ibidem accepta ſunt.

PROVERBIA

Wipponis Presb. ad Henricum, Conradi Imp. Filium.

Incipit inventum, referens proverbia centum.
Decet regem diſcere legem. Audiat rex quod præcipit lex. Legem ſervare hoc eſt regnare.
Notitia litterarum lux eſt animarum.
Sæpius offendit qui lumen non attendit.
Qui habet ſcientiam, ornat ſententiam. 5
Melior eſt ſapientia, quam ſæcularis potentia.
Plus unicus ſenſus, quam multiplex cenſus.
Eſt ſapiens multum, qui amat Dei cultum.
Vir fidelis coronatur in cœlis.
Bene credit qui neminem lædit. 10
Qui fidus ſeniori, adproximat honori.

Qui

Qui confidit in Deo, fortis est ut leo.
Melius est in Deo sperare, quam divitias congregare.
Fortissima spes beatificat res.
Charitas non ficta odit delicta. 15
Qui diligit fratrem, placat Deum & patrem.
Regnum cœlorum non est invidorum.
Melius est humiliari quam exaltari.
Humilis homo triumphat in domo.
Qui per ardua vadit, sæpius cadit. 20
Viri mites renuunt lites.
Qui assidue rixantur, a paucis amantur.
Malos pro Deo tolerare est superare.
Pacis donum omnibus est bonum.
Qui in pace fundantur, non eradicantur. 25
Incendium bellorum corruptio est morum.
Homo pudicus est animæ amicus.
Ubi frequens luxuria, non deerit penuria.
Voluptas mundana semper est vana.
Judicis sententiam oportet sequi clementiam. 30
Melius est interdum ignoscere, quam vindictam poscere.
Qui miseretur, misericordiam consequetur.
Verbum veritatis subveniet judicatis.
Falsus in ore caret honore.
Qui falsitate vivit, omnia occidit. 35
Qui est hilaris dator, hunc amat Salvator.
Omnis avarus nulli est carus.
Bona tribuere non est minuere.
Ubi pugnat sancta oratio, ibi vincitur tribulatio.
Incessanter orare est delicta purgare. 40
Bene orat qui in corde plorat.
Jejunium forte liberat a secunda sorte.
Qui non potest jejunare, discat eleemosynam dare.
Bene jubilabit qui a bono non cessabit.
Melius est interdum dormire, quam diabolo servire. 45
Dormire non multum exhilarat vultum.
Qui se fatetur reum, placet Deum.
Ubi est vera pœnitentia, ibi Dei clementia.
Oportet enim parcere diu positis in carcere.
Valde decipitur qui numquam corripitur. 50
Amicabilis increpatio non est damnatio.
Oleum peccatoris laus est adulatoris.
Ubi longa ebrietas, ibi brevis est pietas.
Vinum multum & forte parum distat a morte.
Per crapulam cibi & potus perit homo totus. 55
Per moderantiam pervenitur ad abundantiam.
Mediocriter plura gaudet natura.
Proverbium Ne quid nimis laudatur in primis.
Juvenis animosus senex fit gloriosus.
Qui torpescit dum calet, frigidus nihil valet. 60
Qui vacat in juventute, turbatur in senectute.
Fortes viri omnibus sunt miri.
Reges & præsides non decet esse desides.
Mundi rectores æquent cum nomine mores.
Viri pontificales sanctis sunt æquales. 65
Medici animarum exorbitent parum.
Contra lupum vigilare est raptus vitare.
Qui viduam defendit ad Christum regem tendit.
Qui vindicat pupillum Deus coronet illum.
Pauperum consolator est æternæ vitæ amator. 70
Oportet cavere vanitatem videre.
Cor incendit oculus ut stipulam foculus.
Voluptas non visa citius erit elisa.
Qui libenter bonum audit, corde Deum plaudit.
Melius est pauperem audire quam sonitum lyræ. 75
Incassum miseros audit, qui os & manus claudit.
Lingua placabilis ligno vitæ est comparabilis.
Lingua dolosa semper est odiosa.
Qui loquitur modeste liber est a peste.
Manus sine opere mendicabit propere. 80
Manuum labores præstant honores.
Qui bonum operatur, a Deo benedicatur.
Beati pedes qui visitant infirmorum ædes.
Cum Deo ambulare est animam salvare.
Qui migrat ad æternam sedem, non offendit pedem. 85
Iniquum est ob beneficium reddere supplicium.
Qui reddit malum pro bono, indignum est dono.
Bono vincere mala ad cœlum est scala.

Mun-

Mundi contemtus a Deo eſt inventus.
Qui amat mundum præſentem, ſequitur rem fugientem.
Melius eſt ſupernum conſilium quam hujus vitæ auxilium.
Pulcra tenet atria ſuperna patria.
Tendit filius & frater qui vocat illos pater.
Auro cœleſti ſunt ſemper gaudia feſti.
Quid fugis ex illo, qui claudit cuncta pugillo?
O quicumque velis mentem conjungere cœlis.
Qua reſident juſti ſerto palmiſque venuſti
Mundi ſperne minas, & res pede ſubige blandas.
Superbia dicit: *In cunctis operibus tibi non æquabitur ullus.*
Humilis: *Putridus es vermis, quid homo moriture ſuperbis?*
Inanis gloria: *Fac propter famam quæcumque potes bona coram hominibus.*
Timor Dei: *Opta celari bona quæque ſoles operari.*
Hypocriſis: *Exterius ſancto te conformare ſtudeto.*
Religio: *Væ foris albatis, qui vos tumulis ſimulatis.*
Inobedientia: *Quid faciat ſe, qui multum vilior eſt te?*
Subjectio: *Quiſquis vos ſpernit, Deus inquit, me quoque ſpernit.*
Invidia: *Cur quocumque modo non is ſublimior illo?*
Congratulatio: *Congaude fratri, fer opemque proficienti.*
Odium: *Qualiter hunc quis amet, ſibi qui contrarius extet?*
Charitas: *Verus amor fratris, brevis eſt impletio legis.*
Detractio: *Quis toleret? ſileat veniam quod perpetrat ille.*
Juſta correptio: *Occulte numquam debes reprehendere quemquam.*
Ira: *Cur non obſiſtis, cum quid fieri tibi non vis?*
Patientia: *Quid non pro Chriſto toleres pro te crucifixo?*
Protervia: *Peccanti ſemper ſis durus & aſper.*
Manſuetudo: *Argue, coge, roga, Timothee, ſagaciter inſta.*
Timor mentis: *Scit Deus ipſe quid eſt, nullo de judice cures.*
Satisfactio: *Suſpicioſus eris, ſi non delicta fateris.*
Triſtitia: *Quo gaudere potes qui gratis tot mala perfers?*
Gaudium ſpirituale: *Cur modo contriſtat quod non tibi gaudia præſtat?*
Torpor vel ignavia: *Viſu privaris ſi continue lacrymaris.*
Virtutis exercitatio: *Mors venit abſque mora, tu nocte dieque labora.*
Vagatio: *Hoc diſcede loco, locus ille beatior iſto.*
Stabilitas: *Cum ſit ubique Deus, maneas ubique quietus.*
Deſperatio: *Non ſurges penitus peccati mole gravatus.*
Spei fiducia: *Dant tibi ſpem veniæ peccata remiſſa Mariæ.*
Cupiditas: *Multiplica fœnus, nec mendicabis egenus.*
Mundi contemtus: *Quantum vis habeas, nil hinc moriture reportas.*
Obduratio: *Unde tuos paſcis, tua ſi diſpergis?*
Miſericordia: *Si quid habes tribuas, tua ſit tibi larga voluntas.*
Fraus, furtum: *Non eſt quod tribuas? furto vel fraude requiras.*
Innocentia: *Præſtat nulla dari quam te fraude furari.*
Fallacia & mendacium dicit: *Perfice fallendo quod non vis vera loquendo.*
Veritas: *Os quod mentitur, animæ mors eſſe probatur.*
Ventris ingluvies: *A factore datis cur non epulis ſatiaris?*
Parſimonia ciborum: *Parce quibuſque cibis, pereas ne cum Sodomitis.*
Inepta lætitia: *Fac ſocios gaudere tuos riſumque movere.*
Moderatus mæror: *Unde tibi riſus, cum ſis miſer hic peregrinus?*
Multiloquium: *Eſt nil peccati per plurima ſi bona fari.*
Diſcreta taciturnitas: *Numquam vitabis culpam ſi multa loquaris.*

Im-

Immunditia: *Non est culpa gravis quævis pollutio carnis.*

Integritas carnis: *Clauditur incestis cœlestis janua regni.*

Luxuria: *Utere luxuria, nescis quæ vita futura.*

Castitas inlibata: *Si castus fueris, vita sine fine frueris.*

Spiritalis fornicatio: *Non est grande nefas, animo concepta voluptas.*

Mundicia carnis: *Certe mœcharis, cum sis cupidus mulieris.*

Amor præsentis sæculi: *Quid dulci vita valet esse venustius ista?*

Amor patriæ cœlestis: *Si carcer talis, Deus o tua mansio qualis!*

Expliciunt Proverbia.

FINIS TOMI I.

JO. ALBERTI FABRICII

LIPSIENSIS

S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS

CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII

EDITIO PRIMA ITALICA

A P. JOANNE DOMINICO MANSI

CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editisque Codicibus correcta, illustrata, aucta.

Accedunt in fine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS II.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

VENERANDO ET CLARISSIMO VIRO

JACOBO BRUCKERO,

ECcleſiaſtæ Kaufburenſi, de ſacro grege ſuo non minus quam de bonis litteris egregie promerito fauſtiſſima quæque precatur & Volumen præſens ſacrum eſſe cupit, pro jucundo ejus munere tomi quinti Hiſtoriæ Philoſophicæ quo rebus medii ævi etiam lux non inficianda accenditur hanc qualiſcunque redhoſtimenti vicem redditurus

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

AD LECTOREM.

Ecce alterum Volumen hujus Bibliothecæ, in quo p. 74. emendandum quod in verſu Eberhardi Bethunienſis GETAM de Oſidio Geta interpretatus ſum, erat enim hic de Geta in Amphitruone Vitalis Gallici intelligendus, de quo ſuo loco. Non dubito alia multa eſſe in quibus venia Tua mihi ſit opus, ſed gnarus has litteras aliter quam ut dies diem doceat, non conſtare, conſciuſque ſtudii quod attuli ſumque porro, largiente Deo optimo valetudinem, allaturus, bene de æquitate Tua ſperare non deſino. Doctrinam D. Severini Epiſcopi volui huic Volumini colophonem imponere, ut ſicut priori ita huic quoque a piis monitis uſus & dignitas accedèret. Vale.

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ
LATINITATIS
LIBER IV.

J*Oannes* de *Dacia*. Vide *Joannes*. *Petrus* de *Dacia*. Vide *Petrus*. *Dacius* Mediolanensis, ab A. C. 525. ad 541. (*a*) Archiepiscopus (*Datus* aliis vel *Datius*) de quo Gregorius Magnus III. 4. dialogor. Victor Tunonensis in Chron. Acta Sanctor. T. I. Januarii 14. p. 767. sq. Josephus Ripamontius decad. 1. lib. 7. hist. Mediolan. & Ughellus T. 4. Italiæ sacræ pag. 56. Ad hunc Dacium, Cassiodori Epistola XII. 27. Variar. data circa A. C. 537. in qua de ingenti illa fame, cujus meminit, Dacium laudans Anastasius Bibl. in vita Sylverii Pontificis his verbis: *Eodem tempore tanta fames fuit per universum Mundum, ut* Dacius *Episcopus Civitatis Mediolanensis* relatione sua *hoc evidenter narraverit, quod in partibus Liguriæ mulieres filios suos comedissent penuria famis &c.* Ante Anastasium, Historia Miscella XVI. 15. *ut sicut vir beatissimus* Dacius (*b*) *Mediolanensis antistes retulit, pleræque matres infelicium natorum comederent membra*. Relatio illa intercidit, neque de fame illa mentio in *Chronico rerum Mediolanensium*, quod sub Dacii nomine laudarunt Corius Gualvaneus Flamma, auctor libri Flos Florum, aliique. Sed Dacii non esse, quod jam pluribus doctis subolverat, Menardo, Raynaudo &c. vide Tillemontium Tom. XIII. memoriar. H. E. pag. 962. & non tantum interpolatum passim, ut Eustachio a S. Ubaldo

 (*a*)

(*a*) A. 541. pulso Dacio a Gothis, Magnum datum successorem legitur in Chronico Maximi Cæsaraugustani, apud Nic. Antonium Tom. 2. Bibl. veteris Hispan. p. 280.

(*b*) In Pauli Diaconi libro XVII. male editum *Darius*.

(*a*) visum fuit, nec ut alii apud Pagium (*b*) sibi persuasere, Dacii alterius nescio cujus, verum longe junioris scriptoris clari circa extremum Sæculi XI. *Landulphi* (*c*) nimirum, probe animadverterunt Jo. Mabilonius Tom. I. Analect. pag. 3. seq. (edit. novæ p. 487.) & Ludov. Antonius Muratorius Tom. I. analect. Latin. p. 236. seq. Idem vir tot nominibus meritissimus de re litteraria primus etiam hocce Chronicon in A. 1085. desinens, & quatuor libros complexum, sub genuini auctoris sui *Landulphi* nomine e MSS. Codd. Ecclesiæ Mediol. vulgavit tomo quarto Corporis scriptorum Italiæ, Mediolan. 1724. fol. studium una adhibente præclaro Viro, Horatio Blanco, Romano. Quæ autem ab hoc Landulpho memorantur Dacii *expositio Ordinum S. Ambrosii*, *de Chrismate* ejusdem & *de antiphona Crucis*, ea nusquam exstant quod sciam.

Dacriani vitæ spiritualis documenta XII. & *speculum Monachorum*, editum primum Lovanii 1538. exstant in tomo V. Bibliothecæ Patrum Parisiensis A. 1589. & Coloniensis tomo VIII. & a Margarino Bignæo referuntur ad Abbatem Benedictinum hujus nominis qui sæculo octavo vixerit. Sed Theophilus Raynaudus in erotematibus de bonis & malis libris pag. 137. observat Dacriani nomen, velut collapsis moribus Christianorum illacrymantis, cooptasse sibi auctorem harum aliarumque plurium asceticarum lucubrationum *Ludovicum Blosium*, Abbatem Benedictinum Lætiensem (*Liesse*) in diœcesi Leodiensi, defunctum A. 1566. de quo Svveertius in Athenis Belgicis, & Valerius Andreas. Hendreichio autem, qui de scriptis Blosii diligentius tractat in pandectis Brandenburgicis pag. 605. addes novam operum ejus editionem vulgatam Ingolstadii, 1726. fol.

Dado, alio nomine *Audoenus*, Episcopus Rothomagensis ab A. C. 646. ad 676. Vide vitam apud Surium 24. August. (infra, *Fridegodus*) Sammarthanos T. 1. Galliæ Christianæ p. 562. sq. Baronium ad Martyrolog. Rom. 25. Augusti & Miræum ad Sigeberti c. 58. quo teste *Vitam S. Eligii*, Episcopi Noviomensis, scripsit libris III. ad Rupertum, Episcopum Parisiensem, sed duos tantum edidit Surius ad 1. Decembr. Carmen de SS. *Medardo* Noviomensi & *Gildardo* Rothomagensi Episcopo, idem ad 8. Junii.

Dagamus Scotorum Episcopus circa A. C. 600. cujus apud Bedam mentio II. 4. historiæ gentis Anglor. Ex illo loco Baleus XIV. 13. Dagamo tribuit scriptum ad Britannorum Ecclesias, nemini visum ut opinor.

Dagellus, sive *Dagelius*, qui Simlero, Popelinierio, Cangio aliisque appellatur, Vossio est *Gellius Fuscus* scriptor Historicus, quem laudat Trebellius Pollio in XXX. tyrannis cap. 25. ubi de Tetrico juniore. Etiam in Palatino Codice Trebellii, *Dagellum* legi Gruterus notavit, Salmasius *Agellium*, pro quo *Arellium Fuscum* conjiciebat, incerta tamen conjectura.

Dagobertus Austrasiæ ab An. 622. & Francorum Rex ab A. 628. Diem obiit supremum A. 638. (*d*) in Abbatia S. Dionysii, quam An. 630. conditam, & variis ornatam donis amplisque reditibus etiam munivit privilegiis, atque inter alia *præcepto* A. 635. dato, quod ex Jac. Doubleti Antiquitatibus illius

(*a*) Disquisitione de hymno, *Te Deum laudamus*, Mediolan. 1695. 4. Acta Erud. Tom. 3. supplem. pag. 163.

(*b*) Ad A. 1045. num. XI.

(*c*) Landulphum seniorem intellige, distinguendum a Landulpho de S. Paulo, juniore cujus historiam Mediolanensem ab A. 1095. ad 1137. cum Josephi Antonii Saxii notis edidit laudatus Muratorius tomo V.

(*d*) Vide Mabillonii Analect. p. 517. seq. edit. in fol. Hadr. Valesium in gestis vett. Francorum libro 18. Carolum le Cointe Tom. 2. annal. Francor. pag. 704. seq. 718. His assentitur Gabriel Daniel Tom. 1. historiæ Gallicæ p. 292. quanquam diversum ab eo sentit & ad A. 644. Dagoberti obitum refert Petrus Franciscus Chifletius in libro cujus argumenta offerunt Acta Erud. An. 1682. p. 329.

illius Abbatiæ, editis Gallice, Parif. 1625. 4. libro III. c. 3. & ex alio Codice Vyonis Domini de Herouval exhibet Jacobus Petitus ad Theodori Cantuarienſis pœnitentiale p. 763. ſeq. Aliud Dagoberti ſive ut nomen ejus ibi ſcribitur *Dagoberchti* Regis *præceptum* A. 632. apud Mabillonium in opere de re diplomatica, tabula XVI. pag. 374. 465.

Geſta Dagoberti I. a Monacho S. Dionyſii ſcripta ex MS. Codice Sec. XII. Bibl. Jenenſis, additis notis vulgavit V. C. Burchard Gotth. Struvius in faſciculo primo Actorum litterariorum, Jenæ 1703. 8. incipit: *Quartus a Chlodoveo qui primus regnum Francorum* &c. Conferendus Godfr.dus Henſchenius de tribus Dagobertis. Antvverp. 1655. 4. & in exegeſi præmiſſa tomo tertio Act. Sanctorum Aprilis: nec non ejuſdem de genealogico ſtemmate Regum Francorum per tres Dagobertos deducendo, ante tomum tertium Martii.

Dagulſus manu ſua ſcripſit Pſalterium aureis exaratum litteris, quod Carolus M. Hadriano I. Pontifici munus obtulit, Dagulfus autem Carolo M. dicavit hoc octodecaſticho, quod in Codice illo, Bibliothecæ Cæſareæ illato obvium vulgavit Lambecius Tom. 2. p. 266.

Aurea Davidicos en pingit littera cantus,
Ornari docuit tam bene tale melos.
Aurea verba ſonant, promittunt aurea regna,
Manſurumque canunt & ſine fine bonum.
Hæc merito tabulis cultim decorantur eburnis,
Quas mire exſculpſit ingenioſa manus.
Illic Pſalterii prima oſtentatur origo,
Et Rex doctiloquax ipſe canere choro.
Utque decus rediit, ſublatis ſentibus, olim
Quod fuerat ſtudio pervigilante Viri.
Aurea progenies fulvo lucidior auro,
Carle, *jubar noſtrum, plebis & altus amor.*
Rex pie, Dux ſapiens, virtute inſignis & armis,
Quem decet omne decens, quicquid in Orbe placet.
Exigui famuli Dagulfi *ſume laborem*
Dignanter docto mitis & ore lege.
Sic Tua per multos decorentur ſceptra triumphos,
Davidico & demum conſociere choro.

* Codex ille, quem Lambecio indicante Fabricius hic profert, mihi olim dum Bibliothecam Vindobonenſem inviſerem, inſpectus, ac perluſtratus non pſalterium tantummodo exhibet, ſed & cantica biblica. In principio vero quædam habet generalia de pſalmis, ut de eorum origine, & prophetia. An iſta authorem habeant Dagulfum plane ignoro. Inſuper legitur ibidem ſub nomine S. Hieronymi expoſitio illa fidei catholicæ, quam inter apocrypha S. Hieronymi dedit Clar. Vallarſius in editione ſua operum Hieronymianorum Tom. 1.

Joannes Camerarius Dalburgius, Cancellarius Electoris Palatini, & Epiſcopus Wormacienſis defunctus A. 1503. eruditus ipſe & Mæcenas eruditorum, cui Jo. Reuchlinus, & Rudolphus Agricola plurimum profeſſi ſunt ſe debere & Bibliothecæ ejus, Latinis, Græcis, & Hebraicis refertæ voluminibus. Vide Jo. Henricum Majum in Reuchlini vita pag. 189. & Nic. Hieron. Gundlingii obſervationes ſelectas p. 19. 21. ſeq. * Viri hujus doctiſſimi nonniſi unica lucubratio typis edita mihi occurrit abſque loco, & tempore editionis; credo tamen prodiiſſe Romæ. En ejus titulum: *Joannis Camerarii Dalburgii Vormacienſis Epiſcopi oratoris Philippi comitis Palatini Rheni Innocentio VIII. dicta gratulatio an.* 1485. *prid. nonas Julii*. Eſt oratio gratulatoria pro aſſumptione ejus in Pontificem.

Magiſter *Guilelmus Dalingus*, Anglus, cujus quæſtiones in librum Ariſtotelis περὶ ἑρμηνείας MSS. Cantabrigiæ in Col-

legio Cajo Gonvilensi n. 997. una cum quæstionibus Magistri Gualteri Burley, atque in Elenchos Johannis de Flemingham.

Vita *S. Dalmatii*, Ruthenæ urbis (*Rhodez*) in Gallia Episcopi qui A. C. 535. Concilio Arvernensi (*a*) & A. 541. Aurelianensi interfuit, & cujus memoria 4. Nonar. Novembris celebratur, *Vita* edita a Labbeo in appendice ad calcem tomi secundi Bibliothecæ novæ MSS.

Guilelmus Daltonus, Medicus Anglus, cujus Practicam medicinalem contra sonitum aurium, Londini impressam laudat Pitseus p. 813. Fuit & junior quidam *Laurentius Dalton*, A. 1561. cujus Certificatio sed Anglice scripta memoratur in Catalogo MStorum Angliæ Oxoniensium n. 5078.

Damaldutius Foroliviensis, Augustinianus, ex Josepho Pamphilo notus Cangio: Sed in Pamphili Chronicis ordinis fratrum eremitarum S. Augustini, Rom. 1581. 4. p. 50. atque apud Possevinum p. 477. & Elsium p. 168. rectius *Dimaldutius* vocatur, qui An. 1336. eum floruisse testantur, & præter *Sermones* Varios scripsisse insigne Volumen *de resurrectione*, & tractatum *de septem Sacramentis*. Plura de eo nosse dabitur, cum Georgii Marchesii promissum opus de eruditis Foroliviensibus in lucem prodierit. * Opus illud suum, quod expectandum nobis Fabricius annunciat, jam produxit cl. Marchesius, in quo non de eruditis tantummodo Foroliviensibus, sed de viris omnibus patriæ illius suæ illustribus. Hujus vero Damaldutii meminit lib. 2. cap. 1. appellatque Raynaldum Wilduccium. Inter ejus opera præter ea, quæ hic recensentur, librum *contra* Hebræos adducit. P. Gandulfus in Dissert. de ducentis Augustinianis pag. 59. obiisse virum hunc conjicit an. 1336. circiter, inter ejus opera nihil supra cæteros affert præter *sermones ad Clerum*.

S. Damasus, Hispanus patria & ab A. C. 367. 15. Sept. ad 384. 10. Dec. Episcopus Romanus, defunctus prope octogenarius teste Hieronymo c. 10. de S. E. Hujus memoriam recolunt Martyrologia 10. Decembr. & diligenter de illo præter editorem Martium Milesium Sarazanium, & Annalium scriptores, Tillemontius tomo octavo memoriarum Hist. Eccles. Nicolaus Antonius in Bibliotheca veteri Hispana lib. 2. cap. 6. & Lucas Holstenius in diagrammate chronotactico Pontificatus Damasi, in collectione Romana, Tom. 2. pag. 298. 303. Scripta Damasi junctim edita, Romæ 1638. 4. & Urbano, VIII. Papæ dicata a Federico Ubaldino recusaque Parisiis 1672. 8. & in novissima editione Bibliothecæ Patrum, Lugd. 1677. Tomo XXVII. p. 55. hæc sunt:

1. *Epistolæ XIV.* ex quibus dubiæ fidei sunt *septima* ad Hieronymum, (quæ incipit: *Dum multa corpora librorum*) *octava* ad Stephanum Archiepisc. Mauritaniæ, *nona* ad Prosperum & Numidiæ Episcopos: *undecima* ad Episcopos Italiæ: & *duodecima* ad Aurelium Carthaginiensem Episcopum. *Decimam* autem ad Illyrios, facile videre licet eandem esse cum *tertia*, sed ex alia versione Epiphanii Scholastici, qui in Historia tripartita V. 29. Latine exhibere voluit quam Græce dederunt Theodoritus II. 22. Sozomenus VI. 29. & deinde Nicephorus XI. 31. Sed Epistolam originariam Latine scriptam a Damaso primus in lucem protulit Holstenius Tom. 1. collectionis Rom. p. 165.

2. *Epistolarum fragmenta* ex Decretorum collectionibus, Gratiani & Ivonis.

3. *Carmina XL.* notis Sarazanii illustrata, sacri argumenti, in quibus elegans Damasi in versibus componendis ingenium, Hieronymo laudatum facile agnoscas. Ac subit mirari Damasum & Damianum omitti potuisse ab erudito historiæ poetarum Latinorum medii ævi conditore. Pauciora ejus dedere Georgius Fabricius in poetarum Ecclesiastico-

(*a*) Sammarthan. Tom. 3. Galliæ Christianæ p. 953.

eorum ſylloge p. 771. & Bibliothecæ Patrum collectores, etiam noviſſimæ Lugdunenſis T. V. pag. 635. & Tom. VIII. pag. 888. & Andreas Rivinus, a quo recenſita & notis illuſtrata Damaſi poematia prodiere, Lipſiæ 1652. 8. Sed editio Romana Ubaldini Rivino non viſa cum ſuam adornaret. Ex carminibus illis ſunt epitaphia quædam obvia etiam in Gruteri Inſcriptionibus Chriſtianis MCLXII. ſq. ad MCLXXIV. Præmiſſa ſunt ab Ubaldino veterum recentiumque de Damaſo teſtimonia magno numero, ordineque chronologico: deinde *vita Damaſi* a quatuor antiquis auctoribus ſcripta ac tradita.

Opera Damaſi recenſere etiam, atque illuſtrare molitus eſt Joſephus Maria Svareſius, teſte in Apibus Urbanis p. 168. Allatio & Ludovico Jacobo a S. Carolo in Bibl. Pontificia pag. 61. qui ex ejuſdem Svareſii Epiſtola notat eum voluiſſe in lucem edere Damaſi *libellos de virginitate*, quos verſu proſaque ab eo ſcriptos laudat Hieronymus ad Euſtochium, & mirum eſt adhuc in tenebris latere, Svareſio jam defuncto A. 1678. Idem Lud. Jacobum monuit *Miſſam de S. Nicolao* verſibus a Damaſo ſcriptam cantari annuatim in profeſto die S. Nicolai Romæ in titulo S. Nicolai in Carcere. Omitto quæ de aliis Carminibus, ſub *Claudiani* vel aliorum nomine ſparſim obviis, ad Damaſum referri notat Nic. Antonius, Tom. 1. Bibl. Vet. Hiſp. p. 144. ſq.

Cæterum *Epiſtolas* & *Decreta* Damaſi poſt Ubaldinum diligentius ſelegit atque erudite illuſtravit Petrus Couſtant in Tomo 1. Epiſtolar. Pontificum pag. 472. ſeq. ubi exhibet Lectoribus: 1. Conſtitutionem Valentiniani ad Damaſum A. 370. 2. Baſilii M. Epiſtolam A. 371. ad eundem exaratam. 3. Damaſi Epiſtolam *ad Illyrios* A. 372. (qualis exſtat Græce apud Theodoretum, & Latine in Hiſt. Tripartita,) pag. 482. & qualem Holſtenius pag. 165. Latine edidit pag. 487. 4. Fragmenta decreti in alia Synodo ante exitum Anni 378. *Fidem de SS. Trinitate*, in Orientem tranſmiſſam complectentia, pag. 495. qualia dederat Holſtenius Tom. 1. collectionis Rom. pag. 169. & 172. 5. Epiſtolam *ad Paulinum*, Epiſcopum Antiochenum, p. 507. & ex Holſtenii pag. 180. editione p. 516. & partem Græce e Theodoreto V. 11. p. 517. & Latine ex Hiſtoria Tripartita IX. 16. & Iſidoro Mercatore, pag. 518. 6. Romani Concilii ad Gratianum & Valentinianum Imperatores, labente A. 377. p. 523. 7. Gratiani & Valentiniani reſcriptum ad Aquilinum vicarium, pag. 532. ex Baronio ad A. 381. n. 2. 8. Damaſi Epiſtolam utramque An. 388. datam *ad Acholium* Macedoniæ Epiſcopum p. 535. 539. 9. Hieronymi binas ad Damaſum pag. 545. 549. 10. Aquilejenſis Concilii A. 381. ad Gratianum Imp. pag. 551. 11. Cpolitani Concilii A. 382. Synodicum ad Damaſum & Occidentales Epiſcopos, Græce ex Theodoreti V. 9. & Latine ex Hiſtoria tripartita IX. 18. pag. 558. 12. Damaſi Synodica *contra Apollinarium & Timotheum* Græce ex eodem Theodoreto V. 10. & Latine ex Hiſtoria tripartita IX. 15. pag. 571. 13. Damaſi *ad Hieronymum*, pag. 573. 14. Reſcriptum Hieronymi pag. 574. 15. Altera Damaſi quæ incipit: *Dormientem te*, p. 579. cum Hieronymi reſponſo ad ejus quæſtiones. 16. Notitia quinque ſcriptorum Hieronymi ad Damaſum, 1. & 2. de Seraphim & calculo. 3. de filio prodigo, 4. præfat. in Origenis homilias in Canticum, & 5. præfatio in Evangelia, pag. 590. 17. Notitia aliorum ſcriptorum & geſtorum ad Damaſum Papam attinentium, pag. 591. 18. Cenſura decretorum Damaſo præter rem vel incerta fide adſcriptorum, p. 603. 622.

De *duodecim Anathematiſmis* apud S. Auguſtinum ſermone 129. de tempore, conferendus Paſchaſius Queſnellus diſſertat. XIV. ad Leonem Magnum, ubi etiam de Damaſi ſymbolo, de quo W. E. Tentzelius in judiciis eruditorum de ſym-

ſymbolo Athanaſii, pag. 15. ſqq. Græce verſi illi anathematiſmi in Bibl. Cæſarea MSC. teſte Lambecio VIII. p. 446.

Præter *libellos de Virginitate*, & auctori vitæ memoratam *ſummam quorundam voluminum utriuſque Teſtamenti, hexametris verſibus breviter comprehenſam*, quam in archivo baſilicæ Principis Apoſtolorum Romæ aſſervari audivit Nic. Antonius, Tom. 1. Bibl. vet. Hiſp. pag. 145. deſideramus etiam Damaſi Acta Martyrum Romanorum, *Petri* exorciſtæ *&* *Marcellini*, quæ memorat Eginhartus (Tomo 1. Act. Sanctor. Junii pag. 176.) *Hæc ut geſta referuntur, retuliſſe aſſerunt illum ipſum qui eoſdem interemit Martyres* (Dorotheum) *& ab illo didiciſſe* Damaſum *Pontificem, quum ætate puerili per eadem tempora ſub Magiſtro miniſtraret, & ad magnum creſceret rerum culmen, tunc Romana Lector in Eccleſia. Poſt hæc cuncta memoraſſe ac mandaſſe litteris, cum illius almæ ſedis obtineret apicem, & in tota principatu polleret Eccleſia.* Neſcio unde acceperint Centuriatores Magdeburgenſes IV. 10. pag. 748. Hieronymum meminiſſe *enarrationum* Damaſi *in XVI. Prophetas*; neque poſſum dicere ubi exſtet libellus Damaſi *de munificentia Conſtantini M.* conſcriptus, quem laudat Baronius ad Martyrol. Romanum 18. Nov. Vel *carmina in Pſalterium*, quæ video a Simlero memorari. Epiſtolas mutuas Damaſi atque Hieronymi *de Catalogo Pontificum*, quas edidere Godfridus Henſchennins ante tomum I. Actor. Sanctorum Aprilis, Lambecius Tom. 2. p. 924. ſq. Nicolaus Antonius Tom. 1. Bibl. vet. Hiſpanæ pag. 145. Emanuel. Schelſtratenus Tom. 1. antiquitatis illuſtratæ, pag. 347. ita repetiit, ut ſimul demonſtraret, ſuppoſitas eſſe: perinde ut Epiſtolas *de Pſalmodia*, inter Hieronymi etiam opera obvias. Illæ quoniam perbreves ſunt, & in editionibus Hieronymi non minus quam Damaſi operum deſiderantur, hoc etiam, non importuno loco, ſe, ut opinor, offerent Lectoribus.

Beatiſſimo Papæ Damaſo Hieronymus:

Gloriam Sanctitatis Tuæ noſtra humilitas deprecatur, ut ſecundum Apoſtolicæ Sedis authoritatem, quam cognovimus per tuam Sanctitatem gubernari, actus geſtorum a Beati Petri Apoſtoli Principatu uſque ad veſtra tempora, quæ ſcilicet in Sede tua geſta ſunt, nobis per ordinem paucis enarrare digneris, quatenus noſtra humilitas ſentiens recognoſcat, quis meruerit de Epiſcopis ſupradictæ Sedis martyrio coronari, vel ſi quis contra Canones Apoſtolorum exceſſiſſe cognoſcatur. Ora pro nobis Beatiſſime Papa.

Damaſus Epiſcopus Urbis Romæ Hieronymo Presbytero:

Gaudet Eccleſia tuo fonte jam ſatiata; & amplius ſitit curioſitas temporum Sacerdotalium, ut quod dignum eſt, cognoſcatur; quod indignum, reſpuatur. Verumtamen geſta Pontificum, quæ potuimus reperire in Sedis noſtræ ſtudio, ad tuam charitatem gaudentes direximus. Ora pro nobis ad ſanctam reſurrectionem, frater, & conpresbyter. Vale in Chriſto Deo, & Domino noſtro. Dat. X. Kalend. Junii, & accepta Kalendas Octobris: miſſa de Roma Hieroſolymam.

Porro *Pontificalis* illius, ſive libri veteris *de vitis Pontificum Romanorum*, qualis hodie exſtat, auctorem non eſſe Damaſum, eruditi jampridem fere conſentiunt: & præcipue argumentis etiam demonſtravit laudatus Schelſtratenus, cui præclaram illius Catalogi editionem debemus, deſinentem in Felice IV. qui Papa fuit ab A. 526. ad 530. Quem enim ex MSS. Codicibus Vaticanis, Caſſinenſibus, Regiis Pariſienſibus, Reginæ Chriſtinæ, Colbertino, Florentino & Farneſiano Lucas Holſtenius emendaverat, eum Schelſtratenus notis etiam additis exhibet in tomo primo Antiquitatis illuſtratæ pag. 401. 496. Rom. 1692. fol. De aliis editionibus recentioribus dixi in Volumine ſuperiore, ubi de *Anaſtaſio* p. 233. De notis ineditis Petri Boerii in Pontifica-

ficale, videndus Colomesius in Paralipomenis de scriptoribus Ecclesiasticis, p. 706.

Damasus Portuensis Episcopus, postea inter Papas notus sub *Formosi* nomine ab A. 891. Jun. 13. ad 896. Decembr. 23. præter rem creditus a nonnullis auctor libri Pontificalis, quem vel hujus vel Damasi senioris esse argumento certo nullo constat. Vide Oudinum T. 2. pag. 357. seqq. ubi etiam de variis illius Pontificalis editionibus, post primam Venetam sub Damasi vulgatam nomine A. 1547. Cætera rectius infra in *Formoso*.

Damasus Scombrus, Orator insignis citatur ab Ænea Sylvio in descriptione Asiæ. Centuriatores Magdeburgenses ubi Damasi primi, qui Hieronymi æqualis fuit, scripta commemorant IV. 10. p. 748. *Scriptores*, inquiunt, *recentes*, *Gesnerus & Lycosthenes*, *Damasi* Brocardium *sive* Brocardorum librum de contrarietatibus, *in elenchis suis annotarunt*, *qui cujusmodi sit*, *ignoramus*. Verum longe diversus ac junior hic fuit D. *Wilhelmus Damasus*, JCtus, natione Hungarus, qui Azonis exemplo *Brocardica Juris* medio sæculo decimo sexto scripsit, recusa etiam cum Azonianis, Basil. 1567. 8. & in Oceano Juris sive Tractatu tractatuum Tom. XVIII. p. 506. Ejusdem Damasi scriptum pro Religionis Catholicæ pace & concordia ad Germanos A. 1558. editum memorat David Czvvittingerus in specimine Hungariæ litteratæ p. 113.

Damianus Crassus, Ripolensis Insuber Ord. Prædicatorum, docuit Theologiam præfectus Collegio S. Thomæ in Academia Ticinensi, obiitque A. 1515. Præter *volumen Commentariorum in librum Jobi*, A. 1506. editum memoratur ejus libellus *quæstionum de S. Joanne Evangelista & de ejus affinitate & consanguinitate cum Christo Domino*, contra Samuelem de Cassinis, Ordin. Minor. editus A. 1506. Vide Altamuram p. 237. Jacobum Echartum Tomo 2. pag. 31. & Nigri historiam scriptorum Florentinorum pag. 140. De scriptis Samuelis de Cassinis (quem Joannem de Cassivis alii perperam vocant) Damiano Crasso de Ripolis, oppositis mentio apud Waddingum, p. 313. seq.

Damianus, *Episcopus* Ticinensis, qui adhuc presbyter sub nomine *Mansueti*, Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopi, & Patrum Synodi Mediolanensis, A. 679. scripsit *Epistolam* atque *Expositionem rectæ Fidei* contra Monotheletas, quam in sexta Synodo Constantinopolitana (A. 680.) non mediocre suffragium tulisse scribit Paulus Diaconus VI. 4. de gestis Longobardorum & Humbertus adversus Nicetam Pectoratum, ad calcem tomi XI. Annalium Baronii p. 798. De hoc Damiano Ughellus Tom. 1. Italiæ sacræ pag. 1082. Epistola illa atque expositio Fidei sæpe edita Latine in tomis Conciliorum ante Actionem primam Concilii sexti, ut in Harduiniana T. 3. pag. 1051. 1053.

Damianus a Finario, Ord. Præd. defunctus Regii Lepidi, An. 1450. cujus Pias meditationes & sermones de tempore ac de Sanctis memorat Rovetta & ex eo Echardus, T. 1. p. 808.

Damianus de Padua, qui & Carrariensis, ex nobili Comitum familia Ord. Minorum, diem obiit Cremonæ An. 1401. Ejus *tractatum contra mulierum fucos & vanitates* laudat Waddingus p. 99.

Petrus Damiani (a Petro de Honestis (*a*) diligenter distinguendus) natus Ravennæ, An. 1006. & ex Abbate Pomposiano, Ord. S. Benedicti, Episcopus Ostiensis & Cardinalis An. 1059. quumque abdicato A. 1061. Episcopatu

(*a*) *Petrus de Honestis*, Clericus Ravennas, Regulam Canonicorum, quæ tomo quarto Operum Damiani subjicitur, obtulit A. 1114. Paschali II. Papæ. Fuit Damiano etiam *Honestus* frater, ad quem Opusc. 48. & *Damianus*, nepos sive fratris filius ad quem Opusc. 47. Sed & frater natu major Damianus, a quo ut ab amico Pamphilo *Eusebius Pamphili*, ita a fratre Damiano, qui pueri ejus singularem curam gesserat, *Petrus Damiani* dictus fuit.

tu (*a*) seceſſiſſet in ſolitudinem, mox tamen ab A. 1063. magnis rebus componendis iterum ab Alexandro II. admotus, tandem deceſſit Faventiæ A. 1072. Vide Jacobum Laderchium in Petri Damiani vita, (*b*) Rom. 1702. 4. Henſchenium in Actis Sanctor. 23. Februar. Tom. 3. pag. 406. ſeq. ubi & vita ejus ad Liprandum Priorem & cæteros Seniores eremi Fontis Avellani, ſcripta a *Joanne* Monacho, Damiani Diſcipulo, quæ Operibus quoque Damiani, una cum aliis multis vitæ deſcriptionibus & elogiis præfixa legitur. Contra Laderchium vero, qui lib. 1. c. 8. Damianum Camaldulenſibus accenſendum eſſe negaverat, diſputantes Philippum Mariam Machiarellum, Neapolitanum, in Apologia pro S. Petro Damiano Italice edita, Gvidonem Grandum in diſſertationibus Camaldulenſibus, Lucæ 1707. 4. diſſertatione IV. (*c*) & Anonymum (*d*) in Sejani & Rufini dialogo de Laderchiana hiſtoria, Parif. 1705. 4.

Opera Damiani juſſu Clementis VIII. (*e*) collegit Conſtantinus Cajetanus, Siculus, tribuſque tomis edidit, Romæ 1606. 1608. & 1615. fol. recuſis Lugduni 1623. fol. quæ editio a Labbeo Tom. 2. p. 201. ſeq. diſtincte recenſetur. Quartum tomum addidit, Urbanoque VIII. inſcripſit idem Cajetanus An. 1640. fol. Hinc repetitæ editiones Pariſienſes An. 1642. & 1663. fol. quæ omnes quatuor tomos uno non admodum ſpiſſo volumine exhibent.

Tomo I. continentur *Epiſtolarum libri VIII.* qui ſeparatim ex Cajetani (*f*) recenſione ad Romanam editionem recuſi exſtant, Parif. 1609. 4. Argumenta plerarumque perſequitur Lud. Ellies du Pin, tomo VIII. Bibl. Eccleſ. parte 2. p. 84. ſeq. & Benedictus Pictetus in ſæculi XI. hiſtoria pag. 632. ſeqq. Qui inter alia ejuſmodi monumenta, Argentorat. 1562. Francof. 1614. 1621. & apud Goldaſtum de Monarchia Imperii, Tom. 2. (aliis 3.) pag. 43. atque alibi legitur brevis tractatus, *de correctione Epiſcopi & Papæ*, non ut apud Caveum legas, in tomis Operum Damiani deſideratur, ſed eſt pars Epiſtolæ XII. libri primi, ſcriptæ ad Alexandrum II. Fruſtra igitur velut ſuppoſita per hæreticos arguitur a Poſſevino, Labbeo, Natali Alexandro.

Tomo II. Sermones LXXV. atque in his Sanctorum quorundam Hiſtoriæ ſecundum menſium ordinem diſtributæ, de quibus juvabit adire Poſſevinum, Voſſiumque, pag. 375. & Labbeum Tom. 2. pag. 202. ſeq. De vita *S. Romualdi* inſtitutoris Camaldulenſium, qui An. 1027. diem obiit, videndus Renatus Monti, (*g*) libro Italice edito, Romæ 1707. 8. Ex ſermonibus, quorum nonnullos Damiano præter rem tribui notavit Raynaudus in erotematibus de bonis & malis libris, p. 151. ſeq. alii inter *S. Bernardi* ſermones leguntur, alii in tomo quinto Bernardi Mabilloniani *Nicolaum* Claræ vallenſem, auctorem præferunt. Et Nicolao huic tum etiam Petro alteri, itidem Oſtienſi Epiſcopo, vel etiam Petro Comeſtori alios deberi notavit Oudinus, qui de ſermonibus Damiani adeundus, Tom. 2. p. 689. ſeq.

Tomo III. Opuſcula LX. quorum 1. *de fide Catholica* ad Ambroſium, quem filium chariſſimum appellat. 2. Antilogus *contra Judæos*, ad *Honeſtum*, clariſſimum ſecundum Ægypti hujus tenebras Virum. 3. Dialogus inter Judæum requirentem, & Chriſtianum reſpondentem. 4. *Diſceptatio Synodalis* de electione Pontificis, ad Concilium *Osborienſe*,

A.

(*a*) Vide Damiani Opuſc. 19. & 20.

(*b*) Acta Erud. 1703. pag. 482.

(*c*) Id. 1709. pag. 12. ſeq. Memoires de Trevoux 1709. p. 1771.

(*d*) Acta Erud. Tom. IV. ſupplementi pag. 8.

(*e*) Baronius ad An. 1065. n. 16. & An. 1072. n. 34. Mongitor Bibl. Siculæ, Tom. 1. p. 144. Obiit Cajetanus A. 1650. ætatis 90.

(*f*) Cajetanum multa in optimo hoc autore, quæ in veteribus editis aliter habebant, mutaſſe arguitur a Barthio LIII. 13. pag. 2512. Adverſariorum.

(*g*) Acta Erud. Tom. 4. ſupplem. pag. 258. Mem. de Trevoux 1709. p. 1762.

A. 1062. missa, inter Regis (Henrici IV.) Advocatum & Romanæ Ecclesiæ defensorem pro Alexandro II. contra Cadaloum (Honorium II. antipapam.) Hoc opusculum habet etiam Goldastus, T. 2. (al. 3.) Monarchiæ Imperii p. 45. 5. *Actus Mediolanenses*, ad Hildebrandum, Cardinalem Archidiaconum, de legatione sua quam Nicolai II. jussu susceperat. 6. Liber qui appellatur *Gratissimus*, de non reordinandis iis, qui a *Simoniacis* ordinati fuerant; ad Henricum Archiepiscopum Ravennatem. 7. Liber *Gomorrhianus* ad Leonem IX. cujus Epistola præmittitur, adversus Sodomitas. Conf. Bælium in Lexico, *Damien* nota C. & Campegium Vitringam ad Apocalypsin, p. 478. 8. *De parentela & cognationis gradibus* ad Joannem Episcopum Cæsenatensem. Vide Benedicti Picteti historiam sæculi XI. pag. 636. seq. 9. *De eleemosyna* ad Mainardum, Episcopum Urbinatem. 10. *De septem horis Canonicis*, ubi capite ultimo etiam horarum septem B. Virginis mentio. 11. Liber qui inscribitur *Dominus Vobiscum*, an hæc verba in solitudine ex Officio omittenda, ad Leonem eremitam. 12. Apologeticum *de contemtu sæculi*, ad Albizonem eremitam & Petrum Monachum. 13. *De perfectione Monachorum*. 14. *De Ordine eremitarum* & facultatibus Eremi Fontis *Avellani*. 15. *De suæ Congregationis Institutis*, ad Stephanum Monachum. 16. Rhetoricæ declamationis invectio *in Episcopum, Monachos ad sæculum revocantem:* ad Gislerium Episcopum Anximanum. 17. *De Cœlibatu Sacerdotum & in fornicarios Sacerdotes* ad Nicolaum II. 18. *Contra Clericos intemperantes*, dissertationes tres ad Petrum Lateranensis Canonicæ Archipresbyterum, & ad Adelaidem. 19. *De abdicatione Episcopatus* ad Nicolaum II. 20. *Apologeticus ob dimissum Episcopatum*. 21. *De fuga dignitatum Ecclesiasticarum*. 22. *Contra Clericos aulicos*, sive aulam sectantes, ut ad dignitates provehantur. 23. *De brevitate Vitæ Pontificum Romanorum & de Divina Providentia*. 24. *Contra Clericos regulares proprietarios*. 25. *De dignitate Sacerdotii*. 26. *Contra inscitiam & incuriam Clericorum*. 27. *De communi vita Canonicorum*, ad Clericos Fanensis Ecclesiæ. 28. *Apologeticus Monachorum adversus Canonicos*, subjuncto Bonifacii IV. decreto, quod Monachi, Presbyterii honore decorati potestatem habent ligandi & solvendi. 29. *De splendido vestitu Ecclesiasticis non appetendo*, ad Mainardum Abbatem. 30. *De Sacramentis per improbos administratis*, quod valida esse non desinant: ad Florentinos. 31. *Contra philargyriam & munerum cupiditatem*, ad Cardinales Episcopos Apostolicæ Sedis. 32. *De Quadragesima & XLII. Hebræorum mansionibus* ad reverentissimum fratrem Hildebrandum. 33. *De bono suffragiorum & variis miraculis*, præsertim B. Virginis, ad archangelum Monachorum, Desiderium. 34. *De variis miraculosis narrationibus*, ad eundem Desiderium, subjuncta disputatione de variis apparitionibus & miraculis. 35. *De Picturis Principum Apostolorum*, cur Paulus ad dexteram, (*a*) Petrus ad sinistram collocentur, ad Desiderium Abbatem. 36. *De Divina Providentia in reparatione corruptæ, & factis infectis reddendis*. 37. *De variis sacris quæstionibus*, ad XII. dubitationes Alberici, ex Cassinensi Monacho Cardinalis. 38. Contra errorem Græcorum, *de Processione Spiritus S.* 39. *Contra sedentes tempore Divini Officii*. 40. *de frænanda ira & simultatibus exstirpandis*. 41. *De nuptiis tempore Quadragesimali non contrahendis*. 42. *De fide Deo per votum obstricta non fallenda*, ad Landulphum Clericum & Se-

(*a*) *Paulus de tribu Benjamin. Benjamin autem Hebraice, Latine filius dexteræ nuncupatur*; ita Damianus p. 265. Alias rationes & alia ad hanc quæstionem facientia vide sis apud Molanum, in historia sacrarum imaginum II. 46. III. 24. Allatium de consensu utriusque Ecclesiæ, lib. 1. c. 6. Macros fratres in hierolexico voce *bulla*. Pagium ad A. C. 49. n. 3. &c. Papebrochium paralipomenis ad propylæum Act. Sanctorum Maji pag. 51. seqq.

Senatorii generis Mediolan. & peritiæ litteralis nitore conspicuum, dissertationes duæ. 43. *De laude flagellorum & disciplinæ*, ad fratres in Casini Montis cœlesti schola degentes. Confer Jacobi Boileavii historiam flagellantium, Latine primum, Parisiis 1700. 12. deinde etiam Gallice editam capite septimo, qui morem, pœnitentiæ caussa se ipsum flagris concidendi, negat ante Damianum in Ecclesia obtinuisse, quem si non auctorem, tamen certum propagatorem illius flagellationis spontaneæ profitetur Baronius ad Annum 1056. n. 8. 44. *De decem Ægypti plagis*, iisque oppositis decem præceptis Decalogi, ad Joannem jam non Laudensem, ideoque laudabilem Virum. 45. *De sancta simplicitate*, scientiæ inflanti anteponenda. 46. *De ferenda æquanimiter correptione*. 47. *De Castitate & remediis eam tuendi*, ad Damianum, quem carissimum filium appellat. 48. *De spiritualibus deliciis*, ad Honestum, fratrem. 49. *De perfecta Monachi informatione*, ad Marinum puerulum fratruelem. 50. *Institutio Monialis* ad Blancam, ex Comitissa Monialem. 51. *De Vita eremitica & probatis eremitis*, ad Dominum Teuzonem eremitam. 52. *De bono religiosi status & variarum animantium tropologia* (a) ac de monasterio, vivario animarum. 53. *De Patientia in insectatione improborum*, ad Dominicum a ferrea lorica, qua corpus suum subigebat, dictum loricatum, de quo Damianus in vita Rodolphi Eugubini, Tom. 2. p. 209. & Martyrolog. Rom. 14. Octobr. 54. *De jejunio Sabbati*, ad fratres in Gamungi eremo. 55. *De celebrandis vigiliis*. 56. *De fluxa Mundi gloria & sæculi despectione*, ad Agnetem Imperatricem. 57. *De Principis officio in coercitione improborum*, dissertationes duæ ad Gothofredum Ducem & Marchionem. 58. *De vera felicitate ac sapientia*, ad prudentissimum virum Bonifacium. 59. *De novissimis & Antichristo*, ad dilectum fratrem Adam. 60. *Expositio mystica historiarum libri Geneseos*.

Acta quædam *Legationis* Petri Damiani ab Alexandro II. missi *in Galliam*, & Synodi in Galliis celebratæ A. 1063.

Hymnus de Gloria Paradisi, qui incipit: *Ad perennis vitæ fontem mens sitivit arida*.

Tomo IV. Orationes sive *preces & Litaniæ*, *Hymni*, *Lectiones*, *Missæ*, *Responsoria* & *Carmina* CCXXV. in quibus etiam *Epitaphium*, quod ipse sibi Damianus posuit, num. CCXIII. *Quod nunc es, fuimus; es, quod sumus, ipse futurus* &c.

Collectanea in Vetus Testamentum, ex Epistolis & opusculis Damiani collecta a Monacho Anonymo illius Discipulo, ad Damianum Petri fratris filium, cui Opusculum 47. a Petro dicatum supra dixi.

Regula institutionis Canonicæ, præmissa ad Paschalem II. Epistola, & alia Paschalis qua A. 1115. eam suscipere & confirmare se testatur, ad calcem subjuncta. Hæc Regula non Petrum Damianum auctorem habet, sed ut probat Cajetanus, juniorem *Petrum de Honestis*, cognomento peccatorem, Clericum Ravennatem, Priorem Cœnobii Portuensis. Damianus An. 1072. diem obiit, Petrus de Honestis An. 1119. Paschalis Papa fuit ab A. 1099. ad 1118.

Sermones quinque in Orationem Dominicam, quos sub Damiani nomine A. 1666. vulgavit, tomo VII. spicilegii Dacherius ipse postea agnovit esse *Petri Chrysologi*, cui etiam in nova spicilegii editione, Tomo 1. p. 215. restituti leguntur, & jam pridem in omnibus Chrysologi sermonum editionibus lecti sunt, num. 67. 68. 70. 71. 72. ut ab Oudino Tom. 2. pag. 629. jam notatum.

Damianus Zavalia, Januensis Ligur, Ord. Præd. primus Montis Regalis, apud Insubres Episcopus, defunctus A. 1388. cujus *decreta a suæ diœceseos clericis*

(a) Adde Epiphanii Physiologum, & bestiarium Hugonis de S. Victore, Tom. 2. Opp. p.391. seq.

cis servanda laudantur. Vide Jacobum Quetif, T. I. p. 749.

Ægidius de Damnis, supra Tomo I. pag. 21. *Ægidius*.

Dampetri hæc MSS. fuere apud Renatum Moreau, Medicum Parisiensem, teste Labbeo, in Bibliotheca Manuscriptorum pag. 218. *Phaleuciorum libri IV. de institutione ejus cui sunt Virgines instituendæ: quorum duo ad corporis salutem pertinent, alii duo ad curam animorum. Item alii Phaleuci ad Zruchium, & Zruchii ad Dampetrum*. Hic est Joannes Dampetrus, junior fortasse quam ut hoc loco a me commemorari debeat, Gallus Monachus Franciscanus, sed in cujus carminibus (*a*) Julii Cæsaris Scaligeri judicio nullum claustrum, nullam invenias cucullam. Nonnulla eorum obvia in Gruteri deliciis Poetarum Gallorum, T. I. pag. 833. In hendecasyllabis suis ad Catullum visus proxime accedere. Vide clariss. Heumannum ad Sammarthani lib. I. elog. 15.

Damportus, Monachus Benedictinus, in monasterio Pontfretensi, sive Pontisfracti, oppidi inter Dancastrum & Eboracum. Ejus non nisi *homilias*, Baleus XII. 63. e Lelando & Pitseus pag. 831. memorant.

Joannes Danck, sive *Danckonis*, *de Saxonia*, Astronomus clarus circa A. 1330. scripsit *Canones tabularum*, atque *eclipsales*, nec non *de astrolabio*, & de *incensionibus*. Vide quæ notavi ad Trithemium, c. 581. * Est apud me commentarius hujus Joannis in Achabitium astronomum editus in 4. Venetiis an. 1502.

Gvilelmus de Dandina cognomento *de S. Savino*, scripsit *vitam* bene cogniti sibi *Hugonis de Lacerta*, Lemovicensis, qui discipulus S. Stephani Muretensis, Ordinis Grandimontensis institutoris, defuncti A. 1124. ipse diem obiit An. 1157. ætatis 86. Edita ab Edmundo Martene, Tom. 6. vett. monumentorum, Parisiis 1729. fol. pag. 1143. 1186.

Thomas Dando (ita enim rectius hoc nomen scribitur, quam apud Alegrium in paradiso Carmelitici decoris p. 342. ex Pitseo (*b*) *Daudo* Monachus Carmelita in Cœnobio Angliæ Marloburgensi temporibus Henrici sexti, Regis circa A. 1450. scripsit *Historiam Ealfridi*, sive *Alvredi*, Magni Visisaxonum Regis, ut præter Lelandum c. 543. & Baleum XI. 53. etiam Pitseus pag. 627. diserte testatur, unde emendandum, quod apud Vossium pag. 560. opus de vita & rebus gestis Arturi magni tenditur composuisse.

Andreas Dandulus, supra in *Andrea*, Tom. I.

Gvilelmus Dandus, Anglicus, Monachus Ordinis Servorum, cujus nihil nisi *Sermones* Quadragesimales & per annum Dominicales, Pitseus, pag. 853. commemorat. Florebat in collegio Parisiensi an. 1352.

Danicarum rerum scriptores hactenus sparsim prodiere, in Erpoldi Lindenbrogii scriptoribus septentrionalibus quidem, *Adamus* Bremensis, de situ Daniæ, de quo dictum supra Tom. I. atque Auctor de Origine Gentis Danorum & de Regibus ejusdem Gentis, deque eorundem rebus gestis usque ad A. C. 1288. de quo infra in *Erico*. Deinde Stephano Joanne Stephanio curante *Sveno* Aggonis F. & *Saxo* Grammaticus, de quibus suo loco; Svenonique juncta *Anonymi* Genealogia Regum Daniæ a Dano ad Christophorum I. sive A. 1259. Tum alterius *Anonymi* Chronicon Danicum ab An. 1028. usque ad 1282. Quo ex MS. Hafniensi vulgavit Arnas Magnæus, Lips. 1695. 8. Rerum Danicarum scriptores *Anonymi* duodecim ab A. 700. ad 1500. in lucem dati a Joanne Petro de Ludevvig in tomo nono monumentorum ineditorum, Francof. 1731. 8. pag. 1. 217. & pag. 591. seqq. *Ælnothus*, de vita & Martyrio S. Canuti Regis, de quo Tom. I. Anonymus de passione S. Caroli, Comitis Flandriæ, Canuti Regis F. quem Meursius cum

(*a*) Scaliger VI. poetic. pag. 728. & Epist. 37.

(*b*) Etiam apud Pitseum index recte habet *Dando*.

Ælnotho publicavit: & Gualterus Morinensis Canonicus Tornacensis, de martyrio ejusdem Caroli, Parif. 1615. 8. *Canuti* Magni, Daniæ & Angliæ Regis Leges, quas præter memoratos Tom. 1. edidit quoque Stephanius, cum Svenone, p. 143. 199. De Alberto Crantzio ejusque octo libris Daniæ, dictum Tom. 1. Omitto tradere de recentioribus Daniæ historicis Haraldo Huitfeldo, Joanne Meursio, Claudio Christophoro Lyschandro, quemque altera parte integriorem a nobilissimi Caji Frid. Schnellii industria exspectamus Joanne Isaacio Pontano, neque non de Thormodo Torfeo, J. B. des Roches, Andrea Hojero, & Ludovico Holbergio, aliisque quos ex Bibliotheca Historica Dano-Norvvegica Nicolai Petri Sibben τῦ μακαρίτυ Hamburgi 1716. 8. vulgata petere licebit.

Daniel Arvonius, primus Episcopus *Bangorensis* post medium sæc. VI. quem cum Dubricio Archiepiscopo Urbis Legionum, & Davide, Menevensi Archiepiscopo, Pelagianis fortiter restitisse testatur Giraldus Cambrensis in Davidis illius vita Tom. 2. Angliæ sacræ H. Warthoni p. 638. & Lelandus cap. 42. Hujus Danielis librum *contra Pelagianos*, atque *Orationes Synodales* memorat Jo. Baleus Centur. 1. cap. 59. atque ex eo Pitseus, pag. 98.

Daniel Monachus *Benedictinus* Lirinensis, Sæculo XI. cujus *Commentarii in Psalmos* MSS. asservati traduntur in Bibliotheca Lirinensi.

Daniel Ceretus, supra, *Ceretus* Tom. 1.

Daniel Chinasius, Tarvisinus, A. 1381. scripsit historiam belli inter Venetos & Genuenses septimi A. 1377. gesti, de quo Jo. Baptista Verus lib. 2. rerum Venetarum, pag. 148. seq. Danielis hujus mentio apud Vossium, p. 800. * Opus hic a Fabrio indicatum produxit Muratorius Rer. Ital. Tom. 15. sed vernaculo Sermone descriptum est; quare ad hanc Bibliothecam non pertinet.

Daniel Churche, sive *Ecclesiensis*, de domo ac familia Henrici II. Angliæ Regis circa A. 1180. auctor *carminum rhythmicorum*, & *Urbani*, sive *Carminis de moribus*, quod incipit: *Cum nihil utilius*, atque MS. servatur Dublini in Collegio S. Trinitatis. Vide Baleum III. 17. Pitseum pag. 243. & Leyseri historiam poetarum medii ævi p. 439.

Daniel Marlejus, *Morlejus* sive *Morilegus* dictus, a villa natali Morlei in Norfolcia Angliæ, post Oxoniensem & Parisiensem Academias frequentatas, Toletum se contulit, ibique Mathematicas disciplinas ab Arabibus didicit: ita enim intelligendi Lelandus cap. 220. & Baleus III. 29. non ut Pitseum pag. 254. video accepisse, in Arabiam iter suscipere disposuit. Lelandus duos tantum libros ei tribuit, unum *de inferiori* alterum *de superiori parte Mundi*, ad Joannem Oxoniensem Episcopum Nordovicanum, Matheseos & ipsum studiosum. His librum *de principiis Mathematices* Pitseus adjungit e Baleo.

Danielis de Parisiis, Ordinis Præd. sex sermones An. 1273. Parisiis habitos memorat Jacobus Quetif, Tomo 1. pag. 267.

Daniel de Vicentia, Ord. Præd. cujus & Joannis Aquilani *Linea vitiorum*, sive *sermones quadragesimales* prodiere, Venet. 1499. Lugduni 1501. 8. Parif. 1508. 8. Vide eundem Quetifum Tom. 1. p. 856.

Daniel Wentanus, sive *Wintoniensis*, in Anglia ab A. 704. ad 746. Episcopus, de quo Beda lib. V. Hist. Eccles. Anglor. c. 19. (tunc adhuc vivere eum testatus A. 731.) & Lelandus cap. 65. Hic Daniel *Bonifacium* Romam proficiscentem, Gregorio II. primus litteris ad eum datis commendavit, deinde singulari *Epistola catechetica*, de ratione instituendi infideles monuit, quæ inter Bonifacii Epistolas sexagesima septima, & apud Baronium ad A. 724. n. V. legitur. Plura ex ejus scriptis non extant, quæ hæc a Baleo Centur. 2. cap. XI. Pitseo pag. 144. & Vossio pag. 278. memorantur: *Historia suæ Provinciæ*, ge-

gesta Australium Saxonum, *de insula Vecta* liber, quam ad ejus diœcesin refert Beda V. 24. *Vita Coddæ* Episcopi ab A. 665. Eboracensis, atque ab A. 669. Lichfeldensis. *De obitu Aldhelmi*, Shirburnensis, ab A. 705. ad 709. Episcopi, & *Epistolæ ad Sanctimoniales*.

Dantes Aligerius, natus Florentiæ Anno 1265. (*a*) cum in patria ingenio & auctoritate floruisset, Orator etiam missus ad Bonifacium VIII. tandem A. 1301. adversæ (*b*) factionis invidia Guelforum Nigrorumque ejectus obiit exul Ravennæ A. 1321. Idibus septembris: scriptores vitæ nactus Leon. Brunum Aretinum, (editæ Perusiæ 1671. 12. a Jo. Cinello, & ex alio Codice 1672. 12. curante Franc. Redi:) tum Christ. Landinum, Crescimbenium, aliosque: Jo. Papyrium Massonem quoque Tom. 2. elog. p. 15. ad 213. Non est congruens instituto meo de scriptis Dantis versu (*c*) & prosa (*d*) editis latius disserere, quibus Hetruscam linguam mirum in modum illustravit: sed quæ Latine ab eo in litteras missa sunt prætermitti a me neutiquam debent, in quibus notissimum ejus opusculum tripertitum de Imperio superiore Ecclesiis, etiam Romana: & pendente non a Papa, sed a *Deo*: quod *de Monarchia Mundi* laudat Trithemius cap. 546. de S. E. primusque edidit Simon Schardius in sylloge scriptorum de Imperiali jurisdictione & potestate Ecclesiastica, Basil. 1566. fol. pag. 237. inde Argent. 1609. 1618. fol. recusum quoque separatim Basileæ 1599. 8. apud Oporinum. Propter hunc librum Dantes post obitum inter hæreticos condemnatus est, ut notatum Bartolo JCto in legem I. *Divi*, §. *Præsides*, D. XLVIII. 17. *de requirendis reis*. Arcimboldus quoque, (*e*) Archiepiscopus Mediolanensis, in catalogo hæreticorum, ejusdem libri meminit & prohibet, ne quis eum legat. Multus quoque est in eo reprehendendo Antoninus Florentinus, summæ Chronicorum parte 3. tit. 21. cap. V. §. 2. pag. 306. seq.

Ex *Epistolis* Dantis Latinis una *ad Canem Scaligerum*, Principatus Veronæ & Vicentiæ Vicarium generalem, exstat in museo Minervæ Venetæ (la Galleria di Minerva) Venetiis 1700. fol. Tom. 3. pag. 220. 228. in cujus Epistolæ inscriptione *Florentinum* se *natione*, *non moribus* appellat.

Libri duo *de vulgari eloquentia* (*f*) Latine editi Parisiis 1575. 8. a Jacobo Corbinello, & a nescio quo versi Italice, Vicentiæ 1529. fol. & Ferrariæ 1583. 8. cum dialogo Johannis Georgii Trissini, & in jam laudato museo Minervæ Venetæ Tom. I. pag. 36. 64.

Quæstio *de natura duorum elementorum aquæ & terræ*, edita a Johanne Benedicto Moncetto, Venetiis 1508. 4.

Omitto *Dantem Popoleschi*, qui Julium Cæsarem An. 1480. lingua Hetrusca reddidit, aliosque Dantes juniores, de quibus laudatus Julius Niger in hi-

(*a*) Diarium eruditor. Italiæ T. XXXV. p. 230. seqq. Memoriæ Trevoltinæ A. 1727. p. 1516.

(*b*) Vide Bælium in Lexico.

(*c*) Ex Hetruscis Dantis poematibus celebratissimum est Drama satyricum *de Cœlo*, *Purgatorio*, & *Inferno*: sæpissime editum & multorum illustratum commentariis, de quibus videndus Joannes Marius Crescimbenius in historia poeseos Italicæ, pag. 90. & 288. seq. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum, p. 143. qui testatur Latine etiam versum a *Paulo Nicoletto*, Veneto, eremita circa An. 1410. & a *Riccardo*, Theologo Carmelita, & *Andrea* Neapolitano circa A. 1400. *Guiniforte Barzio*, JCto Bergomensi, & *Matthæo Ronti*, Veneto, Ordinis Montis Oliveti. Editionibus addenda novissima, Neapol. 1716. 12. Vide Diarium eruditor. Italiæ, Tom. XXXV. p. 223.

(*d*) Le prose di Dante e di Boccacio, in Firenze 1723. Adi Diarium eruditorum Italiæ, Tom. XXXVI. pag. 341. Quæ Lud. Castelvetrius in hoc Dantis dramate notavit, vide in ejus opusculis variis Criticis postumis editis Italice, Lugd. 1727. 4. pag. 157. seqq.

(*e*) Matthias Bernegger in idolo Lauretano, pag. 124. Vide sis etiam Possevinum Tom. 1. apparatus, p. 413.

(*f*) Genuinos Dantis esse hos libros dubitat Apostolus Zenus, vide Nigrum p. 142. ubi longe plura de Dante atque ejus scriptis. Iconem laureatam & elogia dabunt Jovius pag. 10. Reusnerus in imaginibus claror. virorum Græciæ & Italiæ A. 7. b. Boissardus Tom. 1. imagg. p. 72. Bullartius Academ. T. 2. p. 305. &c.

historia scriptorum Florentinorum. De aliis etiam Ludovicus Jacobillus in Bibliotheca Umbriæ, atque Petrus Bælius in Lexico.

* *Dardanius* & *Fannonius*: quod ambos hosce scriptores, ut existimo, ecclesiasticos, hic dederim, fecit silentium omnium historiæ literariæ scriptorum. Cum vero uterque mihi innotuerit ex cod. 748. latino Bibliothecæ Athenæi Taurinensis, in quo adnotatur anonymi Scriptoris opusculum continens judicia scriptorum quorumdam ecclesiasticorum, atque inter cæteros *Dardanii* & *Fannonii*, nec ibi legerim quid tandem de utroque isto judicaverit anonymus criticus, rogavi per literas amicum inprimis carissimum & eruditissimum Abb. Josephum Pasinium supremum Bibliothecæ illius præfectum, ut verba scriptoris hujus ex codice mihi describeret. En vero illa ab amico missa: fol. 3. *Dardanus quoque multas quæstiones arripiens per mentis astutionem, nucemque circa nucleum non confringens multa impossibilia de Scripturis cum fiducia loquitur.*

Fol. verso. *Fannonius a multis culpabilis dura sententia, fortiterque universa difficilia ingerere conatus est, & quasi contra undas maris navigare non potest, vel contra impetum torrentis validi natare non valet: ita cuncta, quæ scripsit contra scripturas sanctas, obstare non poterant. Ideo quasi umbra secus hominem sunt.*

Darius Mediolanensis in quibusdam editionibus Pauli Diaconi libro XVII. male legitur, debet enim esse *Dacius*, ut supra in Dacio dicere me memini.

Darius Tibertus, Eques Cæsenas, auctor epitomes vitarum Plutarchi, quam Anno 1492. composuit, & post primam editionem Ferrariensem A. 1501. emendatius ex Joannis Oporini castigatione excudit Robertus Winter 1541. 8. ut editiones Parisienses A. 1547. & 1557. prætercam.

Joannes Dastyn, sive *Dastinus*, (male *Gvilelmus* Pitseo pag. 853. veluti diversus a Joanne, de quo idem pag. 871. Philosophus Anglus, scriptor *Speculi Philosophiæ* de investigatione lapidis pretiosi, MS. in Bibliotheca Bodlejana. In eadem exstat *liber mixtionum*, atque inter Ashmolianos *Visio* A. 1311. (*a*) & *Rosarium* secreta secretorum complexum: nec non Epistola ad Cardinalem Neapol. & ad Papam Joannem XXII. Nescio sitne diversum ab memoratis hisce scriptum *sapiens aurinus* Pitseo memoratus, qui præter rem, secreta secretorum hujus Dastini distinguit ab ejus rosario.

Augustinus Dathus, de quo supra in Augustino T. I.

Nicolaus Datus Senensis, Augustini A. 1479. defuncti Filius, qui patris sui Opera collegit, obiitque Anno 1501. (*b*) Prodiere Senis, biennio post, An. 1503. fol. curante fratris filio *Hieronymo Datho*, & distincte recensentur in Gesneri Bibliotheca p. 102. 104. b.

Leonardi Dati, Florentini, Episcopi Massani, *Hiempsal* tragœdia scripta An. 1440. MS. in Bibliotheca Regia Paris. vide Labbeum p. 323. * Præter ea quæ de scriptore isto adnotat Fabricius, extat ejus carmen ad Alphonsum Regem, & aliud carmen ad Nicolaum V. in Mahomet Turcarum Regem; quod utrumque servatur in MSS. Codicibus Bibliothecæ Riccardianæ. Vide catalogum ejusdem Bibliothecæ Cl. Lami pag. 157.

Datius Mediolanensis. Vide supra, *Dacius*.

Joannes Datus de Imola, ex Ord. Eremitar. S. Augustini, *Episcopus Imolensis*, *vir doctus & acerrimus disputator*, *Ægidianæque doctrinæ* (Ægidii Romani, de quo supra Tom. 1. pag. 23. seq.) *imitator & defensor*, *scripsit* de attributis, de priori & posteriori, & de potentiis animæ. *Libros D.* Augustini *contra* Faustum Manichæum, *contra* Cresconium Donatistam, & de Trini-

(*a*) Ita legendum in Catalogo scriptorum Angliæ n. 7605. pro 1611.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXIV. pag. 234.

nitate, *in conclusiones reduxit. Juvenis e vita decessit, Imolæque, quæ a Geographis Forum Cornelium nominatur, in templo cathedrario sepultus jacet.* Hæc de Johanne Dato Josephus Pamphilus in Chronicis Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini pag. 84. b. ad Annum 1460. unde apud Cangium emendabis, quod Datus hic An. 1360. obiisse traditur. Præterea animadvertere placet, quod apud Ughellum Tom. 2. Italiæ sacræ pag. *639.* seq. nullus inter Imolenses Episcopos Joannes neque decimo quarto, neque decimo quinto sæculo. * Episcopatus Forocorneliensis nonnisi per injuriam adimi Joanni huic potest, cum illi asseratur ab Ambrosio Corano summo ordinis Eremitarum Antistite in Chronico ordinis sui, coævo scriptore. Cum tamen ab eodem Corano dicatur *electus Imolensis Episcopus*; hinc recte ante aditum episcopatum obiisse illum inferas. Vide Gandolfo in Dissert. de ducentis Augustinianis Scriptor.

Dauferius, infra, *Desiderius* Benedictinus.

David de Augusta Vindelicorum, Germanus, Ordinis Minorum, defunctus Anno Christi 1272. In Bibliotheca Patrum Coloniensi, Tomo XIII. & in Lugdunensi Tomo XXV. pag. 868. exstat ejus *formula Novitiorum* ad Bertholdum & Novitios Ratisbonæ versantes, ac *de exterioris* quidem *hominis reformatione*, capita XL. & *de reformatione interioris hominis*, capita LXI. Et pag. 898. Speculum *de septem processibus religiosi status*, fervoris, laboris, consolationis, tentationis, remediorum, virtutis & sapientiæ. Hæc separatim prodierant Augustæ Vindelicorum 1593. sub Davidis nomine, cui etiam a Trithemio cap. 455. atque in Codicibus MStis tribuuntur. Vide Oudinum Tomo 3. p. 447. Quanquam nonnulla eorum leguntur interdum sub *Bonaventuræ* nomine, vide Waddingum pag. 77. & 99. vel etiam sub *Bernardi*, quod inscribitur: *in verba: ad quid venisti?* Vide editionem Operum Bernardi ultimam Mabillonianam, Parisiis 1719. fol. T. 2. pag. 826. In monasterio Viridis vallis Sanderus Tomo 2. pag. 136. Elenchi MStorum Belgii, testatur exstare *Davidis Teutonici*, Ordinis Minorum, *De modis revelationum*, *de generibus visionum: de speciebus tentationum: de virtutibus*, *de profectu religiosorum*, *de affectu Orationis*, aliaque. In Basileensi Bibliotheca, Davidis de *perfidia Religiosorum*, MS.

David Boschus Lelando cap. 558. & vernacula lingua *Boys*, ut Baleo VIII. 12. Pitseo pag. 641. & Alegrio pag. 350. *Coisius*: (*a*) Cambrensis patria, Theologus Oxoniensis, Monachus Carmelita, & Carmelitarum Claudiam incolentium Prior, circa Annum 1451. Scripsit *de duplici hominis immortalitate*: & *contra Agarenos*, nec non *contra varios ritus Gentilium*. *Homilias* quoque, & *de doctrina Spiritus*, atque *de vera innocentia*.

David Britannus, primus Archiepiscopus Menevensis, cujus jam supra in *Daniele Arvonio* pag. 12. mentionem feci. Huic Baleus Centuria I. cap. 55. & ex eo Pitseus pag. 95. tribuunt *Decreta Synodi Victoriensis contra Pelagianos*, *Regulam Cœnobitarum* & *Homilias Evangelicas*. De antiquioribus in Britannia adversus Pelagianos Synodis vide, si placet, Speelmanni Concilia Tomo 1. pag. 47. In Davidis hujus Legenda, auctore *Giraldo* Cambrensi apud Warthonum Tomo 2. Angliæ sacræ pag. *639.* narratur eum centum & quadraginta septem annorum curricula complevisse. Obitum ejus Pitseus refert ad Annum Christi 544.

David, Lelando cap. 584. *Chiroburgus*, Pitseo pag. 832. *Chirburius*, Alegrio pag. 332. *Kirburrius*, Carmelita & in Hibernia Episcopus Dromorensis,

(*a*) Boisius a *bois*, quod Gallis lignum, & Boschus a Germanico *Busch*, quod fruticetum denotat. Sed alieniora sunt, quod eundem Davidem Harpsfeldio notante *Baisium* alii vocant, alii *Boethium*.

ſis, defunctus circa Annum 1420.

David de Dinanto, qui citatur in ſumma Alberti Magni, eſt notus ille *Almarici*, ſive *Amalrici*, *Carnotenſis*, diſcipulus, de cujus erroribus Cæſarius Heiſterbacenſis V. Dialog. c. 22. hujus libros Davidis damnatos & exuſtos teſtatus: Concilium Pariſienſe A. 1209. Edmundus Martene Tomo IV. Anecdotorum pag. 163. 166. Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tom. 26. pag. 488. F. Concilium Lateranenſe An. 1215. Rigordus ad Annum 1209. pag. 208. in Petri Pithœi undecim ſcriptoribus: S. Antoninus Tomo 3. Chronicorum pag. 94. ſupra in *Almarico* Tom. 1. pag. 81. Bulæus Tomo 3. hiſtoriæ Academiæ Pariſienſis pag. 24. ſeq. & 48. Spondanus ad Annum 1204. num. 17. ſeq. Bzovius ad Annum 1209. n. XI. &c.

David Morganius, Baleo VIII. 45. David *Landavenſis*, quia Eccleſiæ Epiſcopalis Landavenſis, ſive ut Lelandus cap. 573. *Lannotavanæ*, in Cambria Theſaurarius fuit circa Annum 1480. Scripſit *Antiquitates Cambriæ* & deſcriptionem ejus, ſive *Geographiam*, ut ex eodem Baleo repetunt Voſſius pag. 636. & Pitſeus pag. 669.

David Obugæus, Hibernus, Carmelitarum Provincialis circa Annum 1320. de quo plura idem Baleus XIV. 92. Theologiam docuit Oxoniæ primum, deinde in Germania Treveris, in patria Hibernia denique, ubi in Cœnobio Kyldarienſi diem obiit ſupremum. Scripta ejus Baleo memorata, *Sermones ad Clerum*, *Epiſtolæ XXXII. ad diverſos*. *Propoſitiones diſputatæ*. *Lectiones Trevirenſes*. *Regulæ quædam Juris*, & ſcriptum *contra Gerhardum Bononienſem*, Generalem Carmelitarum Priorem, qui Carmelitas in Anglia duabus provinciis diſtingui volebat, omnem Europam (*a*) deſcripturus per Provincias XI.

David I. ab Anno 1114. ad 1143. & *David II.* ab Anno 1329. ad 1370. Reges *Scotiæ*, quorum Leges obviæ ſunt in Johannis Skenæi legibus veteribus Scoticis, de quo libro dictum Tom. 1. p. 285. edito Anglice primum Edinburgi 1609. & Latine Londini 1613. fol. confer, ſi placet, Wilhelmi Nicolſoni Bibliothecam ſcriptorum Scotiæ pag. 255. ſeq. & quæ infra in *Ranulpho de Glanvilla*.

David Scotus, quem Wirciburgi ſcholas regentem Henricus V. Capellanum ſibi aſſumſit, Epiſcopus inde Bancornenſis, ſive Bangorenſis, de quo Baleus XIV. 47. & Georgius Mackenzie Tomo 1. operis de vitis ſcriptorum nationis Scoticæ pag. 109. ſeq. Scripſit *iter*, ſive *expeditionis ſeriem*, quam Imperator Henricus V. Romam ſuſcepit adverſus Paſchalem II. A. 1110. ſeq. ſed judice Wilhelmo Malmesburienſi lib. V. p. 166. ſcripſit *magis in Regis gratiam quam Hiſtoricum deceret*: & *non Hiſtoriam*, *ſed Panegyricum*. Præter hoc ſcriptum, quod manu exaratum ajunt adhuc ſupereſſe in Cæſarea Bibliotheca, Mackenzius pag. 120. tradit ab hoc Davide compoſitum etiam fuiſſe *Panegyricum Henrici V.* verſibus heroicis, indeque auctorem ejus non hiſtoriographi tantum Imperatorii, verum Poetæ etiam laureati elogio ornatum fuiſſe. Sed prioris tantum operis meminit Conradus a Lichtenau, Abbas Urſpergenſis pag. 254. ubi *tribus libris* diſtinctum fuiſſe teſtatur. Quod autem *Apologiam* etiam *ad Cæſarem*, & *de Magiſtratuum inſignibus*, & *de regno Scotorum*, librum ſcripſiſſe referunt, id Balei fide ab illis fieri exiſtimo.

David Tavenſis, ſupra, *David Morganius*.

David Teutonicus, ſupra, *David de Auguſta*.

Jacobus Deca. Infra, *Didacus Deza*.

Angelus Decembrius, Oberti filius, Petri Candidi frater, patria Viglebanenſis (Vigevano) in ducatu Mediolanenſi, Ducum Mediolanenſium ad Julium II. Orator, latinarum litterarum & ingenii laude celebris, poſt Leonel-

(*a*) Vide Alegrium pag. 280. Paradiſi Carmelit. decoris.

nellum Estensem principem jam defunctum Pio secundo Pontifici circa Annum 1462. obtulit *libros septem de politia litteraria*, varia refertos eruditione, & quos ipse testatur *a poliendo*, sive a cultu & elegantia, non Græca derivatione velut politiæ ac Reipublicæ litterariæ titulo proscribere se voluisse. In Philippi Picinelli Athenæo eruditorum Mediolanensium pag. 34. & in Lazari Augustini Cottæ museo Novariensi p. 66. legas hoc opus ex Bibliotheca Pontificia raptum fuisse per spolium cum A. 1527. Roma a Cæsareano milite occuparetur. Prodiit non ut a Cotta traditum Basileæ 1527. sed ut recte in diario eruditorum Italiæ Tomo X. pag. 236. notatum est, prima editio lucem vidit Augustæ Vindelicorum 1540. fol. Deinde Alphonso Atestio II. Ferrariæ Duci dedicatum curante Augustino Curione, Basileæ 1562. 8. In prologo libri quarti, Decembrius testatur, adolescentem se scripsisse, Pioque II. legendum obtulisse librum *de religionibus & cerimoniis*: deinde carmine pentametro composuisse *de matronali œconomico libros quinque*, & Virgilianam Panegyrim heroice *de vita & morte divi Caroli*, Hispani principis, qui Johannis secundi filius, diem obiit A. 1461. *Notas* quas nonnulli memorant *in Ausonium*, non memini me videre.

Petrus Candidus December, sive *Decembrius*, natus Ticini A. 1399. (*a*) & Nicolai V. circa Annum 1450. Brevium Magister, Mediolani defunctus An. 1477. Gvarini senioris discipulus, idemque amicus Laurentii Vallæ, cujus exstat pag. 633. Operum, lepida ad illum Epistola, qua indignatur Bartolum, Baldum, Accursium, Dinum, similesque anseres in locum Sulpitii, Scævolæ, Pauli, Ulpiani aliorumque Jurisprudentiæ cygnorum successisse, vehementerque invehitur in nescio quem, qui, ut ait Valla, *furiose affirmaverat nullum ex operibus M. Tullii cum vel brevissimo Bartoli libello, qualis est ille de insigniis & armiis, comparandum*, illo ipso Bartoli libello nihil ineptius esse ostendit. Alphonsi Siciliæ Regis rogatu Latine vertit hic Decembrius *Appiani* Libyca, Syriaca, Parthica, Mithridatica, libros quinque de bellis Civilibus, Illyrica & Celticorum epitomen, dicavitque Nicolao V. Prodiere Ven. 1472. fol. per Vindelinum Spirens. & 1477. fol. per Erhardum Ratdolt de Augusta, cum Petro Loslein de Langelen, correctore ac socio suo: & 1492. 1500. fol. per Christophorum de Pensis, & 1562. 8. & Moguntiæ 1521. 4. *Franciscus Philelfus*, qui passim Decembrio indignis modis (*b*) detrahit, testatur etiam a se Appianum ex Codice, quem Laurentius Medices miserat, magna ex parte intra quinque menses An. 1470. Latinum factum, lib. XXXI. Epist. 41. 43. 45. 46. 50. 59. *ne istius*, inquit pag. 219. *vestri Petri Candidi barbaria & inscitia diutius Latinas aures ineptiis suis obtundat*. Et tamen *eloquentissimum Virum* & *exactissimæ censuræ Grammaticum* hunc Decembrem vocat Laur. Valla: & Philelfi Appianus nunquam vidit lucem, sicut nec *Jo. Tortellii* quam memorat Trithemius cap. 751. Rarius autem studiosorum manibus jam teritur Candidi interpretatio, quia meliorem *Sigismundi Gelenii* habemus, de qua dictum IV. 12. Bibliothecæ Græcæ pag. 394. Cætera hujus Decembris scripta, (*c*) quæ in epitaphio supra CXXVII. (exceptis vulgaribus sive lingua Italica scriptis) composuisse traditur, hæc memorantur, inedita omnia:

Res gestæ Francisci Sfortiæ IV. Mediolanensium Ducis, (atque si Varillasio fides, etiam aliorum Ducum Mediolanensium) MStæ in Bibliotheca Regia Parisiensi.

(*a*) Diarium Eruditorum Italiæ T. XXIV. pag. 285. T. X. p. 252.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ T. XII. p. 348.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XII. p. 345. seq. & X. p. 252. Lazarus Augustinus Cotta museo Novariensi p. 250.

Epitome Romanæ Historiæ ad Regem Siciliæ Alphonsum.

Peregrina Historia ad Nicolaum Arcimboldum, Episcopum Parmensem.

Vitæ aliquot virorum illustrium versæ fortassis Latine e Plutarcho.

Descriptio mortis Darii.

Libri X. Platonis de Republica Latine versi, ad Humfredum, Glocestriæ Ducem, MSti in Bibliotheca Ambrosiana, e qua elogium Emanuelis Chrysoloræ affert Josephus Antonius Saxius de studiis litterariis Mediolanensium p. 104.

Orationes & Epistolæ CLVII. MStæ in Ambrosiana Mediolanensi, & Bononiæ teste Mabillonio T. I. musei Italici p. 197. E quibus Oratio *in funere Nicolai Picinini* versa Italice A. 1444. prodiit A. 1732. Mediolani in T. XXII. scriptorum Italiæ clariss. Muratorii.

Commentarii *Julii Cæsaris* versi Italice, (*a*) ad Philippum Mariam Vice-Comitem, Ducem Mediol.

Philippi vitam nimia libertate a Decembrio scriptam reprehendit Jovius pag. 28. elog. * Omisit Fabricius libellum Candidi Decembris *de VII. liberalium artium inventoribus ad Thomam Fregosium Ducem Genuensem*, cujus operis notitiam debemus Codici Latino MS. 1033. Bibliothecæ Taurinensis.

Vitam Philippi Marræ Vicecomitis hic a Fabricio indicatam edidit Muratorius Rer. Ital. T. XX. sicut & ibi pariter primus dedit *Res gestas Francisci Sfortiæ*.

Obertus December, Anselmi filius, (*b*) Angeli & Petri Candidi Pater, discipulus Emanuelis Chrysoloræ, Petri de Candia, Episcopi Novariensis (qui postea A. 1409. Papa Alexander V.) a secretis: scripsit ad Joannem Mariam Vicecomitem, Ducem Mediolanensem, cujus itidem ab illo tempore secretarium gessit, *libros quatuor de Republica*: & *librum de Modestia* ad *Modestum Decembrium*, tertium suum filium: & *de candore*, ad filium Petrum Candidum Decembrem. *De morali Philosophia* dialogos duos, & *epitomen Romanæ historiæ*, quam filius Petrus Candidus (*c*) perfecit, variasque *Epistolas*. Vertit etiam *Orationes* quasdam *Demosthenis* & *Lysiæ*, *Epistolas* quoque *Demosthenis* ac *Platonis*. Sed & *libros decem Platonis de Republica*, quos a filio etiam Petro Candido (*d*) translatos jam dixi.

Joannes Dechius, Viconiensis, Ordinis Præmonstratensis Canonicus circa Annum 1384. Infra. *Dechtus*.

Philippus Decius, Tristani filius, natus An. 1454. audivit Jasonem Maynum ac Jacobum de Puteo, & Jus utrumque docuit per annos amplius sexaginta variis in locis Italiæ, Galliæque, & hinc iterum in Italia apud Pisanos, ac Senis denique, ubi octogenario major diem obiit supremum. Ipse hæc de se in epitaphio, quod exstat in Tobiæ Fendt monumentis sepulchrorum &c. 1574. fol. num. LXXXVI. & apud Pancirollum II. 135. atque alios: *Philippus Decius, sive de Dexio*, (*e*) *Mediolanensis, Jurisconsultus celebri fama notissimus: cum primum locum Studii in Jure Canonico vel Civili tenuisset Pisis, Senis, Florentiæ, Paduæ, Papiæ: demum ultra montes in Gallia: denique revocatus in Italiam ab excelsa Florentinorum Republica, posteaquam stipendium mille quingentorum aureorum in auro pro Lectura consecutus fuisset, de morte cogitans hoc sepulchrum sibi fabricari curavit, ne posteris suis crederet*. Præter ejus commentaria in *Decretales*, Lecturamque in *titulum de privilegiis*, nec non in *Digestorum* titulos & *Codicis* Justinianei Commentaria: & ad Baldum additiones, plus semel Romæ, Neapoli, Venetiis ac Lugduni typis exscripta, ce-

(*a*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XII. p. 347.

(*b*) Idem Tom. X. pag. 250. seq.

(*c*) Idem Tom. XXIV. pag. 286.

(*d*) Diarium Eruditorum Italiæ T. X. p. 251. 253.

(*e*) Decium, sive Dexium pagi Mediolanensis nomen, ex quo orti majores Philippi, Mediolanum concesserant, & per annos trecentos cum dignitate vixerant.

celebrantur ipsius *Consiliorum* libri quatuor editi cum Caroli Molinæi (*a*) additionibus, Lugd. 1566. in quibus & Consilium *pro auctoritate Concilii Generalis supra Papam*, & sermo de eodem argumento *pro justificatione Concilii Pisani* A. 1511. contra Julium II. congregati, quod utrumque scriptum Goldastus operi de Monarchia Imperii pag. 1667. & 1677. Tom. II. (al. III.) & Richerius libro IV. historiæ Conciliorum inseruere, & ob quæ non modo excommunicari Decium a Pontifice, dirisque devoveri, sed etiam domum ejus fœde diripi contigit. Vitam Decii præter Pancirollum, Fichardum, Forsterum aliosque tradunt Bælius in Lexico, Dupinius Tomo XIV. Bibliothecæ Ecclesiasticæ pag. 156. Nicolaus Comnenus Papadopoli de Gymnasio Patavino Tomo 1. pag. 241. &c. Iconem habes in Jovii elogiis pag. 164. & apud Boissardum Tomo 1. imaginum p. 206. Bullartium Tomo 1. Academ. pag. 213. &c.

Lancellotus Decius, Philippi frater natu major, Jctus & ipse celebris, Alexandri Tartagni discipulus, docuit Jus Civile Pisis & Ticini, ubi defunctus est An. 1500. Jam a Gesnero annotatum fuit scripsisse eum super totum Jus Civile commentarios, qui habentur impressi.

Omitto juniores: 1. *Jodocum Ludovicum Decium*, Germanum, S. Laterani Comitem Imperii Regisque Poloniæ Sigismundi a secretis, scriptorem libri *de vetustatibus Polonorum*, & lib. *de Jagellonum familia*, & librorum III. *de Regis Sigismundi temporibus*: quæ junctim edita Cracoviæ 1521. fol. & deinde recusa in Johannis Pistorii Corpore scriptorum historiæ Polonicæ, Tomo secundo, Basileæ 1582. fol. 2. *Conradum Decium*, Secretarium Ducis Austriaci Ferdinandi, qui Gerhardi de Roo Annales Austriacos ab Anno 1273. ad 1519. XII. libris expositos post auctoris obitum recensuit, vulgavitque Oeniponte 1592. fol. & Germanice vertit, Augustæ Vindelicorum 1611. fol. recusos Latine nuper Halæ Saxonum 1709. 4. 3. *Antonium Decium*, Hortinum, cujus ingenium carminibus Hetruscis pangendis probatum Torquato Tasso, principi illius poeseos, digno elogio mactat Janus Nicius Erythræus pinacotheca prima p. 181.

Decretales Pontificum. vide supra Tom. 1.

Decretum, vide infra, *Gratianus*.

Johannes Dedecius, Philosophus Anglus, qui Oxonii scripsit probatas ætati suæ *Quæstiones in libros decem Ethicorum Aristotelis*, teste Lelando cap. 561. Pitseo p. 872. & Baleo XII. 84.

Defensor, Grammaticus & Monachus Lociacensis apud Pictones, Auctor *Scintillæ*, sive locorum communium & sententiarum (*b*) per capita LXXX. collectarum ex sacra Scriptura & sanctis Patribus, *Ambrosio*, *Anastasio*, *Augustino*, *Basilio*, *Cæsario*, *Clementis* libris, *Collationibus* Cassiani, *Cypriano*, *Effrem*, *Esaia*, *Eusebio*, *Gregorio*, *Hieronymo*, *Hilario*, *Isidoro*, *Josepho*, *Origene & Vitis Patrum*. Hunc librum ex Bibliotheca montis Casini descripsisse se refert Joannes Mabillonius pag. 123. Musei Italici, ubi veterem auctorem appellat, ut qui nullum e Patribus Isidoro posteriorem adducit. Præter rem tamen habuit pro inedito, est mihi enim in manibus editio Coloniensis A. 1556. forma minore excusa apud Petrum Horst. Antvverpiensem quoque Anni 1550. a Gesnero, & Venetam 1552. a Simlero memorari memini, ne dicam de illa, quæ ex Romana Antonii Gangutiæ, Siculi editione, Rom.

 1560.

(*a*) Carolus Molinæus pag. 95. de Monarchia Francorum. De locis ab Indice expurgatorio notatis in Decio, vide Possevinum Tomo 2. apparatus pag. 275. seq.

(*b*) Alii *Alvaro* Cordubensi Scintillas tribuunt, alii *Cæsario* Episcopo, ut Codex Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis in Catalogo MSS. Felleriano pag. 122. De Græcis similis generis collectionibus dictum libro V. Bibliothecæ Græcæ c. 30. Latine post Defensorem alia circa Annum 1316. composita a *Thoma* Hibernico, de quo infra suo loco.

1560. 4. sub Bedæ nomine exstat Tomo VII. ejus operum, de qua sicut & de Anglo-Saxonica illius versione, supra Tomo 1. pag. 191. At enim nomen *Defensoris*, & nutritoris sui *Ursini* auctor diserte expressit in præfatione, quam integram hic, est enim brevis, infra posui: *Lector, quisquis es, libellum hunc legens, flagito te scriptor, ut libenti legas animo, & melliflua grate suscipias verba. Voluntas bona & labor, nihil aliud fuit mecum, nisi de Domini & Sanctorum dictis, e quibus excerpta est hæc* Scintilla. *Nec mea existit industria, sed Dei totum est gratia, meique nutritoris Ursini doctrinæ obtemperare volens, paginas quasque scrutans, sententiam reperiens fulgentem, ceu inventam quis margaritam aut gemmam, ita avidus collegi. Guttæ quemadmodum collectæ multæ fontem efficiunt, diversorum sic voluminum congregans testimonia, hoc condere tentavi. Veluti de igne prodeunt scintillæ, ita hic minutæ sententiæ, pluribusque libris scriptæ vocentur* Scintilla Scripturarum. *Quam qui legere vult, laborem sibi ut amputet, nec præ cæteris paginas iterando lassescat, hic habet ex pluribus carptum. Ne id opus quoque sine auctore putaretur apocryphum, unicuique sententiæ per singulas capitulatim virtutes suum scripsi auctorem, nomen adscribens meum quod est Defensor, non ob gloriam vanam, sed ut quicunque legerit, mei memoriam habeat.* Caput quod in editis desideratur, trigesimum quintum *de Doctoribus*, vulgavit B. Nicolaus Staphorstius noster Tomo 3. Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis pag. 359. 361. ex Codice Msto Bibliothecæ templi Petri & Pauli Hamburgensis.

Johannes Deibocus, infra, *Joannes Dribrocus*.

Johannes Deirus, Joh. Frumentario lib. de Viris illustribus *Deurus*, Theologus Anglus circa Annum 1360. teste Pitseo pag. 485. celebris scripsit *peram spiritualium*, sive *Distinctiones* libris IV. Illustrationes *super historias Sacræ Scripturæ*, quarum meminit & Lelandus c. 384. & Baleus VI. 19. Responsiones *ad mendacia ab adversariis sibi imposita*. Determinationes *de adoratione imaginum*. *De peregrinatione*. *De prædicatione Verbi Dei*. Et *de stipendiis annalium Sacerdotum*.

Wicbertus Deirus, infra, *Wicbertus*.

Jacobus de Deleyto, Cancellarius Nicolai Estensis, Marchionis Ferrariæ, scriptor *Annalium Estensium* suæ ætatis de gestis illius Marchionis ab Anno Christi 1393. ad 1409. editorum Mediolani An. 1731. in Tomo vigesimo scriptorum Italiæ, curante celeberrimo Muratorio.

Ægidius Delphus. vide, *Ægidius*, T. 1. p. 21.

Joannes Demophylax, qui Swertio & Val. Andreæ, idem rectius Simlero, Possevino, Sandero & aliis *Diophylax*, sive ut Alegrio *Diophylacius*, Gandensi Flander, Carmelita, qui A. 1527. florentibus annis obiit, scripsitque plura carmine, *Christomachiam* acrostichide laboriosa, nec non *fornacem Chaldaicam*, *Israeliticam Catachresin*, *Laudes lucis*, *Erotema Religionis*, *Carmen de Flandria*, *Oden in Christi Domini Natalem*: & *de Virgine beata*. *Epigrammatum librum*, quæ una cum *Epistolis* ad diversos prodiere Lugduni 1527. præmissa ejus effigie.

Odofredus, sive *Ottofredus Denarius*, Beneventanus, Jctus, Kœnigio memoratus idem est, qui aliis *Odofredus Bononiensis* appellatur, quia Bononiæ docuit, obiitque Anno Christi 1265. scriptor Lecturarum *super Codicem* & *Digesta* & librorum *de formulis actionum*, *de ordine Judiciorum*, & *de arte Notariatus*. Composuit etiam *feudorum Compendium*, glossas ad summam *Azonis*, præceptoris sui, in titulum *de pace Constantiæ*: & Tractatus *de restitutione dotis*, *de percussionibus*, *de Curatore bonis dando*, & *in primum & secundum Decretum*. Vide Panzirollum II. 35. & Joannem Fichardum pag. 405.

Joan-

Joannes de Deo, (*a*) Speculatori, sive Gvil. Durando in procemio Speculi *Johannes de Deo Gratia*, & a *Johanne* Hispano JCto distinctus, JCtus Bononiensis, patria Ulyssiponensis, qui An. 1247. scripsit *Pœnitentiale*, in variis Bibliothecis MStum, de quo Oudinus Tomo 3. pag. 178. ubi etiam de ejus *Casibus Decretalium Gregorii IX. Quæstionibus Juris*, ad exercitium Magistrorum: & de *quatuor libris*, quibus titulus *Judicium*, (apud Sanderum pag. 177. *Summa Judicum*,) de Judicum officio ac potestate & de officio Advocatorum: Commentario & apparatu metrico *super arbore Consanguinitatis*, in Decreti parte 2. causa 35. post quæstionis V. caput 6. atque Tractatu *de Dispensationibus*. His ex Pancirollo II. 30. & Nicolai Antonii libro VIII. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 3. Tom. 2. pag. 45. addere licet *Summam moralem* & additiones ad summam *Hugutionis*. *Concordantiam*, sive ut Trithemius cap. 452. *Tabulam Decreti & Decretalium*. *Catalogum Hæreticorum*. *Librum Distinctionum*. *De abusibus contra Canones* & *Summam* & *Correctionem Cavillationum Huberti de Bovio*, *Apparatum & Breviarium Decretorum*. *Notabilia* cum *summis*, *super titulis Decretalium* & *Decretorum*, ac denique *Chronica*. Ad calcem libri Pœnitentialis legitur hoc tetrastichon:

En ego quem patria genuit pia Portugalensis,
Diva cathedravit verbis schola Bononiensis,
Hoc opus aptavi Domini non absque labore,
Sed labor est, facilis vestro superatus amore,

* Commentarius Joannis Dei in arborem consanguinitatis, & affinitatis lucem vidit Venetiis in principio libri VI. Decretalium impressi ibid. anno 1476. per Nicolaum Jenson.

Deodatus, infra, *Deusdedit*.

Deodericus, infra, *Theodoricus*.

Deoduinus, sive *Theoduinus* Noricus, propinquus Henrici III. Imperatoris, & Episcopus ab Anno 1047. ad 1075. Leodiensis, a *Durando* (*b*) ab Anno 1021. ad 1025. Episcopo Leodiensi ante controversiam Berengarii extincto diligenter distinguendus. Ejus *Epistolam* ad Henricum I. ab Anno 1033. Regem Francorum, contra *Brunonem*, Andegavensem Episcopum, & *Berengarium* (*c*) Turonensem laudat Gvidmundus, sive Christianus Druthmarus (*d*) lib. 1. de corpore & sanguine Domini pag. 441. Tom. 18. Bibliothecæ Patrum Lugdun. Edidit, sub falso *Durandi* nomine, & mutilam Baronius ad Annum 1035. num. 2. 3. 4. ex Bibliotheca Ludovici Martelli Rothomagensis: & ex Baronio Joannes Chapeavillius in historia Episcoporum Leodiensium Tom. 1. pag. 261. & Bibliothecæ Patrum curatores Paris. Colon. & Lugd. Tom. XVIII. pag. 531. (*e*) Integram denique vulgavit e duobus Codicibus Mabillonius Tomo 4. Analect. pag. 396. (editionis novæ pag. 446.) testatus in iisdem Durandi nomen neutiquam exprimi, sed tantum D. primam litteram, Deoduini nominis indicem, reperiri, quod in Regio etiam Parisiensi quadringentorum annorum fieri notavit Oudinus Tomo 2. pag. 620. ubi Cantabrigiensium quoque MStorum mentionem facit.

Joannes de Derlingtona, sive *Derlingtonus*, Anglus, Ordinis Prædicatorum, Confessor Henrici III. Regis Angliæ, qui A. 1272. obiit, inde Archi-Episcopus

(*a*) Diversus ab hoc *Joannes de Deo*, Hispanus, An. 1540. Ordinis Granatensis de Hospitalitate Conditor, quem beatis adscripsit A. 1630. Urbanus VIII. Vide Acta Sanctor. 8. Martii.

(*b*) Vide Claudium Robertum in Gallia Christiana, Valerium Andream Biblioth. Belgic. pag. 195. seq. & Pagium ad Annum Christi 1035. num. 3. & de *Turando* undequinquagesimo Episcopo Leodiensi Chapeavillium Tom. I. pag. 258. seqq. de *Deoduino* autem, quinquagesimo tertio T. 2. pag. 3. seqq.

(*c*) Vide supra pag. 211. Tom. 1. ubi de Berengario & pag. 214. seq. ubi de Brunone.

(*d*) Id. pag. 1044. seq.

(*e*) Non 419. ut est apud Caveum. Nam ibi obvius liber est alterius Durandi Troarnensis longe diversus a Deoduini Epistola, licet & ipse oppositus Berengario, de quo infra in Durando.

pus in Hibernia Dublinensis, defunctus Londini A. 1284. præter *Disceptationes Scholasticas* & *Sermones* ad Clerum & populum auctor fuit *Concordantiarum* magnarum Biblicarum, quæ vocatæ sunt Anglicanæ. Vide Pitseum p. 364. Jac. Qvetif Tomo 1. pag. 395. & quæ de Concordantiis supra Tomo 1. p. 408. seq.

Dermatius Hiberniensis, sive Scoticus, qui Reimbaldi, Leodiensis Episcopi, commendatitiis circa Annum 1115. instructus iter suscepit in Palæstinam, scriptor *Epistolæ Exhortatoriæ* editæ Tomo 1. Anecdotorum Edmundi Martene pag. 340. In hac Epistola citatur *Augustinus in primo contra Marcionitas*.

Desiderius, ex alio nomine *Dauferius*, ex principum Beneventanorum sanguine Monachus *Benedictinus* & Præpositus Cœnobii SS. Trinitatis *Cavensis*, inde An. 1058. Abbas *Cassinensis* & ex Presbytero *Cardinali* S. Cæciliæ *Papa Victor III.* renitens 9. Calend. Jun. An. 1086. pronunciatus inauguratusque 12. Calend. Apri. A. 1087. eodem anno diem obiit supremum in Monasterio Cassinensi 16. Cal. Octobr. Vide Arnoldi Wion lignum vitæ Tom. 1. pag. 19. & Acta SS. Benedict. sęc. VI. p. 586. Scripsit *Dialogorum libros IV. de miraculis S. Benedicti* aliorumque Monachorum in Monasterio Cassinensi. *Cantus* quosdam de *S. Mauro*, Abbate Cassinensi. *Epistolas* ad diversos. Vide Possevinum Tomo 1. pag. 458. & Bibliothecam Pontificiam Ludovici Jacobi pag. 219. Libri tres dialogorum editi in Actis Sanctorum ad 21. Martii, & in Mabillonii Sec. IV. Benedictin. T. 2. p. 425.

Desiderius ex Thesaurario Regis Dagoberti I. ordinatus ejus jussu Episcopus ab Anno Christi 637. ad 660. *Cadurcensis*, sive Divonæ Cadurcorum in Aquitania prima. Vitam ab illius temporis scriptore compositam edidit Labbeus Tomo 1. Bibliothecæ novæ MSS. p. 699. & ex alio Codice lacunas quasdam explevit in limine appendicis, subjectæ Tomo 1. Ejus Desiderii *Epistolæ XV.* & *XX.* ad Desiderium editæ primum a Canisio Tom. V. antiquarum Lectionum p. 526. & editionis novæ Tomo 1. pag. 636. & in Marquardi Freheri Corpore Franciçæ Historiæ veteris, inter Epistolas Francicas p. 210. & in Andreæ du Chesne Tomo 1. pag. 875. atque in Bibliothecis Patrum, Paris. Colon. & postrema Lugd. Tom. 8. pag. 579.

Desiderius Hispanus, Presbyter, laudatus ab Hieronymo, cum quo, & Ripario Presbytero, *Vigilantium*, Barcinonensem Presbyterum, circa Annum Christi 406. disertis scriptis oppugnavit. Vide Marianam IV. 4. & Nicolai Antonii Bibliothecam veterem Hispanam Tomo 1. pag. 176. Ab hoc Desiderio Tillemontius Tomo XII. pag. 288. diversum putat *Desiderium*, ad quem An. 393. scripsit idem Hieronymus & Paulinus, & cui Vitam Martini primo obtulit legendam Sulpicius Severus.

Desiderius Longobardus circa Annum 1260. scripsit contra fratres Mendicantes, statumque Monachorum, cujus disputationes a Thoma Aquinate explosas tanquam hæreticas, pridem Gesnerus in appendice Bibliothecæ suæ annotavit.

Desiderius, ultimus Longobardorum ab Anno 757. (*a*) Rex, cujus regnum a Carolo Magno in Italia destructum est A. 774. Ejus *decretum* quod inter antiquas inscriptiones exstare & cum aliis excusum esse scribit Gesnerus, illud est *edictum ad Grimoaldum*, Viterbii Comitem, quod legitur apud Carolum Sigonium libro tertio de regno Italiæ pag. 85. ad Annum 77. Aliud diploma Desiderii hujus & filii ejus *Adelgisi* apud Mabillonium Annal. Benedict. Tom. 2. pag. 224. & Cornelium Margarinum bullarii Cassinensis T. 2. p. 14.

Desiderius Parodius, Genuensis, Augustinianus circa seculi decimi sexti ini-

(*a*) Vide Joannis Andreæ Astezati, Monachi Benedictino-Cassinensis diss. de anno primo regni Desiderii, editam Brixiæ 1728. 4. cum Evangelista Manelmo.

initia, cujus hæc duo ſcripta manu exarata Genuæ apud Auguſtinianos aſſervari tradit Joſephus Pamphilus pag. 104. Chronici Ordinis eremitarum S. Auguſtini, & ex eo Poſſevinus in apparatu, & Philippus Elſſius pag. 162. Encomiaſtici Auguſtiniani, unum quo docere inſtituit, *quomodo homo cum Deo vivere poſſit:* & alterum *de paghis*, (*a*) quæ fieri ſolitæ in monte S. Georgii Genuenſis.

Deſiderius Spretus, Ravennas, a Leandro Alberto (*b*) *non inſulſi ſcriptoris* laudatus nomine, ſcripſit libros tres *de amplitudine, vaſtatione & inſtauratione Ravennæ*, editos Venetiis 1489. 4. & 1588. 4. atque in theſauro ſcriptorum Italiæ Burmanniano Tom. VII. Lugduni Batavorum 1722. fol. Etiam Italica verſio lucem vidit Piſauri 1574. 4.

Joannes Deſpauterius ex Ninovia Flandriæ oppido Ninivita, *Vir unoculus, ſed quo in arte Grammatica nemo ea ætate plus videret*, judice Voſſio cap. XLI. §. 4. de ſcientiis Mathematicis. Chriſtiano Maſſæo defectum oculi inhumanius objectanti reſpondit *recriminatione in adverſarium* his verbis: *Polyphemum nuncupas, aliaque id genus convicia ingeris, tibi impudentiſſimo ſcurræ, non mihi dedecori futura.* Magis laudarem ſi & ipſe rem veriſſimam affirmans, a convicio temperandum ſibi duxiſſet. Claruit ſub ſæculi decimi quinti ſextique confinia, Magiſtro uſus Lovanii Joanne Cuſtode Brechtano, poſtea litteras docuit in Lilii Gymnaſio, atque inde Sylvæ Ducis apud Brabantos, tum Bergis S. Winnoci, ac denique Comminii apud Flandros, ubi diem obiit non circa Annum 1514. ut eſt apud Valerium Andream, ſed pluribus annis poſt. Ejus *Commentarii Grammatici* A. 1512. & *Grammaticæ inſtitutionis rudimenta* A. 1514. edita, de quibus in Bibliotheca Geſneri, ita tum probata fuere viris præclaris, ut teſte Miræo in elogiis Belg. pag. 144. Patres in Synodo Machlinienſi, Alexandro a Villa Dei, (de quo ſupra Tom. 1. pag. 67. ſeq.) aliiſque Grammaticis exploſis, unum illum Juventuti in manus tradendum decreverint. De editionibus & de *compendiis*, quæ ex ejus commentariis adornarunt Sebaſtianus Novimola, Gabriel Prateolus, Adolphus Metkerckius & Franciſcus Nanſius: de collectaneis Hub. Suſſannæi in Deſpauterii *figuras:* & de *Arte Epiſtolica* Deſpauterii, & de illius *Orthographia* a Lævino Crucio recenſita, non habeo quæ addam notatis a Valerio Andrea pag. 492. Bibliothecæ Belgicæ, niſi quod *artem verſificatoriam*, in qua proſodiæ exempla diligenter Deſpauterius ex veterum ſcriptis annotavit, Jacobus Micyllus recenſitam a ſe inſeruit libro tertio de re metrica: Joannes vero Pelliſſon A. 1530. edidit epitomen Grammaticæ Deſpauterianæ. Exſtat etiam libellus Deſpauterii *de accentibus & punctis*, itemque alius *de carminum generibus*, junctus Centimetro Servii, de quo dictum in Bibliotheca Latina IV. 7. pag. 789. Epitaphium Deſpauterii triplex reperio, unum quod habet Miræus, & ex eo Svveertius pag. 418.

Hic jacet unoculus, viſu præſtantior Argo,
Flandria quem Ninive protulit, at caruit.

Alterum apud Valerium Andream refertur hunc in modum:

Hic jacet unoculus, viſu præſtantior Argo,
Nomen Joannes cui Ninivita fuit.

Tertium ſuggerit Gvido Patinus Tomo 1. Epiſtolarum editarum Gallice pag. 485.

Grammaticam ſcivit, multos docuitque per annos,
Declinare tamen non potuit tumulum.

Johannes Deſtigius, ſive *Deſtigio*, Anglus, Alexandri Neccam & Gvilelmi Bretoni exemplo *Vocabularium Biblicum* compoſuit, quod Londini impreſſum memorat Pitſeus p. 873.

Tho-

(*a*) *Paga*, ſolutio, ſtips Italis, ut *pagare*, ſolvere, Gallis *payer*.

(*b*) In Italiæ deſcriptione, ubi de Ravenna.

Thomas Balduinus Devonius Oxonienfis, Monachus Ordinis Ciſterc. melior quam Abbas de Forda: & ab Anno 1181. Epiſcopus melior Wigornienſis, quam ab Anno 1185. Cantuarienſis Archiepiſcopus, profectus in Palæſtinam, ibique in obſidione Accon defunctus A. 1191. Vide Warthoni Angliam ſacram Tom. 1. pag. 10. 112. & Oudinum Tomo 2. pag. 1611. ſeq. Scripta ejus præter *Sermones*, ſunt *Tractatus XVI.* quorum primus de *Sacramento Altaris*, ad Bartholomæum, Exceſtrienſem Epiſcopum, *Libri IV. ſuper Hiſtoriis Regum*. De eruditione *Gyraldi* Archidiaconi, *de ſectis hæreticorum* libri II. *de ſacerdotio Johannis Hyrcani*. *Epiſtolarum liber*. Liber *contra Henricum Wintonienſem*: alius *de mythologia*: *Carmen devotionis*, & alia apud Baleum III. 22. Pitſeum pag. 259. ſeq. Carolum de Viſch pag. 31. Bibl. Ciſterc. & Oudinum Tom. 2. pag. 1617.

Joſephus Devonius Iſcanus Exceſtrienſis, Poeta eximius, circa idem tempus claruit, & Richardi I. Regis Angliæ ad bellum ſacrum in Palæſtinam profecti Balduinique Devonii, Cantuarienſis Archiepiſcopi, comes fuit, Balduino etiam conſecraturus *Antiocheidem* ſuam & poema *de bello Trojano*. Nam ut recte Lelandus cap. 217. ad Balduinum (non ad Hubertum, ut viſum Cambdeno) ſpectant hi verſus:

------ te tertia poſcit
Inſula, jam meminit Vigornia, Cantia diſcit,
Romanus meditatur apex ---

Hujus autem beneficio Archiepiſcopum Burdegalenſem factum Devonium, quod narrat Pitſeus pag. 275. non ſine cauſa a Voſſio pag. 450. negatur, neque Joſepho locus apud Sammarthanos in notitia Archiepiſcoporum Burdegalenſium Tomo 1. Galliæ Chriſtianæ pag. 215. Antiocheidem vero, ſive poema de capta a Chriſtianis An. 1098. Antiochia, quod laudatus Cambdenus evolvit, nondum eſſe typis editum, dolebunt multi mecum & mirabuntur. At quod apud Pitſeum memorari videas Iſcani *Antiocheidem in Arturum Regem*, puto pertinere ad verſus hoſce, quos ex illa Cambdenus attulit:

Hinc celebri fato, felici claruit ortu
Flos Regum Arturus, cujus tum facta ſtupori
Non micuere minus: totus quod in aure voluptas
Et populo plaudente favor. Quæcunque priorum
Inſpice: Pellæum commendat fama tyrannum,
Pagina Cæſareos loquitur Romana triumphos,
Alcidem domitis attollit gloria monſtris:
Sed nec pinetum coryli, nec ſidera Solem
Æquant: Annales Latios Grajoſque revolve,
Priſca parem neſcit: æqualem poſtera nullum
Exhibitura dies: Reges ſupereminet omnes
Solus: præteritis melior, majorque futuris.

Hujus Arturi quem poſt ſexti ſæculi initia res miras patraſſe & incredibiles fabulantur, (*a*) & A. 542. ſubductum oculis extinctumque a vulnere, rediturum iterum & hoſtibus terrori futurum, quorundam credulitas ſibi promiſit, *digni* judice Gvilelmo Malmesburienſi, (*b*) *quem non fallaces ſomniarent fabulæ, ſed veraces prædicarent hiſtoriæ, quippe qui labantem patriam diu ſuſtinuerit, infractaſque civium mentes ad bellum acuerit*: Hujus inquam Arturi meminit idem Iſcanus in extremo libri tertii de bello Trojano:

Si Britonum ridenda fides & credulus error
Arturum exſpectat, exſpectabitque perenne.

Argumentum *ſex librorum de bello Trojano* mutuatus eſt a Darete Phrygio, qui

(*a*) Etiam Judæi. Vide Rev. Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. 1. p. 211.

(*b*) Gvil. Malmesbur. lib. 1. Hiſt. Anglor. pag. 9. adde Lambecium T. 2. p. 703. ſeq.

qui sæpius typis exscripti sunt, & notis etiam illustrati a Samuele Dresemio, Dithmarso, de quorum editionibus non repetam, quæ jam notata in Bibliotheca Latina lib. 1. cap. 6. & lib. 1. Bibliothecæ Græcæ cap. 5. ubi de Darete, quem propterea Britannis præter rem accensuit Baleus X. 1. Vide sis etiam Oudinum Tomo 2. pag. 1618. & Johannem Prince in opere Anglice edito de viris illustribus Devoniis (the vvorthies of Devon) Exoniæ 1702. fol. Acta Eruditorum A. 1702. pag. 289. Cætera Iscani scripta adhuc inedita sunt: *De institutione* (*a*) *Cyri*, poema, cujus initium: *Prælia bina Ducum canimus*. *Panegyricus ad Henricum II.* Angliæ Regem: *Nugæ amatoriæ*. *Epigrammata*, & *diversi generis carmina*. Vide Lelandum c. 217. Baleum III. 60. & Pitseum p. 276.

Willibaldus Devonius. infra, *Willibaldus*.

Deusdedit Romanus, Papa ab Anno 614. 13. Novembr. ad 617. Novembr. 8. Ejus *Epistola ad Gordianum* Episcopum quendam Hispanum, obvia in Tomis Conciliorum & in Agvirrii Conciliis Hispaniæ Tomo 2. pag. 461. in qua decretum, ut qui patrinorum ritu liberos suos de sacro fonte suscipiunt, ab uxoribus separentur, & ne commatrem quis suam in uxorem suscipiat. Habet etiam ex Gratiani Decret. quæst. 30. Baronius ad Annum 617. num. 2. Partem quoque refert Sigebertus Gemblacensis in Chronico ad Annum 614. testatus hunc Papam præterea constituisse secundam missam in clero, quod & Anastasius in ejus vita annotavit.

Deusdedit, aliis *Deodatus*, Cardinalis Presbyter, (*b*) & propugnator acris partium Gregorii VII. Pontificis, defunctus A. 1099. Scripsit *Libros quatuor de Verbis Ecclesiasticis* ad Victorem III. Gregorii VII. An. 1086. successorem, sive Compendium Canonum MS. in Bibliotheca Vaticana, de quo videndus Oudinus Tomo 2. pag. 765. 766. Præterea librum quadripartitum *de privilegiis & auctoritate Ecclesiæ Romanæ statusque Ecclesiastici*, *& adversus rerum Ecclesiasticarum invasores*, *Simoniacos & Schismaticos*, *Gvibertinos*, ut vocat Anonymus Mellicensis cap. 113. & *Henricianos*, hoc est, qui cum Gviberto, sive Clemente III. Anti-Papa, & Henrico IV. Imperatore faciebant, unde *Wigbertinam & Henricianam hæresin* jungit Urspergensis pag. 247. Mirum est his libris locum datum non esse in Bibliotheca maxima Pontificia Joannis Thomæ Rocaberti.

Deusdedit, Frithona de gente Occidentalium Saxonum, sextus Dorovernensis, sive *Cantuariensis* Episcopus ab Anno Christi 655. ad 664. de quo Beda III. 20. & IV. 1. hist. Anglorum, sed nulla ejus scripta memorans. Quo auctore igitur Cangius eum inter scriptores referat, necdum comperi.

Dexter Paciani, Barcilonæ in Hispania Episcopi, filius, Præfectus Prætorio (*c*) sub Imperatore Honorio. Hujus Dextri hortatu scripsit, eique An. 392. dedicavit S. Hieronymus Catalogum de scriptoribus Ecclesiasticis, cujus capite 132. ejus meminit his verbis: *Dexter Paciani*, *de quo supra* (cap. 106.) *dixi*, *filius*, *clarus apud sæculum*, *& Christi fidei deditus*, *fertur ad me* omnimodam historiam *texuisse*, *quam necdum legi*. (*d*)

Omnimodam hanc Dextri Historiam in deperditis jam pridem habuere viri docti, cum repente exeunte sæculo XIV. percrebescere rumor cœpit de invento in Fuldensi Germaniæ Bibliotheca hoc

(*a*) Fortasse *de expeditione*.

(*b*) Vide notata in Bibliothecæ Græcæ Tomo XI. pag. 94. seq.

(*c*) Hieron. apologia 2. in Rufin. & Græcus interpres Epistolæ Catalogo Hieronymi præmissæ.

(*d*) *Nempe Dexter opus hoc nondum perfecerat, saltem nondum ediderat. Sed Hieronymus ubi ex amicis, qui id opus viderant, cognorat, suo hoc nomini inscriptum iri, tam eam rem gratam habuit, ut non contentus Viri ac libri necdum lecti, aut visi sibi meminisse, etiam prævertere Dextrum voluerit affectus sui testimonio, quod esse voluit dedicationem libelli de scriptoribus Ecclesiasticis.* Hæc verisimiliter ita Vossius lib. 2. de Hist. Lat. cap. 10.

thesauro. Auctor rei, ut docemur a Nicolao Antonio lib. 1. Bibliothec. veteris Hispanæ cap. 8. Jesuitarum sodalis quidam *Hieronymus Romanus de Higuera* nomine, Toletanus patria, undique munitus vir subsidiis curiosæ omnis, qua historica constat res, doctrinæ: Hic testatus est, a *Thoma Torrialba*, ejusdem Societatis, e Germaniæ Wormatia urbe Dextri Chronicon, sive Historiam omnimodam ab Anno Urbis Romæ 752. ad Annum 1183. (Christi 1. ad 430.) missam sibi una cum *M. Maximi*, Cæsaraugustani Episcopi continuatione ab Anno Christi 468. ad 644. & *Eutrandi* (Luitprandi) Ticinensis Diaconi ab An. 644. ad 668. Apographum illius, Cæsaraugustæ repertum *Jo. Calderon* Franciscanus An. 1619. 4. in ea urbe typis committi curavit primus vehementer interpolatum cum Chronico *M. Maximi* p. 95. 105. & additionibus *S. Braulionis* & *Helecæ*, sive *Helecanis* Cæsaraugustanorum Episcoporum ad Maximum pag. 105. 112. & fragmentis carminnm M. Maximi & aliorum. Ab eo tempore Thomas Tamajus Vargas, regius Historicus edidit Dextrum defensum An. 1624. 4. Madriti, lingua Hispanica: *Flavio Lucio Dextro, Caballero Espannol de Barcelona, prefecto pretorio de Oriente, Governador de Toledo por los annos del Sennor de CCCC. defendido por Don Thomas Tamajo de Vargas*. Subjicitur: *Antigvedad de la religion Christiana en el reino de Toledo para muestra de la verdad de la doctrina de Flavio Lucio Dextro*. Postea *Rodericus Carus* Utrariensis presbyter Chronicon Dextri & continuatorum cum brevibus notis vulgavit Hispali 1627. *Franciscus Bivarius* Cisterciensis Monachus solum Dextri Chronicon cum amplo commentario Lugd. eodem anno 1627. fol. Maximi vero Chronicon cum *Braulionis* & *Helecanis*, *Tajonis* & *Valderedi* Episcoporum Cæsaraugustanorum additionibus, & ejusdem Bivarii commentario, præmissis *Baltasaris de Sandoval* & *Moscoso* apologeticis prælocutionibus pro Dextro & Maximo, excusum Madriti 1651. fol. Denique in laudati *Nicolai Antonii* Biblioth. Vet. Hispana Tom. 2. pag. 274. 286. eadem Chronica exhibentur longe breviora, qui tamen neutiquam illa pro genuinis habet, sed quam plurimis & non infìciandis argumentis evincit recens illa & fortasse ab ipso Hignera fuisse conficta: de quo videsis etiam eundem Nicol. Antonium lib. 1. de jure exulum cap. 14. Cardinalem R. E. Josephum Saenz de Agvirre Tomo II. Concil. Hispan. pag. 54. sq. & Joan. Bollandum præfat. ad Tom. 1. Act. Sanctor. Januar. pag. 31. & ad Tomum 1. Act. Februarii pag. XVIII. seq. Papebrochium Tom. 4. Sanctorum Maji pag. 14. b. Dionysius Petavius lib. 2. Epist. 14. ad Rosvveidum, Chronicon Dextri vocat *hominis imperitissimi* ἄτοπον & ἀλλόκοτον κύημα & *omnino* ψευδεπίγραφον, *ab Hispano aliquo nebulone confictum*.

Epistola commentitio huic Lucii Dextro, sive ut a Cornelio a Lapide appellatur tenebrionis sinistri Chronico præmissa non ad Hieronymum sed ad Orosium dirigitur his verbis: *Posteaquam ex Oriente*, (*ubi*, *sicut nosti*, *Præfectus prætorio fui*) *domum redii*, *cœpit me vehementer tædere functionis munerum publicorum*, *totumque me converti ad ea studia*, *in quibus bonam vitæ meæ partem transegi*, *si non cum laude*, *citra notam pudoris tamen*. *Porro omnimodam historiam quam ab orbe condito ad hæc nostra tempora* (Calderionis editio addit: *id est annum* 430. *ad Consulatum XIII. Theodosii junioris*) *produxeram*, & *S. Hieronymo dedicaveram*, *quoniam ad manus ejus defuncti* (atqui scriptam jam erat a Dextro A. 392. cum Hieronymus obierit demum 420.) *pervenire non potuit*, *auctam & locupletatam tibi nuncupo*, *ut Historiarum scriptori*, & *patris mei* (Paciani) *amantissimo*. *Vale*. Verum Calderionis editio habet: *S. Presbytero Hieronymo non ita locupletatam dicaveram: sed quia ad ejus defuncti manus pervenire non potuit*, *multis locis au-*

ctam

ctam locupletatamque tibi homini Hispano Toletano & Historiarum scriptori ornato & mei amantissimo nuncupo. Vale.

Didacus Deza, Ordinis Prædicatorum, Theologus Salmanticensis, Inquisitor Generalis, atque ex Episcopo Salmanticensi, Giennensi, Palentino & Hispalensi designatus Archiepiscopus Toletanus, obiit Anno 1523. (*a*) ætatis LXXX. Ejus scripta: *Prælectiones* novarum defensionum *pro S. Thoma Aquinate*, in quatuor libros Sententiarum. Hispali 1517. fol. quatuor Voluminibus, quorum secundo subjicitur *Defensorium* pro eodem Thoma contra *Nicolaum Lyram* & invectivas *Matthiæ Dorinck* in replicationibus contra *Paulum Burgensem* super Biblia, quod separatim viderat lucem Hispali 1491. 4. & Paris. 1514. 8. *Statuta* ministris sacri tribunalis observanda editaque Hispali 1500. & Methymnæ sive Medinæ Campi A. 1504. *Concilium Hispalense* An. 1512. post editionem Hispalensem in 4. obvium in Agvirrii Conciliis Hispaniæ in limine Tomi 4. ubi sermones a Didaco habiti pag. 1. & 23. & Capita Concilii LXIV. in quibus caput V. *contra Vaticinatores & Magos*. Caput X. *de festis quibusdam tollendis*. Caput XXI. *ne in Ecclesiis fiant repræsentationes Passionis, Resurrectionis Christi, aliæque*. Caput LIII. *ne arces in Ecclesiis construantur*.

Cætera, nescio an edita, sunt: *Monotessaron*, sive *ex quatuor Evangeliis unum*, una cum affecta nec absoluta *Catena* veterum Patrum, illa exponentium. *Expositio Orationis Dominicæ*. *Eruditio Pastorum*, *seu de eorum erga sibi creditas oves officio*. *Relectio de Peccato Originali*. *Homiliæ in totius anni festos & Dominicos dies*. *Commentarius inchoatus in Apocalypsin*. De auctario ad Vincentii Bandelli librum *de Conceptione B. Mariæ Virginis*, An. 1502. 4. edito, infra in *Vincentio*.

Bibini Correctoria MSS. in Bibliotheca Qvedlimburgensi, de quibus V. C. Tobias Eckardus in notitia illius Bibliothecæ, edita A. 1723. 4. pag. 20. *Sunt Epistolæ variis de casibus ad Episcopos, item ad Carolum Regem* (Carolum IV. Imperatorem) *& ipsius Caroli de variis argumentis, Epistolæ, Privilegia, Mandata* &c.

Dictinius, Symphosii Episcopi filius, Episcopus in Hispania Asturicensis, cujus memoria ab illa Ecclesia etiamnum colitur 2. Junii. (*b*) *Ob Priscilliani hæresin, quam profitebatur, ejecto cum aliis ejus sectæ Episcopis* Anno Christi 381. in Synodo Cæsar-Augustana, *successit Turibius*, teste Idatio in Chronico. Sed damnato errore suo (*c*) resipuisse & ab Ecclesia receptum iterum Dictinnium constat ex Innocentii I. Epistola ad Synodum Toletanam, & ex Leonis Magni Epistola XV. ad Turibium capite 16. in qua tamen scripta Dictinnii (*d*) legere prohibet, sicut Augustinus quoque libro contra mendacium ad Consentium cap. 3. & 17. & Concilium Braccarense secundum, A. 563. canone 17. Augustinus speciatim memorat Dictinnii librum, cujus nomen fuit *libra*, eo quod *per tractatus duodecim quæstionibus velut unciis* (tot enim libra constat) *explicabatur*: quod scriptum Priscillianistæ *tantis extulere laudibus, ut talem libram, qua horrendæ blasphemiæ continentur* (speciatim de eludendo martyrio & persecutoribus per mendacium & abnegationem declinan-

 dis)

(*a*) Non 1525. ut Nicolaus Antonius Tomo 1. Bibliothecæ Hispanæ pag. 216. neque 1515. ut Joannes Gottfried Olearius in Bibliotheca scriptorum Ecclesiasticorum pag. 197. Vide Epitaphium Dezæ, quod exstat Hispali, & refertur a Jacobo Eckardo, qui de hoc Didaco, quem ille *Deçam* appellat, cæteris accuratius disserit Tomo 2. de scriptoribus Ordinis Prædicatorum pag. 51. seq. Qui aliis Jacobus, Hispanis auribus Didacus vel Diego.

(*b*) Benedictini ad Augustin. Tom. 6. edit. Amst. pag. 329.

(*c*) In Synodo Toletana A. 400. vide Agvirrii Concilia Hisp. Tom. 2. pag. 137. Nicolai Antonii Bibliothecam veterem Hispanam II. 5. pag. 131.

(*d*) Adde Paschasium Quesnellum ad Leonis Magni Epist. XV. pag. 449. Tillemont. Tom. VIII. memor. pag. 518. D. Thomæ Ittigii appendicem de hæresiarchis p. 233.

dis) *multis librarum auri millibus pretiosiorem esse* judicarent.

Didacus Deza, supra, *Deza*.

Diedericus, vide infra, *Theodericus*.

Franciscus Diedus, Patricius Venetus, Christophoro Personæ in dedicatione versionis librorum Origenis adversus Celsum A. 1481. *Franciscus Dietus vir miræ doctrinæ & eloquentiæ*, (*a*) jam A. 1458. Patavii Oratione celebravit Bartholomæum Pajarinum (*b*) & præter alias *Orationes* atque *Epistolas*, invectivamque *in Franciscum Barocium*, sive *Barozzium*, Philosophum & Mathematicum: scripsit *vitam S. Rocchi* Confessoris, quem narrat obiisse A. 1327. anno autem 1414. innotuisse Patribus Concilii Constantiensis, quorum decreto ad propulsandam ingruentem luem (*c*) eidem honores Sanctis debiti sunt impensi. *Operis epitomen habes*, inquit Vossius, *apud* Franciscum *Haræum* in Vitis Sanctorum Colon. 1630. fol. *die XVI. August. At opus ipsum integrum reperies in monumentis Sanctorum Veronæ, quæ Venetiis sunt edita anno MDLXVI.* Obiit Diedus Veronæ An. 1483. (*d*) quo centum fere annis junior Georgius Diedus Responsum de bireto rubro Cardinalibus religiosis dando, Romæ A. 1592. publici juris fecit. * Vitam ab eo scriptam *S. Rochi Confessoris* habeo apud me vetusta editione excusam in 4. sine adscriptione temporis, & loci, cujus est exordium: *Francisci Diedi philosophi super legendam B. Rochi confessoris. Etsi de Rocho, cujus vitam scripturi sumus, certi nihil ex veteribus, sacrisque codicibus compertum habemus; ne tamen hujus viri sanctissimi genus, peregrinatio, vita, atque obitus in obscuro sint, tum ex barbaris quibusdam fragmentis, tum ex latinis vernali tamen lingua crassaque minerva conscriptis nonnulla colligimus*. Scripsisse hæc videtur seu Brixiæ, seu in gratiam Brixiensium, qui cum sævissima peste affligerentur, votum patrono huic suo nuncuparunt.

Diemo, aliis *Tiemo*, sive *Thiemo*, (*e*) Ordinis *S. Benedicti*, ex illustri genere Germanus, qui familiaris *S. Othonis*, Episcopi Bambergensis & Pomeranorum Apostoli A. 1139. (*f*) defuncti, ejus *vitam* scripsit. Hac usum se testatur Andreas, Abbas S. Michaelis, ut dicere me memini supra Tom. 1. pag. 95. ubi notatum etiam est videri vitam hanc superesse in libris tribus Anonymi de ejusdem S. Othonis vita, editis a Canisio atque deinde etiam ab aliis: sed hi non per modum dialogi scripti sunt, in illa autem colloquentes inductos Sefridum & Tiemonem Andreas testatur. De aliis Sanctorum vitis, quas huic Diemoni videntur tribuere Vossius, Cangiusque, nihil quicquam comperi.

Diemo Trithemio, (*g*) aliis *Thiemo*, vel *Tyemo*, aut etiam *Diethmarus*, sive *Theodamarus*, ex nobili Bojorum progenitus sanguine, Archiepiscopus *Saltzburgensis*, in Palæstina captus & cæsus a Turcis Anno Christi 1101. (*h*) *Acta passionis* ejus lecta Ottoni Frisingensi & Auctori Chronici Reicherspergensis, edidit Henricus Canisius Tom. IV. parte 2. pag. 666. (editionis novæ Tom. 3. parte 2. p. 103.)

Dietericus, infra, *Theodericus*.

Dietgerus, aliis *Theogerus*, sive *Theogorus*, vel *Theocarus*, frater Folmari, Comitis Metensis, Abbas S. Georgii in sylva Hercinia, & Episcopus Metensis, abdicatoque circa Annum 1118. (*i*) Episcopatu Monachus Cluniacensis. Scripsit, teste Anonymo Mellicensi cap. 109.

(*a*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVII. pag 289. seq.

(*b*) Vossius III. de Hist. Lat. pag. 601.

(*c*) Vide Baronium ad Martyrolog. Rom. 16. August. & missam S. Rocchi, tempore pestis celebrandam apud Aguirrium Tomo IV. Conciliorum Hispan. pag. 719.

(*d*) Trithem. cap. 869. de S. E.

(*e*) Eundem esse *Thimonem*, qui aliis *Diemo*, recte notavit Sandius ad Vossium pag. 334. editionis a me curatæ.

(*f*) Arnoldus Wion Tom. 2. ligni vitæ p. 713.

(*g*) Trithem. IV. 123. illustr. Benedictin. & Chron. Hirsaug. ad Annum 1077.

(*h*) Hundii metropol. Saltzburg pag. 6.

(*i*) Sammarthani Tomo tertio Galliæ Christianæ pag. 716.

109. exemplo Gvilelmi, Abbatis Hirsaugiensis, Magistri sui, *Tractatum de Musica*, in quo de ejus inventione, & numeris ac proportionibus juxta Arithmeticos breviter quidem, sed satis subtiliter egit.

Diethmarus, vide, *Diemo Saltzburg.* & infra, *Dithmarus*.

Dietpoldus ab Anno 1176. Pataviensis Episcopus, Hundio in metropoli Salisb. pag. 207. *Theobaldus*, in reditu ex Palæstina, in quam cum Friderico Barbarossa contenderat, extinctus A. 1189. Præter *Epistolam* ejus ad *Taganonem*, Decanum Pataviensem, memorari nihil comperi.

Dimaldutius, supra, *Damaldutius*.

Dinamius, vide, *Dynamius*.

David de Dinanto, supra, *David*.

Nicolaus de Dinckelspuhl, Svevus, Theologiæ Professor, & Gymnasii Viennensis Rector, qui Alberti V. Austriæ Ducis legatus, interfuit Concilio Constantiensi A. 1414. & deinde Basileensi A. 1431. *Orationem* in exordio Concilii Constantiensis *ad Imperatorem Sigismundum* habitam, sive præcipua ejus capita edidit V. C. Hermannus ab Hardt in Actis Concilii Constantiensis Tomo 2. pag. 182. Ejus *Sermones* avide a doctis lectos, testis Æneas Sylvius Epist. 165. Argentorati 1516. fol. junctim prodiere. *De dilectione Dei & proximi*, *Sermones XI. De præceptis Decalogi. De Oratione Dominica. De tribus partibus pœnitentiæ. De octo beatitudinibus. De septem peccatis mortalibus. Confessionale peccatorum*, & *de quinque Sensibus*. Præterea a Trithemio cap. 738. memorantur ejus *libri IV. super Sententias*, & *Quæstiones Sententiarum. De septem dona Spiritus Sancti. De octo vitiis capitalibus. De præcepto charitatis. De peccatis linguæ. Sermones* de tempore, de Sanctis, & Sermones morales. His a Simlero addi video, *de contractu emtionis & venditionis circa avaritiam*: a Possevino: *Quæstionem Magistralem de hæresibus ac veritatibus Catholicis*, MS. in Bibliotheca Cæsarea, & ab Henrico Warthono ad Caveum: *De donis Spiritus Sancti. De gratitudine & ingratitudine*, & *de Communione Sacramentali*. MSS. in Bibliotheca Augustana. Scripta pleraque hujus Dinckelspuhlii, ut Commentarii in IV. libros sententiarum & Sermones MSS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi. Vide Oudinum Tom. 3. p. 2302.

Rogerus Dimoccus, aliis *Dinmock*, sive *Dymmochus*, Anglus, Theologus Oxoniensis, Ordinis Prædicatorum, cujus *opus contra XII. errores & hæreses Lollardorum* ad gloriosissimum & metuendissimum Angliæ & Franciæ Regem Richardum II. MSS. in Bibliotheca Academiæ Cantabrigiensis & Colbertina. (*a*) Ejus librum pugnæ *contra Wicoclivum*, sive *Wiclefum* gestæ ad eundem Richardum II. Regem, defunctum A. 1399. inspexisse se referens Johannes Lelandus cap. 441. idem opus intelligit, sicut notum est Wiclefistas venire nomine Lollardorum. Præterea *Ordinarias* Rogeri *Quæstiones* memorant Baleus VII. 9. & Pitseus pag. 547.

Dinothus, Abbas Bannochorensis, laudatus Bedæ Hist. Angl. lib. 2. cap. 2. aliis *Dionotus Avonius*, qui in Synodo Claudiana Vectiorum, sive Wirgorniensi Anno Christi 601. traditur, ut est apud Lelandum cap. 44. *copiose*, *graviter*, *docte de non admittenda Gregorii Papæ aut missi ab eo Augustini Monachi auctoritate disputasse. Præterea defendisse Archiepiscopi Menevensis in rebus Ecclesiasticis potestatem. In summa, conclusisse*, *non esse e re publica Britannorum*, *ut Romanorum fastum vel Saxonum tyrannidem in communionem admitterent*. Atque eodem Lelando judice, *quæ erat Dionoti eruditio*, *recte sentiebat*, *non esse penes Romanum*, *ut gentem advenam*, (Saxones) *fidei prætextu*, *in alieno* (Britannico) *confirmaret imperio. Nam si id admitterent*, *non deesset fucus ad explodendos quoscunque e regnis suis Principes*. Verba ipsa quædam Dinothi ex MSto Co-

(*a*) Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 699. & 700.

Codice Anglo-Saxonice descripta & Anglice cum Latina versione publicavit Henricus Speelmannus Tomo I. Conciliorum Angliæ pag. 108. quæ cur conficta sub Dinothi nomine visa sint Schelstrateno (*a*) & quibusdam aliis, conjicere facile licet, rationem videre non licet. Sententia verborum hæc est: *Notum sit & absque dubitatione vobis, quod nos omnes sumus & quilibet nostrum obedientes & subditi Ecclesiæ Dei & Papæ Romæ, & unicuique vero & pio Christiano ad amandum unumquemque in suo gradu in perfecta charitate, & ad juvandum unumquemque eorum verbo & facto fore filios Dei: & aliam obedientiam quam istam non scio debitam ei quem vos nominatis Papam, nec esse Patrem Patrum vindicari & postulari: & istam obedientiam nos sumus parati dare & solvere ei & cuique Christiano continuo. Præterea nos sumus sub gubernatione Episcopi Caerlegionis super Osca, qui est ad supervidendum sub Deo super nobis, ad faciendum nos servare viam spiritualem*. Quæ præterea a Baleo I. 70. & Pitseo pag. 104. seq. perhibetur scripsisse Dinothus, *Defensorium jurisdictionis sedis Menevensis: De conservandis Britannorum ritibus: Disputationum librum*, aliumque *Orationum & Epistolarum*, & *in sacram Scripturam Commentarios*, ea nemini visa, & ex sola conjectura, ut in aliis non raro ab his factum, tributa esse mihi persuadeo.

Edmundus Dinterus, sive de *Dinter*, Sylvæducensis, Wenceslai, Antonii, Joannis & Philippi Boni, Ducum Brabantiæ, a secretis, defunctus Bruxellæ Anno 1448. scripsit brevem *Genealogiam Ducum Burgundiæ, Brabantiæ* &c. quam Hunibaldi fabulas secutus a Priamo Hectoris filio repetit. Prodiit Argentorati 1529. & in Tomo tertio scriptorum Germanicorum Freheri pag. 230. editionis nuperæ Struvianæ: utrobique præmissam habens vitam Philippi Burgundi, qui Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filius fuit & ab Anno 1517. Episcopus Ultrajectinus. Sed hujus vitæ a Gerhardo Geldenhaver, Noviomago, compositæ editæque scriptor a Svveertio pag. 229. perperam Dinterus traditur: præter rem etiam edita esse scribitur An. 1519. nam obitus Philippi hujus, quem describit, incidit in A. 1524. Ineditum adhuc in Belgio servatur Dinteri *Chronicon*, sive *Historia Ducum Brabantiæ*, de qua Valerius Andreas, p. 203. Aubertus Miræus in Chronico Belgico pag. 386. &c. Oudinus Tomo tertio pag. 2386.

Dinus Compagnus Gonfalonierius, sive Prætor Florentinus, defunctus A. 1323. Ejus *Oratio ad Joannem XXII.* edita Florentiæ A. 1547. & *Chronicon Florentinum* libris III. ab Anno 1280. ad 1312. verum non Latino, sed culto sermone Hetrusco scriptum, in Clarissimi Muratorii scriptorum Italiæ Tomo IX. pag. 463. Mediolani 1726. fol. Carmina ejus quædam itidem Hetrusca in Leonis Allatii dramaturgia. De aliis ineditis ejus Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 146.

Dinus de Garbo, Brunonis Chirurgi Florentini filius, discipulus Thadæi Medici, pater Thomæ de Garbo, cujus summam Medicinæ laudat Trithemius cap. 613. Dinus hic Bononiæ primum, deinde Senis artem Medicam professus diem obiit A. 1327. 1360. Bonon. Scripta ejus feruntur in *Hippocratis, Galeni*, & *Avicennæ* libros quosdam Commentaria. Enarratio in *Gvidonem de Cavalcantibus* de natura Venerei amoris, Venetiis 1498. fol. *Chirurgia*, Ferrariæ 1485. in fol. Diversarum *Quæstionum* liber, ex quibus est illa de *Cœna & Prandio*, excusa cum Andreæ Thurini operibus, Romæ 1545. in fol. *De malitia variæ complexionis*, &c. Vide (præter Bibliothecæ Medicæ scriptores) Trithemium cap. 532. & Julium Nigrum pag. 146. seq.

Dinus, sive *Dynus de Rossonibus*, a patria Mugello, agri Florentini oppido, *Mugellanus*, Juris utriusque peritissimus Bo-

(*a*) Mem. de Trevoux A. 1709. pag. 823.

Bononiæ docuit, extinctusque est A. 1303. Vide Pancirollum II. 45. Ejus opera usus esse dicitur Bonifacius VIII. (a) in componendo *sexto Decretalium libro*, quem etiam post Gvilelmum Mandagoti, Archidiaconum Nemausensem, Commentariis illustravit: quanquam Juris Canonici parum peritum arguit Johannes Andreæ apud Joannem Fichardum in vitis JCtorum pag. 407. Quæ *in titulum de regulis Juris in sexto* scripsit, *mirabile commentum* vocat Johannes Baptista de Gazalupis pag. 503. Fallitur autem Julius Niger cum pag. 147. historiæ scriptorum Florentinorum ait Dinum sex libros Lugduni, Parisiis, Colonia & Venetiis editos scripsisse in titulum de regulis Juris, illum nempe titulum animo cogitans, qui libro ultimo Digestorum habetur. Sed Dinus scripsit in Bonifacii VIII. regulas Juris LXXXVIII. qui librum sextum Decretalium claudunt. Cætera illius JCti scripta, ut *de præscriptionibus*, *de successionibus* &c. apud eundem Nigrum videantur, & apud Trithemium cap. 515. &c.

Diocleates, Presbyter, *de regno Slavorum* editus Latine in Joannis Lucii opere de regno Dalmatiæ & Croatiæ a gentis origine ad Annum 1480. Amstelod. 1666. fol. & ex Italica versione, in Mauri Orbini opere, cui titulus: Il regno delli Slavi, hoggi detti Schiavoni. Pisauri 1601. fol.

Odo de Diogilo, (aliis *de Deiil*) Abbas S. Cornelii Compendiensis, deinde ab Anno 1153. S. Dionysii in Gallia, scriptor *itineris transmarini* A. 1147. suscepti a *Ludovico VII.* Rege Francorum in Orientem *libris VII.* editi a Petro Francisco Chifletio S. J. Divione 1660. 4. una cum S. Bernardi illustri genere asserto. Vide Oudinum Tomo secundo pag. 1443.

Dionotus, supra, *Dinothus*.

Dionysius patria Calaber, Episcopus Romanus fuisse perhibetur (b) per annos decem, a 22. Julii Anno Christi 259. ad Annum 269. 26. Decembris. Vide Petri Coustant Epistolas Pontificum p. 270. seqq. ubi post fragmenta Græca Dionysii Papæ & Synodi Romanæ ab eo habitæ *Epistolarumque* ad Dionysium Alex. *adversus Sabellianos*, & Dionysii Alexandrini elenchi & apologiæ, sive Epistolarum ad Dionysium Romanum pag. 292. notat ab Isidoro Mercatore duas Dionysio Papæ suppositas fuisse *Epistolas*, unam *ad Urbanum* præfectum, alteram *ad Severum* Episcopum. Easdem falsitatis convictas videre est in Blondelli Pseudo-Isidoro pag. 349. seq. Quod autem Ludovicus Jacobus pag. 62. Bibliothecæ Pontificiæ huic Dionysio ex fragmentis commentitii Luitprandi Ticinensis pag. 295. adscribit *librum de situ Orbis*, error est manifestarius, cum toto cœlo & majore quam sæculi intervallo differat ab Episcopo hoc Dionysio Dionysius periegetes, ethnicus, cujus carmen Græcum insigne hujus argumenti habemus. Similiter ferri non potest, quod eodem loco *Commentarius adversus Arianas hæreses* Dionysio Papæ tribuitur, cujus tempore, Arii hæretici nomen nondum erat auditum, quod fieri cœpit ab Anno 316. Neque *adversus Paulum Samosatenum* scripsit Dionysius Papa, sed Dionysius Alexandrinus Episcopus, sicut a Caveo jam bene notatum video.

Dionysius Abbas, infra, *Dionysius Exiguus*.

Dionysius de Burgo S. Sepulchri Civitate Ducatus Spoletini in Italia, frater Eremitarum S. Augustini, clarus circa Annum 1412. si audimus Trithemium cap. 728. Sed & illud emendandum & quod supra Tom. 1. pa. 304. scripsi eum A. 1380. claruisse. Nam verius est, gratiosum fuisse apud Robertum, Regem Siciliæ, laudatum a Petrarcha vivum mortuumque, & diem obiis-

(a) Vide Marcum Mantuam de JCtis illustribus pag. 460.

(b) Alias sententias vide in diversis editionibus Pontificalis veteris apud Schelstratenum pag. 434. 435. Tomi 1. Antiquitatis Ecclesiæ illustratæ.

obiisse Neapoli An. 1339. Vide Josephum Pamphilum pag. 49. 50. & Elssium pag. 169. qui præter alibi memorata a me, Postillas ejus *in Epistolam ad Romanos* laudant & Commentarium *in Aristotelis Poeticen*. His addendum quod *tropologicæ* ejus *enarrationes in Ovidii metamorphosin* prohibentur in indice Clementis VIII. ut Possevinus observavit, idque sapienter judicatum ab auctoribus indicis, nemo cui cor sapit negaverit. Ac fortasse idem vel magis quoque hoc merebantur tropologiæ quædam frigidissimæ, quibus sacros etiam libros contaminare vecordia maleferiatorum interpretum quorundam jampridem non dubitavit.

Dionysius de Leevvis, patria *Ryckelius* Belga in ditione Leodicensi: Magister Artium Coloniensis, inter *Carthusianos* Ruremundæ apud Geldros nomen professus suum, ubi etiam diem obiit Anno 1471. ætatis 77. ingenii & doctrinæ gloria cognomen *Doctoris Ecstatici* promeritus. De eo consulenda Acta Sanctorum XII. Martii Tom. 2. pag. 245. seq. ubi etiam vita scripta a Theodorico Loerio a Stratis, Carthusiano Colon. pag. 247. ex editione Colon. 1532. 8. ut prætercam quæ de eo, revelationibusque illi factis Petrus Dorlandus libro septimo Chronici Carthusiensis cap. 6. seqq. aliique. Lucubrationum multitudine sive æquavit, sive superavit S. Augustinum, in illis scribendis nullo amanuensi usus. Elenchum universorum opusculorum & commentariorum suorum ipse rogatus descripsit, qui exstat apud Bzovium ad Annum 1471. num. XXI. Tom. XVIII. pag. 10. 15. & in Theodori Petreji Bibliotheca Carthusiana pag. 50. 84. conferendus cum titulis apud Gesnerum, Simlerum & Possevinum ex Trithemii capite 820. & apud Svveertium pag. 215. De editionibus accuratius tradunt Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica pag. 186. & Henricus Warthonus ad Caveum; Lugdunensis editio omnium operum hujus Dionysiii XII. Voluminibus in fol. quam A. 1658. exspectare jussit Labbeus de S. E. T. 1. p. 266. nondum lucem vidit quod sciam. In libello *de quatuor novissimis* caute legendum monuit Bellarminus pag. 404. de S. E. & vernaculæ versiones hujus libri prohibentur in Indice expurgatorio, quæ tamen exstant in variis linguis, ut Hispanica Madrit. 1630. Italica 1583. 12. Nempe vitio datum Dionysio est, quod art. 47. ob quasdam visiones docet animas in purgatorio incertas esse de æterna sua salute, quod oppugnandum sibi sumit idem Bellarminus lib. 2. de purgatorio cap. 4. Exstat & Germanica versio librorum quinque *adversus Alcoranum & Sectam Mahometicam*, quam confutandam sibi delegit Dionysius exemplo amici sui Nicolai Cusani. *Strasburg* 1540. fol. Dionysii *von* Rickel Alcoran, *oder des Türckischen* Alcoranus I*nnhalt und Ablehnung*. De ejus *Commentariis in sacram Scripturam* videndus Richardus Simon III. 34. historiæ Criticæ Novi Testamenti pag. 487. seq. Notitiam singulorum si quis requirat, & editionum, Jacobi le Long Bibliothecam sacram exegeticam consulet pag. 828. 829. illisque addet *Enarrationem Epistolarum & Evangeliorum* typis exscriptam Paris. 1544. fol.

Dionysius Cassinensis Monachus scriptor *vitæ S. Lidgani*, Abbatis S. Cæciliæ Ordinis Benedictini in agro Setino, defuncti An. 1118. ad quem annum Baronius num. 28. *Scripsit res ab eo gestas Dionysius Monachus Cassinensis, sed eas mendis obsitas legisse nobis contigit.*

Dionysius Caroli loci Monachus *Cisterciensis* circa Annum 1230. composuit *Compendium vitæ S. Gvilelmi, Bituricensis Archiepiscopi*, & quondam Caroli loci Abbatis, qui obiit An. 1209. X. Januarii, (*a*) ad quem diem adire licebit Surium & Acta Sanctorum Tomo 1. Januarii.

Dionysius Cisterciensis junior, *Doctoris clari ac subtilis* elogio mactatus a Carolo

(*a*) Sammarthani Tom. 1. Galliæ Christianæ pag. 174.

rolo de Visch in Bibliotheca Ord. Cisterc. pag. 84. scriptor *Commentariorum in Magistri sententiarum quatuor libros*, qui prodiere sub nascentis typographiæ initia, Parisiis in folio apud Poncium le Preux.

Dionysius Collensis, Hetruscus Augustinianus circa Annum 1470. scripsit *de arte sermocinandi*, *de pulchritudine pacis*, & tractatum *de morte*, cujus omnium ferme capitum hoc est exordium, *Omnes morimur & quasi aqua dilabimur*. Vide Elssium pag. 169.

Monachus Cœnobii S. Dionysii, scriptor coævus *gestorum Dagoberti I.* filii Chlotarii II. Regis Francorum ab Anno 628. ad 638. Exstant in Tomo I. Andreæ du Chesne pag. 571. 589.

Anonymi Benedictini *Chronicon* Ecclesiæ *S. Dionysii* breve ad Cyclos Paschales, ab Anno 986. ad 1292. Tomo II. spicilegii Dacheriani pag. 808. & Tomo II. edit. novæ pag. 495. ad 498.

Dionysius Exiguus, natione Scytha, (*a*) Monachus & Abbas Romanus, (*b*) magna laude magnisque studiorum meritis nomen ingens consecutus diem obiit ante Annum 556. quo librum de Divinis lectionibus scripsisse se Cassiodorus jam senex significat. Scripta ejus sunt:

I. *Cyclus Paschalis* quinque cyclorum sive enneadecaeteridum, constans annis XCV. primo ducto ab Anno Christi DXXXII. desinensque in A. DXXVI. cum alii ante eum imperfectioribus cyclis usi fuissent, vel annos a Diocletiano, cujus initium in Anno Christi 284. incidit, computassent. Ita enim Dionysius: (*c*) *Quia vero S. Cyrillus primum Cyclum* (XCV. annorum) *ab Anno Diocletiani CLIII.* (*d*) *cœpit, & ultimum in CCXLVII.* (*e*) *terminavit, nos a CCCXLVIII.* (*f*) *anno ejusdem, Tyranni potius quam Principis, inchoantes, noluimus circulis nostris memoriam impii & persecutoris innectere, sed magis elegimus Ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi* (*g*) *annorum tempora prænotare, quatenus exordium spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humanæ, id est passio Redemptoris nostri evidentius eluceret*. Hunc Cyclum Anno Christi DXXV. composuisse se Dionysius testatur, integriorem autem primus ex Codice Remensi, Colbertino & Digbæano vulgavit atque erudite illustravit D. Joannes Gvilelmus Janus ὁ μακαρείτης in historia Cycli Dionysiani, Wittembergæ 1718. 4. In hac pag. 59. occurrit *Epistola ad Petronium Episcopum*, sive *Præfatio*, edita pridem a Petavio ad calcem tomi secundi doctrinæ temporum pag. 874. (editionis Amstelodam. pag. 498.) & Bucherio ad Victorii Canonem Paschalem pag. 485. Sequitur apud Janum pag. 74. Cyclus decemnovennalis ab anno Diocletiani CCXXIX. Christi 513. ad 531. inde pag. 76. *Cyclus* ipse *Dionysianus* annorum XCV. ad Annum Christi 532. ad 626. descriptus per columnas octo, quarum hæc addita clavis sive interpretatio:

> *Linea*, Christe, *Tuos prima est quæ continet* annos,
> *Atque secunda tenet cycli quæ* Indictio *constet*,
> *Servabit numeros* Epactis *tertia certos*,
> *Quarta* dies *numerat septem* (*h*) *bissextilis anni*,

(*a*) Cassiodor. cap. 23. de institutione Divinarum Litterarum.

(*b*) Beda de ratione temp. cap. 45. Sigebertus cap. 27. de S. E. Baronius ad Annum 527. num. 67. 71. seq.

(*c*) Epistola ad Petronium Episcopum scripta An. Christi 525.

(*d*) Christi 437.

(*e*) Christi 531.

(*f*) Confer Marianum Scotum ad Annum 526. in Tomo uno Pistorii p. 445.

(*g*) Præter Pagium differt. de periodo Græco Rom. Mabillonium pag. 177. de re diplomatica, Ricciolum lib. VIII. Chronologiæ reformatę cap. 1. pag. 298. G. J. Vossium lib. de annis Christi Tom. VI. Operum pag. 65. consulenda differtatio V. C. Georgii Alberti Hambergeri de epochę Christianæ, quę a Dionysio hoc *æra Dionysiana* audit, ortu & auctore, Jenę 1707. 4. Franciscus Maria Florentinius ad Martyrolog. Hieron. p. 185. seq. Andreæ Kobavi, S. J. vindiciæ Astronomicæ pro Dionysio ejusque æra, Viennæ Austriæ 1643. 8.

(*h*) Dies hebdomadæ, *Aureum* quem solemus *numerum* appellare.

Quinta tibi cyclos Lunaris (*a*) *computat anni*,
Jam quartas decimas *designat sextaque* lunas,
Septimanam Paschæ (*b*) *ostendit tempusque diemque*,
Ætatem Lunæ *monstrat novissimus Ordo*.

Deinceps apud laudatum Janum succedunt pag. 79. *Argumenta XVI. de titulis Paschalibus*, *Ægyptiorum investigata sollertia*, *ut præsentes indicent*, primum edita ex Codice Digbæano. Horum Argumentorum præter Dionysium ipsum Epistola ad Petronium, meminit Ceolfridus apud Bedam V. 22. Eadem inter Bedæ Opera Tom. 1. p. 321. leguntur, sed variis interpolata modis, hoc titulo: *Canones lunarium decemnovalium Circulorum*. Argumentum decimum quartum ex hisce ediderat Cangius ad calcem Chronici Paschalis num. XXIV. pag. 481. inscripseratque: *Argumenta Ægyptiorum*, *quorum meminit Dionysius in Epistola ad Petronium & Victorius in Canone Paschali*. Denique Janus pag. 95. subjunxit *Proterii*, (*c*) Episcopi Alexandrini ab Anno 451. ad 472. scriptam An. 454. Epistolam Paschalem ex Dionysii versione, ad Codices MSS. Bodlejanum, Cottonianum atque Digbæanum emendatam: & pag. 105. Epistolam Dionysii *ad Bonifacium*, primicerium notariorum, Bonumque secundicerium scriptam An. Christi 526. de ratione Paschæ. Utraque hæc Epistola etiam obvia apud Petavium pag. 497. & 499. atque apud Bucherium pag. 82. & 489. Proterii Epistolam Paschasius quoque Quesnellus edidit post Epistolam Leonis Magni centesimam tertiam, qui Paschasius etiam videndus in notis pag. 502. 503. & in vita Leonis ad Annum 454. pag. 171. Quoniam vero deprehensum est ab ipso Dionysio, (*d*) ac deinde ab aliis, cyclum quinque enneadecaeteridum non sufficere ad regulam, qua novilunia & ad easdem ferias non modo redeant, sed & eodem tenore pertexantur, hinc probatus est Cyclus *Victorianus* enneadecaeteridum XXVIII. sive Annorum DXXXII. qualem *Isidorus* ab A. C. 721. exorsus est, & Jo. Noviomagus ad *Bedam* (*e*) ab A. 1063. Eundem Annorum quingentorum & triginta duorum Cyclum, sed alio computandum principio secuti etiam sunt Græci, ut constat ex Maximi Martyris computo Ecclesiastico (*f*) & ex Cronico Theophanis pag. 39. quibus addi potest Johannes Archipresbyter, a quo descriptum Græce tertium decimum magnum hujusmodi Circulum ab Anno Christi 876. ad 1408. MS. habet eruditissimus noster Johannes Christophorus Wolfius, sunt autem:

Cyclus I. 532. ab Orbe condito usque ad annum Enos XCVII. ante Christum 5066.

II. 1064. usque ad annum Jared CXXX. ante Christum 4534.

III. 1596. usque ad annum Lamech CXLII. ante Christum 4002.

IV. 2128. usque ad annum Noe CCCCLXXXVI. ante Christum 3470.

V. 2660. usque ad annum Heber XXIII. ante Christum 2938.

VI. 3192. usque ad annum Nachor XXIX. ante Christum 2406.

VII. 3724. usque ad Annum Aram LVIII. ante Christum 1874.

VIII. 4256. usque ad annum Philistæorum VI. ante Christum 1342.

IX. 4788. usque ad annum Ezechiæ LXX. ante Christum 810.

X. 5320. usque ad annum Philometoris XVI. ante Christum 288.

Natus *Christus* 5508.

XI. 5852. usque ad annum Constantii junioris VIII. post Christum 344.

Cy-

(*a*) ἔτη σελήνης.

(*b*) τὸ νομικὸν Πάσχα.

(*c*) De Proterio Henschenius in Actis Sanctorum 28. Febr. T. 3. p. 729. seq.

(*d*) Epist. ad Petronium. Albericus Chron. ad Annum Christi 829. pag. 171. *Secundum quosdam finitur novies magna tabula Dionysii, quæ est annorum DXXXII. hoc anno ab initio Mundi.*

(*e*) Supra Tom. 1.

(*f*) In Uranologio Petavii pag. 129. editionis Amstelodam.

Cyclus XII. ab A. 6384. usque ad A. Basilii Macedonis X. post Christum 876.

XIII. 6916. usque ad annum Manuelis Palæologi XXIV. post Christum 1408.

Omitto quod in Cyclo isto majore etiam annor. 532. defectus adhuc quosdam annotavit sagax recentiorum industria, vide Epistolam Paschalem Theodori Skuminovvicz, Episcopi Gratianopolitani, editam Dantisci 1659. 4. & Epistolam Joannis Baptistæ Riccioli eidem subjectam, & hujus Chronologiam reformatam lib. 1. cap. 27. pag. 69. Petavium VI. 5. de doctrina temporum &c. Anonymi Observationes in Prosperi & aliorum cyclum annorum LXXXIV. Amst. 1733. 4. Acta Eruditorum An. 1734. pag. 164.

Rogatus a *Stephano*, Salonitano in Dalmatia Episcopo, Dionysius collegit & e Græcis exemplaribus Latine vertit *Codicem Canonum Ecclesiasticorum*, quos *hodie*, inquit Cassiodorus cap. 23. Divin. Lect. *usu celeberrimo Ecclesia Romana complectitur*. Amplexa etiam est Gallia. Vide Sirmondum præfat. ad Concilia Gallicana Tom. 4. Operum pag. 628. Carolum le Cointe Annal. Francorum Tom. 2. pag. 177. seq. & Tom. 6. p. 44. seq. sed & Paschasium Quesnellum dissertat. XVI. ad Leonem Magnum. In hoc Codice exstant: (*a*)

Canones Apostolici quinquaginta.

Canones Concilii Nicæni XX.

Ancyrani XXIV.

Neocæsariensis XIV.

Gangrensis XX.

Antiocheni XXV.

Laodiceni LIX.

Constantinopolitani III.

Chalcedonensis XXVII.

Sardicensis XXI.

Carthaginensis & diversorum Conciliorum *Africanæ* Provinciæ, CXXXVIII.

Editionem Codicis hujus Dionysiani, sed ex interpolato, ut videtur, (*b*) Codice debemus Christophoro Justello, Parisiis 1628. 8. unde recusus est in Tomo priore Bibliothecæ Canonicæ Gvilelmi Voelli & Henrici Justelli, præmissa Dionysii ad Stephanum *Epistola* p. 101. Parisiis 1661. fol. atque inde in Conciliorum Tomis.

Primus etiam Dionysius collegit & digessit *librum decretorum*, sive decretalium Epistolarum Pontificum Romanorum, rogante *Juliano* Presbytero Romano tituli S. Anastasiæ, ad quem *Epistola* (a Blondello & ex Sirmondi Codice a Justello edita) præmittitur. In hac collectione exstant decreta nulla ante Siricium: quæ vero exstant, hæc sunt:

XV. Decreta	*Siricii*, Papæ ab A.	385. ad	398
LVII.	*Innocentii I.*	402.	416
IV.	*Zosimi*	417.	418
IV.	*Bonifacii I.*	418.	423
XXII.	*Cælestini*	423.	431
XLIX.	*Leonis I.*	440.	461
XXVIII.	*Gelasii*	492.	496
VIII.	*Anastasii*	496.	498

Hæc collectio sæpius edita in Tomis Conciliorum & cum Codice Canonum a Justello (*c*) & in Bibliotheca Canonica: Exstat & MS. vetus versio Theotisca utriusque sylloges, tum Canonum cum Decretorum, nisi quod decretis etiam alia Pontificum, qui post Dionysium fuere, accesserunt. Vide Bernardum Pez Tomo 1. Anecdotorum pag. 373. 401.

Latine vertit Dionysius porro:

1. *Proterii* Epistolam Paschalem, de qua supra.

2. *Vitam S. Pachomii Abbatis* cum præfatione, quam a Lipomanno & Surio omissam miratur Baronius ad Martyrolog. Rom. pag. 218. Sed cum illa præfatione exstat in Heriberti Rosvveidi Vitis Patrum pag. 85. & in Actis Sanctorum XIV. Maji. Præfatio dirigitur ad nescio quam Dominam, quam

(*a*) Confer Bibliothecæ Græcæ Tomum XI. p. 4. & 61.

(*b*) Vide Paschasium Quesnellum pag. 774. seq. ad Leonem Magnum.

(*c*) Bibliothecæ Græcę Tom. XI. pag. 13.

venerandam sibi & *in Christo quoque magnificentissimam* Dionysius appellat.

3. *Epistolam de fide*, a *Proclo* Constantinopolitano ad Armeniæ Presbyteros & Archimandritas (*a*) per Theodosium sive Theodorum Diaconum missam Anno Christi 435. quæ cum Dionysii versione, præmissa ejus *Epistola ad Felicianum Pastorem* prodiit in antidoto adversus hæreses, Basileæ 1528. fol. & deinde sæpius recusa est, ut dixi in Bibliotheca Græca Tom. VIII. pag. 605. seq. Occurrit etiam in Conciliis Harduini Tom. 1. pag. 1722.

4. Ejusdem *Procli*, Cyziceni adhuc Episcopi, *Laudationem in sanctissimam* Θεοτόκον *Mariam*, contra Nestorium dictam publice Constantinopoli A. 429. Latine e MSto Vaticano publicavit & Dionysio versionem tribuit Vincentius Riccardus in sua Procli operum editione pag. 673. Romæ 1630. 4. Cum eadem versione, quam vero non Dionysii, sed Marii Mercatoris esse putat, vulgavit Joannes Garnerius Tom. 2. Operum Mercatoris pag. 19. Parisiis 1673. fol.

5. *Gregorii Nysseni* (perperam *Emeseni* in quibusdam Trithemii editionibus) *de conditione hominis*: edita primum Coloniæ 1537. fol. & deinde 1551. Basileæ 1562. Coloniæ 1573. in Latinis Nysseni editionibus, sed omissa versione præfationis Nyssenianæ, & Dionysii Epistola dedicatoria *ad Eugippium* Presbyterum, quam utramque e MS. Corbejensi vulgavit Joannes Mabillonius in limine Tom. 2. Analectorum, Parisiis 1677. 8. (in nova editione Paris. 1723. fol. pag. 59.) Eugippius ille, idem, quem cum Dionysio celebrat Cassiodorus Divinar. Lect. cap. 23.

Basilii homilias in hexaemeron, interpretatum esse Dionysium scribit clarissimus Caveus, ubi de Basilio: sed suspicor memoriæ ejus obversatam Nisseni imaginem, & cum Basilio permutatam fuisse.

6. *Marcelli* Archimandritæ spelæi Emesæ vicini *historiam inventionis capitis S. Johannis Baptistæ*, factæ in Urbe Emesena (*b*) An. 453. ad *Gaudentium* Abbatem. Edidit Cangius pag. 205. ad calcem tractatus historici de capite Joannis Baptistæ, Parisiis 1665. 4. & Daniel Papebrochius in Actis Sanctorum Junii, Tom. IV. pag. 821. 728. cum notis.

7. *Epistolam Synodicam S. Cyrilli & Concilii Alexandrini contra Nestorium cum XII. Anathematismis* Latine versam ad *Petrum* Episcopum, quæ subjicitur Codici Canonum Dionysiano a Christophoro Justello vulgato Parisiis 1628. 8. & in Tomo priore Bibliothecæ Canonicæ Gvilelmi Voelli & Henrici Justelli pag. 175. & in Tomis Conciliorum. Interpretationem vero Epistolarum duarum Cyrilli ad Succensum, quas a Dionysio versas Possevinus memorat, nemo adhuc, quod sciam, in lucem protulit.

Dionysius Historicus quem ex Jornandis cap. 19. de rebus Geticis, Vossius memorat & Cangius, nec Latine scripsit nec historicus est, sed Jornandes secutus est Eusebianum Hieronymi Chronicon in quo ad A. 255. hæc leguntur: *Pestilens morbus multas totius Orbis provincias occupavit, maximeque Alexandriam & Ægyptum, ut scribit Dionysius, & Cypriani de mortalitate testis est liber*. Dionysius autem Alex. scriptor Græcus Christianus intelligitur, ex cujus Epistola Paschali testimonium de illa lue longe lateque grassante exstat apud Eusebium VII. histor. Eccles. cap. 22. Recte hoc observatum Christophoro Sandio in observationibus ad Historicos Latinos Vossii pag. 4. seq.

Dionysius Palæotus, Ord. Minor. auctor Officii proprii de B. Catharina Bononiensi, quod ab An. 1526. Clementis VII. concessione in ejus Natali peragitur. Vide Waddingum pag. 103.

Dionysius Soulechat, Ord. Minor. cujus

(*a*) Vide Baluzii Concilia Tom. 1. pag. 946.
(*b*) Vide Sozomenum VIII. 21. & Lambecium Tomo VIII. pag. 89.

jus *scedulæ revocationis quorundam articulorum* in disputationibus solemnibus per eum Parisiis & in curia Romana Avenionis A. 1365. & 1369. factæ exstant in Bibliotheca Patrum, ut in novissima Lugdunensi editione Tom. XXVI. pag. 488. 490.

Discipulus sub cujus nomine exstant A. 1418. scripti (*a*) *Sermones de tempore*, & *de Sanctis*, cum *exemplorum promtuario* ac *miraculis B. Virginis*, quibus annexi sunt etiam *casus Papales & Episcopales*, *atque a sacra Communione inhibitiones*. in fol. vetus editio sine anno & loco, (*b*) & Noribergæ 1480. Basileæ 1482. Spiræ 1483. Daventriæ 1485. fol. tum Norimbergæ 1514. Colon. 1518. Paris. 1519. 4. Lugd. 1520. 4. Venet. 1598. 4. & Moguntiæ 1612. 4. Auctor *Johannes Herolt*, (*c*) Teuto, Ord. Præd. qui scripsit etiam *Quadragesimale* & *de bello Albigensium*. (*d*) Exstant quoque ejus *sermones super Epistolas Dominicales*, *collecti e sermonibus Wilhelmi Lugdunensis*, *& ex dictis S. Thomæ*, *Johannis Nyderi & aliorum*, qui prodiere A. 1488. fol. & *Eruditorium Vitæ*, sive *de eruditione fidelium Christi*, seu *Loci communes* in quibus continentur *explicatio Decalogi*, *Orationis Dominicæ*, *Angelicæ salutationis*, *Symboli Apostolorum*, *septem Sacramentorum*, *totidem donorum sancti Spiritus*, cum tabula pro sermonibus de tempore ex hoc libro colligendis per totius anni circulum. Argentinæ 1490. fol. Sermones cum eruditorio junctim editi Mogunt. 1612. 4. tribus Vol. In calce sermonum auctor monet *Discipuli* se nomen adscivisse, *intitulantur sermones Discipuli*, *quod in istis sermonibus non subtilia per modum Magistri*, *sed simplicia per modum discipuli conscripsi & collegi*. Ætatem suam signat sermone Dominic. 2. post festum SS. Trinitatis: *ab Abraham usque ad Christum transacti sunt duo mille sexcenti septuaginta sex anni : a Christo autem transacti sunt millequadringenti decem & octo anni*. Citantur ab eo (*e*) Ambrosius, Augustinus, Basilius, Boethius, Cæsarius, Cassiodorus, Gregorius Papa, Holkot, Hubertus, Isidorus, Thomas, Jacobus de Voragine, Aristoteles, Ovidius &c. * Si quis amat eorum Scriptorum catalogum inspicere, quorum meminit Discipulus, illi profecto alius a Fabricio Bibliothecarius adeundus esset; nam paucos admodum e multis profert. En minus notorum nomina: Joardanus, quo persæpe utitur, Joannes a S. Geminiano, Gvillelmus Theophilus, Arnoldus, Petrus de S. Amore, Jacobus Januensis, Gvillelmus in lib. de Apibus, Holkot in lib. Sapientiæ, Liber de Donis, Jacobus de Vitriaco, Arnoldus in narratorio suo, [Viridarius in quodam sermone. Henricus de Hassia super Genesim, Chronicon Helipandi ad an. 1058. Albertanus de mensura loquendi, Mag. Umbertus de septemplici timore, Gvillelmus Lugdunensis in summa vitiorum.

Dithmarus, sive *Diethmarus*, *Helmovardiensis Abbas*, *Scriptor Vitæ S. Modoaldi circa Annum* 1107. Ita Cangius, ex memoriæ puto errore. Nam *Stephanus*, Abbas Leodiensis, qui A. 1112. obiit, rogante *Diethmaro*, sive *Thietmaro*, Helinvvardicensis Cœnobii Abbate, *vitam S. Modoaldi*, Trevirensis Archiepiscopi, qui Anno Christi 656. obiit, *tribus libris* scripsit editam a Surio & in Actis Sanctorum XII. Maji. Subjungitur tamen *Diethmari* ad Stephanum Leodiensem *Epistola de translatione S. Modoaldi* facta A. 1107. in Oratorium Petri Apostoli in Cœnobium Helinvvardeshuysen. De *vita & miraculis S. Remacli*, quæ in quibusdam Codicibus *Thietmaro* adscribitur, vide infra in *Notgero* Leodicensi.

Dithmarus, sive *Ditmarus*, ex illustri Co-

(*a*) Jacobus Quetif Tom. I. Bibl. Dominicanorum pag. 763.

(*b*) *Unschuldige Nachrichten* A. 1724. pag. 698.

(*c*) Vitiose aliis *Herlot* vel *Berolis*.

(*d*) Vincentius Placcius de scriptoribus pseudonymis n. 841. pag. 238. ex Castillo & Altamura: quanquam laudatus Quetifus de scripto bellum Albigensium persequente addubitat.

(*e*) Tobias Eckard Catalogo MSS. Bibl. Quedlimburgensis pag. 23.

Comitum Saxonicorum Walbeccensium stirpe, Martisburgensis ab An. 1008. ad 1118. Episc. de cujus gente, vita & laudibus præter veterem scriptorem Chronici Antistitum Merseburgensium, apud Reineccium, Maderum pag. 255. & Leibnitium Tomo 1. pag. 427. plura Reineccius ipse & Maderus, ac prolegomenis ad Tomum 1. Brunsvicensium num. XXIX. Leibnitius. Scripsit Dithmarus insigne *Chronicon* libris octo, de gestis quinque Imperatorum per annos CVII. *Henrici I.* & trium filiorum ejus *Ottonis*, qui dictus est Rufus, & *Ottonis* secundi, nec non tertii *Ottonis*, qui dicebatur pulcher puer, & *Henrici II.* cui adhæsit nomen pietatis. Primus edidit *Reinerus Reinecius*, sed mancum initio & pluribus hiulcum lacunis Francofurti 1580. fol. recusum deinde A. 1600. apud Wechelium, una cum aliis scriptoribus rerum Germanicarum. Deinde separatim *Joannes Joachimus Maderus*, cum notis marginalibus, Tabulis genealogicis & indice copioso. Helmstadii 1667. 4. Denique laudatus *Leibnitius* Dithmarum restitutum, toto pæne ejus contextu ex MS. quod Papebrochius cum illo communicaverat emendato & lacunis ingentibus expletis redintegratum vulgavit Tomo 1. scriptorum Brunsvicensium p. 323. Hanoveræ 1707. fol. In eodem Tomo p. 1005. 1006. Variæ Lectiones & emendationes Ditmari serius annotatæ exhibentur. *Hunc Ditmarum*, inquit, *etsi rudem stylo & obscuriusculum subinde scriptorem, merito in pretio habemus, quod res sui temporis pæne solus posteris tradidit ex fide: peritissimus eorum quæ scripsit. Itaque Andreas Brunnerus merito opus ejus* unicum sui ævi thesaurum *appellat*. Germanica *quidem, & certe* Saxonica *pleraque sine ipso ignoraremus*. Misnicas *antiquitates nemo ipso luculentius dedit*. *Urbis* Lipsiæ, *patriæ meæ, meminit omnium primus: &* Silesiæ *etiam, sub nomine* pagi Silensis. *Idem de* Slavicis. Polonicis, Hungaricisque *dicendum est, Historiam veterem earum gentium sine Ditmaro mancam fore. Et præ his quæ ille tradidit, nihili sunt quæcunque de suo afferre possunt* Poloni, *serius scriptores nacti*.

Chronicon Monasterii S. Benigni *Divionensis*. Vide supra, *Benigni*, T. 1.

Liber Pontificum, qui dicitur Diurnus, laudatur ab Ivone Carnotensi Epist. 60. ad Hugonem Lugdunensem, atque alibi: estque Codex sæculo octavo scriptus, (*a*) in quo formulæ superscriptionum & subscriptionum, quibus Pontifices Romani in Epistolis soliti sunt uti, electiones & Ordinationes Pontificum & suburbicariorum Episcoporum, & quæcunque ad omnem illum ritum spectant: nec non professiones Fidei, Privilegia, Concessiones & Præcepta. Hunc ex Codice nongentorum annorum Collegii Claromontani Soc. Jes. Parisiensis collato apographo Codicis Romani primus edidit *Joannes Garnerius*, Soc. Jes. Parisiis 1680. 4. (*b*) additis eruditis notis, ac præterea tribus dissertationibus, quarum prima refert titulos, quibus in Epistolarum inscriptionibus usi sunt Pontifices sæculo IV. V. VI. VII. VIII. & IX. In secunda disserit de causa Honorii Papæ, quem negat a Synodo sexta perculsum anathemate, quod unicam in Christo voluntatem cum Monotheletis docuisset, sed tantum quod docentibus faverit, docendique opportunitatem suppeditaverit. Tertia denique de usu pallii Patriarchalis cum Episcopis communicato. Hanc Gernerii editionem recudi nuper curavit Vir Juris Consultissimus *Christianus Godfridus Hofmannus* in nova scriptorum ac monumentorum Collectione, Tomo secundo, Lipsiæ 1733. 4. Libris prohibitis adscriptum, ex Danielis Papebrochii apologia adversus Sebastianum a Paulo Carmelitam articul. XIV. notavit (*c*) W. E. Tentzelius, quod minus mirum est, cum

(*a*) Garnerius in præfat. & Caveus hist. lit. S. E. ad Annum 714.

(*b*) Journal des Scavans A. 1680. pag. 57.

(*c*) In dialogis vernaculis menstruis Anno 1698. pag. 277.

cum editio quam ex Codice Romano Lucas Holstenius An. 1660. adornaverat, plane sit suppressa. Stephanus Baluzius notis ad Antonium Augustinum de emendatione Gratiani pag. 433. *Librum diurnum non extare putabat Antonius Augustinus. Et tamen varia ejus exemplaria etiamnum supersunt, unum Romæ in Bibliotheca Vaticana, alterum Lutetiæ in Bibliotheca Collegii Claromontani Societatis Jesu, ex quo nonnulli viri clarissimi descripserunt in suos usus. Immo vir clarissimus Joannes Launojus aliud exemplar viderat*, (*a*) *ut ipse testatur in dissertatione de Lazari & Magdalenæ in Provinciam appulsu cap.* 10. *observat.* 10. Laudatum porro Romanæ Ecclesiæ Diurnum, *inquit*, qui videre voluerit, apud eos videbit, ad quos integra pervenit Caroli Montchalli, Tolosatis, Archiepiscopi, Bibliotheca. *Vaticanum ediderat Vir de antiquitate Ecclesiastica optime meritus Lucas Holstenius anno MDCLX. prioraque & postrema folia miserat ad illustrissimum Virum Petrum de Marca, Archiepiscopum ea tempestate Tolosanum, e cujus manibus illa recuperavit Cœlius Picolomineus, Nuncius tum Apostolicæ Sedis in Gallia, nunc vero Eminentissimus Cardinalis. Suppressa autem statim est editio illa Diurni*, (*b*) *nescio quam ob caussam. Fortassis quia in initio nimium multa circa electionem Romani Pontificis tribuuntur Imperatori & Exarchæ apud Ravennam commoranti.* Johannes Mabillonius in itinere Italico pag. 77. narrat Hilarionem Rancatum, Cisterciensem, hominem studiosum & eruditum, qui Ughelli præceptor fuerat, habuisse antiquum Diurni exemplar, quod Allatius commodato cum accepisset, una nocte exscripserit & postea publicare voluerit, at impressionem prohibitam fuisse. Idem Mabillonius T. 1. musei Italici p. 35. testatus concessum sibi usum vetustissimi illius annorum octingentorum exemplaris Vaticani, ex eodem loca quædam supplendæ editioni Garnerianæ, & Varias Lectiones eidem emendandæ pag. 32. 37. publicavit, subjuncta vita Hadriani Pontificis, in qua formulæ in Diurno libro præscriptæ, prout a Pontifice usurpatæ sunt, referuntur pag. 38. 44. * Quanquam viri plures doctissimi, inquisitione diligentissima instituta investigare conati sunt ætatem, qua liber confectus est; evicerintque sæculo demum octavo coaluisse; cum multis tamen hæc tanta antiquitas suspiciosa sit; novam aliam probationem idipsum adstruentem afferre opportunum maxime judico. Suppeditat illam MS. codex in Cathedrali Lucensi servatus, & sæculo octavo labente scriptus de quo ego peculiarem scripsi Dissertationem insertam Tomo XLV. collectionis opusculorum, quæ Venetiis prodiit. Legenda ibi sese offert Epistola Gelasii Papæ more cæterarum formularum, quæ in libro Diurno leguntur, resecta sine die, & consule, atque ejus ad quem missa est nominibus carens; ex quo certo indicio deprehendimus jam tunc certam aliquam collectionem formularum in usus Ecclesiasticos extitisse. Cum vero hanc ipsam formulam in libro Diurno legamus, quis non jure inferendum sibi judicaret librum Diurnum jam tunc innotuisse? cum vero hæc ipsa formula brevior sit, & nonnihil variet ab editis, integram hic dare juvat. *Incipit constituta S. Gelasii Papæ, quas Episcopi in ordinatione sua accipiunt.*

Papa ille, clero, ordini, plebi consistentibus in civitate illa. Probabilibus desideriis vestris nihil attulimus tarditatis; Fratrem etiam & coepiscopum nostrum illum vobis ordinavimus sacerdotem, cui dedimus in mandatis, ne umquam ordinationes præsumat illicitas, ne bigamum, aut qui virginem

(*a*) Meminit ejusdem Launojus in assertione inquisitionis in chartam immunitatis B. Germani pag. 160.

(*b*) Suppressionem illam a Curialibus Magistris & Inquisitoribus factam Romanis, utpote non modo tanquam injustam & cognitioni Antiquitatis Ecclesiasticæ inopportunam, sed contumeliosam quoque in Pontificem & Ecclesiam Romanam, variis Epistolarum locis exagitat Launojus, quæ congessit laudatus Tentzelius T. 1. exerc. select. pag. 353.

ginem non est sortitus uxorem, neque inliteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut ex pœnitente, vel curiæ aut cuilibet conditioni obnoxium, notatumque ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos hujusmodi forte repererit, non audeat promovere. Afros passim ad Ecclesiasticos ordines prætendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria, atque ornatum Ecclesiæ, vel quidquid illud est in patrimonio ejus non minuere studeat, sed augere. De reditu vero Ecclesiæ, vel oblatione fidelium, quatuor faciat portiones, quarum unam sibi retineat; alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat. Tertiam pauperibus & peregrinis. Quartam Ecclesiasticis Tabulis noverit reservandam, de quibus divino erit redditurus judicio rationem. Ordinationes vero presbyterorum, seu Diaconorum nonnisi quarti, septimi, vel decimi mensium jejuniis, sed & ingressu quadragesimali, atque medianæ vespere sabbati celebrandum. Sacrosancti autem baptismi Sacramenta nonnisi in paschali solemnitate, & Pentecostes meminerit esse præbenda exceptis his, qui mortis urgentur periculo, ne in æternum pereant, talibus debet remediis subveniri. Huic ergo sedis nostræ præcepta servanti devotis animis vos oportet ut inreprehensibilem, placidumque fiat corpus Ecclesiæ per Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat cum Deo Patre omnipotente & Spiritu Sancto per omnia sæcula sæculorum, amen.

Ab hoc Pontificali Diurno longe diversa sunt *Diurnalia*, sive *Horæ Diurnæ* Breviarorum, Græcis [illegible] quæ varia exstant & variis in locis exscripta typis, ut *Diurnale Parisiense* editum Parisiis 1496. forma minore, *Antverpiense* 1553. 1670. *Romanum* 1560. & jussu Clementis VIII. recognitum 1602. *Ambianense* 1670. *Ecclesiæ Maronitarum* Rom. 1584. 8. &c.

In indice Romano Clementis XI. pag. 134. inter libros prohibitos refertur *Diurnale Romanum*, impressum Lugduni in ædibus Philiberti Rolleti & Bartholomæi Freni.

In Bibliotheca Telleriana, hodie S. Genovefæ Paris. exstat MS. *Diurnale Officii pro Præsule vel Majore, cum vult officiare in Ecclesia Turonensi*.

Joannes, *Dlugossus* (*a*) cognomine gentilitio, sive *Longinus*, præceptor (*b*) filiorum Casimiri III. Regis Poloniæ, senior Canonicus Cracoviensis & designatus Archiepiscopus Leopoliensis, sed antequam inaugurraretur, rebus humanis exemtus A. 1480. 29. Maji, ætatis 65. Scripsit *Historiæ Polonicæ* a Slavorum Polonorumque originibus usque ad annum emortualem suum *libros XIII.* Ex his *sex primores* libri, qui in An. 1240. desinunt, præmissa vita auctoris jam lecta a Cromero, Dlugossique dedicatione ad defunctum jam (*c*) Zbigneum Cardinalem de Olesnica, Episcopum Cracoviensem, & dedicatione editoris Felicis Herbulti Dobromiski *ad Venetos, Principem M. A. Memum & Senatum unicum Orbis terrarum*, prodiere Dubromili 1615. fol. *At*, quod notavit Daniel Papebrochius ad vitam S. Stanislai, Tom. 2. Act. Sanctorum Maji pag. 198. *ne reliqui libri imprimantur, prohibent Poloni, arbitrati in hisce plurima regni sui secreta prodi:* huic non obstitit, quo minus editionem universi operis jampridem debeamus illustri Henrico L. B. ab Huyssen, magno Russorum Cæsari Petro a Consiliis intimis, bellicis & Justitiæ, qui libros a *septimo* quidem ad *duodecimum*, quos ab Alber-

(*a*) Minus recte aliis *Duglossus*, *Dugloschus* &c. Slavonica enim dialecto *lugos*, *dlugos*, est longus.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVI. pag. 405. seq.

(*c*) Dlugossus in inscriptione ad Cardinalem optat ei, *visione perfrui Remuneratoris æterni, & beata atque immortali stola potiri*. In ipsa autem Epistola: *Ego opus præsens meum*, inquit, *Paternitati tuæ jam ex mortalium conversatione subtracto & absenti etiam corpore concreto & mortali exuto dedico, tuo suffragio mortali orbandum tutela. Idque eo libentius mea tenuitas aggreditur, quod a me id in corpore mortali posito, tua exhortatione, cujus auctoritas apud me etiam post fata magna, est impletum.*

berto Dembinskio, vexillifero Zatorienſi acceperat, primus una cum ſex prioribus vulgavit Lipſiæ 1711. fol. (*a*) Horum ultimus duodecimus deſinit in Anno 1444. ſive cæſo ad Varnam Uladiſlao. Sed deerat adhuc *decimus tertius* liber, prolixior cæteris, & res ab Anno 1445. ad 1480. perſecutus, quo & vitæ & Annalium ſcribendorum finem Dlugoſſus fecit. Hunc quoque laudatus Huyſſenius nactus, Codicis Cracovienſis apographum communicavit cum Lipſienſibus, qui eum ſimiliter A. 1712. fol. (*b*) vulgarunt cum erudita præfatione V. C. Johannis Gottlieb Krauſe (*c*) ſubjunctiſque 1. Vincentii *Cadlubkonis* hiſtoriæ Polonicæ libris IV. de quibus ſupra Tom. 1. 2. *Stanislai Sarnicii* Annalibus ab Aſarmotho conditore Sarmaticorum populorum ad Lechum, & a Lecho uſque ad Annum Chriſti 1586. libris VIII. ex editione Cracovienſi An. 1587. 3. *Stanislai Orichovii Okszi* Annalium ab exceſſu Sigiſmundi I. ſive Anno Chriſti 1548. ad 1552. libris V. & libro de Conſiliis & Concionibus in Conventu maximo Leopolitano A. 1537. & Vita *Petri Kmithæ* de Wiſnicze, Palatini Cracovienſis, A. 1553. defuncti, ſcriptore Anonymo, ex editione Dobromilenſi An. 1611. 4. Illuſtrium Virorum *Epiſtolis*, ſcriptis ab Anno 1567. ad 1577. inque tres libros digeſtis, & a *Stanislao Carncovio*, Epiſcopo Wladislavienſi & Pomeraniæ, editis Cracoviæ 1578. 5. *Stanislai Hoſii*, Cardinalis & Epiſcopi Varmienſis, Orationibus IV. & 6. *Stanislai Sarnicii* deſcriptione veteris & novæ Poloniæ & Ruſſiæ inferioris, edita primum Cracoviæ 1585. Nec omittendum, quod priori tomo hiſtoriæ Dlugoſſianæ præfigitur, *Samuelis Joachimi Hoppii*, Soltquella Marchici, ſchediaſma de *Scriptoribus Hiſtoriæ Polonicæ*, ſed longe auctius quam præſide præclaro Viro *Gabriele Groddeckio* in argumentum diſputationis publicæ propoſitum fuerat Dantiſci 1707. 4.

Cætera Dlugoſſi ſcripta ſunt: *De Vita S. Stanislai*, Epiſcopi Cracovienſis, quem Rex Boleslaus, ab eo ob libidines excommunicatus, ſua manu A. 1079. interfecit, *libri III.* editi primum Cracoviæ 1611. & Stanislao Dobielovvviczio curante 1666. ac denique in Actis Sanctorum Tomo 2. Maji ad diem VII. p. 198. cum præludiis notiſque Danielis Papebrochii. Nam *Surius* quidem quam habet S. Stanislai vitam ad VIII. Maji profitetur ſe ex Joanne Longino mutuatum, ſed mutato fere ſtylo redegiſſe in compendium, & prologum utrumque ſatis longum omiſiſſe. Pleraque etiam ex Dlugoſſo mutuatus *Bartholomæus Sotarevius* in vita Stanislai, edita A. 1693.

Vitæ Epiſcoporum Plocenſium nondum viderunt lucem, (*d*) quanquam ſæpius provocat ad illas eiſque uſum ſe teſtatur *Stanislaus Lubienski* in vitis Plocenſium (*e*) Antiſtitum, quæ editæ primum Cracoviæ 1642. 4. obviæ in operibus Lubienskii poſtumis, Antvverpiæ 1643. in folio.

Vitæ Epiſcoporum Poſnanienſium (*f*) necdum ipſæ æditæ, licet viſæ Jacobo Brzemezkio & Thomæ Tretero, Canonico Varmienſi, (*g*) quorum vitæ Poſnanienſium Epiſcoporum prodiere Brunſbergæ 1604. 4. is non diffitetur ſe a Cromero obtinuiſſe manu exaratum (*h*) Dlugoſſi *Catalogum omnium Epiſcoporum per omnes univerſi Poloniæ regni cathedras ab ipſa cujuſvis fundatione ad ſua uſque tempora*. Vide ſis & Simonis Staravolſcii

(*a*) Acta Eruditorum A. 1712. pag. 302. Memoires de Trevoux An. 1711. pag. 1107. *Neue* Bibliothec Parte XV. Oudinus Tomo 3. pag. 2635. ſeq. *Neuer Bücher-Saal* XV. pag. 149. & XVI. pag. 225. ſeq. ubi accuratum de Dlugoſſiano opere judicium.

(*b*) Acta Eruditorum Tom. V. ſupplem. pag. 423. *Neue* Bibliothec parte XXVIII. *Neuer Bücher-Saal* XV. pag. 165.

(*c*) Addenda quæ de Dlugoſſo clariſſimus Krauſius in Diario, quod inſcribitur: *Umſtendliche Bücher-Hiſtorie* parte 2. pag. 145. ſeqq.

(*d*) Vide laudatum Krauſium p. 163. ſeq.

(*e*) Vitioſe *Placentium* apud Oudinum Tomo 3. pag. 2640.

(*f*) Idem Krauſius pag. 166.

(*g*) Apud Oudinum & in Roberti Geri appendice ad Caveum vitioſe *VVormacienſis*.

(*h*) Idem Krauſius pag. 167.

ſcii vitas Præſulum Poſnanienſium.

Chronicon de Epiſcopis Wratislavienſibus (*a*) a Godofredo Anno Chriſti 966. ad Rudolphum A. 1477. Vide Acta Eruditorum A. 1713. pag. 143.

Catalogus (*b*) *Epiſcoporum Smogrzovienſium & Piczinenſium* continuatus ab alia manu ad Annum 1520. MS. Uratislaviæ in Bibliotheca Rhedigeriana.

Præter hæc a Matthia Micheovio IV. 72. Chron. Polon. hæc Dlugoſſi ſcripta memorantur, inedita omni a & digna utique editione:

Vita B. Kunigundis, Conjugis & perpetuo Virginis Boleslai Pudici, Ducis ac Monarchæ Polonorum in Sandecenſi Cœnobio vita functæ & ſepultæ.

Geographia, ſive potius *Chorographia regni Poloniæ*, Urbes, caſtra, oppida, flumina, montes atque villagia cujus ſitus & diſpoſitionis ſint.

Libri inventarii proventuum Cathedralis Eccleſiæ Cracovienſis (*c*) & cunctarum Eccleſiarum collegiatarum conventualium & parochialium *diœceſis Cracovienſis*. Hoc opus Simon Staravolſcius pag. 31. hecatontadis ſcriptorum Polon. vocat *Eccleſiæ Cracovienſis Acta & Beneficiorum in diœceſi illa Eccleſiaſticorum Synopſin*.

Familiæ, arma, & clinodia Nobilitatis Polonorum cum origine & cauſſa eorundem.

Vitæ aliorum quorundam (præter S. Stanislaum) *Sanctorum Polonorum Hungarorumque*. (*d*)

Vitam S. Stanislai Dlugoſſus dedicavit Sandivogio de Ezechel, Præpoſito Monaſterii Cladavenſis, qui gratias ei perſolvit litteris, quæ cum illa vita leguntur lib. 3. cap. 62. ſeq. & in quibus non modo teſtatur ſe a teneris & per annos quinquaginta circiter ab eo amari, ſed etiam hoc ipſum mactat encomio, quod in exemplum quod ament & ſectentur, libenter legendum offero lectoribus: *Tibi* (*Deus*) *ſingulariter*, inquit, *inter coætaneos tuos docile ingenium cum ſtudioſitate donavit virtutum; ut in tenera, quam novi ætate tua, inter maturos obverſatus viros creſceres ſemper moribus & meritis. Convenit in te ſatius flos ætatis & maturitas mentis, ut æquo gradu eloquentia tua & conſcientia pariter incederent. Acceſſit etiam oris veritati caſtitas animi, ut ab ore tuo cana ſemper manarent verba, curſuſque annorum uſque ad hos canos laudis tibi & honoris procuraret augmentum ex Dei dono, unde virtutum omnium ſumitur manifeſta cognitio. . . . . Hæc te reſplendere fecit æqualem actionis merito & dictionis eloquio ac ſpecialibus tuam inclinavit mentem, ut oratoriam colendo diligeres artem, quæ utique apud veteranos Chaldæos, Hebræos & Latinos litterarum omnium humanarum eſt ornamentum . . . . In hac te cenſeo arte ſub noſtris præclarum ævis, ut & ſuaviter ſcias perſuadere animoſque audientium orando poſſis mulcere. Verum exiſtimo inter egregios noſtri dictatores ſæculi tu ipſe haberis, qui toto niſu de Italia, ubi Latina eſt ipſius ſcientiæ ſcaturigo, plures libros in eadem magno pretio congregaſti, nec uſque modo deſiſtis colligere: unde ex tuo dictatu in his ferme oris omnes hauriunt, tuiſque vaſis diteſcunt*. Non prætereundum & hoc, quod ſub finem hiſtoriæ ſuæ Dlugoſſus omnes patriam amantes obteſtatur, ut idoneis auctoribus Hiſtoriæ telam pertexere ne negligant: *Rogo & obſecro denique omnes Eccleſiaſticos viros, Regulares & Seculares, venerandos & egregios viros, Doctores, Profeſſores, Magiſtros, Studentes, Scribas, in qualibet facultate Alumnos noſtræ Univerſitatis ſtudii Cracovienſis generalis, ut & ipſi & quilibet eorum pro ſua virili ætate, morte mea ſecuta, Annalia præſentia continuent, & illa defluere deficereque non permittant. Quin imo Doctores, Magiſtros, Profeſſores, Collegiatos deprecor, obteſtor, & adjuro, ut una collegiatura de melioribus ſegregata, etiam Magiſtrum præcipuum, & ſtudiorum & literarum humanitatis peritum illi jungant; qui ab omnibus operibus*

(*a*) Idem Krauſius pag. 168. 170. ſeq.
(*b*) Id. pag. 169.
(*c*) Id. pag. 173. ſeq.
(*d*) Starabolſcius pag. 31.

bus laboribusque & occupationibus vacans, *Annalibus tantummodo se occupet*, *illa cogitet*, *illa amet*, *illis se oblectet*, *de illis tractet*, *de illis nocte dieque secum & cum aliis loquatur*, *commoditati quoque*, *utilitati & decori patriæ*, *plus tamen honori Dei & veritati provideat*. Præterea etiam Martino Bielskio teste lib. IV. Chron. Polonic. (*a*) testamento constitutum voluit Dlugossus, *ut ex Collegiatis Cracoviensibus laborem ipsius Historicum quispiam continuaret*, *& ut talem Historicum inter se continuo haberent*, *certos ipsi proventus assignavit*.

Thomas Dochingus, sive *Dockingus*, *Dockingam* &c. Anglus Norfolciensis, Ordinis Minorum, Theologus & Cancellarius Academiæ Oxoniensis circa Annum 1270. Ejus scripta, inedita pleraque omnia hæc memorantur a Lelando cap. 311. Wadingo pag. 324. Pitseo pag. 347. Possevino Tom. 2. pag. 485. atque Oudino Tom. 3. pag. 525. Commentarius *in Deuteronomium*, *in Esaiam*, *in Epistolas quatuordecim Pauli*, & *in Apocalypsin*. Commentarius & quæstiones in librum *Jobi* & *in Lucam*. *In præcepta Decalogi*. *Lecturæ Bibliorum*. *Quæstiones ordinariæ* LXXXVIII. & Commentaria in quator libros *Magistri Sententiarum*, edita Parisiis 1505. *De sufficientia Articulorum in Symbolo contentorum*, & quot Symbola sunt, & in quot partes dividuntur &c. *Commentarius in posteriora Analytica Aristotelis*.

Joannes Docreus Eysengrenio pag. 131. b. & Vossio pag. 508. scriptor libri *de vita*, *passione & sepultura Dionysii Areopagitæ*, clarus circa Annum 1318. Idem Possevino *Johannes Docæus*, Gallus, Ordinis Benedictini, ex Abbate S. Dionysii Parisiensis, Episcopus Laudunensis, cujus exstant *de æterna generatione Filii Dei & temporali nativitate*, Parif. 1554. 8. *Enarratio Dominicæ passionis*, ibid. 1557. *De Domini resurrectione*, ibid. 1560. & *homiliæ ad populum*, Antvverpiæ 1561. *in Dominicas & festa anni*, Parisiis 1560. *Quadragesimales*. 1555. * Extat apud me libellus Joannis Docei Archiprioris apud D. Dionysium in Francia. Editus Parisiis an. 1553. in 8. Hic porro auctor si idem est cum Joanne Docreo, sive Doceo, de quo Fabricius hic, ut ne ambigo quidem, edidit etiam historiam de D. Dionysii Martyris vita, passione, ac sepultura, quam evulgandam typis tradidit Claudio Bodetio apud S. Dionysium Monacho, teste Roberto Vivario ejusdem ordinis & Cœnobii in præfatione ad libellum de hac ipsa Dominica Passione a Doceo scriptum. Verum, siquidem confirmemus hunc Doceum a Fabriciano hoc non esse diversum, constat recentiorem esse scriptorem, quam Fabricius arbitretur; nam Doceus iste eodem vivebat tempore ac Robertus Vivarius, eodem ipse Vivario teste; Vivarius vero libellum hunc edidit primum anno 1553. ut est in fronte libri, sed si mavis 1551. ut in finem ejusdem libri scribitur. Insuper in calce prefationis, quam Doceus eidem libello præscripsit, hæc signantur: *conscripta & absoluta in ædibus Dionysianis VIII. Kal. Aprilis* 1550.

Dodana, sive *Duodena*, fœmina pia, quæ Bernardo Duci Septimaniæ, Comiti Barcinonensi, S. Wilhelmi filio nupsit Anno Christi 824. Ejus *libellum manualem* ad Wilhelmum filium, vulgavit Mabillonius Sec. IV. Benedictin. parte 1. pag. 757. Vide Baluzii Marcam Hispanicam pag. 349. & Pagium ad Annum 824. n. XIX.

Dodechinus Presbyter in Longenstein, natione Teutonicus, Abbas in Monasterio S. Dysibodi, scripsit *appendicem ad Chronicon Mariani Scoti* ab Anno 1084. ad 1200. editam a Johanne Pistorio ad Mariani Scoti calcem pag. 457. 476. in tomo uno veterum Germaniæ scriptorum, Francofurti 1613. fol. Hujus *Epistolas*, & in his *libellum in modum Epistolæ de peregrinatione sua Hierosolymitana* evolvit Trithemius, qui *satis eleganti sermone scriptum celebrat*.

Matthæus Doering, sive *Dering*, aliis rectius *Matthias Doring*, sive *Thoring*, (*a*)

(*a*) vide Krausium pag. 152.

(*a*) a patria Thuringia: apud Richardum Simonem (*b*) & alios, vitiose *Dornick*: Theologus Ordinis Minorum, Professor Erfordiensis, cui Fridericus (*c*) Langravius Thuringiæ A. 1431. reformationem Discalceatorum Isenacensium præ cæteris commendavit. Interfuit inde Concilio Basileensi, a quo An. 1443. creatus Minister Franciscanorum Generalis, denique ultimos vitæ annos transegit in Conventu Kiritz oppidi Marchiæ Prignitianæ. Scripsit *Continuationem Chronici Theodorici Engelhusii* ab Anno 1420. ad 1464. cui deinde alia manus adjunxit continuationem ab Anno 1464. ad 1497. Prodiit primum Lipsiæ 1730. in limine tomi tertii scriptorum rerum Germanicarum nobilissimi Menckenii, qui notat, ut Engelhusii industriam in rebus Brunsvicensibus, ita Dœringii in rebus Misnicis ac Thuringicis, Brandenburgicisque magis enituisse. Nondum in lucem datum est Doringii hujus scriptum alterum, cujus ipse ad Annum 1442. meminit his verbis: *Inter cætera mala præcipuum, quia potiores & doctiores Ecclesiæ, qui columnæ videbantur, sua ingenia colentes, contra se invicem scribentes, hi pro Papatu, hi pro Concilio, hi primatum Papæ, hi pro Concilio tribuentes, scriptis Apologeticis mundum repleverunt, animosque neutralium nedum, sed & aliorum perplexos reddiderunt, quorum scripta quæ videbantur acutiora, recolligens, aliis modicum addens, in unum Volumen redegi. Titulum Voluminis dedi: Liber Perplexorum Ecclesiæ*. Neque adhuc edita est, quod sciam, *Appellatio contra Magdeburgensem Archiepiscopum* (*d*) Fridericum de Bichlinge, An. 1445. pro cultu superstitioso hostiæ miraculosæ in Wolsenac, MSta in Bibliotheca Paulina (*e*) Lipsiensi: Neque lucem vidit Anonymo Maderiano memoratum opus grande *in Esaiam*, aut Commentarius *in libros sententiarum*, vel *Dialectica*, aut *Sermones* ad populum & ad Clerum. Sed exstat ejus *Defensorium*, sive *replicæ* (*f*) *adversus Paulum Burgensem* pro Nicola Lirano, cum Nicolai postillis, sive scholiis in libros Biblicos, & Pauli ad ea additionibus sæpius editæ, de quibus infra in *Lirano*. Quod vero Oudinus Doringio nostro tribuere non dubitat Chronicon, quod in An. 1493. desinens notum est sub titulo *Norimbergensis* Chronici, auctore *Hartmanno Schedelio*: id fide Codicis MSti Lipsiensis (*g*) ab eo fit, sed auctoritati Trithemii & aliorum Codicum adversatur, atque si Chronicon simile Doringius contexuit, saltim triginta vel quadraginta annos postremos necesse est, ut in continuatione Engelhusii, ab aliena manu illi accessisse.

Ex libris *Dolabellæ* Agrimensoris leguntur fragmenta quædam in scriptoribus rei agrariæ pag. 293. 301. de quibus dicere me memini in Bibliotheca Latina lib. 4. cap. XI.

Chronicon *Dolensis* Monasterii in Provincia Bituricensi ab Anno Christi 917. ad 1345. & recentiore manu ab Anno 1459. ad 1550. cum notis Philippi Labbei, Societatis Jesu, Parisiis 1651. 4. & in tomo priore Bibliothecæ novæ MStorum Labbeanæ pag. 315. seqq. cum auctario de miraculis B. Mariæ Dolensis pag. 319. 322.

Adamus de Domersham. supra, *Adamus*, Tom. 1.

S. Dominicus natus Calervegæ in diœcesi Uxamensi in Hispania, Anno Christi 1170. & deinde ex Canonico Regulari Uxamensi, Conditor A. 1215. Ordinis Prædicatorum, approbante Innocentio III. qui visus sibi est videre Basili-

(*a*) Vide Centuriam scriptorum Maderianam cap. 68. VVadingum pag. 255. & Oudinum Tomo III. pag. 2451. Journal lit. Tom. XVIII. pag. 198. seq.

(*b*) Libro tertio Historiæ Criticæ Veteris Testamenti cap. XI.

(*c*) Apud Joannem Georgium Reinhardum de jure Principum Germaniæ circa sacra, Lipf. 1717. 4. pag. 141.

(*d*) Vide Meibomium Tomo 2. rerum Germanicarum pag. 359.

(*e*) Joachimi Felleri Catalogus MSS. Bibliothecæ Paulinæ pag. 236.

(*f*) Thomam Aquinatem adversus easdem Doringii replicas defendit *Didacus Deza*, Ord. Præd. de quo supra.

(*g*) apud laudatum Fellerum pag. 409. 410.

ſilicam Lateranenſem minantem ruinas, ſed ſubjectis Dominici humeris ſuſtentari. Hic eſt Ordo Dominicanus a primis initiis & Anno mox 1216. confirmatus etiam ab Honorio III. exinde longe lateque in hæc uſque tempora per totum diffuſus Orbem, nec minus *miſſionibus* in partes infidelium, quam *prædicatione* adverſus Albigenſes, & *inquiſitione* contra alios hæretici nominis infamia notatos, magnam in Romana aula auctoritatem laudemque apud ſuperſtitionis ſævæ patronos conſecutus. Scripſiſſe fertur Dominicus: (*a*) *In Pſalmos*, Romæ *In Matthæum* enarrationes, & ſeparatim *in caput octavum*. *In Epiſtolas Pauli*, & *in Epiſtolas Canonicas*, Bononiæ. *In Apocalypſin*. *Libellum confirmationis Fidei*, ſive rationes & auctoritates contra Albigenſes. *Auctoritates pro Eccleſiæ Catholicæ Fide*. *Acta* legati a Pontifice conſtituti, ſive *Miniſtri Prædicationis pro reducendis ad Eccleſiam hæreticis*. *Conſtitutionum*, regulæ S. Auguſtini ſuperadditarum *corpus*. Obiit Bononiæ A. 1221. Vide Tabulam Chronologicam Actorum ejus apud Qvetiſum Tom. 1. poſt pag. 84. & Acta Sanctor. T. 1. Auguſti. (*b*) Sanctis adſcriptus eſt (*c*) a Gregorio IX. A. 1234.

Vitam S. Dominici tradidere (ne recentiores jam memorem, Joannem Garzonium, M. Antoninm Flaminium, Franciſc. Diacetium, alioſque multos)

S. Antoninus parte 3. ſummæ Hiſtoricæ titulo 23.

Bernardus Gvidonis de vita, obitu & miraculis B. Dominici, apud Quetiſum Tom. 1. pag. 44. *69*.

Conradus Teuto, circa An. 1290. S. Dominici vitam traditur ſcripſiſſe, ſed in dubium vocat Qvetiſus Tom. 1. pag. 421.

Conſtantinus Medices, Etruſcus, Epiſcopus Urbevetanus, defunctus A. 1254. Vita ab eo ſcripta exſtat notis illuſtrata apud Qvetiſum Tomo 1. pag. 25. 44.

Gerhardus de Fracheto, parte altera libri, cui titulus: *Vitæ fratrum*.

Gerhardus Provincialis Teutoniæ.

Humbertus in Chronico apud Qvetiſum Tom. 1. p. *69*. ſeq.

Jacobus de Voragine hiſtoriæ Lombardicæ cap. CVIII.

Jordanus Dominici amicus & ſucceſſor, a quo ſcriptam illius Vitam edidit Jacobus Qvetif, iu limine tomi 1. Bibliothecæ Dominicarum p. 2. 24. cum notis.

Petrus Ferrandi, ſive *Ferdinandi*, Luſitanus. Vide Nicolaum Antonium Tom. 2. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 46.

Petrus de Natalibus Catalogi Sanctorum lib. VII. cap. 22.

Theodoricus de Appoldia (oppido inter Jenam & Vinariam) circa Annum 1297. ad Nicolaum Bocaſſinum Magiſtrum Ordinis, libris VIII. qui interpolati, nec integri apud Surium V. Auguſti. Adde Qvetiſum Tomo 1. pag. 453. ſeq.

Thomas Senenſis.

Vincentius Bellovacenſis XIX. 93. ſq. & XXX. 65. ſpeculi Hiſt.

Catalogus Scriptorum, qui *de claris Dominicanis* & res Ordinis Prædicatorum tradidere.

Anonymi in Tomo ſexto monumentorum Edmundi Martene & Urſini Durandi, brevis hiſtoria Ordinis Prædicatorum pag. 331. Breviſſima Chronica Magiſtrorum generalium Ordinis pag. 344. 398. Numerus monaſteriorum monialium pag. 539. Brevis hiſtoria Conventus Pariſienſis fratrum Prædicatorum pag. 549.

Lean-

(*a*) Dubitat Natalis Alex. quem vide Sec. XIII. & XIV. Tom. 7. pag. 239. Librum vero de *corpore Chriſti* laudatum a Petro Galatino VI. 5. aliiſque notat auctorem habere *Dominicum de Pantaleonibus*, de quo infra. Conter Nicolaum Antonium VIII. 7. Bibliothecæ Hiſpanæ Tomo 2. pag. 68. ſeq. & Quetiſum Tomo 1. pag. 89.

(*b*) Acta Erud. 1734. pag. 58.

(*c*) Cherubini bullarium Tomo 1. pag. 103. Labbei Concilia Tom. IX. pag. 329. Acta Sanctorum Tom. 3. Aprilis pag. 872.

Leandri Alberti, Bononiensis de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum, libri VI. Bononiæ 1517. fol. cum præfatione Ludovici Rhodigini. Et Italice: Delle donne che sono state illustri nella Domenicana Religione. ib. Labbeus notat Albertum usum fuisse prolixo Chronico Ordinis Prædicatorum Ambrosii *Tægii* Mediolanensis: scriptisque Nicolai *Bagnatorii*, Joannis *Caroli*, Johannis Antonii & Sebastiani *Flaminiorum*, *Francisci* Castilionii, Joannis *Garzonis*, Bartholomæi *Mortarii*, *Nicolai* Brixiani, & Georgii *Ravennatii*, Mediolanensis.

Ambrosii de Altamura (a) Bibliotheca Dominicana ab Anno 1212. ad 1600. Romæ 1677. fol. Ejusdem Panagion Dominicanum, Neapoli 1671. 8.

Jordani Ansalonii Siculi vitæ Sanctorum Ordinis Prædicatorum ex 1. & 2. Centuria Ferdinandi Castillo. MS.

Arnaldi de Badeto margarita Virorum illustrium Ordinis Prædicatorum. Tolosæ 1525. 4.

Nicolaus Bagnatorius. supra, Leander *Albertus*.

Timotheus Bossonus, infra, Ferdinandus *de Castillo*.

Hieronymi Albertuccii de Borsellis, Bononiensis, (qui An. 1497. obiit) Annales, Chronicon & Tabulæ de rebus Ordinis Prædicatorum, Virisque illustribus provinciæ Bononiensis. MSS. Bononiæ. Vide Qvetifum Tomo 1. pag. 882.

Jacobi Buyens Vitæ illustrium Virorum Anglorum, Scotorum, Saxonum & Belgarum Ordinis Prædicatorum. MS. vide Echardum Tom. 2. p. 356.

Abrahami Bzovii Annales Ordinis Prædicatorum MSti, aliaque, de quibus Echardus Tom. 2. p. 491.

Ludovicus de Cacegas scripsit Lusitanice historiam Ordinis Prædicatorum in ditionibus Lusitanicis, cujus prima pars lucem vidit 1633. fol. secunda a Ludovico de Sousa. 1662. fol. Ulissipone.

Hyacinthus Cambius, infra, Ferdinandus de *Castillo*.

Joannes Carolus, Florentinus, supra in Leandro *Alberto*.

Alberti Castellani, Veneti, Catalogus Virorum illustrium Ordinis Prædicator. Constitutiones & Privilegia, Chronicon &c. Vide Echardum Tomo 2. pag. 48.

Thomæ de Castellar Historia & Progressus Provinciæ Mexicanæ Ord. Præd. MS. & Triumphus Martyrum A. 1580. Hispanice.

Franciscus Castilionius, Florentinus, supra, Leander *Albertus*.

Ferdinandus de Castillo & *Johannis Lopez* historia general de S. Domingo y de suo Orden de Predicatori. Vallisoleti 1611. 1612. 1615. 1621. 1622. fol. quinque Voll. & ex Hispanico Italice, Timotheo Bossono interprete, Tomus I. & II. Venetiis & Panormi 1626. fol. atque Hyacinto Cambio de Janua, sive Genuensis, Tomus III. IV. & V. Florent. 1643. fol. Vide supra, Jordanus *Ansalonius*.

Joannis Michaelis Cavalieri, Bergomatis, Galeria de' Pontefici Domenicani e Patriarchi, Arcivescovi e Vescovi. Beneventi 1696. 4. duobus Voluminib. Confer *Pompeji Sarnelli* Epistolam Ecclesiasticam XL. & infra, Vincentius Maria *Fontana*.

Hyacinthus Choquetius, Insulensis, de sanctis Belgii, Ord. Præd. Duaci 1608. 8. & ex Latino Belgice a Leonhardo Janssenboy. Antvverp. 1644. 8.

Ignatii Ciantis Cerimoniale Ordinis Prædicatorum. Neapoli 1658. 8.

Clemens Scotus de ingressu Ordinis in Scotiam.

Annales Dominicanorum *Colmariensium* ab Anno 1211. ad 1303. apud Urstisium Tom. 2. pag. 5. 62. De auctore videndus Jacobus Qvetif Tom. 1. pag. 494.

Antonii a Conceptione, Lusitani, Chronicon & Bibliotheca Ordinis Prædicatorum, Parisiis 1585. Vitæ Patrum ejusdem Ordinis, Lovan. 1575.

Joannis a S. Cruce Chronicon Ordinis

(a) Censura Richardi Simonis Tom. 2. Bibl. Criticæ cap. 4. pag. 88.

nis Prædicatorum, Ulyssipone 1567. fol. Lusitanice.

Augustini Davila & Padilla Historia Provinciæ S. Jacobi Mexicanæ, Hispanice. Madrit. 1596. 4. Bruxell. 1625. fol. Pinciæ 1634. fol.

Francisci Diego Historia della Provincia d' Aragon della Orden de Predicadores, des de su origen. Barcinone 1599. fol.

Jacobi Dominici, qui circa An. 1360. floruit, Catalogus Provinciarum & domorum tam fratrum, quam sororum Ordinis, Chronica Capitulorum generalium & Provincialium Provinciæ & Aragoniæ: De privilegiis Ordinis, de modo celebrandi electiones, de judiciorum ordine &c. MSS.

Jacobus Echardus absolvit Bibliothecam scriptorum Ordinis Prædicatorum elaboratam diligenter & accurate, quam affectam reliquerat *Jacobus Quetif*, defunctus Parisiis Anno 1698. 2. Martii, ætatis 80. Lucem vidit opus eximium Parisiis 1719. fol. duobus Voluminibus, quod in lucem proferri multi peroptaverant. (*a*) Vide Memorias Trevoltianas A. 1708. pag. 1493. & A. 1723. pag. 749. Acta Eruditorum A. 1720. pag. 153. & 441. seqq. ubi V. C. Joannis Erhardi Kappii (*b*) Observationes: & A. 1722. pag. 474. Nomina plerorumque, qui historiam Dominicanorum illustravere, obvia apud Echardum Tom. 2. p. 983. seq.

Georgii Eppii de illustribus Viris ac sanctimonialibus Ordinis Prædicator.

Ambrosii Estienne Athenæ Prædicatoriæ, sive Bibliotheca Patrum Ordinis Prædicatorum, ab initio Ordinis ad Annum 1688. ordine Alphabetico: MS. vide Echardum T. 2. p. 715.

Nicolai le Febure Agematologie de conventu Dominicanorum S. Jacobi Carnotensis. Andegavi 1625. 8. Gallice. Ejusdem Prædicator Carnuteus. Carnuti 1637. 8. Scriptum utrumque insigne.

Alphonsi Fernandez, Placentini Hispani, Concertatio Prædicatoria pro Ecclesia Catholica contra Hæreticos, Gentiles, Judæos, Agarenos, seu Muhamedanos, per epitomen in Annales distributa, cum notitia scriptorum, Pontificum, Cardinalium, Præsulum, Confessariorum &c. ejusdem Ordinis. Salmanticæ 1615. fol.

Dominicus Fernandez Navarrete de missione Ordinis Prædicatorum Chinensi. Vide Echardum Tomo 2. p. 721. seq.

Petri Ferrandi Chronicon a B. Dominico ad Humberti tempora.

Sigismundus Ferrarius de rebus Ungaricæ Provinciæ Ordinis Dominicani, libris VIII. Viennæ Austriæ 1637. 4.

Andreæ Ferrerii de Valdecebro Annales Ord. Præd. MS.

Joannis Baptistæ Feuillet, *Jacobi Lason*, *Stephani Tomæ Soveges*, *Caroli a S. Vincentio*, & *Caroli Raisson* Annus Dominicanus, sive vitæ Sanctorum Ordinis Prædicatorum. Gallice in 4. Vide Echardum Tom. 2. pag. 748. Latina versio affecta *Joannis Damasceni Lubienecki* non vidit lucem.

Nicolaus Figuerez Valentinus in Vitis Patrum Ord. Præd.

Joannes Antonius Flaminius, & *Sebastianus Flaminius*. supra in Leandro *Alberto*.

Gvalfanei Flammæ Chronicon Ordinis Prædicatorum usque ad Annum 1544. MSS.

Vincentius Maria Fontana, Romanus, in Catalogo scriptorum (*c*) Ordinis Prædicatorum Romanæ Provinciæ, & sacro Theatro Dominicano. Constitutiones Ordinis ab Anno 1220. ad 1650. Romæ 1655. fol. 2. Voluminib. Pontifices, Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates Dominicani. Romæ 1666. fol.

Antonii Francisci Fracassi Vitæ Magistrorum Generalium, vide Mandosium Tomo 2. Bibliothecæ Romanæ pag. 318. seq.

Ger-

(*a*) Bælii Epist. p. 582. edit. primæ.

(*b*) Add. ejusdem Kappii differt. de nonnullis Indulgentiarum quæstoribus pag. 39. seq. Lipsiæ 1720. 410.

(*c*) Giornale de' letterati di Roma An. 1670. pag. 62.

Gerhardus Frachetus, Lemovicensis, circa An. 1257. vide Vossium p. 481. & infra in Antonio *Senensi*.

Joannis Baptistæ Fueillet l' Annèe Dominicale, Ambiani 1679. 4. De Martyribus & Sanctis ex Ordine Prædicatorum.

Joannes Garzo scriptor vitarum S. Dominici, Petri Veronensis, Thomæ Aquinatis &c. editarum cum Leandro *Alberto*.

Georgius Mediolanensis, infra, *Ravennatius*.

Gerhardi Lemovicensis Vitæ fratrum jussu Umberti de Romanis scriptæ.

Bernhardi Ghetaldi historia Virorum illustrium Congregationis Dominicanorum Ragusinæ.

Franciscus Gonsalez a S. Petro de missionibus Ordinis Prædicatorum in Chinense regnum.

Ambrosius Gozzæus in Catalogo Virorum ex familia Prædicatorum in litteris illustrium. Venetiis 1605. 8.

Gilberti de la Haye Bibliotheca Belgico-Dominicana MS.

Bernardus Gvido, sive *Gvidonis*, qui circa Annum 1300. scripsit de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum, ex quo locus apud Baluzium Tomo 6. Miscellan. pag. 444. 445. Et novissime Edmundus Martene & Ursinus Durand, viri clarissimi in lucem produxerunt hujus Gvidonis historiam fundationum Conventuum Ordinis Prædicatorum Tolosanæ & Provinciæ, Provinciarum Tom. 6. monumentorum pag. 537. & Tractatum de Magistris Ordinis Prædicatorum & Provincialibus Provinciæ & Tolosanæ provinciarum pag. 398. Hæc addenda illis, quæ de Gvidone hoc dixi supra Tom. 1. p. 220. seq.

Petrus Gvido patrui sui Bernhardi exemplum imitatus in Vitis illustrium Ordinis Virorum.

Dominici de Herre fasti Dominicani. Antvv. 1675. 8.

Johannis Heyn Epilogus Chronologicus de conventibus & fundationibus Ordinis Prædicator. in regno Hiberniæ. Lovan. 1706. 4.

Philippi de Horto novo Catalogus illustrium Virorum Ord. Præd.

Humberti de Romanis, infra, *Umbertus*.

Camilli Jasinsky Constitutionum Ordinis Prædicatorum & Ordinationum Summarium ab Anno 1220. ad 1629. Cracov. 1638. 4.

Nicolai Andreæ de Incontris necrologium Cœnobii S. Dominici Senensis.

Bernhardi de Jonghe desolata Batavia Dominicana, Gandavi 1718. 8. Ejusd. Belgium Dominicanum, (*a*) Bruxellis 1719. 4.

Vincentii Justiniani Chronicon Ordinis Præd. MS.

Petronii Kamiensky antiquitas Ord. Præd. in magno Ducatu Lithuaniæ. Vilnæ 1642. 4.

Jo. Baptistæ Lancii elenchus scriptorum Dominicanorum.

Antonini Lembo Chronica Conventus S. Dominici Sorianensis, cum auctario Dominici de Seminaria. Messanæ 1687. fol. Italice.

Hyacinthi Libelli Catalogus scriptorum Ord. Præd. MS.

Desiderii Lignaminei de Viris ex pietate illustribus in familia S. Dominici.

Emanuelis de Lima hagiologium Dominicanum, Lusitanice. Ulyssipone 1703. 1710. & 1712. fol. quatuor Voluminibus.

Joannes Lopezius, supra, Ferdinandus de *Castillo*.

Joannis Mahuet Prædicatorium Avenionense, seu historia Conventus Ordinis Prædicatorum Avenionensis. Aven. 1678. 8.

Petri Malphei Athenæum Dominicanum MS.

Antonii Malleti Historia Virorum illustrium Conventus Ordinis Prædicator. S. Jacobi Parisiensis, Gallice. Parisiis 1634. 8. duobus Voll.

Joannis de Malliaco Chronicon Ordinis Prædicatorum.

Tho-

(*a*) Acta Eruditorum Tomo septimo Supplementi pag. 459.

Thomæ Malvendæ Annales Ordinis Prædicatorum. Neapoli 1627. fol. 1630. edente Dominico Gravina.

Joannis a S. Maria vitæ Sanctorum Ordinis Dominicani. Parif. 1635. 4. Gallice 2. Voll. & 1647. 4.

Dominici Marii Marchefii facrum diarium Dominicanum, Italice. Neapoli 1668. 1679. fol. fex Voll.

Joannis de Marietta, Victorienfis, Catalogus Epifcoporum & triumphus Virorum illuftrium Ordinis Dominicani. Hifpanice.

Antonii Mazenod Chronicon Conventus Tullenfis Ordinis Prædicatorum. MS.

Ludovici Mefplede notitia antiqui ftatus Ord. Prædicator. ex primis ejus Conftitutionibus. Parif. 1643. 8.

Godfridi a Mierlo Calendarium perpetuum, fecundum inftitutum Ord. Præd. XXXVI. tabulis conftans, & poft primam Didaci Ximenis Ariæ editionem emendatum. Antvverp. 1566. 12. Vide infra in Jos de *Urdunna*.

Hyacinthi Montalti, Panormitani, iftoria della Religione di S. Domenico nella Provincia Sicilia. MS.

Vincentii Montalvan Vitæ Sanctorum Ordinis Præd. Italice.

Bartholomæus Mortavius, fupra, in Leandro *Alberto*.

Nicolaus Brixianus, fupra, in Leandro *Alberto*.

Dionyfii de Occillis, Neapolitani, Cronica della Provincia Offervante del regno di Napoli dell' Ordine de' Predicatori. Hoc opus MStum legiffe fe teftatur Nicolaus Toppi in Bibliotheca Neapolitana pag. 71. refertque poft auctoris obitum fuiffe *Theodorum a Valle*, Pipernenfem, qui illud pro fuo edidit infcripfitque: breve Compendio degli più illuftri Padri della Provincia del regno di Napoli. Neapoli 1651. 4.

Joannis de Palentia Martyrologium Dominicanum, cum ejufdem Ordinis Conftitutionibus. Salmanticæ 1579. Venetiis 1582. 4.

Hyacinthi de Parra Catalogus auctorum Dominicanor. MS.

Benedicti Pauli, Florentini, breve MStum Chronicon Ordinis Prædicatorum, fed Echardo judice accuratum, memorat Julius Niger pag. 95. hiftoriæ fcriptorum Florentinorum.

Dominici Peccioli, Pifani, Chronicon monafterii S. Dominici Pifani.

Gvilelmus Pelhiffo de rebus Ordinis Prædicatorum ab Anno 1214. ad 1246. & de Conventus Tolofani exordiis.

Vincentii Perfii Cœlum virgineum Ordinis Prædicatorum fignis XII. hieroglyphicis per XII. fanctos ftellatum. Neapoli 1658. fol.

Laurentius Pignon, qui A. 1446. vixit, in Chronico & Catalogis variis, de quibus Quetif Tom, 1. p. 805.

Joannes Michael Pius, Bononienfis, *Domenico in Italia*, five de Viris illuftribus Ordinis Prædicatorum in Italia, & notitia Conventuum & Monafteriorum in Europa Indiifque. Bononiæ 1607. Ticini 1613. & Bononiæ 1615. fol. 3. Voll. & Bononiæ To. 1. fol. 1620. cum addit. Italice.

Jacobus Qvetif. fupra, Jacobus *Echardus*.

Purpuræ Dominicanæ fcriptor.

Georgius Ravennatius, Mediolanenfis, de Viris illuftribus Ordinis prædicator. Provinciæ Romanæ, quo ufus Leander *Albertus*, de quo fupra.

Seraphini de Razzis iftoria degl' uomini illuftri dell' Ordine Domenicano della Provincia Romana. Lucæ 1596. in 8.

Bolandus Scotus de dilatatione Ordinis S. Dominici.

Didaci a Rofario Chronicon Dominicanum, & Vitæ Sanctorum. Lufitanice.

Nicolai Rofelli, qui A. 1362. obiit, Commentarii MSti de rebus Ordinis Prædicatorum.

Andreæ Rovettæ de Brixia (*a*) Bibliotheca Chronologica illuftrium Virorum Provinciæ Lombardiæ Ord. Prædicator. Bononiæ 1691. fol.

 P. Ru-

(*a*) Acta Eruditorum A. 1691. pag. 331.

P. Ruvierius eodem, quo tempore Bibl. Dominicanam Jacobo Echardo cœpimus debere, ipse Annales accuratiores ejusdem Ordinis condere instituit, ad quos ornandos ac perficiendos Magister Dominicanorum Generalis Antonius Cloche An. 1714. promulgavit Epistolam encyclicam ad Ordinis sui Provinciales, Vicarios Generales Congregationum, & Conventuum Priores, quæ inserta etiam legitur Diaro Eruditorum Italiæ T. XIX. pag. 430.

Stephani de Salanhaco, Aquitani, qui A. 1290. obiit, scripta varia, de quibus videndus Quetif Tomo 1. p. 415. seq.

Josephus de Sarabia y Lezana Annales de la sagrada Religion de S. Domingo. Madrit. 1709. fol. 2. Voll. desinunt in A. 1291.

Thomæ Schifladi, Siculi, circa Annum 1460. de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum, MS. Vide Mongitorem Tomo 2. Bibliothecæ Siculæ pag. 262.

Vincentii Seiglier Florus Dominicanus, MS.

Dominici de Seminaria, vide, Antoninus *Lembo*.

Antonii Senensis, Lusitani, Chronicon & Bibliotheca Ordinis Prædicatorum, Parisiis 1585. & Index Scriptorum Asceticorum ex illo Ordine. ibidem. Usus Antonius vitis Patrum Dominicanorum, quas *Umberto* alii, alii *Gerhardo Fracheto*, sive *Frasqueto* tribuunt, sub cujus nomine prodiit Duaci 1619.

Seraphini Sicci vitæ sanctorum & sanctarum Ordinis Prædicatorum, & Historia illustrium Dominicanorum. Italice.

Balthasar Sorius, Valentinus, de Viris illustribus Dominicanis Provinciæ Aragoniæ.

Ludovicus de Sousa, supra, *Ludovicus de Cacegas*.

Friderici Steil Vitæ Sanctorum Ordinis Prædicatorum, Coloniæ 1676. Germanicæ. 4. Ejusdem Ephemerides Dominicano-sacræ. Dilingæ 1692. 4. 2. Voll.

Stephani de Exonia, qui circa Annum 1370. floruit, auctor Annalium Dominicanorum Hiberniæ usque ad Annum 1374.

Jacobi de Susato Chronica brevis ab origine Ordinis ad Annum 1445. itemque privilegia.

Ambrosii Tægii, Mediolanensis, monumenta Ordinis Prædicatorum, sive Chronica Dominicana MSta Tomis VI. vide Echardum T. 2. p. 35.

Anonymi *Teutonis* mare magnum privilegiorum Ord. Præd. Vide Echardum T. 1. p. 897.

Cherubini Torni elenchus scriptorum Ordinis Prædicatorum Provinciæ Venetæ. MS.

Theodorus a Valle, vide supra, *Dionysius de Occillis*.

Ludovici Valleoleti tabula quorundam Doctorum Ord. Præd.

Roberti Ubaldini de Galliano Chronicon MStum Conventus S. Marci de Florentia usque ad Annum 1435.

Caroli a S. Vincentio Chronologia Missionum Ordinis Prædicatorum ab Anno Christi 1417. ad 1562.

Umbertus Heduus de Romanis, Burgundus, qui A. 1277. obiit, scriptor libri de Vitis primorum Patrum Ordinis Dominicani. Vide supra in Antonio *Senensi*. Opusculum de eruditione Religiosorum. Lovan. 1576. forma minore. Ejusdem Ecclesiasticum officium Ordinis Prædicatorum libris XIV. Expositio in Constitutiones: Liber de instructione Officialium: Chronicon ab Anno 1203. ad 1254. Vide Qvetisum Tomo 1. pag. 143. seq.

Joannis de Urdunna Calendarium perpetuum juxta ritum Ordinis Prædicator. Venetiis 1584. 8. vide supra, *Godfr. a Mierlo*.

Ludovici de Urrera historia della sacrada Orden de Predicadores en los remotos Reynos de Europa. Valentiæ 1611. 4.

Stephani Usufmaris Privilegia Ordini con-

concessa & Catalogus Virorum illustrium. Romæ 1555. 4.

Philippi Wolphii Viretum Dominicanum de vitis Virorum illustrium Ord. Præd. citatur a Baleo.

Didacus Ximenes, supra, Godfr. a *Mierlo*.

Conradi Zittardi Chronicon Ord. Præd. Dillingæ 1596. 4. Germanice.

* In tanta rerum ordinis Dominicani scriptorum copia illustrem locum meretur, atque tuetur opus eximium inscriptum *Bullarium ordinis Fratrum* Prædicatorum sub auspiciis D. Benedicti XIII. Pont. Maximi vulgatum opera Reverendi P. F. Thomæ de Poll Generalis ordinis ejusdem Magistri; collectum, atque illustratum notis a P. F. Antonio Bremond ejusdem ordinis nunc meritissimo atque doctissimo supremo Magistro. Tomus I. Bullas continet ab anno 1215. usque ad 1280. prodiitque Romæ an. 1729. in fol. Proxime successit Tomus II. ab anno 1281. usque ad 1430. Romæ 1730. Tom. III. ab anno 1430. usque ad 1484. Romæ 1731. Tom. IV. ab anno 1484. ad 1549. Romæ 1732. Tom. V. ab an. 1550. ad 1621. Romæ 1733. Tom. VI. ab anno 1621. ad 1735. Romæ 1735. Tom. VII. supplementa continet usque ad 1739. Romæ 1739. Tom. VIII. supplementa duo exhibet, additque varios indices Romæ 1740.

Alii Dominici.

Dominicus Abbas Ordinis Benedictini, multorum & ipse conditor Monasteriorum, defunctus An. 1031. de quo Leo Ostiensis III. 33.

Dominicus de Barta, Ordinis Minorum, Provinciæ Aquitaniæ Minister Generalis, A. 1343. defunctus in Monte Pessulano. Scripsit Postillam *in Apocalypsin*. Vide Waddingum p. 103.

Dominicus Bolanus, Venetus, clarus An. 1484. qui ad Nicolaum Marcellum, Ducem Venetorum, scripsit *de Immaculata Conceptione S. Mariæ*. Vide Trithemium cap. 883. * Opusculum de conceptione S. Mariæ a Trithemio indicatum prodiit in 4. sub hoc titulo: *Tractatus Dominici Bolani artium & philosophiæ doctoris filii magnifici Dominici Candiani de conceptione B. M. Virginis.* Nullus tamen adest locus, & tempus editionis, quamquam est vetustissima.

Dominicus Bonaventura Fessis de Fabriano, Picenus, Ordinis Minorum, quem idem Waddingus circa Annum Christi 1340. floruisse & patrui sui *Francisci Fabrianensis* A. 1322. defuncti *vitam* & *Chronica brevia Ordinis Minorum* scripsisse testatur. Vita illa in Actis Sanctor. Tom. 3. April. p. 984.

Institutorem vel instauratorem *Rosarii Dominicum*, vir doctus Andreas Rivetus (*a*) recte eundem facit cum auctore Ordinis Prædicatorum, qui ab illo Dominicani appellantur; sed male eum vocat *Calaguritanum*. Nam Calagurin longe diversam esse constat a S. Dominici patria, qui non Calaguritanus fuit, sed Calarogitanus, a Calaroga, sive Calaruega oppido diœcesis Uxomensis in Castella veteri, cum Calaguris sit Calahorra in Hispania Tarraconensi. De rosario ejusque auctoribus dixi in indiculo Mariano.

Dominicus de Caldariis, apud Colomesium ad Gyraldum pag. 97. vitiose pro *Domitio Calderino*, de quo supra Tom. I. pag. 321.

Dominicus Capranica, sive *Capranicensis*, Major Pœnitentiarius & ex Episcopo Firmiano Cardinalis, defunctus An. 1456. inter scriptores a Cangio refertur, quanquam scripta ejus, perinde ut *Angeli Capranicæ* Cardinalis, qui Anno 1478. obiit, nulla reperio. Provectioris jam ætatis virum Dominicum hunc morali Theologiæ singularem operam navasse & Biblioth. instructam reliquisse refert Ciacconius in vitis Cardinalium Tom. 2. pag. 1115.

* Quod Fabricio non obvenit videre scilicet, & legere scriptum ali-

(*a*) Apologia pro Maria lib. 2. cap. 12. Tom. III. Operum pag. 713.

quod Dominici Capranicæ; mihi obtigit excurrenti codicem MS. Vindobonensem in quo scripta plurima continentur, de rebus Concilii Basiliensis. Ibi enim hæc inter cætera legi pag. 29. *Cardinalis Episcopus Firmanus recurrit ad Concilium contra Eugenium IV. a quo plura contra jus & fas se passum queritur, & quod exclusum se ab electione Papæ contra omnem justitiam cum esset a Martino Papa Cardinalis electus quamvis non publicatus; sed nihilominus Martinus per suam Bullam ibi recitatam locum suum reservarat in casu obitus Pontificis*. Incipit scriptum istud: *retulit quidam a felicis recordationis &c.* Hoc Capranicæ scriptum refutasse credo Jordanum Bricium J. C. in suo illo *tractatu pro Eugenio adversus Cardinalem Capranica scripto jussu Petri Card. Fuxensis an.* 1433. quem legas apud Baluzium Miscell. tom. 2. pag. 303. Alios etiam libros ab eo vulgatos tradit Baptista Poggius in ejus vita a Baluzio ibidem pag. 297. vulgata his verbis: *scripsit ille nonnulla erudite magis, quam eleganter, quæ in vulgus emanarunt ad religionem nostram spectantia*. Denique Bibliothecæ Ambrosianæ codex MS. fert *Dominici Firmani de arte bene moriendi*, teste Montfaucon Bibl. MSS. tom. I. pag. 513. Quod opus ab authore absolutum anno 1452. discimus ex cod. 179. Bibliothecæ regiæ Parisiensis. Ibid. tom. 2. pag. 905.

Aliud etiam Scriptoris hujus opusculum servatur in MS. Codice Bononiensi Bibliothecæ Canonicorum Regul. S. Salvatoris, ut me per literas monuit vir doctissimus, editisque operibus Clarissimus RR. P. Abbas Joannes Chrysostomus Trombellus, cujus viri optimi, & amplissimi me observantissimum profiteor. Est illud: *Manipulus Episcopalis;* continetque optimas morum, & disciplinæ leges animarum Pastoribus, cæterisque præscriptas, ut vitam ad christianam sanctimoniam componant. Dirigitur F. Joanni Baptistæ de Firmo Ord. Prædicatorum Episcopo Hieropolitano, & suffraganeo suo Gabrieli de Camerino Vicario Firmano. In Præfatione vero scribit antehac *Constitutiones quasdam* se in ea Provincia (Firmana) legatum edidisse.

Dominicus Carthusianus circa Annum 1460. natione Prutenus, auctor Hymni: *Homo Dei Creatura &c.* & librorum: *Sonus epulantis*, *Corona Mariæ*, *Revelationum*, sive *libri experientiæ*. Vide Possevinum.

* *Dominicus a Corelia* pago Casentinatis agri in adjacenti Florentina regione siti ordinis Prædicatorum natus anno 1403. denatus an. 1483. subita apoplexia correptus. Scripsit opus metricum inscriptum *Theotocon* seu *de vita, & obitu B. Mariæ Virginis* libros IV. quorum duo tantummodo posteriores nempe III. & IV. edidit Cl. Lamius Delic. Erud. tom. XI. pag. 49.

Dominicus de Dominicis, Venetus, & Episcopus Torcellanus primum, deinde Brixiensis, defunctus Brixiæ A. 1478. cujus *Orationes*, quas vocat elegantes, & *Sermones* laudat Trithemius cap. 858. Ex ejus libello ad Pium II. *de Reformatione Curiæ Romanæ* loca quædam affert Joannes Wolfius Tomo 2. lect. memorabil. pag. 891. Tractatus *de sanguine Christi*, & *de filiatione Johannis Evangelistæ ad B. Virginem*, prodiere Venetiis 1557. & 1563. 8. Alia ejus sunt, nescio an edita: *De Cardinalium electione & legitima creatione* ad Calixtum III. *De potestate Papæ & Cardinalium*. *De Concilio & ipsius potestate ac Pontificis*. *Expositio Psalmi centesimi*: Misericordiam & judicium cantabo, *ad propositum regiminis* Papæ vel Principis cujusque. *An Divus Hieronymus fuerit Cardinalis*. *Utrum caput*, Constantinus, dist. 96. *verum sit*, *de baptismo Constantini*. *Summa secundum quam Archiepiscoporum & Episcoporum notarii debeant officium exercere*. Vide Oudinum Tomo tertio pag. 2569. * Inter MSS. codd. Taurinenses latinos occurrit liber de *Episcopali dignitate* ab eodem authore scriptus. Est insuper oratio habita in fu-

funere D. *Papæ Pii II. ejusdem*. Insuper est alius tractatus *An Papa ligetur vinculis sui juramenti, & decretis*. Incipit: *Quia nonnulli*. Ex quo exordio intelligimus non alium designari librum a Ludovico Jacobo in Bibliotheca Pontificia sub titulo de creatione Gardinalium, cujus idem est initium.

Dominicus de Flandria, Ordinis Prædicatorum, cujus *Quæstiones Metaphysicales*, in XII. libros Metaphys. Aristotelis, Venetiis 1496. 1499. Coloniæ 1621. Venetiis 1637. fol. *Quæstiones* in libros III. *de anima*, Venetiis 1503. 1518. fol. & *in libros posteriorum Analyticorum* memorantur in appendice ad Trithemium cap. 32. Sed quod ibi legas obiisse *Alexandro octavo* Pontifice, error est, & legendum *Alexandro sexto*, ut recte Latinus Latinins & Jacobus Quetif Tomo I. pag. 894. qui An. 1500. Bononiæ defunctum testatur refertque quæstiones in libros posteriorum Analyticorum prodiisse cum quæstionibus ejus *in elenchos*, sive in *opusculum S. Thomæ, de fallaciis*. Venetiis 1496. & 1565. *Quæstiones quodlibetales*, Venetiis 1500. tum ineditas *summulas in Petrum Hispanum*, & Commentaria *in libros Physicorum* Aristotelis, *de Cœlo & Mundo*, *de generatione & corruptione*, & *in parva naturalia*. Addit Quetifus etiam *Commentaria in librum de causis*, *Proculi* nescio cujus, & tractatum brevem *de ordine Divinarum Personarum*.

Andreas Dominicus Floccus, infra, *Floccus*.

Dominicus Foroliviensis, Ordinis Minorum, Inquisitor hæreticæ pravitatis, scripsit *de Officio Inquisitorum*, ita enim legendum e Waddingo pag. 104. non ut est apud Cangium, *de Officio Imperatoris*.

Dominicus de Sancto Geminiano, auditor Antonii de Butrio, clarus post sæculi decimi quinti initia JCtus, cujus Commentarios *in sextum Decretalium* laudat Gazalupus in historia interpretum & glossatorum pag. 508. Iidem MS. in Biblioth. Patavina teste Tomasino p. 4. b. Ejus *declarationes varias* Trithemius cap. 759. Vide Joannem Vincentium Coppium in viris insignibus Sangeminianensibus, Florent. 1695. 4. Præter ejus commentarios in VI. Decretalium, cujus operis MSS. codices duos servat etiam Felini Bibliotheca, sicut & volumina duo ejusdem operis impressa, quorum unum nullam præfert adscriptionem loci, & temporis, solamque habet impressoris inscriptionem, cum ibi legatur hoc solitarium nomen *Sixtus Reussingen.* Alter vero impressorum Magistrum Adam Rot. Clericum Metensem annumque 1471. tantummodo habet; præter, inquam, codices hosce est alius codex MS. notatus n. 217. exhibens: *Dominici de S. Geminiano super distinctionibus decreti commentum*. In ipso operis vestibulo hæc sua manu scripsit Felinus Sandeus, *reperitur aliud opus ejusdem Dominici ante istud editum, in quo plenius loquitur & magistralius; videlicet adaptando Canones ad intentionem Gratiani, ponendo casum, & insistendo in aliis habentibus legem. Sed opus hoc secundo loco doctius compositum plurimas novas, & utiles ponderationes habet resecatis inutilibus*. In cod. 277. MS. legitur ejusdem authoris commentarius *super primo Decretalium ad Antonium de Butrio præceptorem suum*.

Dominici Gradensis & *Aquilejensis* in ditione Veneta Patriarchæ sæculo medio XI. *Epistola ad Petrum Antiochenum*, Patriarcham, sed Græce cum Latina versione edita a Cotelerio T. 2. monument. Ecclesiæ Græcæ pag. 108. subjuncta Antiocheni responsione pag. 112.

Dominicus de Gravina, cujus Chronicon de rebus in Apulia gestis ab Anno Christi 1333. ad 1350. editum in Thesauro Italiæ laudatissimi Muratorii Tomo XII.

Dominicus Jacobatius, sive *de Jacobatiis*, Romanus, ex Auditore Rotæ & Episcopo Lucerino Cardinalis An. 1517. ad Annum 1528. quo Romæ obiit. De eo Prosper Mandosius Centuria V. scriptorum Romanorum num. XXVI. p. 293.

293. Scripsit ad Clementem VII. opus *de Concilio* excusum Romæ 1538. fol. & apparatus loco ad Concilia Labbei Paris. 1672. & Coleti 1728. fol. & in Tomo nono Bibliothecæ maximæ Pontificiæ Tomo IX. Romæ 1699. fol. Argumenta operis sunt : *De Concilio*, *de loco Concilii*, *ad quem spectet congregare Concilium*, *quando sit congregandum Concilium*, *quales debeant esse intersuturi Concilio*. *An Papa habeat auctoritatem a Conciliis generalibus*, & *an Concilium possit restringere auctoritatem Papæ*. *An Cardinales*, *qui discesserunt a Papa*, *possint aggregare Concilium*. *An Papa possit accusari de hæresi*. *Ex quibus causis & quomodo possit Papa deponi*. *De appellatione a Papa ad Concilium*. * Consilium *de computatione dotis in legitimum* extat in codice MS. Felini 398.

Joannes Dominici, Florentinus, Ordinis Prædicatorum, Archiepiscopus Ragusinus & Cardinalis, defunctus A. 1419. Budæ Junii X. ad quem diem consulenda Acta Sanctorum, ubi vita ejus composita a Johanne Caroli, Florentino. Scripsit *Luculam noctis* contra Collutii Salutati (*a*) librum de fortuna & fato : juris jurandi fide testatus se in nulla scientia Doctorem habuisse. Lectiones in *Ecclesiasten*, & *Ecclesiasticum*. *In Evangelium Matthæi* usque ad caput XIX. *in Epistolam ad Romanos*, & *ad Corinthios*. *Itinerarium devotionis in Psalmos & Cantica Canticorum*. *Super Magnificat*. *Quadragesimalia* duo, quorum altero versiculi Psalmorum IX. primorum : altero regulæ Juris in libro ultimo sexti Decretalium illustrantur, laudata ab Antonino Florentino ejus discipulo : (*b*) Poema *de vita & morte B. Virginis*, *& Ecclesiis apud Florentinos ei dedicatis*, (*c*) libris IV. *Sermones* varios & *Epistolas*. Tractatum *de Conceptione*. Librum *de Possessionibus*. *Orationem* in funere *Ludovici Boniti* Cardinalis. Vitam B. *Marcolini* Foroliviensis : & Italice *Regulam vivendi*, MS. apud Magliabechium, & de *Amore Charitatis* in 1. Cor. XIII. Venet. 1554. 1586. & Florent. 1595.

Dominicus Mancinus, infra, *Mancinus*.

Dominicus Nardi, Ordinis Prædicator. scriptor *Sermonum*, tribus Voll. defunctus A. 1385.

Dominicus Pantaleo, sive de *Pantaleonibus*, Florentinus, Ordinis Prædicator. qui A. 1376. rebus humanis valedixit, ut Waddingum secutus recte Cangius & in Bibliotheca Mariana Hippolytus Maraccius : non A. 1262. ut cum Antonio Senensi Possevinus aliique : neque 1476. ut Julius Niger pag. 153. historiæ scriptorum Florentinorum. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 675. ex quo sicut etiam ex Altamura pag. 134. constat hunc Dominicum perperam a Waddingo & Cangio accenseri Ordinis Minorum fratribus, quorum sententiæ immaculatam B. Mariæ conceptionem defendentium opposuit dialogum *de peccato originali & gratia B. Virginis*, contra minus bene sentientes & minores in Fide : nec non tractatum *contra protervos de peccato originali B. Virginis doctores*. Scripsit præterea Commentarium *in Salutationem Angelicam*. Ejusd. est *discipulus ad mortales*, sive tractatus super *Miserere*, Psalm. 51. *Super casu de Monte* (*d*) contra *Franciscum de Empoli*, (*e*) Ordinis Minorum. *De forma consecrationis sanguinis Christi*, ad petitionem *Jacobi*, Episcopi Florentini. *De Substantia Orbis*, adversus *Averroem*.

Dominicus Pratensis de Vita *B. Davanzati* Confessoris prodiit in Actis Sanctorum Tomo secundo Julii 7. p. 527.

Dominicus Sinarra e Fabriano, sive Fabrianensis e Piceno (idem qui Cangio *Sinazza*, Rovettæ *Senarius*, vel *Smarra*) Ordinis Prædicatorum circa An-

(*a*) Vide supra, *Collutio*, Tom. 1. pag. 399.

(*b*) Summæ hist. tit. 23. cap. XI. §. 3.

(*c*) Julius Niger de scriptoribus Florentinis p. 280. Vide etiam Oudinum Tomo 3. pag 2221. & G. Josephi Eggs Purpuram doctam Tomo 1. pag. 510.

(*d*) Apud Waddingum : *Tractatum de Monte communi*. Niger : *Tractatus plures de morte communi*.

(*e*) Apud Nigrum pag. 154. *de Emporio*.

Annum 1314. cujus nihil refertur præter Sermones de tempore & de Sanctis. Vide Quetifum Tomo 1. pag. 527.

Dominicus Sotus, sive *a Soto*, natus Segobiæ in Hispania A. 1494. Ordinis Prædicatorum, Theologus Salmanticensis, Carolo V. Imp. a sacris Confessionibus, Concilio Tridentino interfuit An. 1545. obiitque Salmanticæ An. 1560. de quo Nicolaus Antonius Tomo 1. Bibliothecæ Hispanæ pag. 255. seq. & Jacobus Echardus Tomo 2. de scriptis Dominicanorum pag. 171. seq. Scriptorum Catalogus apud utrumque videri potest, & apud ipsum Sotum in recognitione operum suorum, ad calcem commentarii in quartum Sententiarum. Præcipua sunt Commentarii *in Epistolam ad Romanos*, Antvverpiæ 1550. & ex meliore editione Salmanticensi 1551. fol. Annotationes ad *Joannem Ferum* in *Evangelium Johannis*, Salmanticæ 1554. 4. quibus Michael Medina, Bellarcensis Franciscanus Apologiam pro Joanne Fero (in Indice Romano prohibitam) opposuit Compluti 1558. & Moguntiæ 1572. 8. *De Justitia & Jure* libri X. post editionem Salmanticensem 1556. fol. sæpius recusi. *De natura & gratia* libri tres itidem sæpius subjecti prælo post primam editionem, Venetam 1547. 4. atque aucti *Apologia adversus Ambrosium Catharinum*, Episcopum Minoriensem, certitudinis Gratiæ assertorem. *De cavendo juramentorum abusu*, & *de ratione tegendi & detegendi secretum* libri III. Salmanticæ 1552. Deliberatio in causa pauperum, seu *de non inhibendo publico mendicabulo*. ibidem 1545. & Venetiis 1617. Commentarii *in quartum Sententiarum*, duobus Voluminibus, Salmanticæ 1560. fol. ac sæpius alibi. In *Aristotelis* Dialecticam, Physicamque &c.

Joannes Dominicus Spazzarinus, infra, *Spazzarinus*.

Dominicus Sylvester, Florentinus, circa Annum 1380. vixit, cujus Volumen metrice conscriptum *de Insulis & earum proprietatibus* evolvisse se testatur Joannes Boccatius, MS. in Bibliotheca Sancti Spiritus Florentiæ Ordinis Augustini, una cum *Bucolico* ejus opere, sive *eclogis decem*, & *Epistolis* compluribus vincta & soluta oratione.

Dominicus Tolosanus, agnomine *Grenier*, vel *Grinia*, Ordinis Prædicatorum, Papæ Joannis XXII. sacri palatii Magister, & Episcopus Appamiensis circa Annum 1330. scripsit *Lecturam*, sive Commentaria juxta litteralem & Mysticum sensum *super tota Biblia*, sex Voluminib. præmissa Epistolari præfatione ad Joannem XXII. cujus pars exstat apud Quetifum Tomo 1. pag. 613. Idem memorat quoque ejus *Rituale Appamiensis Ecclesiæ*, sed in quo non tam rubricæ, seu ritus ejus Ecclesiæ, quam varii casus ex Juris Canonici regulis enodantur.

Domitianus Ancyrensis Civitatis Episcopus, ex cujus libello ad Papam Vigilium favente Origenianis nonnulla affert Facundus lib. I. cap. 2. & lib. IV. c. 4. sed Græce, ut videtur, scripserat, non Latine, itaque hoc erat loco rectius a me prætereundus.

Domitius Calderinus, de quo supra, *Calderinus* Tom. 1. & ad Trithemii cap. 838. Eum triginta vix annos (*a*) natum cum obiret An. 1477. duplici ornavit epitaphio Politianus, quæ in ejus epigrammatibus pag. 316. & 319. leguntur. Horum prius ita se habet:

Hunc Domiti siccis tumulum qui transit ocellis,
Vel Phœbo ignarus, vel male gratus homo est.
Intulit hic Vatum cæcis pia lumina chartis,
Obstrusum ad Musas hic patefecit iter.
Hunc Verona tulit docti patria illa Catulli,
Huic letum atque urnam Roma dedit juveni.

Domnizo, aliis *Donizo*, vel *Donnizo*, Presbyter & Monachus Canusinus Ordi-

(*a*) Barthius Tom. 1. in Statium pag. 483.

dinis S. Benedicti, ſcripſit *libris duobus* carmine hexametro & magnam partem leonino *Vitam Mathildis* Comitiſſæ, celeberrimæ Principis Italiæ, quæ Anno Chriſti 1115. obiit. Edita eſt primum a Sebaſtiano Tegnagelio in veterum monumentorum ſylloge, Ingolſtadii 1612. 4. Deinde emendatior ex Codice Romano in G. G. Leibnitii ſcriptoribus Brunſvicenſibus Tom. 1. pag. 629. Denique ex Codicibus Padolironenſi & Regienſi caſtigatior, & verſibus multis locupletior, cum laudati Leibnitii & clariſſimi Muratorii notis in Tomo quinto Theſauri Mediolanenſis ſcriptorum Italiæ pag. 335. Pleriſque eorum quæ ſcribit Domnizo, ipſum interfuiſſe, & Papæ partibus contra Imperatorem Henricum IV. impenſius favere jam notatum Voſſio pag. 773. Nemo autem adhuc protulit, quod memorat Sandius ſcriptum Domnizonis ſoluta oratione, in quo de *Theobaldi*, Epiſcopi Aretini, caſtitate aliiſque virtutibus, & nonnulla eadem, quæ in vita Mathildis metro condita leguntur. * Domnizonis hiſtoriam ſoluta oratione conſcriptam ex Lucenſi Franciſci Mariæ Florentini Codice prior evulgavit Leibnitius, tum ex illo Muratorius Rer. Ital. Tomi V. pag. 389. ibi vero occurrunt ea omnia de virtutibus, & caſtimonia Theobaldi Epiſcopi Aretini, quæ Sandius hic apud Fabricium adnotavit. Hæc eſt igitur hiſtoria Domnizonis ſoluta oratione conſcripta non quidem ipſo Domnizone, ſed alio quopiam authore. Quare non eſt, cur Fabricius dicat a nemine memorari opus illud Domnizonis ſoluta oratione; non enim commemoratum eſt, ut a Domnizone confectum; ſed ex Domnizone petitum perquam notiſſimum eſt.

Donatus Acciajolus, ſupra, *Acciajolus* Tom. 1. pag. 4.

Ælius Donatus, Præceptor S. Hieronymi, Grammaticus, de quo in Bibliotheca Latina IV. 7.

Donatus e S. Agatha, Provincia Æmiliæ, Ordinis Minorum, hæreticæ pravitatis Inquiſitor, cujus *tractatum adverſus hæreticos* Waddingus pag. 104. memorat, cujus initium: *Spiritus Sancti Gratia*.

Donatiſtæ, ſive, quod malebat Creſconius Grammaticus, *Donatiani*, nomen ſchiſmatis famoſiſſimum in Africa ſæculo quarto appellatum a *Donato*. Verum in Donatiſtarum hiſtoria ne alios jam memorem, tres inprimis Donati celebres reperiuntur. Primus auctor ſchiſmatis *Donatus* Epiſcopus de *Caſis nigris* in Numidia An. Chriſti 313. alter præpollens eloquentia atque auctoritate, & libenter pro capite turbulentorum ſe venditans, *Donatus* A. 328. Epiſcopus Carthaginienſis: Tertius *Donatus Bagajenſis*, *Bagai*, ſive *Vagadæ*, in Numidia Epiſcopus An. 348. fax & tuba furoris *Circumcellionum*. Ex his ſolius *Donati* Carthaginenſis ſcripta memorari video, contra cujus *Epiſtolam* ſcripſiſſe ſe teſtatur Auguſtinus, ſed liber ille Auguſtini, ſicut & alii duo contra partem Donati, interciderunt. Sed interciderunt etiam Donati omnia, quem Hieronymus cap. 93. auctor eſt *multa* ad ſuam hæreſin pertinentia *opuſcula*, & *de Spiritu Sancto librum* ſcripſiſſe Ariano (*a*) dogmati congruentem. Auguſtinus hæreſi 69. *Exſtant ſcripta Donati, ubi apparet eum etiam non Catholicam de Trinitate habuiſſe ſententiam, ſed quamvis ejuſdem ſubſtantiæ, minorem tamen Patre Filium, & minorem Filio putaſſe Spiritum Sanctum. Verum in hunc, quem de Trinitate habuit, errorem, Donatiſtarum multitudo intenta non fuit, nec facile in eis quiſquam, qui hoc illum ſenſiſſe noverit, invenitur.* Auctor Prædeſtinati lib. 1. cap. 69. *Exſtant hodie ſcripta ejus, ubi probatur in Trinitate contra fidem Catholicam ſenſiſſe. Et quamvis unius ſubſtantiæ dicat in Trinitate Deum, Patrem tamen majorem Filio, Filium majorem Spiritu Sancto* con-

(*a*) Confer Sandii nucleum Hiſtor. Eccleſ. pag. 172. Petavium Tom. 2. dogm. Theol. de SS. Trinit. lib. 1. cap. 10. §. 8.

confirmare tentavit. Sed in hunc errorem ideo nullus de populo ejus adtendit, quia alia erat intentio inter partes.

Scriptores de Donatistis. ex Veteribus:

Constantini Magni Epistolæ apud Eusebium X. 5. & 5. & Nicephorum VII. 42. seq.

Philastrius hæresi 83. qui *Parmenianos* etiam dictos testatur a Parmeniano Donati in Episcopatu Carthagin. successore.

Augustinus Tomo IX. Operum & de hæresibus cap. 69.

Auctor Prædestinati cap. 69.

Gesta Collationis (a) *Carthaginensis* A. 411. & aliorum illo tempore in Africa atque alibi habitorum *Conciliorum*.

Optatus, de quo infra suo loco, & monumenta vetera cum Optato a Ludovico Ellies du Pin & Tomo IX. Augustini a Benedictinis edita.

Theodoretus IV. 6. de hæreticis fabulis.

Joannes Damascenus hæresi 99. *Harmenopulus* cap. 17.

Joannes Zonaras & *Theodorus Balsamo* ad can. 61. Carthag.

Matthæus Blastares syntagmate Alphabetico Tom. 2. magni Synodici Beveregiani pag. 14.

E Recentioribus, præter Annalium & Historiæ Ecclesiasticæ, hæresiumque scriptores, & qui Augustinum vel Optatum illustrandum sibi sumsere:

Franciscus Balduinus in delibatione historiæ Africanæ, sive historia Collationis Carthag.

Joannes Conradus Dannhaverus dissertat. ad Collationem Carthaginiensem. Argentor. 1668. 4.

Rèsponse de Sieur *David* aux Remarques de Monsieur Launoy sur la notion du Concile plenier. à Paris 1671. 8.

Svante Gustavi Diez diss. de Circumcellionibus. Lipsiæ 1690. 4.

Joannes Forbesius in instructionibus Historico-Theologicis p. 713. seqq.

Franciscus de Harlay, Archiepiscopus Rothomag. libro 1. & 2. de rebus Ecclesiæ, Parisiis 1645. fol.

Thomæ Ittigii historia Donatistarum, dissertat. secunda heptadis subjectæ ejus appendici dissertationis de hæresiarchis Apostolicæ & Apostolis proximæ ætatis. Lipsiæ 1696. 4.

Joannes Launojus de Conciliis in quibus Donatistæ damnati, partis V. Epistola prima, Tomo ultimo Operum, & in dissertatione de notione plenarii apud Augustinum Concilii (Arelatensis Anno Christi 314.) Parisiis 1644. 1661. 1676. 8. & dissertat. ejus adversus Johannem Nicolaum defensione, ibid. 1667. 8. & in scriptis tribus, Gallice, contra N. Davidem editis, Paris. 1671. 1672. 1675. 8.

Melchior Leydeckerus ad S. Augustini librum de unitate Ecclesiæ, & in diss. de Schismate Donatistarum, & hist. Ecclesiæ Africanæ illustrata.

Thomæ Long history of the Donatists. Lond. 1677. 8.

Joannis Nicolai, Ordinis Prædicatorum, de Concilio plenario contra Donatistas habito dissertationes duæ. Parisiis 1668. 12. 2. Voll. Giornale de' letterati di Roma 1668. pag. 95.

Christiani Nisanii exercitatio de Donatismo, præmissa matæologiæ Labadianæ, quæ Germanice prodiit Mindæ 1673.

Henrici Noris, Cardinalis, Historia Donatistarum postuma, in Tomo quarto ejus Operum, Veronæ 1732. fol.

Emanuel Schelstratenus Antiquitatis illustratæ parte 2. diss. 1. cap. 7. pag. 232. seqq. & dissertationibus de Ecclesia Africana, Rom. 1679. 4.

Joannis Philippi Storrii, Pastoris Heilbrunnensis, *Bericht von Donatisten*, *Franckfurt* 1713. 4. contra Godfridi Arnoldi historiæ hæresium lib. IV.

(a) Baluzius pag. 609. ad Cyprianum: *Utinam Harduinus voluisset sequi editionem meam gestorum, quæ certe, absit verbo invidia, multo melior est quam ille dedit.*

Tillemontius Tomo sexto memoriarum Hist, Eccles. editarum Gallice Parisiis 1704. 4.

Henrici Valesii dissertatio de Schismate Donatistarum subjecta ejus notis in Eusebii Hist. Eccles.

El. Veielii de discrimine ingenti inter causam Donatistarum & Protestantium. Ulmæ 1686. 4. Adde *Antonii Sadeelis* opera pag. 873. seq. *Davidis Ancillon* Melange Critique Tom. 2. pag. 431. seq. &c.

Hermannus Witsius dissertat. ultima Miscellaneorum Tom. 1. p. 742. seqq.

Donatus, Afri eremitæ discipulus, Hispanis auctor monasticæ observantiæ, teste Ildefonso cap. 4. de Scriptoribus Ecclesiasticis. Idem *Servitanorum* in Hispania Abbas, cujus discipulus & successor in eodem Monasterio Abbas *Eutropius*, ut est in Chronico Joannis Biclariensis ad Annum Justini V. & Mauritii Imperatoris II. sive ad Annum Christi 570. & 583. Obiisse A. 575. traditur in Chronico Pseudo-Maximi Cæsaraugustani, (*a*) & *regulam Eremitarum S. Augustini* locupletiorem mitioremque primum in Hispaniam invexisse. Confer Philippum Elssium pag. 175. seq. Encomiastici Augustiniani. *Regulam* Donati *ad Virgines* transmissam ad se ex vetusto Codice a Canonicis regularibus Corporis Christi Colonia, testatur Aubertus Miræus ad Ildefonsum & in elencho regularum pag. 130. affertque ejus inscriptionem, quæ ita se habet: *Sanctis & a me plurimum venerandis Christi Virginibus* Gvadstrudæ *omnique suæ Congregationi, in Cœnobio a famula Dei* Flavia *constructo Donatus*. Hanc ipsam *Regulam* edidit Lucas Holstenius in parte tertia Codicis Regularum pag. 47. ad 71. sed ex fide Jonæ Monachi in vita S. Columbani cap. 13. recte tribuit *S. Donato*, *Vesontiensi* Episcopo, quem Joannes Jacobus Chifletius parte 2. Vesontionis pag. 157. seq. & Sammarthani Galliæ sacræ Tom. 1. pag. 12h. notant Ecclesiæ illi præfuisse Anno Christi 630. ad 660. atque videri etiam auctorem *Commonitorii ad Monachos S. Pauli & Stephani*, quod vulgavit Holstenius parte 2. pag. 44. & cujus perinde, ut regulæ illius sæpius meminit Benedictus Anianensis in Concordia Regularum, sicut notavi Tom. 1. pag. 199. 200.

Donatus Bergomensis Episcopus, infra, *Ludovicus Donatus*.

Donatus Bossus, sive *Bossius*, natus Mediolani A. 1436. & causis in foro agendis magnam vitæ partem intentus, horas subsecivas per tria lustra impendit scribendo *Chronico*, quod impensis suis excudi fecit Mediolani 1492. fol. *Donati Bossii, causidici & civis Mediolanensis, gestorum dictorumque memorabilium & temporum ac conditionum & mutationum humanarum ab Orbis initio usque ad ejus tempora* (usque ad Annum 1492.) *liber* ad illustrissimum Principem Johannem Galeatium, Mediolanensium Ducem sextum. Subjicitur *Historia Episcoporum & Archiepiscoporum Mediolanensium* desinens in Gvidantonio Arcimboldo, qui Archiepiscopus creatus est Anno 1489. Hoc Chronicon cum legisset Matthæus Bossus (de quo supra Tom. 1. pag. 264. sq.) ita Epistola CXXIX. *ad Donatum Bossum, eruditum & accuratum scriptorem temporum: Plurimum salve, vir sine dubitatione erudite & accurate, Donate. Annotationes nostri temporis, eventusque bellorum, quos scribis legi tuos, & ita id avide quidem ac perbelle, ut ego te amo, Donate: & ut est honos gratissimus mihi, quem tu affers Bossio nomini, a quo ego tecum originem duco*. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 117. seq. & Philippi Picinelli Athenæum eruditorum Mediolanensium p. 166.

Donatus Diaconus Ecclesiæ Mediomatricensis, sive *Metensis*, ad Angelramum, Metensem Episcopum, Caroli Magni Archi-Capellanum, circa Annum

(*a*) P. 554. edit. Francisci Bivarii, Madrit. 1651. fol. & ad calcem Bibliothecæ veteris Hispanæ Nicolai Antonii Tom. 2. p. 283.

num Christi 795. scripsit *Vitam S. Trudonis* Confessoris, defuncti A. 698. Edita est a Mabillonio Sæculo 2. Benedictin. p. 1069.

Hieronymus Donatus, Patricius Venetus, obita ad Julium II. legatione de patria præclare meritus, diem obiit Romæ A. 1511. *Monumenta ejus ingenii, digna luce, quod publicis occupationibus absolvi nequiverant, filii suppresserunt, edito* libro (*a*) adversus Græcos *de sacrorum Principatu cum Romano Pontifice contendentes*. *Legitur etiam* libellus Alexandri Aphrodisei de Intellectu, (*b*) *e Græco in Latinum puriter ac apposite traductus*. *Exstant etiam aliquot* Epistolæ, *multa styli gravitate conscriptæ, ex his ea præsertim, qua Gallici fœderis compedes Maximiliano Cæsari exuendas persuadet: altera, qua concussæ ingenti terræ motu Cretæ insulæ, cum ipse præsideret, clades terroresque describit*. Hæc Jovius in elogiis, cui suffragatus Joannes Pierius Valerianus lib. 1. de infelicitate lit. pag. 307. cum Donatum hunc *nullius ignarum doctrinæ, Poetam, Oratorem, Philosophum, Theologum, Mathematicum peregregium celebrasset*, subjungit: *Scripta ejus innumera ad immortalitatem elucubrata, quod eruditis indignissimum est ærumnarum genus, paucissimis admodum exceptis, quæ vivens ediderat, adhuc in tenebris jacent occultata*. De eodem Erasmus in Ciceroniano: *Epistolæ quod pæne solum illius habemus, declarant illum quidvis præstare potuisse, si voluisset huc animum intendere: sed Reipublicæ negotia distraxerunt hominem ab otio litterario*. In Bibliotheca Barberina servatur ejus *Oratio* habita ad Julium Secundum nomine Reipublicæ Venetæ, typis exscripta in 4. Effigiem ejus præter Jovium affert Nicolaus Reusnerus k. e. cum hoc elogio:

Par mihi majestas fuerat sermonis & oris,
Seu Latio, Grajo seu libet ore loqui.

* In bibliotheca collegii mei Lucensis extat oratio illa ab hoc Hieronymo habita coram Julio II. impressa Venetiis an. 1504. in 4. Hanc vero dictam non quidem nomine Venetorum, sed potius Cremonensium, quorum oratorem agebat Donatus, certum est. Extat etiam ejusdem Hieronymi Brixiæ impressa an. 1496. in 4. interpretatio enarrrationis S. Joannis Chrysostomi in illam particulam epistolæ S. Pauli ad Corinth. quæ in cœna Domini legitur.

Ludovicus Donatus, Patricius Venetus & Episcopus ab Anno 1475. ad 1484. *Bergomensis*, cujus *Commentarium in quatuor libros sententiarum* ad Paulum II. Pontificem, & *Orationes* varias memorant Trithemius cap. 859. & Ughellus Tomo 4. pag. 483. Hujus Donati edita Romæ a Zacharia Calliergo & Pio II. dicata opuscula quatuor adversus Græcos: *De Processione Spiritus Sancti*. *De purgatorio*. *De azymo & fermentato, & de potestate Romani Pontificis*, subjuncta disputatione *contra Bohemos de Eucharistia, sub una specie a Laicis & Sacerdotibus cum non sacrificant*. Fuit & *Ludovicus Donatus*, Ordinis Minorum & Cardinalis, capite minutus ab Urbano VI. An. 1385. sed nulla ejus scripta invenio. Vide Nicolaum Comnenum de Gymnasio Patavino Tomo 2. pag. 24. & 157.

Donatus Monachus Hibernus Midensis, Provinciæ Hiberniæ Ordinis Minorum Minister, cujus brevem historiam ejusdem Provinciæ habere se MS. testatus est Waddingus pag. 104. Non dubito hunc esse, qui *Dorotheus Monachus* apud Cangium appellatur.

Donatus Patavinus, de quo Franciscus Petrarcha, qui A. 1374. obiit: *Fuit nuper Poetarum omnium, quos nostra vel Patrum nostrorum vidit ætas, facillime Princeps, nisi Civilis Juris studium amplexus, & novem Musis duodecim tabulas immiscuisset*.

Tiberius Claudius Donatus, Gram-

(*a*) Venet. 1525. (*b*) Sive *liber primus de anima*. Vide Bibl. Græc. IV. 25. Tom. 4. pag. 71.

maticus, Ælio Donato Junior, in usus filii sui *Tiberii Claudii Maximi Donatiani* scripsit jam senex *vitam Virgilii* non indignam lectu, & in illum Poetam *commentarios*: Eidem Donato quoque Codices nonnulli tribuunt *abbreviationem fabularum* Metamorphoseos *Ovidii*. Vide, si placet, quæ de eo notavi in Bibliotheca Latina lib. 1. c. 15. & 12. ubi etiam index scriptorum ab hoc Donato ad Virgilium laudatorum, & de libro ejus, quem tantopere exstare peroptabat Barthius ad Statii XI. 543. Thebaid. Tom. 3. pag. 1386. *quo Urbium, fluviorum, Deorum Dearumque Virgilio usurpatorum nomina cum historica exegesi Æneidos comprehendere voluit*.

Donatus Vesontionensis, vide supra in *Donato Afri* discipulo.

Joannes Donckels, Prior Canicorum Regularium S. Augustini apud Tungrenses, defunctus An. 1453. Ejus Tractatum *de gratitudine*, *sub moralizatione Nicodemi & Josephi ab Arimathia* MS. memorat Oudinus Tomo 3. pag. 2376. ex Valerii Andreæ Bibliotheca Belgica pag. 493.

Jacobus de Dondis, Medicus Patavinus, defunctus An. 1350. auctor *Promptuarii Medici*, sive operis *de aggregatione Medicamentorum ad omnes ægritudines*, (unde illi nomen *Aggregatoris* Patavini. (*a*) Venetiis 1481. & 1576. fol. Etiam *de modo conficiendi salis ex aquis calidis Aponensibus*, & *de fluxu ac refluxu maris*, Venetiis 1572. Vide Jacobum Philippum Tomasinum Tom. 2. Gymnasii Patavini pag. 156.

Johannes de Dondis, Jacobi filius, *Gabrielis* Medici præstantissimi (sed cujus scripta nulla) frater: Petrarchæ sæpius laudatus, Medicus & ipse ac Philosophus, Patavii obiit An. 1380. octennio ante fratrem. Scripsit *Planetarium* de construenda machina motus cœlestes Planetarum imitante. Librum *de balneis Patavinis*, alterum *de causis caliditatis aquarum Aponensium*, & tertium *de earundem natura*. Vide Tomasinum pag. 158. & Joannis Jacobi Mangeti Bibliothecam Medicam Tom. 2. pag. 195. Jacobi & Johannis de Dondis scripta de fontibus calidis agri Patavini exstant in Veneto opere de balneis, 1554. in fol. pag. 90. seqq. * Scripsit præter hæc a nemine quod sciam indicatum hucusque opusculum hoc titulo: *Modus vivendi tempore pestilentiali compositus per R. Magistrum Johannem de Dondis de Orologio illustris D. Ducis Mediolanensis venerabilem medicum ad instantiam, & requisitionem Episcopi Papiensis*. Habetur in MS. codice Riccardiano. Vid. Lamii Cathalogum Bibliothecæ Riccardianæ pag. 167.

Donnizo, supra, *Domnizo*.

Donus I. Episcopus Romanus ab Anno 677. Octobris 4. ad 679. Decembris 26. a Papebrochio creditur auctor esse *Epitaphii* scripti in *Honorium Papam* defunctum A. 638. quod exstat in Gruteri Inscriptionibus p. MCLXV. num. 11. igitur in verso ultimo: *Quod Patris eximii sim* Bonus *ipse memor*, non legere jubet *Bonus*, sed *Donus*. Vide Propylæum ad Acta Sanctorum Maji pag. 97. Leyseri historiam Poetarum medii ævi pag. 187. 195.

Nicolaus Dorbellus, infra, de *Orbellis*.

Dorcatius non notus mihi nisi ex Isidoro Hispalensi, qui de notatione nominis pilæ differens libro XIX. Originum cap. ult. hos ejus versiculos adducit:

Neu tu parce pilos vivaces condere cervi,
Uncia donec erit geminam superaddita libram.

Matthias Doring, supra pag. 43. seq. *Doering*.

Petrus Dorlandus Diestensis, Carthusianus, Prior in Zelemensi S. Johannis Carthusia, apud Diestemium Brabantiæ oppidum in diœcesi Leodicensi defunctus An. 1507. Scripsit *Chronicon Carthusiæ*, seu opus de ægritudinibus a capite usque ad pedes.

(*a*) In Catalogo MStorum Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 260. memoratur *Aggregator Brixiensis*, seu opus de ægritudinibus a capite usque ad pedes.

thusianum, sive *Coronæ de Viris Carthusiani Ordinis illustribus libros VII.* ad Johannem Delphum, Carthusiæ Lovaniensis Priorem. Hos subjunctis notis, sive elucidationibus edidit Theodorus Petræus, Campensis, Carthusiæ Coloniensis alumnus. Coloniæ 1608. 8. *Violam animæ*, dialogis VII. quorum sex priores abbreviati ex Theologia naturali *Raymundi Sebunde*, septimus *de mysteriis Passionis Christi* a Dorlando additus. Toleti 1506. 4. Colon. 1500. 4 (*a*) & deinde Antvverpiæ 1533. 1543. Lugd. 1568. & omisso septimo dialogo Colon. 1700. 12. *De Vita S. Annæ* libros quinque, Antvv. 1617. fol. Dialogum *de vitio proprietatis Monachorum*, Lovanii 1513. 4. *Explicationem mysticam habitus Carthusiensis*, ibid. 1514. 8. Tractatum *de tribus Carthusianorum votis*. Dialogos *de duabus Viis: De perseverantia Novitiorum: De stabilitate Monachorum: De remedio amoris* dialogum practicum & heroicum. *De opere amoris & passione Christi. De vera amicitia. De extremis hominum calamitatibus. De dominatu Vitiorum. De dominatu Virtutum. De vera hominis Sapientia. De vera beatitudine. De laude & claritate veræ Justitiæ. De vera patientia*, ex *Chrysostomo* ad Stagirium Monachum. Dialogos *inter Sapientem & Insulsum*. Inter Diestemium & Servatium *de cognitione sui*. Inter Christum & Franciscum, *super Charitate, procuratrice Salutis nostræ. De unione, de institutione optimi Pastoris. Collationes de Militia spirituali*, & *Sermones III.* de eodem argumento. *De Sacerdotum dignitate. Speculum humanæ Vitæ. Psalterium Virginis Deiparæ. Duas Coronas Rosaceas B. Mariæ*, carmine heroico. *Diadema S. Annæ*, versu elegiaco. *De septem B. Mariæ gladiis. De fraternitate compassionis ejusdem. De S. Ursula* & sodalibus ejus. *De S. Cæcilia*, cur Phœnici comparetur. De sanctis, *Romano* milite & Martyre: De inventione & passione *S. Laurentii* Martyris. *Sermones de S. Laurentio. De S. Vincentio Ferrariensi*, Ordinis Prædicatorum. De variis *S. Antonii* Abbatis tentationibus. De vita & conversatione *B. Catharinæ* Virginis & Martyris, & de passione ejusdem ex Baptista Mantuano, Carmelita. *De Actibus & laudibus S. Joannis* Apostoli & Evangelistæ. *Quomodo sancta Religio sit instituta, corrupta & reformata*. Librum *Epistolarum*. *Sermones* ex sermonibus *Leonis* Papæ *de passione Domini. Sermones de tempore & sanctis. Orationes ad SS. Trinitatem. Disputationem Jesu duodecennis cum Doctoribus in templo. De pane salutifero Vitæ. De laudibus Spiritus Sancti. De laude meditationis.*

Bernardus Dorna, Provincialis, discipulus Azonis, JCtus circa Annum 1250. qui denique post editum scriptum *de libellorum* in Judiciis offerendorum *conceptione* nomen professus est suum inter Monachos Ordinis Minorum. Vide Pancirollum II. 36.

Thomas Dorniberg, Memmingensis Svevus, Decretorum artiumque liberalium Doctor & Consulatus Spirensis Advocatus, composuit indicem in libros septem *Compendii Theologicæ veritatis*, (*b*) quos cum illo præfixo habeo editos sine Auctoris nomine & sine loci nota A. 1473. fol. Atque inde est quod Compendium ipsum, inter præcipuos illa ætate libros Theologicos merito æstimandum, Dornibergio alii tribuerunt, præter rem sine dubio, cum longe antiquiorem auctorem habeat, sive *Albertum Magnum*, in cujus operibus

(*a*) In Dialogorum prima hac editione Dorlandi nomen non invenio: sed tribuuntur ei a Valerio Andrea pag. 736. & a Svvertio pag. 613.

(*b*) Ab hoc diversum plane est *Compendium Theologiæ* libris duobus ad fratrem Reginaldum, quod exstat inter *Thomæ* Aquinatis opuscula Tomo XVII. Operum. Confer Jacobum Quetif Tomo I. de Scriptoribus Dominicanis pag. 332. & 470. seq. Aliud Compendium Theologicum divisum in capita XCVIII. de quo B. Nicolaus Staphorstius noster Tomo III. Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis pag. 237. Aliud Capitibus constans CLXXVI. id. pag. 365. Aliud ex dictis Veterum Patrum, partibus absolutum quinque. id. pag. 420. Aliud denique libris quatuor digestum, de quo idem pag. 371. seq.

bus legitur Tomo XIII. vel *Bonaventuram*, nam & inter ejus Opera in appendice Tomi octavi occurrit: vel *Ægidium de Columna*, Romanum, vel potius *Hugonem* (*a*) Argentinensem, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1270. de quo infra, suo loco. Præterea Dornibergius hic in lucem dedit *Areolam, ex suavissimis salutiferisque floribus gloriosi Confessoris B. Hieronymi*, Romæ 1472. fol. Vixit adhuc An. 1479. quo tempore Moguntiæ præsens interfuit inquisitioni, quo id actum omnibus viribus, ut ad palinodiam (*b*) adigeretur Johannes Wesselus, Groningensis.

Matthias Dornick, supra, *Doering*.

Dorotheus Monœus, supra, *Donatus Monœus*.

Martinus Dorpius, vir candidus & eruditus, Theologus Lovaniensis, quem A. 1525. in flore ætatis defunctum pulchro ornavit epitaphio (*c*) Erasmus, contra quem An. 1515. binas Epistolas impulsore Noxo, sive Joanne Atensi, Theologo Lovaniensi, (*d*) scripserat Dorpius & encomium moriæ ipsi verterat vitio, (*e*) atque ut laudem sive apologiam Sapientiæ reponeret, erat hortatus. Reprehendit etiam, quod Novum Testamentum Erasmus Græce edendum novaque versione donandum in se suscepisset: sed postea edoctus meliora, & a Thoma Moro (*f*) & ab ipso Erasmo (*g*) persuasus, omnia alia sentire se testatus est in Oratione A. 1517. habita ante prælectiones Epistolarum divi Pauli, & Basileæ 1520. in 4. edita, (*h*) in qua pag. 39. *Atqui, inquiet aliquis mihi, tu non meministi, quid olim in Epistola quadam eruditissimo Domino Erasmo Roterodamo scripseris, quam sedulo nisus fueris alteram sententiam defensare? Memini probe, sed ne longos logos legas, neve me vertam huc aut illuc, paucis recanto suffragium, tum sic sentiebam, nunc nihil minus. Nam qui potui aliter quam didiceram? verum simulatque veteres Theologos accuratius denuo percurri, & ea item legi, quæ doctissimi quique hujus tempestatis scripserunt, præcipue longe eruditissimus vir Thomas Morus, perpetuum suæ Britanniæ decus, in Epistola quadam ad me sua, continuo mutavi sententiam, neque dubitem, quin mutaturus sit quisquis non omnino bonarum litterarum rudis proprie hanc rem vestigarit, de qua* libellum *composui, quem Lovanii in schola publica Theologiæ studiosis prælegi: & eram insuper in* disputationibus *quas vocant* Quodlibeticas, *ad eadem responsurus, id quod complures eruditi probe norunt, ac testari queunt, ni veritus fuissem ne quorundam aures novitas offenderet, a me præsertim profecta, homine (ut ipsis visus sum) novo*. Scripsit præterea Dorpius, proœmium & finem *Aululariæ Plautinæ* & prologum in Pyrgopolinicem, sive *Militem* Plauti *gloriosum*: Orationem de *laudibus Aristotelis* adversus Laurentium Vallam, habitam Anno 1510. editamque Lovanii 1514. 4. Aliam *de laudibus omnium disciplinarum & amœnissimi Lovanii Academiæque Lovaniensis*. ibidem. *De assumtione Virginis Deiparæ: Dialogum Veneris & Cupidinis*, Herculem animi ancipitem in suam militiam, invita Virtute propellentium. *Epistolam de Hollandorum moribus*, aliasque Epistolas. Vide Valerium Andream pag. 648. seq. Bibliothecæ Belgicæ. Recognovit etiam Orationem Isocratis ad Nicoclem, translatam a Rodolpho Agri-

(*a*) *Ulricum* Argentinensem alii per errorem nuncupant.

(*b*) Vide G. Christiani Johannis Volumen I. rerum Moguntinarum pag. 104. seq.

(*c*) Exstat apud Swertium pag. 528. Athen. Belg. & in elogiis Belgicis Miræi pag. 39.

(*d*) Hermann. ab Hardt historia litteraria Reformationis pag. 75.

(*e*) Johannes Clericus in Erasmi vita Tomo V. Bibliothecæ selectæ p. 210. Hermannus ab Hardt pag. 20. seq.

(*f*) Vide Richardum Simonem Tomo 2. Historiæ Criticæ Novi Testamenti pag. 80. seq. & Tom. 1. Bibliothecæ selectæ p. 88. seq.

(*g*) Thomas Morus Epistola gravi & digna lectu elegantique ad Dorpium data Brugis A. 1515. pag. 284. seq. Operum.

(*h*) Recusa legitur Antwerpiæ 1531. 4. atque in laudati Hermanni ab Hardt historia litteraria Reformationis pag. 76. 87.

gricola, & cum Catonis distichis edidit, recusam Lipsiæ 1517. 4. Argent. 1520. 8.

Georgius Dottanus, Ostro-Francus, Professor Theologiæ in Academia Lipsiensi, superstes adhuc A. 1514. cujus hæc scripta referuntur in Centuria Maderiana cap. XLIX. Carmen *de quatuor Evangelistis*. Sermo versibus concinnatus *de S. Pauli laudibus*. Poema ad Juventutem *de cursu & brevitate temporis*. Aliud *contra osores poetarum*. *Epitaphia* & *Epigrammata*. *Epistolæ*. Opusculum *de coloribus Rhetoricis*.

Gavinus Douglas, sive *Galvinus Douglassius*, Scotus, Episcopus Douchel denfis, sive Dunkeldensis in Scotia, defunctus Londini A. 1521. scripsit *Commentarium de rebus Scoticis* misitque ad Polydorum Virgilium, qui laudat libro tertio Historiæ Anglicanæ pag. 71. editionis Thysianæ, sed num Latine an Scotice scripserit, non testatum reliquit: inter Latinos tamen Historicos locum ei dedit Vossius pag. 686. Cætera autem quæ Baleus XIV. 58. memorat, Scotico metro exarata sunt, ut metaphrasis Æneidos Virgilianæ, Palatium honoris ad Jacobum IV. Scotorum Regem, & Comœdiæ aliquot, ut aureas narrationes, Scotice scriptas prætercam.

Dracontius Presbyter Hispanus clarus sæculo quinto, tempore Theodosii junioris, quem Anno Christi 450. constat rebus humanis valedixisse. Scripsit heroicum carmen *de fabrica Mundi*, sive *Hexaemeron*, eique subjunctum *carmen elegiacum* versuum 198. *ad Theodosium juniorem Augustum*: in eo satisfactio continetur, qua ab Omnipotente Deo veniam petit ne præcedenti carmine aliquid incautus errasset: dein Theodosio precem defert, cur de triumphis illius eodem opere tacuisset. *Hexaemeron* prodiit primum Parisiis 1560. 8. cum Genesi Claudii Marii Victoris, & in poetis Christianis Georgii Fabricii pag. 351. Basileæ 1562. 4. & in Bibliothecis Patrum, ut Parisiensis 1624. Tom. VIII. pag. 837. & cum *Joannis Weitzii* notis atque erudito indice glossario, Francof. 1610. 8. præmissa Goldasti de Dracontio Epistola. Alteram ἔκδοσιν Hexaemeri Dracontiani interpolatam ab *Eugenio* Toletano edere instituit *Michael Ruiz de Azagra*, Hispanus, teste ipso ad Corippum pag. 62. & Barthio p. 2615. Adversf. licet nec Barthio visam, nec Nicolao Antonio Tomo 1. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 192. Primus edidit in Gallia *Sirmondus* cum Eugenii opusculis, Parisiis 1619. 8. & Tomo 2. Operum Sirmondi pag. 890. præmissa Eugenii Epistola ad Chindasvintum Regem, qua illius jussu testatur operam hanc in se suscepisse, & subjecta p. 903. Dracontii elegia ad Theodosium. & pag. 906. succedunt Eugenii monasticha de sex diebus & de die septimo supplementum, versibus hexametris, Dracontio subjiciendum. In Sirmondi editione hexaemeron absolvitur versibus 634. in prioribus exstant 575. Sirmondianam editionem secuti sunt *Andreas Rivinus*, qui notas etiam addidit Lipsiæ 1651. 8. & Bibliothecæ Patrum editores Lugdunenf. Tom. XII. pag. 724. Plura Dracontii loca illustravit *Barthius* in Adversariis. Vide Leyseri historiam Poetarum medii ævi pag. 60. seq. Alius Dracontius, ad quem exstat S. Athanasii Epistola, Tomo 1. pag. 63. edit. Montfaucon. turbulentis se temporibus Episcopatui se subtrahentem. Alius itidem, qui vir ἔνδοξος θαυμάσιος Palladio in Lausiaca pag. 24. Alius denique Dracontius Pergami Episcopus depositus, de quo Socrates II. 42. Sozomenus IV. 24. &c.

Latinus Pacatus Drepanius, Sidonio laudatus Ausonioque, scriptor Panegyrici in Theodosium Magnum, de quo in Bibliotheca Latina II. 22.

Drepanius Florus, non diversus, ut videtur, a Magistro Floro Diacono Lugdunensi, de cujus scriptis Caveus ad Annum 837. Ejus observatis pauca hæc habeo, quæ addam:

1. Præter *Commentarium in Pauli Epistolas* ex *Augustino*, & sub *Bedæ* vulgatum

tum nomine, ſcripſit & alium ſimilem Florus in eaſdem Pauli Epiſtolas ex *Cypriano*, *Hilario*, & aliis Patribus, MStum in Carthuſiæ majoris Bibliotheca, de quo Baluzius in Epiſtola ad Tourneminium (*a*) & quæ ſupra T. I.

2. Opuſculum *de Actione Miſſarum* collectum ex verbis SS. Patrum *Cypriani*, *Ambroſii*, *Auguſtini*, *Hieronymi*, *Gregorii*, *Fulgentii*, *Severiani*, *Vigilii*, *Iſidori*, *Bedæ*, *Aviti & ex antiquis myſteriorum libris* ex Petri Franciſci Chifletii editione recuſum in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. XV. p. 62. ſed nuper ex Codice Reginæ Sveciæ Chriſtianæ longe integrius & emendatius vulgatum eſt pag. 579. Tomi noni monumentum Edmundi Martene & Urſini Durandi, Pariſiis 1733. folio.

3. Præter *Poematia novem*, in Georgii Fabricii Poetis Chriſtianis & in Bibliothecis Patrum ſæpius edita, & ſeparatim in lucem data ab Andrea Rivino, (*b*) Lipſiæ 1653. 8. cum notis, & alia *poematia ſex*, quæ vulgavit Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 388. ſeq. (editionis novæ pag. 412.) de quibus ſingulis diligenter Polycarpus Leyſerus in hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 244. ſeq. alia adhuc nuper ex MSto Bigotiano legenda dederunt laudati viri Martene & Durandus Tomo 5. anecdotorum, quæ ſunt carmine hexametro: *In Evangelium Matthæi* pag. 595. *Geſta Chriſti Domini* pag. 601. *In Evangelium Johannis* pag. 603. *Oratio ad Chriſtum, cum commemoratione antiquorum* (*c*) *miraculorum Chriſti, Dei noſtri* p. 608. *Epigramma libri homiliarum totius anni ex diverſorum Patrum tractatibus ordinati* pag. 612. *Epiſtola* tertia (*d*) *ad Modoinum*, Auguſtodunenſem Epiſcopum, pag. 616. quæ incipit

Salve, ſancte parens, Chriſti venerande Sacerdos
Auguſti montis (*e*) *Paſtor in arce potens.*

Titulus in apſide memoriæ S. Juſti. pag. 618.

4. Opuſculum *adverſus Amalarium*, Lugdunenſem Chorepiſcopum, *de Corpore Chriſti tripartito*, in Tomo nono monumentorum Martenii & Durandi pag. 641. De illo Amalarii errore dixi ſupra Tomo I. Florus hoc opuſculum per modum Epiſtolæ ſcripſit: *Dominis beatiſſimis, reverentiſſimis, & piiſſimis Paſtoribus Gregis Chriſti, Rectoribus Eccleſiæ Dei, Prædicatoribus ac Propugnatoribus Catholicæ Fidei*, Drogoni *ſacri Conſilii magiſtro & Pontifici clariſſimo*, Heti *Trevirorum Antiſtiti*, Aldrico *reverentiſſimo Cenomanorum Epiſcopo*, Rabban *Abbati venerabili & ex provincia Lugdunenſi prima* Alberico *Lingonum* & Foræ *Cabilonenſi reverentiſſimis Epiſcopis, Eccleſiæ Catholicæ indignus filius & pietatis ac paternitatis veſtræ exiguus ſervulus* Florus. Subjicitur deinde pag. 649. *Opuſculum de eadem cauſa in Concilio Epiſcoporum apud Cariſiacum palatium acta*, & pag. 166. *Epiſtola* Flori *ad Theodonis Villæ Concilium adverſus libros Amalarii.*

5. *Contra Johannis Scoti erroneas definitiones*, qui ſcripſit nomine Eccleſiæ Lugdunenſis, in Gilberti Mangvini vindiciis Gratiæ & Prædeſtinationis ex ſæculi noni ſcriptoribus Tom. I. pag. 585. 738. Pariſiis 1650. 4. & T. XV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunenſ. pag. 611. videndum fueritne alius a noſtro *Florus Prudentius Galindo*, *Epiſcopus Tricaſſinus*, cujus & aliæ exſtant adverſus eundem Scotum lucubrationes ab eodem Mangvino editæ. Vide etiam, quæ contra ſententiam Floro noſtro ſcriptum illud tribuentem diſſeruit Menetrierius in memoriis litterariis Trevoltinis A. 1705. pag. 344. ſeqq.

6. Al-

(*a*) Journal des Scavans A. 1716. pag. 234. ſeq.

(*b*) Subjunctis nonnullis carminibus Theodulfi & Jonæ Aurelianenſium Epiſcoporum, Modoini Epiſcopi Auguſtodunenſis, & Laidradi atque Agobardi Lugdunenſium.

(*c*) In Veteris Teſtamenti libris deſcriptorum.

(*d*) Prima apud Georgium Fabricium & alios incipit: *Salve Pater profluas hilari de pectore grates.* Secunda apud Mabillonium: *Egregio, Modoine, viro tibi mitto ſalutem.* De hoc Modoino Sammarthani Tom. 2. Galliæ Chriſtianæ pag. 36.

(*e*) *Dunum* Celtæ montem vel clivum, ut Græci βουνὸν & θῖνα appellant. Vide Cangium.

6. Alterius etiam vetustioris *Flori*, Monachi S. Trudonis, Ordinis Benedict. diœcesis Leodicensis, circa Annum 760. clari sunt *Additamenta ad Martyrologium Bedæ* cum illo vulgata ab Henschenio in Actis Sanctorum ante Tomum secundum Martii, & novissime cum Bedæ historia Ecclesiastica gentis Anglorum ex recensione Joannis Smith. Cantabrigiæ 1722. fol. Adde Carolum Cointe Tomo 4. Annalium Francorum pag. 470. seq. * Adjecit etiam elegiacos quosdam versus in calce cujusdam veteris commentarii in Psalmos, qui in Codice mille annorum manuscripto in Bibliotheca Mediolanensi Ambrosiana servatur. Carmen hoc edens Muratorius Antiquit. Tom. 3. pag. 856. in ea est opinione, ejus auctorem ipsum esse Lugdunensem Diaconum sæculi sui lumen, æque tamen judicat commentariorum illorum authorem a S. Hieronymo, cujus nomen ibidem præfert, longe esse diversum. Porro in eo carmine ad Eloardum Abbatem directo Florus recensuisse se commentarium illum narrat. Eamdem commentationem ex Elonensi Codice sibi notam eidem Floro Usserius in histor. Gotesch. & Caveus adscribunt, sed ex carmine a Muratorio relato nullum aliud ab eo munus præstitum discimus, quam correctoris. Cæterum & ipse Florus Hieronymo vindicare opus illud visus est.

Drogo Monachus Bergensis in Flandria Benedictinus, scripsit *Vitam S. Winoci & de ejus miraculis*, quo in libro Drogonis Episcopi tanquam diversi a se meminit, edidit Mabillonius Sæc. 3. Benedictin. pag. 310. *Historiam translationis S. Levvinæ* Anglæ in Monasterium Bergense libris II. ad Abbatem Rumoldum A. 1058. quam post Mabillonium dedere Antvverpienses in Actis Sanctorum 24. Julii, Tom. V. pag. 613. *Vitam S. Osvvaldi* Northumbriæ, in Anglia Regis, & de eodem *Sermones duos* MStos. De Osvvaldo illo Surius ad V. Augusti ex Bedæ libro 3. historiæ Ecclesiasticæ Anglorum.

Drogo Sacerdos *Ghistellensis* in Flandria, atque inde *Morinorum* Episcopus Boloniensis Teruanæ, sive Tervanæ (*a*) ab Anno 1031. ad 1078. scripsit *Vitam S. Godelevæ*, *Virginis & An.* 1070. *Martyris* ad Ratboldum, Episcopum Noviomensem & Tornacensem. Hanc sinceriorem, quam Surius ad 6. Jul. dedit Johannes Baptista Solierius in Actis Sanctorum Tom. 2. Julii pag. 402. cum notis, subjuncta etiam pag. 409. Suriana editione.

Drogo ex Monacho Benedictino Monasterii Nicasiani apud Remenses Priore & Abbate Laudunensi Episcopus *Ostiensis* & Cardinalis ab Anno 1130. ad 1138. scripsit *de Sacramento Dominicæ Passionis* librum, sive sermonem obvium in Orthodoxographis utrisque, & in Bibliothecis Patrum: in novissima autem Lugdunensi Tomo XXI. huic subjungitur pag. 341. liber *de creatione & redemtione primi hominis* editus primum An. 1622. e MSto Codice Bibliothecæ Elnensis: nec non pag. 344. *de septiformi gratia Spiritus Sancti ac de Beatitudinibus*, & pag. 345. *de Divinis Officiis*, *seu horis Canonicis*.

Drusianus (Trithemio cap. 543. *Crusianus*, aliis *Crucianus*, Merklino *Turrianus de Turrianis*, Julio Nigro *Trusianus Rusticellus Valorius*) Thaddei Florentini Medici celebris (qui An. 1286. Honorium Quartum curavit) discipulus, Florentinus & ipse, atque inter Medicos *plusquam Commentator* appellatus, quoniam fertur ejus *plusquam commentum in Artem Galeni*: post editionem Venetam An. 1504. sæpius deinde editum, recognitum etiam & locupletatum a Julio Martiano Rota. Vide Merklini Bibliothecam Medicam pag. 1031. Mangeti Tom. 2. pag. 205. & Julii Nigri historiam scriptorum Florentinorum pag. 516. seq. qui præter libellum ejus *de hypostasi*, etiam *in Avicennam præfationes* memorat, & *Canones balneandi LXXXI.* ex illius plusquam commento

(a) Vide Sammarthanos Tom. 2. Galliæ Christianæ pag. 430.

decerptos notat recusos occurrere in opere Veneto de balneis.

Christianus Druthmarus, de quo supra in *Christiano* Tom. 1.

S. Dubricius Gvainus, Archiepiscopus Urbis Legionum ad Iscam fluvium in Britannia (*Caerleon*) Concilio adversus Pelagianos circa Annum 512. habito interfuit, diemque obiit An. 522. Vide Speelmannum Tom. 1. Concil. Britannicor. pag. 60. seq. Lelandum cap. 31. Baleum Centur. 1. cap. 51. & Pitseum pag. 94. Vide sis etiam supra in *Daniele* Avronio & *Davide* Britanno.

Dudo Neustrius, Decanus S. Quintini, scripsit ad Adalberonem Episcopum Laudunensem, *de moribus & actis primorum Normanniæ Ducum* libros tres, ab Hastingo Rege Daniæ & Rollone primo Normanniæ Duce, qui Anno Christi 912. baptismo suscepto nomen Christo dedit, usque ad Annum 996. sive obitum Richardii I. a cujus fratre, Comite Rudolpho narrata sibi collegisse eaque *scholastico dictamine scripta* relinquere posteris Dudo testatur. Ejus libros edidit Andreas du Chesne in scriptoribus Normannicis pag. 49. Parisiis 1619. in folio. Plurimumque ei tribuunt *Gvilelmus* Gemeticensis, qui tribus prioribus libris de Normannorum gestis ejus sequi se vestigia non diffitetur, nec non *Ordericus Vitalis* in Historia Ecclesiastica, qui ambo in eodem laudati Duchesnii volumine leguntur. Videndus etiam Claudius Hemeræus in antiquitatibus Urbis S. Quintini pag. 107. 111. Quod vero Vossius pag. 356. judicat Dudonem poetica magis quam historica fide scripsisse, adeo multas inseruisse fabulas, id magis etiam probare visus est Gvido Alexius Lobineau, qui in minoris Britanniæ historia Gallice edita Parisiis 1707. fol. non dubitat auctoritati Dudonis multum derogare: Operæ pretium tamen est videre, quæ pro asserenda ejus fide contra Lobineavium disputata sunt a Renato Auberio de Vertot in dissertatione historica (a) Gallice edita Parisiis 1710. 12. *de la mouvance de Bretagne*, & a Claudio Molineto in libro, cui titulus: *Dissertation sur la mouvance de Bretagne*. a Paris 1711. 12.

Dulcidius, Presbyter Toletanus, & Alphonsi Regis ad Abub Alithum, Saracenorum Ducem, A. 883. legatus, inde Episcopus Salmanticensis, a Josepho Pellizerio perhibetur auctor *Chronici*, quod illustrandum sibi sumsit & cum notis edidit Barcinone 1663. 4. Ab Ambrosio Morali allegatur hoc jam sub titulo *Annalium Complutensium*, jam *Codicis Abeldensis* nomine: Video etiam Gregorio Argaizio & Nicolao Antonio venire nomine *Chronici Æmilianensis*, eo quod servatum sit in tabulario Æmilianensis monasterii. Titulum in Pellizerii editione hunc præ se fert: *Incipit liber Chronica, seu Fabularium*. Initium: *Ab Adam usque ad Diluvium Anni MMCCXLII.* &c. Et post summarium omnium Mundi generationum usque ad Alphonsi Regis, Ordonii filii, Annum XVIII. Incarnationis Dominicæ 883. & sex ætatum Mundi recensionem, Orbisque totius brevissimam descriptionem, dividitur totum opus in *quatuor*, uti vocat, *ordines*, scilicet *Romanorum*, *Gothorum*, *Asturianorum & Saracenorum*. Cæterum non adeo exploratum esse, quod auctor hujus Chronici sit Dulcidius, demonstrat laudatus Nicolaus Antonius VI. 10. Bibliothecæ Hispanæ veteris pag. 365. Erudite etiam brevem notitiam Episcoporum Hispaniæ illustrat in illo Chronico obviam post æram 915. sive Annum Christi 877.

Dungalus reclusus sive Monachus solitariam Vitam ducens, scripsit *Epistolam ad Carolum Magnum de duplici eclipsi Solari*, quæ dicebatur contigisse priore anno 810. Edidit Lucas Dacherius Tomo X. spicilegii pag. 143. (editionis novæ Tom. 3. pag. 324. ubi etiam Ismaelis Bullialdi censura, repetita ex præfatione tomi decimi editionis prioris.) Idem an alius

(a) Jacques le Long Bibliotheque historique de la France pag. 592. num. 1187. seqq. Memoires de Trevoux An. 1712. pag. 658. & An. 1713. p. 1888.

lius Diaconus Parisiensis circa Annum 828. *librum* composuit *responsionum adversus Claudii Taurinensis* (de quo supra Tom. I.) *sententias cultum imaginum dissuadentes*, ad Ludovicum Imperatorem & Lotharium filium ejus Augustum. Adde Carolum le Cointe Tomo VIII. Annalium Francorum pag. 34. seq. Primus edidit Papyrius Massonus, Parisiis 1608. 8. unde insertus Bibliothecis Patrum Parisiis 1624. Tom. IV. 2. Colon. Tom. IX. & Lugd. Tom. XIV. p. 196.

Joannes Duns, infra, *Scotus*.

S. Dunstanus, Episcopus Wigorniensis ab Anno 958. & Archiepiscopus ab Anno 960. ad 988. Cantuariensis, septem Regum Angliæ temporibus. Vide Warthoni Angliam sacram T. 1. p. 102. Dunstani vitam tradidere *Osburnus*, sive *Osbernus*, Monachus & Præcentor Cantuariensis, libris duobus, quam habes in Actis Sanctorum 19. Maj. Tom. IV. pag. 359. cum altera Anonymi Presbyteri coævi pag. 346. & in Warthoni Tomo 2. Angliæ Sacræ: & libris duobus *Gvilelmus Meildunensis*, sive a *Meildulphi curia*, ex quo nonnulla Lelandus cap. 123. Vide & infra in *Eadmero*. Scripta Dunstano multa tribuuntur a Baleo II. 38. & Pitseo pag. 179. *Benedictionarium Archiepiscopale*, sive *formulæ Benedictionum Archiepiscopalium* ad Alphiraldum, *Regulam vitæ monasticæ*, & *in regulam S. Benedicti*. *Ordinationes Cleri*. *De occulta Philosophia*. *Leges decimarum*. *Contra malos Sacerdotes ad Papam*. *Solutiones dubiorum de Eucharistia*. *Epistolæ ad Edvvinum*, & *ad diversos Epistolæ*.

Robertus, (*a*) sive *Radulphus* de *Dunstable*, sive de *Dunstaplia*, Monachus S. Albani, obiit An. 1151. scripsitque versibus heroicis, ut est apud Lelandum cap. 314. Baleum II. 84. & Pitseum pag. 213. *SS. Albani & Amphibali sociorumque Vitam & Passionem*. Elegiacis versibus fertur MS. in Bibliotheca Cottoniana p. 8. & 45. Ejusd. versuum *de creatione hominis*, *de paradiso aliisque sacris argumentis*, mentio pag. 8. Sed *Historia Alexandri Magni* libris V. MSta in Bibliotheca Bodlejana n. 3832. idiomate Scotico composita est.

Dunstaplense Chronicon, sive Annales Prioratus de *Dunstaple* in Anglia, una cum excerptis e Chartulario ejusdem Prioratus, vulgati hoc ipso anno 1734. 2. Voluminibus in 8. a Viro clarissimo Thoma Hearne.

Duodena nobilis fœmina Aquisgrani circa Annum 842. ex cujus *Manuali* ad filium suum Wilhelmum nonnulla refert Baluzius appendice ad Marcam Hispanicam pag. 777.

Durandus de Aureliaco, sive *Durandellus*, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1330. oppugnavit Durandum, qui Thomæ se Adversarium professus fuerat. Vide infra, p. 68. *Durandus de S. Portiano*, & Oudinum T. III. p. 796. seq.

Durandus Campanus, Gallus, a Confessionibus Reginæ Franciæ & Navarræ circa Annum 1340. a Waddingo p. 104. Monachis Ordinis Minorum accensetur traditurque scripsisse *Summam Confessariorum*, sive *Directorium*, in quatuor partes distinctum: quod in Bibliotheca Colbertina MS. servari notavit Oudinus Tomo 3. pag. 956. nec non *in quartum Sententiarum* MS. Bononiæ, non ut idem Oudinus, *in quatuor libros*.

Durandus Cancellarius Imperatoris Henrici II. & Leodiensis Episcopus ab Anno 1021. ad 1025. quem Albericus in Chronico *in utraque litterarum scientia* (sacra & civili) *longe satis expeditum prædicat*. Sed quam a Sammarthanis (*b*) traditur scripsisse *Epistolam* ad Henricum I. Francorum Regem, *contra Brunonem* Episcopum Andegavensem & *Berengarium* Turonensem, illa *Deoduini* est, de quo dictum suo loco: Opus vero eximium de Sacramento Altaris, re-

(*a*) Oudinus Tom. 2. pag. 1416.

(*b*) Tom. 2. Galliæ Christianæ pag. 640. b. Epistolam illam Durando Leodiensi præter rem tribui notavit Phil. Labbeus Tom. 1. de S. E. pag. 269. & Pagius ad Annum 1035. n. 3.

ctius tribuitur *Durando*, de quo mox infra, *Troarnensi*.

Gvilelmus Durandus de Sancto Porciano, (*a*) Ordinis Prædicatorum Claromontensis diœcesis, Licentiatus Parisiis Anno 1312. atque inde Lector Curiæ sacri Palatii, & Episcopus Aniciensis ac Meldensis, inter Scholasticos audit *Doctor resolutissimus*, defunctus An. 1333. Scripsit *Commentaria in IV. libros Sententiarum*, Parisiis 1508. 1515. fol. ac deinde sæpius. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 586. & 587. ubi etiam de *Durandello*, (*b*) qui Thomam adversus Durandi objectiones defendit.

Librum *de origine Jurisdictionum*, sive *de Jurisdictione Ecclesiastica & de Legibus*. Paris. 1506. 4.

Statuta Synodi Diœcesanæ Aniciensis A. 1320. in Odonis Giffey, Soc. Jes. libro: Discours historique de la devotion a N. D. du Puy en Velay. Lugduni 1620. 8.

Omitto inedita, ut *de statu animarum sanctarum postquam resolutæ sunt a corpore*, (*c*) aliaque apud Quetifum l. c.

Gvilelmus Durandus, sive *Durantes*, Ordinis Prædicatorum, ex nobili genere in Gallia Narbonensi, Auditor Henrici Hostiensis, Juris Civilis & Canonici peritia nomen *Patris Practicæ* promeruit, & propter Speculum Juris, quod composuit, notus est nomine *Speculatoris*. Postremo *Mimatensis* in Gallia Aquitanica Episcopus ab Anno 1286. ad 1296. Vide Sammarthanos Galliæ Christianæ Tomo 3. pag. 730. Simonem Majolum in hujus Durandi vita, præmissa ejus Commentario in Concilium Lugdunense; Bulæum Tomo 3. historiæ Academiæ Parisiensis pag. 473. seq. Gvidum Pancirollum in vitis Jurisconsultorum III. 14. Jacobum Echardum de scriptoribus Ordinis Prædicatorum pag. 480. seq. Nicolaum Staphorstium Tom. 3. Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis p. 181. Gvilelmum Caveum aliosque. Scripta ejus sunt:

Speculum Juris tribus Voluminibus A. 1271. ad Cardinalem Ottobonum de Flisco, postea Adrianum V. Papam: usus Joannis Fasoli & aliorum scriptis. Varia illi addidit *Joannes Andreæ*, excerpta ex *Osdradi* Consiliis. Prodiit Bononiæ 1474. Lugduni 1516. 1531. 1551. Basileæ 1574. Venetiis 1576. Lugduni 1577. Francofurti 1592. 1612. 1668. fol.

Repertorium, sive *Breviarium aureum super Corpus Juris Canonici* libris V. Venetiis 1485. & 1496. fol. & cum speculo Juris plus vice simplici.

Rationale Divinorum officiorum libris VIII. A. 1286. (*d*) Prodiit primum Moguntiæ 1459. (*e*) inde Reutlingæ 1473. Romæ 1477. Norimbergæ 1480. (*f*) Venetiis 1485. Argentorati 1484. 1486. 1493. Basileæ 1488. Norimbergæ 1493. Lugduni 1516. Venet. 1519. Lugduni 1551. 1565. 1568. 1584. 1592. Antvverpiæ 1570. Venetiis 1572.

Commentarius in Canones Concilii Lugdunensis An. 1274. prodiit cum vita auctoris a Simone Majolo scripta, Fani 1569. 4.

Breviarium glossarum & textuum Juris Canonici. Parisiis 1519. 8.

Memorantur & ejus *Pontificale*, & *Sta-*

(*a*) Natus in Aruernorum, Bojis proximo oppido, quod a S. Portiano Abbate dicitur. Labbe T. 1. de S. E. pag. 269.

(*b*) Antoninus Florentinus Summæ Hist. tit. XXIII. cap. XI. §. 2. Tom. 3. pag. 681. *Durandus Magister super Sententias scripsit, qui prius fuit sectator doctrinæ S. Thomæ, sed postea satis impugnator, nescio quo spiritu ductus. Sed quidam Ordinis ejusdem*, Durandellus *vocatus*, [illegible]*pes ut dicitur ejus, scripsit libellum contra eum*, [illegible]*n quo refellit impugnationes quas ille fecit contra dicta ejus, efficacibus rationibus: & incipit tractatus ille*: Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, & adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. Hæc fecisti & tacui, existimasti inique quod ero tui similis: arguam te & statuam contra faciem tuam.

(*c*) Hoc scriptum intelligit etiam Cornelius Zantfliet in Chronico ad Annum 1334. apud Edmundum Martene Tom. V. monumentorum pag. 209. ubi ait Durandum Episcopum, Ordinis Prædicatorum, contra errorem Johannis XXII. fecisse tractatum egregium: propterea fuisse citatum a Papa, sed per Regem Franciæ viriliter defensatum. Confer Oudinum Tomo III. pag. 792. seq.

(*d*) Vide lib. VIII. cap. 9.

(*e*) Charl Patin Voyages pag. 133. W. E. Tentzelii *Monatliche Unterredungen* An. 1498. pag. 504. Cornel. Beughem p. 56. incunab. typograph.

(*f*) Nicolaus Staphorst Tom. 3. Hist. Eccles. Hamb. pag. 181.

Statuta pro Cleri sui Mimatensis instructione, Commentaria *in Gratiani Decretum* & *in Decretales Gregorii IX.* & *Nicolai III.* de quibus dicat, qui illa viderit. * De hoc Scriptore ambigua sunt plura; confusa sunt multa apud Historicos. In ordine Dominicano professio ignota est vetustioribus scriptoribus: addo & ipsi Durando; nam in Speculo Subdiaconum se & Capellanum Domini Papæ, Canonicum Narbonensem, Decanum Carnotensem, & Doctorem prodit, numquam vero Dominicani ordinis fratrem se nuncupat. Ait gessisse se gravissimos Ecclesiæ Romanæ magistratus, Præfecturam in Patrimonio Ecclesiæ, & provinciam Romandiolæ Rectoris Generalis nomine administrasse. Quare ipse quoque Pancirolus parum inclinat in eam sententiam, quæ hunc Dominicano ordini accenset. Vicissim tamen Pancirolus in designando tempore, quo floruit Durandus iste, erravit. Scripsit enim anno 1268. Clementem V. Viennensem Synodum indixisse, cui Mimatensis iste Episcopus interfuerit; obiisse vero addit Nicosiæ in Cypro A. 1270. Quot verba, tot menda. Nam Viennense Concilium nonnisi An. 1311. est habitum, quo tempore Clemens V. annum sextum Pontificatus agebat. Quomodo ergo circa annum 1268. Viennensem Synodum indicere potuit? Insuper quo tempore Durandus Speculum suum scribebat, annus Christi 1271. agebatur, ut ipse indicat in Rubrica de Instr. edit. §. 1. V. *hodie*. Anne post mortem scribebat? Censendus est igitur obiisse Romæ an. 1296. ut Epitaphium a multis recitatum docet legendum in Gallia Christ. loco hic a Fabricio indicato.

Scriptum ab hoc Durando *Repertorium* contineri integrum in Repertorio Bertacchini de Firmo adnotavit sua manu Felinus in Cod. Bibliothecæ suæ, in quo idem Speculatoris opus impressum seorsum continetur.

Gvilelmus Durandus, superioris fratris filius, & in Mimatensi Episcopatu Anno 1296. successor, (*a*) librum *de modo celebrandi generalis Concilii* A. 1311. in Concilio Viennensi composuit, editum a Philippo Probo Parisiis 1545. recusum & 1561. Venet. & Paris. 1617. 8. & 1635. 4. & cum Nicolai Clemangis de corrupto Ecclesiæ statu, Petri de Alliaco de emendatione Ecclesiæ, & Cardinalium ad Paulum III. Consilio (*b*) de emendanda Ecclesia, Parisiis 1671. 8. Ex altero scripto adhuc inedito *de rebus in Concilio Viennensi definiendis*, excerpta apud Bzovium ad Annum 1311. Vide & Spondanum ad illum annum num. 3. * Scriptum *de rebus in Concilio Viennensi definiendis* vix persuaderi possum, ut ab authore libelli *de modo celebrandi generalis Concilii* profectum credam. Nam licet eadem utrimque tractantur, in nullo tamen conveniunt ambo hæc scripta. Id ergo facta libelli de Concilio celebrando cum excerptis alterius operis a Bzovio datis collatione reperi. In afferendis exemplis relaxatæ disciplinæ super re quapiam alia scriptum illud tangit, alia vero omnino diversa in posteriori afferuntur. Vix credo uni, eidemque authori, si utriusque unus fuisset, non eadem in mentem venisse. Cur insuper secunda scriptione tractanda suscepisset Durandus, quæ jam excusserat in priori? Nunquid parendum duxerat Clementi, qui mandaverat a singulis ea proponi, quæ e reformatione disciplinæ esse censuissent? Sed eodem consilio parendi Pontifici persuasus ad scribendum prius opusculum se contulerat. Nec Bzovius Durandi nomen in scripto illo, cujus exhibuit excerpta, se legisse umquam dixit; immo & ambigere se, num Durandi sit, professus est scribens ea de re ad annum 1311. *Placet sententiam ejusdem* (Durandi) *sive alterius cu-*

(*a*) Vide Sammarthanos Tomo 3. Galliæ Christianæ pag. 731. seq. Oudinum Tomo 2. pag. 705. sq. & Supplem. pag. 580. seq.

(*b*) De auctore hujus Consilii infra *Thomas Badius Æmilius*.

cujusdam Prælati in eodem Concilio super articulis &c. *audire*; tum affert secundæ scriptionis excerpta. Spondanus quidem ad annum 1311. 3. scribit secundum illud scriptum, cujus excerpta in Bzovio legit, extare integrum in Fuxensi codice MS. Addit in exordio tractatus hujus Gvillelmum nomen suum expressisse; at suspicandi locus est Spondano fucum factum esse ex libello *de modo celebrandi Concilium*, in quo reipsa Durandus nomen suum expressit; cum igitur ex Bzovio noverit (quamvis sub dubio) in scripto *de rebus in Concilio Viennensi definitis* plura reformationis capita tangi, & in codice Fuxensi offenderit Durandi opusculum *de modo Concilii celebrandi*, in quo pariter argumentum idem author versatur, unum idemque opus utrumque censuit, & cum in secundo Durandi nomen legerit, utriusque authorem Durandum esse ex Codicis fide se probasse visus est. Cæterum in Vaticano codice, quem Bzovius excerpsit, nomen Durandi haud legi ex ambiguitate illa Bzovii de authore ejus scriptionis satis comprobatur.

Durandus primus Abbas *Troarnensis* (*a*) in Normannia in diœcesi Bajocensi: ab Infantia Monachus Fiscamnensis Ordinis Benedictini, & teste Orderico Vitali lib. VIII. pag. 676. *religione & sapientia præcipuus, Ecclesiastici cantus & Divini dogmatis Doctor peritissimus*, obiit grandævus An. 1088. (*b*) Liber ejus de *corpore & sanguine Domini contra Berengarium* (*c*) in novem partes distributus, quem circa Annum 1060. composuit editus est a Luca Dacherio in appendice ad Lanfranci Opera, Parisiis 1648. fol. pag. 72. atque inde in Bibliotheca Patrum Tom. XVIII. p. 420.

Constantius Felicius Durantinus, Jurisconsultus, cujus liber *de conjuratione L. Catilinæ* ad Leonem X. Pontificem culto ac diserto stylo scriptus subjicitur Sallustii quibusdam editionibus, ut Basileensi pag. 457. A. 1564. fol. & Lipsiensi Gottlieb Cortii τῦ μακαρίτυ elaboratissimis notis illustratæ 1724. 4.

Dynamius, sive *Dinamius*, vir illustris ac *Patricius* (*d*) Galliarum An. 593. 596. apud Gregorium M. lib. 2. Ind. 11. Epist. 33. lib. 5. Epist. 6. quem *Massiliensem* vocat Venantius Fortunatus lib. 6. poemat. 11. De eo etiam Poemate 12. & Gregorius Turonensis lib. VI. Histor. cap. 7. 11. Ejusdem Dinamii & Eucheriæ conjugis *Epitaphium* apud Andream du Chesne Tomo 1. historic. Francorum pag. 519. Scripsit, teste Sigeberto c. 144. & Usuardo 27. Januarii, Dinamius *Vitam S. Marii*, Abbatis circa Annum 500. Bobacensis, sive Bodanensis. Edita est a Bollando 27. Januarii Tom. 2. p. 774. & a Mabillonio Sec. 1. Act. Sanct. Benedictin. pag. 105. Deinde *Vitam S. Maximi*, Abbatis primum Lerinensis, postea A. 433. Regiensis, sive Rejensis Episcopi, ad Urbicum Episcopum An. 584. Rejensem, quæ exstat apud Surium 27. Novembris, & in Vincentii Barralis Chronologia Abbatum & Monasterii Lerinensis, & illustratur a Barthio LIX. 12. Adversar. De eodem Maximo Gregorius Turonensis in opere de gloria Confessorum.

Dynamii Grammatici *Epistola ad Discipulum* in Goldasti paræneticis veteribus pag. 148:

LIBER V.

EAdmerus, sive *Edmerus*, ab *Eadmero* Abbate S. Albani Cantuariensi, qui Anno 980. obiit, distinguendus (aliis vitiose *Edinerus*, *Emondus*, *Emundus*,) Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis, e discipulo fidus Achates, & ex Monacho Cantuariensi Ordinis Benedictini, Episcopus S. Andreæ in Scotia, sed A. 1124. abdicato Episcopatu iterum Monachus & Prior Cantuariensis, obiit Anno 1137. Ex scriptis ejus hæc sunt

a *Gabr.*

(*a*) Vitiose aliis Trojanensis.
(*b*) Pagi ad Annum 1088. num. 14.
(*c*) Idem ad Annum 1050. num. 8.
(*d*) Cangii glossarium, voce *Patricius*.

a *Gabr. Gerberonio* edita & recensita ad calcem operum Anselmi, Parisiis 1675. & 1721. fol.

1. *Vita S. Anselmi*, Cantuariensis Episcopi ab Anno 1093. ad 1109. libris II. obviis etiam in editionibus Anselmi prioribus Coloniæ 1612. Parisiis 1630. & apud Surium 21. Aprilis, (*a*) & in Actis Sanctorum Tomo 2. Aprilis p. 866. cum notis Henschenii. Capita tria desiderata in editis. LXVI. LXVII. LXVIII. supplevit H. Warthonus T. 2. Angliæ Sacræ pag. 181. 183. Fortasse etiam Eadmero debetur *Carmen de S. Anselmi miraculis*, editum primum ab Edmundo Martene Tom. 6. monumentorum pag. 983. 987. quod incipit: *Cum patris Anselmi miracula plura ferantur*.

2. *Historia novorum* ab Anno 1066. sive a Rege Angliæ Eduardo, qui Edgaro Patri successit, usque ad Annum 1122. libri VI. expressi ex editione *Joannis Seldeni*, Londini 1623. fol. cujus etiam notæ eruditæ subjunctæ sunt: obviæ cum spicilegio T. 2. Opp. p. 1588. sq. Ex libro primo novorum petita *Vita Lanfranci* Cantuariensis, quæ exstat in Actis Sanctorum T. 6. Maji 28. p. 848. & *Vita Anselmi* Tom. 2. April. p. 893.

3. Liber *de excellentia Virginis Mariæ* pag. 135. & *de quatuor virtutibus, quæ fuere in B. Maria: Justitia, Prudentia, Fortitudine & Temperantia, ejusque sublimitatibus* pag. 143.

4. *De beatitudine Cœlestis Patriæ* p. 146.

5. Liber *de S. Anselmi similitudinibus* pag. 153.

Præter hæc a Gerberonio recensita, exstant:

6. *Vita S. Wilfridi*, Archiepiscopi Eboracensis, vulgata a Mabillonio in Actis Benedictinis Sec. III. parte 1. pag. 196. & ab Henschenio cum notis Tom. 3. Act. Sanctor. April. 24. p. 293.

7. *Vita B. Bregvvini*, Archiepiscopi Cantuariensis & Confessoris, apud Warthonum Tomo 2. Angliæ sacræ pag. 184.

8. *Vita S. Osvvaldi*, Episcopi Wigorniensis & Archiepiscopi Eboracensis, id. pag. 191.

9. *Vita S. Dunstani*, (*b*) Archiepiscopi Cantuariensis, id. pag. 211. & *Epistola ad Glastonienses*, corpus ejus habere se perhibentes pag. 222.

10. *Liber de miraculis S. Dunstani*. Compendium ejus apud Surium 19. Maji.

Nicolai, Prioris Wigorniensis, Epistola ad Eadmerum electum in Cathedram S. Andreæ, de primatu Sedis Eboracensis in Scotia, apud Warthonum Tom. 2. p. 234.

11. Eadmeri *Epistola ad Monachos Wigornienses* de electione Episcopi. idem, pag. 238.

12. *Vita S. Odonis*, Archiepiscopi Cantuariensis, id. pag. 78. & apud Mabillonium Sec. V. Benedict. pag. 283. *Osberno* perperam inscripta.

Inedita Eadmeri hæc memorari video:

De libertate Ecclesiastica volumen grande, de discordia inter Gvilelmum Rufum Anglorum Regem & Anselmum Cantuariensem. Vide Baleum II. 68. Meminit & Henricus Gandavensis cap. 7. & Trithemius cap. 372. de S. E. & II. 114. illustr. Benedictin. qui ambo *Emundum* pro Eadmero appellant, sicut Pitseus quoque p. 199.

Instituta Christianæ vitæ.

Historiarum collectanea. Vide Pitseum pag. 199.

De gestis sui temporis, opus utrumque ab Historia novorum in Anglia diversum, præter quam historiam hexabiblon nihil se ab Eadmero scriptum aut vidisse aut legisse testatur Lelandus cap. 147.

Carmen *de S. Dunstano*. Aliud *de S. Eduardo*, Rege & Martyre, cum Epistola ad Eadmerum de matre S. Eduardi.

Car-

(*a*) Apud Warthonum præf. Tom. 2. Angliæ Sacræ p. XIV. perperam legitur *die 21. Februarii*.

(*b*) Sub Osberni nomine, sed minus integra apud Surium 19. Maji. Vide Warthoni præfationem pag. XIII.

Carmen *de rebus gestis S. Anselmi & S. Elphegi* Archiepiscoporum, carmine heroico.

Querela super morte S. Anselmi, carmine elegiaco.

De ordinatione B. Gregorii.

De conceptione B. Virginis. Vide Thomam Jamesium in ecloga Oxonio Cantabrig. & Henr. Warthoni præfat. ad Tomum 2. Angliæ sacræ pag. XV. Caveum ad Annum 1121. Oudinum Tom. 2. pag. 1073.

Vita Petri primi Abbatis Cœnobii S. Augustini Cantuariensis.

Sententia de memoria Sanctorum quos veneraris.

De commovendo super se manum S. Petri Apostoli.

De reliquiis S. Audoeni & aliorum Sanctorum in Ecclesia Cantuar.

De Gabriele Archangelo.

Epistolæ plures in Bibliotheca Cottoniana.

Eadmerus, sive *Ealmerus*. Prior Monasterii S. Albani Cantuariensis, defunctus A. 980. cui a Lelando cap. 146. tribuuntur *libri V. de exercitiis spiritalis vitæ*, quorum initium *Redemtor noster*: Tum *Epistolarum* liber & *Homiliarum*.

Eadmundus Albanus Sec. XIV. auctor *Commentarii in Boethium de SS. Trinitate*, quem laudant idem Lelandus c. 312. Baleus V. 64. & Pitseus ad Annum 1340. pag. 446.

Eadmundus Divitius sive *Rich*, Abyndoniensis, Rogeri Baconi amicus, & ex Thesaurario Sarisberiensi Archiepiscopus Cantuariensis ab Anno 1233. ad 1240. a quo tempore Monasticam vitam vixit, edito *Speculo*, quod solum ex scriptis ejus se vidisse Lelandus cap. 262. prædicat. Vitam scripsit *Robertus* frater, de quo Baleus III. 97.

Præter hoc *Speculum Ecclesiæ*, Joh. Pitseus ad Annum 1240. pag. 308. etiam laudat ejus *Constitutiones Synodales*, & librum Gallice scriptum *de contemplanda Deitate*, quem Latine vertit Gvil. Beufu. * Hujus *Constitutiones Synodales provinciales* præter Spelmannum dedit etiam ad MSS. Codices recensitas Wilkinsius Concilior. Britan. Tom. 1. pag. 635.

Eadmundus Gryme, sive *Grimæus*, amicus *Thomæ Cantuariensis*, cujus A. 1170. interfecti *vitam* scripsit, in compendium missam a Surio 29. Decembris. Vide Lelandum cap. 192. & Baleum III. 14.

Ealredus, supra, *Adilredus* T. 1. De eo Seldenus præfatione ad decem scriptores Historiæ Anglicanæ Londini 1652. fol. pag. XXVII. seq. & Tom. 2. Operum pag. 1152. seq. *Vita S. Eduardi*, Regis Angliæ & Confessoris, defuncti An. 1066. prosario sermone scripta exstat cum notis Bollandi in Actis Sanctorum V. Januarii Tom. 1. pag. 293.

Eambaldus, sive *Eanbaldus* Senior, ad quem Alcuini Epistola, Archi-Episcopus Eboracensis, defunctus Anno 796. Hujus Bibliothecam insignem celebrant, sed scriptorum memoriam nullam, Lelandus cap. 105. & Pitseus pag. 833. Idem Pitseus pag. 164. ad Annum 800. *Eanbaldi* junioris, qui seniori in Archiepiscopatu Eboracensi successit, *Decretorum Synodalium librum* memorat.

Earnulphus Lexoviensis. Vide *Arnulfus* Tom. 1.

Earnulphus ex Monacho Bellovacensi, Priore Cantuariensi & Petroburgensi Abbate, *Roffensis* in Anglia Episcopus. id. pag. 373.

Ebbekestorpensis Legenda apud Leibnitium Tomo 1. scriptorum Brunsvicensium pag. 184. 191. de Martyribus tempore Ludovici Imperatoris interfectis in Hamburg & in Ebbekestorp reconditis.

Ebbo Monachus, scriptor *Vitæ S. Othonis*, Bambergensis Episcopi & Apostoli Pomeranorum, defuncti A. 1139. quam libris tribus constantem offerunt Acta Sanctorum Tom. 1. Julii pag. 425. addito a recentiore manu libro quarto pag. 429. qui ad Canonizationem Othonis pertinet factam An. 1189. Confer notata a Johanne Baptista Solerio ibid. pag. 352. De aliis vitæ S. Othonis scriptoribus supra in *Andrea* Abbate S. Michaelis T. 1.

Eb-

Ebbo Archiepiscopus ab Anno 822. *Remensis*, quum Lothario adversus Ludovicum Pium faventior fuisset, depositus A. 835. & post Ludovicum exstinctum demum An. 840. a Lothario restitutus: mox Caroli Calvi iram fugiens in Germania Hildesheimensis Episcopus obiit An. 851. Vide Sammarthanos Tomo 1. Galliæ Christianæ pag. 482. seqq. Ejus *Apologeticum* editum est a Dacherio Tomo 7. spicilegii pag. 175. (Tomo 3. editionis novæ pag. 335.) Confer narrationem Clericorum Remensium de depositione duplici Ebbonis, apud Andream du Chesne Tomo 2. scriptor. Franc. pag. 340. seq.

S. Eberhardus, sive *Ebrardus*, vide infra, *Eberhardus Salisburgensis*.

S. Eberhardi discipulus circa Annum 1186. scriptor Vitarum Archiepiscoporum Salisburgensium: *S. Ruperti*, (*a*) Bavariæ Apostoli, *S. Virgilii*, (*b*) Apostoli Carinthiæ, *S. Eberhardi*, (*c*) *S. Hartwici*, (*d*) *S. Gebhardi Svevi*, (*e*) quæ editæ ab Henrico Canisio Tomo 2. Antiquar. Lectionum pag. 247. seq. & emendatiores Tom. *6.* pag. 1139. seqq. (editionis novæ Tom. 3. parte 2. pag. 282. seqq. p. 340. seqq.)

Eberhardus Monachus *Altahensis*, Ordinis Benedictini, Ratisbonensis Archidiaconus, scriptor Annalium de rebus Austriæ, Bavariæ, Sveciæ ab Anno 1273. ad 1305. in multis convenientium cum Henrico Sterone, quem instituit continuare, multisque partibus locupletiorum. Edidit Henricus Canisius Tomo 1. Lectionum antiquarum pag. 307. editionis novæ Tomo IV. pag. 216. 234.)

Eberhardus, *Bethuniensis* Artesius, dictus *Græcista*, quia *anno milleno*, *centeno bis duodeno* (1124.) *condidit Ebrardus* Græcismum *Bethuniensis*. Vide Henricum Gandavensem cap. 60. & ad eum notas Miræi, & Cangium præfat. ad glossar. Latin. §. XLV. Oudinum T. 3. pag. 37. Hic *Græcismus*, sive liber carmine hexametro scriptus de figuris deque octo partibus orationis, &c. capita XXVII. cum expositionibus *Joannis Vincentii Mehilini*, in Pithavensi Universitate regentis fol. sine anno & loco: atque cum Alexandri de Villa Dei Grammatica Latina, Lugduni 1490. 4. Incipit: *Est proprie meta trans Græce, formatio plasma. Elementa Grammaticæ* Latine MSta Lovanii memorat laudatus Miræus. *Labyrinthum*, sive carmen elegiacum *de miseriis Rectorum Scholarum* edidit Polycarpus Leyserus historiæ Poetarum medii ævi pag. *796.* 809. cum altero de arte Rhetorica pag. 809. 825. & tertio de versificatione pag. 825. 854.

Ejusdem, sive alterius potius junioris, ut videtur, *Eberhardi* Sec. XIII. *Antihæresin contra Waldenses* hæreticos, (cum *Bernardo*, Abbate Fontis calidi, de quo Tomo 1. & Ermengardo) vulgavit Jacobum Gretserus Ingolstadii *1614.* 4. inde recusam in Bibliotheca Patrum Lugd. T. 24. p. 1525. & inter Gretseri Opera Tom. XII. Ebrardus *de XII. abusibus sæculi* citatur a Goldasto pag. 120. not. ad Isidorum de prælatis. *Epistolas* secundum artem dictatas Sanderus memorat Biblioth. MSS. pag. 203. *Proverbia Senecæ in poesin versa*. MS. Cantabrig.

Antequam ad alios Eberhardos pergam, lubet ex Eberhardi Bethuniensis carmine tertio de versificatione, & ex laudati Leyseri historia pag. 825. apponere locum insignem, in quo recenset Poetas, & plerosque ex illis mediæ ætatis, quos illo tempore in scholis prælegi solitos innuit:

Viribus apta suis pueris ut lectio detur,
Auctores tenero fac ut ab ore legas.
Elige quod placet, & lege, perlegis ecce sub uno
Ordine, quos traxit gloria, fama mei.

(*a*) Acta Sanctorum 27. Mart. Tom. 3. p. 702.
(*b*) De hoc Virgilio Surius edit. A. 1618. 27. Nov. Hundius metropoli Salisburg. Tom. 1. pag. 2. seq.
(*c*) Acta Sanctorum Tom. 4. Junii 22. pag. 261.
(*d*) Acta Sanctorum Tom. 6. Junii 14. pag. 131.
(*e*) Acta Sanctorum Tom. 6. Junii 16. pag. 147.

Semita virtutum, cautus Cato, (a) regula morum,
Quem metri brevitas verba polire vetat.
Veri cum falso litem Theodolus (b) arcet.
In metro ludit Theologia sibi.
Instruit apologis, trahit a vitiis Avianus. (c)
Sed carmen venit pauperiore stilo.
Æsopus metrum non sopit (d) fabula flores
Producit, fructum flos parit, ille sapit.
Quæ senium pulsant incommoda maxima scribit
Et se materiam Maximianus (e) habet
Vulnus amoris habet in pectore Pamphilus (f) illud
Pandit in antidotum, subvenientis anus.
Ludit Geta (g) gemens, quia captus Mercuriali
Arte Jovem lectus Amphitrionis habet
Persephones raptum (h) qui comtus carmine claudit,
Arte nec ingenio claudicat ille suo.
Statius Æacidem (i) stantem vultu muliebri
Virtutem prodit calliditate viri.
Quam solemnis & hinc usus sit turba (k) colenda
Ovidiana magis, quod facit illa, placet.
Sunt libri satyræ Venusinæ bis duo (l) vultus.
Sit licet his durus, utilitate valet.
Non juvenis satyra sed maturus Juvenalis
Nudat, nec vitium panniculare potest.
Versutiis animi non parcit Persius, alti
Ingenii, quamvis sit brevitatis amans.
Circuit, & totum fricat Architrenius (m) orbem
Qualis sit vitii regio quæque, docet.
Virgilio (n) servit triplex stylus. Hæc tria thema
Præbent: bos; & ager; historialis apex.
Statius eloquii jucundus melle, duorum
Arma canit fratrum (o) sub duce quæque suo:
Lucanus claræ civilia bella lucernæ
Imponit, metro lucidiore canit.
Lucet Alexander (p) Lucani luce. Meretur
Laudes descriptas historialis honor.
Ruffini sordes, & virtutes Stiliconis
Cui dant thema (q) sapit hic Heliconis ope.
Dat Phrygius Dares (r) veraci limite causas
Exitii Trojæ seditionis onus.
In-

(a) *Catonis* disticha, de quibus in Bibliotheca Latina IV. 1. 8.

(b) *Theoduli*, qui sæculo X. scripsit, ecloga, sive carmen leoninum inter auctores octo morales, & a Goldasto editum in manuali Biblico Francofurti 1620. 8. in quo colloquuntur ἀλήθεια, sive Veritas, & ψεύστης mendax judice φρονήσει, sive prudentia, veritatemque miraculorum Veteris Testamenti, distare docent a fabulis Poetarum. Vide Leyserum pag. 293. seq.

(c) *Flavii Aviani* ab Avieno plane diversi fabulæ nuper egregie illustratę a V. C. Henrico Cannegieter, Lugd. Bat. 1731. 8.

(d) i. e. non impedit, quo minus versibus scriptæ sint fabulę. Intelligit *Æsopum*, sive fabulas, quæ prodiere inter Auctores octo morales. Incipit: *Ut juvet & prosit conatur pagina præsens*. Nota, *Phædri* nullam ab Eberhardo mentionem fieri.

(e) *Cornelii Maximiani*, Hetrusci, qui tempore Anastasii Imperatoris floruit, Elegiæ VI. de incommodis senectutis, sæpius editę cum Catullo, Tibullo, Propertio.

(f) *Pamphili Mauriliani* libri III. de vetula, cum illius Pamphilo, sive elegiis LXIII. de arte amandi, editi a Goldasto in Catalectis Ovidii. Francof. 1610. 8.

(g) *Hosidius Geta* auctor tragœdię, de quo in Bibliotheca Latina lib. 1. c. 12. §. IX.

(h) *Claudiani* tres libri de raptu Proserpinę.

(i) *Statius* duobus Achilleidos libris.

(k) Major numerus poematum *Ovidianorum*.

(l) Satyrarum *Horatii*, & Epistolarum, libri IV.

(m) Vide infra, *Johannes Hanvillensis*.

(n) In Bucolicis, Georgicis, Æneide.

(o) Etheoclis & Polynicis, in *Statii* XII. libris Thebaidos.

(p) *Philippus Gvalterus* scriptor X. librorum Alexandreidos.

(q) *Claudianus* libris duobus in Rufinum, & libris III. in Fl. Stiliconis utrumque Consulatum.

(r) *Josephi Iscani* de bello Trojano libri VI. Scripti culto heroico carmine, & sub *Daretis* vel sub *Cornelii Nepotis* nominibus falso jactati.

Inſtruit in Trojam Græcos, & pandit Homerus,
Quæ vehat unda rates, Argolicumque dolum.
Sidonii (a) regis qui pingit prælia, morem
Egregium calamus Sidonianus habet
Chriſticolas acies Solymarius (b) armat in hoſtes
Chriſti ſolius plenus amore crucis.
Herbarum vires declarat carmine Macer (c)
Servat in officiis hunc medicina ſuis.
Naturas lapidum varias, varioſque colores
Qui ponit lapidum, (d) non ſapit ille metro.
Petrus Riga, petra cujus rigat intima Chriſtus,
Legem mellifluo texit utramque ſtylo.
Contemnit paleas Sedulius. Eligit aptas
Res Evangelii, ſedulitate metri.
Non aret ſerie metri, ſed floret Arator
Doctus, Apoſtolica facta decenter arat.
Virtutem prudens Prudentius armat in hoſtes.
Quo, vitio victo, gaudeat illa, docet.
Septenas quis alat artes deſcribit Alanus. (e)
Virtutis ſpecies proprietate docet.
Tobias (f) in agro veteri laſcivit, & æque,
Res novat, & metri nobilitate placet. (g)
Ars nova *ſcribendi (h) ſpeciali fulget honore,*
Rebus cum verbis delicioſa ſuis.
Quod pueri potent tibi doctrinale *(i) propinat*
Priſci doctoris *(k) utiliora legit.*
Græciſmus *(l) recitat, peperit quas Græcia voces.*
Quas Latium dat, quæ ſignificata ferant.
Hi tres conjungunt per ſe modulamina metri
Tali lectores alliciendo modo.
Fontibus ex ſacris haurit, qui dogmata fundit
Proſper doctrinæ proſperitate ſapit,
Scribendi regit arte ſtylum, Ruſoque negante (m)
Laudem Matthæus Vindocienſis habet
Enumerat, probat, eximius liber æquivocorum, *(n)*
Dictio quot in ſe ſignificata gerat.
Felici ſcribente ſtylo Felice Capella
Nubit Mercurio philologia Deo.
Eximia ratione beat Boethius, ut det
Solamen miſero philoſophia viro.
Tractatum titulos laudis Bernardus (o) habentem
De gemina mundi partitione docet.
Naturas Phyſiologus (p) exponendo ferarum
Quarundam quæ ſit allegoria docet.
Hortatur propria per ſcripta Paraclitus (q) omnes
Peccantes. Veniam gratia donat eis.
Per tot perſonas duo teſtamenta figurat
Sidonius. (r) Judex philoſophia ſedet.
Quam plures alii metri dulcedine quadam

 Do-

(a) Vide infra in *Sidonio*.

(b) *Guntherus* Poeta de cujus poemate *Solymario* adhuc inedito infra, in *Gunthero*.

(c) *Macri* Ovidio laudati poema de herbis pridem intercidit, sed ab Eberhardo reſpicitur poema hujus argumenti quod ſępius prodiit ſub Æmilii Macri nomine. Vide Bibliothecam Latinam IV. 12. 7.

(d) *Marbodeum* innuit, cujus de gemmis poema itidem frequenter vidit lucem.

(e) De *Alani* ab Inſulis anti Claudiano dictum T. 1. p. 91

(f) *Prudentius* in Pſycomachia.

(g) Tobias *Matthæi* Vindocinenſis.

(h) *Gaufredi* poetria nova.

(i) *Alexander de villa Dei*, de cujus doctrinali ſupra T. 1.

(k) utiliora quam Priſciani.

(l) *Græciſmum* ſuum Eberhardus Bethunienſis reſpicit, de quo ſupra.

(m) Gloſſa MS. *Matthæus deſcribit contra Ruſum Curialium doctrinas, & obtinet victorias & laudes contra ipſum.*

(n) *Joannis de Garlanvaria*.

(o) *Bernardus Sylveſter*, de quo T. 1.

(p) *Theobaldi* Epiſcopi de naturis duodecim animalium.

(q) Vide infra, *Paraclitus*.

(r) *Sidonius Poeta, de duobus teſtamentis Novo & Veteri per duas perſonas, ſcilicet Judæum & Chriſtianum ſcripſit.* Gloſſa MS.

Docti se legi supposuere meæ.
Hos taceo, quos fama tacet, &c.

Eberhardus, sive *Ebirhardus* Monachus *Fuldensis*, cujus *Summaria traditionum Fuldensium*, sive *donationum veterum S. Bonifacio legatarum*, exstant in V. C. Joannis Friderici Schannat corpore traditionum Fuldensium pag. 280. 316.

Eberhardus Presbyter, qui ex Chronico Latino Gandersheimensi antiquo, versibus Saxonicis circa A. 1216. descripsit *fundationem & incrementa Ecclesiæ Gandersheimensis* usque ad Henrici II. sancti Imperatoris tempora A. 1002. Edidit Leibnitius Tomo 3. scriptorum Brunsvicensium pag. 149.

Eberhardus Mainardus, Moguntinus Carmelita circa Annum 1403. Cujus Possevinus & pag. 324. Alegrius nihil aliud memorant, quam *Sermones* per Adventum & per Quadragesimam, librumque *de triplici vita*.

Eberhardus de Parentinis, Ordinis Prædicatorum Provinciæ Tolosanæ, tractatus *super totum Officium Missæ*, compositus A. 1339. & descriptus manu Jacobi Schuch de Eslingen A. 1454. MS. in Bibliotheca Cæsarea, teste Lambecio II. pag. 775.

Eberhardus de S. Quintino, Ordinis Prædicatorum, cujus *Sermones* quosdam An. 1273. Parisiis habitos enumerat Jacobus Quetif Tom. 1. p. 267.

Eberhardus Ratisbonensis Archidiaconus. supra, *Eberhardus Altahensis*.

S. Eberhardus Noricus, ex Biburgensi Abbate Archiepiscopus *Salisburgensis*, defunctus A. 1164. a Cangio & aliis quibusdam perhibetur auctor *Vitæ S. Hartvvici*, Episcopi Salisburgensis, exstincti A. 1023. Sed illam scripsit aliquis ex S. Eberhardi hujus discipulis, qui circa Annum 1186. floruit, ut supra, jam annotavi. Vide Acta Sanctorum Tomo 6. Junii pag. 129. & Tomo 4. pag. 261. ubi vita ejusdem Eberhardi a discipulo scripta, ex Canisiana editione exhibetur. *Oratio Eberhardi* Truchsen Archiepiscopi junioris ab A. 1200. ad 1247. Salisburgensis *de Hildebrandi Anti-Christiano Imperio* dicta in Comitiis Ratisbonensibus sub Friderico II. Imperatore habitis, apud Aventinum VII. Annal. pag. 684. & Goldastum in Apologia pro Henrico quarto pag. 237.

* *Eberhardus Tegernseensis* Monachus ab anno 1002. Scripsit epistolas breves undecim vulgatas a PP. Pez & Hueber in Cod. Diplomat. pag. 135.

Ebervvinus, alii *Ebroinus*, vel *Evervinus*, sub sæculi undecimi initia Abbas S. Martini Trevirensis, Ordinis Benedictini, scripsit 1. *Vitam S. Magnerici*, Confessoris Archiepiscopi Trevirensis circa Annum 596. quæ cum notis Joannis Baptistæ Solerii edita est in Actis Sanctor. Tom. 6. Julii 25. pag. 183. 2. *Vitam Simeonis reclusi*, qui diem An. 1035. obiit, Sanctisque adscriptus est A. 1042. obviam in iisdem Actis 1. Junii Tom. 1. pag. 89. & in Mabillonii Sec. VI. Benedictin. pag. 372. Hæc vita ab Ebervvino dicata est Popponi, Archiepiscopo Trevirensi, qui præsulatum illum gessit ab Anno 1016. ad 1047.

Ebracense Necrologium, Cœnobii Cisterciensis in diœcesi Wirtzburgensi, (*a*) vulgatum ab *Ignatio Gropp*, Bibliothecario Ebracensi, in monumentis sepulchralibus Ebracensibus. Herbipoli 1730. in 4.

Ebrardus, supra, *Eberhardus*.

Ebroinus, vide, *Ebervinus*.

Ecbertus, *Eckbertus*, *Egbertus*, *Eckebertus*, Archiepiscopus ab Anno 732. ad 767. *Eboracensis*, ad quem non diu ante obitum suum scripsit Beda Epistolam de Christiani Præsulis officio, ut dixi T. 1. Hujus Egberti *Dialogum de Ecclesiastica institutione* post editionem Jacobi Waræi Dublinensem 1664. in 8. recudi fecit Henricus Warthonus Lond. 1693. 4. cum nonnullis Bedæ opusculis. Exstat etiam in editionibus Conciliorum Labbeana, Harduiniana & Veneta Coleti ad Annum 747. In iisdem Conciliorum editionibus, sicut in Regia quoque leguntur excerpta ex ejus *Constitutionibus Ecclesiasticis*

(*a*) *Fortgesezte Sammlung von Alten, und Neuen* A. 1732. pag. 264.

clesiasticis, (*a*) quas ab *Hucaro*, fani Germani in Corinia Diacono, studiose in compendium redactas testantur Lelandus cap. 85. & Pitseus p. 154. (*b*) *CXLV. Capitula e dictis & Canonibus SS. Patrum. Capitula XXXV.* ex Ecberti *Pœnitentiali*, quod opus in quatuor libros tributum, in variis Angliæ Bibliothecis MS. servari Caveus notavit: Utraque primus vulgaverat Henricus Speelmannus Tomo I. Conciliorum Angliæ, Lond. 1639. fol. pag. 258. 276. Exhibet priora etiam Johannes Morinus in sylloge pœnitentialium veterum, ad calcem operis de Pœnitentia, post primam Parisiensem editionem A. 1651. recusi Bruxellis 1685. & Venetiis 1702. fol. Sequuntur tituli *Capitulorum XCVII. de Sacerdotali Jure* apud eundem Speelmannum p. 278. Sed & *Capita XV.* de remedio peccatorum, quæ ibi p. 281. 288. sub *Bedæ* (*c*) nomine leguntur, & in Antonii Augustini collectione libellorum Pœnitentialium, Tarracone 1582. 4. & Venetiis 1584. 4. nec non inter Bedæ opera Tom. VIII. pag. 961. atque in Conciliorum Tomis, Ecberto huic, quo Magistro profecisse se prædicat Alcuinus, (*d*) tribuenda possunt videri. Vide, si placet, notata Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ p. 74. seq. Omitto memorata a Baleo II. 15. & Pitseo pag. 154. Homilias, Lectiones ad erudiendos discipulos, ad Pastores Provinciæ suæ: Ad Zachariam Papam pro pallio, quod accepit A. 735. vide Warthonum Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 697. Epistolas ad fratrem suum Egbertum Regem, ad Alcuinum &c. * Exceptiones Ecberti præter Spelmannum, cæterosque novissime Wilkinsius in sua collectione Conciliorum Britanniæ ad MSS. codices exactas recudit, & ex MS. Oxoniensi Sexdecim alias nondum alicubi excusas adjecit. Vide Tom. I. pag. 111. ejusdem operis.

Ecbertus Heresfeldensis Presbyter circa Annum 1076. ad Hartvvigum, Abbatem, scripsit *Vitam Heimeradi*, (*e*) Presbyteri & Confessoris, defuncti A. 1019. quam post Brovverum & Adolphum Overhamum cum vita Meinvverci, Episcopi Paderbornensis, edidit Leibnitius Tomo I. scriptorum Brunsvicensium pag. 565. Exstat etiam in Actis Sanctorum 28. Junii T. V. p. 386.

Ecbertus Svevigena in Anglia Monachus *Lindisfarnensis* Ord. Benedict. defunctus circa A. 728. apud *Huenses* Monachos in Scotia, quos libro *de Paschali observatione* erudiit, ut ex variis Bedæ locis notavit Lelandus cap. 66. Eidem Ecberto Baleus centur. I. cap. 98. & Pitseus pag. 125. etiam tribuunt *Conciones* & *de ritibus Catholicorum* librum, nescio an confundentes illum cum Episcopo Lindisfarnensi.

Ecbertus, Clericus *Leodiensis*, scripsit teste Sigeberto cap. 146. *metrico stylo de* Ænigmatibus rusticanis *librum primo brevem, sed ampliato orationis tenore scripsit de eadem re metrice alterum librum majusculum*. Eadem e Sigeberto Trithemius cap. 330. qui testatur circa Annum 1060. floruisse.

Ecbertus Lindisfarnensis Episcopus ab Anno 803. ad 821. Vide Warthoni Angliam sacram T. I. pag. 698. Non ad hunc, sed ad Eboracensem Ecbertum scripsit Beda Epistolam de Præsulis Christiani officio: itaque commentitia sunt *Gratificationis* ad Bedam *responsa*, quæ huic Ecberto tribuunt Baleus II. 4. & Pitseus pag. 127. Ex Bedæ Epistola etiam puto sumtam occasionem, quod Gvilelmus Butlerus atque idem Pitseus cum Baleo scribunt, finguntque Ecbertum hunc e sermone Latino in Anglo-Saxonicam linguam plures Bibliorum libros vertisse. Nam ut Lelandus cap. 86. cui recte suboluit Lindisfarnensem Bedam juniorem fuisse, Bedæ Epistolam *plane acu-*

(*a*) Adde Oudinum Toma I. pag. 1794. seq.

(*b*) Non soli Ecberto omnia tribuenda esse, disputat Clarissimus Gundlingius in Gundlingianis XXXVIII. pag. 258. seq.

(*c*) Supra Tom. I.

(*d*) Epistola ad Carolum Magnum, apud Wilhelmum Malmesburiensem de gestis Pontificum Anglorum lib. 3. pag. 269.

(*e*) Ita legendum pro *Nemoradi*, & pro *Jeremcadi* apud Anonymum Mellicensem c. 68.

aculeatam appellat, *in qua multa de officio Episcopi, nec pauciora de Scriptura sacra in linguam Saxonicam vertenda, & quibus ea rationibus a plebe legenda.*

Ecbertus Presbyter & Canonicus Bunnensis, Coloniensis diœcef. ac denique Monachus & post Hildelinum Abbas *Schœnaugiensis* (*a*) S. Florini in diœcesi Trevirensi, Ordinis Benedict. circa Annum 1160. Opusculum *de laude Crucis*, & *Soliloquium*, sive *Meditationes* & *Stimulus amoris* in celeberrimi Bernardi Pezii Bibliotheca Ascetica Tom. VII. pag. 13. 21. 37. Ratisbonæ 1725. 8. *De obitu Sororis suæ* Germanæ *S. Elisabeth*, Viginis Abbatissæ Schœnaugiensis, defunctæ A. 1165. ad cognatas suas: prodiit in Actis Sanctorum Tomo 3. Junii 18. pag. 607. cum hujus Elisabethæ visionum libris V. ut prius lucem viderat edente Jacobo Fabro, Stapulensi, Parisiis 1500. & deinde Coloniæ 1628. &c. Vide infra, *Elisabetha*. *Sermones XIII. adversus hæreses Catharorum*, hæresin *Manichæorum* renovantes (cum *excerpto de Manichæis* ex Augustino) ad *Reginoldum*, Archiepiscopum Coloniensem, Coloniæ 1530. 8. (*b*) & Tomo XII. Colon. atque Tomo XXIII. Bibliothecæ Patrum edit. Lugd. pag. 601. Cætera quæ huic Ecberto tribuuntur apud Trithemium cap. 403. de S. E. & illustr. Benedictin. II. 121. sunt: *In principium Evangelii Johannis*: *Super Magnificat*: *Super*: missus est Angelus: *Meditationes*, *Sermones* per annum, *Laudes Salvatoris*, & *Epistolas* ad diversos.

Eccardi nomen varie scriptum reperio *Ecchardus*, *Eckardus*, *Eckerhardus*, *Egehardus*, *Eggehardus*, *Eggerardus*, *Ekkardus*, *Ekkerardus*, *Aichardus*, *Aicardus*, *Haycardus*, *Heccardus*, *Hegecartus*: itaque juvat utcunque expressum uno hoc loco Lectori exhibere.

Eccardus speculi Saxonici scriptor & interpres. vide infra pag. 79. *Ecco de Repgovve*.

Eccardus scriptor *Chronici*, quem laudat Hermannus Cornerus ad An. 1117. pag. 659. & alibi, & quem Vir doctissimus Johannes Georgius Eccardus, qui Cornerum Tomo 2. Corporis histor. medii ævi edidit, putabat esse auctorem Chronici Magdeburgici, (*c*) sive Annalium Saxonicorum, quos vulgavit illustris Leibnitius Tomo 1. accessionum historicarum. Sed diversum esse Annalium horum auctorem a Corneri Eccardo, non sine ratione judicat Theodorus Hasæus Tomo 7. Bibliothecæ Bremensis pag. 911. Cæterum Corneri Eccardus non diversus, ut videtur ab Eccardo, Urangiensi Abbate, de quo infra, Chronicon vero, quod respicit, necdum in lucem datum, quod sciam.

Eccardi quinque inter eos, qui Monasterium *S. Galli* decorarunt, celebrantur ab Hepidanno, Ratperto aliisque apud Goldastum in Alemannicis:

Eccardus I. senior, Decanus, temporibus Ottonis I. Imperatoris ab An. 958. ad 972.

Eccardus II. Palatinus & Magister Scholarum, defunctus A. 996.

Eccardus III. Decanus, & sub idem tempus

Eccardus IV. Junior, Monachus *S. Galli* circa Annum 1040. carmine heroico scripsit *gesta Waltharii*, laudata ab Anonymo Mellicensi cap. 70. Ejus liber *de casibus Monasterii S. Galli*, quo *Ratpertum* ab Anno 891. ad 982. continuavit, legitur in Goldasti Alemannicis Tomo 1. pag. 11. 64. Eccardum continuavit *Burkhardus* (de quo supra Tomo 1. pag. 301.) ab Anno 982. ad 1204. apud Goldastum pag. 65. 91. Cujus notæ in Eccardum pag. 109. seq. Vide & Tomo 2. pag. 165. Excerpta quædam apud Andream du Chesne Tomo 3. pag. 484. 489.

Ec-

(*a*) Abbatiam Schœnaugiensem ab Abbatia S. Florini preter rem diversam faciunt Vossius pag. 430. Oudinus T. 2. pag. 1548. aliique.

(*b*) Hermanni ab Hardt Avtographa Tomo tertio pag. 195.

(*c*) Aliud est, quod edidit Clarissimus Meibomius Tomo secundo pag. 269. & cujus lacunam supplevit laudatus Leibnitius Tomo 3. scriptorum Brunsvicensium pag. 749.

Eccardus V. Minimus, Decanus tempore Innocentii III. & Friderici II. Imperatoris, sive circa Annum 1214. scriptor *Vitæ Notkeri Balbuli*, eruditi Monachi S. Galli, qui A. 912. diem obiit, & de quo infra suo loco. Hanc vitam sed interpolatam edidere Henricus Canisius Tomo 6. Antiquarum Lectionum pag. 934. & editionis novæ Tomo III. pag. 552. Goldastus Tomo 1. Alemannicarum rerum scriptorum pag. 226. Papebrochius additis notis in Tomo 1. Actorum Sanctorum Aprilis 6. pag. 579. & Mabillonius Sec. V. Benedictin. p. 11. Dicitur etiam hic Eccardus Latine vertisse *Vitam S. Galli*, quam Germanice scripserat Ratpertus. Vide Oudinum T. 3. pag. 80.

Eccardus Saxo-Teutonicus, Ordinis Prædicatorum, Theologus clarus in Austria, & jam defunctus A. 1329. quo septendecim capita a Pontifice Johanne XXII. & A. 1330. quo undecim capita doctrinæ ejus tanquam suspecta damnari contigit a Theologis Heidelbergensibus. Vide Raynaldum ad Annum 1429. n. 70. & Natalem Alexandr. Sec. XIII. & XIV. pag. 103. seq. Trithemium cap. 537. qui hæc ejus scripta memorat: *In Genesin*, *Exodum*, *librum Sapientiæ*, *Cantica Canticorum*, *Evangelium Johannis*, & *super Orationem Dominicam*. *In IV. libros Sententiarum*, *Sermonem* in Capitulo Ordinis Prædicatorum: aliosque de tempore & de Sanctis, & *Positionum* suarum librum. Hisce ex Jacobo Qvetif. Tom. 1. p. 507. licet addere, quod ascetica quædam hujus Eccardi viderunt lucem inter Joannis Tauleri opera, *notabiles quædam Institutiones: Institutiones quam in extremis constitutus amicis rogantibus reliquit. De duodecim ineffabilibus bonis atque gratiis, quas Divina clementia digne communicantibus largitur. Convivium de paupertate spiritus.*

Eccardus Saxo Junior, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1339. cui adscribitur, quæ inter Taulerianas exstat Epistola XXV. *de perfecta resignatione & oblivione nostrum ipsorum & omnium, quæ in schola Dei addiscuntur.* Vide Qvetifum Tom. 1. p. 593.

Eccardus Canonicus *S. Victoris* Parisiensis Seculo XII. scriptor quorundam opusculorum asceticorum, quæ Gallice & Latine edita a P. Gourdano Parisiis 1729. *les œuvres spirituelles d' Eccard.* Vide memorias litterarias Trevoltinas illius anni pag. 1299.

Eccardus, Abbas primus S. Laurentii *Vragiensis* in diœcesi Herbipolensi, Ordinis Benedict. defunctus Anno 1130. Scriptor *Laternæ Monachorum*, libris V. prosa & carmine ad imitationem Boethii librorum de Consolatione Philosophiæ. Præterea *Sermones* ejus & *Epistolas* laudat Trithemius cap. 378. de S. E. & de illustribus Benedictinis II. 107.

Eccardus, Abbas Vragiensis junior, cujus Chronicon breve *de Episcopis Hildesheimensibus* ad Egbertum, Corbejensem Abbatem, a Caroli Magni temporibus ad Annum 1280. edidit Christophorus Brovverus, Moguntiæ 1616. 4. cum vita Godehardi, Episcopi Hildesheimensis: & Leibnitius Tomo 1. scriptorum Brunsvicensium pag. 772. 774. qui & alia de rebus Hildesheimensibus dedit p. 742. seqq. sed quæ ejusdem Eccardi esse, nescio quibus argumentis affirmat D. Johannes Fabricius Helmst. T. 3. Biblioth. suæ pag. 23. Sicut nec idem constat de Chronico Hildesheimensi ab Anno 688. ad 1137. quod edidit Andreas du Chesne Tomo 3. pag. 504. 539. & Leibnitius pag. 710. 741.

Ecco de Repgovve, al. *Bibikovv*, qui aliis *Eckhardus*, *Eyke*, *Ebko*, *Ecke*, *Epho*, (*a*) ille judiciorum sub Hoyero Comite de Falckenstein per multos annos assessor, circa Annum 1240. ex consuetudinibus fori Saxoniæ superioris digessit, & Latine primum scripsit *Speculum Saxonicum*, sive Jus provinciale Saxoniæ, libris III. quod deinde Comitis

(*a*) Vide Tobiæ Eckardi notitiam MStorum Quedlimburgens. pag. 39. & Pauli Christiani Hilscheri dissertationem de exercitu furioso §. 23. ubi de *fideli Eccarto*.

tis Hoyeri hortatu vertit Germanice, confirmatum etiam a Carolo IV. (*a*) Imperatore, & vehementer probatum Dieterico five Theodorico Burgsdorfio, (*b*) qui ex Doctore Lipfienfi Epifcopus Numburgenfis fuit ab Anno 1453. ad 1466. Speculum idem Pontificibus Gregorio XI. A. 1373. & Eugenio IV. An. 1431. prohibendum vifum. Latine fupereft adhuc MS. in nonnullis Bibliothecis, ut in Qvedlimburgenfi: ac verifimillima videtur Clariffimi Gærtneri fententia, qui non dubitat maximam partem Latini fpeculi Ecconis fupereffe in Latino illo, quod fine nomine auctoris in editione Zamoifciana An. 1602. cum variis Lect. MSS. Codicum, & una cum verfione in idioma recentius Germanicum vulgatum eft in editionibus *Zobelianis*, (*c*) Lipfiæ 1561. 1569. 1582. 1591. 1614. fol. & quod ipfe etiam non omifit addere in luculenta fua editione nupera ad MStos Codices & veteres editiones recenfita illuftrataque Vir Jurifconfultiffimus D. Carolus Wilhelmus Gærtnerus, Lipfiæ 1732. fol. de qua juvabit confulere Acta Eruditorum An. 1733. pag. 17. feq. Habet etiam Latinum junctum tribus Germanicis, duobus quidem ftylo Saxonico veteri, & tertio recentiore D. Jacobus Fridericus Ludovicus, Jurifconfultus Hallenfis, cujus Speculum Saxonicum lucem vidit Halæ 1720. 4. De auctore gloffarum D. Burchardo de Mangelfeld, aliis editionibus pluribus quam viginti, idem Ludovicus & Gærtnerus confuli poffunt, quarum antiquiffimæ funt Bafileenfis 1474. quam fecutæ A. 1482. Auguft. 1516. & *Wolfi Loffenii* Lipf. A. 1545. Omitto Eckonis *Chronicon* breve, cujus verfionem Germanicam edidit Clariff. Menckenius T. 3. p. 350. 359.

Alcimus Ecdicius Avitus, fupra in *Alcimo*, Tom. 1. pag. 53.

Claudianus Ecdicius Mamertus, in *Claudiano* Tom. 1. pag. 388.

Thomas Eckleſton, (vitiofe quibufdam *Ecleſon*) Anglus, Ordinis Minorum circa Annum 1340. ad Simonem de Effeby, Francifcanum, fcripfit *Chronicon de origine, incrementis & fucceffu Ordinis Francifcani in Anglia* ab adventu Agnelli (*d*) Pifani ufque ad tempora Gvilelmi Nottingamii, (*e*) Ordinis Minorum, in Anglia Provincialis. *Opus eft*, inquit V. 58. Jo. Baleus, *inftar libri Conformitatum Bartholomæi Pifani* (*f*) *licet quantitate minus, fabulis, mendaciis ac blafphemiis plenum*. Ejufdem Thomæ memoratur fcriptum alterum *de impugnatione per Dominicanos* facta A. 1269.

Stephanus Eddius, five *Heddius*, Monachus & Presbyter Cantuarienfis circa Annum 720. fcripfit *Vitam S. Wilfridi I.* Eboracenfis, atque inde Haguftaldenfis Epifcopi defuncti (*g*) A. 709. 12. Octobr. Edita eft ex MSto Sarisburienfi a Thoma Galeo inter fcriptores quindecim, Oxoniæ 1691. fol. pag. 40. cum minus integram e MSto Cottoniano vulgaffet Mabillonius Sec. IV. Benedictin. parte 1. pag. 671. & parte 2. pag. 550. fupplementum nactus ex Codice Sarisburienfi ab Eduardo Bernardo. Vide & Lelandum cap. 77.

Gvilelmus Eddius, five *Edys*, Abbas Burtonenfis in Anglia Ordinis Benedict. circa Annum 1216. ab Oudino Tom. 3. pag. 3. traditur compofuiffe *vitam S. Moduennæ*, Virginis Hibernicæ, quam S. Patricii temporibus vixiffe ajunt defuncti Anno Chrifti 460. Ac fane commifit.

(*a*) Tobias Eckardus loco laudato.

(*b*) Johannes Martinus Schamelius in Numburgo litterato pag. 7. feq. ubi etiam Concordantias hujus Epifcopi in illud fpeculum, & recenfionem illius atque auctarium commemorat. Pro Burgfdorfio varie alii appellant, ut *Borkvorfium*, *Bogfdorfium*, *Buckendorfium*, *Buxtorfium &c.*

(*c*) *Chriftophorus Zobelius*, Jurifconfultus Lipfienfis, morti vicinus opus hoc edendum tradidit *Georgio Menio*, qui poft illius fata prælo illud commifit.

(*d*) Ita recte Waddingus pag. 324. Lelandus, aliique: apud Pitfeum pag. 442. minus bene *Aquelli*.

(*e*) Apud Lelandum cap. 284. *Snotingamii*, Voffium pag. 518. & Oudinum Tom. 3. pag. 962. *Norcingami*.

(*f*) De quo fupra Tom. 1. p. 50. 176.

(*g*) Henricus Warthonus Tomo 1. Angliæ Sacræ pag. 695.

ne sub hoc nomine fertur in Catalogo Bibliothecæ Cottonianæ pag. 136. Apud Vossium autem pag. 784. ex Lelando scriptor vitæ vocatur *Galfridus* Burtonensis, & apud Lelandum ipsum c. 211. *Galfridus* Burgodunensis Abbas Monasterii ad Terenti ripam, sive Trenti fluvii Angliæ Borealis. Sed Joannes Pinius, Soc. Jes. qui vitam illam ex MS. Cottoniano primus edidit in Actis Sanctorum Tom. II. Julii 6. pag. 297. tribuit eam *Conchubrano* Scholastico de Gleanussen, defuncto A. 1082. & pag. 246. ex Waræo docet *Galfridi* Burtoniensis nomen in Cottoniano Codice præfixum esse a recentiore manu: Porro Conchubranum, cujus etiam *duos Hymnos Alphabeticos* in Moduennam pag. 245. memorat, monet confudisse inter se sanctas duas cognomines earumque res & gesta, unam *Moduennam*, *Modvvennam*, *Monuinam*, sive *Moninnam*, quæ & *Darerca* virgo, extincta A. 518. & alteram juniorem, quæ vixit circa Annum 640.

Edelbertus, *Adelbertus*, *Alibertus*, *Odilbertus*, *Oldibertus*, *Odelpertus*, Archiepiscopus ab Anno 804. Mediolanensis, defunctus eodem, quo Carolus M. Anno 814. Caroli M. encyclica Epistola circa Annum 811. data ad Edelbertum & alios Episcopos, cupientis ab eis edoceri *de rationibus rituum Baptismi*, una cum Edelberti responsione ad Carolum, atque indice XXIII. capitum *libri de Baptismo*, quem ad eundem misit, exstat apud Mabillonium in Analectis Tom. 1. editionis novæ pag. 75. sq. (prioris editionis Tomo 1. pag. 25. & Tomo 4. pag. 317.) *Præceptum concessionis*, quo Arigauso, Abbati Monasterii S. Ambrosii An. 806. ædem S. Vincentii in Prato tribuit, editum est ab Ughello Tomo IV. Italiæ sacræ p. 75.

Edgarus, sive *Ædgarus*, *Eadgarus*, Angliæ Rex egregius ab Anno 959. ad 975. & amplificata re Anglorum nautica & legibus variis promulgatis memorabilis. Apud Speelmannum quidem Tomo 1. Conciliorum Angliæ. (atque inde in Conciliorum Tomis, Regia Tom. XXV. Labbei Tom. IX. Harduini Tom. VI. & Coleti Tom. XI.) hæc illius exhibentur: Post notitiam *Concilii* An. 959. ab Edgaro *Brandfordiæ* convocati, Speelmannus pag. 430. *Privilegium pro Dorobernensis*, sive Cantuariensis *Ecclesiæ primatu* pag. 432. *Charta de ejiciendis clericis uxoratis, & introducendis Monachis*. ibid. *De concilio Londinensi* An. 965. pag. 435. *Charta duplex novo Wintoniæ Monasterio Hydensi A. 966. tributa*. ibid. & 443. *Leges Ecclesiasticæ, capita V.* Latine & Anglo-Saxonice, addita Latina versione ex Gvilelmi Lambardi Archæonomia pag. 444. Eædem Leges ex antiqua versione, quæ est apud *Joannem Bromptonum* pag. 870. seq. Chronici. *Canones LXVII. de ordinatorum vivendi formula*, pag. 446. & 447. *De Confessione, Canones X.* pag. 459. *De modo imponendi pœnitentiam, Canones XLVI.* pag. 460. *De Satisfactione, Canones XIX.* pag. 469. *De Magnatum pœnitentia, Canones IV.* pag. 474. singula Anglo-Saxonice & Latine. *Oratio* ad Dunstanum, Archiepiscopum Cantuariensem, Osvvaldum Wigorniæ & Ethelvvaldum Wentanæ Episcopos *de conjugatis clericis ejiciendis, introducendisque Monachis* pag. 476. *De injuncta Edgaro, quod claustralem virginem compressisset, septenii pœnitentia*. pag. 481. seq. Hæc apud Lambardum, Speelmannum & in Conciliorum Tomis. Præterea Johannes Seldenus notis ad Eadmerum pag. 105. seq. & Tom. 2. Operum Seldeni primus Anglo-Saxonice & Latine edidit *Proœmium Regularis Concordiæ Anglicæ Nationis Monachorum, Sanctimonialiumque: &* deinde Latine *capita privilegii & Regulæ novo Wintoniæ Monasterio propositæ*, ac denique *Orationem ad Episcopos & Cœnobiorum Præfectos*, ex Adilredo, de qua jam dicere me memini Tom. 1. pag. 39. Satis autem constat unum Edgarum Regem fuisse, licet velut duo apud Cangium ponantur. * Cum post Speltmannum

Conciliorum Anglicanorum Collectionem ex integro reformandam edendamque susceperit, ac tandem perfecerit David Wilkins, quem ille ordinem novum monumentis hisce ecclesiasticis Edgari Regis constituerit, quid novi adjecerit indicare mihi hic visum est opportunum. Familiam hic ducunt (Tom. 1. pag. 225.) Canones editi sub Edgaro Rege Anglo-Saxonice, & latine; sed versione multo quam Speltmannica diligentiori, & elegantiori.

Sequitur Charta Edgari *de ejiciendis Clericis uxoratis* pag. 239. Pone succedunt *leges Monachis Hydensibus ab Edgaro datæ*; quas vulgavit Seldenus, de quibus hic Fabricius. Additur *Charta Edgari* de novo Wintoniæ Monasterio, quæ pariter in Speltmanno legitur. Tum dantur *leges ecclesiasticæ* capitibus V. Anglo-Saxonice & latine ex versione ut supra. Excipit hæc *oratio Edgari ad Dunstanum*, quam figmentum esse Alfredi Rievallensis in Genealog. Reg. Angl. ad Henricum II. censet in nota Wilkinsius pag. 246. Denique agmen claudit *de pœnitentia Edgari* Regis narratio.

Edilredus, supra, *Adilredus* T. 1.

Chronicon Cœnobii S. Crucis Edinburgensis in Scotia, ab ingressu Julii Cæsaris in Angliam usque ad Annum 1163. Hoc Chronicon omissis illis, quæ ante Annum 596. ex solo Beda auctor contraxerat, editum ab Henrico Warthono Tomo 1. Angliæ Sacræ pag. 152. 162.

Edinetus, supra, *Eadmerus*.

Edmundus Albanus, supra, *Eadmundus*. Apud Cangium *Albonus* ex Balei V. 64.

S. Edmundus, sive *Eadmundus*, Anglorum Orientalium Rex, Martyr A. 870. cujus *passionem* circa Annum 980. scripsit Abbo Floriacensis, (*a*) editam a Surio 20. Novembr. *Miracula* Anonymus Cœnobii S. Edmundi Monachus circa Annum 1090. quem vulgavit Edmundus Martene Tomo 6. monumentorum pag. 822.

Edmundus I. Angliæ Rex ab Anno 941. ad 946. cujus *Leges* quædam in *Joannis Bromptoni* Chronico pag. 858. 862. & in Gvilelmi Lambardi Archæonomia: Plures apud Speelmannum Tomo 1. Conciliorum Angliæ pag. 415. seqq. Anglo-Saxonice & Latine: etiam prisca Legum illarum versio Latina ex MSto Jornalensi pag. 423. & *Charta donationis & privilegiorum* concessorum Ecclesiæ S. Mariæ Glastoniensi pag. 425. Leges illæ e Speelmanno etiam Latine in Conciliorum Tomis ad Annum 942. & 944.

Edmundus II. Angliæ Rex A. 1016. & 1017. sed cujus nullæ, quod sciam, Leges feruntur. Quod vero apud Cangium legas: *S. Edmundus Confessor*, *Angliæ Rex*, *cujus Leges Latine editæ exstant*, *obiit prid. Non. Januar. An.* 1066. Non dubito legendum esse *Edvvardus*. Vide, si placet, quæ infra in *Eduardo*.

S. Edmundus Rich, sive Divitis, Archiepiscopus *Cantuariensis*, defunctus An. 1240. de quo supra. Vita ejus scripta a *Roberto* fratre, obvia apud Surium XVI. Novembr. *Speculum Ecclesiæ* ad Cistercienses Pontiniacensis Monasterii Monachos, in Bibliotheca Patrum Parisiensi An. 1589. 1624. 1644. Tomo V. in Coloniensi Tomo XIII. & in Lugdunensi Tomo XXV. pag. 316. *Constitutiones Synodales XII.* apud Gvilelmum Lindevvoodum, sive de Tilio Nemore, in Provinciali Anglico, Parisiis 1505. Londini 1557. & Oxoniæ 1664. 8. Vide Caroli de Visch Bibliothecam Cisterciensem p. 88. seq.

Edmundus Dinterus, sive *de Dinter*, in agro Sylvæducensi, Canonicus Lovaniensis, defunctus Bruxellis 1448. Scriptor *Chronici Brabantiæ* nescio an editi, quod MStum fuit apud Gevartium,

(*a*) Wilhelmus Malmesburiensis III. de gestis Pontificum Anglorum pag. 270. *Abbo Floriacensis Monachus*, *qui multam scientiæ frugem Angliæ invexit*, *passionem Edmundi Martyris jubente Dunstano* (Eborac.) *Archiepiscopo plenitudini litterarum adjecit*.

tium, & Miræum, teste Valerio Andrea pag. 203. & Svveertio pag. 229. Ejus *Genealogia brevis Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, Flandriæ, Hollandiæ*, ab Hectore Trojano deducta, Francofurti & Argentorati prodiit A. 1529. 8. ab alio continuata ad Carolum V. obvia etiam in Freheri Tomo 3. scriptorum rerum Germanicarum pag. 230. editionis novæ Struvianæ, post Gerhardum Noviomagum de Vita Philippi Burgundi.

Edmundus Divitis, supra.

Edmundus Gryme, sive *Grimæus*, supra, *Eadmundus*.

Edmundus de Hadenham, Anglus, Monachus Roffensis, scriptor *Annalium*, sive Historiæ Ecclesiasticæ ab Orbe condito ad Annum Christi 1307. qui MSti in Bibliotheca Cottoniana una cum continuatione Anonymi, pressiore stylo ad Annum 1377. Vide Henrici Warthoni præfationem ad Tomum 1. Angliæ Sacræ pag. XXXI. & Caveum ad Annum 1307. qui multa eadem esse observant cum Matthæo Westmonasteriensi. Sed in eo desiderantur *Annales Ecclesiæ Roffensis*, quos ex *Historia Ecclesiastica Edmundi de Hadenham* ab Anno 604. ad 1307. vulgavit laudatus Warthonus Tomo 1. Angliæ sacræ p. 341. 355.

Edmundus Monachus, qui a Cangio memoratur e Pitseo pag. 199. quemque Pitseus ait claruisse A. 1120. & scripsisse *de discordia inter Anselmum & Regem* Gvilelmum Rufum, & *de libertate Ecclesiastica*: neutiquam diversus est ab *Eadmero*, cujus hæc ipsa scripta jam retuli supra.

Edmundus Rich, supra.

Edmundus Sturtonus, sive *Stuttonus*, Anglus, Monachus Ordinis Benedictini in Cœnobio Glasconiensi, laudatus Baleo XII. 98. qui ejus *dialogum in Regulam S. Benedicti*, & librum *de nominibus Mariæ & Johannis* memorat. Addit Pitseus pag. 835. librum *de laudibus B. Mariæ Virginis*. Tempus, quo floruit, neuter prodidit.

Eduardus, *Eadveardus*, *Eadvvardus*, *Anglus* Historicus, teste pag. 835. Pitseo continuavit *Radulphi* Nigri Historiam ad 1302. ita enim legendum pro 1202. etiam apud Cangium, cum idem Pitseus pag. 291. testetur, Radulphum historiam suam usque ad Annum 1213. perduxisse.

Eduardus Senior, *Angliæ* Rex, defunctus Anno Christi 924. cujus *Leges* in Joh. *Bromptoni* Chronico pag. 835. 837.

Eduardus, *Angliæ* Rex, Martyr A. 978. cujus Vita, Martyrium & corporis translationes, exstant in Actis Sanctorum 18. Martii, pag. 644. seq.

Eduardus, *Angliæ* Rex, Confessor, defunctus An. 1066. cujus vitam scripsit *Ailredus*, tum prosa, tum carmine leonino ad Laurentium Abbatem Monasteriensem. De illa pridem edita dixi Tomo 1. pag. 14. Carmen incipit: *Dum tibi Laurenti cogar parere jubenti*. A Rege Eduardo vel ejus auspiciis promulgatæ *Leges*, sive *Chartæ tres* una cum *Epistola ad Nicolaum II.* Papam exstant in Henrici Speelmanni Conciliis Angliæ Tomo 1. pag. 628. 630. 631. 632. atque inde in Conciliorum Tomis ad Annum 1066.

Eduardus tertius *Angliæ* Rex, defunctus An. 1377. de cujus *Legibus & Epistolis* Pitseus pag. 517. 518. ex Balei VI. 57.

Eduardus Cantuariensis Monachus (*a*) Ordinis S. Benedicti profitetur se *vitam S. Thomæ*, Cantuariensis Archiepiscopi A. 1170. interfecti, scripsisse *partim, ut ab iis accepimus, qui viventi familiarius adhæserunt, partim ipsi nostris oculis vidimus*. MS. in Bibliotheca Cottoniana, sed Surius *valde*, ut ait, *prolixam* in compendium misit atque edidit 29. Decembr. Alii scriptorem pro Eduardo *Eadmundum Gryme* vocant, quos secu-

L 2 tus

(*a*) Ita voco cum Pitseo pag. 239. Vossio aliisque. Nam si ita *aperte*, ut ait Oudinus Tomo II. pag. 1521. *a Clericis & Monachis* auctor *se distingueret*, nec Presbyteri titulus erat illi ab Oudino tribuendus.

tus ſum ſupra pag. 83. non uno enim exemplo hoc mihi conſtat, *Edmundi* atque *Eduardi* nomina invicem inter ſe confundi.

Eduardus Dinlejus, Novocaſtrenſis in diœceſi Dunelmenſi, Carmelita circa Annum 1450. cujus *Sermones* XXIV. iidem Baleus XII. 70. Pitſeus pag. 642. neque plura Alegrius pag. 350. Carmelitici decoris memorat.

Eduardus Kirketonus, ſive *Kirtonus*, cujus nihil aliud eodem loco Pitſeus refert quam *Breviarium Sermonum*.

Egelmotus, ſive ut apud Trithemium cap. 319. *Egelnotus*, ſupra T. p. 5. *Achelnotus*.

Egelnotus, ſupra, *Ælnotus* T. 1. pag. 26.

Egeſippus, vide, *Hegeſippus*.

Egilvvaldus, ſive *Egilvvardus*, Monachus S. Burchardi Wirtzburgenſis, ſive Herbipolenſis in Germania, aliquo tempore poſt Annum 980. perhibetur ſcripſiſſe *vitam S. Burchardi*, Wirtzeburgenſis (*a*) ab Anno 752. ad 790. Epiſcopi, quam dedit Surius 14. Octobris. Idem quoque exiſtimatur compoſuiſſe *vitam S. Kiliani*, Epiſcopi Wirtzburgenſis primi & A. 688. Martyris, (*b*) quam vulgavit Henricus Caniſius Tomo IV. Antiquarum Lectionum parte 2. pag. 628. (Tomo 3. editionis novæ pag. 174.) Et poſt eum Nicolaus Serarius in Opuſc. Theolog. Mogunt. 1611. fol. & ex Serarii editione Johannes Petrus Ludevvig in ſcriptoribus Wirtzburgenſibus p. 966. De Egilvvardo auctore dubitat Voſſius pag. 501. ſed non adeo idoneis argumentis.

Eginhardus, *Eynardus*, *Einartus*, *Æginardus*, *Agenardus*, *Egvinardus*, *Einchardus*, *Emchardus*, *Heinardus*, *Eginerius*, (*c*) Germanus Oedenvvaldenſis, (*d*) cognomento *Sapiens*, (*e*) Carolo M. A. 814. defuncto, cujus gener, Archicapellanus, Cancellarius & Palatii Regalis Notarius fuit, per multos annos ſuperſtes, Lotharium Ludovici Pii filium inſtituit, variaſque geſſit Abbatias, Blandinenſem, Fontanellenſem, S. Joannis Ticinenſis, Gandenſem, aliaſque, defunctus poſt Annum 840. Epitaphium ei poſitum a Rabano Mauro, legitur inter Rabani opera Tomo 6. pag. 228. Plura de Eginhardo, præter editores ac præcipue C. V. Johannem Hermannum Schminckium, Mabillonios Sec. IV. Benedictin. parte 1. Joannes Weinskenſius (*f*) in Navarchia Seligenſtadiana & in Eginharto illuſtrato ac vindicato, Francof. 1714. fol. Franciſcus Dionyſius Camuſatus ad Bibliothecam Alphonſi Ciacconii, (*g*) & Nicolaus Hieronymus Gundlingius ſecundo tomo Otiorum cap. V.

Inter ejus ſcripta primum locum meretur *Vita Caroli Magni*, non minus accurate & fideliter ſcripta quam cultiore ſtylo, ita ut Suetonii & meliorum imitatorem ſcriptorum facile agnoſcas. Edita primum in lucem eſt dicataque Carolo V. Imperatori a Comite Hermanno a Nuenare. Coloniæ 1521. 4. cum Annalibus ab Anno 741. ad 829. Paucaque admodum ſunt & a Codicis MSti varietate profecta potius, (*h*) quæ aliter ille exhibet, quam ut interpolatoris ſibi partes ſumere, vel auctori ſuo fidem vel teſtimonium detrahere voluiſſe poſſit jure argui. Prodiit hinc in collectione antiquiſſima Hiſtoricorum Hervagiana, cujus notitiam hoc loco in gratiam Lectoris ſubjungere liceat. Offeruntur igitur in illa: *Witichindi Saxonis*, *Monachi Benedictini*, rerum ab *Henrico & Otthone I. Impe-*

(*a*) *Joham Peter Ludevvigs Geſchicht-Schreiber vom Biſchoffthum Vvirtzburg* pag. 388.

(*b*) Id. pag. 384. Mabillon. SS. Benedict. III. p. 703.

(*c*) Vide illuſtris Leibnitii Epiſtolas ad diverſos pag. 391.

(*d*) D. Nicolai Hieronymi Gundlingii Otia Tom. 2. pag. 302. ſeq.

(*e*) Ita vocatur ab Odiſone in hiſtoria translationis S. Sebaſtiani Martyris.

(*f*) Acta Eruditorum, edita Germanice parte 26. & 27. Tom. 3. p. 143. 210.

(*g*) Bibliotheque Raiſonnèe Tom. 7. pag. 114. ſeq.

(*h*) Confer laudati Gundlingii Otia Tom. 2. p. 213. ſeq.

peratoribus gestarum libri III. una cum annotationibus in eundem, per *Martinum Frechtum* scriptis pag. 1. Vita *Henrici IV. Imperatoris* Aug. a quodam coætaneo scripta pag. 53. *Ducis Bavariæ VII.* Epistolæ, aliquot *Henrici IV.* ad *Pontificem Romanum & alios Principes* pag. 73. *Conradi Vecerii*, *Regii Secretarii*, libellus de rebus gestis Imperatoris *Henrici VII.* pag. 84. *Hermanni*, *Comitis Nuenarii*, brevis narratio de origine & sedibus priscorum Francorum, ad *Carolum V. Cæsarem* pag. 102. Vita & gesta *Caroli Magni*, *Francorum Regis fortissimi*, *& Germaniæ suæ Illustratoris Imperatorisque optime meriti*, per *Eginhardum*, sive, ut alii habent, *Alcuinum* (*a*) conscripta pag. 107. *Æneæ Sylvii*, *tit. S. Sabinæ Cardinalis Senensis*, de Bohemorum, & ex his Imperatorum aliquot origine & gestis. Opus & integris periodis locupletatum, & ab innumeris repurgatum mendis, idque ex fide manuscripti exemplaris bonæ notæ. Ad *Alphonsum*, *Regem Arragonum*, pag. 126. *Luitprandi*, *Ticinensis Ecclesiæ Levitæ*, rerum, ab Europæ Imperatoribus ac Regibus gestarum, libri VI. Ad *Raymundum*, *Liberitanæ Ecclesiæ in Hispania Episcopum*. pag. 219. Epitome Imperatorum Germanicorum, opera *Jacobi Wimphelingii*, *Selestadiensis & suorum* contexta, ac nuper per eruditum quendam recognita. Ad *Thomam Wolphium juniorem*, *Pontificii Juris Interpretem*, p. 315. Chronicon rerum Moguntiacarum, per *Conradum Episcopum* conscriptum. Cum præfatione *Johannis Hervagii*. Ad *Beatum Arnoaldum Selestadiensem*, *Caroli V. Cæsaris Secretarium*. Basil. 1532. fol. apud Johannem Hervagium, cum præmisso rerum memorabilium indice.

Ab eo tempore Eginhardus de Caroli Magni vita iterum subjectus prælis cum *Beati Rhenani* A. 1542. defuncti libris III. rerum Germanicarum, Basileæ 1551. fol. & cum Anonymi Benedictini Annalibus Regum Francorum Pipini, Caroli Magni & Ludovici Pii ab Anno 751. ad 829. Coloniæ 1561. 1562. 12. nec non in limine scriptorum de rebus Germanicis editorum a *Justo Reubero*, Francofurti 1584. recusorumque Hanov. 1619. & *Georgio Christiano Johannis* curante, qui Reuberianam syllogen variis auctariis ornavit, & Eginhardo ex Schminckiana varias lectiones addidit, Francof. 1726. fol. cujus tamen editionis Johanneæ exempla plura (*b*) in incendio Francofurtensi ejusdem A. 1726. feruntur periisse. *Vita & gesta Caroli Magni per* Eginhartum, *illius quandoque alumnum & scribam adjuratum*, in *Marquardi Freheri* Corpore Francicæ historiæ veteris atque sinceræ pag. 435. Hanov. 1613. fol. Præter editionem Lips. 1616. 4. cum Annalibus ab Anno 741. ad 829. & præfatione Comitis Nuenarii: Dicitur etiam Eginhardum edidisse & commentario illustrasse An. 1631. *Christophorus Helvvich*, Vicarius Moguntinus, qui An. 1632. rebus humanis valedixit, & Francofurti A. 1631. 4. vulgavit Antiquitates Cœnobii Laurishamensis, recusas in laudati Georgii Christiani Johannis Tomo novo scriptorum, Historiæ Moguntinensi inservientium, Francofurti 1727. fol. Exstat vero Vita Caroli Magni Eginhardiana in *Andreæ du Chesne* scriptoribus rerum Francicarum Tomo 2. pag. 93. Parisiis 1636. fol. recensita ad quinque Codices MSS. Vi-

(*a*) *Sunt nonnulli*, inquit laudatus Schminkius, *qui hanc Vitam Caroli Eginharto abjudicant*, *&* Alcuino *tribuunt*, *ut MStum Cajogonvillense*, *Albericus Monachus ad Annum* 770. *Blondus*, *Petrarcha &c. sed in errorem deducti videntur*, *quod & Alcuinus res gestas Caroli conscripserit*, *ut Doctissimus Duchesnius ex MSto Moissiacensi in fine hujus libri notavit*, *quos fœtus ignorantia inter se permutarunt ac confuderunt*, *tot enim exstant MSS. quæ Eginharti nomen præferunt*, *tot scriptores*, *qui in rebus Caroli cum κατὰ πόδα sequuntur & auctorem agnoscunt*, *ut nullum de genuino hujus libelli parente relinquatur dubium. Quibus accedit Lupus Abbas Ferrariensis*, *testis omni exceptione major*, *qui in Epistola sua prima ad Eginhartum*, *quam certissime librum hunc vero suo auctori vindicat*.

(*b*) *Gelehrte Zeitungen* Anno 1726. pag. 533. & 741.

Vita & converſatio glorioſiſſimi Imperatoris Karoli *Regis* Magni *atque invictiſſimi Auguſti, edita ab* Eginhardo *ſui temporis impenſe doctiſſimo, nec non liberalium experientiſſimo artium viro, educato a præfato Principe, propagatore & defenſore Religionis Chriſtianæ.* Et cum notis *Johannis Bollandi* in Actis Sanctorum 28. Januarii Tom. 2. pag. 877. Antvverpiæ 1643. fol. collatis duobus MStis & variis editionibus. *Johannes* etiam *Joachimus Frantzius* Argentoratenſis, hiſtoriæ Caroli Magni, quam ipſe juvenis adhuc ex ſcriptoribus illorum temporum concinnavit, Eginhardi Carolum pag. 97. ſed ſine notis addidit. Argentin. 1644. 4. cum præfatione Johannis Henrici Bœcleri. Singulariter autem laudandum ſtudium *Johannis Friderici Beſſelii* Filſena Pruſſi, qui Eginhardum cum eruditis annotationibus publicavit Helmſtadii 1667. 4. ad quem deinde præſtantiſſimus Meibomius miſit lectiones Codicis MSti Florentini, cujus varias Lectiones annotavit etiam V. C. Tobias Eckartus in vita *Alberti* Stadenſis pag. 54. ſeqq. quem obſervat ex Eginhardo multa repetere ad verbum, ita ut emendando illi vel conſtituendæ genuinæ lectioni interdum utiliter inſerviat. Obvia quoque Vita & geſta Caroli Magni Eginhardo ſcriptore in *Johannis Michaelis Heineccii* & *Joannis Georgii Leuckfeldii* ſcriptoribus rerum Germanicarum Francofurti 1707. fol. Denique optimam hujus Vitæ editionem debemus Clariſſ. Viro *Johanni Hermanno Schminkio* (*a*) excuſam nitide & emendate Trajecti ad Rhenum 1711. 4. Poſt præmiſſam hiſtoricam diſſertationem de vita & ſcriptis Eginhardi, ſequitur Eginhardus ipſe diſtributus in capita XXXIV. cum notis integris Beſſelii, Bollandi atque editoris: Deinde poſt ineditas antea Goldaſti animadverſiones, & *Marquardi Freheri* diatribam de ſtatura Caroli Magni ad caput Eginhardi XXII. cum florum ſparſionibus & notis *Henrici Guntheri Thulemarii*, ex editione 1682. 12. Volumen claudit *Hermanni* Comitis *Nuenarii* brevis narratio de origine & ſedibus priſcorum Francorum, & præfatio ejuſdem primæ Eginhardi editioni A. 1521. præmiſſa ad Carolum V. & *Variantes Lectiones* ad Eginhardum ex variis MStis. In Bibliotheca Hohendorfiana, quæ in Cæſaream nuper tranſiit, parte 3. pag. 282. memoratur Eginhardus cum notis MSS. & pag. 269. *Lettre de* Mſr. Pean *a Mſr. Schmincke au ſujet de ſon edition d' Eginhard, ècrite en* 1712. *Notes & Obſervations du Sr.* Pean *ſur la dite edition d' Eginhard.* In eadem Cæſarea Bibliotheca Codices MSS. Eginhardi, e quibus plura loca emendavit Lambecius Tomo II. pag. 263. 323. ſeq. 390. atque alibi. Præclari Viri *Johannis Davidis Kœleri* diſſertatio de Bibliotheca Caroli Magni ad Eginhardi cap. 33. prodiit Altdorfii 1727. 4. *Germanica* (*b*) verſione Eginhardum donavit *Joannes Auguſtinus Egenolfus* Lipſiæ 1728. 12.

Cætera Eginhardi ſcripta ſunt: *Epiſtolæ LXII.* editæ ex Codice MSto Laudunenſi ab Andrea du Cheſne Tomo 2. ſcriptorum de rebus Franc. pag. 695. ſeq. & in Johannis Weinkenſii Eginhardo vindicato & illuſtrato, Francofurti 1714. fol.

De translatione SS. Martyrum Marcellini & Petri, quorum ſub Diocletiano & Maximiano circa Annum 303. paſſorum corpora ad Abbatiam Seligſtadenſem diœceſeos Mogunt. Ordinis Benedictin. ex urbe Roma circa Annum 826. adducta eſſe feruntur, *libri IV.* proſa ſcripti, quos edidit Surius 2. Junii, unde repetita in Actis Sanctorum

Tom.

(*a*) Acta Eruditorum A. 1711. pag. 529. Memoirs of literature Tom. 1. pag. 229. Hiſtory of the vvorks of the learned 1711. p. 429.

(*b*) Metaphraſis vitæ Caroli Magni verſibus Teutonicis, ſed ex alio Latino ſcriptore quam Eginhardo adornata ante annos quadringentos, MS. in Bibliotheca Cæſarea teſte Lambecio Tomo 2. pag. 385. ſeq. & in Bibliotheca Gothana vide Rev. D. Erneſti Sal. Cypriani Catalogum MSS. pag. 104. ſeq. Titulus libri: *Daz iſt der Kunc Karl, dem dient Rome unde Arl.*

Tom. 1. Junii pag. 181. collata cum MSto Christinæ, Reginæ Svecorum. Conferenda quoque eadem Acta Tom. VI. pag. 1. seq. & qui libros Eginhardi quatuor carmine epico reddidit Johannes Weinckens, Francofurti 1714. fol.

Acta Martyrii eorundem Sanctorum, expressa *carmine* trochaico, quod incipit: *Erat quidam exorcista* (*sanctus*) *Petrus nomine*. Hoc sine nomine auctoris in eodem Codice repertum Eginhardo tribuit Surius, ex quo idem offertur in Actis Sanctorum Tomo 1. Junii p. 174.

Annales ab Anno 741. ad 829. qui sub *Chronici Laureshamensis* nomine quibusdam veniunt, a Nuenario, aliisque sed sine nomine auctoris editos cum Eginhardo de vita Caroli Magni, parum probabili conjectura ad Eginhardum tanquam auctorem ab Andrea du Chesne referri, notare me memini supra in *Ademaro* T. 1. pag. 13. seq.

Breviarium Chronologicum, sive *Abbreviatio Chronici* ex *Beda* ab Orbe condito ad Annum Christi 809. res brevissime percurrens ac perstringens, quam ex Codice Cæsareo edidit Lambecius T. 2. pag. 395. 398. atque Eginhardo deinceps vindicare conatur argumentis, quibus pro captu suo vel tribuet quisque vel denegabit fidem.

Rodolphi Monachi *de miraculis S. Alexandri*, S. Felicitatis filii, liber a M. Eginhardo absolutus, cum ejusdem Eginhard, *Epistola ad Sundroltum* Presbyterum MS. apud Federicum Pacium, Lugduni Batavorum tantæ antiquitatis, ut ipsum *Meginharti*, (ita enim nomen exprimit in schedio, quod publicavit hoc ipso Anno 1734.) autographum esse & sæculo IX. exaratum non dubitet.

Diploma donationis loci in sylva Odonavvalda, A. 815. a *Ludovico* Pio ad Eginhardum exstat apud Reuberum in præfatione: & in Actis Sanctorum T. I. Junii pag. 177.

Deperdita Eginhardi sunt liber *de adventu*, *moribus*, *bellis & superstione Saxonum*, ex quo fragmenta quædam apud Adamum Bremensem lib. 1. hist. Eccles. cap. 6. seqq.

Libellus *de Cruce adoranda* ad Lupum Ferrariensem, qui Epistola quarta ad Eginhardum, *libellum*, inquit, *de adoranda Cruce*, *meo judicio utilissimum*, *quam meo nomini dedicastis*, *ut par fuit*, *amplexus sum*.

Indiculus eorum, ad quos exstant Eginhardi Epistolæ.

A misso Dominico. 22.
Amalhario. 3.
Ansgiso. 1.
Blidtrhut sorori. 15.
Magno Domino servus modicus. 42.
Dominæ. 40.
Egilolfo & Humberto. *6*.
Episcopo. 31.
Eremberto Vicedomino & Luithardo presb. 12.
Ev. S. S. *26*.
G. Comiti atque Optimati. 45. N. W. & G. *61*.
Geboino Comiti. *9*.
Gervvardo. 14.
Gozberto Abbati. 2.
Hattoni Comiti. *16*.
Hermengardi Imperatrici Augustæ. *62*.
Hetti Archiepiscopo. 10.
Huldovici Imp. 19. 20. 21. *ad Emeritanos*. 39.
Hirabano Abbati (*Fuldensi*) 17.
Hruotberto Comiti. 11.
Humberto & Egilolfo. *6*.
Jacobo Episcopo. 5.
Ad Lotharium Imperatorem admonitio. 34.
Luithardo Presbytero & Eremberto Vicedomino. 12.
Lupo Ferrariensi, Eginhardi Epistola tertium locum occupat inter Epistolas Lupi a Baluzio illustratas, ut Lupi ad Eginhardum, quem præceptorem suum vocat, sunt prima, secunda, quarta, quintaque.
Magistro & præcipuo Capellano dominæ Imperatricis. 59.

Mar-

Marchrado Vicedomino. 18. Hunc puto Marcvvardum, cujus mentio in Lupi Epistola quinta.

Missis Imperatoris Comiti, Judici. 33.

N. 24. 32. 36. 38. 47. 48. 50. 51. 53. 55. 56. 58. venerabili. 25. Comiti. 27. 28. 56. 57. summi Dei Sacerdoti. 29. Abbati. 35. 46. 54. Vicedomino. 37. Episcopo. 43. Optimati. 49. Presbytero & Vicedomino. 52.

R. G. R. O. Episcopo. 8.

Otgario Archiepiscopo. 4.

Popponi Comiti. 7. 13.

E. E. S. S. 44.

M. V. 60.

Vicedomino. 23. vide Eremberto.

Vussin. 30.

N. W. & G. 61.

* Nemo hucusque prodidit, quid rei sit libellus Eginhardi de Psalmis, qui legitur in Catalogo vetustissimo Bibliothecæ Bobiensis vulgato a Muratorio Antiq. Med. ævi Tom. 3. pag. 822. his verbis *libellus Einardi de Psalmis*. In Bibliotheca Cæsarea vidi ego libellum Psalmorum dono missum a Carolo Magno Rege ad Adrianum Papam I. cui apparatus quidam in libros sacræ scripturæ præmittitur. Præcedunt omnia versus more epistolæ, quam dedicatoriam dicimus. Num forte hæc omnia præter versus ab altero utique auctore dictatos Alcuino tribuenda sunt? Viderint docti.

Eginus Monachus scripsit *vitam S. Ansovini*, circa Annum 840. Confessoris & Episcopi Camerinensis in Piceni Umbriæque confiniis ad Petrum Episcopum, quæ edita est in Actis Sanctorum Tom. 2. Martii 13. p. 322. 327.

Egmondanum Chronicon. Infra, *Johannes* de Leydis.

Johannes Baptista Egnatius gentilitio nomine *Johannes de Cipellis* (*a*) natus Venetiis An. 1473. deinde discipulus Politiani, atque in patria successor Sabellici, cum ibi humaniores litteras per annos fere XL. magna laude docuisset, obiit An. 1553. ætatis 80. Ejus scripta præter *libros III. de Cæsaribus* in Carolo V. desinentes, qui sæpe prodiere cum Suetonio, notasque *in Suetonium*, & *in Historiæ Augustæ scriptores*, *in Ovidium*, *in Ciceronis Epistolas ad diversos*, *ad Romanæ Urbis descriptionem*, & *in Dioscoridem*, versum ab Hermolao Barbaro, sunt *De exemplis Virorum illustrium*, *Venetæ præsertim Civitatis*: *Racemationes* in loca bonorum Auctorum a Grutero insertæ Tomo 1. Lampadis artium pag. 318. 352. & laudatæ Jacobo Gaddio de scriptoribus non Ecclesiasticis Tom. 1. pag. 170. seq. *Panegyricus Francisco*, Regi Francorum, (*b*) ob victoriam de Helvetiis partam, Venetiis 1540. 3. Aliæ *Orationes LXX. Oratio ad Meretrices*. *De Origine Turcarum*. *Epistolæ XC*. Vide Nicolaum Comnenum Papadopoli T. 2. Gymnasii Patavini pag. 200. seq. Bælium in Dictionario, & Sebastianum Corradum in Quæstura, sub init. ubi inter laudes ejus ait *melius eum dixisse quam scripsisse*.

S. Egvvinus, sive *Eugenius*, Monachus Ordinis Benedict. atque inde *Wicciorum*, sive *Vigorniensis* in Anglia Episcopus, scripsit vitam *S. Althelmi*, (*c*) Shirburnensis Episcopi, defuncti An. 709. & *aliorum Sanctorum*, nec non *de origine & institutione Cœnobii sui* Coveshamensis, & *de suis apparitionibus*. Rebus valedixit humanis A. 716. vitæ scriptorem nactus *S. Bercivaldum*, sive *Berhtvvaldum*, (*d*) Archiepiscopum Cantuariensem, qui diem obiit A. 731. Vide Lelandum cap. 68. Baleum Centur. 1. cap. 91. Pitseum pag. 121. & Vossium pag. 274. seq.

S. Eigil, sive *Æigil*, Abbas Fuldensis ab Anno 818. ad 822. Vide supra, *AEgil* Tomo 1. pag. 24. & de *Candido*, qui Eigilis vitam scripsit, pag. 796. *Bruun*.

Einhardus, supra, *Eginhardus*.

Ein-

(*a*) Colomesius ad Gyraldum pag. 282. & ad Scaligerana pag. 258.

(*b*) Essais de Litterature Tom. 1. p. 291. seq.

(*c*) De hoc *Althelmo* supra T. 1. pag. 54.

(*d*) Henrici Warthoni Anglia Sacra Tom. 1. p. 241. Supra, *Berthovvaldus* & *Arithvvaldus*.

Einhardus de Catzenelebogen (Cattimeliboco) ex Abbate Limburgenſi Epiſcopus ab Anno 1057. ad 1067. (*a*) *Spirenſis* , ſcriptor *librorum quatuor de cæremoniis Eccleſiæ* , quod inſigne volumen vocat Cornelius Schultingius in Bibliotheca Eccleſiaſtica .

Eitelredus , *Athelredus* , *Valredus* , Abbas Rievallenſis , ſupra , *Adilredus* Tom. 1. pag. 14.

Eitelredus , ſive *AEthelredus* , totius Albionis , ſive Angliæ Rex , cujus Charta data Vulſſino Epiſcopo & Cœnobio Sciteburnenſi A. 998. exſtat in Henrici Warthoni Anglia Sacra Tomo 1. pag. 170.

Eitelvvoodus , *Eitelvvolfus* , infra , *Ethelvv* .

Elbodum Venedotarum in Anglia Archiepiſcopum Voſſius pag. 261. Cangiusque appellant , Baleum ſecuti Centur. 1. c. 72. & Pitſeum pag. 105. Idem Elbodus apud Lelandum cap. 45. dicitur *Venetorum* Epiſcopus , rectius ſane , ut intelligamus , Epiſcopatui eum præfectum Venetenſi (*Gvent*) Paterni in Southvvallia Angliæ . Ex lucubrationibus ejus nihil ætatem tulit , quanquam Baleus & Pitſeus eum *de celebratione Paſchatis* ſcripſiſſe , & *Hiſtoriam ſui temporis* tradidiſſe referunt , clarum apud Cambros circa Annum 610.

Eldadus , ſive *Heldadus* , *Ealdadus* , Epiſcopus Claudioceſtrienſis , ſive Gloceſtrienſis circa Annum 490. in Anglia , cujus *Orationes invectivas in Saxones* memorat Pitſeus p. 90.

Eldeſonſus , infra , *Ildefonſus* .

Philippus Harvengius de Eleemoſyna , S. Bernardi amicus , Abbas bonæ Spei in Cœnobio Hannoniæ , Ordinis Præmonſtratenſis , defunctus poſt Annum 1180. Ejus ſcripta junctim edita Duaci a Nicolao Chamart , & ipſo Cœnobii bonæ Spei Abbate , Duaci 1620. fol. Vide Caveum ad Annum 1140. Svveertium pag. 941. Valerium Andream pag. 772. Scripta illa ſunt : *Epiſtolæ XXI. Commentarius myſticus* & *Moralitates in Cantica Canticorum* . *De ſomnio Nabuchodonoſoris* . *De lapſu primi hominis* . *De damnatione Salomonis* . *De clericorum dignitate* , *ſcientia* , *juſtitia* , *continentia* , *obedientia & ſilentio* . *Vita S. Auguſtini Hipponenſis* & *S. Admandi Abbatis Tungrenſis* , *Paſſio SS. Cyriaci & Julittæ* , *Salviique Martyris* . Vitæ *SS. Foillani* , *Gisleni Abbatis* , *Landelini Abbatis* , *Odæ Virginis* , (*b*) *Waldetrudæ Virginis* . *Paſſio S. Agnetis Virginis* . Varia *Carmina* , *Epitaphia* , (*c*) *logogriphi* .

Eleredus , ſupra , *Adilredus* , *Ealredus* . Vide etiam in *S. Eduardo* Rege .

Elerius Cambrius , Abbas in Cambria præſens A. 660. interfuit diſceſſui *S. Wenefredæ* Virginis ejuſque vitam ſcripſit , ex quo profecit , (*d*) qui circa Annum 1140. de eadem Virgine ejuſque An. 1138. Salopiam translatione narrationem compoſuit *Ropertus* , Abbas Salopienſis , cujus compendium apud Surium 3. Novembris . Laudant Elerium Lelandus cap. 49. Baleus X. 10. & Pitſeus pag. 109.

Eleuſius alio nomine *Georgius* dictus , Monachus & diſcipulus *S. Theodori* Siceotæ , Epiſcopi Anaſtaſiopolitani , Archimandritæ Cœnobiorum in Galatia , defuncti An. 613. cujus *Vitam* ſcripſit non Latine autem , ſed Græce , etſi Latine legitur apud Surium 22. April. ex verſione Petri Franciſci Zini , quam ſolam quoque habet Henſchenius Act. Sanctor. April. T. 3. p. 33.

S. Eleutherius Epiſcopus *Romanus* ab Anno Chriſti 171. Junii 3. ad 185. Septembris 6. *Epiſtola* ei tributa *ad Eccleſias per Galliæ Provincias Domino militantes* exhibetur & exploditur a Blondello in Pſeudo-Iſidoro pag. 209. De Lugdunenſium & de Lucii Britannorum Regis ad hunc Eleutherium litteris

(*a*) Sammarthani Tom. 3. Galliæ Chriſtianæ pag. 1037.

(*b*) S. Odæ vita in Actis Sanctorum Tom. 2. April. 20. pag. 573.

(*c*) Epitaphium in Ivonem Tomo V. Maji 20. pag. 248.

(*d*) Voſſ. pag. 267. Hiſt. Lat.

ris vide Petri Coustant Epistolas Romanorum Pontificum pag. 87. seqq. quemadmodum & de *Decretis*, quæ illi adscribuntur, atque de *Epistola Elevtherii ad Lucium*, Regem Britannorum, quam exhibet in appendice pag. 23. ex Usserii de Britannicarum Ecclesiarum primordiis capite 6. sed eam (ex quinque licet Codicibus MStis expressam) tempora Elevtherii minime sapere Usserius ipse pulchre annotavit: cui addendus etiam Johannes Ovvenus est in Theologumenis pag. 245. seq. & 253.

Elevtherius Blandinensis per novem, & per XXXI. amplius annos *Tornacensis* Episcopus defunctus A. 531. de quo Ægidius Bucherius in Belgio Romano XX. 4. pag. 586. seq. & Henschenius ad scriptores Vitæ Elevtherii tres antiquos *Anonymos* pag. 187. 189. 206. & *Gvilbertum* de Tornaco, Ordinis Minorum circa Annum 1260. pag. 196. & revelationem factam *Henrico* Tornacensi A. 1141. pag. 195. Act. Sanctorum 20. Februar. Tom. 3. Hujus Elevtherii sub nomine (non citra causam quidem illa suspecta sunt eruditis, vide Oudinum Tomo 1. pag. 1335.) quæ Andreas Schottus in Bibliotheca Patrum Coloniensi A. 1622. Tom. XV. edidit, recusa deinde in Lugdunensi Tomo VIII. pag. 1124. hæc sunt: *Sermo & Confessio de SS. Trinitate. De incarnatione Domini. De Domini Natali. In Annunciationis festum*, & *Oratio* Elevtherii animum agentis *ad Deum pro Fide & Ecclesia Tornacensi*. Sermo in Annunciationis festum incipit his verbis: *De tripartita solennitate beatissimæ Virginis Mariæ, fratres charissimi, in qua Angelus annunciat, Virgo concipit, Unigenitus Ingeniti Filius carne vestitur, pauca dicenda sunt, quamvis multimoda laude dignus sit, qui nunciat, dignior quæ per aurem concipit, dignissimus autem ille, qui concipitur.*

Elfvvardus, *Elvvardus*, vide, *Ethelvverdus*.

Elias de Annibaldis, Waddingo pag. 105. *de Nabinalis*, Ordinis Minorum, ex Archiepiscopo Nicosiensi An. 1342. Cardinalis, defunctus Avenione Anno 1363. Sripsit *in Apocalypsin*, *in quatuor libros Sententiarum*, & *de vita contemplativa*, nec non *Sermones*. Vide G. Josephi Eggs purpuram doctam Tom. 1. p. 370. qui ab hoc Elia de Nabunal, Cardinali, distinguendum esse contendit *Eliam de S. Heredio*, (*a*) Ordinis Benedict. Episcopum Uticensem & Cardinalem sub Innocentio VI. A. 1353.

* *Elias* de *Boideil* Petraconicensis Archiepiscopus Turonensis ab anno 1468. demum Cardinalis tit. S. Luciæ in Silice ab anno 1483. Anno dein sequenti 1484. defunctus, cujus extat libellus Pragmaticam Gallorum Sanctionem confutans impressus Romæ An. 1486. in 4.

Elias Capreolus, supra, *Capreolus*, Tom. 1. p. 332.

Elias Cortonensis, Ordinis Minorum, cujus exstat *Epistola de obitu* Doctoris sui *S. Francisci* An. 1226. edita a Spœlberto, Waddingo aliisque.

Elias de Coxida, supra, *Coxidius*, Tom. 1. p. 432.

Elias Abbas *Dunensis* Ordinis Cisterc. defunctus An. 1203. idem cum *Coxidio*, & Sermo ille, quem pietate & doctrina refertissimum laudat Sanderus pag. 180. Bibliothecæ Belgicæ MS. is ipse est, quem vulgavit Carolus de Visch pag. 90. Bibl. Ord. Cisterc.

Elias de Eveshamo, Wigorniensis Monachus Ordinis Benedictini circa Annum 1270. scriptor *Chronici* nondum editi, quod sciam. Vide Pitseum p. 351. Baleum IV. 33.

Elias de S. Heredio, supra, *Elias de Annibaldis*.

Elias de Nabinalis, supra, *Elias de Annibaldis*.

Magister *Petrus Elias* Sæculi XI. Grammaticus, cujus Commentarium MStum in *Priscianum* memini me evolvere satis spisso Volumine. Ejusdem

Com-

(*a*) *De S. Irier* apud Lemovicenses, ut Cangio notatum, sed qui hunc cum priore eundem facit, ut Waddingus quoque.

Compendium metricum e Prisciano, & *Lexicon metricum* MStum in variis Bibliothecis, ut dixi libro IV. Bibliothecæ Latinæ cap. *6.* & *7.*

Elias Presbyter & Ecdicus, auctor florilegii sæculo XII. a Cangio præter rem inter Latinos scriptores refertur. Nam Græce scripsit, atque Anthologia ejus Gnomica ex præstantibus Philosophis, distincta capitibus CCLI. Græce MSta superest in variis Bibliothecis, ut in Bavarica Cod. LXXXIV. & in Bibliotheca Regia Parisiensi Cod. 378. 765. Ex hoc florilegio, florilegium Latine vulgavit Jacobus Pontanus (*a*) Ingolstadii 1603. 4. cum Simeonis junioris sermonibus: recusum in Bibliotheca Patrum Parisiensi, Coloniensi & Lugdunensi Tom. XXII. pag. 756.

Elias non diu post Annum 1126. scriptor *Vitæ S. Raymundi*, Rotensi & Balbastrensis Episcopi in Aragonia, editæ in Actis Sanctorum Tomo IV. Junii 21. pag. 127.

Elias Rubeus Tripellanensis in Comitatu Cantabrigiensi Anglus circa Annum 1280. cujus librum *contra notabilitatem inanem* memorant Baleus IV. 48. & Pitseus pag. 363.

Elias de Trickingham, Anglus, Monachus Petriburgensis, Ordinis Benedictini, auctor *Chronici*, quod MStum in Bibliotheca illustris Clarendonii Comitis desinit in Anno 1268. ut testatur Wilh. Nichols in Bibliotheca Historicorum Angliæ pag. 63. Eundem Eliam laudant Baleus IV. 32. & Pitseus pag. 350. Baleus testatur Chronicon ejus incipere ab Anno Christi *626*. Præfixa Chronico brevis computatio de sex ætatibus Mundi, cujus hoc initium apud Caveum: *Ab origine Mundi in prima ætate seculi secundum Hebraicam veritatem computantur anni mille sexcenti quinquaginta sex*.

S. Eligius Episcopus Veromandensis, sive translata sede Noviomensis (*Noion*) in Gallia ab Anno *640*. ad *659*. Vita S. Eligii scripta ab *Audoeno*, sive *Dadone*, (*b*) libris tribus, quos integros vulgavit Dacherius Tomo V. spicilegii pag. 147. (editionis novæ Tom. 2. p. *76*.) cum duos tantum sine prologo (quem vulgavit Labbeus Tomo 2. Bibliothecæ MSS. pag. 517. seq.) publicasset Surius ad 1. Decembris. Tres etiam dedit in Gallica sua versione Ludovicus Montignius, Archidiaconus Noviomensis, Parisiis *1626*. ut ex Auberti Miræi auctario de scriptoribus Ecclesiasticis pag. 32. didici. Ex hujus Audœni testimonio II. 15. & MSS. Codicum fide Eligio (*c*) vindicatur *Sermo* ad omnem plebem *de rectitudine Catholicæ conversationis*, qui inter S. Augustino adscripta sæpe editus Tomo IX. tractatu 20. & in novissima editione Benedictinorum Tom. VI. pag. *746*. Amstelod. De variis superstitionibus, a quibus in illo sermone Christiani removentur, videndus Carolus le Cointe Tomo 3. Annalium Francorum pag. 484. seq. *Epistola* Eligii *ad Desiderium*, Episcopum Cadurcensem, edita inter alias ad eum scriptas Epistolas Tomo quinto antiquarum Lectionum parte 2. Tom. 1. editionis novæ pag. *646*. Ex *Homiliis* autem *XVI*. quæ in Bibliothecis Patrum, ut novissima Lugdunensi Tomo XII. pag. 300. seq. nonnullæ etiam in Francisci Combefisii Bibliotheca Concionatoria leguntur, si non omnes, plerasque junioris longe ætatis esse, eruditi jam pridem monuere. Vide laudatum Cointium Tomo 3. pag. 481. seq. Caveum ad Annum *640*. Edmundum Albertinum de Eucharistia pag. *906*. b. atque Oudinum Tom. 1. p. *1619*.

Eligius Houcarius, sive *Eucharius* potius,

M 2

(*a*) Vide Bibliothecam Græcam Tomo X. pag. 300. & 508.

(*b*) Illis quæ de *Dadone* supra pag. 2. & quæ de *Epistola* ejus *ad Desiderium Cadurcensem*, *vita S. Remigis*, & *de libello de anima Dagoberti Regis* jam notavit Caveus, adde quod *Epistola Dadonis ad Rodobertum* Papam, sive Episcopum Parisiensem, cum Rodoberti Epistola ad Dadonem, vitæ Eligii apud Dacherium subjungitur.

(*c*) Sirmondus notis ad Concilium Autisiodorense A. 578. Tom. 1. Conciliorum Galliæ p. *613*.

tius, Gandavensis, sub Seculi XVI. initia scripsit carmine *Vitas S. Levini*, Episcopi & Martyris, *S. Coletæ*, Virginis Gandensis, & *Bertulfi* Confessoris. Comœdiam de patientia Chryselleidis, Pæana & laudes S. Agnetis & S. Catharinæ, De pœnitentia, Morales Institutiones. Gandavi 1511. 1513. 4. *Dialogum Charitatis & Gandæ*, sive *Gandavi*, in Carolum V. A. 1519. electum Imperatorem. *Genethliacon Christo Jesu* ex Bucolicis Virgilianis, colloquentibus Gaspare, Melchiore & Balthasare: Carmen elegiacum *in laudem Servatoris e morte resurgentis*. Parisiis 1511. 4. Gandavi 1519. 4. Dialogum *de moribus urbanorum & rusticorum*, versibus hexametris, Gandavi 1520. 1521. *Apologiam Annæ Bynsiæ* Virginis Antvverpiensis adversus hæreticos, carmine elegiaco. Antvverpiæ 1529. 8. Vide Svvertii Athenas Belgicas pag. 227. qui Eligium Eucharium ab Houcario præter rem distinguit, Vossium pag. 649. sq. & Valerium Andream p. 201. seq.

Elimandus, sive *Elymandus*, Carolo de Visch pag. 101. *Elinandus*, & pag. 140. *Helinandus*, aliis *Helmundus*, Frigidi Montis Monachus Ord. Cisterc. in agro Galliæ Bellovcenasi, defunctus A. 1227. Jac. Phil. Bergomensi ad 1199. teste scripsit *Chronicon* ab initio Mundi usque ad sua tempora *libris XLVIII.* Præterea librum *de reparatione lapsi*, nec non *Sermones* & *Epistolas*. Adde librum *de laude vitæ claustralis*, & alium *de regimine Principum*. Commentar. *in Apocalypsin* aliaque de quibus Oudinus T. 3. p. 20. sq. Chronico ejus usi sunt præter Jac. Philippum, Vinceut. Bellovacensis, Ant. Florentinus, atque, ut Vossio p. 441. notatum, magni auctor Chronici Belgici. Partem postremam ab A. 634. edidit Bernh. Tissier tomo VII. Biblioth. Cisterciensis.

Elipandus Episcopus Toletanus circa Annum 780. de cujus & *Felicis* Urgellensis hæresi videndus Petrus de Marca in Marca Hispanica III. 12. Ejus *Epistola ad Alcuinum* plena bilis, inter Alcuini Opera p. 910. seq. & alia *ad Felicem*, cum ille errori suo renunciasset, pag. 995. sq. Confer, quæ infra in *Felice*. *S. Elisabetha* filia Andreæ, Hungariæ Regis, Ludovici Pii Landgravii Hassiæ ab Anno 1221. uxor, defuncta Anno 1231. de qua, præter *Conradum* de Marpurg, de quo supra Tomo 1. pag. 416. seq. & *Theodoricum* Thuringum apud Canisium, de quo suo loco: Surius & Baronius 19. Novembr. Burchardus Gotthelf. Sttuvius Act. Litterar. e MSS. Tomo 2. sub init. Joannes Georgius Liebknecht in bina sanctarum Elisabetharum, testium veritatis Evangelicæ in Hassia, memoria Giessæ 1729. 4. pag. 21. seq. ut Johannis Balthasaris Happelii divam Elisabetham, Marpurgi 1645. Germanice editam prætercam. Hujus Elisabethæ *Revelationes* An. 1227. factas exstare Cangius annotavit.

S. Elisabetha Virgo Monialis Ordinis Benedict. & Abbatissa Schœnaugiensis in finibus diœceseos Trevirensis, defuncta An. 1168. De ejus obitu frater germanus *Ecbertus* (non Rex, ut est apud Vossium, Cangiumque, sed) Abbas S. Florini Schœnaugiensis, (*a*) libellum scripsit, qui sexti libri vice visionibus hujus Elisabethæ ab Anno 1152. seq. factis subjicitur, ut dicere me memini supra pag. 234. *Visionum libri V.* prodiere edente Jacobo Fabro Stapulensi Parisiis 1513. fol. & cum Visionibus amicæ ejus *S. Hildegardis*, & *S. Brigittæ* Colon. 1628. fol. Italice quoque Venetiis 1589. 4. In Actis Sanctorum autem Tom. 3. Junii 18. pag. 607. seqq. non integri quidem Visionum libri, sed ex Visionum libris (*b*) & Ecberti narratione excerpta ampla exhibentur illis-

(*a*) De tribus Cœnobiis, Schœnaugiæ nomine claris in Germania, vide Miræi Auctarium de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 66. seq. editionis a me curatæ, & Oudinum Tomo secundo pag. 1479.

(*a*) Liber primus &' secundus cum parte tertii, & totus sextus: cæteris duntaxat delibatis, quod minus ad historiam facerent. Nam in tertio, quarto & quinto *Sermones* quidam Virginis & *Epistolæ* continentur.

illisque inscribitur titulus: *Vita S. Elisabethæ partim ab ipsamet dictata, partim ab Egberto fratre scripta*, una cum *Epistola* Virginis *ad S. Hildegardem*, Abbatissam Bingiensem, ex Johannis Trithemii Chronico Hirsaugiensi ad Annum 1165. Librum *de origine, inventione & nominibus virginum undecim millium* (*a*) huic Elisabethæ tribuit Vossius pag. 413. de quo nihil apud alios reperio, quanquam de S. Ursula & undecim millibus decantata fabella apud Petrum Natalem IX. 87. Jacobum de Voragine Legend. aureæ cap. 154. Surium & Baronium 21. Octobris, Hermannum Crumbach Soc. Jes. in S. Ursula vindicata Coloniæ 1547. fol. ejusque auctario 1669. 4. quibus opponendus Pagius ad A. 383. num. V. Launojus parte 4. Ep. ult. & apud D. Reiserum p. 861. Usserius Antiquitatt. Eccles. Britanniæ pag. 323. seq. Voetius III. selectarum dissertationum pag. 474. sqq. & D. Johannes Conradus Dannhaverus noster Tomo 2. homiliarum Academicarum pag. 619. Johannis Davidis Kœleri *Historische Müntz-Belustigung* Tom. 1. pag. 260. seq.

Thomas de Elmham Prior Monasterii S. Trinitatis Lentoniæ Canonicorum Regularium S. Augustini, scripsit prosa & versu *Vitam & gesta Henrici V.* ab Anno 1413. ad 1422. Angliæ Regis. Primus ex MStis edidit Thomas Hearne Londini 1728. 8. De MStis Cottonianis vide Oudinum Tom. 3. p. 2333.

Chronicon breve Elnonense S. Amandi in Gallia ab Anno 534. ad 1223. editum ab Edmundo Martene & Ursino Durando Tomo 3. Anecdotorum pag. 1390. 1400.

Gvilelmus Elphiston Episcopus in Scotia Aberdoniensis & Cancellarius circa Annum 1480. scriptor *Antiquitatum & Chronici Scotorum*, in quo Weremundum S. Andreæ Archidiaconum & Johannem de Bello Campo sequi se fuit professus. Servatur MS. in Anglia vide Tomum 2. MSS. pag. 217. num. 7006. & Oudinum Tomo 3. pag. 2670. *Conciliorum* etiam *statuta* reliquisse, Vossius pag. 635. annotat ex Joannis Balei XIV. 57.

Elpidius, qui *Helpidius* aliis, vel *Helfridius* Diaconus & Theodorici Regis Medicus, de quo adire juvabit Sirmondum ad Ennodium lib. VIII. Epist. 8. Alius ut mihi persuadeo *Rusticus Elpidius* V. C. & *Inl.* & Exquæstor, cujus sunt *tristicha* in XXIV. historias Veteris & Novi Testamenti, & *Carmen* epicum *de Jesu Christi beneficiis*. Utraque in Georgii Fabricii Poetis Christianis & in Bibliothecis Patrum obvia vulgavit etiam cum notis Andreas Rivinus Lipsiæ 1652. 8. juncta poematiis non dissimilis argumenti veterum scriptorum *Lactantii*, *Merobaudis*, *Incerti* & *Amœni*, sive Prudentii. Tristicha illa, Barthio *Historiarium*, cum Amœni enchiridio exstant etiam in Goldasti manuali Biblico, Francofurti 1610. 8. Vide Leyseri historiam poetar. medii ævi p. 74. sq. Intercidit ejus *Consolatio*, cujus mentionem facit in Carmine v. 45.

Hinc etiam nostro nugata est schema dolori
Garrula mendosis fingens satyromata Musis
Falleret ut trepidos cantatrix pagina questus &c.

Alexander de S. Elpidio, supra, *Alexander*, Tomo 1. pag. 64. Ejus scriptis addenda *Expositio Evangelii S. Johannis* cum *compendio librorum B. Augustini de Civitate Dei*, ad Franciscum Gaitanum Cardinalem. MS. in Bibliotheca Regia Parisiensi. Vide Oudinum T. 3. pag. 882.

Elpis uxor *Boethii* A. 524. interfecti, erudita & virtute ac fide in maritum præstantiss. fœmina, traditur composuisse *hymnum duplicem* in Petrum & Paulum Apostolos, ex quibus prior incipit: *Aurea luce & decore roseo*. Alter: *Fe-*

(*a*) Secundum Jacobi Sirmondi Conjecturam; ex *Undecimillæ* Martyris nomine, undecim millium fabulæ ansa data, vide Hadriani Valesii Valesiana pag. 48.

Felix per omnes festum Mundi cardines. Utrique Georgius Cassander locum dedit inter hymnos Ecclesiasticos, quos selegit ediditque An. 1556. recusos deinde in ejus Operibus pag. 264. 265. Parisiis 1626. fol. Vide Mongitoris Bibl. Siculam T. 1. p. 174.

Elpricus, *Chilpericus*, *Helpericus*, Monachus, cujus quæstio: *Cur Natalitia Sanctorum in lætitia, Parasceve vero in tristitia celebremus?* ad Alcuinum, legitur in hujus libro de Divinis Officiis, inter Alcuini Opera p. 1054. 1058.

Elredus, supra, *Ealredus* & *Dilredus*.

Elsvvardus, infra, *Ethelvverdus*.

Elvanus Avalonius inter primos Christianos Doctores in Britannia, laudatus a Gilda, Matthæo Westmonasteriensi circa A. C. 156. & Lelando c. 13. de Britannicis scriptoribus. Ejus librum *de origine Ecclesiæ Britannicæ* memorant Baleus 1. 27. & Pitseus pag. 79. sed neutri inspectum opinor. Itaque de eorum fide addubitat Vossius pag. 170.

Elvodugus Probus, Britannus Monachus Bannochorensis a Pitseo pag. 103. traditur *Historiam Britannicam* scripsisse circa An. 590. adde Baleum. Centur. I. c. 67. & quæ infra in *Nennio*. Non diversus esse videtur hic *Elvodugus* ab *Elbodo* de quo supra. Vide Lelandum cap. 45. & 57.

Elvvacense Chronicon, vide mox *Elvvangense*.

Ex *Elvvangensi Chronico* Abbatiæ nobilis in Circulo Svevico Germaniæ ad Jagistam fluvium (*Fagst*) in Virguna (*Virngrunde*) excerpta per Matthæum Mareschallum de Pappenheim ab An. 1095. ad 1477. in Tomo I. scriptorum Freheri de rebus Germ. pag. 453. & editionis novæ Struvianæ p. 675. 690. Idem Chronicon ex MS. Nevesheimensi integrum ab Incarnatione Domini usque ad A. 1473. communicatum a Magno Ster, Bibliothecario Neresheimiensi publicavit Bernardus Pez in tomo quarto anecdotorum parte 3. pag. 759. ad 892. sub titulo Chronici *Elvvacensis*.

Emericus Monachus Ord. Benedict. Elefancensis (*a*) sive Elvvangensis, scripsit circa A. 870. jussu Lanthonis Episcopi Augustani *Vitam S. Magni* Abbatis & Confessoris, discipuli S. Galli. Memoria Magni hujus recolitur 6. Septembr. Vide Arnoldum Wion Tom. 2. ligni Vitæ p. 295. & 296.

Emicho post Ecbertum Abbas Schœnaugiensis Ordin. Benedict. circa A. 1190. Ejus rhythmi in laudem S. Elisabethæ Schœnaugiensis, editi in Actis Sanctor. T. 3. Junii 18. pag. 605. 606. Vitam illius quam memorat Cangius, non vidi, & quod de laudibus Elisabethæ Trithemius cum Emichonis hujus sermonibus commemorat, nihil forte tasse intelligitur a rhythmis illis diversum.

Emo, sive *Emmo*, Abbas primus Horti floridi Ordin. Præmonstratensis in agro Werumensi sive Wittovverano apud Omlandos Frisiæ, scripsit *Chronicon* rerum sua ætate gestarum ab A. 1204. ad 1237. quod edidit Antonius Matthæus in limine Tomi 3. Analectorum Veteris ævi Lugdun. Batav. 1699. 8. & Carolus Ludovicus Hugo Abbas Stivagiensis in tomo I. sacræ Antiquitatis monumentorum Historicorum Dogmaticorum & Diplomaticorum, Stivagii 1725. fol. p. 429. addita p. 504. continuatione *Menconis*, Abbatis Werumensis tertii ab A. 1237. ad A. 1272. & pag. 552. 566. continuatione tertia *Anonymi* ab A. 1276. ad 1297. Utramque etiam Antonius Matthæus pag. 162. & 275. dicti tertii Voluminis subjunxerat.

Emmo nescio idem cum superiore an diversus, cujus scriptum *de qualitate Vitæ futuræ* memorat Antonius Sanderus in Bibliotheca Belgica MSta p. 271. & cujus *Præfationem* in *libros tres ex pratis SS. Scripturarum & Patrum sententiis excerptos* ad Wilhelmum, quem Reverendissimum in Christo Patrem appellat, ex MSto ante 500. annos exarato vulgavit Edmundus Martene Tomo 1. Anecdotorum p. 667.

(a) Corrupte *Ele ph antiacensis*.

Em-

Emporius Rhetor, qui sæculo sexto suppar Cassiodoro videtur floruisse, scripsit librum *de Ethopœia ac Loco communi*, nec non *præcepta demonstrativæ materiæ & de specie deliberativa*, quæ cum aliis veterum Rhetorum Latinorum scriptis lucem viderunt Basileæ, Parisiis, atque inter Rhetores antiquos Latinos Francisci Pithœi, Parisiis 1599. 4. pag. 278. 283. Vide quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 8.

Emundus, qui vitam S. Anselmi, aliaque scripsit. Supra pag. 70. *Eadmerus*.

Emundus Rex, *Emundus* Divitis, *Emundus* Dinterus &c. Supra *Edmundus* p. 82. seq.

Enchiriades sub Persona discipuli interrogantis & Magistri respondentis scripsit Dialogum de ratione Musicæ, & *in* tribus libris *multiformes Musicæ regulas explicuit*. Hæc de eo Sigebertus Gemblacensis cap. 109. * In codice MS. bibliothecæ Ambrosianæ extat opusculum sine titulo, de Musica tamen agens, quod his clauditur verbis: *Finit regula Henchiradis, & Bohetii, & Domini Gvidonis* (Aretini) Proxime vero in eodem codice succedit: *Liber Enchiradis in Musica*. Incipit: *Sicut voces articulatæ elementariæ &c.* Dividitur libellus in partes duas; pars prior in libros totidem. Hæc Muratorius Antiquit. Tom. III. pag. 876.

Encolpius, quo familiarissime usum Imperatorem Alexandrum Severum testatur Lampridius cap. 17. eumque inter eos, qui Alexandri Severi vitam scripserunt refert cap. 48. Hinc inter Historicos Latinos Encolpium celebravit Vossius vir præstantissimus pag. 177. At si credimus Thomæ Elioto, (*a*) equiti Anglo, Græce scripsit, non Latine. Prodiit enim Anno 1549. Londini libellus Anglicanus inscriptus: *Imago Imperii*, sive *the image of Governance compiled of the Acts and Sentences notables of Alexander Severus*, quem in Epistola ad Proceres Anglicanos dedicatoria e Græco sermone transtulisse se ait *Thomas Eliotus*, Eques auratus, atque exemplar Græcum commodato accepisse a Clarissimo quodam Neapolitano cui nomen Pudericus. Auctorem libelli affirmat fuisse Encolpium, Alexandro Severo a Commentariis. *Sed Græculi alicujus recentioris commentum libellum istum fuisse*, *utcunque sane Lampridio subinde satis concordem*, *non dubito*, inquit Seldenus in notis ad Eutychium pag. 175. cui suffragatur Stephanus le Moyne ad Varia Sacra pag. 1109. & Tillemontius Tomo 3. Historiæ Imperatorum pag. 373. At Viri Clarissimi Wilhelmus Wotton in Historia Romana ab excessu Antonini Pii ad mortem Alexandri Severi, scripta Anglice editaque Londini 1701. 8. pag. 533. sq. eumque secutus Petrus Bælius in supplemento Lexici voce *Encolpius*, & Humfredus Hody ab ipso Elioto, inter cujus ingenii monumenta etiam illud refert Joannes Baleus, totum scriptum contendunt suppositum & confictum fuisse. Atque Humfr. Hodius quidem lib. 1. de Bibliis Originalibus p. 108. *Historia Encolpii*, inquit, *quam citamus*, *prorsus ignota est viris litteratis*, *neque multis inter nostrates* (Anglos) *quorum lingua sola habetur*, *nota*, *forsan uni tantum aut alteri*. *Ex Græco vero in sermonem Anglicanum translata est* (*si ipsi titulo fides*) *a Thoma Elyoto Medico*, *& edita Anno* 1549. *Sed non est*, *cur doleant viri eruditi*, *lingua solum Anglicana Historiam istam exstare*. *Quamvis enim ex Lampridio appareat*, *exstitisse olim Historiam Vitæ Alexandri Severi ab Encolpio scriptam*, *tamen fidem dederim*, *non illius hanc esse*, *sed ab aliquo Christiano*, *ejus nomini suppositam*. *Neque Orationes quæ in ea multæ habentur*, *ex Codice Græco conversæ sunt*, *sed ab ipso*, *crede mihi*, *Elyoto compositæ*. *Scio ego hominis ingenium*, *& Orationes confingendi morem ex aliis ejus scriptis*. *Imo totum librum ab ipso Elyoto compositum*

(*a*) De hoc Elioto vide Johannem Baleum Centur. VIII. 77. Johannem Pitseum ad Annum 1546. pag. 734.

ſitum fuiſſe , mihi ego facile perſuadeo , quamvis prætendat a nobili quodam Neapolitano exemplar Græcum ſe mutuo accepiſſe . De Hiſtoria hac plene nos alibi . Sed fatis citius conceſſit vir longiore vita digniſſimus jam Anno 1707. Itaque Antiquitates ejus Alexandrinas & alia præclara ingenii monumenta incaſſum fortaſſe exſpectamus . De Wottoni ſententia vide ſis Acta Eruditorum Lipſ. A. 1702. pag. 489. Idem judicium feras de hiſtoria conficta ac ſuppoſititia de Principe *Eraſto* , filio Diocletiani Imperatoris , & VII. Philoſophis , quæ velut e Græco translata Gallice prodiit Pariſiis 1709. 12. In præfat. mentio verſionis Italicæ , Hiſpanicæ , & veteris paullo prolixioris Gallicæ . De Latina , Anglica & Germanica veteri , vide Erhardum ſive Goldaſtum ad Petronium pag. 509. editionis Clariſſimi Burmanni .

Enerandus , infra , *Entrandus* .

Enervinus , infra , *Evervinus* .

Engelbertus , Abbas *Admontenſis* in Stiria ad Anaſum fluvium : Ordinis Benedictini (*a*) ab Anno 1297. obiit A. 1331. ſcriptor libri *de ortu* , *progreſſu & fine Romani Imperii* , quem Mundi finis proxime eſt inſecuturus . Hunc poſt editionem Caſparis Bruſchii , qui cum hodœporico ſuo Bavarico illam vulgavit , Baſileæ 1553. 8. & Joachimi Clutenii , Offenbaci 1610. 8. recognovit Andreas Schottus , unde recuſus prodiit in ſupplemento Bibliothecæ Patrum Colonienſi A. 1622. & in Lugdunenſis T. XXV. pag. 363.

Carmen Engelberti heroicum , ſeu *Panegyricum in Coronationem Rodulphi Habſpurgenſis* A. 1273. ſcriptum , in quavis fere Hiſtoricorum Germanicorum collectione reperiri , ait Caveus , lapſus memoria , eumque ſecutus Oudinus Tomo 3. pag. 555. nam quantum memini in nulla hactenus mihi occurrit .

Cætera , magnam partem adhuc inedita Engelbertus ipſe memorat in *Epiſtola de ſtudiis & ſcriptis ſuis* ad Ulricum Scholaſticum Viennenſem , quam edidit Bernhardus Pexius Tomo 1. Anecdotorum pag. 429. Ex illa Catalogum lucubrationum Engelberti referam , annotatis iis , quæ ejuſdem Pezii induſtriæ debemus in lucem jam prolata .

Primo in Theologia .

Primo Expoſitionis continuæ ſuper Pſalmum : *Beati immaculati* , per totum uſque : *ad Dominum cum tribularer* . Quod Opus incipit : *Vadam in agrum* .

Item de Gratiis & Virtutibus Beatæ Mariæ Virginis , quod incipit : *Lætetur anima veſtra* . Edidit laudatus Pezius Tomo 1. Anecdotorum pag. 504. & partem ſecundam pag. 565. tertiam p. 585. Expoſitionem Cantici B. Mariæ p. 617. partem quartam p. 696.

Item de Articulis Fidei , quod incipit : *Qui confidunt in* .

Item Tractatum unum de Paſſione Domini & myſterio Crucis , qui incipit : *Circa magnum* .

(Tractatum ſuper Paſſionem ſecundum Matthæum , edidit Pezius Tomo VIII. Bibliothecæ Aſceticæ pag. 67. 112.)

Item de Corpore Domini Tractatum , qui incipit : *Cum propter plures modos* .

Item Tractatum de Gratia Salvationis & juſtitia damnationis humanæ , qui incipit : *Indica mihi* .

Item de Libero Arbitrio Tractatum , qui incipit : *Inter cætera plures* . editus Tom. IV. Anecdotorum Pezii parte 2. pag. 121. 147.

Item de Summo Bono hominis Tractatum , qui incipit : *Melius eſt videre* .

Item de Providentia *Dei* , qui incipit : *De Providentia Dei* . Edidit Pezius Tomo VI. Bibliothecæ Aſceticæ pag. 51. 150.

Item de Miraculis Chriſti , qui incipit : *Mirabilia teſtimonia* .

Item ſuper duodecim Antiphonas : *O Sa-*

(*a*) Trithem. cap. 379. de S. E. & illuſtr. Benedictin. II. 100.

O Sapientia &c. Tractatum, qui incipit: *aspiciebam in visione.*

Item de Quæstionibus super Antiphonam: *Cum Rex gloriæ*, Tractatum, qui incipit: *De illo laudabili.*

Item de Statu Defunctorum Tractatum, qui incipit: *Occasione ejus, quod legitur.* Edidit Pezius Tomo IX. Bibliothecæ Asceticæ p. 113. 192.

Item de Quæstione illa: Utrum Deus adhuc incarnatus fuisset, si primus homo non fuisset lapsus, Tractatum, qui incipit: *Utrum, si primus homo.*

Item super Evangelium: *in principio erat Verbum*, Tractatum, qui incipit: *Ad præceptum tuum elevabis.*

Item de Sensu doloris Christi in Passione, & de declaratione verborum Hilarii Tractatum, qui incipit: *Super quibusdam Verbis Hilarii.*

(Sermones.

Opus de Sanctissima Trinitate.

Orationes precatorias ad Jesum & Mariam.)

De Philosophia Naturali.

Primo super Librum Aristotelis de Mundo, unum magnum Commentum, quod incipit: *Inter plura capitula.*

Item super Librum de Inundatione Nili unum Scriptum, quod incipit: *Post librum Aristotelis.*

Item de Fascinatione Tractatum, qui incipit: *Cum secundum Philosophum.*

Item de Naturis Animalium Tractatum, qui incipit: *De Naturis.*

Item de quibusdam Naturalibus Tractatum, qui incipit: *Super exceptivis.*

Item de causis & Signis mutationis aeris & temporum.

Item de Causa longævitatis hominum ante Diluvium Tractatum: qui incipit: *Quæstionem difficilem.* Tom. I. Anecdotorum Pezii p. 437. 502.

Item in Musica Tractatum, qui incipit: *Propter amicorum instantiam.*

Item in Philosophia Morali.

Tractatum de Regimine Principum. Incipit: *Philosophus dicit.*

Item Tractatum, qui dicitur Speculum Virtutum. (*a*) Incipit: *Gloriosis Dominis*: Alberto & Ottoni, Ducibus Austriæ. Edidit in XII. partes tributum laudatus Pezius in Ascetica Bibliotheca cujus totum Volumen tertium occupat.

Item de Officiis & Abusionibus eorum. Incipit: *Cum libros &c.*

Item de Ortu & Fine Romani Imperii. Incipit: *Consedentibus.* De hujus libri editionibus dictum pag. 96. seq.

Item de eo, utrum Sapienti competat ducere uxorem, Tractatum, qui incipit: *Narrat Satyrus.*

Item Dialogum Concupiscentiæ & Rationis. Incipit: *Quoniam, ut dicit Seneca.*

Item Tractatum Metricum de Consilio vivendi, qui incipit: *Consilium vitæ cupiat qui discere rite.*

Item de Electione Regis Rudolphi, qui incipit: *Sclavica qui tumidi confregit cornua Sceptri.*

Item de Passione beatæ Katharinæ Opus, quod incipit: *Inclyta qui sanctæ Katharinæ Virginis acta.*

Quæ tria sola metrice sunt dictata &c. Si quæ adhuc Opera complenda habemus in manibus, prædictis addi possunt, cum completa fuerint Deo dante. *Hactenus Engelbertus.* * Quamvis integra ejus expositio in Psal. *Beati immaculati in via* nondum prodiit; ejus tamen commentationis Præfatio vulgata est a PP. Pez, & Hueber cod. Diplom. p. 3. pag. 6.

Engelbertus alius, de quo Albericus in Chronico ad Annum 1177. *Apud Cabillonem* Engelbertus *ordinatur Episcopus, qui post annos tres Episcopatum dimisit, sed tamen Ordines & Benedictiones celebrat.*

Engelbertus Abbas Ordinis *Cisterciensis* cir-

Tom. II. N

(*a*) Acta Eruditorum A. 1724. pag. 483.

circa Annum 1250. scripsit *Vitam S. Hedvvigis*, Ducissæ Poloniæ, (*a*) & postea monialis Cœnobii Trebrucensis in Silesia, ex qua profecisse se profitetur scriptor, qui ejusdem Hedvvigis vitam scripsit editam a Surio 15. Octobris. *Ex iis etiam*, inquit, *quæ frater* Engelbertus, *Ordinis Cistercienfis*, *de hac sancta scripsit*, *quædam notatu digna illis adjunxi*.

S. Engelbertum Coloniensem, *illustratum ex Archivis* vulgavit Ægidius Gelenius Coloniæ 1633.

Engelbertus Abbas *Corbejensis*. Vide, *Angilbertus*, T. 1.

Engelberti Cultificis Tractatus de *Simonia vitanda in receptione Novitiorum*, memoratur a Sandero Tom. 2. Biblioth. Belgic. MSS. p. 214.

Engelbertus S. Matthiæ Trevirensis Abbas Morellanus Ordinis Benedictin. ab Eisengrenio & Possevino traditur vixisse An. 987. scripsisseque carmine heroico *Passiones duodecim Apostolorum*.

Engelhardus Abbas in Lanckhaim, Ordinis Cisterciensis, Diœcesis Bambergensis, scripsit *vitam S. Mechtildis*, sive *Mathildis*, cognatæ Friderici I. Imperatoris, Abbatissæ in Diessen & postea Eitelsteden inter Augustam & Ulmam, defunctæ circa Annum 1160. Edidit Henricus Canisius Tomo V. antiquarum Lectionum parte 2. pag. 8. (editionis novæ Tomo III. pag. 532.) unde recusa cum commentario prævio & notis Henschenii Tom. VII. Actorum Sanctorum Maji 31. pag. 444. Engelhardum circa Annum 1200. scripsisse Cangius ait, Vossium secutus, recte ni fallor. Nam Oudinus, qui Tom. 3. pag. 619. utrisque eo nomine manifestum impingit errorem, debebat evidenter demonstrare, quod ait Mechtildem post Annum 1280. e vivis migrasse.

Engelhardus Funck, sive *Scintilla* Svobacensis Francus, clarus Romæ circa Annum 1494. teste Trithemio c. 927. & de scriptoribus Germaniæ cap. 282. qui memorat ejus Carmen elegiacum *de laude Patriæ suæ*, carmen *de annulo sibi donato*, *Epigrammata* & *Epistolas*.

Theodoricus ab Engelhusen, sive *Engelhusius* Einbeccensis, ex Canonico Hildesheimensi Presbyter monasterii in (*b*) Wittenborch, defunctus A. 1430. scripsit *Chronicon Chronicorum* minime contemnendum ab Orbe condito ad Annum 1420. quod primus post Basilii Joannis Heroldi, & Gvilelmi Budæi, Medici Halberstadensis intercepta consilia, (*c*) in lucem edidit Joachimus Johannes Maderus, ex IV. MSS. Helmst. 1671. 4. Excerpta quædam ediderat in Antiquitatibus Brunsvicensibus, ibidem 1661. 4. Idem Chronicon emendatum & ab Auctore continuatum ad Annum 1433. legitur in Tomo secundo scriptorum Brunsvicensium illustris Leibnitii pag. 977. seq. De *Matthiæ Doeringii* continuatione ab Anno 1420. ad 1464. & alterius (Thomæ forsan *Werneri*) ad Annum 1497. dixi supra. Idem Engelhusius traditur *Commentarium* scripsisse *in Psalmos*, & *Vocabularium* ab auctore *Engelhusen* dictum, quod Brunsvici in Codicibus ædis San-Blasianæ servatum notavit Rev. Philippus Jul. Rehtmeyerus in Antiquitatibus Brunsvicensibus Germanice editis, appendice ad Tomum 1. pag. 81. nec non *Chronicon Erfordiense*, de quo infra. Non audet laudatus Leibnitius Engelhusio tribuere *Poesin Ducum Brunsvicensium*, sive poema de Ducibus Brunsvicensibus, quod allegatur sub titulo: *Theodori*, sive *Theodorici Longi de Einbecke*. Nam *ut distinguendos*, inquit, *judicem*, *facit non tantum*, *quod Meibomius*, (*d*) *editor poematis leonini de Saxonia*, *Tidericum Langium ejus auctorem*, *Canonicum Goslariensem & Einbeccensem vocat*, *sed &*,

(*a*) Matertera hæc S. Elisabethæ Regis Hungariæ filiæ, de qua supra pag. 92.

(*b*) Vide Buschium apud Leibnit. T. 2. Brunsv. pag. 842.

(*c*) Idem præfat. ad Tomum 2. pag. 54. atque ex eo Oudinus Tomo 3. pag. 2312. seq.

(*d*) Tom. 1. scriptorum rerum Germanicarum pag. 806. 812.

&, quod in poemate inter Saxonicæ dynastas adhuc vigentes, quosdam recenset, velut Homburgios, qui Engelhusio florente jam extincti erant. Genealogiam brevem Ducum Brunsvicensium Engelhusio auctore idem exhibet Leibnitius T. 2. p. 20. sq. Indicem scriptorum, quibus Engelhusius in Chronico est usus, hoc loco interserendum existimavi:

Catalogus Scriptorum, quorum Testimoniis in Chronico suo usus est Engelhusius.

Ambrosius.
Aristoteles.
Augustinus de Civitate Dei.
Aureum speculum D. Alberti Engelschalc, Theologi Parisiensis. De eo Auctor sub Gregorio XII.
Bedæ gesta Anglorum.
S. Bernhardus.
Boethius.
Cæsarius (Heisterbacensis.)
Caldrini Repertorium.
Chronica Martiniana. (Martini Poloni.)
Chronica Trevirorum.
Chronica Slavorum.
Chronicon Goslariense.
Chronicon Caroli.
Chronicon S. Michaelis in Hildesheim.
Chronicon Amelungsbornense, citatum sæpe littera A. solum.
Claudianus.
Corpus Juris Canon.
Damasi Chronicon Romanorum Pontificum.
Egesippus.
Epiphanius.
Epistolæ variorum.
Epitaphia varia.
Estadius. Citatur, ubi de Phaleg & Jano.
Eusebii Historia Ecclesiastica.
Extravagantes.
Freculphi Chronica.
Gaufredi Chronica Britonum.
Gennadius.
Glossa Juris Canon.
Gobelini Personæ Cosmodromion. De eo Auctor sub Innocentio VI.
Gotfridus Viterbiensis.
Gregorii Dialogi.
Gregorius Turonensis.
Gvalterus de Vita Alexandri.
Gvido de Columnis, de bello Trojano. Citatur, ubi de Troja.
Ejusdem Chronica Britannorum. Citatur in Præfatione Auctoris.
Hebræorum Traditiones.
Helinandus.
Henricus Rosla Nienborgensis Poeta. Citatur in Præfatione Auctoris, alibi passim.
Hieronymi Chronica.
Hilarius.
Historia Scholastica Comestoris.
Homerus.
Honorii Solitarii Historia solemnis. Præfat. Auctoris. Citari solet littera H.
Honorii Solitarii gemma animæ: in Præfatione.
Hugo Floriacensis, in Præfat.
Hugo Bambergensis in Historia Poetarum. Vide Auctorem sub Rodulpho Habsburgensi.
Joachimi Abbatis prophetia.
Jorad.
Jordani, Magistri Generalis Ordinis Prædicatorum, Chronica de Germanis Regibus. De eo Auctor in Gregorio IX.
Josephus.
Irenæus.
Isidori Libri Etymologiarum.
Julius Celsus.
Libellus Mosis contra Belial.
Liber Virorum illustrium Ordinis Cisterciensis.
Lucanus.
Methodius.
Orosii Ecclesiastica Historia.
Ovidius.
Petrus Damianus.
Philo.
Plauti Comœdiæ.
Poema, Aurora Petri de Riga. De eo Auctor sub Anastasio IV.
Poetria nova Gaufredi sub Calixto II.

Prosperi Chronica.
Ruffinus.
Sallustius.
Seneca.
Septuaginta Interpretes.
Solinus.
Statuta Imperatorum.
Theodulus.
Theodoricus de Niem.
Theodori Longi de Eimbeke Poema.
Trogus Pompejus.
Turpini Remensis Chronica Francorum.
M. Tydericus minor. Vide in Alexandro III. Videtur non esse alius a Theoderico de Niem.
Versus Variorum.
Vincentii Speculum Historiale.
Virgilius.
Vita S. Hermachoræ. (Hermagoræ.)
Wilhelmus Parisiensis.

Engelmodus Episcopus Svessionensis, cujus carmen epicum in laudes Paschasii Ratberti, Abbatis Corbejensis, quem constat diem obiisse supremum Anno Christi 851. edidit cum Ratberti scriptis Sirmondus Parisiis 1618. fol. recusum inde in Patrum Bibliothecis & novissima Lugdunensi Tom. XIV. pag. 353. 354.

Engolismense (*a*) Chronicon breve ab Anno Christi 814. ad 991. in Labbei Bibliotheca MSS. Tomo 1. pag. 323. 325.

Magnus Felix Ennodius, Arnulpho Lexoviensi (*b*) propter obscuritatem *Innodius*, Bernhardo Sacco *Ænnodius*, Episcopus ab Anno 511. ad 521. Ticinensis, defunctus anno ætatis XLVIII. De illo Acta Sanctorum Tomo 4. Julii 17. pag. 271. seqq. Varia scripsit versu & prosa, quorum pleraque edita in Orthodoxographis A. 1569. Tom. 1. pag. 269. 480. & ab Andrea Schotto Tornaci 1610. sed emendatiora, auctioraque a Jacobo Sirmondo, Parisiis 1611. 8. ad Nicolaum Fabrum, cum eruditis notis, & T. 1. Operum Sirmondi junctim editorum Parisiis 1696. atque inde Venetiis 1729. fol. Recusa quidem etiam sunt in Bibliothecis Patrum Parisiensibus recentioribus, Coloniensi & Lugdunensi ex Sirmondi recensione, sed notis ejus omissis. Versibus scripta sunt: XXI. *Carminum* liber, in quo Itinerarium Brigantionis castelli; & hymni varii ac laudes: tum Liber *Epitaphiorum* atque *Epigrammatum* CLI. Cætera, quæ prosa scripsit, sunt *Epistolarum* ad diversos *libri IX.* quibus indicem eorum ad quos missæ sunt, Sirmondus præmisit. *Panegyricus* Theodorico Regi Ostrogothorum dictus Mediolani vel Ravennæ A. 507. vel 508. editusque etiam cum Sirmondi notis in vita Theodorici Regis, post Jo. Cochleum Ingolstad. 1544. 4. edita a Johanne Peringskiold, Stockholmiæ 1699. 4. *Libellus Apologeticus pro Synodo* IV. Romana A. 502. obvius etiam in Tomis Conciliorum. Hic est quem Trithemius cap. 203. vocat: *De Fide Catholica ad Symmachum Papam*, ubi male *Evodius* dicitur pro *Ennodio*. Ibidem refert Trithemius Anastasium Imper. cum missus ab Hormisda, Papæ ad eum mandata ferret Ennodius, refutasse ea his verbis: *Quid nobis mandata porrigitis, qui sub nullius ditione sumus? Oportet Romanum Pontificem nobis obedire, non etiam præcipere*. Cætera Ennodii sunt: *Vita B. Epiphanii*, Episcopi Ticinensis ab Anno 466. ad (*c*) 498. & *B. Antonii*, Monachi Lirinensis. *Eucharisticon de Vita sua*, postquam gravi morbo liberatus esset Ennodius, ad Elpidium Diaconum & Medicum. *Parænesis didascalica* ad Ambrosium & Beatum. *Præceptum* quando jussi sunt omnes Episcopi *cellulanos* habere, sive contubernales Clericos, vitæ suæ actuumque testes. *Petitorium* quo absolutus est, sive manumissus in Ecclesia Gerontius, puer Agapiti. *Bene-*

(*a*) *Angoulesme* in Aquitania Galliæ, sub Archiepisc. Burdegal.

(*b*) Joannis Gotfr. Olearii Biblioth. scriptor. Eccles. pag. 222.

(*c*) Vide Ughellum Tomo 1. pag. 1079. ubi etiam Ennodii Epitaphium, sicut etiam apud Bernardum Saccum VIII. 1. Hist. Ticinens.

nedictiones duæ *cerei Paschalis*. *Dictiones*, sive Declamationes breves XXVIII. in quibus sacræ quædam seriæque, aliæ Scholasticæ, & Controversiæ Rhetoricæ. Hisce a Sirmondo editis addenda *Dictio in Natali Laurentii*, *Mediolanensis Episcopi*, quam cum brevi ad Venantium *Epistola* ex MSto S. Remigii Remensis edidit Edmundus Martene Tomo V. Anecdotorum pag. *61*. *62*.

Enoch Patriarcha Hierosolymitanus a Carmelitis perhibetur auctor *Vitæ S. Angeli* Carmelitæ Martyris An. 1220. quæ prodiit Panormi 1527. & cum Papebrochii censura & observationibus legitur in Actis Sanctorum Tomo 2. Maji V. pag. 803. 834. Vitam illam scriptam esse ab Enocho A. 1227. contendit Thomas Bellorosius, (*a*) qui eam separatim recudi curavit, & contra Papebrochium aggressus est vindicare. Bononiæ *1691*. in 4.

Entrandes, sive *Entrandus*, vel *Enerandus* Diaconus Sec. XIII. cujus Chronicon *de rebus Francofurtensibus* in Bibliotheca Laurishamensi inspectum sibi testatur Franciscus Irenicus. (*b*) Ex Laurishamensi in Palatinam Heidelbergensem, ex Heidelbergensi in Vaticanam fieri potest, ut pervenerit, qui tamen proferret in lucem, hactenus fuit nemo.

Ephibius Abbas de Geniciaco Villa, cujus Testamentum a Childeberto Rege roboratum An. *696*. vulgavit Dacherius Tomo XII. spicilegii pag. 101. (editionis novæ Tomo 3. p. 318. sq.)

Epiphanii Episcopi Salaminæ Cypri *Epistola ad Johannem Hierosolymitanum*, & altera *ad Hieronymum*, Latine legitur inter Hieronymi Epistolas sexagesima & septuagesima tertia, (Epist. 110. & 63. Tom. 4. editionis Marcianææ,) sed ex Hieronymi versione, nam Epiphanius Græce illam scripserat, & Hieronymum, ut verteret, rogaverat. Vide, si placet, librum V. Bibliothecæ Græcæ cap. 11. §. 4. num. 5. *6*.

Epiphanius Catanensis Diaconus, Synodo Nicænæ secundæ A. 787. interfuit *loci Servator*, sive vicem gerens *Thomæ*, (*c*) Archiepiscopi Sardorum Insulæ, habuitque *Sermonem Laudatorium*, qui ex veteri Latina Anastasii Bibliothecarii versione superest Tom. VII. Labbei p. *617*. & Harduini Tom. IV. pag. 502. 508. Incipit *Beatus Propheta Esaias*. Alius videtur Epiphanius Diaconus & Cubicularius, (κουβικουλάριος) qui in eadem Synodo Actione VI. legit *refutationem* τοῦ sive *Definitionis cultui imaginum oppositæ*. Et Definitio illa & refutatio Græce scripta utraque, edit. Harduin. pag. 326. 443. divisa in tomos sive sectiones VI.

Epiphanius Scholasticus, clarus circa Annum 510. & amicitia Cassiodori, (*d*) atque suscepta ejus precibus versione Latina insignium Græcorum scriptorum, famam non obscuram consecutus. Hic est, qui *Historiam Ecclesiasticam Socratis*, *Sozomeni*, *& Theodoreti* misit in compendium, cui digesto in duodecim libros imposuit nomen *Historiæ tripartitæ*, (*e*) qui lucem primum viderunt Augustæ Vindelicorum 1472. fol. per Johannem Schufsler *non quidem chirographati*, *sed ipsa quæ a Summo demissa est arte quam diligenter impressi*. Hinc Parisiis sine anni nota in octavo apud Franciscum Regna-

(*a*) Giornale de' Letterati in Modena An. 1692. 4. pag. 176.

(*b*) H. C. Schenckenberg præf. ad Tom. 1. select. Juris & Hist. pag. 7.

(*c*) Vide Harduini Concilia Tom. IV. pag. 129. 295. ubi Thomas ille tantum ἐπίσκοπος Σαρδινίας dicitur, sed pag. 502. *Archepiscopus*.

(*d*) Vide Cassiodori Divinas Lect. cap. 17. & præfat. in Hist. Tripartitam.

(*e*) Miræus ad Sigeberti cap. 12. annotat *Epiphanium Cassiodoro postulante Theodoreti*, *Socratis*, *& Sozomeni historiam Ecclesiasticam ex Græco Latinam fecisse: Cassiodorum autem ex translatione Epiphanii*, *Historiam tripartitam contexuisse*. Ac si Cassiodori præfationem in illam Historiam consulas, verum dixisse Miræus videbitur: Si vero attendas verba capitis 17. Institutt. Divinar. Lect. veriorem pronunciabis Sigeberti sententiam, qui ait Epiphanium (non Cassiodorum) tres historias (suadente Cassiodoro in unam compegisse. Versione hac Epiphaniana jam usum se esse innuit Liberatus cap. 2. breviarii. De qua non repetam, quæ dixi libro 3. Bibliothecæ Latinæ cap. 16.

gnault & poſtea ex Beati Rhenani recognitione Baſileæ 1523. 1528. 1533. 1539. 1568. & Pariſiis apud Nivellium 1562. fol. 1566. 8. atque Francofurti 1588. fol. una cum hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebiana, quam Latine vertit Rufinus & duobus libris additis continuavit. Denique Johannes Garetius, Monachus Benedictinus, in nova Operum Caſſiodori editione Hiſtoriam tripartitam ad MStos Codices recenſuit, & locorum Socratis, Sozomeni ac Theodoreti, quæ Epiphanius interpretatur, paginas ex Valeſiana editione, utili inſtituto annotavit. Rothomagi 1679. fol. *Gallica* verſio Jacobi Billii, cujus ipſe facit mentionem libro 1. Obſervationum ſacrarum cap. 26. neſcio an lucem viderit. Aliam Ludovici Cyanei, Pariſiis 1568. fol. apud Ægydium Gourlinum excuſam memorat Franciſcus a Cruce in Bibliotheca Gallica pag. 293. *Hiſpanica* Johannis Crucii, ſive a Cruce, Ordinis Prædicatorum, prodiit Ulyſſipone 1541. & Conimbricæ 1554. fol. *Germanice* quoque cum Euſebio & Rufino tripartitam vulgavit Caſpar Hedio Argentorati 1545. in folio.

Ex Caſſiodori capite XI. libri Divinarum Lectionum conſtat etiam Epiphanio huic deberi Latinam verſionem *Codicis Encyclici* (*totius Orbis Epiſtolarium* vocat idem Caſſiodorus) ſive Collectionis Epiſtolarum Synodalium Anno 458. pro defenſione Concilii Chalcedonenſis ad Leonem Imperatorem. Opus eximium Eccleſiaſticæ antiquitatis, quod Græce quoque exſtare peroptabat Valeſius pag. 72. ad Evagrium. Latinam Epiphanii verſionem primus, ſed omiſſo interpretis nomine ediderat Surius in ſua Conciliorum editione An. 1562. hoc titulo: *Epiſtolæ illuſtrium perſonarum pro Concilio Chalcedonenſi*. Surium ſecutus Nicolinus eſt An. 1585. & in prima ſua Conciliorum editione A. 1606. Binius: ſed in editione Romana An. 1608. alia inſerta huic collectioni, quæ ad eam non pertinent, alia magni momenti detracta ac prætermiſſa, tum Epiſtolarum ordo mutatus contra mentem collectoris & interpretis. Editionem Romanam imitati Binius in editionibus Anni 1618. & 1638. tum Regia Tomo IX. & Labbeus Tomo IV. qui pag. 890. meminit quidem Codicis Bellovacenſis, ſed ita ut inſpexiſſe ſe neget, licet collatum illum a Labbeo annotet Tomo 2. pag. 689. Harduinus. Verum primus Baluzius Labbeanam editionem contulit cum Bellovacenſi & Corbejenſi, utroque octingentorum annorum Codice, & poſt eruditam præfationem lectiones utriuſque Codicis ad paginas editionis Labbeanæ annotavit in ſua Conciliorum editione Pariſ. 1683. fol. pag. 1412. 1446. ex Baluzii reſtitutione deinde Codicem encyclicum Actis Concilii Chalcedonenſis ſubjunctum exhibent Tomo 2. Harduinus & in noviſſima Veneta Conciliorum editione Tomo IV. Nicolaus Coletus.

Verſio vetus *Antiquitatum Judaicarum Flavii Joſephi* itidem Epiphanio a viris doctis tribuitur, & ſub ejus nomine etiam edi cœpit Oxoniæ 1700. fol. Sed ex Caſſiodori verbis cap. 17. Inſtitut. Divinarum Litterarum recte colligas, Epiphanium ſi in eo poſuit operam, certe non ſolum id feciſſe, ut jam notare me memini libro IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 6.

Ex *Clementis Alexandrini* ὑποτυπώσεων, ſive *adumbrationum* libris brevia ſcholia habemus *in priorem Petri*, *in Judæ Epiſtolam*, & *in primam ac ſecundam Johannis*, ſæpe excuſa Latine in Bibliothecis Patrum. & curante Joanne Fello ad calcem libri Clementis de divite ſalvando Oxoniæ 1683. 12. nec non in B. Doctoris mei, Thomæ Ittigii ſupplemento Operum Clementis, Lipſiæ 1700. 8. & in noviſſima Operum Clementis editione Oxonienſi, quam Johanni Pottero debemus 1715. fol. pag. 1006. Hanc quoque verſionem Epiphanio viri docti tribuunt, quia adumbrationes ſe hujuſmodi, Clementis curaſſe transferri teſtatur Caſſiodorus Divinarum Litterarum inſtitut. capite 8. ubi expoſitionis *Didymi* etiam

iam

iam *in septem Epistolas Canonicas* meminit, & capite quinto ejusdem *Didymi in Proverbia*, atque *Epiphanii* Antistitis *Cyprii* voluminis brevis *in Canticum Canticorum*, quæ tria *ab amico suo viro disertissimo Epiphanio* refert rogante se Latine reddita fuisse, sed nemo adhuc, quod sciam, in lucem protulit.

Epko de Repkovv, supra, *Ecco* pag. 79.

Eraclius (apud Baronium & alios *Eradius*) Hipponensis Presbyter, S. Augustino valde probatus, & ab eo Anno 426. 26. Septembr. designatus (*a*) successor in Episcopatu Hipponensi. Huic tribuitur, & sub ejus nomine editus est in Combefisii Bibliotheca Concionatoria *Sermo* XIV. inter LXIV. Augustinianos de Verbis Domini, sive de Verbis Evangelii. In novissima editione Benedictinorum Tomo V. in appendice, num. LXXII. Ejusdem Eraclii *Sermo* alius præsente Augustino habitus, qui incipit: *Puto*, *fratres*, *quod meam sarcinam sentiatis*, exstat in eodem Tomo V. post sermonem Augustini CCCXCV. De eodem idem Augustinus sermone 15. de diversis (editionis novæ 356.) *Diaconus Eraclius ante vestros oculos versatur: opera ejus* (erogatæ pecuniæ) *lucent coram oculis vestris* &c.

Erasmus Stuler, (*b*) sive *Stella Libanotanus*, sive Lipsiensis, (*c*) *Hippocenius* h. e. Ephippiarii filius, Medicus & A. 1513. Consul Zvvickaviensis, denatus A. 1521. Primus hic duobus brevibus libellis complexus est *Antiquitates Borussiæ* An. 1510. in gratiam Friderici Saxoniæ Ducis, Sacro-sanctæ militiæ Ordinis Divæ Virginis Teutonicorum Protomagistri. Prodiere primum Basileæ 1510. 4. de quibus Vossius pag. 650. notans eodem Erasmo dictante *Johannem Garzonem*, Bononiensem, Erasmi præceptorem, Annales Misnenses, sive de rebus Saxoniæ composuisse, ad quos Lectorem suum ablegat Georgius Fabricius libro sexto Originum Saxonicarum. Annales Garzonis, eidem Friderico Duci Saxoniæ dicatos & libris duobus digestos edidit Erasmus Stella Basileæ 1518. 4. unde recusi sunt in sylloge, cui titulus: *Opus Historiarum nostro sæculo convenientissimum*, ibid. 1541. fol. Deinde cum Monacho Pegaviensi de vita Viperti Marchionis Lusatiæ, curante Reinero Reineccio, Francofurti 1584. fol. Denique præmissis eruditorum de Garzone testimoniis in Clarissimi Menckenii scriptoribus rerum Germanicarum Tom. 2. pag. 1015. 1056. cum notis W. E. Tentzelii. Neque vero lucem viderunt Erasmi hujus *Historia Borussica* quam decem voluminibus complecti volebat: nec Liber *de eduliis IV.* aut *Chronica succincta Zvvickaviensis* MSta Cygneæ sive Zvvckaviæ, cui non adeo multum tribuit Tobias Schmid in Chronico Cygneo, edito A. 1656. 4. *Libri duo de Germaniæ vetustatibus*, utraque lingua scripti (Latina & Germanica,) sive commentarii duo ad Fridericum Electorem Saxoniæ: *de populis & rebus priscis oræ inter Salam & Albium*, *de origine & rebus Tubantinorum*, *Cygneorum*, *Libanotanorum & Misnensium*, *Chroniconque Plissense*, præter brevia *paralipomena* vulgata a laudato Menckenio Tomo 3. scriptorum de rebus Germanicis pag. 2040. 2052. *de origine*, *vetustate*, *appellatione & regionibus Tubantinorum*, *Cygneorum*, *Libanotanorum*, *Misnesium*, & carmen epicum *Molbii fluminis* (Mulde prope Cygneam) descriptionem complexum. Cæterum Antiquitates Borussicæ non modo recusæ sunt in Simonis Grynæi novo orbe, Basileæ 1532. fol. pag. 573. & Anno 1555. pag. 511. & in Joannis Huttichii simili collectione, Basileæ 1536. fol. atque in Joannis Pistorii Corpore historiæ Polonicæ, Tomo 1. Francofurti 1582. fol. verum etiam in Clarissimi Michaelis Lilienthal Actis Borussicis, Regiomont. 1730.

(*a*) Vide Augustini Epistolam 110. (editionis novę 213.)

(*b*) Melchior Adam de vitis Medicorum pag. 5.

(*c*) Christiani Schœtgenii Diplomatische und curieu. *se Naclese von Ober-Sachsen* III. pag. 500. seq.

1730. 8. Tomo primo pag. 99. 141. Interpretamentum gemmarum sive libellus eximius *de gemmis* ad Jobum Domeneck, Episcopum in Borussia Pomesanensem, Norimbergæ 1517. 4. & cum excerptis de eodem argumento e Plinio, Argentorati 1530. in 8.

Erasmus Vitellius, Episcopus (*a*) in Polonia Plocensis (minus recte aliis Blocensis) in Comitiis Augustanis 20. Augusti nomine Sigismundi I. Poloniæ Regis A. 1518. habuit Orationem ad Maximilianum I. Imperatorem de bello Turcis inferendo. Prodiit edita primum a Jacobo Spiegelio, Selestadiensi, Secretario Imperiali, cum præfatione ad Erasmum Roterodamum, Augustæ Vindelicorum 1518. 8. deinde in Tomo tertio scriptorum Johannis Pistorii de rebus Polonicis pag. 7. & Alexandri Gvagnini T. 3. pag. 513. & in Nicolai Reusneri, Consiliarii Saxonici, delectu Orationum de bello Turcico Tom. 1. pag. 65. Non alium puto esse librum de victoria Sigismundi adversus Turcas, quem relictum a Vitellio, & Maximiliano I. dicatum scribit Vossius pag. *646*.

De *Desiderio Erasmo*, qui sal & sol ætatis suæ & renascentium litterarum fuit, meritis laudibus & scriptis dixi in dissertatione de religione Erasmi, edita Hamburgi 1717. 4.

Erchamberti fragmentum ex *breviario Regum Francorum & Majorum domus* a Chlodhario usque ad Theodoricum Dagoberti junioris filium, sive ab Anno 613. ad 727. apud Freherum T. 1. scriptorum Francorum pag. 167. apud Andream du Chesne T. 1. scriptorum de rebus Francorum pag. 780. 781. & apud Ruinartum ad Gregorium Turonensem pag. 1352. Vide & Carolum le Cointe Tomo 4. Annalium p. 176.

Erchamberti, sive *Ercamberti*, nescio an ejusdem cum superiore, *Annotationes in Evangelium S. Johannis*, MStæ Parisiis in Bibliotheca Collegii Jesuitarum, teste Jacobo le Long in Bibliotheca Biblica Tom. 2. p. 714.

Erchanbaldus, infra, *Erganbaldus*.

Erchembertus, aliis *Rembertus*, *Erembertus*, vel *Herempertus*, *Herembertus*, Langobardus, (*b*) Diaconus, Monachus Cassinensis, Ordinis Benedictini, scripsit *Chronicon*, sive *Historiam Langobardorum* fusiorem, quæ videtur intercidisse. Tum fusioris historiæ epitomen, *Historiam Longobardorum Beneventi*, a tempore Algelsis (*c*) & a capto per Carolum Magnum Desiderio, sive ut Caracciolus: *de gestis Principum Beneventanorum* ab Anno 774. usque ad 889. Hæc Pauli Diaconi historiam pulchre continuans historia edita primum ab Antonio Caracciolo, Ordinis Clericorum Regularium Presbytero, una cum Lupo Protospatha, Anonymo Cassinensi & Falcone Beneventano: Neapoli 1626. 4. & ex emendatiorum Codicum collatione a Camillo Peregrino, in historia Principum Longobardorum, Neapoli 1643. 4. tum ex editione Peregrini in thesauro scriptorum Italiæ Burmanniano Tomo IX. & Muratoriano Tomo 2. pag. 237. parte 2. pag. 167. nec non in Joannis Georgii Eccardi Tom. 1. scriptorum medii ævi pag. 50. 90. Sed & in Tomo quinto thesauri Muratoriani statim sub initium occurrit ex Caraccioli editione Herempertus de gestis Principum Beneventanorum ab Anno 745. ad 912. & ex *fusiore ejus historia fragmenta* ex MSto Codice excerpta a Joanne Baptista Bolvito pag. 31. At Petrus Diaconus de viris illustribus Cassinensibus cap. 14. testatur Erchembertum scripsisse *de destructione & renovatione Cassinensis Cœnobii*, nec non *de Ismaelitarum incursione*: quod utrumque argumentum etiam in illa Historia a Caraccciolo & Peregrino edita attingitur. Adde Pagium ad Annum Christi 827. num. 5. Idem Erchember-

(*a*) Gabr. Groddeck schediasmate de scriptoribus rerum Polonicarum §. XX.

(*b*) Vide Leonem Ostiensem libro 1. cap. 46. & Johannem Georgium Eccardum præfatione ad Tomum 1. scriptorum medii ævi §. VIII. atque Oudinum Tomo 2. p. 391. 451. sq.

(*c*) Labbeus Bibliotheca nova MSS. p. 10.

bertus traditur carmine scripsisse *vitam Landulphi I.* Capuani ab Anno 851. ad 879. Episcopi, atque *Acta translationis Matthæi Apostoli*. Vide Johannem Baptistam Marum notis ad Petrum Diaconum pag. 173. editionis a me curatæ. * Hanc ipsam auctoris hujus Historiam *Longobardorum* una cum cæteris a Peregrino editis nova recensione a se castigatis, cum notis suis fusioribus, aliorumque ineditorum opusculorum adjectione in lucem produxit Franciscus Maria Pratillus tomis tribus in 4. Neapoli an. 1750. & 1751.

Erchinfredus tertius Abbas Mellicensis in Austria, scripsit *historiam martyrii & miraculorum Colomanni* natione Scoti, qui An. 1012. in oppidulo Austriæ inferioris Stockerau, olim Asturis vocato martyrium subiit: editam a Lambecio Tomo 2. de Bibliotheca Vindob. pag. 611. 618. & Hieronymo Pez Tomo 1. scriptorum Austriacorum pag. 94. Vide & pag. 97.

Ercombertus Anglus, Ordinis Benedictini Monachus Glasconiensis, Grammaticus, cujus librum *de octo partibus orationis* & *Regularum Grammaticalium* Pitseus p. 837. commemorat.

Erdvvini Erdmanni, Consulis Osnabrugens. defuncti A. 1505. *Chronica Episcoporum Osnabrugensium* a fundata a Carolo Magno Ecclesia Osnabrugensi An. Christi 772. ad A. 1453. sive ad tempora Conradi de Diepholtz, Osnabrugensis Episc. quo hortante opus auctor suscepit, editum a Meibomio in scriptoribus rerum Germanicarum Tomo 2. pag. 195. 264. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 2706. *Chronicon Comitum Schauenburgensium & aliorum heroum*, quod Conradi hujus Episcopi suasu collectum ab Erdvvino, notat Hermannus Hamelmannus, lucem non vidit, quod sciam. *Erembertus*, supra, *Erchembertus*.

Chronicon breve Erfordensis Civitatis ab Anno 438. quo Erfordia cœpit primo fundari, ad A. 1422. auctore, ut credunt, *Theodorico Engelhusio*, quod e MSto Bibliothecæ S. Crucis Hanoveranæ descripsit Joannes Georgius Eccardus, ediditque Johannes Burchardus Menckenius Tomo 2. scriptorum rerum Germanicarum p. 561. 566.

Anonymi *Chronicon Erfordiense* ab Anno 1223. ad 1254. vulgatum a V. C. Johanne Friderico Schannat in Vindemiarum litterariarum collectione prima, Fuldæ & Lipsiæ 1723. fol. pag. 91. 106.

Erphurdianus Antiquitatum Variloquus ab initio fundationis ejus Civitatis ad Annum 1517. cum brevibus notis laudati Eccardi, apud eundem Menckenium p. 461. 560.

Erphesfordensis Anonymi, Ordinis S. Benedicti, (*a*) non indiligentis scriptoris Historia de Landgraviis Thuringiæ duplex, una prolixior ab ultimis usque Noachi temporibus ad Annum 1426. & altera brevior desinens in A. 1253. utraque in Pistorii Tomo uno pag. 908. 955. & 956. 960.

Ex *Chronico Erfurtensi* antiquiori ab Anno 1078. ad 1181. excerpta apud Menckenium Tomo 3. p. 226. sq.

Chronicon Erfurtense Sanpetrinum (post paucissima quæ ab Anno Christi 31. breviter perstringit) ab Anno 1036. ad 1355. in Tomo tertio scriptorum laudati Menckenii pag. 202. 344. ex Codice, quo olim usus Petrus Albinus cui Chronicon Misnense debemus. Omitto Annales Erfurtenses Germanicos ab eodem vulgatos Menckenio ab Anno 1440. ad 1467. Tomo 3. pag. 1186. 1238.

Erphesfordiensis Monachi ad *Lambertum* Schafnaburgensem additiones ab Anno 1068. ad 1352. cum superiori Chronico Sanpetrino multa similia habent, & addito auctario annotationum quarundam recentioris scriptoris Anonymi, quarum ultima est de Erphordiæ incendio A. 1472. prodiere in T. 1. scriptorum Pistorii p. 253. 265.

Erganbaldus, sive *Erchanbaldus* Abbas S. Trudberti in Brisgoia Ordinis Benedictini, scripsit *Vitam S. Trudperti*,

(*a*) Oudinus Tomo 3. pag. 2317.

five *Rudberti* Hiberni Martyris An. 607. quæ in duos divisa libros, sed interpolata occurrit cum notis in Actis Sanctorum Tomo 3. Aprilis XXVI. pag. 427. 440. Sinceriorem sed fine nomine auctoris exstare in variis Sveviæ Bibliothecis notat Mabillonius in Analectis pag. 20. editionis novæ, hoc initio: *Cum merita Sanctorum recoluntur* &c. Auctoris nomen tamen prodi hisce ad calcem versibus:

Has Erchanbaldus, *Thrutberti martyris almi*
Præsul, post cineres renovando struxerat ædes,
Tactus amore Dei, venerandos scribere sancti
Actus non piguit, sed & id pro posse peregit &c.

Hanc demum in lucem dedit celeberrimus Bernardus Pez (*a*) in Epistola ad P. Marcum Hanzizium Soc. Jes. Viennæ Austriæ 1731. 4. Putat Ergambaldum scripsisse circa Annum 700. Videtur autem Pezianæ editioni deesse prologus, quia non incipit illis verbis, quæ apposui e Mabillonio, sed his: *Cum igitur innumerabiles martyres*.

Erhardus Monachus Benedictinus circa A. 1050. Hujus *Commentarium in Pentateuchum* & ejusdem *Homilias* laudat Trithemius cap. 337. de S. E. & lib. 2. cap. 82. illustrium Benedictinorum, Arnoldus Wion T. 1. ligni vitæ p. 414. Idem hic apud Possevinum, atque deinde apud Cangium vitiose *Ethardus*.

Erhardi de Lainitz, Abbatis San-Petrensis Salisburgi, Ordinis Benedictini Anno 1436. defuncti, expositio moralis Psalmi XII. edita a Bernardo Pez T. 2. thesauri anecdotorum p. 23.

Ericus IX. Mendvidius, Daciæ sive Daniæ Rex ab Anno 1287. ad 1319. *Regni sui Annales* scripsisse traditur. Vide Jo. Molleri τῷ μακαρίτῃ præfat. ad Bibl. septentrionis eruditi pag. 27.

Ericus X. Daniæ Rex, Wratislai VII. Ducis Pomeraniæ filius, qui regno præfuit ab Anno 1412. ad 1438. Ejus *Historica narratio de origine Gentis Danorum & de Regibus ejusdem Gentis* a Dano usque: *deque eorundem rebus gestis* ad Annum 1288. in Erpoldi Lindenbrogii scriptoribus rerum septentrionalium pag. 292. & in editione a me curata pag. 262. 276. atque in Jani Gvaltheri sive Gruteri Chronico Chronicorum Politico, Tomo 1. pag. 425. 459.

Ericus, sive *Herricus*, corrupte *Liricus*, vel *Firicus*, Monachus *Antissiodorensis* Ordinis Benedictini circa Annum 980. teste Sigeberto Gemblacensi cap. 104. scripsit carmine ad Carolum Crassum jam Imperatorem: *Vitam S. Germani Antissiodorensis* libris VI. in Actis Sanctorum Tomo septimo Julii 31. ex edit. Paris. 1543. 12. Caspar Barthius, qui plura loca vitæ Germani illustrat in suis Adversariis, etiam *hymnum* publicavit XXXIV. 20. Libros duos *de miraculis* ejusdem Germani prosa scriptos jam ediderat Labbeus Tomo 1. Bibliothecæ novæ MStor. pag. 531. 569. *Sermonem* adhuc ineditum in hunc Germanum laudat Mabillonius. *Vita S. Albani* Martyris, quam versibus scriptam Possevinus memorat (Ericus hic illi est *Henricus Luxoviensis*: confer Vossium pag. 332.) exstat initio quarti libri vitæ S. Germani, ut in Actis Sanctorum Tom. IV. Junii pag. 831. recte observatum. *Epistolas* ejus plures & *Sermones* laudat Trithemius cap. 289. de S. E. & illustrium Benedictinorum II. 56. Ex sermonibus illis nonnulli leguntur in homiliario Pauli Diaconi, quos a recentiore manu additos esse oportet. Vide si placet Tomum XIII. Bibliothecæ Græcæ pag. 795. Ex homiliis ejus in Joannem nonnulla Combefisius Bibliothecæ suæ Concionatoriæ inseruit, qui vocat *luculenta*, *erudita*, *& sat stylo nitida*. Thomas Aquinas citat jam sub *Bedæ*, jam sub *Alcuini* nomine. His addere denique juvat, quod Mabillonius pag. 422. seq. Analect. (editionis veteris Tom. 1. pag. 413.) in lucem protulit *Versus elegiacos ad Hildeboldum* Antissiodorensem Episco-

(*a*) Acta Eruditorum A. 1731. p. 242.

Episcopum, quos Heiricus hic Monachus præmiserit *Collectaneis* suis, de quo hæc annotat editor doctissimus: *Heiricus seu Hericus, Ericusve natus est in agro Antissiodorensi, in vico ab ipsius nomine dicto* Hery, *duabus leucis infra Urbem, ad fluvium Armentionem: qui locus hactenus Cœnobio S. Germani subjectus est. Puer, ut puto, eidem Monasterio traditus, Haymonem, postea Halberstadiensem Episcopum, & Lupum, Abbatem Ferrariensem, Præceptores habuit adolescens, uti ipse in his versibus testatur*, (*a*) *quæ* Præfatio *est* in Collectanea *ex ore præceptorum suorum excerpta. Hæc* Collectanea *in Codice Corbejensi ante annos septingentos manu descripto cum* vita S. Adelhardi Abbatis *compacta reperiuntur. In his fragmenta referuntur primo ex* Valerio Maximo: *tum ex Patribus*, Hieronymo, Augustino, Beda *& alius. Plura alia scripsit Hericus, ut* gesta Episcoporum Antissiodorensium, *collaborantibus Rainogala & Alago Canonicis, ut patet ex capite 39. ubi Hericus* Theosophus simul & Monachus *appellatur. Denique &* homilias in Evangelia *composuit, testante inprimis Honorio Augustodunensi IV.* 49. cui consentit Jo. Trithemius c. 289. &c.

Ericus Olai S. Theologiæ Professor Ecclesiæque Upsaliensis Præpositus circa Annum 1464. scripsit libris VI. *Historiam Svecicam* ab Erico sapiente circa Christi nati tempora, usque ad restitutionem Caroli Canuti Regis A. 1464. (*b*) primus edidit (*c*) Johannes Messenius, Holmiæ 1615. 4. inde Johannes Loccenius cum notis, Upsaliæ 1654. 8. ut editionem Svecicam Johannis Sylvii omittam, quæ prodiit A. 1678.

Erishamensis Monachus, *de vita Richardi II.* Regis Angliæ (ab Anno 1377. ad 1399.) editus a Thom. Hearne, Londini 1729. 8.

Israel Erlandi F. Ordinis Minorum, ex Priore Monasterii Sictonniensis, Episcopus in Svecia Arosiensis, scripsit *vitam & miracula S. Erici* Regis Sveciæ & Martyris Anno 1151. cujus memoriam recolit Ecclesia 18. Maji. Edidit Joannes Scheferus Holm. 1675. 8. Hanc Scheferi editionem non profitetur se vidisse Henschenius, qui Vitam illam ex Codice MS. Reginæ Christinæ vulgavit cum notis in Actis Sanctorum Tomo IV. Maji 18. pag. 188. auctoremque vocat *Israelem, Canonicum Upsalensem*.

Ermanricus, infra *Ermenricus*.

Ermengardus, sive *Ermengaudus*, Scriptor Sec. XII. vel. XIII. Hujus opusculum *contra Waldenses* (*d*) extrema parte mutilum & XIX. tantum ejus capita vulgavit Jacobus Gretserus Ingolstad. 1614. 4. cum *Bernardo* Abbate fontis calidi & *Ebrardo* Bethuniensi, de quibus supra Tom. 1. Inde recusa hæc trias scriptorum Anti-Waldensium in Bibliothecis Patrum Parisiensi Anno 1644. 1655. Tomo IV. & Lugdunensi Anno 1677. T. XXIV. Debet etiam iterum comparere inter Gretseri opera Tomo XII.

Alius, ut non dubito, *Ermengaudus*, Comes Urgellensis, cujus litteræ quibus Anno 1162. abdicat consuetudinem quam ab Antecessoribus suis habebat capiendi bona mobilia & immobilia Episcoporum Urgellensium defunctorum, exstant apud Baluzium Tom. 2. Misc. pag. 225.

Ermenoldus. Vide mox *Ermenricus*, & *Ermoldus*.

Ermenricus, sive *Ermanricus*, Walafridi Strabonis Abbatis Augiensis discipulus, Monachus ipse *Augiensis*, post Walafridum Anno 849. extinctum scripsit *librum de Grammatica* ad Grimoldum Archicapellanum. Ex eo fragmenta, in quibus multa de viris illustribus S. Galli, edidit Mabillonius Tomo IV. Analector. Tom. IV. pag. 329. (edit. novæ in fol. pag. 420. 422.) Opusculum breve, quod *de inceptione Augiensis cœnobii*...

*no-*num Tom. 3. p. 2464.

(*a*) Hic preceptorum sunt ludicra pulchra duorum,
Queis ego Presulibus ingenium colui,
His *Lupus*, his *Haymo* ludebant ordine grato &c.

(*b*) Male MCCCCXLIV. excusum apud Oudi-

(*c*) Johannis Schefferi Svecia litterata pag. 14. seq. Johannis Molleri hypomnem. p. 358.

(*d*) Pamelius in Cypriani Epist. LXIII.

nobii & fratrum ibidem Deo famulantium vita, ad Gozbaldum Epifcopum mififfe fe Ermenricus teftatur, nemo hactenus in lucem protulit.

Ermenricus (*a*) Rudolfi Fuldenfis, qui Rabani præceptoris fui vitam fcripfit, difcipulus, & ab An. 845. Abbas in Svevia. Elvvangenfis Ordin. Benedict. fcripfit Diaconus adhuc & Monachus ad Gundramnum, cujus *conlevitam* fe vocat, *vitam Solæ* five *Soli* Angli, (vulgari nomine *Svalonis*) Abbatis Solenhovenfis in Norico, difcipuli S. Bonifacii, defuncti circa A. 790. Edidit primus Canifius Tomo IV. lect. Antiquar. Parte 2. pag. 544. atque edit. novæ Tom. 2. Parte 2. pag. 169. ubi Jac. Bafnagius præmifit *hymnum* ejufdem Hermanici ἀκρόστιχον in Solum, quem Canifius ad calcem tomi fexti ediderat, nec non, *Epiftolas Gundrammi & Erminrici* mutuas, *verfufque Adonicos* in Solum & Erminrici *ad Ruodolfum* didafcalum fuum *Epiftolam*, quæ Canifius exhibuerat fub extremum Tomi quarti pag. 732. Contulit Bafnagius quoque editionem Mabillonianam, qui eandem vitam dedit in Actis SS. Benedict. Sæculo III. Parte 2. pag. 429. Idem Bafnagius T. I. p. 654. negat *Vitam S. Magni* five *Magnoaldi* ab Ermenrico five fcriptam five interpolatam, quod vifum Mabillonio Sec. II. ad Annum 665. Ermenrico Poffevinus ex Arnoldi Wion ligno Vitæ Tom. I. p. 414. etiam tribuit *dialogum de vita & miraculis S. Hariolphi*, Abbatis primi Elvvangenfis, fed editam neuter indicat.

Ermentarius Abbas Tornufienfis five Trenorchienfis (*b*) in Infula Herio apud Pictones circa Annum 863. fcripfit ad Hilduinum *libros duos de translatione corporis S. Philiberti Abbatis ex Herienfi monafterio* tempore Ermentarii ob Normannorum irruptiones *in varia loca deportati*. Edidit Petrus Francifcus Chifletius Soc. Jef. in Tornutienfis Abbatiæ & Civitatis hiftoria (*c*) Gallice edita Divione 1664. 4. & poft Chifletium Mabillonius Sec. IV. Benedict. pag. 537. Vide Carolum le Cointe Tom. 8. Annal. Francor. p. 863. feq.

Ermoldus Nigellus, ob nefcio quod delictum a Ludovico Pio Imper. multatus exilio, ad ejus reconciliandam fibi gratiam fcripfit poema elegiacum *de rebus geftis Ludovici Imp.* ab Anno 781. ad 826. in *quatuor* digeftum *libros*, præmiffo carmine hexametro invocationem ad Chriftum complectente, quod carmen ex Codice Cæfareo, qui antea Wolfg. Lazii fuerat, vulgavit Lambecius pag. 359. feq. ex quo exordium libri primi etiam atque ultimi finem (utraque repetita apud Oudinum Tom. 2. pag. 78. feq.) cum attuliffet, fubjungit pag. 362. *Quod porro ad caufam, propter quam* Ermoldus *in exilium pulfus fuit attinet, & an Ermoldus hic idem fit atque* Ermoldus Abbas *quem coætaneus Vitæ Imperatoris Ludovici Pii fcriptor a Petro Pithœo primum editus pag.* 407. (*d*) *refert a jam memorato Imperatore A.* 834. *miffum effe ad filium Pippinum in Italiam, cum mandato*, ut res Ecclefiafticas quæ in regno ejus erant, quas vel ipfe fuis attribuerat, vel ipfi fibi præripuerant, abfque cunctatione Ecclefiis reftituerent: (*e*) *utraque de re, cum integrum illud* Ermoldi exulis *poema pofthac a me publicabitur, opinionem meam aperiam*. Quod vero nec Lambecius neque Neffelius, qui ejufdem Ermoldi editionem promiferat, morte præventus potuit efficere, tandem feliciter præftitum eft ftudio illuftris Muratorii, (*f*) qui recenfitum hoc poema integrum a Lambecii Neffelii-

(*a*) Idem *Ermenoldus* quoque apud Canifium & Voffium.

(*b*) Abbatem Gemmeticenfem vocat Ermentarium præter rem Cangius. Primus vero Abbas Gemmeticenfis S. Philibertus fuit, de cujus translatione Hermentarius fcripfit. Vide Sammarthanos Tomo 4. Galliæ Chriftianæ pag. 868. & 463. fq.

(*c*) Hiftoire de l' Abbaye Royale & de la ville de Tournus, avec les preuves.

(*d*) Tom. 2. Andreæ du Chefne pag. 312.

(*e*) Hoc deinde factum diligenter, *omniaque invafa* Pipinum *obedienter reftituiffe*, idem fcriptor pag. 413. edit. Pithœi (Chefnianæ p. 315.) teftatur.

(*f*) Acta Eruditorum A. 1727. p. 481. fq.

liique successore Gentilotto, eruditis notis illustravit ediditque in limine partis secundæ Tomi secundi scriptorum rerum Italicarum Mediolani *1626*. fol. Videturque laudato Muratorio quoque verisimillimum, Ermoldum hunc exulem non diversum ab *Ermoldo*, sive *Hermenoldo* Abbate Anianensi, quem ad Pipinum Ludovici Imperatoris filium ablegatum notaverat etiam Baronius ad Annum 834. num. 4.

Ernaldus, sive *Arnoldus*, scriptor *vitæ S. Bernardi*. Vide supra Tom. I.

Ernestus Abbas Benedictinus, A. 1048. Palæstinam adiit, quem *de laude martyrum* scripsisse, martyrem ipsum, sepultumque Antiochiæ, Possevinus ex Eisengreinio retulit.

Ernestus, Monachus S. Galli, non diu post S. Bernardum vixit. Ex ejus *expositione sive meditatione super Salutationem Angelicam* nonnulla affert Joannes Jacobus Hottingerus appendice ad Historiam Ecclesiasticam suam Helveticam, Germanice editam Tom. IV. pag. 123. Tiguri 1719. 4.

Ernulfus, sive *Earnulfus*, Episcopus Roffensis. Vide supra, *Arnulfus*, Tom. 1. Caveum ad Annum 1114. & Oudinum Tomo 2. pag. 1064. seq.

Erphesfordiensis, supra, *Erfordiensis*.

Erricus, vide *Ericus*. Etiam infra, *Henricus*.

Ertvvinus Ertmannus, supra *Erdvvinus*.

Esaias Abbas, inter Latinos scriptores censetur a Cangio aliud agente, & a secuto Bellarminum refertur ad Seculum septimum: quanquam, quo loco, ex qua Monachorum disciplina, quo tempore Abbatem egerit, non satis constat: Scriptor Græcus *Præceptorum ad fratres qui cum ipso vivebant*; sive *sermonum XXIX*. qui ex versione Petri Francisci Zini prodiere Venetiis 1574. 8. cum nonnullis Nili, Ephræni, Marci, sæpiusque recusi sunt in Biblioth. Patrum, etiam novissima Lugdunensi Tomo XII. pag. 384. 417. Sermone vigesimo sexto continentur *B. Esaiæ dicta quæ Petrus Abbas discipulus ejus ex illo accepit & litteris commendavit* pag. 413. Sermoni septimo respondent Esaiæ Abbatis κεφάλαια περὶ ἀσκήσεως καὶ ἡσυχίας *Capitula XIX. de religiosa Exercitatione & Quiete*, Græce & Latine edita in thesauro ascetico Petri Possini pag. 315. 325. Parisiis 1684. 4. Eadem κεφάλαια quæ MSta memorat Lambecius IV. pag. 145. quæ vero pag. 146. seq. περὶ καταστάσεως ἀρχαρίων καὶ περὶ τῶν μονοκελλιτῶν καὶ τῶν θελόντων οἰκῆσαι ἐν κοινοβίῳ *de Novitiis, Monocellitis & de iis qui habitare volunt in Cœnobio*: respondet sermoni inter Esaiæ Latine editos tertio. Confer, quæ inter Apophthegmata Patrum, Abbatis Esaiæ afferuntur apud Cotelerium I. monument. pag. 445. seq. Zini interpretis locum ex Græco Codice Colbertino emendat idem Cotelerius in notis p. 802. seq. & 809. qui etiam de hoc Esaia scriptore videndus pag. 808. Codicem illum Colbertinum 1509. decimi sæculi laudat præterea celeberr. Montfauconus Palæographiæ Græcæ pag. 47. Si idem hic sit Esaias de quo Palladius in Lausiaca cap. 15. 16. & 55. seq. nemo dubitabit antiquiorem & cum Ægypti Ascetis ad sæculum IV. referendum esse. Et *Petrus* fortasse idem de quo Theodoretus religiosæ historiæ cap. IX. Inter scripta Ascetica insigniora commendatur Esaiæ liber a Joanne Antiocheno apud Cotelerium I. Monument. pag. 167.

Joannes Eschvvidus, Anglus, Mathematicus, cujus exstat liber A. 1489. fol. Venetiis curante Johanne Lucilio Santritter, Heilbronnensi, excusus hoc titulo: *Summa Astrologiæ judicialis de accidentibus Mundi*, *quæ* Anglicana *vulgo nuncupatur*. Vide V. C. Christiani Gottlieb Schvvartzii indicem librorum quorundam sæculo XV. impressorum p. 35. seq.

Estodius, infra, *Extodius*.

Esytius, vide, *Hesychius*.

Ethardus, Monachus Benedictinus, supra, *Erhardus*.

Ethelbaldus, vide *Adelboldus*.

Ethel-

Ethelbertus, ſive *Edilbertus*, Cantiorum in Anglia primus Rex Chriſtianus, qui A. *616.* Februarii 24. obiit. Hujus ſcriptum nullum exſtat, ſed Baleus pag. 73. & Pitſeus pag. 105. ex Beda notant ſcripſiſſe *Decreta judiciorum*, ſive *primam illam magnam Chartam* (*a*) cæteris etiam Heptarchiæ in Anglia probatam Regibus, de qua præter Davidem Wilkinſium Tomo 1. Legum veterum Anglorum, Londini 1721. fol. vide quæ nuper notavit Thornagh Gourdon in hiſtoria Parlamenti, Anglice edita Londini 1731. 8. & *Epiſtolarum* librum maxime *ad S. Gregorium* Papam, & ad *S. Auguſtinum*, Anglorum Apoſtolum & primum Archiepiſcopum Cantuarienſem. De Ethelberto hoc Baronius & Acta Sanctorum 24. Februarii. De Auguſtino illo ad 26. Maji.

Ethelnotus, aliis ut Gvilelmo Malmesburienſi pag. 76. idem aliis *Achelnotus*, de quo ſupra Tom. 1.

Ethelredus, ſive *Æthelredus*, Angliæ ab Anno 979. ad 1016. Rex, cujus leges in Joannis Bromptoni Chronico pag. 893. 903. & in Gvilelmi Lambardi Archæonomia, nec non Privilegium Eccleſiæ Cantuarienſi conceſſum & Concilium Ænhamenſe generale ſub Ethelredo habitum, Legeſque Eccleſiaſticæ, Tom. 1. Conciliorum Angliæ Henrici Speelmanni pag. 504. 510. ſeq. 530. 532. atque inde in Conciliorum Tomis. Vide etiam ſupra *Eitelredus*.

Ethelredus, Abbas *Rhienvallenſis*. Supra *Ealredus* & *Adilredus* Tom. 1.

Ethelredus, ſive *Edilredus*, Anglus, Abbas *Wardenſis*, Ordin. Ciſterc. quem circa Annum 1220. claruiſſe ſcribit Baleus III. 80. non ut Pitſeus p. 295. eumque ſecutus Cangius, illo anno obiiſſe Scripta quæ ad eum referuntur, ſunt *Homiliæ in Lucam*, & *Speculum charitatis*, ſive liber *de vinculo perfectionis*, aliuſque *de tribus hominibus*, tum *Epiſtolæ*, *Sermones*, & *locorum S. Scripturæ explicationes*.

Ethelſtanus, *Æthelſtanus*, ſive *Adelſtanus*, Eduardi F. Angliæ Rex ab An. 923. ad 941. de quo hæc Joannes Lelandus cap. 121. *Paucis abhinc annis fui in* Badunenſi *Bibliotheca*, *ubi reperi aliquot non indoctos libros*, *venerandæ vetuſtatis theſauros*, *ab ipſo* Ethelſtano, *ut ex inſcriptionibus apparuit*, *monachis dono datos*. *Ex illis unum*, *captus cum antiquitate tum majeſtate operis*, *erat enim* de Synodis Pontificiis, *in palatinam Bibliothecam illuſtriſſ. Regis* Henrici octavi *transtuli*, *at prius hoc hexaſticho inſcriptum*:

Ethelſtanus erat noſtræ pars maxima curæ
Cujus nota mihi Bibliotheca fuit.
Illo ſublato, ſexcentos amplius annos
Pulvere delitui ſquallidus atque ſitu:
Donec me pietas Magni revocavit ad auras
Henrici, digno reſtituitque loco.

Rem litterariam coluiſſe Ethelſtanum teſtantur etiam hi cujuſdam non ineruditi laudatoris ejus (*b*) *verſiculi*:

Ad patris edictum datus in documenta ſcholarum
Extimuit rigidos, ferula crepitante, magiſtros,
Et potans avidis doctrinæ mella medullis
Decurrit teneros, ſed non pueriliter, annos.

At quæ Gvilelmus Meildunenſis adfert, *longe certiora ſunt*, *ſcribit enim Ethelſtanum uſum fuiſſe calamo*, *atque adeo ſe vidiſſe librum ab eo ſcriptum*, *quamvis in illo Latinæ linguæ puritatem deſideret*. Hæc Lelandus, quem non dubito a ſententia Gvilelmi aberraſſe. En tibi ejus verba: *De Æthelſtano Rege non invalida apud Anglos fama ſeritur*, *quod nemo legalius vel litteratius Remp. adminiſtraverit*. *Quanquam litteras illum ſciſſe*, *pauci admodum dies ſunt quod didicerim*, *in quodam ſane volumine vetuſto*, *in quo ſcriptor* (non ſane Æthelſtanus ipſe, ſed alius, res traditurus Æthelſtani & laudes) *cum difficultate materiæ luctabatur*, *judicium animi ſui non valens pro voto pro-*

(*a*) Bibliotheque Britannique Tom. 3. pag. 9.
(*b*) Apud Gvilelmum Malmesburienſem lib. 2. pag. 49.

proferre. Cujus hic verba pro compendio subjicerem, nisi quod ultra opinionem in laudibus Principis (Æthelſtani) *vagatur eo dicendi genere quod* ſuffultum *rex facundiæ Romanæ Tullius in Rhetoricis appellat. Eloquium excuſat conſuetudo illius temporis: Laudum nimietatem adornavit favor Ætheljtani adhuc viventis*. Mirum quoque eſt unde hauſerit Baleus quod II. 27. Gvilelmo Malmesburienſi teſte laudato ſcribit Æthelſtanum *Scripturas Divinas verti feciſſe in Anglo-Saxonicum idioma ex puriſſimis Hebræorum fontibus per quoſdam Hebræos ad Chriſtianiſmum ut credere par eſt in ſuo regno converſos*. Sed eodem Baleo notante Æthelſtanus *Leges* antiquas correxit, novaſque utiles condidit quarum initium: *Ego Ethelſtanus conſilio Ruſ.* Edictum *ad ſubditos* quod incipit: *Ethelſtanus Rex notifico vobis*. Præterea *Conſtitutiones cleri* & *Aſtrologicum Opus*. Inter leges Eccleſiaſticas & in Concilio Grateleano, Rege Athelſtano ſancitas apud Speelmannum Tomo I. Concil. Anglorum pag. 403. & 396. ſeq. memorabilis eſt hæc pag. 399. *Præterea autem ſtatuimus, ut unus per omnem ditionem noſtram, atque idem ſit nummus, eumque nemo extra oppidum cudito. Atque ſi monetariorum quiſquam nummos corruperit, ei manus ſcelere violata præciditor, atque nummariæ conſpicuandæ fabricæ affigitor. Sin nummi adulterati poſtulatus aliquis, criminis ſuſpicionem diluere voluerit, candentis ferri quæſtione manum ſceleris p̄ rām, atque immunem oſtendito. Quin ſi ipſa Ordalii ſententia reus extiterit, ita, uti antea a nobis dictum eſt, fiat.*

Cantuariæ monetarii ſeptem ſunto, quorum quidem quatuor regi, duo præſuli, ac unus cœnobiarchæ deſervito.

In civitate Roffenſi tres ſint, Regis duo, tertius Epiſcopi.

Londini ſint monetarii octo.

Vintoniæ ſex.

In vico Levviſio 2.

In vico Aaſtingo 1.

Ciceſtriæ unus ſit.

Hamtonæ duo.

Werhamiæ duo.

Exceſtriæ totidem.

Schafresbyriæ duo.

Ad aliud quodque oppidum monetarius unus eſto.

Facile adducor, ut mihi perſuadeam, confictum eſſe a Pitſeo 838. *Ethelſtanum* Doctorem Anglum a Rege diverſum, cujus conſilio uſus fuerit Rex Alfredus Magnus.

Ethelulfus, ſive *Ethelvvolphus*, vel *Athulphus*, ſive *Athelulphus*, Egberti Magni filius, Rex Angliæ ab Anno 836. 857. Hujus *Leges* pro denario S. Petri perſolvendo, & *Epiſtolam hæreditariam*, ſive *Teſtamentum* memorant Baleus II. 20. & Pitſeus pag. 165. * Leges illas pro denario S. Petri nihil eſſe aliud cenſeo, quam tabulas donationis decimæ regni ſui partis in proventum Anglicanæ Eccleſiæ; quas tabulas ab ipſo Ethelulpho dictatas, & ſubſcriptas in conſpectum producit Wilkinſius Concil. Britan. tomo I. pag. 183.

Ethelvverdus, *Etheveardus*, *Elvvardus*, *Elfvvardus*, ſive *Ethelvvardus*, *illuſtris* apud Anglos *Patricius*, *Conſul Fabius Quæſtor* e Regio procreatus ſanguine, *ad Mathildem* conſobrinam ſuam ſcripſit *breves quatuor libros Cronicorum* de rebus Anglicis, quorum *primus* decurrit a nato Chriſto uſque ad Annum 592. *Secundus* ab adventu Auguſtini a Gregorio M. in Angliam miſſi uſque ad Annum 787. *Tertius* inde pergit uſque ad Annum 860. *Quartus* denique uſque ad Regem Eadgarum & Annum Chriſti 973. Patet inde, falli Baleum (niſi de aliis ei perinde, ut Lelando cap. 114. Ethelvverdis ſermo eſt,) qui X. 33. ait Ethelvverdum defunctum An. 920. Rectius Lelandus eumque ſecutus Pitſeus obitum hujus refert ad Annum 1090. Rectius quoque Pitſeus initium Epiſtolæ ad Mathildam affert hoc: *Dilectiſſimæ & vere Chriſti*, cum Henricus Savilius, (*a*) qui Ethelvverdum cum Wilhelmo Malmesburienſi, Hen-

a) ſupra Tom. I.

Henrico Huntidonienſi, Rogero Hovedeno & Ingulpho vulgavit Londini 1595. & Francofurti 1601. fol. pag. 831. ediderit: *Diſertiſſimæ & veræ Chriſti ancillæ Ethelvverdus in Domino Patricius Mathildi ſalutem*.

Ethelvvoldus, ſive *Athelvvoldus*, *Aethelvvolfus*, Anglus, diſcipulus S. Dunſtani: atque ex Monacho Glaſconienſi Ordinis Benedictini, & Abbate Abindonienſi Wentanus, ſive Wintonienſis Epiſcopus Ab Anno 961. ad 984. Calendis Auguſti defunctus. Huic Ethelvvoldo Lelandus cap. 152. nulla, Baleus II. 36. varia ſcripta tribuit, ut *contra presbyteros fornicarios*, & *de ſuis viſionibus*, (*a*) nec non *de planetis & climatibus Mundi*. His apud Pitſeum pag. 178. adduntur: *De ſua in Presbyteros poteſtate* ad Johannem XIII. Papam. *De regibus*, *regnis & Epiſcopatibus totius Angliæ*. *De tempore Regum Britannorum*. Etiam liber *de Abbatibus Lindisfarnenſibus*, ſed qui potius eſt Ethelvvulfi Bernicii. Vide Oudinum Tomo 2. pag. 470. ubi notat MStum in Cottoniana: ſed & Anglo-Saxonice librum Ethelvvoldi Wintonienſis *de Conſuedine Monachorum Ordinis S. Benedicti*, nec non in Bibliotheca Cantabrigienſi Collegii Corporis Chriſti *Regulam S. Benedicti* Saxonice verſam ab hoc Ethelvvoldo.

Ethelvvolfus, *AEdilvvulphus*, (*Lupus nobilis*) patria *Bernicius* Angloſaxo, Monachus Lindisfarnenſis, Ordinis Benedictini circa Annum 820. (*b*) cujus eſt Carmen epicum ad Egbertum Epiſcopum Lindisfarnenſem, *de Abbatibus* & viris piis Cœnobii S. Petri in inſula *Lindisfarnenſi*, de quo jam in *Ethelvvodo* dixi, & quod ex Codice Cantabrigienſi vulgavit Mabillonius Sec. IV. Benedict. parte 2. pag. 302. Laudat Lelandus cap. 109.

Ethelvvolfus, ſive *Eitelvvolfus de Lapide*, Svevus, ex Magiſtri Graftonis Udenheimii Sletſtani diſciplina clarus circa Annum 1494. ſcripſit *de laudibus heroum & virorum illuſtrium* ad Ceorgium de Lapide, avunculum ſuum, atque *Epiſtolare* quod cultiſſimum vocat Trithemius cap. 932. qui videndus etiam c. 295. de ſcript. German.

Etherius, ſive *Heterius* (*c*) Epiſcopus in Hiſpania Uxamenſis una cum *Beato* Presbytero Aſturicenſi circa Annum 785. *duobus libris de adoptione Filii Dei* oppugnavit *Elipandum* Toletanum, qui extrema parte mutili primum prodiere in Petri Stevartii auctario, Ingolſtadii 1604. 4. inde in nova Caniſii Lectionum editione Baſnagiana Tom. 2. pag. 297. 375. nec non in Bibliothecis Patrum, Pariſienſi, Colonienſi & noviſſima Lugdunenſi Tom. XIII. pag. 353. Baſnagius eruditam de Elipandi hæreſi & adverſariis diatribam præmiſit. *Fragmentum* vero, quod *Folmaro* oppoſitum velut iiſdem Beato atque Etherio auctoribus editum a Stevartio pag. 243. ſcripſit Caveus, jam ſupra in *Adamo* Reicherſpergenſi, & *Beato*, notavi illorum minime eſſe, cum Folmarus qui tempore Alexandri III. circa An. 1160. vixit, ab Etherio & Beato oppugnari neutiquam potuerit. Fragmentum vero a Stevartio vulgatum eſt præfatio atque initium operis, quod Folmaro oppoſuit *Adamus* Reicherſpergenſis, exſtatque in editione nova Caniſii Baſnagiana Tom. 3. parte 2. pag. 200. 204. Heterico hoc rogante Commentarium ſive Catenam ex Doctoribus Eccleſiæ adhuc ineditam *in Apocalypſin* Beatus compoſuit eamque Heterio dedicavit, quem his verbis (*d*) alloquitur: *Hæc ego*,

(*a*) Vitioſe apud Pitſeum pag. 179. ex Eyſengrenio & Poſſevino *de ſuis viſitationibus*, ſed pag. 838. *de ſuis viſionibus*, & ex Poſſevino *de ſuis miſſionibus*. Quam recte autem *Monachum VVintonienſem Ethelvvoldum* ejuſdem ætatis ab Epiſcopo diverſum cum Poſſevino faciat, & huic viſiones illas, non Epiſcopo adſcribat, alii viderint. Pitſeum ſecutus Cangius & ipſe Monachum ab Epiſcopo, præter rem, ut opinor, diſtinguit.

(*b*) Non An. 750. ut Baleum II. 12. ſecuti Pitſeus pag. 145. Voſſius pag. 284. & Cangius. Vide Caveum.

(*c*) Vide Nicolaum Antonium VI. 2. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ Tom. 1. p. 325.

(*d*) Id. pag. 326.

ego, sancte Pater Heteri, *te petente, ob ædificationem studii fratrum tibi dicavi, ut quem consortem perfruor Ordinis, cohæredem etiam faciam mei laboris.*

Evagrius Antiochenus ab Anno Christi 388. Episcopus, ut Græce alia, sic nonnulla etiam Latine scripsit, atque adhuc *Presbyter*, teste cap. 125. de S. E. Hieronymo *Vitam S. Antonii* ab Athanasio scriptam ex Græco Latine vertit. Eam versionem dicatam Innocentio, post editiones Bonini Mombritii, in Legendario edito Mediolani 1474. fol. Suriique ad 17. Januar. & aliorum, emendatius vulgatam cum notis, Evagrioque (*a*) vindicatam habemus, ab Heriberto Rosvveido in vitis Patrum Tom. 1. pag. 25. & Bollando Tom. 2. Januarii pag. 120. Exstat quoque in nova editione Operum S. Athanasii Montfauconiana Tomi primi parte altera.

De *Evagrio* juniore, quem a notissimo illo Pontico Græco Asceta (de quo cap. XI. dixerat) distinguit, ita Gennadius Massiliensis in libro de scriptoribus Ecclesiasticis (scripto non ante An. Christi 493.) cap. 50. *Evagrius alter scripsit* altercationem *Simonis* Judæi & *Theophili* Christiani, *quæ pæne omnibus nota est*. Eadem de illo (Gennadii ut solet insistens vestigiis) Marcellinus Comes, qui Justiniani Imp. temporibus claruit, in Chronico ad Annum Christi 423. & Honorius August. de S. E. lib. 2. cap. 49. Hanc altercationem sive dialogum huncce cum Simone Judæo, qui a Theophilo ad Christi fidem amplectendam persuasus & ab eodem tinctus sive baptizatus est, primi ex Codice Vindocinensi vulgarunt monachi eruditi Benedictini Edmundus Martene & Ursinus Durandus in limine Tomi quinti, thesauri anecdotorum, Parisiis 1717. fol. pag. 3. 13. Quoniam vero & ætas & scribendi genus non male convenit, etiam Evagrio huic tribuere non dubitant, quam in eodem Codice Vindocinensi præmissam illi repererunt:

Collationem sive *altercationem Zachæi* Christiani cum *Apollonio* Ethnico Philosopho, tribus distinctam libris, quos primus Lucas Dacherius ediderat ex Codicibus MSS. duobus Thuanæ Bibl. & uno Bibl. S. Arnulfi Metensis, in T. X. spicilegii Patrum Paris. 1671. 4. & postea ad calcem Tomi XIII. A. 1677. subjunxit Varias Lectiones ex MS. Codice Bibliothecæ S. Martialis Lemovicensis, ante Annum 1010. jussu Ademari Cabanensis exarati. Illis adhibitis, sicut etiam lectionibus Codicis Vindocinensis, quas publicavit Edmundus Martene Tomo V. thesauri anecdotorum pag. 1845. seq. opus hoc recensuit, notasque suas addidit Ludovicus Franciscus Joseph de la Barre, Tornacensis in nova editione spicilegii Dacheriani Parisiis 1723. fol. statim in limine Tomi primi.

Libro *primo* consultationis hujus, sive collationis respondet Zachæus ad Apollonii varia objecta, & Christianam fidem Philosopho persuadet ita, ut manus ille det rationibus & testimoniis victum se confiteatur. Etiam de divinitate Legis Mosaicæ & contra fatum & Mathematicos sive Astrologos & de aliis capitibus acute disserit. Cultum imaginibus Imperatorum exhibitum damnat cap. 28. & ab districtioribus Christianis horreri testatur.

Libro *secundo* breviter confutatis Judæis oppugnat hæreticorum errores Manichæorum, Marcionitarum, Photinianorum, Sabellianorum, Patripassianorum, Arianorumque & denique Novatianorum.

Libro *tertio*, formam conversationis Catholicæ, sive videndi & abstinentiæ præcepta persequitur, quibus Christianos universe, speciatim Monachus Monachos hortandos suscipit, & de resurrectione atque adventu Christi ad judicium commentatur, finem impositurum sæ-

(*a*) Contra eorum sententiam, qui Hieronymo tribuunt. Vide Vossium de hist. Lat. pag. 202. Vicissim *Prologus* Latinus *in vitas Patrum*, qui sæpius editus, exstat sub Hieronymi nomine, idem in MSto Burdigalensi, teste Possevino, tribuitur nescio cui *Evagrio Diacono*.

ſævitiæ Anti-Chriſti, quem Judaiſmum conaturum inſtaurare exiſtimat. Tempus, quo ſcripſit, indicat lib. 3. cap. 8. *Regnis inſuper regna confligunt*, *& inſuſpicabiles ſceptris juſtarum ſedium Auguſtos depellunt*. His enim verbis non obſcure tangit, quæ ab Odoacro Herulorum Rege geſta Anno Chriſti 470. Certe Auguſtino tribui non poteſt, non tantum ob temporis notam, ſed etiam ob ſtylum & ſcribendi genium, qui eſt valde ab Auguſtiniano diverſus, quamvis in Catalogo Bibliothecæ Nobiliſſimi Viri, atque nuper Francofurto ſuæ boniſque litteris, quas impenſe ornabat erepti, Conradi Zachariæ ab Uffenbach Parte 2. pag. 11. reperio MS. *S. Auguſtinum de contentione Zachæi & Apollonii*. De aliis Evagriis, qui Græce ſcripſerunt dictum ad Hieron. cap. 125. de S. E. & Tomo VI. Bibliothecæ Græce pag. 126. ubi de Evagrio Hiſtor. Eccleſ. ſcriptore & 128. & ubi de Evagrio Pontico T. VIII. pag. 364. ſeq.

Evagrii Monachi *Sententiæ ad eos qui in cœnobiis & xenodochiis habitant fratres*, quæ incipiunt: *Heredes Dei*, *audite Sermones Dei*. Et *Sententiæ ad Virgines*, quarum initium: *Dilige Dominum & amabit te*: Latine verſio vetus ab Holſtenio edita in appendice Regularum Rom. 1661. 4. & Pariſ. 1663. 4. & Tomo XXVII. Biblioth. Patrum Lugdun. pag. 469. 471. auctore ut videtur *Rufino* vel potius *Gennadio* Maſſilienſi, quem vide cap. XI. de S. E. Auctor Evagrius Ponticus, defunctus A. 399.

Evangeliſta Manelmus Vicentinus, cujus exſtat *Commentarius de quibuſdam geſtis in bello Gallico* quo *Franciſcus Barbarus*, præfectus Brixiæ, illam civitatem adverſus exercitum Gallorum, *Philippo* Mediolanenſium Duce Urbi extrema minantem per tres menſes An. 1438. fortiter tutatus eſt. Primus illum Brixiæ 1728. 4. e MS. Codice Monaſterii S. Euphemiæ Urbis Brixienſis edidit notiſque & obſervationibus illuſtravit ejuſdem Archivarius, D. Joannes Andreas Aſtezatus, Brixianus, Monachus Benedictinus Caſſinenſis, olim in Brixiana Academia Matheſeos Profeſſor publicus, additis præter diploma Henrici Imp. & Franciſci Barbari gratiarum actionem ad populum Brixianum, diſſertationibus tribus, de anno coronationis Caroli Craſſi Imp. De anno primo regni Deſiderii, Regis ultimi Longobardorum, & de nova epocha Ludovici II. Imp. Confer, quæ de Franciſco *Barbaro* ſupra Tom. 1. & *Chriſtophorus* a Soldo in Annalibus Brixianis a celeb. Muratorio nuper in lucem editis.

Evantus, ſive *Evantius*, Abbas *Hiſpanus*, ab Evantio Viennenſi in Gallia Epiſcopo An. 586. (*a*) defuncto diverſus, eoque junior, ſcripſit *Epiſtolam contra eos*, *qui* Cæſarauguſtæ *ſanguinem animalium immundum eſſe judicant & carnem mundam eſſe dicunt*. In hac laudat S. Gregorii ab A. 590. Papæ (*b*) librum Paſtoralem, qui nondum ſcriptus erat cum Evantius Viennenſis jam diem obiiſſet. Primus edidit Epiſtolam hanc Henricus Caniſius Tom. V. Lect. antiqu. parte 2. p. 553. (edition. novæ Baſnagianæ Tom. 1. pag. 522.) recuſam inde in Bibliothecæ Patrum ſupplemento Morelliano An. 1639. atque in vulgatis ab eo tempore Bibliothecis, Colonienſi T. VI. & in noviſſima Lugdunenſi Tom. XI. pag. 1092. Exſtat quoque ad calcem Luitprandi Ramireſiani pag. 526. & in Cardinialis Agvirrii Conciliis Hiſpaniæ Tom. 3. pag. 87. qui probat Evantium hunc fuiſſe Archidiaconum Toletanum. Apud Nicol. Antonium nullam Evantii inter ſcriptores Hiſpanos mentionem reperio.

Evariſtus, ſive ut Euſebio vocatur, *Evareſtus*, Epiſcopus Romanus ab An. 95. vel, ut alii, 100. ad 109. traditur ſcri-

(*a*) Sammarthani Tom. 1. Galliæ Chriſtianę pag. 795. 796. Miræus auctario de ſcriptoribus Eccleſiaſticis pag. 29.

(*b*) Vide Sam. Baſnage Tom. 3. Annal. ad Annum Chriſti 586. num. 6. pag. 891. & Jacobum Baſnage ad Caniſium Tom. 1. p. 521.

scripsisse, quæ in Pseudo-Isidori sylloge, atque inde in Conciliorum Tomis, collectionibusque Lamberti Gruteri, Francisci Joverii & aliorum exstant, *Epistolas duas*, unam *ad fratres universos Africæ regionis Episcopos* & alteram *ad omnes per Ægyptum Domino conglutinatos fratres*. Utramque falsitatis convictam exhibet Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 147. & 151. *Decreta*, quæ ad eundem Evaristum referuntur apud Gratianum, Ivonem, Burchardum &c. longe juniorum temporum esse notavit Petrus Coustant Tom. 1. Epist. Romanorum Pontificum pag. 51. quem opponere juvat Ludovico Jacobo a S. Carolo p. 64. Bibl. Pontificiæ, aliisque.

Evax de gemmis. Vide infra, *Marbodeus*, & quæ jam notavi in Bibl. Latina IV. 12.

Augustinus Eucadius. Supra, *Augustinus*.

Eucherius illustri genere, ex Senatorio Viro & Consulari Monachus Lirinensis, atque inde ab Anno 434. ad 455. Episcopus laudatissimus *Lugdunensis*, amicus *Paulini* Nolani Episcopi, (cujus Epistolam ad Eucherium & uxorem ejus *Gallam* edidit Chifletius) *Salviani* Massil. cujus Epistola 2. & 8. est ad Eucherium: *Rustici* Burdegalensis, cujus Epistola ad Eucherium legitur in Sirmondi notis ad Sidonii lib. 2. cap. XI. Tom. 1. Operum Sirmondi pag. 900. *Domino vere Sancto Papæ Eucherio Rusticus ... Ora pro me, vere sancte atque amice Dei, & mihi in Christo omni cultu suspiciende Papa:* ac ne multos alios referam *Joannis Cassiani*, qui ex Collationibus suis quasdam illi dicavit, & *Hilarii* Arelatensis, qui eodem quo Eucherius anno diem obiit, & cui Eucherius dicavit libellum de laude eremi. De hoc Eucherio adeundos præ cæteris suadeo Vincentium Barralim in Chronologia Abbatum Lerinensium, Lugduni 1613. 4. Tillemontium Tomo XV. memoriarum hist. Eccles. Petrum Franciscum Chifletium parte 1. Paulini illustrati cap. 14. seq. Sammarthanos in Gallia Christiana novæ editionis Tomo IV. Parisiis 1725. Dominicum de Colonia Tom. 1. historiæ litterariæ Lugdunensis, Gallice nuper editæ parte 2. pag. 192. seq. Josephum ejusque fratrem Carolum Anthelmium in assertione pro unico Eucherio Lugdunensi, Henischium Tomo IV. Actorum Sanctorum Junii 22. pag. 249. seq. & Pagium ad Annum Christi 441. quos qui attentius lustraverit, facile poterit respondere ad ea, quæ pro altero *juniore Eucherio Lugdunensi* objiciuntur a Baronio ad Annum 529. (qui ipse notis ad Martyr. 16. Novembr. veriora tradiderat) Theophilo Raynaudo in indiculo sanctorum Lugdunens. (Tomo VIII. Operum pag. 48. seqq.) Labbeo Tom. 1. de S. E. pag. 293. seq. Mabillonio ad vitam S. Consortiæ Eucherii filiæ Tom. 1. Actor. Sanctorum Bened. aliisque.

Scripta S. Eucherii sunt:

1. ad filios suos, quos e Galla susceperat, postea Episcopos *Veranium* & *Salonium* (*a*) liber *formularum spiritalis intelligentiæ*, distributus in undecim capita, Bedæ lectus diligenter, obscurasque Sacræ Scripturæ locutiones pandens, cum præmissa ad *Veranium* Epistola. prodiit additus aliis Eucherianis Basileæ 1531. fol. edente Joanne Alexand. Brassicano, & Romæ 1564. fol. apud Manutium, tum ad calcem clavis Scripturæ, quem Matthiæ Flacio debemus, & in Vincentii Barralis Chronologia Lirinensi, & in Bibliothecis Patrum, ut Tomo 6. Lugd. pag. 824. Hic est liber Eucherii *de mysticis verborum significationibus*, quem cum Cæsarii admonitionibus MStum exstare in Bibliotheca Helmstadiensi, notant Conringiana pag. 152. Primam editionem Parisi. 1520. 12. sinceriorem esse, cæteras interpolatas notavit Oudinus Tom. 1. pag. 1220.

2. *Instructionum* ad *Salonium* (*b*) filium libri

P 2

(*a*) Gennadius cap. 63. Tillemont Tom. XV. pag. 134. seq.

(*b*) Hunc Salonium Eucherius celebrat institutum edoctumque ab Honorato Massiliensi, Hilario Arelatensi, Massiliensi Salviano & Vincentio Lirinensi.

libri duo, quorum priore diſſolvit difficiliores de Veteris & Novi Teſtamenti locis quæſtiones, altero nomina ſacrarum littterarum Hebraica, porderaque & menſuras & alia ſcitu digna nec obvia interpretatur. Hos libros Ruſtico valde laudatos, poſt Braſſicanum, Baſileæ 1530. & Romanam editionem 1564. recenſuit in Lirinenſibus ſuis Vincentius Barralis Lugduni 1613. 4. tum Joannes Ludovicus de la Cerda cap. 115. pag. 204. cap. 159. pag. 390. ſeq. & cap. 164. pag. 423. ſeq. Adverſariorum ſacrorum Lugd. 1626. fol. Denique recuſi in Bibliothecis Patrum, ut Lugd. Tom. 6. pag. 853. Confer Iſidorum Hiſp. VII. 6. ſeq. Originum, & Bedæ interpretationes T. 3. Operum p. 371. ſeq.

3. *Epiſtola parænetica* ad *Valerianum* cognatum, *de contemtu Mundi* (*a*) *& ſæcularis Philoſophiæ*, ſcripta, ut videtur, ex Lirinenſi ſeceſſu A. 432. Hanc ante Braſſicanum & Romanam Manutii editionem vulgaverat Eraſmus A. 1520. cum ſcholiis in 4. atque inde 1531. 4. & cum notis Heribertus Roſvveidus Antvverpiæ 1621. & minore forma Philippus Labbeus 1646. & apud Vincentium Barralim & in Bibliothecis Patrum ut Lugdunenſi Tom. 6. p. 857. Gallice etiam vertit poſt J. Canagium & Antonium Godellum, Arnaldus Andilius: Hiſpanice Ludovicus Granatenſis, Italice G. Jolitus, H. Vaughanus Anglice. Hujus ſcripti meminit Gennadius cap. 63.

4. Opuſculum ad *Hilarium* Arelatenſem (*b*) Antiſtitem Lirinenſis eremi deſerta petentem, *de laude eremi*, quod *luculentiſſime & dulci ſermone dictatum* laudat Iſidorus Hiſp. de S. E. cap. 15. Primus edidit Gilbertus Genebrardus Pariſ. 1578. 8. & cum ſuperiore Epiſtola Roſvveidus Antvverp. 1621. 8. Vincentius Barralis quoque: deinde Bibliothecæ Patrum editores, ac noviſſimæ Lugdunenſis Tom. VI. pag. 862.

5. *Hiſtoria paſſionis S. Mauritii* & ſociorum *Agaunenſium Martyrum Legionis Felicis Thebææ* An. C. 286. in Codicibus interpolatis perinde ac ſincerioribus ad Eucherium auctorem refertur. Interpolata exſtat apud Boninum Mombritium, una cum Epiſtola ad *Sylvium* (ſive *Salvium*) Epiſcopum Octodorenſem in Valleſia Galliæ, & minus emendate etiam apud Surium 22. Septembris, & in editione quam cum notis in lucem emiſit Petrus Stevartius Ingolſtad. 1617. Sinceriorem vulgavit Petrus Franciſcus Chifletius in parte 1. Paulini Nolani illuſtrati, qui prodiit Divione 1662. 4. Theodoricus Ruinartus in Actis ſelectis Martyrum pag. 289. edit. Pariſienſ. in 4. (Amſtelod. in fol. pag. 271.) Curatores Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. Tom. VI. pag. 866. ſeq. & cum Gallica verſione Johannes Dubourdieu in diſſertatione Hiſtorico-Critica Gallice edita, qua & traditioni de illo Martyrio, detrahere fidem, & Eucherio ſuppoſitum hoc ſcriptum oſtendere contendit. Amſt. 1705. 12. Sed malo accedere Tillemontio, qui Eucherio noſtro vindicare tanquam eximium (*l' ouvrage le mieux ecrit*) non dubitat Tomo XV. memoriarum pag. 131. Proſam Eucherii metro epico complexus eſt *Marbodeus* Rhedonenſis, teſte Sigeberto cap. 158. quod carmen poſt editionem veterem Rhedonenſem A. 1524. exſtat pag. 1535. ſqq. operum Marbodei, ad calcem Hildeberti, Pariſiis 1708. fol. Videndus etiam Venantius Fortunatus II. 15. carminum, Tom. XV. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. p. 537. E. & Walafridus Strabus Tom. XV. pag. 220. F. Rudolfus Abbas in Actis translationis militis e Legione Thebæa A. 1121. Tom. VI. monumentorum Edmundi Martene pag. 1015.

6. Epi-

(*a*) Al. *de contemtu rerum humanarum*. Alii minus bene, *de vita ſolitaria*.

(*b*) Hoc ſcriptum reſpicit Honoratus in vita Hilarii Arelatenſis cap. I. §. 6. apud Surium & in Actis Sanctorum die V. Maji. *Relationi huic ſcriptæ B. Eucherii præbent atteſtationem, quæ ad eum directa teſtantur.*

6. Epistola ad *Faustinum* Presbyterum Insulanum *de situ Judææ*, *Urbisque Hierosolymitanæ* ex Josepho, Hieronymo &c. edita primum a Philippo Labbeo Tomo 1. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 665. 667. Parif. 1657. fol.

7. Eucherium MS. *in Psalmos* nactum se Coloniæ, scripsit Nicolaus Heinsius Epistola An. 1673. data ad Grævium Tomo IV. sylloges Burmannianæ pag. 171.

8. Commentariorum *in Genesin* libri III. & *in libros Regum* libri IV. (*a*) post editiones Basil. 1530. & Romanam 1564. recusi in Bibliothecis Patrum, ut Lugdun. Tom. VI. pag. 868. & 939. 1014. Horum commentariorum auctorem post Cassiodorum & Augustinum, Anglorum Apostolum, scripsisse & Britannum fuisse videri, primus observavit Latinus Latinius, cujus vide Biblioth. sacram & profanam Tom. I. p. 166. Sixtum Senensem IV. Bibl. S. p. 226. & Tillemontium Tomo XV. memoriar. pag. 133.

9. Ex *Sermone* Eucherii locum referens Claudianus Mamertus his eum verbis celebrat lib. 2. de statu animæ cap. 9. *Haudquaquam tamen Eucherium præterierim, mihimet vivente doctrina & præsentaneis coram disputationibus cognitum, non porro nunciis aut lectione compertum, qui scilicet viridis ævi, maturus animi, terræ despuens, cœli appetens, humilis spiritu, arduus merito ac perinde ingenii subtilissimus, scientiæ plenus, eloquii profluus, magnorum sæculi sui Pontificum longe maximus, editis in rem fidei multijugis variorum operum voluminibus, ad populum quoque his* super statu animæ *concionatus est*. Sermones sub Eucherii nomine qui exstant, duplicis sunt generis, alii qui variis aliorum permixti & An. 1545. primum editi leguntur, de quibus infra in *Eusebio Emeseno*: alii a Joanne Livinejo, Canonico Antvverpiensi post Catecheses Theodori Studitæ editi Antvverp. 1602. 8. de quibus Combefisius notat Labbeum *graviter hallucinari, dum quas Livinejus* Eucherii homilias *evulgavit, illas ipsas esse ait quæ toties* Eusebii Emeseni *nomine, tumque* Eusebii Gallicani *sunt editæ: cum nihil sit inter utrasque commune, veroque profiteatur Livinejus vir doctus, deque Græcis litteris bene meritus, quas producit Eucherii homilias, nunquam antehac fuisse editas, suntque Pseud-Eusebianis illis pauciores, stylo sane nitentes, ac forte solæ Eucherianæ, ex quibus aliquas in hanc Concionatoriam Bibliothecam derivavimus*. Hæc ille. Sermones illi ex Livineji editione recusi in Bibliotheca Patrum Parif. An. 1624. &c.

10. *Exhortatio ad Monachos* duplex, una quæ incipit: *Quid vobis exhibeamus, fratres charissimi*. Et altera, cujus initium: *In hunc fere modum artifex Mundi Deus*. Exstat in Codice regularum Holsteniano Romæ & Parif. edito p. 55. 57. Appendicis & in Bibl. Patrum Lugdun. Tom. 27. pag. 180. 181. ubi non debebat omitti, quæ in eadem appendice p. 60. legitur Eucherii *admonitio ad Virgines*, quæ incipit: *Si diligenter attenditis, venerabiles filiæ*.

11. Gennadio cap. 63. teste *Joannis Cassiani quædam* (*b*) *opuscula lato tensa sermone, angusto verbi resolvens tramite in unum coegit volumen*. Epitome illa Cassiani cum aliis Eucherii scriptis edita Romæ 1564. fol. & Græca Epitomes versio in Athanasio Montfauconiano T. 3. p. 366. Vide supra in Cassiano T. 1. pag. 355. Quanquam vero Cassiani scripta amavit Eucherius, Semipelagianis tamen accenseri propterea non meruit. Consule Norisium hist. Pelag. II. 13. & Tillemontium T. XV. memoriar. p. 131. seq. Oudinum Tom. 1. p. 1213. sq. Honoratus in vita *S. Hilarii* Arelatensis cap. 1. §. 15. apud Vinc. Bar-

(*a*) Dionysius Faucherius hæc velut Isidori Hispal. ex cap. 15. de scriptoribus Ecclesiasticis affert de Eucherio, sed quæ in nullo Codice veteri, in nulla editione Isidori leguntur: *Scripsit alia in multos sacros libros commentaria non minus necessaria quam utilia, præcipue vero* in Genesin, & libros Regum *ad Salonium & Veranium fratres Episcopos, opus prolixum & doctissimum*. Vide Vossium de Historicis Latinis II. 17. pag. 228.

(*b*) Quatuor libros de institutis Cœnobiorum.

Barralim, & ad 5. Maji Surium, Henscheniumque: *Sed ne quis me existimet salsa fortassis asserere, testimonium B. Eucherii, Episcopi Lugd. justum credidi adhibendum, qui Hilarii volumine prosa versuque percepto ita respondit:* Dictu difficile est, quanti mihi pretii fuerint litteræ sanctitatis tuæ, in quibus ita expertam facundiam recognovi, sicut tenes in aliis modestiæ morumque operibus principatum. Ignosce de te studiose minora dicenti, quia semper in prædicatione sui virtus erubescit, cum hoc ipsum verecundiæ genus pars magna virtutis sit.

Ex *laterculo* sive Calendario *Ptolemæi* sive *P. Annæi Sylvii* ad Eucherium Episcopum A. 449. Mensem Januarium & de Paschate, & de mensibus aliis excerpta quædam exhibet Joannes Bollandus præfat. ad Tom. I. Actor. Sanctor. Januarii pag. XLIII. seq. Idemne hic sit Sylvius, cui Eucherius passionem Legis Thebææ dedicavit, disquirit Tillemontius Tomo XV. pag. 134.

Eucherius, non Lugdunensis, sed alterius sedis, Provinciæ, ut videtur, Arelatensis Episcopus, qui interfuit subscripsitque Conciliis Arelatensi IV. Anno 524. Carpentoratensi A. 527. Arausicano; & Vasensi A. 529. Hic amicus Cæsarii Arelatensis, de quo Cyprianus Tolonensis in Cæsarii vita cap. 22. apud Surium 27. Aug. Eucherius iste ibi quidem *Lugdunensis Episcopus* appellatur, sed in quatuor Codicibus MStis, quos inspexit Antelmius, vox *Lugdunensis* desideratur.

Eucherius, Aurelianensis Episcopus, sed An. 727. missus in exilium, & in cœnobio Trudonis in Belgio defunctus An. 743. Ejus *vita* a synchrono scriptore tradita exstat apud Surium 20. Febr. & sincerior in Actis Sanctorum Februarii Tomo 3. pag. 217. In iisdem Actis ad eandem diem pag. 177. seq. de *Eucherio* Tungrensi & Trajectino ad Mosam Episcopo, defuncto A. 526.

Everardus, infra, *Evrardus*.

Everbinus, infra, *Evervinus*.

S. Everhardus Dux Forojuliensis, gener Ludovici Pii Imp. & Pater Berengarii Italiæ Regis. *Testamentum* A. 835. scriptum edidit Florentius Haræus libro Gallice edito de Castellanis Insulensibus, Insulis 1611. 4. & post eum Aubertus Miræus in notitia Ecclesiarum Belgii, Antvverp. 1630. 4.

Everhardus de Vilelenis, Prior S. Catharinæ de Cultura, ex Ordine Vallis Scholarium, Doctor Paris. Anno 1267. Ejus *summa de festis*, sive *Sermonum de sanctis & festivitatibus per annum* volumen MStum. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 492.

Everhardus Nurembergius, Ord. Præd. circa Annum 1430. laudatur a Joanne Nydero IV. 12. formicarii, pluraque Concionatoribus utilia scripsisse perhibetur. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 780.

Everhelmus, sive *Everhelinus*, ex Altimontensi in Hannonia, Blandiniensis A. 1058. prope Gandavum in Flandria Abbas Ord. Bened. defunctus Anno 1069. (*a*) Scriptor *vitæ S. Popponis* Abbatis Stabulensis, cui morienti præsens adfuit An. 1048. 25. Januar. Edidit Surius ad 25. Jan. & breviatam Franciscus Haræus, Zacharias Lippeolus, Jacobus Doubletius. Sinceriorem Jo. Bollandus Act. Sanctor. Tom. 1. Januarii pag. 638. Præmittitur *Onulphi* Monachi præfatio, ad Everhelmum, qua se ejus rogatu Vitam S. Popponis scribendam suscepisse profitetur. *At fortassis*, inquit Bollandus, *eam non perfecit (nam hominem inconstantem fuisse patet ex Everhelmi narratione:) aut si perfecit, minus forte probata est Everhelmo, qui aliam propterea scribere est aggressus, aut illam ita ipse recudit, ut ejus non* Onulphi *opus censeri deberet. A se quidem Vitam illam compositam ipse fatetur.*

Joannes Everisdenus, sive *Everhesden*, *Everistinus*, Monachus Anglus in Cœnobio S. Edmundi Buriensis, Ord. Bene-

(*a*) Vide Oudinum Tomo 2. pag. 645. Vossium pag. 369.

nedict. scripsit *seriem temporum* ab initio Mundi ad An. 1336. quod opus MS. adhuc in Anglia (*a*) servatur. Librum *de Regibus & Episcopis Angliæ*, nec non *Concordantias Divinæ historiæ*, & *Concordiam Decretorum*. Etiam carmine alia scripsisse Baleus V. 40. auctor est, ex quibus memorat *Legum medullam*, quæ incipit: *Disce quid humanum Jus Divinumque*. Confer Pitseum pag. 434. 435.

Evervvinus, *Evrinus*, *Ebroinus*, *Everbero*, sive *Everbinus*, S. Mauritii Dolejensis in agro Trevirensi Monachus, atque inde Abbas S. Martini Trevirensis Ord. Cluniacensis, scripsit ad Popponem ab An. 1016. ad 1047. Trevirorum Archiepiscopum *Vitam S. Simeonis*, *Syracusani*, Monachi reclusi Trevirensis An. 1035. defuncti, quam post Surium 1. Junii, integriorem ex octo Codd. MSS. exhibent Acta Sanctorum Tom. I. Junii pag. 89. Præterea *Vitam S. Magnerici* Trevirensis ab Anno 573. ad 595. Archiepiscopi, quæ extat T. 6. Julii 25. pag. 183. 191. notis Johannis Pinii illustrata. Etiam *gesta Popponis*, de quo jam dixi, Archiepiscopi Trevirensis scripsisse testatur Trithemius in Chronico Hirsaugiensi. Vide Vossium pag. 368.

Evervvinus, sive *Hervinus*, Steinfeldensis Monasterii, Præmonstratensis Ordinis, Coloniensis Diœcesis Præpositus primus, (*b*) circa Annum 1146. scripsit *Epistolam ad S. Bernardum de hæreticis sui temporis*, quorum dogmata refellit idem Bernardus sermone LXV. & LXVI. in Canticum. His præmissa ab ultimis editoribus Operum Bernardi illa Epistola legitur. Vide editionem novissimam Mabillonianam T. 1. p. 1490. seq. & Mabillonii præfationem ad Bernardum §. 76. sqq. notationemque Mabillonii, subjectam eidem Epistolæ, editæ primum An. 1682. in Analectis T. 3. pag. 452. (novæ edit. pag. 473.) ubi typorum errore identidem Evervinus hic *Steinteldensis* Præpositus perperam pro Steinfeldensi appellatur, etiam apud Pagium ad An. 1146. n. 7.

Monachus *Eveshamensis*, (*c*) Anglus, cui debemus *Historiam vitæ & regni Richardi II.* ab An. 1377. ad 1399. Angliæ Regis. Eam ex MS. Cottoniano in lucem primus nuper produxit Thomas Hearne, Oxon. 1729. 8.

Eugenius, ab Anno 480. Archiepiscopus *Carthaginiensis* & tempore Vandalorum Africam vexantium Confessor: missusque in exilium ab Hunnerico, deinde a Gontamondo revocatus An. 487. atque hinc iterum dejectus a Thrasamondo, diem obiit An. 505. De hoc Eugenio diligentissime, ut solet, Tillemontius Tomo XVI. memoriarum. De ejus scriptis unus audiendus Gennadius cap. 97. *Eugenius Carthaginis*, *Africæ civitatis Episcopus*, *& Confessor publicus*, *admonitus ab Hunerico*, *Vandalorum Rege*, Catholicæ fidei expositionem, *& maxime verbi homousii proprietatem disserere cum consensu omnium Africæ*, *Mauritaniæ*, *& Sardiniæ*, *atque Corsicæ Episcoporum & Confessorum*, *qui in Catholica permanserunt fide*. *Composuit* (*d*) librum fidei, *non solum sanctarum scripturarum sententiis*, *sed & Patrum testimoniis communitum*, *& per collegas confessionis suæ porrexit: Jam vero asportandus pro fidelis linguæ remuneratione in exilium*, Epistolas *velut commonitorias fidei*, *& unius sacri*, *& conservandi Baptismatis*, *ovibus suis quasi pastor sollicitus dereliquit:* Altercationes *quoque*, *quas cum Arrianorum Præsulibus*, *per internuncios habuit*, *conscripsit*, *& relegendas per majorem domus Hunerico transmisit: Similiter &* preces *pro quiete Christianorum eidem velut* apologias *obtulit*. *Vivere adhuc* (*e*) *ad confirmationem Ecclesiæ dicitur*. Ex hisce omnibus Eugenii scriptis nihil ad nos pervenit, nisi quod ejus esse creditur *Professio fidei Catholicorum Episcoporum*, *Hunerico Regi oblata* XII. Cal. Maj.

(*a*) Oudin. Tom. 3. pag. 909.

(*b*) Vide Joannis le Paige Bibliothecam Præmonstratensem pag. 305.

(*c*) Acta Eruditorum A. 1730. p. 477.

(*d*) An. 484.

(*e*) Scripsit hæc Gennadius A. 494.

Maj. An. 484. quæ implet totum librum tertium Historiæ Victoris Vitensis, quam de persecutione Vandalica composuit, Tom. 8. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. pag. 683. atque inde sub *Eugenii* nomine, quod Victor omisit, eadem legitur in Tomis Conciliorum. Quo minus tamen illa sit Confessio, de qua Gennadius, videtur obstare, quod hic testatur Eugenium Confessionem suam *non solum SS. Scripturarum sententiis, sed & Patrum testimoniis communitam* porrexisse, in hac autem, quæ apud Victorem exstat, sola ex sacris litteris repetita testimonia afferuntur: nisi partem alteram a Victore de industria prætermissam esse dixeris. Vide, si placet, Tillemontium Tomo XVI. pag. 561.

S. Eugenius supra *Egvvinus*.

Eugenius I. Romanus, Rufiniani filius, ab Anno 654. Septembris 7. ad An. 657. 31. Maj. Ecclesiæ Romanæ Episcopus, cujus nulla quidem scripta, sed hæc decreta quatuor apud Gratianum, Jacobum Philippum Bergomatem, aliosque feruntur: 1. *ut quilibet Episcopus carceres haberet ad pœnitentiam delinquentium clericorum*. 2. *ut juxta Ecclesias, domicilia Sacerdotum construerentur*. 3. *ne Monachi quavis ex causa sine sui superioris licentia claustrum exirent*: & 4. *ut nullus invitus Monachus in monasterio teneretur*.

Eugenius II. Boemundi filius, Papa ab Anno 824. Junii 5. ad Annum 827. Augusti 27. cujus *Epistola ad Bernardum*, Episcopum Viennensem, exstat in Tomis Conciliorum, in Bibliotheca Floriacensi, in Baronii Annalibus ad Annum 827. num. 2. in antiquitatibus Johannis Lieurei Viennensibus (*a*) Gallice editis Viennæ 1623. 8. &c. *Epistola ad Episcopos* apud Carolum le Cointe Tomo VII. Annalium Francorum pag. 706. seq. *Diploma datum Yrolfo*, Laureacensis Ecclesiæ Archiepiscopo, in Christophori Gevvoldi appendice ad Chronicon Reicherspergense pag. 17. Monachii 1611. 4. *Epistola* in Synodo Parisiensi (An. 825. contra cultum imaginum habita) nomine Romani Pontificis *ad Michaelem atque Theophilum*, Imperatores Græcorum, in Goldasti Imperialibus decretis de cultu imaginum pag. 723. *Decreta XI.* ex Concilio Remensi, quæ pleraque ad Eugenium III. spectare notarunt Conciliorum editores, sicut de illis quoque, quæ apud Gratianum sparsim exstant, monuit Baronius ad Annum 626. num. 7. Sub eodem Eugenio II. A. 826. *Concilium Romanum* Episcoporum LXIII. in quo conditi *Canones XXXVIII.* in Holstenii collectione Romana 1662. 8. parte 2. & in Tomis Conciliorum, in quibus etiam Epistola Ludovici & Lotharii Imperatorum ad hunc Eugenium data A. 824. adde Carolum le Cointe T. 7. p. 792.

Eugenius III. antea *Petrus Bernardus* Pisanus, Ordinis Cisterciensis, inde Papa ab Anno 1145. Februarii 14. ab A. 1153. Julii 8. cujus *Epistolæ* LXXXVIII. exstant in Conciliorum Tomis, & in Angeli Maurici sive Mauriquez Annalibus Cisterc. Tom. 2. in Bertrandi Tissier Biblioth. Cisterciensi &c. Ex illis Epistolæ XII. ad Hispanos apud Agvirrium Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 355. seqq. His accedunt Epistola ad Petrum Regensem & Bertrandum Forojuliensem Episcopos in Baluzii Miscell. Tomo 2. pag. 222. Epistolæ duæ ad Abbatem & Monachos Beccenses, in iisdem T. 7. pag. 140. seq. Ad Yvonem & Serlonem Abbates, Epistolæ duæ apud Edmundum Martene Tomo 1. Anecdotorum pag. 403. 404. alia ad Bermundum, pag. 412. & ad Sugerium Abbatem duæ p. 416. Aliæ item Epistolæ XV. in ejusdem Martenii atque Ursini Durandi nova collectione Tomo 2. p. 627. seqq. *Diplomata* sparsim obvia, ut in Bibliotheca Cluniacensi Andreæ du Chesne pag. 1411. in Arnoldi Oihenarti notitia utriusque Vasconiæ lib. 1. cap. 3. &c. Vide Caroli de Visch Bibliothecam Cisterciensem pag. 103. seq. Carolum Jacobum pag. 65. seq. Primum fuisse

(*a*) Ludovicus Jacobus Bibl. Pontif. pag. 65.

se Eugenium III. qui jussit in tribunalibus Ecclesiasticis judicari secundum *Gratiani* decretum, notat Franc. Pagi in breviario de vitis Pontificum Tom. 3. pag. 27. qui *Diploma Canonisationis Imperatoris Henrici II.* (*a*) affert pag. 30. quod habes etiam apud Baronium An. 1152. & in Laurentii Cherubini bullario Tomo 1. pag. 61. atque alibi: Idem Pagius etiam adeundus de Conciliis sub Eugenio habitis, *Trevirensi* A. 1148. in quo scripta *S. Hildegardis* examinata, tum *Remensi* eodem An. 1148. in quo damnatus *Eudo* sive *Eon* hæreticus & *Gilbertus* Porretanus. Canones XVII. hujus Concilii edidit Edmundus Martene in Collectione, Rothomagi 1700. 4. edita pag. 232. & Tomo 4. Thesauri Anecdotorum pag. 141.

Eugenius IV. antea *Gabriel Condelmerius*, Venetus, Papa ab Anno 1431. Martii 6. ad Annum 1447. Februarii 18. Hunc Oratione funebri atque epitaphio celebravit Æneas Sylvius: *Vitam* a scriptore coætaneo traditam vulgavit Baluzius Tomo 7. Miscellan. pag. 506. Eugenii IV. *bullam adversus Prosperum de Columna, Cardinalem*, pag. 513. De *Epistolis* ejus pluribus, quæ in Tomis Conciliorum, & in Actis Concilii Basileensis A. 1431. & Ferrariensis ac Florentini A. 1438. 1439. & Frisingensis An. 1440. & apud Bzovium, Raynaldumque, & in Waddingi Annalibus Ordinis Minorum Tomo V. leguntur, longum est referre. In Laertii Cherubini bullario exstant ejus Constitutiones XXIX. Tom. 1. pag. 338. 373. ex quibus XV. pag. 351. est *de Cardinalium dignitate* præstantiore cæteris Ecclesiasticis dignitatibus: *Decretum* XVII. pag. 353. *de unione inter Romanam & Græcam Ecclesiam* illustravit Cardinalis *Johannes de Turrecremata*, Ordinis Prædicatorum, qui Anno 1468. 26. Septembris diem obiit. Præter editiones in Actis Concilii Florentini, prodiit Venetiis 1561. 4. Adeundus etiam Antoninus Florentinus in summa histor. tit. XXII. cap. 11. Tom. 3. pag. 529. seq. De numo Eugenii IV. A. 1439. cuso in unionem Latinæ, Græcæ & Armenicæ Ecclesiæ, vide V. C. Johanis Davidis Kœleri delicias historicas numismaticas T. 1. pag. 73. Decretum *de Armeniorum Concordia*, apud Cherubinum est XIX. pag. 355. cum *septem articulorum declaratione*. Et *de Concordia Jacobitarum* in Ægypto, XXIII. pag. 361. Ejus *librum contra Bohemos & Hussitas*, quem Franciscus Pagius Tomo 4. de vitis Pontificum pag. 650. memorat, non memini me videre. *Decretum contra Fratricellos* apud Raynaldum ad A. 1430. n. 24. p. 107. * Non est hic prætereunda adnotatio quædam manu Felini descripta in fine Codicis 122. in ejus Bibliotheca. *Eugenius IV. an.* 1434. *Florentiæ dicitur fecisse constitutionem de multis festis non observandis, necnon & de multis aliis.* Hæc nunquam me alibi legisse succurrit.

Eugenius Helladii discipulus, inter Toletanos Episcopos primus hoc nomine, subscripsit Conciliis Toletanis V. & VI. Anno Christi 636. 638. (*b*) Huic qui An. 646. successit *Eugenius II.* ad Annum usque 657. Toletanus Episcopus, teste Ildefonso cap. 14. de scriptoribus Eccles. *studiorum bonorum vim persequens*, cantus *passivis usibus vitiatos, melodiæ cognitione correxit*: Officiorum *remissos ordines, curamque discrevit*. *Scripsit* de Sancta Trinitate *libellum*, (*c*) *& eloquio nitidum & rei veritate perspicuum: Scripsit &* duos libellos, (*d*) *unum diversi carminis* metro, *alterum diversi operis* prosa *concretos: Libel-*

(*a*) De hoc Gretserus in Divis Bambergensibus & in Johannis Petri Ludevvig scriptoribus rerum Bambergensium: Acta Sanctorum Tomo III. Julii 14. pag. 711. seq. Johannes Conradus Dietericus in historia Augusta Imperatorum Germanicorum familiæ Saxonicę, Giessę 1616. 4. D. Joannes Henricus Feltzius in selectis ex historia Henrici sancti, Argentorati 1712. 4. &c.

(*b*) Nicolaus Antonius Tomo 1. Bibliothecæ Hispanæ pag. 281. Arnoldus Wion Tom. 2. ligni Vitę pag. 368.

(*c*) Hunc libellum hodie desideramus.

(*d*) Ex his duobus priorem carmina XXXI. complexum vulgavit Sirmondus Parisiis 1619. 8. & Tom. II.

bellos quoque Dracontii (*a*) de creatione Mundi *conscriptos*, *quos antiquitas protulerat vitiatos*, *ea quæ inconvenientia reperit*, *subtrahendo*, *immutando vel meliorando*, *ita in pulcritudinis formam coegit*, *ut pulchriores de artificio corrigentis*, *quam de manu processisse videantur auctoris*. *Et quia de die septimo idem Dracontius omnino reticendo*, *semiplenum opus visus est reliquisse*, *iste &* sex dierum recapitulationem singulis versibus *renotavit*, *&* de die septimo, *quæ illi visa sunt*, *eleganter dicta subjunxit*. Testimonia Eugenii *de resurrectione carnis* & *beatitudinis statu* producit Julianus Toletanus III. 17. & 24. prognosticorum futuri sæculi. De *Missa S. Hippolyti Martyris*, quem præterea Eugenius fertur scripsisse, & de commentitia *correctione Itinerarii Provinciarum Antoniniani*, quam illi Pseudo-Julianus Chronici scriptor tribuit: videndus Nicolaus Antonius V. 4. Bibliothecæ veteris Hispanæ §. 259. 260. Defuncto Anno 657. die 13. Novembris Eugenio successit idem, quem modo laudavi, *Ildefonsus*, de quo suo loco.

Eugesippus Christianus scriptor, cujus brevem tractatum *de distantiis locorum terræ sanctæ* An. 1040. compositum e MSto Codice Caroli Moroni vulgavit Leo Allatius in συμμίκτοις pag. 104. 120. Colon. 1653. 8.

Eugippius (*b*) Italus, S. Severini & Gelasii Papæ discipulus, Presbyter & Abbas Lucullanensis prope Neapolin Campaniæ, scripsit biennio post Consulatum Importuni, (*c*) hoc est Anno Christi 511. *Vitam S. Severini*, Abbatis & Noricorum Apostoli, dicatam Paschasio Diacono, quam mutilam Surius 8. Januarii, sed integram primus ex Bibliotheca S. Emerani Reginoburg. edidit scholiisque illustravit Marcus Velserus Augustæ Vindelicorum 1595. 4. recusam inter Velseri opera pag. 635. præmissa Paschasii ad Eugippium, qua ei gratias agit Epistola. *Epistolam* Eugippii *ad Paschasium* edidit Henricus Canisius Tomo 6. Antiquarum Lectionum pag. 453. (edit. novæ Tom. I. pag. 411.) Ex Velseri & Canisii editione legitur etiam hæc vita atque Epistola in Surii vitis iterum cum auctario vulgatis, atque in Actis Sanctorum Tomo 1. Januarii pag. 484. cum notis Joannis Bollandi, & ex recensione Hieronymi Pez in Tomo primo scriptorum de rebus Austriacis pag. 64. Præter hanc Severini vitam, cujus loca quædam illustrantur a Lambecio T. 2. pag. 12. sqq. Eugippius ab Isidoro Hisp. cap. 13. de S. E. & Honorio III. 15. traditur etiam scripsisse *Regulam Monachis consistentibus in Monasterio S. Severini*, *quam eisdem moriens quasi testamentario jure reliquit*. Verum hæc jam videtur intercidisse, antequam Concordiam regularum conderet circa Annum 810. Benedictus Anianensis, in qua Eugippii nusquam meminit. Quod vero Sigebertus Gemblacensis cap. 39. ait Eugippium Abbatem *hortatu Renducis*, sive Reducis *Neapolitani* in Campania *Episcopi deflorasse libros S. Augustini* & Probæ virgini dedicasse, vixisseque tempore Pelagii II. & Tiberii II. hoc est circa Annum 580. id ansam dedit viris doctis duos fingendi Eugippios, alterumque hunc juniorem Afrum, quod Neapolitanum intelligerent cum Chioccarello de Neapoli Africæ, & Augustino deflorando non

II. Operum pag. 879. Liber alter *diversi operis prosa* concretus, nusquam hodie exstat. Priorem ex Sirmondi editione reperiit Andreas Rivinus Lipsiæ 1651. 8. & Bibliothecę Patrum editores, ut Lugdunensis Tomo XII. pag. 345. In illo libro num. XXI. exstat notum hexastichon Petro Crinito pridem laudatum de litterarum inventoribus:

Moyses primus Hebræas exaravit litteras.
Mente Phœnices sagaci condiderunt Atticas:
Quas Latini scriptitarunt, condidit Nicostrata.
Abraham Syras, & idem repperit Chaldaicas,
Isis arte non minori protulit Ægyptias:
Gulfila prompsit Getarum quas videmus ultimas.

(*a*) Etiam hos vulgavit Sirmondus. Vide supra in *Dracontio*.

(*b*) Philippo Bergomati in Chron. Sabellico VIII. 2. & Platinæ *Egippus*, Francisco Irenico III. 14. *Cregiptius*. Aliis *Eugipius*, *Eugepius*, *Eugypius*, *Eugippus*. Vide Velseri Opera pag. 632.

(*c*) Vossius pag. 236. Sirmondi Opera Tom. IV. pag. 737. Lambecius Tomo 2. pag. 25. Mabillonii Analecta pag. 61.

non crederent nisi Atrum hominem operam suam libenter impensurum fuisse. Sed Sigebertum decepit subscriptio Excerptorum, sive deflorationum Eugippianarum Codici MSto diu post Eugippii mortem exarato adjecta, qualem vidit Mabillonius, & subscriptionem illam publicavit in Analectis Tomo 2. pag. 11. (editionis novæ pag. *60.*) in qua Codex ille traditur Reduce curante transscriptus & oblatus fuisse circa Annum 580. Ecclesiæ Neapolitanæ, neutiquam vero opus ipsum ab auctore compositum, qui *beatæ recordationis Egipius Presbyter & Abbas* appellatur. De eodem jam defuncto Cassiodorus cap. 23. Divinarum Lectionum: *Convenit etiam ut Presbyteri Eugipii opera necessario legere debeatis, quem nos quoque vidimus, virum quidem non usque adeo sæcularibus litteris eruditum, sed Scripturarum Divinarum lectione plenissimum. Hic ad parentem* (*a*) *nostram* Probam, *virginem sacram ex operibus* S. Augustini *valde altissimas quæstiones ac sententias ac diversas res deflorans in uno corpore necessaria nimis dispensatione collegit, & in CCCXXXVIII. capitulis collocavit*. Hoc opus Eugippii Jo. Heroldus (*b*) edidit Basileæ 1542. fol. duobus Voluminibus, sub titulo *Thesaurorum* ex Operibus Augustini: recusum etiam Venetiis 1543. Præfationis exordium hoc est: *Dominæ merito venerabili, & fructu sacræ virginitatis in Christo gratia semper illustri* Probæ Eugipius *omnium servorum Dei famulus, in Domino salutem dicit*. Excerptorum *codicem, quem de nonnullis operibus* S. Augustini, *cohortante domino meo* Marino *Abbate vel cæteris ejus sanctis Fratribus, quomodocunque compegeram, continuo transferri vobis sancto quo polletis studio voluistis* &c. Ad eandem Probam exstat Fulgentii Ruspensis Epistola 3. & 4. qui Epist. 2. ad Gallam pag. 159. ait eam *avis atavisque natam Consulibus, & deliciis regalibus enutritam*. Ejusdem *Fulgentii* Epistola quinta ad Eugippium legitur, quem *compresbyterum suum* appellat. Legitur & Epistola *Fulgentii Ferrandi*, Diaconi Carthaginiensis, in appendice ad Fulgentium Ruspensem p. 11. & in Ferrando Petri Francisci Chifletii pag. 332. Denique Epistola *Dionysii* Exigui, qua Eugippio versionem Gregorii Nisseni de opificio hominis dedicavit, apud Mabillonium in limine Tomi secundi Analectorum, & editionis novæ pag. *59.*

Eugubinum Chronicon ab Anno 1350. ad 1472. editum in laudatissimi Muratorii Tomo XXI. scriptorum de rebus Italicis, auctorem habet Gvernerium Bernium, Eugubinum: sed scriptum est non Latine verum Italice. De hoc Gvernerio vide Acta Eruditorum A. 1733. pag. 447.

S. Eulogius Cordubensis (*c*) Martyrium passus in persecutione quam Christianis moverunt Saraceni in Bætica Hispanica, Rege Cordubæ Habdaraghmane II. Anno Christi 859. De vita hujus Eulogii scripta ab *Alvaro* dixi supra Tomo I. Eadem præfixa Eulogii operibus, quæ ex Petri Poncii Leonis recensione cum notis vulgavit Ambrosius Morales, Compluti 1574. fol. unde recusa fuere in Tomo quarto Hispaniæ illustratæ, atque in Patrum Bibliothecis Parisiensi & Coloniensi Tomo IX. & novissima Lugdunensi Tomo XV. Sunt autem hæc:

1. *Memoriale Sanctorum*, sive de Martyribus Cordubensibus libri III. p. 243. Editionem hujus operis integriorem promisit Joannes Maldonatus p. 19. Epist. Nam ut Thomas Malvenda (*d*) lib. 1. de Antichristo cap. 24. pag. 58. *S. Eulogius* quidem *libro* 1. *Memorialis Sanctorum cap.* 7. *ex* Speraindeo *Abbate:* &

(*a*) Propinquam.

(*b*) De hac editione videndus Possevinus.

(*c*) Quod Monachum Benedictinum alii, alii Archiepiscopum Toletanum faciunt, neutiquam idoneis argumentis constat. Vide Nicolaum Antonium VI. 6. Bibliothecæ veteris Hispanę pag. 340.

(*d*) Malvendæ verba expressi ex edit. Lugd. 1647. fol. nam in Romana hæc non exstare notavit præstantissimus Cartus.

& lib. 2. cap. 1. ex Perfecto *martyre multa de abominandis & turpissimis Mahometi operibus & dogmatibus percensuerat: quæ magna ex parte sustulit Morales in sua S. Eulogii operum editione: quod sane ab eo non satis recta ratione nobis factum videtur: quantumvis id ipse excuset: opera enim Patrum non sunt eo modo attingenda, aut mutilanda; nam nec Gnosticorum fœdissima & spurcissima exempla a S. Epiphanii libris derasa sunt: & apud alios Patres & Scriptores antiquos ejusmodi detestandæ & horrendæ hæreses descriptæ reperiuntur: siquidem & eas nosse non parum intererat, nec sine valida & forti refutatione referebantur. At S. Eulogius acerrime semper, ut tantum virum decebat, in pravos Mahometi errores invectus est.* Ex hoc memoriali depromta sunt, quæ de *Georgio Diacono*, *Aurelio*, *Felice*, *Natalia* & *Liliosa* exstant apud Surium 24. August. & quæ de *Perfecto* Presbytero in Actis Sanctorum Tom. 2. April. XVIII. p. 585. & de *Isaaco* Monacho Tomo 1. Junii III. pag. 325.

2. *Apologeticus Sanctorum Martyrum* cum gestis & martyrio Ruderici & Salomonis pag. 286. adde Acta Sanctorum Tom. 2. Martii XIII. p. 328.

3. *Documenta Martyrii*, sive *adhortatio ad Martyrium*, quam Eulogius in carcere positus misit Virginibus sacris Floræ & Mariæ itidem carcere compeditis pag. 293. subjuncta pro iisdem Virginibus *Oratione ad Deum* pag. 297.

4. *Epistolæ* 1. ad *Wilesindum*, Pampilonensem Episcopum, pag. 298. 2. 3. 5. ad *Alvarum*, quem clarissimum in *Domino Jesu Christo* fratrem suum appellat, pag. 303. cum duabus *Alvari* ad Eulogium pag. 303. 306. 4. ad *Baldegotonem* sororem pag. 305. De Epistolis hisce videndus Nicolaus Antonius pag. 342. & Chronologica notatio eorum, quæ in historia & Epistolis S. Eulogii ab Anno 850. ad 859. continentur, auctore Ambrosio Morale, apud Agvirrium Tom. 3. Conciliorum Hispaniæ p. 144. 148.

Petro de Alva & Astorga Franciscano, qui librum S. Eulogii *de scriptoribus Ecclesiasticis* in Bibliotheca Ecclesiæ Toletanæ vidisse se scripsit, teste Labbeo in Bibliotheca Bibliothecarum, fidem derogat idem Nicolaus Antonius.

Eulogio & *Theodulo* ut coævis affictа *Acta* aprocrypha *S. Eleutherii* Episcopi cum Antia Matre sub Adriano passi martyrium, leguntur in Actis Sanctorum Tomo 2. Aprilis XVIII. pag. 530. adde Tillemontii memorias Tomo 2. pag. 227. 587.

Eumenius Augustodunensis Rhetor, de cujus *Panegyricis* intra Annum Christi 297. & 311. habitis dixi in Bibliotheca Latina II. 22.

Evodius Tagastensis, ex Agente in rebus, Uzalensis in Africa Proconsulari Episcopus, & amicus S. Augustini, e primis scripsit teste Sigeberto cap. 15. *librum de miraculis in Africa ostensis per reliquias Stephani* (a) *Protomartyris noviter inventas, quas detulit in Africam Orosius Augustini discipulus* An. 416. S. Augustinus sermone 323. (b) num. 3. *Apud Uzalim, ubi est Episcopus frater meus Evodius, quanta miracula ibi fiant quærite & invenietis.* & lib. XXII. de Civitate Dei cap. 8. *Uzali etiam, quæ Colonia Uticæ vicina est, multa præclara per eundem martyrem* (Stephanum) *facta cognovimus, cujus ibi memoria longe prius quam apud nos ab Episcopo Evodio constituta est.* Qui autem exstant *libri duo* de hoc argumento ad calcem librorum Augustini de Civitate Dei, Tomo VII. Operum edit. Benedictinor. non Evodium auctorem habent, (c) sed alium qui ejus jussu videtur eos composuisse. Librum *de Fide seu de unitate SS. Trinitatis, contra Manichæos*, qui inter Augustini scripta sæpius est editus, Evodio vindicant Codices MSti. te-

(a) Confer quæ supra in *Avito* Braccarensi T. 1. pag. 153. seq.

(b) Tomo V. editionis Amstelod. pag. 891. (in aliis editionibus serm. 32. de diversis.)

(c) Adde Oudinum T. 1. p. 1003.

teste Sirmondo in historia Prædestinatiana cap. 1. (*a*) In Benedictinorum editione exstat in appendice Tomi octavi pag. 26. *Epistola ad Innocentium I.* Papam, & *quatuor ad Augustinum* inter Augustinianas leguntur n. 95. & n. 98. 246. 247. & 258. (in Benedictinorum editione 177. 163. 160. 161. & 143.) & fragmenta Epistolæ *ad Monachos Adrumetinos* edita a Sirmondo cap. 1. historiæ Prædestinatianæ, & a Benedictinis ad Epist. 216. (in aliis editionibus 256.) Augustini ad Evodium tractatus de anima Christi apud inferos, atque Epistolæ exstant quatuor, 159. 162. 164. & 169. editionis Benedictinorum. (veteris 100. 101. 99. 102.) De hoc Evodio præ cæteris adeundus Tillemontius Tomo XII. memoriarum p. 581. seq.

Evodius Episcopus Cæsareensis, scriptor Græcus *Martyrii quadraginta Martyrum Sebastenorum* sub Licinio. Antiqua versio Latina *Johannis* Diaconi Neapolitani exstat in Actis Sanctorum Tom. 2. Martii X. p. 22.

Evpolemius, sub quo nomine liber scriptus carmine, fuit Helmstadii apud Polycarpum Leyserum τῷ μακαρίτῃ. Incipit: *Contra Messiam violenti prælia Caci*.

Evrardi Comitis, & Conjugis ejus, *Gislæ Testamentum* A. 867. edidit Miræus in Codice Donationum cap. 21. Dacherius Tomo XII. spicilegii pag. 490. (Tom. 2. editionis novæ pag. 876.) & Johannes Georgius Eccardus in quaternione monumentorum pag. 38.

Gvilelmus Eurardus, (*Erardus*, *Everardus*,) Lingonensis in Regio Gymnasio Navarræ Parisiensi Doctor inclytus interfuit Concilio Ambianensi An. 1422. & Basileensi An. 1431. & Avaricensi Biturgum A. 1438. Denique ex Canonico & Cantore Rothomagensis Ecclesiæ Decanus diem obiit A. 1444. Ejus *Epistolæ quinque Basilea datæ ad nationem Franciæ* exstant in Bulæi historia Academiæ Parisiensis Tomo quinto. De Evrardo ipso Launojus in Gymnasii Navarræ historia parte 3. lib. 2. cap. 5. Tomo quarto operum: (editionis primæ Paris. 1682. 4. pag. 585. seq.) qui inter alia refert eum Anglis Puellam Aurelianensem vexantibus favisse, & Rothomagi cum ad populum verba faceret, contra illam, ut veneficam, atrociter declamasse. Ad hunc Evrardum Baccalareum in Theologia, Nicolai Clemangis Epistola 136. Ad alium Everardum Morisite, Archidiaconum, Ducis Biturigensis Secretarium Epistola 49. * In codice MS. Aquicinctensi inter multas Orationes coram Basiliensibus Patribus habitas occurrisse sibi pariter Gvillelmi Evrardi Ambasciatoris Universitatis Parisiensis orationem ibidem habitam Dominica IV. Adventus testantur PP. Martene, & Durand in II. Itinerar. Litteral. pag. 80.

Evrardi de Tremangonio, J. U. Doctoris, propositum factum An. 1371. Cangius evolvit in Codice Bibl. S. Germani Parif. Cod. 645.

Evresius, sive *Ephesius*, Episcopus in Asia Luciferianus contra quem edictum Arcadii (*b*) lib. XVI. Codicis Theodos. tit. V. de hæreticis, lege 28. De eodem Marcellinus & Faustinus Luciferiani in libello precum, qui *sanctitate & fidei æmulatione ferventem* injuste a Damaso pressum & exagitatum contendunt. Vide Jacobum Gothofredum Tomo 6. pag. 147. Tillemontium Tomo VIII. pag. 419. & Pagium in limine Tomi 2. Annalium ad Annum 395. num. 5. seq.

Eusebius Episcopus *Bononiensis*, qui S. Ambrosium Mediolani audivit verba facientem de Virginitate. De eo Baronius

(*a*) Tom. IV. Operum p. 402.

(*b*) Verba edicti ad Aurelianum Proconsulem Asiæ hæc sunt: *Hæreticorum vocabulo continentur, & latis adversus eos sanctionibus debent succumbere, qui vel levi argumento a judicio Catholicæ Religionis & tramite detecti fuerint deviare. Idcoque experientia tua* Evresium *hæreticum nec in numero sanctissimorum Antistitum habendum esse cognoscat*. Ad hanc definitionem hæretici operæ pretium est conferre, quæ monuit laudatus Jacobus Gothofredus.

nius ad Martyrclog. Romanum 26. Septembris:

Eusebius Bruno, Episcopus ab Anno 1047. ad 1081. *Andegavensis*, de cujus Epistola ad Berengarium, dixi supra in *Brunone* T. 1.

Eusebius Carthaginiensis. Vide supra. *Eugenius*.

Eusebius Corradus Mediolanensis Canonicus Regularis; pro asserendo Canonicorum suorum jure adversus Eremitanos Fratres, & Benedictinos Monachos calamum strinxit. Cum enim quatuor ecclesiæ Doctorum statuæ in principe Mediolanensi Ecclesia collocandæ essent, Regulares Canonici apud fabricæ præfectos institerunt, ut S. Augustinus canonica veste indutus effingeretur, vicissim Eremitani more suo cucullatam volebant. Eusebius nonnulla ea occasione scripsit, inter quæ *responsis pro venerabili, & erudito Dei prædicatore Domno Dominico* (Tarvisino) *Canonico Regulari, clara, atque verissima. Item brevis annotatio ad errores Pauli* (Lulmei) *Bergomensis, & Coriolani* (Corani) *ad Sixtum IV.* Hæc duo opera innotuerunt mihi ex Pennotto Historia ordinis canonici lib. 3. pag. 791. Ea pariter occasione scriptum credo opusculum, quod vidi in Archivo Abbatiæ S. Petri in Cælo Aureo Papæ inscriptum: *Eusebii Corradi Mediolanensis Can. Regul. Congreg. Lateranensis ad Sixtum IV. Pont. Maximum adnotatio verissima in errorem scribentium S. Augustinum fuisse Eremitam*. Forte tamen idem est opus cum superiori Pennotto haud ignoto. Vicisse Eremitanos notat Saxius in histor. Typograph. Mediolan. pag. 183.

Litem aliam inter Canonicos Regulares, & Benedictinos Monachos agitatam in se suscepit Eusebius: utri nam præstantior in solemnibus Ecclesiasticis supplicationibus locus dandus esset Benedictinis ne vel Canonicis. Hac forte occasione Eusebius librum dedit *de ordine ac dignitate Canon. Regul.* cujus meminit Pennottus. An iste sit libellus Eusebii e Mediolano Canonici Regularis *in quo impugnat opinionem Doctorum* ignoro. In hac causa pro Monachis scripserunt plures, quorum consilia habes post consilia Francisci Zabarellæ Lugduni an. 1552. excusa, unde verba illa accepi, quæ hic de Eusebio dedi. Prodiisse typis excusum libellum illum Eusebii contra Benedictinos disco ex Dialogo pro Benedictinis ibidem excuso, ubi hæc lego; *libellus ille fuit impressus Romæ sunt anni 16. vel circa*.

Eusebius Cremonensis, amicus Hieronymi, in cujus gratiam ille Epist. 101. de optimo genere interpretandi testatur se Epistolam Epiphanii ad Jo. Episc. Hierosol. e Græco in Latinum vertisse. Hujus aliqui esse putant quod Gennadius cap. 34. & ex eo Honorius II. 34. memorant Eusebii *de Crucis Domini mysterio & Apostolorum, præcipueque Petri constantia, virtute Crucis indepta*. Trithemius cap. 126. ei tribuit *Epistolam* post S. Hieronymi opera sæpius editam *de transitu*, sive obitu laudati *Hieronymi*, sed quam longe recentioris scriptoris esse Erasmus & alii viri docti jampridem monuere. De *Epistola ad Cyrillum Alex.* quam edidit Baronius ad Annum 419. num. 15. consulendus Tillemontius Tomo XIII. memoriarum pag. 1012. qui etiam de hoc Eusebio quædam annotavit Tomo XII. pag. 208. cui junges Pagium ad Annum 417. num. 10. & Vitam sed dubiæ fidei editam a Francisco Ferrario, Mediolani 1612. 4. & in Actis Sanctorum Tomo 1. Martii V. pag. 369. seq. Francisci Arisii Cremonam litteratam Tomo 1. pag. 46. seq. Diarium Eruditorum Italiæ Tom. X. p. 268. * Ex antiquo Ambrosiano Codice MS. vita S. Hieronymi per Eusebium Cremonensem edita vulgata est a Cl. Vallarsio in novissima editione operum S. Hieronymi Veronensi in Mantissa pag. 297. inter testimonia veterum.

Eusebius ab Emissa, sive *Emesenus*, co-

cognomento Pittacas, (*a*) *concitatus orator*, Galli Imperatoris juſſu interfectus Anno 354. Vide Ammianum Marcellinum XIV. 7. Hunc ab Euſebio Emeſeno Epiſcopo jure meritoque diſtinguit Tillemontius Tomo VI. p. 757.

Euſebius Emeſenus in Phœnicia Epiſcopus, Semi-Arianis favens, & Anno Chriſti 360. defunctus, de quo idem Tillemontius Tomo VI. Memoriarum Hiſt. Eccleſ. pag. 314. Græce ſcripſit non Latine: & genuina ejus ſcripta Hieronymo cap. 91. de S. E. memorata interciderunt, præter κατὰ συλλογισμῶν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, qui MS. exſtat Græce in Bibliotheca Vindobonenſi, teſte Lambecio lib. IV. pag. 184. & Syriace una cum Quæſtionibus in Vetus Teſtamentum & homilia de Stephano, quæ memorat Hebed Jeſu apud Aſſemanum T. 3. Bibliothecæ Orientalis pag. 44. Alias tres homilias: 1. de Johanne Baptiſta, Chriſti adventum apud inferos prædicante, 2. de proditione Judæ, & 3. in Diabolum & infernum poſt proditum a Juda Chriſtum, in eadem Cæſarea Bibl. Græce exſtare teſtatur Lambecius lib. V. pag. 135: ſeq. Hic eſt Euſebius Phœnix, qui contra Manichæos ſcripſit, teſte Epiphanio LXXVI. 21. & Theodoreto lib. 1. cap. 28. de hæret. fabulis, ſed quod opus itidem intercidit. Confer Allatium de Georgiis pag. 306. Cæterum *Homiliæ X. ad Monachos* (*b*) vulgatæ Coloniæ 1531. 12. illiſque junctæ aliæ *Homiliæ XLVI. ad populum*, & ſub ejus nomine editæ Latine a Johanne Gagnejo Pariſiis 1547. 8. atque ibidem 1561. 8. & Antvverp. 1555. recuſæ, atque ſub nomine *Euſebii Gallicani* recenſitæ ab Andrea Schotto in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tomo V. A. 1618. atque inde Tomo VI. editionis Lugdunenſis: farrago ſunt variorum ſcriptorum Latinorum, *Hilarii* Arelatenſis, *Eucherii* Lugdunenſis, *Fauſti* Regienſis, qui & ipſe *Euſebius* dictus, *Cæſarii*, *Maximi* Regienſis vel Taurinenſis, *Gregorii M. Iſidori*, *Bedæ*. Vide Tillemontium T. 6. p. 314. ſeq. Edmundum Albertinum de Euchariſtia pag. 877. Combefiſium in Bibliothecæ Concionatoriæ Tom. 1. in recenſione auctorum pag. 12. & 18. Labbeum Tomo 1. de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 297. 310. Eliam du Pin Bibliothecæ Eccleſiaſticæ Tomo 4. pag. 175. & qui uberius hoc argumentum excuſſit, Oudinum Tomo 1. pag. 390. 425. tum Latini Latinii Bibliothecam ſacroprofanam Tomo 1. pag. 114. ſeq. ubi caſtigationes quædam ad illas homilias exhibentur. Aliæ ſunt homiliæ CXLV. de tempore & Sanctis in Evangelia, feſtoſque dies, Pariſiis 1554. & in Bibliotheca Concionatoria Lugduni 1588. & Combefiſiana: atque una cum prioribus editæ Pariſiis 1575. 8. & Tomo VI. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſis, quæ Schottus potius pro Bedæ vel Rabani collectaneis ex B. Auguſtino, Gregorio aliiſque Patribus habere ſe affirmat, quæque inter Brutonis Aſtenſis A. 1151. defuncti opera prodierunt Venetiis 1651. in fol. Alias quæ *Eucherium* Lugdunenſem auctorem habent, edidit Johannes Livinejus Antvverpiæ 1602. 8. de quibus ſupra. De Vita hujus Euſebii Emeſeni a Georgio Laodiceno Epiſcopo ſcripta vide Socratem II. 9. & Sozomenum III. 6. Nicephorum IX. 5. Allatium de Georgiis pag. 305.

XIV. Opuſcula & *Homilias* quas Latine ſub *Euſebii* Cæſarienſis nomine vulgavit Sirmondus, ab antiquo ſcriptore verſas e Græco, præſtantiſſimus Caveus ſuſpicatus eſt Euſebio Emiſſeno tribuendas eſſe, conjectura minime veriſimili. Vide Tomum VI. Bibliothecæ Græcæ pag. 102. atque Oudinum Tomo 1. pag. 313. & 423.

Sub *Euſebii Epiſcopi* nomine exſtat Latine a Carolo Fabiano verſa oratio *de commemoratione Sanctorum* ex editione Thomæ Galleti, in ſupplemento Bibliothecæ Patrum Pariſienſi An. 1639. To-

(*a*) Vitioſe in aliis editionibus: *Euſebius in Myſtæ, pietatis cognomento.*

(*b*) Vide Oudinum Tomo 1. pag. 392. ſeq.

Tomo 1. pag. 826. In hac refertur, quid Eusebius, Episcopus nescio quis, responderit Alexandro roganti, quem fructum ferant qui sanctos ac beate defunctos colunt.

Eusebius Gallicanus. Vide supra, in *Emeseno*.

Eusebius ab Anno 449. ad 464. *Mediolanensis* (*a*) Episcopus, in quem Ennodii epigramma XXCIV. Hic ante habitam Chalcedonensem (*b*) Synodum scripsit suo & XVIII. Episcoporum nomine *Epistolam ad Leonem Papam*, quæ post Leonis Epistolam LXXVII. legitur pag. 291. editionis novissimæ Paschasii Quesnelli, Lugduni 1700. fol. Huic Eusebio præter rem Cangius tribuit Orationem de commemoratione Sanctorum, quam constat esse Græci scriptoris, Eusebii Alexandrini, Græce obviam in Bibliotheca Cæsarea, teste Lambecio Tom. V. p. 24. & in Escurialensi. Incipit: δεομαί σε τιμιε ἐπίσκοπε. Eam Græce edere voluit Holstenius, eodem Lambecio teste Tomo 1. pag. 112. Latine ex Græco vertit Carolus Fabianus, edidit Thomas Galletus, recusam in supplemento Bibliothecæ Patrum Morelliano, Parisiis 1639. Tom. 1. pag. 826. & in Bibliotheca Patrum Coloniensi, Tomo ultimo, & in Lugdunensi Tomo XXVII. p. 479. Verisimilius Eusebio Mediolanensi tribuunt alii scriptum *de Crucis mysterio*, quod Gennadio memoratum & Honorio, ad Eusebium Cremonensem ab aliis referri supra pag. 126. annotavi.

Eusebius Nanneticæ Civitatis Episcopus interfuit & subscripsit Concilio Turonensi An. 461. Vide Sirmondi Concilia Galliæ Tom. 1. p. 126.

Eusebius Græci Medici filius, Episcopus Romanus Anno Christi 310. (*c*) a die 10. Maji ad Septembris 26. Hujus nomine *tres Epistolas* commentitias Isidorus Mercator collectioni suæ inseruit, recusas in Conciliorum Tomis atque aliis Collectionibus sæpissime: unam ad Episcopos per *Gallicanas* Provincias constitutos, alteram ad fratres per *Alexandriam* & *AEgyptum* Domino militantes, tertiam ad Episcopos per *Campaniam* & *Tusciam*. Exhibet hasce, additisque notis, fraudis convincit Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 493. seq. De *quinque Decretis* quæ ad eum a Gratiano & in aliis Canonum collectionibus referuntur, videndus Petrus Coustant in Epistolis Romanorum Pontificum pag. 319. seq. ubi etiam Epigramma Damasi in hunc Eusebium:

Heraclius (*d*) *vetuit lapsos peccata dolere*,
Eusebius miseros docuit sua crimina flere.
Scinditur in partes populus gliscente furore,
Seditio, *cædes*, *bellum*, *discordia*, *lites*.
Exemplo pariter pulsi (*e*) *feritate tyranni* (*f*)
Integra cum Rector (*g*) *servaret fœdera pacis*,
Pertulit exsilium summo sub judice lætus
Littore Trinacrio (*h*) *mundum vitamque reliquit*.

Eusebius Lector *Romanus*, infra in Eusebio *Vercellensi*.

Eusebius Presbyter *Romanus* & Martyr sub Constantio A. 357. ob Liberium Papam & Constantium Imperatorem Arianismi fautores liberius reprehensos. Vide narrationem hac de re editam apud Baluzium Tomo 2. Miscellan. pag. 141. 142. quæ inscribitur: *Vita S. Eusebii Presbyteri Romani*. De eo quod Eusebius hic in Martyrologiis XIV. Augusti colitur, vide Tillemontium Tomo VI. pag. 776. seq.

Eusebius Sardus, ex Romanæ Ecclesiæ lectore primus *Vercellensis* ab Anno 340.

(*a*) Confer Ughellum Tom. IV. pag. 50.
(*b*) Vide Quesnellum ad Leonem pag. 482.
(*c*) Tillemont. Tomo V. memoriarum pag. 630.
(*d*) Novatianus, lapsos prohibens a pœnitentia.
(*e*) In exilium Marcellini Papæ.
(*f*) Maxentii.
(*g*) Eusebius.
(*h*) Obiit in Sicilia.

340. Episcopus, & A. 371. ætatis 88. Martyr, qui Calendis Augusti colitur. Ad eum diem consulendus, qui jam vulgari cœpit Tomus primus Actorum Sanctorum Augusti. Jungenda est præter S. Ambrosium lib. X. Epist. 32. & sermone qui incipit: *Ad sancti*: Homilia LVIII. seq. S. Maximi Taurinensis, Tom. 6. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 38. De hoc Eusebio nolo repetere quæ ad Annum Christi 354. præclare Gvilelmus Caveus, & Tillemontius Tomo VII. pag. 529. seqq. tantum addo Vitam ejus & passionem ab antiquo auctore scriptam, legi apud Ughellum Italiæ sacræ Tomo IV. pag. 750. 761. ex qua Acta Concilii Mediolanensis An. 355. habiti dedit Baluzius pag. 29. Concil. Eadem Vita edita est cum veterum testimoniis de hoc Eusebio a Joanne Francisco Bonhomio, Episcopo Comensi, Novicomi 1591. vide Francisci Arisii Cremonam litteratam Tomo 2. pag. 363. Exstat etiam vita hujus Eusebii diligenter scripta a Joanne Stephano Ferrerio. Commentariorum Eusebii Cæsareensis in Psalmos ab Vercellensi Latine translatorum meminit Hieronymus cap. 96. de Scriptoribus Ecclesiasticis, & adversus Vigilantium Epist. 75. his verbis: *Sit in culpa ejusdem confessionis, Vercellensis Eusebius, qui omnium Psalmorum Commentarios hæretici hominis vertit in nostrum eloquium, licet hæretica prætermittens, optima quæque transtulerit*. Denique Epistolæ in exilio scriptæ *ad Constantium* Imperatorem apud Baronium ad Annum 355. num. 6. *ad Presbyteros*, & *Plebes* Italiæ, & *ad Patrophilum*, leguntur quoque apud Surium 1. Augusti, & in supplemento Bibliothecæ Patrum Morelliano Parisiensi Tomo 1. pag. 627. & in editione Bibliothecæ Lugdunensi Tom. V. p. 1227. Epistola ad *Gregorium* Episcopum *Spanensem* Bæticum, in S. Hilarii Pictaviens. fragmento XII. pag. 1356. editionis novæ Benedictin. * Codex Evangeliorum ipsius Eusebii manu descriptus, qui servari fertur Vercellis in majori ejusdem Urbis Ecclesia hodie tandem lucem publicam aspexit curante primum viro insigni Joanne Andrea Irico Tridinensi Collegii Ambrosiani Doctore, qui & præfationem, notas, & concordantias aliorum codicum adjecit Tom. 1. in 4. Mediolani an. 1748. Dein recusus est in splendido opere nuper vulgato Romæ Tom. 4. in fol. curante eruditissimo Blanchinio, cujus operis titulus hic est: *Evangeliarium quadruplex*. Romæ 1749.

Eusignius de Vita *S. Basilisci* Martyris sub Maximiano & Maximino tyrannis exstat in Actis Sanctorum Tomo 1. Martii III. pag. 237. 241.

Eustachius de Balneo regio, Cardinalis Albanensis, qui Cangio defunctus traditur A. 1283. non diversus est a *Bonaventura*, de quo, scriptisque ejus dictum supra Tomo 1. pag. 255. seq. sed simul demonstratum quod diem obiit non A. 1283. sed 1274.

Eustachius Platesius *Bononiensis*, Ordinis Prædicatorum Procurator Generalis, defunctus A. 1519. Reliquit Commentarios *in libros Sententiarum*, & tractatus *de incarnatione Verbi*, *de beata Virgine*, *de Angelis*, *de SS. Trinitate*, & *Orationes* plures tam eleganti stylo, si Jacobum Echardum audimus Tomo secundo pag. 40. ut in tractatibus disserere Lactantium, in Orationibus Ciceronem ipsum verba facere censueris.

Eustachius Abbas *de Flay*, cum S. Fulcone ex Normannia in Angliam trajecisse, & sacris Concionibus miraque patrando, corda multorum convertisse traditur. Vide Bzovium ad Annum 1200. num. 18. & Raynaldum num. 21. ex Rogero Hovedeno.

Eustachius Leusius, Vallis Serenæ Abbas circa Annum 1216. Ordinis Præmonstrat.

Eustachius Normanvillius Anglus, J. U. Doctor & Academiæ Oxoniensis Cancellarius, circa Annum 1280. Hujus doctrinam efferunt, scripta nulla signant Lelandus cap. 251. Baleus X. 75. Pitseus pag. 838. & Lucas Waddin-

gus in Bibl. Ordinis Minorum p. 108.

Eustachius, sive *Eustathius* Afer *vir disertissimus* circa Annum 440. *S. Basilii homilias IX. in hexaemeron ita transtulit in Latinum, ut ingenium doctissimi Viri* (Basilii) *facundiæ suæ viribus æquiparasse videatur*. Ita de eo Cassiodorus capite 1. Divinarum Lectionum. Dicavit versionem eam Eustathius *Syncleticæ* Diaconissæ, cujus ut æqualis suæ meminit Sedulius in præfatione Operis Paschalis. De editionibus dicere me memini Tomo 8. Bibliothecæ Græcæ pag. 69. neque omittendum quod novissime recensita prodiit ad calcem Tomi 1. Operum S. Basilii, Græce & Latine luculenter nuper vulgati Parisiis 1721. fol. curantibus Monachis Benedictinis Juliano Garnerio & Francisco Faverolles.

Eustasius, sive *Eustathius*, discipulus & successor S. Columbani, Abbas ab Anno 610. Luxoviensis, *Regulam S. Columbani* in Synodo Matisconensi An. 627. fortiter asseruit, atque scripsit ejusdem Magistri sui exulis *Itinerarium*, quo deperdito, certe adhuc inedito, usus in vita Columbani *Jonas* Scotus. Vide quæ supra Tom. 1. p. 402.

Eusthenius, cujus argumenta in Æneidem, aliique versus & epigrammata exstant, ingenio certantis cum æqualibus suis undecim: *Asclepiadio*, *Asmeno*, *Basilio*, *Euphorbo*, *Hilasio*, *Juliano*, *Maximiano*, *Palladio*, *Pompejano*, *Vitali* & *Vomano*. Leguntur in veteribus poematibus Petri Pithœi, Parisiis 1590. 12. & Genevæ ac Lugduni 1596. 8. Hunc, ut opinor, ætate antecessit *Claudius Eusthenius*, de quo supra in *Claudio* Tom. 1. p. 387.

Eustochius Latine vertit *Vitam Pelagiæ*, Virginis Antiochenæ sub Diocletiano passæ, scriptam Græce a Jacobo Diacono. Vide Vossium pag. 702. de Hist. Lat. & Bibliothecam Græcam Tomo IX. pag. 132. seq. Latina versio Vitæ Pelagiæ exstat apud Lipomannum Tomo VI. ad octavum Octobris pag. 322. sine Interpretis nomine.

Eutrandus, vide infra, *Luitprandus*.

Fluvius Eutropius, Italus, tempore Constantini Magni, Juliani & Valentis Imperatorum clarus *Sophista*, a Christi alienus nomine, ad Valentem Imperatorem scripsit *breviarii Romanæ historiæ usque ad sua tempora*, sive ad Joviniani obitum, *libris X.* de quorum editionibus, continuatoribus & interpretibus dixi III. 9. Bibliothecæ Latinæ. Vide & infra *Paulus* Diaconus, & *Landulphus*.

Attendendum sitne diversa *Historia Eutropii Martiniani*, quæ MSta memoratur apud Thomasinum pag. 32. Catalogi MSS. Bibliothecæ Cardinalis Bessarionis, quam Venetiis etiamnum asservari constat.

Eutropius Medicus, quem laudat Marcellus Empiricus in præfatione.

Eutropius Presbyter, Augustini discipulus, circa Annum 430. auctor *duarum Epistolarum* consolatoriarum ad suas sorores, ancillas Christi propter monasticam vitam exhæredatas a parentibus. Vide Gennadium cap. 49. de Scriptoribus Ecclesiasticis. Hodie illæ Epistolæ non exstant, quod sciam: certe falluntur, qui cum Trithemio cap. 81. huic Eutropio etiam Chronicon tribuunt ad sua usque tempora, hoc est eundem eum faciunt cum Eutropio breviarii historici scriptore, cum hic & ætate Presbyterum antecedat, & ab eo dissideat vitæ & religionis instituto.

Eutropius Presbyter junior *Longobardus*, cujus tractatum de juribus ac privilegiis Imperatorum in Imperio Romano, scriptum circa Annum 900. edidit post Flacium in Catalogo testium Veritatis aliosque, Goldastus in opere de Monarchia Imperii Tomo 1. pag. 8. 11. Incipit: *Priscis temporibus Imperiale decus effloruit Romæ*.

Eutropius Abbas Servitanus Ordinis S. Benedicti, non diversus ab Episcopo *Valentinæ* Ecclesiæ in Hispania, circa Annum 599. cujus scriptum *de octo vitiis ad Petrum* Papam, sive Episcopum Ittabicensem, & Epistola *de districtione*

(*a*) *Monachorum & ruina Monasticorum*, directa (*b*) Romæ ad eundem *Petrum* Papam, exstat Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 480. & 482. 483. & in supplemento Morelliano Parisiensi Anno 1639. Tomo. 1. pag. 831. Epistola etiam in Holstenii appendice ad Codicem Regularum pag. 82. 86. Eam memorans Isidorus Hispalensis cap. 32. de Scriptoribus Ecclesiasticis, addit etiam scriptam ab eo valde utilem *Epistolam ad Licinianum*, Carthaginis Spartariæ Episcopum, in qua pe-petit ab eodem *pro qua re baptizatis infantibus chrismatis unctio tribuatur*. Hanc nos hodie Epistolam desideramus, nec videtur vidisse Trithemius, qui meminit cap. 227. & II. 14. illustrium Benedictinorum. Sicut interciderunt etiam Liciniani Epistolæ, quas ad Eutropium plurimas scripsisse idem Isidorus cap. 29. testatur. Confer Nicolaum Antonium Bibliothecæ veteris Hispanæ Tomo 1. pag. 211. & 214. seq.

Eutropius Grammaticus laudatur a Prisciano lib. 1. pag. 540. una cum Servio in Donatum.

Eutyches Episcopus, qui cum aliis Episcopis ad Cornelium, Episcopum Romæ, misit Epistolam, quæ inter Cyprianicas est LVII. edit. Oxon. Johannis Felli: in Pamelii & Baluzii LIV. & in veteribus editionibus lib. I. Epist. 2.

Eutyches, sive *Eutychus*, Grammaticus, auditor Prisciani. Ex ejus libello *de adspiratione* leguntur quædam apud Cassiodorum cap. 9. de Orthographia. Ejus *libri duo de discernendis conjugationibus*, editi cum Victorini & Servii quibusdam, a Joachimo Camerario Tubing. 1537. 4. & integriores in Grammaticis Eliæ Putschii Hanov. 1605. 4. pag. 2143. 2191. *Sedulii* nescio cujus commentarium in hos libros exstare MS. in Bibliotheca Tigurina, Simlerus annotavit, qui etiam libellum ejus *de arte versificandi* memorat, dubito an adhuc editum.

Eutychianus Lunensis e Tuscia, Episcopus *Romanus* ab Anno 275. Jan. 4. & Martyr A. 283. Decembris 7. *Epistolæ duæ* ab Isidoro Mercatore suppositæ sunt una ad *Johannem* & constitutos per *Bæticam* Episcopos: altera ad Episcopos per Siciliam. Utramque exhibet atque additis notis convincit falsitatis Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 365. seq. De *Decretis* duodecim quæ ad hunc Pontificem referuntur, accurate disputat Petrus Coustant in Epistolis Pontificum pag. 299. seq.

Eutychianus Adanensis in Cicilia Clericus circa Annum 538. Græce non Latine scripsit *Historiam pœnitentiæ & conversionis S. Theophili*, MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tomo 8. pag. 75. Sed vetus Latina versio auctore *Paulo*, Diacono Neapoleos, exstat in Actis Sanctorum Tomo I. Februarii IV. pag. 483. nam Lipomannus quam dederat & Surius, tantummodo recentiorem narrationis ejusdem argumenti interpretationem offert, expressam ex Simone Metaphraste.

Stephanus Exnottis ex solo mihi notus Kœnigio, qui in Bibliotheca sua annotat eum composuisse librum *de remissione a pœna & culpa* editum Mediolani A. 1500.

De *Julio Exsuperantio* aliisque hoc nomine dixi in Bibliotheca Latina IV. 4.

Exsuperius Rhetor, de quo Ausonius, ab *Exsuperio* Episcopo Toletano distinguendus. Vide Pagium ad Annum 405. num. 18.

Extodii Chronico usum se profitetur Martinus Polonus. Theodorico Engelhusio idem est *Estodius*, ubi de Phaleg & Jano disserit. Sunt qui legunt *Methodium*, de quo adhuc ampliandum putem.

Albertus ab Eyb, supra Tom. 1. *Albertus*.

Nicolaus Eymericus Gerundensis Catalanus, Ordinis Prædicatorum, in Aragonum regno Inquisitor Generalis per

(*a*) Perperam apud Honorium III. 38. & Caveum de *distinctione*.

(*b*) Ita recte Holstenius, non *Romam*: nullus enim Romæ post Apostoli tempora Petrus Romæ.

annos quatuor & quadraginta, defunctus Gerundæ An. 1399. de quo præter Altamuram pag. 142. seq. & Oudinum Tomo 3. pag. 1024. cosulendus inprimis Jacobus Qvetif in Bibliotheca Dominicanorum Tomo 1. pag. 709. seq. & Nicolaus Antonius Bibliothecæ veteris Hispanæ IX. 7. T. 2. p. 124. sq.

Quamplurima scripsit, ex quibus primo loco memorari debet compositum ab eo An. 1376. Avenione, *Directorium Inquisitorum hæreticæ pravitatis*, quod Barcinone 1530. fol. vulgavit Gvilelmus de Caselles, Inquisitor in regno Majoricarum, sive insulis Balearibus. Vide eundem Quetisum Tom. 2. pag. 9. Deinde prodiit cum commentario Francisci Pegnæ, sive Pennæ, Hispani, (qui Decanus Rotæ Romanæ diem obiit Anno 1612.) & plus simplici vice, præmissa Eymerici vita recusum est Romæ 1578. 1585. 1587. 1597. Venetiis 1591. 1607. fol.

Vita F. Dalmatii Moner Ordinis Prædicatorum, sui olim in tyrocinio religionis Magistri, defuncti An. 1341. edita in Francisci Diagi historia Provinciæ Aragoniæ pag. 259. 265. Barcinone 1599. fol.

Adversus hæreticaliter asserentes S. Johannem Evangelistam, filium naturalem B. Mariæ, tractatus scriptus An. 1395. ad F. Bonitum Litelli, Inquisitorem Carcassonensem. Error fuit, ut ajunt, *Nicolai Boneti* cujusdam & *Francisci Marogi* (*a*) factam fuisse transsubstantiationem corporis S. Johannis in corpus Christi per illa verba Joh. XIX. 26. *Ecce Filius tuus:* adversus quem, Belgas duos scripsisse, *Joannem de Ecoute* & *Joannem Tinctorem*, in Bibliotheca Belgica Valerii Andreæ legitur. Quod Theophilus Raynaudus in suo Johanne Evangelistæ, puncto 10. vix credit, Bonetum scilicet & Marogum potuisse sic monstrose insanire. Quanquam non diffitetur eodem tempore scripsisse adversus eundem errorem *Dominicum de Dominicis*, de quo supra. Ex illo Eymerici tractatu hæc Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 712. *Iste articulus*, quod Johannes vi verborum Christi fuerit effectus matris Christi filius naturalis, *ut prædicitur, hæreticalis, est articulus antiquus & non noviter inventus. Fuit enim jam Romæ præsente D.* Urbano V. *sanctæ memoriæ Papa, per quendam Magistrum in Theologia* Ordinis Minorum *prædicatus, & idem Prædicans fatigatus, ut audivi a D. Cardinali Hostiensi illius temporis* Ordinis Prædicatorum (Gvilelmo Sudre) *qui multum audire dictum articulum abhorrebat, & ipsum fore hæreticalem asserebat. Iste etiam articulus fuit prædicatus Avenione nuper per Episcopum Pergamensem, Magistrum in Theologia, etiam* Ordinis Minorum, *me præsente, audiente, & cum Magistris aliis reclamante coram D. P.* Clemente VII. *Qui Episcopus in collatione post prandium fuit per Magistros sic durius affrontatus, ut fuerit fassus quod non poterat defensare: sed ibidem per Papam fortiter reprehensus, de ejus mandato coactus est revocare, & creditur & merito abjurasse, nisi exortum Schisma noviter in Ecclesia eum adjuvisset. Quare contra assertores articuli antedicti est, sed juste & juridice procedendum.*

Cætera Eymerici scripta inedita, undecim enim Volumina in fol. MSta in Conventu Dominicanorum Gerundensi servantur, sunt Postillæ litterales, sive Commentarii *in Matthæum, Marcum, Lucam, Johannem. Epistolam ad Romanos, ad Galatas, ad Hebræos.*

Tractatus *contra Dæmonum invocatores*, & *de Jurisdictione Ecclesiæ & Inquisitorum contra infideles, dæmonia invocantes:* & *contra infideles agentes contra nostram sanctam Fidem.*

Tractatus *contra Alchymistas*, ad Abbatem Rosarum Ampuriarum Comitis Cancellarium.

Contra doctrinam Raymundi Lulli, & *Dialogus contra Lullistas.* adde Baluzium Tomo 1. pag. 1115. de Papis Avenionen-

(*a*) Ita legendum apud Nicolaum Antonium Tom. 2. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 125. pro *Francisci Maironis*. Vide supra in *Andrea Boucher* Tom. 1. pag. 92.

nensibus, & Bzovium ad A. 1372. num. IV. seq.

Correctorium Corruptorii, sive Censura libri *de vilitate conditionis humanæ* Anno 1396.

Elucidarius Elucidarii, quod inter *S. Anselmo* præter rem tributa scripta legi, dictum est supra Tom. 1.

Epistolæ ad Cardinales Anagniæ agentes contra electionem Urbani VI. A. 1378. adde Baluzium ad Papas Avenionenses pag. 1235.

Contra emissum A. 1395. *in conclavi per Papam* Benedictum *&* *Cardinales promissorium juramentum*, *& contra Epistolam Parisiensium Magistrorum*. *Contra Universitatem Parisiensem*, *Dei Ecclesiam impugnantem*, *responsiones ad XXIX. quæstiones*.

Tractatus *contra præfigentes certum terminum finis Mundi*, ad Joannem, Comitem Amouriarum, A. 1395.

Contra Astrologos imperitos atque necromanticos de occultis perperam judicantes, ad Thomam Ulzinam, Ordinis Minorum, Regis Aragoniæ Confessorem. Anno 1395.

Super declaratione XXII. articulorum Magistri Sententiarum, *in quibus communiter non tenetur*. A. 1397.

Incantatio Studii Ilerdensis super XX. articulis per quendam *Antonium* Riera, studentem Valentinum inibi seminatis, cum bulla *Gregorii XI.* eidem opposita A. 1395.

Confessio Fidei Christianæ A. 1396.

Contra calumniantes præeminentiam Christi & Virginis Matris ejus.

De admiranda sanctificatione Dei & Hominis Genitricis, ad Martinum Aragoniæ Regem A. 1396.

De duplici natura in Christo, & *de tribus in Deo personis*, seu *an Sacramentum Eucharistiæ sit Pater & Filius & Spiritus Sanctus* contra hæresin *Petri Sciplanis* Sillæ Pastoris ad Valentiam. A. 1389. adde Baluzii Papas Avenionenses Tom. 1. pag. 1368. seq.

De peccato originali & *de conceptione B. Virginis*, ad Clementem VII. A. 1384.

De potestate Papali seu summi Pontificis.

Volumina *Sermonum de tempore* A. 1366. *De Sanctis* A. 1373.

De Logica, *de principiis naturalibus*, & *in librum I. Physicorum Aristotelis* ad F. Arnaldum de Fedaria, Ordinis Prædicatorum.

Eynardus, supra, *Eginhardus*, pag. 88.

Eynvvicus, sive *Ainvvicus* Præpositus Canoniæ S. Floriani in Austria, diœcesis Laureacensis ab Anno 1289. ad 1313. & antea Confessionarius *Wilburgis* Virginis. Hujus Anno 1289. defunctæ *vitam* scripsit, quam cum dissertatione isagogica (*a*) & notis vulgavit Bernardus Pez, Augustæ Vindelicorum 1715. in 4.

Ezelo Monachus, infra, *Gilo*.

LIBER VI.

Conradus de Fabaria. Vide supra in *Conrado* Tom. 1. pag. 412.

Conradus Faber, hæreticus sub decimi quinti sæculi initia, de quo Joannes Gottlob Hornius in vita Friderici bellicosi Electoris Sax.

Felix Faber Tigurinus, Ordin. Prædicat. apud Ulmenses, una & altera An. 1479. & 1483. Hierosolymam suscepta peregrinatione celebris, scripsit Anno 1489. *Historiæ Svevorum* libros II. vulgatos a Goldasto in rerum Svevicarum scriptoribus Francof. 1605. 4. & Ulmæ 1727. fol. Ejus *Hodœporicon* sive descriptio itineris quod cum Bernardo Breitenbachio (*b*) in Palæstinam suscepit, edita non Latine sed Germanice a Jac. Eysengreinio A. 1560. *Peregrinationem* aliam ineditam, ipsius Fabri exaratam manu, fuisse apud Heinzelium, Patricium Augustanum, notat Goldastus. Fortasse hoc est illius *Evagatorium*, lectum Martino Zeilero, de quo

(*a*) Acta Eruditorum A. 1716. pag. 437.

(*b*) Vide supra Tom. 1. pag. 219. seq.

quo Joannes Fridericus Fellerus ὁ μακαρίτης in semestribus p. 244. ubi etiam *Chronicon Ulmense* a Felici Fabro scriptum suspicatur. Idem Goldastus præterea ineditos ejus *de Offenhusano monasterio* commentarios commemorat. Vide Jacobum Qvetif Tom. 1. pag. 871.

Joannes Faber, Burdegalensis, Engolismæ sive Angolismensis diœcesis, medio sæculo XIV. suppar Bartolo, caussas in foro cum egisset, Jus docuit ea laude, ut Doctoris *subtilis*, & *perspicacissimi*, & *fundamentalis* elogia meruerit. Vide Marcum Mantuam pag. 472. & Pancirollum de Legum Interpretibus lib. 2. cap. 61. Ejus Commentarius *in Institutiones* Juris Civilis prodiit Venet. 1488. fol. hoc titulo: (*a*) *Opus excellentissimi Juris utriusque Monarchæ* Domini Joannis Fabri *super Institutionibus*, *sine quo Legum incunabula incassum juvenculus animus assequi laborat*. Et ad calcem Voluminis: *Famosissimi utriusque Juris-Consulti* Joannis Runcini, *dicti* Fabri Gallici *super libro Institutionum Commentarii finiunt, a celeberrimo Juris-Consulto* Petro Albignano Trecio *castigati*, &c. Ejusdem laudatur *Breviarium* sive brevis *in Codicem* Commentarius. * De Fabro hoc judicium tulit Ægidius Bellamera consil. 110. *Joannes Fabri, qui fuit magis practicus, quam speculativus*. An consilium istud Bellameræ typis editum sit ignoro. Ego ex MS. Cod. Felini accepi.

Joannes Faber Parisiensis, in Patria Decretorum Doctor, & ex Monacho Ordin. Benedict. Tornusiano diœcesis Cabilonensis An. 1379. Abbas S. Vedasti Atrebatensis, ac denique *Carnotensis* Episcopus ab Anno 1379. ad 1390. Pro Clemente VII. adversus Urbanum VI. scripsit *dialogum de planctu bonorum*, MS. in Bibliotheca Colbertina, & oppositum Joannis de Lignano libro quem An. 1379. *de fletu Ecclesiæ* (*b*) emiserat. *Diarium rerum gestarum ab Anno* 1381. *ad* 1388. scriptum Gallice, ex quo passim (*c*) quædam affert Baluzius in notis ad vitas Paparum Avenionensium. *Expositionem rerum in Gallia tum gestarum*, editam a Bulæo in historia Academiæ Parif. Tomo IV. pag. 523. *Orationem* nomine Caroli V. Francorum Regis habitam Anno 1376. ad Gregorium XI. MS. in Bibliotheca Colbertina. Huic Fabro Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 362. Biblioth. Pontificiæ, præter tractatus aliquot de schismate, tribuit librum, quod Petrus Romæ sit sub Nerone martyrio affectus.

Joannes Fabri, *natione Svevus*, *satus ex urbe Werdea*, *Artium & utriusque Juris Studii Lipzensis Doctor*, *Collegiique Ducalis*. *Disputavit de quolibet*, *& conscripsit:* Carmina de novem Musis. De Philosophia librum I. De Prosodia lib. I. De modo prædicandi lib. I. De conditionibus boni Præceptoris, sive artificis. Item proverbiorum, metrice librum I. Super regulas Juris lib. I. *& quædam alia*. *Floruit Anno Domini* 1500. Hæc de eo auctor Centuriæ Maderianæ num. 50. Ejusdem Fabri libellus, *an licitum sit diebus festivis intendere bonarum artium disciplinis*, excusus Lipsiæ in 4. itemque alius *de privilegiis pauperum* & tractatus *de mediis quibus ad beatam vitam pervenitur*. Alius *Joannes Faber* Weertensis Brabantus, quem accuratum & exactæ diligentiæ Grammaticum vocant, scripta ejus de recta pronunciatione & de arte metrica referentes Franciscus Svveertius & Valerius Andreas.

His duos adhuc liceat jungere ex Dominicanorum ordine, unum *Joannem Fabrum* de Carvinio Artesiæ, circa Annum 1477. cujus Compendiosa ex variis libris *exhortatio ad omnes Christi fidelium status* prodiit in 4. sine loci nota vel anni, in qua etiam Commentarius in Psalmum LXXVIII. *Deus*, *venerunt gentes*. De aliis vide Jacobum Qvetifum

(*a*) Index librorum Sæc. XV. impressorum, quos possidet V. C. Christianus Gottlieb Schvvartzius pag. 78.

(*b*) Baluz. Pap. Avenionens. Tom. 1. pag. 1401. seq. & 1083.

(*c*) Confer Oudinum Tomo 3. pag. 1197. seq.

ſum Tom. I. Biblioth. Dominicanorum pag. 856. Alterum *Joannem Fabrum* Daventrienſem, cujus virtutem & doctrinam An. 1520. magnis elogiis commendavit Eraſmus. De Codice MS. Græco Novi Teſtamenti qui olim fuit B. D. Hinckelmanni, & nunc in Bibl. divite ſucceſſoris ejus digniſſimi, Rev. Jo. Chriſtophori Wolfii, aſſervatur, in Catalogo MStorum laudati Hinckelmanni num. 168. annotatur: *Fuit hoc exemplar* Johannis Fabri, *Daventrienſis*, *Monachi Dominicani*, *quem magnis laudibus ornat & ſtudioſe commendat Eraſmus Roterodamus in Epiſtolis. Contulit is hoc ſuum exemplar cum alio vetuſtiſſimo*, *quod ipſe in fronte Voluminis prioris*, *his verbis teſtatur:* Quatuor Evangelia non ſemel collata magno labore cum vetuſtiſſimo exemplari membranaceo, quod fuit Magiſtri Weſſelii Groningenſis, cujus jam poſſeſſores Fratres Regulares in monte Divæ Agnetæ apud Svvollam. Non facile dixerim, quantum laborem mihi peperit collatio, non occurrente & ad manus exiſtente, qui auſcultaret, ut ego recognoſcerem. *Hæc ille*. Omitto alios Fabros juniores, quorum aliquot attinguntur a B. Johanne Mollero in Homonymoſcopia pag. 669. ſeq. & longe plurimos adjungere eſt animus in tertia quartaque Fabriciorum centuria, quibus Fabros, Schmidioſque comites dare juvabit.

Jacobus Faber Stapulenſis, tenuibus parentibus natus ante An. 1440. Stapulis maritimo pago in Picardia, eximium in illis locum meretur qui virtute & ingenio præclaram in reſtituendis litteris etiam ſacris operam præſtiterunt, defunctus centenario propior Neraci Navarræ ditionis civitate A. 1537. De ejus vita, meritis & concertationibus exſpectamus Commentarium Clariſſimi Viri Friderici Jacobi Beyſchlagii, cujus ſciagraphiam capitumque argumenta dedit in ſylloge variorum opuſculorum edita Halæ Svevorum 1727. 8. pag. 261. ſeqq. Epitaphium Fabri in templo Neracenſi hoc olim legiſſe ſe teſtatus eſt Florimundus Remondus in hiſtoria hæreſium VII. 3.

Corpus humo, *mentemque Deo*, *bona cuncta relinquo*
Pauperibus. Faber hæc dum moreretur ait.

De ejus obitu Colomeſius in Colomeſianis pag. 810. edit. a me curatæ, & Salomo Macrinus libro 3. hymnorum pag. 119. ex quo hæc laudata etiam Bernardo Monetæ notis ad Menagiana pag. 272.

AEvi peracto jam prope ſeculo,
Morbo gravatus quam ſenio minus,
Efflavit inſtar dormientis
Sanctam animam tenues in auras.
Senis loquentis Chriſtus ad ultimum
Verſatus ore eſt: *unaque vox fuit*,
Laus una Chriſtus, *cantioque.*
Et dubitem hunc adiiſſe cœlum?

Scripta Fabri Stapulenſis ſunt:

Pſalterium quincuplex, Gallicum, Romanum, Hebraicum, Vetus, Conciliatum, cum Fabri ad ſingulos Pſalmos brevibus notis. Pariſ. 1509. & 1513. fol. De hoc opere videndus Richard. Simon Tom. I. Cenſuræ Gallice editæ in Bibl. Eccleſiaſticam Dupinianam pag. 562. ſq. & Bibl. ſelectæ Tom. I. cap. 5. Editionem Cadomenſem A. 1515. præter Dupinium memorat etiam Jacobus le Long pag. 719. Bibliothecæ Biblicæ.

Commentarii initiatorii in quatuor Evangelia, Meldis 1522. fol. apud Simonem Colineum, & Coloniæ apud M. Godefridum Hittorpium ſine anni nota in 4. & abſque loco 1526. fol. Colon. 1541. fol. Apud laudatum Longum refertur etiam editio Baſil. 1523. fol. & Colon. 1541. fol.

Commentarius in Epiſtolas Pauli, cum *verſione* earum Latina duplici, Vulgata & Fabri quam vocat *Intelligentiam*. Pariſ. 1512. 1515. 1531. Baſileæ 1527. fol. Coloniæ 1531. 4. Antvverpiæ 1540. 8. Adjuncti libri duo qui feruntur ſub *S. Lini* nomine de paſſionibus Petri & Pauli: nec non Epiſtolæ Apocryphæ Pauli *ad Senecam* & *ad Laodicenſes*.

In

In Epistolas Joannis, *Petri*, *Jacobi & Judæ*. Meldis 1525. Basileæ 1527. quæ edito *tunc primo ab authore emissa* legitur in ipsa libri fronte. Antvverp. 1540. 8. Vide Richardum Simonem lib. III. hist. Crit. Novi Test. cap. 34.

Liber exhortationum super Epistolas & Evangelia, *pro usu Meldensi*. Parisiensis Facultatis decreto condemnatus Anno 1525. Confer ejusdem Simonis Censuram Dupinianæ Bibliothecæ Tomo 1. pag. 576. seq.

Disceptatio de Maria Magdalena, *triduo Christi resurgentis*, *& ex tribus una Maria*. Paris. 1518. 4.

Disceptatio secunda. ibid. 1519. 4. Sententia Fabri de Maria Magdalena diversa a Maria Bethanica & a peccatrice pœnitente, propugnata etiam a Jodoco Clichtoveo ac deinde a Gvil. Estio, ab Angvelino aliisque, oppugnata a Natali Beda & Marco Grandivalle, gravique Censura Sorbonicorum notata est An. 1521. Hæc legitur in Rich. Simonis Bibliotheca Critica Tom. 2. c. 19. p. 286. & in Actis Sanctorum Tom. V. Julii 22. pag. 189. & in vita Francisci Picarti scripta ab Hilarione a Costa, Minimo, & Gallice edita Paris. 1658. 8. pag. 325.

Versio Gallica totius Novi Testamenti, Paris. 1523. 8. duobus voluminibus, & sine nomine auctoris adjuncta versioni Gallicæ Bibliorum. Antvverpiæ 1530. & 1534. De hac versione (*a*) videndus Rich. Simon in censura Bibl. Dupinianæ Tom. 1. pag. 570. seq. Biblioth. Critic. Tom. 4. cap. 15. & in novis Observationibus ad histor. Criticam Novi Test. pag. 146.

Latina vetus versio Epistolarum SS. *Ignatii* & *Polycarpi*, scriptorumque quæ feruntur sub *Dionysii* Areopagitæ nomine. Paris. 1498. fol.

Eædem Epistolæ, quibus argumenta Faber præfixit, recusæ Basileæ 1520. 4. atque alibi, ut dictum in Biblioth. Græca lib. V. cap. 1. Argentor. 1527. 8. Compluti 1541. 8.

Versio nova Latina librorum IV. *Joannis Damasceni* de orthodoxa Fide, Paris. 1507. 4. & cum Jodoci Clichtovei commentario 1512. & 1519. fol. atque sæpius alibi: & in Damasceni editionibus ut dixi lib. V. Bibl. Græcæ cap. 30.

Scholia in *Dionysium* Areopagitam de Cœlesti Hierarchia. Venet. 1556.

Contemplatione Idiotæ, editæ Paris. 1519. 4.

Paraphrasis in libros *Logicos Aristotelis*. Paris. 1525. fol.

Paraphrasis in *Aristotelis Physica* cum Scholiis Jod. Clichtovei. Paris. 1525. fol.

Commentarius in *Aristotelem de Cœlo*, Salmanticæ 1535.

Introductio in *Aristotelis Ethicam*, *Politicam*, *Hecatonomiam & Oeconomicam*, cum ejusdem Clichtovei annotationibus Paris. 1514. 1516. 1527. fol.

Introductorium Astronomicum. Parisiis 1515. & cum Clichtovei commentario 1517.

Commentarius in Sphæram *Joannis de Sacrobosco*. Venet. 1508. addito commentario Licelis Esculani & Francisci Capuani de Manfredonia. Et inter plura scripta variorum Astronomica, Venetiis 1531. fol.

Elementa Musicalia, sive *Musica*, IV. libris demonstrata. Paris. 1514. 1551. 4.

Rhythmomachia, seu *Ludus Numerorum*.

Algorithmus seu *praxis numerandi*.

Introductio in arithmeticam *Jordani*. Paris. 1514.

Adversarios Jacobus Fober habuit præter 1. *Erasmum* in c. 2. ad Hebræos, & singulari apologia, T. 9. Opp. Erasmi p. 18. cum quo tamen mox in gratiam (*b*) iterum rediit. 2. *Petrum Sutorem* Cartusianum, qui vehementer in eum

(*a*) *La premiere qui ait èté faite en nòtre langue avec quelque exactitude*. Rich. Simon. pag. 571.

(*b*) Hermannus ab Hardt historia Reformationis pag. 49. seq. D. Val. Ernestus Lœscherus in Actis Reformationis plenioribus Tomo 1. pag. 564. seq.

eum invehitur capite 21. libri de translatione Bibliæ & novarum reprobatione versionum pag. LXXXII. seqq. sicut in Erasmum capite 20. Parisiis apud Joannem Petitum, sine anni nota in fol. 3. *Natalem Bedam* Doctorem Parisiensem, cujus exstant libri tres, primus in Commentarios Fabri super Epistolas Pauli, Secundus in Commentarios ejusdem super quatuor Evangelia, & tertius in Erasmi Paraphrases super Evangelia & Epistolas omnes Apostolicas. Parisiis 1526. fol. & Colon. 1526. 4. (*a*) & ejusdem Bedæ declaratio sententiæ & ritus Ecclesiæ de unica Magdalena, contra Clichtoveum & Fabrum edita Paris. 1519. 4. 4. *Didacum Lopesium de Stunica* (*b*) Theologum eruditum Salmanticensem, cujus Annotationes contra Erasmum ex edit. Veneta 1520. fol. Criticis sacris insertæ leguntur: nam idem quoque adversus Fabrum annotationes & antapologiam edidit, excusam Compluti 1519. & Paris. 1522. fol. 5. *Marcum Grandavillem* denique, Canonicum S. Victoris Paris. cujus Apologia pro unica Magdalena, ejusque Apologiæ tutamen & anchora Fabro opposita prodiit Parisii. 1518. in 4.

Commentarium *in Ecclesiastem* & in *Danielem*, qui Fabro tribuitur apud Gvil. Crovvæum, nusquam puto exstare.

De studio Fabri ad scientiæ incrementum exteras lustrandi regiones, duo testimonia, laudato Bernardo Monetæ observata in gratiam lectoris adscribere juvat. Unum est Symphoriani Champierii in Epistola ad Fabrum data Lugduni 24. Maj. An. 1507. *Instar item Pythagoræ atque Platonis, aliorumque insignium Philosophorum, exteras lustrasti regiones, atque diversos adiisti populos, nec non ipsam per universum Orbem famatissimam Italiam, doctorum ingeniorum altricem laboriosissime peragrasti, tum ut eos quos ex libris atque fama noveras, coram quoque videres, tum ut ab eis bonas litteras ad tuos adveheres.* Alter est Bartholomæus Chassanæus in Catalogo Gloriæ Mundi parte X. consideratione IV. p. 204. *Quibus etiam adjungemus illum virum omnium litteratorum in omni scibili perfectissimum* Jacobum Fabrum, Stapulensem, *qui causa discendi, totam Europam & Asiam transfretavit, & partem Africæ etiam transcurrit, ut viros doctos & perfectissimos litteris Græcis, Latinis, Hebraicis & Chaldæis inveniret.* * Ex epistola ejus data Parisiis ad Joannem Langrenum Minoritam, quæ extat in libello inscripto *duellum epistolarum Symphoriani Camperii* hæc scribit de operibus suis: *His diebus misimus ex officina Philologiam Aristotelis integram cum duplici translatione. Nunc resumimus labores in emittendis agonibus Martyrum, deinde si Dominus dederit, aggrediemur gesta Confessorum.* De simultate sua cum Erasmo hæc in eadem epistola scribit: *Inter me & Erasmum ex parte mea nulla simulatio, nullaque malevolentia in illum; & hac de causa nolui ad invectivam Erasmi quidquam respondere, ne eum irritarem; quamvis haberem quo in promptu meam defenderem assertionem .... petebat responsionem ad epistolium suum, revera adeo sum indispositus ad scribendum, ut nullo proœmio, vel nulla prece id a me quisquam extorquere possit.* Edidit etiam, & præfatione sua illustravit *opusculum Bernonis de sacrificio Missæ* editum Parisiis An. 1510. Vide *Berno*.

Ex epistola etiam Camperii, cujus pauca hic Fabricius recitat disco cæteris Fabri scriptis adjungendos esse commentarios in Mercurii Trismegisti *opuscula duo, unum de sapientia, & potestate Dei, alterum de voluntate divina.*

Fabianus, Episcopus Romanus ab Anno 236. Januar. 16. & Martyr An. 251. Jan. 20. (*c*) Sub ejus nomine *tres Epistolæ* commentitiæ apud Isidorum Mer-

(*a*) Rich. Simon III. hist. Crit. N. T. pag. 524. & Epist. select. Tomo IV. Epistol. 15. pag. 104.

(*b*) Rich. Simon III. 36. Hist. Crit. Nov. Test. pag. 532. seq. & Tom. 1. censuræ Biblioth. Dupinianæ p. 589. 605. seq.

(*c*) Acta Sanctorum Tomo secundo Januarii pag. 252. seq.

catorem, 1. *ad Catholicæ Ecclesiæ communistros*, 2. *ad Orientales Episcopos cunctosque fideles* & 3. ad dilectissimum fratrem *Hilarium Episcopum*. Has cum notis, quibus falsitatis convincuntur, exhibet Blondellus in Psendo-Isidoro pag. 286. seq. De decem *Decretis* quæ ad Fabianum referuntur, vide Petrum Coustant in Opere de Epistolis Pontificum pag. 118. seq. ubi etiam de Origenis ad Fabianum *Epistola* & Fabiani *ad Privatum* Episcopum Lambesitanum.

* *Fabianus* de *Giocchis* de Monte S. Savini advocatus consistorialis dedit tractatum, quem Pancirolus vocat insignem, *de emptione & venditione* impressum senis per Magistr. Henricum de Colonia An. 1483. quo vivebat author. Hujus Fabiani ex filio nepos fuit Julius III. Romanus Pontifex. Excusa est etiam ibid. An. 1492. per Henricum Harlem ejus *Repetitio C. de inoffic. testam.*

Fabius Cerilianus, supra in *Ceriliano* Tom. 1. pag. 370.

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius & *Fabius Fulgentius Placiades*, infra, *Fulgentius*.

Fabius Marcellinus, scriptor *Vitæ Alexandri Severi*, Lampridio laudatus in vita ejusdem Alexandri cap. 48. & Vopisco in vita Probi cap. 2. Idem fortasse Fabius Marcellinus in veteri Inscriptione Tarraconensi apud Vossium pag. 703.

AEgidius Fabri, supra, T. 1. p. 18.

Fabricius Tuscus, scriptor *Vitæ Aldhelmi*, infra, *Faricius*.

Fabularius Conradi a Mure, de quo supra T. 1. pag. 417.

Facetus, poema Anonymi leoninum de officiis cujusque erga *Deum*, alios homines & seipsum. Incipit:

Cum nihil utilius humanæ credo saluti
Quam rerum novisse modos, & moribus uti.
Quod minus exequitur morosi dogma Catonis,
Supplebo pro posse meo, monitu rationis.

Exstat inter Auctores octo morales (*a*) qui scholiis illustrati prodierunt Colon. 1520. 4. Allegatur ab Ugutione Pisano, qui scripsit circa A. 1192. vide Cangii præfat. ad glossarium Latinum §. 45.

Bartholomæus Facius e Spedia (*Spezzia*) Genuensis ditionis, gravis Laurentii Vallæ adversarius, eodem quo ille Anno 1457. (*b*) Romæ Valla Augusto, Facius Neapoli mense Novembri diem obiit.

Ne vel in Elysiis sine vindice Valla susurret,
Facius haud multos post obit ipse dies.

Reipubl. Genuensis & Alphonsi I. Regis Neapolitani a secretis & apud eum gratiosus fuit.

Scripta ejus sunt: Latina versio librorum septem *Arriani de rebus Alexandri M.* atque *Arriani Indicorum*, quæ per *Jacobum Curlum* sive *Currulum* (*c*) suppleta & expolita prodiit Pisauri 1508. fol. & Græcis subjecta, Basileæ apud Robertum Winter 1539. 4. atque iterum separatim Lugd. 1552. 12. & Bernæ 1554. 8. Quanquam vero Bonav. Vulcanius multa deinde melius reddidit & accuratius, (*d*) tamen Facii quoque versionem, elegantem certe, loca nonnulla Arriani rectius quam Vulcanium expressisse notavit Jacobus Gronovius, in cujus Arriano, Vulcanii versio subinde emendata exhibetur.

De bello Veneto Clodiano cum Genuensibus

(*a*) Hi sunt Cato, Theodulus, Facetus, Carmen de contentu Mundi, Tobias Matthæi Vindoc. Alani parabolæ, Fabulæ Æsopi, & Floretus, addito Jo. Sulpicii Verulani carmine de moribus puerorum.

(*b*) Diarium eruditorum Italiæ T. XI. pag. 324. Augustinus Oldoinus in Athenæo Ligustico pag. 91.

(*b*) In eandem sententiam Joannes Matthæus Toscanus iu peplo Italiæ lib. 1. n. 15. in Facium:
Quin, apud Elysias extincto (Vallæ) *insultet ut umbras,*
Haud mora, defunctum subsequitur moriens.

(*c*) Raph. Sopranes de scriptoribus Liguriæ pag. 124.

(*d*) Adde Bibliothecam Græcam lib. IV. cap. 8. pag. 273.

ſibus geſto A. 1377. Lugd. 1568. 1578. 8. & in theſauro Italiæ Burmanniano T. V. parte 4.

De rebus geſtis ab Alphonſo I. Neapolitano Rege uſque ad obitum Nicolai V. Papæ An. 1455. *commentariorum libri X.* editi a Jo. Michaele Bruto Lugd. 1560. 4. recuſique An. 1562. 1566. & cum Gvicciardino per Cœlium Secundum Curionem Latine verſo, Baſileæ 1566. fol. & in tomo nono laudati theſauri parte tertia ante Jo. Joviani Pontani hiſtoriam Neapolitanam. Septem priores libri etiam a Franciſco Philopono editi Mantuæ 1563. 4. ut verſionem Italicam librorum decem a Jacobo Mauro Venet. 1580. 4. prætercam. Confer Jac. Gaddium de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis T. 1. p. 183. ſeq. Diarium eruditorum Italiæ T. XI. pag. 190. & Niſſeroni memorias Virorum illuſtrium, Gallice editas Tom. XXI. pag. 320.

Hiſtoria ſuorum temporum. Baſil. 1597. 8. tribus Vol. in Bibliotheca Barberiniana, non diverſum ut videtur ab opere ſuperiore.

Hiſtoriarum & Chronicorum Mundi epitome Venet. 1533. 8.

Ad Carolum Ventimilium, *de origine belli inter Gallos & Britannos* (a) A. 1415. Primus edidit Franciſcus Dionyſius Camuſatus additionibus ad Bibliothecam Alphonſi Ciacconii pag. 883. Incipit: *Quod me rogaſti, Carole generoſe*.

De vitæ felicitate ac præſtantia hominis ſeu de ſummi boni fruitione Dialogus inter Antonium Panormitam, Gvarinum Veronenſem & Joannem Lamolam ad Alphonſum Regem. Antvverp. 1556. 8. & cum Felini Sandæi de Regibus Siciliæ & Apuliæ epitome, edente Frehero, Hanoviæ 1611. 4.

De rebus Siculis commentarium, & alium *de differentiis verborum Latinorum*, quos in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi exſtare teſtatus eſt Labbeus pag. 313. & 330. Bibl. MSS. nemo adhuc in lucem protulit: nec librum *de viris ſui ævi illuſtribus*, quem Alphonſo Regi dedicaſſe & tradidiſſe ſe teſtatur Facius Epiſtola (b) ad Æneam Sylvium, qui Facio quod locum ſibi in eo dederit, gratias agit Epiſtola 251. ubi ſemper *Factius* pro Facio dicitur. Refert etiam Poggius invectiva ſecunda in Vallam, magnum Volumen contextum a Facio, quo notaverat *errores Vallæ quos in hiſtoria de geſtis Regis Aragonum* viſus illi eſt commiſiſſe: Alii *de immortalitate animæ* librum Facii contra Vallam memorant. *Epiſtolæ* quædam ejuſdem leguntur ut inter Æneæ Sylvii ita inter Epiſtolas Antonii Panormitæ, editas Venet. 1553. 4.

Laurentii Vallæ invectivarum ſeu recriminationum in Bartholomæum Facium & Antonium Panormitam libri quatuor exſtant in Vallæ operibus pag. 460.

Commentarius in Perſium, quem Oldoinus noſtro pag. 92. Athenæi Liguſtici, & ex eo Lexicon eruditorum, tertium jam Lipſiæ editum tribuit, non Bartholomæi Facii eſt, ſed *Bartholomæi Fontii*, de quo infra. Puto etiam commentum eſſe quod *elenchus ſcriptorum omnium* Facio apud Oldoinum adſcribitur, qui in Lexico illo recte eſt omiſſus. * Operis adhuc inediti de viris illuſtribus ævi ſui MS. Codicem extare apud eruditum virum P. Benedictum Bandinellum Senenſis Benedictinorum cœnobii præpoſitum, & antiquiorem in alia Senenſi bibliotheca tradit ſumma cum laude ſemper celebrandus Cardinalis Quirinus in Diatriba præliminari ad epiſtolas Franciſci Barbari pag. DXLIX. & ex eo libro elogium Franciſci Barbari producit exſuccum plane, & exile.

Animadvertendum eſt etiam ſcripſiſſe Facium opuſculum de excellentia & præſtantia hominis, quem Fabricius male confudit cum libro *de humanæ vitæ felicitate* cum duo ſint diſtincta Opuſcula,

(a) Apud Niſſeronum Tom. XXI. memoriar. pag. 322. perperam: *inter Gallos & Hiſpanos*.
(b) Inter Epiſtolas Æneæ 233.

la, exhibeanturque ſeorſim ambo in editione Hannoviana an. 1611. in 4. Monet autem Cl. Zeno in Diſſert. Voſs. T. 1. p. 69. dedicationem poſtremi operis ad Pium II. non eſſe ejuſdem authoris cum libellus iſte in Cod. Vaticano n. 3662. dicatus ab authore reperiatur Nicolao V. Pont.

Opuſculum Facii de viris ſui ævi illuſtribus cum epiſtolis ejus XV. addita ejus vita, & notis dedit Cl. Mehus Florentiæ 1745. 4.

Facius, ſive *Bonifacius*, vel etiam *Fatius de Ubertis*, Florentinus, ſcripſit tempore Caroli IV. Imp. poſt Anno 1355. ſed non Latine ut perſuaſum Voſſio, qui Latinis eum Hiſtoricis p. 528. accenſet & refert ad tempora Æneæ Sylvii, ſed Italicis verſibus opus Geographicum cui titulus *Dittamondo*. Venet. 1501. 4. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 155. ſeq. & Julii Nigri hiſtoriam ſcriptorum Florentinor. pag. 161. * Non nego equidem erratum a Voſſio, cum Italicorum carminum ſcriptorem inter Latinos accenſet; ſed hallucinationis hujus cauſam juvat hic indagare. Sub ipſis Æneæ Sylvii temporibus florebat Franciſcus de Ubertis Cæſenas vates non ignobilis, qui carmina plura latina, & hiſtorica etiam latina nonnulla dedit; hinc natus Voſſii error, qui ea quæ debebantur Franciſco de Ubertis, dedit Facio de Ubertis, itemque Facium de Ubertis ætate multo anteriorem Franciſco de Ubertis ad tempora ejuſdem Franciſci reduxit. Franciſcus igitur, qui ad hanc Bibliothecam pro ſuo jure ſpectat, ſcripſit

Epiſtolarum carmine ſcriptarum de rebus ſui temporis libros duos.

Epiſtolam pro deligendo ſummo Pontifice tunc ſcriptam, cum præcedens electioni Sixti IV. conclave haberetur. Epiſtolam aliam ad Malateſtam Novellum Cæſenatenſem Dominum & alia id generis.

Centum Epigrammatum libellum, in quo carmina varia ad viros tunc temporis clariſſimos ſcribuntur; ut ad Titum Veſpaſianum Strozzam Ferrarienſem, ad Marſilium Ficinum Florentinum &c. Eſt etiam ejus libellus de ſpiritibus ad Chriſtophorum Viterbienſem Epiſcopum Cæſenatem.

Libellus alter Epigrammatum quibus laudes Alexandri VI. & aliorum doctorum virorum celebrantur.

Denique orationes ejus ſunt duo; altera pro pace, & libertatis recuperatione; funebris altera in obitu Dominici Malateſtæ Cæſenatenſis Principis. Hæc omnia in duplici MS. Cod. qui ſervatur in Bibliotheca Malateſtarum Cæſenatenſi contineri docuit me per literas vir doctus P. Muccioli Minor Conventualis ejus Bibliothecæ meritiſſimus præſes.

Franciſci Uberti vitam ſcripſit, ac typis vulgavit Nicolaus Magini Etruſco, ut puto, ſermone, neque enim editionem hanc videre uſpiam contigit.

Facundus, Hermianenſis in Africa Epiſcopus, cum Vigilio Papa contra Mennam Patriarcham Conſtantinopol. *tria Capitula* (*a*) damnantem, illa probavit, & *pro eorum defenſione* CPli An. 547. ad Juſtinianum Imp. ſcripſit inſignes illos libros XII. moderatius ut ait ipſe & ordinatius digeſtos, quam fuerat *prior reſponſio* jam pridem deperdita, quam juſſu Magiſtri officiorum ſcripſiſſe ſe intra ſeptem dierum ſpatium, & tria millia verſuum exceſſiſſe teſtatur. Libri illi duodecim, ex Codice quo uſus fuerat Baronius, prodierunt Pariſiis 1629. 8. cum Sirmondi notis, addito ejuſdem Facundi jam exulis libro *contra Mocianum* ſive Mucianum Scholaſticum, in quo nec Vigilio parcit, (qui retractata ſententia & recepto in communionem Menna Conſtitutum

(*a*) Decantatiſſima in rebus illorum temporum *tria Capitula* ſunt: 1. Epiſtola *Ibæ* Edeſſeni ad Marim Perſam. 2. *Theodorus Mopſveſtenus* ejuſque doctrina. 3. *Theodoreti* libri contra Cyrillum Alex. Inprimis pro Theodoro Mopſveſteno acriter decertat Facundus, cujus Facundi opus *grande & eximium eleganti ſtylo ſcriptum & magnis veterum auctoritatibus inſtructum* vocat Trithemius cap. 208.

tum sive Judicatum (*a*) contra tria capitula An. 553. promulgaverat) Mucianum vero acriter reprehendit, qui Africanis vertit vitio quod se a Vigilio ob illud Judicatum segregassent. Recuso Sirmondi Facundo, curante Philippo Priorio cum libris Optati contra Donatistas, Parisiis 1675. fol. & in Tomo secundo Sirmondi Operum junctim vulgatorum Parisiis *1696.* & Venetiis 1721. fol. pag. 843. subjicitur etiam *Epistola fidei Catholicæ* in defensione trium capitulorum damnatorum ab Acephalis, quam ediderat Dacherius (*b*) Tomo III. spicilegii pag. 106. (editionis novæ Tomo 3. pag. 307.) Hæc Epistola omissa in Tomo decimo Bibliothecæ Patrum Lugdunensis A. 1677. in quo Facundus cum Sirmondi notis legitur. Interciderunt autem *duo libelli de duabus Naturis Jesu Christi* ad Justinianum, in quibus *caute nimis luculenterque* argumentum illud tractasse Facundum, *venerabilem Episcopum*, *hæreticorum penetrabili subtilitate destructorem*, judicat Cassiodorus in Psalm. 138. pag. 473. Nam significasse eum tantum primora libri primi duo capita, eorum quos Facundi habemus, ægre accredam Oudino T. 1. p. 1428. Facilius venio in eam sententiam, Volumen in Bibliotheca Dominicanorum Bononiensi, in quo Ambrosius Camaldulensis gesta Conciliorum Veterum pulcherrime descripta reperit, & inprimis Chalcedonensis Synodi per actiones distincta, pulcherrimis & antiquissimis litteris; & libros Facundi *de* ipsius *Concilii Chalcedonensis gestis*, *contra detrahentes*, nihil aliud quam libros XII. Facundi editos, quos Honorius III. 13. *de professione Catholicæ Ecclesiæ* appellat, continuisse. Hunc Codicem invenire se potuisse negat Clarissimus Mabillonius p. 202. Itineris Italici. Harduini parum credibilem sententiam, qui Facundum & qui ejus cum honore meminerunt Cassiodorum, Victorem Tonnonensem scriptorem Chronici, atque Isidorum Hispalensem de scriptoribus Ecclesiasticis; præterea Liberatum quoque & Marium Mercatorem a nescio quo scriptore Gallo multa post sæcula confictos ac suppositos fuisse existimavit, confutat Ludovicus Ellies du Pin præfatione ad Bibliothecam Ecclesiasticam sexti a nato Christo sæculi. Plurima docere Facundum quæ usui Theologis futura sunt, recte judicat Sirmondus Tomo quarto Operum pag. *657*.

Hugo Falcandus Siculus circa Annum 1190. tradidit *historiam de rebus gestis in Siciliæ regno* præcipue ab Anno Christi 1154. ad *1169.* & de calamitatibus sub Wilhelmo I. & II. Regibus, ad Petrum, Panormitanæ Ecclesiæ Thesaurarium. Prodiit vulgata primum a Gervasio Tornacæo, sive Tòrnacensi, Canonico Svessionensi, ex Bibliotheca Matthæi Langogæi, Svessionensis Episcopi, Paris. 1550. in 4. Deinde emendatior Francofurti apud Wechelos inter rerum Sicularum scriptores 1579. fol. p. 247. tum in Tomo primo Bibliothecæ historicæ regni Siciliæ, quæ curante Johanne Baptista Carusio prodiit Panormi 1720. fol. nec non in Clarissimi Muratorii scriptoribus rerum Italiæ, Tomo septimo, Mediolani 1725. fol. pag. 247. ac denique in thesauro antiquitatum Siciliæ Burmanniano, parte quinta. Auctorem hujus historiæ *Guiscardam* vocat Thomas Fazellus, qui veteri Codice usum se testatur in extremo capite quarto libri septimi decadis posterioris pag. 463. additque sub nomine Hugonis Falcandi (non Johannis, ut apud Vossium p. 781. excusum est) dum pararet ipse libros suos de rebus Siculis edere, Lutetiæ impressum. Prima Fazelli editio lucem vidit Panormi An. 1558. fol. Antoninum vero Mongitorem miror, scriptorem diligentissimum, quem & de Guiscarda & de Falcando incassum consului.

Nicolaus Langmann de Falckenstein, sive

(*a*) Exstat apud Baronium ad Annum 553. num. 50.

(*b*) Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 174.

five *Valckenstein*, Cæsareus Capellanus & Legatus, scriptor *historiæ desponsationis & Coronationis Imperatoris Friderici tertii & ejus Augustæ Dominæ Leonoræ, filiæ Eduardi Portugalliæ Regis*, MS. Latine in Bibliotheca Cæsarea, teste Lambecio Tomo 2. pag. 971. seq. Hunc libellum Germanice editum Augustæ A. 1503. profitetur se habuisse Freherus, ex quo Latinam versionem sive concinnavit ipse sive publicavit Tomo 2. scriptorum rerum Germanicarum p. 55. 80. auctoremque scripti vocat Nicolaum, Episcopum Ypponensem, cum tamen Nicolaus Ypponensis se testetur diversum a Nicolao Falckensteinio, cujus scriptum Germanice edidit & Maximiliano I. Imperatori, Friderici III. & Eleonoræ filio, dedicavit, ut Clarissimo Struvio jam observatum.

Falco Beneventanus, Scriba S. Palatii Innocentii II. Papæ, & Judex Beneventanus, *de rebus ætate sua gestis* ab Anno Christi 1102. ad 1140. exstant in Antonii Caraccioli quatuor antiquis Chronologis, qui sunt Herempertus, Lupus Protospatharius, Anonymus, & Falco, Neapoli 1626. 4. nec non Camilli Peregrini in historia Principum Longobardorum recensita & carptim illustrata, ibid. 1643. 4. in Joannis Baptistæ Carusii Bibliotheca historica Siciliæ Tom. 1. Panormi 1720. fol. in laudatissimi Muratorii Tomo secundo & quinto Corporis Mediolanensis scriptorum de rebus Italiæ pag. 82. cum appendicibus historicis, & in thesauro antiquitatum Italiæ Burmanniano Tomo IX. Novam quoque editionem promisit Antonius de Amico, Messanensis, in rerum Sicularum scriptoribus, ex Codice MS. D. Annibalis Mascambruni, Beneventani, postea Episcopi Stabiensis. Vide Pagium ad Annum Christi 1113. num. 1. seq. & 1140. n. 13. & Miræum in auctario de S. E. p. 56. qui Falconem res Beneventanas præsertim ita accurate ait descripsisse, *ut qui eas legit, non legere, sed præsens interesse videatur*.

Omitto *Benedictum de Falco*, qui Civis Neapolitanus, *Antiquitates Neapolis atque amœnissimi ejus agri* non Latine scripsit, sed Italice, sæpius recusas post primam editionem Neapolitanam 1539. 8. 1568. 1580. 1589. 8. donec denique vertit Latine V. C. Sigebertus Havercamp, ex Italica editione emendatiore sexta Neapolitana 1679. 4. exhibuitque in limine Tomi noni Thesauri Antiquitatum Italiæ Burmanniani.

Falco Monachus, auctor *Chronici Trenorchiensis*, quod Petrus Franciscus Chifletius vulgavit in historia Monasterii Tornutiensis, sive Trenorchiensis, Divione 1664. 4.

Falconia Proba Centonem *de fabrica Mundi & Evangeliis*, Virgilianis cooptatum versiculis composuit. Hanc *Centonum Virgilianorum* Poetriam, Gentilium carmina ad obsequium Fidei retorquentem, *Falconiam Probam*, civem Hortanam, non *Faltoniam* appellandam esse, & nec cum *Anicia Faltonia Proba*, trium Consulum matre, (de qua Baltellus (*a*) in dissertatione de sarcophago marmoreo Probi Anicii & Probæ Faltoniæ in templo Vaticano, Romæ 1705. 8. nec cum *Valeria Proba*, uxore Adelfii ProCos. (*b*) quicquam habere commune docet Vir eruditissimus Justus Fontanini libro 2. de Antiquitatibus Hortæ Coloniæ, cap. 1. seq. (*c*) Romæ 1708. 4. & Tomo VIII. thesauri scriptorum Italiæ parte 3. oppugnans virum itidem præstantissimum Tho-

(*a*) Memoires de Trevoux A. 1708. pag. 876. De Anicio Probo præfecto Prætorio sub Valentiniano, Probaque uxore Jacobus Gronovius Tomo tertio thesauri Antiquitatum Græcarum rrrr Probæ Probique tumulus in Ferreti Musis lapidariis III. 45. pag. 215. & in Pauli Aringhi Roma subterranea II. 10. pag. 181.

(*b*) Confer Ephemerides Eruditorum Paris. A. 1694. pag. 249. seq. & Pagium ac Samuelem Basnagium ad Annum Christi 395. Notas ad Augustinum Tomo 2. editionis Amstelod. pag. 289. Pagium etiam ad Annum 438. num. 7.

(*c*) Acta Eruditorum An. 1709. pag. 6. Memoires de Trevoux A. 1708. pag. 1904. Giornale de' letterati d'Italia Tom. XXIV. pag. 140. seq.

Thomam de Simeonibus, qui in dissertatione de duabus Probis, (*a*) in cujus calce cento ipse exhibetur, Bononiæ 1692. 4. Valeriam Faltoniam Probam Adelfii (*b*) uxorem centones illos composuisse contendit. Scripti sunt post Annum Christi 393. ad Honorium cum jam Augustus atque Imperator esset:

Hæc relegas servesque diu, tradasque minori
Arcadio; hæc legat ille tuo generi, hæc tua semper
Accipiat, doceatque suos Augusta propago.

Post Venetam editionem (*c*) 1472. fol. & Romanam A. 1481. 4. in Bibliotheca Barberina obviam, *Johannis Philippi de Lignamine*, Equitis Siculi, quam pro prima habet V. C. Justus Fontaninus: prodiere Antvverpiæ, sive in oppido Mercuriali Antvverpiensi per Gerhardum Leonis 1489. quam editionem evolvit Henricus Stephanus: & Brixiæ 1496. 8. Deinde ab Aldo una cum Sulpicio Severo, Homerocentonibus, quos Probæ imitatione deinde composuit Eudocia Augusta, Juvenco, &c. Venetiis 1501. 4. a qua [illegible] plurimum differt altera itidem in quarto circa idem ut videtur tempus sine loci & anni notatione vulgata. Præterea prodierunt Daventriæ 1505. 4. Parisiis 1509. 4. apud Johannem Petitum, & Lugduni 1516. 8. cum Mantuano & aliis, per *Stephanum de Basignana Gorgonum*, Carmelitam Doctorem Theologum, *Probæ Centonæ vatis clarissimæ a Divo Hieronymo comprobatæ de Fidei nostræ mysteriis e Maronis Carminibus excerptum opusculum*. Et Oppenheimii Anno 1517. Francofurti 1541. 8. curante *Petro Brubachio*, una cum Homerocentonibus & Nonno. Tum Parisiis apud Franciscum Stephanum An. 1543. 8. & apud *Henricum Stephanum* (*d*) 1578. 12. cum Homerocentonibus (*e*) Eudociæ & Nonni paraphrasi Evangelii Johannis. Præterea curante *Julio Roscio* Romæ 1588. 12. qui ex Codicibus Vaticanis & Hortano castigavit, præfationemque Probæ restituit, quam Sedulio alii perperam tribuere: commentarios etiam pollicitus, sed qui lucem nunquam viderunt. Exstat & cum Capiluporum & *Henrici Meibomii* aliorumque Virgiliocentonibus, curante eodem Meibomio, Helmstadii 1597. 4. Omitto editiones alias ut Coloniensem 1601. 8. & quæ in Bibliothecis Patrum occurrunt. Sed præ cæteris laudandum studium *Joannis Henrici Kromayeri*, qui centones hos notis & indice ornatos vulgavit Halæ 1719. 8. signatis accurate ad singulos versus versibus Virgilii, quibus centones illi constant. Novam editionem expectare nuper a se jussit

(*a*) Giornale de' letterati di Modena An. 1692. pag. 247.

(*b*) Ita certe Isidorus Hispalensis de scriptoribus Ecclesiasticis cap. 5. *Proba uxor Adelfii ProCos. fœmina, inter viros Ecclesiasticos idcirco posita sola, pro eo quod in laude Christi versata est, componens centonem de Christo, Virgilianis coaptatum versiculis. Cujus quidem non miramur studium, sed laudamus ingenium. Quod tamen opusculum legitur inter Apocryphas scripturas insertum.* Gelas dist. 15. cap. 3. *Centimetrum de Christo Virgilianis compaginatum versibus, Apocryphum.* His adde quod ad calcem Codicis MSti Centonum, sæculo X. exarati, qui exstat in Bibliotheca Monasterii S. Benedicti Padolironensis non procul a Mutina, hæc leguntur teste Bernardo de Montfaucon Diarii Italici pag 36. *Proba uxor Adelphi, mater Olibrii & Aliepii* (Alypii) *cum Constantii* (Constantini) *bellum adversus Magnentium conscripsisset, conscripsit & hunc librum.* Uxorem Adelfii vocat etiam Isidorus Hisp. libro 1. Originum cap. 28. & ex eo Vincentius Bellovacensis libro 3. speculi doctrinalis cap. CXI. qui Virgiliocentonum etiam meminit lib. 1. cap. 32. ex Hieronymo ad Paulinum. Pluribus quoque eam celebrat Johannes Boccacius libro de claris mulieribus.

(*c*) Illius primæ editionis titulus ita refertur a C. V. Michaele Maittaire in Annalibus Typograph. pag. 98. *Ausonii Peonii Poetæ disertissimi Epigrammaton libri:* Probæ Centonæ clarissimæ fœminæ excerptum e Maronis Carminibus ad testimonium Veteris Novique Testamenti: *Ovidii Consolatio ad Liviam: Calphurnii Bucolicum carmen: Publ. Greg. Tiferni hymni & alia Poemata*, Venetiis 1472. fol.

(*d*) Caspar Barthius ad Claudianum pag. 47. ubi de Proba Falconia: *Teritur manibus editio Henrici Stephani, qui non æque bene ac de aliis de hoc libello meritus est: illud vero facinus commisit illaudabile, quod notas librorum Virgilianorum marginibus depulit, unde sedes argute traductorum in Centones versuum & hemistichiorum, memoria eximuntur.* Adde ejus Adversaria XV. 15.

(*e*) De Homerocentonibus Patricii, Eudociæ, Pelagii dixi libro 2. Bibliothecæ Græcæ cap. 7. §. 4.

justit in Ephemeridibus litterariis Germanice editis Lipsiæ An. 1710. pag. 1010. atque iterato in novis litterariis A. 1719. p. 33. præclarus Vir *Johannes Gottlieb Krause* . In *Laurentii Legati* , Cremonensis , primitiis musei poetriarum , editis Bononiæ 1668. 4. de Ælia Eudoxia Augusta , de Proba Valeria Falconia , & de Sulpicia , earundemque vita , carminibus & opusculis differitur , consultis etiam Inscriptionibus antiquis . MStos quosdam Codices Oxoniæ , Lugduni Batavorum & Londini obvios notat Oudinus Tomo 1. pag. 900. seq. Jampridem Probæ centones una cum Tancredo Philippi Beroaldi , Gallice convertit Richardus le Blanc Parisiis 1553. apud Robertum Messalinum , teste Crucimanio pag. 440. Bibliothecæ Gallicæ .

Falcuinus scriptor (*a*) vitæ *S. Pharonis* , sive *Faronis* , Episcopi Meldensis post sæculi septimi medium , (*b*) ex qua fragmenta in Andreæ du Chesne Tomo 1. scriptorum de rebus Francorum pag. 567. 571. Vide & Surium ad 28. Octobris .

Farfensis Cœnobii , in Ducatu Spoletano *Chronicon* auctore *Gregorio* Monacho & Chartophylace , ab Anno Christi 681. ad 1104. exstat in thesauro Italiæ laudatissimi Muratorii Tomo 2. parte 2. pag. 287. Excerpta Chronici Monasterii *Acutiani* sive Farfensis , apud Andream du Chesne Tomo 3. pag. 650. 671. * Historiam literariam Cœnobii hujus non satis accurate tradenti Fabricio subveniendum hic mea opera censui . Gregorius Monachus , & Chartophylax non Farfense tantummodo chronicon elaboravit , sed & ante illud alia duo volumina confecit , quibus chartas omnes Archivi Farfensis complexus est . Duobus hisce tertium aliud adjecit Joannes Grammaticus , ejusdem Cœnobii , ejusdemque ætatis Monachus . Porro collectionem illam Gregorii usque saltem ad annum 1100. continuavit Todinus sive Theodinus ejus consanguineus . Ex his omnibus voluminibus prodiit , authore Muratorio , Farfense illud Chronicon , de quo Fabricius . Idem pariter Muratorius in tom. V. Antiquitat. Medii Ævi pag. 687. &c. dedit *catalogum nonnullarum chartarum* collectionis illius , quam Joannes Grammaticus compegit . Incipit a chartis anni 691. & cum chartis anni 817. absolvitur ; quæ sane chartæ modo supersunt , cum reliquæ interciderint .

Denique Muratorius in Præfatione ad chronicon Farfense testatur incidisse se olim in Opusculum MS. *de destructione Monasterii Farfensis editum a Venerabili P. Hugone Abbate ejusdem Monasterii* . Hugo iste anno 997. cœpit .

Faricus Monachus Abindonensis Ordinis S. Benedicti , quem Baleus XIII. 18. ait ex Tuscia , sive Hetruria in Angliam venisse & præter *Epistolas* circa Annum 1110. scripsisse *vitam Aldhelmi* Episcopi . Possevino hic vitiose , ut opinor *Fabricius* Tuscus appellatur . Aldhelmus iste Abbas fuit & Episcopus , de quo An. 709. defuncto supra Tomo 1.

Hugo Abbas , *dictus Farsitus scripsit* miracula *multa* B. Virginis , *quæ faciebat in Ecclesia ejusdem gloriosæ Virginis Svessionensis* . Hæc de eo Henricus Gandavensis cap. 36. Videtur ille esse Hugo Abbas Cluniacensis , cujus obitum Sigebertus Gemblacensis in Chronico refert ad A. C. 1109.

Fasciculus temporum , omnia antiquorum Chronica succincte complecti se professus ab Orbe condito usque ad Annum Christi 1474. prodiit Spiræ 1477. Argent. 1488. fol. Paris. cum additt. apud Johannem Petitum 1512. 4. & cum *Joh. Linturii* appendice ab A.1475.ad 1514.in Historii scriptoribus rerum Germanicarum Tomo secundo . Etiam Germanice versum exstare testatur Arnoldus Bostius de viris illustribus Carthus.

(*a*) Sammarthani Tom. 3. Galliæ Christianæ pag. 695.

(*b*) Vossius pag. 703. ex Hieronymi Rubei hist. Ravennat. lib. 2.

thuf. Ordinis cap. ult. Auctor fasciculi hujus *Wernerus* (*a*) *Roelovinck* Carthusiensis, domus S. Barbaræ Coloniensis de quo infra suo loco. * Neque hic a Fabricio, neque in Tom. VI. V. *Wernerus* indicatur editio Veneta in fol. anni 1481. & alia 1484. per Erhardum Retedolt Augustensem. Additamentum hæc præfert ab an. 1474. ad annum 1481. Viri illi doctissimi, qui commentarios de MSS. Codicibus Bibliothecæ Universitatis Taurinensis scripserunt tom. II. Cod. 555. ignorasse videntur operis hujus crebras adeo impressiones: alioqui ab integra præfatione repetenda abstinuissent. Nec feliciori conjectura ducuntur rati Codicem suum MS. ejusdem scriptoris autographum habendum esse; neque enim ullam opinionis suæ idoneam rationem præferunt.

Fasti Consulares Cuspiniani, sive *ignoti auctoris opusculum, ubi nomina Consulum traduntur*, ad quod passim provocat *Johannes Cuspinianus* in Commentario ad fastos Consulares Cassiodori, edito Basileæ 1553. fol. illud integrum videre desiderabat Ægidius Bucherius ad Victorii Canonem Paschalem pag. 246. Vulgavit illud tandem, Codicis MSti Bibliothecæ Cæsareæ apographum a Magliabechio nactus, *Henricus Norisius* Florentiæ 1690. 4. recusum cum libro de anno & epocha Syromacedonum Lipsiæ 1696. 4. & Tomo secundo Operum laudatissimi Norisii, Veronæ 1729. fol. Recudi etiam curavit Grævius Tom. XI. thesauri antiquitatum Romanarum pag. 232. Desinunt hi fasti in Anno Christi 354. Apud *Bucherium* pag. 247. extant fasti similes ab Anno 205. ad 553. quos itidem exhibet Grævius pag. 384. una cum *Idatianis* pag. 247. desinentibus in An. Christi 468. De his infra in *Idatio*. * Fasti illi, quorum primum nomen ex Cuspiniano audiri in mundo cœpit, in lucem publicam per hos dies iterum vulgati sunt ab Eccardo in corpore Histor. Tom. I. pag. 1. ad MS. Codicem Vindobonensem iterum recensiti, & cum additamento ex eodem Codice ab anno 354. usque ad annum 407. nempe ad Theodosium II. & Honorium.

Fastidiosi Ariani Episcopi *sermo* contra Homousianos & Donatistas, qui incipit: *Dicimus, prudentissimi Fratres*, subjicitur Epistolæ nonæ Fulgentii Ruspensis, cujus temporibus vixit sub sæculi sexti initia. Vide Fulgentii Opera edita Parisiis 1684. 4. pag. 210. & pag. 340. ubi *Fulgentii* liber contra sermonem Fastidiosi Ariani scriptus ad Victorem.

Fastidius apud Gennadium cap. 56. in MSto Corbejensi, tantum simpliciter *Britto* (*b*) appellatur, in aliis autem & apud Honorium II. 55. Trithemium cap. 129. ac Lelandum cap. 21. & in Veronensi Codice, quem emendatiorem Corbejensi laudat Norisius Tomo IV. Operum pag. 884. *Brittannorum Episcopus*. Archiepiscopum tamen Londinensem, quod vult pag. 86. Pitseus ad Annum Christi 420. neutiquam fuisse, probat Usserius Antiquitatum Britannicarum pag. 171. seq. Eodem Gennadio teste Fastidius scripsit ad Fatalem, *de vita Christiana* librum unum, & alium *de viduitate servanda*, ex quibus librum priorem *de vita Christiana* superesse credunt viri docti, eundemque qui sine nomine auctoris sæpius editus est inter S. Augustini Opera (*c*) scriptus ad Viduam quam *dilectissimam sororem* auctor appellat, & cujus nomen itidem nullum additur. Incipit: *Ut ego peccator*. Huic libro, Fastidii nomen inscriptum reperit Lucas Holstenius in veteri Codice Cassinensi, itaque auctori suo restitutum edidit Romæ 1663. 8. Quoniam vero Pelagianismi (*d*) in eo ve-

(*a*) non *VValterus*, ut apud Possevinum legitur.

(*b*) *Fastidius Priscus* Baleo fortasse Centur. I. c. 41. atque inde Pitseo, pro Fastidio Brittone.

(*c*) Tomo sexto editionis novæ Benedictinorum, Amstelodami recusæ pag. 663. 672.

(*d*) Vide Norisium hist. Pelag. lib. 1. cap. 19. Benedictinorum admonitionem libello illi præmissam, & Tillemontium Tomo XV. Memoriarum pag. 17. Oudinum Tomo 1. pag. 1001.

vestigia insignita exstant, ideo Pagius ad Annum 420. num. 29. negat hunc esse librum, de quo Gennadius, *sanam & Deo dignam doctrinam* in eo celebrans. Ac verba ipsa hujus scripti ex libro *Pelagii* ad viduam refert Augustinus libro de gestis Pelagii cap. 6. Ex uno Fastidii libros duos fecisse Gennadium, non crediderim: quanquam in extremo libri de vita Christiana paucis etiam, qualis vidua debeat esse perstringitur. Illud longe magis credibile, quod Baleus & Pitseus ex Gennadii verbis quatuor nobis Fastidii libros procuderunt: 1. *de fide & vita Christiana*. 2. *de doctrina Spiritus*, sive, ut Pitseus: *de doctrina Deo digna & spirituali*. 3. *de viduitate servanda sana*. & 4. *librum admonitionum piarum*. Neque quisquam oculis usurpavit *Chronicon Scotorum*, quod compositum a Fastidio ait Thomas Dempsterus historiæ Scoticæ lib. VI. num. 536. cui in rebus gentis suæ multa comminiscenti condonandum hoc esse monet præstantissimus Caveus.

Fastredus Abbas Clarævallensis, cujus *Epistola* ad Omnibonum, Veronensem Episcopum, de Concilio Tolosano Anni 1162. in quo Alexander III. rejecto Victore, Pontifex agnoscitur: & de Synodo Papiensi pro Victore III. Antipapa: exstat in Tomis Conciliorum, ut Harduinianæ editionis Tomo VI. parte 2. pag. 1585. & in Tomo tertio Bibliothecæ Patrum Cisterciensium Bertrandi Tissierii. Vide Pagium ad Annum 1159. num. 10. A. 1160. num. 1. & A. 1161. num. 9. seq.

Fatius de Ubertis, supra, *Facius*.

Remus Favinus in Codice Abbatiæ Morbacensis (*a*) atque in editionibus quibusdam, ut Lipsiensi Æolici A. 1494. (*b*) auctor perhibetur Carminis sæpissime editi de ponderibus & mensuris, quod alii Codices ad *Priscianum*, alii ad *Q. Rhemnium Fannium Palæmonem*, Plinio Majori ac Svetonio laudatum Grammaticum referunt, de quibus dixi in Bibliotheca Latina. Incipit: *Pondera Pæoniis veterum memorata libellis*.

Faustinus, Presbyter Luciferianus, teste Gennadio cap. XVI. scripsit *ad Flacillam*, (*c*) primam Theodosii Magni conjugem, quæ An. 385. obiit, libros septem *adversum Arianos*, *& Macedonianos*, sive librum in septem capita divisum, qui in Codicibus quibusdam exstat (*d*) & plus simplici vice prodiit in Bibliothecis Patrum Tomo VIII. Paris. 1575. & Tomo IV. An. 1589. sub titulo *Gregorii* Bætici Hispaniensis, Episcopi Eliberitani, cum Epistola ad Flaccillam, priore parte manca, qualis etiam exstat in editione operum Faustini Oxoniensi 1678. 8. pag. 65. Sed Epistola integra præfigitur eidem libro sub *Faustini* vulgato nomine in Orthodoxographis utrisque Basil. 1555. & 1569. fol. & in Bibliothecis Patrum Paris. 1575. Tomo V. & An. 1589. 1624. 1644. Tomo IV. & Colon. 1618. Tomo IV. & Lugd. Tomo V. pag. 637. Scripsit etiam eodem Gennadio teste Faustinus *libellum precum* ad Imperatores Valentinum, Theodosium & Arcadium circa Annum Christi 384. pro defensione suorum (Luciferianorum) quem cum *Marcellino* quodam *Presbytero* eis obtulit. Hunc libellum, multa quæ alibi incassum quæras, nos docentem primus edidit Jacobus Sirmondus Parisiis 1650. 8. recusum in ejus

(*a*) Voyage litteraire de deux Religieux Benedictins Tom. 1. parte 2. pag. 139.

(*b*) Polycarpus Leyserus pag. 1057. hist. poetarum medii ævi.

(*c*) Ita recte Gennadius, ut ostendit Paschasius Quesnellus dissertatione XIV. ad Leonem M. etsi in editionibus Faustini & Codicibus quibusdam pro Flacilla, *Gallæ Placidiæ* nomen legitur, quo appellatam esse constat uxorem Theodosii Magni secundam. In numis prior conjux vocatur *Ælia Flacilla*. Vide Mediobarbum pag. 519. editionis novæ.

(*d*) Vide Montfauconi Diarium Italicum pag. 85. Sed Faustino rectius vindicatur hoc scriptum: nam *Gregorii* Bætici liber *de Fide* memoratus Hieronymo cap. 105. de S. E. est potius alter, qui inter S. Ambrosii scripta legitur *Gregorii de Fide Orthodoxa contra Arianos*, etiam Tomo 1. Operum Gregorii Naz. pag. 727. Vide Bibliothecam Græcam Tomo 7. pag. 521. seq. Tillemontium Tomo VII. Memoriarum pag. 767. Tomo IX. pag. 727. & Tomo XVI. pag. 801.

ejus Operibus Tomo 2. pag. 229. & cum libro adversus Arianos in Bibliotheca Patrum Lugdunensi An. 1677. Tomo V. pag. 652. & cum notis partem ex Paschasii Qvesnelli dissertatione XIV. ad Leonem Magnum depromtis, Ozoniæ e Theatro Sheldon. 1678. 8. sub titulo: *Faustini Presbyteri, Scriptoris seculi quarti, & fidei Orthodoxæ adversus Arianos vindicis acerrimi opera*. In Codice Canonum & Constitutorum Ecclesiæ Romanæ, quem laudatus Qvesnellus Tomo secundo Operum Leonis Magni edidit, capite XXXVII. exstat *expositio Fidei Catholicæ* (*Marcellini* fortasse) *contra hæresin Arianam*: & capite XXXVIII. Faustini Presbyteri *Fides missa Theodosio Imperatori*: de quibus duobus scriptis idem Quesnellus dissertatione XIV. pag. 378. Libello precum Sirmondus præmisit *præfationem* de schismate Ursini & qui illud extinxit Damasi, Episcopi Romani: sed Tillemontius notat illam nihil cum libello precum habere commune. Vide T. VII. memoriarum pag. 766. seq. *Rescriptum* autem *Theodosii* Magni *ad Cynegium*, quod libello precum subjectum legitur, omnino Faustini & Marcellini petitioni concedit locum, quos *plenissimos fidei Sacerdotes* Imperator appellat, *qui communicantes Gregorio Hispaniensi & Heraclide Orientali, sanctis sane & laudabilibus Episcopis, optant in Fide Catholica sine oppugnatione alicujus ac molestia vivere*. Alius Faustinus, de quo Symmachus lib. 1. Epist. 118. Et de aliis tribus Jacobus Gothofredus in prosopographia Codicis Theodosiani. De Faustino Presbytero & Martyre Brixiensi, Acta Sanctorum 15. Februarii Tomo 1. pag. 805. seq.

Faustini Episcopi *Sermonem* contra superstitiosos quosdam ritus *Calendis Januariis* (*a*) frequentatos, ex MS. Accincti Monasterii eruit Petrus Franciscus Chifletius, ediditque Bollandus in limine Actorum Sanctorum Januarii. Fragmentum sermonis de *arca diluvii* edidit Dacherius Tomo 7. spicilegii pag. 118. (editionis novæ Tomo 1. pag. 215.) Ex S. Faustini Episcopi in *Dominica ante Quadragesimam* fragmentum apud Æneam Parisiensem libro contra Græcos cap. 176. id. pag. 140. seq. Homilia *de passione Domini*, quæ incipit: *Beneficia Dei nostri*, apud Edmundum Martene Tomo V. Anecdotorum pag. 37. 40.

Faustinus Episcopus Lugdunensis inter eos, qui ad Cornelium Episcopum Romanum miserunt Epistolam Cypriani LVII. in edit. Oxon. (Pamel. & Baluz. LIV. Erasmi lib. 1. Epist. 2.)

Faustini Buturini *Carmen de genere vestimentorum* MS. in Bibliotheca Carmelitarum excalceatorum Claromontensium in Arvernia, memorat Labbeus in Bibl. nova MSS. pag. 207.

Faustus S. Benedicti in monasterio Cassinensi a septimo ætatis anno discipulus, deinde S. Maurum secutus in Galliam, in Abbatia ad Ligerim Glannafoliensi cum illo annis amplius quadraginta exactis, post eundem An. 584. extinctum rediit Cassinum ibique diem obiit circa Annum 620. Vide Leonem Ostiensem Chronic. Cassinens. lib. 1. cap. 3. Petrum Diaconum de illustribus Cassinensibus cap. 2. notasque Johannis Baptistæ Mari, & Acta Sanctorum 15. Februarii Tomo 1. pag. 839. seq. Scripsit rogatu fratrum Cassinensium & præcipue Abbatis Theodori, *Vitam S. Mauri*, quam ipse testatur se ostendisse Papæ Bonifacio III. (A. C. 607.) Exstat apud Surium XV. Januarii, & in Actis Sanctorum Tom. 1. Januar. pag. 1039. subjuncta pag. 1051. historiam translationis S. Mauri, scriptore *Odone* Abbate Cœnobii S. Mauri, ad Adelmodum Archidiaconum. Exhibet

T 2

(*a*) In easdem superstitiones indignas Christianis invehuntur Augustinus sermone septimo inter editos a Sirmondo & undesexagesimo de diversis. (editionis novæ 198. & 196. Tomo V.) Petrus Chrysologus sermone 155. Maximus Taurinensis sermone decimo: atque e Græcis Asterius homilia quarta, & Chrysostomus sermone, qui incipit: καθάπερ χοροί Tom. 1. editionis Montfauconianæ p. 697.

bet etiam Mabillonius Tomo 1. Actorum SS. Benedictin. Pag. 274. Quæ contra fidem hujus Vitæ disputata sunt a Bailleto in novis vitis Sanctorum Gallice editis, & a Jacobo Basnagio lib. XXI. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 4. Tom. 4. pag. 1261. seq. discutere instituit Theodoricus Ruinartus in libro edito Paris. 1702. 8. (*a*) *Apologie de la Mission de S. Maur, Apotre des Benedictins en France, avec une addition touchant S. Placide, premier Martyr de l'Ordre de S. Benedict.*

Faustus Presbyter, discipulus S. Severini, Abbatis Agaunensis, defuncti An. 506. a superiore Fausto utique distinguendus, scripsit *Vitam* jam dicti *Severini*, quam in compendium redactam Surius XI. Februarii: interpolatam ab Anonymo veteri sæculi IX. exhibent Acta Sanctorum Tomo 2. Februarii pag. 547. & Mabillonius Tomo 1. Actorum Sanctorum Benedictin. p. 568.

Faustus e Britannis Gallis (*b*) supra Ligerim Monachus, & post Maximum Abbas Lerinensis & ab Anno 472. Episcopus itidem post Maximum Rejensis, sive Regensis in Gallia (*Riez*) quem ultra Annum 493. vitam produxisse disputat Tillemontius Tomo XVI. memoriarum pag. 433. qui diligentissime de hoc scriptore commentatur. Semipelagianorum principibus adscribere non dubitant Vossius lib. 1. cap. 8. & Norisius historiæ Pelagianæ lib. 2. cap. XI. & in dissertatione de quinta Synodo pag. 114. seq. aliis Faustum defendentibus, ut faciunt Sirmondus historiæ Prædestinatianæ c. 8. Tom. 4. Operum pag. 420. seq. & Ruardus Tapperus apud Bælium: (*c*) vel certe resipuisse statuentibus, vide Sammarthani Galliam Christianam Tomo tertio pag. 936. Etiam pro Sancto habentibus nonnullis, de quibus laudatus Tillemontius pag. 434. seq. Scripta Fausti a Gennadio cap. 85. memorata hæc sunt:

1. *Liber de Spiritu Sancto*, qui videtur intercidisse, nisi cum Oudino Tomo 1. pag. 1304. seq. & 1339. seq. velis affirmare Fausti esse libros duos de Spiritu Sancto, qui a Gregorii Magni jam temporibus feruntur sub nomine *Paschasii*, Diaconi Romani.

2. Opus *de Gratia Dei qua salvamur, & liberæ mentis arbitrio*, sive ut ipse Faustus, *de tenuitate liberi arbitrii*. Hi sunt libri duo hoc de argumento, quos habemus, contra *Lucidum* scripti A. 475. suasu Synodorum Arelatensis & Lugdunensis. Vide Sirmondum T. 2. Concilior. Galliæ p. 147. 152. Ludovicum Thomasinum Tomo 1. ad Concilia, diss. XIII. pag. 435. seq. & Tillemontium Tomo XVI. pag. 425. In hoc opere *docet*, ut est apud Gennadium, *Gratiam Dei semper & invitare & juvare* (*d*) *voluntatem nostram, & quicquid ipsa libertas arbitrii labore piæ mercedis acquisierit, non esse proprium meritum, sed Gratiæ donum*. Primus edidit Joannes Heroldus in Orthodoxographis, Basileæ 1555. fol. recusos in editione 1569. & in Bibliothecis Patrum universis & in novissima Lugdunensi Tom. VIII. p. 525.

3. *Adversus Arianos & Macedonianos* parvus libellus, & alius *adversus eos, qui dicunt esse in creaturis aliquid incorporeum*. Hæc creditur esse Epistola ad nescio quem *Reverendissimum Sacerdotem*, quam a parte anteriore integriorem primus vulgavit Henricus Canisius, decimam sextam earum quas edidit Tom. V. lectionum antiquarum (Tom. 1. editionis novæ Basnagianæ pag. 362.) recusam inde in Bibliothecis Patrum, ut Lugdunensi Tom. VIII. pag. 548. Hujus Epistolæ prior pars contra Arianos disputat (contra Macedonianos in illa ne γρῦ) Posteriore parte Angelos & animas corporibus adscribit. Hanc

(*a*) Nouvelles de la Republique des lettres A. 1702. Novembre pag. 595.

(*b*) Sirmondus ad Facundum Tomo 2. Operum pag. 826.

(*c*) Bælii Dictionaire in *Tapper*, nota F.

(*d*) Ita Codex Veronensis. In editis: *& invitare, & præcedere & adjuvare*. Sane vero mirum erat *præcedentem Gratiam* commendatam vel a Gennadio vel a Fausto, quam ut minus necessariam præteritam a Semi-Pelagianis est notissimum.

Hanc tribus libris de anima confutavit *Claudianus* Mamertus, (*d*) quibus subjuncta etiam est a Casp. Barthio pag. 214. & in Orthodoxographis atque Bibliothecis Patrum, ante Canisium sæpius edita. Confer Sirmondum ad Sidonis IV. 3. Tom. 1. pag. 931. & Tillemontium Tomo XVI. p. 419. 778.

4. *Epistola ad Gratum*, Diaconum Nestorianum, quem *Græcum* alii vel *Gregorium* appellant. Edita a Petro Pithœo una cum aliis quibusdam Fausti scriptis in collectione veterum aliquot Galliæ Theologorum, Parisiis 1586. 4. Biblioth. Patrum Tomo VIII. pag. 553. De Græco illo, sive Grato vide Tillemonrium Tom. XVI. pag. 412. seq. infra, *Græcus*.

5. *De pœnitentia & timore Dei* ad *Felicem*, Præfectum & Patriciæ dignitatis Virum, Epistola in eadem Petri Pithœi sylloge aliquot veterum Galliæ Theologorum, Parisiis 1586. 4. & Tomo VIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 552.

Præter hæc a Gennadio memorata exstant

6. *Responsio ad objecta quædam de ratione Fidei Catholicæ*, in eadem Petri Pithœi sylloge.

7. *De variis quæstionibus* ad *Benedictum Paulinum*, diversum a Paulino Nolano, jam defuncto An. 431. Fide Oudinum Tomo 1. pag. 1302. & Tillemontium Tomo XVI. pag. 416. Etiam hoc scriptum publici juris factum est a Petro Pithœo in laudata sylloge, & recusum Tomo VIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 550.

8. *Sermones* varii inter eos, qui sub *Eucherii* & *Eusebii* Emeseni nomine feruntur, præsertim ille *de S. Maximi* decessoris sui *laudibus*: vide Vossium de hist. Lat. pag. 233. sq. & Hist. Pelag. T. VI. Opp. p. 565. & *de vidua*, *quæ duo æra misit in gazophylacium*, vide Labbeum Tomo 1. de S. E. pag. 316. Sermo ad *Monachos*, qui incipit: *Instruit nos atque hortatur*. Tomo VIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 545. adde Oudinum Tomo 1. pag. 1310. seq. *Admonitio*, cujus initium: *Modo*, *fratres charissimi*, edita a Canisio Tomo V. antiquarum Lectionum (editionis novæ Tomo 1. pag. 350.) & in Bibliotheca Patrum Tomo VIII. p. 547.

9. *Epistola* ad *Lucidum* Presbyterum Prædestinatianum, cum *Lucidi* retractatione, apud Baronium ad Annum 490. num. 18. seq. Canisium Tom. V. (editionis novæ Tom. I. pag. 352. 354.) Sirmondum in Conciliis Galliæ Tomo I. pag. 150. & in Conciliorum Tomis, nec non Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum pag. 524. Confer, si placet, Tillemontium Tom. XVI. memoriarum pag. 422.

10. Ad *Ruricium*, Episcopum Lemovicensem, *Epistolæ V.* in Bibliotheca Patrum pag. 554. seq. ex eodem Canisio.

11. *Professio Fidei* ad *Leontium* Papam sive Episcopum Arelatensem, contra negantes cum Manichæis liberum arbitrium, & Fatum asserentes cum Gentilibus. id. p. 523.

12. *Sermones sex* ad Monachos Lerinenses, in Edmundi Martene nova collectione monumentorum veterum Tomo IX. pag. 142. 158. Paris. 1733. in fol. Ex sermone alio *de revelatione corporis S. Stephani*, quem habuit ineditum Sirmondus, exordium affert notis ad sermonem XXV. Augustini Tomo 1. Operum Sirmondi pag. 339. De illa revelatione supra pag. 124. seq. & Tom. 1. pag. 153.

Faustum Manichæum a Reiensi distincturus & hujus scripta ab Odone Abbate mitti sibi expetens Lupus Ferrariensis Epist. 112. *Faustum*, inquit, *dirigi postulavi*, *non quem refellit Augustinus*, *sed quem notat in decretis* (*b*) *Gelasius*. Faustus Manichæus ille patria Milevitanus fuit e Numidia, inter sectæ suæ homines Episcopus magnæ aucto-

(*a*) Supra Tom. 1. pag. 384.

(*b*) Decretum idem memorat Epist. 128. *Opuscula Fausti Rejensis Galli apocrypha*.

ctoritatis, qui tamen cum A. 382. Carthagine consuleretur ab Augustino, nato tum XXIX. annos, dubiis ejus satisfacere neutiquam potuit, unde studium quo per annos ferme ipsos novem jam Manichæis adhæserat, non parum refrixit. Vide Augustini Confessiones lib. V. cap. 6. & e recentioribus Tillemontium Tomo XIII. pag. 42. seq. Hujus Fausti *Volumen*, quod post *Adimanti* scriptum *Semi-Christianis*, quos vocat opposuit, ita libellis XXXIII. solide confutavit idem Augustinus, ut verba Fausti semper ipse præmittat, illisque suam subjungat responsionem, utque adeo integrum, certe quoad summam rerum, Fausti scriptum videatur conservasse. Libro secundo quæstionum in Heptateuchum, quæstione in Exodum secunda *opus* suum *de vita Patriarcharum adversus Faustum* Augustinus memorat, sed recte a Tillemontio Tomo XIII. pag. 292. est notatum, intelligi librum XXII. illorum, quos contra Faustum habemus, sæpius editos inter Augustini opera, atque obvios in Tomo octavo editionis novissimæ Benedictinorum, Parisiis semel iterumque & Amstelodami ac Venetiis prælis subjectæ.

Feliciarius Episcopus *Arelatensis*, cujus opusculum *admonitionum atque interpretationum* Locorum aliquot Sacræ Scripturæ difficilium, prodiisse Coloniæ 1531. 8. notat Daumius, cum *Honorii* Augustodunensis Speculo Ecclesiæ, sive sermonibus de tempore & Sanctis. Vide Tomum XIII. Bibliothecæ Græcæ p. 805. Apud Sammarthanos tamen nullum Feliciarium Arelatensem Episcopum invenio, sed Felicem circa Annum 680. Tomo 1. Galliæ Christianæ pag. 43. Bene autem notavit Carolus le Cointe Tomo 1. Annalium Francorum pag. 612. typorum vitio Feliciarium pro *Cæsario* expressum a Coloniensibus fuisse.

Felinus Sandeus, sive *Sandæus*, apud Vossium typorum vitio *Sanderus*, Ferrariensis, in patria & Pisis Jus Civile docuit, & ab Innocentio octavo præfectus Rotæ Romanæ circa Annum 1486. atque inde Hadriensis ac denique A. 1499. Lucensis Episcopus obiit An. 1503. Vide Ughellum Tom. 1. Italiæ sacræ pag. 827. seq. Ejus *Epitomæ de Regibus Siciliæ & Apuliæ*, *nominatim de Alphonso Arragonum Rege* ad Alexandrum VI. edita a Frehero cum Barthol. Facii dialogo, (de quo supra pag. 139.) Hanov. 1611. 4. & cum Freheri præfatione ac notis recusa nuper in thesauro antiquitatum Siciliæ Burmanniano parte V. Nihil aliud est, ut notat Vossius, quam centones ex Pandulpho Hostiario, Ottone Frisingensi, Antonino, Pio secundo, Blondo, Poggio, Platina, Matthæo Palmerio, Bernhardo Justiniano, Leonhardo Aretino & Philippo Bergomate: quorum & nomina singulis excerptis subjungit. Ejusdem Felini *de indulgentia plenaria* sermo in illud: *hodie mecum eris in paradiso*, Luc. XXIII. 43. in Oceano Juris, sive tractatu tractatuum Tomo XIV. p. 157. Commentarius *in V. libros Decretalium*, Venetiis 1498. Lugduni 1519. 1549. 1587. Venetiis 1570. fol. cum additionibus A. Mocenigi, Philippi Simonet & Johannis a Gradibus. Varii ejusdem tractatus ut: *Quomodo puniatur conatus*: *Quando litteræ Apostolicæ noceant Patronis Ecclesiarum*, aliique memorati in appendice Trithemii & apud Gesnerum, qui exstant in ejus *Consiliis*, Lugduni 1553. 1587. fol. Venetiis 1570. 1582. fol. Basileæ &c.

* *Felinus Maria Sandeus* (ita enim appellatur in Codice quodam MS. Bibliothecæ ejusdem) Ferrariensis Patria, origine Lucensis fuit, apud quos Sandea familia diu florens, modo jacet exstincta. Natum anno 1444. inde colligo, quod in nota ipsius manu scripta ad oram codicis cujusdam Bibliothecæ suæ anno 1466. ætatis egisse se secundum supra vigesimum admoneat. In patria Urbe Canonici dignitatem obtinuit; Lucæ vero anno 1464. Rector Hospitalis S. Catharinæ renunciatus est,

quod

quod ipse in Codice Bibliothecæ suæ 143. testatur posteris manu sua reliquit. Juvenis adhuc anno scilicet 1466. ætatis 22. vel forte 21. Juris Canonici cathedram in Urbe patria obtinuit, tenuitque septennio integro, donec anno 1474. Pisas accitus venit, ut jura legeret, quod ex ejus annotatione in Cod. 307. Bibliothecæ ejus discimus. Anno demum 1484. invitatus est Romam a Sixto IV. Pontifice, a quo sponte ne rogato quidem Auditoris sacri Palatii munere, ac dignitate ornatus est, quod ipse Felinus totidem fere verbis scripsit in epistola ad Oliverium Cardinalem Neapolitanum, quam opusculo suo *de Rescriptis* præfixit. Id vero adnotaverim, ne fides habeatur Pancirolo lib. 3. cap. 42. qui commenta plura unica periodo complexus est, scribens Romam contendisse illum anno 1488. ut secessione illa sua discrimen pugnæ literariæ, quæ sibi committenda erat cum Decio celebri jurisconsulto declinaret. Non enim Romam venit nisi invitatus a Pontifice, nec ab alio pontifice, nisi Sixto IV. a quo insperato Romani Palatii Auditor est declaratus. Anno 1495. teste Ughellio Pennensem, & Hadriensem Episcopatum obtinuit; eodemque pariter anno coadjutor Sandonnino Lucensi Episcopo accessit cum spe futuræ successionis. Eumdem demum Episcopatum, quem post obitum Sandonnini quinque tantum mensibus retinere potuit deserere coactus a Juliano Cardinali Roboreo, qui eamdem ecclesiam Lucensem ab Alexandro VI. obtinuit administrandam; tandem pleno jure acquisivit an. 1501. & ad obitum usque retinuit. Obiit an. 1503. mense Octobri, moriensque refertissimam pro privato homine Bibliothecam suam Capitulo Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis legavit, quas supremas voluntates suas executioni demandandas credidit singulari patrono suo Francisco Piccolomineo S. R. E. Cardinali Pii II. Pontificis nepoti, eidem nempe, qui anno ipso Felino emortuali in Pontificiam cathedram assumptus sub Pii III. appellatione, eodem, quo dignitatem obtinuit anno, & fere dixerim mense interiit. Extant in MS. Codice Archivi Canonicorum Lucensium hujus jam Pontificis literæ ad Canonicos post obitum Felini data, quibus & Bibliothecam Felinianam committit, & quæ necessaria judicabat ejus conservationi, injungit.

Vir fuit Sandeus Juris scientia clarus summis Pontificibus Innocentio præsertim VIII. & Alexandro VI. charus & in pretio, quibus in administratione rerum maximi momenti adstitit, operamque præstitit egregiam. Qui viri memoriam celebrarunt ævo illo fuerunt plures, quibus tamen palmam præripuit Michael Fernus (non Ferrus, ut male apud Ughellium) superbo elogio apud eumdem Ughellium legendo virum commendans; sed & de illo adhuc in vivis agente mira prædicavit idem Fernus in sua ad eundem Felinum epistola ad calcem epitomes de Regibus Siciliæ ab eodem Felino scripta, eodemque curante Ferno excusa, de qua infra.

Plura scripsit, quæ typis vulgata sunt, plura etiam nondum edita in pluteis Bibliothecæ ejus servantur. Adhuc in vivis agens plura opuscula sua evulgavit, quæ dein post annos plures transisse in consiliorum volumen recte Fabricius monet. Priores tamen illorum, editiones indicabo. *Super proœmio Decretalium* opus anno 1487. absolutum, editumque Ferrariæ, recusis dein ibid. an. 1492. Exstat editio ipsa in Bibliotheca Felini multis ad oram pagellæ adnotationibus ejus manu scriptis ornata. In eodem compactum volumine est compendiosum opus super titulo *de Rescriptis*, *& nonnullis aliis*, vulgatum vetustis typis sine anno & loco. Direxit illud Felinus Oliverio Caraffa S. R. E. Cardinali Neapolitano, & Sabinensi Episcopo, a quo epistolam retulit gratulationibus, & gratiarum actionibus refertissimam, quibus ipse vicissim no-

novis literis paria rependit. Utramque epiſtolam & Cardinalis ad ſe, & ſuam ad illum Felinus ſua manu in codice Bibliothecæ ſuæ deſcripſit; quæ ambæ cum breviores ſint, hic dantur.

Cariſſime, & Excellentiſſime vir amice noſter præcipue.

Exprimere non poſſumus, quanto nos gaudio, & voluptate affecerit commentarii veſtri munus, quo certe nihil gratius hoc tempore nobis contingere potuit; quippe qui nihil a doctiſſimo ingenio veſtro niſi egregium, & rarum provenire poſſe exiſtimemus. Videmur profecto a vobis phœnicem ex Arabia accepiſſe, & donum omnibus margaritis exornatum allaturum nobis, cum legerimus, ingentem voluptatem. Ob quod gratias vobis agimus immortales, & quantas poſſumus; daturi in poſterum operam, ne tanti muneris immemores videamur. Compaginavimus jam illud cum alio opere, ut faciendum ſuaſiſtis, & conveniens fuit, & utrumque nunc inter res nobis chariſſimas, & pretioſas tenemus. Non deſiſtimus merito tanto iterum gratias agere. Bene valete.

Romæ 24. *Aprilis* 1485.

Alia manu

Dominum Franciſcum Aretinum noſtrum noſtro nomine ſalutate.

Totus veſter O. Epiſcopus Sabinenſis
Cardinalis Neapolitanus
M. P.

A tergo literarum

Clariſs. ac Excellentiſs. Domino V. J. conſulto inſigni Amico noſtro chariſſimo.

Replicatio mea.

Reverendiſſime &c. Nunc vigilaſſe juvat, dulce eſt meminiſſe laborum. Quoniam ex humaniſſimis literis R. D. V. plane percepi, quam gratum eidem fuerit munuſculum a me tranſmiſſum. Cæterum dum eas mihi partes tribuit R. D. V. quæ in quocumque Juriſconſulto non mediocres eſſent, hoc efficit ejuſdem humanitas daturam ſe operam, ne muneris immemor videatur; ego vero ex nunc datam video operam, & quidem maximam, poſteaquam ejuſdem ſervitorum dilectorum numero adſcriptum me eſſe perſpicio. Id enim ad exiſtimabile mihi peculium exiſtimo. Bene valeat R. D. V.

De litis conteſtatione opuſculum ſine loci adſcriptione anno 1484. *Sermo de indulgentia. Quando litteræ Apoſtolicæ noceant patronis Eccleſiarum. Additio ad opus principiatum Abbatis in Decretum.* Hæc ſimul opuſcula ſine loco & annis vetuſtis typis prodierunt.

Felini *repetitio Cap.* 1. *&* 2. *de ſponſalibus* Bononiæ 1498. *Commentarii de exceptionibus, præſcriptionibus, & ſententiis;* quibus accedit *tractatus, quando conatus puniatur*, Piſciæ 1489. Huic poſtremo tractatui in Codice Bibliothecæ Felinianæ adjunguntur ejus manu adnotationes ad oram pagellæ plures. *De commentariis ejus in* 5. *libros Decretalium* dictis hic a Fabricio addendum nihil ſuccurrit. *Epitome de Regno Siciliæ* diu ante prodiit, quam a Frehero vulgaretur; jan enim inde ab anno 1495. lucem viderat abſque adſcriptione loci, curante editionem hanc Michaele Ferno Mediolanenſi. In fine editionis hujus legitur editoris ad Felinum epiſtola excuſantis factum ſuum, quod ipſo inſcio opus vulgaverit. Claudit omnia epigramma Ferni ad Authorem, quod hic proferendum judico, cum editio illa rariſſima ſit, & paucis nota.

Ad D. meum D. Felinum
Michael idem.

Quæque Solon, & quæ Cæſar ſanxere periti,
Et quæ Pontifices, jura, Feline, tenes
Quæ cecinit Clio totum, vel geſta per orbem,
Et quæ confinxit quiſque poeta, tenes.

Dic

Dic age, num una est, an plures? in corpore quæ te
In cunctis foveat condita dic anima?
Unus homo est, quæ tanta fuit concordia Divis,
Multorum spires unus ut ingenium?
Cur ego non video, superest quæ sola laborum
Gloria cardineo connumerare choro.
Et quæ non deerit virtuti pulchra corona
Irradiet capiti denique fixa tuo?
Certe erit ut video; nam sunt in culmine cœli
Fata, ego quæ vates certa futura cano.

In codice Bibliothecæ Felini extat idem opus fere totum manu ipsa authoris scriptum; collatumque illud a me cum edito Ferni satis fideliter expressum deprehendi, si tantummodo excipias raras quasdam, & parvi momenti additiones ad oram pagellæ adscriptas, quæ negligi tuto possunt.

Felini opera inedita hæc perquirens reperi in ejus Bibliotheca. In codice 223. MS. sunt *diversæ Juris Civilis, & Canonici conclusiones, & Lecturæ per Felinum publice disputatæ, & expositæ cum oratione ab ipso habita ad auditores*. In codice 224. sunt *additiones Felini ad Tractatum Bartholomæi Bellincini de Heremitis, cæco, & Bannitis*. In codice 244. est *Consilium ejusdem, quod professi Religiosi non possunt petere legitimam ante mortem naturalem*. In codice 232. sunt *Adnotationes Felini ad Jus Civile, & Canonicum, quas tempore proximo pueritiæ suæ* scripsisse se ibidem manu sua adnotavit. In codice 304. extant *Lectiones Juris Canonici habitæ vel dictatæ in gymnasio Patavino* (sic lego) *a Felino Sandeo, dum ibi legeret, vel studeret*.

Ex aliis ejusdem Bibliothecæ codicibus hæc ad Felini scriptiones spectant: *Relatio facta Alexandro VI. dum diceretur Gallos venire in Apuliam* ad illam scilicet pro suo ut obtendebant jure vindicandam. Suadet Pontifici Felinus, ut se dominum Feudi agnoscat, nec alium patiatur arbitrum in ea lite judicanda.

Epistola Innocentii VIII. non publicata dictata per Felinum Sandeum propter petitionem Concilii factam a Ferdinando, & alia. Ferdinandus Aragonius Siciliæ Rex censum feudi Pontifici pendere detractaverat: offensus Pontifex recepturum sibi Siciliam minitatus est: Ferdinandus ad futurum Concilium, quod statim postulabat cogi, provocavit. Hoc epistolæ argumentum.

Fundamenta Regis Ferdinandi excusantis se cum Rege Franciæ, quare non teneatur solvere censum Ecclesiæ; & refutatio ejusdem scripti, eodem Felino authore.

Replicatio ad responsiones Regis Ferdinandi recusantis solvere censum octo millium unciarum auri Papæ dictata per Felinum, & missa ad Regem Franciæ, & Regem Ferdinandum.

Informatio facta Innocentio VIII. mortuo Matthia Rege Hungariæ, & Maximiliano adspiranti ad illud regnum. Porro Maximilianus ex pactis conventis an. 1463. Imperatorem inter, & Matthiam Regem deberi sibi regnum illud contendebat, cum Matthias sine liberis decessisset. Monet Felinus Pontificem, ne, causa incomperta, aliquid decernat.

Epistola Innocentii Papæ VIII. ad Herculem Ferrariensem Ducem, quem monet ne angarizet rusticos. Hanc epistolam, quamquam Felini nomen non præfert, eo dictante exceptam fuisse credo, cum sit in codice, in quo Feliniana scripta continentur. Deberi etiam eidem authori arbitror epistolam aliam Alexandri VI. ad Regem Hungariæ recusantem accipere relictam Regis Matthiæ ab eo desponsatam.

Consilium pro Cardinali Senensi (Francisco Piccolomineo) *ne populus Senensis imponat collectas clero*, id quod se jure posse contendebat authoritate Pontificii Brevis jam olim sibi concessi; id vero nequaquam juris esse Pontificii contendit Felinus, ut sine causa permittat, quæ jure divino vetantur. Nullam autem subesse in ea re causam evincere conatur.

Contra falsas doctrinas, quibus Illustrissimus Rex Ferdinandus miserabiliter a suis adulatoribas decipitur, conclusiones demonstrantes Regem illum e jure regni excidisse, nec potuisse ad Concilium provocare. Quid esset consilii Pontifici in ea causa suggestum dein in scriptis subjicit Felinus, narratque pariter, quid tunc Cardinalis S. Marci suaserit.

Post hæc omnia in codice subjicitur scriptum manu ipsa Felini, *num liceat Pontifici remittere oppignoratam juratamque sponsalibus a Christianissimo Rege Franciæ fidem cum filia Serenissimi Regis Romanorum*. Tum in eodem scripto disquirit, *num concedenda sit dispensatio conjugii rati, & non perfecti inter Regem Romanorum, & Ducissam Britanniæ*. Evincitque argumentis juris id esse Pontificii, & merito in re præsenti præstari.

Post hæc scripta alia quædam nactus sum opportune catalogo operum Felinianorum adjicienda. Sunt vero: *epistola Felini Sandei Jurisconsulti ad Joannem Medices Apostolicum protonotarium Laurentii Medices patritii Florentini filium*. Excusa legitur in opere Antonii Panormitæ *de dictis & factis Alfonsi Regis* editionis Pisanæ an. 1485. in 4.

Multa etiam nec proletaria adnotavit manu sua codici edito *Decadum* Blondi, qui hodie pariter in ejus Bibliotheca servatur. Adnotationum istarum specimen hoc exhibeo: *suadent Florentini Sfortiæ ut a Paulo Guinisio ob avaritiam desistat. Suadent itidem Guinisio, ut urbem Lucam cum eis permutat, accepturus castella in Romandiola, & auri summam priusquam Luca in potestatem Sfortiæ veniat. Philippus* (Vicecomes) *avertit animum a Guinisio statuens spoliare eum imperio Lucensi, & divitiis quibus abundabat. Literis quoque Florentinorum magna astutia fictis odia seminantur inter Guinisium, & Sfortiam adeo ut tandem Nicolaus Petrucius Senensis, qui multa pro Guinisio fecerat, tandem ipsum cum altero filiorum comprehenderit. Paulo post alter filius, qui cum Sfortia militabat, Lucam captus perducitur. Supellex Guinisii, & omnia ejus bona partim populo Lucensi, partim Sfortianis applicantur. Sfortia recedit, acceptis* 48. *millibus auri a Florentinis &c.*

Felini etiam sunt adnotationes quædam ad librum Petri de Monte falso inscriptum *de Monarchia* editæ cum eodem opere loco & tempore, de quo Fabricius V. *Petrus de Monte*.

Denique adnotationes etiam crebræ ejus manu descriptæ passim occurrunt in codicibus ejus in Bibliotheca Feliniana adhuc servatis, ut in operibus Antonii de Butrio Panormitani, Archidiaconi, aliorumque.

Gesta purgationis *Felicis*, Episcopi *Aptungitani* habita Carthagine Anno Christi 314. atque edita a Papyrio Massono cum gestis collationis Carthag. recusa post Optatum, & in appendice ad Tomum nonum Augustini pag. 12. editionis Amstelod. & cum notis a Baluzio Tom. 2. Miscellan. pag. 81. & a Dupinio ad calcem Optati inter monumenta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia pag. 163. 165.

Felix Diaconus *Carthaginiensis*, cujus famosam Epistolam de Maxentio Imperatore circa Annum 809. scriptam memorat Optatus lib. 1. cap. 17.

Felix Croylandensis, sive Gervvensis, Monachus Ordinis Benedictini, scripsit ad Ethelbaldum, Orientalium Anglorum ab Anno 720. ad 749. Regem, *vitam S. Guthlaci* anachoretæ in Croylandia, defuncti A. 714. Extat apud Surium XI. Aprii. & in Mabillonii Sec. 3. Benedict. pag. 263. & cum notis Henschenii in Actis Sanctorum XI. Aprilis Tomo 2. pag. 38. 50. Narrationem de translatione S. Guthlaci A. 1136. facta, quam idem dat Henschenius pag. 54. longe junioris scriptoris esse patet, quanquam Felici eidem adscribitur a Baleo Centur. 1. cap. 100. qui eidem quoque tribuit *Gesta Abbatum Croylandiæ*. Baleum sequitur Pitseus pag. 126. De eodem Felice Lelandus cap. 57. & 106.

Fe-

Felix Faber. Supra, pag. 130. *Faber*.

Felix Malleolus (Germanico nomine *Hemmerlein*) Patria Tigurinus, Decretorum Doctor Bononiensis, Præpositus Solodurensis & ab A. 1428. Cantor Thuricensis, sive Tigurinæ Ecclesiæ, obiit An. 1456. Ejus *Passionale* MStum Tiguri, & Hesnero inspectum est *Dialogus aucteris & patientiæ* consolantis ipsum, quo toto fere hoc agit teste Hottingero pag. 22. Scholæ Tigurinæ, ut doceat *Canonicos sui temporis ineptos plerosque fuisse & officii immemores, ingloria ventris mancipia*. Alterum *Passionale virginum nobilium nondum nuptarum, cum Mundo degentium*. Ejusdem *Repertorium copiosum utriusque Juris*. *De nobilitate & rusticitate Dialogus*, ad Albertum Ducem Austriæ. *De assasinis in mortes Principum tendentibus*. *De misericordia captivis & defunctis impendenda*. *De aeris distemperatione propter quorundam hominum cadavera non rite sepulta*. *De balneis naturalibus* in sylloge Veneta de balneis pag. 290. *Processus judiciarius coram omnipotente Deo inter nobiles & cives Thuricenses ex una, & Svitenses cum complicibus ex altera parte*. Ejusdem variæ delectationis Opuscula excusa Basileæ 1497. fol. & Argentorati 1532. 4. quibus abusus suorum temporum fortiter & cordate reprehendit: *Contra validos mendicantes*. (a) *Contra Anachoretas, Beghardos Beghinasque sylvestres*. *Lollhardorum descriptio*. *Glossa bullarum per Beghardos impetratarum*. *De negotio Monachorum*. *De plebanis & religiosis mendicantibus*. *De religiosis proprietariis præcepta Domini prædicantibus*. *Tenor Epistolæ de cœlis missæ per Patronos Ecclesiæ Thuricensis, contra negligentes Divinum cultum*. *De novorum officiorum Divinorum institutione*. *De oblatis & solutis pecuniis pro Præbenda, seu beneficio in Ecclesiis vel Monasteriis percipiendo*. *Dialogus de anno Jubilæi*. *De benedictionibus auræ cum Sacramento faciendis*. *Tractatus de exorcismis*. Alius *exorcismorum & adjurationum*. *De credulitate dæmonibus adhibenda*, (quæ tria inserta etiam Tomo secundo mallei maleficarum.) *De arbore torculari ducendo in die festo*. *De matrimonio seu sponsalibus*. *De furto reliquiarum & aliis rebus nuper in monasterio B. Virginis loci Eremitarum per tres personas miraculose commisso & deducto & finaliter reperto & recuperato*. *Epistola contra quendam superbum Clericum*. *Forma appellationis contra quendam Cardinalem, qui in Germania vellet intrare Ecclesiam Cathedralem*. *De libertate Ecclesiastica*. *De boni & mali occasione*. *De emtione & venditione unius pro viginti*. *De contractibus, qui obstagia dicuntur, & vulgariter Gisel*. (b) *Doctoratus in stultitia*. *Tenor litterarum Doctoratus in stultitia*. *Contra iniquos Judices*. *Dialogus de consolatione inique suppressorum*. Vitam hujus Malleoli Germanice non longe post excessum ejus scriptam memorat Hottingerus scholæ Tigurinæ p. 24. in qua non studia minus ipsius quam mores, liberalitas præsertim in pauperes commendantur. *Theologica, Juridica, Historica, Physica ita* Felix *tractavit, ut quamvis multa & accuratius & melius dicere potuisset, grassantis tamen barbariei flagellum fuerit*. * In recensendis viri hujus docti opusculis paulo majorem diligentiam in Fabricio desideres, cujus proinde defectus hic supplendus est.

Igitur unum ejus in folio volumen vetustis typis, sed absque adscriptione loci, & anni impressum omnia hæc viri docti opuscula continet. *De nobilitate, & rusticitate Dialogus; item de Suitensium ortu, nomine, confœderatione, moribus, & quibusdam aliis (utinam bene) gestis*. Item *Processus judiciarius coram Deo habitus inter nobiles Juricenses ex una, & Suitenses partibus ex altera; cum sententia definitiva & ejus executione*. *Item epistola Caroli Magni ad*

 Fri-

(a) Hoc Malleoli scriptum Germanice versum edidit Goldastus in *Rechs-Hendeln* Parte XIX. pag. 768. *ein Rechts-gegründeter* Dialogus *wider de Bettel-Menche im Heil. Romischen Reiche*.

(b) *Geissel*, obsides, vide Cangium in voce *Gisilec*.

Fridericum III. Imp. qua de cœlo eum hortatur ut de Suitensibus vindictam sumat. Hæc in uno volumine.

In altero vero itidem in fol. continentur *variæ oblectationis* (non delectationis ut hic habet Fabricius) *opuscula*, Basileæ an. 1494. (non 1497. ut a Fabricio creditum) Errat pariter Fabricius, dum in tractatu *variæ oblectationis* recenset dissertationes 28. cum revera sint 30. omisit enim *recapitulationes* nimirum libr. contra *validos Mendicantes*, & alteram Dialogi *de Anno Jubilæi*.

Felix Afer, *Gillitani*, sive *Guillensis* in Africa Monasterii Abbas, sive hegumenus, Quintæ Synodo scriptis suis adversatus atque inde cum Rustico Diacono, quem ipse ad idem faciendum impulerat exilio damnatus a Justiniano Imperatore. Vide Sirmondum ad Facundi librum contra Mucianum Scholasticum Tomo 2. Opp. Sirmondi pag. 269.

Felix Manichæus, cum quo perinde, ut cum *Fausto* & *Fortunato* disceptavit, sed auspicatiore eventu S. Augustinus: Felicem enim ad Ecclesiam reduxit Honorio septimum Consule, h. e. An. Christi 407. Vide libros duos Augustini de Actis cum Felice, Tom. VI. Operum edit. Benedictinorum, & Possidium in Augustini vita cap. 16.

Felix Manilius circa Annum 1511. scripsit libris duobus *vitam B. Gebhardi* secundi Constantiensis Episcopi & Confessoris defuncti A. 995. Prodiit in Canisii antiquis Lectionibus Tom. VI. pag. 477. & editionis novæ Basnagianæ Tomo IV. pag. 822.

Minucius Felix, incertum an Afer patria, certe Romæ, ut ex Hieronymo (*a*) discimus, insignis causidicus, præter librum *de fato* (*b*) adversus Mathematicos, qui pridem intercidit, scripsit *Octavium*, sive Dialogum Cæcilii Natalis, Cyrtensis Ethnici cum Januario Octavio Christiano, Ostiæ de religione disputantis. Leguntur quædam eadem in S. Cypriani libro adversus Idolorum vanitatem, quæ non Minucium a Cypriano (ut Francisco Balduino visum) sed Cyprianum mutuatum esse a Minucio, rectius ni fallor, judicabat Rigaltius. *Si Tertullianicis*, inquit Rigaltius, *comparentur Minuciana, statim apparebit Minucium ab Tertulliano & argumenta & disserendi ordinem, atque ipsa plerumque verba sumsisse: Cyprianum vero in illo præsertim opere, quo vanitatem Idolorum redarguit, Minucianis verbis & sententiis usum esse tanquam suis, ut gloriari tamen debeat Minucius ea sibi in mentem venisse, quæ Cyprianus usurpando sanxerit. Hoc amplius, ne quidem semel a Cypriano Minucium esse nominatum, neque a Minucio Septimium: rationibus utrinque, ut par est credere, haud improbandis*. Johannes Dallæus Apologia contra Cottibium pag. 187. contendit Minutium ante Irenæum, Clementem Alex. & Tertullianum scripsisse sub Antoninis, quia de *Frontone* Cyrtensi Oratore cap. 9. & 31. tanquam viro suæ ætatis loquitur, & amico Cæcilii, quem Minutii Octavius ad Christum adducit. Sane quidem in Antonini Mongitoris Bibliotheca Sicula Tom. 2. pag. 222. per errorem traditur Minutius Felix citare Lactantium, Svetonium, Plutarchum. Laudant Minucium etiam Lactantius lib.

(*a*) Hieron. de S. E. cap. 58. Memorat & ipse Minucius cap. 2. judiciarias curas suas, vindemialibus feriis relaxatas. De Minutiorum sive Miniciorum familia videndus Paulus Galeardus Observationibus ad vetus marmor Brixiense: *Giornale de' letterati d' Italia* Tom. XXX. pag. 21. seqq. *Nouvelles Litteraires Tom. X.* pag. 281. seqq. In Ephemeridibus Eruditorum Parisiis 1692. pag. 161. ubi de Tomo secundo Hist. Ecclesf. Claudii Fleury: *On trouve aussi l' extrait de Minutius Felix, qui a cela de particulier, qu' il rapporte mieux que nul autre les objection des Payens.*

(*b*) Hieron. de S. E. c. 58. & in Epist. ad Magnum Oratorem. Miror Tillemontium, qui de Minucio ejusque Dialogo erudite differens Tomo 3. memoriarum Hist. Eccles. pag. 167. edit. Paris. addit librum de fato tributum Minucio legi typis exscriptum in quadam Arnobii editione. *On luy a en effet attribuè un livre intitulè* du destin, *ou* contre les Mathematiciens, *qui se trouve imprimè dans une edition d' Arnobe.*

lib. 1. cap. 11. & lib. 5. cap. 1. institutionum, & post Hieronymum pluribus locis Eucherius, qui inter clarissimos facundia refert, Epistola de contemtu Mundi & secularis Philosophiæ ad Valerianum cognatum suum. Minucii dialogus in primis editionibus male pro octavo venditatur Arnobii libro: Minucio auctori eum restituerunt Franciscus Balduinus & apud Hadr. Junium libro 3. animadversorum cap. 1. Antonius Morillonus. Analysin argumentorum Minucii præter Abrahamum Scultetum in Patrum medulla Tom. 1. pag. 388. seq. & Nicolaum le Nourry (*a*) Tom. 2. apparatus ad Bibl. Patrum exhibet B. D. Christianus Kortholtus, in diatriba qua in theses & Aphorismos resolutum Minucium exhibet, Kilon. 1685. 4.

Minucii Felicis & Nicolai Contareni philosophemata de fato, notulis quibusdam illustrata, in Justi Sinceri parergis (*b*) Germanice editis Wismariæ 1724. 8. parte prima.

Editiones *Minucii*.

Princeps editio est Romana cum Arnobio 1542. fol. a *Fausto Sabæo* Brixiano ad Vaticani Codicis fidem facta, quem Leo X. Francisco I. Regi Galliæ dono dederat. Inde secutæ Basileenses ex *Sigismundi Gelenii* recensione 1546. & 1560.

Heidelbergensis 1560. 8. & Francof. 1610. 8. *Francisci Balduini*. (*c*) Hinc ex *Fulvii Ursini* castigatione (Petri Ciacconii schedis adjuti) prodiit Romæ 1583. 4. Et cum *Johannis Wovveri* eruditis notis Basileæ 1603. 8. addito S. Cypriani libro de vanitate idolorum.

Geverh. Elmenhorstii, Hanov. 1603. 8. & Hamb. 1612. fol. De simultate super Minucio edito Elmenhorstii ac Wovverii, confer Josephi Scaligeri Epist. 257. 260. seqq. Laudat Elmenhorstium Barthius pag. 2916. Adversar.

Desiderii Heraldi, Parisiis 1605. 8. 1613. 4. cum Tertulliani Apologetico & 1615. 4. cum Arnobio.

Omitto editiones in Bibliothecis Patrum, nec non Oxoniensem, quam memorat Petrus Antonius Buchardus, Slesvicensis, in dissertatione de Minucio, quam thesibus ex ejus libello excerptis & Chrestomathiæ Minucianæ præmisit & præside B. D. Christiano Kortholto habuit Kiloniæ 1685. 4.

Nicolai Rigaltii, (*d*) Parisiis 1643. 4. & 1645. cum Firmico & 1666. fol. per *Philippum Priorium*, cum Cypriano, Arnobio, Firmico & Commodiano: & cum Cypriano de Idolorum vanitate, & Wovverii Firmico Lugduni Batavorum 1645. 12.

Cum notis Variorum, curante *Jacobo Oiselio*, Lugduni Batavorum 1652. 4. 1672. 8.

Oxoniæ 1678. cum notis Nicolai Rigaltii. Giornale de' letterati di Roma 1679. pag. 137.

Cum notis *Christophori Cellarii*, Halæ Saxonum 1669. 8.

Cum notis Rigaltii & selectis Variorum novisque V. C. *Joannis Davies*, Cantabrig. 1707. 8. *Bibliotheque choisie de Mr. le Clerc*, Tom. 18. pag. 334. *Memoirs of literature* Tom. 1. p 353.

Cum integris Wovverii, Elmenhorstii, Heraldi & Rigaltii notis, aliorumque hinc inde collectis, edente *Jacobo Gronovio*, qui emendationes & explicationes suas, tum libellum S. Cypriani, qui Minucii vestigiis insistit, de idolorum vanitate & Firmicum de errore profanarum relig. adjecit, Lugduni Batavorum 1709. 8. *Acta Eruditorum Tom.* 4. *supplem.* pag. 423. *Bibl. choisie* Tom. 18. pag. 341.

Denique ex secunda *Johannis Davisii* recensione cum Variorum notis excusus

(*a*) Ex Nourric Memoriæ Trevoltianæ An. 1716. pag. 807. seqq.

(*b*) *Neben-Stunden*.

(*c*) Nonnulla in Balduini editione reprehendit Lud. Carrio lib. 2. emendatt. cap. 18.

(*d*) Sarravius pag. 69. Epist. *Eruditissimi Rigaltii Minucius Felix sub prælo sudat. Miraberis ex uno MSto Regio tot diversas editiones prodiisse. Vidit tamen ille, quæ cæterorum diligentiam effugerunt. Scilicet solus tranio vultures.*

ſus eſt Cantabrigiæ 1711. 8. addito Commodiano. *Memoirs of literature* Tom. 1. pap. 353. *Memoires de Trevoux* 1711. pag. 888. *Bibliotheque choiſie* Tom. 24. pag. 120.

Gallice per *N. du Mas*, Pariſ. 1637. 4. & *Perroto Ablancurtio* interprete Pariſiis 1646. 12. 1662. 12. atque Latinis e regione poſitis Lipſ. 1689. 12.

Anglice Londini 1682. 8. *Reeveſio* interptete, quem aliquot locis reprehendit & alia Minutii illuſtrat auctor obſervationum in Auctores veteres & recentes Anglice editarum Londini 1731. 8. pag. 15. ſeqq. 228. ſeqq. Tom. 2. pag. 140. adde An. 1732. pag. 12. ſeqq. 36. ſeqq. & 84.

Belgice A. Elzevirio, JCto interprete, cum notis. Amſtel. 1696. 12. *Boeckſaal van Europæ* 1697. p. 165. & per M. Gargonum. Ulyſſingæ 1712. 8.

Hypercriticus Minucianus *Joannis Meurſii* cum Critico ejus Arnobiano prodiit Lugd. Batav. 1598. 8. & in edit. Minutii poſteriore cum notis Var. Lugd. Batav. 1672. 8.

Minucium ab Eraſmo editum, cave credas Dupinio, qui etiam falſus eſt, quando impingit Minutio, quod animas ſimul cum corporibus mori docuerit. Longe enim alienum ſe ab hoc errore fuiſſe demonſtrat cap. 34.

Antiquiorem quam vulgo creditur Minucium, extremis Marci Antonini temporibus ſcripſiſſe perſuaſit ſibi etiam Henr. Dodvvellus III. 16. diſſ. Cyprian. Et Blondellus libro Gallice edito de Euchariſtia pag. 119. Minutium æqualem faciens Frontonis, qui M. Antoninum docuit circa Annum Chriſti 160. Salvianum nonnulla Minutii eſſe imitatum obſervavit Rittershuſius. Locum inſignem Minutii cap. 21. de veribus ſive fulcris, Dianæ ſimulacro apponi ſolitis illuſtravit Luc. Holſtenius in ſingulari diſſ. ad ſymbolicam Dianæ Epheſiæ ſtatuam a Claudio Menetrejo, cimeliothecæ Barberinæ præfecto expoſitam, Rom. 1688. fol. Eam Jacobus Gronovius in Tomo VII. theſauri Græcar. Antiquit. pag. 393. & in ſua Minucii editione integram exhibuit pag. 209.

Felix Narbonenſis Epiſcopus circa Annum 650. cujus *Epiſtola ad Deſiderium* Cadurcenſem edita a Caniſio Tom. V. antiquar. Lect. (Tom. I. edition. novæ pag. 650. & Deſiderii ad Felicem p. 641. Eædem Epiſtolæ deinde editæ in Marquardi Freheri Corpore Franciæ hiſtoriæ veteris, & in Andreæ du Cheſne Tomo I. Franc. pag. 881. & 888.

Felix I. Epiſcopus Romanus ab A. 270. Calend. Jan. ad An. 274. Decembr. 24. & Martyr cui *tres Epiſtolas* ſuppoſuit Iſidorus Mercator, unam *ad Paternum* Epiſcopum, alteram *ad Epiſcopos Galliæ* per provincias conſtitutos, & tertiam ad *Benignum*. Eas falſitatis convictas exhibet Blondellus in Pſeudo-Iſidoro pag. 353. ſeq.

Felix II. ab An. 355. ad 358. Jul. 29. Epiſcopus Romanus, quem intruſum indignatur S. Athanaſius in hiſtoria Arianor. Tom. 1. pag. 389. Huic in Pſeudo-Iſidori ſylloge tribuuntur *duæ Epiſtolæ*, una *ad Athanaſium & univerſos Ægyptiorum*, *Thebaidorum*, *Libyorum Epiſcopos* in ſancta Alexandrina Synodo congregatos: & altera nomine Concilii Romani *ad univerſos ſpirituales fratres*, apud Blondellum in Pſeudo-Iſidoro pag. 499. ſeq. una cum notis, quibus falſitatis convincuntur. *Exſtat & tertia*, inquit apud Ludovicum Jacobum Franciſcus Joverius, *hujus Pontificis ad Epiſcopos Ægyptios Epiſtola* cohortatoria ad perſecutiones & tribulationes ferendas patienter. Sed pro *tertia* apud Joverium haud dubie *ſecunda* legi debet, nam non niſi primam ille attulerat parte 3. pag. 126. Genuinum fragmentum ex Epiſtola hujus Felicis *ad Maximum Epiſcopum & Clerum Alex.* Græce ex Actis Concilii Epheſini Actione I. pag. 512. & Cyrilli Apologetico adverſus Orientales, anathemate 6. & Latine ex Mario Mercatore pag. 178. & 240. edit. Baluzianæ offert & Felici vindicat

cat

cat Petrus Couſtant in Epiſtolis Pontificum pag. 298.

Felix III. Papa ab Anno 483. Febr. 13. ad A. 492. 25. Febr. de quo Acta Sanctorum Tom. III. Febr. 25. pag. 502. ſeq. & Tillemontius Tom. XVI. memor. pag. 436. ſeq. Hujus *Epiſtolæ ſexdecim* in tomis Conciliorum leguntur, de quibus Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 412. Epiſtola *ad Zenonem*, Epiſcopum Stapulenſem, in Agvirrii Conciliis Hiſpaniæ Tom. 2. pag. 234. Felicem hunc Conſtantinopolitani Epiſcopi *Acacii damnatorem* vocat Facundus libro contra Mucianum Scholaſticum, ad quem locum Sirmondus Tom. 2. Opp. pag. 831. *formulam ſive edictum damnationis* edidit, datum Venantio Conſule (An. C. 484.) & in veteri Codice Epiſtolæ Felicis ad Acacium de ipſius damnatione ſubjunctum. Illud ita ſe habet: *Acacius, qui ſecundo a nobis admonitus ſtatutorum ſalubrium non deſtitit eſſe contemtor, meque in meis credidit carcerizandum, hunc Deus cœlitus prolata ſententia de Sacerdotio fecit extorrem. Ergo ſi quis Epiſcopus, clericus, monachus, laicus, poſt hanc denunciationem ei communicaverit, anathema ſit Spiritus S. exequente.* Conferendus Henr. Valeſius diſſ. de duabus Synodis Romanis in quibus damnatus eſt Acacius, priore V. Cal. Auguſti & poſteriore Calendis Auguſti, Anni ejuſdem 484. ad calcem notarum in Evagrium. De *Decretis* aliis hujus Felicis Ludovicus Jacobus conſulere jubet Gratianum, Carranzam, Barboſam, & alios Decretorum collectores.

Felix IV. Beneventanus, a Theodorico Rege electus Papa ab An. 526. Jul. 12. ad An. 530. Septembr. 25. qui ut eſt in ejus epitaphio:

Prælatus multis humili pietate ſuperbis
Promeruit celſum ſimplicitate locum.

Cujus una exſtat genuina *Epiſtola* ad *Cæſarium* Arelatenſem, laudata etiam Gennadio cap. 86. de S. E. de qua adeundus Sirmondus Tom. 1. Concil. Galliæ pag. 114. Cæteras duas ex Iſidori Mercatoris officina, alteram *ad omnes Epiſcopos per diverſas provincias conſtitutos*, & alteram *exhortatoriam ad Sabinam*, exhibet & νοθείας convincit Blondellus in Pſeudo-Iſidoro pag. 578. ſeq. De *Decretis* quæ ad eum referuntur apud Ivonem, Gratianum, Burchardum alioſque referre minus neceſſarium eſſe exiſtimo. * Dedit præter unicam illam epiſtolam Fabricio cognitam, geminas alias quas nulla cenſura huc uſque notata comperi. Harum alteram dedit ad Clerum Ravennatenſis Eccleſiæ, quam ſub Eccleſio Epiſcopo inteſtinum diſſidium agitabat, eaque de cauſa ad Felicem concurrerat. Integram illam recitat Agnellus in Pontificali Ravennatenſium Epiſcoporum, ex quo ego in meum ſupplementum Conciliorum transtuli. Ibi vero adjeci & epitomen alterius Felicis epiſtolæ ad Sicilienſes Epiſcopos, qualem in MS. Codice nactus ſum, quamquam ex conjectura tantum ab hoc ipſo Felice potius, quam ab alio quopiam pontifice ejus nominis ſcriptam aſſerui.

Felix Petancius Cancellarius Segnienſis, legationibus ad Bajazethum ſecundum & Selymum obitis circa An. 1480. ac deinceps clarus, ad Uladiſlaum Hungariæ & Boemiæ Regem ſcripſit libellum *quibus itineribus Turci ſint aggrediendi*, quem Jo. Cuſpinianus ſubjunxit libro ſuo de Turcorum origine, religione & tyrannide, ut dixi ſupra T. 1. pag. 442. Deinde Nicolaus Reuſnerus edidit in tomo quarto Orationum & Conſultationum de bello Turcico, Lipſ. 1596. 4. pag. 116. 126. Denique prodiit in Wecheliana collectione ſcriptorum rerum Hungaricarum pag. 610. Etiam Petancii hujus *Genealogias Turcicas* habuit idem Cuſpinianus, nondum quod ſciam editas. Vide Voſſium pag. 607.

Felix Pratenſis Hetruſcus ex Judæo Rabbino Chriſtianus, non Dominicanus, ut Sixto Senenſi viſum, ſed Auguſtinianus, cui Ordini An. 1518. nomen dedit, & defunctus eſt centenario proprior Romæ 1539. Latine vertit ex Hebrai-

braico, & Leoni X. dicavit Pſalterium cum argumentis in ſingulos Pſalmos notiſque editum Venetiis 1515. atque inde Baſileæ. Daniel Bombergius, cui Felix hic auctor fuit & adjutor Bibliorum Hebraicorum tam nitide & emendate excudendorum, teſtatur intra duarum hebdomadum ſpatium verſionem Pſalterium ab illo abſolutam fuiſſe:

Omnia teſtificor Felicis acumine noſtri
Non plus ter quina facta Latina die.

Verſionem Jobi & aliorum librorum Biblicorum, quam Philippus Elſſius memorat, nunquam puto lucem vidiſſe: quanquam conſtat in propoſito habuiſſe totum Vet. Teſtamentum ex Hebræo convertere, veniamque ejus rei a Leone X. petiiſſe, qui prius voluit ex Pſalmorum verſione de interpretis peritia judicium fieri. * Vide Humfredum Hody pag. 461. operis eruditi de Bibliorum textibus Originalibus, verſionibus Græcis & Latina vulgata. Porro de Pratenſi præter Elſſium pag. 192. ſeq. encomiaſtici Auguſtiniani, conſulenda Rev. Wolfii noſtri Bibliotheca Hebræa Tom. 1. p. 981. & Tom. 3. pag. 935. ſeq. & Colomeſii Italia Orientali., ſtudio ejuſdem Wolfii in lucem data pag. 19. * Viri hujus docti Chronologiam texens Fabricius non ſemel a vero aberrat; nam Dominicus Gandolfo Genuenſis non ſine idoneis teſtibus affirmat Auguſtiniano cœtui ante an. 1506. ſeſe illum adjunxiſſe; quomodo ergo vera narraverit Fabricius, qui anno 1518. nomen ab eo datum inter Auguſtianos ſcribit? Fabricium equidem in hac definitione anni cœpti Monachatus erraſſe demonſtrat opus ipſum a Felice evulgatum an. 1515. in quo Eremitanum Monachum ipſe ſe profitetur. Mortalitatem vero exuit Felix non quidem an. 1539. ut Fabricio creditum; ſed an. 1557. idem ſcriptor demonſtrat. Vide Gandolfum in diſſert. de ducentis Auguſtinianis pag. 120. &c.

Felix Ravennatenſis ab Anno 708. ad 717. Epiſcopus, qui *Petri Chryſologi* ſermones digeſſit & *prologo* ornavit, ut dixi Tomo 1. pag. 379. *Commentarium in Matthæum*, quod cœcitate laborans abſolvere vel expolire non poſſet, fato propior flammis dare juſſit, ut notavit Ughellus Tomo 2. Italiæ ſacræ p. 343.

Felix ex Hiſpalenſi *Toletanus* in Hiſpania Epiſcopus, præfuit Concilio Toletano XVI. A. C. 693. & XVII. A. C. 694. ſcripſitque *elogium* deceſſoris ſui *Juliani*, Toletani Epiſcopi, quod Ildefonſi de ſcriptoribus Eccleſiaſticis libro ſubjici ſolet, & exſtat apud Agvirrium Tomo 3. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 81. notiſque illuſtratum in Actis Sanctorum Tomo 1. Martii VIII. pag. 785. De hoc Felice Pſeudo-Luitprandus Ramireſii pag. 379. ſeq. & 375. ſed audire juvat Nicolaum Antonium V. 8. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ Tom. 1. pag. 310. *Hunc Felicem Pſeudo-Luitprandus Chronico ad Annum 693. & 700. Irienſem fuiſſe ante alia Epiſcopum, Julianique Chronicon nonnihil auxiſſe, concionatorem magnum, (a) nec non acerrimum Fidei defenſorem, ac B. Virginis Mariæ clientem extitiſſe, credere nos voluit.* Iriæ *fuit revera* Epiſcopus Felix *quidam, ut ex ſubſcriptionibus Conciliorum Toletanorum XII. An. 681. XIII. A. 683. XV. A. 688. novimus. Hunc tamen Felicem Irienſem, Hiſpalenſibus inde mactum infulis, ut credamus, aliis teſtimoniis pervincendum eſt. Quale autem Juliani* Chronicon *idem continuaverit Felix, edoceri cupimus, qui nec fidem habemus Pſeudo-Juliano, eundem libelli* de XII. ſcriptorum vitis (*b*) *auctorem jactanti in Chronico num. 363.*

Fe-

(*a*) De alio hujus nominis Felice Pſeudo-Haubertus in Chron. An. DXXXVII. num. 26. Cæſarauguſtæ obiit Felix, Diaconus Eccleſiæ S. Salvatoris. *Fuit concionatorius & valde doctus*. Concilio Toletano XVI. An. 693. ſubſcripſit etiam Felix Calagurritanæ (al. Calahorritanæ) Eccleſiæ Epiſcopus.

(*b*) Intellige non illum, qui inter *Bedæ* Opera pag. 491. & ad calcem *Hieronymi* de ſcriptoribus Eccleſiaſticis prodiit, in Bibliotheca Eccleſiaſtica a me edita pag. 226. Sed qui in eadem Bibliotheca legitur ad Ildefonſi calcem pag. 68. & in Agvirrii Conciliis Hiſpan. Tomo tertio pag. 84.

Felix Urgellensis, sive *Urgelitanus* in Hispania Episcopus, cum *Elipando* Episcopo Toletano, post *Theodorum* Mopsvestenum (*a*) *Bonosianos*, (*b*) sive *Bonosiacos*, & *Theodiscum*, (*c*) Hispalensem Episcopum, ac *Fidelem*, Abbatem in Asturiis, (*d*) propugnator acer hæreseos de Christo adoptivo, non nativo Dei Filio: & licet visus semel iterumque recantasse, immortuus hæresi suæ Anno 818. (*e*) Oppugnarunt Felicem, cujus sola fragmenta apud ejus adversarios exstant, & Elipandum *Agobardus*, *Alcuinus*, *Benedictus* Anianensis, *Beatus* & *Etherius*, sive *Heterius*, & *Paulinus* Aquilejensis: de quibus singulis suo loco, sicut etiam de *Folmaro*, qui Adoptianam hæresin revocavit. Ad *Concilium* vero *Francofurtense*, in quo An. 794. damnatus Felicis & Elipandi error est, (*f*) vide B. Dorschei nostri collationem ad illud Concilium, editam Argentorati 1649. 4. pag. 101. seqq. & Gabrielis Vasquez, sive Vasquii dissertationes duas contra errores Felicis & Elipandi, editas ad calcem librorum trium de cultu adorationis atque T. VI. Vasquii Operum. De locis vero *liturgiæ Mosarabicæ*, ad quæ corrupta Felix provocavit, apud Alcuinum libro VII. pag. 895. Operum, Vide Johannem Pearsonum in Symb. pag. 249. & Johannem Pinium, Soc. Jes. dissertatione de liturgia Mosarabica, ante Tomum sextum Actorum Sanctorum Julii. De loco Hilarii II. 27. de SS. Trinitate, ubi Felix legebat: *carnis humilitas adoptatur*, Alcuinus *adoratur*: adeundus Bartholomæus Germon de veteribus hæreticis Ecclesiasticorum Codicum corruptoribus libri 2. parte secunda: sed & Petrus Coustant in Vindiciis Manuscriptorum Codicum, atque in iisdem Vindiciis confirmatis pag. 156. seqq. ubi lectionem Benedictinis in sua Hilarii editione pag. 82. etiam probatam *adoptatur*, contra Germonium defendit. *Concilium Narbonense* An. 788. quod edidit Baluzius ad Petri de Marca Concordiam Sacerdotii & Imperii lib. VI. cap. 25. *Concilium Forojuliense* An. 791. cui adde Baluzium Tomo 7. Miscellan. pag. 13. & *Ratisbonense* A. 792. de quo confer Sigebertum ad Annum 793. Sirmondum Tomo 2. Conciliorum Galliæ pag. 160. & Pagium ad Annum 788. n. XI.

De Feliciana hæresi consuli possunt præter hæresiologos & Annalium atque Historiæ Ecclesiasticæ scriptores ac præ cæteris *Natalem Alexandrum* Sec. VIII.

Jacobus Basnage in dissertatione præmissa Beati & Hetherii diss. Tom. 2. novæ editionis lectionum Canisii antiquarum pag. 284. seq.

Georgius Calixtus, infra p. 162.

Johannes Conradus Dannhauer in der abgenehtigten Rettung pag. 130. seq. post partem VII. Lactis catechetici.

Johannes Georgius Dorscheus, supra pag. ead.

Geverh. Elmenhorstius ad Gennadii dogm. Eccles. cap. 2. pag. 104.

Joannes Forbesius libro VI. Instructionum Historico-Theol.

Carolus Josephus Imbonatus in adventu Messiæ ab hæreticorum calumniis vindicato pag. 232. seqq.

Cornelii Dieterici Kochii disquisitio, Helmstad. 1721. 4. & in Rev. Joannis Vogtii Bibliotheca hist. hæresiologicæ pag. 448. seq.

Joannes Tobias Major (ad quem Reinesii Epistola) in dissertatione de filiatione Christi ut hominis, Jenæ edi-

Tom. II. X ta

(*a*) Vide Sirmondum ad Facundum Tomo 2. Opp. pag. 707. 717.

(*b*) Vide Garnerium ad Marium Mercatorem Tomo 2. pag. 315. seq. Sirmondum ad Aviti Epist. 3.

(*c*) Sandii nucleus Hist. Eccles. pag. 353. Jo. Trellund sect. 1. §. 9.

(*d*) Nic. Anton. VI. 2. Bibliothecæ Hispanæ veteris §. 29.

(*e*) Vide Carolum le Cointe Tomo 7. Annalium Francorum pag. 503. seq. Joannem Trellund sect. 3.

(*f*) *Hadriani* Papæ, Episcoporumque Synodicæ contra Felicem & Elipandum leguntur etiam apud Agvirrium Tomo 3. Conciliorum Hispan. pag. 91. seq.

ta & laudata Sagittario pag. 954. introduct. aliis.

Johannes Eusebius Nierembergius Epistola ad Laurentium Ramiresium de Prado, ad calcem Pseudo-Luitprandi pag. 518.

Dionysius Petavius dogmatibus Theologicis de Incarnatione lib. 1. cap. 22. & lib. 7. cap. 4.

Theophilus Raynaudus Tomo 2. Operum pag. 44. seq.

Thomas Reinesius Epistola ad Johannem Tobiam Majorem, inter Gudianas pag. 312. seq.

Nicolaus Schatenius in Carolo M. lib. IV. cap. 5. & *D. Christianus Nisanius* in ostensione Hist. Theolog. pag. 412. sq. & apologia ostensionis p. 658.

Jo. Trellund, Theologi Hafniensis, erudita dissertatio de Felicis & Elipandi hæresi Adoptiana, Hafniæ 1699. 4. & in laudati Vogtii Bibliotheca Historiæ Hæresiologicæ, cujus fasciculum secundum mihi pro suo in me amore dedicavit, p. 345. Ejusd. Trellundi assertio plenior genuini status Controversiæ Orthodoxos inter & Adoptianos sæculo VIII. agitatæ. Hafniæ 1715. 4. & Quæstionum Theologicarum Felicianæ controversiæ affinium Decas. ibid. 1716. 4.

Gabriel Vasquez, supra p. 161.

Felicem & Elipandum excusant atque a Nestorianismi dica liberare instituunt post *Vasquesium*, *Joannes Henichius* systematis Theologici pag. 882. seq. & *Georgius Calixtus* in programmate singulari, quod festo Natalitio edidit.

Johannes Felton, Anglus, Vicarius Ecclesiæ S. Magdalenæ extra muros Oxonii circa Annum 1440. Ejus *Lecturas Sacrarum Scripturarum*, *Alphabetum*, sive Dictionarium *Theologicum* ex Roberto Lincolniensi, memorant Baleus VII. 93. & Pitseus pag. 634. qui sermonibus ad populum ita suo tempore claruisse testantur, ut *Homiliarii*, sive *Concionatoris* cognomen tulerit. Præter *sermones* proprios, etiam alii a Pitseo, & Oudino Tomo 3. pag. 2432. ad eum referuntur, quos ex *Odone* Parisiensi Episcopo aliisque selegit.

Pseudo Fenestella, vide infra, *Floccus* Florentinus.

Ferius (aliis *Levinus*) *Hilpericus* unus fortasse ex Alcuini discipulis, (*a*) Monachus Selingestadiensis. Exstat ejus carmen hexametrum, versuum 536. de laudibus Caroli Magni & celebrato ab eo Maicampo & venatione & *congressu* ejusdem & *Leonis III. Papæ* facto Anno 790. De ejus editionibus dicere me memini Tom. 1. pag. 962. Hunc Hilpericum si audimus, Carolus

Grammaticæ *doctor constat prælucidus artis.*
Nullo unquam fuerat tam clarus tempore lector,
Rhetoricæ *insignis vegetat præceptor in arte,*
Summus apex Regum, summus quoque in orbe Sophista.
Exstat & orator facundo famine pollens,
Inclyta nam superat præclari dicta Catonis
Vincit & eloquii magnum dulcedine Marcum
Atque suis dictis facundus cedit Homerus,
Et priscos superat Dialectica *in arte Magistros.*
Quattuor ast alias partes (*b*) *quæ juræ sequuntur,*
Discernit simili rerum ratione magistra
Doctus in his etiamque modo Rex floret eodem,
Solus iter meruit doctrinæ adipiscier omne,
Occultas penetrare vias, mysteria cuncta
Nosse Deo seriem revelante ab origine rerum,
Omnem quippe viam doctrinæ invenit & omnem
Artis opacum aditum secretaque clancula verba

Omnia,

(*a*) Vide Vossium de Poetis Latinis pag. 69.

(*b*) Geometriam, Arithmeticam, Musicam, Astronomiam.

Omnia, solus enim meruit pius ille talenta
Suscipere & cunctis praefertur in arte Magistris.
Scilicet imperii ut quantum Rex culmine Reges
Excellit, tantum cunctis praeponitur arte.

Fernandus, sive *Ferdinandus*, de Corduba, Hispanus, Subdiaconus Romanus, scripsit ad Xystum IV. *de jure beneficiorum vacantium medios fructus annatisque exigendi*, & *de potestate Papae in temporalibus*. Et ad Bessarionem Cardinalem *de artificio omnis & investigandi & inveniendi natura scibilis*. Et *de Pontificii pallii mysterio* ad Cardinalem Franciscum Piccolomineum. Vide Nicolaum Antonium X. 13. Bibliothecae veteris Hispanae Tom. 2. pag. 209. Et *an sit licita pax cum Saracenis*. Praeterea Commentarium in magnam Bibliorum partem, praesertim in *Apocalypsin*. Tum in *Almagestum Ptolemaei*, & praefationem ad *Albertum Magnum* de animalibus, editum Romae 1478. fol.

Ferrandus Diaconus Carthag. Infra, *Fulgentius Ferrandus*.

Petrus Ferrandus (*Fernandez*) ex Gallaecia, Hispanus, Ordinis Praedicatorum circa Annum 1270. *Vitam S. Dominici*, & *Chronicon Ordinis sui* a Dominico usque ad Humbertum, Magistrum Generalem quintum scripsisse traditur. Vide Nicolaum Antonium Bibliothecae Hispanae veteris VIII. 3. 119. Tom. 2. pag. 46. Jacobum Qvetif Tom. 1. p. 127.

Anonymi Gibellini, qui circa Annum 1310. scripsit Chronicon parvum *Ferrariense* ab origine Ferrariae, sive ab Anno 658. ad 1264. editum a Clarissimo Muratorio Tomo 8. (*a*) scriptorum rerum Italicarum pag. 469.

Vita *S. Ferreoli Lemovicensis* Episcopi & Confessoris, qui Concilio Matisconensi An. 585. interfuit, *Vita* vulgata a Labbeo Tom. 2. Bibliothecae novae MSS. pag. 527. 528.

Ferreoli Presbyteri *sententiae* in libello de Officio Rectoris Ecclesiae, Coloniae 1531. 8.

S. Ferreolus, *Ucetiensis* in Gallia Narbonensi Episcopus, defunctus An. 581. de quo Sammarthani Tomo 3. Galliae Christianae pag. 1145. & pluribus Carolus le Cointe in annalibus Francorum ad Annum 521. quo natus Ferreolus, & 528. 553. 555. 558. 581. ex veteri auctore *vitae*, quam ex Foxiensi MSto mitti sibi desiderabat Holstenius Epistola ad Lambecium Tomo 6. pag. 271. Ejus *Regula Monasterii Ferriolacensis* ad Lucretium Papam, edita in Holstenii Codice Regularum parte 2. pag. 71. & apud Cointium Tom. 1. pag. 833. seq. *Libros* aliquot *Epistolarum*, quos Sidonii exemplo scripsisse Ferreolum testatur Gregorius Turonensis lib. VI. cap. 7. nemo hactenus in lucem protulit.

S. Vincentius Ferrerius, sive *Ferrarius* Valentinus, Hispanus, Ordinis Praedicatorum, Concilio Constantiensi interfuit A. 1418. obiitque A. 1419. 5. Aprilis, Sanctis adscriptus Anno 1455. de quo Acta Sanctorum Tomo 1. Aprilis pag. 477. seq. & Vita scripta a *Petro Fanzano* pag. 482. seq. & de scriptis Ferrerii Labbeus Tomo 2. de S. E. pag. 484. seq. Nico-laus Antonius Bibliothecae veteris Hispanae X. 2. Tom. 2. pag. 136. Henricus Warthonus ad Caveum, & Jacobus Quetif Tomo 1. pag. 766. & 767. ubi speciatim de ejus *Sermonibus*. * Animadvertere juvat S. Vincentiii Sermones geminos de S. Jacobo Apostolo in editis frustra quaerendos legi in Cod. Latino 844. Biblioth. Universal. Taurinensis. Prior est in illud: *Dic ut sedeant* &c. Incipit: *Augustinus*. Alter in illud: *Unus ad dexteram tuam* &c. Incipit *Festum & sollemnitas*.

Ferretus Vincentinus, Poeta & Historicus magna libertate disertus atque elegans & Felice Osio judice iis accensendus, qui cum Francisco Petrarcha

 (*a*)

(*a*) In Clarissimi Kaeleri Directorio historico pag. 65. typorum vitio pro Tomo VIII. signatur Tomus III.

(*a*) & paucis quibuſdam aliis litteras inſtaurarunt. Claruit poſt ſæculi decimi quarti initia, ſcripſitque circa Annum 1328. ut videtur, *ſuorum & paullo ante actorum temporum* præſertim in Italia *hiſtoriam libris VII.* ab Anno 1250. ad 1318. quod opus extrema parte, ut opinatur, mancum edidit e MStis duobus Vincentinis Clariſſ. Muratorius Tomo IX. ſcriptorum rerum Italicarum pag. 935. Elegantiæ ſtudio arguitur, quod nomina vetera affectando paſſim obſcuriorem (*b*) ſe reddiderit, *Cimbricos* appellans pro Vincentinis, pro Florentinis *Feſulanos*, *Picenos* pro Piſtojenſibus. Notitiam Poematum Ferreti ex Voſſio mutuari placet, ſimul annotatis iis, quæ poſt viri hujus docti fata a laudato Muratorio edita ſunt. *Carmine heroico Ferretus deſcripſit* geſta Canis Grandis Scaligeri. (*c*) *Item reliquit verſus CX. in obitum* Dantis, (*d*) *poetæ Florentini. At CLV. in exceſſum* Benevenuti de Campeſanis, (*e*) *poetæ Vicetini. Item XLIX.* ad Albertum Muſſatum, *vatem Patavinum*. (*f*) *Item* Priapeja *reliquit, quorum initium ponit* Johannes Baptiſta *Pajarinus libro ſexto Hiſtoriæ ſuæ, in quam non pauca ex Ferreti hiſtoria derivavit. Item verſus XXV.* ad Pulicem de Cuſtoza, *Vicentinum Poetam, de puero, qui natus erat*, Matthæo de Scledo. *Item carmen aliud* in laudem Baxlardini de Nogarolis, *Veronenſis, Scaligeri affinis, cum inſtaurandam curavit nobilem Urbis portam, quam disjecerant Patavini.*

Anonymi Orationem in nuptias *Danielis Ferreti* vulgavit idem Muratorius T. IX. pag. 1189.

Aurelianus Feſtivus Imperatoris Aureliani libertus, ſcriptor *vitæ Firmi* Imperatoris, ex qua, inſolita refert nonnulla Vopiſcus in ejus vita cap. 6. Firmum, *unctum crocodilorum adipibus, nataſſe, & elephantem rexiſſe, & hippopotamo ſediſſe, & ſedentem ingentibus ſtruthionibus vectum eſſe & quaſi volitaſſe.*

Rufus Feſtus, (aliis *Sextus Rufus*) ſcriptor *breviarii de victoriis ac provinciis populi Romani* ad Valentinianum II. Auguſtum, & opuſculi *de regionibus Urbis Romæ*, de quibus ſicut etiam de *Rufo Feſto Avieno* dixi in Bibliotheca Latina lib. 3. capite undecimo.

Julius Feſtus, ſive *Sextus Pompejus Feſtus*, Grammaticus, qui non diu ante Macrobium *commentarios priſcorum verborum, cum exemplis*, e Verrio Flacco contractos compoſuit, de quibus in eadem Bibliotheca Latina cap. 6. Vide & infra, *Paulus* Diaconus.

Feus, ſive *Pheus Belcharius*, (ita enim rectius quam alii *Febus*, vel *Maſfeus*, (*g*) *Belchamus*) Florentinus, obiit ſenex A. 1484. (*h*) Scripſitque ſed Italice non Latine (*i*) tum alia tum A. 1449. ad Joannem Coſmum Medicem, Laurentii & Juliani Parentem, *vitam*, non S. Columbani, ſed *Johannis Colombini* Senenſis, qui A. 1365. Or-

(*a*) *Johanni Ferreto*, Grammatico Ravennati, qui Petrarcham ſenem An. 1374. defunctum, puer noverat, Leonardus Aretinus, teſte Leandro Alberto, hanc laudem tribuit, quod primus ſtudium poeſeos & eloquentiæ in Italia inſtauraſſet, ex cujus ſchola præter Aretinum prodiere Jacobus Angelus, Guarinus Veronenſis, Omnibonus Leonicenus, Poggius, Robertus Roſſius, Petrus Paulus Vergerius, Victorinus Feltrenſis. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. p. 138. ſeq.

(*b*) *Se rendant inintelligible par elegance*, Memoires de Trevoux A. 1733. p. 762.

(*c*) Poema epicum Ferreti de Scaligerorum Origine libris IV. circa Annum 1329. ſcriptum ad Canem Grandum Scaligerum, Veronæ, Vicentiæ & Patavii Dominum, edidit laudatus Muratorius Tomo IX. pag. 1193. Cenſuram vide, ſi placet, in Ephemeridibus Eruditorum Pariſ. A. 1733. Maj. pag. 102.

(*d*) Obiit Dantes A. 1321.

(*e*) Etiam hoc carmen apud Muratorium pag. 1183.

(*f*) Hujus quoque carminis, quod pag. 1187. ibi ſequitur, argumentum eſt obitus ejuſdem Poetæ, *cui cognomen avis* Campus *dedit &* Bene *nomen cum* Venio.

(*g*) Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVII. pag. 333. ſeq.

(*h*) Hieronymi Benivenii *deploratoria per la morte di Pheo Belchari, poeta Criſtiano:* in operibus Benivenii pag. 109.

(*i*) Latinis Hiſtoricis accenſetur a Voſſio pag. 603.

Ordinem Jesuatorum (*a*) instituit, editam Brixiæ 1500. atque inde Florentiæ in 4. & Venetiis 1554. 8. & novissime Latine in Tomo septimo Actorum Sanctorum Julii 31. Vertit quoque sed itidem Italice Pratum spiritale Johannis Moschi, de quo dictum in Bibliotheca Græca Tomo IX. pag. 22. seq. aliaque scripta Ascetica, ut ipse (*b*) in Epistola ad Johannem Cosmum testatur. * Scripsit utique vitam S. Joannis Columbini ordinis Jesuatarum institutoris, sed Italice, dicavitque opus Joanni Cosimo Medices. Primo vero prodiit historia ista in fol. sine loco, & anno, quæ tamen editio Florentiæ, quantum ex forma typorum colligimus, adornata est, atque multo antiquior habenda est editione Brixiensi, quam Fabricius hic tamquam omnium primam indicat.

Ficardus Cirencestrensis, seu de Cirencestria, Historicus Anglus, scripsit *Speculum Historiale*. Hæc de eo Pitseus p. 838.

Marsilius *Ficinus*, Canonicus Florentinus, Philosophus Platonicus, apud Laurentium & Cosmum Medices gratiosus celebratissimusque, quem Annus Christi 1499. rebus humanis abstulit, Politianus autem hoc decoravit epigrammate.

Mores, ingenium, musas, sophiamque supremam
Vis uno dicam nomine? Marsilius.

De ejus vita & moribus scriptisque cum apologia pro Ficino Magiæ postulato erudita commentatio V. C. Joannis Georgii Schelhornii Tomo 1. amœnitatum litterariarum, cui jungendus Jacobus Gaddius Tomo 1. pag. 115. seq. de scriptoribus non Ecclesiasticis, Lambecius Tomo 7. pag. 15. seq. (ubi etiam effigies ejus, ut apud Jovium, Boissardum, Reusnerum, Sambucum & Bullartium) Henricus Warthonus in appendice ad historiam litterariam scriptorum Eccles. Nisseronus in memoriis clarum virorum Gallice editis Tomo V. pag. 214. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 398. seq. Idem pag. 401. complures laudat de Ficini laudibus scriptores, sed in quibus nomina quædam perperam expressa, ut Thomas *Coppe* Blount, pro *Pope*, *Davilliandus* in descriptione Urbium Italiæ pro *Dn. de Villamont*: *Nicetius* de claris interpretibus pro *Huetio*, *Isidorus* Bullart pro *Isaacio*: *Levini* Consilia, pro *Elberti Leonini* &c. Vitam Ficini a Dominico Mellino scriptam, nunquam vidisse lucem idem Niger pag. 153. docet. Inter Opera junctim edita Venetiis 1516. Basileæ 1561. & 1576. nec non Parisiis 1641. fol. duobus Voluminibns, in priore familiam ducit liber *de Religione Christiana & Fidei pietate*, de quo dixi in elencho scriptorum de Veritate Religionis pag. 540. seq. Cætera apud laudatos scriptores recensita videri possunt, & de versionibus Græcorum scriptorum *Platonis*, *Plotini*, *Speusippi*, *Xenocratis*, *Alcinoi*, & quorundam *Theophrasti*, *Prisciani* Lydi, *Synesii*, *Pselli*, *Hermetis*, *Dionysii* Areopagitæ, *Athenagoræ*, & aureorum *Pythagoræ* carminum, mentio facta in Bibliotheca Græca suis locis. * Quamquam catalogo operum scriptoris hujus a Niceronio deducto nihil addendum succurrit; juvet tamen hic dare anecdotum quodam in edito ejus volumine *de christiana Religione* primæ editionis in 4. sine loco & anno mihi casu obvium. Est autem illud Epistola Marsilii; ipsa, ut arbitro, ejus manu scripta in pagella vacua ante titulum, qua opus amico dirigit. Illam nunc profero.

Marsilius Ficinus Magistro Donato Ugolino insigni Theologo, & vener. Abbati Cultiboni
S. D.

Dono tibi Religionem meam, religiosi pignus amoris: non ut insignem pietate virum instruam ad pietatem, sed quia uno hoc munere puto magis quam cunctis dispu-

(*a*) A Clemente IX. Anno 1668. hic Ordo iterum suppressus. Vide Acta Sanctorum Tomo V. Julii pag. 817.

(*b*) Joachimus Hildebrandus de Religiosis Ordinibus pag. 72. Julius Niger de scriptoribus Florentinis pag. 162.

disputationibus meis ipsi me pietati satisfacturum. Si forte nostra hæc religio tibi videbitur pauperrima, memento christianam Religionem in paupertate fuisse fundatam. Memento præterea apud nos non expressores librorum esse, sed oppressores. Verum qualiscunque sit; quandoquidem nihil est in re amata, quod amanti non placeat, amatori suo Donato satis formosa divesque videbitur.

Taddæum, & Bartholomæum fratres tuos literis amœnioribus ac moribus ornatissimos meo nomine salvere jubeto. Vale felix.

XXV. Julii 1477. *Florentiæ.*

In principio operis eadem manu scribitur.

In omnibus, quæ aut hic, aut alibi a me tractantur, tantum assertum esse volo, quantum ab Ecclesia comprobatur.

Vide etiam Catalogum Bibliothecæ Riccardianæ pag. 188.

Finanus qui Possevino, is in Bedæ Codicibus III. 17. Hist. Angl. est *Sinan*, Aidani in Episcopatu Scotiæ successor, quem idem Beda *de Paschatis observatione* minus recte sensisse ac scripsisse, ejusque sententiam libro de temporibus a se confutatam testatur.

Finus Adrianus, sive *Adriensis*, (*a*) Scripturarum Ducalis Fisci Estensis Magister septuagenario major An. 1503. cœpit ex Petro Bruto, Jacobo de Valentia aliisque condere *flagellum adversus Judæos*, cujus necdum absolutos *novem libros* reliquit defunctus A. 1517. ætatis 86. Hosce filius Daniel Finus, scripturarum Reipublicæ Ferrariensis Magister vulgavit spisso volumine Venetiis 1538. 4. recusos ibid. 1569. & Ferrariæ 1573. 4. Vide Rev. Wolfii Bibliothecam Hebræam Tomo 2. pag. 1128. seq. & Theophilum Sincerum commentario de libris rarioribus Germanice edito parte 2. pag. 93. seq. Hieronymi Spiritonis, Monachi & Abbatis Cælestini, (qui An. 1662. diem obiit) observationes ad Fini libros Italice editas memorat Prosper Mandosius Tomo 2. Bibliothecæ Romanæ pag. 244.

Firmianus, vide infra, *Lactantius*.

Julius Firmicus Maternus, qui An. 337. Constantino Magno adhuc superstite scripsit *Libros VIII. Matheseos*, sive de astrologia apotelesmatica, & deinde Christianus factus, librum *de errore profanarum religionum* ad Constantem & Constantium sacratissimos, quos passim appellat Imperatores. Dixi lib. 3. Bibl. Latinæ cap. 8.

Firmilianus Episcopus Cæsareensis in Cappadocia, qui Synodo Iconiensi circa Annum 231. & An. 265. Synodo Antiochenæ adversus Paulum Samosatenum interfuit, *Epistola ad S. Cyprianum* circa Annum 256. contra Stephanum Papam inter Cyprianicas Oxon. Pamel. & Baluz. LXXV. Latine legitur, sed ut videtur non Latine scripta a Firmiliano, sed ex Græco versa, fortasse ab ipso Cypriano. Vide Baluzii notas pag. 311. & 316. & de Firmiliano Tillemontium Tomo quarto memoriarum pag. 308. seq. Raymundo autem Missorio Franciscano paucos spero suffragaturos, qui utramque Epistolam Firmiliani & Cypriani, decreto Stephani, Episcopi Romani, oppositam, contendit nomina auctorum mentiri & suppositam fuisse a Donatistis arguit, in disputationibus Criticis editis Venetiis 1733. 4.

Firmus, itidem Cæsareæ Cappadociæ Episcopus A. 439. defunctus, ad quem Epistola Johannis Antiocheni ex veteri Latina versione legitur in Synodico adversus tragœdiam Irenæi, Græce non Latine scripsit, de cujus Epistolis a celeberrimo Muratorio editis dixi in Bibliotheca Græca Tom. 7. p. 442.

Fiscanensis in Normannia Cœnobii *Chronicon* a nato Christo usque ad Annum 1220. ex quo excerpta una cum appendice Brennacensi usque ad Annum

(*a*) Daniel Finus in opus Parentis sui:
Inclyta navifrago nomen dedit Adria *ponto*,
Et solium summis Regibus illa fuit.
Hæc fuit auctoris genitrix: Ferraria *nutrix*,
Et genus & nomen Fina *propago dedit.*

num 1246. edidit Labbeus Tomo 1. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 325. 328. cum Catalogo Abbatum Fiscanensium ab Anno 1000. ad 1650. p. 328. seq.

Joannes *Fistenport* Moguntinus, Ordinis S. Sepulchri, Auctor continuationis *Chronici* ab *Hermanno* Januensi scripti: *non proprio dictamine*, sed ut profitetur *ex aliis Chronicis* deductæ ab A. 1352. ad A. 1421. Exstat in D. Simonis Friderici Hahnii Tomo 1. collectionis monumentorum veterum & recentium, Brunsv. 1724. 8. pag. 397. 405.

Fitz Ralph, infra, *Richardus Armachanus*.

Flaccus, supra, *Albinus*, sive *Alcuinus*, Tom. 1.

Antonius Flaminius, alio nomine *Biaxander*, Menensis Siculus, trium linguarum peritus, Romæ docuit circa Annum 1489. cujus *Epistolas quasdam* & libros duos *de excentricis*, *epicyclis* & *apsidibus* memorat Antonius Mongitor, qui de eo videndus Tomo 1. Bibliothecæ Siculæ p. 67. Adde etiam Colomesii Italiam Orientalem a Rev. Wolfio nostro editam pag. 17.

Sebastianus Flaminius Forocorneliensis, interpres *Vitæ B. Ambrosii Sansedonii* Senensis, Ordinis Prædicatorum, An. 1286. defuncti. Vide Jacobum Quetif Tomo primo pag. 403. & de Ambrosio illo Acta Sanctorum Martii 20. Tom. 3. pag. 180. seqq.

Johannes Antonius Flaminius, *Johannis* disertissimi Viri (*a*) Filius, qui a patria Foro Cornelii, sive Imola, Flaminiæ civitate (*b*) Flaminii nomen sibi cooptavit. Bonas litteras docuit Serravalle ac deinde Bononiæ, ubi diem obiit Anno 1536. *Epistolas* ejus quasdam cum narratione de ejus vita & laudibus edidit Joachimus Camerarius, Norimbergæ 1571. 8. ex quo elogium Flaminii exhibet V. C. Johannes Georgius Schelhornius Tomo X. amœnitatum litterar. pag. 1148. seq. De cæteris ejus scriptis nihil habeo, quod addam Vossii industriæ, quem vide sis lib. 3. de Histor. Latin. pag. 682. seq.

Omitto etiam dicere de filio *M. Antonio Flaminio* Serravallensi, (*c*) viro doctissimo, cui metaphrasin Psalmorum atque alia insignia scripta debemus, defuncto A. 1550. De eo præter Ghilinum Tomo 2. pag. 192. Gaddiumque T. 1. pag. 187. seq. laudatæ amœnitates litterariæ Tom. X. pag. 1148. seq. & Comnenus Papadopoli Tom. 2. Gymnasii Patavini pag. 197. Nec non de *Lucio Flaminio* Siculo, qui seculo XVI. docuit Hispali, scriptor commentarii *in proœmium Plinii* naturalis Historiæ. Hunc Lucium cum Antonio eundem facit Nicolaus Antonius Tomo 2. Bibliothecæ novæ Hispanæ pag. 357. Sed diversum esse docet Mongitor loco laudato.

Qui sub *Marcelli Palingeni* nomine M. Antonium Flaminium latere sibi persuasere viri clarissimi, eos falli dubium non est, perinde ut eos, qui Marsilium Ficinum. Utrumque uno Palingenii versu perspicue refellitur, qui legitur in Aquario:

Vidi ego, dum Romæ Decimo regnante Leone
Essem......

Leo Decimus regnavit Romæ ab Anno 1513. ad 1521. Ficinus A. 1499. jam diem obierat: Flaminius Romam venit post Annum 1522. dignitate Ordinis Equitum S. Petri ornatus inde a Clemente VII. quem Papam creatum constat mense Novembri A. 1523. Nihil certius quam verum esse nomen scriptoris Marcellum Palingenium Stellatum, hoc est Stellatensem, de Stellata sive Stellada in ditione Ferrariensi. * Codicem integrum epistolarum Flaminii hujus edidit ante octo annos P. F. Dominicus Josephus Capponi Ord. Prædic. typis Bononiensibus in 8. In ipso

(*b*) Amœnitatt. litterar. Tom. X. pag. 1153.
(*a*) Diarium Eruditorum Italię Tomo XXXI. pag. 28.

(*c*) Hieronymus Lioni differtat. de patria M. Antonii Flaminii, in Diario Eruditorum Italię T. 31. pag. 26. seq.

ipso operis vestibulo præter authoris vitam indiculum exhibet operum viri hujus docti typis jam evulgatorum, tum & alterum de operibus ineditis. Desideratur ibi oratio, quam ad Julium II. P. M. recens assumptum ad honorem Pontificatus nomine Forocorneliensium suorum recitavit, cujus meminit lib. 5. epist. 5.

Dominicus de Flandria supra.

Guido Flandrini scriptor libelli, sive *Epistolæ* præsentatæ Regi Francorum Carolo VI. A. 1402. *ex parte Studii Tolosani in facto Ecclesiæ*, damnata decreto A. 1406. & in Concilio Paris. 1408. habito adversus fautores Petri de Luna, sive Benedicti XIII. Vide Baluzium ad Papas Avenionenses Tom. 1. p. 1112. seq.

Petrus Flandrini, Cardinalis S. Eustachii ab Anno 1371. Scripsit An. 1381. pro Clemente VII. contra Urbanum VI. oppugnatus a Petro Archiepiscopo Toletano. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 1191. ex Baluzii pag. 1111. & Raynaldum ad Annum 1381.

Flavianum in libro, qui *de vestigiis Philosophorum* inscribitur, laudat Johannes Sarisberiensis, Policratici sive de Nugis curialium II. 26. Ad idem opus respicit Flavianum identidem allegans VIII. 11. & 12. Alius ut videtur Flavianus, ad quem Symmachi Epist. libro 2. & qui *Virius Nicomachus Flavianus* V. C. & *Historicus disertissimus* vocatur in veteri Inscriptione apud Vossium pag. 743. seq. Valesium ad Ammiani XXVIII. ult. Reinesium pag. 441. Inscript. & Sponium Misc. pag. 123. Alius certe Flavianus, Antiochenus Episcopus, defunctus circa Annum Christi 303. & Flavianus CPol. ad quem Leonis M. Epist. De utroque dictum in Bibl. Græca.

Flaviniacense Chronicon, infra, *Hugo Flav.*

Analecta monumentorum Cœnobii *Flaviniacensis* a temporibus Chilperici ad Annum Christi 1085. in Labbei T. 1. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 269. 272.

Flavius Blondus, de quo Tom. 1.

Flavius Claudius Gordianus Fulgentius, infra, *Fulgentius*.

Flavius Vopiscus Syracusius, de cujus *Vitis* quorundam *Imperatorum*, quos Constantini Magni temporibus scripsit, dictum libro III. Bibliothecæ Latinæ cap. *6*.

Flauvaldus, sive *Flowvaldus*, Monachus Remensis, apud Sigebertum cap. 131. & Trithemium cap. 307. de S. E. & lib. 2. cap. 68. illustr. Benedictin. Vide infra, *Flodoardus*.

Fleta, seu *commentarius* insignis, faciem *Juris Anglicani* veteris, qualis fuit Eduardi I. temporibus, exponens *libris VI.* atque sic nuncupatus, quia Auctor *Anonymus*, qui circa Annum 1300. illos collegit ac descripsit, hoc fecit in Carcere, qui Anglis *prisona de Fleete* a præterlabente fluviolo nuncupatur, cujus mentio in hoc ipso commentario l. 2. c. 30. Vide Cangii glossarium Latinum in voce *Fleta*, & Johannem Seldenum dissertatione ad Fletam cap. X. §. 3. qui primus hos libros vulgavit Londini 1647. 4. subjuncta erudita dissertat. quæ recusa Tomo secundo Seldeni Operum, Londini 1726. fol.

Guilelmus Flete, seu *Fleta*, Pitseo *Fletæus* Anglicus, Augustinianus temporibus Richardi II. circa Annum Christi 1380. cujus *prædictiones ad Anglos* & *Epistolas* tres ad Ordinis sui in Anglia Professores, ad Provincialem eorum, ad doctores Povinciæ, ad fratres in communi, Christiana eruditione plenas laudat Baleus VI. 41. & ex eo Pitseus p. 521. seq. * S. Catharinæ Senensi interdum a sacris confessionibus, ad quem ejusdem sacræ Virginis literæ quædam datæ sunt; scripsit, præter notata hic a Fabricio, *Sermonem in reverentiam S. Catharinæ Senensis*, quod ex Codice MS. Senensi se daturos in Appendice ad vitam S. Catharinæ Senensis editores novissimi operum S. Catharinæ spoponderunt, nec obligatam fidem liberarunt. Vide adnotation. ad Epistol. 124. S. Catharinæ Oper. Tom. 2. pag. 725.

Scri-

Scripſit & *narrationem ſpecialis doctrinæ* ejuſdem S. Virginis, quam pariter ex archivo Senenſi ſeſe edituros viri illi annunciarunt, neque adhuc in publicum prodivit. Vide Gandolfum in diſſer. de ducentis Auguſtinianis.

Johannes Fletus itidem Anglus, Ordinis S. Benedicti & Presbyter in cœnobio Weſtmonaſterienſi ſuburbii Londinenſis, ſcriptor *Chronici Weſtmonaſterienſis* libris duobus teſte eodem Pitſeo pag. 875. ubi & *Homiliarum* liber hujus Fleti memoratur.

Stephanus Fliſcus Soncinenſis. Vide ſupra Tom. I. in *Alberto* de Eyb.

Andreas Dominici Floccus, Florentinus, Emanuelis Chryſoloræ diſcipulus, (*a*) & ab Anno 1427. Canonicus in Eccleſia patria Cathedrali, & Pontificis Eugenii IV. Secretarius, obiit Anno 1452. (*b*) Ad Brandem Cardinalem Placentinum (*c*) ſcripſit *de Romanis poteſtatibus*, Sacerdotiis & Magiſtratibus *libros duos*, ſæpius editos ſub *L. Feneſtellæ* veteris hiſtorici nomine, Plinio, Gellio, Svetonio, (*d*) aliiſque laudati Annalium ſcriptoris, qui Tiberii temporibus obiit. Ab aliis tributi ſunt *Poggio Florentino*, (*e*) *Pomponio Læto* ab aliis: ſed Flocco auctori MSS. Codicum (*f*) fide illos reſtituit Ægidius Witſius, Juriſconſultus Brugenſis, & ſub ejus nomine vulgavit Antvverpiæ 1561. 8. unde ſæpius Flocci nomen præferentes recuſi ſunt, ut Antvverpiæ 1609. 8. & in Petri Scriverii Republica Romana, atque in Philippi Caroli Antiquitatibus Romanis. *Brandis* Cardinalis nomen, cui dicatos a Flocco fuiſſe Gyraldus auctor eſt, in nulla editione apparet. Sub Feneſtellæ nomine & nulla librorum diſtinctione prodierant ſine loco & anno in 4. quam editionem habeo in manibus, tum Pariſiis apud Badium an. 1511. tum in 8. ac deinde Baſileæ 1532. 8. cum præfatione Valentini Curionis recuſi ſæpius ibidem 1538. 8. 1581. 8. & minore forma 1556. 1561. nec non Pariſiis, Lugduni, Coloniæ ex Johannis Camertis (*g*) recenſione & cum ejus Concordantiis Hiſtoriæ Romanæ, & Italice verſi a Franciſco Sanſovino ad Angelum Mottam, (*h*) Venetiis 1547. in 8.

Flodoardus, ſive *Frodoardus*, Sigeberto & Trithemio *Flauvaldus*, Ordinis Benedictini Culminiacenſis, (*Cormicy*) (*i*) Presbyter & Canonicus S. Remigii Remenſis, obiit A. *966.* 28. Martii ætatis 73. (*k*) Ejus ſcripta ſunt:

Annales, ſeu *Chronicon* ætatis ſuæ ab Anno *919.* ad *966.* in P. Pithœi XII. ſcriptoribus coætaneis, Pariſiis 1588. & Francofurti 1594. 8. pag. 109. 198. cum brevi appendice uſque ad Annum 978. pag. 198. 201. & continuatione ab Anno 977. ad 990. ex Chronicis *Wilhelmi Nangii*, Monachi S. Dionyſii pag. 207. 214. Hoc Chronicon licet Flodoardo non audet certo tribuere Pithœus, tamen egregiam lucem præterre illis temporibus non diffitetur, & ſub Flodoardi nomine recuſum eſt & ex Codice Thuano emendatius in Andreæ du Cheſne, ſive Quercetani, ſcriptoribus rerum Francorum Tomo 2. p. 590. Novam editionem hujus Chronici & omnium Flodoardi operum melio-

(*a*) Martinus Hanckius libro 1. de Romanarum rerum ſcriptoribus cap. 44. Julius Niger in hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 35. ſeq.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XI. pag. 335.

(*c*) Vide Gyraldum dialog. 4. de Poetis Tomo 2. Operum pag. 233. *Brandes* Cardinalis fuit ab Anno 411. defunctus Anno 1443. 5. Februarii.

(*d*) Non etiam Livio, ut legas apud Polletum III. 14. hiſt. fori Romani.

(*e*) Adi Voſſium lib. 1. de Hiſt. Lat. cap. 19.

(*f*) Inſpectorum Blondo, Gyraldo, Witſio & Jameſio. Adde Voſſ. pag. 101. & 581. Catalogum MSS. Cotton. p. 66. num. VI. 1.

(*g*) Integrum hujus viri docti nomen *Johannes Ricutius Vellinus*, qui *Camertis* nomine notior Monachus Ordinis Minorum docuit Viennæ Auſtriæ ſub ſæculi XVI. initia. Vide Waddingum pag. 223.

(*h*) Angelus Motta prętер rem interpres traditur in Diario Eruditorum Italiæ Tomo XI. p. 338. Recte autem pag. 339. rejicitur Sandii conjectura, quem deinde ſecutus Hallervordus eſt, Dominico Flocco tribuentis *Poema de vita & morte B. Virginis*, quod *Johannis Dominici*, Ordinis Prædicatorum, eſſe, notavi ſupra.

(*i*) Oudin Tom. 2. pag. 445.

(*k*) Pagi ad Annum Chriſti *966.* num. 4. Mabillonius præfatione ad Sec. II. Benedictin. §. 64.

rem jampridem parari a D. de Targny, Noviodunensi, Thesaurario Ecclesiæ Remensis & Bibliothecario Regio testatus est Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ n. 3746. & 6870. Conferendus Codex integrior Cottonianus ab Octaviano Imperatore, cum continuatione *Reginaldi*, Archidiaconi Andegavensis, usque ad Annum 1277. Vide Catalogum MS. Bibl. Cotton. n. 69.

Historia Ecclesiæ Remensis, sive, ut Sigebertus cap. 132. vocat, *gesta Pontificum Remensium*, libris IV. usque ad Annum 948. quorum versionem Gallicam sed pluribus passim omissis ediderat Nicolaus Chesnau, sive Querculus, Decanus Remensis, Remis 1580. 4. Integros Latine primus vulgavit Jacobus Sirmondus Parisiis 1611. 8. cum appendice *Anonymi*, Canonici Remensis circa Annum 1140. qui Flodoardum breviaverat, aliisque opusculis ad eandem Ecclesiam spectantibus: Post Sirmondum Georgius Colvenerius, qui Codice Latino, ex quo Chesnæus Gallicam versionem suam adornaverat, contulisse se testatur, ac præter scholia & vocum obscurarum explicationem addidit appendicem Sonacii de statutis Synodalibus Ecclesiæ Remensis, & Catalogum Archiepiscoporum Remensium. Duaci 1617. 8. Colvenerii editionem expresserunt Bibliothecæ Patrum Paris. 1639. & novissima Lugdunensis Tom. XV. p. 500. *De Romanis Pontificibus* a B. Petro ad Leonem VII. poemate heroico libris XV. quod Anastasiani operis de vitis Pontificum paraphasin esse notat Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. VII. Maji pag. 773. nisi quod variorum Sanctorum elogia passim interspersa habet. Insignem partem hujus operis a Gregorio II. A. 715. ad Leonem VII. An. 935. ex Codice Carmelitarum excalceatorum San-Germanensi vulgavit Mabillonius Sec. Benedict. III. parte 2. pag. 596. Etiam ex Sanctorum interspersis elogiis non pauca edidit idem Mabillonius, ut a præstantissimo Caveo jam notatum, S. *Columbani* Abbatis Sec. II. pag. 30. *S. Attalæ* pag. 127. *S. Bertulfi* Abbatis Bobiensis: & ex libro XIII. carmen octavum de *S. Benedicto* ejusque miraculis, in supplemento ad Sec. I. ad calcem Seculi secundi pag. 1095. Ex eodem Mabillonio mutuatus Papebrochius Flodoardi carmen de *Paschali* Papa, quod exhibet in Actis Sanctorum appendice ad XIV. Maji Tom. 7. pag. 773.

Non dubium haberi debet, idem hoc esse opus Flodoardi, quod Treviris in summo templo asservari testatus est apud Miræum ad Sigebertum, Vossiumque Johanes Bonderius A. 1555. in Indice Codicum MSS. per Belgicam, *de triumphis Italicis Martyrum & Confessorum libr. XV.* metro scriptos. Clare hoc patet ex Theodorici Ruinarti observatione de MS. Carmelitarum Sangermanensi, quam infra subjungam, cum prius notavero in eadem Bibliotheca Trevirensi, Bonderio teste, etiam asservatos *libros III. de triumphis Christi & Sanctorum Palæstinæ*, & *libros II. de triumphis Christi & Antiochiæ gestis*, itidem carmine epico, a priore opere diversos. Etiam lib. 3. Hist. Eccles. c. 6. Flodoardus miracula in basilica B. Virginis Remensis credita referens, *quorum plurima*, inquit, *quæ ante nostram ætatem sunt gesta, nobis habentur incognita. Nos tamen ea, quæ coram positi vidimus, vel personis quæ viderant referentibus agnovimus, silentio hic quoque præterire incongruum rati sumus, licet ea* versibus *olim exaravimus*. Sed Ruinartum lingua sua, plerisque eruditis hodie familiari, quæ in MSto illo Codice observavit, exponentem audiamus.

J'Ai examinè ce Manuscrit, dont le commencement est dèchirè; l' Ouvrage commence par la fin du prèmier Chapitre du troisième Livre. Il y est parlè des Martyrs, qui ont souffert sous la persecution de Valerien.

Le 4. Livre commence par le Pape S. Felix, & traite des persecutions d' Aurelien

relien, de Claude, de Numerien, & de Diocletien. Il y parle des Papes, selon le tems qu' ils ont vècu.

Le 5. & le 6. Livre ne s' y trouvent pas, quoiqu' il semble n' y rien manquer.

Le 7. ne traite que de la persecution de Diocletien.

Le 8. est intitulè de persecutione Maximiani. *Il commence par l' Histoire de S. Marcel, & de tous les Martyrs, qui sont dans ses faux Actes; ensuite il parle des Saints Martyrs qui sont reverez dans les Villes d' Italie. Le Chapitre 15. est de Sainte Afre d' Augsbourg. Le 16. est de S. Eusebe Pape.*

Le 9. Livre parle de Saint Valentin Martyr à Rome, ensuite des Martyrs des environs; & des Actes de S. Silvestre, de Gallican, de S. Jean & de S. Paul, & des plusieurs autres Martyrs que l' on met à Rome sous Julien l' Apotat.

Le dixième Livre commence par Saint Jules Pape, & finit à Vitalien & à Adeodat. Il y mele plusieurs autres Saints, comme dans le Chapitre 2. Il parle d' Eusebe, qu' il appelle Præsul, *qu' on dit avoir souffert à Rome sous Constance avec Orose, &c. de Saint Eusebe de Verceil, de Victorin le Rheteur, & de Saint Denis de Milan, il fait mention de la Translation de ce dernier, faite par Saint Basile, qui envoya son Corps à Saint Ambroise. (J'ai la Lettre de Saint Basile adresèe à Saint Ambroise d' un ancien Manuscrit, où il est fait mention de cette Translation.) Dans le 3. Chapitre, où il traite de Saint Damase Pape: il y parle de Saint Jerome. Dans le 8. Chapitre li parle du Schisme de Laurens de Paschase Diacre... Dans le 19. de Hormisde Pape, de la Paix d' Orient, de Saint Germain de Capoue, de la Restitution d' Afrique, de Saint Remy, de la Conversion de Clovis, de la Couronne qu' il envoya à Rome, des Habits Consulaires qu' il recut de l' Empereur. Dans le 10. Chapitre, de S. Jean Pape, de Symmaque, & de Boece, que Theodoric fit tuer. Dans le Chapitre 12. de Cassiodore, de ce qu' a fait Belisaire contre les Goths en Italie & en Afrique. Enfin il traite fort au long de Saint Gregoire, & de ce qui est arrivè en son Monastere.*

L' onzième Livre comprend l' Histoire des Papes depuis Agathon jusqu' à Christophle. Dans le Chapitre cinquième, il parle au long de Saint Boniface d' Allemagne, qu' il appelle Docteur & Martyr. Dans le Chapitre sixième, de Carloman Prince Francois, qui se fit Religieux. Dans le Chapitre 7. du Pape Estienne II. de son Voyage en France, de sa Guerison miraculeuse à l' Abbaye de S. Denis, &c.

Le douzième Livre contient l' Histoire depuis Leon IV. jusqu' à Leon VII. Dans le Chapitre 1. il parle des deux Palliums *d' Hincmar, de l' ètablissement de l' Octave de la Fete de l' Assomtion de Notre-Dame. Dans le Chapitre 2. de Jean Eveque de Ravenne. Dans le Chapitre 3. d' Hincmar & de Charles le Chauve. Dans le Chapitre 4. de Foulques Archeveque de Rheims, & de plusieurs Commissions que les Papes lui ont donnèes. Dans le Chapitre 5. de la Translation de Saint Calixte Pape à Rheims, qu' il appelle* Urbem nostram. *Il traite au long des Actions de Formose, à qui il dit que Charles Roi de France demanda de lui envoyer du Pain benit,* Panem Benedictum.

Le 13. Livre est des Saints dont Saint Gregoire traite dans ses Dialogues, & d' autres Saintes d' Italie.

Le 14. Livre est des Saints Patrons, Martyrs & autres des Villes d' Italie.

Il finit par Saint Colomban & ses Disciples.

A la fin est une Epitaphe de Flodoard meme.

Ce Manuscrit n' est gueres moins ancien que Flodoard.

Guido Flonocherus, sive ut Possevino & Altamuræ *Flonochetus* Narbonensis, Ordinis Prædicatorum Magister Generalis, cujus *Chronicon* Simlero, Possevino & Vossio memoratur, apud Jacobum Quetifum Tom. 1. pag. 808. vocatur *Guido Flamochetti*, traditurque diem

diem obiisse Neapoli 1451. 19. Novembris.

Bartholomæus *Florarius*, de quo dixi Tomo 1. pag. 179. Ex ejus libro *de abstinentia* locum profert Joannes Wolfius Tomo 1. lection. memorabilium pag. 801.

Florentius Abbas Britannus, scripsit *Vitam S. Judoci*, filii Regis Britonum & Confessoris medio Seculo VII. ad confratres transmarinos, per Francorum & Teutonicorum regna constitutos. Exstat apud Surium 13. Decembris. Florentius testatur se *de libro vitæ ac gestorum B. Judoci* nescio cujus auctoris hæc quæ offert breviter excerpsisse, & prolixitatem miraculorum prorsus omisisse.

Florentius Gallus, *Tricastinus* Presbyter ad Celsam Abbatissam scripsit vitam *S. Rusticulæ*, sive *Marciæ*, civis Vasionensis, Abbatissæ S. Cæsarii Areletensis, defunctæ circa Annum 632. ex qua fragmenta apud Andream du Chesne Tomo 1. scriptorum rerum Francicarum pag. 564. 565. integra in Mabillonii Actis Sanctorum Benedict. Sec. 2. pag. 139.

Florentius Bravonius, Monachus in Anglia *Wiccensis*, sive *Wigorniensis*, scriptor *Chronici ex Chronicis* (*a*) ab Orbe condito ad Henrici I. tempora, sive ad Annum Christi 1117. Nam Anno proximo 1118. Nonis Julii ex hac vita discessit. Primus edidit Gvilelmus Hovvardus, postea Comes Northamptoniensis, Londini 1592. 4. subjuncta *Anonymi* Veteris *continuatione* ab Anno 1118. ad 1141. Cum eadem continuatione recusum est typis Wechelianis Francofurti 1601. fol. subjunctum Matthæo Westmonasteriensi. Compositam a Florentio *Continuationem Mariani Scoti* (qui in An. 1083. desinit) ad sua usque tempora, laudat nullam Chronici faciens mentionem Lelandus cap. 149. cui Baleus II. 66. adjungit librum *de rebus sui Cœnobii* & alium *de regali Anglorum prosapia*, a quo Pitseus p. 197. male distinguit librum *de Genealogiis Regum*, quem notat Cantabrigiæ servari MS. in Collegio S. Benedicti. Hunc Caveus recte monuit exstare ad calcem Chronici, edit. Lond. nam in illa pag. 566. *Incipit regalis prosapia Anglorum descendens ab Adam*. Sed eadem legitur etiam in Wecheliana pag. 688. Annos Christi numerare incipiens Florentius, ita computat, ut anno primo secundum æram Dionysii Exigui, annus XXIII. secundum Evangelium respondeat, illumque duplicem quem semper observat computum orditur his verbis: *Incarnatio secundum Dionysium incipit, conscripta per ordinem, contraria Incarnationi secundum Evangelium*.

Florentinus Anonymus *Historiæ Florentinæ* auctor ab Anno 1406. ad 1438. editus a celeberrimo Muratorio Tomo XIX. scriptorum rerum Italicarum, non Latine scripsit, sed Italice.

Flores Historiarum, infra, *Julius Florus* & *Matthæus* Westmonasteriensis.

Flores Temporum, infra, *Martinus* Franciscanus & *Hermannus* Januensis.

Flos Florum Chronicon in An. 1399. desinens.

Floretus. Vide supra in *Bernhardo* T. 1. atque infra in *Joanne Gerson*.

Floriacense Chronicon breve ab Anno 615. ad 1060. in Baluzii Miscellan. Tom. 2. pag. 303. 307. *Floriacensium* Abbatum Catalogus. id. Tom. 1. pag. 491. 493.

Floriana de Seelsen, de qua Chronicon Huxariense a Christiano Francisco Paulino editum ad Annum 1290. *docta monialis in valle Dei, & Priorissa ibidem, elegantem* homiliam de filio viduæ Nain *ad* Henricum Hornburgicum *scripsit. Promte loquebatur Latine: in controversiis & articulis Fidei bene exercitata*, ut

(*a*) Gildam, Bedam, Adonem, Marianum, Sigebertum & similes religiose secutus, sicut ipsum sequuntur & laudant Gvalterus Coventriensis, Ranulphus Higdenus, Johannes Rossus & alii, notante Lelando cap. 149. & Baleo II. 66. Insertos etiam illi suis locis antiquos Anglo-Saxonum Annales, Vossius pag. 397. monuit.

ut sane, nisi silentium imponeret mulieri Apostolus in Ecclesia, erudite potuisset concionari, altera Anastasia, Helena, Gorgania & Rosvvitha. Addit etiam Epistolam Henrici Abbatis Corbejensis, quam eodem Anno 1290. ad Florianam lecta ejus homilia exaravit.

Florianus de Sancto Petro, Bononiensis Jurisconsultus circa Annum 1435. cujus Commentarios in Digesta & Codicem laudat Trithemius cap. 788. De eo Pancirollus II. 85. Marcus Mantua pag. 465.

* *Florianus de S. Petro* agri Bononiensis oppido circa an. 1400. florebat. Ejus Repetitio super *l. civitas ff. si certum petatur* Cod. 224. MS. in Bibliotheca Feliniana. Ibi pariter extat Disputatio Floriani *in materia legitimationis*. Ejusdem Floriani tres elegantes disputationes editæ in lucem per Nepotem suum Hieronymum de S. Petro ex originali deprompta lucem viderunt Bononiæ typis impressæ an. 1492.

Ejusdem super XXII. Digestorum titulis fol. Neapoli per Bertoldum Rihing Argentinensem 1475. & Mediolani an. 1497. T. IV.

Floridi Horti Chronicon, supra in *Emone*.

Florilegus inter Historicos, vide *Matthæus* Westmonasteriensis.

Florilegus, qui *Flores Poetarum* de virtutibus & vitiis digessit libris decem: de superbia, de bona fama, de invidia, de ira, de avaritia, de gula, de luxuria, de remediis luxuriæ, de donis Sancti Spiritus, sive de virtutibus, cum libro decimo, excerpto ex Alani Anti-Claudiano. Prodiit Coloniæ 1505. 12. *Hos morum flores si carpseris, ut rosa flores*. Indicem Poetarum, quorum versus a Florilego laudantur, dedit Daumius Epist. ad Reinesium LXXV. pag. 304. seq.

Magistri *Florini* Physiologus, sive liber de natura animalium versibus elegiacis MS. in Bibliotheca Lipsiensi Paulina inter libros Collegii majoris Principum, teste B. Fellero pag. 391. Alius Physiologus versibus Hexametris leoninis, de quo infra, *Theobaldus* Episcopus.

De *Drepanio Floro* dictum supra p. 63. notatumque eundem videri cum *Magistro Floro*, Diacono Lugdunensi. (*a*) Dictum quoque pag. 64. de *Floro Tricassino* Episcopo, & de *Floro Monacho S. Trudonis*, quem a Trithemio confictum esse non satis certis argumentis pugnat Oudinus Tomo 1. pag. 1806. seq.

Julius Florus auctor sive Collector Chronici, quod *Flores Historiarum* inscripsit a Nino Assyriorum Rege usque ad Annum 1041. Prologum & excerpta edidit Labbeus Tomo 2. Biblioth. novæ MSS. pag. 190.

Paulus Florus, qui temporibus Justiniani Imperatoris vixit, & res ejus Imperatoris panxit Latino carmine. Vide Vossium II. 19. de Hist. Lat. p. 240.

Flotildæ Virginis in Lavenna Remensis territorii villa, *Visiones* quas vidit Anno 940. mense Martio in Quadragesimali Jejunio, inter Petri Pithœi scriptores XII. coætaneos, Parisiis 1588. & Francofurti 1594. 8. pag. 201. 207. & in Andreæ du Chesne scriptoribus rerum Francorum Tom. 2. pag. 624. seq.

Focas, seu *Phocas*, Grammaticus Urbis Romæ, scripsit *vitam Virgilii* carmine hexametro, quod præmisso versibus Sapphicis exordio exstat, sed extrema parte mutilum in veteribus poematiis Petri Pithœi, & in quibusdam Virgilii editionibus, nec non in Catalectis Virgilianis, ut in Bibliotheca Latina notare me memini. In eadem Petri Pithœi sylloge etiam occurrit Focæ *Dodecastichon* in commendationem *Artis* suæ *Grammaticæ*, quod incipit:

Ars mea multorum es quos secula prisca tulerunt,

Sed

(*a*) De hoc Lugdunensi Floro nuper Dominicus de Colonia in historia litteraria Lugdunensi Tomo 2. pag. 135. seq. & de ejus poematibus pag. 142. seq.

Sed nova te brevitas asserit esse meam.

Artem de nomine & verbo & aspiratione edidit Putschius in Grammaticis Latinis pag. 1683. 1687.

Ægidius de Foeno, supra Tomo I.

Folcardus, qui Vossio Cangioque auctor *Chronici Beneventani* ab Anno 1113. ad 1140. quo usum se Baronius & pleraque ex eo in Annales suos transtulisse profitetur ad Annum 1113. num. 1. *sincera plane & integra fide* scriptum celebrans, utpote qui retulit ea, *quæ vel vidit vel ab iis qui viderunt audivit*. Hic non diversus est a *Falcone*, de quo supra unde patet Baronium parte priore Chronici ab Anno 1102. ad 1113. destitutum fuisse. Vide Pagium ad Annum 1113.

Folcardus Monachus *Bertinianus* Ordinis Benedict. Audomaropoli in Artesia circa Annum 1050. scriptor *Vitæ S. Audomari*, Episcopi apud Morinos Tarvanensium, & vitam *S. Bertini*, qui Audomaro successit & triennio post, A. 698. obiit. *Audomari* Vitam sed interpolatam edidit Surius 9. Septembris. Vitam S. Bertini idem Surius 5. Septembris, sed integros de vita & miraculis S. Bertini ad Bovinum Abbatem suum, Mabillonius Act. Sanctor. Benedict. Sec. III. parte 1. p. 104.

Folcardus, sive *Folchardus*, Anglus, Monachus Dorobernensis, sive Cantuariensis, Ordinis Benedictini Congregationis Cluniacensis circa Annum 1066. scripsit ad Aldredum, Archiepiscopum Eboracensem, libris duobus *vitam* & *miracula Joannis Beverlacii*, ex Hagustaldensi Episcopo An. 687. Archiepiscopi Eboracensis. Vide Lelandum cap. 140. Baleum II. 53. & Pitseum p. 188. Vita illa MS. in Bibliotheca Cottoniana, ut constat ex Thomæ Smithi Catalogo pag. 74. b. Edita eadem a Mabillonio Sec. III. Benedictin. pag. 433. & in Actis Sanctorum Tomo 2. Maji VII. pag. 168. Etiam *vitam S. Osvvaldi*, Wigorniensis Episcopi, & aliorum Angliæ Sanctorum historias suaviter a Folcardo compositas testatur Ordericus Vitalis lib. 2. hist. Eccles. ad Annum 1118. ut Caveo jam notatum, qui Dorobernensem a Bertiniano Folcardo non diversum fuisse opinatur. Hoc quanquam per temporum rationes fortasse possit admitti, tamen perquam dubium mihi videtur, ob scriptorum Anglorum silentium de Bertiniano Flocardi sui Monachatu.

Folcuinus, *Fulcuinus*, *Folquinus*, *Volquinus*, *Fulquinus*, ex Monacho Bertiniano Abbas in Belgio Laubiensis, sive Lobiensis ab Anno 965. ad 990. scripsit *Chronicon de rebus gestis Abbatum* (a) *Laubiensis Cœnobii*, a S. Landelino fundati ab Anno 697. usque ad sua tempora. Vulgatum a Dacherio Tomo VI. spicilegii pag. 541. (editionis novæ T. 2. pag. 730.) in eo de se Folcuinus capite 28. seq. pag. 740. Præter ea, quæ in eodem Chronico cap. 30. seqq. de miraculis S. *Ursmari* (b) narrantur, *Historiam miraculorum* ejus singulari libro descripsit, quem cum notis exhibet Henschenius in Actis Sanctorum T. 2. April. XVIII. pag. 563. 573. *Vitam* vero *Folcuini*, Tarvanensis Episcopi in Flandria A. 854. defuncti Mabillonius Sec. IV. Benedict. pag, 622. Hisce *homiliam de zizaniis* ad Matth. XIII. 25. seq. MS. Lovanii ad S. Martinum licet addere ex Oudino Tomo 2. pag. 475.

Gilbertus Foliot ex Abbate Canonicorum Regularium Leicestriensi, Episcopus A. 1147. Herefordiensis & ab Anno 1163. ad 1187. Londinensis: scripsit *Expositionem in Cantica Canticorum*, ad Robertum Melidunum, suum in Episcopatu Herefordensi successorem. Edidit Patricius Junius Londini 1638. 4. cum *Alcuino* in eadem Cantica. Præterea Baleus III. 7. eum tradit scripsisse *pro causa Henrici II.* Regis Angliæ ad Alexandrum III. Pontificem, at-

(a) Laudat Sigebertus cap. 136. de S. E.

(b) De S. Ursmaro, Episcopo & Lobiensi Abbate, qui A. 713. obiit, vitę scriptores *Anso*, *Herigerus*, *Ratherius* Veronensis.

atque *invectivam in Thomam*, *Cantuariensem* Archiepiscopum, cujus etiam cædis A. 1170. auctor fuisse perhibetur a Radulpho de Diceto & aliis, (*a*) quanquam Thomam hunc discipulum primo, deinde Patronum habuerat, teste Lelando cap. 185. ubi Folioti opus *de Sacramentis Veteris Testamenti* laudat *plane undecunque luculentissimum*. *Vitas* aliquot *Sanctorum Angliæ* litteris ab eo commendatas notat Vossius pag. 425. ex Possevino. Etiam *Epistolarum* ejus *librum* Pitseus post Baleum memorat, sed idem fallitur cum pag. 152. scribit ad Foliotum hunc exstare Epistolam S. *Bernardi XXIV*. Nam illa data est ad *Gilbertum* quidem, sed a nostro diversum, illum nempe, qui ex Canonico Autisiodorensi factus est Londinensis Episcopus ab Anno 1128. ad 1135. *Veteris & Novi Testamenti glossator* eximius, atque *in cunctis hujus Mundi sapientum litteris* adsuetus *ludere*, eoque nomine *Universalis* apud S. Bernardum appellatus. Vide Mabillonii ad eum notas, Tom. 1. pag. 41.

Robertus Foliotus de Melundino, Gilberti Folioti propinquus & in Episcopatu Herefordiensi A. 1163. (*b*) successor, cujus *librum exerptorum de Chronicis Mariani Scoti*, & *Conciones de Sacramentis* Vossius pag. 423. laudat Pitseus pag. 236. ex Balei III. 8. etiam *librum de Sacramentis antiquæ & novæ Legis*, quem Gilberto Folioto tributum a Lelando cap. 185. jam dixi.

Folmarus Præpositus Cœnobii *Trufensteinensis*, sive *Triefensteinensis* (*c*) (petræ stillantis) in Franconia in diœcesi Wirtzelburgensi, sive Herbipolitana circa Annum 1160. scripsit *ad Eberhardum*, *Archiepiscopum* ab Anno 1147. ad 1164. *Salisburgensem*, *Epistolam* in qua facit cum Berengario: & aliam *ad Prælatos in Bavaria & Austria constitutos*, in qua sententiam suam revocat, & se in *libello*, quem *de carne & anima Verbi*, *ad Gerhohum* scripserit, plenius de argumento illo tractasse testatur. Libellus quidem intercidit: sed Epistolæ illæ Folmari duæ editæ sunt a Gretsero post scripta Waldensibus opposita Tom. 1. pag. 329. 338. Ingolstad. 1613. 4. una cum aliis quinque Epistolis ad Folmarum, Gerhohumque: & in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tom. 13. p. 344. & Lugdunensi Tomo 25. p. 312. 315. Contra hunc Folmarum, quem *Follem amarum* vocant ac præter alios errores etiam cum Felice & Elipando sensisse arguunt, scripsere *Gerhohus*, Præpositus Reicherspergensis, qui An. 1169. & frater ejus ac successor *Arno*, qui An. 1175. obiit, de quibus suo loco. Prologus autem & fragmentum operis Golmaro oppositi editum a Stevartio in sylloge veterum scriptorum pag. 243. (in nova editione Antiquarum Lectionum Canisii Basnagiana T. 3. parte 2. pag. 200.) & in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tomo 23. pag. 240. non *Beati* nec *Hetherii* est, qui adversus Felicem & Elipandum multis ante Folmarum sæculis scripserunt, sed *Adami*, Decani Reicherspergensis, qui vastum suum adversus Folmarum Volumen dicavit P. Decano Herbipolensi, meminitque *Epistolæ* Folmari *ad Tavanensem* Archiepiscopum, (lege *Juvavensem*, & Salisburgensem intellige, sed aliam quam quæ exstat ad illum Folmari Epistolam) in qua injurias Gerhoho, Præposito Reicherspergensi, irrogaverit. Denique Stevartius notavit in Boicis Bibliothecis præter illud Adami opus exstare etiam *Gerhohi* librum *de investigatione Antichristi*, in quo Folmarum refellendum sibi sumsit, perinde ut in *libro de Gloria & Honore Filii Hominis*, ad Hermannum Episcopum Brixinensem, qui vulgatus est a Bernardo Pez Tomo 1. Anecdotorum parte 2. pag. 163. Augustæ Vindelicorum 1721. fol.

Jaco-

(*a*) Vide Oudinum Tomo 2. pag. 1482. seq.
(*b*) Warthonus Tom. 1. Angliæ sacræ p. 301.
(*c*) Gerhohus contra Folmarum cap. 15. *insectandus est hæreticus & quasi vulpes demoliens vineam, videlicet Ecclesiam VVirtzelburgensem, in qua latitat nectens truffas in loco qui dicitur Trufenstein* &c.

Jacobus Folquerius, Doctor Tolosanus atque Lector Theol. Ordinis Eremitarum S. Augustini, scripsit *Viridarium Gregorianum*, sive allegorias in libros Sacræ Scripturæ S. Gregorii Magni verbis, ad Clementem VI. Anno 1345. Opus MStum in Bibliotheca Eremitarum Augustinianorum majoris Conventus Parif. teste Oudino T. 3. p. 946. Prologum edidit Jac. Hommey p. 555. spicilegii.

Folquinus, supra, *Folcuinus*.

Fontanellensis Abbatiæ S. Vandregesili in Normania, diœcesis Rotomagensis, *Chronicon*, sive *gesta SS. Patrum Fontanellensis Cœnobii*, (*a*) ab Anno Christi 645. usque ad Annum 834. cum commemoratione Genealogiæ *Arnulfi* progrediente ad Annum 885. & cum duplici appendice Chronici, quarum posterior desinit in An. 1053. in Dacherii spicilegio Tom 3. pag. 185. (editionis novæ Tomo 2. pag. 263. 290.) *Fragmentum* ab Anno 841. ad 856. plane diversi a Dacheriano Chronici Fontanellensis apud Andream du Chesne Tomo 2. scriptorum rerum Francorum pag. 387. 390. ubi & aliud *fragmentum* ab Anno 841. ad 848.

Godfridus de *Fontanis*, sive de *Fontibus bonus Episcopus* dictus, gessit autem Cameracensem Episcopatum ab Anno 1220. ad 1238. Scriptor librorum *de Divinis Officiis*. Vide Bulæi Academiam Parif. Tom. 3. pag. 680. & T. 5. pag. 465.

Galfridus de *Fontibus*, Cancellarius Parisiensis circa Annum 1283. cujus *Quodlibeta* satis prolixa *quatuordecim* de variis argumentis exstant MSS. in Bibliotheca Regia & aliis Galliæ Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 584.

Anonymi Benedictini Burani Historia *Fontis Salutis* (Legenda de Hailprunne) A. 1159. in Bernardi Pez Anecdotis Tom. 3. parte 3. pag. 647. 656.

Bartholomæus Fontius, Florentinus, auditor non infrequens Hieronymi Savonarolæ, (*b*) Francisci vero Philelfi successor, in Cathedra patria Oratoriam & Græcas litteras (*c*) docuit ab Anno 1480. Ugolino Verino quidem judice,

> Ille fuit *Rhetor pubis moderator Hetruscæ*,
> *Judicio & nulli morum pietate secundus*.

Deinde præfectus Bibliothecæ Budensi (*d*) a Matthia Corvino, quem Hungariæ & Bohemiæ Regem constat diem obiisse. An. 1490. Scripsit Fontius *Commentarium in Persium*, post editionem Venetam A. 1482. fol. sæpius exscriptum typis, ut dixi libro 2. Bibliothecæ Latinæ cap. 12. *Orationes* ejus junctim editæ in 4. de Eloquentia, de Historia, de bonis Artibus: de Poetica, de Sapientia, de Satyra & de studiis Humanitatis. Vita Pauli Gviaccheti. De Pœnitentia, sive Resipiscentia ad Laurentium Medicem. De asse, mensurisque ac ponderibus. Poeticum, Saxettus. Dialogus de pudicitia & conjugio, cum aliis vulgatus Francofurti 1621. 12. cura Georgii Remi. De homine Oratio, cujus argumentum his verbis tradit Marsilius Ficinus: *Latissime a Medicis explicatam de humoribus, complexionibusque & mirabili humani corporis artificio, atque elegantiam Platonis in hominis corpore describendo adeo admiratus est Bartholomæus Fontius noster, Rhetor egregius, ut præclara oratione probaverit, neque Lactantium, neque Cornelium Celsum, neque Ciceronem ipsum in re describenda ad mentem Platonis accedere potuisse*.

Traditur etiam illustrasse *Livium* & *Juvenalem* & *Aristotelis Poeticam*: Præterea scripsisse *Annales suorum temporum* ab Anno 1448. ad 1483. quos manu au-

(*a*) Interpolatum esse notat Carolus le Cointe T. V. Annal. Francorum pag. 438. seq.

(*b*) Julius Ni[illegible] de Scriptoribus Florentinis pag. 82.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVII. pag. 332.

(*d*) De hac Bibliotheca Johannes Alexand. Brassicanus præfatione ad Salvianum An. 1530. Basileæ editum in fol. & Julius Pflugk Epistola ad illustrem Seckendorfium vulgata Jenæ 1688. in 8.

auctoris scriptos Latine servat Florentiæ instructissima Bibliotheca illustris Viri Francisci Riccardi. *Epistola* hujus Fontii ad Robertum Salviatum legitur inter Epistolas ad Joannem Picum Mirandulam pag. 173. in qua Orationis Budæ a se habitæ meminit. Omitto Epistolas Phalaridis in Hetruscum idioma ab eo versas, Florentiæ 1491. editas, & carmina ejus scripta Italice, unde illustribus poetis Italis accensetur a Joanne Mario Crescimbenio Tomo 4. histor. Poeseos Italorum vernaculæ pag. 27. Alius *Bartholomæus Fontius*, Venetus, discipulus Palladii *Fusci* Patavini, clarus sub sæculi XVI. initia. De Fusco illo infra suo loco. Hujus Fontii nomen inter scriptores prohibitos legitur in Indice Tridentino.

* *Bartholomæus Fontius Florentinus Cardinalis Tusculani Secretarius de pœnitentia non absque commendatione oravit*; hæc lego in Diaria Jacobi Volaterrani ad an. 1484. Non dubito quin hanc ipsam orationem in opusculum de pœnitentia conversam ad Laurentium Medicem direxerit, qua de re Fabricius hic.

Annales suorum temporum, de quibus hic Fabricius, ita breves sunt, ut paulo plus impleant, quam unam alteramque pagellam. Vulgavit vero illos Cl. Lamius in Catalogo Bibliothecæ Riccardianæ pag. 193. &c. In eadem vero Bibliotheca Riccardiana extant alia ejusdem Fontii opuscula, quorum indicem hic dare juvat: *Versus: vocabularium, & observationes Grammaticæ, & Etymologiæ præcipue ex Tortello desumptæ, Calendarium Festorum Christianorum, & Ethnicorum, Castigationes in Persium*, opus ut arbitror a Commentariis diversum, *Vita Pauli Diacceti, Translatio Argonauticorum Apollonii. Sylva variæ lectionis. Excerpta de rebus naturalibus diversis. Excerpta ex antiquis, & recentioribus authoribus.*

Johannes Fordensis, sive de *Forda*, sive de *Fordun*, Abbas Ordinis Cisterc. circa Annum 1210. Johannis Regis Anglorum a sacris Confessionibus, auctor Commentarii *in Jeremiam* ejusque *threnos*, & *in Cantica* ab eo loco, ubi *Gilbertus* desierat, nec non libri *de Contemtu Mundi*, & *Homiliarum* CXX. Scripsit etiam *Vitam Walfrici*, Conodunensis Presbyteri, ad Bartholomæum Iscanum, sive Exoniensem Episcopum. Vide Lelandum cap. 206. Baleum III. 66. qui addit librum *de triplici Cruce*, & *Acta quædam Regis Johannis*, sicut Pitseus pag. 276. *Lectiones ordinarias*, & pag. 277. Scotichronicon, sed quod juniorem, ut mox dicam, auctorem habet.

Johannes Fordun, Scotus, auctor *Scotichronici* libris sex usque ad Annum 1360. MSti in Cottoniana & aliis Angliæ Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo tertio pag. 1091.

Mauritius Fordanus, Anglus, Monachus Bernardinus, cujus Carmen *de schemate Pontificali* ad Reginaldum, Badunensem, sive Bathoniensem & Wellensem Episcopum, laudat Lelandus cap. 215. Reginaldus ille diem obiit Anno 1192. Vide Warthoni Angliam sacram Tom. 1. pag. 113.

Rogerus Fordanus itidem Anglus & Monachus Bernardinus, quem idem Lelandus cap. 205. ait, beneficio *Gvilelmi Savignensis*, in unum volumen collegisse, & Baldevino, Fordano Abbati dedicasse, *Revelationes S. Elisabethæ*, Virginis Schœnaugiani Monasterii. Elisabetha illa defuncta est A. 1168. de qua supra. Iisdem revelationibus Rogerus subjunxit *Encomium B. Virginis* versibus scriptum.

Jacobus Philippus Forestus, *Bergomensis*, infra, *Jacobus Philippus*.

Forlivienses Annales ab Anno 1275. ad 1483. editi a celeberrimo Muratorio in scriptoribus rerum Italicarum Tomo XXII. Vide & infra, *Hieronymus* Forliviensis.

S. Formosus, priore nomine *Damasus*, ex Portuensi Episcopo Papa Romanus ab Anno 891. Septembris 19. ad Annum 896. Aprilis 4. Ejus nomine

Epiſtola *ad Epiſcopos Angliæ*, revocando interdicto & *de Eccleſia Anglicana bene ordinanda* apud Wihelmum Malmesburienſem libro 1. de geſtis Pontificum Angliæ, Baronium ad Annum 894. num. 14. Speelmannum Tomo 1. Conciliorum Angliæ pag. 388. qui Formoſi nomen pro Leone V. putat irrepſiſſe: quanquam Gabriel Coſſartius malit pro Johanne IX. & Papebrochius pag. 146. conatus Chronico-hiſtorici ſuſpicatur merum eſſe figmentum Seculi XI. quo inter Cantuarienſem & Eboracenſem Archiepiſcopos fuit contentio atque Eboracenſis Cantuarienſi æquari per omnia voluit, primatus autem Cantuarienſi in hac Epiſtola vindicatur. Altera Epiſtola reſpondet Formoſus ad Epiſtolam, quam *Stylianus* Neocæſarienſis Euphrateſiæ Epiſcopus ad Stephanum V. ſcripſerat. Utraque in Tomis Conciliorum obvia, quibus accedit Epiſtola *ad Bernonem*, *Abbatem Gigniacenſem*, de privilegiis ejuſdem Monaſterii, apud Baluzium Tomo 2. Miſcell. p. 159. De ejus Epiſtolis *ad Fulconem*, Archiepiſcopum Remenſem, Regeſque *Carolum* & *Odonem*, ſive *Othonem* Flodoardus IV. 2. ſeq. hiſtoriæ Remenſis, & e Flodoardo Baronius ad Annum 893. 894. Pro ordinationibus a Formoſo Papa factis & pro cauſa ac negotio ejus contra Stephanum VII. Sergiumque Anti-Papam diligenter ſcripſit *Auxilius*, de quo ſupra Tomo 1. Huic Formoſo incerta conjectura Oudinus T. 2. p. 382. ſeq. tribuere non dubitat *librum Pontificalem*, (*a*) qui ſub *Damaſi* fertur nomine: & minus veriſimili etiam ſuſpicione pag. 387. ſcripta in S. Hieronymi obvia operibus, ſub titulo: *Euſebii de morte Hieronymi* ad Damaſum, *Auguſtini ad Cyrillum* Hieroſol. & *Cyrilli ad Auguſtinum* de miraculis Hieronymi. * *Formoſi epiſtola ad Angliæ Epiſcopos* diſſidii argumentum præbuit viris eruditis, ut Fabricius innuit. Omnium poſtremus Wilkinſius in Conciliis Britanniæ cenſuit non Formoſo quidem, at potius Sergio III. tribuendam eſſe, quamquam & ipſe titubans ſcribit. Formoſi Epiſtolam *ad Servum Dei Gerundenſem Epiſcopum* dedit olim P. Martene Anecdot. Tom. 1. p. 239. ſed integriorem ex ipſo typo Gerundenſi deſcripſit vulgavitque Dominicus Georgius in adnotationibus, quas una cum meis ſubjecit recentiſſimæ Baronii una cum Pagio editioni Lucenſi ad an. 892. ex quo ego illam dedi in Suppl. Concil. To. 1. pag. 1066. adjungendamque cenſui alteri datæ *Monachis S. Theuderi* in territorio Viennenſi ex Spicilegio Dacherii Tom. 3. deſumptæ. Argumenta aliarum quarumdam ex hiſtoria Remenſi Flodoardi, & ex carmine ejus de Romanis Pontificibus a Mabillonio in Analectis vulgato in eodem Suppl. exhibui.

Jacobus *Fornerius*, ſupra *Benedictus XII.* Papa. Tom. 1.

Fortanerius, ſive *Sertorius Vaſſelli*, Aquitanus, Ordinis Minorum Miniſter Generalis, Patriarcha Gradenſis & Cardinalitiæ dignitatis Candidatus obiit Patavii A. 1361. Ejus ſcripta laudata a Waddingo pag. 110. ſeq. præter *Sermones*, & *Lectiones Theologicas*, ac *Quodlibetica diſputata*, ſunt Commentarii *in omnes fere ſacrorum Bibliorum libros*, & in aliquot libros *S. Auguſtini* præſertim *libros XXII. de Civitate Dei*. ita enim puto verius quam quod apud Waddingum eſt, *librum XXII.*

Sulco Fortena & *Hanco Fortena*, Friſii, qui temporibus Caroli Magni ſcripſiſſe traduntur: ille quidem *Principum Regumque Friſiæ genealogiam & res geſtas*, hic, *expeditiones a ſe ſuſceptas ſub Imperatore Græco*, *Rege Scotiæ Angliæque & Carolo Magno*, ex ſolo noti Suffrido Petri Decad. V. cap. 9. & Decad. VI. cap. 6. non certiſſimo in talibus auctore. Vide Voſſium pag. 299.

Fortunatianus, in Honorii Codicibus lib. 1. cap. 98. vitioſe *Fortunatius*, natione Afer, Aquilejenſis Epiſcopus, interfuit Concilio Sardicenſi An. 347. & teſte

(*a*) Supra pag. 6. 7.

teste Hieronymo cap. 97. scripsit *Commentarios in Evangelia*, *titulis* ut apud Hilarium sit) *ordinatis*, *brevique & rustico sermone*. De rustico sermone Latino singularem se libellum conscribere proposuisse testatus est V. C. Christianus Falsterus ad Gellii XIII. 6. parte 3. Amoenitatum Philologicarum p. 286. De Fortunatiano hoc, qui ad Arianos denique deflexit, plura Tillemontius Tomo VI. memoriarum pag. 364. 419.

Curius Fortunatianus Rhetor, de quo supra T. I. Vide sis & infra *Portunianus*.

Venantius Honorius Clementianus Fortunatus, Italus, Presbyter & in Gallia Episcopus Pictaviensis, celebravit carmine elegiaco nuptias Sigeberti Regis & Brunechildæ An. 565. lib. VI. carmine 2. Carmen quod ad Chilpericum Regem tempore Synodi Brinnacensis A. 581. habitæ scripsit, in libro nono primum locum occupat. Non ante Annum 600. rebus humanis valedixit. Vitam ejus scriptis præmisit Christoph. Brovverus, S. J. qui Carmina Fortunati & alia opuscula, quæ potuit reperire, cum notis sacris, historicis & Geographicis vulgavit Moguntiæ 1603. & 1616. 4. inde recusa in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tom. X. Indicem autem quem adjunxit Chronologicum, omnino mendosum esse, & ad exactiores revocandum calculos notat Labbeus Tomo 2. de S. E. pag. 458. testatus omnia se opuscula Fortunati infinitis locis partim ex optimæ notæ Codicibus, partim ex certissimis conjecturis emendata editis auctiora prælo jamdudum parata habere. Hunc ejus laborem necdum vidisse lucem dolendum est, cum hæc Labbeus jam scripserit An. 1660. Subjunxit Brovverus etiam silvam sive indicem *enormium*, ut appellat, *quæ contra Grammaticæ vel Prosodiæ Canonem, aut peregrina in Fortunati lectione occurrunt*, Tomo X. Bibl. Patrum Lugd. p. 617.

Poematia Fortunati pauca in Georgii Fabricii Poetis Christianis, & in Corporibus Poetarum Latinorum: plura in editione Jacobi Salvatoris Solarii, Venetiis 1578. 8. atque inde in Bibliothecis Patrum Bigneanis: Sed longe plurima in editione Christoph. Brovveri, S. J. digesta itidem *libris undecim*, cum præmissa ad Gregorium Turonensem amicum suum dedicatoria. In his libris præter varias Epistolas, etiam alia scripta prosario sermone interspersa sunt, ut *expositio* (a) *Symboli* libro XI. *Expositio Orationis Dominicæ & Consolatoria ad Mummulenum in morte filiæ decennalis*, libro decimo: Carmen *de resurrectione Domini* legitur lib. III. 9. quod *Lactantio* præter rem antea tributum emendavit, Venantioque restituit Georgius Cassander, Carali 1573. 8. & pag. 228. Operum: prodiit & separatim cum notis Augusti Buchneri, Wittebergæ 1627. 8. Difficilis quædam & laboriosi artificii carmina (qualia Optatiani Porphyrii habemus & Rabani) exstant lib. II. 4. 5. 6. & V. 7. quæ, ut multa alia, in editione Solarii & in Bigneana Bibliotheca Patrum, etiam Paris. 1624. desiderantur, cum Brovveri Fortunatus tot jam annis semel antea atque iterum vulgatus extitisset. Singula Fortunati carmina, inter quæ multis *Epitaphiis Virorum illustrium* locum dedit, enumerare longum esset, & factum hoc ex parte a Leysero in Poetarum medii ævi historia p. 152. seq.

Vita S. Martini Turonensis, quam libros *Sulpicii* Severi prosa scriptos secutus, panxit Fortunatus hexametro libris quatuor, præmissa Epistola qua eos *Domino sancto atque Apostolico piissimo in Christo, & peculiari patri Gregorio Papæ* Turonensi dedicat. In limine libri primi alios etiam ante se Poetas Christianos celebrat his verbis:

Primus enim docili distinguens ordine carmen
Majestatis opus metri canit arte Juvencus,

Z 2 *Hinc*

(a) Orationis Dominicæ & Symboli Expositio legitur etiam in Orthodoxographis pag. 1221. & 1227. Basileæ 1569. fol.

Hinc quoque conſpicui radiavit lingua Seduli,
Paucaque perſtrinxit florente Orientius ore,
Martyribuſque piis ſacra hæc donaria mittens
Prudens prudenter Prudentius immolat actus,
Stemmate, corde, fide pollens Paulinus (a) & arte
Verſibus explicuit Martini *dogma magiſtri.*
Sortis Apoſtolicæ quæ geſta vocantur & actus
Facundo eloquio vates ſulcavit Arator.
Quod ſacra explicuit ſerie genealogus olim,
Alcimus egregio digeſſit acumine præſul.

Exſtat hæc vita in editione poematum Fortunati Veneta & Moguntinis, & in Bibliothecis Patrum Colonienſi 1618. Tomo VI. Pariſienſi 1624. Tomo VIII. pag. 752. & in Lugdunenſi Tom. X. pag. 597.

Carmen elegiacum *de excidio Thuringiæ* ex perſona Rhadegundis, quod incipit:

Conditio belli triſtis, ſors invida rerum. Tomo X. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſis pag. 613. Confer Caſparis Sagittarii Antiquitates Regni Thuringici p. 323.

Hodœporicon carmine elegiaco *ad Juſtinum juniorem, Imperatorem & Sophiam Auguſtam,* quod incipit:

Gloria ſumma Patris, Natique ac Spiritus almi.

Tomo X. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſis pag. 614.

Carmen elegiacum *ad Artachin*, quod incipit:

Poſt patriæ cineres & culmina lapſa parentum.

ibidem pag. 615.

Fortunati Vitæ Sanctorum.

S. Albini, Andegavenſis Epiſcopi, defuncti circa Annum 550. apud Surium 1. Martii & apud Mabillonium Sec. 1. Benedictin. pag. 108. & in Actis Sanctorum Tomo 1. Martii pag. 57. cum notis.

S. Amantii, Epiſcopi Ruthenenſis, apud Surium 4. Novembris, & ſincerior in Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. 2. pag. 474. 481.

S. Germani, Pariſienſis Epiſcopi, defuncti An. 576. apud Surium 28. Maji, & in Mabillonii Sec. I. Benedictin. p. 319. atque in Actis Sanctorum Tomo 6. Maji XXVIII. pag. 778. cum notis Henſchenii.

S. Hilarii, Pictavienſis Epiſcopi, qui Anno 369. obiit, libris duobus ad Paſcentium Papam, ſive Epiſcopum Pictavienſem, ſcripta ante Annum 559. (*b*) apud Surium 13. Januar. & ante Hilarii Opera pag. CXXVIII. cum notis Benedictinorum, & in Actis Sanctor. Tom. 1. Januarii pag. 790. Liber ſecundus, qui eſt de Hilarii miraculis, an Fortunati hujus ſit, dubium videtur viris quibuſdam doctis.

S. Marcelli, Pariſienſis Epiſcopi, apud Surium Novembris 1. Confer Gregorium Turonenſem de gloria Confeſſorum cap. 89.

S. Maurilii, Epiſcopi Andegavenſis, qui circa Annum 431. obiit, apud Surium 13. Septembris.

S. Medardi, Epiſcopi Noviomenſis, defuncti circa Annum 556. interpolata apud Surium 8. Junii: ſincerior in Dacherii ſpicilegio Tomo VIII. pag. 391. & editionis novæ Tomo 2. pag. 70. 71. atque apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 234. & in Actis Sanctorum Tomo 2. Junii pag. 79. cum notis Papebrochii, præmiſſo pag. 78. carmine elegiaco de ejuſdem Medardi miraculis, quod incipit: *Inter Chriſticolas.*

S. Paterni, Epiſcopi Abrincenſis, circa Annum 565. in Mabillonii Sec. 2. Benedictin. pag. 1100. & cum Henſchenii notis Act. Sanctor. Tom. 2. Aprilis XVI. pag. 427.

S. Radegundis Reginæ, quæ A. 587. objit,

(*a*) Paulinus Petrocorius. (*b*) Labbeus Tomo 2. de S. E. pag. 459.

obiit, apud Surium 13. Auguſti. Vitam a Fortunato ſcriptam ſupplevit *Baudonivia* Sanctimonialis. Vide Pagium ad Annum 527. num. XVI.

S. Remigii, Remenſis Archiepiſcopi, apud Surium 1. Octobris.

Expoſitio Fidei Catholicæ in Symbolum Athanaſianum *Quicunque*: quam edere promiſerat celeberrimus Muratorius Tomo 1. Anecdotorum Latinorum pag. 15. vulgavitque Tomo 2. p. 212. 217. ſubjuncta erudita de Symbolo illo diſſertatione.

Hymnum ad baptizatos, ex MSto Pontificali Eccleſiæ Pictavienſis, edidit Edmundus Martene de antiquis Eccleſiæ ritibus pag. 181. qui cum brevis ſit, etiam hoc loco non erit ingratus Chriſtiano Lectori.

Tibi laus perennis auctor
Bapiſmatis ſacrator,
Qui ſorte paſſionis
Das præmium ſalutis.
Nox clara plus & alma
Quam luna, ſol & aſtra,
Quæ luminum corona
Reddis diem per umbram.
Tibi laus.
Dulcis, ſacrata, blanda,
Electa, pura, pulcra,
Sudans honore mella,
Rigans odore chriſma.
Tibi laus.
In qua Redemptor orbis
De morte vivus exit;
Et quos catena vinxit
Sepultus ille ſolvit.
Tibi laus.
Quam Chriſtus aperivit
Ad gentium ſalutem,
Cujus ſalubri cura
Redit novata plaſma.
Tibi laus.
Accedite ergo digni
Ad gratiam lavacri;
Quo fonte recreati
Refulgeatis agni.
Tibi laus.
Hic gurges eſt fideles
Purgans liquore mentes,
Dum rore corpus ſudat,
Peccata tergit unda.
Tibi laus.
Gaudete Candidati,
Electa vaſa regni,
In morte conſepulti
Chriſti fide renati.
Tibi laus.

Alius Fortunati hymnus ex Eccleſiæ Mindenſis antiphonario MSto, quod Helmſtadii ſervatur, editus a Polycarpo Leyſero pag. 168. Hiſtoriæ Poetarum medii ævi, quem & ipſum hic adſcribere placet, licet repetitum in Diario Theologico Dreſdenſi (*a*) Anno 1722. pag. 532.

Crux fidelis inter omnes
Arbor una nobilis,
Nulla ſilva talem profert
Fronde, flore, germine.
Dulce lignum, dulce clavo
Dulce pondus ſuſtinens.
Pange lingua glorioſi (*b*)
Prælium certaminis,
Et ſuper crucis tropheo
Dic triumphum nobilem.
Qualiter Redemptor orbis
Immolatus vicerit.
De parentis protoplaſti
Fraude Factor condolens;
Quando pomi noxialis
Morſu in mortem corruit.
Ipſe lignum tunc notavit
Damna ligni ut ſolveret.
Hoc opus noſtræ ſalutis
Ordo depopoſcerat.
Multiformis perditoris
Ars ut artem falleret,
Et medelam ferret inde
Hoſtis unde læſerat.
Quando venit ergo ſacri
Plenitudo temporis,

Miſ-

(*a*) *Fortgeſetzte Sammlung von Alten, und Neuen Theologiſchen Sachen.*

(*b*) Hinc Thomas Aquinas ſumſit anſam hymni, ſed diverſi longe, qui in Feſto Corporis Chriſti frequentari conſuevit, atque incipit: *Pange lingua glorioſi Corporis myſterium, Sanguiniſque pretioſi quem in Mundi pretium Fructus ventris generoſi Rex effudit gentium.*

Missus est ab arce Patris
Natus orbis conditor,
Atque ventre virginali
Carne factus prodiit.
Vagit infans inter arcta
Positus præsepia,
Membra pannis involuta
Virgo mater alligat,
Et pedes manusque crura
Stricta cingit fascia.
Lustra sex qui jam peracta
Tempus implens corporis,
Se volente natus ad hoc
Passioni deditus,
Agnus in crucis levatur
Immolandus stipitem.
Hic acetum, fel, harundo,
Sputa, clavi, lanceæ,
Mite corpus perforatur,
Sanguis unda profluit,
Terra, pontus, astra, mundus,
Quo lavantur flumine!
Flecte ramos arbor alta,
Tensa laxa viscera,
Et rigor lentescat ille,
Quem dedit nativitas.
Ut superni membra Regis
Miti tendas stipite.
Sola digna tu fuisti
Ferre pretium sæculi,
Atque portum præparare
Nauta mundo naufrago,
Quem sacer cruor perunxit
Fusus agni corpore.
Sit Patri, Natoque summo
Gratiæ cum Spiritu,
Sempiternæ Trinitati
Laus, salus & gloria:
Quæ creavit, quæ redemit,
Quæque nos illuminat.

* *Venantius Fortunatus*. Parcendum est Fabricio eterodoxo scriptori, si ea, quæ ex Breviario Romano notissima sunt orthodoxis, nova sibi accidant, & ignota, ac dignissima judicaverit, quæ sua opera typis recudantur. Hymnus ille: *Crux fidelis inter omnes*, cui non orthodoxo notus est ex Breviario Romano? Quin & ex libellis aliis sacrarum precationum, quos pia fidelium religio diurna nocturnaque manu versat?

Fortunatus Manichæus, Presbyter Hipponensis, cum quo Acta sive Disputatio S. Augustini adhuc Presbyteri per duos dies habita Hippone circa Annum Christi 392. sæpe prodiit inter hujus opera & Tomo VI. editionis Benedictin. pag. 67.

Fortunius Tubursicus in Africa *Donatianæ* partis Episcopus, cui cum eodem S. Augustino intercessit disputatio circa Annum 397. de cujus Actis vide hujus Epistolam 163. ad Eleusium Glorium & Felices, (editionis novæ XLIV.)

Ægidius Foscherarius, supra in *AEgidio* Tomo 1.

Fossæ Novæ Chronicon ab Anno primo nostræ Salutis usque ad Annum 1217. auctore anonymo, editum ex MSto Cœnobii Fossæ novæ a Ferdinando Ughello sub falso nomine Johannis de *Ceccano*, Tom. 1. Italiæ Sacræ A. 1644. in appendice pag. 450. & editionis novæ An. 1722. Tomo decimo, ubi inter anecdota Ughelliana ducit familiam. Novissime emendatius vulgavit celeberrimus Muratorius Tom. VII. scriptorum rerum Italicarum pag. 851.

Gerhardus de Fracheto, Lemovicensis Ordinis Prædicatorum, defunctus Anno 1271. scriptor *Chronici* (*a*) ab initio Mundi usque ad coronationem Caroli Francici in Regem Siciliæ A. 1265. MS. in variis Bibliothecis Galliæ & Italiæ. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 493. & Jacobum Qvetif Tomo 1. pag. 260. ubi etiam de Fracheti hujus *Vitis Fratrum Ordinis Prædicatorum* scriptis jussu Humberti, Magistri Ordinis, editisque Duaci 1619. 4. & Valentiæ Aragonum 1657. 4.

Nicolaus de Fractura, Decretorum Doctor & ex Monacho Cassinensi Abbas S. Vincentii de Vulturno in Italia absolvit An. 1299. *Commentarium in Regulam S. Benedicti* ad Abbates Fratresque Monachos illius Ordinis, quem MStum in Bibliotheca Sangermanensi Pa-

(*a*) Hoc est quod *Chronicon Lemovicense* a Cangio appellatur.

Parif. evolverunt Cangius, & Oudinus Tomo 3. pag. *649.* qui in calce Codicis hos verfus reperit:

Hic liber eft fcriptus, exponens fit benedictus:

Ut rofa flos florum, fic eft liber ifte librorum.

Rudolphus de Frameynsberg, miles, five nobilis Bavarus, fcripfit *inveftigationem & locorum diftinctionem*, five *defcriptionem itineris* Landshuta An. 1346. (*a*) fufcepti abfolutique in Palæftinam, ad montem Sinai & in Ægyptum: Edidit fed extrema parte mutilam Henricus Canifius Tomo *6.* antiquæ Lectionis p. 320. (editionis novæ Bafnagianæ Tomo IV. pag. 358. 360.)

Johannis Georgii Eccardi (*b*) Commentarii de rebus *Franciæ* Orientalis, five Germanicæ, & Epifcopatus Wirceburgenfis ufque ad Henrici Aucupis tempora, Wirceburgi 1729. fol. duobus Voluminibus, quorum utrique fubjuncta varia antiqua monumenta, Tomo priori quidem 1. *Annotatio temporis vetufta ex Codice MSto Homiliarum S. Burchardi antiquiffimo depromta*, pag. 803. 2. *Annales breves ex Codice Seculi noni*, pag. 804. 3. *Annales breves Anno 816. confcripti*, pag. 805. 4. *Chronicon Wirceburgenfe Baluzianum*, pag. 806. 5. *Anonymi Chronicon Wirceburgenfe Anno* 1340. *confcriptum, & ufque ad Laurentium de Bibra continuatum*, ex Codice MSto monafterii S. Stephani Wirceburgenfis, p. 816.. 6. *Venerabilis Bedæ liber de ratione temporum, cum Bibliothecæ Cathedralis Wirceburgenfis Codice collatus*, adjectis *binis Chronicis vetuftiffimis*, pag. 825. 7. *Additamentum ad Bedæ Martyrologium*, ex Codice Wirceburg. feculo IX. exarato, pag. 829. 8. *Necrologium infertum Bedæ Martyrologio*, ex Codice Wirceburg. feculi IX. pag. 830. 9. Excerpta *ex Calendario Miffalis Frifingenfis vetuftiffimo*, pag. 834. 10. *Burchardi, Epifcopi Wirceburgenfis, Codex Homiliarum*, ex Bibliotheca Cathedrali Wirceburgenfi excerptus, cui nonnulla ex MSto, ære cælata inferuntur, pag. 837. 11. *Gloffæ veteres lingua Hibernica*, Epiftolis D. *Pauli* adfcriptæ, ex Codice Seculi IX. Wirceburgenfi, pag. 847. 12. *Gloffarium Romano-Theotifcum*, ex Codice feculi octavi, in Fuldenfi quondam, nunc Bibliotheca Haffo-Caffellana affervato, cui eruditas fubjunxit notas editor, pag. 853. 13. *Fragmentum fabulæ Romanticæ, Saxonica Dialecto, Seculo octavo confcriptæ*, ex Codice Haffo-Caffellano, cum interpretatione editoris & notis præclaris, p. 864. 14. *J. G. Eccardi Commentatiuncula de Anonymo Ravennate, ejufque ætate*, quippe quem gente Gothum, ac Seculo VII. vixiffe, & jam ante Annum 647. fua confcripfiffe, evincit, pag. 902. 15. *Vita S. Chrodegangi, Epifcopi Metenfis*, ex Codice Seculi XII. Gvelferbytano, pag. 912. 16. *Ottonis, Ducis Brunfvicenfis, Privilegium*, quo Jus Francorum civitati Mundenfi, confirmatur pag. 936.

Tomo pofteriori: 1. *Diplomata Wirceburgenfia*, ubi *Schannati*, Fuldenfis Hiftoriographi, errores acri fale perftringuntur, pag. 863. 870. 2. *Specimen Breviarii rerum Fifcalium Caroli Magni*, una cum *Capitulari de villis*, ex Codice Helmftadienfi, pag. 902. 3. *Annales breves Colonienfis*, ex MSto Bibliothecæ Metrop. Coloniæ, pag. 917. 4. *Catalogus Abbatum Werthinenfium & Epifcoporum Colon.* ex Codice Seculi XI. Werthinenfi, pag. 918. 5. *Exorcifmi & Ceremoniæ in Judiciis Dei*. ex Codice Werthinenfi Seculi XI. pag. 919. 6. *Catechefis Theotifca*, ex Codice Bibliothecæ Cæfareæ, pag. 923. 7. *Confeffio Theotifca*, ex Codice Bibliothecæ Cathedralis Wirceburgenfis, pag. 930. 8. *Homiliarum Theotifcarum Fragmenta*, ex Codice Cæfareo, pag. 941. 9. *Hymni Francici*, ex Codice Juniano Oxonienfi, pag. 948.

(*a*) Non 1336. ut typorum errore apud Oudinum Tomo 3. pag. 914.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1732. pag. 145. & 249. Immortuus Eccardus vir doctus huic operi, Wirceburgi An. 1730. menfe Februario. Bibl. Germanique Tom. XXI. p. 224.

948. 10. *Rabani Mauri Gloſſarium in Vetus & Novum Teſtamentum*, ex Codice Bibliothecæ Cæſareæ, p. 950. 11. *Gloſſæ Theotiſcæ*, ex Codicibus Bibliothecæ Cathedralis Wirceburgenſis, pag. 977. 12. *Gloſſæ Florentinæ*, ex Bibliotheca Magni Ducis, pag. 981. 13. *Gloſſarium Latino-Theotiſcum*, ex Codice Bibliothecæ Hamburgenſis Sec. X. pag. 981. 14. *Gloſſæ Theotiſcæ*, in *Bedæ* artem metricam, ex Codice *Goldaſtino* Bibliothecæ Bremenſis Sec. X. pag. 1002. 15. *Gloſſæ Theotiſcæ*, ex Ebneriano Prudentii Codice Sec. XI. pag. 1003.

Petri Pithœi Annalium & Hiſtoricorum *Francorum* ab Anno Chriſti 708. ad Annum 990. *Scriptores coætanei XII.* Pariſiis 1588. & Francofurti typis Wechel. 1594. 8. Poſt præmiſſam ex antiquo Codice Legis Salicæ, *brevem notationem Chronicam* ab Anno 697. ad 713. in hoc volumine continentur:

I. *Annales Francorum* ab anno incarnationis Domini DCCXIV. ad annum DCCCLXXXIII. Maguntiæ, ut videtur, ſub ditione Lotharii & Ludovici filii, ſcripti temporibus Rhabani Mauri, Archiepiſcopi, pag. 1.

II. *Frodoardi* Presbyteri Eccleſiæ Remenſis Annales, ſive Chronicon ætatis ſuæ, i. ab anno Chriſti DCCCCXIX. ad annum DCCCCLXVI. cum appendice annorum aliquot, pag. 109.

III. Continuatio ab Anno DCCCCLXXVII. ad annum DCCCCXC. ex Chronicis *Wilhelmi Nangii*, Monachi S. Dionyſii, tunc nondum editis, pag. 207.

IV. *Odoranni*, Monachi S. Petri Vivi Senonenſis, Chronicon, quod ille jam ſexagenarius collegit Anno MXLV. pag. 214.

V. Fragmentum Gallici ſcriptoris ex *Conrado* Abbate, ad annum DCCCCXXII. pag. 216.

Genealogia B. Arnulfi, Metenſis Epiſcopi, ex antiqua membrana ejuſdem Eccleſiæ, pag. 219.

Fragmentum veteris ſcriptoris de Majoribus domus Regiæ, ex Codice Floriac. Cœnobii, pag. 226.

VI. *Vita Karoli Magni*, Francorum Regis & Imperatoris, deſcripta, ut videtur, magna parte *a Monacho S. Eparchii Egoliſmenſis*, ex *annalibus plebejo & ruſticano ſermone compoſitis*, quos & *Regino* Prumienſis ſequutum ſe ait ad annum DCCCXIV. nonnullis interpolatis, paucis etiam additis, pag. 230.

Charta diviſionis Imperii, quæ in quibuſdam exemplaribus *Karolo Magno* adſcribitur, non certa fide, pag. 283.

VII. Fragmentum ex hiſtoria *Pauli Warnefridi* Longobardi filii, Diaconi Forojulienſis, de Epiſcopis Mediomatricum Eccleſiæ, pag. 288.

VIII. Conſtantini Manaſſis de Karolo Imperatore verſus Politici, Græce, pag. 290.

IX. *Thegani*, Chorepiſcopi *Treverenſis*, *de geſtis Ludovici Pii* Imperatoris, cum præfatione *Wallafridi Strabonis*, Abbatis Augienſis, pag. 295.

Acta impiæ & nefandæ exauctorationis ejuſdem Ludovici Imperatoris apud Compendium, Anno DCCCXXII. pag. 322.

Præceptum ejuſdem Imperatoris de diviſione inter filios, pag. 330.

X. *Vita* ejuſdem *Ludovici Pii* incerto ſcriptore, ſed tamen coætaneo, p. 336.

Chartæ privilegiorum ab eodem Imperatore conceſſorum Hiſpanis, qui ad ipſum, Saracenorum metu confugerant, ex Tabulario Eccleſiæ Narbonenſis, pag. 427.

XI. *Nithardi*, Angilberti filii, Karoli Magni Imperatoris ex Bertha filia nepotis, de diſſenſionibus filiorum Ludovici Pii, libri quatuor, pag. 433.

Libellus proclamationis Karoli Regis adverſus Gvenilonem, Archiepiſcopum Senonum, oblatus Synodo Tullenſi, ſive Saponariæ, anno DCCCLIX. cui ſubjuncta eſt Epiſtola ejuſdem Synodi ad Epiſcopos Britanniæ ſive Armoricanæ provinciæ pag. 491.

Acta Coronationis Karoli Imperatoris Ludovici filii, pag. 498.

Sacramentum eidem Imperatori præſtitum ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Ab-

Abbatibus, Comitibus, ac reliquis Italiæ optimatibus, pag. 506.

Subjuncta sunt alia fidelitatis sacramenta eidem Regi a Francis præstita pag. 508.

Fragmentum historiæ Francicæ a Ludovico Balbo, qui a quibusdam *illustris*, ab aliis *Nihili* dictus est, ad Hugonem regem. Ex vetusta membrana Floriac. Cœnobii, pag. 510.

Aliud fragmentum Aquitanicæ historiæ ex pervetusta scida Lemovic. a morte Karoli Calvi ad Hugonem regem. Incipit: *Interea Carolo Calvo de seculo migrante*, pag. 517.

Epitaphia quorundam Regum, ex vetustis monumentis, pag. 427. 524. 525.

XII. *Abbonis* Levitæ de obsidione urbis Parisiorum a Normannis ad Gozlinum fratrem, Libri duo, versibus hexametris, pag. 530. 572.

Petri Pithœi Historiæ *Francorum* ab Anno 900. ad 1285. Scriptores veteres XI. extrema stirpis Carolinæ & Capetiorum Regum res gestas, usque ad Philippum D. Ludovici filium explicantes. Francofurti 1596. fol.

1. *Glabri Roduphi* ad Odilonem Abbatem Cluniacensem, Historiarum libri IV. ab Anno 900. & maxime ab Anno 1000. qui fuit Roberti Regis XIII. ad Annum 1045. pag. 1.

2. *Helgaldi*, sive *Helgaudi*, Floriacensis Monachi, Epitoma vitæ *Roberti* Regis, ex alterius Monachi scriptis. pag. 62. præmisso Testamento *Leodchodi* Abbatis S. Aniani, quod factum est sub Chlodoveo Rege Francorum, filio Dagoberti senioris. pag. 59.

3. Aquitanicæ Historiæ fragmentum, quod incipit: *Hugo Rex Francorum mortuus est*. pag. 79.

4. Fragmentum historiæ Francicæ a Roberto Rege ad mortem Philippi Regis, ex veteri exemplari Floriacensi. pag. 83.

5. *Vita Ludovici* Grossi sive Crassi Regis, Philippi I. filii, scriptore *Sugerio*, Abbate B. Areopagitæ Dionysii, p. 95.

6. *Gesta Ludovici Regis*, filii Ludovici Grossi. pag. 136.

7. *Gesta Philippi Augusti*, Francorum Regis, descripta a Magistro *Rigordo*, Chronographo Regio. p. 158.

8. *Gvilermi Britonis*, Armorici. Philippidos libri XII. carmine epico ad Ludovicum filium Regem, p. 226.

9. Fragmentum continens *gesta Ludovici VIII.* Regis, qui Sancto Ludovico Regi pater fuit. p. 396.

10. *Gesta Sancti Ludovici*, Francorum Regis, descripta per fratrem *Gvilermum de Nangis*, Monachum S. Dionysii in Francia. pag. 400.

11. Ejusdem de gestis *Philippi Audacis*, Ludovici Sancti filii. pag. 471. 504.

Marquardi Freheri Corpus *Francicæ* Historiæ veteris & sinceræ, ad Ludovicum XIII. Galliæ Regem. Hanov. 1613. fol.

Ivonis Episcopi (*a*) ab Anno 1092. ad 1115. Carnotensis, de gestis a tempore Regum Assyriorum usque ad Constantinum Magnum pag. 1. cum brevi Chronico de Regibus Francorum a Pharamundo usque ad Philippum, qui decessit anno regni XLIX. Christi 1108.

S. Gregorii, Toronis sive Turonensis Episcopi, gesta Regum Francorum epitomata Capitibus LIII. usque ad Annum 720. pag. 55.

Nazariani Annales breves ab Anno 707. quo Pipinus senior regnare cœpit, ad 790. pag. 86.

Fredegarii Scholastici hist. Miscellæ pars excerpta ex Chronica *Gregorii*, Episcopi Thoronachi (Turonensis) capitibus XCIII. pag. 99. ab originibus Francorum usque ad Chilpericum.

Ejusdem *Fredegarii* Chronica a Guntramno Rege Francorum usque ad Annum 739. capitibus CX. p. 118.

Appendix ex alio Codice ab A. 742. ad 768. pag. 160.

Erchanberii, sive *Erchanberti* Fragmentum

(*a*) Sammarthan. Tom. 2. Galliæ Christianæ pag. 487. seqq.

tum ex breviario Francorum & Majorum domus pag. 167 a. Clothario, sive ab Anno 613. ad 737. & alterum egregium de Pipino seniore, Ansegisi F. ab Anno 688. ad 692. pag. 168.

Pauli Warnefridi, Langobardi F. Diaconi Forojuliensis, *de Episcopis Metensis Civitatis* ab Apostolicis temporibus, sive a Clemente ad Annum 777. seu usque ad Angilramnum, cui hunc librum Paulus inscripsit. pag. 171.

Ejusdem Pauli *Supplementum Langobardicorum* e MSto Palatino pag. 178. ubi extrema regni Longobardici finiti A. 773. cum stetisset per annos 206. ex quo ipsi Italiam intraverant.

Anonymi fragmentum Chronici ab Anno 776. ad Annum 825. pag. 179. Postremo loco affertur Juramentum, quod Romano clero & populo Eugenius Papa facere imperavit: *Promitto ego ille per Deum Omnipotentem, & per ista sacra quatuor Evangelia, & per hanc Crucem Domini nostri Jesu Christi, & per corpus beatissimi Petri Principis Apostolorum, quod ab hac die in futurum fidelis ero Dominis nostris Imperatoribus Hludovico & Hlothario, diebus vitæ meæ, juxta vires & intellectum meum, sine fraude atque malo ingenio, salva fide quam repromisi Domino Apostolico: & quod non consentiam, ut aliter in hac sede Romana fiat electio Pontificis, nisi canonice & juste, secundum vires & intellectum meum: & ille qui electus fuerit me consentiente, consecratus Pontifex non fiat, priusquam tale sacramentum faciat in præsentia Missi Domini Imperatoris, & populi, cum Juramento quale Dominus Eugenius Papa sponte pro conservatione omnium factum habet perscriptum.*

Epistolæ Francicæ LXXXIII. pag. 182. repetitæ deinde ab Andrea du Chesne Tom. 1. rerum Francorum p. 847.

Gregorii Florentii, Episcopi *Turonici*, Historiarum libri decem, pag. 1. cum recapitulatione de Episcopis Turonicis a Gratiano primo (tempore Decii) usque ad Gregorium XIX. Episcopum. pag. 240.

Decem libros Historiarum, inquit pag. 243. *anno vigesimo primo* (*a*) *ordinationis nostræ: septem Miraculorum, unum de Vitis Patrum scripsi: in Psalterii tractatum librum unum commentatus sum: de cursibus etiam Ecclesiasticis unum librum condidi.*

Aimoini Monachi, qui antea *Annonii* nomine circumferebatur, Historiæ Francorum libri IV. ad Joannis Nicotii Codicem restituti, ex editione Wecheliana 1567. 8. pag. 245.

Adelmi Benedictini, sive secundum alios *Ademari* Monachi Annales Francorum Regum ab Anno 741. ad 828. pag. 381.

Vita & gesta Caroli Magni per *Eginhartum* illius quandoque alumnum atque scribam adjuratum, Germanum. pag. 435.

Vita Hludovici Pii Imperatoris, Karoli Magni filii, incerto auctore, sed coætaneo & Astronomiæ (*b*) perito usque ad Annum 840. quo Ludovicus obiit, ante pleniorem Petri Pithœi editionem pro *libro quinto Aimoini* habita editaque: pag. 445. Et *Aimoini* Annales continuati ab Anno 846. ad 1165. pag. 476.

Michaelis Ritii, Patricii Neapolitani, de Regibus Franciæ a Marcomiro ad Ludovicum XII. libri III. ad Gvidonem Magnum, Franciæ Cancellarium, scripti Romæ A. 1505. & in anno 1503. desinentes pag. 531.

Caroli Magni Vita per *Donatum Acciajolum* edita pag. 549. 559.

Andreæ du Chesne Historiæ *Francorum* Scriptores Coætanei. Tomus *primus* ab ipsius Gentis origine ad Pipinum usque Re-

(*a*) Gregorii I. Papæ quinto (Christi 594.) Guntheramni Regis XXXI. Childeberti junioris XIX.

(*b*) ad Annum 839. pag. 471. ubi de Cometa & de Imperatore, quid ille portenderet sollicito: *antequam quieti membra committeret, accito quodam, itemque me qui hæc scripsi, & qui hujus rei sapientiam habere credebar, percontari studerit.* Auctor fasciculi temporum Philosophum, cum quo Imperator attonitus de Cometa contulit, vocat Eginhardum.

Regem: *Secundus* a Pipino Caroli Magni Patre usque ad Hugonem Capetum. Parisiis 1636. & post Andream A. 1640. (*a*) inopino fato extinctum, continuante laborem *Francisco. du Chesne*, filio. *Tertius* a Carolo Martello Pipini Regis patre usque ad Hugonis & Roberti Regum tempora. *Quartus* ab Hugone & Roberto Regibus usque ad regnum Philippi Augusti, Parisiis 1641. & *Quintus* denique 1649. fol. a Philippo Augusto Rege usque ad tempora Philippi IV. sive Pulchri. Quæ singula in locuplete hac collectione Lectori offerantur, esset hic referendi locus, nisi distincte & accurate id factum esset nuper in Clarissimi Christiani Gottlieb Buderi Bibliotheca scriptorum rerum Germanicarum, quæ celeberrimi Burchardi Gotthelf Struvii Corpori Historiæ Germanicæ præmissa legitur Jenæ 1730. fol. pag. 105. 118. Longe ulterius autem progredi statuerat Chesnei utriusque patris & filii industria, nam simili studio voluerat persequi Historiæ Francicæ monumenta ad suam usque ætatem, per Tomos XXIV. quorum notitiam Chronologica serie consignatam jam tertium edidit Franciscus du Chesne Parisiis 1663. 8. atque ego recudendam dedi in isagoge in notitiam scriptorum historiæ Gallicæ, Hamburgi 1708. 8. una cum Christiani Gryphii commentatione de scriptoribus, qui res Gallicas seculo præsertim XVII. illustrarunt, & Hermanni Dieterici Meibomii dissertat. de Gallicæ historiæ periodis & scriptoribus edita Helmst. 1703. 4. Post Chesneorum tempus ab illustrissimo Colberto, (*b*) qui An. 1676. apparatum integrum a Francisco du Chesne redemerat, ac deinde ab aliis spes facta est operis illius per eruditos Galliæ non perficiendi modo, sed etiam supplendi augendique: hactenus tamen necdum quicquam in lucem prolatum, quanquam materiæ tantum suppetat, ut illi complectendæ non XXIV. sed ne XL. quidem Volumina satis videantur satura esse.

De ejusdem Andreæ du Chesne *Normannicarum* rerum scriptoribus ab Anno 838. ad 1220. Paris. 1619. fol. dicere me memini Tom. I. p. 103.

Vide & quæ de *Francorum* Annalibus supra in *Carolo M.* & in *Eginharto*.

De *Stephani Baluzii Capitularibus Regum Francorum*, Parisiis 1677. fol. duobus Voluminibus, abunde dictum Volumine XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 493. 515.

Jacobi Bongarsii Gesta Dei per Francos, sive de expeditionibus Gallorum in Palæstinam ab An. 1095. ad 1420. scriptores veteres duobus Voluminibus Hanov. 1611. fol. recensitos Lector videre poterit in libro de propagatione Lucis Evangelicæ pag. 522. seq. ubi etiam de tertio Tomo adhuc inedito pag. 526. & de pluribus veteribus, quæ illi collectioni addi possunt, monumentis pag. 527. 533.

Carolus le Cointe, Trecensis, Congregationis Oratorii Presbyter, auctor Operis præcipui, quod *Annales Ecclesiasticos Francorum* inscripsit, atque octo Voluminibus in folio deduxit ad Annum Christi 845. Octavum quidem Volumen in lucem proferre ipse non potuit, sed cum operi auctor esset immortuus, (*c*) factum illud a Presbyte-

(*a*) Claudius Sarravius Epistola 24. data Rothomagi Nonis Majis A. 1640. *Andreas du Chesne nobilissimi Regni Geographus & Historiographus hac septimana miserabiliter obiit: e curru decidenti baculus ilia ingressus est, unde magno cum cruciatu post unam aut alteram horam exspiravit.*

(*b*) Jacobus le Long Bibliotheque historique de la France pag. 954. Vide & p. 310. seq.

(*c*) *Contius* defunctus est An. 1681. Januarii 18. ætatis 70. De eo consules Vitam a Boisio præfixam Tomo octavo Annalium, Ephemerides Eruditorum Paris. 1681. pag. 89. Acta Eruditorum A. 1685 pag. 340. Richardi Simonis Epistolas selectas Gallice editas T. 3. p. 89. seq. Jacobi le Long Bibliothecam Historicam Galliæ num. 1519. pag. 66. seq. Nisseroni memorias Virorum eruditorum Tomo IV. pag. 269. *Hadrianus Valesius*, Henrici frater, extinctus A. 1692. 2. Julii. De eo Ephemerides Eruditorum illius anni pag. 503. & Valesiana A. 1694. in lucem data a filio. Acta Eruditorum An. 1694. pag. 307. Claudii Perraulti vitæ illustrium Gallorum Gallice editæ Tomo 2. pag. 140. Nisseroni Memoriæ Tomo 3. pag. 215.

ro Oratorii altero *Gerhardo Boisio*, Parisiis 1683. fol. *Primus* Tomus lucem viderat An. 1665. atque ab Anno Christi 265. ubi Francorum prima mentio (*a*) desinit in obitu Clotharii primi An. 561. in quo etiam terminantur gesta veterum Francorum libris VIII. descripta ab *Hadriano Valesio*, Paris. 1646. fol. sive Volumen primum operis præclari, cujus secundus & tertius Tomus A. 1658. in lucem dati historiam deducunt ille ad Annum 584. hic ad 754. *Secundum* Cointii Volumen desinit in An. 632. quo obiit Clodoveus II. *Tertium* in A. 680. *Quartum* in A. 737. *Quintum* in An. 771. *Sextum* in A. 804. *Septimum* in An. 828. & *Octavum* in A. 845.

A *Martino Bouqueto* denique, Benedictino erudito & Præfecto Bibliothecæ S. Germani de Pratis proxime exspectamus novam collectionum *Pithœi*, *Freheri*, & qui ab illis vulgata repetiit, sed meliora pleraque & pluribus aucta monumentis *Duschesnii*, longe emendatiorem locupletioremque editionem cujus duo singulis annis Volumina edenda (*b*) promittuntur.

Amplissimam & diligentem atque accuratam notitiam scriptorum veterum recentiumque, qui res *Francorum* exposuere vel quomodocunque illustrarunt, debemus Viro incredibilis industriæ & candidi beneque sani judicii *Jacobi le Long*, Presbyteri Oratorii & Bibliothecæ Præfecti. Ejus Bibliotheca historica Galliæ lucem vidit Parisiis 1719. fol. in qua recenset Opera majora & minora quoque, Vitas, Orationes &c. numero circiter 18000. Idem de aliis Bibliothecarum Gallicarum scriptoribus disserit num. 6545. seqq. pag. 310. seq. Diem obiit Jacobus le Long Parisiis An. 1721. 13. Augusti, cujus opus supplendum continuandumque accepi in se suscepisse successorem ejus in Bibliothecæ Præfectura Clarissimum *F. de Molets*: & secundæ editionis mentionem injici video in Dominici de Colonia Tomo 2. historiæ litterariæ Lugdunensis pag. 657. Pro supplemento etiam illius haberi possunt non paucæ observationes, quæ de rerum Gallicarum scriptoribus obviæ sunt in Tomo quarto methodi historiarum *Langleti Fresnœi* editæ Parisiis 1729. in 4.

S. Franciscus Assisias Umber, Doctor *Seraphicus*, Auctor An. 1215. *Franciscani Ordinis Minorum* confirmati ab Innocentio III. & Honorio III. Hic post iter in Orientem An. 1219. susceptum redux diem obiit apud S. Mariam de Portiuncula An. 1226. 4. Octobr. Sanctis post obitum adscriptus a Gregorio IX. An. 1228. Vitam ejus præter *Angelum Tancredum*, Leonem Assisiatem, & *Rufinum Scissium*, aliosque scripsit *Bonaventura*, editam in ejus Operibus & a Lipomanno, nec non a Surio 4. Oct. quibus possunt e recentioribus scriptoribus adjungi Lucas Waddingus Tom. 1. Annalium Ordinis Minorum, Lugduni 1625. fol. (*c*) & cujus non ita pridem opus lucem vidit Gallice Candidus Chalippus Parisiis 1729. 4. (*d*) Nescio autem an de ullo homine tantum sibi indulserit credulitas hypocrisis superstitio quam de Francisco, cum cogito scripta similia qualia sunt Bartholomæi Pisani Conformitates, de quibus dixi supra in *Albicio*, & ex quibus excerpta nuper cum iconibus ære a Picarto nitide descriptis viderunt lucem Gallice ac Latine Amstelodami 1734. 12. duobus Voluminibus: (*e*) & quibus novissime non dubitavit testimonium suum

(*a*) Vopiscus in Aureliano cap. 7. & 33.

(*b*) Bibliotheque raisonnèe Tom. XI. pag. 483.

(*c*) Opus totum *Vvaddingi* septem Tomis absolvitur, quorum postremus lucem vidit An. 1648. His deinde notitiam Scriptorum Martyrumque Ordinis Minorum subjunxit Romæ 1650. fol. Supplementum Bibliothecæ Waddingianæ a *Johanne a Divo Antonio* prodiit, ut mox infra sum dicturus.

(*d*) Journal de Savans A. 1728. pag. 404. & 1729. May pag. 49. Memoires de Trevoux A. 1729. pag 503. 678. 838. 1014.

(*e*) *L' Alcoran des Cordeliers*. Confer scriptum: Legende dorèe, ou sommaire de l'histoire des frere mendians de l' Ordre de S. Dominique & de S. Francois. Amst. 1734. 12.

ſuum adjungere P. Poiſſonius Franciſcanus in panegyrico S. Franciſci, quem edidit Pariſiis anno ſuperiore 1733. 4. (*a*) in quo etiam celebrat Europam, Aſiam, Africam Franciſcanam, & pluribus quam XVII. provinciis Franciſcanorum per Americam enumeratis, Mundum denique Franciſcanum. Solus cum ſtigmatibus pingendus S. Franciſcus ex bulla Sixti IV. apud Edmundum Martene Tom. 6. monumentorum pag. 1382.

Scripta S. Franciſci collegit ediique curavit *Lucas Waddingus* additis notis Antvverpiæ 1623. 4. Poſt Waddingum *Johannes de la Haye*, Pariſiis 1641. fol. & Lugduni 1653. fol. adjunctis ſcriptis *S. Antonii* de Padua. Subjecit Waddingus etiam vitam S. Franciſci, a Bonaventura ſcriptam: & Gregorii IX. bullam Canonizationis, *Nicolaique Lyrani* contemplationem in qua per decem antiphonas totidem Pſalmorum loca ad Franciſcum detorquentur.

In ſcriptis ejus, quæ tribus parvis Tomis digeſta ſunt, in *primo* familiam ducunt *Epiſtolæ XVII.* quarum tertia eſt ad B. *Antonium de Padua*, IV. & V. ad *S. Claram* & cæteras *ſorores cœnobii S. Damiani* prope Aſſiſium: VI. VII. VIII. ad *Eliam*, Ordinis Vicarium Generalem: XVI. ad fratrem *Leonem*, & XVII. ad Dominam *Jacobam de Septem ſoliis*.

Admonitio ad omnes Fratres, Capitulis XXVII. pag. 70.

Verba ad humilitatem, obedientiam, devotionem & patientiam inducentia. pag. 87.

De virtutibus S. Virginis & ſanctæ cujuſque animæ. pag. 88.

De vera & perfecta lætitia. pag. 93.

Expoſito in Orationem Dominicam. pag. 97.

Laus Domini altiſſimi. pag. 101.

Orationes, ſeu *Precationes XII.* pag. 101.

Teſtamentum. pag. 120.

SECUNDO TOMO.

Regulæ duæ pro Fratribus, una Capitum XXIII. pag. 132. altera Capitum XII. pag. 170.

Regula pro Sanctimonialibus S. Claræ, ſive *Sororibus pauperibus*, Capitum XII. pag. 190.

Regula Tertiariorum, ſive *Fratrum de Pœnitentia*, Capita XX. pag. 223.

TOMO TERTIO.

Collationes breves XXVIII. de variis argumentis ad vitam Monaſticam ſpectantibus pag. 286.

Ordo recitandi Officium Dominicæ Paſſionis ab hora Completorii Feriæ quintæ majoris Hebdomadæ ad Completorium Sabbati ſancti, & omnibus diebus ferialibus per annum: pag. 381.

Canticum Fratris Solis, Italice, cum Latina verſione pag. 398. Alia *duo Cantica*, itidem Italice pag. 402. 406.

Apophthegmata LVII. pag. 422.

Familiaria Colloquia XLI. pag. 443.

Prophetiæ XVI. pag. 474. *Parabolæ* II. pag. 484. & *Exempla* V. pag. 487.

Benedictiones VII. pag. 492.

Oracula XXX. pag. 497. & *Sententiæ* XVI. pag. 506.

Sermones breves VII. pag. 510.

Sex præcipuæ rationes, *quare Deus Religionem Minorum ſuæ conceſſerit Eccleſiæ* pag. 517.

Decem perfectiones Veri Religioſi & perfecti Chriſtiani pag. 521.

Hæc S. Franciſci ſcripta etiam ſine Waddingi commentariis edita Salmanticæ, Alexandriæ Statelliorum, Neapoli &c.

Scriptores quidam ad Hiſtoriam *Franciſcani* Ordinis facientes.

Johannis a Divo Antonio, Salmanticenſis, Fratrum Minorum atramento vel ſanguine ſcriptorum Bibliotheca, ſupple-

(*a*) Journal des Savans An. 1733. Aout pag. 544. 554.

plementum Bibliothecæ Waddingianæ. Salmanticæ 1728. 4. Ejusdem Bibliotheca universalis Franciscana. Madrit. 1732. fol. duobus Voluminibus Hispanice.

Petri Antonii, Veneti, Italice scripti, fasti Serafici, Venet. 1684. 8. Istoria Serafica, ovvero Cronica della riformata provincia di S. Antonio. 1688. 4. Vite e fatti de' sommi Pontefici e Cardinali assonti dell' ordine Serafico, Trevigi 1703. fol. Giardino Serafico istorico, Venetiis 1710. 4. duobus Voluminibus. Compendio dell' indulgenze, grazie, stazioni &c. 1719. 12. Legendario Franciscano, Venet. 1721. 1722. Volumina 12. totidem mensibus respondentia in 4. in quibus Vitæ amplius 500. Vite de' Santi, Beati & Venerabili Servi di Dio del terz' ordine di S. Francesco. Venet. 1725. 4.

Johannes Blancona vertit Gallice Tomum I. Chronici Franciscani, quod Lusitanice edidit Marcus Ulyssiponensis.

Zachariæ Boverii Annales fratrum Minorum Capucinorum, Lugduni 1632. fol. duobus Voluminibus, & ex Latino Italice, & Labbeo teste auctiores etiam Hispanice tribus Tomis in fol.

Johannis de Cardillo Historia tertii Ordinis S. Francisci. Cæsaraugustæ 1620. 4. Hispanice.

Bartholomæus Cimarellus & *Henricus Diola* scriptores sive interpretes Chronici Franciscani editi Venetiis 1617. 1621. 4. quinque Voluminibus.

Chronica Serafica. Vita del glorioso Patriarcha S. Francisco, i de sus primeros discipulos, escrita por el R. P. Fr. Damian Cornejo, *Chronista General de la Regular observancia. Parte primera. En Madrid por Juan. Garcia Infanzon*, An. 1682. in fol.

Pars secunda apud eundem Infanzon, A. 1684. in fol.

Pars tertia apud eundem, An. 1686. in fol.

Pars quarta apud eundem, An. 1698. in fol. Quæ pars edita fuit Autore jam Episcopo *Aquarum calidarum*, vulgo *Orense*.

Horatius Diola, Bononiensis, Italice vertit ex Lusitanico Tomum I. Chronici *Marci* Ulyssiponensis, Brixiæ 1581. 4.

Francisci Dionysii, Genuensis, Bibliotheca scriptorum Ordinis Minorum, Genuæ 1691. fol. editio secunda auctior, vide Augusti Beyeri memorias Historico-Criticas librorum rariorum pag. 153.

Mariani, Florentini, fasciculus Chronicorum Ordinis Minorum MS. Vide Julii Nigri historiam scriptorum Florentinorum pag. 397.

Johannis Franchini Bibliosofia e memorie letterarie degli Scrittori Francescani Conventuali c' hanno scritto doppo l' anno 1585. Modona 1692. 4.

Angeli a S. Francisco Sacrarium Privilegiorum Seraphico Ordini concessorum, Duaci 1636. & Catalogus scriptorum Anglorum Seraphici Ordinis. ibid. 1649. 4.

Francisci Gonzagæ, Episcopi Mantuani, de origine Seraphicæ Religionis ejusque progressibus. Romæ 1587. fol. & Venetiis 1607.

Francisci Haroldi &c.

Editum a *Thoma Hearne* Oxoniæ 1726. 8. scriptum, the antiquities of the English Franciscans.

Hilarion de Nolay, Capucinus, qui Gallice edidit gloriam tertii Ordinis S. Francisci, sive Historiam originum ejus progressuumque. Lugduni 1694. 4.

Francisci Lanovii, Parisini, Chronicon generale Ordinis Minorum, Paris. 1631. fol.

Marci Ulyssiponensis Chronicon Ord. Fratrum Minorum, Tomus I. & II. Lusitanice. Ulyssipone 1556. & 1562. fol. & utrique 1615. fol. Tertius Hispanice ad Philippum II. Salmanticæ 1570. fol. De Hispanica primorum Tomorum, Italica & Gallica versione vide Nicolaum Antonium Tomo 2. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 69.

Benedicti Mazzaræ, Sulmonensis, de san-

ſanctis & illuſtribus Franciſcanis, Venet. 1676. 4. Italice.

Arturi du Monſtier, ſive *de Monaſterio*, Martyrologium Franciſcanum Obſervantium, Diſcalceatorum, Recollectorum, Conventualium, Capucinorum, Clariſſarum, Urbaniſtarum, & Tertiariorum utriuſque ſexus tam Secularium quam Regularium, Pariſ. 1638. fol.

Chriſtophori Moreni de claris familiæ S. Franciſci Viris, Hiſpanice. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ pag. 189.

Didacus Navarrus vertit Hiſpanice ex Luſitanico Tomum I. Chronici *Marci* Ulyſſiponenſis. Compluti 1566. fol.

Rodolfus Oſvvalter de Scriptoribus Ordinis Minor. A. 1559. 4. non niſi ex Labbeo mihi notus.

Antonii de Orvieto Cronologia della Provincia Serafica Riformata dell' Umbria, o d' Aſſiſi, diviſa in tre libri. Peruſiæ 1717. 4.

Franciſcus de Piſa, Toletanus, cujus Catalogus Sanctorum & Virorum illuſtrium tertii Ordinis Franciſcani lucem vidit Hiſpanice Toleti 1617. 4.

Benedicti Puccii, Ordinis Camaldulenſis, Compendio delle Chroniche de' frati Minori. Venet. 1608. 8.

Ludovici de Rebolledo Chronicon generale S. Franciſci & Apoſtolici ejus Ordinis. Hiſpali 1598. & 1603. fol. Hiſpanice duobus Voluminibus, cum Catalogo Sanctorum & Virorum illuſtrium ejuſdem Ordinis.

Petri Rodolphi, Toſſiniacenſis Hiſtoria Seraphica libris III. Venetiis 1586. 1595.

Philippus de Soſa vertit ex Luſitanico Tomum ſecundum Chronici *Marci* Ulyſſiponenſis.

Henrici Sedulii elogia Sanctorum ex tribus S. Franciſci Ordinibus, addita eorum imaginibus ære deſcriptis Antvverpiæ 1602. Hiſtoria Seraphica, ſive Sanctorum Ordinis Franciſcani Vitæ cum notis. ibid. 1613. fol.

Chronica Serafica eſcrita por el P. Fr. Euſebio Gonzalez de Torres, *Choroniſta General de la Regular obſervancia. Quinta parte. En Madrid en la imprenta de la vinda de Juan Garzia Infanzon*, A. 1719. in fol.

Sexta parte, *apud eandem viduam*, A. 1725. in fol.

Septima parte, *apud eandem viduam*, A. 1729. in fol.

Henrici Willoti, Leodienſis, Athenæ Orthodoxorum ſodalitii Franciſcani, Leodii 1598. 8. Antvverpiæ 1600. 8.

Lucas Waddingus in Scriptoribus Ordinis Minorum & Syllabo Martyrum ejuſdem Ordinis, Romæ 1650. fol. & in vaſto Annalium Ordinis Minorum opere, quorum primus Tomus in A. 1250. ſecundus in 1300. tertius in 1350. quartus in 1400. quintus in 1450. ſextus in 1475. & ſeptimus in 1500. deſinit. Lugduni 1625. 1648. fol. Tomus octavus, nonus, decimuſque, quibus ad ſuam ætatem perducere Annales illos voluit, lucem quod ſciam non viderunt. Necdum ſpes impleta quam A. 1711. jam moverunt Diarii Eruditorum Italiæ auctores Tom. VII. pag. 489. quorum verbis hunc elenchum finire placet.

Il P. *Antonio Meliſſano di Macro*, de' Minori Oſſervanti Riformati già Lettore di Teologia, Provinciale, e Croniſta del ſuo Ordine, ebbe commiſſione dal ſuo Generale di ſupplire, e continuare gli *Annali* della ſua Religione già compilati in otto volumi in foglio dal celebre Luca Wadingo. La morte impedì a queſto Padre di terminare, e di porre in luce queſti ſuoi *Supplementi*, che egli penſava di dare in molti volumi; e probabilmente i ſuoi ſcritti ſarebbono andati a male, ſe il P. *Antonio-Maria di Torre*, d' Aoſta, Religioſo del medeſimo Ordine, al quale li 10. Maggio dell' anno 1705. fu commeſſa dal P. Ildefonſo di Biezma ſuo Generale la ſteſſa carica di Croniſta, non ſi foſſe preſa la cura di raccoglierne le memorie confuſamente diſperſe; il che fedelmente egli fece in un groſ-

so volume in foglio di pagg. 523. senza le prefazioni, e la tavola, il quale si finì di stampare nel decorso anno con questo titolo: *Annalium O. M. Supplementa ab admod. R. P. Fr.* Antonio Melissano de Macro, *O. M. Strictæ Observ. Reform. ec. ab anno* 1213. *usque ad annum* 1500. *collecta. In lucem edita per F.* Antonium Mariam de Turre, *ab Aug. Prætoria, ec.* Si spera, che questo Padre ci darà un giorno la continuazione de' medesimi Annali dall' anno 1500. sino a' nostri tempi.

* *Scriptores ad historiam Franciscanam facientes.*

Quamquam plures sunt, qui catalogo scriptorum de rebus Franciscanis a Fabricio confecto adjungi rectissime possunt; adhuc ego tamen ne longus sim plerosque omittendos censui unum tantum vel alterum addixisse satis habens. Annales Ordinis Minorum a Luca Wadingo confecti hodie creverunt ad Tom. XIX. quæ voluminum complexio continet præter VIII. Tomos a Wadingo vulgatos iterumque recusos, novem alios additos a F. Joanne Luca Veneto primum, cui suppetias in postremis tomis tulit Joseph Maria de Ancona. Desinit collectio ista in anno 1564. Cœpit editio an. 1731. & desiit an. 1745. Præter hæc F. Dominicus de Gubernatis a Sospitello emisit Romæ orbem Seraphicum idest historiam de tribus ordinibus S. Francisci, deque eorum progressibus per quatuor mundi partes, idque operis excudi cœpti an. 1682. & absoluti anno 1689. voluminibus pluribus conficitur.

F. Michael Angelus a Neapoli vulgavit Chronologiam historico-legalem ordinis Minorum ab exordio usque ad annum 1633. Tom. 1. fol. Neapoli 1650. Eidemque subjuncta est continuatio usque ad an. 1718. per F. Julium de Venetiis Tom. 1. fol. Venetiis 1718.

Rainerus Franciscus Marczic idest F. Innocentius a Casabasciana, quod oppidum est in Lucensi ditione, typis Lucensibus protulit librum, cui titulus: *Apologia per l' ordine de' Frati Minori in risposta al libro intitolato Ragioni istoriche da umiliarsi alla Sac. Congr. de' Riti, colle quali dimostrasi, tutti i Santi, e Beati de' primi due secoli Francescani appartenere a' soli Padri Conventuali*, Lucæ Tom. III. in 4. an. 1748. Opus istud quamvis a F. Innocentio, de quo mox, confectum est, descriptum tamen est stylo, & calamo F. Valerii a Decimo Lucensis, qui sub nomine Warronatemburg delitescit.

Franciscus de Abbate, sive ut Waddingo pag. 111. *de Abbatibus*, de Civitate Astensi, Ordinis Minorum. Hujus Postillas super Evangelia Dominicalia totius anni & Sermones Quadragesimales memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 180.

Franciscus de Accoltis, Aretinus, Jurisconsultus circa Annum 1300. supra T. 1. pag. 4.

Franciscus Accursius, Florentinus Jurisconsultus, coryphæus glossatorum Juris celeberrimus, qui diem obiit Bononiæ A. 1259. De eo Nicolaus Hieronymus Cundlingius in historia postuma Eruditionis, edita Germanice Tomo 2. pag. 1786. seq. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 181. qui diversum ab hoc *Accursium* Azonis discipulum pag. 1. seq. fingit Francisci hujus Parentem.

Franciscus Accursius, Francisci superioris filius, de quo ut de *Cervetto* fratre dixi Tom. 1. pag. 4. Ab Eduardo I. sollicitatum, in Angliam ut veniret Anno 1276. notavit Seldenus ad Fletam pag. 526. Sed Bononiæ obiisse constat eodem cum patre tumulo conditum. * Dedit etiam orationem pro Anglis coram summo Pontifice dictam, quam olim ego, dum Viennæ agerem in codice quodam Bibliothecæ Vindobonensis offendi. Nihil tamen ex ea mihi descripsi, cujus negligentiæ nunc me pœnitet.

Franciscus de Aggregatiis, Cremonen-

nensis, Ordinis Minorum, Episcopus ab Anno 1403. Bergomensis, Concilio Constantiensi An. 1414. interfuit, obiitque Bergomi An. 1427. Ejus *Orationes* aliquot in Concilio illo habitas Willotus, Waddingusque memorant.

Franciscus Albertinus, Florentinus scriptor libri de Mirabilibus veteris & novæ Romæ An. 1505. De laudibus Florentiæ & Saonæ An. 1509. De stationibus & reliquiis Urbis, ad Imperatorem Maximilianum. Vide Vossium & Julii Nigri historiam scriptorum Florentinorum pag. 181.

* *Franciscus de Albertinis* Pontificius Doctor. Liber ejus *de Mirabilibus novæ, & veteris Urbis* Romæ prodiit Romæ an. 1510. in 4. In epistola Cornelii Cymbali ad authorem legimus scriptos ab eodem Albertino libros *de Urbis stationibus*, *de confessione; de modo recte vivendi; de sacramento* (Altaris credo) *super orationem Dominicam*, & *salutationem Angelicam*. Hæc tamen an umquam prodierint, ignoro. Liber *de laudibus Urbis Florentiæ & Saonæ*, nihil est aliud, quam postremum caput libri tertii & ultimi opusculi *de mirabilibus Urbis Romæ* una cum illo editum eodem anno 1510.

Antonius Franciscus Patavinus, *Doctor* sive *a Doctoribus*, Jurisconsultus insignis docuit ab Anno 1465. Patavii, & Ferrariæ per annos tres & quinquaginta, cujus celebrantur additiones ad Abbatem Panormitanum & ad Alexandrum Imolensem. Obiit An. 1528. annos natus LXXXVI. Vide Pancirollum III. 52. de interpretibus Juris.

Franciscus de Aqua putrida, Neapolitanus, Philosophus: Ordinis Minorum circa Annum 1340. scripsit Compendium Conclusionum universæ Philosophiæ, sive *Diadema Philosophorum* de reconditis Naturæ arcanis. Vide Waddingum pag. 111. & Nicolai Toppi Biliothecam Neapolitanam pag. 87.

* *Franciscus Aretinus*. Scripsit *lecturam super Decretales*, quam exhibet MS. Codex 180. Bibliothecæ Felini. De hoc viro nihil habeo, quod addam iis quæ Felinus ipse ad extremam oram ejusdem Codicis adnotavit: *solemnissimi, rarissimique juris consulti Francisci Aretini commentaria, quæ in ultimis suis congressibus Ferrariæ gestis sapientissime edidit. Demum quinquennio vixit sub imperio Ducis Mediolani secretorum ipsius fidelissimum scrinium. Cui Duci defuncto successo Galeacio filio abiit tantus Doctor vocatus a populo Senensi leges Romanas istic commentaturus. Quo tendens per Ferrariam transitum fecit 3. Octobris 1466. quo die forte hæc commentaria scribere complevi Felinus ego studiorum meorum anno finito 9. ætatis 22. Injuncto mihi lecturæ Decreti onere pro sequenti anno quam alio anno habueram*. In fine voluminis legitur epistola Felini Sandei ad eumdem Franciscum. Iste vero commentarius dein prodiit excusus Bononiæ an. 1481. fol. In codice 292. MS. ejusdem Felini legitur ejusdem Francisci *Consilium in causa Testamenti*. In cod. 312. est Repetitio in *l. si fratris C. de jure Deli*. edita Papiæ an. 1494. fol. Forte hic Franciscus idem est cum Francisco de Acceptantibus de Aretio, cujus tractatus de sententia interlocutoria, & diffinitiva antiquis typis excusus absque expressione loci, & anni, extat in Bibliotheca Felini. In altero ejusdem Bibliothecæ codice MS. ejus oratio gratulatoria ad Paulum II. pro adito Pontificatu, habita nomine Francisci Sfortiæ Mediolanensium Ducis.

Franciscus Asculanus, Ordinis Minor. inter Scholasticos *Doctoris Succincti* celebratus titulo, circa Annum 1340. scripsit Waddingo pag. 112. teste: *In quatuor libros Sententiarum*, *Reportata in eosdem*, *Opus Contradictionum*, & *Improbationes quasdam*, ni fallor contra Johannem XXII.

Franciscus de Bachone, sive *Bacone*, Gerundensis Catalanus, Carmelita circa Annum 1448. scripsit *Repertorium Prædicantium*, & *super Sententias* libros IV. Vide Alegrii Paradisum Carmelitici decoris pag. 349. & Nicolai An-

Antonii Bibliothecam veterem Hispanam Tomo 2. pag. 114.

Franciscus de Belluno, Italus Trevisanus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1342. Parisiis libros Sententiarum interpretatus, scripsit Commentarios *in Genesin*, *in Jobum* & *Tobiam*, MStos Bononiæ apud Dominicanos. Superstes adhuc An. 1352. Vide Jacobum Qvetif Tom. 1. pag. 640.

Franciscus Cæsar, sive de Keysere, Dixmundanus Flander, Ordinis Cisterciensis, libros Magistri Sententiarum enarravit Parisiis, & deinde Religiosus Mariæ de Dunis, in Flandria diem obiit An. 1294. Præter *Commentaria in* jam dictos *Sententiarum libros*, Carolus de Visch pag. 111. memorat ejus *librum de tribus votis monasticis*, & *Vitam S. Bernardi* scriptam Carmine atque editam Parisiis 1483.

Franciscus Camenus, Perusinus, cujus hymnus Sapphicus *in S. Nicolaum Peregrinum*, Tranensem Apulum, defunctum A. 1094. Sanctisque adscriptum A. 1098. exstat in Actis Sanctorum 2. Junii, T. 1. pag. 253. quem Papebrochius non diu post Canonizationem, certe ante A. 1117. compositum esse annotavit. Incipit: *Sidus o Cæli Nicolae fulgens Magne protector populi Tranensis* &c.

Franciscus e Candia, Ordinis Minor. *Doctor fertilis* nuncupatus, cujus nihil nisi commentarios in IV. libros Sententiarum Waddingus pag. 114. memorat.

Francisci Monachi *Carthusiensis* Epistola ad *Aynardam* Priorissam domus Bertandi Ordinis Carthusiensis circa Annum 1440. Vitæ formulam ei præscribens, in Edmundi Martene Tom. 1. Anecdotorum pag. 1799. 1801.

Franciscus Reformator Monasterii *Castellensis* Ordinis S. Benedicti, circa Annum 1405. Opusculum *de Monacho ad exemplum Christi crucifixo* edidit Bernardus Pez in Bibliothecæ Asceticæ Tomo IX. pag. 179. illique pag. 217. subjunxit Ejusdem *libellum Epistolarem Quæstionum Regularium de Vita Sanctimonialium Virginum*, ad Magistrum Nicolaum Prolvin.

Franciscus Dantis, *Castilioneus* supra Tom. 1.

Franciscus Delbenius Veronensis circa Annum 1500. cujus opus de familiis Veronensibus a Vossio pag. 674. celebratur.

Franciscus Eximenez, Ordinis Minor. infra, *Ximenez*.

Franciscus Fabrianensis, Ordinis Minorum, qui An. 1322. diem obiit, scripsitque præter *Sermones* multos *Artemque Prædicantium*, Tractatum *de Officio & dignitate Prælati & Sacerdotis Evangelici*, & alium *de veritate & excellentia indulgentiæ S. Mariæ de Portiuncula*.

Franciscus Ferrariensis, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1500. Scripsit *Vitam B. Osannæ* Mantuanæ libris VI. Mediolani 1513. itemque alia in Thomam & in Aristotelem. Vide Vossium pag. 676. * Vitam B. Osannæ Mantuanæ scripsit; sed opus illud Mediolanensibus typis prodiit anno 1505. ut ego oculatus testis inspecto codice agnovi.

Franciscus Florentinus, cognomento *Paduanus*, Ordinis Minorum, post medium Sæculi XV. a Nicolao V. usque ad Sixti IV. tempora floruit, & teste Waddingo pag. 118. & Julio Nigro in historia scriptorum Florentinorum pag. 207. composuit:

Christianarum institutionum librum ad Braccium Martellium, Florentinum, in XL. capita distinctum.

De excellentia conditionis humanæ.

De Divinis item operibus.

De lapsu hominis. Præfatio incipit: *Cœperam, amantissime Bracci*.

Librum *de Astrologorum parvipendendis judiciis, ac de incantatoribus, & divinatoribus nullo modo ferendis*, ad Inquisitores hæreticæ pravitatis, & ad Nicolaum V. Pontificem Maximum.

Breviloquium, ac de Epidemia ad Petrum Cosmi filium Medicem.

De

De insensata cura mortalium ad illusos hujus vitæ amatores. Proponens decem illusiones. Incipit: *Cum quotidie mecum cogito*.

Tractatus *de floccipendendo vulgo*, *&* *contemnendis ejus ineptiis*, *&* *de quidditate fortunæ*.

Tractatum *de B. Francisco*, *Assisiate*.

Exstant ejusdem *Epistolæ gratulatoriæ ad Sixtum IV. & ad Petrum Medicem*. Incipiunt: *Felicissime Pastor*.

Præterea *Orationes* coram Summis Pontificibus habitæ.

Hæc omnia, Julio Nigro teste, MSta in Bibliotheca Franciscana Conventus S. Crucis Florentini.

Franciscus Georgius, Venetus, infra, *Georgius*.

Franciscus Gothus, Ordinis Minorum, Theologiæ Professor, scripsit *Compendium Biblicum*, singula capita Divinorum librorum quaternis dimetris Jambicis perstringens, quorum hoc specimen apud Waddingum pag. 120.

Ante fit, lux producitur,
Dividens aquas congregat,
Ornatus factis additur,
Producta Adæ subjungat.

* Compendium illud Biblicum, cujus hic meminit Fabricius, sub nomine Francisci Gotthi legi excusum in exordio Bibliorum Lugduni an. 1515. in 8.

Franciscus Gravinus, Genuensis, (Possevino & Cangio corrupte *Gratianus*,) Ordinis Prædicatorum circa Annum 1312. cujus memorantur Postilla & Collationes *in Evangelium Lucæ*, *Sermones* in Dominicas, Quadragesimam & de Sanctis, nec non *Opuscula* alia. Vide Jacobum Qvetif Tom. 1. pag. 517.

Francisci de Luchanis librum *de Justitiis* MStum evolvit Cangius in Codice Regio 1837.

Franciscus de Marchia, Picenus, (non Pisanus, ut legas apud Jacobum le Long, pag. 730. Bibliothecæ Biblicæ,) Ordinis Minorum, scripsit, Waddingo pag. 122. teste, Commentaria *in IV. Evangelistas*, *in IV. libros Sententiarum*, & *in Aristotelis Physica atque Metaphysica*.

Franciscus Martini, Carmelita, Barcinonensis Catalanus circa Annum 1390. scripsit *Compendium Veritatis de immaculata conceptione B. Virginis*, *Tractatibus septem* distinctum, editumque a Petro Alva & Astorga una cum aliis de eodem argumento scriptoribus. Vide Nicolai Antonii Bibliothecam veterem Hispanam Tomo 2. pag. 116. seq. & novam Tom. 2. pag. 134.

Franciscus de Mayronis, Gallus, ex oppido Vallis Barcinonensis, Diœcesis Ebrodunensis: Scoti discipulus, inter Scholasticos *Doctoris illuminati* notus appellatione, nec non *Magistri Abstractionum*, & *Doctoris acuti*: Ordinis Minorum, defunctus Placentiæ An. 1325. Scripta ejus ex Waddingo & Warthono referre placet:

Commentarii in Genesin. Incipiunt: *Quia secundum vulgatissimum*. Habentur in Bibliotheca Conventus Leodiensis Ord. Minorum M. S.

In primum Sententiarum, Basileæ 1489. fol.

In quatuor libros Sententiarum. Venet. 1504. 1520. & 1507. per Mauritium de Hybernia cum *Quodlibetis*.

Reportata in librum secundum Sententiarum.

Reportata in quartum Sententiarum, quæ, inquit Waddingus, penes me habeo nitido charactere exarata usque ad distinctionem 43. Incip. *Samaritanus*, *vulnerato apparens*,

Epitome in libros naturales Aristotelis.

In Universalia & Prædicamenta. Venetiis 1517.

Quadragesimale, quod Venetiis a Bernardino Novariensi excusum est, Anno 1491.

Postillæ per Annum.

De festivitatibus Beatæ Mariæ, *Sermones*.

De festivitatibus Sanctorum, *Sermones*. Prodierunt Venetiis apud Peregrinum Pasqualium anno 1493. Basileæ 1498. & habentur MSS. in archivo Servitarum Florentiæ, in codice pergamineo

ſimul cum vita Beati Philippi Benitii.

Super Miſſus eſt, lib. 1.

Determinatio paupertatis Chriſti, & *Apoſtolorum*, de qua acriter ſub ſupradicti Johannis XXII. tempore diſceptabatur.

De virtutibus, & *vitiis capitalibus*. Incipit: *Circa multiplices manſiones*. Habeo, inquit Waddingus, in noſtra ſecretiori Bibliotheca manuſcripta.

De articulis fidei. Incipit: *Circa articulos*.

De decem præceptis explicatio. Prodiit Pariſiis apud Johannem Frelonum, anno 1619.

Theologicæ Veritates, ſive *Compendium librorum S. Auguſtini de Civitate Dei*. Toloſæ 1488. & Venetiis 1489. una cum *Thomæ* Anglici in eoſdem commentariis.

Commentaria brevia in ejuſdem ſancti Doctoris librum Confeſſionum.

In librum de Mirabilibus Sacræ Scripturæ.

In libros Retractationum.

In libros diverſarum Quæſtionum.

In librum contra Epiſtolam Fundamenti, & *in alios nonnullos*.

Commentarii breves in Dionyſii Areopagitæ librum de Myſtica Theologia; quos, ut adhiberet, rogavit Robertus Rex Siciliæ.

Commentarii in aliquot libros D. Anſelmi.

Tractatus varii, ſcilicet

De Baptiſmo.

De Angelis.

De humilitate.

De ſuffragiis mortuorum.

De pœnitentia.

De indulgentiis. Iſtum, inquit Waddingus, habeo MStum, in quo quidem egregie & clare hanc materiam pertractat.

De jejunio.

De Corpore Chriſti.

De ſeptem donis Spiritus Sancti.

De ultimo Judicio.

Commentarius in Orationem Dominicam.

Alius in Canticum Magnificat. Omnes hos Tractatus excudit Baſileæ Jacobus Pfortzen A. 1498. Scripſit etiam

Quodlibeta.

Tractatum de formalitatibus.

De primo principio.

De Divinorum Nominum explanatione.

De univocatione entis. Quæ univerſim a Mauritio Hibernico correcta prodierunt, ſimul cum Commentariis in quatuor libros Sententiarum, Venetiis, expenſis Hæredum Octaviani Scoti, anno 1507. 1520. 1569. Compoſuit inſuper opus inſcriptum:

Conflatile, id eſt, variæ Quæſtiones, *de diſtinctionibus*, *relationibus*, *ſignis naturæ*, & *formalitatibus*.

Mille quingentas quæſtiones de variis locis Sacræ Scripturæ & dubiis Theologicis. Incipiunt: *Utrum Chriſtus ſecundum naturam humanam*.

Interrogationes circa varias, difficileſque materias. Incipiunt: *Licet multi probatiſſimi viri*. Utrumque hoc opus habeo, inquit Waddingus, apud me manuſcriptum in uno volumine, quod Fr. Franciſcus Ferrarienſis in ſua patria exſcripſit anno 1456.

Sermones de Sanctis, quos etiam habeo manuſcriptos, incipiunt a feſto S. Andreæ, & ab illis verbis: *Ambulans Jeſus juxta mare*. Prodierunt Venetiis 1493. & Baſileæ 1498. * Juvat hic adnotationem quamdam referre, quam olim ego legi in MS. codice membranaceo Bibliothecæ Malateſtarum Cæſenæ. Scriptus eſt codex ſæculo XIV. *Explicit lectura F. Franciſci de Mairono de provincia Provinciæ repertata ſub eo Pariſius An.* 1320. Quamquam hic dicitur *de provincia Provinciæ*, locus tamen iſte erat forte profeſſionis monaſticæ.

In editione Veneta An. 1493. præter ſermones de ſanctis ſunt etiam tractatus ſuper *Pater noſter*, *de Pœnitentia*, *de articulis Fidei*; *expoſitio in Magnificat*; *Tractatus de corpore Chriſti*, *de ſeptem donis ſpiritus S.* ac denique ſuper *Miſſus eſt*. Quare horum tractatuum editio præcedit Baſileenſem An. 1498.

quam

quam veluti primam Fabricius commemorat.

Franciscus de Mileto, Florentinus sub sæculi XVI. initia, cujus sententiam de Antichristo confutatam a Paulo *Orlandino*, Monacho Camaldulensi, memorat Johannes Mabillonius in Itinere Italico pag. 170. *Exstat in Cœnobio Angelorum apud Florentiam*, *Ambrosii viri eruditissimi & aliorum Camaldulensium Patrum insigniorum secessu illustri aliud opus* Pauli Orlandini, *Monachi ejusdem Cœnobii*, *& postea Ordinis præpositi generalis*, *dictum* Heptaticum, *inscriptum Antonio Puccio*, *Episcopo ab Anno* 1518. *Pistoriensi & Nuncio Apostolico ad Helvetios*. *Argumentum est de virtutibus & de triplici Theologia*, *conjuncta*, *discreta & mista*, *de interpretatione Scripturarum sanctarum contra vanos ariolos: e quibus arguit nonnullos*, *qui jactitabant*, *Anno Domini MDXXX. Antichristum esse prædicaturum*, *& Ecclesiam Catholicam penitus exstinguendam: quorum hominum probationes vanissimas esse demonstrat*. *Agit vero præcipue contra quendam Astrologum Cremonensem*, *& contra alium Florentinum*, *qui* Franciscus de Mileto *vocabatur*, *duosque præcipuos conscripsit libros*, *quorum alteri* Convivium, *alteri* Quatrivium *titulos dedit*. *Porro auctor in eo refutando ait se* Theologorum Parisiensium more, *decem ejus argumenta proferre; ac postea totidem regulas*, *quibus Mileti argumenta refutantur*. * De hoc viro juvat ea transcribere, quæ legi in Synodo Florentina an. 1517. cui ego in meo Conciliorum supplemento Tom. V. pag. 407. locum assignavi. Ita vero ibi in Rubr. de Magistris &c. cap. I. *Præ manibus sunt Francisci Mileti opera*, *qui cum laicus sit*, *& quidem idiota*, *ut vidistis omnes*, *ausus est ingentes scripturæ thesauros evertere*, *atque omnem catholicorum expositorum sensum conturbare novas sibi & inauditas conclusiones formando*. Et cap. IX. *opera quædam Francisci Mileti convivii*, *& Quadrivii*, *& expositionis Psalmorum titulis prænotata*, *quæ plerosque sub hujus præmissæ amplificationis pietate in errorem*, *atque hæreses*, *& schismata facile inducere possent*, velut venenosa & impia & in plerisque conclusionibus catholicæ veritati inimica, erronea, temeraria, præsumptuosa condemnavit, & suspecta reddidit, nedum illa sed & omnia sua alia opera impressa & non impressa, donec fuerint per sedem Apostolicam approbata, mandavitque omnibus in tota Florentina provincia commorantibus, ut quæcumque & quotcumque qualiacumque ex prædictis operibus habent, deferant vel ad Vicarium R. R. Archiepiscopi Florentini, vel ad præsidentem capituli Ecclesiæ Florentinæ vel ad R. hæreticæ pravitatis Inquisitorem infra octo dierum spatium sub pœna excommunicationis, & Florenorum X. auri, ut flammis demandentur, sicut cremari digna sunt, & ita ea cremanda pronunciavit.

Franciscus Niger, Presbyter Venetus circa Annum 1480. cujus *Grammaticam* & *Epistolas* laudat Trithemius cap. 848. Exstat etiam ejus libellus *de modo* ut ipse vocat *epistolandi*. * Hujus *P. Francisci Nigri Veneti* est epigramma legendum in fine operis *Theorica* Planetarum Gerardi Cremonensis (sic ibi) editi Bononiæ in 4. An. 1489. per Dominicum Fuscum Ariminensem. en illud:

Sidereos cœli motus, *nutantiaque astra*,
Et planetarum perlege, *lector*, *equos*.
Impressi fuerant reges, *impressaque bella*
Quæ gessere patres, *auspice digna Jove*.
Sed qui bella regit, *pacis qui fœdera jungit*
Juppiter, *& mundus jure legendus erat*.

Opusculum ejus de arte epistolandi prodiit An. 1496. quæ tamen editio an sit prior, ignoro. Ejus brevis grammatica ad splendidissimum equitem Leonardum Bottam Ducis Mediolani ad Senatum Venetum oratorem lucem aspexit Venetiis An. 1480. in 4.

Franciscus Parmensus JCtus circa Annum 1226. Ferrariæ.

Franciscus Passaviensis, sive *Pataviensis*,

ſis, cujus *Orationem de S. Leopoldo* (*a*) An. 1487. habitam, poſt veterem editionem in Italia, & Surium 15. Novembr. edidit Hieronymus Pez in ſcriptoribus rerum Auſtriacarum T. 1. p. 577.

Franciſcus, Patricius Venetus, qui A. 1454. obiit. Vide ſupra T. 1. in *Franciſco Barbaro*.

* *Franciſcus Patricius* Senas habuit patriam, tum vero Cajetanum Epiſcopatum obtinuit, & an. tandem 1494. obiit. Scripſit opus *de regno*, *&* *Regis inſtitutione*, quod una cum Scholiis Joannis Savignæi prodiit an. 1519. in fol. Dedit etiam *de inſtitutione Reipublicæ* libros novem an. 1494. loco incerto excuſos & Pariſiis una cum ſcholiis Joannis Savignæi an. 1518. Poſtremum hoc opus verſum Italice a Joanne Fabbrini Florentino lucem aſpexit Venetiis an. 1549. in 8. Prius vero illud eodem Interprete Venetiis 1547. in 4. Itidem orationem habuit nomine Ferdinandi Regis ad Innocentium VIII. novum Pontificem excuſam ſine anno.

Franciſcus de Paz, ſive *de Pace*, Hiſpanus, Mercenariorum inſtituto addictus, cujus librum *de Regia poteſtate*, & Commentarios *in libros Regum* memorat Nicolaus Antonius Tom. 2. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ p. 263.

Franciſcus Petrarcha. Infra, *Petrarcha*.

Franciſcus Philelfus, infra, *Philelphus*.

Franciſcus Pipinus, Bononienſis, Ordinis Prædicatorum, clarus circa Annum 1315. non modo *Marci Pauli* Veneti (*b*) Iter Orientale ab Anno 1250. ad 1268. & ab Anno 1269. ad 1295. Latine vertit ex Italico, ſed & ipſe ſcripſit *de locis Terræ Sanctæ a ſe viſitatis* A. 1320. Hic liber MStus memoratur ab Antonio Sandero in Bibliotheca Belgica MSta pag. 284. una cum *Marci Pauli* de mirabilibus, ſive de conditionibus & conſuetudinibus Orientalium Regionum, quæ ipſa eſt verſio Franciſci, ſed hactenus inedita librorum trium Marci Pauli Veneti de Regionibus Orientalibus, MSta adhuc ſuperſtes in pluribus Bibliothecis, ut docet Jacobus Qvetif Tomo 1. de ſcriptis Dominicanorum p. 539. ſeq. Prologum & initium ex MSto Berolinenſi vulgavit Andreas Mullerus, & ex Codice Regio Parienſi Qvetifius: Incipit verſio: *Tempore quo Balduinus Princeps ſceptrum*. Alia Latina interpretatio neſcio cujus ſcriptoris eſt, quæ ſeparatim primum edita, deinde in novo Orbe Simonis Grygnæi pag. 330. Baſileæ 1532. fol. ac deinde ſæpius: præcipue ſingulari cura Andreæ Mulleri, Greifenhagii, una cum Haithono Armeno vulgata eſt Coloniæ Brandenburgicæ 1671. 4. Incipit: *Balduino Principe inclyto regni Conſtantinopolitani ſceptra tenente*. Exſtat quoque typis exſcripta iſta Pauli Veneti lucubratio *Italice* in Joh. Baptiſtæ T. 2. Ramuſii A. 1553. nec non Sam. Purchaſii & aliorum ſimilibus collectionibus, ſed dubium adhuc videtur ſitne ipſa Pauli originaria lucubratio, an interpretis neſcio cujus verſio ex Latino, ſicut aliæ quæ feruntur interpretationes ejus *Anglicæ*, *Gallicæ*, *Luſitanicæ*, *Hiſpanicæ*, *Germanicæ*, *Belgicæ*. Commentarium in Paulum, quem promittit Andreas Mullerus pag. 98. diſſertat. de Chataja, non vidiſſe lucem, dolebunt mecum, qui Mulleri eruditionem noverunt.

Idem Franciſcus Pipinus ex Gallico vertit *Bernardi Theſaurarii* librum *de acquiſitione Terræ Sanctæ* ab Anno 1095. ad Annum circiter 1230. quam verſionem in lucem dedit celeberrimus Muratorius in ſcriptoribus rerum Italicarum Tomo VII. pag. 657. Ejuſdem *Chronicon* ab Anno 1176. ad Annum circiter 1314. Tomo IX. p. 581. Vide Bernardus Theſaurarius.

Franciſcus Piſanus Juriſconſultus, Baldi

(*a*) Vide Voſſium pag. 612.

(*b*) Nicolai Pauli Patris cum Mafeo fratre: & deinde Nicolai ejuſdem cum Marco Paulo, filio.

di præceptor, docuit in patria & Perusii circa A. 1335.

Franciscus de Platea, Bononiensis, Ordinis Minorum, Juris Canonici consultus circa Annum 1442. Scripsit, ut notat pag. 132. Waddingus:

De restitutionibus. Incipit: *Utrum Restitutio sit de necessitate salutis*. Venetiis 1494.

De Censuris, & præsertim de Excommunicatione. Incipit. *Quæro, qui sunt casus excommunicationis majoris?*

De Usuris. Incipit: *Usura primo, scilicet in contractu mutui*. Hæc tria opuscula habeo, inquit Waddingus, penes me MSta.

De actu matrimoniali, quando possit fieri sine peccato, & quando non. MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi. Vide Catalogum B. Felleri p. 174.

De Censura Ecclesiastica, & de usuris liber alter, qui impressi sunt Patavii Anno 1473.

Summam Mysteriorum Christianæ Fidei.

Sermones varios.

* Opuscula de restitutionibus, usuris & excommunicationibus prodierunt junctim Venetiis 1474. extantque in Bibliotheca Feliniana cod. 123.

Franciscus Poggius, infra, *Poggius*.

* *Franciscus Puccius* Florentinus, sed qui Neapoli agens prius quidem Politianum audivit, dein græcas & latinas literas ibidem publice docuit. Ejus orationes tres legendas ad se missas ab Andrea Cambino memorat, & laudat Ficinus epist. lib. 9. in ep. ad ipsum scripta. In cod. MS. Felini lego hujus Francisci epistolam vel brevem commentationem de Rebellione Neapolis a Carolo Francorum Rege ad Ferdinandum Aragonium, quod scriptum direxit Marino Caracciolo datum Neapoli XIII. Cal. sextiles 1495. Hujus Francisci meminit Pocciantus in catalogo scriptorum Florentinorum.

Franciscum Ragatium, Cremonensem, qui Concilio Constantiensi An. 1414. interfuerit, Episcopum Bergomensem, defunctum A. 1470. Waddingus pag. 134. confinxit ex *Francisco de Aggregatiis*, de quo supra p. 192.

Franciscus Rubeus de Pignano, Picenus, Ordinis Minorum, circa Annum 1300. scriptor Commentariorum in primum Sententiarum Scoti.

Franciscus de Sylvestris, Ordinis Prædicatorum, supra, *Ferrariensis*. Hujus opusculum de libertate Evangelica edidit Claudius de Spina, Parisiis 1552. forma minore.

Franciscus Thomasius ab Anno 1428. ad Annum 1440. continuavit Historiam Senensem, quam ab Anno 1402. descripserat proavus ejus *Johannes Bandinus de Bartholomæis*, deductam per *Petrum Russum* ad Annum 1468. Edidit laudatissimus Muratorius Tomo XX. scriptorum rerum Italicarum.

Franciscus de Toleto circa Annum 1480. scriptor Commentarii Theologico-Juridici *contra eos, qui ad dividenda & conferenda privatis factionibus regna impotenter aguntur*. Vide Nicolai Antonii Bibliothecam veterem Hispanam Tom. 2. pag. 202.

Franciscus Vercellensis, Jurisconsultus, in patria docuit circa Annum 1228. atque *Decretales* illustravit Commentario.

Franciscus Ximenius, infra, *Ximenius*.

Franciscus Zabarella, infra, *Zabarella*.

* *Franciscus de Zanellis* Bononiensis Medicus vivebat circa an. 1340. legit primo artes Perusii, tum lauream in medicina sumpsit, ni fallor, Bononiæ; scripsit tractatum comminantium, quo adversus omnes veteres medicos nititur evincere *nullum semen esse formaliter animatum*. Scriptum istud impugnavit Joannes de Penna Neapolitanus; utrumque vero libellum integrum in suam medicinæ summam transtulit Thomas de Garbo l. 1. tract. 5.

Franco Abbas secundus Afflighemensis in Brabantia ab Anno 1109. ad 1130. scripsit adhuc Monachus ad decessorem suum

suum *Fulgentium*, Abbatem Afflighemensem, libros XII. *de Gratia*, seu *Beneficentia Dei*, prodiere Antvverpiæ 1565. Friburgi 1620. qui præmissa Fulgentii, qua eum rogat, Epistola leguntur in Bibliothecis Patrum Coloniensi Tomo XII. & Lugdunensi Tomo XXI. pag. 293. 327. Sub extremum libri XII. pag. 326. exstat Carmen elegiacum, quod signavit Henricus Gandavensis cap. 39. ac Trithemius cap. 367. & II. 104. illustr. Benedictin. cum Franconem *de statu futuræ Gloriæ*, metrice scripsisse perhibent, & Caveus præter rem putabat intercidisse: Leyserus versus libris de Gratia Dei subjectos ab illo scripto præter rem distinguit. Quoniam breve est, etiam hoc loco cum bona, ut spero, venia Lectoris legetur.

Franco, Abbas Afflighemensis, de statu futuræ Gloriæ.

Luctus ibi nullus resonat, quia nec dolor ullus:
Nil ibi, quod pigeat, tædeat, aut pudeat:
Non ibi peccatum, quod possidet hic dominatum.
Quod servit vitio, non ea scit regio.
Cunctis invisa mors, ipsa nec est ibi visa
Nec metuenda tibi: vita perennis ibi.
Non opus est aratris illic, aut imbribus atris
Semina qui foveant arida, ne pereant.
Omnibus est unus panis, mirabile munus,
Quem semper comedas, nec comedens minuas.
Mirum, sed verum: facies illic nova rerum,
Qui vere cibus est, panis ibi Deus est.
Anxietas, pestis, morbus, languor, procul estis:
Terrigenas premitis, cœlicolas fugitis.
Qualis ibi vestis sit, adest sacra pagina testis.
Christo vestitur, qui lavacro abluitur.
Hanc custodieris, nudus non invenieris.
Nunc clarus sola, tunc in utraque stola.
Urbs ex æterno stat in illo monte superno:
Quæ quam clara gerat mœnia, quis referat?
Vallatur muro quadro, nunquam ruituro.
Stat suffulta fide, non alio lapide.
Turribus est fortis, duodenis pervia portis,
Perpetuo claret lumine, nocte caret.
Pax ibi tranquilla, nullus metus hostis in illa,
Gaudet turba pia perpete lætitia.
Concurrunt gentes, nullus vetat ingredientes,
Promissaque sibi sorte fruuntur ibi.
Accelerant quique, celeri pede, perfacilique,
Fertur turba senum, mixta choro juvenum.
Convocat hinc cives ad præmia, gratia dives,
Ut quotquot veniant, debita percipiant.
Erogat his dona, datur unicuique corona.
Sanguine purpureus clarus ibi cuneus.
Durius afflictus, præclarius est & amictus,
In turba nivea, veste micans rosea.
Sunt quoque clara satis tunc præmia virginitatis:
Carnis ab illecebris libera, fit celebris.
Ob meritum magnum niveum sequitur comes agnum,
Ac removens speculum, figit in hunc oculum.
Hoc visu mentem sic explens esurientem,
Ut sibi quod doleat defore, nil maneat.
Felices cuncti tam largo munere functi,
Ut tantum capiant, plus nihil ut cupiant.

Ta-

Talibus, in cœlis donatur quisque fidelis:
Christi corde pio deditus obsequio.
Tanta suis natis confert pia gratia gratis,
Ipsius donum credimus omne bonum.
Sed percunctaris, si gratis, quid merearis?
Ipsum velle tuum, noveris esse suum.

Exstat præterea Franconis hujus *Epistola* duplex Tomo XXI. Bibliothecæ Patrum pag. 327. *Quod Monachus abjecto habitu non possit salvari*. Et pag. 328. *ad Moniales ac sorores in Bigardis ad foresium, Consolatoria*. Tractatum *de cursu vitæ spiritualis* per distinctiones XII. sive Tomos digestum, quem Oudinus Tomo 2. pag. 959. memorat, non puto diversum a libris XII. de Gratia. Sed apud eundem Oudinum laudantur etiam Franconis MStæ lucubrationes duæ, una *de jejunio quatuor temporum*, & altera *de laudibus B. Mariæ Virginis*. * Ad quem potissimum hujus nominis scriptorem referendus sit liber *de institutione Eucharistiæ*, ignoro. Reperit illum P. Martene in Cœnobio *de Agonia Christi* Canonicorum Regularium S. Augustini prope urbem Tungrensem cum hac inscriptione: *Franco humilis Monachus de institutione Eucharistiæ*. Vide Itineris litterarii Tom. II. pag. 198.

Franco Scholasticus *Leodiensis*, ab Affligemensi Abbate utique (*a*) distinguendus circa Annum 1050. scripsit ad Hermannum secundum, (*b*) Coloniæ Archiepiscopum, *de quadratura Circuli*, & alium *de ratione computi*, teste Sigeberto cap. 164. Fertur & *in sacris Scripturis* nonnullos composuisse Tractatus, teste Trithemio cap. 346. sed qui negat ad notitiam suam illos pervenisse.

Francofurtensium Dominicanorum Annales ab Anno 1306. ad 1500. scriptos
Tom. II.

a *Petro Herp*, Ordinis Prædicator. edidit V. Cl. Henricus Christianus Senckenberg in Tomo secundo Selectorum Juris & Historiarum Anecdotorum, Francofurti 1734. 8. Idem Tomo primo dedit *Diplomatarium Francofurtense* & Statuta Francofurtensia An. 1352. seq. sed Germanice pleraque: & pag. 507. seq. Historiam Juris statutarii Reipublicæ Francofurtensis, quam ipse composuit, & pag. 634. seq. Varia ad Judæos Francofurtenses & Fridbergenses spectantia. Atque in prolegomenis disserit de historicis rerum Francufertensium antiquioribus, *Entrando*, *Petro Herpio*, *Philippo Schurgio*, *Bernardo Rohrbach*, *Johanne Latomo*, *Michaele Schaubillero*, *Wolfgango Koenigstein*, *Laurentio Bulla*, *Caspare Camenz*, & de recentioribus *Johanne Friderico Faustio ab Aschaffenburgo*, & *Johanne Maximiliano zum Jungen*, *Caspare Sagittario*, *Achille Augusto von Lersner*, *Gebhardo Floriano*, *Philippo Ludovico Anthæo* aliisque.

Joannes de Francfordia, infra, *Joannes*.

Theodoricus Franconis, vide, *Theodoricus Pauli*.

Freculfus ex Monacho Ordinis benedictini & Abbate Fuldensi Episcopus ab Anno 823. ad 851. in Gallia Lexoviensis, scripsit *tomos duos Chronicorum*: quorum (*c*) prior in VII. tributus libros ad *Elisacharum*, Præceptorem suum, quem *Venerandum Sacerdotem* (*d*) appellat, a conditione primi hominis usque ad Christi nativitatem Domini, sive Annum Mundi 5129. Tomus posterior dicatus Judithæ, Ludovici Pii secundæ Conjugi, libris quinque a Christi Servatoris nativitate ad Bonifacium III. qui Papatum gessit ab Anno 607. Qui exstant Chronici Freculfiani libri duodecim prodiere Coloniæ 1539. fol. ex Egenolphi officina, & emendatiores ex Commeliniana 1597. 8. nec non in
C c Bi-

(*a*) Dubitat Clarissimus Caveus.
(*b*) Hermannus II. Archiepiscopatum Colon. gessit ab Anno 1036. ad 1055.
(*c*) Solum priorem Tomum inspexit Sigebertus c. 90. & Trithemius cap. 259.
(*d*) In Carmine hexametro, quod ad eundem Elisacharum præmittitur.

Bibliothecæ Patrum auctario Pariſienſi 1639. & in Bibliothecæ Patrum Colonienſis Tomo IX. & Lugdunenſis Tomo XIV. pag. 1061. Anonymo Mellicenſi cap. 64. hic eſt *Fricholphus*, *Epiſcopus ſcientia doctrinaque præcipuus*, quem præter *veraces hiſtorias ab exordio Mundi uſque ad tempora Nortomannorum*, ait ſcripſiſſe *explanationes in Geneſin*. Sed *Rabanum* Maurum quidem hortatus Freculfus fuit, ut explanationes in Geneſin componeret, ſicut ex *Epiſtola* Freculfi ad Rabanum conſtat, quæ in Tomo ſecundo Rabani Operum præmittitur libris quatuor hujus enarrationum in Geneſin, quos præmiſſa Epiſtola, Freculfo relegendos & examinandos Rabanus miſit & dedicavit.

Fredegarius patria Burgundus, Scholaſticus, poſt Gregorium Turonenſem ſcriptor, parum politus licet, Hiſtoriæ Francicæ præcipuus, clarus circa Annum Chriſti 641. de cujus opere, editionibus & continuatoribus breviter referam, quæ poſt Freherum, Caniſium, Caſneum, viri docti Lambecius, Adr. Valeſius, (*a*) Ruinartus, Jacobus Baſnagius & Jacobus le Long (*b*) annotarunt. Scripſit Fredegarius *Chronicon* ab Orbe condito uſque ad annum ſecundum Clodovei II. ſive Annum Chriſti 641. *libris quinque* Priores *libri I. II. III.* MSti ſine nomine auctoris in Bibliotheca Cæſarea, ab Adamo narrationem deducunt uſque ad tempora Juſtiniani, & Beliſarii ab Aucelino (*c*) victi mortem, hoc eſt ad Annum Chriſti 561. *Præfationem* ex Codice Cæſareo edidit Lambecius Tomo 2. p. 850. & *poſtremum caput libri tertii* p. 851. ſeq. unde patet (*d*) eoſdem eſſe tres libros, quos ſub titulo *Collectionis Hiſtoriæ Chronographicæ* edidit Henricus Caniſius Tomo 2. Antiquarum Lectionum p. 569. (editionis novæ Baſnagianæ Tomo 2. pag. 154. 194.) Liber *primus* ex *Julio Africano*, (vel *Hippolyto* potius) exſtat etiam emendatior in Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. 1. pag. 298. *ſecundum* & *tertium* ex *Idatio* magnam partem mutuatum ſe Auctor profitetur. *Liber quartus* Epitome & ſupplementum eſt librorum ſex primorum *Gregorii* Turonenſis (qui *Thoromachus* vitioſe dicitur) & in morte Chilperici deſinit, hoc eſt in Anno Chriſti 584. Prodiit in Freheri ſcriptoribus rerum Francicarum pag. 90. Andreæ du Cheſne Tom. 1. pag. 722. in Ruinarti Gregorio Turonenſi pag. 541. & in nova editione Lectionum Caniſii Tom. 2. p. 195. 217. *Liber quintus* a Fledegario Gregorii Turonenſis hiſtoriæ continuandæ adjunctus eandem perſequitur ab A. 584. ad 641. editus cum Gregorio Turonenſi ex S. Nazarii Laureacenſi Codice a Flacio, Baſileæ 1568. 8. deinde in Bibliothecis Patrum Tomo XV. Lugd. pag. 815. & a Frehero p. 117. 159. Ducheſnio Tom. 1. pag. 740. & Ruinarto pag. 585. Ex Capitibus 118. quæ Ruinartus exhibet ſola 90. priora in indice, quem ex MS. præmiſit Freherus & in Codice Sirmondiano, Fredegarii eſſe indicantur, pro qua ſententia pugnat etiam Henſchenius in S. Sigeberti vita Tom. 1. Actorum Sanctorum Februarii pag. 214. Præter *primam* a cap. 91. *Continuationem Anonymi* ſcriptoris ab Anno 641. ad 680. aliæ adhuc tres ibi exſtant *Continuationes* Auctoribus diverſis & ignotis, *ſecunda* a cap. 97. ab Anno 680. ad 735. *tertia* a cap. 109. circa medium, ab Anno 736. ad 752. utraque auctore Anonymo *Auſtraſio*, qui juſſu Childebrandi Comitis ſcripſit. *Quarta* denique cap. 118. ab Anno 752. ad 768. Auctore Anonymo qui juſſu Nibelungi, Childebrandi filii ſcripſiſſe ſe profitetur. Ea quæ poſt caput 110. apud Freherum & in Andreæ du Cheſne Tom. 1. pag. 772. leguntur a

ver-

(*a*) Diſſertat. de Fredegario ejuſque operibus, Tomo 2. hiſtoriæ Francorum pag. 443. Vide & Dominicum de Colonia Tom. 2. hiſt. litt. Lugd. p. 43.

(*b*) Bibliotheque Hiſtorique de France num. 6606. ſeqq. qui num. 6612. etiam Apologiam Fredegarii a Renato Auberio Vertoto ſcriptam memorat.

(*c*) Lambec. a *Bucelino*.

(*d*) Adde Sandium ad Voſſ. pag. 472. ſeq. edit. a me curatæ.

verbis : *Chiltrudis quoque filia ejus, faciente consilio nefario novercæ suæ* &c. primus ediderat Canisius Tomo 2. pag. 708. Jacobus vero Basnagius in nova sua editione Tom. 2. pag. 219. 226. exhibet sub titulo *libri sexti* Chronici Fredegariani. Fredegarium cum Gregorio Turonensi *Gallice* a se redditum vulgavit Michael Marolles, Parisiis 1688. 8. Circa res aliarum nationum Fredegarium frequenter hallucinari, notavit Carolus le Cointe Tomo 2. Annal. p. 577.

Fredegis, sive *Fredegisus* Caroli Magni & Ludovici Pii clarus etate, a Theodulfo Aurelianensi lib. III. carminum celebratur his versibus 175. 176.

Stet Levita decens Fredegis sociatus Osulfo,
Gnarus uterque artis, doctus uterque bene.

Ad quæ verba hæc notat Sirmondus : (*a*) *Exstat* Alcuini *ad Fredegisum hunc libellus*, (*b*) *in quo propositis ab eo de SS. Trinitate quæstionibus respondet, fuerat enim ipsius discipulus, ut & Osulfus. Exstat Fredegisi quoque ipsius Diaconi* de Nihilo & Tenebris Epistola *nondum edita*, *cujus hoc est exordium :* Omnibus fidelibus & domni nostri Serenissimi Principis Caroli in sacro ejus Palatio consistentibus, Fredegisus Diaconus. Agitatam diutissime a quampluribus quæstionem de Nihilo &c. *Abbatem postea fuisse Monasterii S. Martini, & Cancellarium, ex variis Ludovici Pii diplomatibus compertum est.*

Epistola hæc Fredegisi *de Nihilo & Tenebris* ad Proceres Palatii, (*c*) qua probare contendit *Nihilum* & *Tenebras* esse aliquid, vulgata est a Baluzio T. 1. Miscellan. p. 403. 408.

Epistola *ad Agobardum* intercidit : sed exstat *Agobardi* liber contra objectiones Fredegisi Abbatis sæpius excusus inter Agobardi opera & Tom. XIV. Bibliothecæ Patrum editionis Lugdunensis p. 275. 280. tractatque de variis incommodis locutionibus, quæ objiciuntur vel defendendæ suscipiuntur ultro citroque.

Fredericus, infra, *Fridericus*.

Berengarius de Fredola, aliis *Stedellius*, (*d*) Narbonensis Gallus, Episcopus ab Anno 1298. Biterrensis, Magnus Papæ Pœnitentiarius, & Cardinalis ab Anno 1305. ad 1321. Fuit hic inter eos, quorum judicio Bonifacius VIII. subjecit Decretales libri sexti, collectos a Gvilelmo Ebredunensi & Richardo de Senis. Eidem Gvilelmus de Mandagoto, Archidiaconus Nemausensis, nuncupavit librum de electionibus Prælatorum. Huic Mandagoto vicissim Berengarius dicavit *Oculum* (*e*) suum, sive *Inventarium Juris Canonici*, *atque Elucidarium super summa Ostiensis*, (*f*) per seriem Alphabeti, cum illa Summa editum Basileæ 1573. Lugduni 1597. fol. atque alibi. Scripsit & Tractatum : *De excommunicatione atque interdicto, omnibusque casibus Juris, in quibus quis est excommunicatus :* Nec non *de forma degradationis in reis & morti addicendis Sacerdotibus*. Et *de casibus spectantibus ad Curiam Romanam*. Quæ MSS. in variis Bibliothecis Italiæ, & Galliæ quoque. Vide Oudinum Tom. 3. pag. 692.

Fretellus, Archidiaconus Antiochenus, tempore belli sacri consignavit *Terræ Sanctæ descriptionem*, qua MSta usum se profitetur Christianus Adrichomius Delphus, in ejusdem argumenti opere, quod Theatrum Terræ Sanctæ inscripsit, acceptum ex Bibliotheca Crucigero-

(*a*) Tom. 2. Operum Sirmondi pag. 1066. & in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tomo XIV. pag. 4.

(*b*) Opera Alcuini pag. 759. Idem *Fridugisus*, ad quem Alcuini Epistolam de tribus generibus visionum edidit Dacherius, ut dixi supra Tomo 1.

(*c*) Hilduinum, sacri Palatii Antistitem, Walam Abbatem &c. Ad eosdem proceres, Agobardi Epistola Tomo 14. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis pag. 280.

(*d*) Georgius Josephus Eggs in purpura docta Tom. 1. p. 283. Supra Tom. 1.

(*e*) Ita hoc opus vocatur Trithemio cap. 513. Neque *Repertorium Juris* ab illo *Oculo* diversum esse existimo, licet distinguit Purpuræ doctæ scriptor.

(*f*) Henrici de Segusio, Cardinalis.

rorum Coloniensium una cum Jacobi de Vitriaco libro de terra sancta & de mirabilibus quæ ibidem vidit. * Libellum hunc Fretelli nactus ego sum in Codice MS. Collectaneorum e diversis Chronicis auctore Nicolao Cardinali Aragoniensi. Integrum ibi opusculum recitatum dirigitur ab auctore *Domino suo Venerabili & Fratri Raymundo Dei gratia Toletano* (legendum utique Tolosano) *Comiti*. Incipit: *cum ad Orientalem Ecclesiam causa tuorum peccatorum confugisti* &c. In fine Patriarchæ Hierosolymitani recensentur hoc ordine: *Patriarchæ Hierosolymitani: Cyrillus I. Joannes, Parachilius, Juvenalis, Joannes, Zacharias, in tempore cujus Cosdra Rex Persarum Hierosolymam venit, & Ecclesias Judææ destruxit, & occidit 36. millia Christianorum. Modestus ipse constitutus Patriarcha ab Heraclio Imperatore, quando de Perside rediit dominicum deferens lignum. Sophronius. In tempore hujus Saraceni Christianos omnes de Jerusalem excepto Patriarcha ejecerunt. Theodorus, Ilia, Gregorius, Thomas, Basilius, Sergius, Leonicos, Athanasius, Christodolus, Joannes, Mestus, tempore cujus Archisodorus nepos Orestis Patriarchæ Hierosolymam misit exercitum suum ad destruendum omnes Ecclesias Patriarchatus, quatuor millibus inde destructis, avunculum suum Patriarcham deduci fecit Babyloniam, eumque ibi occidi. Theophilus, qui reædificavit hanc Ecclesiam, favente Archisodoro. Sophronius, tempore cujus Turci Hierosolymam expugnantes Saracenos occiderunt, & obtinuerunt civitatem; Christiani autem in ea remanserunt. Guitinus Simeon, cujus tempore Franci venerunt regnum David sublimantes, Ecclesiasque Deo reddentes & urbem.*

Sequuntur Patriarchæ Hierosolymitani latini.

Patriarchæ latini. Daybertus Pisanorum Archipræsul; Ibelinus Arelatensis Archiepiscopus; Arnulphus Archidiaconus Jerusalem.

Denique commemoratione dignum censeo Fretellum hunc nullibi in eo libro Antiochenum Archidiaconum appellari, sed tantummodo se Archidiaconum dicere nulla facta designatione Ecclesiæ, cui erat addictus.

Fretulphus non notus nisi ex Aventino, qui eum inter antiquiores Bojorum Historicos laudavit, ut a Vossio, aliisque annotatum est. Suspicabar *Freculphum* sub illo nomine latere, cujus Chronico usum Aventinum non dubito. Quia tamen cum *Schritovino*, altero antiquissimo Bojorum Historico Fretulphum memorat, libenter adhuc ampliandum censeo.

Fridericus Frezzius, Ordinis Prædicatorum, in Umbria Italiæ Episcopus Fulginensis ab Anno 1403. ad 1416. 2. Januar. Conditor *Academiæ Conciliorum* eo fine ac scopo, ut membra illius, Dominicani fratres, in dijudicandis doctrinæ, morum, rituumque controversiis ad normam probatarum Synodorum decidendis, Fulginii adsuefierent. Omitto ejus poema Italicum *Quadriregii* titulo, (*a*) laudatum Ughello Tom. 1. pag. 703. Italiæ sacræ: non sane commentarium in quatuor libros Regum, ut Ludovicus Jacobus in Bibliotheca scriptorum Umbriæ, pag. 102. sibi persuasit, sed de quatuor regnis, enthei Amoris, Satanæ, Mundi ac Virtutis, ingeniose multa confingens opus prolixum, Dantis æmulum, quod post veteres editiones raro obvias, Perusinam 1481. Bononiensem 1494. Venetam 1501. aliam 1508. sine loco, Florentinam sine anno, & Venetam 1511. nuper cum notis recudi fecerunt Academici Rinvigoriti. Fulgin. 1728. 4.

Johannes Friburgensis, sive Lector de *Friburgo*, Teutonicus,. Ordinis Prædicatorum circa Annum 1320. (distinguendus a Johanne Teutonico seniore, qui ex Episcopo in Hungaria Bossunensi A. 1241. Magister Ordinis Dominicanorum Generalis, fato functus est An. 1254.) Huic juniori præter *Summam Confessariorum*, Reutlingæ 1487. Lugdu-

(*a*) Acta Eruditorum Tomo IX. supplem. sect. 8. pag. 374.

duni 1518. & *Quæstiones Casuales*, atque *Glossas in Raymundi de Pennaforti summam de Pœnitentia & Matrimonio*, *Manuale* & *Confessionale*, & *Commentar. in libros Sententiarum*, MSS. in variis Bibliothecis: videtur etiam tribuendum *Chronicon* ab Orbe condito ad Annum Christi 1361. de quo Lambecius pag. 873. Vide Oudinum Tomo 3. p. 734. seq. & Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 523. seqq. & 113.

Fridegodus, Monachus fani Servatoris Duroverni Cantiorum sive Cantuariensis, Ordinis Benedictini circa Annum Christi 9060. *Vitam S. Audœni*, Archiepiscopi Rothomagensis An. 677. defuncti, prosa scriptam sub hujus nomine edidit Surius ad 24. Augusti. *Vitam S. Wilfridi*, Eboracensis Archiepiscopi, (qui A. 687. obiit,) versibus hexametris ad Odonem, Archiepiscopum Cantuariensem, vulgavit Mabillonius Sec. III. Benedictin. pag. 169. & supplementum ejusdem ex Codice Cottoniano Sec. IV. pag. 722. Johannes Baleus II. 32. eumque secutus pag. 174. seq. Pitseus huicce Fridegodo præterea tribuunt Tractatum: *De peccatrice in Evangelio*, qui incipit: *Dum pietate multimoda Deus*; & alium: *De Hierusalem supera & visione Beatorum*, scriptum versibus, hoc initio: *Cives cœlestis patriæ regione superna*. Denique *Contemplationes varias*. Eodem Baleo notante, *Græce eruditus fuit iste Fridegodus, ut in opere suo de Pontificibus Anglorum Gvilelmus Malmesburiensis habet*. Gvilelmi verba hæc sunt lib. 1. de gestis Pontificum Anglorum pag. 200. *Et ut clarissimum patriæ jubar* (Wilfridum) *produceret in speculam* (Odo Archiepiscopus Cantuariensis) *heroico metro vitam illius texi præcepit. Executus est id munus* Fridegodus *quidam versibus non ita improbandis, nisi quod Latinitatem perosus, Græcitatem amat, Græcula verba frequentat, ut merito dictis ejus aptetur illud Plautinum: hæc quidem præter Sibyllam leget nemo*, Scripsere S. Wilfridi vitam ante Fridegodi tempora, notante Lelando cap. 134. *Beda* Girovicensis, *Heduus* cognomento *Stephanus*, Accæ Episcopi Hagustaldensis familiaris, & *Odo*, Cantiorum Archiepiscopus. Idem fecit postea *Petrus Blæsensis*, Archidiaconus Baduensis, homo Gallus, ac opusculum Gallofrido Plantagenistæ, Eboracensi Archiepiscopo, dedicavit. Fridegodi denique esse verisimiliter satis suspicatur Casimirus Oudinus Tomo 2. pag. 467. seq. carmen epicum *de Pontificibus & Sanctis Ecclesiæ agri Eboracensis*, quod sub *Alcuini* nomine vulgavit Thomas Galeus in Scriptoribus XV. Historiæ Anglicanæ A. 1691. pag. 730. 732. Certe Alcuino illud non esse tribuendum, haud inficiandis laudatus Oudinus probat argumentis. *Vitam Audœni*, qualem edidit Surius, non genuinam veteris scriptoris, sed interpolatam esse notat Cointius Tomo 2. pag. 607. adde eundem Tomo 1. pag. 754. seq.

Fridericus I. Barbarossa, sive Ahenobarbus, Imperator Romanus ab Anno 1152. ad 1190. quo post septem in Italiam expeditiones, occubuit in medio adversus Turcas & Saracenos cursu victoriarum. *De illa expeditione in Asiam* A. 1189. suscepta, *obituque* (*a*) *Imperatoris*, *narratio* a quodam ejus Comite scripta, cum *Adriani IV.* Papæ & Friderici *Epistolis* duabus amœbæis, prodiit in Petri Pithœi scriptoribus rerum Germanicarum, Basileæ 1569. fol. cum scriptoribus rerum hujus Friderici *Othone* Frisingensi, *Radevico*, *Gunthero* &c. Calcatum ab Alexandro III. Pontifice Friderici collum, inter fabulas cum Baronio ad Annum 1177. & Gretsero ad calcem dissertationis de Imperatorum & Regum donationibus, Christophoro Lehmanno in Chronico Spirensi V. 16. pag. 505. Felice Contelorio in narratione concordiæ Alexandri III. & Friderici I. referunt Reinesius Epist. ad Rupertum p. 516. sq. Rupertus ad synopsin Besoldi p. 663. sq. H. de Bunau in vita p. 242. sq. Jac. Perizonius pref. ad

(*a*) Luget Petrus Blæsensis Epist. 172.

ad thesaurum Historiæ Italiæ Grævianum, G. G. Leibnitius in Leibnitianis p. 419. & singularibus dissertationibus Georgius Remus, recusa 1728. 4. Ludovicus Liebhardus, Baruth. 1668. Jo. Burchard. Majus, Kil. 1701. Fridericus Georgius Lautensack, Helmest. 1707. Christophorus Augustus Heumaunus, Isenaci 1710. Affirmantium argumenta ex B. Johannis Gerhardi præfatione ad lib. 1. Confessionis Catholicæ specialis repetit Joannes Daniel Artopœus dissertatione edita Lipf. 1673. & auctor Critici eruditi Germanice editi Tom. 1. qu. 49. pag. 552. seqq. Singulari scripto probandum idem in se susceperat Elias Ehingerus, quod MStum fuit apud Theophilum Spizelium τὸν μακαρίτην. Joannes Georgius Grævius Epist. ad Marquardum Gudium pag. 47. *Vidistine vitam Alexandri III. a Joanne Francisco Loredano, Veneto, scriptam? fertur is ex actis suæ patriæ accurate prosecutus esse fastum illius Pontificis in conculcando collo Friderici Ahenobarbi*. Vitam gloriosi hujus Imperatoris & res gestas Germanico stylo luculenter & accurate nuper tradidit illustris Henricus de Bunau, Lipsiæ 1722. 4. subjuncto p. 392. sq. locupletæ diplomatum Fridericianor. notitia.

Friderici ejusdem *Constitutiones* plures apud Goldastum Tomo 3. Constitutionum Imperialium pag. 330. 343. *Authentica* de iis, qui studiorum causa, publica Gymnasia frequentant, publicata in Comitiis apud Roncalias An. 1158. quæ incipit: *Habita quidem*, legitur inserta Codici Justinianeo lib. IV. ad calcem tituli 13. *ne filius pro patre*, atque illustrata est tum ab aliis tum a Johanne Volcm. Bechmanno, Jurisconsulto Jenensi, in tractatu *de studiosorum privilegiis*, jam quartum recuso Lipsiæ 1712. 4.

Friderici I. *Epistolas* quasdam tempore schismatis A. 1159. seq. scriptas, vulgavit Freherus Tomo 1. scriptorum rerum Germanicarum & Andreas du Chesne Tomo IV. cujus editionem cum Freheriana contulit Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione T. 1. pag. 419. seq.

In eodem Tomo pag. 407. 416. exstat *Tagenonis*, Decani Pataviensis, descriptio expeditionis Asiaticæ Friderici I. A. 1189. conferenda cum illa quam a Petro Pithœo editam dixi, & cum uberiore *Anonymi*, quam postrema parte mutilam vulgavit Canisius Tomo V. Antiquarum Lectionum parte 2. pag. 44. (editionis novæ Basnagianæ Tomo III. parte 2. p. 499.-526.)

Epistola Friderici *ad Ottonem Frisingensem*, Patruum suum, apud Urstisium Tomo 1. pag. 403. & Petrum Pithœum ante libros duos de gestis Friderici. Ex *Amando de primis actis a Friderico peractis in Imperio*, fragmentum affert Christophorus Gevvoldus cap. 6. de Septemviratu pag. 78. Ingolstad. 1621. 4. Vide & de *Burchardo* notario supra Tomo 1.

Mandatum diffidatorium *ad Saladinum* A. 1188. pro restitutione terræ sanctæ, apud Goldastum T. 3. p. 362. * Prætereundus non est *Rhythmus Chronicus* de rebus Friderici I. Imperatoris vulgatus a PP. Pez & Huebero Cod. Diplomat. par. II. pag. 29. Incipit: *Aetas nostri temporis brevis non senescit Vetera temporum reminisci nescit*.

Fridericus II. Imperator ab Anno 1212. & Siciliæ utriusque Rex, defunctus Anno 1250. Princeps egregie litteratus & Patronus Eruditorum, peritus linguarum præter Germanicam, Græcæ, Latinæ, Italicæ, Gallicæ, Turcicæ & Arabicæ. Huic plurimum debent condita vel instaurata domicilia illustria Musarum & Academiæ: Viennensis, Patavina, Ferrariensis, Neapolitana, Salernitana, Bononiensis. Idem ex Græco vel Arabico idiomate verti curavit. Aristotelis Opera, magnam Ptolemæi syntaxin, Gregorii Nysseni de natura hominis, Galeni non pauca & aliorum Medicorum sicut Astronomorum quoque. Italico etiam carmine ita valuit, ut aliis etiam præiverit ad

hanc

hanc laudem aucupandam, atque inter primos Italos poetas celebretur a Bembo, Castelvetro aliisque apud Antoninum Mongitorem in Bibliotheca Sicula pag. 247. & 248. ubi etiam de Allatio, qui carmina Friderici Hetrusca edere voluit ex Codicibus Vaticanis, Barberinis & Ghisianis. Latine exstant ejus *Epistolæ IX.* apud Baluzium Tomo 1. Miscellan. pag. 446. De aliis dicturus sum infra, ubi de *Petro de Vineis*: cujus meliorem editionem jampridem a Clarissimo Viro, Joanne Hermanno Schminckio exspectamus. *Aurea bulla pro libertate Principum* S. Rom. Imperii exstat in T. VII. reliquiarum MSS. diplomatum & monumentorum ineditorum pag. 515. cum notis Joannis Petri de Ludevvig pag. 520. 560. De *aurea bulla pro Ecclesiastica libertate*, consulendus Goldastus in replicatione contra Gretserum pag. 378. seqq. Constitutio ipsa exstat tum alibi tum apud eundem Goldastum Tomo 1. Constitutionum Imperialium pag. 289. ubi & aliæ ejusdem p. 292. & *contra hæreticos* pag. 293. longeque plures varii alterius argumenti, sed & *Ordinatio testamentaria* An. 1251. pag. 307. Varia rescripta LXXX. Tom. 2. pag. 51. seqq. cum Constitutione de Libertate concessa Gentibus ad Catholicæ Fidei unitatem conversis pag. 77. Aliæ Tomo 3. pag. 372. seqq. Prima Teutonico (*a*) idiomate exarata Moguntinensis Anno 1235. Plures itidem constitutiones apud Raynaldum, Bzoviumque, & in Aquila Sveva Joannis Palatii, libro XXVI. *Siculæ* quædam & *Neapolitanæ* etiam apud Baronium ad Annum 1097. ne dicam de indice Græco Constitutionum Sicularum Friderici II. apud celeberrimum Montfauconum in Palæographia Græca p. 416. qui *diplomata* ejus *quatuor* etiam Latine subjunxit pag. 428. seq. Idem p. 319. videndus de libris tribus βασιλικῶν διατάξεων Friderici II. scriptis circa Annum 1230. atque obviis in Bibliotheca Regis Galliarum ubi hunc Codicem confert cum *Constitutionibus Siculis*, sive *Neapolitanis* Rogerii & Gvilelmi & Friderici II. Latine editis in Friderici Lindenbrogii Codice Legum antiquarum pag. 691. In easdem Leges laudantur notæ & commentarii Bartholomæi de Capua, Marcelli Flori, Jacobi de Ayello, Lalli a Tusæa, Sebastiani Neopodani, Marini de Caramanico, Lucæ de Penna, Nicolai Superantii & Matthæi de Afflictis. Quod vero Oudinus Tomo 2. pag. 66. memorat Jus Navale, editum Germanice An. 1561. 1572. 8. non Imperatoris est, sed Friderici II. Regis Daniæ.

Latine autem prodiere Friderici II. Imperatoris reliqua *de arte venandi cum avibus*, una cum additionibus *Manfredi* Regis, & *Alberti* Magni de falconibus, asturibus, & accipitribus ex ejus libro XXII. de animalibus. Augustæ Vindelicorum 1596. 8. Confer Velseri Opera pag. 843. 844. 847. & quæ de aliis hujus argumenti scriptoribus notavi in Bibliotheca Græca lib. 1. cap. 25. §. VI.

Anonymum de rebus Friderici II. & filiorum ejus, Apuliæ & Siciliæ Regum Conradi ac Manfredi ab Anno 1210. ad 1258. vulgavit Ughellus Tomo 8. Italiæ sacræ (editionis novæ Tomo X. inter anecdota) pag. 561. 654. Eccardus Tom. 1. Corporis scriptorum medii ævi p. 1025. Carusius Tomo 2. Bibliothecæ Siculæ Historicæ pag. 675. & novissime Muratorius Tomo octavo scriptorum Italiæ pag. 489. a quo docemur nomen scriptoris esse *Nicolaum de Jamsilla*.

Incredibile Johannis Harduini commentum est, qui persuadere lectoribus suis voluit, suppositos fuisse scriptores quos pro antiquis atque probis libenter evolvimus magnique facimus, plerosque omnes Græcos & Latinos, & Fridericum II. fuisse cujus auspiciis artibusque perfecta fraus hæc fuerit. Horribile istud arcanum obscuro involutum ænigmate, acute investigavit ac deprehendit,

(*a*) Johannes Michael Hallvvachsius in positionibus de Friderico II. §. 40. Tubingæ 1720. 4.

dit, docteque confutavit vir præclarus Maturinus Veisserius la Crose in dissertationibus historicis Gallice Anno 1707. editis pag. 197. seq. atque in Vindiciis Veterum Scriptorum A. 1708. 12. Prætereo non magis credibilem hostium calumniam putidam de tribus impostoribus blaspheme a Friderico hoc, ut ajunt, jactatis, quam refellerunt Struvius, Oudinus aliique. Sic diu post mortem ejus fama fuit *Fredericum adhuc vivere in castro Kushusen*, ut est apud Theodoricum Engelhusium pag. 1115. Chronici, *cum senex quidam in Civitate Nutz finxisset se esse Fredericum, ad quem multi nobiles confluxerunt, quos omnes noscens propriis nominibus suscipiebat. Qui cum ad tempus regnasset, tandem a Coloniensibus crematus est*.

Fridericus III. (*a*) Imperator ab Anno 1440. ad 1493. 8. Septembris, cujus vitam & res gestas descripsit *AEneas Sylvius*, ut dictum supra Tom. 1. Conferenda & Freheri editio Tomo 2. scriptorum Germanicorum pag. 81. quo in volumine sicut in tertio quoque plura ad historiam rerum Friderici III. laudatissimi Principis facientia leguntur. Ipseque Fridericus, qui Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis amplificandæ primus auctor (*b*) fuit, *Diurna Vitæ suæ Acta* variasque miscellaneas Observationes manu sua Germanice consignavit, quæ MStæ Vindobonæ servantur, ex quibus nonnulla annotata a Lambecio in Diario sacri Itineris Cellensis pag. 7. seq. editionis a me curatæ. In eadem Bibliotheca exstat *Nicolai Langkmanni* Historia inedita desponsationis & Coronationis Friderici & Conjugis ejus Eleonoræ, teste eodem Lambecio Tom. 2. p. 698. De *libello precationum* Friderici III. adeundus Gaspar Bruschius in historia Monasteriorum Germaniæ pag. 623. seq. ex quo precationem pro Imperii incolumitate etiam repetiit Freherus Tomo 2. pag. 407. a quo etiam pag. 402. seq. præmittuntur *quatuor* ejus *Epistolæ* ad Carolum VII. Francorum Regem, ad Nicolaum V. Papam de amissione Urbis CPol. (inter Æneæ Sylvii Epist. 153.) ad Eugenium IV. & ad Cardinalem Episcopum Senensem. Ejus *Avisamenta* tempore Concilii Basileensis A. 1440. *Concordata Nationis Germanicæ* An. 1447. aliaque apud Goldastum Tomo 1. Constitutionum Imperialium pag. 403. seq. & Tomo 3. pag. 322. seq. ubi *Sacra* ad Papam de regnis legitimo heredi non auferendis, & alia de expeditione contra Turcas facienda.

Fridericos, Germaniæ Imperatores, Electores, Principes litterarum amantes studiorumque Patronos singulari schediasmate celebravit M. Henricus Augustus Schumacherus, edito Grimæ 1728. 4.

Fridericus Apocrisiarius Leonis IX. Papæ (postmodum & ipse An. 1057. Papa mutato in *Stephanum IX.* nomine) scripsit insignem tractatum *contra hæresin Fermentaceorum*. Hæc de eo Anonymus Mellicensis cap. 86. ad quem illustrandum conferenda hæc Wiberti Archidiaconi in Vita S. Leonis IX. (*c*) lib. 2. cap. 5. *Ea tempestate orta est hæresis* Fermentaceorum, *quæ calumniatur sanctam Romanam sedem, imo omnem Latinam & Occidentalem Ecclesiam, de azymis vivificum Deo offerre sacrificium. Quam calumniam etiam scripto ediderunt Episcopi Michael Constantinopolitanus & Leo Achridanus;* (erat Achris seu Acrida Metropolis tunc Serviæ & Bulgariæ) *pervicaciter exhalantes pestiferas mephites adversus sanctam & Apostolicam fidem. Hæc quidem calumnia Græco sermone edita, & Joanni Tranensi Episcopo* (in Apulia sc. Peucetia, qui cum Græcis

(*a*) Revera *Quintus*, sed tertius ex iis, qui coronati Romæ Imperatores Friderici fuere. *Tertius* etenim Fridericus Pulcher Austriacus, A. 1314. electus contra Ludovicum Bavarum Imperatorem, & *Quartus* Fridericus, Dux Brunsvicensis, electus A. 1400. sed non diu post occisus. Vide Lambecium Tom. 2. p. 710.

(*b*) Idem Tom. 1. pag. 116.

(*c*) Edita a Sirmondo Parisiis 1615. 8. & in Actis Sanctorum Tomo II. Aprilis 19. Vide ibi pag. 662. & Antonium Pagi ad Annum 1053. num. 12.

cis colludens, a Nicolao II. A. MLIX. depositus est) *in sugillationem omnium Latinorum directa, cum fuisset Trani exhibita fratri Humberto sanctæ Ecclesiæ Sylvæ Candidæ Episcopo, in Latinum est translata ejus studio, atque delata domno Papæ Leoni IX. Itaque gloriosus Apostolicus* (*Leo nonus*) *libellum composuit luculentissimum adversus jam dictas præsumtiones & nimias vanitates eorum, conatus eos ad viam veritatis adducere: sed postmodum incorrectos, Ecclesiastico damnavit anathemate. Prædictus etiam frater Humbertus edidit contra eorum putida scripta responsionem instar dialogi, ab ipso Latine scriptam Apocrisariatus sui tempore Constantinopoli: & jussu Imperatoris religiosi & orthodoxi Constantini Monomachi Græce editam, sub nominibus Constantinopolitani & Romani, anno Domini MLIV.* (hic dialogus exstat ad calcem Tom. XI. Annalium Baronii, & in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tom. XVIII.)

Domnus quoque Fridericus tunc Cancellarius, post a Deo electus Romanæ sedis Apostolicus (dictus in Pontificatu Stephanus IX.) *invective respondit quibusdam objectionibus quas ediderat* Niceta *Monachus Constantinopolitanus, qui &* Pectoratus, *contra Latinam Ecclesiam: quem libellum titulaverat; de Azymo, de Sabbato, & de nuptiis Sacerdotum. Quæ invectio de Latina translata & publice coram ipso Imperatore est recitata, idemque Niceta coactus est damnare & comburere sua scripta: habita disputatione apud monasterium Studii in urbe Constantinopolitana. Siquidem gloriosus Apostolicus direxerat Constantinopolim Sanctæ Romanæ Sedis Apocrisarios, præfatum scilicet Humbertum & Petrum Amalfitanorum Archiepiscopum* (scilicet in Picentinis, nunc Principatu citeriore,) *Fredericum quoque tunc Diaconum & Cancellarium. A quibus Niceta, accipiens perfectam propositionum suarum solutionem, iterum sponte anathematizavit omnia dicta & facta vel tentata adversus primam & Apostolicam Sedem, sicque ab eis in communionem receptus, effectus est eorum familiaris amicus.* Plura infra in *Stephano IX.*

Fridericus Closnerus, res Urbis *Argentinensis* a Rudolpho Habspurgensi exorsus perduxit usque ad Annum Gratiæ 1362. teste Vossio pag. 530. de Historicis Latinis. Neque plura de eo Hertius in Bibliotheca Germanica n. 1216. aut in Bibliotheca Pilosophica pag. 98. Lipenius, Cangiusve, vel Kœnigius, aut Struvius: neque alibi ejus mentionem vel apud Gesnerum ejusve continuatores, Lexicorumve auctores historicorum reperi, neque ipsum memini me videre, ut non editum existimem.

Fridericus Erlenbacensis, Franco, ex Professore Lipsiensi, ubi Aristotelis libros interpretatus fuerat, Guardianus Chemnicensis, Ordinis Minorum An. 1498. Huic in centuria scriptorum a Madero edita num. XLIV. tribuuntur hæ lucubrationes: *Expositio Epistolarum Pauli. In quatuor libros Sententiarum. De decem Præceptis. De septem vitiis. De ordine rerum Universi. De excidio oppidi Hallensis. De arte bene moriendi. Sermones de tempore, de Sanctis, Collationes ad Clerum, Quadragesimale Sermones XX. super Salve Regina. De modo studendi. De modo loquendi. De modo versificandi. Elegia de duobus amantibus.*

Fridericus de Senis, Jurisconsultus, Doctor Decretorum, Baldi (*a*) Præceptor, qui tum in aliis Italiæ Academiis, tum Perusii docuit circa Annum 1340. Ejus *Consilia*, Romæ 1472. fol. cum tractatu de permutatione beneficiorum ad Dominum *Lapum de Podioboniti* qui fecit additiones, quæ sunt præmissis quæstionibus insertæ.

* *Fridericus de Senis* Abbas S. Galgani. Tractatus de rerum permutatione cum additionibus ad dictum tractatum per Alexandrum de Antola, Extat in MS. Cod. 224. Bibliothecæ Felini. In altero pariter chartaceo Cod. MS. num. 400. sunt disputationes quæstiones & Consilia D. Friderici de Senis J. U. D. & sunt n. 304. Re-

(*a*) Thomasinus Catalogo MSS. Venetorum p. 4.

Renatus Profuturus Frigeridus, sive *Frigiredus*, non notus nisi ex Gregorio Turonensi, qui lib. 2. historiæ Francorum cap. 8. nonnulla refert ex ejus *libro duodecimo Historiæ*, de rebus ad tempora Valentiani III. An. 425. & cap. 9. de Roma a Totila Gotho capta An. 547.

Henricus de Frimaria, sive *Frimelia*, aliis de *Vrimaria*, *Vurimaria*, *Vrimach*, pago Thuringiæ, prope Gotham, Augustinianus docuit Parisiis, atque exinde Provincialis Saxoniæ & Regens studiorum Cœnobii Pragensis, defunctus octogenario proprior A. 1340. Scripsit *de discretione spirituum*, sive *de quadruplici instinctu* Divino, Angelico, Diabolico & Naturali, (*a*) Antvverpiæ 1652. 8. edente Cornelio Dielmanno, qui vitam Henrici præmisit. *Præceptorium* sive *de decem præceptis*, quod alii Codices Henrico, *Alexandro Halesio* alii, editio vetus Parisiensis *Nicolao Lyrano* tribuunt. *Sermones de Passione Domini* & *de Sanctis*, Parisiis 1514. & Haganoæ 1517. *Additiones ad libros Sententiarum*, cum *AEgidii* Romani Commentariis in eosdem editas Coloniæ 1513. *De perfectione spirituali*, sive *Expositio in Orationem Dominicam*, & *super Ave Maria*, sive *Angelicam salutationem*, sæpius edita inter *Thomæ* Aquinatis Opuscula IV. & V. His adde MSta in variis Bibliothecis *Flores ex collatione Patrum*, *libros XXIV.* Commentarium *in libros Ethicorum Aristotelis*. *Quodlibeta duo. De occultatione vitiorum*. *De incarnatione Verbi*. *De libertatibus Ordinis Minorum*. *Expositionem Decreti de celebr. Missa*, *super Decretali*, cum Matthæ &c. Vide Trithemium cap. 589. Oudinum Tomo 3. pag. 911. seq. & Philippum Elssium in Encomiastico Augustiniano pag. 274. seq. qui testatur scripsisse præterea: *In Cantica Canticorum*. *De quatuor sensibus Scripturæ*. *De quatuor Virtutibus*. *De origine Ordinis Fratrum Eremitarum*. *De exemptione*. *Manuale Sacerdotum*. *De vitiis capitalibus*. *De nocturnis illusionibus*. *De mortificatione propriæ Voluntatis*.

Frisingfeldus Sudvolciensis Anglus, Grammaticus, cujus *Practicam Grammatices* & *Verbarium* memorant ex Bostono Buriensi, Johannes Baleus XI. 8. & Pitseus pag. 840.

Frisionum veterum *Leges* digestas sub titulis XXII. cum *additione Sapientum*, *Vulemari*, *Saxmundi* &c. edidit Johannes Heroldus in Legum veterum sylloge, Basileæ 1557. fol. p. 131. 148. & Fridericus Lindebrogius in Codice Legum antiquarum, Francofurti 1613. fol. p. 487. Eædem Leges Frisicæ separatim cum notis Sibrandi Siccamæ, Arnhemii 1617. 4. & novissime curante D. Carolo Gvilelmo Gærtnero, (*b*) Lipsiæ 1730. 4. cui editioni præter editoris notas accessere tres Leges temporibus Caroli Magni promulgatæ.

Theodatus, sive *Deus dedit Frithona*, Anglus, Visisaxo, carus fuit Gregorii I. Papæ discipulo Honorio, Cantuariensi Archiepiscopo, cui & in ea dignitate A. 655. (*c*) successit. Laudant eum Beda, (*d*) Gvilelmus Malmesburiensis, (*e*) Gervasius Dorobornensis, (*f*) ut de Lelando (*g*) taceam, quem Baleus, (*h*) ut Baleum Pitseus (*i*) exscribunt. *Vitas Archiepiscoporum Cantuariensium* accurate penicillo Orationis suæ depinxit. Obiit Anno Christi 664. Ercomberti, Cantianorum Regis, temporibus. Hæc Vossius pag. 750. qui in eo fallitur cum Pitseo, quod Vitas Archiepiscoporum Cantuariensium ait a Frithona accurate scriptas fuisse, nam de Gervasio, non de Frithona hoc tradi-

(*a*) MS. Quedlimburgi sub nomine *Francisci Mayroni*, vide Catalogum Tobiæ Eckarti pag. 20. In editione Venet. 1498. Henrico, Ordinis Prędicatorum, tribuitur.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1730. pag. 523.

(*c*) Warthon Angl. sacr. Tom. 1. pag. 93.

(*d*) Lib. III. hist. Angl. cap. 20. & IV. 1.

(*e*) Lib. I. de gestis Pontificum Anglorum pag. 196.

(*f*) In Actibus Pontificum Cantuariens. p. 1636. inter X. scriptores Lond. 1652. fol.

(*g*) cap. 56.

(*h*) X. 11.

(*i*) Pag. 109. seq. de scriptoribus Angl.

ditum a Lelando, Baleoque, legerant.

Frodoardus Remensis, qui An. *966.* obiit, auctor Chronici plus simplici vice editi ab Anno *919.* ad *966.* supra, *Flodoardus*. Ab hoc diversus.

Frodoardus Monachus S. Albani circa Annum 1000. auctor Chronici ab Octaviano Imperatore usque ad Annum Christi *996.* & continuati a *Reinaldo*, sive *Reginaldo*, Archidiacono S. Mauricii Andegavensis, usque ad Annum 1277. MS. in Vaticana (*a*) inter libros Reginæ Christinæ num. *264.* & cum continuatione in Bibliotheca Cottoniana, cujus vide Catalogum a Thoma Smitho editum pag. *69.*

Johannes Frossardus (*Froyssart*) Valencenensis, sive Valentianus ad Scaldim, Canonicus ac Thesaurarius Chimacensis in diœcesi Leodiensi, inter Historicos Latinos a Vossio III. 4. celebratur, quanquam Gallice scripsit *Historiam rerum ab Anno* 1326. *ad* 1400. *gestarum* ad Eduardum II. Angliæ Regem, cujus Conjugis *Philippæ* Reginæ Gvilelmi III. Boni, Hannoniæ Hollandiæque Comitis filiæ *laudes duobus libris* itidem fuit complexus. Historia illa, in qua tum aliæ res illo tempore per Europam gestæ, tum bella Gallorum cum Anglis narrantur, prodiere Gallice (*b*) cum Anonymi continuatione ad Annum 1498. Parisiis 1503. quatuor Voluminibus fol. & 1505. tribus Voluminibus, & cum continuatione ad Annum 1513. tribus Voluminibus fol. denique ex Dionysii Salvagii recensione Lugduni 1559. 1561. quæ nitidior rariorque est editio, & Paris. 1574. fol. quatuor Voluminibus. Has Gallicas editiones viri docti conquerentur (*c*) parum accuratas esse, nominibus numerisque passim corruptis: sed justior etiam querela est, quam collatio Codicum MStorum ejusdem operis suppeditat, (*d*) qualis exstat insignibus picturis exornatus Uratislaviæ in Bibliotheca Rhedigeriana quatuor ingentibus Voluminibus, & de quo hæc Vir Clarissimus Gottlob Krantzius in memorabilibus illius Bibliothecæ A. 1699. 4. editis pag. 87. *Non nego magnam picturarum elegantiam esse; sed majora hic sunt, quæ animum meum afficiunt. Putat orbis Eruditus, se textum* Froissardi *egregie possidere, quem* Dionysius Salvagius, (*e*) *Regis Henrici II. jussu, quinquagesimo nono superioris Seculi anno Lugduni publicavit, sed fœde decipitur, dum Codex hic imposturam detegit, &* Salvagii *manu omnia, quæ Aulæ Gallicæ displicebant, deleta, vixque decimam Historiæ partem integram relictam esse, manifestum reddit.* Similiter Joannes Sleidanus, cujus epitome historiarum Frossardi *Latine* composita sæpissime cum Philippo Cominæo ex ejus versione præla exercuit, Parisiis 1537. 8. 1562. 12. Francofurti 1578. fol. 1584. 12. Heidelbergæ 1587. fol. Hanov. 1606. 12. Amstelodami 1640. 1656. etiam ipse arguitur minus æquus Anglis, & multa digna memoratu fuisse prætervectus. Ex Sleidano expressa *Anglica* P. Goldingi epitome, Lond. 1608. 4.

Frotharius ex Abbate S. Apri Episcopus ab Anno 813. Tullensis in Gallia, defunctus post Annum 837. cujus *Epistolas* XXV. ex antiquo MSto Carnotensi vulgavit Andreas du Chesne Tomo 2. scriptorum rerum Francicarum pag. 712. 723. scriptas ad Imperatorem

(*a*) Jacq. le Long Bibliotheque Historique de la France num. 14719.

(*b*) Ibid. num. 7293.

(*c*) Plerosque horum errorum correctos esse in editione *Anglicana* Johannis Burchierii, jussu Henrici VIII. vulgata, notat Wilhelmus Nicolsonus in Bibliotheca historica Anglic. pag. 67. *Belgicam* versionem MStam habuit Vossius. Et typis exscriptam memorat Longus per Gerritum van der Loo, in fol.

(*d*) De aliis MStis Valerius Andreas Bibliotheca Belgica pag. 503. Oudinus Tomo 3. pag. 2225. &c.

(*e*) Joannes le Laboureur apud Longum Biblioth. histor. Gallic. pag. 368. *Denis Sauvage, qui a remis sous la presse plusieurs anciens livres, & plusieurs autres qui ont travaillè après lui, ont plutot disgraciè qu' illustrè notre histoire, & n' ont servi qu' à rendre les originaux & les prèmières editions plus rares & plus chères, de la vieille Chronique de Flandres, de Froissart, de Monstrelet, de Philippe de Comines, de Joinville, & d' autres excellens Historiens.*

Ludovicum Pium, ad *Juditham* ejus Conjugem, ad *Aglemarum* Abbatem, *Drogonem*, *Einhardum*, *Gerungum* summum sacri palatii ostiarium: ad *Hetti* Archiepiscopum, *Hittonem* Episcopum, *Hilduinum* Patrem & Magistrum, *Hugonem*, *Sichardum* Magistrum, *Teutdericum* & *Ragenardum* venerabiles viros, & ad *Wighardum* Abbatem: adjunctis sex Epistolis ad Frotharium scriptis a *Wicardo* sive *Wighardo* Abbate, ab *Aldrico* sive *Alberico*, *Hieremia*, *Hetti* Archiepiscopo, & ab Episcopo *Lingonensi*.

Fructuosus Regio ortus sanguine Hispanus, ex Dumiensi Episcopo Archiepiscopus An. 656. Bracarensis, successor Potamii, defunctus A. 665. Augustinianum alii, alii Benedictinum faciunt, neutri idoneis instructi argumentis. Vide Henschenium Tomo 2. Actorum Sanctorum Aprilis 16. pag. 430. seq. & Nicolaum Antonium Bibliothecæ veteris Hispanæ libro V. cap. 5. pag. 283. seq. Exstat ejus *Regula Monastica* duplex, sive una potius, tributa in duas partes, quarum prior capitibus constat XXV. altera, quæ *Regula Monastica communis* inscribitur, XX. Capitibus. Utraque exstat in Codice Regularum S. Benedicti Anianensis Holsteniano parte 2. p. 137. & 147. sed prioris capita ultima duo *de Senibus* & *de die Dominico* desiderantur. Hugo Menardus in præfatione ad Concordiam Benedicti Anianensis pag. 62. posteriorem partem ab alio auctore esse putat: *Altera regula*, inquit, *est cujusdam alterius Fructuosi*, *qui in hac Concordia* (pag. 140. 179. 732. 793. 958. 960. 961.) *a superiori distinguitur*, *etsi interdum hi duo Fructuosi*, *ex scriptoris incuria confundantur*. *Quis autem sit alter hic Fructuosus*, *non mihi plane compertum est*. *In Chronico S. Maximi*, *Cæsaraugustani Episcopi ad Annum* 569. *fit mentio cujusdam Fructuosi* Abbatis Constantiæ, *in agro Braccarensi*... *Sed*, *ne quid dissimulem*, *hoc Chronicon*, *ut inter legendum animadverti*, *multa continet absurda*, *&* S. *Maximo prorsus indigna*. *Est enim multis erroribus maculatum a quodam nebulone*, *qui passim huic Chronico multa inepta adjecit pro sua libidine*... *Hæc tamen Regula*, *ut mihi videtur*, *potius tribuenda est* Fructuoso, Abbati Constantinæ: *fere sequitur Regulam S. Benedicti*. Sed nullam fidem deberi Pseudo-Maximo, recte notavit post Menardum ipsum Nicolaus Antonius pag. 284. & Benedictum Aniensem errasse, cum duos Fructuosos finxit, probatum a Mabillonio: cui Henschenius merito suffragatur. Regulæ Fructuosi tres Codices MStos laudat Antonius Jepesius apud Miræum in Codice Regularum parte 2. pag. 130. Codicem Treverensem, Coloniensem & monasterii Arlanza in Hispania, ex quarum uno fortasse suppleri possint capita duo postrema, quæ in priore Regula desiderantur. Priorem Regulam Complutensi duntaxat Monasterio, cujus ipse conditor erat, alteram pro aliis etiam Monasteriis, in villis præsertim atque agris condidisse Fructuosum, bene videtur annotasse Oudinus Tomo 1. pag. 1624. *Apud Canisium T. V. Antiquar. Lect. notante Miræo exstat fragmentum quod in regulis nominatis non reperitur*.. ~~Hoc est~~ *de diversitate culparum super Regulam S. Benedicti*, quod Fructuoso indignum esse judicavit etiam Mabillonius.

Ambrosius Morales XII. 36. Chronic. general. Hispan. laudat Paulo Emeritensi citato teste *Epigrammata* Fructuosi in laudem Petri, Narbonensis Episcopi, Regisque Sisenaudi & nescio cujus Diaconi. *Epistolam ad Recesvvinthum Regem* edidit Ramiresius ad Luitprandum, atque emendatiorem in collectione τῶν ἀνεκδότων vulgare promiserat Cardinalis de Aguirre. Vide Nicolaum Antonium Tomo 1. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 285. ubi Pseudo-Juliani de Fructuoso commenta explodit.

Vita Fructuosi, quam sine nomine auctoris habent Ambrosius Morales XII. 35. Chron. Hispan. Prudentius de Sandoval in appendice fundationum Monasticarum Hispaniæ, Johannes Tamajus par-

parte 1. Martyrologii Hispan. Aprilis 16. Joannes Mabillonius Act. Sanctorum Benedictin. Sec. II. pag. 581. & Henschenius Tomo 2. Actorum Sanctorum Aprilis, pag. 431. additis notis, scriptorem esse *S. Valerium*, monasterii S. Petri de monte Abbatem, contendit Nicolaus Antonius pag. 283. Huic vitæ etiam *Hugonis*, Archidiaconi Compostellani, narrationem de translatione S. Fructuosi & aliorum Compostellam, subjungit Henschenius p. 436. 437.

Frutolphus S. Michaelis Bambergæ Monachus Benedictinus circa Annum 1144. Ab hoc *Evangelium S. Matthæi* copiose tribus Voluminibus expositum, Possevinus annotavit, ex Eysengrenio pag. 69. b. Catalogi testium Veritatis.

Fucraldi librum de Musica laudat Anonymus Mellicensis capite 107. incertum relinquens quo tempore ille floruerit: cum Anonymum hunc credibile sit non esse sæculo duodecimo juniorem.

Fulbertus, (Anonymo Mellicensi cap. 93. *Folbertus*) Scholæ publicæ Carnotensi (*a*) Præfectus, Doctor multorum clarorum ingeniorum, atque in his Berengarii, (*b*) inde Cancellarius ac denique Episcopus Carnotensis ab Anno 1017. defunctus An. 1028. Ejus scripta a Carolo de Villiers, Theologo, Parisiis 1608. 8. edita, atque in Bibliotheca Patrum Coloniensi 1618. Tomo XI. & Lugdunensi Tomo XVIII. cum ejus notis recusa hæc sunt:

Epistolæ CVIII. quibus aliæ aliorum subjectæ sunt XXVI. Ex istis Fulberti Epistolis, de quibus consulendus Dupinius in Bibliotheca Ecclesiastica seculi XI. & quarum aliquas vulgaverat Baronius ad Annum 1007. seq. e Codice Vaticano, duæ primores etiam in primis bibliothecæ Patrum Paris. editionibus prodierant.

Sermones IX. quorum tertius est de purificatione Mariæ, 4. 5. & 6. de ejus nativitate, (*c*) & 7. 8. 9. contra Judæos, quod scriptum laudat Henricus Gandavensis cap. 1. Sermones plerosque Fulberti recensuit Combefisius in Bibliotheca Concionatoria.

Pœnitentia Laicorum, & *Mulierum pœnitentia* per Fulbertum Episcopum.

Prosarii hymni in S. Pantaleonem, in S. Piatum, & de Nativitate Domini & de Sancta Trinitate. In festo S. Ægidii, natione Græci. (*d*) De divo Martino, (*e*) de S. Lamberto & pro Rege.

Versus & Hymni de B. Virgine, de S. Cruce: De timore, spe & amore: De seipso: (*f*) De signis, & mensibus, & diebus, & horis, compendium computi. De philomela. De S. Carauno. Castitatis gradus. Preces ad *Deum*. Hymnus in natum Christum & alius *Deo* trinuni. Denique versibus descripta ex vitis Patrum vet. narratio de homine quodam, qui imperitus vitam eremiticam vivere tentaverat, eamque non valens sustinere & ad fratrem reversus *cum Angelus non potuit, vir bonus esse didicit*.

Præter hæc a Carolo Villiers edita, sparsim feruntur:

Fulberti *hymnus in S. Paschate*, qui incipit: Chorus novæ Hierusalem. Exstat in Georgii Fabricii Poetis Christianis, pag. 799. in Georgii Cassandri hymnis Ecclesiasticis pag. 234. Operum, & in Bibliothecis Patrum Bigneanis Parisiens. A. 1589. 1624. 1644. 1654.

Epistola de rebus Ecclesiæ religiose & caute distribuendis, in Dacherii spicilegio Tomo 2. pag. 827. (editionis novæ Tomo 3. pag. 387.) Alia *contra milites Episcopos* in Edmundi Martene T. 1. anecdotorum pa. 130.

Sermo in festo assumptionis B. Mariæ, in

(*a*) Launojus de Scholis celebrioribus cap. 40.
(*b*) Anonymus Mellicensis cap. 93. Trithemius cap. 315.
(*c*) Similia quædam in scripto de Nativitate B. Mariæ inter S. Hieronymi Opera. Vide Caveum.
(*d*) *Vitam S. Ægidii* a Fulberto scriptam testatur Anonymus Mellicensis cap. 93.
(*e*) Confer Barthium XIX. 13. Adversar.
(*f*) Hic primo versu auctior apud Baronium ad Annum 1007. num. 3. *Angele Consilii magni Te consule, Christe, mi factor, mea Vita.*

in appendice ad ſermones S. Auguſtini in editione Benedictorum Tomo V. ſermo 208.

Vita S. Autberti, (*a*) Cameracenſis & Atrebatenſis Epiſcopi, apud Surium 13. Decembr. ſed mutila. Integram legi in MStis Codicibus notarunt Sammarthani Tomo 1. Galliæ Chriſtianæ pag. 233. & Miræus ad Henrici Gandavenſis cap. 1.

Tractatus, ſive *Sermo* in Actor. XII. 1. 11. editus a Caſimiro Oudino in opuſculis ſacris veterum aliquot Galliæ & Belgii ſcriptorum, Lugduni Batavorum 1692. 8. præmiſſa ejus icone ære deſcripta, & compendio Vitæ, ut Tomo 2. de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 519. ſeq. & quale exſtat etiam in Sammarthanorum Gallia Chriſtiana Tom. 2. pag. 485. ſeqq.

Liber de Sacramentis devotionis, quem *Ivoni* tribuunt alii, Combefiſius ex Petri Damiani auctoritate refert ad Fulbertum.

Labbeus in Bibliotheca nova MSS. pag. 58. ex MSto Vaticano commendat Fulberti *de virtutibus*, & *ſententias antiquorum de ſummo bono*, rhythmo trochaico, nec non *verſus de pace*. Notat etiam Fulberto tribui Verſus *de libra & partibus ejus*, quos neſcio an ſint editi, verſus autem *de uncia & partibus ejus*, & *de ſcrupulo & partibus ejus*, dedit Carolus de Villiers notis ad Fulberti Epiſt. 113. Tom. 8. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunenſis pag. 55.

Fulberti, Archidiaconi Rothomagenſis, *Præfationem in Vitam S. Romani*, Archiepiſcopi Rothomagenſis, vulgavit Edmundus Martene Tomo 1. Anecdotorum pag. 182. 183. Vitam Mabillonius Tomo 2. Actorum Sanctorum Benedicti pa. 952. *Vitam Aichadri*, Abbatis Gemmeticenſis, edidit Surius 15. Sept. cujus auctor *Fulbertus* Peccator, Voſſio Monachus Gemmeticenſis. *Fulberti*, Monachi S. Audœni Rothomagenſis, *de miraculis S. Audœni*, ad Nicolaum, S. Audœni Abbatem, MS. in illa Abbatia. Acta Archiepiſcoporum Rothomagenſ. quæ edidit Mabillonius Tom. 2. Analect. pag. 424. 455. (pag. 222. editionis novæ in fol.) non dubitat huic *Fulberto*, qui circa Annum 1080. vixit, tribuere.

Fulcherius Carnotenſis Robertum Normanniæ Ducem An. 1095. ſecutus in Palæſtinam, & deinde Regis Balduini I. & II. Capellanus, circa Annum 1127. ſcripſit *geſta peregrinantium Francorum cum armis Hieruſalem pergentium*, ſive Hiſtoriam Hieroſolymitanam & res quibus ipſe interfuerat: quod opus ab Anno 1095. ad 1124. primus in lucem protulit *Jacobus Bongarſius* in Geſtis *Dei* per Francos Tomo 1. pag. 381. 440. diviſum in Capita LVI. *Caſpar Barthius* Codice Baſileenſi (non auctiore tamen) uſus diviſit in Capita XCIX. illuſtravitque notis, quas ex MS. Bibliothecæ Ittigianæ publicavit *Johannes Petrus Ludewig* Tomo 3. reliquiarum MStorum &c. pag. 291. 360. Apud *Andream* vero *du Cheſne* Tomo 4. ſcriptorum de rebus Francicis pag. 816. exſtat eadem Fulcherii Hiſtoria Hieroſolymitana, ex Codice Cœnobii S. Quintini de Monte prope Peronam tributa in *libros tres*, & auctior extrema parte anni 1124. annorumque 1125. 1126. & 1127. a pag. 879. ad 889. Liber *primus* incipit ab Anno 1095. *ſecundus* ab initio regni Balduini I. hoc eſt ab Anno 1100. (editionis Bongarſianæ capite XXII.) liber *tertius* ab initio Balduini II. A. 1118. (editionis Bongarſianæ medio capite XLIV.) Denique *Præfationem* ex Codice S. Germani a Pratis vulgavit *Edmundus Martene* Tomo 1. Anecdot. p. 364. ſeq. in qua Fulcherius ait *compariurn ſuorum quorundam pulſantibus precibus aliquoties*, *motum* ea ſe quæ oculis ipſe ſuis perſpexerit, *ſtylo ruſticano*, *tamen veraci*, *diligenter digeſſiſſe*. Ut a Voſ-

(*a*) Baldericus in Chronico Cameracenſi lib. 1. cap. 77. *Quod ſi quis latius* (de Autberto) *ſcire deſiderat, librum quem Fulbertus, Doctor Clariſſimus, de Vita S. Autberti, jubente domino Epiſcopo Gerhardo inſcripſerit, legat*. Gerhardus Epiſcopus Cameracenſis fuit ab Anno 1012. ad 1049.

Vossio notatum est, reprehenditur Fulcherius a Gviberto Abbate in bellis Antiochenis cap. 29. 30. 31. & 38. Sed a bona fide eum commendat Ordericus Vitalis lib. IX. historiæ Ecclesiasticæ, item Gvilelmus Malmesburiensis lib. IV. qui addit usum esse *stylo non quidem agresti, sed ut dici solet* sine nitore & palæstra, *& qui alios commonere potuerit, ut accuratius scriberent*. Idem hic Fulcherius, qui in obsidione Antiochena A. 1098. caute ac fortiter rem gessit, de quo Gilo Parisiensis libro VII. apud Chesneum Tomo 4. pag. 909. (sive libro IV. apud Edmundum Martene T. 3. Anecdotorum p. 241.)

.... Fulcherius imminet ante
Per tenebras legit ille vias gressu titubante,
Illis temporibus radios ducente cometa
Præmonstrabatur regni mutatio læta &c.

Et pag. 241.

.... Fulcherius ille
Natus Carnoti, proceres præcedere mille,
Non timet invictæ properans ad mœnia villæ.
Non hunc tardat onus clypei, sed ad ardua pronus
Evolat arma gerens scalæque viriliter hærens,
Illum Veneticus sequitur: stupet hostis iniquus.
Ut stetit in muris Fulcherius, ense (a) necantur
Fulmineo vigiles, & ad infima præcipitantur.
Exultat victor &c.

Fulconis Historia gestorum viæ sui temporis Hierosolymitanæ, versibus scripta hemaxetris ab Anno 1096. Libris tribus. Libri tertii hæc est clausula:

Hæc de principiis callis Hierosolymitani
Scripsimus, ut nostræ permissum rusticitati.
Cætera describit domnus Gilo Parisiensis
Cujus turpatur nostris elegantia nugis.

sequuntur deinde liber IV. V. VI. VII. additi a *Gilone* Parisiensi, genere Carminis simili. Hos septem libros subjectos Fulcherio primus ex Codice Sirmondi edidit laudatus du Chesne ad calcem Tomi IV. scriptorum rerum Francicarum, in Gilonis libris autem plures lacunæ, itaque laudandus iterum Edmundus Martene, qui ex Codice S. Germani de Pratis non modo illos quatuor libros emendatiores suppletisque lacunis in lucem dedit Tom. 3. Anecdotorum pag. 213. seq. & libri quarti (apud Chesneum septimi) versus ultimos XXXIX. & libros quintum atque sextum Chesneo non visos adjunxit, quorum postremus desinit in capta A. 1099. Hierosolyma.

Anno milleno de centeno minus uno
Jerusalem capitur Julii cum dicitur Idus.
Hæc ego composui Gilo nomine Parisiensis
Incola Tuciaci non inficiandus alumnus.

Gilonem hunc Oudinus Tom. 2. p. 1722. non diversum esse putat ab *AEgidio* Parisiensi, unumque adeo ex tribus illis Ægidiis Poetis Parisiensibus, de quibus supra T. 1. p. 20. 21. & 23. quique eodem tempore vixerunt post Annum 1200. quod si constat, etiam Fulconem necesse fuerit ad Seculi XIII. non cum Bulæo Tom. 4. Academ. Parif. pag. 731. Cangioque ad Seculi XII. initia revocare. *Fulconis* Parif. *condemnatio quorundam articulorum* Tomo 4. Bibl. Patrum Parif. 1654.

Fulco Bonus, Comes *Andegavensis*, cujus *Historiæ Andegavensis* fragmentum scriptum circa Annum 1089. edidit Dacherius Tomo X. spicilegii pag. 392. (editionis novæ in fol. Tom. 3. pag. 232. 234. subjuncti *Anonymi*, Monachi Benedictini Majoris Monasterii, *Gestis Consulum Andegavensium*, in quibus *Fulcones* plures illustres, majores Comitis celebrantur, a Caroli Calvi temporibus

(a) Ita legendum puto, non *ecce*, ut habet Martenii editio, nam apud Chesneum vox tota desideratur.

bus usque ad scriptoris tempora, sive ad Annum 1137. p. 234. 266. *Epistola ad Odonem*, Abbatem Cluniacensem, in Bibl. Patrum, & Bibl. Cluniac. pag. 114.

Fulcoius Bellovacensis, Meldensis Ecclesiæ Subdiaconus circa Annum 1070. de quo Mabillonius Actis in Sanctor. Benedictin. Sec. IV. p. 658. seq. Scripsit

I. Opus metricum, de quo elogium a nonnemine Fulcoio scriptum ita: Tria volumina per septem libros sapienter & decenter heroice composuit. Primum simplex in Epistolis, in titulis, quibusdam quasi nugis, quod experientiæ causa *Utrum* nominavit. Secundum vero duplex, quod *neutrum* appellavit: eo quod in quorundam vita sanctorum ingenium exercens, nec adhuc quod desiderabat aggredi præsumens, nec primo volumini, nec ultimo medium continuavit. Tertium autem per septem libros septiformi afflatus spiritu, sub dialogo spiritus & hominis, fideli opere, mirifico carmine contexuit. Hac de causa quod Vetus & Novum maritans Testamentum Christo Jesu, Verbo Patris, latori gratiæ, qui fecit utraque unum, uni viro virginem castam, Ecclesiam videlicet despondit.

Pulcre composuit libros Fulcoius istos.
Fecit Utrum, *fecit* Neutrum, *profecit* Utrumque
Scidit Utrum, *sparsit* Neutrum, *collegit* Utrumque.
Tentat Utro, *fidit* Neutro, *desponsat* Utroque
Solus Uter, Neuterque *duplex*, *septenus* Utroque
Suntque decem, *nonumque triplex*, *trinumque volumen*.
Solvitur his demum merito Denarius ille.

II. *Epistolas metricas*, quarum una *Alexandro Papæ II.* alia *Gervasio* Remensis Ecclesiæ Antistiti, Manassæ decessori directa est.

III. *Epitaphium Otgerii & Benedicti* elegiacum, a Mabillonio pag. 664. editum hoc initio:

Quam male discernit, quod emat, vel qualia spernit.

Hæc Polycarpus Leyserus de poetis medii ævi pag. 352. seq. cui addere juvat, quod *Vitam S. Pharonis* metro scriptam ab hoc Fulcoio, evolvit Cangius in Bibliotheca S. Germani de Pratis, Codice 738.

Fulcuinus, supra *Folcuinus*. Emendandum quod apud Cangium Fulcuinus Abbas S. Bertini ab Abbate Lobiensi diversus traditur, cum ex Bertiniano idem fuerit Abbas Lobiensis.

Fulcus, sive *Fulco*, Placentinus, ex Placentino. Episcopus Papiensis ab A. 1216. ad 1229. Vide Ughellum Tomo 1. editionis novæ pag. 1098. ubi Honorii III. Papæ bulla, qua ei honorem pallii & Crucis concedit. Fulci *Sermones* laudari in Petri Mariæ de Campis Historia Ecclesiæ Placentinæ Tomo 2. pag. 141. notavit Cangius, neque aliud de eo mihi compertum. * Optime quidem monuit Fabricius *Sermones* Fulci in historia Eclesiastica Petri de Campis indicari; sed & monendi erant eruditi ex testimonio ejusdem Campi extare in MS. Codice PP. Dominicanorum ejusdem urbis sermones Fulci hujus sexaginta, quorum titulos ibidem Campus describit; dat insuper præfixam ab eodem Fulco sermonibus hisce præfationem, in qua testatur scripsisse se librum *de tribus ordinibus salvandorum*; item de *signaculo animæ*; tandem *de ejusdem animæ Salvatione*. Obiit Episcopus iste An. 1229. die 26. Octobris.

Fuldenses Annales Francorum ab Anno Christi 714. ad 883. editi a Petro Pithœo in limine statim XII. scriptorum, Parisiis 1588. & Francofurti 1594. 8. & meliores semper a Frehero & usque ad Annum 900. Tomo 1. scriptorum German. ab Andrea du Chesne Tomo 2. pag. 531. & in nova Freheri editione Struviana, in qua notæ etiam accedunt Burchardi Gotthelf Struvii. Supplementum breve apud Leibnitium Tomo 1. scriptorum Brunsvicensium pag. 192. &

Sup-

Supplementum ab Anno 882. ad 887. & Annorum 894. 895. apud Muratorium Tomo 2. parte 2.

Fuldenses Annales ab A. 714. ad 817. vide infra, *Laurishamenses*. Lambec. T. 2. pag. 366. seq. Murator. Tom. 2. parte 2.

Vetus Diptychon Fuldense, in quo nuda nomina defunctorum Regum Francorum a Pipino, Reginarumque & Episcoporum ac Comitum, exstat in præclari Viri *Johannis Friderici Schannat* pleno bonæ frugis opere, (*a*) quod Vindemias litterarias inscripsit pag. 16. Fuldæ & Lipsiæ 1723. fol. Sed longe plura ejusdem sollerti industriæ debemus, hoc loco non prætereunda, inprimis *Corpus Traditionum*, sive *Donationum Fuldensium* (*b*) ab Anno 744. ad finem Seculi XIII. Lipsiæ 1724. fol. & *Clientelam Fuldensem* (*c*) beneficiariam nobilem & equestrem, Francofurti 1726. fol. cum elencho clientum, & *Codice probationum*, in quo diplomata DCXXXVI. deinde Historiam Fuldensem in tres divisam partes, ab An. 744. ad præsens usque tempus, Francofurti 1729. fol. (*d*) cui subjicitur *Codex Probationum*, (*e*) in quo habes *Acta vetusta* Abbatum Fuldensium ab A. 744. ad 916. pag. 1. *F. Cornelii* Monachi Breviarium Fuldense historicum, ex editione *Christ. Francisci Paullini*, ab Anno 744. ad 1468. pag. 3. *Christophori Brovveri*, Societatis Jesu, Acta Abbatum Fuldensium ab Anno 744. ad 1606. pag. 15. *Vitam Sturmii* primi Abbatis Fuldensis, per *AEgilem* Abbatem, ex *Brovveri* Sider. Ill. Sanct. per Germaniam pag. 67. Excerpta ex vita *Sanctæ Liobæ*, Abbatissæ Bischoffsheimii, scripta a *Rudolfo* Fuld. Monacho sub initium Seculi IX. pag. 79. *Vitam AEgilis* Abbatis Fuld. auctore *Candido* Monacho, ex iisdem Brovveri Sider. p. 88. *Vitam Rabani* Abbatis Fuld. per *Rudolfum* Presbyterum, ex Brovveri Antiq. Fuld. pag. 117. Litteras *Henrici* Abbatis Fuldensis de Anno 1253. ad Leodiensem & Lobiensem Abbates, ut juxta statutum Francofurti, ab Innocentio Pontifice confirmatum, adversus Margaretham Flandriæ Comitissam ob non petitam a Wilhelmo Rom. R. investituram feudorum, terris privandam procedant p. 203. Anonymi *Vitam Henrici VI.* Abbatis Fuldensis ex MSto p. 304. *Notitiam de bello* inter Abbatem Fuldensem & Nobiles a Riedesel exorto, ex veteri Chronico MSto pag. 311. *Fundationem Ordinis Equestris* utriusque sexus, in honorem S. Simplicii a Johanne Abbate instituti pag. 327. *Mandatum Maximiliani I.* Imperatoris, quo vetat subditos Ecclesiæ Fuldensis citari ad Dicasterium Provinciale Episcopi Herbipolensis pag. 330. *Vitam Johannis II.* Abbatis Fuldensis ex *Spangenbergii* Chron. Henneb. pag. 343. *Acta publica* circa litem inter Johannem, Coadjutorem Fuldensem, & Philippum, Hassiæ Landgravium, An. 1526. Erico Brunsv. Duce mediante compositam, pag. 375. *Vitam Johannis III.* Abbatis Fuldensis ex *Spangenbergii* Chron. Henneb. pag. 414. *Philippi Abbatis* Constitutionem de moribus Religiosorum observandis, pag. 416. in qua se vocat *Abbatum Ordinis S. Benedicti per Germaniam & Galliam Primatem*. *Joachimi Abbatis* deductionem juris sui adversus Equestrem Ordinem Buchoniæ Anno 1648. pag. 434. *Indicem emortualem* Abbatum Fuldensium ex MSto pag. 463. *Necrologium Fuldense* autographum ab A. 779. usque ad 1065. pag. 464.

Quæ contra Schannatum objecta sunt a Johanne Georgio Eccardo, (*f*) Johanne Chiliano Mainbergio, (*g*) & Johanne Georgio Estore, ad ea respondit Schannatus in Vindiciis quorundam Archivi Estensis diplomatum, (*h*) Franco-

(*a*) Acta Eruditorum An. 1724. pag. 51.
(*b*) Ibid. A. 1725. pag. 296.
(*c*) *Fuldischer Lehn-Hof*. Acta Eruditorum A. 1726. pag. 24
(*d*) Acta Eruditorum An. 1730. pag. 91.
(*e*) Idem pag. 102.

(*f*) In Animadversionibus Historicis & Criticis, Wirceburgi 1729. fol. Acta Eruditorum Anno 1728. pag. 486. Confer quæ supra pag. 183.
(*g*) *Frenkische* Acta, XIII. pag. 31.
(*h*) Acta Eruditorum A. 1728. pag. 492. *Frenckische* Acta XIII. pag. 166.

coſurti 1728. fol. De *Chriſtophori Brovveri* Antiquitatum Fuldenſium libris IV. Antvverpiæ 1612. 4. vide B. Johannis Hubneri noſtri Bibliothecam Hamburgenſem Hiſtoricam Centuria 3. pag. 253. Omitto quod *Eberhardus Fabricius*, Cancellarius Comitis Mansfeldici, Abbates Fuldenſes Ordinis S. Benedicti ab Anno 744. carmine celebravit edito Gieſſæ 1655. 8. & quæ de nupera An. 1711. Fuldæ inſtituta Academia Hiſtorico-Theologico-Eccleſiaſtica commentatus eſt G. Conradus Sieglerus, (*a*) Svinfurt. 1711. 4.

Fulgentius SS. Leandri & Iſidori frater, *Aſtigitanus* in Bætica, & Carthaginis novæ in Hiſpania Epiſcopus poſt Annum Chriſti *619.* de quo Bollandus ad 14. Januarii, Tom. 1. pag. 971. ſeq. Varia reliquiſſe hunc Fulgentium ingenii ſui monumenta affirmant recentiores, quorum nec Iſidorus ejus Germanus, nec Ildefonſus, nec alii veteres meminere. Mariana lib VI. cap. 1. *Scripſit Fulgentius librum de Fide incarnationis, aliiſque nonnullis quæſtionibus, qui ad noſtrum tempus conſervatur.* Enumerant Johannes Vaſæus, Sandovallius, Quintanaduennas Fulgentii commentarios *in Evangelia*, *Eſaiam*, *XII. Prophetas minores*, *Pentateuchum*, *libros Regum:* Addunt Quintanaduennas & Sandovallius Commentarium *in Pſalmos:* Paulus Spinoſa lib. 2. Antiquitatum Hiſpalenſium ait quædam eum *Hebraice* ſcripta reliquiſſe. *Mirum eſt*, inquit Bollandus, *ea opera non proferri in lucem, quorum alioquin, quia antiquiorem neminem teſtem habemus, neque affirmata opinione noſtra eſſe volumus*, (unde parum fidei illis quoque tribuit Nicolaus Antonius, qui conſulendus lib. V. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 1. *nec pro vanis prætermiſſa. Alii probabilius compoſitos ab eo exiſtimant tres Mythologiarum libros* de quibus rectius in *Fulgentio Placiade*.

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius V. C. auctor libri proſa ſcripti & diſtributi in libellos XXIII. quorum titulus: *De ætatibus Mundi & Hominis*, *opus mirificum*, *ſine litteris*, nam in toto primo libello de Adamo nullum A, in ſecundo de Abele nullum B, in tertio de Caino nullum C, atque ita in cæteris. Edidit ex Codice Sorbonico (in quo perinde, ut apud Sigebertum cap. 28. Fulgentio Ruſpenſi præter rem tribuebatur) & notis illuſtravit Jacobus Hommey, (*b*) Pictavii 1694. 8. addito etiam ſpecimine *Petri* de Riga, recapitulationum Utriuſque Teſtamenti, verſibus elegis, quas integras publici juris fecit Policarpus Leyſerus in hiſtorias poeſeos medii ævi pag. 705. 727. in quibus ſimiliter prima ſectio ſive diſtinctio nullum habet A, ſecunda nullum B, atque ita ad Z uſque. Hujuſmodi iliadem λειπογράμματον ſingulis litteris per ſingulos libros diminutis, Græcis olim verſibus ſcripſerat Neſtor Larandenſis, atque Odyſſeam Tryphiodorus, de quibus dictum libro 2. Bibliothecæ Græcæ cap. 5. Fulgentiani ſcripti alium Codicem manu exaratum, ſed poſterioribus libris mancum, laudat Sanderus parte 2. Bibliothecæ Belgicæ MS. pag. 23. In hoc non *Fabius*, ut ab Hommeyo, ſed *Flavius* Claudius Gordianus Fulgentius appellatur. Tamen Bollandus eodem mutilo uſus Codice etiam *Fabium* appellat Tomo 1. Januar. pag. 972. *Libycum ſive Afrum ſe non uno loco auctor fatetur*, *idque opus*, Xenophontis *poetæ Græci imitatione agreſſum: Conjectet aliquis* Claudium *fuiſſe*, Gordiani *filium*, Fulgentii *Ruſpenſis patrem*, *qui ex Italia quo Genſerici furor parentem exturbarat*, *reverſus in Africam*, *avitis poſſeſſionibus ac domo ſpoliatus merito in publicas rapinas invectus lib. 1. quæri potuit* &c. Hæc Bollandus.

Fulgentius Donatiſta, cujus libellum confutaſſe exiſtimatus eſt Auguſtinus, ſed librum ſcripto hujus Fulgentii oppoſitum, qui inter Auguſtini opera ſæpius editus, atque a Benedictinis in appendicem Tomi noni rejectus legitur, Au-

(*a*) Acta Eruditorum A. 1711. p. 555. (*b*) Journal des Savans A. 1694. pag. 757.

Augustino indignum viri docti judicant. In eo plura hujus Fulgentii fragmenta servata occurrunt. Ea juncta in unum continuum sermonem, Germanice vertit ediditque Godfridus Arnoldus in historia hæresium Tomo IV. pag. 75. 76.

Fulgentius Ferrandus, Fulgentii Ruspensis discipulus, & Diaconus Carthaginiensis celebratur a Victore Tononensi in Chronico ad Annum Christi 547. & a Facundo IV. 3. Opera Ferrandi quæ potuit reperire, collegit junctimque edidit Petrus Franciscus Chifletius, Soc. Jesu, Divione 1649. 4. unde recusa sunt in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tomo IX. Sunt autem 1. ad *Reginum* Comitem paræneticus *de VII. Regulis innocentiæ*, pag. 494. quo in scripto Ferrandus persequitur, quæ Fulgentius Ruspensis Epistola XVIII. absolvere morte præventus non potuit. 2. ad *Anatolium*, Diaconum Romanum, de duabus in Christo naturis, & quod unus in SS. Trinitate natus passusque dici possit. p. 502. 3. ad *Eugippium* de essentia SS. Trinitatis & de duabus naturis Epistola p. 509. quæ exstat etiam in appendice operum Fulgentii Ruspensis. 4. ad *Severum*, Scholasticum Constantinopol. quod Dominus noster Jesus Christus sit unus de Sancta & individua Trinitate. p. 509. 5. ad *Pelagium* & *Anatolium*, Diaconos Urbis Romæ, *pro Epistola Ibæ Edesseni*, pag. 515. In hac Epistola pag. 516. G. leguntur verba, quæ allegat Catalogus XII. Scriptorum, subjunctus Ildefonso de viris illustribus, narrans Ferrandum a Pelagio Anatolioque consultum *utrum liceat quenquam damnare post mortem*. 6. & 7. Epistolæ duæ ad *Fulgentium* Ruspensem, inter hujus quoque opera sæpius editæ. 8. *Vita* ejusdem *Fulgentii* illius præmissa operibus, quam tamen a Ferrando scriptam esse non est plane exploratum. 9. *Breviatio Canonum Ecclesiasticorum*, Capitulis CCXXXII. (a) contrahens præcipua, quæ continentur Canonibus Conciliorum *Ancyrani*, *Anquiritani*, *Antiocheni*, *Carthaginiensium*, *Cellensis*, sive *Zellensis*, *Constantinopolitani*, *Gangrensis*, *Hipponensium*, *Jucensis*, *Laodicensis*, *Macrianensis*, *Marazianensis*, *Mazaranensis*, *Milevitani*, *Nicæni*, *Novæcæsariensis*, *Sardicensis*, *Septimunicensis*, *Suffetulensis*, *Tenitani* & *Tusduritani*, & denique *Zellensis* ex Epistola Siricii Papæ. Variis nævis scatere hanc breviationem docet Quesnellus dissert. XV. ad Leonem Magnum pag. 738. & pluribus ostensurus erat Franciscus Florens in nova Ferrandi editione. Primus edidit cum Cresconio (de quo supra T. 1. pag. 433. seq.) *Franciscus Pithœus* ex Codice MSto Ecclesiæ Trecensis, sive Tricassinæ, Parisiis 1588. 8. deinde ad calcem Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, Parisiis 1609. 8. Inde cum Dionysii Exigui, qui utramque præcessit, collectione Canonum *Christophorus Justellus* Parisiis 1628. 8. Hinc post *Antonii Dadini Alteserræ* editionem, Augustoriti Pictonum 1630. 8. in qua indiculus breviationi antiquus cum notis annectitur, & post editionem *Petri Francisci Chifletii*, S. J. Divione 1649. 4. recusa est hæc breviatio una cum Cresconio in T. 1. Bibl. Canonicæ Voelli & Justelli Tom. 1. pag. 418. Parisiis 1661. fol. & in Bibliotheca Patrum Lugdunensi 1677. Tomo IX. pag. 481. ex Chifletii editione: & cum Codice Canonum Ecclesiæ Romanæ & Petri Pithœi Miscellaneis Ecclesiasticis Parisiis 1687. fol. Conferendus etiam Aguirrius Tom. 3. Conciliorum Hispan. Johannis Ferrandi, Soc. Jesu, sanctum Ferrandum redivivum, in vita S. Hectoris Fulgentii Ferrandi edita Lugd. 1650. 4. quem vult *Episcopum* fuisse *Carthaginis Spartariæ in Hispania*, commentitium ostendit Chifletius animadversione edita A. 1656. ad calcem quinque opusculor.

Fabius Furius Fulgentius Placiades, de

(a) Non XXXII. ut errore typographi legis, in E. Gebh. Theod. Mieri historica relatione de collectionibus canonum §. 17.

de cujus libris III. Mythologicon, libello de continentia Virgiliana & alio de prisco sermone ad Chalcidium, dixi in Bibliotheca Latina.

S. Fulgentius Ruspensis in Byzacena Africæ provincia Episcopus, defunctus Cal. Januar. 533. (*a*) Anno Episcopatus XXV. Vitæ LXV. Vitam ab ejus discipulo (minime certum an *Ferrando*) ad *Felicianum*, Presbyterum, (*b*) Fulgentii in Abbatia Monasterii Sardiniæ successorem, accurate perscriptam exhibet post Surium, Molanum, Sirmondum, ad MStos Codices castigatam Bollandus Tomo 1. Januarii pag. 32. 45. Legitur etiam novo recensita studio ante Opera Fulgentii in Præclara editione Parisiis 1684. 4. *Fulgentius*, inquit, *fulget super cæteros scientia mirabili, eloquentia speciali*. Idem Isidori Hisp. judicio cap. 14. de scriptoribus Eccles. *in confessione Fidei clarus, in Scripturis Divinis copiose eruditus, in loquendo dulcis, in docendo ac disserendo subtilis scripsit multa* &c. Sed de scriptis præclari hujus Doctoris juvat cum Lectore communicare B. Doctoris mei Thomæ Ittigii notata, (*c*) meis quibusdam interpolata observationibus.

Cum S. Fulgentii Ruspensis Episcopi eximium opus (*d*) *contra Faustum* Rejensem, genuinam responsionem *adversus Pintam*, (*e*) librum altercationis *cum Thrasimundo* Rege, librum sive Commonitorium de Spiritu Sancto *ad Abragilam*, duos de jejunio & oratione libros *ad Probam* scriptos, Epistolam *ad Carthaginienses*, pluresque epistolas & alia scripta non amplius superesse constet, quorum recuperandorum spes aut nulla aut exigua apparet, præclare de bono publico meruisse dubium non est, quorum studium & vigilantia, ne & reliqua sanctissimi & sua ætate doctissimi Antistitis monumenta interciderent, præcavit.

In his *Bilibaldus Pirckheymerus*, qui exemplum operum B. Fulgentii miræ vetustatis, ex reliquiis Bibliothecæ Trithemianæ ad se delatum, & a *Johanne Cochlæo* pro librariis operis descriptum edi curavit cum Jo. Maxentio, oppugnatore Arianorum, Haganoæ 1520. fol. impensis Kobergerorum Norimb. *Johannes Ulimmerius*, cujus studio Fulgentii opera post editionem Moguntinam Anni 1515, Coloniensem Anni 1526. & alias, Antvverpiæ Anno 1574. 8. una cum *Johannis Molani* prolegomenis ex officina Plantiniana prodierunt; *Henricus Justus*, qui telam a *Christiano Urstisio* cœptam pertexuit, & Anno Christi 1587. 8. Fulgentii opera, addito Petri Diaconi de incarnatione & gratia libello, Basileæ, ubi etiam jam Anno (*f*) 1566. 8. Fulgentius excusus fuerat, Sebastiani Henricpetri typis exprimenda dedit; *Jacobus Sirmondus*, (*g*) qui Anno Christi 1612. Fulgentii librum de SS. Trinitate ad Felicem Notarium, libros tres de prædestinatione, librum contra sermonem Fastidiosi, epistolam ad Ferrandum de baptismo Æthiopis moribundi, aliaque Fulgentii opuscula, & iterum An. Christi 1643. fragmenta ex ejusdem libris contra Fabianum e tenebris protraxit; *Gvilelmus Camerarius* Scotus, qui Anno Christi 1634. 12. Paris. Fulgentii responsionem ad interrogationes Scarilæ de

(*a*) Vide Norisium II. 24. hist. Pelag. & Pagium ad Annum 529. num. 12. quibus malo accedere quam Blondello pag. 40. de S. Eucharistia, qui Baronium secutus obitum Fulgentii ad Annum 529. refert.

(*b*) Episcopum aliis, sed alterum hoc verisimilius.

(*c*) Act. Erud. A. 1684. pag. 543.

(*d*) Contra duos Fausti Semi-Pelagiani, libros VII. laudatos ab Isidoro cap. 14. de S. E. & Episcopis Africanis Epist. ad Johannem Venerium pag. 276. Hos libros habuit & cum notis edere voluit Hieronymus Vignerius, teste Dupinio. Vidi etiam memorari Pauli Erymachi, Theologi Gratianopolitani, Triadem SS. Patrum de Gratia Christi & libero arbitrio, Augustinum contra Pelagium, Prosperum contra Cassianum, & Fulgentium contra Faustum.

(*e*) Episcopum Arianum.

(*f*) Ad hanc editionem observationes Latini Latinii in ejus Bibliotheca sacro-profana pag. 83. 80.

(*g*) Præfationem vide in Sirmondi Operibus T. 4. pag. 615.

de myſterio incarnationis, & vilium animalculorum autore, una cum aliis quibuſdam veterum Patrum monumentis publicavit; *Theophilus Raynaudus*, S. J. qui Lugd. 1633. & 1652. fol. (*a*) in heptade Præſulum, Fulgentii opera, 80. ſermonibus & aliis acceſſionibus locupletavit, & *Pet. Franc. Chifletius*, S. J. qui A. 1649. 4. cum operibus Ferrandi ſub Fulgentii nomine librum pro fide catholica adverſus Pintam & A. 1656. 4. triginta novem excerpta ex libris Fulgentii contra Fabianum, & tredecim fragmenta ex libro Fulgentii ad quæſtiones Scarilæ, una cum Alcuini confeſſione fidei, Rabani Mauri libro adverſus Judæos, & anonymi commentariolo de damnatione Berengarii, Divione luce publica donavit.

Quanquam vero ea Fulgentii opera, quæ Sirmondi, Camerarii, Raynaudi & Chifletii ſtudio publici juris facta ſunt, junctim exhibentur in Bibliotheca Patrum Lugdunenſi An. 1677. Tomo IX. tamen operæ pretium eſt viſum novo illa ſtudio, ad fidem impreſſorum & manuſcriptorum codicum collata recenſere proprioque & peculiari volumine complecti: unde nova Fulgentii editio nata, cujus autores ſe non exiguam in repurgandis mendis operam collocaſſe profitentur. Acceſſerunt variæ lectiones, & nonnunquam aliæ annotatiunculæ ad paginarum calcem & marginem pro illuſtrando Fulgentio adjectæ, cui etiam ex partitione capitum, ob confuſionem in prioribus editionibus deprehenſam aliquoties mutata, nova lux acceſſit. Totius operis poſt præfationem de ordine, occaſione & argumento ſcriptorum Fulgentii, & novæ hujus editionis inſtituto hæc eſt ſeries:

S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis vita a quodam ejus diſcipulo, qui nonnullis *Ferrandus* Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus videtur, conſcripta.

Libri tres ad Monimum (*b*) unum e præcipuis Fulgentii amicis, cui *lib.* 1. ad quæſtiones *de duplici prædeſtinatione*, una bonorum ad gloriam, altera malorum ad pœnam, *libro* 2. *de ſacrificii oblatione*, *de miſſione Spiritus Sancti*, & *de ſupererogatione D. Pauli* ad 1. Corinth. VII. 25. reſpondet, *tertio* nonnullas *Arianorum* argutias refellit. pag. 1.

Contra Arianos liber unus ad decem objectiones, quarum miram barbariem & obſcuritatem editores notant, totidem reſponſiones luculentas & ad Patrum ſuperiorum doctrinam exactas continens pag. 51.

Libri tres ad Traſimundum, Vandalorum Regem, quibus ad ea, quæ ex ſubitaria prolixioris libri, bajulo Felice, Regis juſſu oblati, ſed ſtatim iterum extorti lectione memoriæ inhæſerant, regio mandato compulſus diſcutit. pag. 69.

Epiſtolæ in unum corpus collectæ numero *octodecim* varii argumenti, quarum poſtremam ad Reginum Comitem directam pag. 323. Fulgentius morte præventus Ferrando ſupplendam & abſolvendam reliquit. *Prima* eſt de Conjugali debito & voto continentiæ a conjugibus emiſſo pag. 144. II. ad *Gallam* viduam pag. 151. III. & IV. ad *Probam* de Virginitate pag. 163. (cujus pag. 159. mentio) & de oratione ad Deum & compunctione Cordis pag. 177. V. ad *Eugyppium* Abbatem pag. 182. VI. ad *Theodorum* Senatorem pag. 186. VII. ad Venantiam pag. 190. Accenſetur autem his Fulgentii epiſtolis etiam VIII. *libellus de fide ad Donatum*, quo myſterium SS. Trinitatis & incarnationis a variis hæreticorum erroribus vindicatur pag. 197. Inſertæ quoque Fulgentii epiſtolis IX. pag. 208. *epiſtola Victoris ad Fulgentium* ipſius preces enixe flagitantis, & *Faſtidioſi Ariani ſermonem*, qui Victoris epiſtolæ pag. 210. ſubjicitur, confutandum tranſmittentis; item *epiſtola Scarilæ*, *X.* pag. 212. qui duas quæſtiones, unam de incarnatione Filii Dei, & alteram de vilium animalium auctore, Fulgentio proponit;

(*a*) Vide Labbeum T. 2. de S. E. p. 329.

(*b*) Filium cariſſimum vocat Fulgentius.

nit; *duæ epistolæ Diaconi Ferrandi*, quarum una XI. pag. 213. ad duas quæstiones de baptismo & salute Æthiopis moribundi, altera XIII. pag. 228. ad quinque quæstiones diversi argumenti a Fulgentio responderi desiderat; XII. & XIV. ad *Ferrandum* p. 216. XV. Episcoporum Africanorum, *Datiani*, *Fortunati*, *Boethi*, *Victoris*, *Scholastici*, *Orontii*, *&* *aliorum in Sardinia exulum* Episcoporum ad *Johannem* quendam Presbyterum & Archimandritam, & *Venerium* Diaconum responsoria, qua doctrina de gratia & prædestinatione explicatur, pag. 269. obvia etiam in appendice Operum S. Augustini Tomo X. pag. 102. editionis Amstelod. XVI. *Petri Diaconi* & aliorum, qui in causa fidei ex oriente Romam se contulerant, de incarnatione & gratia Domini nostri Jesu Christi ad Fulgentium & alios Africæ Episcopos libellus, pag. 277. & in eadem Tom. X. Augustini appendice pag. 98. eo tempore scriptus quo de phrasi, *unus e Trinitate crucifixus est*, & de *Fausti* Semi-Pelagiani scriptis gravissimæ controversiæ exortæ fuerant; & XVII. *Fulgentii* cæterorumque Africæ Episcoporum exulum *de eodem argumento liber*, pag. 286. quo suum de his controversiis judicium, approbata Petri Diaconi & sociorum sententia, expromunt. XVIII. & postremam ad *Reginum* Com. directam p. 323. quam Fulgentius morte, ut dixi, præventus *Ferrando* supplendam & absolvendam reliquit.

Liber de SS. Trinitate, quo Fulgentius *Felicem Notarium* ad retundendos hæreticorum insultus non satis instructum, ut desideriis ipsius satisfaciat, de hoc mysterio aliisque fidei capitibus fideliter informat pag. 328.

Liber ad Victorem contra sermonem Fastidiosi, qui desertis orthodoxorum castris ad Arianos defecerat, & ex essentiali Patris, Filii & Spiritus Sancti unitate, Patris & Spiritus Sancti incarnationem sequi argutatus fuerat pag. 340.

De remissione peccatorum libri duo ad Euthymium, in quibus nec extra Ecclesiam, nec extra vitæ hujus spatium, locum pœnitentiæ relinquit pag. 360.

Liber ad Scarilam, quo & *de incarnatione Christi*, *&* *de vilium*, *&* *noxiorum animalium procreatione* Fulgentius differit, quippe cujus arbitrium elegerant, qui in convivio quodam de utroque capite diversis sententiis concertaverant. pag. 406. Edidit primum Gvilelmus Camerarius Paris. 1634. 12. cum aliis monimentis de quibus vide Labbeum T. 2. de S. E. pag. 333.

De veritate prædestinationis & gratiæ Dei ad *Johannem* & *Venerium*, libri tres pag. 434. quorum tertium primus integrum cum Ferrandi operibus Chifletius edidit Divione 1649. 4.

Liber de fide seu fidei regula, Augustini operibus admixtus, (*a*) sed Fulgentio jam pridem restitutus, *ad Petrum*, qui in aliis Fulgentii editionibus vulgo Diaconus cognominari solet; quod cognomen expungendum duxerunt, qui novæ huic editioni præfuerunt, cum ex horum sententia Petrus ille neque Diaconus, ut in titulo hujus libri hactenus dictus est, neque Monachus fuerit, quod *Blondello* primum & postea *Norisio* placuit, sed vir militaris, qui Hierosolymam profecturus, fidei regulam, qua se adversus hæreticæ pravitatis insidias muniret, a Fulgentio flagitaverat. p. 500. Caput ultimum XLV. adjunctum ab alio auctore.

Liber pro fide Catholica adversus Pintam Arianum, pag. 534. quem genuinæ Fulgentii adversus Pintam responsioni suppositum, inepta & Fulgentio Græcæ linguæ non imperito indigna Homousii etymologia, & aliæ rationes arguunt. Editus primum a Chifletio.

Decem Sermones, pag. 546. de quibus an omnes Fulgentii sint, nondum liquet, etsi plerique Fulgentio non indigni videantur. *Sextus* pag. 366. est de S. Cypriano Martyre. *Nonus* pag. 507. de S. Vincentio.

Frag-

(*a*) Tom. VI. edit. Amst. p. 499.

Fragmenta XXXIX. ex libris X. Fulgentii, contra gesta quæ adversus eum *Fabianus* hæreticus Arianus falsa confinxit, pag. 577. item duo fragmenta ex Fulgentii libro *quæstionum de processione Spiritus Sancti*, pag. 665. servata ab Hincmaro & Ratramo contra Græcorum objectiones.

Duo Fulgentii sermones, unus de circumcisione Domini, pag. 664. alter de purificatione Virginis Mariæ, pag. 668. quos hactenus ineditos *Lucas Holstenius* e Vaticana Bibliotheca quondam descripsit, & *Cardinalis Barberinus* Lutetiam transmisit. Ex his priorem quidem Fulgentio, posteriorem autem alteri cuipiam auctori, qui Fulgentio junior fuerit, in admonitione præmissa, Fulgentianæ hujus editionis curatores censuerunt.

Appendix operum S. Fulgentii, complectitur I. *Librum de prædestinatione & gratia*, pag. 1. (*a*) in quo Lovanienses Theologi aliique eruditi viri nihil Fulgentio dignum, imo multa Fulgentio contraria deprehenderunt, quamvis *Theophilus Raynaudus* (*b*) in Censura inofficiosæ censuræ *Lovaniensium*, *Bellarmini*, *Possevini* & aliorum, ut librum hunc Fulgentio asserat, maximopere contendat. II. *Epistolam Ferrandi Diaconi ad Eugyppium* Presbyterum, p. 11. quam cum nec a Fulgentio, nec ad Fulgentium scripta sit, ab ejus operibus semotam in appendicem rejicere placuit; & III. *Sermones LXXX.* Fulgentio perperam tributos, pag. 13. Primum editos a Raynaudo An. 1633. in quibus phraseos quandam affectationem atque inde obscuritatem notat Combefisius.

Indices rerum in Fulgentii operibus contentarum, locorum Scripturæ ab ipso explicatorum, codicum ad quos de novo, Fulgentii opera recognita sunt, variarum lectionum ex prætermissis selectarum, & postremo erratorum.

Quamvis vero qui huic Fulgentii editioni Parisiensi operam dederunt, nomina sua latere voluerint, de publica utilitate magis quam de fama solliciti & egregii facti conscientia contenti, neminem tamen latere voluere, multum se a Jesuita *Petro Francisco Chifletio* adjutos, qui variantes in omnia fere Fulgentii opera lectiones, quas olim ex variis codicibus Bibliothecæ Carthusiæ ad Portas exscripserat, benignissime cum iis communicavit. Ab eo tempore Fulgentii opera prodiisse ex recensione *Bernhardi Borghi*, Ordinis Prædicatorum, Venetiis 1696. 4. didici ex Jacobi Echardi Bibliotheca Dominicana Tomo II. pag. 744.

Confessionem Fulgentii Episcopi *ad Pœnitentiam dandam* edidit Hugo Menardus in notis ad Sacramentarium Gregorii Magni pag. 225.

Damasi Blyenburg epitome operum Fulgentii sub titulis XXX. Amst. 1612. 8.

Fulgentius inter Episcopos in *Sardinia* exules, ad quos Epistola *Petri* Diaconi & sociorum, An. 520. & quorum nomine Epistola Synodica An. 523. exstat in appendice Tomi X. S. Augustini pag. 98. & 102. edit. Amst. non diversus a *Fulgentio Ruspensi*.

Baptista Fulgosus, Italis *Frigosus*, (*c*) quibusdam *Campofulgosus*, filius Petri, Ducis Genuensis & ipse Dux ab A. 1478. sed principatu a Paulo Cardinali patruo suo An. 1483. (*d*) dejectus & Frequentum relegatus scripsit ad Petrum filium suum, Valerii Maximi exemplo, non indignos lectu *libros IX. factorum dictorumque memorabilium*, in quorum ultimi capite 6. quod est de perfidia & proditione, illatam a patruo injuriam hunc in modum perstringit p. 723. *Postrema in parte eorum, quos proditio insignes fecit, dignus erat, qui commemo-*

(*a*) Exstat etiam in Tomo X. Operum Augustini in appendice pag. 34. editionis Amstelodamensis.

(*b*) Raynaudus Tomo XI. Operum pag. 137. seqq.

(*c*) Giornale de' letterati d' Italia T. XXI. p. 399. Nisseron T. IX. p. 1.

(*d*) Non 1463. ut legas apud Augustinum Oldoinum in Athenæo Ligustico p. 85.

moraretur Paulus Fulgosius, Cardinalis Genuensis, patruus meus; sicuti etiam scelere atque perfidia, graviora quam alii admisit: nam cum opera mea Cardinalatum accepisset, a quo imperitia atque vitæ turpitudine prohibebatur, quemadmodum patris quoque mei ope, ad Genuensem Archiepiscopatum conscenderat, haud incongruum erat, ut posteritas intelligeret, eum illum esse, qui patris mei meisque stipendiis enutritus, dignitate honestatus, ac parentis loco a me cultus, mihi nepoti, atque ejus honorum bonorumque authori, item quoad seculare imperium pertinet, domino, proditione ac scelere in patria principatum ademit: quem tamen, cum ipse male administrando, ac nimia, illegitimi filii in cives superbia retinere non posset, emendationi tanti sceleris proximum erat, ut quod impie ademerat, mihi, agnito tandem errore, restitueret: sed sceleri assueto in mentem nihil venire poterat, quod vel virtutem saperet, vel vitæ emendationem aliquam polliceretur. Itaque ita actum est, ut penes eum, ex principatu, præter ejus mihi scelus adempti infamiam, nihil remaneret. Inurenda igitur hæc ejus memoriæ nota erat, sed majorem modestiæ meæ dicendi de eo, quam ipse in me agendo, sui ipsius habuerit rationem, habiturus sum, itaque eo relicto &c.

Inter Latinos Historicos mentio facta Fulgosi est a Vossio p. 612. quanquam Italice ille scripserit, non Latine: testatus Latine scribendi stylum ac rationem sibi defuisse, aulæ & non studiis adsueto, itaque libros hos per *Raymundum Soncinatem*, præceptorem suum Latinos facere decrevisse. Sed illo impedito laborem hunc in se suscepit *Camillus Gilinus* Alexandrinus e Ducatu Mediolanensi, Ducis Francisci Sfortiæ ad Carolum V. legatus, defunctus in Sicilia An. 1535. sive pater ejus *Joannes Jacobus Gilinus* Ducum Mediolanensium ab Epistolis qui diem obiit An. 1532. auctor *descriptionis Telinæ vallis, Lariique lacus*, de qua dixi in conspectu thesauri literarii Italiæ pag. 88. nec non *historiæ bellorum in Italia gestorum A.* 1498. *&* 1499. quæ eleganter scripta Latine fuit apud Hieron. Gilinum. (*a*) Quanquam Camillus diserte testatur a patre impulsum se, (*b*) ut necdum quidem pueritiæ egressus metas, illum laborem exequeretur, atque inter themata quæ ad alendam dicendi facultatem pueris proponuntur, quotidie hujus operis particulam in Latinum verteret. Prima editio librorum Fulgosi Latina (Italice enim nunquam viderunt lucem) est Mediolanensis A. 1508. fol. quam secutæ complures Basil. 1541. 8. 1567. 8. Antvverp. 1561. 1565. 8. & cum Justi Gallardi, advocati Parisiensis auctario, Parisiis 1534. 8. 1564. 1578. 1585. 8. Colon. 1604. 8.

Exstant quoque Fulgosi libri in sylloge Exemplor. Basil. 1556. fol. in qua 1. *Nic. Hanapi*, Patriarchæ Hierosol. circa A. 1291. exempla Virtutum & Vitiorum ex utroque Testamento, quæ lucem viderant separatim Tubingæ 1533. Venetiis 1537. Antvverp. 1544. Lugd. 1544. forma minore. Vide Jac. Qvetif de scriptoribus Ord. Prædicat. Tom. 1. pag. 425. seq. 2. *Valerius Maximus*. 3. *Æliani* Variæ Historiæ, Græce cum Herm. Vulteji versione. 4. *M. Antonii Cocceji Sabellici* exemplorum libri X. 5. *Baptistæ Campofulgosi* libri IX. 6. *Parthenii* erotica cum versione Jani Cornarii. 7. *Gvidonis de Fonte Nayo*, Bituricensis, liber variorum exemplorum scriptus A. 1516. 8. *M. Maruli*, Spalatensis, de vita religiose per exempla instituenda libri VI. ex edit. Basil. 1513. 4. 9. *Heraclides* de politiis, Græce & Latine e Joannis Stobæi florilegio. 10. *Julii* Frontini strategematon libri IV.

Vita Martini V. Pontificis ab A. 1417. ad 1431. quam Fulgosius scripsisse traditur apud Raph. Sopranem de scriptoribus Liguribus p. 54. & Augustinum Oldoinum p. 85. nondum lucem vidit.

De fœminis quæ doctrina excelluerunt, in-

(*a*) Id. pag. 403. (*b*) Jac. Thomasius de plagio literar. §. 444.

inter alios de fœminis claris & illustribus scriptores, Parif. apud Sim. Colineum 1521. fol. nihil aliud est quam libri VIII. factorum dictorumque memorabilium caput 3.

Anteros dialogus inter Platinum, Baptistam & Claudium libris duobus ad equitem Jo. Franciscum Pusterlam. Mediol. 1486. 4. (*a*) apud Leonardum Pachel, & Gallice *deux livres du Contramour de Baptiste Fulgose, ou le dialogue de Baptiste & Platine contre les folles amours*, Paris 1581. 4. Platinus ad Baptistam Campofulgosum:

O me felicem, quem tantus nominat auctor
Sæpius in libro nec sine laude suo.
Plenam fulgoris Fulgosum Gallia nostrum
Nunc habet, o quantum Gallia lumen habet!

* Liber ejus *Anteros* ideſt in amorem inſcriptus non latinum ſed Italicum eſt opus dialogi more deductum. Qui in dialogum inducuntur viri prioris quidem libri ſunt Baptiſta Fulgoſus, & Platinus Plato; in alterum vero librum tertius inducitur Claudius de Sabaudia. Epilogum operis exhibet latina authoris apoſtrophe ad librum. Prodiit vero Mediolani non quidem an. 1486. ut hic mendoſe Fabricius, ſed anno 1496. apud Leonardum Pachel.

Fulpertus, ſupra *Fulbertus*.

Fulquinus, vide *Folcuinus*.

Andreas Fulvius, Præneſtinus, (*b*) edidit *de Urbis Romæ antiquitatibus* libros duos epico carmine ad Leonem X. Rom. 1513. 4. quo deſcribit Urbis Reges, Conſules, Imperatores, portas, vias, montes, pontes, aquæductus, thermas, fora, templa, ſimulacra, columnas, aliaque. Tum illuſtrium virorum, & mulierum, *imagines* Romæ e numiſmatis a Jac. Mazochio expreſſas anno 1517. temporibus nempe ejuſdem Leonis X. quibus acceſſio facta eſt ſub Clemente VII. atque iterum ſub Paulo III. Hoc de opere judicium Antonii Auguſtini vide dial. XI. Idem Fulvius etiam orationis genere ſoluto antiquitates Urbis Romæ libris V. complexus eſt: quod opus, cum aliis ejuſce libellis, itidem Romæ, ſed anno demum 1545. 8. a M. Valerio Dorico excuſum fuit, addita etiam Oratione de Urbis antiquæ laudibus, ad Quirites. Libro 5. meminit rei quæ contigerat A. 1525. die 20. Junii. Meminit quoque Fulvii Onuphrius Panvinus præf. in commentarios ſuos de Rep. Rom. *Patrum*, inquit, *memoria Andreas Fulvius multis libris carmine & ſoluta oratione Urbem celebravit*.

Fulvius Aſprianus, de quo Vopiſcus in Carino c. 17. *Longum eſt ſi de ejus luxuria plura velim dicere. Quicunque oſtiatim cupit noſcere, legat etiam* Fulvium Aſprianum, *uſque ad tædium geſtorum ejus univerſa dicentem*. Imperium geſſit Carinus A. C. 283. ſeq.

Jo. Vitalis a Furno Vaſatenſis Aquitanus Ord. Minor. & Cardinalis Epiſcopus Albanenſis a Clemente V. creatus Anno 2312. (*c*) obiit Avenione An. 1327. 16. Aug. (*d*) Scripſit pro ſententia Franciſcanorum, *Chriſtum Dominum ejuſque Apoſtolos non habuiſſe bona aliqua nec in ſpeciali nec in communi*. (*e*) Edidit Odoricus Raynaldus ad An. 1322. n. 67.

Speculum morale totius S. Scripturæ An. 1305. compoſitum, editumque Lugdun. 1513. 4. Venet. 1594. & 1600.

Commentaria *in Proverbia Salomonis*, *in IV. Evangelia* & *in Apocalypſin*, MSS. Bononiæ apud Patres Dominicanos, & Cura Cardinalis Sarnani, Wad-

(*a*) Laudant alii editionem 1469. quod ſphalma videtur M. Auguſto Beyero in memoriis hiſtorico criticis librorum rariorum p. 36. qui de hoc libro conſulendus.

(*b*) Voſſius de Hiſt. Lat. pag. 680. Hanckius T. 2. de Rom. rer. ſcriptoribus p. 126.

(*c*) Ughellus Tomo 1. Italiæ ſacræ pag. 270. Waddingus Tom. 3. Annal. Ord. Minor. An. 1312. num. 10.

(*d*) Epitaphium apud Waddingum & G. Joſephum Eggs purpuræ doctæ T. 1. p. 305.

(*e*) Id. p. 303. ſeq. Oudin. Tom. 3. p. 743. Baluzii Papæ Aven. p. 676. ſeq.

Waddingo teste, Venetiis edita.

In IV. libros sententiarum commentarii MSS. in Bibl. Vaticana.

Quodlibeta Theologica.

De conceptione B. Mariæ Virginis.

Sermones in diebus solennibus habitos & *Commentarios Concionatorios* anniversaria ratione præcipue *in Quadragesima* ad reformandos aulicorum mores, præsertim ministrorum Curiæ Romanæ, Reges Hungariæ celebrantur, quorum quartus obiit An. 1275.

D. Vitalis de Furno Cardinalis, Archiatri *pro conservanda sanitate, tuendaque prospera valetudine ad totius humani corporis morbos & ægritudines, salutarium remediorum curationumque liber utilissimus*. Mogunt. 1531. fol. Hujus auctorem scripti a superiore diversum esse probat Baluzius p. 679. Paparum Avenionens. ex capite 298. Ubi Vitalis hicce profitetur se antiquiorem illo fuisse & scripsisse temporibus Belæ Regis Hungariæ. *Expertum est temporibus nostris, quod Rex Ungariæ nomine Bela in coitu cum uxore sua smaragdum in digito habuit, qui propter coitum in tres Partes fractus est*. Belæ quatuor inter Baluzii Papæ Avenionef. p. 50. 78. & 109.

Ægidius de Fuscariis, supra T. I. p. 19. in *Ægidio*.

Palladius Fuscus sive *Niger* clarus, circa An. 1470. Patavinus laudatus Antonio Sabellico dialogo de Linguæ Latinæ reparatione (*a*) aliisque in locis (*b*) & Ludovico Carrioni II. 19. Antiquarum Lectionum, (*c*) scripsit *in Catullum notas* editas tum alibi tum Venetiis 1500. fol. & Andreæ Naugerio vehementer celebratas: Deinde *Notitiam Geographicam* quam MStam habuit laudatque Laurentius Pignorius in Originibus Patavinis cap. XIV. pag. 94. tum libellos duos *de situ oræ Illyrici*, qui additis notis Johannis Lucii prodiere Venetiis 1673. 4. cum ejus Inscriptionibus Dalmaticis: & Amstelodami 1666. fol. & in Thesauro Siciliæ Burmanniano parte XIV. Lugduni Batavorum 1722. in folio, & sine notis Lucii cum Bartholomæi Fontii dedicatione (*d*) ad Cardinalem Casp. Contarenum, qua Fuscum præceptorem suum celebrat, Romæ 1540. 4. *Elegiam* Palladii Fusci *in laudem Cippici*, sive *Coriolani Cepionis*, Episcopi Famaugustani, edidit idem Lucius pag. 56. Alia ejus, ut *de bello Turcico* librum, *de Insulis* libros tres, & *Collectanea rerum non vulgarium*, quæ ad imitationem Auli Gellii elucubravit, memorata Bernardino Scardeonio, (*e*) Vossio, (*f*) & Nicolao Comneno Papadopoli, (*g*) edita non esse existimo. Diem obiit Fuscus circa Annum 1483.

Anonymus Fuxensis, scriptor coætaneus *gestis Innocentii III.* Pontificis, qui Friderici II. Regis Siciliæ Balius seu tutor fuit, & Papatum gessit ab Anno 1198. ad 1216. editus e Bibliotheca Collegii Fuxensis a Francisco Bosqueto, Tolosæ 1632. fol. deinde emendatior a Baluzio ante Innocentii III. Epistolas, Paris. 1682. fol. & a Muratorio Tomo 3. scriptorum Italiæ pag. 486. & in Johannis Baptistæ Carusii Bibliotheca Historica Siciliæ Tomo 2. Panormi 1723. fol.

(*a*) *Nec est*, inquit, *ut ad Palladium Nigrum, per quem proximis annis Romanæ in ea terra litteræ in antiquum statum sunt restitutæ, ejus studia referas*. Loquitur ibi de Coriolano Cippico. Et pag. 335. *Franciscus Niger difficile est judicare major ne Orator sit an Poeta*. Tomo IV. Opp. Sabellici.

(*b*) Giornale de' letterati d'Italia Tom. XVII. pag. 281. seq.

(*c*) *Palladii Fusci hæc emendatio est, qui ut scriptorum ejus ætatis captus erat, homo doctus ante centum & aliquot annos in Catullum satis diligenter scripsit*. Tom. 3. Lampadis artium Gruterianæ pag. 54.

(*d*) Fallitur igitur Sandius, qui dedicationem illam ipsius Fusci esse existimans reprehendit Vossium: & Fuscum An. 1540. vixisse sibi persuasit.

(*e*) Antiquitatt. Patavin. pag. 240.

(*f*) Voss. pag. 601. de Hist. Lat.

(*g*) Hist. Gymnas. Patavin. Tom. 2. p. 177.

D. SEVERININI EPISCOPI DOCTRINA.

Dilige Deum.
Sapientiam disce.
Omnia cum mensura age.
Quod odis, & tibi fieri non vis, aliis non facias.
Semper spera in Domino.
Tempus futurum exspecta.
Necessitati subditus esto.
Justitiam sequere.
Jurejurando uti noli.
Doce quod utile est.
Injustitiam odio habe.
Sapientes homines cole, insipientes fuge.
Quod bonum est, discere non erubescas.
Linguæ tuæ impera.
Magnanimus esto.
In nullo mentiaris.
Fidem tuere.
Veritatem testificare.
Noli aliena concupiscere.
Pecuniæ amator ne fueris: quantum ad usus tibi sufficiat, quære: cum habueris, dona petenti.
Tuis negotiis vaca, alienis autem noli commisceri.
Loquacitatem odio habe: bona est enim taciturnitas, mala est verbositas.
Boni consilii amator esto.
Nullum contemnas.
Majorem natu venerare: adolescentiorem, si sapiens fuerit, ut senem honora.
Lauda veritatem, & quæ animæ prosint discere elabora.
De amicis bene opinare.
Inimicos noli exasperare: utilius est enim eos amicos facere, quam inimicos habere.
Cum justis hominibus loquere.
Filios tuos bene educa.
Simplicibus inserere.
Misericordiam faciens noli contristari, nec dubitare.
Quod daturus es, ex animo da, quia futura ignoras.
Misericordia, & veritas non desint tibi, & charitas: & hæc bona cooperient multitudinem peccatorum.
Nemini opprobrium dixeris.
Animæquus, & suavis, & continens esto.
Iram fuge, mater est enim peccati.
Justitiam operare in judicio.
Servos dilige.
De nullo malum loquaris.
Testimonium in tempore opportuno verum dic.
Simultates odio habe.
Litigantes concorda.
Mala quæ tibi accesserint, patienter sustine.
Juste judica: memineris enim te hominem esse.
De rebus nonnullis noli anxius esse: sapiens homo cito non conturbatur.
Cum nullo ligites.
Linguam bonæ famæ habe.
Sectare silentium, quia absque pœnitentia est: tumultum pœnitentia subsequitur.
Inimicitias dissolve.
Noli incredulus esse; & elabora in bono non esse jactantior.
Inanem gloriam fuge.
Tuis mansuetus esto, & extraneis necessarius.
Concupiscentias animi tui vince.
Amicos noli cito comparare: quos autem comparaveris, noli cito reprobare.
Peccantium curam habere noli: nihil enim tibi proderit.
Brutis sapientiam ne dederis: postea enim persequentur te.
Sacramenta Dei nisi dignis non aperias.
Imprudentium primatum ne eligas, ne dux Dæmonum efficiaris.
Contra legem Dei nihil agas.
Differentiam habe inter bonum & malum: & manifestum apud te sit inter justum & injustum. Injustitiæ enim opera hæc sunt: odium, fornicatio, furtum, rapacitas, veneficia, men-

mendacium, falsum testimonium, cupiditas, detractio, dolus, superbia, malitia, temeritas, improbitas, jactantia, contentio, simulatio, maliloquium, amor pecuniæ, impietas, & omne quod alienat a doctrina Dei. Justitiæ autem opera sunt hæc: semper Deo gratias agere, Dei cultores amare, nemini nocere, nec contristare quenquam, pudice vivere, misericordem esse, proximum suum sicut seipsum diligere, esurientes saturare, sitientibus potum dare, nudos vestire, hospitalem esse & humanum, & indigentibus tribuere cum hilaritate.

Noli esse amarus his qui in tristitia sunt.

Omne quod pertinet ad justitiam fac.

Leges hominem ut homo utere, & legem Dei ut Dei.

Noli invidere bono: non enim immortalis es.

Sicut lucerna ardens ita esto: & Angelus Dei vocaberis.

Cum conscientia mala noli accedere ad orationem: condemnaberis enim per tuam conscientiam. Confessio peccati initium est salutis.

Supplex esto Deo semper; & sic age ut irreprehensibilis habearis.

Neminem male loqui permittas, ne ut fautor injustitiæ habearis.

Absentem noli condemnare: præsentem juste accipe.

Ex argumentis noli condemnare, ne & tu condemneris, quia displicent Deo talia: & quomodo vis videri agere, sic judica.

Mulierem in testimonium noli recipere.

Omne peccatum indulge (*a*), præter homicidium & adulterium.

Injuriam facienti noli consentire, ne sicut adjutor injustitiæ puniaris: quem vero reprobaveris, sit tibi quasi ignarus.

Servos ut filios enutri: apud Dominum enim æquales sunt, quia personas non accipit.

Super mensuram nihil feceris, & superbis noli conjungi, ne amicus injustitiæ habearis.

Facies seniorum semper inquire, ut instruaris verbis eorum: sapientum enim sensus pleni sunt fructibus vitæ.

Ducem vitæ tuæ ut Deum habe: a Deo enim tibi missus est ut salveris: & in omni substantia tua participem eum habe: qui enim in divinis te comparticipat, debet in humanis particeps esse.

Misero noli exprobrare, ne & tu exprobrabilis efficiaris: circa omnes enim judicium Dei est, & ut justum est judicat.

Misericordiam faciens absconse facito, & non confundes personam tuam. Si facis ut ab aliis publice videaris, & ut magnificeris ab hominibus, nihil tibi proderit.

Adorans Dominum secreto adora, & noli notabilem locum eligere: ubique enim est Deus, & ubicunque invocatus fuerit, adest. Quotidie autem illi gratias age, vigilans & dormiens, ut propitium eum habeas, & desideria tua impleat. Et orans noli multum loqui, (*b*) ne stulto similis habearis. Scit enim Deus petitiones tuas antequam petas, & quæ cogitas non ignorat.

(*a*) Data venia capitalis supplicii.

(*b*) Matth. VI. 7.

Ad-

Addenda & emendanda quædam.

Pag. 2. duos tantum edidit Surius ad Cal. Decembr.) *adde*: tres integros Dacherius Tom. V. spicileg. p. 147. atque edit. novæ Tom. 2. p. 76.

Pag. 3. *adde:* Acta *Dagoberti* Martyris edita Treviris, A. 1656. cum notis Alex. Wilthelmii, Soc. Jes.

Pag. 18. de *Joanne Dechto*, *adde*, quod Joannes le Paige in Bibliotheca Ordinis Præmonstratensis pag. 307. laudat ejus *Sermones* plurimos in Synodis & Capitulis habitos, & *Commentarios in Jus Canonicum*. Idem de Viconensis etiam Abbatiæ laudibus videndus p. 529.

Pag. 37. *adde: Discipuli* sermones de tempore sub nomine *Johannis Herolti* prodierunt Norimb. 1492. fol.

Pag. 60. *adde: Dorlandus de miraculis S. Andreæ* in Actis Sanctorum Tom. VI. Julii 26. p. 261. 286. vide & p. 259.

Pag. 66. *Dulcitius*, tribunus & notarius, ad quem S. Augustini Epistola 61. (edit. novæ 204.) & ad cujus *octo Quæstiones* de variis capitibus Theologicis circa Annum 421. propositas, responsio ejusdem Augustini exstat T. 6. Operum edit. Amst. p. 89. Vide & lib. 2. retractation. cap. 59. & 65.

Pag. 73. *adde*: ad hunc *Ebbonem*, Agobardi Epistola de spe & timore, Tomo XIV. Bibl. Patrum Lugd. p. 320.

Pag. 74. delenda nota (*g*), ut in præfatione jam monui.

Pag. 107. *Erinfridus* Monachus circa A. C. 806. cujus carmen Jambicum rhythmicum non inelegans *de rerum humanarum inconstantia* vulgatum a Casp. Barthio Adversar. XXXII. 12. pag. 1486. ubi plura ejusdem talia & *Epistolas* quoque MStas habere se est testatus.

Pag. 111. *Fardulfus* Abbas, de quo Sirmondus ad Theodulfum T. 2. Opp. pag. 1119.

Pag. 118. *adde:* Hujus *Felicis Hæmmerlim*, Canonici & Cantoris Thuricensis, Tractatum de nobilitate sive integrum sive ampla ex eo fragmenta *de Svitensium ortu*, *nomine*, *confœderatione*, *moribus & quibusdam utinam bene gestis*, ex veteri editione in lucem revocare & cum aliis Helveticarum rerum scriptoribus vulgare promisit V. C. Jo. Conr. Fuesselinus.

Pag. 169. delenda verba*: Conferendus Codex* usque ad*: Cotton. num. 69.* & loco eorum reponenda hæc: De Targnio intelligendus illustris Leibnitius Epist. ad celeb. virum Maturinum Veysserium la Crose in Epistolis ad diversos p. 420. *Quelcun a dessein à Paris de publier les œuvres de Frodoardus. Il y ajoutera son* Carmen Pontificale *entier*, *& quelques autres poemes du meme* de vitis Sanctorum. De *Frodoardo* altero, quem *Reginaldus* continuavit, infra p. 211.

FINIS TOMI II.